

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

SCHRIFT EN HISTORIE

WIJ spreken van ouds van de antirevolutionaire of christelijk-historische richting. En beide namen liggen in de officiële stukken van onze partij verankerd. Groen van Prinsterer wees de samenhang aan tussen ongelof en revolutie en naar zijn voorbeeld en in de zin, die hij aan het woord hechtte, zijn wij anti-revolutionair, en aanvaarden het woord: Tegen de revolutie het Evangelie.

Maar evenzeer kunnen wij ons op Groen beroepen, wanneer het gaat om de naam christelijk-historisch. In de koppeling van die twee woorden zit opgesloten die andere zo bekende regel: Daar staat geschreven en er is geschied.

MAAR nu wordt het oppassen! Als iemand ging schrijven, dat wij des Heren ordinantiën niet alleen kennen uit de Heilige Schrift, maar ook uit de geschiedenis, dan zijn we bij een formulering terechtgekomen, die misverstand en dwaling kan inhouden. Wanneer nl. in deze richting wordt gedacht, dat de Here zijn wil kenbaar maakt, zowel in de Bijbel als in de gang der geschiedenis. Op twee manieren, die aan elkaar nevenschikkelijk zijn. Niet alleen... maar ook, dat is taalkundig gezien zuiver nevenschikkelijk. De geschiedenis wordt dan eigen-

lijk van haar profane karakter ontdaan en tot een tweede Heilige Schrift gemaakt.

NATUURLIJK wordt dat zo niet bedoeld. Maar soms komt men er wel dicht bij.

En wel via twee redeneringen. Vooreerst is daar de uitdrukking: het historisch gegroeide. De geschiedenis vertelt dan van een groeiproces. Zoals tomaten en ceders groeien, zo groeit het ook in de geschiedenis. Er wordt iets, er ontwikkelt zich iets. En dat geworden, dat ontwikkelde hebben we dan niet als uitgangspunt te aanvaarden van waaruit wij verder gaan, maar als een bastion, dat we moeten verdedigen. Nu wijst dit op een eenzijdige opvatting van de geschiedenis. In de geschiedenis groeit maar niet iets, maar er wordt iets gedaan, opgebouwd, in het leven geroepen. Door verantwoordelijke mensen, die weliswaar niet altijd doorzien en overzien, wat zij verrichten, maar die toch hun gedachten en begeerten gestalte geven. De mens is in de geschiedenis verantwoordelijk en actief.

ZO kan men wel zeggen, dat het heden een vrucht is van een historisch groeiproces, maar eveneens en met niet minder recht, dat het heden een onvoltooid bouwwerk is, waaraan de geslachten bouwen. Waarin zij tonen, wie zij zijn of waren. En waarin krachten van reformatie en revolutie hebben geleid tot een onvoltooid geheel vol innerlijke tegenspraak.

Een onvoltooid gebouw, waarin de

antithese openbaar wordt. De geschiedenis geeft geen normen, wel gegevens.

Het is gevaarlijk, die gegevens te verwaarlozen. Dat leidt tot radicalisme in revolutionaire zin.

Maar het is evenzeer gevaarlijk, de geschiedenis te canoniseren. Dat leidt tot conservatisme.

NU komt evenwel een tweede redenering. Men vraagt, maar weet ge dan niet van Gods leiding in de historie?

Als we nu eens gaan zeggen: „zoals het in de historie onder Gods leiding is gegroeid”, wordt het dan niet anders? Ik zeg neen! Gods leiding in de historie, dat betekent, dat Hij de teugels in handen houdt, dat Hij alles stuurt naar zijn grote einddoel.

HET betekent ook, dat in elk klein mensenleven van uur tot uur God aanwezig is, die het leven onderhoudt en de gedachten leidt als waterbeken. Het betekent ook, dat elk kind van God, als hij achterom ziet, gelovig en vol vertrouwen zegt: ik speur toch wel Uw Vaderhand en Gij hebt het wel gemaakt.

Maar het betekent niet, dat we mogen zeggen: zo en zo is het in de historie geworden onder Gods leiding en dus is het goed.

Heel de geschiedenis ligt onder de kritiek der Heilige Schrift. En in kritiek zit scheiding, het scheiden van goed en kwaad. Alleen bij het licht van Gods Woord kunnen wij in de geschiedenis goed en kwaad onderscheiden.

En zo, kritisch gelezen bij het licht van Gods Woord, verschaft de geschiedenis ons niet alleen gegevens, die wij niet mogen verwaarlozen, maar leert zij ons ook verstaan, wat wij via de loop der historie als een zegen uit Gods Vaderland hebben ontvangen. Maar juist dat woord zegen kunnen we alleen gebruiken in Bijbels licht. Anders zouden we wellicht zegen verwarmen met succes. Dat is misschien wel de grootste fout, die Christenen maken bij het lezen in het boek der historie.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.
Goes

DRUKKERS - UITGEVERS
TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55
Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

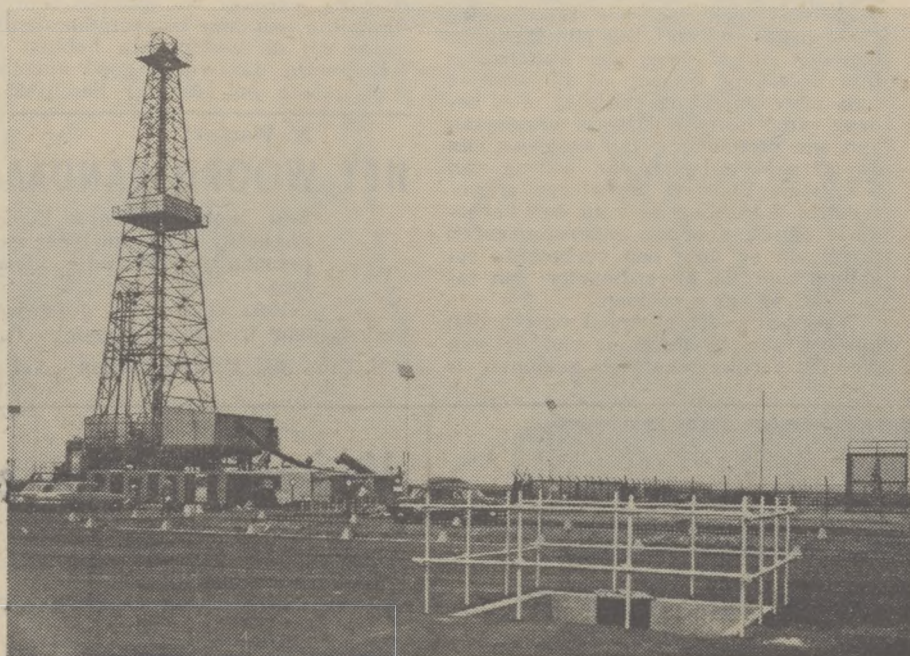
THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90
is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

Een deel van het aardgasveld Slochteren. Rechts op de voorgrond een reeds ingehaide bekledingspijp voor een nog te boren gasput. Het slotartikel over ons aardgas treft u deze week aan op pag. 5 en 6. (Foto N.A.M.)

*** Ruimte

Eén van de belangrijkste structurele vraagstukken waar ons land mee te kampen heeft, is het gebrek aan ruimte. Nederland is het dichtst bevolkte land ter wereld. Onze bevolking groeit snel. Met de beschikbare ruimte dient derhalve te worden gewoerd.

Onze (schaarse) grond moet op evenwichtige wijze voor verschillende doeleinden worden gebruikt: woningbouw, industrievestiging, verkeersvoorzieningen, landbouw, recreatie.

Om de verschillende belangen met elkaar in harmonie te brengen is een vrij ver gaande ruimtelijke ordening nodig, waaraan zowel het rijk, als de provincies en de gemeenten te pas komen. De hiermee gepaard gaande beperkingen zullen zeker niet altijd aangenaam zijn, maar ieder weldenkend mens zal erkennen dat ze noodzakelijk zijn. Ons land is nu eenmaal niet te vergelijken met Canada of Australië met hun onbegrensde (ruimte) mogelijkheden.

*** Knelpunten

Regeren is vooruitzien. Dat betekent, dat tijdig voorzieningen moeten worden getroffen om toekomstige ontwikkelingen op te vangen. De stormachtige groei van het verkeer plaatst ons voor een enorme opgave. Elke prognose in het verleden van de verkeersontwikkeling blijft ver ten achter bij de werkelijkheid.

Een voorbeeld: al vele jaren voor de deskundigen dit verwachtten moet de Maastunnel een verkeersstroom verwerken, die de capaciteit eigenlijk te boven gaat.

Wil de situatie ons straks niet geheel uit de hand lopen, dan is het zaak aan de uitbreiding en verbetering van ons wegennet zeer hoge prioriteit te geven. Terecht heeft de A.N.W.B. hierop gewezen. Een soort „deltaplan” voor het verkeer dienst o.i. dan ook hoog op het politieke verlanglijstje te worden geplaatst.

In dit kader bezien is het ook van grote betekenis, dat zich in bepaalde sectoren geen congestie voordoet. Een chronische congestie waaraan de laatste vijftien jaar voortdurend is gedokterd, wordt gevormd door het verschijnsel, dat de vakantie door de grote meerderheid der Nederlanders in dezelfde weken wordt genoten.

Het gevolg is: verkeersopstoppingen, hoge prijzen in de vakantiecentra, stoornis in verschillende sectoren van onze economie.

Vooral de gezinnen met kleine kinderen en mensen met een smalle beurs worden hiervan de dupe.

De S.E.R. heeft nu een rapport aan de regering uitgebracht, waarin suggesties worden gedaan om tot een betere vakantieverspreiding te komen. Met name door de maand juni ook als vakantie maand te introduceren.

De grote moeilijkheid ligt hier bij het onderwijs. Maar deze moeilijkheid lijkt ons toch niet onoverwinnelijk. Het bedrijfsleven kan voorts ook een bijdrage leveren door in overleg tot spreiding van de vakanties over een ruimer tijdvak te komen.

Wij hopen dat dit S.E.R.-rapport het laatste van een lange reeks discussiestukken kan zijn en dat nu eindelijk spijkers met koppen kunnen worden geslagen.

Wilt u

IN HET LEVEN SLAGEN?
Dan is onze leergang

spreken in het openbaar

het "middel" om uw doel te bereiken.
Op aanvraag zenden wij u vrijblijvend onze brochure.

INST. RHETORICA
POSTBUS 144, DORDRECHT

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT

Nieuwe zalen voor vergaderingen, recepties, diners, enz. SOPHALAAN-ZEESTRAAT (nabij Plein 1813).

Den Haag. Telefoon 117700*

DRINGEND VERZOEK

Het wordt zeer op prijs gesteld, indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 vóór 1 augustus wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partijstichting te Den Haag.

In augustus zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassokosten.

Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

• Vervolg van pag. 5

Den Haag zal per week één sector met ongeveer 1500 aansluitingen worden overgeschakeld. Voor weken, waarin vrije dagen vallen, worden nu reeds kleinere sectoren in het leidingnet tussengevoegd.

Naast deze sectorindeling zullen ook de controle en zo nodig herstel of vervanging van aansluitingen, hoofdcransen, gasmeters en binnenleidingen aan de daadwerkelijke overschakeling op aardgasdistributie moeten voorafgaan. Bij het verrichten van deze werkzaamheden zal het aanbeveling verdienen het bij de plaatselijke gasfitters aanwezige arbeidspotentieel in te schakelen.

Met de overschakeling op aardgasdistributie zal als regel worden begonnen in de nieuwe stadswijken; in aanbouw zijnde of nog te bouwen nieuwe woningen zullen dan van de aanvang af op het aardgasdistributienet kunnen worden aangesloten. Ook zullen met name de binnenleidingen in de nieuwere stadswijken in goede staat verkeren, zodat daaraan weinig of geen voorzieningen behoeven te worden getroffen.

Tenslotte zal, voordat met de ombouw van de toestellen en de feitelijke overgang op aardgasdistributie kan worden begonnen, het bij de verbruikers aanwezige toestellenbezit moeten worden geïnventariseerd. Het zal nuttig zijn deze inventarisatie geruime tijd aan de feitelijke ombouw te doen voorafgaan, omdat dan gelegenheid ontstaat voor een tijdige bevoorrading met ombouwonderdelen. Een bezwaar van tijdsverloop tussen het ogenblik van inventarisatie en dat van ombouw is, dat zich mutaties zullen voordoen, zowel wat betreft de toestellen als de verbruikers.

De verhuizingen van verbruikers tijdens de ombouwperiode vormen een probleem op zich. Indien een verbruiker verhuist van het stadsgasgebied naar een aardgas overgeschakeld gebied, zullen zijn toestellen, buiten de groepsgewijze ombouw om, voor aardgas geschikt moeten worden gemaakt. Verhuist een verbruiker van het aardgasgebied naar een gebied waar nog stadsgas wordt gedistribueerd, dan zal hem tijdelijk een stadsgastoesel ter beschikking kunnen worden gesteld.

De in de Gemeentelijke Gasvoorziening Zuid-Holland samenwerkende gemeenten zijn overeengekomen verbruikers, die zich binnen een bepaald verzorgingsgebied vestigen, op dezelfde wijze te behandelen als degenen, die reeds langer verbruiker zijn.

Tarief

De onderhandelingen tussen de Commissie Samenwerking Regionale Organen Gasvoorziening en de Nederlandse Gasunie over de inkooprijzen van het aardgas voor de gemeenten hebben tevens geresulteerd in een aanbevolen tarief voor de particuliere verbruikers. Aan dit tarief, waarop hierna nog wordt teruggekommen liggen berekeningen ten grondslag, welke zijn gemaakt voor een z.g. normbedrijf, dat aan 20.000 verbruikers gas distribueert, daarop een winst maakt van 5% en waarbij er van werd uitgegaan, dat de investeringen in verband met de overschakelingen op aardgasdistributie in een tijdsverloop van 20 jaar worden afgeschreven.

Elke gemeente behoudt als autonoom orgaan de vrijheid van het aanbevolen tarief af te wijken. Vooral in de aanvangsperiode zal zich dit kunnen voordoen. Op de duur zullen echter, naar valt te verwachten, steeds sterkere motieven moeten worden aange-

♦ Vestigingsbesluit wegenbouw

De heer AANTJES (A.R.P.) heeft aan de Staatssecretaris van Economische Zaken de volgende vragen gesteld:

1. Is de bewindsman van oordeel, dat er aanleiding is de in het Vestigingsbesluit Bouwnijverheidsbedrijven 1958 gemaakte uitzondering voor de sector wegenbouw nog langer te handhaven?
2. Is de bewindsman niet van oordeel, dat het uit een oogpunt van eenheid van de bedrijfstak gewensd is uitzonderingen op algemene regelingen slechts te maken, indien en voorzolang daarvoor bijzondere redenen aanwezig zijn?
3. Is de bewindsman bereid — mede gezien het antwoord op vraag 148 uit het voorlopig verslag van de Tweede Kamer op hoofdstuk XII van de rijksbegroting voor 1964 — te bevorderen, dat het in vraag 1 genoemde vestigingsbesluit wordt uitgebreid tot de sector wegenbouw?

♦ Ambassadeur Verenigde Staten

Mejuffrouw RUTGERS (A.R.P.) heeft aan de Minister van Buitenlandse Zaken de volgende vragen gesteld:

1. Heeft de Minister kennis genomen van berichten in Amerikaanse bladen, volgens welke de Nederlandse Regering zou hebben geweigerd agrément te verlenen voor de benoeming van een neger tot ambassadeur van de Verenigde Staten in Nederland?
2. Aannemende, dat deze berichten volstrekt uit de lucht gegrepen zijn, acht de Minister het dan niet in hoge mate betreurenswaardig, dat op deze wijze in het buitenland de naam van Nederland met rassendiscriminatie in verband gebracht wordt?
3. Indien het antwoord op de voorafgaande vraag bevestigend luidt, wil de Minister dan mededelen, welke stappen hij denkt te ondernemen om te trachten, de kwalijke indruk van deze berichtgeving zoveel mogelijk ongedaan te maken?

Tot onze spijt moest deze week het feuilleton
blijven overstaan

voerd om een tarief, dat hoger is dan het aanbevolen tarief, te kunnen toepassen.

Het door de S.R.O.G. aanbevolen tarief luidt nu als volgt:

gem. verbr. p. mnd.	vastrecht p. mnd.	prijs p. m3
tot 25m3	f 1,—	25 cent
25 tot 50m3	f 2,25	20 cent
50 tot 175m3	f 7,25	10 cent

Omdat de huidige gastarieven in de verschillende gemeenten thans vrij sterk uiteenlopen is het vanaf deze plaats niet mogelijk vergelijkingen te maken tussen het aanbevolen tarief en de thans geldende tarieven. In het algemeen kan echter wel gesteld worden, dat bij toepassing van het aanbevolen tarief de mogelijkheid wordt geopend om tegen een alleszins aantrekkelijk tarief aardgas te gebruiken voor verwarmingsdoeleinden.

Hierbij moet worden aangetekend, dat, zoals reeds in het eerste artikel is vermeld, de Gasunie aan de gemeenten een bedrag van f 50,— per aansluiting uitkeert ter verlichting van de financieel moeilijke aanvangsperiode, waarin het verbruik van gas nog niet vol-

doende in de verwarmingssector is geopenbreed.

Bij de publicatie van het vorenbedoelde, door de S.R.O.G. aanbevolen tarief, werd nog medegedeeld, dat bij een belangrijk groter verbruik in de verwarmingssector dan gemiddeld 50 m3 per maand de m3-prijs verder zou kunnen dalen. Met name in de kring van gemeenten, waar thans reeds aardgas wordt gedistribueerd, ontstond weldra behoefte aan een nadere uitwerking van dit tariefschema voor grotere leveringen voor industriële toepassingen of verwarmingsdoeleinden.

Zolang de Nederlandse Gasunie nog niet is overgegaan tot vaststelling van de industriële tarieven voor leveringen, die krachtens de daarvoor vastgestelde regels door de Gasunie zullen worden verzorgd, is het de Commissie Samenwerking Regionale Organen Gasvoorziening niet mogelijk om voor de tarieven voor gemeentelijke leveringen reeds definitieve aanbevelingen te doen, omdat de gemeentelijke tarieven en die van de Gasunie op elkaar zullen moeten worden afgestemd.

Daarom heeft de Commissie, na overleg met de Gasunie, ten behoeve van

*** Het tragische schot

Er zijn mensen, die ach en wee roepen over elk schieten van douaneambtenaren en van politieagenten. Het tragische schot van een douanier heeft geleid tot het stellen van vragen aan de minister van Justitie. Wij vinden het heel erg, dat iemand door een kogel uit een grensbewakersgeweer werd gedood.

Maar anderzijds: hoe zal een politiemann zijn functie kunnen vervullen als hij geen dwingend wapen tot zijn beschikking heeft? Iemand die niets misdaan heeft, behoeft van de politie niets te vrezen. Als men gesommeerd wordt om te stoppen, heeft men dat ook te doen. Doet men het niet, dan kunnen de politiemannen inderdaad met recht denken dat de vluchtende iets op zijn kerfstok heeft. Past de politie ten allen tijde discipline ten opzichte van het vuurwapen dat men ter beschikking heeft, discipline van de burgerij is in niet mindere mate noodzakelijk. Dat omtrent de normen voor het gebruik van een schietwapen nog eens een diepgaand onderzoek zal plaatsvinden, alsmede naar de wijze waarop waarschuwingen worden gegeven, is inmiddels zeer toe te juichen.

De mogelijkheid van een tragisch misverstand als waarmee wij geconfronteerd werden moet zo klein mogelijk zijn. Maar anderzijds is het noodzakelijk te waarschuwen tegen hen die elke gelegenheid aangrijpen om de politie te kritiseren of nog erger belachelijk te maken. De politiefunctionarissen, die onder moeilijke omstandigheden hun plicht doen, moeten kunnen rekenen op loyale medewerking van de bevolking.

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams, appelmoes - vruchten op sap - etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

N.V. J. v. Rijn M.zn.
'S-GRAVENZANDE - TELEFOON 01748 - 2841
Leveranciers van:

- KUNSTMESTSTOFFEN
- Pootaardappelen
- TURFSTROOISEL
- COMPOST EN POTGROND
- BESTRIJDINGSMIDDELEN

Levering franco door het gehele land.
Vraag offerte.

Kuyvenhoven
is een bijzondere zaak

U merkt het aan de bediening. Deze is aandachtig, vol belangstelling voor hetgeen u zoekt, hetgeen u wilt.

U merkt het aan de collectie, die groot, goed en mooi is.

U merkt het aan de prijzen — altijd is er iets goeds, dat voordelig is.

U merkt het aan de service: het is serieuze raad, die u krijgt, ze willen u echt helpen bij

► **Kuyvenhoven**
Textiel - Meubelen - Confectie

'S-GRAVENZANDE
MAASDIJK
HOOGVLIET

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

WESTLAND

H. HORTENSIOUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden
NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 01740 - 48 08

DE LIER - TEL. 2215
NAALDWIJK - TEL. 366

Dekker

DELFT - MARKT 49
TEL. 23762

DEN HAAG - TEL. 1652311
BEEKL. 366

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Koopt bij onze adverteerders

Partij en Parlement

ACHTER PAGINA

OP DEZE PLAATS komt steeds aan de orde datgene wat de „partij in actie” betreft.

Eigenlijk is dat een overbodige constatering, want u merkt dit wekelijks.

Toch is deze aanhef niet zonder opzet gekozen. Het is gedaan om ons nog eens te realiseren wat het begrip „de partij” inhoudt.

Als het over de actie van de partij gaat, dan gaan de gedachten eigenlijk vanzelf in eerste instantie naar de activiteiten van de partij in haar verschillende geleidingen; landelijk, provinciaal, regionaal en plaatselijk.

Dan gaat het over hetgeen de kiesverenigingen doen, de Statencentrales, de Kamercentrales, de Provinciale Comité's en het landelijke Centraal Comité.

Dan vragen op landelijk niveau aandacht: de Organisatie Commissie, het Algemeen Organisatie Comité, de verschillende andere commissies, de dr. A. Kuypersichting, het College van Advies, de jongerenorganisatie A.R.J.O.S., etc.

In het algemeen vindt u juist over deze organen en hun werkzaamheden op deze plaats met regelmaat het een en ander vermeld.

Staten en Raden

In wezen omvat het werk van de partij echter meer. Wij denken hierbij aan het werk van de vertegenwoordigers van de partij in de publieke lichamen. Zij maken in het praktisch politieke verkeer — door hun woorden en daden — duidelijk wat volgens hun A.R. zienswijze de concrete politieke beslissingen moeten zijn voor het leven van het volk; in het land, in de provincies, in de gemeenten.

Wij denken dus aan het werk van de gemeenteraadsliden, van de leden van de Provinciale Staten, van de leden van de Eerste Kamer en Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Men zou in dit verband ook kunnen denken aan de ministers, de staatssecretarissen, de commissarissen der Koningin, de leden van Gedeputeerde Staten, de burgemeesters en de wethouders. Maar dat is weer een hoofdstuk apart. Het gaat ons nu bijzonder om „de leden van Staten en Raden”, zoals men dan zegt.

Volksvertegenwoordiging

EERST zouden wij nu iets willen schrijven over de leden der Staten-Generaal. Hierboven gebruikten wij de woorden „vertegenwoordigers van de partij in de publieke lichamen”. Als het echter over de leden der Staten-Generaal gaat is deze aanduiding toch niet correct. De leden der Staten-Generaal vormen de volksvertegenwoordiging. Zij zijn allemaal wel lid van een partij. Anders zouden zij niet

worden gekandideerd. Maar zij worden gekozen door de Nederlandse kiezer(es). Zij vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk. Zo behoort het te zijn en zo staat het ook in de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden.

Zij behoren te letten op de belangen van dat volk in al zijn geleidingen. Het is niet zonder reden, dat met name ook de A.R. Partij als volkspartij hier altijd bijzonder aandacht aan wil schenken. Het behoort niet zo te zijn, dat uitsluitend aan de belangen van de werknemers wordt gedacht met voorbijgaan van die der werkgevers; uitsluitend aan die der middenstanders zonder oog te hebben voor die der agrariërs en omgekeerd. Met name moet gelet worden op het zwakke in de samenleving en op bescherming van degenen die door omstandigheden of bepaalde maatregelen in de verdrukking dreigen te raken.

Aantal kamerleden

DE Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk. De Staten-Generaal zijn verdeeld in een Eerste en Tweede Kamer. De Tweede Kamer bestaat uit 150 leden, de Eerste Kamer uit 75 leden. Zo leest men in de huidige Grondwet.

De ledentallen der beide Kamers zijn niet altijd zo groot geweest. „Groot” dan in vergelijking met vroeger. In vergelijking met de parlementen in vele andere landen is onze Nederlandse volksvertegenwoordiging immers bepaald niet overdreven groot te noemen.

Zo telt het Engelse Lagerhuis bijvoorbeeld ruim zeshonderd leden en de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers ruim tweehonderd leden.

Wij kennen de Tweede Kamer met 150 en de Eerste Kamer met 75 leden sinds de grondwetsherziening van 1956. Daarvoor waren deze aantallen respectievelijk 100 en 50.

ER is sinds 1814 meer dan eens wijziging gebracht in het aantal leden van de Staten-Generaal. Onder de Grondwet van 1814 bestond de vergadering van de Staten-Generaal uit slechts één Kamer met 55 leden, benoemd door de Staten der Provinciën.

In verband met de vereniging met België kwam in 1815 een herziening van de Grondwet tot stand. Daarbij werd bepaald dat de Staten-Generaal uit twee Kamers zouden bestaan. Eén der Kamers, welke genoemd werd de Tweede Kamer, bestond uit 110 leden, benoemd door de Staten der Provinciën. De andere „welke den naam van eerste draagt” bestond uit ten minste 40 en ten hoogste 60 leden, voor hun leven benoemd door de Koning.

Bij de Grondwetsherziening van 1840 — België was inmiddels weer van Nederland gescheiden — werd het aantal leden van de Tweede Kamer teruggebracht tot 58, terwijl de Eerste Kamer dan bestaamt uit ten minste 20 en ten hoogste 30 leden.

Sinds de Grondwetsherziening van 1848 worden de leden van de Tweede Kamer gekozen bij rechtstreekse verkiezingen door de Nederlandse kiesgerechtigden. Voor iedere 45.000 inwoners komt er een Tweede Kamerlid. De Provinciale Staten gaan dan de Eerste Kamer kiezen, waarvan het aantal leden wordt vastgesteld op 39.

Bij de Grondwetsherziening van 1887 werd het aantal leden van de Tweede Kamer bepaald op een vast aantal van 100 leden. De Eerste Kamer kreeg het vaste aantal van 50 leden. Zo bleef de zaak tot in 1956 de boven reeds genoemde vergroting van het ledental tot respectievelijk 150 en 75 leden plaats vond.

Kiesstelsel

SINDS de Grondwetsherziening van 1917 kennen wij in Nederland het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging. Op de grondslag van de evenredige vertegenwoordiging worden door de Nederlandse kiesgerechtigden gekozen de leden der Tweede

Kamer; van de Provinciale Staten en van de Gemeenteraden. De leden van de Eerste Kamer worden, zoals bekend, nog steeds verkozen door de leden van de Staten der provinciën, overigen eveneens op grondslag van de evenredige vertegenwoordiging.

Vóór 1917 gold in Nederland het districtenstelsel.

Niet alleen historie

DAT het voorgaande niet alleen van belang is als een „stukje historie” is de laatste tijd duidelijk geworden door de weer opflakkerende discussies over het voor en tegen van de beide stelsels, waarbij door sommigen een combinatie van deze beide wordt bepleit in de geest zoals thans het geval is in de Duitse Bondsrepubliek. Wij komen op deze kwestie in een volgend artikel terug.

'VESTA'
MEUBELEN
plus
'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een
'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN
vindt u alleen
Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

A. BAARS Azn.,
Exploitatie van Baggermaterieel N.V.
VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.
SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

H. D. C. SCHOT'S
scheepvaart- en controlebedrijf
Jericholaan 6a, Rotterdam-16
telefoon 010-138234/113923
beurstelefoon 010-131521/128409
telex 21652

FIRMA DE REK EN HORSMAN
Fabriek van scheepslieren
Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
• Staalconstructies voor gebouwen e.d.
• Alle soorten kranen.

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Idó Ambacht (0 1858) 2841

Scheepswerf A.v.d. Werff
Onderhoud en reparatie
van schepen
DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.
FIRMA A. LANSER
Sliedrecht - Holland

FA. J. A. VISSCHER & ZN
SLUISSTRAAT 127 - TELEFOON 05208 - 259 - 546
Zwartsluis
Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten
NIEUWE LIEREN. STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW IJZER. ZOALS PLATEN. HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.
STOLK'S
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Idó Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

W. Visser & Zn. N.V.
Scheepswerf - motorenherstelplaats
Ankerpark 2 - Telefoon 02230 - 2887
DEN HELDER
NIEUWBOUW EN REPARATIE

◆ Als abonnee op NEDERLANDSE GEDACHTEN blijft u politiek bij ◆

DRINGEND nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Klimaat en grove richtlijnen

IN de beide Christelijk-Historische Weekbladen worden periodiek artikelen geplaatst, die het verschil tussen A.R. en C.H. moeten uitleggen.

In de Christelijk Historische Nederlander is die taak voornamelijk toegewezen aan de heer Kikkert, in Het Christelijk Historisch Weekblad neemt de hoofdredacteur mr. J. W. van Gelder haar persoonlijk voor zijn rekening.

Hij is een en andermaal bezig geweest, te betogen, dat onze visie op Bijbel en Politiek anders is, dan die van hem en zijn politieke geestverwanten.

In zijn jongste reactie schrijft hij:

De Antirevolutionaire partij — zo lezen wij — verwerpt de gedachte, dat de Bijbel wel de gezindheid van de politicus verandert, maar over het politiek beleid niets zegt; dat er in elk geval bij de opstelling van een politiek program niets mee te beginnen valt. Neen — zo lezen wij verder — de ARP spreekt over het beslag van Gods Woord over het gehele publieke leven.

De schrijver schijnt hier geen mogelijkheid te zien tussen de beide door hem aangeduide extreme gedachten. Met name denkt hij niet aan de gedachtegang door ons in vorige artikelen ontwikkeld, namelijk dat de Bijbel wel de gezindheid van de politicus beïnvloeden kan en het klimaat en de richting in grove lijn kan bepalen, maar dat daarin geen zo duidelijke aanwijzingen te vinden zijn, waaruit de oplossingen op staatkundig terrein voor hier en nu zonder meer voortvloeien.

Ook in het artikel, dat wij nu bespreken, suggereert de schrijver toch eigenlijk weer, dat hetgeen hij noemt, „het beslag van Gods Woord

over het gehele publieke leven” wel zo duidelijke en directe aanwijzingen zou opleveren.

Zo stelt de schrijver namelijk: „Het is waarlijk geen theoretisch of theologisch debat, wanneer het gaat over de vraag van het beslag van het Woord van God op het gehele leven. Het is een discussie over „christelijk staatkundig beleid met een zeer actueel karakter”.

Wij handhaven dan ook tegenover de hierboven aangegeven verdere overwegingen van de schrijver in „Nederlandse Gedachten” dat de Bijbel ons in het algemeen wel het klimaat, de richting aangeeft, maar verder slechts enkele grove lijnen biedt o.a. omtrent taak en plaats van de overheid, omtrent gerechtigheid en naastenliefde enzovoorts.

Het gaat ons voorts bepaald te ver tot een beginselafleiding uit de Bijbel te komen, zoals de schrijver in „Nederlandse Gedachten” die blijkbaar wil bereiken.

DAT is het verschil dus. Onzerzijds de belijdenis, dat de Bijbel beslag moet hebben over het gehele leven en van Christelijk Historische zijde daartegenover dat de Bijbel alleen een klimaat biedt en enkele grove lijnen.

Voordat wij op het gezag van de secretaris van de C.H. Unie dit verschil als kenmerkend voor A.R. en C.H. aanvaarden, willen wij graag nog iets in het midden brengen.

De C.H.U. heeft n.l., evenals wij, een program van beginselen.

Daarin luidt artikel 1: Bij de uitoefening van het gezag in de staat behoort richtsnoer en toetssteen te zijn hetgeen in de Heilige Schrift wordt geopenbaard, ongeacht de personen, die met enig overheidsgezag zijn bekleed.

Ter beoordeling van de vraag, wat op staatkundig gebied dit richtsnoer en die toetssteen zijn, worde gelet niet alleen op de stellige uitspraken der Heilige Schrift, maar ook op het oordeel der Christelijke Kerk en op de leiding Gods in de geschiedenis der volkeren.

Toetssteen en richtsnoer is naar onze mening bepaald iets anders dan een

klimaat plus enkele grove lijnen.

Stellige uitspraken der Heilige Schrift is heel wat positiever dan „richting en klimaat”.

Wij laten nu rusten, dat volgens de C.H. Unie richtsnoer en klimaat niet alleen worden gevonden in de stellige uitspraken van de Heilige Schrift, maar ook, daarnaast dus, in wat de kerk zegt en wat de geschiedenis leert. Wij zetten die drie bronnen bepaald niet naast elkaar en hebben ten opzichte van de kerk zowel als van de geschiedenis dat meer dan eens uiteengezet.

MAAR er is meer.

In artikel 7 van het Christelijk Historisch Beginsel Program staat:

„Het doel van de Christelijk-Historische Unie is, de door haar beleden beginselen tot erkenning — niet om de regeermacht in handen van met zekere Christelijke beginselen instemmende personen — te brengen. Het is dus niet zeer te verwachten om majoriteit (de meerderheid der kiesgenachtigen) als wel om autoriteit (gezag van het Woord Gods), niet om het succes van de partij, maar om de macht van het beginsel.”

Niet de majoriteit, maar de autoriteit is een uitdrukking, die afkomstig is van Stahl, door Groen als een van zijn leermeesters aanvaard. Bij Stahl betekent zij evenwel heel iets anders. Hij heeft haar als slagzin gebruikt in de strijd van 1848 en daarna, toen sommigen op revolutionaire wijze van Duitsland een eenheidsstaat wilden maken, wat men via het parlement van Frankfurt hoopte te verwezenlijken. Toen heeft Stahl daartegenover zijn leuze gesteld. Er is in Duitsland wettige autoriteit van de vorsten, die regerey bij Gods gratie en het is revolutionair te beweren, dat de meerderheid door stemming zal uitmaken, wie het gezag zullen uitoefenen en hoe dat moet gebeuren.

MAAR dat is bijzaak. De C.H.U. gebruikt deze uitdrukking van Stahl om te betogen, dat zij anders dan andere partijen niet probeert zoveel mogelijk stemmen te winnen, maar dat het er haar om te doen is, dat heel het volk de autoriteit van Gods Woord erkent.

Daarom staat ook in het program: „Aangezien geheel het volk zich aan het gezag van Gods Woord heeft te onderwerpen, verzet de C.H.U. zich tegen een groepering des volks in twee delen naar godsdienstige onderscheiding.”

Hoe men ook over de zin van zulke uitspraken als geheel moge denken, over de logische lijn daarin moge oordelen, ze gaan allemaal uit van eenzelfde centrale gedachte: het gezag van het Woord Gods over het gehele volksleven, waar iedereen voor heeft te buigen.

gen. Héél het volk heeft zich aan dat gezag te onderwerpen.

Maar terecht zal dan het volk vragen: wat stelt dat voor? En als dan het antwoord luidt: eigenlijk niet zo veel, het bepaalt alleen het klimaat en het geeft een paar grove lijnen; wat in de Bijbel staat is in de eerste plaats voor de toen geldende situatie en geeft voor het heden alleen de richting en het klimaat, dan is ons dat antwoord te gemakkelijk en te zeer vrijblijvend. Dan is het zelfs de vraag, of men de mogelijkheid voor een Christelijke politiek wel aanwezig acht. En als dan toch met zoveel klem wordt gezegd, dat de autoriteit van Gods Woord moet worden erkend, dat de overheid in de Bijbel toetssteen en richtsnoer vindt, dan worden zulke forse en fundamentele uitspraken meteen uitgehold.

WIJ hebben twee voorbeelden genoemd.

Wij belijden, dat de overheid Gods dienaar is en hebben er over gehandeld, hoe we met voorzichtigheid en nauwgezetheid moeten nagaan, wat de Here van de overheid vraagt.

Wij zien in deze tijd, dat aan de ene kant ons altijd een absolutistische opvatting van eigendom doorwerkt en aan de andere kant gepoogd wordt, de eigendom te collectiviseren. Daarom hebben wij er voor gepleit, dat we samen ons zullen verdiepen in de vraag, hoe de Heilige Schrift omtrent de eigendom onderricht geeft. Wij vinden dat in de tijd van veel belang. Maar de secretaris van de C.H.U. wijst zelfs een onderzoek naar zo'n vraag af. Hij vindt er iets krampachtigs in. Zij gaat verder dan zijn stelling van alleen maar klimaat en enkele grove lijnen.

Inplaats van ons regelmatig te bestrijden zou de hoofdredacteur ook wat anders kunnen proberen. Hij zou kunnen proberen verschillende uitspraken uit zijn eigen beginselprogram omtrent het gezag van Gods Woord, omtrent de stellige uitspraken, in dat Woord vervat omtrent richtsnoer en toetssteen van het beleid van de overheid, eens nader toe te lichten. Dan kan hij niet ontkomen aan de beantwoording van de vraag, of met die duidelijke uitspraken van dat C.H.U. beginselprogram niets anders is bedoeld dan het vage en vrijblijvende: klimaat en enkele grove lijnen over gezag der overheid, gerechtigheid, naastenliefde, „enzovoort”.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 + 55.52.00

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES. BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

HET IS

HOPMAN N.V.

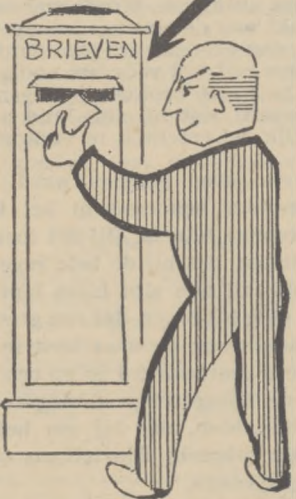
ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
Telefoon 87447*

die kan bemiddelen bij aankoop van een EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND. Vraagt onze nieuw uitgekomen woninggids.

DRINGEND VERZOEK

GIRO

Het wordt zeer op prijs gesteld indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 vóór 1 augustus wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partij-stichting, Den Haag.

In augustus zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassokosten.

Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

A.R.P. en C.H.U.

Dr. W. P. Berghuis antwoordt mr. J. W. van Gelder, die onze partijvoorzitter enkele vragen stelde in „Het Christelijk Historisch Weekblad”. Deze vragen hadden betrekking op de passage uit de Conventsrede van dr. Berghuis, waarin hij stelde dat de C.H.U. „kleur moest bekennen” omtrent het samengaan van de beide reformatorische partijen.

Het artikel van dr. Berghuis vindt U op pagina 3.

Moeilijkheden in Kongo niet verdwenen, maar...

TERUGKEER VAN TSJOMBE VAN GROOT BELANG

DE verrassende terugkeer van Moise Tsjombe, de afgezette premier van de Kongolese provincie Katanga, op het politieke toneel van zijn land en zijn benoeming tot premier van een overgangskabinet van „nationale verzoening”, betekent nog niet, dat de moeilijkheden in deze vroegere Belgische kolonie zijn overwonnen. De leiders, die het land in de afgelopen jaren hebben bestuurd, deden een goede politieke zet, toen zij hun oude tegenstander Tsjombe uitnodigden, naar Leopoldstad te komen om over de toekomst van Kongo te praten en hem de mogelijkheid te bieden, de leiding op zich te nemen van een overgangskabinet. De tijd zal echter moeten leren, of men Tsjombe werkelijk een kans zal geven, een nationale verzoening tot stand te brengen — zo die al tot de mogelijkheden behoort. Zijn snelle en verrassende succes bij zijn hernieuwde optreden in de Kongolese politiek doet denken aan een poging van de leiders van gisteren, hun politieke tegenstanders tegen elkaar uit te spelen. De belangrijkste beslissingen zullen in Kongo pas over ongeveer een half jaar vallen, als de nieuwe grondwet wordt ingevoerd en het land voortaan een presidentieel bewind zal kennen. Dan zal het er voornamelijk van afhangen, wie president wordt — tenzij men er de voorkeur aan zou geven, Kasavoeboe te laten aanblijven. De overgangperiode dient slechts om de wijzigingen in de Kongolese samenleving zo geruisloos mogelijk te doen verlopen. Deze moeilijke taak heeft men nu in handen van Tsjombe gelegd.

POLITIEKE MOED

Er is meer dan een reden, waarom de jongste ontwikkelingen in Leopoldstad moeten worden toegejuicht. In de eerste plaats is nu voorkomen, dat Tsjombe zich aan het hoofd kan stellen van een opstandige beweging in Katanga, de „schatkamer” van Kongo, in een poging, het bewind in Leopoldstad ten val te brengen. Het is een publiek geheim, dat de pro-communistische tegenstanders van het bewind van premier Adoela er in hun berekeningen van zijn uitgegaan, dat het vertrek van de troepen van de Verenigde Naties, gevolgd door een door Tsjombe geleide opstand in Katanga, de dag van de communistische machtsovername in de rest van Kongo met rasse schreden nabij zouden brengen. En het getuigt dan ook wel van politieke moed, dat Kasavoeboe en Adoela tot elke prijs hebben willen voorkomen, dat het zover zou komen. Zij hebben zich neergelegd bij het toch onvermijdelijke vertrek van de troepen van de Verenigde Naties. Maar tegelijkertijd hebben zij zich gerealiseerd, dat een nieuw conflict tussen Katanga en de rest van het land moest worden vermeden, zinneloos als het de afgelopen jaren is geworden.

Zo werd het mogelijk, dat Tsjombe met onderscheiding in Leopoldstad werd ontvangen en dat men hem zelfs in staat stelde op te treden als leider van een overgangskabinet. Het is een tactische manoeuvre geweest, dat valt niet te ontkennen, maar het onmiddellijke effect er van is toch, dat het gevaar, waaraan Kongo was blootgesteld, weer even op de lange baan werd geschoven. Bovendien had men een slechtere keus kunnen doen...

NIET VERGEEFS

Zo zijn de troepen van de Verenigde Naties toch niet tevergeefs in Kongo geweest. Bijna vier jaar geleden werden zij te hulp geroepen door de toenmalige regering van het nog maar pas onafhankelijk geworden Kongo. Die regering werd geleid door niemand minder dan Patrice Loemoemba, de man, die zijn land naar een onbezorgde toekomst had kunnen leiden, maar die er de voorkeur aan gaf, het in een politieke en economische chaos te storten om een dictatoriale rol te kunnen spelen. Hij moest het met de dood bekopen, nadat zijn daden reeds velen in de diepste ellende hadden gestort. Loemoemba stierf in Katanga, de provincie waar Tsjombe de lakens uitdeelde en weigerde, zich aan het gezag van Leopoldstad

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Eluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Moise Tsjombe, premier van Kongo. Een maand geleden zou niemand aan deze mogelijkheid hebben geloofd...

(toen nog van Loemoemba) te onderwerpen. Het is nog altijd niet duidelijk, of Loemoemba in Katanga werd vermoord met medeweten van Tsjombe of dat — zoals later werd beweerd — hij al bijna dood was, toen hij per vliegtuig van Leopoldstad naar Elizabethstad (de hoofdstad van Katanga) werd overgebracht.

Toch is deze kwestie opnieuw belangrijk geworden, omdat ook Tsjombe in de overgangperiode die voor hem ligt, volkomen afhankelijk zal zijn van de medewerking van de loemoembisten, die in verschillende delen van Kongo nog sterk zijn vertegenwoordigd. Formeel doen de aanhangers van Loemoemba het voorkomen, alsof zij achter Tsjombe staan. Achter de schermen zou echter duidelijk zijn gebleken, dat het in werkelijkheid heel anders gesteld is.

ZO BEGON HET

Men kent de geschiedenis. Toen Kongo onafhankelijk werd (op 1 juli 1960) hadden Loemoemba en de zijnen — naar het scheen — de strijd om de politieke toekomst van het land gewonnen. De Belgische regering, die al spoedig begreep, dat zij voornamelijk met Loemoemba te maken zou krijgen, schaarde zich achter diens eisen met betrekking tot de staatkundige verhoudingen in de te vormen staat en verwierp die van Tsjombe, welke neerkwamen op een federatie van staten, die een grote mate van onafhankelijkheid zouden bezitten. Het was op 1 juli duidelijk, dat Tsjombe zich niet door de centrale regering te Leopoldstad de wet zou laten voorschrijven en dat zich moeilijkheden zouden voordoen tussen Katanga en de rest van het land. Toen echter Loemoemba al spoedig het jonge land aan de rand van de afgrond bracht, kreeg het verzet van Tsjombe algemeen waardering. De oorzaak hiervan was echter, dat het toen een geheel ander karakter had gekregen.

Tsjombe maakte echter de fout, zijn verzet niet te staken, toen het loemoembistische gevaar bezworen mocht heten en er eindelijk een mogelijkheid bestond, in geheel Kongo orde op zaken te stellen en de rijkdommen, die tot-

duisver door Katanga in beslag waren genomen, aan het land als geheel ten goede te doen komen. De troepen van de Verenigde Naties moesten tenslotte een eind maken aan zijn afscheidingsbeweging, nadat talrijke pogingen, hem in het gareel te doen lopen, waren mislukt.

TAAK VAN DE VN

Het was de taak van de troepen van de Verenigde Naties, de grote mogendheden er van te weerhouden, met geweld in Kongo tussenbeide te komen, het vertrek van de Belgische troepen, die na de muiterij van het Kongolese leger naar het land waren teruggekeerd, te bespoedigen en tenslotte een openlijke en formele afscheiding van bepaalde delen van Kongo te verhinderen. De VN-strijdkrachten hebben zich van deze (bijzonder ondankbare) taak gekweten. Zij wisten inderdaad te voorkomen, dat de grote mogendheden om Kongo in een gewapende strijd verwikkeld geraakten. Zij maakten het België mogelijk, zijn troepen uit de vroegere kolonie terug te trekken, zonder dat de veiligheid van de Belgen in dat deel van Afrika in gevaar zou worden gebracht. En zij maakten — door weinigen begrepen — een eind aan de afscheidingsbeweging in Katanga en door het succes van deze operatie ook aan die in andere provincies, zoals de Oostprovincie met Stanleystad als hoofdstad, waar Antoine Gizenga een militaire dictatuur had gevestigd.

Deze Gizenga beschouwde zich als de politieke erfgenaam van Patrice Loemoemba. Hij zit nu al enkele jaren gevangen op een eiland in de buurt van Leopoldstad en pretendeert nog steeds, de enige rechtmatige opvolger van Loemoemba te zijn. In de afgelopen weken is er sprake van geweest, dat Gizenga zou worden vrijgelaten. Blijkbaar heeft men dit echter nog niet aangedurfd. En dat valt te begrijpen.

HET VERSCHIL

Eigenlijk was er sinds het beëindigen van de afscheidingsbeweging in Katanga geen taak meer weggelegd voor de troepen van de Verenigde Naties. Zij zijn er gebleven om orde en rust te handhaven en zodoende de deskundigen van de volkerenorganisaties in staat te stellen, Kongo weer als een goed functionerend geheel in elkaar te zetten. De Kongolese leiders bleven toen zelfs al in gebreke en het was duidelijk, dat na het vertrek van de VN-vertegenwoordigers alles weer op losse schroeven zou komen te staan. Het resultaat van bijna vier jaren van VN-activiteiten in Kongo is, dat — zoals de Times schrijft — het verarmde land thans ongeveer met dezelfde gevaren wordt bedreigd als in 1960. Tot voor enkele weken was dat inderdaad zo.

Nu is daar evenwel verandering in gekomen, omdat Tsjombe de uitgestoken hand van de politieke leiders in Leopoldstad heeft aanvaard en zich in wezen dus heeft nedergelegd bij het feit, dat Katanga geen onafhankelijke staat, geen staat in de Kongolese staat, maar een gewone Kongolese provincie is. En dat is een duidelijk verschil, we zouden haast zeggen beslissend verschil met vier jaar geleden. Wanneer de Verenigde Naties er niet in geslaagd zou-

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen
Bewerkt door Wika P. A. Geluk,
met een voorwoord van ds. G. P.
Klijn.

7e druk Gebonden f 7,90
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. 's-GRAVENHAGE

De Dr. A. Kuypersstichting vraagt

per 1 september a.s. of eerder een

INTELLIGENTE VROUWELIJKE KRACHT

U.l.o.-opleiding en kennis van typen strekken tot aanbeveling. Prettige afwisselende werkkruis. Zaterdag vrij.

Schriftelijke sollicitaties te richten aan de directeur, Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag.

OPSTANDEN

In de provincie Kwiloe en Kivoe hebben de opstanden zich de laatste maanden (toen de troepen van de Verenigde Naties nog niet vertrokken waren) nog uitgebreid. De regering te Leopoldstad stond er tot dusver bijna machteloos tegenover en de troepen van de Verenigde Naties waren al zo weinig in getal geworden, dat het niet langer verantwoord was, ze voor operaties op grotere schaal in te schakelen. De opstanden in die delen van Kongo zijn voor een deel niet meer dan banditisme. Ze worden echter ook door een loemoembistische en revolutionaire gezindheid geïnspireerd. De Chinezen, die door de teleurstellingen welke de Russen hebben ondervonden, niet worden afgeschrikt, interesseren zich steeds meer voor de gebeurtenissen in Kongo. Zij steunen de opstandige leider Pierre Moelele. In Oostprovincie werd onlangs de provinciale president Paul Isomboema, die een aanhanger was van de centrale regering te Leopoldstad, afgezet. Hij werd vervangen door een aanhanger van Patrice Loemoemba, Isomboema, die in april al werd afgezet, maar daarna weer in zijn functie werd hersteld door minister van binnenlandse zaken Maboti, is nu vervangen door François Aradjaboe, voorheen voorzitter van de provinciale vergadering.

De meeste waarnemers in Stanleyville zijn van mening, dat het nieuwe regiem grotere populariteit zal genieten in Oostprovincie en dat als gevolg daarvan wellicht zal worden voorkomen, dat de extremisten in dat gebied tot een openlijke opstand tegen de centrale regering in Leopoldstad zullen overgaan.

GIZENGA

Nu de vrede met Tsjombe is getekend en vervolgens zal worden gepoogd, een nationale verzoening tot stand te brengen, die ook de loemoembisten weer in het gareel moet brengen, is de grote vraag, wat er met Antoine Gizenga gaat gebeuren. Tsjombe verklaarde deze week op een persconferentie, dat hij de Kongolese leiders in Leopoldstad had aangeraden, Gizenga in vrijheid te stellen. Men was echter niet op zijn dringende verzoek ingegaan. Hij vertelde er nog bij, dat een van zijn eerste daden als premier zou zijn, de invrijheidsstelling van deze „erfgenaam van Loemoemba” te bewerkstelligen. Slaagt hij daar niet in, dan kunnen moeilijkheden van de zijde van de loemoembisten niet uitblijven. Wordt wel een eind gemaakt aan de gevangenschap van Gizenga, dan zal deze pro-communistische politicus zelf wel voor het nodige leven in de politieke brouwerij zorgen. Er is al beweerd, dat hij zijn huid zo duur mogelijk zal trachten te verkopen.

Enkele jaren geleden werd hij tot vice-premier benoemd in het kabinet van premier Adoela. Hij liet toen openlijk blijken, dat hij de hele regering in Leopoldstad aan zijn laars lapte. Tenslotte ging hij zover, dat een greep naar de macht voor de deur leek te staan. Hij werd gearresteerd en op een eilandje in de Kongorivier gevangen gehouden. Berichten, dat hij om het leven zou zijn gebracht zijn telkens officieel tegengesproken.

In Leopoldstad heeft men weer even verlicht adem gehaald. Voor hoe lang? db

zich in Parijs op

de NAVO (I)

biedt. Vaak zal dit gepaard gaan met een ombuiging van tradities, die menend op de ontwikkeling van zo'n werken. Heel belangrijk is ook het technische ontwikkelingspeil op te voeden, zodat dure installaties op de juiste

Generaal Marshall

manier gebruikt en onderhouden worden.

Zelfs in Zuid-Europa schijnt het nog voor te komen, dat de boer, die een kostbare tractor kreeg om z'n land beter te kunnen bewerken in plaats hiervan er met z'n hele familie 's zondags mee uit toeren gaat. Onderwijs moet er dus komen en voorlichting op elk terrein.

Hiervoor zijn meer ambtenaren nodig. Vanzelfsprekend werd op deze mededeling met enige hilariteit gereageerd. Wij Nederlanders kunnen ons deze dringende behoefte niet zo goed indenken. In het begin zullen veelal buitenlandse experts het werk moeten doen, maar dit zal toch moeten leiden tot een soort kadervorming van de inheemse bevolking. Vaak geldt het hier een in eenzaamheid, op verre posten volbrachte taak en geen spectaculaire gebeurtenissen zoals rond de Assoeandam in Egypte, met Chroesjtsjef, Nasser en Aref van Irak er bij. In tegenstelling tot vroeger is tegenwoordig meer belangstelling voor bilaterale (van land tot land) hulpverlening aanwezig.

Planning

Van groot gewicht is dat bij dit alles een goede planning plaatsvindt, waardoor er geen tekort, maar ook geen teveel aan bepaalde werkkrachten ontstaat.

Dit waren enige indrukken opgedaan in contacten met de O.E.S.O., die ik graag wil afronden met iets te vertellen over de nieuwste voorlichtingsmethoden: Inplaats van krachten in het buitenland op te laten leiden, wat heel kostbaar en vaak weinig zinvol is, omdat bij terugkeer de juiste aanpassing aan het eigen milieu ontbreekt, zendt men „reizende seminars” uit die ter plaatse advies geven.

Zo gaan in deze maand naar Kameeroen: Jonge mensen die gespecialiseerd zijn in:

- publieke administratie,
- monetaire en fiscale politiek,
- economische ontwikkelingen,
- landbouwontwikkeling.

Van acht uur tot half één wordt elke dag een zitting gehouden, welke bestaat uit een les met discussie voor de „hogere” ambtenaren. Allen volgen alle cursussen, zodat er meer inzicht in de hele structuur van hun bestuursapparaat kan komen.

Regionale industrialisatie

Het kabinet-De Quay gaf aan het regionale industrialisatiebeleid zijn nieuwe gedaante, en ontwierp daarvoor een programma dat tot 1963/64 zou behoren te gelden. Dit programma is voor een groot aantal gemeenten van uitnemende betekenis geweest, met name in het Noorden des lands en in de kop van Noord-Holland. De economische groei is daar gestimuleerd, de structurele werkloosheid is belangrijk teruggedrongen terwijl de verschraking van het woon- en leefklimaat zeker een halt is toegeroepen.

Met dankbaarheid mag op de in het verleden gevoerde beleid in dit opzicht worden teruggezien.

Wij hebben inzake de regionale industrialisatie thans enige jaren ervaring opgedaan. Daarbij is gebleken dat zekere aanpassingen noodzakelijk waren. De staatssecretaris van economische zaken heeft een en ander bestudeerd en heeft op grond daarvan een vernieuwde regionale industrialisatiepolitiek aangekondigd. Met name wil hij dit beleid inpassen in het door de Regering voorgenomen ruimtelijke ordeningsbeleid. Immers voor Nederland in zijn totaliteit zal de voortdurende concentratie van de bevolking in het Westen des lands, geleid op de beperkte ruimte in dit landsdeel grote spanningen met zich brengen.

Deze ontwikkeling zou volgens de staatssecretaris consequenties hebben voor het industriespreidingsbeleid.

Bovendien is een van de drin-

gende redenen die noodzaak tot een regionale industrialisatiebeleid thans minder urgent. De omvang van de structurele werkloosheid zou belangrijk verminderd zijn.

Om deze redenen wordt het accent van het gevoerde beleid verlegd. Er moet meer concentratie komen mede om de bewegelijkheid (flexibiliteit) te kunnen vergroten evenals de spreiding van de activiteiten op industrieterrein.

Door deze concentratie wordt het effect van de beschikbare middelen (165 miljoen voor 4 jaar) zeker groter. Dit betekent dat er 35 miljoen meer dan in de vorige perioden werd besteed. Overigens is deze stijging geen reden tot vreugde. Deze 35 miljoen meer zal een gevolg zijn van loon en prijsstijgingen!

De secundaire kernen worden op het tweede plan gezet. Tot 1968 mag men daar op beperkte steun rekenen maar dan is het ook gebeurd!

De zgn. premie en prijsreductieregeling ten behoeve van de vestiging of uitbreiding van industriële ondernemingen in de ontwikkelingskernen gaat ook sterk verminderen. Inplaats van 65 miljoen in de vorige 4-jarige periode zal er 40 miljoen worden beschikbaar gesteld. Maar hoe het zal gaan met vervroeging van rijks-waterstaatswerken en woningtoewijzing etc. is nog een open

vraag. Zal er minstens zoveel beschikbaar worden gesteld als in de vorige periode?

Per jaar zal voor deze gebieden — voortaan stimuleringsgebieden geheten inplaats van probleemgebieden — bovendien nog beschikbaar zijn incidentele maatregelen ongeveer acht tot tien miljoen per jaar.

Naar het ons voorkomt zal dit voorgenomen beleid zeker een aantal vragen oproepen. Is de tijd reeds rijp dat een groot aantal kerngemeenten praktisch kan worden afgestoten?

Het structurele karakter dat een industrialisatiebeleid toch hebben moet vraagt immers om continuïteit. Staat in verband hiermee voldoende vast dat in deze af-te-stoten gebieden de voor een autonome groei noodzakelijke factoren in voldoende mate aanwezig zijn?

Worden voorheen gewekte verwachtingen niet ten onrechte de bodem ingeslagen?

Met name als het gaat om meestal ingrijpende, maar nog niet volledig gerealiseerde, ruimtelijke voorzieningen, huisvesting en in het bijzonder onderwijs en recreatie? Is het niet zo dat kerkelijke en particuliere initiatieven ook op deze gewekte verwachtingen hun reeds in uitvoering genomen activiteiten hebben gebaseerd? En die misschien nu moeten liquideren?

Mag de overheid deze ontwikkelingsmogelijkheden zonder meer plotseling inperken? Voor ons staat nog onvoldoende vast — de nadere behandeling in de Tweede Kamer zal dit moeten aantonen — of het voorgenomen beleid in alle opzichten volledig is verantwoord.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13-700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS - TELEFOON (01724) 108

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf-Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Telefoon 05271-294

Voor betere beton ...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zelst

N.V. Staalsteiger „Gelria” - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 19 10 44

AANNEMINGSBEDRIJF
„SCHOUWEN-DUIVELAND” N.V.
Schuithaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110-2478
Telefoon 01110-2478

Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water- en wegebouwkundige werken.

Aannemersbedrijf VERSLUJS

NIEUWBOUW
VERBOUW
ONDERHOUDSWERKEN
Middelburg - Brakstraat 9 - Telefoon 01180-2219

Geeft dit blad door

ZAKKEN
 Voor alle verpakkingdoeleinden
T. SPAAN
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP.A.
N.V. G. HAAK
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
 Telegr.: HABAG.
 Import - Export

TRANS SKANDIA EXPRESS
 3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
 1 x per week
OSLO
 Ook koel- en meubeltransporten
BONGERS - WAGENINGEN
 Telefoon 3750 - Telex 45122

N.V. Rederij en Haringhandel
 Import - Export
N. Parlevliet Jr.
 KATWIJK AAN ZEE
 Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
 Buiten kantooruren 2092 - 2283

Firma Jan de Mik
 HARDINXVELD-GIESSENDAM
 Aannemers van
 OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
 GRIENDHOUTHANDEL
 Telefoonno. 01846-2156-2484
 Hardinxveld-Giessendam

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(30)

De jongens kwamen uit Virginia en de stoffige blauwe colonnes zouden blijven binnenmarcheren, dag aan dag, tot dat langzamerhand niemand meer naar hen zou kijken en niemand hen meer met een witte zakdoek een enthousiast welkom zou toewuiven. De soldaten zouden nog steeds blijven rondkijken en tabakssap spugen en gemene opmerkingen maken, maar voortaan zouden alleen nog maar hun bajonetten een verwarmende glimp licht opvangen.

De ordonnans bereikte Ford's Theatre om halfelf 's morgens en James R. Ford, de directeur, was juist op zijn kantoor toen hij binnenkwam. Hij ontving de mededeling met enthousiasme en dankbaarheid en was er vooral over verheugd dat generaal Grant mee zou komen. Hij stuurde de ordonnans terug naar het Witte Huis met de boodschap dat de loge natuurlijk ter beschikking stond, dat het een eer was voor de directie om de president van de Verenigde Staten en zijn gasten te mogen ontvangen en dat de nodige maatregelen zouden worden getroffen om hen zo goed mogelijk te amuseren.

James Ford kan niet ophouden te glimlachen. In het theater was er een repetitie aan de gang van „Our American Cousin” en Ford was er tot op dit ogenblik zeker van geweest dat Laura Keene en haar gezelschap op deze avond van haar engagement voor een leeg huis zouden spelen. Iedere theaterchef wist dat de week voor Pasen de slechtste was van het hele jaar. En de slechtste avond van deze week was ongetwijfeld die van Goede Vrijdag.

Om de zaken voor de Fords nog slechter te maken, had hun concurrent, mr. Hess, bekend gemaakt dat Grover's Theatre vanavond een groot overwinningfeest zou organiseren met vuurwerk en speciaal voor de gelegenheid gemaakte liederen. Ford had niets anders om mee te concurreren dan een oud blijspel dat zonder de vurige gloed van Laura Keene al lang zou zijn uitgebrand. Nu was opeens, als door een wonder, de avond gered en Ford begreep dat hij dat te danken had aan Mrs. Lincoln. Dat de president nu al driemaal tijdens dit voorjaarsseizoen in Ford's Theatre was geweest, was alleen te danken aan het feit dat men alle drie de keren een stuk van Shakespeare had gegeven met Edwin Forest in de hoofdrol. Ford kon zich niet voorstellen dat president Lincoln vrijwillig kwam kijken naar „Our American Cousin”. Daar was hij de man niet naar.

Maar een mens heeft niet het recht te twijfelen aan zijn geluk en mr. Ford liep het theater door om het goede nieuws mede te delen aan zijn jongere broer en aan de toneelspelers die aan het repeteren waren. Hij legde de nadruk op het feit dat, ook al was Lincoln een uitstekende attractie, generaal Grant vanavond de meeste belangstelling zou trekken. Ford verliet gehaast het theater om in het

nieuwe gebouw van het departement van Financiën een paar vlaggen te lenen waarmee hij de staatsloge wilde versieren.

De triomfantelijke stemming waarin James Ford verkeerde is des te beter te begrijpen, als men weet dat zijn oudere broer, John Ford, de eigenaar van het theater, zich op het ogenblik in Richmond bevond. De hele week was de leiding van het theater tevertrouwd aan James en de jonge Henry Clay Ford. Het kon een succes genoemd worden om de president van de Verenigde Staten op bezoek te krijgen op de slechtste avond van het jaar, maar dat generaal Grant kwam, was niet anders dan een grote triomf.

John Ford zou tevreden zijn over zijn broer als hij terugkwam. John was een veteraan onder theateereigenaars en regisseurs en hij had vroeger ook theaters bezeten in Baltimore en Richmond. Door een politiek ongelukje was hij nog eens burgemeester geweest in Baltimore. Hij stond bekend als een hard en eigenzinnig zakenman, maar hij was ook vader van een gezin en ondanks zijn elf kinderen had hij altijd nog tijd over om zich bezorgd te maken over een bejaarde oom en zijn schoonmoeder in Richmond. Daarom was hij ook naar Richmond gegaan, om zich ervan te overtuigen dat ze in veiligheid waren.

11 UUR

De klokken lieten juist hun elf dreunende slagen horen toen de dikke Louis Wiechman, die aan het werk was op het commissariaat voor kriegsgevangenen, het nieuws vernam dat minister Stanton het personeel toestemming had gegeven vrij te nemen voor het bezoeken van kerkdiensten. Wiechman vroeg meteen om te mogen gaan en toen zijn chef zei dat het goed was, vroeg hij of hij vandaag nog terug moest komen. Hij kreeg ten antwoord dat dat niet hoefde.

Op weg naar het pension van Mrs. Surratt bracht Wiechman een bezoek aan de Rooms-katholieke kerk van St. Matthew. Deze lag vlak bij Fifteenth en H Street, schuin achter het huis van Seward en ongeveer een paar honderd meter van de Presbyteriaanse kerk aan New York Avenue waar de Lincolns af en toe een dienst bijwoonden.

Vandaag was de president niet in de kerk. Hij zat aan de kleine tafel tussen de grote zonnige ramen, praatte met de leden van de regering en begroette de gasten die de belangrijke vergadering kwamen bijwonen. Hij wist dat deze vergadering beslissend zou zijn voor de toekomst van het Zuiden — en daardoor dus ook voor het Noorden — en wat er hier vandaag zou worden besloten kon nauwelijks worden verhinderd door het Congres vóór december, een speling dus van acht maanden.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

ZEELAND

Hollestelle G O E S
 Machinefabriek en Constructiebedrijf:
 Zaagmolenstraat 1 - Telefoon 01100 - 5540.
 Handelsafdeling:
 Ganzepoortstr. 28 - Telefoon 01100 - 6995 - 6996 en 6387.

FA. M. DE KLERK & ZN
LOODGIETERSBEDRIJF
 Kasteelstraat 68 VLISSINGEN Jeroen Botweg 1
 Telefoon 01184 - 2773 Telefoon 01184 - 3906

Fa. Gebrs. Den Herder-Serooskerke (W.)
 Uw adres voor:
 Conservering van aardappelen
 Fabricage van slootreinigers (maaikorf)
 Groothandel in bestrijdingsmiddelen

FILIUS dames- en meisjesconfectie lingerie corsetterie witvak en dekens
SCHELDESTRAAT 20-22, VLISSINGEN

FA. VAN DER PEYL
 BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
 Kanaalstraat 45 - Souburg - Tel. 01183-234

- FLOORFLEXVLOEREN
- COMPLETE KEUKENS
- LOSSE KASTEN

Prima materiaal voor elk interieur
BOUWMATERIALENHANDEL
A. DE JAGER - TOLHOEK N.V.
 GOES filialen: Middelburg - Vlissingen

BAAYENS de speciaalzaak voor uw BRIL
OPTIEK
 LVORSTSTR.106 - GOES - TEL. 6678
 Meubels om trots op te zijn en gezellig om op te wonen vindt u bij

Woninginrichting Jakobsen
 PASPOORTSTRAAT 20-24 - SOUBURG (O)
 Speciaal ingericht voor éénkamer-tapijten 380, 390 en 400 cm breed Uit voorraad leverbaar.

Textielmagazijn „DE FAAM”
H. de Jong - Mulder
 Kanaalstraat 33, tel. 01183-287, O. en W. Souburg

Bouwbedrijf Fa. de Kroo
koel- en vriesbouw
 Dorpsplein 27, Koudekerke
 Telefoon (01185) 271. Afdeling koeling 401.

A. C. HAECK
 aannemer
 Oranjeplein 48 - Souburg - Tel. 01183-226

Electrotechnisch Installatiebureau
GRAMMOFOONS
GRAMMOFOONPLATEN
RADIO **KLOKKEN**
TV **NEON**
VERLICHTING **WASMACHINES**
INSTALLATIES OP ELK GEBIED
J. van 't Westende
 Middelburg - Markt 73 - Tel. 2587
 Vlissingen - Walstraat 4 - Tel. 2814

FA. F. DUYNHOUWER & ZN.
AANNEMERS WEG- en WATERBOUW
 's Gravenpolderseweg 90, Goes,
 telefoon 01100 - 6256

het
beeld
der
vaderen
1914

• De journalist

De oudere lezers van ons blad denken, dunkt mij, met veel genoegen terug aan de schrijver L. Penning, soms versierd met de bijnaam oud-baas Penning. Tienduizenden jongens — en ook ouderen! — hebben zich verkwikt aan zijn boeken over de Boeren: de Helden, de Scherpshutters en de Ruiters van Zuid-Afrika en niet te vergeten de Wesselsserie. Na de Boeren waren ook de Maccabeën zijn helden, en niet minder Jan Pieterszoon Coen en Gustaaf Adolf. Maar nu het zondig schijnt te zijn, om „kerels” te bewonderen, zijn zijn boeken natuurlijk geheel uit de tijd. Penning heeft ook een auto-biografie uitgegeven onder de titel: Uit mijn leven.

Zijn vader, ds. F. M. Penning, was 10 jaar Chr. Geref. predikant in Naardhuizen in het Land van Altena en werd na een jaar de gemeente Landsmeer te hebben gediend, verbonden aan de Alt-reformierte gemeente te Bunde in Oost-Friesland. Na zijn door keerde de weduwe naar het Land van Altena terug. Pensioenen bestonden er toen niet voor zulke predikantsweduwen en daarom begon zij in de haar zo bekende streek met „negotie”. Haar zoon hielp haar en ventte met een ezelwagentje langs de hoeven in zijn geboortestreek. Later kwam hij in Gorkum wonen, begon er ook te schrijven, o.a. in het Prot. Chr. streekblad De Twee Provinciën en in het Christelijk Volksblad. In het laatste blad schreef hij in juli 1914, een halve eeuw geleden dus, iets over de journalist:

„Het vak van journalist is een lastig vak. Laat hij zich veel op straat zien, dan zegt men: „Nu, dat heertje heeft ook niet veel te doen”, en vertoont hij zich weinig op straat, dan is hij iemand, die zich om publieke zaken niet bekommert. Weigert hij de opname van een lang verslag over een feestelijke bijeenkomst, een politieke vergadering of iets dergelijks, dan ergert hij de personen, die er direct aan medewerkten, en in een warm gesteld verslag een beloning vinden voor al hun noeste vlijt. Neemt hij het verslag wel op, dan jaagt hij de andere 95% van zijn lezers tegen zich in het harnas, en hoort hij de smalende uitroep: „Nu, die weet de krant anders ook niet meer vol te krijgen.”

Neemt hij berichten op, die voor een bepaalde kring onaangenaam kunnen zijn, dan worden deze lezers er door ontstemd, en neemt hij ze niet op, dan noemen andere lezers hem een ogedienaar.

Gebruikt hij populaire spreekwijzen, dat heet hij plat, en vermijdt hij ze, dan wordt hij saai en vervelend genoemd.

Tracht hij iets geestig te zeggen, dan spreekt men van een flauwe grap, en wil hij zijn arbeid het stempel van ernst en stemmigheid opdrücken, dan wordt hij een ouwe tante genoemd.

Doopt hij zijn pen in de inkt der scherpe kritiek, dan vindt men hem onbeschaamd en doet hij het niet, dan is hij een jabraer. Openbaart hij mistanden, dan is hij een bemoelal, en praat hij ze goed, dan doet hij zijn consciëntie geweld aan, en dat is nog het ergste van alles.”

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis
Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen,
In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES

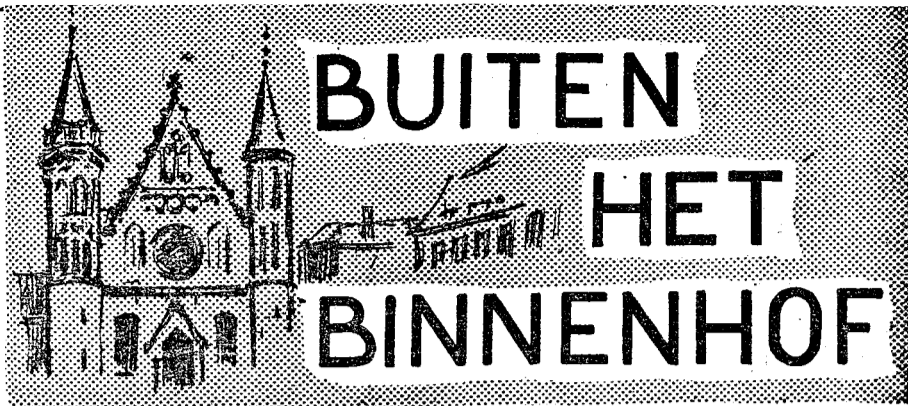
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

STRAKS komen ze allemaal weer terug van vakantie. Piet is naar de Italiaanse meren geweest, Kees en Miep waren naar Oostenrijk. Jo en Willem hebben het in Noorwegen gezocht en tante Truus moest zo nodig naar Israël. De Van Bruggen's zitten nog met klein kroost, dus waren die naar Texel en de heer en mevrouw Ouderling gingen, zoals steeds, naar Brunsum, want dat doen ze al veertig jaar en ons land is toch maar het mooiste. Mien woont op de Veluwe, waarom zou je dan naar het buitenland gaan? Ezn. Enz.

Ik vind het allemaal goed en ik wens de Pieten en de Kezen, de Jo's en de Willems, de Trusen en de Van Bruggens en al mijn familieleden en kennissen een voorspoedige rust, verdiend of niet, in ieder geval gegund. Als ik maar niet straks de dia's en/of de foto's behoef te zien. Ik heb namelijk geen kijk op vakantiekieken. Meestal zegt zo'n stuk rots, zo'n hoop zand, zo'n plas ergens op de wereld mij niets. Op de voorgrond staat Kees of Miep of Truus of Mien en de rest is vaag. Vroeger kon je nog zeggen: „heel leuk, je staat er goed op”, maar tegenwoordig worden al die gekleurde platen op een doek geprojecteerd. De thee wordt koud, de gastheer vertelt, vertelt over steden en dorpen en hoogvlakten en valleien, waar ik nooit zal komen, omdat zij in ieder reisprogramma staan of waar ik zelf geweest ben en dan iedere steen of klipgeit ken.

Een film, ja een film vind ik leuk. Zoals Piet bij de Eskimo's, of Gerrie tussen de meloenen etende kanibalen. Dominee op een kameel of Albert, die in de Etna kijkt.

Er gaat wat geld in die afbeeldingen zitten! Souvenirs voor het leven. Straks zien de kleinkinderen ze ook, over een jaar of tien bedoel ik. En die glimlachen; zoeken in een encyclopedie op wat een Eskimo en wat een kameel is. Ik zou die glimlach van het nageslacht wel eens willen zien, maar zover reiken de vakantiefoto's niet. Deze dagen heb ik geglimlacht over een foto van ongeveer veertig jaar geleden. Klas 11 B van het Christelijk Gymnasium te Utrecht. Negentien leerlingen, zes meisjes en dertien jongens met een leraar, de klasseleraar. Op de eerste rij zitten er vijf, ondergetekende inclusief, met gekruiste benen, op de grond. Aedo is nu senator en directeur van een verzekeringsbedrijf. Wim is predikant, Jaap conrector, Bert ook predikant. Waar Frans (tweede rij) gebleven is, weet ik niet. Ina zal wel getrouwd wezen. Van Willy heb ik nooit meer iets gehoord. De leraar is overleden. Emmy is er ook niet meer. Anna is lerares, Jaap is ergens directeur van Sociale Zaken. Op de laatste rij, staande, kijkt met bol gezicht Piet zijn toekomst in. Is, meen ik, dokter geworden, net als zijn vader was. Nel, de dochter van de rector, is met een piloot getrouwd, hoorde ik eens. Van een weet ik de voornaam niet meer, ik weet alleen dat zijn vader in de gemeenteraad zat. Eddy is bij de Spoorwegen gekomen. Joop is dominee geworden, Henry was bij de cavallerie, maar dat is alweer 24 jaar geleden. Lilly ben ik uit het oog verloren en Jopie is niet meer onder ons. Op een na hebben de meisjes lang haar. De jongens

dragen een korte broek, de een met een jasje, de ander met een overhemd. Er zijn er bij met schillerkraag, anderen hebben een stropdas of een strikje. Ik draag een strikje, waaraan ik nu een hekel heb. Alle jongens hoge schoenen! Van de dertien één met een bril. Drie met een horlogeketting waaraan wel een knots van een uurwerk zal hebben vastgezet. Een met een vestzakhorloge in een polsband gekneld, een enorm vrachtje op je hand.

Voor een tegenwoordige leraar zijn klassen van dertien om jaloers op te zijn, maar als ik het gelaat van de leraar op de foto bekijk vindt hij zo'n klas heel gewoon.

Was het een heerlijke tijd? Ach, ik heb er plezier genoeg gehad op die school. Wat waren we nog kinderen. Tegenwoordig heb ik de indruk dat sommige leraren jonger zijn dan de leerlingen, maar dat is natuurlijk overdreven. Maar op de foto geen lange broeken voor de knapen, geen sluijkaren van de meisjes, geen leren jakken, geen baarden, geen snorren. De rector zou je zien aankomen! En wat kijken we deemoedig op die kiek. Ina is de enige die echt lacht. Henry kijkt hautain, Joop heeft bewogen, Jaap glimlacht en Willy giechelt zo'n beetje. De rest is pure ernst. Van de dertien ben ik er na de schooltijd vier tegengekomen. De wereld is niet klein. De wereld is enorm groot. Ik heb wel eens iets van de anderen gehoord, maar hen nooit meer gezien. Vier van de dertien, het is niet om naar huis te schrijven. We waren in die dagen ook niet zo feestelijk. Ouderavonden en ouderdagen bestonden niet. Avondjes kan ik mij herinneren, hooguit een per jaar. Reünies waren zeldzaam. En enkele oudleerlingen-samenkomsten heb ik gemist.

Ik vond de foto bij de opruiming van een kast. Ik doe haar maar weer weg. Oude dingen moet men oude dingen laten. Stel je voor, dat mijn jongste zoon vroeg of ik een ijverig leerling ben geweest. Hij gooit zijn moeilijkheden toch op de grote klassen. Goede oude klas 11B. De leraar gaf aardrijkskunde. Misschien heb ik bij hem niet goed opgelet. Vandaar dat ik geen vakantiefoto's wil zien!

William Spaan

Wees zuinig met uw geld koop bij...
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door uw kasbono
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

N.V. Papierfabriek voorheen

G. SCHUT & ZONEN

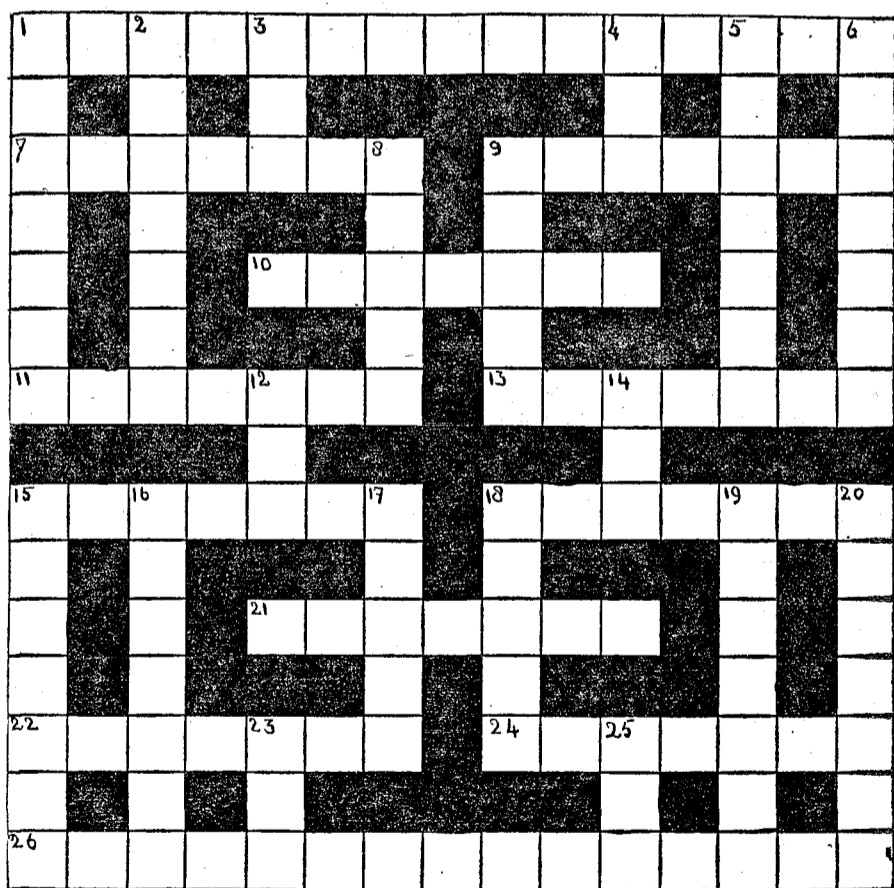
HEELSUM

OUD-HOLLANDS papier. o.a. waardepapier, schrijt- en drukpapier, bijjetten, kaarten, enveloppen en wissels, luxe kartons en omslagpapier, vloei-papier, filtreerpapier aan vellen, rondvilters en vouwvilters voor chemische en technische doeleinden.

Kryptogram

Horizontaal: 1. Laatste (zomers) overblijfsel van westers imperialisme? 7. hij vindt niet steeds een open oor, 9. een rond en een cilindrisch voorwerp dient de magen der zeebonken, 10. zij zijn safe- maar met een bloeiwijze eenzaam, 11. volkomen bedorven vogel, 13. zo'n ringetje is gezellig bij de thee, 15. dat moet wel een keurig kledingstuk zijn, 18. de eerste "Lebensraum", 21. stille-tjes loopt hij voorbij, 22. bij schrik worden deze keukenattributen aangeroepen, 24. zoet, maar verboden beroep, 26. ze gaan wel niet op sokken, maar dapper zijn ze niet voor hen is moeders wil wet.

Vertikaal: 1. met zo'n drijver gaat alles wat gemakkelijker, 2. arm beest, 3. gebouw, waarin de apartheid hoogtij viert, 4. maakt brokken, 5. geneuried liedje? Nee, wat verwaand, 6. wij rui-ken graag aan Franse benzine, 8. water-kering uit z-Nederland, 9. 'n suffe

jongen uit z.-Rusland, 12. groet van eerste vrouw, 14. schutspatroom van voetbalclub?, 15. minuscule vaartuig, 16. handenarbeid, maar je kunt 't ook met je voet doen, 17. zij gaan voor, 18. 't begint handig maar 't geheel is onhandig, 19. weg van de lafaard, 20. verven; wij doen 't zelf met rood, 23. daarom draait alles bij de zelfzuchtige, 25. dier dat de schepen beschutting biedt.

rapier; 36. eer; 37. een; 38. Grieks; 41. moeras; 44. Leo; 45. lol; 46. akt; 47. rak; 49. oboe; 50. geste; 52. geur; 53. r.l.s.; 55. eer; 57. n.s.u.; 58. U.A.; 59. Australië; 63. pi; 64. Maurits; 66. soelaas; 68. Tesla; 69. slaan.

Vertikaal: Af te leiden uit horizontaal, behalve: 4. eind; 7. munt; 54. kuil; 56. Tiel.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. armee; 6. adder; 11. groeien; 13. kluiver; 15. e.t.; 16. Indonesië; 18. c.a.; 19. vel; 21. vol; 22. ohm; 23. Amer; 24. ginds; 26. bete; 27. tin; 28. koe; 29. eis; 31. fee; 32. straat; 34.

WOUDA & ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
TELF. 05130-2141

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

ONBEHAGEN OMTRENT ONTWIKKELING E.E.G.

Tweede
Kamer

ER was een gevoel van onbehagen bij de Kamerleden over de meningsverschillen inzake de verdere ontwikkeling van de (E(uropese) E(conomische) G(emeenschap). Met name over de houding van Frankrijk onder generaal De Gaulle.

Immers vanaf 1957 was er naar gestreefd dat in 1966 de mogelijkheid van meerderheidsbeslissingen aanwezig zal zijn in de Raad van Ministers in plaats van bij algemene stemmen. Het scheen de heer Van der Goes van Naters (P.v.d.A.) toe dat Frankrijk alleen m.b.t. de niet vitale zaken hiertoe wil overgaan.

Het lijkt er op dat Frankrijk niet naar een parlementaire controle wil in E.E.G.-verband. Men wil wel een nieuwe top (van Ministers) maar alweer zonder controle! Hij achtte het onaanvaardbaar dat bij een groeiende Europese samenwerking de parlementaire controle achterop raakte.

En dat bij het bestaan van financiële fondsen waarin vele miljoenen in en uitgaan.

De enige die een waarderend woord uitte voor het gedegen doch slechts feitelijk jaarverslag van de Ministers was Mej. Mr. Rutgers (A.R.). Maar zij had overigens wel — en terecht — een aantal wensen met betrekking tot de verslaggeving. Waarom in dit verslag niet duidelijk een eigen Nederlands standpunt gegeven? Het verslag zou veel aan waarde gewonnen hebben als was komen vast te staan hoe de Nederlandse regering over verschillende belangrijke zaken dacht. Een verslag als van de Nederlandse Bank b.v. is op dit punt veel beter en daarom had de pers daarvoor grote aandacht. Hoe nuttig zou het niet zijn geweest als ook het E.E.G.-jaarverslag zo de aandacht van pers en publiek had getrokken!

Minister Luns wimpelde dit verzoek af. Het verslag is nu eenmaal een feitelijk verhaal dat als basis van discussie kan dienen. In een aantal andere documenten die ook aan de Kamer worden aangeboden kon zij concreet de mening van de regering wel kennen. Mej. Rutgers (A.R.) was uiteraard hiermee niet volledig tevreden: een jaarverslag dient om een balans op te maken en is daarom niet alleen maar een weergave van de feiten. Minister Andriessen kwam zijn collega te hulp: tussen de regels door kan men toch wel de mening leren kennen op een aantal punten. Maar hij moest toegeven dat dit niet zo veelvuldig voorkwam en niet altijd duidelijk uit de verf kwam!

COORDINATIE

Een vechtend team van de Nederlandse Ministers in E.E.G.-beraad is natuurlijk niet wenselijk. Evenmin moet het kunnen gebeuren dat de Nederlandse vertegenwoordiger in Brussel tegenstrijdige instructies krijgt van verschillende Nederlandse ministers. Onderlinge competentieruzies tussen ambtenaren zijn uiteraard onverkwikkelijk. Erger is als daardoor het Nederlandse belang zou worden geschaad. Dit beeld hing de heer Patijn (P.v.d.A.) op van zaken die in ons land zouden voorkomen. Hij vroeg daarom een duidelijke coördinatie tussen de

Mej. mr. J. C. Rutgers

ministers die met de E.E.G. te maken hebben en verweet de heer Luns dat hij daarvoor onvoldoende oog zou hebben.

Overigens geen volslagen nieuw punt van kritiek — alles was alleen wat feller van toon en wat meer in finesse. De V.V.D.-er mr. Berkouwer was het hiermee eens, sprekende bovendien uit eigen ervaring die hij in de laatste maanden had opgedaan.

Niemand van ons — aldus de heer Bos (C.H.U.) is geheel gerust op dit punt. Uit hetgeen naar buiten wordt opgediend krijgt men de indruk dat er wel een en ander hapert aan de coördinatie.

Des ministers partijgenoot de heer Westerterp — voorheen een der hoofdamtaren van de „E.E.G.” — nam de ministers enigermate in bescherming. Het is niet alleen een Ne-

derlands verschijnsel. Met name is die situatie ook zo in Engeland. Hij zag dit verschijnsel als een der groeistuiptjes van de buitenlandse politiek naar nieuwe terreinen en het optreden van meerdere „binnenlandse zaken” op het terrein van de buitenlandse politiek.

Daar zit natuurlijk wel wat in. Maar het is daarom te meer nodig dat de aandacht hiervoor wordt gevraagd.

Een sterke eensgezinde E.E.G. ministerploeg is altijd aan de winnende hand!

Overigens: het verweer van de minister was niet erg sterk. „De pers heeft wat overdreven en het is heus niet zo zwaar als door de Kamer werd voorgesteld.”

Maar, aldus minister Luns: op verschillende punten zijn verbeteringen mogelijk.

RAAD VAN MINISTERS

Mej. Rutgers (A.R.) heeft bijzondere aandacht voor een democratische ontwikkeling van de Europese samenwerking. Dat bleek ook weer bij dit debat.

Een van de belangrijkste lichamen in E.E.G.-samenwerking is de Raad van Ministers (uit de zes landen). Over dit lichaam is in het gehele verslag niets te vinden. Het komt in het verslag niet eens voor! Weliswaar is dit een — in het „geheim” werkend-lichaam maar nu het Europese parlement nog lang niet werkt zoals het behoort, is het toch wenselijk dat de Nederlandse ministers het Nederlandse parlement meer constructief op de hoogte houdt van de werkwijze en het doen en nalaten van de Raad van Ministers.

Zij pleitte daarom voor een versterking van de invloed van het parlement door meer contact tussen het parlement en de ministers.

Maar Minister Luns — hoezeer hij dit verlangen begreep — zag nog geen con-

crete mogelijkheid om „verbindinglijnen” te creëren tussen de Raad van ministers en het Europees parlement. Hij wilde wel de toezegging doen op het nationale vlak een en ander in positieve zin te onderzoeken.

DE GRAANPRIJZEN

Minister Biesheuvel had betoogd dat hij het betreunde dat het niet mogelijk is gebleken overeenstemming over de graanprijzen te bereiken op korte termijn.

Is dat nu wel zo te betreuren vroeg de heer Patijn (P.v.d.A.). Immers: het niet bereiken van overeenstemming geeft een onderhandelingspositie tegenover Frankrijk. Met name als het gaat om de Franse medewerking in de Kennedy-ronde. De landbouw-minister meende dat hij het niet-slagen moest blijven betreuren.

Als de E.E.G. niet een duidelijk beleid heeft inzake de graanpolitiek dan zullen de Kennedy-onderhandelingen moeilijk van de grond kunnen komen. De Amerikanen moeten voor de vaststelling van hun handelbetrekkingen met andere landen weten wat Europa met de graanprijzen in de komende jaren wil.

ENKELE ZAKEN

Dit waren slechts enkele punten uit een langdurige discussie omtrent veel zaken. Het resultaat van dit debat in de openbare commissievergadering is overigens wel dat een groot aantal zaken nader is toegelicht.

Maar ook en dat is het belangrijkste: de regering zal er mee rekenen dat de komende jaren bij het opstellen van het verslag meer relief zal worden gegeven aan het beleid.

De nadruk zal meer liggen op het beleid van Nederland inzake de E.E.G.

INTERNATIONALE EN INTERKERKELIJKE VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship internationaal)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. 249476. Postbus 1861.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Uw interieur

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
En toch niet duur!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 · ZEIST · TELEFOON 12486

DRENTE

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN · KAPELSTRAAT 20 · TELEFOON 2671

OVERIJSEL

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 · HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laaressingel 101 - Telefoon 3021

Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

FIRMA GEBR. SLUMP

Handel in brandstoffen,
haarden, kachels en kooktoestellen

LEMMER TELEFOON 05146 - 564 en 307

NAGELE TELEFOON 05276 - 2460

FA. H. J. WIBBELINK & ZN.

Goors Overslag- en
Transportbedrijf

Haven, Goor,
telef. (05470) 2963 - 2752 - 2476 - 2577

ALS ABONNEE OP

NEDERLANDSE GEDACHTEN

BLIJFT U POLITIEK BIJ

in de NOORD-OOST POLDER

LOONBEDRIJF

MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

*Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat

Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines

Tractoren

Smederij

Walstraat 2

Tel. 05275-2310

Kraggenburg (N.O.P.)

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

TRUMAN EN ERHARD

HET is geen voorrecht, de zoon van een beroemd man te zijn. Want iedereen vergelijkt die zoon met de vader, en constateert: nog lang niet, of zelfs: bij lange niet. Het is ook moeilijk, een beroemd man op te volgen. Ook dan zijn de vergelijkingen aan de orde van de dag.

TOEN president Roosevelt in 1945 plotseling overleed, vlak voor het uur van de grootste beslissingen, hielden velen hun hart vast. De vice-president volgde automatisch op, de vice-president Truman, maar wie was hij? Hij had in de schaduw van de grote Roosevelt geleefd en opeens kreeg hij de verantwoordelijkheid voor beslissingen van wereldformaat. In de geschiedenis zal zijn naam blijven voortleven, alleen al omdat hij het bevel heeft gegeven tot het afwerpen van de eerste atoombom.

De staf had gerapporteerd: Japan is op weg naar de nederlaag. Maar het zwaarste komt nog, nl. de landing in Japan zelf. Daar zal Japan in een verschrikkelijke doodstrijd het vaderland verdedigen, waarschijnlijk tot de laatste schans. Dat wordt een strijd van vele maanden; dat zal het leven van honderdduizenden Amerikanen kosten.

Maar er is een andere mogelijkheid. We beginnen met atoombommen. Dat is een verschrikkelijk wapen. Daarmee wordt alle leven in een getroffen stad uitgeblust. Wij geven een voorbeeld. Een paar dagen later een tweede. Dan weet Japan waar het aan toe is. Dan zal het door de knieën gaan, zonder dat het leven van één Amerikaanse soldaat er mee gemoeid is.

Toen gaf Truman het bevel en de kernoorlog was begonnen.

Maar toen de ambtsperiode van vijf jaar, waarvan Truman het laatste gedeelte vervulde, voorbij was, dacht iedereen, dat hij niet herkozen zou worden. Hij imponeerde niet. Hij leek meer op een directeur van een H.B.S. of op een gemeente-secretaris, dan op een staatspresident. Hij sprak niet tot de verbeelding van het volk. En toch werd hij gekozen.

En — hij bleek een goed president te zijn.

Wie zijn gedenkschriften leest, komt tot de conclusie, dat hij zelf daarvan ook overtuigd was. Hij had een heel behoorlijk zelfvertrouwen.

En de publieke opinie had zich aanvankelijk vergist, toen zij alléén maar vraagtekens achter de naam Truman zette.

HEEL anders was het met Erhard. Zijn chef, de Bondskanselier Adenauer, was tot in het diepst van zijn ziel er van overtuigd, dat Erhard als Bondskanselier een ramp zou zijn voor Duitsland en voor de C.D.U.

Adenauer heeft de verkiezing van Erhard zo lang mogelijk tegengehouden. De partij heeft hem ten slotte gedwongen, af te treden. Mede, omdat het aanblijven van „de oude vos” hoe langer hoe schadelijker werd voor de positie van de C.D.U. En de beste kenners van de situatie in Duitsland verzekerden ons: Erhard is een knap ecooom, maar van politiek heeft hij geen kaas gegeten, en in de buitenlandse politiek is hij een kind.

In de laatste periode van Adenauers bewind werd er een ministersconferentie van de E.E.G. gehouden in Parijs. Erhard was lid van de Duitse delegatie van ministers, maar Adenauer had een instructie meegegeven, dat Schröder het woord moest voeren, und der Herr Wirtschaftsminister soll schweigen.

Nu treedt Erhard op als Bondskanselier. En — de papieren van de C.D.U. zijn sedert in Duitsland belangrijk gestegen. Erhard is ontegenzeggelijk populair. Op een andere manier dan Adenauer. Toen hij onlangs in Noord-Duitsland een grote rede zou houden op een massa-meeting, zagen wij er aanplakbiljetten van de C.D.U. met het portret van Erhard en het onderschrift: Der Dicke kommt! Velen in Duitsland zijn van mening, dat Willy Brandt in de nadagen van Adenauer de beste kansen heeft gehad, maar dat ze nu zijn verkeken.

WAT ons bijzonder tot tevredenheid stemt, is wel, dat Erhard tegen De Gaulle het been stijf weet te houden. Ook als die met ongeveer zijn hele kabinet naar Bonn komt.

Adenauer was ook wel voor een Europese politiek, maar hij en De Gaulle waren verwante geesten. En soms ook wel geestverwanten. Beiden hadden zij minachting voor de kleinere staten. Beiden waren zij van mening, dat Frankrijk en West-Duitsland samen in Europa de dienst moesten uitmaken. Beiden vonden zij het erger-

Professor Erhard

lijk, dat met name minister Luns zich daartegen verzette. De Gaulle kreeg ten slotte respect voor de onverzettelikheden van die man, die zich niet alleen wat de lichaamslengte betreft, met hem durfde meten. Adenauer zocht het wraakzuchtig in grofheden.

HET beleid van Erhard stuitte ook in Duitsland op verzet. Vooral bij Adenauer en diens adjudant Strauss, die eens als Adenauers kroonprins werd beschouwd. Maar Erhard is er op los gegaan. Op het congres van de C.S.U., de zusterpartij der C.D.U. in Beieren, is hij van leer getrokken. Met autoriteit. Ik maak de dienst uit, ik alleen en niemand anders. En wie dat niet wil, weet het recept. Hij moet maar in de Bondsdag met een motie van wantrouwen komen. De tegenstanders kropen in hun schulp. Adenauer, die als partijvoorzitter reeds een vergadering van het hoogste partijorgaan had uitgeschreven, om de politieke situatie te bespreken, achtte die vergadering opeens overbodig. En — wat Erhard heeft gezegd ter adstructie van zijn politiek, is duidelijk en gezond.

Ook de socialisten moeten dat toegeven. Velen hebben zich in Erhard vergist.

Bij Truman werden aanvankelijk alleen maar vraagtekens gezet. Bij Erhard waren het uitroepstekens van bekommering en wantrouwen.

In beide gevallen bleek het mis. En bij Erhard is dat het opmerkelijkst, omdat daar de critici zo zeker waren van hun zaak.

Zij zijn tot nu toe beschaamd geworden. Tot nu toe. Uiteraard. Want ook hier kunnen wij de dag niet prijzen, vóór het avond is.

Onrustige Zenuwen? Mijnhardt's Zenuwtabletten

DE grote strijd tussen de voorstanders van een „nationale” omroep en die van de „VARA”, welke jarenlang de P.v.d.A. heeft beroerd, is beslecht.

De oplossing, die een werkgroep van deze partij heeft gevonden is heel eenvoudig: de VARA krijgt in de toekomst maar tweederde van de anders voor haar beschikbare zendtijd van radio en televisie en het andere derde deel gaat naar de voorstanders van een nationale omroep.

Maar aangezien er vier grote omroepverenigingen zijn moeten deze ook een derde deel van hun zendtijd in de pot doen. De VPRO is reeds in haar totaliteit voorstander van een nationale omroep.

De conclusie is dan ook, dat het deel, dat aan de z.g. „nationale omroep” toevalt, groter is dan waar de overige partijen over kunnen beschikken.

Voor de P.v.d.A. heeft deze oplossing eigen voordelen.

In de gewone zendtijd van de VARA kan men lustig politiek bedrijven, terwijl daarnaast de P.v.d.A. haar politieke Regeringszendtijd blijft behouden.

Bovendien wordt voorgesteld een beperkt deel van de zendtijd beschikbaar te stellen „ten behoeve van die organisaties die zendtijd begeren zonder om-

Van twee walletjes eten

roepvereniging te willen worden; hierbij — zo zegt het rapport — ware vooral te denken aan maatschappelijke en culturele organisaties”.

Wij denken hierbij b.v. aan het N.V.V.

We zullen daarbij nog maar niet denken aan de mogelijkheden die er binnen het „nationale” programma nog open zullen blijven om socialistische gedachten te verspreiden...

Om de zaak af te ronden wordt voorgesteld om behalve aan de kerken ook zendtijd beschikbaar te stellen aan „genootschappen op geestelijke grondslag”, uiteraard buiten de zendtijd van de VARA.

Het behoeft geen betoog, dat volgens de voorstellen van de werkgroep het grootste gedeelte van de radio- en televisieprogramma's zal moeten worden samengesteld door een orgaan van „nationale” constructie, maar wie bang mocht zijn, dat zijn bedoelingen niet zo goed uit de verf zullen komen, kan ook gebruik maken van de staf van een omroeporganisatie, „indien deze laatste daarmee instemt”.

Het rapport van de Werkgroep radio en t.v. bestel van de Partij van de Arbeid heeft het zo wel aardig versierd.

Men kan heel prettig van twee walletjes eten: de positie van de eigen politieke omroep wordt gehandhaafd, de vrede in de eigen partij over het omroepvraagstuk kan getekend en de omroepverenigingen, die geestelijke stromingen vertegenwoordigen, dan wel pretendeerden het nationale element te vertegenwoordigen, betalen het gelag.

Het is een weinig bewonderenswaardige verlegenheidsoplossing.

Wie zich op het standpunt stelt, dat de omroepverenigingen uit het volk zijn voortgekomen en als zodanig in belangrijke mate het volk vertegenwoordigen dient het stelsel van de vrije omroepverenigingen voor te staan. Dit stelsel vereist de correctie, dat ook nieuwe gegadigen, die het bewijs leveren genoegzaam in het volk te leven, zendtijd ontvangen.

Samenwerking tussen de omroepverenigingen, die er ook nu reeds is, zou er ook in de toekomst kunnen zijn.

Men kan ook respect hebben voor degenen, die voorstander zijn van een nationale of staatsomroep, waarbij getracht kan worden alle geestelijke, maatschappelijke en politieke stromingen tot hun recht te laten komen.

Maar tot nu toe is niet gebleken, dat deze in ons volk voldoende steun vinden om het bestaande bestel ingrijpend te wijzigen.

De oplossing van de werkgroep van de P.v.d.A. is alleen dienstbaar aan de P.v.d.A. en daarom voor ons niet aantrekkelijk.

ATTENTIE

Het wordt zeer op prijs gesteld indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 vóór 1 augustus wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partij-stichting, Den Haag.

In augustus zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassokosten.

Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

Tijdelijk ongemak

Bij de drukkerij, die ons weekblad verzorgt, is tijdelijk een pers buiten gebruik. Dit kan er soms toe leiden dat het drukken van ons blad vertraging ondervindt. Een aantal abonnees zal dit in de laatste weken gemerkt hebben, omdat „Nederlandse Gedachten” bij hen op maandag werd bezorgd in plaats van op vrijdag of zaterdag. Met man en macht wordt van week tot week gewerkt om dit te voorkomen; het lukt helaas niet altijd.

Vanaf september draait de drukkerij weer met 2 persen. Dan is het euvel voorgoed verholpen. Deze vernieuwingswerkzaamheden worden uitgevoerd om ook ons blad beter te kunnen bedienen.

Daarom vragen we onze abonnees met dit tijdelijk ongemak rekening te willen houden en zelfs te billijken. Vooral na de bovenstaande toelichting rekenen wij op uw welwillendheid. Deze korte uiteenzetting over de oorzaak van mogelijke vertraging bespaart ook u en ons de moeite van correspondentie daarover.

De redactie.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Hoe komt een waardewijziging van de gulden tot stand?

Tweede
Kamer

Verlate vrucht.

Prof. Zijlstra heeft in 1961 de moeilijke en verantwoordelijke beslissing moeten nemen welbewust de waarde van de gulden te herzien.

Ten opzichte van het buitenland werd de gulden „harder”. Het toen gevoerde debat bevatte één element waarover de gehele kamer zich ietwat verontrust gevoelde. Dat was deze vraag: heeft een kabinet, een minister het recht zonder de volksvertegenwoordiging er in te kennen aan de waarde van de gulden te tornen. Zou deze beslissing niet moeten worden genomen in overleg met de Staten-Generaal?

Prof. Zijlstra was eveneens van oordeel dat het „noodrecht” waarop hij zich beriep om zijn beslissing te rechtvaardigen in de toekomst moest worden vervangen door een wet. Het „noodrecht” immers dateerde uit de eerste dagen van de bevrijding; het deviezenbesluit van 1945.

Vandaar dat hij voor zijn aftreden in 1963 bij de Kamer een wetsontwerp indiende om de gehele materie te regelen.

Inhoud

Onder een zo groot mogelijk aantal waarborgen wordt aan de regering het recht gegeven de waarde van de gulden te wijzigen. Onmiddellijk na deze beslissing moet de volksvertegenwoordiging worden gehoord onder overlegging van een aantal belangrijke stukken.

Het oordeel van de Kamer kan echter aan de eenmaal genomen beslissing niets meer veranderen. Het enige is overigens belangrijk — het recht van de Kamer het beleid van het Kabinet af te keuren en zodoende het Kabinet naar huis te zenden.

Een machtig wapen, maar met een werking achteraf.

Men denke hierover echter niet te geringschattend! Elk Kabinet dat zich respecteert en het landsbelang wil behartigen zal deze consequenties overdenken vóór dat het een beslissing neemt.

Tegen

De communist was vrij gemakkelijk in zijn oordeelsvorming. Machtige krin-

gen — aldus de heer Bakker — in Nederland gaan uit van de stelregel: eerst komen de centen en daarna de democratie. Zo ziet dit kabinet het ook. De regering stelt de munt boven de zeggenschap van het parlement. Bovendien betekenen veranderingen in de muntwaarde de typische methodes van het Kapitalisme om bepaalde financieel economische problemen op de rug van de bevolking uit te vechten.

De P.S.P. — de heer Slotemaker — wilde deze bevoegdheid ook niet in handen van het kabinet. Dit ontwerp past zich aan, aan de huidige situatie; brengt niets nieuws en verzuimt aan te geven welke maatstaf en welke normen de overheid in acht moet nemen. Dat laatste was voor hem en zijn vrienden de principiële overweging om tegen te stemmen. Te meer omdat het de

G. A. Kieft

taak van een regering is te zorgen voor een goede koopkracht van de gulden en te vermijden dat een slechte koopkracht ontstaat.

De achtergronden

De heer Kieft (A.R.) verstond eensdeels de klacht van de heer Slotemaker (P.S.P.). Immers vóór alles wilde hij duidelijke zekerheid (naar de mens gesproken) van dit kabinet hoe het zou staan tegenover een hantering van het middel: waardeverandering van de gulden.

a. Is de Minister niet van oordeel, dat het sociale belang van waardevast geld een belang van de eerste orde is, een belang, dat in overwegende mate moet worden betrokken bij de vraag of in de concrete situatie de pariwaarde mag en moet worden gewijzigd? Het gaat hier immers veelal om mensen, die in de samenleving het zwakst zijn, omdat hun inkomen gering is, omdat hun salarissen en winsten niet waardevast zijn en ook omdat juist zij de luidsprekers op de publieke opinie moeten missen.

b. Meent de Minister, dat een wijziging van de pariwaarde mag worden gerealiseerd als maatregel van conjunctuurpolitiek, d.w.z. politiek op korte termijn?

c. Acht de Minister het juist de wisselcorrectie als een geheel zelfstandige beleidsmaatregel te hanteren, ook als het gaat om structuurpolitiek, d.w.z. politiek op langere termijn?

De Minister van Financiën heeft om deze vragen niet heengedraaid als een kat om de hete brij. Hij zei hierover het volgende:

De eerste vraag was, of niet het sociale belang van waardevast geld een vraag van de eerste orde zou moeten zijn bij de beslissingen, waar het hier om gaat. De geachte afgevaardigde wijst er daarbij op, dat waardevast geld juist voor tal van zwakkere groepen in onze maatschappij van zo groot belang is. Ik ben dit met de geachte afgevaardigde eens. Ik geloof met hem, dat bij het overwegen van een beslissing over een wisselkoerswijziging dat waardevaste geld een bijzonder belangrijke rol zal moeten spelen. Inderdaad kan zich dus de situatie voordoen — dit was de situatie, waar wij in 1961 in wesen voor stonden — dat een zo goed mogelijk bewaken van de waardevastheid van het geld alleen mogelijk is door een revaluatie van de gulden. Ik geloof, dat de beslissing van 1961 wel heel duidelijk maakt, dat inderdaad daar het sociale belang voor de zwakkere groepen een bijzonder grote rol bij heeft gespeeld. Ik geloof ook, dat dit altijd een groot gewicht in de schaal zal moeten leggen.

De tweede vraag van de geachte afgevaardigde de heer Kieft was, of een revaluatie of devaluatie, een wijziging dus van de wisselkoers, als conjunctuurpolitieke maatregel toelaatbaar zou zijn. Ik kan die vraag duidelijk negatief beantwoorden. Het is ook altijd mijn opvatting geweest, dat wij een wijziging van de wisselkoers niet mogen zien als een conjunctuurpolitieke maatregel. Dit mag niet een instrument van conjunctuurpolitiek zijn.

Het is ook niet zo — ik kom hiermee tot de derde vraag van de geachte afgevaardigde — dat, als wij nu maar conjunctuurpolitieke maatregelen uitschakelen, het gehele terrein van de structuurpolitiek openligt en dat voor elk structureel doel aanpassing van de wisselkoers kan worden gebruikt.

Ik wil heel nadrukkelijk zeggen dat het zo niet is.

Waarborgen

Alle sprekers die vóór het wetsontwerp waren na deze duidelijke beantwoording door de minister hadden de overtuiging dat er wel degelijk een aantal waarborgen aanwezig waren.

Het Kabinet moet het voorstel van de minister van Financiën goedkeuren en het advies van de Nederlandse Bank zal tevoren worden ingewonnen en aan het Kabinet worden overgelegd.

Voorts moet in internationaal verband — krachtens gesloten verdragen — een aantal malen vooroverleg worden gepleegd, voordat het Nederlandse Kabinet een beslissing over min of meer grote waardeveranderingen kan nemen.

De Kamer zal daarna onverwijld worden ingelicht en tevens de motivering van de Nederlandse Bank plus zijn advies daarbij ontvangen.

Meer waarborgen zijn praktisch niet te bedenken, daarbij er van uitgaande dat de gekozen procedure juist is.

Zij die bij de openbare behandeling

het woord voerden hebben kennelijk met de vraag gezeten of het wellicht mogelijk was een andere weg te vinden dan de voorgestelde.

Was het niet mogelijk een oplossing te kiezen waarbij de wetgever op normale wijze te betrekken zou zijn?

In feite worden immers enorme bevoegdheden aan de minister van Financiën gegeven!

Na ernstig intern beraad en na voorlichting van deskundigen bleek dat een andere verantwoordelijke weg niet te be-wandelen was.

Het tempo waarin de beslissing moet worden genomen, aldus de heer Peschar (P.v.d.A.), de duidelijke noodzaak van een strikte geheimhouding om speculanten geen kans te geven — aldus de heer Kieft (A.R.) het voorkomen van een periode van onzekerheid — aldus de heer Scholten (C.H.U.) maken een andere oplossing onmogelijk.

Het parlement heeft geen vrijheid om anders te beslissen omdat de gevolgen van een inschakeling tevoren van het parlement eenvoudig niet overzienbaar zijn, en daarom niet te dragen. Trouwens over geheel de wereld is de regeling feitelijk zó als de Nederlandse nu wettelijk wordt.

De heer Peschar (P.v.d.A.) zei het tegenover de communist Bakker heel duidelijk: Ik zou het als lid van het parlement bijzonder plezierig vinden, als ik een begaanbare weg zag om de Minister niet alleen met die verantwoordelijkheid in een bepaalde situatie te laten zitten, maar ik zie zo'n praktische weg niet en ik wil niet de indruk wekken alsof die weg er wel zou zijn.

Regeren is, onder bepaalde omstandigheden een taak die soms onmenselijk zwaar kan drukken op de bewindslieden.

De beslissing met betrekking tot de pariwaarde van de gulden is er één van.

Om de veiligheid van het land

„Defensiebeleid en ontwapeningsbeleid zijn beiden op de veiligheid gericht” had de ontwapeningsnota van het kabinet gezegd. Is dat wel zo positief vroeg de heer Schuyt (K.V.P.) zich af. Moet het ministerie van defensie dus aan een herziening worden onderworpen? Moet de defensie-minister dan in de toekomst op een aangepaste wijze worden bewerktuigd? En is die stelling van het kabinet niet te boud, omdat zij er toch ook van uitgaat dat de huidige politieke wereldsituatie een duidelijke rem is voor een reële ontwikkeling van het streven naar een evenwichtige wereldontwapening. Hij bleek tenslotte van mening dat het een groot winstpunt van deze tijd is, dat ontwapening meer dan ooit een zakelijke inhoud heeft gekregen, waaraan met name door de kleine staten een verdere uitbouw kan worden gegeven.

EENZIJDIGE ONTwapening

Volgens de meerderheid van de P.v.d.A. (de heer Ruygers) brengt een

Purol eens gebruikt
altijd gebruikt

eenzijdige ontwapening de wereldvrede niet dichterbij. Maar... in deze tijd behoort de zaak van vrede en ontwapening wel tot de centrale doelstelling van de buitenlandse politiek. Daarom vroeg hij nadrukkelijk om openheid, soepelheid, voortdurende discussie en herziening in het belang van Oost en West.

Op dit zelfde punt borduurde ook de K.V.P.-er Schuyt, toen hij zei — met Paus Joannes —: zoek wederzijds vertrouwen, eerlijke diplomatie en een trouw nakomen van de eenmaal vastgelegde verplichtingen. Mevrouw Stoffels van Haften (V.V.D.) deed zich kennen als een realiste: Wij lossen in Nederland het vraagstuk van vrede en

veiligheid niet op, ook al ligt een overzichtelijke en constructieve regeringsnota op tafel.

Wil men een stap voorwaarts zetten dan was ten minste noodzakelijk dat men een dieper inzicht zou moeten hebben in de politieke geschillen die de wereld verdeeld houden. Men moet er bovenal voor oppassen dat een machtsevenwicht als basis van de wereldvrede volledig voldoende zou zijn.

Maar zover is men niet en daarom is een machtsevenwicht thans nog een besliste voorwaarde van de wereldvrede. Weliswaar niet als een eeuwigdurende garantie!

En daarom moeten wij ons bezighouden met de ontwapening. Mits internationale controle op een begin der ontwapening.

Hoezeer kernwapens totalitair vernietigend kunnen zijn — eenzijdig hiervan afzien breekt het machtsevenwicht en bedreigt daardoor de vrede.

DE P.S.P.

De Kamer was belangstellend naar de opvatting van de P.S.P. Niet alsof men in het ongewisse verkeerde over hun principieel standpunt! Maar wel naar hun oordeel over de huidige politieke wereldsituatie. Was de ideële band met het Russische communisme, na de vriendelijke lach waarmee Chroesjtsjev op pad is, sterker geworden?

Naast het materieel aspect — defensiegeld is geld wat in massa verspild wordt — was er, naar de heer Slotemaker (P.S.P.) opmerkte ook een geestelijk facet, belangrijker dan het materiële: door de bewapening worden de geesten besmet met agressiviteit, met het aanvallen en met het doden.

Daarom moet het Nederlandse beleid

• Vervolg op pag. 3

Rokershoest en kriebelhoest
Bronchiletten

OHRA
ARNHEM

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden

lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

**DIRECT SLAGEN
VOOR UW RIJBEWIJS**

Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in één keer”

**Nederlandse Voorlichting
voor Rijtechniek**

HARDERWIJK · POSTBUS 60

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Eluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 33, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van
Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima
verzorgd door

Auto-groupage naar Scandinavië

BONGERS WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

**HOLWERDA ZONEN
DOKKUM**

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor: Rotterdam: telefoon 010-171317.

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

P. MOOLENAAR & ZONEN

Sassenheim

BLOEMBOLLENWEKERIJ en -HANDEL

Import - Export

Dahlia's - Cultures - Vraagt prijs

AMSTERDAM

GEZOND GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16

ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL 80553 - AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypo-
theek (eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN'S Assurantiëkantoor

STADIONKADE 111 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

Kampert en Helm n.v.

HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK

PL. DOKLAAN 8-12

AMSTERDAM C.

TELEFOON 94 80 22*

KEH SCRIPT

Voor gecarboniseerde formulieren

HET GOOI

„Cinderella“

Meer keus, meer ser-
vice. Kleine maat,
grote maat, extra
grote maat...

HAVENSTR. 53, HILVERSUM

Telefoon 42151

U past en koopt prettiger bij

Modehuis „Cinderella“

Mogen wij u adviseren bij aankoop van
een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons
gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „Le
Gooische-Gasservice-Dienst“, met deskundig personeel

SMEINK & ZONEN,

Lareneweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

W. van HEERDT

HET ADRES voor rijwielen en brom-
fietsen o.a. Gazelle en Phoenix rij-
wielen, Batavus bromfietsen.

Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.

Hoge Lareneweg 123 (hoek Goudriaan-
straat) - Telefoon 12404 - Hilversum

D. G. Reesink

TALMALAAN 12

SOESTDIJK

Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN

ONDERHOUDSWERKEN

BOUWBEDRIJF

1964: Jubileumjaar v Hitler-aanslagen

Het jaar 1964, waarin wij leven, markeert enkele bijzondere jaartallen uit de tweede wereldoorlog. Jaartallen waarin gebeurtenissen plaats grepen die het hele verdere verloop van die oorlog ten sterkste hadden kunnen beïnvloeden.

Het is dit jaar namelijk 20 en 25 jaar geleden dat de grote maniak uit de tweede wereldoorlog, die kans zag heel de wereld een aantal jaren in zijn ban te houden, de „Reichsführer“ Adolf Hitler, ternauwernood ontsnapte aan twee moordaanslagen.

De eerste aanslag die dit jaar wordt herdacht, had plaats op 20 juli 1944, kort voor het einde van de tweede wereldoorlog. Hoewel Hitler werd gewond en er, na de explosie van de tijdbom in zijn directe nabijheid, zeer veromfaaid uitzag, bleef hij niettemin in leven.

De tweede aanslag betreft de ontploffing van een bom eveneens in Hitlers directe nabijheid, maar in dit geval was het tijdstip verkeerd gekozen. Juist achtien minuten voor de explosie had Hitler de plaats des onheils verlaten en op het moment zelve bevond hij zich veilig in de trein, op weg naar Berlijn.

Het is moeilijk te bepalen in hoe verre de dood van Hitler op één van de genoemde dagen het verdere verloop van de oorlog zou hebben beïnvloed. Maar dat alles anders zou zijn gelopen dan nu, staat onomstotelijk vast.

Wie kennis neemt van de machtswellust van de Duitse dictator en van de kruiperige nederigheid van hen, die zich vrijwel dagelijks in zijn directe omgeving bevonden, komt onder de indruk van de magische krachten waarover de „Reichsführer“ beschikte en die zijn directe ondergeschikten maatregelen deden treffen waar zij zelf in de veste verte niet achter stonden.

Er is van bepaalde dictatoren gezegd: „Och, men had een aanslag op hem kunnen plegen, maar in zijn plaats zou er direct een ander zijn opgestaan, en wie weet zou de tweede nog veel erger zijn geworden dan de eerste“.

Maar zo ooit, dan is de gang van zaken in Duitsland na 1933 het werk van één man. Het is eenvoudig verbijsterend te ontdekken hoeveel cardinale beslissingen er uiteindelijk enkel en alleen door hem werden genomen. Dikwijls met tegenwerking en/of tegenzin van zijn ondergeschikten, die niettemin toch tot de uitvoering ervan overgingen. En in veel gevallen kan als enige drijfveer hiervoor worden aangewezen de magische kracht die van de „Führer“ uitging en die zodanig invloed op zijn omgeving uitoefende dat tal van vooraanstaande figuren zich niet durfden verzetten ook al vreesden zij de meest afschuwelijke afloop van de door Hitler genomen, en door hen verder uitgevoerde maatregelen.

Een halve dag

Van deze verbijsterende toestand zouden tal van voorbeelden kunnen worden aangewezen. En merkwaardigerwijs voorbeelden waarbij de geschiedenis Hitler achteraf in het gelijk stelde, en niet de al of niet openlijk

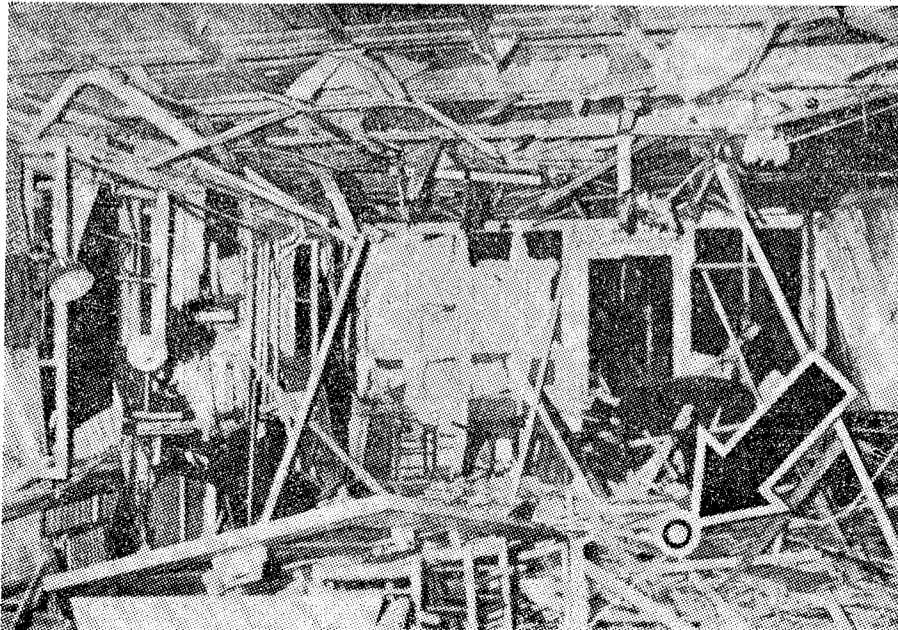
Fabian von Schlabrendorff

tegenstribbelende medewerkers, die in de te nemen maatregelen niet geloofden.

Het hoeft geen betoog dat deze laatste, merkwaardige omstandigheid het magische gezag van Hitler bepaald geen kwaad heeft gedaan.

Integendeel, het heeft dit gezag alleen maar versterkt, niet in de laatste plaats in de ogen van... hemzelf! En het heeft zijn koppige en eigenzinnige beleid natuurlijk alleen maar stuwkracht verleend, ook wanneer alle adviezen van zijn raadslieden en medewerkers van zijn eigen opinie verschilden.

In 1936 besloot Hitler het Rijnland opnieuw te bezetten, tegen de bestaande overeenkomsten in. Maar de

De pijl wijst de plaats aan waar de bom in Hitlers hoofdkwartier explodeerde.

leiding van het leger meende Duitsland een dergelijke operatie niet aankon en dat er ook te internationale risico's aan waren bonden.

Daarom kreeg de bevelvoerende stafchef Manstein die uiteindelijk „operatie-Rijnland“ moest uitvoeren van Hitler, slechts één middag de plannen op te stellen en te werken. Zegge en schrijve: een dag voor een zo belangrijk militair avontuur. Tegensputteren was er alleen al om des tijds wille niet te Andere, hooggeplaatste militaire autoriteiten trachtten Hitler van plannen te weerhouden. Tevergeef

En wat nog erger was: de afloop de Rijnlandbezetting heeft Hitler gelijk gesteld en niet zijn tegenstribbelende generaals.

Uiteraard versterkte dit zijn tegenover de legerleiding niet was En voor een maniak als hij, was alleen maar een extra stimulans zelf een genie te achten, een „doel Voorzienigheid groepene“.

Liquideren

Zoals blijkt in de kwestie-Rijnland bij tal van andere aangelegenheden is er eigenlijk gedurende heel de oorlogsperiode een sluimerende conversie geweest tussen de grote dictators en zijn legerleiding.

Soms liepen die conflicten hoog, maar dan was Hitlers oplossing eenvoudig: hij onthief zijn criticus van hun hoge posten, benoemde nieuwe, en meegaander figuren kon dus toch zijn gang gaan.

Geargumenteerde kritiek kon nu eenmaal niet verdragen. Hij was teweerk, niet naar het afwegen van voor en tegen, noch minder naar een delijk geargumenteerde vertogen, naar een begrip dat ten nauwste band hield met zijn visie op het roepen-zijn door de Voorzienigheid zijn intuïtie.

Beredeneerde kritiek, van aard ook, wekte bij hem slechts aanvallen op. Hij haatte het als intuïtie aan een analyse werd omworpen. En zij die niet bereid waren hem blindelings te volgen, moesten verdwijnen. En dat Hitler bij dat dwijnen zelfs niet voor moord bedreigde; is uit tal van gevallen bekend. Zelfs zijn allernaaste vrienden en medewerkers liet hij ombrengen en hem maar een moment tegenspreken of hem een strobreed in de weg te leggen.

Kolonel Von Stauffenberg

Toch was het conflict tussen hem en zijn legerleiding voor hem geheel zonder gevaar. Wanneer kritiek der legerleiding zich had beperkt tot zakelijke meningsverschillen of tot technische controverses (in de ogen van menige generaal was het op het militaire terrein niet meer een korporaal!) zou het conflict waarschijnlijk wat meer aan de oppervlakte zijn gebleven.

Maar vooral naarmate de oorlog meer vorderde ging de kritiek dieper. Menige hooggeplaatste militair zag een enorme catastrofe voor Duitsland voorzien, en juist uit liefde naar hun land en volk zochten deze naar middelen om de ramp, die langer hoe meer onafwendbaar lijken, te voorkomen.

Met beredeneerde argumentatie bij Hitler niet, maar dan ook helemaal niets te bereiken.

Dus bleef er slechts één middel over: hij moest uit de weg worden geruimd.

Van 29 september 1938 tot 20 oktober 1944 hebben hooggeplaatste militaire autoriteiten niet minder dan twintig maal een serieuze poging gedaan Hitler gevangen te nemen, hetzij van het leven te beroven.

Bij vier van de pogingen kome de naam tegen van kolonel Claus von Stauffenberg, de man die uiteindelijk op 20 juli 1944 de bom in Hitlers directe nabijheid plaatste die zijn heldhaftige pogingen om het zinkende Duitse schip van de ondergang nog te redden wat er te redden met de dood heeft moeten bekopen.

in twee

Het zou ons te ver voeren hier al twaalf aanslagen uiteen te rafelen, maar één ervan is toch de moeite waard gememoreerd te worden vanwege de enorme koelbloedigheid, daarbij de dag gelegd.

Na de grote debacle bij Stalingrad Rusland was het menige legergereguleerder duidelijk dat de ineenstorting van het Duitse leger was en dat niets Duitsland nog kon redden, dan alleen een vreedzaam eervolle vrede te bereiken. Het offeren van deze gedachte Hitler was ten enenmale ondenkbaar en daarom besloot men nogmaals een poging te doen de dictator uit de wereld te ruimen.

Generaal Henning von Treslow en zijn adjudant Fabian von Schlabrendorff namen het karwei voor hun rekening. Op 13 maart 1943 bracht Henning een bezoek aan het hoofdkwartier van de Centrale Legergroep en zijn terugkeer zagen zij kans een bom in het vliegtuig te plaatsen, samen hem naar zijn hoofdkwartier in Oost-Pruisen terugbracht. Maar de steking weigerde en de bom ontstak dus niet. Nadat hij van de mislukking had gehoord, verloor Von Schlabrendorff geen ogenblik zijn koelbloedigheid. Hij nam een ander vliegtuig en vloog naar het hoofdkwartier van de Führer. Daar wist hij de bom tijdig uit des dictators vliegtuig te halen nog voordat deze kon afvliegen. Hij nam het projectiel mee en demonteerde het in de trein bij Berlijn! Een opmerkelijk staaltje van nuchtere moed en durf.

Tijdstip niet gunstig

Eerst bij de zeven aanslagen die gemaakt op touw werden gezet, ging Von Stauffenberg een rol spelen. Hij was een voornaam, jong officier die Noord-Afrika zwaar was gewond, zijn rechterhand, twee vingers van zijn linkerhand en het licht uit één oog miste.

In de loop van 1943 werd hij aan het staf van het reserveleger in Berlijn gevoegd en zo kwam hij in aanraking met de samenzweerders tegen Hitler onder de hooggeplaatste legerofficieren.

Bij de mogelijkheden die werden geboden wogen Hitler uit de weg te ruimen, werd Von Stauffenberg zich al spoedig bekend als een doortastende figuur bereid was grote risico's te nemen. Hij reserveerde hij bij het opstellen van de plannen de taak van de uiteindelijke uitvoering van de Führer voor zichzelf drie maal mislukte zijn poging.

Majoor Remer

In december 1943 bracht hij een bom naar het Hitler's hoofdkwartier. Maar de afgenomen conferentie waarbij Hitler aanwezig zou zijn, werd op het laatste moment afgelast.

Op 11 juli woonde Von Stauffenberg een conferentie in Hitler's zomerverblijf Berchtesgaden bij, met een tijdstip in zijn aktentas verborgen. Toen echter bleek dat Himmler en Goebbels bij de conferentie niet aanwezig waren, besloot hij het ontstekingsmechanisme niet in werking te stellen en wachten op een kans waarbij hij de nazi-leiders met één letterlijke kon ombrengen.

Een tweede kans deed zich vier dagen later voor. Stauffenberg werd op 11 juli ontboden voor een conferentie in het hoofdkwartier van Hitler in

Claus Graf Schenk von Stauffenberg

Oost-Pruisen. Maar op het meest gunstige moment werd Hitler eerder weggeroepen dan was voorzien.

Weer mislukt

Weer vijf dagen later echter, op 20 juli, kon de reeds maanden beraamde aanslag doorgang vinden, en moest Hitler aan den lijve ondervinden dat er slechts één schrede is tussen hier en de dood.

Of dit zijn vertrouwen als geroepene door de Voorzienigheid heeft beschaamd, is niet precies na te gaan. Maar waarschijnlijk is dat zijn verblindheid voor de werkelijkheid, om hem heen toen reeds zo in de ban had, dat hij alle gevoel voor reële proporties had verloren.

Op het moment van de aanslag was Hitler's Derde Rijk reeds tot bijzonder kleine afmetingen geslonken. De Russen rukten elke dag succesvol op in het oosten, de westelijke geallieerden hadden juist enkele weken tevoren de eerste Europese hoofdstad Rome ingenomen, en de zo succesvol verlopen invasie in Normandië had anderhalve maand tevoren plaats gehad.

Op de warme zomerdag van 20 juli zou in Hitler's hoofdkwartier in Oost-Pruisen om half één een conferentie plaats hebben over de oprichting van nieuwe frontdivisies uit het reserveleger. Daar Stauffenberg juist stafchef van het reserveleger was geworden, was zijn aanwezigheid hierbij uiteraard vereist. Behalve de papieren die hij daarbij nodig had, bracht hij een tijdbom in zijn aktentas mee.

Voordat hij naar binnenging in de conferentiekamer, stelde Stauffenberg de lont in werking. De tijdbom was zo vervaardigd, dat hij enkele minuten na het inwerkingstellen van het mechanisme zou ontploffen. Er waren in totaal vierentwintig mensen in het vertrek, die gebogen stonden over allerlei kaarten en paperassen op een grote tafel. Stauffenberg ging rechts van Hitler staan en zette zijn aktentas op de grond. Kort daarop verliet hij het vertrek met de mededeling, dat hij Berlijn moest bellen.

Slechts enkele minuten was hij weg of de bom explodeerde. Het was toen tien minuten voor één.

De ravage was geweldig. Het vertrek werd uit elkaar geslagen en brokstukken in de lucht geslingerd, om daarna brandend weer naar te komen.

Hitler's biograaf, Alan Bullock, zou later schrijven:

„In de walm en verwarring, terwijl wachten kwamen aangesnel en de

gewonden om hulp riepen, waggelde Hitler de deur uit. Een van zijn broekspijpen was verdwenen; hij was met stof bedekt en had een aantal verwondingen opgelopen. Zijn haar was geschroeid, zijn rechterarm hing er stijf en onbruikbaar bij, een van zijn benen was verbrand, een vallende balk had zijn rug gekneusd en de beide trommelvliezen waren door de explosie beschadigd. Maar hij leefde. Zij, die aan het eind van de tafel hadden gestaan waar Stauffenberg de aktentas had neergezet, waren dood of zwaar gewond.”

Bunker buiten gebruik

Zoals gezegd, bij alle moordaanslagen op Hitler in de loop der jaren gepleegd, was het ook nu weer een onberekenbare, kleine „toevaligheid” die hem het leven redde.

Meer dan eens speelde de tijdfactor een rol, en was de mislukking te wijten aan een niet voorzien vroeg vertrek van de Führer.

Ditmaal was alles precies „getimed”, maar nu vond de mislukking zijn oorzaak in de plaats van de conferentie.

Normaal werden dergelijke conferenties gehouden in de betonnen bunker die Hitler op zijn hoofdkwartier in Oost-Pruisen ter beschikking stond. Maar op die twintigste juli werd de bunker juist gerepareerd en daarom werd vergaderd in een houten keet.

In de bunker zou de kracht van de ontploffing binnen de dikke, betonnen muren iedereen in het vertrek hebben gedood.

Maar de dunne houten wanden van de keet weken door de luchtdruk uit, zodat de uitwerking van de explosie veel geringer was.

Na al het voorgaande hoeft nauwelijks meer gezegd te worden, dat Hitler in zijn wonderbaarlijke ontsnapping aan de dood opnieuw een teken zag van zijn roeping. Nog dezelfde middag verklaarde hij in een van zijn bekende woede-aanvallen, dat hij door de Voorzienigheid uitverkoren was om geschiedenis te maken en dat zij, die hem dwarsboomden, zouden worden vernietigd.

Grote verwarring

De ontploffing zelf veroorzaakte, behalve de ravage, ook een enorme verwarring, en van die gelegenheid kon Stauffenberg gebruik maken zich ongehinderd per vliegtuig snel naar Berlijn te begeven. Hij was echter niet op de hoogte van de precieze afloop en veronderstelde dat Hitler dood was.

Anderzijds had Hitler geen idee van de oorzaak der ontploffing, en meende hij dat er een bom door een vliegtuig afgeworpen was.

In Berlijn was inmiddels een soort „schaduwregering” van samenzweer-

• Vervolg op pag. 6

GELDERLAND

Voor betere dameskleding naar

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTR. 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet

Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet

Het is onbetwist. Een goede drogist.

BENNEKOM - TELEFOON 2339

Tropisch hard- en fijnhout

Fijnhouthandel

STAPELKAMP

Spoorstraat 52 - DIEREN - Telefoon (08330) 4801

Bij de

NUTSSPAARBANK

KERKEWIJK 6 - VEENENDAAL - TEL. 2198

worden uw spaargelden uiterst solide be-

heerd en ontvangt u een hoge rente.

Bovendien verricht zij kosteloos vele diensten.

MAGAZIJN „HET ANKER”

HOOFDSTRAAT 94-96 - VEENENDAAL

Zeer voordelige aanbieding in

Terlenka vallen en gordijnen.

Specialiteit in Nylonkousen.

Wat u ook maar beplanten wilt:

Een perk begonia's..., een bed met snijbloemen..., een haag ligusterum..., een afscheiding coniferen..., een boomgaard met fruit..., een laan met bomen..., een vijver met lilies..., een bloembak geraniums...

LOEF helpt u daarbij

Kwekerij n.b. Postkantoor VEENENDAAL, tel. 2672

MODERNE MENSEN
KOPEN 'n' MODERN
MONTUUR BIJ
PRUMMEL
OPTICIEN
ZIEKENFONDS LEVERANCIER
KERKEWIJK 17A - TEL. 3313 - VEENENDAAL

Uitgebalanceerde verzekeringspakketten

met jaarlijkse controle voor privé en zaken

ASSURANTIEMAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Bemiddeling

bij in- en verkoop van onroerend goed:

MAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Laan v. Avegoor 8, Ellecom, tel. 4790 (08330)

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ

DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.

DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

Twee aanslagen op Hitler

• Vervolg van pag. 5

ders uit de legerleiding bijeen die — na van Stauffenberg over de succesvolle explosie te hebben gehoord — maatregelen begon te treffen het bewind over te nemen.

Zo werkten de onjuiste aanvankelijke veronderstellingen, zowel bij Stauffenberg als bij Hitler, elkaar tegen. Want zodra was gebleken dat er maatregelen werden genomen voor een straatgreep, begrepen Hitler en de zijnen dat er meer achter de explosie moest zitten dan een bom uit een vliegtuig.

Ware de achtergrond niet zo triest dan is het haast lachwekkend in dit verband kennis te nemen van een zekere majoor Remer die zich trachtte te vergewissen van het feit of Hitler al dan niet dood was, en daarbij de Führer zelf aan de telefoon kreeg....

Hij werd op slag tot kolonel bevorderd en kreeg de opdracht de staatsgreep de kop in te drukken!

Tragisch einde

Nog dezelfde avond werd een groot aantal samenzweerders gearresteerd, en vier van de voornaamsten, waaronder Stauffenberg, kregen meteen de kogel. Dat gebeurde op de binnenplaats van het gebouw van de generale staf in Berlijn. Bij gebrek aan elektriciteit had de fusillade plaats in het licht van de koplampen van een pantserwagen.

In de volgende dagen had een golf van arrestaties plaats. Hoevelen daarvan zijn vermoord is niet bekend, maar er is een lijst bekend waarop 4980 namen voorkomen!

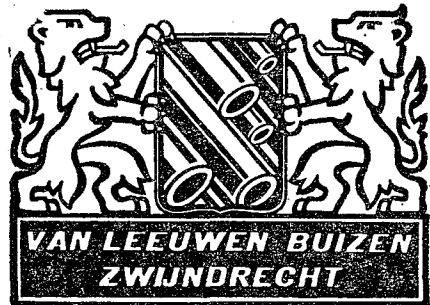
Duizenden werden naar concentratiekampen gezonden.

Na een proces op 7 augustus werden de volgende dag op zeer wrede wijze één veldmaarschalk, drie generaals en vier officieren door langzame ophanging ter dood gebracht.

Hitler liet nog eenmaal zijn misdadige inborst blijken door de opdracht dat deze terechtstellingen nauwkeurig moesten worden gefilmd. Nog dezelfde dag liet hij 's avonds de film in de Rijkskanselarij voor zich vertonen....

Over de aanslag die in september a.s. 25 jaar is geleden, hoop ik een volgend maal te vertellen.

HENK FIDDER.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(31)

Daarom was hij extra joviaal als hij opstond en met een stevige, hartelijke handdruk een nieuweling begroette zoals generaal Grant die, door de regeringsleden werd verwelkomd met applaus. Ze gingen met zijn tweeën bij het raam zitten praten, terwijl de anderen zich hadden verdeeld in kleine druk-converserende groepjes. Frederick Seward kwam binnen en vertelde de president dat zijn vader langzaam vooruitging. Daarna trok hij zich terug om kolonel Horace Porter gelegenheid te geven de president te begroeten.

De minister van Marine kwam binnen en nam plaats in zijn leunstoel aan de grote tafel. Hij was buiten adem van het trappen klimmen en van de lange wandeling door de gangen. De minister van Binnenlandse Zaken, John P. Usher, nam plaats tegenover Welles en vertelde dat hij van plan was de zomer grotendeels te gaan doorbrengen in Indiana. Het nieuwste lid van de regering, de minister van Financiën Hugh McCulloch, die altijd het mikpunt was van Lincolns goedmoedige graptjes over geld, stond bij het begin van zijn derde kabinetvergadering enigszins terzijde, alsof hij er op stond te wachten dat iemand een gesprek met hem zou beginnen. De minister van Posten, een snob uit Ohio met een witte kroesbaard, begon in ieder geval een gesprek met hem; trouwens ook niet met iemand anders.

James Speed, de minister van Justitie, die een hoofd had als een rond anker met een plukje zeewier aan de onderkant, knikte even naar de president waarna Lincoln de aanwezigen verzocht plaats te nemen aan de grote tafel. Alle regeringsleden waren aanwezig, met uitzondering van de minister van Buitenlandse Zaken, Seward, die werd vertegenwoordigd door zijn zoon; vicepresident Andrew Johnson, die wel had uitgenodigd kunnen worden, maar het in ieder geval niet was en minister van Oorlog Stanton, die dikwijls te laat kwam. De president zat bijna zijdelings aan het hoofd van de tafel, zodat hij zijn benen over elkaar kon leggen, en opende de vergadering door te vragen of er nog nieuws was van generaal Sherman. Generaal Grant antwoordde zacht dat hij nog niets had gehoord toen hij het departement van Oorlog verliet. Geen nieuws van Sherman betekende geen nieuws over een capitulatie van generaal Joseph Johnston. De president zei dat hij er een gevoel van had dat er nieuws zou binnenkomen vóór de dag teneinde was. Hij begon op gedempte, bijna verontschuldigende toon te vertellen van een steeds weer terugkerende droom en hij had zijn toehoorders juist weten te boeien toen Stanton binnenkwam, zijn jas en hoed ophing in het voorvertrek en zijn excuses aanbod voor zijn late komst. Hij had gehoopt goed nieuws mee te kunnen brengen van generaal Sherman, maar er was nog niets binnengekomen.

Lincoln ging niet verder met zijn verhaal en begon nu te spreken over de vrede. Stanton haalde zijn papieren uit zijn tas en zei dat, als niemand er iets op tegen had, hij bekend zou willen maken dat de oproepingen voor de militaire dienst in het gehele land zouden worden stopgezet. Hij geloofde dat deze maatregel het moreel van de bevolking zou versterken en ertoe bij zou dragen de mensen het begrip bij te brengen dat iedereen nu weer aan het werk moest. Allen waren het daarmee eens en Stanton voegde eraan toe dat generaal Grant twee dagen ingespannen had zitten werken om het land enorme bedragen te besparen door te sterkte van het leger te verminderen en bepaalde overbodig geworden contracten te annuleren.

De president zei, dat allen het er wel over eens waren dat de oorlog was afgelopen en dat hen nu suggesties wilde horen voor de te volgen procedure in het Zuiden. Hij zou deze woorden in verschillende formuleringen nog een paar maal herhalen tijdens de komende drie uur, want hij was niet van plan deze vergadering te verdagen voor de lunch of voor wat dan ook vóórdat er duidelijke richtlijnen waren gegeven voor de wederopbouw. Frederick Seward zei dat hij dit probleem had besproken met zijn vader voordat hij vanmorgen van huis was gegaan en niettegen-

staande het zijn vader uiterst moeilijk viel om te spreken, had de oude heer gevraagd of de regering wilde overwegen om het departement van Financiën onmiddellijk opdracht te geven beslag te leggen op alle douaneposten van het Zuiden en er bepaalde belastingen te gaan heffen; ook was hij van oordeel dat het departement van Oorlog onmiddellijk alle vestingwerken van het Zuiden moest laten bezetten of vernielen; dat het departement van Marine bij wijze van voorzorgsmaatregel en demonstratie van vastberadenheid aan alle bewapende schepen opdracht moest geven voor anker te gaan in alle havens van het Zuiden en daar gelijktijdig beslag te leggen op oorlogswerven, schepen en kanonnen; dat het departement van Binnenlandse Zaken zonder uitstel agenten en landmeters moest uitzenden om de grond in het Zuiden opnieuw te taxeren; dat het departement van Posten alle postkantoren diende te heropenen en de oude postroutes diende te herstellen; dat de minister van Justitie een begin moest maken met het benoemen van bevoegde rechters en de gerechtshoven weer moest laten openen; kortom, dat de regering van de Verenigde Staten de leiding diende te nemen in het Zuiden en dat zij er gelijktijdig op moest toezien dat autoriteiten en particulieren niet zouden worden gehinderd bij hun werk.

De president glimlachte. De man op het ziekbed had een enorm aantal dingen in één adem tegelijk opgenoemd en het ontleden en verwerken van elk dezer voorstellen zou van de mannen rond de tafel heel wat eensgezindheid vereisen. Seward was zich daarvan bewust, vooral omdat hij wist dat de minister van Oorlog tijdens deze vergadering voor de dag zou komen met eigen voorstellen inzake de methodes voor het bijeenrapen en bijeenvoegen van de stukgeslagen staten.

De vergadering ging traag verder. Lincoln luisterde, deed voorstellen, trachtte de ideeën der verschillende departementen nader tot elkaar te brengen en als de discussie verflauwde bracht hij een nieuw punt van de Seward-doctrine ter sprake.

„Wij moeten de staten nieuw leven inblazen,” zei hij. Hij gaf toe dat het hem een prettig gevoel gaf dat het Congres niet bijeen was en liet duidelijk merken dat hij voorlopig niet van plan was het in een speciale zitting bijeen te roepen.

Er werd aan de groene tafel flink gecaramboleerd met ideeën. Sommige ervan werden goedgekeurd door alle aanwezigen, terwijl andere alleen maar werden verdedigd door degene die ze had voorgesteld. De verbindingen tussen het Noorden en het Zuiden moesten zo spoedig mogelijk worden hersteld. Zodra de slagaders weer zouden functioneren was de volgende stap erop toe te zien dat er weer voedsel en goederen doorheen konden stromen. Stanton stelde voor dat aan het departement van Financiën volmacht zou worden gegeven om vergunningen te verstrekken aan allen die handel wilden drijven, en dat hij als hoofd van het departement van Oorlog aan de havens van het Zuiden bevel zou geven om alle handelsvaartuigen toe te laten.

De oude Gideon Welles streek eens langs zijn baard en scheen te denken dat Stanton één greep deed naar de naoorlogse zeemacht.

„Het zou beter zijn”, zei hij, „als de president een proclamatie zou uitvaardigen waarin richtlijnen worden vastgesteld voor de koers die de verschillende departementen dienen te volgen”.

Dit was een indirecte waarschuwing aan Stanton om de zaken van de marine over te laten aan het departement van Marine. Enkele aanwezigen concentreerden zich op de vraag welke oorlogsmaatregelen konden worden opgeheven. Stanton nam zijn stapeltje papieren, richtte zijn gezicht enigszins naar boven zodat hij door het onderste gedeelte van zijn brilleglazen kon kijken en vroeg de regering te willen luisteren naar een plan dat hen „na rijp beraad” had uitgewerkt en dat betrekking had op de wederopbouw van het Zuiden.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

GRONINGEN

sparen...

CHR. COOP. SPAARBANK

Eigen Haard g.a. (6 mnd opzegging)

4% rente

Lopendiepe 7 - Groningen - Telefoon 05900-27902 - bij de Kijk in 't Jalbrug

Spaarrente 3¼ %
Spaarrente leden 3½ %
Jeugdsparrente met 10% premie 3½ %

Schatkamer
STOELDRAGERSTRAAT 3-5

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

GRONINGEN

clarus hiberna

de nieuwe v-e-l-i-g-e petroleum-straalkachel

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 05900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute” Telefaxnummer: 53073

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende
en onroerende goederen
verzekeringen en hypotheek

Telefoon 05983 - 360

Werft abonnees

het
beeld
der
vaderen
1914

• Tramstaking in Den Haag

Een halve eeuw geleden, in juli 1914, ging het personeel van de Haagse Tramwegmaatschappij in staking.

Het personeel vond de lonen te laag. De conducteurs moeten eerst ongeveer zes jaren dienst doen als zgn. reserveconductor en dan worden zij tot conductor bevorderd en stijgt hun weekloon tot 10 gulden. Na vier jaren als conductor stijgt het weekloon tot 12 gulden. De bestuurders hebben 14 gulden per week.

Ja maar, zegt mr. D. van Houten, die namens de directie zijn visie gaf: u vergeet, dat de mensen ook fooien krijgen. Die schatten wij op 4 gulden per week. Vier gulden netto. Want de conducteur is gewoon elke dag één kwartje van zijn buit aan fooien af te dragen aan de bestuurder, en die komt dan tot dicht bij de zestien gulden. En zestien gulden per week is toch voor zulke mensen héél behoorlijk. Neen, de maatschappij was niet van plan, water in de wijn te doen.

De burgemeester van Den Haag nodigde zowel de vakbondbestuurders als de directie ten stadhuize, om te zien, of hij zou kunnen bemiddelen. De bestuurders van de drie vakbonden kwamen, verklaarden zich bereid, de staking op te schorten, wanneer de burgemeester er in mocht slagen, partijen aan de onderhandelingstafel te krijgen, maar de directie verscheen niet. Zij wenste zelfs geen gesprek over de mogelijkheid tot bemiddeling.

In de Nieuwe Haagse Courant ging de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, ds. Van Voort van Zijp, de directie te lijf. Gij zegt, zo schreef hij: zestien gulden per week is toch heus geen hongerloos — ik antwoord: het loon, dat gij, directie uitbetaalt, is beslist onvoldoende.

De directie deed haar uiterste best, nieuw personeel te vinden. Het liet een veertigtal Duitsers komen. Leerlingen van de Rijks Hogere Burgerschool verklaarden zich eveneens bereid, als stakingsbrekers op te treden, maar dat was hoogstwaarschijnlijk meer om het avontuur.

Toen de eerste wereldoorlog uitbrak, was de staking nog aan de gang. De maatschappij nam toen een deel van de stakers weer in dienst, maar een twintigtal, waaronder alle bestuurders van de drie vakverenigingen, werden niet weer teruggenomen. Doordat de mobilisatie plotseling overal vraag naar personeel deed ontstaan, betekende dit ontslag niet, wat de maatschappij er mee bedoeld had.

Christelijke Kweekschool „DE DRIESTAR” te Gouda

- ONDERWIJZERSOPLEIDING:** de opleiding tot onderwijzer(es) duurt vier jaren, tot volledig bevoegd onderwijzer (hoofddakke één jaar).
 - OPLEIDING VOOR L.O.-AKTEN:** aan de kweekschool zijn cursussen verbonden die opleiden voor verschillende lager onderwijsakten.
 - INTERNATEN:** een groot aantal leerlingen vindt huisvesting en verzorging in het jongens- en meisjesinternaat.
- Adres school: Nieuwe Haven 310, Gouda. (Telefoon 2335).
- Adres internaat: Frederik Hendriklaan 53-73, Gouda. (Telefoon 5373).
- Adres directeur kweekschool: P. Kuyt, Graaf Hendrikstraat 30, Gouda. (Telefoon 6842).

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

DONDERDAG 9 juli is de Tweede Kamer op reces gegaan. De leden hebben een speels slotwoord van de voorzitter, Mr. Van Thiel, meegekregen. Hij citeerde geen welbespraakte afgevaardigden, geen Nederlandse industriekepeins, geen predikant, geen prelaat, hij herinnerde aan uitspraken van twee Griekse wijsgeren. Misschien niet geheel in overeenstemming met het gevoelen van de geachte afgevaardigden voor het Gereformeerd Politiek Verbond en voor de Staatkundig Gereformeerde Partij, die die dag aan het Latijnse woord Campus en aan de betekenis daarvan voor de studenten van Enschede al genoeg hadden. Doch dat is een veronderstelling mijnerzijds. De heer van Thiel haalde, om te beginnen Aristoteles aan, die gezegd heeft, dat de mens een politiek wezen is. Het staat, meen ik, in zijn Politica, hoewel ik op dit ogenblik niet precies kan aangeven waar. Zoals u weet, heb ik nooit afwijzend gestaan tegenover het Kamerlidmaatschap, maar om daarvoor nu al de werken van Aristoteles (Toon Hermans noemt hem Arie Stoteles en heeft bij zijn zuster Miep in de klas gezeten) te moeten kennen, vind ik wel een beetje veel gevraagd. Toch staat hij vele Kamerleden na.

Om te beginnen was hij de zoon van een arts, waardoor hij voelde voor de volksgezondheid. Nu liet die volksgezondheid zo omstreeks 350 v. Chr. (Aristoteles leefde van 384-322) in Griekenland en Macedonië wel te wensen over, doch dat is een ander verhaal.

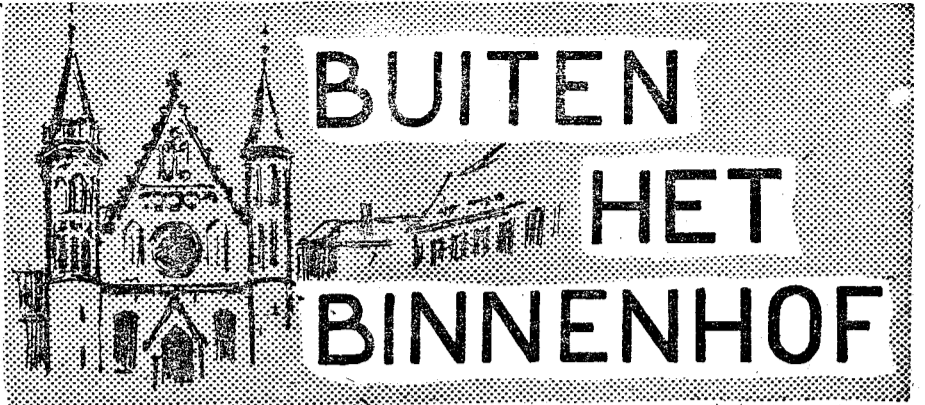
Alexander de Grote heeft zijn eerste onderwijs van Aristoteles gehad, zodat de onderwijsspecialisten in de onderscheiden politieke partijen in A. meer moeten zien dan een aanhanger van de wijsbegeerte der Mammoetswetsidee. Zo rond het jaar 335 doceerde A. te Athene, o.a. in de schaduwrijke lanen rond het Lukeion, waarom de school van A. dan ook de peripatetische, die der wandelaars, heet. Ook hier gaat een vergelijking met geachte afgevaardigden op, die zich in wandelgangen ophouden of aan de wandel zijn of doende op het terrein van handel en wandel. Het einde van A.'s leven is minder materiaal voor een vergelijking. A. is wegens goddeloosheid aangeklaagd en uit de stad verbannen.

De artsen hebben geconstateerd, dat hij een maagkwaal had, waarmee wij weer op het terrein van de bezige afgevaardigden komen.

Nu zult u misschien denken, die A. leerde maar en leerde maar: logica en ontologie en natuurfilosofie en ethiek en politiek, maar betekende hij nu, bijvoorbeeld, iets voor de agrariërs? Was hij een Biesheuvel?

Vergis u niet.

Aristoteles heeft drie zoölogische hoofdwerken geschreven. Helaas is zijn werk over de plantkunde verloren gegaan, maar wij weten, dat het bestaan heeft. Boeken met afbeeldingen over dieren en de voortplanting van dieren, over de anatomie enz. Hij had 520 dieren geteld in Griekenland en in de Griekse wateren. Nu zult u zeggen: dat zijn er niet zo veel, maar vóór A. had men er steeds maar 100 gesteld. Vergeet niet, dat landbouw en visserij bij A. in veilige handen waren. Over het kippeei wist hij alles te vertellen, over vogels en vissen, over paarden en mos-

selen, over haaien en wormen. Wat A. wist van duizendpoten en walvissen, van insecten en hun vraatzucht, daarvan kan een enkele geachte afgevaardigde nog wel wat leren. En nu spreek ik maar niet over de wijsbegeerte van A., want daarvoor moet men echt wel een hoofd hebben. Wat hij over de leer der samenleving heeft nagelaten is interessant en leerzaam voor ieder, die zich in de politiek nader wij bekwaamt. De mens, zegt, Aristoteles, is een gemeenschapswezen. Reeds als lid van het gezin is hij dat en het gezin is een element van de polis, de stad-staat. Over de tyrannie en over de democratie heeft A. vele wijze woorden geschreven. Dat de mens een politiek wezen is, zijn maar een paar van die woorden.

Mr. van Thiel haalde nog een andere Griekse wijsgeer aan: Herakleitos van Ephese, bijgenaamd Skoteinos, de duistere. Zijn leer is namelijk niet zo helder, hoewel zijn uitspraak — door Mr. Van Thiel geciteerd — „je kunt beter met kinderen gaan spelen dan aan politiek doen”, aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. H. wordt ook „de wenende wijsgeer” genoemd, hij was geen vrolijk mens. Van hem zijn de woorden „panta rei”, alles is in voortdurende verandering. Niet het zijn, maar het worden staat bij Herakleitos (535-480 v. ch.) in het middelpunt. H. heeft ook gezegd, dat het zieleheil van de mens onderworpen is aan de logos; ook heeft hij de opheffing der tegenstellingen gekeerd, waardoor hij de eerste dialecticus kan genoemd worden.

Genoeg, hij heeft ook gezegd, dat je beter met kinderen kunt spelen dan aan politiek doen. En die uitspraak doet vrolijk aan in vergelijking met de beschouwingen over het oervuur en de oorlog.

De Kamerleden zijn nu met hun kinderen aan het spelen, voorzover zij dan het voorrecht hebben die te bezitten. De moeiten en zorgen van de politiek zijn een wijle van hun schouders genomen. Hun vakantievreugde kan alleen afgeREMD worden door minister Scholten, die nog altijd zit met zijn continentaal plateau. Jammer, dat Aristoteles hier geen wijsheid kan brengen. De radio heeft de ratio hier en daar wel in het gedrang gebracht en onder ver zien verstonden de Griekse wijsgeren iets anders dan televisie.

William Spaargaren

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

drukkerij
zwagers
Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Kryptogram

Horizontaal: 1. Houden; 4. eerste vervoermiddel van de zelfmade man; 8. zo iets „heerlijks” vindt u rond Breda; 10. opgewekte kleine buitenlander; 11. „rooie”; 12. slaperige dieren; 13. dient u — met uw eigen woorden — onmiddellijk van repliek; 16. ondergronds gaan de prijzen hierbij omlaag; 17. luiaard; 19. een schenking is hier een alledaags gebeuren; 21. op 't hoofd gedragen, onder water gegeven; 24. hierin zitten dronkaards; 25. kleur van laster-verf; 26. bitter—zoet; 29. Amsterdamse stroom; 30. wordt in 't kippenhok gegooid; 31. brandoffers; 32. hoe men de klemtoon ook legt, het blijft onvriendelijk.

Vertikaal: 1. de beste wordt zo rond 5 december aangetrokken; 2. dier met ontevreden gelaat; 3. stormzaad; 5. de betere kwaliteit is niet goedkoop; 6. goed dat nu vals is? 7. plaats waar Saul zich afzonderde; 9. deze bomen beteken eten voor de Duitsers; 10. als u weggaat, wordt de freule teer; 14. hierin zit men ongemakkelijk; 15. dik gedrukt; 18. de restanten behalen de

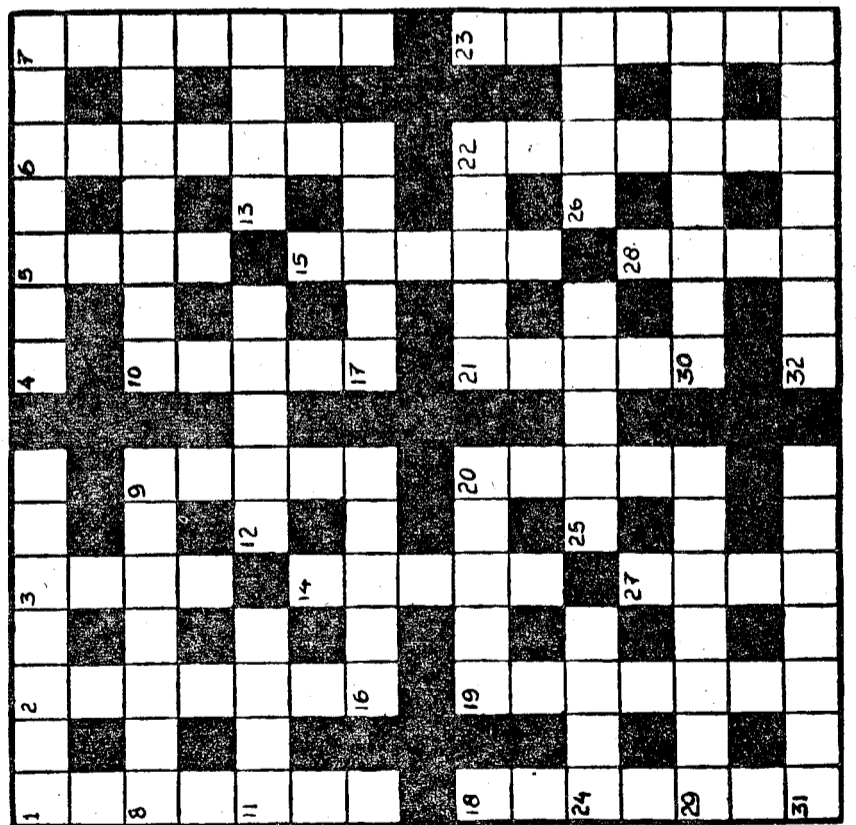
hoogste gewichten; 19. zo onsympathiek wordt men, wanneer interne organen de overhand krijgen; 20. begint als een dierlijk geluid; 21. vangtouw; 22. dit bommetje slaat er in; 23. geen varkensvoer; 27. is steeds naar zijn geld; 28. keelklep.

notedop, 16. trekken, 17. dames, 18. links, 19. hazepad, 20. kleuren, 23. ego, 25. ree.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. vakantiekolonie, 7. oorarts, 9. kombuis, 10. kluizen, 11. rotgans, 13. kransje, 15. nethemd, 18. loophek, 21. dominee, 22. deksels, 24. stroper, 26. pantoffelheden.

Vertikaal: 1. vlotter, 2. kerkrat, 3. nor, 4. lijn, 5. neuswijs, 6. essence, 8. sluis, 9. kozak, 12. ave, 14. Ado, 15.

**KOGEL-
RUIV
LAGERS**
Van der Spek

Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Parlement en kiezer

A C H T E R P A G I N A

WIE kiezen het parlement?

Wie zorgen, dat de in totaal 225 zetels in de beide Kamers bezet worden?

Wij natuurlijk; de Nederlandse kiezers en kiezeressen. Wij allemaal, die althans aan het vereiste voldoen: de 21-jarige leeftijd bereikt te hebben.

En hiermede ziet u onmiddellijk het betreffende van het zo juist gebruikte woord „natuurlijk”. Want, dat allen vanaf 21 jaar meedoen aan de verkiezingen is nog maar een nieuwigheid, welke zelfs in de praktijk in Nederland nog niet is toegepast.

Eenentwintig-jarigen zullen in Nederland voor het eerst ter stembus gaan in 1966, het jaar waarin de eerstvolgende verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten en van de gemeenteraden zullen plaatsvinden. En pas in 1967 zullen 21-jarigen voor het eerst meehelpen de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te kiezen.

Al met al is het dus bepaald niet overbodig om ook aan dit punt in onze onlangs begonnen serie verhalen over partij en parlement enige aandacht te schenken. Het gaat bepaald niet alleen over een stukje historie.

DE TWINTIGERS

Tot de Grondwetsherziening van 1963 gold als minimum-leeftijd de ouderdom van 23 jaren.

De Grondwet bepaalt, dat aan de verkiezingen mochten deelnemen: zij „die de door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt”. De hier bedoelde wet is de „Kieswet”, welke de leeftijd inderdaad tot dusverre ook op 23 jaar bepaalde. Gezien de formulering in de Grondwet had dit echter bijvoorbeeld ook 25 jaar kunnen zijn.

De Grondwetswijziging van 1963 deed de minimum-leeftijd tot 21 jaar dalen. Maar zonder wijziging van de Kieswet zou de leeftijd niettemin 23 jaar kunnen blijven. De bedoeling van de wetgever was echter, dat ook in feite de kiesgerechtigde leeftijd 21 jaar zou worden, zodat tevens een wijziging van de Kieswet moest volgen.

De verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd met twee jaar brengt een beduidende extra uitbreiding van het aantal kiezers dat ter stembus zal gaan met zich mede. Door de toename der bevolking groeit toch al bij elke verkiezing het aantal stembusgangers, maar in 1966 en 1967 zal er bij de respectievelijke verkiezingen een plotse extra aanwas zijn van naar schatting 300.000 jonge kiezers vergeleken bij de vorige verkiezingen.

WIJ wezen er op deze plaats reeds eerder op — maar het is gezien het grote belang van deze zaak beslist niet overdreven om daar nog eens de aandacht bij te bepalen — dat zowel de partij als de A.R.J.O.S. zich in het gehele land, in al hun organen met deze belangrijke zaak grondig zullen moeten bezig houden.

De A.R.J.O.S. biedt als politieke jongerenorganisatie de gelegenheid om in het jongeren-verband over de politieke

zaken en de politieke keuze met name ook als leeftijdgenoten met elkaar te praten.

De partij biedt in haar plaatselijke kiesverenigingen de gelegenheid om te horen wat van A.R. zijde wordt voorgestaan. In haar vergaderingen is gelegenheid tot discussie en tot naar voren brengen van eigen opvattingen en wensen zowel van de jongeren als van de ouderen.

De jonge kiezers behoeven zich zeker niet te beperken tot een lidmaatschap van de Arjosclub. Zij mogen, althans behoren zich zelfs niet daar toe te beperken. Als volwaardige staatsburgers en zich van een verantwoordelijkheid bewust zijnde kiesgerechtigden horen zij thuis ook in de kiesvereniging en zijn zij daar welkom. Een kiesvereniging is nu eenmaal geen club van oudere mensen, maar een vereniging van mannen en vrouwen in alle leeftijdsgroepen.

Er zal met name ook bij de grote landelijke ledenwerfactie, welke in september a.s. van start gaat in het bijzonder op de werving van twintigers — niet alleen van 21-23 jaar, maar van 21-30 jaar — moeten worden gelet.

23-25 — 23-21 JAAR

MOGEN dus in het vervolg de 21-jarigen reeds ter stembus tot 1963 was de kiesgerechtigde leeftijd 23 jaar.

Onder de Grondwet van 1848 moest de kiezer „meerderjarig” zijn. Destijds werd men naar burgerlijk recht op 23-jarige leeftijd meerderjarig, alsmede bij huwelijk op jongere leeftijd aangegaan en bij meerderjarigverklaring. De Kieswet van 1850 rekende tot de meerderjarigen alleen degenen die de leeftijd van 23 jaar hadden bereikt.

De Grondwet van 1887 verving de eis van meerderjarigheid door de bepaling, dat „een door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden 23 jaar mag zijn” moest zijn bereikt om kiezer te worden.

De Kieswet van 1896 stelde in aansluiting hierop de vereiste leeftijd op 25 jaar. Een opvallende achteruitgang dus. Meerderjarig bij 23 jaar, kiesgerechtigd bij 25 jaar. Het verschil van twee jaar werd zelfs vergroot tot vier jaar, toen in 1901 werd bepaald dat men op 21-jarige leeftijd meerderjarig was.

De voor de uitoefening van het kiesrecht vereiste leeftijd van 25 jaar is ongewijzigd blijven gelden tot 1946. Bij de Kieswet van 1945 werd de vereiste leeftijd op 23 jaar gebracht.

OVERIGE VEREISTEN

OM kiezer te zijn moet men bij de verkiezingen van de leden der Tweede Kamer eveneens behoren tot „de ingezetenen, tevens Nederlanders of door de wet als Nederlandse onderdanen erkend”.

De Grondwet bepaalt echter tevens, dat enige groepen personen van het kiesrecht zijn uitgesloten. Daartoe behoren:

- zij, aan wie dat recht bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is ontzegd;
- zij, die rechtens van hun vrijheid zijn beroofd;
- zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermindering, de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren;
- zij, die van de ouderlijke macht of de voogdij over één of meer van hun kinderen ontzet zijn.
- Tevens verbindt de wet tijdelijk of blijvend verlies van kiesrecht:
- aan onherroepelijke veroordeling tot een vrijheidsstraf van meer dan een jaar;
- aan veroordeling wegens bedelarij of landloperij;
- aan meer dan twee binnen een bepaalde termijn vallende rechterlijke uitspraken wegens openbare dronkenschap.

KIESSTELSEL

HET past in dit kader, dat wij nog even, zoals onlangs toegezegd, terugkomen op het kiesstelsel. Voor de Grondwetsherziening van 1917 gold, zoals wij toen zagen, het districtenstelsel. Daarna kwam het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging. Door sommigen wordt thans een combinatie van deze beide voorgesteld zoals bijvoorbeeld het geval is in de Duitse Bondsrepubliek. De bedoeling is van beide stelsels het goede te combineren en het kwade te vermijden.

Wat zijn de voor- en nadelen van de beide stelsels? Een kort overzicht vindt men in een der kadercursussen van de A.R.J.O.S. en wel in die over staatsinrichting. Hier volgt een summier samenvatting.

Districtenstelsel

Voordelen: De verkiezingsstrijd gaat meer om personen dan om partijen en er ontstaat een nauwere band tussen de

burger en de volksvertegenwoordiger. Bovendien is de spanning bij en dus de belangstelling voor de verkiezingen waarschijnlijk groter.

Nadelen: De minderheid wordt niet vertegenwoordigd. Het stelsel is bovendien te sterk individualistisch, omdat het bijna of geheel niet let op de groeperingen, waarin de burgers uit principiële of uit belangenoverwegingen zijn samengebracht.

Stelsel der evenredige vertegenwoordiging

Voordelen: Binnen bepaalde grenzen worden minderheden nu ook vertegenwoordigd.

Nadelen: De band tussen kiezer en volksvertegenwoordiger is slapper. Bovendien neemt de kans op een aantal zeer kleine partijen toe, ook al is de kans van het optreden van splinterpartijen enigermate beperkt door de bepaling, dat voor het behalen van de eerste zetel de volledige kiesdeler (aantal stemmen gedeeld door aantal zetels; rond 40.000 stemmen) nodig is, terwijl tevens voor de verkiezing van leden van de Tweede Kamer in elk der Kamerkiezingskringen (er zijn er achttien) waar kandidaten worden gesteld, een waarborgsom van f 500,— is vereist, welke aan de staat vervalt wanneer niet $\frac{3}{4}$ van de kiesdeler wordt gehaald. (Bij deelname in alle achttien Kamerkiezingskringen is er dus het risico van een verlies van $18 \times f 500,- = f 9.000,-$). Tenslotte kan het stelsel soms de kabinetsformatie na de verkiezingen bemoeilijken, wanneer de partijen bij de verkiezingen scherp tegenover elkaar hebben gestaan en niet in combinatie (zoals bij het districtenstelsel vaak het geval is) zijn opgetreden.

Het is hier niet de plaats om deze voor- en nadelen grondig te analyseren en tegen elkaar af te wegen. Voorlopig mag in ieder geval wel de vraag gesteld worden of het inderdaad mogelijk zou zijn om de voordelen van beide stelsels te combineren, met buitensluiting van de nadelen en... voorkoming van mogelijke nieuwe nadelen.

JAARBOEKJE

GELET op de kop van dit artikel is het goed te wijzen op het Jaarboekje „Parlement en kiezer”, dat telkenjare verschijnt. Het bevat tal van gegevens. Men treft er onder meer in aan de namen met enige biografische bijzonderheden van de Kamerleden, de ministers en de staatssecretarissen. Tevens de partijprogramma's, verkiezingsmanifesten en werkprogramma's van de politieke partijen, de reglementen van orde voor de Raad van Ministers, de Eerste Kamer, de Tweede Kamer en de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal. Verder treft men nog tal van wetenswaardigheden over het werk der Kamers aan evenals nog de samenstelling der Provinciale Staten. Het boekje (ruim 400 blz.) wordt uitgegeven bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
BATEL BANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Leveranciers van
steigerpalen, kortelingen, betonstempels, perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen, piketten. Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL
M. J. Wilbrink & Zoon
DORPSSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

Oosterhof's Aannemersbedrijf
GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-, GROND- EN WATERWERKEN

Gjaltema's Timmerfabriek
Volharding N.V.
MARUM (Gr.)
Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

DUBBELGEHARDE ALUMINIUM PROFIELEN

BUVA BETER BOUW-BESLAG

CONDENS-LEKDORPEL-GLASAL-GLASLAT-WELDORPEL-PROFIELEN ENZ.

PA 301
CONDENS-PROFIELEN
GLASGOT
7. 10. 15 MM
NED. OCTR. 89504.

N.V. BUVA
GROOTHANDELS-GEBOUW
INGANG D. 10 ETAGE.
POSTBUS 379
TEL (010) 119662
ROTTERDAM-4

NIEUWBOUW
Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

BAGGERMAATSCHAPPIJ
TJAART VAN DER MOLEN NV
GRONINGEN

Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en tees
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 514

Visser Electrotechniek N.V.
BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244
Gevestigd sinds 1919

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

NA een lang ziekbed — ruim een jaar — is Hendrik (Henk) van Eijsden overleden.

Voor zijn vrienden kwam dit niet onverwacht. Naar menselijke maatstaf was de hoop op herstel gering; God heeft Van Eijsden op Zijn tijd tot Zich genomen.

Van huis-uit kende hij de Anti-Revolutionaire Partij, van jongsaf heeft hij — geboren en getogen Rotterdammer — de inspirerende invloed van Schouten ondergaan. De „knapenvergadering” reeds onder Schouten's leiding, de jongelingsvereniging, de kiesvereniging en sinds 1953 als Kamerlid.

Niet kritiekloos, maar — zoals velen — dankbaar voor het contact met deze grote voorman uit de Anti-Revolutionaire Partij.

Van Eijsden werd drie februari 1953 lid van de Tweede Kamer, in de vacature ontstaan door het overlijden van de heer Terpstra. Hij volgde Terpstra ook op als secretaris van de A.R.-Kamerfractie, waardoor zijn contact met Schouten inniger werd. Hij sprak hier met zijn vrienden vaak over.

Van Eijsden, geboren in een middenstandsgezin, had reeds daarom belangstelling voor de vragen rondom de middenstand. Bij de werkverdeling in de fractie werd de behandeling van de middenstandszaken aan hem toevertrouwd en al spoedig ook de aangele-

Een trouw vriend verloren

genheden van de West (Suriname en de Antillen). Later — in 1956 — ook de algemene financiële beschouwingen en onderdelen van de belastingwetgeving. Alles wat hij behandelde getuigde, dat hij zich grondig en gedegen inwerkte in de hem toevertrouwde stof. Hij verwierf zich zowel bij de commissiale, als bij de openbare behandeling van de verschillende aan zijn zorgen toevertrouwde onderwerpen in de kring van de Kamerleden — ik mag zeker zeggen in alle fracties — een goede naam, een man met kennis van zaken. Men wist wat men aan hem had, een principieel man, met een open oog voor de dynamische ontwikkeling in deze tijd, nationaal en internationaal.

Zij die menen, dat Van Eijsden uitsluitend een „specialist” was, hebben hem niet goed gekend. Hij had belangstelling voor het geheel, en zag zeer goed dat in de politiek een afweging van allerlei zaken en belangen moest plaatsvinden. En dat bij het nemen van beslissingen de gevolgen er van goed moesten worden overwogen, en dat de speciale wensen altijd weer gebod moesten worden in het geheel.

Altijd weer trof het zijn politieke vrienden, dat hij zich ook goed op de hoogte stelde van de vraagstukken, waarvoor hij bij de verdeling van de fractie-werkzaamheden niet de eerst verantwoordelijke man was. De vaak moeilijke landbouwproblemen hadden bijvoorbeeld zijn intense belangstelling. Evenzo was dit met vragen op sociaal terrein.

Na de verkiezingen 1963 — met een sterk vernieuwde fractie — werd Van Eijsden aangewezen als fractievoorzitter, met algemene instemming. Deze functie werd aanvaard, naar rijpe overweging zoals hij steeds alles goed overwoog. Het betekende voor hem — en niet minder voor zijn vrouw — een offer, maar hij beschouwde dit als een plicht.

Het werd voor hem een drukke, inspannende periode — de kabinetsformatie —, die — na regelmatig overleg met de fractie — resulteerde in het zogenaamde Akkoord van Wassenaar.

IN MEMORIAM H. VAN EIJSDEN

• Dr. W. P. Berghuis heeft vrijdagavond 17 juli j.l. voor de N.C.R.V.-televisie de heer H. van Eijsden met de volgende woorden herdacht:

IN het vorige jaar werd na de Tweede Kamerverkiezingen de heer Henk van Eijsden door de A.R. Tweede Kamerfractie gekozen als haar voorzitter.

Van Eijsden was tevoren geen opvallende figuur, althans niet buiten de kring van degenen, die hem in zijn werk en in de omgang kende. Hij trad ook niet op de voorgrond. Dat lag niet in zijn aard. Hij was eigenlijk een bescheiden en stille figuur. Zijn grote waarde als mens en als werker was echter wel bekend bij degenen, die met hem te maken hebben gehad. Zijn fractie kende zijn kwaliteiten van wijsheid en van een verstandig beleid. Vandaar dat zij hem als haar leider verkoos.

Op zijn nieuwe, verantwoordelijke post werd Van Eijsden al direct betrokken in de moeilijke en moeizame periode van de kabinetsformatie. En tevens, en dat woog hem ook zwaar, werd hij direct betrokken in de volle publiciteit, welke uit een voor-aanstaande politieke functie voortvloeit, waardoor van hem door pers, radio en televisie à la minute uitspraken werden gevraagd. Ik heb in die weken veel contact met Van Eijsden gehad. Ik wist dat hij zwaar tilde aan zijn nieuwe verantwoordelijkheden, juist omdat hij ze zo ernstig nam en omdat hij zich aan geen van die verantwoordelijkheden wilde onttrekken.

Kort voor het einde van de kabinetsformatie moest hij het opgeven. Naar aanvankelijk scheen, althans naar wij dachten, als gevolg van de inspanningen en de spanningen van die periode. Naar later bleek was het een doorwerken van een hersenkwaal, die al eerder aanwezig was. Zijn vrouw deelde dit aan onze politieke vrienden mee om ons te ontlasten van het gevoel, dat wij wellicht mede

door teveel van hem te vragen, mee de oorzaak van zijn ziekte waren.

Dit alles wetende moeten wij echter des te meer bewondering hebben voor de grote geestkracht waarmee de heer Van Eijsden in die weken werkte toen de vermoeidheid al zichtbaar werd. Wat volgde was een jaar van langzaam lichamelijk en geestelijk afsterven. Wij konden in dit jaar slechts op een afstand, maar met ontroerde belangstelling meelevens met hem en met zijn vrouw, die niet van zijn zijde week. En toen gisteravond na lang lijden aan het leven van een man, die een jaar geleden nog in de kracht van zijn leven scheen, een einde kwam, zullen zijn vrienden nog eens met een schok van grote ontroering alles door zich heen hebben laten gaan.

Van Eijsden was geen spectaculaire figuur. Hij was wel een man, die wist wat hij wilde en die daarom ook tot leiding werd geroepen. Hij was van het type mens, waaraan wij in onze samenleving en vooral ook in ons politieke werk zo grote behoefte hebben. Zijn verscheiden is een ernstig verlies voor de Anti-Revolutionaire Partij.

Ook zijn werk gaat door, maar wij zullen hem missen als politicus en als vriend. Maar wij weten ook dat hijzelf zijn uiteindelijke bestemming heeft bereikt. En onze gevoelens van oprecht medeleven gaan in dit ogenblik in het bijzonder uit naar zijn vrouw, die helemaal alleen is achtergebleven. God zegene haar.

Berghuis

Ik weet dat alle anti-revolutionairen die van dichtbij zijn werk in die weken hebben meegemaakt, hem dankbaar blijven voor de wijze waarop hij dit verantwoordelijk werk heeft gedaan.

Van Eijsden zag de politiek als dienst aan God. Hij zag overigens dit werk in al zijn betrekkelijkheid, als mensenwerk, onvolkomen. Maar toch als opdracht, in gehoorzaamheid aan Hem, te verrichten.

Een trouw vriend hebben wij in hem verloren, een vriend met een vaste overtuiging, een samenbindende figuur, met een grote liefde en trouw voor de anti-revolutionaire zaak, voor de christelijke politiek.

Zij die tot zijn vrienden hebben behoord, zullen hem missen, missen in het gezamenlijke werk, dat wij hebben te doen, maar ook in de persoonlijke omgang. Wij hadden hem zo gaarne

terug gezien in zijn werk; God heeft dit anders beschikt.

Onze gedachten gaan in de eerste plaats uit naar zijn vrouw, die alleen achter blijft. Zij belijdt en gelooft met ons in de opstanding des vleses en het eeuwige leven. God schenke haar de troost en de kracht om dit grote verlies te dragen.

SMALLENBROEK
wnd. voorz. A.R. Tweede-kamerfractie

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Te klein

Geachte redactie,
Als lid van een partij, waar de interne democratische meningsvorming in hoog aanzien staat, veroorloof ik mij een kritische opmerking te maken over de driestar, opgenomen in het weekblad „Nederlandse Gedachten” van 4 juli 1964 op pagina 3.

In deze driestar wordt kritiek geïfend op de uitspraken van de heer Beernink in verband met de „totstandkoming” van de nieuwe drankwet en de „vaststelling” van een regeling voor de Rijnmond.

Staatsrechtelijk werden deze uitspraken in de bedoelde driestar als voorbarig gekenschetst en als staatsrechtelijk daardoor niet zonder bedenking.

Formeel is het buiten kijf, dat de heer Beernink zich onjuist over deze zaken heeft uitgelaten, daar deze wetten tot heden nog niet tot „de balans van het kabinet-Marijnen” zijn te rekenen, daar de behandeling in de Eerste Kamer nog moet plaatsvinden.

Ik vraag mij echter af, of in een tijd waarin wegen en middelen worden gezocht om tot één grote protestantse partij te komen, het tactisch juist en verstandig is om op deze wijze en in deze termen iemand op een staatsrechtelijke onjuistheid te moeten wijzen, c.q. terechtwijzen.

Met diep leedwezen geeft het bestuur van de Anti Revolutionaire Kiesvereniging „Nederland en Oranje” te Arnhem kennis van het overlijden van zijn oudvoorzitter,

DE HEER
C. SMEENK,
sinds 5 oktober 1962
ere-voorzitter.
Arnhem, 17 juli 1964.
H. van der Meulen,
voorzitter.
A. E. Boerma-Woudstra,
secretaresse.

Verschillende malen is o.a. ook in „Nederlandse Gedachten” geklaagd, dat de heer Beernink zich in het openbaar wel eens afzet tegen de Anti-Revolutionaire Partij en ik heb dit met uw redactie altijd betreurd.

Ik geloof echter, dat het nu ook van onze kant onjuist is, op deze wijze de heer Beernink van repliek te dienen, omdat ik de zaak waarover het hier gaat, te „klein” vind.

Wanneer wij werkelijk de eenheid begeren en deze noodzakelijk achten voor het behouden van de protestants-christelijke invloed op politiek terrein in Nederland, dacht ik dat ook voor ons het spreekwoord geldt: „C'est le ton qui fait la musique”. Dit behoeft intussen niet te betekenen, dat wij terwille van de begeerde eenheid, over de verschillen tussen C.H.U. en A.R.P. zouden moeten zwijgen.

Dr. Berghuis heeft onlangs op het Partij Convent gezegd, dat de C.H.U. kleur moet bekennen in deze zin, dat van deze zijde moet blijken, dat men de eenheid werkelijk wil. Zulke uitspraken accepteer ik terwille van de belangrijkheid van de zaak en de duidelijkheid die er moet zijn.

Uw driestar van 4 juli echter, doet naar mijn mening aan het groeien naar een betere verstandhouding geen goed en is onnodig scherp gesteld (speciaal het kopje en de laatste zin).

Tenslotte zou ik nog willen opmerken dat u er toch ook wel vanuit had kunnen gaan, dat de heer Beernink echt wel wist, dat er nog een behandeling in de Eerste Kamer moest volgen.

Ik meende u van dit gevoelen deelgenoot te moeten maken.

Met vriendelijke groet en hoogachting,
Den Haag E. Termorshuizen.

• Het tragische schot

Mijnheer de hoofdredacteur,
Het commentaar op pagina 6 van het zojuist verschenen nummer van „Nederlandse Gedachten” (4 juli) onder de titel „Het tragische schot” roept bij mij nog wel enige vragen wakker.
Van harte wil ik instemmen met uw

klacht, dat we elk schot uit een wapen van rijks- of gemeente-ambtenaren niet dadelijk met zeeën van kritiek mogen overspoelen. Eveneens wil ik voor mezelf een streep zetten onder de laatste zin van dit commentaar.

Maar toch bevreemdt dit commentaar mij niet, juist omdat er m.i. net even te gemakkelijk geschreven is over de vaardige snelheid, waarmee sommige ambtenaren van hun wapen gebruik maken. De akelige gebeurtenis aan de Belgische grens bewijst, hoe snel een (misschien) reglementair handelen afschuwelijke gevolgen kan hebben. Want — als ik de persberichten mag geloven — de man die dóórreed in plaats van op sommatie te stoppen, had niets op zijn kerfstok. Wáárom hij doorreed, kan niet meer worden beantwoord. Achteraf is duidelijk geworden, dat de douanier, die de karabijn hief en vuurde, niet „einwandfrei” had vastgesteld, dat de „vluchteling” bezig was met criminele handelingen. Ik wil graag aannemen, dat het wellicht de plicht van de douanier was om de doorrijdende wagen tot stilstand te dwingen. Maar het gaat mij — zeker als christen — beslist veel te ver, dat van een vuurwapen gebruik mag worden gemaakt, als een aangehoudene doorrijdt, zonder dat luce clarius vaststaat, dat dit doorrijden in onmiddellijk verband staat met ernstige misdadige handelingen. Liever zou ik een regeling zien, analoog aan ons Nederlandse strafrecht, waarbij iedere verdachte wordt vrijgesproken, als het bewijs ontbreekt of gebrekkig is, ook al zou de hele rechtbank met de ernstige vermoedens vervuld zijn. Ietwat overtrokken gezegd: Ik zie liever, dat tien criminele figuren kunnen ontsnappen dan dat één onschuldige van het leven beroofd blijkt te zijn. Ieder, die meermalen een vuurwapen heeft gehanteerd, kent de reële mogelijkheid van afwijking van de baan van het projectiel. Beslist wil ik hier geen blaam leggen op de mij onbekende douanier, met wie ik zeer te doen heb. Maar wél krijg ik de sterke indruk, dat de reglementen, waaraan deze en andere ambtenaren zich hebben te houden, te weinig garantie bieden voor een duidelijke scheiding tussen hen, die de

macht van de overheid niet en die deze macht wél hebben te vrezen.

Tenzij ik verkeerd lees, ben ik dat in uw commentaar onvoldoende tegengekomen. In deze mening word ik versterkt door het eigenaardige zinnetje, waarin discipline van de politie op één lijn wordt gesteld met die van de burgerij. Zolang de Nederlandse politie en douane met vuurwapens zijn uitgerust, verwacht ik bij hen tienmaal zoveel discipline als bij de ongewapende burgerij.

Leeuwarden
Met gevoelens van hoogachting,
uw dw. L. H. Kwast.

(De geachte inzender ziet over het hoofd, wat de consequentie is van zijn suggestie. Als de douane alléén mag schieten, wanneer reeds vaststaat, dat de auto smokkelwaar vervoert, kunnen voortaan alle smokkelaars met grote snelheid doorrijden met de wetenschap: ze doen me toch niets.)

Hetzelfde geldt ook voor vluchtende moordenaars, zolang hun schuld nog niet is bewezen.

De voorschriften van de douane zijn, zoals de staatssecretaris in de Eerste Kamer met de stukken heeft aangegevoerd, zéér voorzichtig opgesteld. Maar het is ook bekend, dat sommige smokkelaars voor niets staan, en zelfs proberen, de douane onder de voet te rijden. — red. N.G.)

CORRECTIE

In het artikel van Dr. Berghuis „Antwoord aan Mr. Van Gelder”, opgenomen in Ned. Gedachten van 11 juli dient een correctie te worden aangebracht.

In de 7e regel van dit artikel wordt gesproken over een artikel van de heer H(ouwaart) in het Christelijk Historisch Weekblad. Het betreffende artikel is echter niet van de heer Houwaart, maar van de heer Bud-dingh.

VERMAGERINGSDRUPPELS

volkomen onschadelijk plantaardig, vet oploslend en op homeopatische basis.
Flac. 1½ tot 2 mnd. f 5,-

NERVINA ZENUWDRUPPELS

Uit geneeskr. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,-

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker
Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 155518

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN
FRIESLAND

W. VAN DER HORN
ZEILMAKERIJ - TENTEN

boottenten, zonweringen, dek-
kleden, kampeerbenodigdheden
Ook voor reparaties

MOLENPAD 31 - LEEUWARDEN
TEL. 22887, b.g.g. 24307

**NATIONALE ONDERLINGE
VAN 1908**

Leeuwarden - Ooster-Grachtswal 123
Tel. 05100 - 20446 - 24581
's Gravenhage - Javastraat 58
Tel. 070 - 636583
Directie: K. Hoogenkamp

★ Ziekte-	★ Bromfiets-	★ Brand-
★ Ziektekosten-	★ Motor-	★ Gezinshulp-
★ Ziekenhuiskosten-	★ Wett aanspra-	★ Rijwiel-
★ Ongevallen-	★ kelijkheid-	★ Glas-
★ Auto-	★ Invaliditeit-	★ VERZEKERINGEN

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

TURKSTRA BESCHUIT

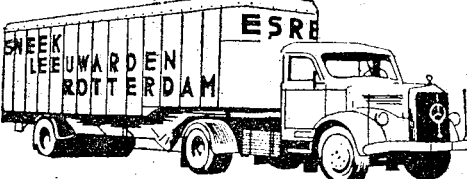
Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen
voeding... doch ook een lekkernij!

WERFT ABONNEES

**OFFSETDRUKKERIJ
FLACH N.V.** affiches
showcards
verpakkingen
LEEWARDERWEG 31 - 35 - SNEEK

METZ
SNEEK
Alle TEXTIELGOEDEREN,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

DOUMA'S IJZERHANDEL N.V.
Grootzand 66 - Postbus 30 - Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696
Staa-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.
Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

DAGELIJKSE SNELDIENSTEN

SNEEK B. Wierda, Prins Hendrik-
kade 29, telefoon 3947
LEEUWARDEN
Telefoon 05100 - 24907
DEN HAAG Lijnco, Trekweg 85,
telefoon 182261
ROTTERDAM
Centraal Bodhuis,
telefoon 115970 - Box 6

Voor **VOLVO's** naar **WIERDA**
VEENDAM Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495
SNEEK Sloenstraat 1 - Telefoon 05150 - 4215
Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 3106

VERKOOP EN KOOP VAN DER VALK'S
ADMINISTRATIE- EN
MAKELAARSKANTOOR
LEEWARDEN: HOPPLEIN 31 TELEFOON 26096

**STEINFORT's
Roggebroodfabriek N.V.**
TELEFOON 05170 - 2208 - FRANEKER
Fries roggebrood zoals Fries rogge-
brood moet zijn. Levering praktisch
door geheel Nederland.
VRAAGT OFFERTE

Beter en voordeliger kunt u niet slagen dan alleen bij
Babyhuis Kingma
Ruim gesorteerd in BEKLEDE WIEGEN, LEDIKANTJES,
COMMOTES en KASTEN
Ook onbeklede wiegen kunnen wij voor u als nieuw
opmaken; wij hebben een grote sortering in de nieuwste
stoffen.

Babyhuis Kingma - Dokkum
Beddenmagazijn
JAN HARMS
Onze specialiteit: voor gezonde slaap
DE BETERE BEDDEN EN DEKENS
Vlasstraat 36, Dokkum, tel. 2765
Ook voor woninginrichting.

RIVEL Fabriek van RIJWIELEN
en AUTOPEDS
SURHUISTERVEEN
Telefoon 05124 - 269

DE VOLHARDING
Fabriek van kinderstoelen etc.
Surhuisterveen
TELEFOON 05124 - 437

FIRMA P. S. DE BOER
MAKKUM HARDERWIJK
Groothandel in hooi en stro
IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag - Rotterdam Woensdag - Middenmeer
Maandag - Amsterdam Donderdag - Emmeloord
Dinsdag - Groningen Vrijdag - Leeuwarden
Dinsdag - Sneek Zaterdag - Utrecht

*** Objectief

Van de kant van de C.H.U. is de waarde van het bekende NIPO-rapport over het samengaan van A.R. en C.H. ernstig in twijfel getrokken. De heer Beernink betoogde op de zomerconferentie van de Unie dat maar 27 van de slechts 39 ondervraagde C.H.-kiesers zich voor fusie hebben uitgesproken. Dat aantal achtte hij begrijpelijkerwijs niet representatief. De secretaris van de C.H.U., mr. J. W. van Gelder, schrijft in het jongste nummer van het C.H.-weekblad, dat vermoedelijk nog geen 20 aanhangers van ieder der beide partijen naar hun mening is gevraagd. Het ligt niet op onze weg te beweren dat hier wel van een verantwoord onderzoek sprake is. Dat moet het NIPO zelf doen, want niet de A.R.P. of C.H.U., maar dit instituut maakte de uitslag publiek. Beide partijen hebben geen enkel aandeel in dit onderzoek gehad. De mededeling van het NIPO was ook voor hen een volslagen verrassing. Dat is goed. Want of beide partijen moeten samen volledig een dergelijke enquête opzetten en uitvoeren (hetgeen om financiële redenen heel moeilijk is), of zij dienen zich terwille van de objectiviteit absoluut afzijdig te houden; hetgeen in dit geval geschiedde. Het NIPO is een n.v. en evenals het Gallup-instituut in Amerika en het Emnid-instituut in West-Duitsland een zelfstandige onderneming. De verantwoordelijkheid voor de opzet van een onderzoek als dat waarvan hier sprake was, kan ons inziens moeilijk door 2 of 3 instanties worden gedeeld. Nu het NIPO, dat regelmatig over verscheidene actuele kwesties een opiniepeiling houdt, het samengaan van A.R. en C.H. — volkomen terecht: **OP EIGEN HOUTJE** — aan een enquête onderwierp, moet deze n.v. ook zelf beslissen hoe het op de bedenkingen tegen zijn onderzoek zal reageren. Wij kunnen ons overigens moeilijk voorstellen dat het instituut die kritiek op zich zal laten zitten.

*** Tol-proficiat

De brug over het Haringvliet is open. Tot de velen, die zich hierover verblijden behoren ook wij. Er is echter een schaduwkant; dat is de tolheffing, die nu weer in optima forma zijn intrede heeft gedaan. Prof. dr. Zijlstra zei op het Partij Convent van 13 oktober 1962 dat tolleren in ons land afgeschaft zijn als een zaak, die eigenlijk uit de Middeleeuwen stamt. Slechts ter versnelling van een mooie, moderne snelwegen-constructie kon hij zich een bijdrage in deze (ouderwetse) vorm voorstellen en kennelijk billijken. Nog afgezien van de stremming, die het snelverkeer door het tolheffen ondervindt, menen wij dat dit systeem een uitzondering op de regel moet blijven. Ook in het buitenland past men dit middel slechts sporadisch toe. Ons standpunt doet natuurlijk niets af aan ons respect voor alle werkers, die deze prachtige verkeersverbinding tot stand brachten. En iedereen begrijpt dat we daarbij de doorzetter en voorvechter, de heer P. D. Sieling, het eerst de hand schudden. Hem geldt vooral ons hartelijk proficiat!

*** Tamme olifant

Het voornemen van Goldwater om president Johnson voor te stellen tijdens de stembus-campagne niet over de burgerrechten te vechten, is verstandig. Zo zouden er nog wel enkele gevoelige onderwerpen te noemen zijn, waarover gezwezen zou moeten worden om de hartstochten niet te zeer aan te wakkeren. Er zit ook een keerzijde aan deze medaille. De aanhangers van Goldwater zullen zich bij meer van dergelijke afspraken zeker bij de neus genomen voelen. Want juist vanwege de felle standpunten van de senator werd hij hun keus bij de kandidaatstelling. Na de olifant eerst opgezweept te hebben, kan Goldwater dit symbool van zijn partij nu moeilijk meer temmen. Een elektorale strijd tussen twee rivalen heeft overigens slechts zin als de kiezers van beide kandidaten precies te weten komen hoe zij over de kwesties denken. Hoewel de felle anti-Goldwater-reacties uit het buitenland op de Amerikanen wel eens een averechte uitwerking zouden kunnen hebben moet het ons toch van het hart, dat het ons meer vertrouwen had gegeven indien de republikeinse partij, zijn kandidaat eerder tot redelijkheid gedwongen had. Nu wordt de olifant terwille van de stembus-uitslag tam gehouden. Maar geen mens weet waartoe het dier tijdens of na de beslissende rit wordt opgezweept. Dat is des te zorgwekkender omdat de politieke situatie in de wereld meer en meer op een porcelainkast gaat lijken.

IMAGO

WIE de krantenverslagen raadpleegt, zou bijna geloven, dat er op de Christelijk Historische Zomerconferentie geen belangrijker dingen zijn gezegd dan de opmerking over de fietsende Tilanus. De vroegere fractievoorzitter dr. Tilanus kwam nl. op de fiets naar alle mogelijke vergaderingen, ook naar die van de Tweede Kamer. Dat was iets bijzonders geworden. Iets uit een vooroorlogs tijdperk. Toen is er ook een minister geweest, die geregeld per fiets ten departemente kwam. De ministers hadden toen nog geen auto van rijkswegen ter beschikking. Nu hebben zij ieder een wagen van klasse en die van de minister-president is nog iets duurder en mooier dan die van de andere Excellenties. Vele kamerleden komen nu ook met de "wagen" en onder hen zijn enige burgemeesters en wethouders van grote gemeenten, die met gemeentelijke auto's komen.

Een kamerlid op de fiets, en vooral een fractievoorzitter op de fiets is nu haast niet meer denkbaar. Maar op de C.H. conferentie werd door een wetenschappelijk ambtenaar van de Utrechtse universiteit als zijn mening verkondigd, dat de fiets van dr. Tilanus voor het imago van de C.H.U. méér had betekend dan het hele program van beginselen. Waarbij wel in acht moet worden genomen, dat dr. Aalden niet zozeer een wetenschappelijk referaat hield maar eerder een wat luchtige, maar flitsende causerie.

TOCH was zijn betoog uitermate belangrijk. Het gaat om het imago van de politieke partij. Aanvankelijk werd dit Latijnse woord in het Nederlands alleen gebruikt in de dijkunde. Het imago is dan het ontpopte insect, in tegenstelling met larve en pop. Later kwam het ook in de zielkunde aan de orde en daar betekend het een beeld uit de jeugd, later onbewust op een ander overgedragen. Maar in de laatste tijd komt het meer in zijn oude, gevarieerde betekenissen in gebruik. In het Latijn kan het onder meer betekenen: het beeld, waaronder zich iets aan ons vertoont; het beeld, dat onze gedachten van iets of iemand hebben gevormd.

Het verschil tussen beide betekenissen is wel duidelijk. Het eerste is objectief, het tweede subjectief.

EN zo kunnen we ook spreken van het imago van een maatschappij, een orgaan, een partij. Er komt op Curaçao een Antilliaanse luchtvaartmaatschappij, die nauwe betrekkingen onderhoudt met de K.L.M. en volgens de gemaakte afspraken het imago van de K.L.M. zal hebben. De waarnemer moet de K.L.M. in de nieuwe maatschappij herkennen.

Zo kunnen we spreken van het imago van een politieke partij. In welke gedaante, gestalte, karakteristiek, komt zij tot het volk? En — hoe ziet het volk haar, welke voorstelling maakt het volk van haar?

Wie in de jaren na 1891 aan de A.R. dacht, kon zich haar moeilijk anders voorstellen dan als de partij van de patrimoniummannen uit die tijd. Er waren mannen "met twee namen", die de partij met ere dienden. Maar het eigenlijke beeld werd bepaald door de "kleine luyden". En — dr. Kuyper heeft dat gecultiveerd. In zijn tijd spraken men nog niet over het imago noch hield zich bezig met vragen over massa-psychologie. Maar dr. Kuyper wist, dat het van beslissende betekenis was, hoe het volk zonder redenering of analyse de partij zag. Hij keek niet passief toe, hoe het volk de partij zou zien en taxeren, maar hij presenteerde haar zéér bewust en met veel suggestief vermogen zo als hij wenste dat het volk haar zou zien.

MAAR dat was in een tijd, toen kranten en vergaderingen nog vrijwel de enige middelen waren, om het volk te informeren over de partij. Het zal niet lang meer duren, of elke politieke partij "verschijnt" op geregelde tijden in twee miljoen huiskamers. Door middel van de televisie. En de meeste mensen hebben er geen voorstelling van, hoe belangrijk dat is. Toen de C.D.U. de laatste keer onder Adenauer de grote verkiezingsstrijd inging, schoof zij in haar presentatie een reeks van kopstukken naar voren. Adenauer was de tachtig gepasseerd, en het volk moest weten, dat de C.D.U. niet met hem zou staan of vallen. Dat was toen nodig, want een groot deel van het Duitse volk was in de ban van Adenauer geweest, maar voelde, dat het afscheid dichtbij was. Blevener dan alleen tweederangfiguren

over? Neen, de C.D.U. is de partij van de kopstukken. . . . Dat was het imago, dat bewust aan het Duitse volk werd opgedrongen, dat van huis uit zoveel respect voor kopstukken heeft. Het is zéér waarschijnlijk, dat bij de eerstvolgende verkiezingen de aandacht weer veel sterker zal worden gericht op één man, op Erhard. De C.D.U. dat is Erhard. Der Dicke, 's lands welvaren, die het land welvaart geeft.

Een van de populairste politici in ons land is mr. Luns. Hij weet precies, hoe hij voor de t.v. moet zorgen, dat de mensen naar hem blijven kijken en luisteren. Maar het is een zeldzaamheid, geloof ik, dat iemand na de zoveelste beurt van mr. Luns denkt: nu heb ik de K.V.P. eens weer gezien. Maar als hij dr. Vondeling ziet verschijnen, en die komt aan het woord, dan weet hij meteen, dat dit de P.v.d.A. is. Dr. Drees had onopzettelijk het imago van de P.v.d.A. veranderd; de partij scheen de braafheid zelve te zijn, een vat vol deugden, met bovenop rechtschapenheid en gematigdheid. Ook kan niemand zeggen: als hij mr. Beernink voor de t.v. ziet optreden, dan heeft hij directeur, duidelijker en vollediger de C.H.U. te pakken, dan toen hij dr. Tilanus zag. Bij de C.H.U. is het net andersom als bij de P.v.d.A.

NATUURLIJK is het gemakkelijker anderen tot voorbeeld te nemen dan de eigen partij. Maar ten slotte hebben wij er toch het meeste belang bij, wat ons imago is.

Dat imago was eenmaal vrijwel volkomen bepaald door dr. Kuyper. Het werd anders door dr. Colijn en weer anders door dr. Schouten. Maar in elk van die drie gevallen werd het toch in sterke mate bepaald door één man, door één gestalte, één verschijning. Door de indruk, die hij maakte en ook door wat anderen aan dat beeld probeerden toe te voegen. Wanneer de tegenstander lang en volhardend en met een zekere virtuositeit telkens een lelijke veeg toevoegt aan het portret, dan gelooft eindelijk menig een, dat het er bij hoort. . . .

In onze tijd is er niet één enkel figuur, die het beeld van onze partij bepaalt. Dat is helemaal niet erg. Bij de K.V.P. is het net zo.

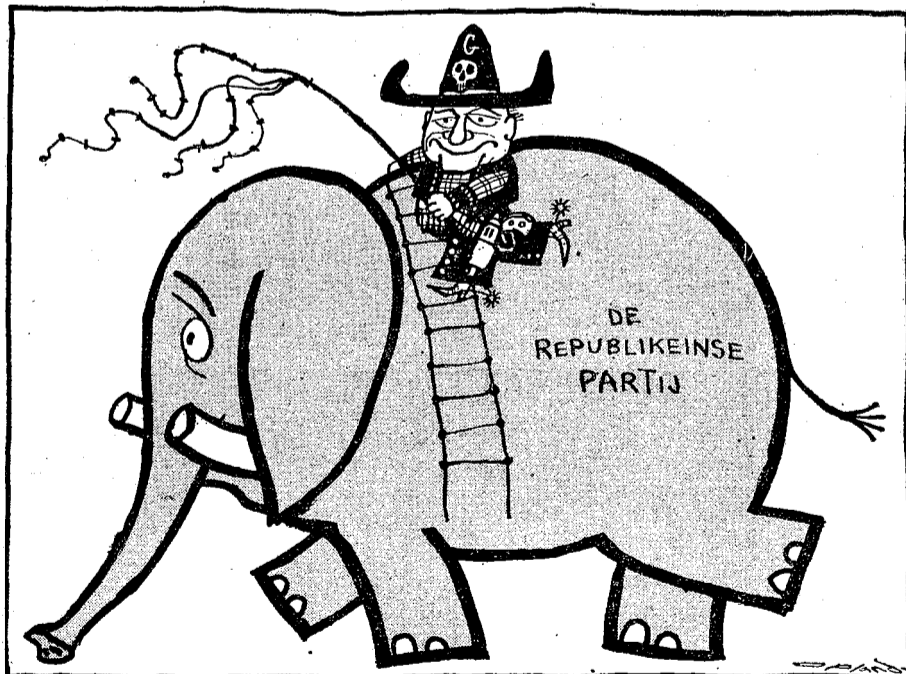
Maar er wordt, mee door onze eigen schuld, telkens een veeg op het portret gestreken, die ons veel kwaad doet. Wij staan te veel bekend als de partij, waarin men het onderling niet eens is. In werkelijkheid zijn er niet méér of ernstiger verchillen dan b.v. bij de P.v.d.A. of bij de C.H.U. Om van de K.V.P. maar niet te spreken.

Maar die verschillen bepalen méé het imago van onze partij. Imago in de zin van de voorstelling, die het volk van ons heeft.

En over dat verschijnsel mag nog wel eens het een en ander worden gezegd. Daarom komen wij met een vervolg. A.

IVOROL maakt wittere tanden

TAMME OLIFANT

Cowboy Goldwater: „En nu zoet met baasje meegaan”

(uit De Volkskrant)

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week

COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week

OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis

Belangrijk voor meelevende

anti-revolutionairen.

In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

**N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming**

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

**CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen**
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties
**OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING**

fa. Ph. LOK & ZONEN
4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

BOOGAARD

ELEKTRICITEIT

VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Firma A. Van Roon

*Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen*

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

**Onderlinge Vlaardingse
Begrafenis Onderneming**

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

1e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en
schermen.

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2361
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

**MODEHUIS
DE RAAF**

125
jaren

MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

125
jaren

AAN- EN VERKOOP VAN ONROEREND GOED

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.

OOSTHAVEN 69 - TELEFOON 3964

OEGSTGEEST

AUTOHOTEL

POST
OEGSTGEEST

- AUTO:
- verhuur
 - spuiterij
 - verkoop
 - stalling
 - service

Dorpsstr. 46-48, Wijttenbachweg 12-14, tel. 01710-52400

IN PARIJS OP BEZE

Veertien dagen geleden vertelde ik u, dat de uiteenzetting die wij ter plaatse ontvingen boeiend was. Het was echter ook vermoeiend en de goed verzorgde lunch in de prachtige eetzaal was dan ook zeer welkom.

Even een korte pauze en toen de wandeling naar het nieuwe Navo-gebouw, gelegen aan de rand van het Bois de Boulogne. Hier werden we 's middags verwacht.

Na de ouderwetse charme van de O.E.S.O.-behuizing, hier het uiterst moderne, koele, zakelijke centrum van de Navo. De geweldige hall met o.a. postkantoor, bank, boekhandel, documentatie, telefooncellen en garderobes, ruimte voor de pers etc. en controleposten.

De ambtenaren hebben namelijk een pas gesigeneerd met A of B. A geeft toegang tot alle ruimten + de vergaderingen. De hoofdamttenaren hebben dus een A-pas. B is beperkt tot de "public-rooms" en de bureaus van de diverse secretariaten. Toezicht en controle berusten bij de Navo-veiligheidsdienst.

In de vergaderzaal van de ministerraad werden we welkom geheten. De omgeving, groot en indrukwekkend, werd geheel beheerst door een metershoog embleem, waarin de samenwerking der volken wordt gesymboliseerd.

Navo-geschiedenis

We krijgen hier een stukje Navo-geschiedenis te horen. Levendig werd het geheel door de aanwezigheid van een groep Leidse geschiedenis studenten, die zeer geïnteresseerd aan de discussie deelnamen. Vorig jaar hadden ze een zitting van het Europese parlement meegemaakt, hiermee ongetwijfeld tegemoet komend aan de wensen van de staatssecretaris van O., K. en W., die het geschiedenisonderwijs en de examenprogramma's graag aangepast ziet aan de eisen die de eigen tijd hieraan mag stellen.

De Navo wordt steeds meer een instrument van de vrede. Bij zijn aftreden als secretaris-generaal heeft de heer Stikker dit nog eens extra beklemtuond.

Het overleg tussen de deelnemers is vaak moeizaam, veel moet worden geschaafd en gepolijst tot het compromis er is. Was de eerste aanloop in 1948 toen Tjecho-Slowakije achter het ijzeren gordijn verdween zuiver militair, langzamerhand werd de basis breder en kreeg zelfs een politieke uitbouw. Het verdrag werd aangegaan voor 20 jaar, waarvan er nu 15 om zijn. Beteekent dit nu dat 1969 het einde zal zijn? Nee — beslist niet; het betekent alleen maar dat een deelnemer die dit wenst zich zonder juridische conflicten in dat jaar "los" kan maken van de anderen.

Hoe is nu bij de Navo het leven van alle dag? Allereerst hebben de 15 deelnemende landen hun permanente raad, die elke week vergadert. Verder zijn er voor de verschillende onderdelen weer kleinere commissies en ondercommissies, o.a. voor de civiele verdediging, wat enigszins te vergelijken is met onze bescherming-bevolking. Veel financieel overleg is nodig. Daar de permanente vertegenwoordigers niet elk jaar hier uitputtende en vaak irriterende besprekingen over wensten, wordt er per 3 jaar per deelnemend land een bepaald bedrag vastgesteld.

Daar is het militaire beleid dus afhankelijk van. In de loop der jaren trokken Amerika en Canada zich wat terug in financieel opzicht — West-Duitsland vult dit nu aan.

Tweemaal per jaar en zondig vaker komen de ministers van buitenlandse zaken bijeen om de grote lijnen uit te stippelen.

Uiteraard spelen de ministers van financiën dan ook mee, want elk plan kost geld. Daar in dit gebouw alle diensten zijn ondergebracht en niet meer zoals vroeger over de hele stad verspreid zitten, wordt er sneller en praktischer gewerkt, ook in diverse commissies. Zo kwam men op 2e kerstdag, in verband met Cyprus, binnen

2 uur tijds bijeen. Grote waardering was er voor de leiding van de afgetreden secretaris-generaal. Zijn Italiaanse opvolger de heer Brosio die behalve een politieke, ook een diplomatieke loopbaan heeft gehad, stamt uit het verzet.

De secretaris-generaal moet alle vergaderingen voorzitten, maar bij bijzondere situaties ook "goede diensten" bewijzen, zoals nu in verband met Cyprus.

Politieke aspecten

Tot slot van de middag nog een uiteenzetting over de politieke aspecten. Ieder land heeft politieke problemen, maar internationaal liggen deze vaak veel zwaarder. Het is onmogelijk te verwachten, dat 15 naties het altijd met elkaar eens zullen zijn, en zo zal er ook hier het compromis tussen wat men wil en wat men kan bereiken, gezocht moeten worden. Frankrijk is geen gemakkelijke medespeler, zoals men weet. De samenwerking is overigens vrij soepel, geen handvest zoals bij de Verenigde Naties, alleen maar spelregels.

Niet een aantal stemmen geeft doorslag en loopt een bespreking ergens op vast, dan wordt het tot nader order uitgesteld.

Hier speelt de belangstelling van het achterland, van ons dus een stimulerende rol.

De eerste dag werd besloten met een receptie, waarbij een dankbaar gebruik werd gemaakt van de aangeboden versfrissingen en de nadere uitleg in een persoonlijk gesprek.

Het programma voor de volgende dag bevatte een bezoek aan Shape — het militaire hoofdkwartier, met alles wat daarbij hoort.

Shape

(= Supreme Headquarters Allied Powers Europe)

Het was nog vrij vroeg toen we per bus van on. verzamelpunt — de Navo-hall — richting Versailles gingen. Hier weer een totaal andersoortige omgeving — uiterst eenvoudig — min-of-meer barakachtig, met een duidelijk militair stempel. Fototoestellen inleveren — schildwachten — overal uniformen. In een lange smalle collegezaal kregen we "instructie". In het Engels met veel technische termen en voorgedragen zonder "kleur of geur", gelukkig met een bord! Daarna kwam er een duidelijk en levendig verhaal van een Nederlandse luchtmacht commandant, die "voor de gezelligheid" z'n vrouw had meegenomen. Aan de hand

van kaarten en overzichtschetsen trachtte hij ons enig inzicht in opbouw en structuur van de verdedigingsaanpakken bij te brengen. Gigantisch, in woord, en een streven naar steeds grotere perfectie, maar ook: een talent verslindend project. Het deelhuisvrouwenhart goed, dat de pijpleidingen tenminste in vrede werden verhuurd aan de Shell en drukwekkend waren de enorme technische mogelijkheden van onze verdediging. Ik denk dan bv. aan de gera van radar-stations, die alle greg bestrijkt en bij een alarm binnen secondé Parijs heeft gewaarsch. Vroeger waren hier vaak grote hiarin, bv. zon- en feestdagen.

Maar bij en naast deze voorziening is het moreel van de volkeren een grote factor. De zeer krachtige uitspraak, dat sedert de Navo werd

Deze week plaatsen wij hier de tweede en tevens laatste artikel van mevr. J. Jonkers-Tiemens, die deel uitmaakte van een groep van ongeveer 30 dames, die een bezoek bracht aan de NAVO Parijs.

richt er geen vierkante centimeter grond aan de "vijand" verloren aan dees de "bittere noodzaak" van we

Tijdens de "vin d'honneur" en lunch ontmoetten we verschillende officiersvrouwen, zij traden als vertegenwoordigsters van de "Shape club" op. In ongedwongen gesprekken over de leefwijze van henzelf en hun gezinnen, kregen we enige indruk van dit typische woonklimaat.

**Shape's village
en Shape's school**

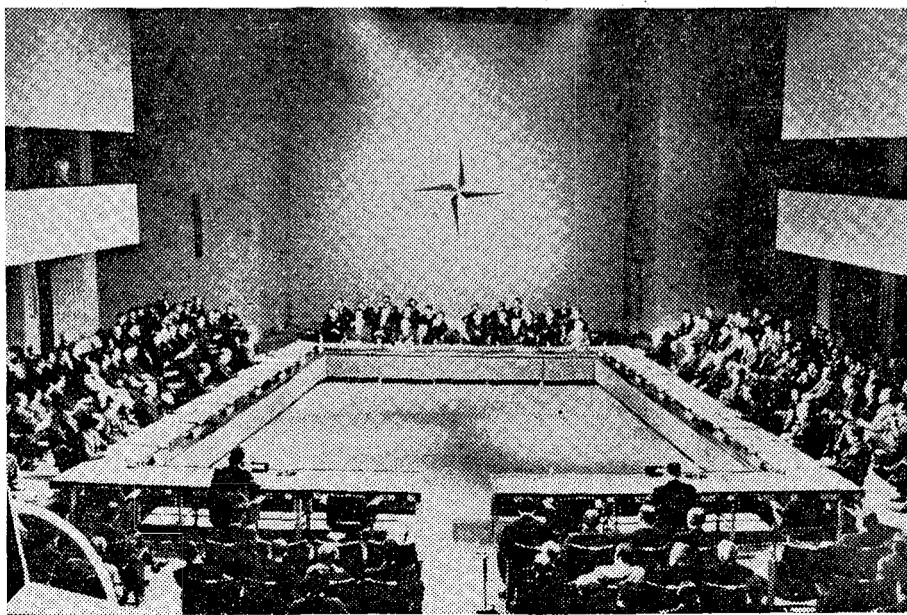
Helaas was de tijd wat kort, en ons laatste programmapunt, een zoekje aan Shape's village en Shape's school, moest nog "afgewerkt" worden

Een la,

De dag na Van Eijnsden, die voor leven stond, op 17 juli 1964, wordt genomen, C. Smeenk, die we in sociaal voortrekker, maar die de plaats innam. Dat begon reeds 20 geboren — toen hij in Arnhem Utrecht, waar hij van 1900 af, was voor de A.R. propagandist van 1903—1906 redacteur van de 1909 van „De Vrije Westfriese „Arnhemsch Dagblad“. Kort e het sociale vraagstuk de volllin

Hij was een vaardig schrijver. Dat was trouwens reeds gebleven toen hij nog in zijn eerste „Arnhemsche Graafschapper“ en in zijn „Utrechtse periode ook voor „De Merwede“. Het hoofdaccent van zijn pen kwam te liggen op „Patrimonium“ waarvan hij in 1911 redacteur werd geworden en dat hij week na week vrijwel geheel vulde: vier tot vijf pagina's, met een hoofdartikel en vele korte, pittige „driestaven“ een school van principiële verdediging en praktische kennis, die hij heeft gevormd. Maar van 1912 af vulde hij ook een wekelijkse rubriek in „De Standaard“ van 1933—1939 was hij een trouw werker van de hoofdredactie van dat blad.

Talloos waren voorts zijn artikelen in andere kranten en tijdschriften

Grote vergaderzaal in NAVO-gebouw.

ZEK BIJ DE NAVO (2)

klommen we in een grote leger-
open gingen richting St-Germain.
geheuvel, grote oprijlaan, links een
inletje (ook voor protestanten) en
sloop een chateau, groot en oud.
n omheen de flats waar de officieren
e onderofficieren wonen en hun kin-
e naar de verschillende scholen
edden gaan. Kleuterschool, lage-
c, en middelbare, alles staat op het
e in. De directeur gunde ons een
ve in de nogal bijzondere problemen
gegaard) waar hij met zijn leraren-
ress voor komt te staan en tevens in
an scholen zelf.

markante dingen: kooklessen voor
leerlingen, jongens zowel als meis-
een basisopleiding Frans, die
niet kort is en met alle mogelijke
middelen gegeven wordt, zodat
leerling vrij spoedig het onder-
kan volgen. Dan de speciale op-
ing, die bv. Nederlandse kinderen
brengt, dat ze mogelijk na 3 jaar
Nederlandse programma kunnen
en. Van de moeders hoorden we
in de praktijk alleen de zeer intel-
te kinderen deze brug kunnen
en de andere tijd verliezen. Mis-
oen met dit winstpunt, dat ze vlot
talen spreken en een grotere aan-
ing in dit zo internationale gezell-
p verwerven.

Terugreis

dan de terugreis — via Parijs naar
land terug; en dit per TEE, een
anvenis op zichzelf. Vele indrukken
we rijker geworden.

hebben kennism gemaakt met een
elling, die bewezen heeft van grote
de te zijn voor de bescherming
onze vrijheid. Het is onmogelijk
indrukken weer te geven en alle
maties door te geven. Het moest
summer zijn, dit verslag van een
ek aan: "Een instituut, dat alleen
gwaarde kan houden als het, in
den van verantwoordelijke leiders,
dienstbaar blijft stellen aan de
eld", zoals dr. Bruins Slot ergens
eef.

vrouwen, die hier iets van hebben
en zullen ongetwijfeld bij wat zij
er lezen of horen over de Navo, op
andere golf lengte zijn afgestemd
onvoor dit bezoek.

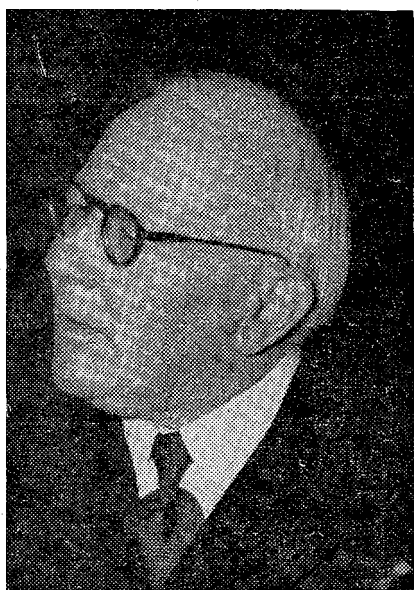
Het Hoofdkwartier.

gevuuld met arbeid

zijn ziekte in het volle politieke
viticus van de vorige generatie weg-
meest bekend stond als christelijk-
de A.R. Partij een zeer belangrijke
ed 20-jarige leeftijd — hij was in 1880
huma optrad. Dat zette zich voort in
e, en met dr. E. J. Beumer actief
rd werd geïntensiveerd toen hij van
stichte „Rotterdammer”, van 1906—
ie 1909—1915 hoofdredacteur van het
en Gemeenteraad hadden naast
lling in zijn perswerk.

voorts zijn vele brochures. En
dan moeten we noemen zijn boeken:
„Voor het sociale leven” (1914), „Een
held in volle wapenrusting” (over ds.
A. S. Talma, in diens sterfjaar 1916),
„Christelijk sociale beginselen”
(twee delen, 1934) en na de oorlog
„Onze volksovervrijheden” (een toelich-
ing op de Grondwet), „Isolement
ook thans” (weerlegging van de
doorbraakgedachte), „Het volk ten
baat” (een geschiedenis van de A.R.
Partij, tezamen met mr. J. A. de
Wilde) en „De ontwikkeling der
maatschappij”.

Zijn poging om het blad „Patri-
monium” in oude trant te doen her-
leven, kon door de veranderde om-
standigheden na de oorlog niet sla-
gen. Maar hij bleef tot kort voor de
ziekte, die zijn einde bracht, schrij-
ven, o.a. in „De Rotterdammer”.

Dat journalistieke werk werd —
zeker in de eerste twintig jaren —
niet door allen gewaardeerd. Het
was zo markant, dat vrijwel alle
antirevolutionaire bladen er telken-
male een aanval op deden. Dr. Kuy-
per noemde hem een „Einspänner”,
die dus niet in teamverband kon
werken en schreef bij Smeenk's af-
zetting als hoofdredacteur van het
„Arnhemsch Dagblad”. „Hoe onmis-
kenbaar Smeenk's talent in het han-
teren van de pen zij, hij is politiek
nog te weinig gerijpt, om als orgaan

en woordvoerder van de anti-revo-
lutionaire partij op te treden”.

Dat was in 1915.
In datzelfde jaar werd Smeenk ge-
kozen tot lid van de gemeenteraad
van Arnhem, waarin hij tot 1962
zitting zou hebben, de meeste jaren
als fractievoorzitter en van 1923—
1933 als wethouder van financiën.

In 1918 werd hij lid van de Tweede
Kamer, welker vice-president hij ve-
le jaren, tot aan zijn aftreden in 1949
zou zijn. De arbeiders — de actie
der „achtien mannen” — brachten
hem in de Kamer, waarin hij de op-
bouw der sociale wetgeving, die na
1918 een nieuwe era inging, sterk be-
invloedde, doch zich later ook in
economische en financiële vraag-
stukken liet gelden, terwijl er geen
punt aan de orde kwam, of Smeenk
had de stukken gelezen.

Van 1931—1946 was hij bovendien
lid van de Gelderse Staten.

Voeg daarnaast zijn vele spreek-
beurten voor sociale organisaties en
kiesverenigingen, zijn optreden als
adviseur en preadviseur, zijn actieve
optreden in de drankbestrijding,
zijn presidium van de Christelijke
Psychologische Centrale voor School
en Beroep en nog vele andere func-
ties en men heeft een beeld van een
leven, gevuld met arbeid, dat gericht
was op de verbreiding van de begin-
selen van Gods Woord op sociaal en
politiek terrein en op het streven,
daaraan vorm en praktijk te geven.

De Anti-Revolutionaire Partij kan
dankbaar zijn voor wat God ook
haar in deze man heeft gegeven.

R. Hagoort

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Fa. J. v. d. Kamp & Zn.

Meursingeweg 4
Telefoon 05220 - 1212 - 1000 - 1285
MEPPEL

Groothandel in bouwmaterialen, zand,
grint, beton, en kalkmortelcentrale

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN

Telefoon 03474 - 269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

BETONFABRIEK
DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland
Opggericht 1883

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Aannemingsbedrijf
HARM FOKKENS
NAARDEN N.V.

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
E D E
HOUT - TRIPLEX - BOARD
ETERNITPRODUKTEN

Meubileer-inrichting
ZANDBERGEN
MEPPEL - HOOGVEEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Voodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.
HOUTBOUW HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.
VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.
J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415
NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

♦ Een onoplosbaar familieraadse

AL moeten raadsleden wel eens problemen of puzzels oplossen, meestentijds zijn dat toch geen familieraadse. Raadslid zou dan ook nooit op de gedachte gekomen zijn een „notitie” over een familieraadse te schrijven, ware het niet dat hij onlangs met een kleine zeventig andere antirevolutionaire gemeentebestuurders de gast geweest was van burgemeester Aten op het fraaie raadhuis in het goed florende Schoonhoven.

Wat al die gemeentebestuurders daar in Schoonhoven deden? Neen, ze waren niet naar de stad van de zilversmeden gekomen om familieraadse op te lossen. Ze zullen evenals Raadslid wel onkundig geweest zijn van het bestaan van zo'n Schoonhoven's raadse.

Ze waren naar Schoonhoven getogen om daar de jaarvergadering te houden van de Zuidhollandse Vereniging van A.R. gemeente- en provinciebestuurders.

Op die vergadering zouden ze worden voorgelicht over de Algemene Bijstand Wet. Hetgeen op uiterst deskundige wijze geschiedde door mr. J. van Viegen, raadsadviseur bij het departement van Maatschappelijk werk. Ze hebben daar ook afscheid genomen van hun voorzitter, burgemeester Verkerk. In augustus houdt hij op burgemeester van Boskoop te zijn en daarom legde hij nu alvast de burgemeestershamer neer.

HET was een bijzondere dag voor hem. Natuurlijk door dat afscheid, maar ook omdat nu een wens in vervulling ging die hij vele jaren geleden eens gekoesterd had. Toen had hij n.l. begeerd burgemeester van Schoonhoven te worden. Die eer werd hem toen niet waardig gekeurd. Maar zie, op de dag dat hij aftreedt als voorzitter van de Zuidhollandse vereniging, mag hij in

Vraagt uw bakker naar
**TARVO-
BROOD**
Uw bakker
Uw dokter

de raadzaal van dat zelfde Schoonhoven het woord voeren.

In diezelfde raadzaal werden Raadslid en zijn collega's geplaatst tegenover het „onoplosbare familieraadse”. Wat dat is? Heel gewoon een schilderij. Een fraai schilderij, waarop zijn afgebeeld een oude man die er overigens nog vitaal uitziet. Achter hem zit een nog jonge vrouw. Verder vertoont het schilderij twee mannen in het rood en twee kinderen fraai in het geel gekleed.

Blijkens op het schilderij geschilderde teksten zeggen deze personen het volgende:

De twee in het zwart zeggen:
Ons waer 't leet waer 't achter
gebleven/
Ons nicht en waer onsen vader
gegeven/
Want ten is niet ons vaders nichte
Die en fal niemant raeden lichte.

De twee in het rood zeggen:
Tis wonder te mercken in desen
figueren
Want dit onsen vader ist in der
natueren/
Een heeft ons nichte Clara getrouwt/
Welk ons noch niet en rout.

De twee in het geel zeggen:
Ons vader is dees ouden man
En ons moeder is dees jufvrouw dan;
Maar segt ons eens hoe kan 't koomen
Want onse vier broeders sijn moeders
oomen.

De Jufvrouw zegt:
Dit raetsel bediet lieden fijn
Dat dese twee in 't swert mijn ooms
sijn/
Want het mijn vaders broeders waeren
En de twee in 't rood ick moet u
verklaeren
Dat sijn mijn moeders broeders bejide
't samen/
Dies sijnt mijn ooms ook bejide bij
namen/
En de twee die ghij int gheel gecleet
staan siet/
Dat sijn mijn kinders twijfelt niet.
Nu gewet hiervan de waerheid bloot/
Haer lieder alder vader leijt in mijnen
schoot/
Ick heff hem voor de heijlige erck
getrouwt
Geen maagschap gebroocken dit wel
onthout
Nu proeft wijselijck en versind met
staeden/
Off gij het raetsel wel kunt geraeden.

Burgemeester Aten heeft gezorgd dat wij de oplossing van dit raadse te horen kregen. Volgende week hoopt Raadslid u die oplossing door te geven en u dan tevens nog het een en ander van deze heerlijke zonnige en prachtig geslaagde jaarvergadering te vertellen.

* * * Niet rood

Wij hebben nog onvoldoende tijd gehad om het rapport van de drie vakcentrales (N.V.V., N.K.V. en C.N.V.) te bestuderen. Daarom geven wij hier slechts enkele eerste indrukken weer. Zoals men weet was de bezitsvorming onder de werknemers door middel van vermogens-aanwasdeling het onderwerp van deze studie.

Het lijkt ons de moeite waard om van dit rapport goede nota te nemen en niet reeds — wat sommigen plegen te doen — alleen al door de herkomst afgeschrikt te worden.

De belangstelling, die kapitaalverschaffers voor het wel en wee van bepaalde ondernemingen hebben, hangt veelal samen met hun financieel belang bij dat bedrijf. Daarop valt weinig aan te merken. De belangstelling van de arbeider voor de gang van zaken in de fabriek enz. waarin hij werkt, zal ook gestimuleerd worden indien hijzelf een direct belang heeft bij nog andere financiële uitkomsten, dan het loon, dat hij verdient. Het kon wel eens zijn dat deze bezitsvorming vooraf moet gaan aan de realisering van de medezeggenschap van de werknemer, om deze werkelijk te interesseren voor alles wat aan dat laatste vastzit.

De heer Van Eibergen heeft dinsdag in een televisie-uitzending terecht opgemerkt, dat het kernpunt van een beleid, dat hij gewenst acht, niet is het financieel gewin, maar de positie van de mens in het bedrijf en de mate waarin deze zich daar een verantwoordelijk mens voelt.

Ook valt het ons op dat deze studie, waaraan ook het N.V.V. meedeed, het in een andere richting zoekt dan in die van staatsbevoogding en socialisatie. Wij hebben dan ook de indruk dat hier niet van concessies aan oude socialistische idealen sprake is: De rode kleur blijft grotendeels beperkt tot de omslag van hete rapport. Daarom is koudwatervrees bij-voorbaat ons inziens overbodig.

Autowrakken

De heer Elfferich (A.R.P.) heeft de volgende vragen gesteld:

1. Zijn de bewindslieden niet van mening, dat door de sterke toename van het aantal auto's, het vraagstuk van de z.g. sloopauto's van jaar tot jaar ernstiger vormen gaat aannemen, tengevolge waarvan steeds meer terreinen, gelegen aan de openbare weg, i.b.v. dergelijke wrakken worden benut?
 2. Zo vraag 1 bevestigend wordt beantwoord, moet dit dan niet tot de conclusie leiden, dat daardoor aan het landschap in Nederland steeds meer en bijvind schade wordt toegebracht?
 3. Zijn de bewindslieden bereid te doen nagaan of er niet andere en meer doeltreffende maatregelen kunnen worden genomen om bedoelede wrakken uit het gezichtsveld te doen verdwijnen?
 4. Kan in dit verband niet worden gedacht aan de aankoop van één of meer machines, die de wrakken zodanig mechanisch verkleinen, dat deze in meer compacte vorm vervoerbaar zijn naar de smeltbedrijven?
 5. Zo de mogelijkheid, genoemd in vraag 4, te realiseren zou zijn, zijn de bewindslieden dan bereid om — in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende overheidslichamen en het bedrijfsleven — maatregelen te treffen, die naast een stimulerende tevens een ondersteunende werking zouden kunnen hebben, waarna als sluitstuk wellicht dwingende voorschriften mogelijk zijn?
- De minister, de heer Bogaers, Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, en minister Van Aartsen, Minister van Verkeer en Waterstaat, hebben inmiddels medegedeeld, dat de beantwoording van de gestelde vragen niet binnen de daarvoor gebruikelijke termijn kan plaatshebben. Het antwoord zal u zo spoedig mogelijk worden toegezonden.

CENTRAAL COMITÉ VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE KIESVERENIGINGEN

Voor ons bureau vragen wij per 1 september a.s. een

STENO-TYPISTE

(eventueel typiste) met kantoorervaring. Voor deze functie is een MULO-diploma of een daarmee gelijkstaande opleiding gewenst.

GEBODEN WORDT:

een prettige en afwisselende werkkring op een klein kantoor, waar in een goede teamgeest wordt gewerkt.
's Zaterdag vrij.
Leeftijd tot 23 jaar.
Salaris volgens rijksregeling afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op het secretariaat, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage (of eventuele telefonische afspraken onder nummer 631023).

De laatste dag van LINCOLN
door JIM BISHOP
Tot onze spijt moest deze week het feuilleton
blijven overstaan.
Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

Sigarenmagazijn **MATADOR**
L. KORPEL
Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73
Levert alle rokersartikelen
waarheen u maar wenst.

dL DRUKKERIJ LAKERVELD
periodieken/catalogi/folders/handelsdrukwerk
uitgever vakblad voor de meubelindustrie
den haag - loosduinseweg 1079 - telefoon 070-392330*

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

• Krant van 23 juli

Maar dan een halve eeuw geleden, van 23 juli 1914. Wij hebben in zulk een krant nagegaan, wat voor nieuws er was. Wat de mensen lazen op de avond van die dag.

Het voornaamste nieuws was het verslag van de voortgaande rechtzitting tegen mevrouw Caillaux in Parijs. Zij had de hoofdredacteur Calmette neergeschoten. Deze hoofdredacteur was in het bezit van „liefdesbrieven”, gewisseld tussen de heer Caillaux en zijn vriendin, die later zijn vrouw werd. De eerste vrouw van Caillaux had ze te pakken gekregen, terwijl ze nog met Caillaux getrouwd was, maar na een verzoening met haar man had zij beloofd, ze te zullen vernietigen. Later was het toch weer misgegaan, een echtscheiding volgde, en de heer Caillaux trouwde met zijn correspondentievriendin. Hij werd minister. Maar in de Figaro werd zijn beleid fel gecritiseerd en om hem politiek onmogelijk te maken, begon het blad de liefdescorrespondentie te publiceren. Toen ging de tweede mevrouw Caillaux, die niet op deze wijze gecompromiteerd wilde worden, naar het redactiegebouw en schoot de hoofdredacteur dood. En het werd een sensationeel proces en de kranten hadden stof voor verslagen en commentaren. (De jury verklaarde mevrouw Caillaux tenslotte voor onschuldig).

Dat was dus de hoofdschotel, dat proces.

Dan was er nieuws uit Rusland. Stakingen en botsingen met de politie. In Berlijn was ook een proces. De socialistische leden van de Rijksdag hadden bij de slotzitting geweigerd in te stemmen met een Hoch! op de Keizer en dat gaf aanleiding tot veel vinnige discussie. De hoofdredacteur van de Vorwärts, het socialistische dagblad, schreef er zodanig over, dat hij voor de rechter kwam. Op 23 juli werd de uitslag bekend: zes weken in het gevang.

Natuurlijk was er iets voor de rubriek Albanië. Dat was elke dag zo. Maar eigenlijk nieuws bevatten de berichten niet. Het was en bleef een verwarde zaak.

En dan was er dagelijks nieuws over Ulster. Want Engeland wilde Ierland Home Rule geven, waartegen de mannen van Ulster zich wilden verzetten, desnoods met geweld.

Alles tezamen was er ondanks de komkommertijd nieuws genoeg, zelfs heel wat internationaal nieuws, waaraan een sensationeel element niet ontbrak.

En — de volgende morgen kwam het bericht, dat Oostenrijk aan Servië een ultimatum had overhandigd, zo scherp en zo ingrijpend, dat Servië het eigenlijk niet kon aannemen. Een dag later werden de diplomatieke betrekkingen tussen Oostenrijk en Servië reeds verbroken en op 28 jul. viel het eerste schot. Zo leidde de moord van Serajewo wel heel onverwacht tot oorlog, een oorlog, die uitgroeide tot de eerste wereldoorlog.

Maar het blijft een vreemde zaak, dat in de kranten van 23 juli en ook van vorige dagen, geen spoor is te vinden van voortekenen van die oorlog. Oostenrijk had alles gedaan, om het overrompelend karakter van het ultimatum zo sterk mogelijk te maken. In overleg met Duitsland. Daarom had de Keizer zijn reis naar Scandinavië niet onderbroken. En — toen president Poincaré na een bezoek aan de Tsaar aller Russen in Kroonstad was sloop gegaan, en overleg tussen St. Petersburg en Parijs dus niet onmiddellijk kon plaats hebben, toen werd het ultimatum verzonden. Later bleek, dat het al dagenlang klaar lag, maar dat met het verzenzen op het gunstigste ogenblik was gewacht.

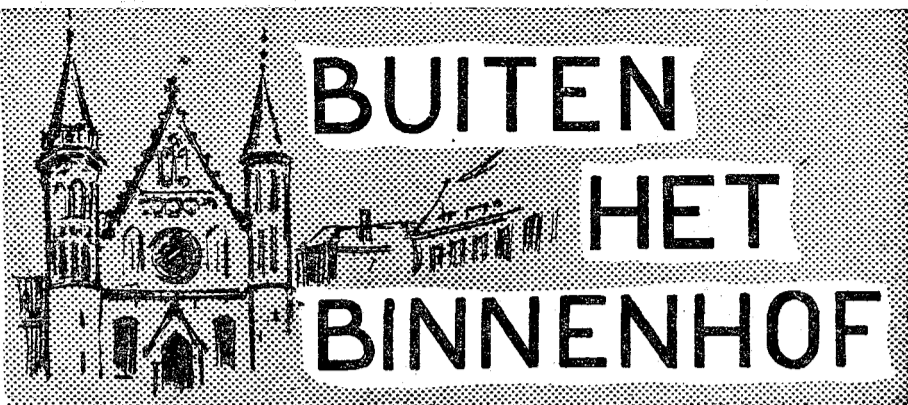
Wij hebben iemand ontdekt, die Nederlandse Gedachten doet opsturen naar zijn vakantie-adres. Daar ontvangt hij ook de kerkbode, al moet hij de daarin vermelde preekdiensten verzuimen. De editie van zijn dagblad, welke hem het dagelijks nieuws biedt uit de stad zijner inwoning, is hem nagereisd en ook het vakblad, waaruit hij wijsheid puurt voor zijn, nu door vakantie onderbroken, arbeid ligt elke dinsdag op de mat van zijn rustoord.

Het is heerlijk om zo bij te blijven, om in het vooruitzicht te leven, dat straks niets behoeft te worden ingehaald (behalve dan die verzuimde diensten!), dat men echt "bij" is als de vakantie tot het verleden behoort. Wie die bezige bij is, doet er niet toe, maar medelijden hebben wij met hem. De man komt niet tot rust, hij kan het alledaagse werkpak niet uitrekken, blijkbaar. Hij blijft gevangen in zijn omgeving, ook al is hij ver van zijn woonplaats. Hij weet niet wat vakantie is, hij is bang voor de rust en de ontspanning, omdat hij zonder spanning niet leven kan. Hij is verslaafd aan zijn werk.

Dat is beter dan aan de drank, aan de verdovende middelen of aan de tabak zal iemand zeggen. Niets is beter. Hier werkt de verslaafdheid even sterk. In feite heeft het altijd in de weer zijn, nooit echte vakantie hebben, steeds doende en bezig zijn, iets te maken met het gebod iemand het leven te laten. Die iemand is dan de overtreder zelf. Hij overtreedt het gebod omdat hij zichzelf zonder noodzaak niet spaart. Omdat hij zijn gezin niet betreft in zijn vakantie, omdat hij denkt dat hij toch bij moet blijven, omdat hij denkt dat hij zo belangrijk is. Omdat hij geen werk kan overlaten aan zijn medewerkers en zich nu aan het strand of in de bergen zit op te winden over de toestand in zijn bedrijf. Maar goed, de telefoon is er niet voor niks, dus belt hij iedere dag even op en dan weet hij ook nog wat voor een weer het in Nederland is.

Nu willen wij terstond aannemen dat er op dit ogenblik mannen en vrouwen met vakantie zijn die eigenlijk niet weggunnen. Gebrek aan personeel, seizoensdrukte in hun branche enz. verhinderen hen rustig op reis te gaan of rustig in een dorp aan een meer te gaan zitten, als ze tenminste al niet in Nederland in een dorp aan een meer wonen. Maar wij hebben het oog op de chronisch werkende mens, die in werken zijn hoogste goed vindt. En die zijn er meer dan u denkt. Wij denken niet dat onze Nederlandse Gedachten-vriend in den vreemde terstond dit blad zal terzijde leggen als hij dit leest. Toch willen wij hem waarschuwen: leg dit blad nu weg en ga onder een boom liggen dromen of maak een wandeling in de bergen of duik in het meer. Uw vuistgrote pompje heeft het nodig.

Wat is zijn vuistgroot pompje? Zijn hart!
De uitdrukking is van de Handelsblad-journalist W. Woltz, die ons verleden jaar iets heeft medegedeeld over een patiënt met een hartinfarct. Wij gaan daarop niet

dieper in, want waarom zouden we werkelijk iemands vakantie bederven? Maar wie uitrusten wil moet inderdaad uitrusten en zich kunnen losmaken van de dagelijkse sleur, ook al is die sleur gevarieerd genoeg, om deze duistere beelddespraak te gebruiken.

Raak de spanning en de vermoeidheid nu eens een paar weken kwijt! En denkt niet dat, als u ons advies niet volgt, u morgen op apegapen ligt, want dat is niet zo. Wij gunnen u zo graag eens ontspanning. Wie zegt dat inspanning ontspanning betekent heeft een beetje te lang in de zon gezeten.

Wij leven in een tijd waarin velen zich overeten, overwerken, overbezorgd maken, boven hun macht tillen enz. Om van overrooken en overdrinken maar niet te spreken.

Vakantie is nodig voor ieder die gestaag en hard werkt, is ook nodig voor ieder die minder gestaag en minder hard werkt.

Wij zullen de natuur om ons heen ook eens moeten bekijken. Er is niets heerlijkers, vinden wij, om een lange bergtocht te maken. Niet om nu per se die en die top te bereiken, neen, om ook het plezier te hebben terug te keren als men daarin nu net zin heeft. Niets heerlijkers om aan de waterkant naar een eend te kijken, of naar vogels in de lucht.

Wat weet u van dieren en planten en van andere mensen? Er zijn er, die het zo druk hebben dat zij niet eens weten wat voor bomen er in hun woonstraat staan. Maar uit hun hoofd kunnen zij opzeggen:

- Kon. Olie 45½—45%
- Unilever 40½
- AKU 67—69
- Philips 42½—42%
- KLM 193
- Hoogovens 171¼—175
- enz., enz.

VERGEET HET MAAR!

William Frankema

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK L. SCHEEPSTRA AMERSFOORT

Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W A FIBBE)

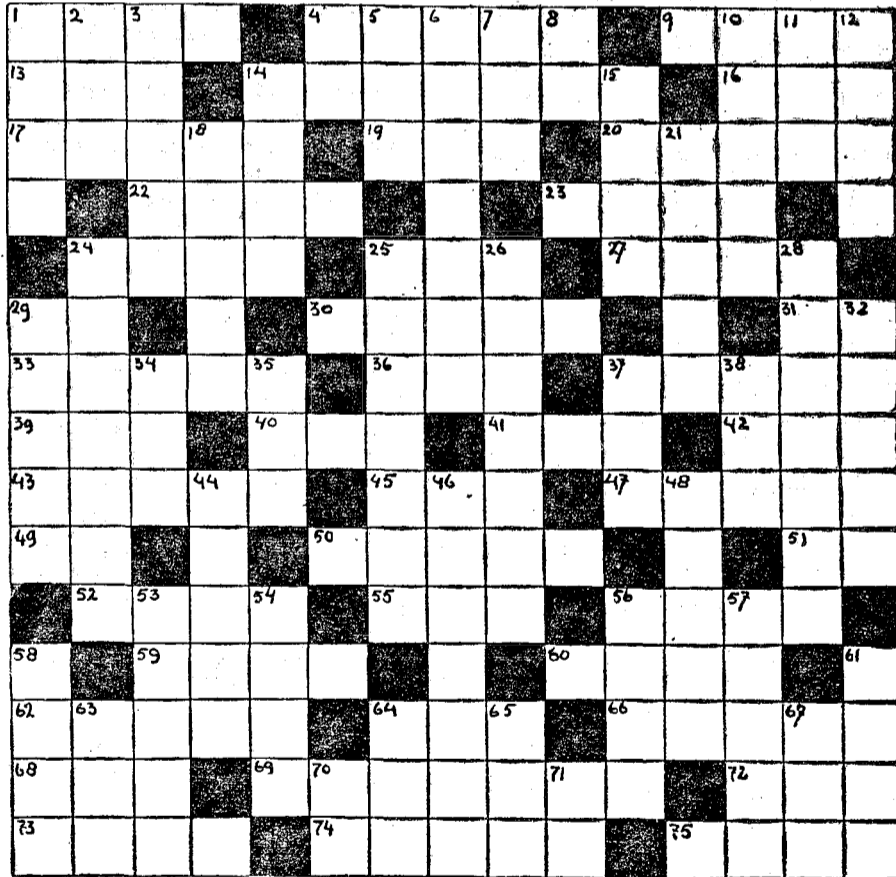
Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.
WEGENBOUWMATERIALEN

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. spijskaart; 4. modder doen opwellen; 9. ziekte; 13. oppervlaktemaat; 14. oude karelsmunt; 16. familielid; 17. rustplaats; 19. plaats in de NOP; 20. waterdier; 22. azijn; 23. watertransportmiddel; 24. grieks; 25. rustplaats; 27. schrede; 29. familielid; 30. rijglijf; 31. deel van schip; 33. vette stof; 36. titel; 37. laster; 39. jongensnaam; 40. meisjesnaam; 41. ontkenning; 42. verfrissing; 43. lijn; 45. rivier; 47. water in Holland; 49. pers. voornaamwoord; 50. waarmede; 51. de jongere (afk.); 52. gokkerij; 55. kloosterlinge; 56. verstand; 59. drank; 60. wending; 62. broeikas; 64. Europeaan; 66. meisjesnaam; 68. Roemeense munt; 69. Europeaan; 72. roem; 73. tegen; 74. bloedvaten; 75. hoofdstad.

Verticaal: 1. sappig; 2. roem; 3. kleurling; 4. afdeling der NSB; 5. oppervlaktemaat; 6. reparateur; 7. boom; 8. thans; 10. rodekruis zuster; 11. plaats in Gelderland; 12. tocht; 14. autogeveerdheid; 15. drankgelegheid; 18. iemand van adel; 21. gewijde paal; 24. openingszet; 25. toestoppen; 26. vocht; 28. vertelling; 29. loflied; 32. reptiel; 34. telwoord; 35. meisjesnaam; 37. raad; 38. kloosteroverste 44. jong dier; 46.

zelfzucht; 48. schande; 53. omweg; 54. water in Duitsland; 56. zuiver; 57. ex-president; 58. deel van kachel; 61. nul; 63. lidwoord; 64. belofte; 65. driemaal; 67. troefkaart; 70. onder andere; 71. boom.

OPLOSSING PUZZEL VORIGE WEEK

Horizontaal: 1. trouwen; 4. strowis; 8. baronie; 10. Fransje; 11. Edom; 12.

ossen; 13. echo; 16. mijnen; 17. Evert; 19. kroeg; 21. steek; 24. olie; 25. zwart; 26. Mra; 29. Jordaan; 30. knuppel; 31. sigaren; 32. negeren.

Verticaal: 1. tabberd; 2. oorworm; 3. wind; 5. raad; 6. wasecht; 7. spelonk; 9. essen; 10. frêre; 14. knoop; 15. gezet; 18. loodjes; 19. kleurig; 20. gewin; 21. strik; 22. klapper; 23. paarden; 27. waar; 28. huid.

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 4%

ROTTERDAM — 'S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken

Gekozenen in het parlement

DE 225 gekozenen in het parlement, die het Nederlandse volk in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal vertegenwoordigen, hebben een druk leven.

Dit geldt met name de leden van de Tweede Kamer; zeker in dit opzicht, dat de vergaderingen talrijker zijn en het werk meer tijd vereist.

Dat vindt trouwens ook zijn weerslag in de honorering. De leden van de Tweede Kamer ontvangen — volgens regels door de wet te stellen — een schadeloosstelling en een vergoeding voor kosten welke uit de vervulling der betrekking voortvloeien.

Daarentegen genieten de leden van de Eerste Kamer alleen een — volgens regels door de wet te stellen — vergoeding van de kosten, welke uit de vervulling van de betrekking voortvloeien. Wij komen op deze regelingen nog wel terug.

In ieder geval, het Kamerlidmaatschap is een ambt, dat het nodige werk met zich meebrengt.

Hoe groter de fractie van een bepaalde politieke groepering is, des te beter is een spreading der werkzaamheden mogelijk. Met name fracties als die van de K.V.P. en P.v.d.A. hebben het dan gemakkelijker dan de middelgrote fracties als van de V.V.D., A.R.P. en C.H.U. Voor de zeer kleine fracties van een, drie of vier man is het praktisch onmogelijk het beleid in al zijn facetten te volgen.

Hun leeftijd

In verband met hun druk bezette leven is de leeftijd der volksvertegenwoordigers niet zonder meer van doorslaggevend belang. Een dertigjarige — nog te zeer een unicum in ons parlement — kan het best wat uithoudingsvermogen betreft eerder afleggen tegen een doorgewinterde vijftiger.

Overigens, de leeftijd, waarop men in Nederland toegang kan verwerven tot het parlement is voor de Tweede Kamer zowel als voor de Eerste Kamer thans 25 jaar. Dat is nog maar sinds kort het geval, namelijk sinds de Grondwetsherziening van vorig jaar. Vóór 1963 was voor beide Kamers de leeftijdsdrempel 30 jaar. De dertigjarige leeftijd gold voor de Tweede Kamer vanaf 1814; voor de Eerste Kamer vanaf 1848. Vóór 1848 (vanaf 1815, het jaar waarin Nederland een Eerste Kamer rijk werd) was die leeftijd 40 jaar.

Het jongste Tweede Kamerlid is momenteel de in 1930 geboren drs. Th. E. Westerterp (K.V.P.). Hij werd lid in 1963, toen hij 32 jaar was. Het jongste

A.R. Tweede Kamerlid is thans de in 1923 geboren mr. W. Aantjes. Hij werd lid in 1959 toen hij 36 jaar was.

Het jongste Eerste Kamerlid is momenteel de in 1925 geboren mr. J. L. M. Niers (K.V.P.). Hij werd lid in 1960 toen hij 35 jaar was. Het jongste A.R. Eerste Kamerlid is de in 1918 geboren prof. dr. J. Zijlstra. Hij werd lid in 1963 toen hij 44 jaar was. Hij was daarvoor echter reeds minister geweest sinds 1952 toen hij 34 jaar was. Mr. J. H. Grosheide werd in 1963 staatssecretaris in het kabinet-Marijnne, toen hij 33 jaar was.

Overige vereisten

IN de eerste plaats moet een Kamerlid, zoals wij hiervoor gezien hebben „de ouderdom van vijftieng jaren vervuld hebben”.

Daarnaast moet hij (of zij) Nederlander zijn of door de wet als Nederlander onderdaan zijn erkend.

Men mag tevens niet „van de verkiesbaarheid ontzet” zijn, noch „van de uitoefening van het kiesrecht uitgesloten”

zijn; dit laatste volgens de regeling van art. 90,3 van de Grondwet. De voor het mogen kiezen gestelde regels hebben wij de vorige keer vermeld.

Men mag — dit is dus een uitzondering op die regels — echter wel gekozen worden indien men gerechtelijk van zijn vrijheid is beroofd en ook indien men veroordeeld is tot een vrijheidsstraf om een andere reden dan wegens bedelarij, landloperij of een feit waaruit openbare dronkenschap blijkt. Om lid der Tweede Kamer te kunnen zijn kan men dus grondwettelijk bij voorbeeld wel een dief, een brandstichter of een moordenaar zijn.

Ongetwijfeld een merkwaardige zaak. Van der Pot vermeldt in zijn Handboek voor het Nederlandse Staatsrecht de geschiedenis. In 1922 achtte men uitsluiting van onmaatschappelijke elementen noodzakelijk, ook met het oog op hetgeen reeds bij een gemeenteraadsverkiezing had plaats gehad. „Door onveranderde overneming van de uitsluitingen van het actieve kiesrecht zouden nu echter ook de wegens een staatkundig misdrijf tot meer dan een jaar veroordeelden geen lid der Staten-Generaal kunnen worden en dit wilde men niet verhinderen, omdat het hier gaan kon, niet om onmaatschappelijke maar om revolutionaire elementen, voor wie wellicht van moreel standpunt een eerbiedwaardig motief had gegolden. Zonder redelijke grond heeft men toen echter alle tot vrijheidsstraf veroordeelden van de uitsluiting uitgezonderd, behalve als die veroordeling plaats had wegens bedelarij of landloperij of een feit, waaruit openbare dronkenschap blijkt”.

In 1938 begreep men dat dit te gek was. Bovendien stond men toen tegenover revolutionaire elementen minder soepel dan in 1922. Bij de in 1938 gedane pogingen tot Grondwetsherziening werd door de Tweede en Eerste Kamer een wetsontwerp waarin deze nieuwe uitzondering (behalve voor gerechtelijke vrijheidsberoving) losgelaten werd in eerste lezing aanvaard. In tweede lezing verwierp de Tweede Kamer echter het verzamelontwerp, waarvan het bedoelde wetsontwerp een onderdeel was.

Sindsdien is nog steeds geen wijziging in de Grondwet aangebracht welke

deze uitschieter heeft verwijderd. Wij menen, dat dit nu toch wel tijd wordt. Overigens heeft deze zaak in de praktijk niet zo veel om het lijf, aangezien de kandidatenstellende partijen wel zullen oppassen om personen met een dergelijk verleden op hun lijsten op te nemen.

Eerste Kamer

OM lid van de Eerste Kamer te kunnen zijn moet men voldoen aan dezelfde vereisten als voor het lidmaatschap der Tweede Kamer zijn gesteld, zo bepaalt de Grondwet sinds 1917.

Onder de Grondwet van 1848 moesten de leden van de Eerste Kamer behoren tot „de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen”. Daarbij werd tevens nog bepaald, dat het getal der hoogst aangeslagenen, waaruit de Eerste Kamerleden zouden worden gekozen, in elke provincie zo werd bepaald, dat op iedere 3.000 zielen, één persoon verkiesbaar was.

Onder de Grondwet van 1887 kwam er enige uitbreiding. Naast de hoogst aangeslagenen mochten nu bovendien gekozen worden personen, die een of meer „hooge en gewichtige openbare betrekkingen, bij de wet aangewezen, bekleeden of bekleed hebben”. Sinds 1917 zijn deze bijzondere vereisten vervallen.

Onverenigbaar

NIEMAND kan tegelijk lid der beide Kamers zijn. Wie tegelijk tot lid van beide Kamers is gekozen, mag zelf verklaren welke van beide benoemingen hij wil aanvaarden.

De Grondwet bepaalt, dat de ministers zitting hebben in de beide Kamers, maar zij hebben daar als zodanig alleen een raadgevende stem. Zij zijn dan géén leden van een van beide Kamers. Wel kan een minister, bij een verkiezing tot lid van de Staten-Generaal gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van minister en het lidmaatschap der Staten-Generaal verenigen.

Op nog enkele punten (zoals schadeloosstelling en zittingsduur) betreffende de gekozenen in het parlement komen wij een volgende keer nader terug.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

ROTTERDAM

Barendrecht's
SPECIALZAKEN

Textiel
Bedden
Baby-artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421 - 423 - 430 - 432 — Telefoon 176630
Schiedamseweg 47 — Telefoon 252992
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161819

RESTAURANT TEAROOM & PATISSERIE „LA BONNE AUBERGE”

M. VAN LINSCHOTEN

Recepties, diners en partijen

Het restaurant waar u zich thuis voelt. Zondags gesloten.
Hoogstraat 147-149 - Telefoon 129381, 129567, 129672 - Rotterdam

FIRMA C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen

Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

KOLEN EN OLIE

VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE

A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL

Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

Automobilbedrijf A. A. van Duyl N.V.

Moltzerstraat 16 - Rotterdam-Schiebroek
Telefoon 189624

voor stalling, onderhoud, reparatie en handel in automobielen.

GULF - BENZINESTATION

drukkerij graféno

folders - katalogi - affiches
kalenders - formulieren-sets - etiketten
periodesieken
en alle soorten industrieel drukwerk

boekdruk - offset

w. v. hillegaersbergstraat 127-129
rotterdam-12 - tel. 010 - 18 08 91

DE LANGE ROTTERDAM

Specialisten sinds 1920

WASAUTOMATEN — KOELKASTEN — VAATWASSERS
FORNUIZEN — STOFZUIGERS — VERWARMING.

SHOWROOMS: Oude Binnenweg 146-148 — Telefoon 124067
Jonker Fransstraat 106 — Telefoon 123251
BeijerlandseLaan 31 — Telefoon 71593
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161831
TECHNISCHE DIENST: Coolhaven 230 — Telefoon 56595

Koopt uw vlees en vleeswaren in Breeman's Slagerijen

Prima kwaliteit — Lage prijzen

Pleinweg 214, telefoon 78015
WINKELCENTRUM WERELDHAVEN ZUID
Putselaan 40a, telefoon 72471

W. J. SPOORMAKER N.V.

AUTOMOBIELEBEDRIJF ROTTERDAM-ZUID
Wolphaertsbocht 246 - Telefoon 77550

OFFICIAL PEUGEOT-DEALER

voor ROTTERDAM-ZUID en de eilanden IJSSELMONDE en VOORNE-PUTTEN

Drukkerij De Winter & Hofwegen

LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054

Voor al uw drukwerk!

M. LINDENBURG & CO

Administrateurs en Taxateurs van Onroerende goederen
Makelaars in Assurantiën
Hypotheekbezorgers

ROTTERDAM - Schiedamsevest 50 d - Tel. 11.34.90 (2 I.)

Brillen — Foto — Smalfilm

LANGSTRAAT

GRUTTOSTRAAT 3 - TELEFOON 76042 - 71751
Rotterdam - Hoogvliet - Capelle a/d IJssel

A. Sluyter & Zonen

LUDOLF DE JONGHSTRAAT 25
Telefoon 42565 - 48207. Na 19 uur 155864
Transporten door het gehele land

Voor het betere

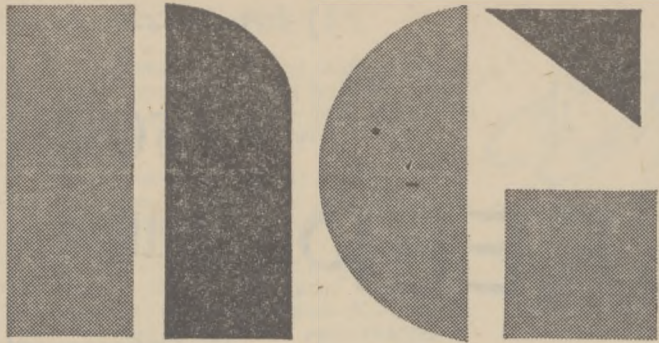
TIMMER-, METSEL- EN TEGELWERK

naar **D. KLIJNSMIT**

Kerkstraat 37 - telefoon 18 64 68
(buiten kantoor tijd tel. 12 87 92)

Ook voor excl. betimmeringen en interieurverzorging

Koopt bij onze adverteerders

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

EENHEID DER PARTIJ

*** Het handelsbalanstekort

Het „imago” van de a.r. partij, zo constateerden wij de vorige week, wordt in onze dagen mee beheerst door de voorstelling, dat deze partij een verdeeld huis was.

En —zo wordt er dan meestal bij gezegd of gedacht: dat was vroeger anders. Toen was juist de a.r. partij een sterke eenheid, die zich van andere partijen niet zelden onderscheidde door haar vastbeslotenheid en forsheid van overtuiging.

Nu moeten we het verleden niet anders kleuren, dan het was. Mr. K. Groen heeft een heel interessante studie gewijd aan wat Kuyper verstond onder droite et gauche in de A.R. partij en hoe hij meende, dat dit verschil, zij het onder bepaalde voorwaarden, kon en moest worden aanvaard.

Het is later tot een scheiding gekomen, waarbij de vrij-antirevolutionairen zich los maakten van de partij. Een breuk, die blééf. En een breuk om een verschilpunt, dat niet principiëel van aard was en dat echt geen schibboleth had mogen zijn. Bovendien, het was bepaald geen scheiding, waarbij de zogenaamde conservatieve groep als geheel en zij alleen zich afscheidde. De grenzen liepen grillig en schijnbaar willekeurig.

De eenheid van een politieke partij is altijd een merkwaardige zaak. Het duidelijkst hebben we dat nog pas gezien in Amerika. Er was een heftige oppositie tegen de kandidatuur Goldwater, maar toen hij de meerderheid had verworven, verstomde de kritiek bijna geheel. Want alleen wanneer de partij eensgezind optreedt, heeft zij een kans.

Dit is een kras voorbeeld. Maar het speelt bij politieke partijen in alle landen een rol. De C.D.U. in Duitsland, althans haar kopstukken, zijn verdeeld over de buitenlandse politiek. Adenauer vindt, dat Erhard het verkeerd doet en zich te veel distantiëert van De Gaulle.

Maar Erhard is niet van zins te wijken en zegt, dat hij de dienst uitmaakt en wie het niet met hem eens is, moet in de Bondsdag maar voor de draad komen en voorstellen, hem te vervangen. Geen erg soepele houding. Maar zij is wel reël. Hij heeft daarmee de C.D.U. duidelijk gemaakt: wilt gij in de komende verkiezingsstrijd als een eenheid optreden, dan zult gij u moeten verzamelen onder mijn vlag.

En de C.D.U. zal dat doen, daarvan zijn wij overtuigd. Zij kan de overwinning niet in de waagschaal stellen door verdeeld in de strijd te gaan.

Nu hebben zulke partijen het in zekere zin gemakkelijk. Met name ook in

Engeland. Het is bijna verbijsterend voor een Nederlander, na te gaan, hoe groot daar de macht is van de leider van een partij.

De leider van de partij voert de fractie aan, als de partij in de oppositie is en wordt minister-president, als de partij de overwinning behaalt. Maar in beide gevallen beslist hij in sterke mate persoonlijk voor de gehele partij. De leider van de partij is het symbool van haar eenheid. Iets daarvan hebben wij in het verleden ook gekend en Dr. Colijn dacht in dit stuk van zaken sterk Engels.

In landen als Duitsland en Engeland is een sterke eenheid naar buiten beslist noodzakelijk om de overwinning te behalen.

Bij ons liggen de zaken anders. De verkiezingsstrijd gaat niet om het veroveren van de macht of om het behoud van die macht. Het gaat om een zo goed mogelijke serie, als bij het biljarten. Nooit wordt een partij verslagen in de zin, zoals dat in Engeland gebeurt; zij kan hoogstens een veer laten.

Van deze rede is de korte zin: in Nederland kan men zich beter de „weelde” veroorloven, om het onderling eens ferm oneens te zijn en dat ook naar buiten te laten blijken, dan in sommige andere landen van West-Europa.

Nu komt een volgende vraag aan de orde.

In hoeverre mogen wij het oneens zijn? Met opzet wordt hier gezegd: in hoeverre? Want het gaat hier om een zekere speelruimte.

„Vader Ploos” heeft eens gezegd —

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312
Leveranciers van
Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Oosterbaan & Le Cointre n.v. Goes

DRUKKERS - UITGEVERS
TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55
Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

maar zijn opmerking gold kerkelijke eenheid — dat er mensen zijn, die er beter aan doen, een eigen kerkje te

door H. Algra

stichten, helemaal alleen voor zich zelf. Daar hebben ze het vredig en er zijn geen meningsverschillen. En zij behoeven zich niet te ergeren aan medelidmaten, die zij zo vreemd, zo anders vinden.

Dat is het ene uiterste. Het andere uiterste is, dat er eigenlijk geen partijmening is en dat het partijverband slechts een verbintenis is van mensen, die door traditie worden bijeengehouden en elkaar ondanks alle meningsverschil wel aardig en in elk geval acceptabel vinden.

Tussen deze beide uitersten ligt hier wel „het juiste midden”.

Maar nu komt er een complicatie.

Wat objectief gezien niet veel meer is dan een kleine zaak, kan-aanleiding geven tot hooglopende strijd. En wat in wezen, objectief gezien, een zéér belangrijk principiëel punt is, kan een ja en een neen naast en tegenover elkaar soms lange tijd heel rustig verdragen.

Daarom moeten bij een ernstige analyse van wat verschil oplevert vooraf twee vragen worden gesteld:

1. raakt het concrete verschilpunt werkelijk het fundament van de partij of is het slechts een verschil in tactiek of van beoordeling van wat in een concrete situatie mogelijk is;
2. in hoeverre is het concrete verschilpunt in feite een katalysator, die bestaande verschillen in gezindheid, klimaat enz. tot een proces van versnelling en verheviging brengt?

Een ernstige analyse kan inderdaad soms leiden tot de Tilanus-vraag: moet dat nu zo?

Voor vandaag nu een laatste opmerking.

Bij een discussie over verschilpunten zijn er twee gevaren, die we met nadruk moeten signaleren.

Het eerste gevaar is, dat men de ander ziet als een iemand, die de partij wil verwijderen van hetgeen onder ons vast en zeker is of behoort te zijn, en dat onder het voorwendsel dat nieuwe tijden een nieuwe aanpak of oriëntering eisen.

Het omgekeerde gevaar is, dat men de ander ziet als een achterblijver, die de nieuwe tijd niet verstaat en alleen gelukkig is bij het herhalen van oude leuzen.

Hier is, dunkt ons zo, wel enige „stof tot nadenken”, al zijn het allemaal nog maar inleidende opmerkingen.

De handelsbalans heeft tot en met 30 juni een tekort opgeleverd. De invoer steeg met 23 percent, de uitvoer maar met 15.

Een ander concreet cijfer: het tekort over het eerste halfjaar 1963 bedroeg f 1.725.000.000, het tekort over het eerste halfjaar 1964 echter f 2.803.000.000.

Nu is de handelsbalans niet direct doorslaggevend. Immers zij is een onderdeel van de betalingsbalans.

Het tekort van de handelsbalans kan dus worden goedge maakt met een extra gunstig cijfer van de dienstenbalans: toerisme, scheepvaart, luchtvaart, enzovoort. Maar de kans daarop is beslist niet groot.

De handelsbalans toont duidelijk aan dat wij op te grote voet leven. De gevolgen zijn overigens merkbaar in de vorm van de scherpe rentestijging in de laatste maanden! Hoewel de Nederlandse reserve aan goud en deviezen vrij redelijk is zou het onverantwoordelijk zijn uitsluitend hierop terug te vallen.

Want daarmee wordt geen enkele oplossing geboden. Integendeel — het zou betekenen een inkrimping van de werkgelegenheid, die Nederland op het moment dat de geboortepiek 1946 aanspraak maakt op een plaats in de maatschappij, moet voorkomen.

Overigens is het — wie de tekenen wil verstaan — niet onduidelijk dat belangrijke vraagstukken als de A.O.W.-verhoging, de loonsverhoging 1965 en de belastingverlaging 1965 er niet gemakkelijk op worden.

Van het kabinet, van de volksvertegenwoordiging en van het gehele Nederlandse volk zal wijze beperking gevraagd moeten worden.

Het advies dat de S.E.R. deze week heeft uitgebracht zal door het kabinet ook in dit licht moeten worden gezien.

Nog één week

Het wordt zeer op prijs gesteld indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld over het 2e halfjaar 1964 ad f 3,25 uiterlijk in de komende week wordt bijgeschreven op postrekening no. 89.673 t.n.v. A.R. Partij-stichting, Den Haag.

In deze maand zullen voor de abonnees, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties ter incassering worden afgegeven. De abonnementsprijs moet dan echter worden verhoogd met f 0,60 incassokosten.

Bespaart u zich deze extra kosten en gireer tijdig!

vd

— RIPPEN
— FÖRSTER
— SCHIMMEL
— IBACH
— GROTRIAN-STEINWEG

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8,
Telefoon 03490 - 13877

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw **CONFERENTIES** en **VERGADERINGEN** hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.
Oosthaven 69 - Telefoon 01898 - 3964 - Maassluis

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

**HOLWERDA ZONEN
DOKKUM**

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

HOTEL „DE KROON“
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

**N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming**
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

Aannemingsbedrijf
**HARM FOKKENS
NAARDEN N.V.**

OCEAN N.V. DIEREN
BATELBAAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

De Gaulle waagt zich

Het meest opvallende element in de persconferentie, die generaal De Gaulle vorige week in het Elysee heeft gegeven, is het volkomen negeren van de verkiezing van Goldwater tot kandidaat van de Republikeinse partij bij de komende Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Het tijdstip, waarop zijn toespraak van vijf kwartier werd gehouden en reacties, die de benoeming van de Amerikaanse senator in Europa had veroorzaakt, deden vermoeden, dat de generaal de jongste ontwikkelingen in de Verenigde Staten zou aangrijpen om aan te tonen, dat hij het grootste gelijk van de wereld heeft. De Gaulle heeft dat niet gedaan. Hij zal daar wellicht zijn redenen voor hebben. De mogelijkheid is geenszins uitgesloten, dat de Franse president het niet eens zo erg zou vinden, als een man als Goldwater president van de Verenigde Staten zou worden.

Per slot van rekening heeft de senator bij meer dan een gelegenheid laten blijken, dat hij het helemaal niet eens is met de politiek, die Kennedy en Johnson hebben gevolgd met betrekking tot de wensen van de Franse president. Wanneer De Gaulle zich nu laatdunkend over de Amerikaanse senator en diens opvattingen zou uitlaten, zou hij onnodig de mogelijkheid van een geheel nieuwe benadering van de Amerikaans-Franse betrekkingen, die meer tegemoetkomt aan de wensen van Frankrijk, om zeep kunnen brengen. Vandaar zijn zwijgen over Goldwater, naar we mogen aannemen.

Toch heeft het er veel van weg, dat de Franse president de ontwikkelingen in de Verenigde Staten inderdaad heeft aangegrepen om het degenen, die zich tegen zijn concepties verzetten, opnieuw onder druk te kunnen zetten. In de komende maanden zullen Goldwater en diens aanhangers rake dingen zeggen over de buitenlandse politiek van Johnson's regering.

De volkomen negatieve instelling van de kandidaat van de Republikeinse partij staat er borg voor, dat veel van wat hij gaat bestrijden koren op de molen van de Franse president zal zijn. En als het ware vooruitlopend op de dingen, die komen gaan, heeft De Gaulle met een nogal grof gebaar de regering van de Verenigde Staten te verstaan gegeven, dat het Amerikaanse protectoraat over Europa niet eeuwig kan duren.

Grof — omdat deze mededeling in hoge mate een insinuerend karakter heeft en zij in wezen de Verenigde Staten op een lijn stelt met de Sowjetunie, welke leiders hij in een adem te kennen gaf, dat „hun rijk op zijn retour is“. Het doel heiligt bij De Gaulle echter van tijd tot tijd de middelen en zo heeft hij vorige week van dit grove geslacht gebruik gemaakt om zijn doel — een van Frankrijk afhankelijk continentaal Europa — naderbij te brengen.

Tijd en geduld

De Gaulle gedroeg zich op zijn „persconferentie“ als iemand, die doet voorkomen of hij er zeker van is, dat zijn denkbeelden zullen zegevieren.

Het is voor hem allemaal een kwestie van tijd en geduld. Langzamerhand, zo meent hij, zal iedereen moeten inzien, dat hij het bij het rechte eind heeft gehad, of het nu de toekomst van Europa of van Zuidoost-Azië en andere werelddelen betreft. Het is echter de vraag, of De Gaulle op den duur het geduld kan opbrengen, dat voor de verwezenlijking van zijn plannen een onmisbare voorwaarde is.

Er waren in de afgelopen maanden al tekenen van ongeduld. Eén er van was de reis naar Bonn, die gekenmerkt werd door een aan vroeger eeuwen herinnerend vertoon. Later bleek, dat de Franse president Bonn met de hulp van een gaullistische Vijfde colonne bij verassing had willen nemen. Maar kanselier Erhard liet zich niet overbluffen en De Gaulle kon met zijn grote gevolg onverrichterzake naar Parijs terugkeren.

Erhard had hem beleefd laten weten, dat hij nog eens over het probleem van de politieke samenwerking in Europa zou nadenken en zelf met een voorstel voor de dag zou komen, dat ook de

steun van de andere EEG-landen zou hebben. De Franse president kon echter op zijn vingers uittellen, dat dit voorstel voor hem onaanvaardbaar zou zijn, omdat de opvattingen van Erhard en De Gaulle nu eenmaal lijnrecht tegenover elkaar staan.

De kanselier

Onder leiding van ex-kanselier Adenauer hebben enkele vooraanstaande partijgenoten van Erhard nog getracht, door middel van een paleisrevolutie de kanselier tot capitulatie te dwingen.

Erhard sloeg echter toe, voordat zijn belagers in actie konden komen. Hij liet Adenauer (die zich tijdens de veertien jaren van zijn kanselierschap nooit iets heeft aangetrokken van de afwijkende ideeën van zijn partijgenoten) weten, dat niet de partij, maar de bondskanselier de verantwoording

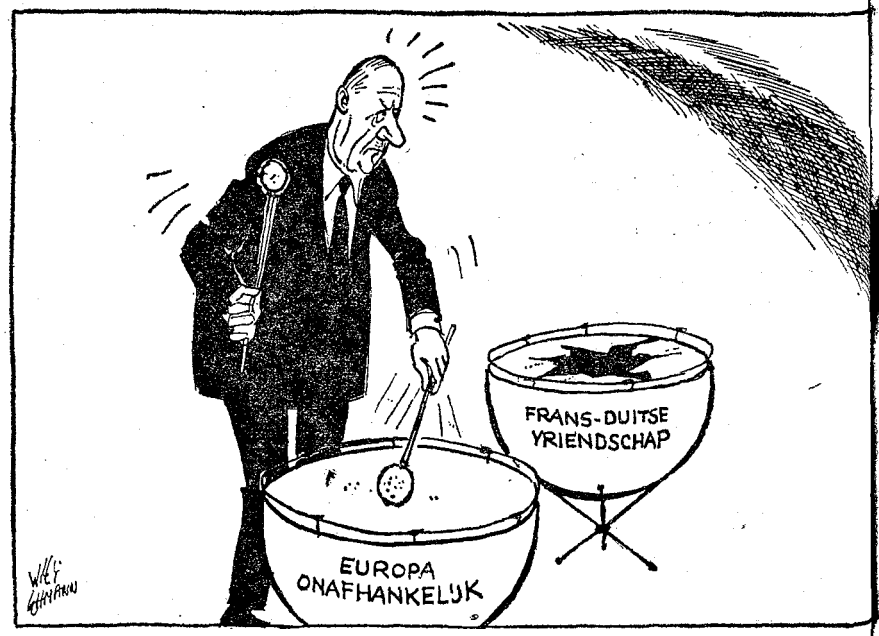
trekker hard nodig heeft. Want, zei hij hard, mijn streven als kanselier is gericht op het winnen van verkiezingen, maar op het nemen van maatregelen in het landsbelang.

Doorzichtig

In een nogal doorzichtige poging tegenstanders van Erhards politiek munitie te verschaffen, heeft De Gaulle zijn uitlating gelanceerd betreffende het Amerikaanse protectoraat over Europa, die niet eeuwig kan duren. Zijn doel is tweeledig. In de eerste plaats vestigt hij er op pijnlijke wijze de aandacht op, dat West-Duitsland sinds de tweede wereldoorlog niet meer dan een Amerikaans protectoraat is. Er bevinden zich inderdaad steeds Amerikaanse troepen in de Bondsrepubliek.

Maar die zijn daar alleen nog maar op verzoek van de regering te Bonn. Men zal zich herinneren, dat dr. Adenauer

*wachten om
in Engeland*

Het blijven tere dingen

(Uit: „Het Parool“)

draagt voor het regeringsbeleid. Een (constructieve) motie van wantrouwen in de Bondsdag, zei hij tot zijn rebellerende partijgenoten, zou de enige manier zijn om het regeringsbeleid om te buigen.

Een dergelijke motie (waarin reeds de naam van de nieuwe kanselier moet zijn genoemd) zou echter geen enkele kans van slagen hebben, omdat de CDU/CSU in de Bondsdag niet over de absolute meerderheid beschikt en de socialisten zowel als de liberalen (die deel uitmaken van Erhards kabinet) achter Erhard staan.

Verder maakte hij een eind aan het verhaaltje, dat hij gebruik zou maken van het feit, dat men hem voor de verkiezingen van volgend jaar als lijst-

waarin tegen een dergelijke ontwikkeling werd gewaarschuwd.

Hier ziet men weer een minder trekje van de gaullistische politiek genover bondgenoten. Enerzijds wil het doen voorkomen, of de Verenigde Staten op de een of andere dag Europa in de steek zullen laten en nu komt weer met de opmerking, dat het Amerikaanse protectoraat over Europa niet eeuwig kan duren.

Erg verheffend is dit schouwspel niet.

Veranderd

Overigens zal het niet aan de ontwikkelingen in de Duitse Bondsrepubliek te wijten zijn, als De Gaulle

...niet aan Goldwater

...niet al te lange tijd de verwezen-
...ing van zijn Europese plannen wat
...erbij ziet komen.

...lijdt geen twijfel of Erhard zal
...weten te handhaven, zowel tegen
...enlandse oppositie, als tegenover
...oor Parijs uit te oefenen druk. Hij
...kt zich helemaal geen zorgen over
...feit, dat het Frans-Duitse vriende-
...kingsverdrag geen enkele werkelijke
...nde heeft, zolang De Gaulle er van
...acht, dat het een middel is om de
...cing te Bonn te dwingen haar me-
...erking te verlenen bij het uitvoe-
...van zijn plannen. Ook zonder dit
...rag (dat geboren werd uit een
...tslonsje tussen De Gaulle en Ade-
...er) behoeft er geen vrees meer te
...staan voor een Duits-Frans conflict,
...Europa en de rest van de wereld
...in nieuwe ramp kan storten.

...wereldsituatie is sinds de tweede
...oorlog zo ingrijpend gewijzigd,
...een dergelijk conflict eenvoudig
...nikbaar is geworden. De Gaulle,

Senator Goldwater

land, dat vrijwillig afstand heeft ge-
...aan van het recht, atomaire, bacterio-
...logische en chemische wapens te be-
...zitten. De Gaulle weet dat en hij maakt
...zich dan ook alleen maar boos, omdat
...Erhard weigert, zijn land tot een Frans
...protectoraat te maken.

Verkiezingen

Wil De Gaulle het verzet tegen zijn
...politieke denkbeelden aan kracht zien

verliezen, dan dient hij te wachten
...tot na de verkiezingen in Engeland, die
...resp. in oktober en november zullen
...worden gehouden. De mogelijkheid is
...geenszins uitgesloten, dat de Conserva-
...tieve partij er ondanks alle sombere
...voorspellingen toch in zal slagen de
...Labourpartij van Harold Wilson te ver-
...slaan.

Redelijkerwijs mag worden aange-
...nomen, dat president Johnson door de
...meerderheid van het Amerikaanse volk
...zal worden verkozen boven senator
...Goldwater. Dan komt De Gaulle in gro-
...te moeilijkheden te verkeren. Derge-
...lijke verkiezingsuitslagen zullen voor
...de landen, die zich tegen De Gaulle's
...overheersingspolitiek hebben verzet,
...aanmoedigingen zijn om op de ingesla-
...gen weg voort te gaan.

Zou echter in Engeland de Labour-
...partij aan de macht komen, dan zou —
...ook al verliest Goldwater van Johnson
...— de positie van Frankrijks tegenstan-
...ders belangrijk worden verzwakt.

Van de socialisten is bekend, dat zij
...niets voelen voor de aansluiting van
...Engeland bij de Europese Economische
...Gemeenschap. Dat is koren op de mo-
...len van president De Gaulle omdat hij
...dan niet meer zijn veto hoeft uit te
...spreken over een nieuwe lidmaat-
...schapsaanvraag van Engeland. Bij een
...overwinning van Goldwater zou De
...Gaulle nog sterker tegenover zijn Eu-
...ropese partners komen te staan...

DB

Verkiezingen ...en V.S.

...Vo prat gaat op zijn kernmacht, kan
...om geen ogenblik meer bedreigd voe-
...revoor een in tweeën gesplitst Duits-

GROEN EN HET G.P.V.

Wij kunnen het ook ruimer nemen: Groen en allen, die in het kader van het
G.P.V., het Gereformeerd Gezinsblad en in een aantal andere bladen en
blaadjes voortdurend opkomen voor wat zij de voortgaande reformatie noemen,
en niet moede worden te constateren, dat iedereen afvallig is, behalve zij zelf.
Het is daarbij hoogst merkwaardig, dat deze mannen van de voortgaande
reformatie voortdurend Groen van Prinsterer proclameren tot hun profeet. Een
hunner heeft geconstateerd, dat er een lijn loopt van Groen van Prinsterer naar
Prof. Kamphuis en van de vader der vrijzinnige theologie in Nederland naar
sommige vrijgemaakte predikanten, die onder de verdenking liggen, dat zij de
voortgaande reformatie niet dag en nacht belijden en propageren.

"Rechtse" studenten

Wij knippen een voorbeeld uit het
Gereformeerd Gezinsblad van 27 juli.
Daarin wordt geklaagd over velerlei
afval aan alle kanten. Die afval wordt
nu ook openbaar onder de zeer rechts
staande gereformeerde studenten.

"Te midden van verschillende studen-
tencorporaties neemt, zo wordt gemeld,
de C.S.F.R.: Civitas studiorum in Fun-
damento Reformato een heel aparte
plaats in. Deze vereniging, die de
trouw aan de fundamente der Refor-
matie wil bewaren, zou rechts staan
van de S.S.R. die reeds zover afweek.
Dat lijkt alles wel goed.

Alleen — hier is reeds weer de af-
val — deze vereniging wil voor hare
werkzaamheid niet het isolement, dat
naar Groens woord, alleen de wezen-
lijke reformatoische kracht hand-
haaft.

De vereniging wil, als gemeld en in
de praktijk ook bleek, juist de blik
richten op de wereld van vandaag,
zonder een moment het eigene te ver-
liezen. Hier worden, naar nu reeds
bleek, twee dingen begeerd die lijn-
recht tegenover elkaar staan.

Dit bleek nu reeds uit de keuze der
redenaars voor de vergadering nu ge-
houden. Onderwerp der bespreking
was: de secularisatie.

Maar het was vooral de rede van ds.
Buskes, die veel waardering vond.
Voorts spraken de Ned. Herv. predi-
kant dr. De Graaf en prof. Hooykaas
van de V.U. Zeker geen mensen uit
strikt eigen gereformeerde kring, wat
ook wel bleek uit 't geen zij zeiden.

Wij vinden het wel jammer dat deze
vereniging van rechtse studenten die
de fundamente der Reformatie wil

eerbiedigen, de weg, waarin dit alleen
geschied, zo weinig gaat bewandelen."

De leuze van Groen

MEN ziet het: de afval is er.
Want deze studentenorganisatie,
hoewel „rechts van S.S.R.", wil voor
haar werkzaamheid niet het isole-
ment, dat naar Groens woord, alleen
de wezenlijke reformatoische kracht
handhaaft. Nu heeft Groen dat zo niet
letterlijk gezegd, voorzover wij weten.
Maar dat mag de pet niet drukken.
Het gaat er om, dat Groen er bij te
pas kan worden gebracht, om de af-
val te bestraffen, en dat daarbij het
wóórd isolement kan worden gebruikt.
Daarmee is de zaak „rond".

En er zijn waarschijnlijk maar wei-
nig lezers, die, voordat zij mee gaan
wonen over de afval, eerst eens vra-
gen, hoe Groen dat isolement heeft
bedoeld en beleefd.

Letterlijk heeft Groen gezegd: In
ons isolement ligt onze kracht. Dat
schreef hij niet een enkele maal. Het
was een adagium, waar men telkens
opnieuw op stuit. Kort voor zijn dood
heeft hij het nog eens op zijn typisch
aforistische wijze herhaald in Neder-
landse Gedachten, 2de serie, dl VI.
Daar schrijft hij:

In ons isolement ligt onze
kracht. Of wilt ge liever een hol-
landsch woord, in onze zelfstan-
digheid, in onze beginsel-
vastheid ligt onze kracht. Dit
was steeds het devies onzer vlag.
Zelfstandigheid, die het hetero-
gene afstotend, al wat homo-
geen is aantrekt; die, zelf onwrik-

baar, ter aansluiting bereidvaardig
de hand reikt.

Van 1829 tot nu toe was ik steeds,
zo ik meen, aan het zinrijk adagium
gedachtig.

Groen van Prinsterer

Deze uitspraak van Groen heeft be-
trekking op de politiek. Hij heeft er
voor gewerkt en gestreden, om de anti-
revolutionaire richting een eigen ge-
stalte, een eigen manier van optreden,
een eigen activiteit te geven. Die rich-

ting mocht niet ingezwachteld blijven
in het conservatisme.

Daarom zat er in de leuze van Groen-
een antithetisch element, tegen het
conservatisme.

Maar ook een saambindende, een
verzamelende tendens. Hij riep allen
op, die liever als individualisten aan de
kant wilden blijven staan.

Meedoen moesten zij, want het gaat
om de publieke smaak.

DAAROM verwees hij meer dan eens
naar Tocqueville, die schreef:

„het individualisme is een wel-
overwogen en vreedzaam gevoel,
dat elken burger gezind maakt om
zich van de massa van zijns gelij-
ken af te zonderen, en zich ter zijde
te trekken met zijn gezin en zijn
vrienden dusdanig, dat hij nadat
hij zich zo een kleine samenleving
voor eigen gebruik heeft geschapen,
gaarne de grote maatschappij aan
haar lot overlaat".

„De vaderlandsliefde lost zich op
in huisvaderlijk familiezwak, tekent
Groen hierbij aan.

Het volk ten baat

Een zelfstandige, principiële acti-
viteit, het volk ten baat, dat is het wat
Groen met zijn adagium bedoelt.

We kunnen het ook anders zeggen
met de woorden van C.S.F.R.: de blik
richten op de wereld van vandaag, zon-
der een moment het eigene te verlie-
zen".

In zelfstandige, principiële activiteit
de confrontatie zoeken met de wereld
van vandaag.

Maar — het Gereformeerd Gezins-
blad verwerpt dat.

Constaateert uitdrukkelijk, dat die
confrontatie met de wereld en het be-
waren van het beginsel twee dingen
zijn, die lijnrecht tegenover elkaar
staan.

Dat wil zeggen, dat hetgeen C.S.F.R.
als haar doel formuleerde, in de lijn
van Groen ligt en dat de afwijzing van
de zijde van het Gereformeerd Gezins-
blad niets met het streven van Groen
te maken heeft dan alleen het gebruik
van een Groenianse term, een ge-
bruik, dat hier tot misbruik werd.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

in de NOORD-OOST POLDER

LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag

Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

H. A. HOUTMAN

Timmerman - Aannemer

Leverancier van alle bouwmaterialen

Maanhuizenlaan 2 - Tel. 05273-1395

MARKNESSE

De leden van het parlement

A C H T E R P A G I N A

EENMAAL gekozen blijft gekozen. Zo deze stelling al eens zou zijn geponeerd, zij geldt in ieder geval niet wanneer wij het over volksvertegenwoordigers hebben.

Er vinden hier en daar wel eens bepaalde benoelingen voor het leven of tot het bereiken van een bepaalde leeftijd plaats, maar dat gebeurt bepaald niet ten aanzien van vertegenwoordigers van het volk in Staten en Raden. Dan gaat het steeds om een verkiezing voor een bepaalde termijn. Daarna zijn de zetels weer leeg en moet opnieuw beslist worden over de bezetting daarvan.

Dat is geen theoretisch verhaal. Zo is het precies. Dat geldt ook de parlementszetels.

Wel zijn natuurlijk veel nieuwe verkiezingen praktisch herverkiezingen. Maar daar mag men "gekozen zijnde" niet op rekenen. De kiezer, een keer "gekozen hebbende", kan een volgende maal in vrijheid anders kiezen. Men is als gekozen slechts zeker van zijn/haar zetel gedurende de wettelijke periode. De leden van de Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren, de leden van de Eerste Kamer voor zes jaren. Aldus wordt in de Grondwet bepaald.

De leden van de Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren. Zij treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar. Zo is het sinds de Grondwetswijziging van 1887. Ook sinds 1848 hadden de Tweede Kamerleden vier jaren zitting, maar zij traden tot 1887 niet gelijk af, doch de helft om de twee jaren, volgens een daarvan te maken rooster. Van 1814 tot 1848 hadden de leden van de Tweede Kamer slechts drie jaren zitting. Ook toen traden zij niet tegelijk af, maar viel een derde van hen jaarlijks uit, volgens een daarvan te maken rooster. Directe herverkiezing is vanaf 1814 steeds mogelijk geweest.

De leden van de Eerste Kamer worden gekozen voor zes jaren. Zoals men weet telt de Eerste Kamer 75 leden. Om de drie jaren treden beurtelings 38 leden en 37 leden af. Dat is dus eigenlijk de helft om de drie jaar. Vóór 1956 was het aantal Eerste Kamerleden 50 en kan dus exact de helft (25 leden) om de drie jaar aftreden. De regeling van de aftreding van de helft der leden om de drie jaar geldt vanaf de Grondwetswijziging van 1922. Vanaf 1848 tot 1922 werden de leden der Eerste Kamer gekozen voor de tijd van negen jaren. Een derde gedeelte trad om de drie jaren af volgens een daarvan te maken rooster.

Van 1815 tot 1848 werden de leden der Eerste Kamer door de Koning voor hun leven benoemd. Vanaf 1848 zijn de uitvallende leden van de Eerste Kamer, evenals die van de Tweede Kamer steeds weer dadelijk herkiesbaar geweest.

Schadeloosstelling

DE leden van de Tweede Kamer ontvangen een schadeloosstelling en

een vergoeding voor kosten, welke uit de vervulling der betrekking voortvloeien.

Onder de Grondwet in 1814 ontvingen de leden der Staten-Generaal f 2.500,— per jaar. (Hoe dit bedrag in de huidige geldswaarde vertaald moet worden is ons niet bekend.)

De Tweede Kamerleden ontvingen onder de Grondwet van 1815 f 2.500,— „tot goedmaking der verblijfkosten in de plaats der bijeenkomst" plus reiskosten. In 1848 werd de „schadeloosstelling f 2.000,—, behalve de reiskosten. In 1917 vond een verhoging plaats tot f 3.000,—; in 1922 tot f 5.000,—; in 1938 een verlaging tot f 4.500,—.

Toen werd echter tevens bepaald, dat wijziging in het bedrag der schadeloosstelling kon worden aangebracht bij gewone wet, waarvoor dan een absolute meerderheid van twee derden in elk der beide Kamers vereist zou zijn. Dat is zo tot heden gebleven.

Bij de wet van 1946 werd de schadeloosstelling gebracht op f 5.000,—, bij wet van 1947 op f 6.000,—, bij de wet van 1950 op f 7.200,— tot f 8.400,— al naar gelang de afstand, welke de leden van Den Haag woonden, bij de wet van 1958 op f 10.000,—. Per 1962 werd de schadeloosstelling f 15.000,— en door de laatste wetwijziging per 1 januari 1964 f 17.500,— en per 1 januari 1965 f 20.000,—.

Bovendien ontvangen de fractievoorzitters f 1.000,— extra plus f 300,— voor elk lid dat de fractie buiten de voorzitter telt, met dien verstande, dat de verhoging in totaal niet meer dan f 10.000,— bedraagt, hetgeen derhalve het geval is bij een fractie van 31 of meer leden.

De eenmansfractie geldt als fractie-

voorzitter en ontvangt dus eveneens f 1.000,— extra.

Het is nog steeds een moeilijke zaak, dat de Tweede Kamerleden mede moeten beslissen over hun eigen vergoeding. Mede, want het gaat om een wetsontwerp van de regering, waar ook de Eerste Kamer over moet beslissen. Maar de Tweede Kamerleden zijn toch in belangrijke mate bij de bepaling van de grootte der eigen schadeloosstelling betrokken. Dit ligt in de Grondwet verankerd.

Het zou goed zijn om een regeling te zoeken waarbij het niet meer nodig is dat de Tweede Kamer zelf de schadeloosstelling behoeft te regelen. Dan zal de Grondwet op dit punt ge-

naar gelang de afstand tussen hun woonhuis en het gebouw der Kamer. Daarnaast komt nog f 30,— voor elke overnachting buiten de woonplaats, indien deze noodzakelijk is ten gevolge van het ontbreken van reisgelegenheid voor of na hun werkzaamheden.

Onder de Grondwet van 1815 ontvingen de Eerste Kamerleden f 3.000,— per jaar voor reis- en verblijfkosten. Daarna gold een volgens de wet vast te stellen bedrag voor reis- en verblijfkosten. Sinds 1956 vermeldt de Grondwet „vergoeding van de kosten, welke uit de vervulling van de betrekking voortvloeien".

Druk leven

HET Kamerlidmaatschap brengt als regel voor de betrokkenen, de gekozenen in het parlement, een druk bezet leven met zich mede, zo schreven wij onder meer vorige week op deze plaats. Als om onze mening te bevestigen — de inkt van onze pen was op het papier nauwelijks droog — verscheen, eveneens dus vorige week, een bericht van het NIPO — het Nederlandse Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek.

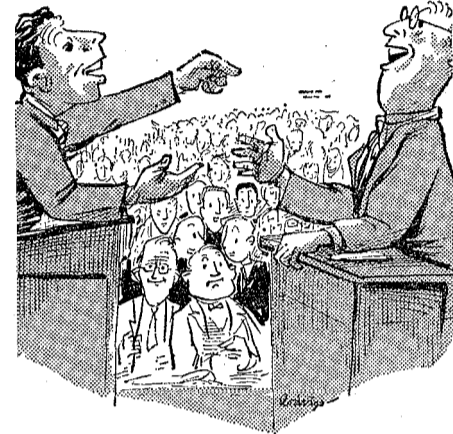
In een landelijke steekproef werd aan ruim 500 Nederlanders gevraagd: "Denkt u dat het lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een zware taak heeft? Of een niet zo zware taak? Of een lichte taak?"

Het resultaat was, dat bijna twee derde der ondervraagden antwoordde, dat de taak van een lid van de Tweede Kamer zwaar is.

Het is interessant om ook op te merken, dat tevens bleek, dat de aanhangers van de prot. chr. partijen de taak van een lid van de Tweede Kamer zwaarder achten dan aanhangers van de andere partijen (P.v.d.A., K.V.P. en V.V.D.). Een althans gedeeltelijke verklaring zal wel te vinden zijn in hetgeen wij vorige week schreven, namelijk: "Hoe groter de fractie van een bepaalde politieke groepering is, des te beter is een spreiding der werkzaamheden mogelijk. Met name fracties als die van de K.V.P. en P.v.d.A. hebben het dan gemakkelijker dan de middelgrote fracties als van de V.V.D., A.R.P. en C.H.U."

Uit de NIPO-enquête blijkt, dat men in V.V.D.-kringen er iets luchtiger over denkt, dan wij vermoeden. Misschien speelt hierbij nog een rol, dat de V.V.D. fractie drie leden meer heeft dan de A.R.P. en C.H.U., namelijk 16 leden tegenover A.R.P. en C.H.U. elk 13 leden.

Onder meer op de werkzaamheden der Kamerleden gaan wij een volgende maal iets nader in.

...de kiezer moet kiezen...

wijzigd moeten worden. Er moet terzake — ook al is dat niet zo eenvoudig — toch een oplossing mogelijk zijn.

Wat betreft de reiskosten der Tweede Kamerleden, daarvoor ontvangen zij jaarlijks f 2.400,—. Voor de overige kosten, welke uit de vervulling hunner betrekking voortvloeien (maaltijden, overnachtingen, representatie, consumpties, bijdrage fractiekosten enz.) ontvangen zij jaarlijks f 3.000,— tot f 6.000,— al naar gelang de afstand van hun woonhuis naar het gebouw, waar de vergaderingen van de Kamer worden gehouden.

DE leden van de Eerste Kamer genieten alleen een vergoeding van de kosten, welke uit de vervulling van de betrekking voortvloeien. Zij ontvangen hun reiskosten, daarnaast voor de overige kosten een vergoeding van f 600,—, plus een vergoeding voor elke dag, waarop zij een vergadering van de Kamer of van een commissie bijwonen van f 60,—, f 50,—, f 40,— of f 30,—.

A. BAARS Azn.,
Exploitatie van Baggermaterieel N.V.
VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.
SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

Firma P. Bieze Jzn.
EIGENAAR J. J. SMIT
ROEIVLETTEN
ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

FIRMA DE REK EN HORSMAN
Fabriek van scheepslieren
Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

Constructiewerkplaats en machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (01858) 2841

Scheepswerf A.v.d. Werff
Onderhoud en reparatie van schepen
DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.
FIRMA A. LANSER
Slidrecht - Holland

Firma Blaak
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGZAND

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH — NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER — RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

H. Bieze en zonen
Jachtwerf
ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 307

N.V. GERFA Gereedschapfabriek
Zwolseseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

GEEN KERKELIJKE PARTIJ

SOMS horen wij de opmerking, dat een vereniging in één reformato-
rische partij in Nederland eerst dan mogelijk of gewenst is, als
éerst de kerkelijke kwestie is opgelost.

Maar dat is historisch en praktisch gezien een weinig houdbaar
argument. Het is bovendien alleen „houdbaar”, als men zichzelf
presenteert als een kerkelijk gekleurde partij. Zonder dat laatste ver-
liest de opmerking immers haar zin.

Het Gereformeerd Politiek Verbond heeft zich geheel gebonden aan
de vrijgemaakte kerken. In dat verbond wordt de kerkelijke kwestie
zoals het gehele leven beheersend gezien, dat de politieke partij, de
school, de sociale organisatie geheel gekoppeld moet worden aan de
kerk. Toen de heer Jongeling tot lid van de Tweede Kamer werd ge-
kozen, dankte een vrijgemaakte dominee er voor, als tolk van zijn
gemeente, dat nu eindelijk één van onze broeders werd afgevaardigd
naar 's lands vergaderzalen. Toen een gemeentelid hem er op wees,
dat hij zich had vergist, omdat dr. Meulink al jaren in de Tweede
Kamer zat en dat die óók vrijgemaakt was, kreeg hij de wind van
voren. Want die telt in de ogen van hen, die de „voortgaande refor-
matie” voorstaan, helemaal niet mee.

WANNEER sommige Christelijk-
Historischen hun partij willen
presenteren als een partij van Her-
vormden, of als een typisch Hervormde
partij, staan zij minder sterk dan de
vrijgemaakten, die het G.P.V. voor-
staan. Want nog geen één op de drie
Hervormden stemt op de lijst van de
C.H.U. En bovendien, wie de geschie-
denis C.H.U. kent, weet ook, hoe een
man als de oude Lohman, een van de
voormannen van de Doleantie, en te-
gelijk jarenlang de parlementaire lei-
der van de Christelijk-Historische Ka-
merfractie, zich met alle scherptheit heeft
verzet tegen zulke kerkelijke kanalisat-
ies van de politiek. Zolang Lohman de
leiding had van de Nederlander, heeft
hij dat steeds zo duidelijk mogelijk ge-
zegd. En wie het tegenwoordig anders
beredeneert, verloochent daarmee na-
drukkelijk alles, wat Lohman daarom-
trent heeft geschreven.

Wij geven één voorbeeld (uit De Ne-
derland van 19 oktober 1915)

„Dat feitelijk de leden der Christe-
lijk-Historische Unie voor het meeren-
deel tot de Hervormde Kerk, de Anti-
Revolutionairen tot de Gereformeerde
Kerken behoren, moge waar, moge
ook door den loop der dingen ver-
klaarbaar zijn, maar zoowel de Anti-
Revolutionairen als de Christelijk-
Historischen hebben steeds principieel
de politieke partijen onderscheiden van
de Protestantsch-kerkelijke. De ge-
schillen tusschen Anti-Revolutionairen
en Christelijk-Historischen raken op
geenerlei wijze die kerkelijke geschil-
len. Veeleer is het streven van beide
Christelijke partijen — en wij mogen
er bijvoegen ook dat der Roomsch-
Katholieke partij, — steeds geweest
elke botsing tusschen Kerken te ver-

Jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman

mijden, door aan geen enkele kerk
eenigen voorrang, welke ook, toe te
kennen. In artikel 12 van het program
van beginselen der Christelijk-Histo-
rische Unie wordt dit nog eens uit-
drukkelijk bepaald; dat artikel spreekt
van „de Kerk in haar verschillende
vormen als van eigen rechten.” Geheel
de regeling van het schoolonderwijs
berust op hetzelfde beginsel, nl. dat de
wereldlijke overheid zich verre moet
houden van kerkelijke geschillen, niet
omdat zij de Kerk niet hooghoudt,
maar integendeel, omdat zij de Kerk en
hare leiding wil eerbiedigen, maar dan
ook „de Kerk in haar verschillende
vormen.”

En dan vervolgt Lohman met deze
krasse woorden:

„Wie het verschil tusschen de Chris-
telijk-Historischen en de Anti-Revolu-
tionairen zoekt in het verschil tus-
schen de Nederlandsch Hervormde
Kerk en de Gereformeerde Kerken,
slaet en de geschiedenis onzer politieke
partijen in het aangezicht en ziet zelfs
den bestaanden toestand geheel over
het hoofd.

Wij zouden het eenvoudig een ramp
voor ons land en een ramp voor „de
Kerk in haar verschillende vormen”
achten, indien de kerkelijke tegenstel-
lingen werden overgebracht op het ge-
bied van de politiek.”

Wij zouden zonder veel moeite dit
citaat met vele kunnen vermeederen.
Maar dit éne is duidelijk genoeg en
wat wij meer zouden aanvoeren, zou
geheel in dezelfde geest zijn. Lohman
is hierin altijd zich zelf gebleven.

door H. Algra

EN dan Groen van Prinsterer!
Hoe meer de kennis van Groen af-
neemt, hoe gemakkelijker het is, hem te
annexeren als de eigen profet en voor-
ganger. De vorige week hebben wij
daarop nog gewezen in verband met
het misbruik van zijn adagium: In ons
isolement ligt onze kracht. Groen heeft
de A.R. richting nooit gezien als een
kerkelijke groepering. Hij heeft haar
ook nimmer vereenzelvigd met een
kerkelijke groep. Hij heeft een zeer
bijzondere steun ontvangen van Worm-
ser, van wie hij eenmaal schreef:

„Sedert 1836 van het Hervormd
kerkgenootschap afgescheiden, was
Wormser in Christelijken arbeid ijverig
werkzaam. Met het overwigt van zeld-
zame begaafdheid en Evangelische
veerkracht”.

Hij heeft Wormser de gelegenheid
gegeven hele series artikelen te schrij-
ven in zijn dagblad De Nederlander.
Hij heeft met Brummelkamp steeds in
de meest vriendschappelijke relatie ge-
staan. En nergens vindt men enig
spoor van de stelling, dat de kerkelijke
kwestie tussen Hervormden en Afge-
scheidenen eerst zou moeten worden
opgelost, zou er van een cordiale po-
litieke samenwerking sprake kunnen
zijn.

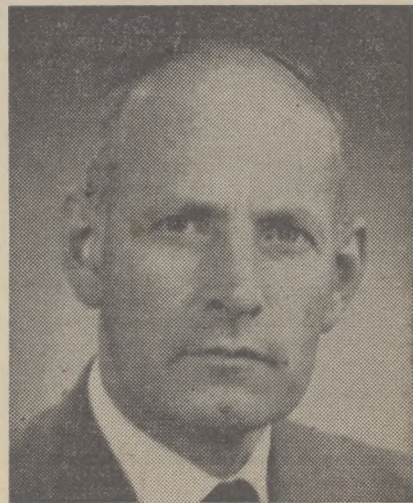
DE Anti-Revolutionaire Partij heeft
steeds trachten wáár te maken,
wat Groen en Lohman hebben gezegd.
Zij is géén kerkelijk georiënteerde
partij. Zij bewijst in haar be-
staan dag aan dag, dat politieke
samenwerking mogelijk is, zonder „dat
de kerkelijke kwestie is opgelost”. In
haar Centraal Comité, in de fracties
van beide Kamers der Staten-Generaal
hebben altijd Hervormden en Gerefor-
meerden, en later ook Christelijk Ge-
reformeerden náást elkaar een plaats
gehad en nimmer is aan een Luthers
man, omdat hij Luthers was, een plaats
geweigerd. We denken aan een man als
de heer Ruppert, die voor de A.R.
partij in de Eerste Kamer zat, voordat
hij lid van de Raad van State werd.
Volkomen in overeenstemming met
haar doel en streven, in de lijn van
Groen en Lohman.

Dat er voor de C.H.U. ook een Lu-
thers man in de Staten-Generaal een
tijdlang zitting had is een feit, dat we
niet onvermeld laten, maar met de
kanttekening, dat dit feit zich niet ver-
draagt met de stelling, die door som-
mige Christelijk-Historischen heden
ten dage telkens wordt betrokken, zo-
dra de vereniging tot één Protestants-
Christelijke partij ter sprake komt.

OVERIGENS is het duidelijk, ook nú
volkomen duidelijk, dat sommige
Christelijk-Historische leiders van
vandaag elke poging tot vereniging
met kracht afwijzen. Dat is hun goed
recht. En wij hebben dat te aanvaarden.
Als zij de deur dicht doen, dan past
het ons niet, opnieuw aan te bellen.
Maar wel hebben wij het recht, er be-
zwaar tegen te maken, wanneer zij
daarbij als argument de onopgeloste
kerkelijke kwestie als beslissend argu-
ment naar voren schuiven. Wij doen
dat met een woord van Lohman: zij
slaan daarbij niet alleen de geschiede-
nis der politieke partijen in het gezicht,
maar zien ook de bestaande toestand
geheel over het hoofd. Met name de
bestaande toestand bij de Antirevolu-
tionairen, voegen wij er aan toe.

* * * De heer Van Eibergen verlaat de Kamer

Het Centraal Comité ontving een af-
schrift van de brief, waarin de heer
J. van Eibergen bedankt als lid van de
Tweede Kamer met ingang van 1 sep-
tember a.s. Dat feit betekent, dat de

A.R. Tweede Kamerfractie in korte
tijd twee mutaties te verwerken krijgt.
Het overlijden van de heer Van Eijsden
en dit bedanken van de heer Van
Eibergen zijn daar de oorzaak van.
Beide namen werden nogal eens door
elkaar gehaald door mensen, die niet
erg ingewijd waren. Dit is enigszins
begrijpelijk omdat deze twee Kamer-
leden in hun groep eerste vocalen wa-
ren als het om sociale en economische
aangelegenheden ging.

Aan het heengaan van de heer Van
Eijsden is in ons blad uitvoerig aan-
dacht gewijd. Ook de heer Van Eiber-
gen heeft recht op de dank der partij
voor het vele werk, dat hij sinds het
begin van zijn Kamerlidmaatschap —
in 1956 — verzette. Hij meent die taak
nu niet langer meer te moeten com-
bineren met het voorzitterschap van
het Christelijk Nationaal Vakverbond,
dat hij op 24 maart van dit jaar aan-
vaardde.

Wel blijft de heer Van Eibergen lid
van het Centraal Comité en diens
moderamen. Van een afscheid kan ge-
lukkig dus maar in beperkte zin wor-
den gesproken, al zal de fractie dit wat
anders accentueren dan de partij.

Toen wij de heer Van Eibergen met
zijn verkiezing tot C.N.V.-voorzitter
geluk wensten, hing dit bedanken als
Kamerlid al min of meer in de lucht.
Ook toen wist hij, dat zijn nieuwe
functie bij het C.N.V. de volle man en
meer dan dat vraagt! Toch wilde hij
de A.R. fractie niet te abrupt verlaten.
Nu dit moment gekomen is, willen wij
vaststellen, dat de heer Van Eibergen
als mens en als parlementariër de
sympathie van menigen heeft verwor-
ven. Hij bleek een openhartige, gave
volksvertegenwoordiger, die aan zijn
verantwoordelijkheid bepaald niet licht
tilde. Dat is waardevol nu hij de prak-
tische politiek van zo dichtbij blijft
volgen.

Wij hopen, dat de heren W. M. Scha-
kel en drs. J. Boersma, die de beide
opengevallen Kamerzetels zullen gaan
bezetten, zich daarop spoedig thuis
voelen en dat zij niet alleen aanwinsten
voor de fractie en de Kamer zullen
blijken te zijn, doch dat zij tevens,
evenals hun voorgangers, vruchtbaar
met elkaar en de andere fractieleden
zullen samenwerken. Moge God hun
daartoe de wil en de wijsheid schenken.

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT
Nieuwe zalen voor vergade-
ringen, recepties, diners, enz.
SOPHIALAAN-ZEESTRAAT
(nabij Plein 1813).
Den Haag. Telefoon 117700*

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering.
De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Zondag

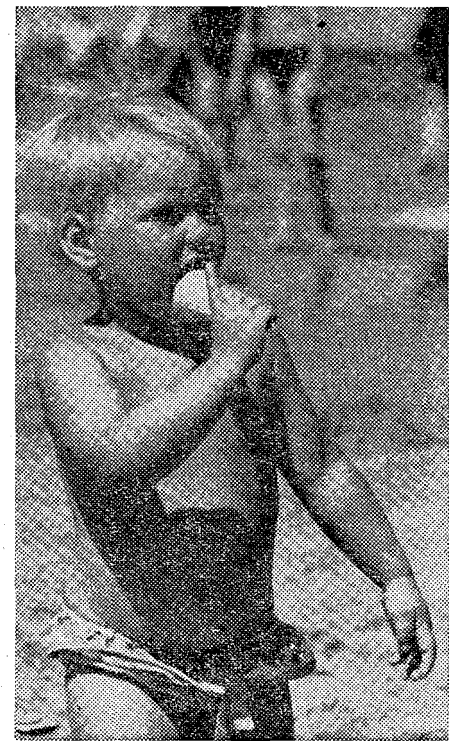
"Mam, mag ik een ijsje?" Dit is de stereotype vraag die nou net altijd op een warme zondag wordt gesteld.

De problemen rondom de zondag worden hiermee acuut in het jonge kinderen. Maar dat niet alleen. Bij vader en moeder breekt het angstzweet uit omdat ze niet weten wat hun houding in dit geval moet zijn. Dientengevolge worden zij warm en verlangen ook naar een verfrissende afkoeling in de vorm van het begerde ijsje.

Ik heb laatst een referaat gelezen over de zondagsviering dat mij bijzonder heeft getroffen. Daarin kwam ter sprake dat het helemaal niet Bijbels is om te zeggen dat in plaats van de Sabbath de zondag is gekomen. Paulus ontkent dit ook.

In de jonge christengemeenten was het nog zo dat op zondag normaal gewerkt werd en dat na afloop van de dagelijkse arbeid op zondag, de gemeente bijeen kwam om naar de prediking te luisteren en avondmaal te vieren. In de loop der tijden werd ook op zondagmorgen een gebedsdienst gehouden teneinde ook een zegen af te smeken voor de te verrichten arbeid.

Ik geloof dat in heel veel christen-gezinnen de zondag meer een probleem dan een blijde dag is. De ontwikkeling in het leven ook op het gebied van de ontspanning is dusdanig snel, dat we zelfs in onze vrije tijd daar geen raad mee weten. De kinderen verwachten van ons, ouders, een lijn in ons leven en die lijn wordt niet tussen zaterdagavond en maandagmorgen onderbroken. Integendeel, die lijn wordt op de zondag extra onderstreept.

Waarom maken wij van die zondag toch zo'n probleem terwijl de werkdagen al problemen genoeg oproepen.

In de eerste plaats is de zondag geen Sabbath maar eredienstdag, dat wil zeggen dat in de orde van het dagelijks leven de kerk gelegenheid biedt om in gemeenschap met anderen Hem zichtbaar en hoorbaar te dienen. Dit sluit natuurlijk niet uit dat dit op werkdagen en in onze eigen levenskring ook niet gebeuren kan.

Daarnaast heeft de zondag ook de functie van rustdag, dat wil zeggen los zijn van de banden het dagelijks werk en verbonden zijn aan het gezinsleven.

Dit laatste is van de grootste betekenis aangezien juist op dit terrein de ouders zo'n belangrijke taak met betrekking tot het vullen van die dag voor de kinderen hebben.

Bij al deze zaken wordt van Gods wege een groots beroep op onze vrijheid en eigen verantwoordelijkheid gedaan. Het wetticisme speelt bij velen van ons wat betreft de zondag nog een grote rol en juist daarom kunnen wij die vrijheid die ons geschonken wordt, niet aan.

Ik veroordeel niet degenen die menen op geen enkele wijze op zondag

aan het openbare vermaak te mogen deelnemen maar ik veroordeel ook niet hen, die menen dat op grond van hun eigen verantwoordelijkheid, zij hieraan wel kunnen deelnemen. Paulus wijst steeds weer op die eigen verantwoordelijkheid en die christelijke vrijheid. Uit veel dingen blijkt dat de zondag in het openbaar maar ook in het beslotene onteerd kan worden. Niet op zondag naar een voetbalwedstrijd!

Akkoord, maar dan ook niet op zondagmiddag het dutje doen terwijl de kinderen zich vervelen. Slappende vaders veroorzaken soms dat hun kinderen de vrijheid op zondag tot losbandigheid verheffen.

En nu dat ijsje waar we mee begonnen zijn. Ik ben er geen voorstander van, maar zal het niet veroordelen als een ander meent dat hij zijn kind op deze wijze een verantwoorde zondagse traktatie geeft. De beste oplossing is vaak op zaterdag de ijsjes voor de zondag in de ijskast zetten. Dan kan de gestelde vraag bevestigend beantwoord worden en heeft het kind de wetenschap dat ook voor hem de zondag een feestdag is.

Precies hetzelfde geldt de zondagse kerkgang die een feestgang moet zijn. Ouders en predikanten houdt daar rekening mee.

DORPELWACHTER

TIJDENS zijn bezoek aan India heeft minister Luns deze week ook kennis gemaakt met de heer Swaran Singh, die nog maar kort geleden minister van buitenlandse zaken is geworden. Het is voor India een ietwat vreemde figuur, omdat premier Nehroe altijd zijn eigen minister van buitenlandse zaken is geweest en ook zijn opvolger als premier, Lal Bahadoer Sjastrri, deze traditie aanvankelijk heeft voortgezet. Sjastrri blijkt echter een zwakke gezondheid te hebben en de buitenlandse politieke problemen zouden zoveel van zijn toch al zeer beperkte tijd hebben gevegd, dat de premier er de voorkeur aan heeft gegeven, de dagelijkse zorgen over dit deel van zijn taak aan een ander over te

Aandacht voor SWARAN SINGH India's nieuwe minister van Buitenlandse Zaken

laten. Hieruit volgt tevens, dat de nieuwe minister ook en vooral een representatieve functie zal krijgen en zijn land voorlopig vrijwel altijd in het buitenland zal vertegenwoordigen.

De benoeming van Singh werd in New Delhi over het algemeen toegejuicht. Hij heeft meer ervaring op het terrein van de buitenlandse politiek dan een van de andere leden van Sjastrri's kabinet. Niettemin wordt niet aangenomen, dat hij gelegenheid zal krijgen, een krachtig persoonlijk beleid te gaan voeren, zo meent de Times. Verwacht wordt, dat hij de politieke lijn zal volgen, die door Sjastrri zelf zal worden uitgestippeld. In Pakistan zal men stellig opgelucht zijn, dat niet een andere kandidaat, Chagla, is benoemd. Deze maakte tijdens gesprekken in de Veiligheidsraad over Kasjmir een nogal haatdragende in-

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen.

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

9e druk. Gebonden f 8,50
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

druk, zo meent men in Rawalpindi. Vier jaar geleden onderhandelde Singh met Pakistan over een grensovereenkomst en vorig jaar over Kasjmir en andere aanverwante onderwerpen. Die besprekingen werden in een hartelijke sfeer gehouden. Dit jaar is Singh de leider geweest van de Indische delegatie, die in Djakarta aan de voorbereidende onderhandelingen over de Afro-Aziatische topconferentie heeft deelgenomen.

SWARAN SINGH, die afkomstig is uit de Pendsjaab, is thans 57 jaar oud. Buitenlandse zaken is — binnen een verloop van twaalf maanden — zijn derde ministers portefeuille. In Nehroe's laatste kabinet was hij minister van landbouw en voedselvoorziening. Na Nehroe's dood benoemde Sjastrri hem tot minister van industrie. Al sinds 1952 heeft hij deel uitgemaakt van de centrale regering. Hij heeft tal van portefeuilles beheerd, maar nooit veel aandacht getrokken. Tot twee maal toe heeft Nehroe hem laten deelnemen aan langgerekte en moeizame onderhandelingen met Pakistan (zoals reeds werd aangestipt). Als onderhandelaar legde Singh welwillendheid en beleefdheid aan de dag en wist hij anderzijds een bewonderenswaardig evenwicht tussen standvastigheid en buigzaamheid te bewaren. Althans, voorzover zijn instructies hem dit veroorloofden. Het lijkt, dat deze bekwaamheden hem bij uitstek geschikt maken om minister van buitenlandse zaken te zijn onder een premier, die hem alleen maar richtlijnen hoeft te geven en de uitvoering er van met een gerust hart aan hem kan overlaten.

ER is een groep in de Congrespartij, die liever mevrouw Gandhi (dochter en enig kind van Nehroe) als minister van buitenlandse zaken zou hebben gezien. Om een strijd om de macht in de partij te voorkomen heeft premier Sjastrri waarschijnlijk uitgezien naar een figuur als Swaran Singh, die zelf geen grote politieke ambities heeft, geen bepaalde naar de macht strevende groep in de Congrespartij vertegenwoordigt en dus ook niet licht het middelpunt van een groep ontevreden zal worden. Het zal in de toekomst mede de taak van Singh zijn, de plaats van India in de veranderde wereld te bepalen. Deze taak beperkt zich niet tot communistisch China en de andere Aziatische landen, maar strekt zich ook uit tot de relaties met de Verenigde Staten en Engeland (Gemenebest) en niet te vergeten de Sowjetunie. Het zal interessant zijn, de ontwikkelingen op de voet te volgen.

In gesprek met onze lezers

Geachte Redactie,

Het blad van onze partij lees ik steeds met interesse en — uitzonderingen daargelaten — met instemming. In het algemeen heb ik ook geen aanleiding om aan de juistheid van de berichtgeving of aan juiste voorlichting te twijfelen.

Nu heb ik evenwel een ervaring welke ik u niet wil onthouden.

Zoals waarschijnlijk velen met mij las ik destijds met belangstelling het stukje in Nederlandse Gedachten „De economische huurwaarde”, voorafgegaan door een lofuiting aan het adres van de A.R.-fractie. In het artikel wordt uiteengezet, dat de staatssecretaris van financiën een bestaande onbillijkheid op het gebied der belastingen heeft verzacht. Verder wordt men aangehaald er op te letten, dat de fiscus de nieuwe (voordelige) regeling bij de aanslag 1963 heeft toegepast.

Nu heeft de inspecteur der belastingen te Leiden de economische huurwaarde van mijn huis vastgesteld op f 2.150,—. Uiterst nieuwsgierig naar het nieuwe bedrag, hetgeen dus berekend kan worden uit de aanslag personele belasting, zook ik het betrokken biljet op. Tot mijn stomme verbazing bleek het daarop voorkomende bedrag der huurwaarde te zijn f 2.330, hetgeen betekent, dat de economische huurwaarde van mijn woning in het vervolg zal bedragen 150% van f 2.330 of f 3.496

dus een meerder bedrag van f 1.346,—.

Heb ik het artikel juist geïnterpreteerd en ben ik dan misschien één van die beruchte uitzonderingen die de regel bevestigen?

U kunt dan begrijpen dat, wat mij betreft, de A.R. fractie deze zaak maar zo had gelaten!!

Noordwijk Hoogachtend,
W. van Sprang.

ONS ANTWOORD:

U is niet de befaamde uitzondering — gelukkig! De bedoeling is niet dat de inspecteurs de bedragen die in het nummer van Ned. Gedachten hebben gestaan zonder meer moeten toepassen! Uitdrukkelijk staat vast: de grondslag blijft de economische huurwaarde. Komt een inspecteur tot de conclusie dat de economische huurwaarde lager ligt dan de genoemde bedragen dan moet hij de uitkomst van die economische huurwaarde aanhouden.

U behoeft zich derhalve geen extra zorgen te maken. De pluim voor de fractie is houdbaar!

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden
lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

De Doctor Abraham Kuypersstichting

het wetenschappelijk- en documentatiebureau van de Anti-Revolutionaire Partij, zoekt een

MEDEWERKSTER VAN DE STAF

die belast zal worden met het afwikkelen van correspondentie, het verzorgen van de administratie van commissies en periodieken, waarvan het secretariaat bij de stichting bertst; enige bibliotheekwerkzaamheden en andere arbeid van uiteenlopende aard.

Voor personen met een brede belangstelling wordt een afwisselende werkkring geboden op een bureau met een beperkt aantal medewerkers en een prettige sfeer.

Gevraagd: tenminste diploma u.l.o., typediploma en bij voorkeur kantoorervaring.
Sollicitaties gaarne schriftelijk te richten aan de directeur,
Dr. Kuypersstraat 5, 's-Gravenhage.

CENTRAAL COMITÉ VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE KIESVERENIGINGEN

Voor ons bureau vragen wij per 1 oktober a.s. of eerder een

STENO-TYPISTE

(eventueel typiste) met kantoorervaring.
Voor deze functie is een MULO-diploma of een daarmee gelijkstaande opleiding gewenst.

GEBODEN WORDT:

een prettige en afwisselende werkkring op een klein kantoor, waar in een goede teamgeest wordt gewerkt.
's Zaterdags vrij.
Leeftijd tot 23 jaar.
Salaris volgens rijksregeling afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op het secretariaat, dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage (of eventuele telefonische afspraken onder nummer 631023).

★ ★ Groot voorbeeld

Grote staatslieden hebben zich vaak aan het parlement geërgerd. En door de bewondering van hun aanhangers trilde dan ook dikwijls die irritatie. Er is één heilzaam voorbeeld van het tegendeel: Winston Churchill. Zijn eerbied en respect voor de moeder der volksvertegenwoordigingen heeft hem niets van zijn grandeur ontnomen. Integendeel, hij werd er alleen maar groter door, omdat men voelde hier met iemand te doen te hebben, die de parlementaire democratie van harte toegeedaan was.

Dat gaf hem de kracht de strijd tegen dictators vol te houden. Bij het afscheid van deze grote parlementariër uit het Lagerhuis is het goed er op te wijzen dat deze eigenschap aan zijn roem als oorlogsheld de "finishing touch" gaf.

Onder de vele bejubelde grootheden, die met nauw verholven minachting de volksvertegenwoordiging als hoedster der persoonlijke vrijheden bejegenen, neemt Churchill een geheel eigen plaats in, omdat hij zich inzette voor één van de grootste kostbaarheden, die de samenleving bezit.

★ ★ Ideaal en werkelijkheid

"De Partij van de Arbeid telt onder haar leden duizenden christenen.... Vermoedelijk telt deze partij meer predikanten onder haar leden dan welke andere politieke groepering in ons land ook". Tot deze conclusie komt de commissie van de P.v.d.A., die de brochures "Omdat wij gereformeerd zijn" en "Voortgezet gesprek" redigeerde. Aangezien hier gereformeerden aan het woord zijn, mag worden aangenomen dat zij kerkelijk niet pronken met anderzamen weleerwaarde veren (predikanten).

Indien dit juist is of indien althans ook menige gereformeerde predikant tot de P.v.d.A. moet worden gerekend, rijst er toch wel een vraag. Waarom zouden deze weleerwaarde heren zich dan zo terzijde houden. Waarom geven ze zich dan niet openlijk als socialist uit? Onder de leden van de redactiecommissie van deze beide brochures is er zelfs niet één te vinden! Zijn ze bang door de kerkeraden afgezet te worden?

Schort het hen nog aan voldoende overtuiging dat de P.v.d.A. de Bijbel de plaats geeft die Gods Woord toekomt?

Of bestaan die vele pastorale medesocialisten alleen maar in de wensdromen van deze groep, die tijdens de jongste verkiezingscampagne in een stad als Rotterdam een gevoelig échec leed, toen zij trachtte een aantal gereformeerden (niet slechts predikanten) op een propaganda-bijeenkomst te krijgen?

Het ideaal dat de heren schetsen is — gelukkig — een vertekening van de werkelijkheid. Want ondanks al haar fouten zal een confessionele partij toch nog steeds meer beantwoorden aan de behoefte d' een christen ook in de politiek heeft ten aanzien van de erkenning van de Heer van deze wereld en van Gods Woord. En een predikant, die zich deze kernwaarde ook eigen heeft gemaakt, zal zijn gemeente daarop juist bij herhaling wijzen in plaats van schuilvinkje spelen bij de P.v.d.A.

★ ★ Aanwinsten

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog scheen de Eenheidsvakcentrale, die sterk onder communistische invloed stond, een grote mededinger van de drie bona-fide vakcentrales te zullen worden. Met een ledental van circa 200.000 speelde zij toen volop mee. Het ware gezicht van het communisme kwam echter spoedig van achter de na-oorlogse facade te voorschijn. En aangezien de normale Nederlandse werknemer alleen in zijn jeugd van verstoppertje-spelen houdt, ging het met de E.V.C. toen snel bergafwaarts. Een aantal arbeidsconflicten wist zij niettemin te ontketenen.

Vandaar, dat weinigen met tranen in de ogen afscheid zullen hebben genomen van deze organisatie, die zichzelf wegens gebrek aan leden per 1 augustus ophief.

Bij dit einde moet nog wel een aantekening worden gemaakt. De laatste getrouwen — enkele duizenden — zullen voor een deel wel ongeorganiseerd blijven. Misschien zullen er een paar overgaan naar de O.V.B., die o.a. bij de vissersstaking in Scheveningen haar ware aard heeft getoond.

Maar er dreigt ook het gevaar, dat andere ex. E.V.C.-ers zich in bona-fide bonden zullen nestelen. En aangezien de tot-het-laatste-toe-trouw-blijvers veelal niet van fanatisme ontbloot zijn, doen deze organisaties goed, hun nieuwe aanwinsten duchtig in de gaten te houden. De communisten hebben in ons land nooit kans gezien een grote organisatie overeind te houden. Daartoe leent ons volk zich in overgrote meerderheid niet. Maar cellenbouw is een bezigheid, die de communist al vroeg wordt bijgebracht. Daarom is het goed dat er scherp uitgekeken wordt.

NU de senaat het vergaderen er ook een tijdje aan gegeven heeft is ten slotte onze hele staten generaal met vakantie. Slechts als de behandeling van het REM-wetje in een acuut stadium komt, zullen de dames en heren zich nog voor september naar Den Haag haasten om het gemeen overleg te hervatten. Laten we hopen dat ze deze tegenslag bespaard blijft. Ze hebben hun vakantie wel verdiend. In het parlement wordt gemiddeld genomen veel werk verzet. Een groot deel daarvan voltrekt zich achter de schermen.

Als in het verdere verloop van dit verhaaltje zal blijken dat ik toch niet in de wolken ben over het optreden van onze volksvertegenwoordigers, dan komt dit omdat hun presentatie vaak zo slecht is. Het is de tragiek van het parlement dat er zoveel gedaan wordt maar dat het zo beroerd verkocht wordt.

Als ik zo vrij mag zijn het smalende etiket "praatcolleges" even te ontdoen van zijn ondemocratische geuren, dan mag gezegd dat het een belangrijk deel van de debatten aardig dekt. Het is vaak zo ontstellend vervelend.

Er worden in de Kamers steeds meer verschrikkelijk ingewikkelde onderwerpen behandeld. En steeds minder kamerleden slagen erin deze materie tijdens de openbare behandeling tot de essentie te herleiden. Heel veel aardige hervormingsplannen voor onze parlementaire democratie zullen geen effect hebben als de parlementariërs geen kans zullen zien zich zelf een beetje te hervormen.

Iemand kan heel veel weten. Iemand kan heel hard werken. Iemand kan het allerbeste met ons voor hebben. Maar als hij geen kans ziet zijn inzichten bevattelijk en boeiend over het voetlicht te brengen is hij geen goede parlementariër. Het parlement wordt niet beoordeeld naar wat er achter de schermen aan werk verzet wordt, het parlement wordt beoordeeld naar wat er over het voetlicht komt. En terecht.

In een tijd dat zelfs de dominee zich probeert aan te passen omdat hij ervoor past op de rotsbodem te zaaien, mag zeker de politicus zich wel eens op zijn aanpak beraden.

U kunt mij in de gelederen der tegenstrevers treffen die er geen zin in hebben om alles commercieel te maken, maar soms zou je haast willen dat er in de parlementaire wereld een snuffje commercie sloop. Wie in het zakenleven zijn misschien aantrekkelijke waar niet verkoopt, gaat zelfs bij een voorspoedige conjunctuur op de fles. In de politiek kan iemand jarenlang mee gaan zonder ook maar tot iemands verbeelding te spreken. Waar de politiek ook een hard bedrijf mag zijn, hier niet.

Omdat wie achterom kijkt al gauw een wat vertekend beeld van het verleden krijgt, denkt men vaak dat de ware redenaars vroeger dikker gezaaid waren dan nu. Zelfs als dat waar zou zijn, doet het er niet toe. Men spare ons in 1964 voor de retoriek van een voorbijganger. Waar we nu behoefte aan hebben is een debat in de taal en in de trant van vandaag.

Alle beslissingen moeten aan de collectiviteit verkocht worden, zei de psychologiserende dominee Aalders onlangs op de zomerconferentie van de CHU. Wie de handelingen er nog eens op nabladert ziet dat dit meestal niet gebeurt.

De journalisten doen vaak nog wat zij kunnen om de verkoop in de hand te werken. Maar soms zit het er echt niet in. En dan gaat de typering van een parlementair redacteur — die ik al eens eerder heb aangehaald — weer volkomen op: "Alles is interessant zolang het niet in het parlement behandeld wordt".

Bij de kranten zit men met dezelfde problematiek als in het parlement. Ook daar moet men de verhalen verkopen. Het zou geen overbodige luxe zijn als de politici zich eens wat meer verdiepen in de journalistieke technieken en technieken. Bij de krant is in de loop der jaren een aantal spelregels geboren dat zijn nut in de praktijk bewezen heeft. Daar getroost men zich de moeite het wie-wat-waar-en-waarom uit de stof te lichten, de vaak ingewikkelde problemen tot de kern te herleiden en deze dan als het even kan een beetje bevattelijk weer te geven. Alle overtollige moeilijke woorden horen er

dan uit te vliegen. De ambtelijke omslachtigheden dienen vertaald te worden, de achterhaalde taalfiguren verwijderd. Dit alles in het ijzeren kader van de beperkte ruimte die een economisch taalgebruik afdwingt.

Er wordt soms in de Kamer — met zachte hand — een zekere spreekrijdbepijking toegepast. Dat betekent dan nog altijd zo'n half uur tot drie kwartier praattijd voor een gemiddelde fractie. Lang genoeg voor een vooroorlogse preek. En dat terwijl er haast geen problemen zijn die zich niet in tien minuten uit de doeken laten doen. Als men tenminste de detailkritiek bin-nenskamers weet af te doen.

Als men dit verloop wil uitleggen als de kater van iemand die een parlementaire seizoen lang een beetje teveel van het goede heeft gehad, dan zit daar wat in. Maar proef er toch ook de be-kommerde gewetensvraag in: moet het nou allemaal zo vervelend, zo foievervelend?

Bovendien zit ik met mijn klachten in goed gezelschap. Kamerpresident Van Thiel heeft vlak voor de vakantie een paar opmerkingen gemaakt die in dezelfde richting gingen. Hij kapittelde echter zo diplomatiek dat het erop lijkt dat niemand het gemerkt heeft. Als ik de voorzitter even heel vrij mag vertellen, dan zie hij in feite dat de openbare commissievergaderingen een verbetering zijn maar dat deelnemers in hun eigen breedvoerigheid verdrinken. En verder ook dat het erg fijn is dat er zo veel mondelinge vragen gesteld worden maar dat ze wel wat meer ter zake mogen zijn.

Jammer is het vooral dat er zoveel kansen vrijwel onbenut blijven. De volksvertegenwoordigers hebben nog nooit zoveel media voorhanden gehad om van zich te laten horen. Dat er toch zo weinig doorklinkt bewijst dat ze de goeie cursussen niet volgen.

De heer Tilanus de Oudere zei eens "moet-dat-nu-zo?", en hij wordt nog steeds druk geciteerd. Zo onbevangen hoeft het niet. President Kennedy heeft een aantal dingen gezegd, die met ver-e-ide krachten zo waren voorgeproefd dat men er vrij zeker van kon zijn dat ze een tijdje zouden blijven hangen.

Is het op andere fronten zo dat de linkerhand niet hoeft te weten wat de rechter doet. In de politiek ligt het anders. Daar moet rechts goed weten wat links goed doet, en omgekeerd als het zo eens uitkomt.

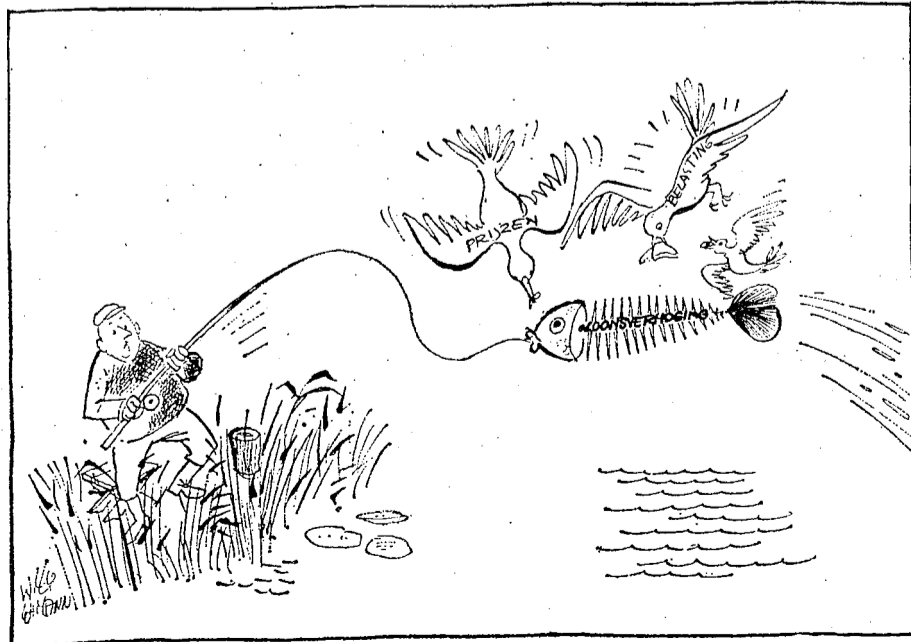
En voor het overige: er zijn heus nog wel parlementariërs die een goed verhaal kunnen houden als hun hoofd er naar staat. Voor het geval u ze eens op gaat zoeken, de lantaarntjes liggen bij de bode.

★ ★ Boete of afbetaling

De berg (van de loonsverhogingen) heeft voor velen slechts een muis (aan welvaartsverbetering) gebaad. Om het in de taal van de hieronder afgedrukte prent te zeggen: een groot deel van de vis is door prijsstijgingen, en door de fiscus ingepikt. Dit alles is uit het jongste halfjaarlijkse rapport van de S.E.R. wel duidelijk gebleken. De aloude wijsheid „voor wat hoort wat" gaat ook bij loonbewegingen op. Loonstijgingen zijn bij een goede afzetmogelijkheid het best verantwoord als ze gepaard gaan met produktietoename. Dan zal althans de prijsstijging de beste bout niet weggrissen. Het Parool (onafh. soc.) commentarieerde dezer dagen de jongste loonexplosie heel scherp als volgt: „Sociaal-psychologische factoren hebben ons land op de verkeerde rijbaan gebracht; een stuk uitholling van de koopkracht is de sociaal-economische boete die daarvoor moet worden

betaald." Het lijkt ons een opmerking, die waard is bij het komende loonberaad ter harte te worden genomen. Toch is de psychologie ook hier belangrijk. Daarom zou het klimaat rondom dit beraad ook zeer gediend zijn met een wijze zelfbeperking in de kring van de betrekkelijk weinigen, die naar verhouding veel hebben te verdelen. Ook daaraan zou de S.E.R. eens aandacht moeten besteden. Niet omdat het „economisch" zoveel uitmaakt, maar wel omdat het emotioneel zoveel betekent. Want wij moeten niet vergeten, dat de zwakste en meest kwetsbare groepen bij een te driftige loonschok het zwaarst worden „beboet".

Daarom zijn wij het eens met degenen, die een „afbetaling" op de jongste loonoperatie in de vorm van opvoering van de nationale produktiviteit bepleiten.

(Uit: „Het Parool")

LERAREN MET EEN M.O.-AKTE

De heer Van Bennekom (A.R.P.) heeft aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Is het de Minister bekend, dat de circulaire nr. 107224 van 18 juni 1959, waarin de toenmalige Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de mogelijkheid heeft geopend leraren met een M.O.-akte, die op 1 september 1959 55 jaar of ouder waren, in tijdelijke dienst te handhaven tot aan het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, het bevoegd gezag van bepaalde scholen in moeilijkheid brengt in verband met de in voornoemde circulaire genoemde datum van 1 september 1959, daar blijkens de interpretatie van deze circulaire alleen docenten voor de begeerde dispensatie in aanmerking komen, die op 1 september 1959 reeds 55 jaar of ouder waren?

2. Is de Minister bereid te bevorderen dat de datum van september 1959 wordt verschoven naar een ander door hem te bepalen datum in verband met het nog steeds voortdurend tekort aan bevoegde docenten?

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis
Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen.
In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap • Aalten

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSEVELD

GOUDA

Wie wijs is spaart.....
bij de **STADSSPAARBANK**

GOUWE 2 - GOUDA

De spaarbank met
waarborg van de Overheid.

RENTE

3¼% bij dagelijkse opvraging
3¼% op beleggingsrekening
4% op depositorekening

VRAAGT INLICHTINGEN - TELEFOON 3800

DE GOUDSE PACKET (V.O.F.)

B. J. van Rhijn & Zoon

Regentesseplantsoen 6-7 - Gouda
Telef. 01820 - 2388 - 2733; b.g.g. 6158

Geregelde autodiensten van Gouda naar:
AMSTERDAM, DELFT, DEN HAAG, HAARLEM,
LEIDEN, OVERSCHIE, ROTTERDAM, RIJSWIJK,
SCHEVENINGEN, SCHIEDAM, UTRECHT,
VLAARDINGEN.

Tevens verzending naar alle plaatsen in Nederland.

Christelijke Kweekschool

„DE DRIESTAR” - Gouda

1. **ONDERWIJZERSOPLEIDING:**

de opleiding tot onderwijzer(es) duurt vier jaren, tot volledig bevoegd onderwijzer (hoofdafte één jaar).

2. **OPLEIDING VOOR L.O. AKTEN:**

aan de kweekschool zijn cursussen verbonden die opleiden voor verschillende lager onderwijsakten.

3. **INTERNATEN:**

een groot aantal leerlingen vindt huisvesting en verzorging in het jongens- en meisjesinternaat.

Adres school: Nieuwe Haven 310, Gouda (tel. 2335). Adres internaten: Frederik Hendriklaan 53-73, Gouda (tel. 5373). Adres Directeur Kweekschool: P. Kuyt, Graaf Hendrikstraat 30, Gouda (tel. 6842).

Voor het behoud van uw huis en speciaal voor het houtwerk is het noodzakelijk dit regelmatig van een nieuwe verflaag te voorzien.

Grijp dan gelijktijdig de kans om uw interieur door moderne toepassing van kleuren door een VAKMAN radicaal te wijzigen.

Wendt u zich daarom tot:

BLOOT'S
schildersbedrijf

G. van Genderen

GOUDA - RHLJNVIS FEITHSTR. 8 - TEL. 01820-3156

DE GOUDEN CHRONOS

Ant. van Boven • v/h S. B. v. d. Berg

sinds 1893

Goud - Zilver - Doublé-artikelen - Horloges - Pendules - Wekkers - Barometers
Keuze uit 150 modellen verlovingsringen.

Inkoop - Taxaties - Reparaties

GROENENDAAL 16 - GOUDA - TELEFOON 5196

n.v. verenigde brandstoffenhandel

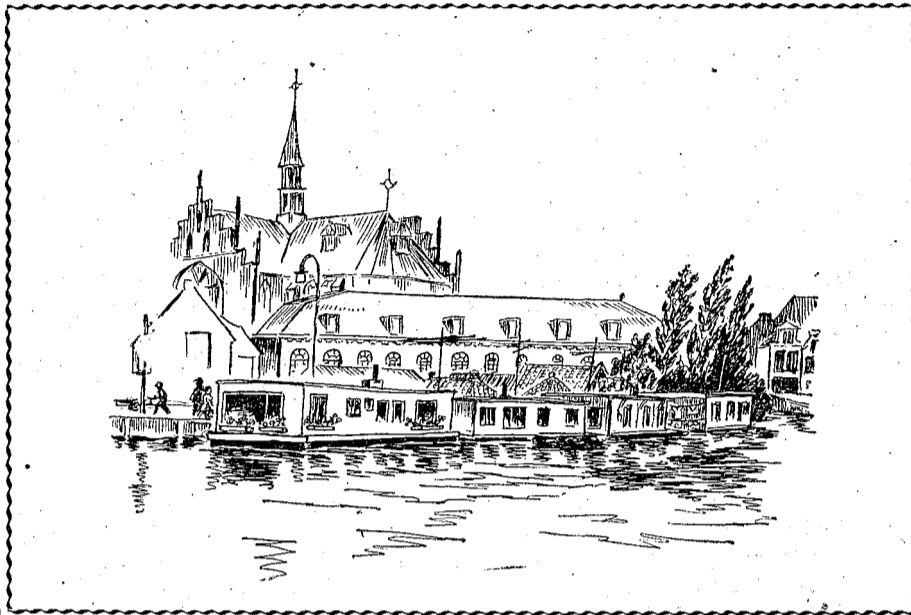
v/h s. d. boonen firma p. de vroedt turfsingel 5 gouda

Een gebakje of krakeling
kan heel lekker smaken,
maar wilt u het fijnste, dan
moet Van der Pas ze maken.

De banketspecialist **L. VANDER PAS**
STATENSINGEL 115-117 - TEL. 5132 - GOUDA

Geeft dit blad door

GOUDA: STAD

Op naar Gouda, was de leus. Van heinde en ver — zelfs uit de stad Utrecht — trok men dan per schaats naar Gouda. De oudere Rotterdamse generaties zouden zich geschaamd hebben, in een winter met sterk ijs niet in Gouda te zijn geweest. En keerde men dan per schaats terug naar huis, dan nam men uit Gouda een Gouds produkt mee: een stenen tabakspijp. Of men rookte of niet, er werd in Gouda een stenen pijp gekocht, alvorens de weg naar huis te ondernemen over de gladde ijsvloer.

Dat stenen pijpje met de lange dunne steel vormde dan de proef of men een goede schaatser was. Als het pijpje bij thuiskomst nog heel was, kon dit als een teken gelden dat men tijdens de schaatstocht niet gevallen was.

Goudse glazen

Natuurlijk werd Gouda niet uitsluitend in de winter bezocht. Liefhebbers van kunst hebben Gouda altijd wel weten te vinden. Ze gingen — en gaan — dan naar de Grote of Sint Janskerk. Het prachtige orgel en het kunstzinnige koorhek boeien het oog door de fraaie ambachtelijke bewerking. Maar vooral de gebrandschilderde ramen in de kerk doen velen naar Gouda gaan. De Goudse glazen zijn wereldberoemd. Met name de dertien door de gebroeders Crabeth geschilderde glazen hebben een wereldwijde vermaardheid. De Crabeths, Gouwenars, waren grote kunstenaars, die in de zestiende eeuw in hun stad werkten en wel de grootste glazeniers genoemd kunnen worden die de wereld ooit heeft voortgebracht. Zij waren inderdaad meesters in hun kunstzinnige ambacht. Het wonderlijke spel van gezeefd kleurige licht dat door de gebrandschilderde ramen valt heeft een kunstcriticus eens doen schrijven: In de grote Goudse kerk ondergaat men een sprookje van schoonheid en devotie.

Maar niet alleen de gebrandschilderde ramen van de Goudse kerk maken Gouda uit kunsthistorisch oogpunt belangrijk. Gouda heeft ook musea. Eén ervan is in het huis „de Moriaan” ondergebracht en dat is het pijpenmu-

seum. Voor liefhebbers van oude curiositeiten om te watertanden. Doch on-eindig belangrijker is een ander museum, dat ondergebracht is in een oud gasthuis, het Catharinagasthuis.

Daarin bevindt zich een belangrijke schilderijencollectie en kortgeleden is hieraan nog een zeer waardevolle collectie toegevoegd, waardoor het een grote plaats heeft ingenomen in de rij van Nederlandse musea. De gemeente Gouda heeft namelijk de in de kunstwereld allerwege bekende en beroemde collectie Arntzenius voor een deel ten geschenke en voor een deel in onbeperkte bruikleen gekregen. Deze collectie bestaat uit een groot aantal werken van de befaamde zogenaamde Haagse school, waartoe onder anderen de gebroeders Maris behoorden en Mauve en Weissenbruch. Tevens is in de collectie de school van Barbizon rijk vertegenwoordigd.

Reeds enkele keren zijn we in Gouda geweest om de uitgebreide collectie te bewonderen. Het is een feest om deze schilderijen, getuigend van vakmanschap en pure liefde voor het metier, te bezichtigen. Gouda heeft door deze schenking er iets prachtigs bij gekregen en we hopen maar, dat ook de Gouwenaren zich bewust zullen zijn van hun rijkdom, die in het museum te zien valt.

Gouda is een typische Hollandse waterstad. Het ligt temidden van het polderland en de bodem bestaat geheel uit laagveen. Bij Gouda vloeien Hollandse IJssel en Gouwe samen en daardoor ligt het voor de hand, dat het centrum van binnenscheepvaart is: Gouda ligt aan de drukke scheepvaartweg Rotterdam-Amsterdam. Omdat Gouda dus in een uitgestrekt poldergebied ligt, betekent dit dat het een centraal punt in dat gebied uitmaakt. De win-

kelstand van Gouda verzorgt dan een belangrijk deel van haar agrarische omgeving en Gouda is voorts met ziekenhuizen voor de verre omge- ook op medisch terrein een centrum

Goudse kazen

De stad Gouda is zozeer van voor het landelijk gebied waarin gelegen is, dat haar handel zich op agrarische gebied gericht heeft. De kazen, gemaakt door de boeren uit Kropenerwaard, Lopikerwaard, Alblaswaard en in het land van Rijn en Gouwe werden gekocht door handelaren uit Gouda. Zo ontstond de naam Goudse kaas; — de kaashandel is nog een belangrijke tak van handel in Gouda. Die Goudse kaas is dus gemaakt uit zuivel, geproduceerd in een koeien die in het Zuid-Hollandse veengebied de weilanden stofferend, het is het gras dat groeit op dat veengebied dat de zeer eigen, zeer speciale smaak aan de kaas geeft die dan Goudse kaas noemen. De Goudse kaasmarkt heeft grote bekendheid worden. Die markt is jammer niet meer wat ze geweest is... ophe langer hoe minder boerenbedrijven wordt nog zelf de kaas gewonnen. Maar zo'n dertig, veertig jaar geleden.

Groeten uit Tergouw — die dan een halve eeuw oud is. genoemd, was voor onze provincies Zuid-Holland en Dat was het geval als een schaatsen ondergebonden

was die kaasmarkt zeer groot en lan-rijk. Van heinde en ver reden boeren met hun kaasbrúkjes of boer wagens naar Tergouw om daar kaas te markten. In Gouda zijn joenen kazen omgezet. En nog al-er kaasmarkt in Gouda. Nog altijd men boeren en handelaren op het marktplein bijeen en nog altijd en werken generaties van Gou-kaashandelaarsgeslachten in deze de stad.

In deze goede stad... Jawel, Gouda was in het grijze verleden het geheel geen goede of grafische stad. Weliswaar kreeg Gouda in stadsrechten van Floris V, maar in 14e eeuw was Gouda een heerlijkheid. De Beaumonts vertegenwoordigden Gouda tot het einde van de veertiende eeuw in de Staten — en toen kwam Gouda aan de graaf. Gouda telde al ruim vijfduizend inwoners en de maatstaven van die tijd konden gesproken worden van een grote langrijke stad.

Gouda behoorde tot de Hoekse p

KUNST

AN KAAS

KERAMIEK

was, ten tijde van Jacoba van Beieren voor deze befaamde vrouw een merk tegenover Philips de Goede. heeft dan ook tot 1428 geduurd deze stad Gouda wilde erkennen. men bedenkt, dat in die tijd, dus streeks 1420, Gouda al meer dan vijftigduizend inwoners telde, dan het niet te verwonderen dat Gouda behoorde tot de zes grote steden die Statenvergadering hun belangen vertegenwoordigden. Ook toen al was de scheepvaart belangrijk. Gouda had toen een vloot van schepen werden verplicht, de Goudse haven door Holland te volgen. Dus zich te onderwerpen aan de tol van Gouda. Men wist het toen...

Goudse geschiedenis heeft een aantal grote branden moeten boeksta- len. In 1361 werd vrijwel heel de stad verwoest en in 1433, weer opge- veld, gebeurde dit nog een keer. Het is, dat een waterstad, zoals Gouda er veel van branden te lijden gehad

Gouda telde in vroeger eeuwen veel stranden onder haar burgers. Het Bestand tot stand kwam, ont- braken er talrijke twisten en ook Gou- omvondte zich toen zeer Remonstrants eland. Prins Maurits maakte in 1618

bij Gouda, een klooster naar de orde van Windesheim stond, van waaruit de nieuwe opvattingen over het kloosterleven verbreid werden (en ook door dit klooster bloeide in Gouda al heel vroeg 'de boekdrukkunst) en Erasmus daar zijn jonge jaren doorgebracht heeft, keren we terug naar de meer zakelijke aangelegenheden waarmede Gouwenaars zich hebben beziggehouden. Gouda kent vanouds veel pottebakkerijen. Ook nu nog zijn er heel wat kleine pottebakkerijen; maar ook grote kunsttaardewerk- en plateelfabrieken vormen mede de bedrijvigheid van Gouda. En in 't begin van ons re- laas over Gouda spraken we over pij- pen. Welnu, de stenen pijpen worden ook nu nog in Gouda gemaakt. Welis- waar zijn het nu nog maar enkele klei- nere bedrijven die pijpen fabriceren. Een groot verschil met vroeger: om- streeks 1750 waren er 375 werkplaat- sen waar men stenen pijpen maakte; die pijpenmakerij gaf vele duizenden arbeiders geregeld werk.

Vergeet ook de Goudse kaarsen niet! De stearinekaarsen, in Gouda gegoten, worden geëxporteerd over de gehele wereld.

De stad Gouda heeft dus wel een eigen typische industrie. Kaas, kaarsen, keramiek. Andere industrieën zijn er natuurlijk ook, want er is leven ge- noeg in Gouda: Wasserijen, garen- en touwspinnerijen, confectie- en meubel- bedrijven, fabrieken voor vuurvaste steen, voor zeep en voor voedingsmid- delen, geven drukte in Gouda, die ty- pische Hollandse waterstad.

Gouda vandaag

Nu telt Gouda 47.000 inwoners. Van een stad, welke vroeger zo Remon- strants van inslag was en die op staat- kundig gebied meerdere malen een beetje een buitenbeentje was, willen we weten, hoe het er nu mee gesteld is. De samenstelling van de gemeenteraad kan ons daaromtrent een inzicht ge- ven. De 27 zegels zijn in Gouda als volgt verdeeld: 11 P.v.d.A.; 6 K.V.P.; 3 V.V.D.; 3 A.R.; 2 C.H.U.; 1 S.G.P. en 1 P.S.P. Een linkse raad dus en de drie Anti-Revolutionaire raadsleden — te weten de heren P. Binee, H. van 't Hof en H. Vink — hebben het derhalve niet zo gemakkelijk in dit college.

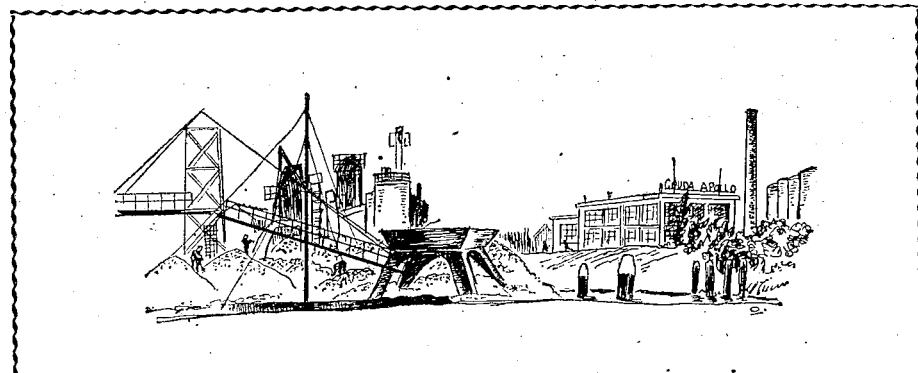
Gouda telt een Rijks-H.B.S., een r.k.-H.B.S., een Gemeentelijk Gymnasium, een Christelijk Lyceum, een Christe- lijke Kweekschool (waarvan de direc- teur de heer Kruyt tevens het S.G.P.- raadslid is) en voorts talrijke onder- wijsinstellingen voor mulo, nijverheid en techniek. Christelijke technische

scholen en een christelijke landbouw- en tuinbouwschool rekken veel leer- lingen van buiten Gouda en op het ge- bied van het onderwijs vervult Gouda derhalve ook een taak voor de verre omgeving.

En de industrie van Gouda groeit. Sedert februari van dit jaar heeft de stad verruiming van grenzen gekregen: ten noorden van Gouda beschikt men nu over een industrieterrein, Bloemen- daal; en ook woningbouw kan daar plaatsvinden. Deze verruiming van de Goudse grens ging o.a. ten koste van de gemeente Waddinxveen.

Oyerigens heeft Gouda ook haar problemen. Als men in het naburige Reeuwijk vraagt, hoe het komt dat de bekende Reeuwijkse plassen zo ver- vuilen zullen ze daar zeggen: Daar heeft Gouda een deel schuld aan. En wellicht zeggen ze dit niet helemaal ten onrechte. In de Goudse singels — schilderachtige singels overigens — in de Karnemelksloot en het smalle grachtje langs de Turfmarkt en Zeuge- straat komen de riolen van honderden woningen uit. Vies rioolwater komt vanuit Gouda door de Reeuwijkse sluis in de Breevaart terecht en deze vaart staat in verbinding met de plassen. Volgens een berekening zou op deze manier dagelijks ruim anderhalf mil- joen liter rioolwater uit Gouda de wa- teren van Reeuwijk ingedreven wor- den. Wij weten niet of die berekening juist is. Evenmin kunnen wij beoor- delen of zestienhonderd kubieke meter rioolwater uit Gouda de uitgestrekte Reeuwijkse plassen op alarmerende wijze kunnen verontreinigen. Maar wat wij wel weten is, dat het gemeen- tebestuur van Gouda een groots plan in studie genomen heeft, behelzende het bouwen van een rioolwaterzuive- ringsinstallatie in de Alexanderpolder. Die installatie zou dan een capaciteit kunnen ontwikkelen welke zo groot zal zijn dat niet alleen het rioolwater van Gouda gezuiverd zou kunnen wor- den, maar ook het rioolwater van de naburige gemeente Moordrecht.

Maar lopende langs de singels van Gouda, is het een kniesoor die zich zorgen maakt over vervuild water. Mooi zijn de Goudse singels met de ka- rakteristieke bruggen. En komt men in het hart van de stad, daar waar het fraaie stadhuis staat en daar waar het mooie waaggebouw. In 1668 door Pieter Post gebouwd, zich verheft, dan voelt men zich gelukkig, dat Holland zulke steden heeft, steden waarin men het platteland nog ruikt... en dat vast niet alleen op donderdag als de kaasmarkt en de varkensmarkt gehouden worden.

Plateel uit Gouda

dit vluchtige uitstapje naar de oer van de stad Gouda, waarbij dan toch ook beslist nog willen melden dat Erasmus vroeger dik- in Gouda woonde, omdat in Stein,

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
Internationaal autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJssel

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876

Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

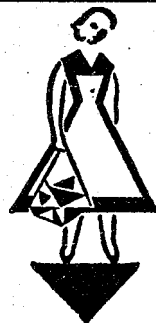
N.V. "Eureka" Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

Coöp. Landbouwvereniging SAMENWERKING

GIESSENBURG - TELEFOON 01845 - 254

Alles voor de boer: veevoeders - meststoffen - zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen - maar ook veel voor iedereen: vaste- en vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde- len - gereedschappen.

GRAAFSTROOM melk

in papierverpakking
► smakelijk
► hygiënisch
► gemakkelijk

Lisa Pak aangewezen voor
kantine en school!

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen — Moordrecht

Telefoon 305 (01827) - Westeinde 127

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 247

Prins N.V. - Dokkum (METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
 - * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
 - * GEPROFILEERDE BUIZEN
 - * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN
- TELEFOON 05190 - 2043

voor de zevende maal:

PROTESTANTENCONFERENTIE

Vorige maand werd in de Reformierte Heimstätte Boldern bij Männedorf de 7e protestantenconferentie gehouden. Sinds 1962 worden deze internationale conferenties georganiseerd door „het gesprekcentrum van jonge protestantse politici uit Europa”.

Reeds een zestal jaren daarvoor had de eerste conferentie van deze soort plaats en wel te Worms. De oorsprong van deze conferenties is hierin gelegen, dat de protestantse jongeren uit de verschillende christelijke partijen van de Europese landen behoefte hadden aan contact met elkaar en aan een mogelijkheid om allerlei vraagstukken te bespreken.

De conferenties dragen dan ook een duidelijk christendemocratische signatuur. De laatste tijd wordt daar echter enigszins aan getornd, daar ook allerlei andere organisaties — vooral de conservatieve uit Scandinavië — belangstelling voor het gesprekcentrum hebben. Van Duitse zijde stimuleert men vooral deze belangstelling.

Voor de conferentie stonden vier referaten op het programma.

Het was jammer dat de Nederlandse referent, het C.H.U. Eerste Kamerlid prof. dr. J. W. van Hulst, niet in de gelegenheid was aan de conferentie deel te nemen. Nu kwam het onderwerp „politieke ethiek en politieke praktijk” helaas niet aan de orde.

De fractievoorzitter van „Kristelig Folkeparti” in het Noorse parlement dr. Kjell Bondevick, sprak over het onderwerp „Wat kunnen wij voor de Europese samenwerking doen?”

Spreker wees er o.a. op dat wij moeten streven naar een Europese eenwording. Doen wij dit niet dan betekent dit alleen maar onze ondergang. Dr. Kjell Bondevick hoopte dat Noorwegen in de toekomst deel zou uitmaken van de Verenigde Staten van Europa.

In een „Europa-resolutie” die aan het eind van de conferentie werd aangenomen werd tot uitdrukking gebracht, dat het tijdperk van de nationale staten voorbij is. De drie Europese gemeenschappen, betekenen dan ook slechts een eerste stap op weg naar een Europese federatie. De conferentie-gangers spraken tevens uit dat uitbreiding van de bestaande gemeenschappen van invloed zal zijn op de ontwikkeling in Oost-Europa. Een aantal concrete stappen werd aanbevolen om de zaak van de Europese samenwerking verder te brengen, t.w.:

- a. Rechtstreekse verkiezingen voor het Europese parlement.
- b. Versterking bevoegdheden van dit parlement. (budgetrecht - ratificering van associatieverdragen).
- c. Fusie van de bestaande gemeenschappen.
- d. Trapsgewijze verwerking van een politieke gemeenschap voor de buitenlandse en de defensie-politiek.
- e. Open handelspolitiek tegenover derde landen.
- f. Oprichting van een Europees jeugdverband ten dienste van een versterkte jeugduitwisseling.
- g. Via pers, radio en televisie meer informatie over binnenlandse politieke problemen van de Europese landen.
- h. Bij het geschiedenis-onderwijs meer aandacht voor de Europese problemen.

GEVAREN

Het hoofdthema van de conferentie was „Protestantisme en politiek”. Het lag in de bedoeling dat een Barthiaan en een volgeling van Brunner hun visie op het thema zouden geven. Helaas was het niet mogelijk daar voor te zorgen. Wel werd het thema door twee theologen belicht namelijk door prof. W. Hahn uit Heidelberg en door dr. A. Lindt uit Bern. Het bleek al spoedig dat prof. Hahn vloeiend Nederlands sprak en ook terdege op de hoogte was met de Nederlandse verhoudingen. Zo erg verwonderlijk is dit niet, als men weet dat hij gehuwd is met een nicht van het A.R. Tweede Kamerlid mej. Rutgers.

De beide referenten gaven veel stof tot discussie. De Duitse gemoederen vooral werden nogal enigszins verhit toen dr. Lindt tijdens zijn voordracht er op wees dat het gevaar groot is dat de democratie van binnen uitgehold wordt. Als voorbeelden noemde hij

hierbij De Gaulle, Goldwater en Joseph Strauss.

Dr. Lindt wees er op dat de protestant zich er steeds van bewust moet zijn, dat hij niet een christelijke ideologie vertegenwoordigt, maar het Woord en Waarheid van Christus. Spreker zag als eerste taak van de evangelische christen het streven naar een verantwoordelijke maatschappij.

Een christelijke politieke partij moet zichzelf steeds toetsen aan de maatstaf van het evangelie.

CHR. PARTIJ NODIG

Prof. Hahn ging vooral in op de vraag wat christelijke politiek is.

Spreker wees er op dat er in Duitsland overeenstemming over bestaat dat

Het conferentie-oord

het niet mogelijk is een politiek program zondermeer uit de Heilige Schrift af te leiden. Wij moeten echter als christenen de wereld ingaan en „het christelijke” zal onze motivering moeten zijn.

Toch zou spreker liever niet willen praten over christelijke politiek, maar over „christelijke verantwoordelijkheid in de politiek”. Een christen kan niet zonder een program, daarom zal men zich daarop gezamenlijk moeten bezinnen. Er zal voor gezorgd moeten worden dat de christen een goede politiek nastreeft.

De vraag wanneer er christelijke partijen moeten zijn is niet abstract te beantwoorden. Belangrijk hierbij is de beantwoording van de vraag hoe wij het beste tot gelding kunnen brengen wat wij als christen te verantwoorden hebben.

Vervolgens schetste spreker vooral de situatie en de ontwikkeling in Duitsland. Prof. Hahn meende dat een christelijke partij nog nodig is. Een christen kan de Bijbel niet als naslagwerk gebruiken om na te gaan hoe zij in allerlei concrete situaties handelen moet. Hij zal steeds — samen met z'n mede-christenen — naar de meest verantwoorde oplossing moeten zoeken.

BIJZONDER NUTTIG

Uiteraard hebben wij slechts enkele momenten uit de referaten weer gegeven. Te zijner tijd zal er een verslag van deze conferentie verschijnen, dat voor belangstellenden — tegen betaling — verkrijgbaar zal zijn.

De conferentie was bijzonder nuttig, ook vanwege de vele gesprekken en ontmoetingen die men heeft. Het zal u niet verbazen dat de standpunten van de deelnemers nogal eens uiteenliepen. Maar wat wilt u wanneer aan een dergelijke conferentie: Noorwegen, Denen, Oostenrijkers, Zwitsers, Duitsers en Nederlanders deelnemen.

Het gesprek met de Duitsers was ook nogal eens moeilijk, omdat men zo gemakkelijk langs elkaar heen praat en de Duitsers niet uitmunten in begrip voor een ander standpunt.

Aan het begi. van de conferentie gaf iedere delegatie een korte schets van de politieke situatie in het land dat zij vertegenwoordigen. Voor Nederland werd dit gedaan door drs. J. van Putten, de voorzitter van de buitenlandse commissie van de ARJOS. C.

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

Tot onze spijt moest het feuilleton deze week blijven overstaan

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

GBR. VAN ALTENA

smeed- en constructiewerk

stalen ramen en deuren

G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

J. DE KORT

metzel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

Aannemersbedrijf

GBR. HAKKERS

- Handel in rijsmateriaal, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerij

WERKENDAM - TELEFOON 14

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Telefoon 05271 - 294

FIRMA C. VERMEER EN ZONEN'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

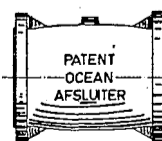
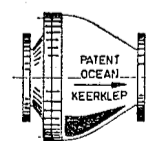
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

FIRMA P. VAN OUDENALLEN & ZON

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

FA. R. MATEBOER & ZON

wegen-, grond-, beton- en waterbouw,
bronnering en zandpalen

Burg. van Engelenweg 40, IJsselmuiden,
telefoon: Kampen 3366.

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

Firma J. Kleywegt & Zonen

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757
Hoek van Holland

voor

KERK- EN SCHOLENBOUW

Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen,
piketten. Ook geereosteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

DORPSSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

Bouwmaterialen

v.h. DE JONG & SCHOUTE

KANAALWEG 38 - VEENENDAAL

Telefoon 2625 - 2574 - 3471

Koopt bij onze adverteerders

• Pro en contra

Een halve eeuw geleden was de eerste wereldoorlog begonnen.

De Duitsers drongen België binnen en bombardeerden Luik. Bij Eysden stonden de Nederlanders bij honderden te kijken en te luisteren. Vlak bij de grens patrouilleerden Uhlanen, om te voorkomen, dat het Nederlandse territorium bij vergissing door Duitse troepen zou worden betreden. Nederland bleef er buiten. Dat was toen de geijkte uitdrukking: als wij er maar buiten blijven.

Dat betekende, wat het Regeringsbeleid betrof, het handhaven van de strikteste neutraliteit.

Maar de bevolking koos wel partij. En heel wat Nederlanders waren Duits. Zelfs was er grof gezien, een verdeling van de sympathieën niet alleen naar provincie, maar ook naar politieke en godsdienstige richting. De Brabanders en Limburgers, vooral de Brabanders, waren pro-Belgisch. Rotterdam was pro-Duits. Onder de socialisten waren veel Fransgezinden, bij de antirevolutionairen een hoog percentage Duitsgezinden. De Telegraaf was zeer anti-Duits, de Standaard pro-Duits. Maar bijna alles met mate en alles onder de vooropgezette mening, dat we ons uiterste best moesten doen om neutraal te blijven.

Er waren maar héél weinig uitzonderingen, vooral wat dat laatste betreft. Een uitzondering vormde de heer W. H. Vliegen, lid van de Tweede Kamer voor de S.D.A.P., die in een opzienbarende artikel in Het Volk betoogde, dat hij het liefst zou zien dat Nederland aan de zijde van het laagste België zich zou te weer stellen tegen de Duitse agressor. Maar het partijbestuur van de S.D.A.P. kwam in spoedvergadering bijeen en publiceerde een bericht, dat de overgrote meerderheid van het bestuur het niet met Vliegen eens was en vond, dat Troelstra terecht in de Tweede Kamer de mobilisatie ter handhaving van onze neutraliteit had goedgekeurd.

De partijkeuze werd door tal van factoren bepaald. Voor de Russen was niemand. Maar ook voor de Engelsen was bitter weinig sympathie. En dat bepaald niet alleen, omdat Engeland zich als beheerser der zeeën heel wat veroorloofde tegen onze handel en scheepvaart. Bij de meesten had de afkeer van Engeland een veel emotioneler motief. Het ging om de Boeren. Engeland was de roofstaat, die de Transvalers en Vrijstaters had overweldigd, die de vrouwen en kinderen in de concentratiekampen had gestopt. De kinderen zongen toen nog op straat, als er Engelsen werden gesignaleerd, van Arme vrouw en kinderen, e haalden het refrein uit: o welk een schande voor Engeland. De jongeren kunnen zich nauwelijks meer voorstellen, hoe die overweldiging van de Boeren de mensen toen heeft geraakt tot in het diepst van hun ziel. Toen een deputatie van de Boeren in Nederland werd ontvangen, is er iets gebeurd, dat nooit is herhaald. De Boeren verschenen op de Dam en een duizendkoppige menigte zong op dat nationale plein met ontbloot hoofd: De Heer zal opstaan tot de strijd. En als Engeland nu op zijn kop zou krijgen, dan zou dat een rechtvaardige straf zijn voor zoveel wreedheid jegens een zwak volk, aangevallen om het goud, dat daar in de bergen lag.

Frankrijk, ja, dat was het wuft land, waar een moordenaar werd vrijgesproken en waar Viviani had gezegd, de radicale minister, dat men in Frankrijk de lichten des hemels had uitgedoofd.

En Duitsland, dat was een land, waar de Keizer vooring in het handhaven van de christelijke tradities, en waar de soldaten na de slag zongen: Nun danket allen Gott.

Dit verslag heeft nog een vervolg.

Uit mijn eerste Amsterdamse journalistieke jaren herinner ik mij een grote scheepsbrand, waarheen ik mij spoedde... per taxi. Overigens niet zo dom, want ik zat in dat voertuig met drie oudere en door veel (brand)wol geverfde collega's.

Bij de hekken van het scheepvaartetablissement aan welks wal het brandende schip lag, kregen we te horen, dat we niet aan boord mochten. 't Was wel een teleurstelling, welke echter vergoed werd door een uitvoerig relaas van de directie over de omvang van de schade, de waarschijnlijke oorzaak van de brand et cetera.

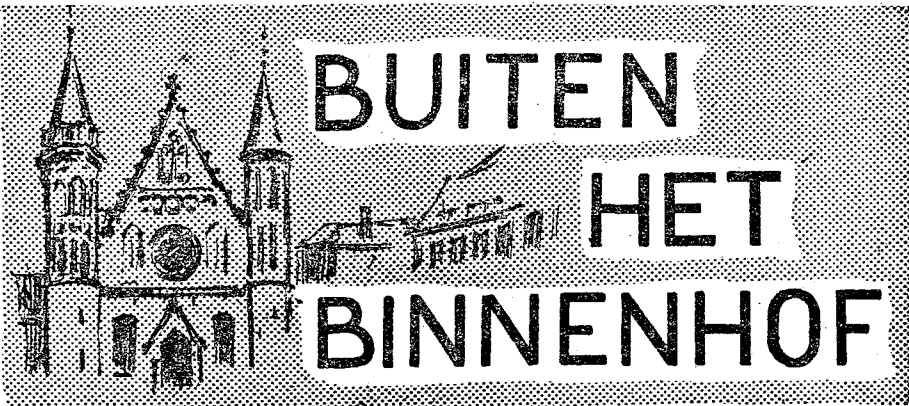
Ik reed naar huis, ook weer in een taxi, met een collega van een hoofdstedelijk ochtendblad, die ik niet had gezien op de conferentie van de directie. „Ik heb u gemist”, zei ik. „Ik u”, zei hij. Het misverstand was spoedig opgehelderd. Hij was aan boord geweest.

„Hoe kwam u daar?” vroeg ik nieuwsgierig. „Mijnheer”, zei mijn collega — als hij iets belangrijks ging beweren begon hij altijd met, Mijnheer — „Mijnheer, ik ben verslaggever geweest in Rotterdam. Daar krijgt geen reporter het in zijn hoofd om per taxi naar een scheepvaartmaatschappij te gaan. Daar neem je een bootje. Bovendien was ik dichterbij de brand dan u, want dat bootje, dat ik in Amsterdam huurde, heeft mij langszij gebracht. Ik heb een verhaal, dat niemand anders heeft. En wat de directie betreft, ik geloof eerder wat ik met eigen ogen heb gezien...”

Het was een wijze les, waaraan ik moest denken toen ik dezer dagen las dat het verkeers- en parkeerprobleem in de hoofdstad zal trachten te worden verlicht door boottochtjes van het ene deel van de stad naar het andere. Rondvaartbootondernemingen hebben taxi-vergunning gekregen, daarop komt het ongeveer neer.

De watertram, geëxploiteerd door de V.A.R., (dat is niet de Verenigde Arabische Republiek, maar de Verenigde Amsterdamse Rondvaartrederijen) mag nu rijden, liever gezegd, varen. In de ochtend- en de avonden zal een passagiersdienst functioneren tussen de Amsterdamse binnenstad en vier aanlegplaatsen in de buitenwijken. In september zal een ander van stapel lopen.

Het vorig jaar hebben tien textielgrossiers, die op de N.Z. Voorburgwal met hun auto's langzamerhand noch voor noch achteruit konden, het plan geopperd om van hun woonoorden aan de rand van de stad met een bootje naar het Centraal Station te varen, alwaar zij vlak bij hun kantoor zaten. Wie buiten de stad woonde zou zijn auto gemakkelijker in een buitenwijk kwijt kunnen, als hij stadswaarts trok, om dan van die buitenwijk de boot niet te missen. Onder leiding van de journalist dr. J. Fuchs, een verkeersspecialist, die op de binnenvaart gepromoveerd is als ik mij niet vergis, is toen een proef

genomen, die geslaagd is. De groep belanghebbenden, die het experiment hebben opgezet heet de T-10, voor wie de „operatie Watergeus”, welke 3 oktober 1963 plaats vond, meer dan een pleziertochtje op het water was.

Voor wie Amsterdam kent, is het belangrijk te weten dat de afvaartplaatsen gelegen zijn aan de Kostverlorenvaart bij het Hallentheater, langs de Utrechtse weg bij het Euromotel, in de Riekerhaven bij de Valschermarkade en bij de oude RAI. Als eind- en vertrekpunten in de binnenstad denkt men aan Herengracht bij de Raadhuisstraat en aan de Singel bij de Torenslui.

Van begin naar eindpunt zal de vaartijd een half uur bedragen. En nu maar rustig afwachten hoe dit experiment zal slagen. Voor ijsgang behoeven we voorlopig niet te vrezen. Of de bestaande rondvaartboten voor deze „waterlijnen” zullen worden gebruikt is twijfelachtig, aangezien die per se geen snelvarende boten zijn, hoewel zij snel kunnen varen. Vlugsnelvaren en vlug wendend is voor de watertaxi een vereiste.

Kijk, zo komt er weer leven op de werven ook al is het maar een leventje. En vertel nu niet dat Rotterdam dit allemaal al lang heeft, want dat is zo ontmoedigend weet u. Misschien heeft Rotterdam helemaal geen parkeerprobleem en dat is ook weer niet aardig, want dan tel je als stad niet mee.

Ik stel overigens voor, de eerste watertaxi in Amsterdam B. & W. te noemen. Vanwege de vergunning, vanwege de snelheid van de beslissing. Begin nu niet over het stadhuis of over het academisch ziekenhuis, want dan moet ik een andere naam voor de vlugge watergeuzen verzinnen....

Ach ja, het is al eens meer gezegd: „geen Rotterdam dan Amsterdam”.

William Spaans

'VESTA' MEUBELN
plus
'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

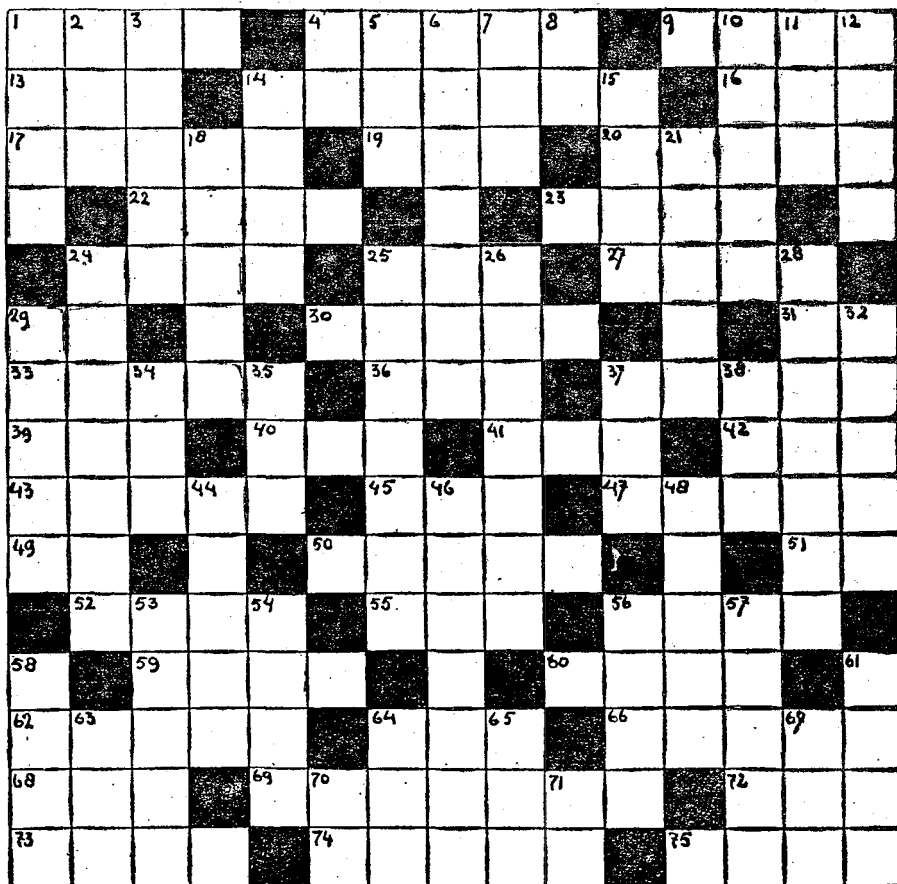
U weet het toch
'VESTA' MEUBELN
vindt u alleen
Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. grondstof voor dakpan; 4. taal; 9. strooisel; 13. meisjesnaam; 14. lakenbereiders; 16. zeedier; 17. macht; 19. ik (latijn); 20. wijsgeer; 22. vulkaan; 23. boom (Duits); 24. bagger; 25. roem; 27. raadgevingen; 29. muzieknoot; 30. geliefde; 31. ziekte (afkorting); 33. hond; 34. jongensnaam; 37. drinkgerei; 39. oppervlaktemaat; 40. lidwoord; 41. uitroep; 42. familielid; 43. padvindster; 45. verharing; 47. leesteken; 49. deel van ontkenning; 50. verandering; 51. maanstand (afk.); 52. wrevelig; 55. kwaadheid; 56. onbuigzaam; 59. heuvel; 60. voedsel; 62. gistmiddel; 64. plaats in Brabant; 66. die-rentuin; 68. roem; 69. zoetigheid, eten; 72. doorzichtig; 73. wapen; 74. bont; 75. letter van Grieks alfabeth.

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP.A.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: KABAG.
Import - Export

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN BARAKKEN SCHOLEN ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Vertikaal: 1. zwak; 2. maniertje; 3. plaatje; 4. waaronder (afk.); 5. bier; 6. land; 7. jongensnaam; 8. de oudere (afk.); 10. rover; 11. vervelend; 12. muziekinstrument; 14. jongen; 15. druppel; 18. verdieping; 21. met stemverheffing; 24. kracht geven; 25. aanstoot geven; 26. ontzag; 28. beroep; 29. delfstof; 32. onbebouwd; 34. meisjesnaam; 35. O.T.-figuur; 37. mond; 38.

eetgerei; 44. onzin; 46. held van Home-54. niet altijd; 56. tweetal; 57. beweging; 58. stand; 61. deel van kachel; 63. tijdperk; 64. jong dier; 65. badplaats; 67. een weinig; 70. let op! (afk.); 71. in ruste (afk.).

(de oplossing van de puzzel van de vorige week, hopen wij in het komende nummer te plaatsen).

Taak der leden in het parlement

ACHTER PAGINA

Wat is nu de taak van de gekozenen in het parlement; de taak waarvoor zij een zo druk bezet leven hebben; de taak, welke ook door het overgrote deel van het Nederlandse volk — zoals wij gezien hebben — inderdaad als „zwaar” wordt beschouwd.

Wij willen die taak allereerst in dit verhaal formeel benaderen aan de hand van hetgeen aan rechten en plichten der parlementsleden in de Grondwet is neergelegd.

Daarna willen wij in een volgend artikel nog nader aanduiden wat dat concreet in het dagelijks leven van de leden der Staten-Generaal praktisch met zich medebrengt.

De Grondwet heeft de taak van het parlement kort en zeer algemeen samengevat in de bekende en fraaie bepaling: „De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk”.

Hoe?

Daarover bevat de Grondwet een aantal nadere bepalingen, welke wij hier nu eerst nog eens naar voren willen schuiven.

Prinsjesdag

Een eerste vereiste voor „de vervullingnummer betrekking” is, dat de Kamerleden bij elkaar komen ter vergadering.

Grondwettelijk is vastgelegd, dat de gewone zitting der Staten-Generaal wordt geopend op de derde dinsdag van september.

De nieuwe zitting (1964-1965) zal dus — zoals door deze bepaling van de Grondwet vaststaat — geopend worden op dinsdag 15 september a.s. Dat is dit jaar de vroegste datum van september welke mogelijk is, omdat ditmaal de eerste september reeds een dinsdag is.

De opening der zitting gebeurt op de derde dinsdag van september, Prinsjesdag, door de Koningin in eigen persoon.

Met een „zitting” wordt aangeduid een bepaalde vergaderperiode, meest de hele periode, van de derde dinsdag van september tot het zomerreces, beter nog, de volgende derde dinsdag van september. Met een „vergadering” wordt aangeduid elke bijeenkomst in die zittingsperiode.

Tijdens de 68ste vergadering (op 9 juli j.l.) in de huidige zittingsperiode, welke op de laatste derde dinsdag van september (1963) begon, luidde de voorzitter van de Tweede Kamer met een slottoespraak het zomerreces 1964 in. Als alles normaal verloopt zal — zonder dat de Kamers inmiddels nog bijeenkomen — in een verenigde vergadering der Staten-Generaal op de zaterdag voor de derde dinsdag van september a.s. de zitting 1963-1964 namens de Koningin door de minister van Binnenlandse Zaken worden gesloten. Dit is regel, hoewel volgens de Grondwet de Koningin ook zelf de zitting kan sluiten.

EEN groot goed, dat wij tegenwoordig in ons land eigenlijk als vanzelfsprekend aanvaarden, is, dat zowel afzonderlijke vergaderingen der beide Kamers als de verenigde vergaderin-

gen, in het openbaar worden gehouden. De deuren worden alleen gesloten, dat wil zeggen, de tribunes voor publiek en pers worden ontruimd en tijdelijk ontoegankelijk verklaard, wanneer een tiende gedeelte der aanwezige leden het vordert of de Kamervoorzitter het nodig keurt. Dit komt echter slechts zelden voor.

Wetgevende macht

DE taak van het vertegenwoordigen van het volk verrichten de Staten-Generaal dus voor een groot deel tijdens hun vergaderingen.

In die vergaderingen vindt in belangrijke mate hun uitoefening van de wetgevende macht plaats.

Berust de uitvoerende macht bij de Koningin en haar ministers — De Kroon —, de wetgevende macht wordt gezamenlijk door de Koning (de Kroon) en de Staten-Generaal uitgeoefend.

De Koning, zoals de Grondwet zegt, zendt zijn wetsvoorstellen of andere voorstellen naar de Tweede Kamer. Aan de openbare beraadslagingen daarover in de vergaderingen van deze Kamer gaat altijd een onderzoek van dat voorstel vooraf. De Tweede Kamer heeft vervolgens in de openbare beraadslagingen het recht eventueel wijzigingen in de voorstellen aan te brengen; het zogenaamde recht van amendement.

De Tweede Kamer kan tot het niet-aannemen van een voorstel besluiten. Wanneer de Tweede Kamer wel tot aanneming van een voorstel besluit, zendt zij dit, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, naar de Eerste Kamer.

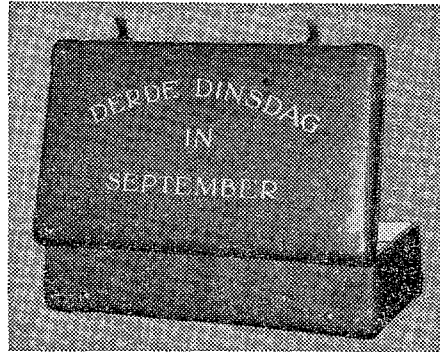
De Eerste Kamer onderzoekt het voorstel eveneens voor de openbare beraadslaging. Tijdens de openbare beraadslaging kan zij óf tot het besluit komen het voorstel te verwerpen óf dit ongewijzigd aannemen. De Eerste Kamer heeft immers niet het recht van amendement.

DE Tweede Kamer, niet de Eerste, heeft ook het recht, zelf voorstellen

van wet aan de Koning te doen, het zogenaamde recht van initiatief. Het komt niet zo vaak voor, dat de Tweede Kamer daar gebruik van maakt. Dat zal voor een deel wel zijn oorzaak vinden in het feit, dat men als regel voor wetsvoorstellen materiaal nodig heeft, dat een minister door zijn ambtenaren bijeen kan laten zoeken, maar dat voor een Kamerlid veel moeilijker te verzamelen en snel te overzien is.

Een recent voorbeeld van een initiatief-wet is het initiatief-ontwerp-Vondeling, dat beoogt onroerende goederen onder de werkingsfeer van de Prijzenwet te brengen (gedateerd 10 maart 1964).

Als een initiatief-wet na behandeling in de Tweede Kamer daar is aange-

nomen, zendt deze Kamer het voorstel naar de Eerste Kamer.

Andere voordrachten dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan de Koning worden gedaan.

Controlerende taak

DOOR middel van de behandeling van de jaarlijkse begroting (begrotingswetten) heeft het parlement elk jaar weer gelegenheid haar controlerende taak op het regeringsbeleid in al zijn onderdelen uit te oefenen.

Daarnaast heeft elk van beide Kamers ter vervulling van haar controlerende taak nog een ander middel, n.l. het recht van interpellatie.

Door de uitoefening van dit recht, wanneer daartoe aanleiding is, kunnen de Kamers één of meer ministers ter verantwoording roepen over bepaalde aangelegenheden, zonder dat het nodig zou zijn daarmee te wachten tot de behandeling van de begroting van het (de) betrokken departement(en).

Het is de Kamer als zodanig, de Kamer in haar geheel die interpelleert. Immers, al is het één lid dat de interpellatie aanvraagt om in de openbare vergadering vragen aan de minister(s) te stellen, de Kamer moet op dat verzoek eerst toestemming verleend hebben, welke toestemming als regel gegeven wordt.

De Kamer bepaalt ook, de dag waarop de interpellatie zal mogen worden gehouden.

Hoffelijk doet de interpellant de inhoud der te stellen vragen van te voren aan de minister toekomen, zodat deze zich op het antwoord en de discussie kan voorbereiden.

Nadat de vragen door de interpellant in de vastgestelde vergadering zijn gesteld en toegelicht, worden deze door de minister beantwoord. Vervolgens kan de interpellant weer het woord voeren en kunnen ook de andere leden

aan het debat deelnemen, waarna de minister weer aan bod komt. Soms wordt tenslotte een motie ingediend, waardoor de Kamer een uitspraak kan doen over het regeringsstandpunt. Men zie uitvoerig over de toepassing van het recht van interpellatie het zeer lezenswaardige en boeiende „Het Nederlandse Parlement” van dr. E. van Raalte. (Uitgave: Staatsdrukkerij).

Vragenrecht

DE Tweede Kamerleden en Eerste Kamerleden gebruiken hiernaast respectievelijk sinds 1906 en 1918 een individueel vragenrecht, waarvoor geen toestemming nodig is en van welk recht elk Kamerlid steeds gebruik kan maken als het schriftelijke vragen betreft en voor wat betreft mondelinge vragen tijdens een vergadering op één dag in de week.

Van het vragenrecht wordt zeer weinig gebruik gemaakt. Het stellen van schriftelijke vragen heeft heel wat meer afrek. In het zittingsjaar 1956-1957 werden er 196 schriftelijke vragen gesteld en 15 mondelinge. In het zittingsjaar 1957-1958 waren dat respectievelijk 226 en 3.

In de huidige zitting 1963-1964 waren tot en met 8 juni j.l. reeds niet minder dan 308 schriftelijke en 28 mondelinge vragen gesteld, zo deelde de voorzitter der Tweede Kamer, de heer Van Thiel, in zijn slottoespraak voor het zomerreces mede. In het kader van ons verhaal is het op zijn plaats nog enige zinnen uit die rede m.b.t. het vragenrecht te citeren:

„Het is misschien wel interessant te vermelden, dat van de 336 vragen het grootste aantal, n.l. 63, werd gericht tot de Minister en de Staatssecretarissen van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wier departement het hoogste budget heeft. Merkwaardig is echter, dat het daarop in budget volgende hoofdstuk, Defensie, slechts tot 16 vragen aanleiding gaf en daarmee bijna onderaan de lijst komt te staan. Zou dit er soms op wijzen, dat bij Defensie bijna alle problemen zijn opgelost?”

Met betrekking tot de mondelinge vragen is wel gebleken, dat dit instituut een nuttige functie vervult. Ik acht het dan ook gelukkig, dat de Kamer er in toenemende mate gebruik van maakt. Wel moet mij van het hart, dat het mijns inziens nog niet altijd op de juiste wijze wordt toegepast. Het is bedoeld voor het verkrijgen van inlichtingen van de Regering. Daartoe behoort mijns inziens niet het vragen van uitvoerige uiteenzettingen over het beleid. Niet alleen de vragen zelf behoren kort en duidelijk te zijn, zij dienen ook onderwerpen te betreffen, waarop een kort en duidelijk antwoord kan worden gegeven, terwijl de toelichting ook waarlijk slechts toelichting moet blijven en niet moet uitmonden in breedvoerige beschouwingen”.

Wij volstaan nu met het voorgaande en gaan maar voorbij aan het recht van enquête der Kamers, de behandeling van de dagelijks binnenkomende verzoekschriften (ieder heeft het recht schriftelijke verzoeken bij de Kamer in te dienen) en de benoemingen zoals van de leden van de Hoge Raad en van de Algemene Rekenkamer.

De volgende keer nader over wat de leden van het parlement allemaal te doen hebben.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

FIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

GRONINGEN

Voor VOLVO's naar WIERDA

VEENDAM Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495

SNEEK Slootstraat 1 - Telefoon 05150 - 4215

Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 3106

TALENS

de grootste overhemdenzaak

(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende

en onroerende goederen

verzekeringen en hypotheeken

Telefoon 05983 - 360

Mijn ogen gun ik een bril van

v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82

HEERLEN: Stationsstraat 9

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export

EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48

Telefoon 05900 - 31345 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telefoonnummer: 53073

sparen...
CHR. COOP. SPAARBANK
Eigen Haard g.a.
Lopende dep. 7 - Groningen - Telefoon 05900-27902 - bij de Kijk in 't Altbuig

Spaarrente 3 1/4 %

Spaarrente leden 3 1/2 %

Jeugdspaarrrente met 10% premie 3 1/2 %

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten

Prijzen op aanvraag

Als abonnee op

NEDERLANDSE GEDACHTEN

blijft u politiek bij

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Onder één kerkelijk dak?

Eén reformatische partij in Nederland, daarvan kan volgens sommigen eerst sprake zijn, als eerst „de kerkelijke kwestie is opgelost.”

Wij hebben verleden week reeds aangetoond, hoe zwak deze stelling staat.

Daarbij gaat het niet om de vraag, of een algehele kerkelijke hereniging gewenst is. Daarnaast te streven, daarom te bidden, is Christenplicht en roeping. Waarbij voorop staat, helemaal voorop, op welke basis zulk een eenheid tot stand zal moeten komen. Een land als Zweden is kerkelijk gezien, een grote eenheid op de grondslag van de Augsburgse confessie, maar een opinie-onderzoek heeft uitgewezen, dat de meerderheid der volwassen leden zelfs de twaalf artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof niet meer aanvaardt en slechts eenmaal per jaar, met het kerstfeest, naar oude traditie, in de kerk komt. Formele kerkelijke eenheid is een dood ding. Een kerkelijke eenheid in het samen aanvaarden en beleven der belijdenis, die naar de Schriften is, is een levende en schone werkelijkheid.

MAAR dat is hier verder niet aan de orde. Het gaat om een andere vraag. Functioneert een politieke partij beter, wordt de politieke eenheid en eensgezindheid beter en dieper beleefd, wanneer men samen tot één kerk behoort? Die vraag moet bevestigend worden beantwoord, en zelfs met véél nadruk, wanneer men kerkelijke eenheid als noodzakelijke voorwaarde voorop stelt, zó sterk, dat politieke samensmelting van voorstanders tot een Christelijke protestantse partij op zulk een kerkelijke eenheid moet wachten.

Wij hebben verleden week aange-toond, dat het stellen van zulk een voorwaarde in strijd is met de feiten en dat de A.R. partij het levende bewijs is, dat deze voorwaarde niet gesteld behoeft te worden.

WIJ gaan daarover nog een paar kanttekeningen maken. Vooreerst hebben wij nog nooit vernomen, waarom zulk een voorwaarde niet gesteld behoeft te worden bij de Christelijk sociale organisaties. Waarom zij, nog sterker, alléén en uitsluitend in discussie wordt gebracht, wanneer de politieke eenheid in het geding is. Maar er is nog een punt, dat we heel goed in het oog moeten houden. Een herstel der kerkelijke protestantse eenheid zou uiteraard, zoals het zich nu laat aanzien, in Nederland allermint betekenen, dat de leden van zulk een éne reformatische kerk zich ook samen zouden laten vinden in één Prot. Christelijke politieke partij. Zoals het zich nu laat aanzien, zou de grootste helft van die éne kerk der Reformatie zich voegen bij de P.v.d.A. en de V.V.D. En wat betekent dan in concreto het samen behoren tot dezelfde kerk voor de politieke éénheid?

HIER voegt zich nog een derde vraag bij. Hoe langer hoe meer voelen de kerken zich geroepen om kerkelijke uitspraken te doen over politieke vraagstukken

De Ned. Hervormde Kerk heeft zich op krasse en radicale wijze uitgesproken over het vraagstuk der kernwapenen.

Wij citeren:

„Wat men in de wereld reeds nu zeker moet weten van de christenen en van de kerk is, dat zij van oordeel zijn dat de kernwapenen ook

in het uiterste geval niet gebruikt mogen worden en dat christenen het niet voor hun, aan het Woord en de beloften Gods gebonden, geweten zullen kunnen verantwoorden aan zulk een oorlog met kernwapenen hun medewerking te geven. Dit moet nu reeds worden gezegd en dit moet nu reeds geweten worden.”

Het rapport constateert dan verder, dat de consequenties van deze stelling nadere doordenking vragen en als eerste consequentie wordt gesteld, dat als een communistische staat met kernbommen begint te gooien, dit in geen geval mag worden beantwoord met het gebruik van hetzelfde wapen. (Wat betekent volledige capitulatie à la minute)

NU is het merkwaardige, dat alle protestants-Christelijke partijen dit standpunt hebben verworpen, en dat het is aanvaard door de P.S.P. (die evenwel vindt, dat het nog niet ver genoeg gaat) en door een aantal leden van de P.v.d.A., die daarvoor alle ruimte hebben verkregen binnen het

kader van hun partij. Dit wijst op de mogelijkheid, dat juist een prot. Christelijke partij, als de kerk tot eenheid is gekomen, genoodzaakt zal zijn, uit haar overtuiging, uit haar diepste beginselen, zich te stellen tegenover uit-

door H. Algra

spraken van de kerk, ook van de éne kerk, waartoe alle leden van de partij na „oplossing” van de kerkelijke verschillen, zouden komen te behoren.

HET is in een kerk denkbaar, dat het ene kerklid ijvert voor de N.C.R.V., het andere kerklid voor de V.P.R.O. en een derde kerklid voor de V.A.R.A. Dat het ene kerklid de tribune beklimt om te pleiten voor de bekende regel: onverdeeld naar de openbare school en het andere kerklid zijn krachten geeft aan het Christelijk onderwijs. Dat het ene kerklid mee leiding geeft in het C.N.V. en het andere zich uit overtuiging aansluit bij het N.V.V.

Natuurlijk is dat ook denkbaar in de politieke partij.

Maar zo'n politieke partij begeren wij niet. Het zou een partij worden waarbij elke dag als parool werd uitgegeven: hier staan wij en sommigen van ons kunnen ook nog wat anders.

Wanneer het imago van de A.R. partij ter sprake komt, dan stellen wij het op prijs, dat het volk kan zeggen: het zijn lui, waarvan wij weten, waar ze staan. Het is geen verzameling van vogels van alle pluimage, die elkaar in de stichtelijkheid plegen te vinden of door een soort kerkisme worden bijeengehouden, maar zij vormen samen een politieke partij van overtuigde mannen en vrouwen, die samen weten te kiezen en in beslissende zaken één lijn weten te trekken.

* * * Renesse en Scheveningen

Renesse is een van de weinige badplaatsen, waar het des avonds nog rustig kan zijn, zonder tingel-tangels en danszalen. Een aantal nozems is er gekomen, heeft des nachts het strand onveilig gemaakt, vernielingen aangericht, mensen gemolesteerd. Voor de t.v. is er aandacht aan gewijd en de dorpsveldwachter heeft niet meegedeeld, welke maatregelen hij heeft genomen, om herhaling zo mogelijk te voorkomen, maar wel begrip gevraagd, begrip van de kijkers en hoorders, voor het optreden van deze nozems. Eigenlijk is het de schuld van de nette burgers van Renesse. Zij willen wel van de badgasten profiteren, maar geen geld spenderen voor evenementen, die des avonds bevrediging geven aan hen, die nu, begrijpelijkerwijze, tot vernielingen en straatschenderij overgingen. Aldus de veldwachter van Renesse en de zich daarbij aansluitende tv-commentaren. Als men maar eerst „begrip” heeft. Dat is de hele zaak in het progressieve denken.

In Scheveningen, in de hoge en ruime Kurzaal, werd iets geboden, dat de nozems vergeefs in Renesse zochten.

Daar was een voorstelling van een Engelse club met gitaren. Zij noemen zichzelf rollende stenen. Het is een bende geworden, zonder dat men zelfs de muziek der gitaren heeft gehoord. Er is hevig gevochten met de politie. De tv-ploeg van het Rem-eiland, die dit cultuurevenement moest opnemen, heeft de jongelui, die in het beeld kwamen, aangespoord, om „lekker gek” te doen. Om op die manier een goed programma te krijgen voor de tv van het Rem-eiland. Gevolgd door reclame.

Het is een wilde veldslag geworden.

Maar Het Vrije Volk geeft de schuld hoofdzakelijk aan de Haagse politie. Die heeft te hard afgeturfd. Wij willen een tip geven. Als de rollende stenen weer met hun gitaren komen, moet men politiemannen met het begrip, dat in Renesse openbaar werd, de handhaving van de orde in de Kurzaal opdragen. Met begrip voor de nozems. De Haagse politie slaát ze alleen maar, en begrijpt niet.

* * * Onbegrijpelijk

Het is een trieste gang van zaken op Cyprus. Ten einde raad zijn de Turken overgegaan tot gewelddadige actie teneinde de Turks Cyprioten te hulp te komen. Hoezeer deze actie volledig is af te keuren — mede vanwege de honderden onschuldigen die bij de bombardementen het leven hebben gelaten — geheel onbegrijpelijk is deze actie ook weer niet. Het bewind van aartsbisschop Makarios heeft vanaf de aanvang niets nagelaten de beide volksgroepen — Grieken en Turken — op Cyprus tegen elkaar op te stoken, waarbij de Turken, die slechts 1/5 deel van de bevolking uitmaken, uiteraard het onderspit moesten delven.

Dat was ook de bedoeling van de aartsbisschop. Hij verlangt — tegen het verdrag van 1960 in — de absolute macht over het eiland van zijn Griekse groep.

Dit wetende is het onbegrijpelijk dat noch de NATO, waarvan zowel Griekenland als Turkije lid zijn, noch Amerika, noch de westelijke mogendheden met name Engeland niet eerder de nodige serieuze pogingen hebben ondernomen het Cyprusconflict te doen beëindigen. Het gevolg is, dat de Griekskatholieke aartsbisschop nu de communisten in Rusland, Egypte en Syrië te hulp heeft geroepen. De spanningen in de wereld worden er zo niet minder op.

volgt in de wintermaanden ook eens een cursus spreken in het openbaar

een dergelijke leergang is voor u van eminent belang om in het leven te slagen.

Onze mondelinge cursus 'Spreken in het Openbaar' opent voor u de mogelijkheid om uw spreekangst, examen- en autoriteitenvrees, angsttranspiratie, hartkloppingen, blozen, verlegenheid, schroom, nervositeit en alle andere remmende invloeden te overwinnen.

De leergang 'Spreken in het Openbaar' vormt uw PERSOONLIJKHEID en in uw optreden wordt u positiever, waardoor u in staat zult zijn om: meer te verdienen, meer te verkopen, uw omzet op te voeren, promotie te maken en op ongedwongen en natuurlijke wijze uw woordje te kunnen en te durven doen.

Begin september vangt onze lessen weer aan. Zij worden 1x per week in besloten kring in nevenstaande plaatsen gegeven. Wilt u een profiel bijwonen, post dan direct onderstaande bon. Wij zenden u omgaand een introductiekaart toe voor de door u gewenste plaats.

Gaarne ontvang ik, zonder de geringste verplichting, een introductiekaart voor de plaats:

De Heer/Mevr./Mej.

Straat

Woonplaats

Dit bon uitknippen of overnemen en verzenden in een envelop gefrankeerd met 15 cent

instituut RHETORICA

instelling zonder winstdoel
Visstraat 19 - Dordrecht
postbus 144 - tel. (01850) 7283

ALKMAAR
ALPHEN A/D RIJN
AMERSFOORT
AMSTERDAM
APPELDOORN
ARNHEM
BERKEL (ZH.)
BOLSWAARD
BREDA
BRIELLE
COEVORDEN
DELFT
DORDRECHT
DRIEBERGEN
EINDHOVEN
EMMEN
ENKHUIZEN
ENSCHDEDE
FRANKER
GORCUM
GOUDA
GRONINGEN
DEN HAAG
HAARLEM
HARLINGEN
HEERLEN
HELMOND
*HERTOGENBOSCH
HILVERSUM
HOOGVLIET
LEERDAM
LEEUWARDEN
LEIDEN
MAASTRICHT
MIDDELBURG
NIJMEGEN
ROERMOND
ROTTERDAM
SCHOONHOVEN
SITTARD
SPIJKENISSE
TIEL
TILBURG
UTRECHT
UTRECHT
VEENDAAAL
VLAARDINGEN
WEERT
WORMERVEER
ZAANDAM
ZIERKZEB
ZWOLLE

*** Zinkend schip

Het is bekend, dat sommige personen, die in de politiek in de voorste rij staan, tegelijk ook verantwoordelijkheid dragen in een grote onderneming. Als Commissaris. Als president-commissaris. Ook wel als gedelegeerd commissaris. Dat staat in hun vrijheid. De ene politicus is er nog burgemeester bij, of gedeputeerde, of veebokker. De ander is aandeelhouder en commissaris. Maar als hij dat laatste is, dan geeft hij aan de onderneming soms meer cachet, meer standing. Zijn naam schijnt vertrouwen te honoreren. En in elk geval wordt van hem verwacht, dat hij op de bres zal staan, als het moeilijk wordt. Dat is hij verplicht jegens hem die mee om zijn naam en gezag hun vertrouwen gaven aan de onderneming.

De motorenfabriek Pluvier heeft miljoenen verlies geleden. Dat is voor de aandeelhouders onaangenaam. Het is in zulke gevallen niet altijd nodig, een zondebok te zoeken. Maar wel is het vreemd, wanneer de aandeelhouders dan ontdekken, dan althans één der commissarissen voortijdig is afgetreden. Dat is in dit geval een feit. De voorzitter van de Eerste-Kamerfractie van de V.V.D. is in de loop van het jaar, dat de zware verliezen werden geleden vertrokken.

Het kan zijn uit protest tegen een beleid, dat hij funest achtte. En dan zal dat motief in de volle openbaarheid moeten komen. Want anders is de schijn aanwezig dat hij als eerste het schip verliet, toen het lek was gestoten.

*** 64 jaar

Rijksambtenaren van hoog tot laag worden, als zij 65 jaar geworden zijn gepensioneerd. Dat is nog altijd een goede regel. Al zijn er ongetwijfeld personen die hun functie ook daarna nog naar behoren zouden kunnen waarnemen.

Maar dat als hoofd van een der belangrijkste diensten van een ministerie een 64-jarige wordt benoemd is een beleid dat geen bewondering kan wekken.

Minister Veldkamp heeft dit gepresteerd: een 64-jarige is benoemd tot directeur-generaal van de volksgezondheid.

Wij onderschatten de vele kwaliteiten van de benoemde is genen dele. Wij gunnen de benoemde gaarne een hogere pensioengrondslag.

Maar wij achten een dergelijke benoeming die maar voor één jaar geldt in het algemeen niet in het belang van zo'n belangrijke tak van dienst.

N. Warner:

HET WOORD VANDAAG

Een niet gedateerd Bijbels dagboek, zodat een ieder naar persoonlijke behoefte kiezen kan.

Alom in de pers geprezen!

Verkrijgbaar in de boekhandel.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

Reacties op een „open brief”

In het Gereformeerd Kerkblad voor Drente en Overijssel heeft ds. IJ. K. Vellenga een tweetal artikelen geschreven over „Kerk en Politiek”.

Aanleiding hiervoor was de „Open Brief”, die een aantal gereformeerden — allen leden van de P.v.d.A. — gericht had aan de laatstgehouden generale synode van de Gereformeerde Kerken.

In deze „Open Brief” danken nu de schrijvers de synode voor haar uitspraak, die zij naar aanleiding van en in antwoord op het bekende verzoek van de kerkeraad te Lippenhuizen-Hemrik heeft gedaan.

Uitvoerig staat ds. Vellenga stil bij de volgende passage uit deze brief:

„Wij geloven niet, dat u van één socialist hebt gehoord of gelezen, dat hij deze uitlegde als een „toestemming” om maar lid van de Partij van de Arbeid te worden. Wij verlangen een dergelijke toestemming ook niet van u, omdat ons inziens een kerk niet groeppen is de politieke partijkeuze van haar leden op een dergelijke wijze te bepalen, evenmin als een politieke partij tot taak heeft geloofsuitspraken te geven, ook niet in haar beginsel-program!”

Ds. Vellenga zegt hiervan, dat als het gezegd wordt, zoals het er staat, geen gereformeerd christen dit zal bestrijden.

„Maar”, zo gaat hij verder, „de geloofsuitspraken der kerk raken wel het leven der gelovigen in alle verbanden waarin zij leven. Wat de gelovigen als waarheid hebben leren belijden en als leugen leren verwerpen, belijden en verwerpen zij niet alleen binnen de muren van het kerkgebouw, maar ook binnen de wanden van hun huis, ook op het karwei, ook in het zwembad.

Wie gelooft in de liefde van zijn vrouw, doet dat niet alleen als hij tegenover haar aan tafel zit, maar ook als hij zijn klanten bezoekt, op het land werkt of in de fabriek staat. Misschien zal hij er alleen „uitspraken” over doen als hij bij haar is, maar wat hij in die uitspraken onder woorden brengt, zal hij ook in zich omdragen als hij niet bij haar is. Ook zullen de aanleidingen er zijn, dat hij er daár van getuigt, bijvoorbeeld schenkend aan wat er mee in overeenstemming is, afwijzend wat dat niet is.

Wie gelooft in de liefde Gods in Christus en het recht van deze liefde op zijn leven, zal dat altijd beseffen en van geen relatie, geen terrein, geen handelen weten, waarvan hij zegt: dit gaat buiten mijn geloof in Gods liefde en het recht van die liefde op mij om.

Nee, een politieke partij heeft geen geloofsuitspraken te doen. Maar een politieke partij zal wel moeten vertellen wat zij zoekt en bedoelt. Als zij dat doet, zal aan de dag treden wat zij van die liefde Gods en het recht der liefde denkt. Dat kan niet missen, omdat dit zo'n geheel het leven beheersende zaak is. En als een politieke partij zich daar niet over uitlaat en kennelijk in haar zoeken en streven er geen rekening mee houdt, is dat voor een mens, voor wie dit het geheim en het hart van zijn leven is, moeilijk te dragen. Want politiek bedrijven is een gewichtige en verantwoordelijke zaak. Het bedoelt de samenleving te ordenen. En dat is niet een zaak van techniek, redelijk denken en fatsoenlijk handelen, maar dat heeft te maken met ons hart, onze overtuiging, ons geloof in Gods Woord.”

Ds. Vellenga neemt aan, dat niemand in de P.v.d.A. om zijn geloofsovertuiging in een hoek zal worden gezet,

KERK EN POLITIEK

maar dat die overtuiging er volledig recht van spreken heeft.

„Maar hoe dan verder? Wordt ze ook als norm voor het politiek handelen van de partij aanvaard? Misschien soms. Zeker vaak niet. Daar mag niemand zich dan over beklagen. Want de overtuiging van de afzonderlijke christen binnen de partij is niet de overtuiging van de partij. Die christen kan geen beroep doen op een gezamenlijk aanvaarde overtuiging.

In de politiek gaat het om het ordenen van de samenleving, om het vaststellen van regels, het maken van wetten, die gelding hebben. Hoe die worden wordt mee bepaald door de getalssterkte van de politieke groeperingen. Mee bepaald. Daarom moeten de christenen zich voor het politieke leven aaneensluiten. Het gaat in de politiek niet om getuigen alleen, maar ook om het bereikbare te bereiken. Het zal wel waar zijn, dat christenen in de politiek vaak falen, ook in partijverband. Veel zal misschien blijven beneden de gouden standaard van geloof en overtuiging. Helaas. Maar ondanks dit zal er toch altijd meer aan christelijke ordening te verwerklijken zijn met zulk een christelijke partij, dan met een partij, die zich als partij niet wil laten leiden door geloof in de openbaring van de Bijbel. Daarom is de christelijke organisatie, ook de christelijke politieke partij nodig. En de kerk zal hier achter moeten staan. Gelijk onze kerken dat ook klaar en duidelijk doen. Zoals nog eens weer is uitgekomen in een nadere uitspraak van de laatstgehouden synode.”

In het tweede artikel gaat ds. Vellenga in op een brief die hij ontving van een trouw en meelevend lid van de Gereformeerde Kerken en die vanaf de oprichting principieel lid is van de P.v.d.A. De mening van de briefschrijver is:

„Je kunt vóór en tegen medezegenschap, vóór of tegen belastingverlaging zijn, vóór en tegen beheersing van de grondprijzen, het standpunt van de heer X (een rijk man) of dat van de chr. vakorganisatie aanvallen of verdedigen tegelijk, omdat er geen „christelijke” politiek bestaat, maar alleen een politiek van christenen, die over verschillende dingen vaak tegenstrijdig denken. Volmaakt begrijpelijk overigens: je kunt de achtergronden van iemands overtuiging nu eenmaal niet wegdenken. t Maakt een groot verschil of je bankdirecteur, huiseigenaar of dat je arbeider bent aan de lopende band. Aandeelhouders en fabrieksarbeiders, boeren en consumenten, producenten en middenstanders, allen levende vanuit de ontmoeting met Jezus Christus als Heiland kunnen elkaar alleen maar vinden in een compromis zodra het t staatkundig handelen betreft. Jij wat en ik wat: de belastingverlaging en de verhoging van de A.O.W. tegelijk. Dat maakt het voor de kerk zo moeilijk.”

Hierover schrijft ds. Vellenga in het vervolg van zijn artikel:

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

fijn! die ken ik

INTERBONDS GESPREIDE BELEGGING IN BUITENLANDSE OBLIGATIES.

Vermogen in laatste vier jaar verviervoudigd tot meer dan f 40.000.000.-

Beurskoers ca. f 7,28 per participatie. Uitkering over de periode 1.5.'63-30.4.'64: f 41,44 incl. f 4,84 belastingvrij uit gerealiseerde koerswinst.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders:

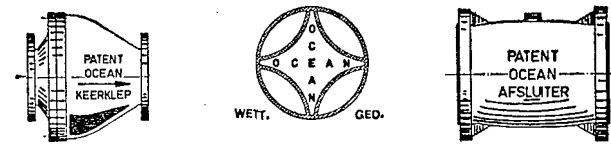
LABOUCHERE & CO N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

Een argument aan flarden

(Uit: „Het Parool”)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
BATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
 VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
 CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
 VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

**Houthandel en kistenfabriek
 MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
 Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

**JAN LINGEN'S
 BETONINDUSTRIE N.V.**

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
 PAPENDRECHT

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
 's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
 Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
 Telefoon 19 10 44

Aannemingsbedrijf
**HARM FOKKENS
 NAARDEN N.V.**

Voor betere beton ...
N.V. SCHOKBETON
 Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen,
 Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist

**AANNEMINGSBEDRIJF
 „SCHOUWEN-DUIVELAND“ N.V.**
 Schuithaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110 - 2478
 Telefoon 01110-2478
 Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water-
 en wegebouwkundige werken.

**N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF
 VAN OORD**
 Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam
 RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Grondboringen Bodemonderzoek
 Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
 Pompinstallaties Beregeningsinstallaties
 Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM
 TELEFOON 08379 - 2227

**BAGGERMAATSCHAPPIJ
 TJAART VAN DER MOLEN NV**
 GRONINGEN
 Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf
 GRIJPSKERK - LEEUWARDEN
**WEGEN,
 GROND- EN WATERWERKEN**

**14 gemeenten werken samen in st
 „DRIEPROVINCIEËNDAM“**

*De Commissie Samenwerkende Gemeenten „Drie-
 provinciëndam“, onder voorzitterschap van de heer
 W. M. van der Harst, burgemeester van Ooltgensplaat,
 Oude Tonge en Den Bommel heeft op 24 januari 1963
 aan de Stedenbouwkundige professor Wiegier Bruin
 te Amsterdam en ir. W. F. Schut van het Instituut
 Stad en Landschap van Zuid-Holland te Rotterdam,
 met hun gezamenlijke assistent, de heer A. Schat,
 eveneens te Rotterdam, opdracht verleend tot het ma-
 ken van een ontwerp-structuurplan voor het gebied
 van de samenwerkende gemeenten in de omgeving
 van de Haringvlietbrug, de Volkeraksluizen, de dam
 over de Hellegatplaten en de dam door de Grevelingen.
 Deze 14 samenwerkende gemeenten zijn achtereen-
 volgens in de Hoeksewaard: Numansdorp, Strijen en
 Zuid Beijerland;
 in noordwestelijk Noord-Brabant: Dinteloord en
 Prinseland, Eijndam, Klundert, Nieuw-*

*Vossemeer, Steenberg en Willemstad;
 in het noordelijk deel van Zeeland: Bruinisse en
 Sint Philipsland;
 in het oostelijk deel van Goeree-Overflakkee: Oolt-
 gensplaat, Den Bommel en Oude Tonge.
 Bij de formulering van de opdracht gold als uit-
 gangspunt: het totstandbrengen van de werken van
 het Deltaplan, in het bijzonder van de ontworpen ver-
 keerswegen, is van groot belang voor de ontwikkeling
 van het gebied van de 14 gemeenten.*

*Het structuurplan „Drie Provinciëndam“, dat een
 lijvig boekwerk is geworden, is één dezer dagen ge-
 reed gekomen en aan de desbetreffende gemeentebe-
 sturen aangeboden. Een uiteraard verkorte weergave
 vindt u in bijgaand artikel.
 Het plan zal voor de toekomst van veel betekenis
 zijn voor de 14 genoemde gemeenten.*

„Op welke wijze kunnen de Deltawerken dienstbaar gemaakt worden aan de ontwikkeling van een gebied en op welke wijze kan aansluiting plaatsvinden aan genoemde Deltawerken“, aldus burgemeester W. M. v. d. Harst van Ooltgensplaat in zijn openingsrede tijdens het aannemen van de Structuurschets „Drie Provinciëndam“ te Willemstad.

Deze twee vragen waren zeer belangrijk voor de 14 gemeenten die rondom het Haringvliet, Volkerak, Krammer en Grevelingen zijn gelegen en die zich na rijp beraad hebben verenigd in een Commissie Samenwerkende Gemeenten „Drie Provinciëndam“. In opdracht van deze commissie is er een zeer belangrijk rapport verschenen, dat speciaal voor de landbouw, de scheepvaart en de recreatie waard is om gelezen te worden. Er worden hier zaken in onthuld met verstrekkende gevolgen en grote perspectieven. Over het rapport en de daarbij behorende kaart werd een toelichting gegeven door de ontwerpers: professor Wiegier Bruin te Amsterdam, ir. W. F. Schut en de heer A. Schat te Rotterdam.

Grote wateren

Allereerst wordt in het rapport gewezen op de grote rivieren, welke de drie provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland van elkaar gescheiden houden. Daarna volgt de economische-geografische structuur en de demografische structuur, waarin gewezen wordt op de geringe bevolkingstoename ten gevolge van het belangrijke vertrekoverschot uit deze streken en het relatief gering geboorteoverschot, waardoor een veroudering van de bevolking zichtbaar wordt.

In het hoofdstuk Technische aspecten spreekt het rapport over het samenwerkingsverband „Drie Provinciëndam“, dat gericht is op de structurele ontwikkeling van het gebied waar drie provincies in het zuidwesten van ons land als het ware scharnierend in elkaar grijpen. Daarbij domineren de veranderingen uit waterstaats oogpunt in het overgangsgebied van het noordelijke en het zuidelijke Deltabekken van onze grote rivieren.

Na afsluiting van het Haringvliet in 1968 zal er een periode van omstreeks tien jaar aanbreken, waarin de getijbeweging ten noorden van de Volkerakdam sterk gedempt en die ten zuiden

van deze dam aanmerkelijk versterkt zal worden. Noordelijk zal het gemiddelde waterpeil op een niveau komen te liggen tussen N.A.P. en 0.80 m boven N.A.P. Zuidelijk van de Volkerakdam zal de getijbeweging gaan variëren tussen 1.90 m beneden tot 1.90 boven N.A.P. Momenteel is de getijbeweging bij de Volkerakdam bij gemiddeld laagwater 0.80 m beneden N.A.P. en een gemiddeld hoogwater van 1.30 m boven N.A.P.

Uitvoerig worden de huidige waterstaatswerken omschreven en van een toelichting voorzien.

Werken van groot formaat

Naast de in aanbouw zijnde sluizen in het Volkerak kondigt het rapport zeer grote werken aan in het gebied van het Volkerak, Krammer en de Eendracht. Het ontwerp-verdrag tussen België en Nederland inzake de Schelde-Rijnverbinding geeft aan: het verruimen van de Eendracht en het verbeteren van het tracé van deze vaarweg; het graven van een kanaal door de Slaakdam en de Prins Hendrikpolder en het aansluiten daarvan aan de Eendracht enerzijds en het Kramer

anderzijds; de bouw van bruggen over de hierboven genoemde vaarwegen; uiterlijk twee jaar nadat de getijweging op de Oosterschelde van wezenlijke betekenis meer is geworden de aanleg van een leidam langs vaargeul door de Oosterschelde en de verdere verruiming van de Eendracht en het aanbrengen van de definitieve voorzieningen.

Landwinst

De mogelijkheid bestaat dat de delijke Hellegatplaten verbonden worden aan het eiland Goeree-Overflakkee. Dit zou een landwinst leveren van een kleine 400 ha, waar 145 ha geschikt zijn om voor akbouwdoeleinden te worden ingericht. Het resterende gebied zal een restieve functie verkrijgen. Rijkswaterstaat verwacht, nadat de brug tussen Numansdorp en Ooltgensplaat voltooid is, dat de Deltawerken om de spectaculaire Deltawerken dit drielandpunt in ogenschouw nemen.

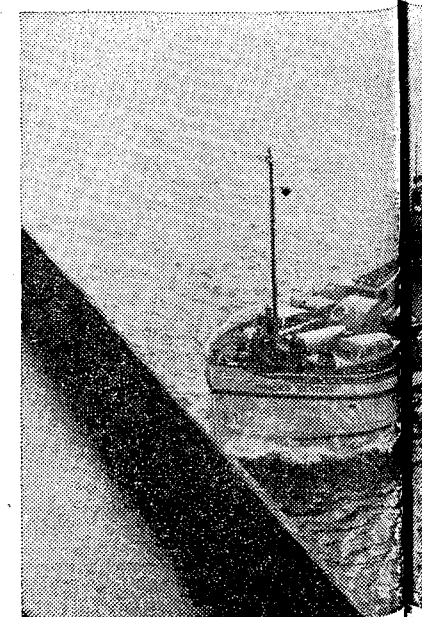
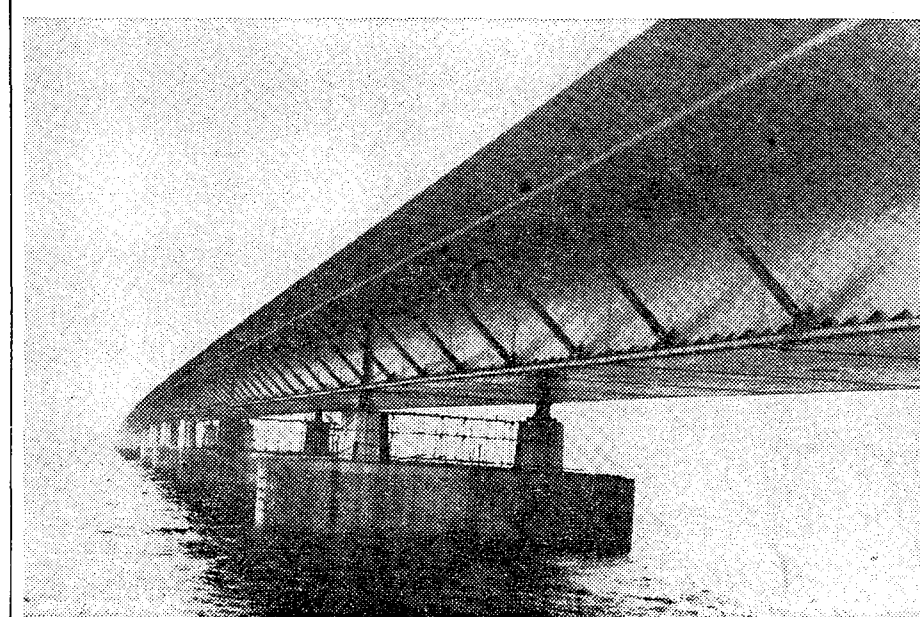
Om dit te bereiken zouden de Hellegatplaten ook aan de zuidzijde dicht te worden bedijkt, n.l. van het keersplein naar de havenmond Ooltgensplaat. Deze verbinding moeten worden aangelegd voor Volkerak zal zijn afgedamd. Aan moet men wachten tot na 1978.

De toekomstige ontwikkeling van gebied in het Drie Provinciëndam band zal niet in de laatste plaats den beïnvloed door de bij Rijkswaterstaat nog in studie zijnde riviernormalisaties van het Hollands Diep, Haringvliet, de Dordtse Kil en het

Industriële werkgelegenheid

Wat de industriële werkgelegenheid betreft sluiten de ontwerpers van rapport zich in hoofdzaak aan bij de voornaamste denkbeelden die zowel de provinciale als in de streeksta

De 1222 meter lange brug tussen Numansdorp en Ooltgensplaat verbindt het eiland Goeree-Overflakkee met de vaste wal. Deze verbinding is voor het eiland van veel betekenis. Deze brug zal ook veel vraagstukken met zich brengen, speciaal voor de recreatie en de wegen, die op een drukker wordend verkeer onvoldoende zijn ingesteld.

Tussen Den Bommel en Numansdorp dagelijks een aantal diensten. Men kan ook reizen tussen Dintelsas en Ooltgensplaat, totdat in 1968 de Volkerakdam klaar is.

structuurplan

ontwikkeld ten aanzien van de Dintelmond (bij Dintelsas) en de Rodevaartmond. De aspecten van de ontwikkeling van de Bergen op Zoomse haven vallen buiten het bestek van dit structuurplan. Wel wordt opgemerkt dat een steeds belangrijker aanhakingspunt ligt van de sterk geïndustrialiseerde Brabantse stedengroep met de binnavaart op Antwerpen, Rotterdam en Blij. De ontwikkeling van de Theodorusshaven is hiervan reeds een sprekend bewijs.

Zolang de Eendracht echter niet verder is en de Slaakdam niet is doorgraven in het kader van de overeenkomst inzake de Schelde-Rijnverbinding, zal de afstand van Bergen op Zoom tot de zeehavenzone aan de Oude Waterweg groter zijn dan die van de Rodevaartmond en de Dintelmond uit. De Dintelmond heeft reeds om mee te beginnen. Op zeer korte termijn komt nl. bij de rijksvluchthaven het eerste terrein van circa 35 ha beschikbaar. Bij het in aanbouw zijnde grote sluizencomplex zou later geleidelijk omstreeks 200 ha industrieterrein sloten kunnen worden.

Dintelmond ontwikkeling blijft wel achter deze sluis liggen. Aan Rodevaartmond zijn op zeer korte termijn geen mogelijkheden aanwezig. Het afsluiten van het Haringvliet open zich perspectieven en het gebied komt hier buitendijks te liggen. Dit zal weinig landbouwgrond kosten.

Loswal langs Volkerak

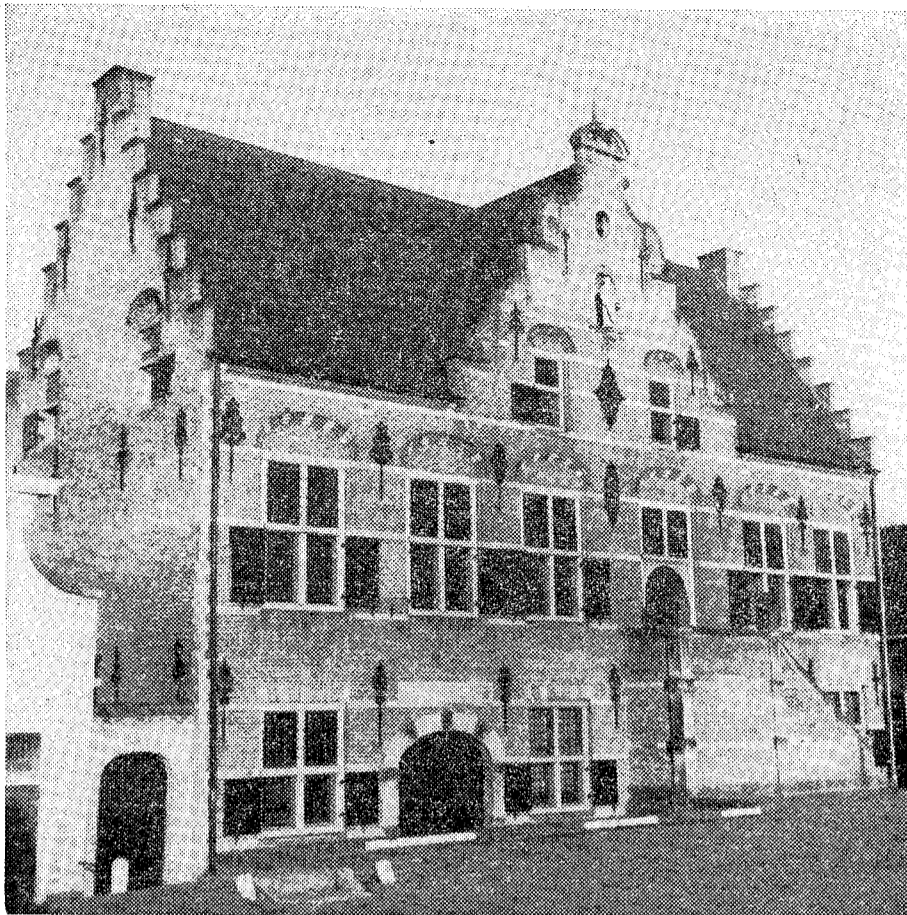
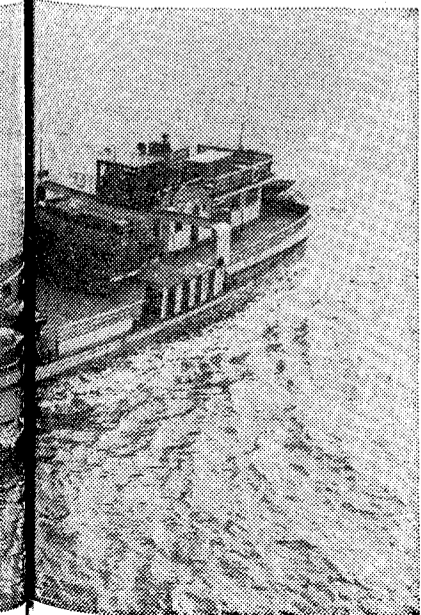
De vraag is waar de niet-agrarische gelegenheid op Flakkee de beste regeert. Dit is primair afhankelijk van het havenconcentratievraagstuk. De ontwerpers menen dat voor havenaccommodaties in het oost van het eiland gepleit kan worden: eerste voor Ooltgensplaat en tweede voor Oude Tonge. Het bij Ooltgensplaat aangegeven bedrijfsterrain in de structuurplan van Goeree-Overflakkee hangt samen met de aan de Rijksstaat gedane suggestie van een wal aan het Volkerak ter vervanging van de bestaande haven. De haven van Oude Tonge kan ook een belangrijke rol voor de watersport vervullen. Voor het aantrekken van stuwende industrie achten de ontwerpers Flakkee het aangewezen gebied, ook niet op korte termijn gezien.

Voor Bruinisse acht men een verdere industriële ontwikkeling stellig op zijn plaats.

Omschakeling op tuinbouw

Voorts verwacht men in de landbouw Bruinisse een toenemende overschakeling op tuinbouw. Ook voor Sint Philipsland zien de ontwerpers een gunstig perspectief, waaronder ook een mogelijke tuinbouwontwikkeling.

De dienst blijft gehandhaafd

De gemeente Ooltgensplaat op de meest oostelijke punt van Goeree-Overflakkee heeft enkele prachtige bouwwerken. Een daarvan is het monumentale raadhuis, gebouwd in 1616 en in 1939 gerestaureerd. Het is een ontwerp van dezelfde architect, die ook de raadhuisen van Bolsward en Klundert heeft gebouwd.

Bij de Dintelmond is een spoorwegtracé vrijgehouden in de richting Flakkee. Alleen voor recreatie is deze lijn niet exploitabel.

Verder wordt breedvoerig gesproken over de woonbehoeften en de woonkernen. Voor Numansdorp verwacht men een uitgroei tot 8 à 10.000 inwoners. Ooltgensplaat zal een deel van de Dintelmond-werkers gaan verzorgen.

Nieuw-Vossemeer zal als agrarisch gebied wel een expulsiegebied blijven. Hier is mogelijkheid tot tuinbouw.

Recreatie

Het verkeersplein op de Hellegatplaten zal uitgroeien tot belangrijk centrum voor dagtoerisme. Men zal benieuwd zijn naar de brug en de sluisen in de Volkerakdam. Het Rijk treft derhalve voorbereidingen om hen, die straks enige tijd willen vertoeven, de gelegenheid te bieden de werken van dichterbij te bezien, zonder gevaar voor het wegverkeer. Bij het verkeersplein in het Hellegat is een plateau van circa 6 ha geprojecteerd waarop een motel kan worden gebouwd en een groot parkeerterrein kan worden aangelegd. Als dit plein met een dam aan de havenmond van Ooltgensplaat verbonden is, als reeds hierboven omschreven, kan er een strand langs het Volkerak worden aangelegd plus 220 ha bos, weide en water, dat als wandelgebied en gelegenheid voor dagcamping is te ontsluiten, alsmede 10 ha kampeerterrein. Daarom is spoedig inpoldering van de Hellegatplaten van groot belang. Voor het inpolderen is een extra uitgave nodig van enkele miljoenen gulden, doch daar staat tegenover dat de kosten voor dijkverhoging van de polders Het Rietveld en de Adriaanpolder te Ooltgensplaat kunnen worden bespaard.

De gemeente Oude Tonge telt veel schippers onder haar bevolking. Als men tussen kerstmis en nieuwjaar „thuis” is ligt de haven vol schepen en vooral als het echt wintert geeft dit het dorp een imposante aanblik.

Ook bij de Volkeraksluisen te Willemstad zal voor recreatierruimte worden gezorgd. Gestreefd wordt naar een gescheiden houden van het intensieve sluisbedrijf en het toerisme bezoek, zonder het publiek daarbij geheel de kans te ontnemen de bedrijvigheid van de sluisen te zien. Aan de kade van de wachtplaats voor de scheepvaart bij de noordelijke ingang van de sluisen zal gelegenheid geschapen worden voor de vestiging van enkele winkels en bedrijven in verband met de scheepbevoorrading. Ook zal een café of dijkhoogte kunnen worden gesticht met uitzicht over het Hollands Diep en de invaart in de sluisen.

Watersport

Ter bevordering van de verkeersveiligheid te water is het wenselijk, in het zuidelijk deltabekken de steunpunten voor de watersport zoveel mogelijk ten westen van de nieuwe Schelde-Rijnverbinding te houden. Voor St. Philipsland, Bruinisse en Oude Tonge opent zich daardoor een perspectief voor verdere watersportontwikkeling.

Tot slot vermeldt het rapport, waaruit wij slechts een kleine greep hebben gedaan, dat het inwoneraantal van de gezamenlijke 14 gemeenten op 1 januari 1963 52.935 personen bedroeg. De capaciteit van dit woongebied zal kunnen stijgen en worden opgevoerd tot 125.000 personen omstreeks 1990. Alles lijkt heel groot en misschien enigszins fantastisch, maar vergeet niet aldus professor Wieger Bruin, dat de oorlog van 20 jaar geleden als gisteren was en dat het jaar 2000 als morgen is.

P. in 't Veld

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

„IN DE GOUDEN CHRONOS”

Koopt bij Antoon v. Boven v.h. v. d. Berg

Double damespolshorloge,	10 st. 2 jr verzekerd v.a.	27.50
Chroom jongens- en herenhorl.	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	29.75
Enicar pracht horloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	57.50
Gouden dameshorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	62.50
Gouden herenhorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	95.—
Wekker,	1 jaar garantie, v.a.	7.75
Klokken (elektrisch)	1 jaar garantie, v.a.	26.—

Grote keuze gouden ringenhangers, ook munten of dierenriem, armbanden, boogcolliers.

GOENENDAAL 16 - TELEFOON 5196 - GOUDA
Taxatie en inkoop van goud, zilver en diamanten

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.
ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN
GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMER

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

Technisch Installatie Bedrijf Firma H. A. Cats

NIJWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIJ - TEL. 2367
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

HET GOOI „Cinderella”

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151
U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella”

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „1e Gooise-Gasservice-Dienst”, met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,
Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

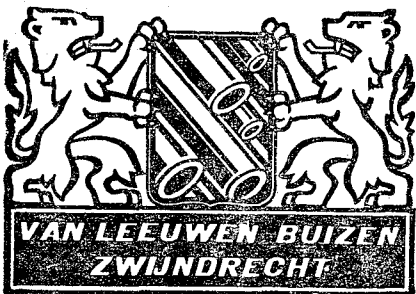
D. G. Reesink
TALMALAAN 12
SOESTDIJK
Telefoon 2401
TIMMER-, METSEL- EN ONDERHOUDSWERKEN BOUWBEDRIJF

W. van HEERDT
HET ADRES voor rijwielen en bromfietsen o.a. Gazelle en Phoenix rijwielen, Batavus bromfietsen.
Giro 178259 - Betalingen worden prettig geregeld.
Hoge Larenseweg 123 (hoek Goudriaanstraat) - Telefoon 12404 - Hilversum

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
 Directie- en schaftketen
 Voodwoningen
 scholen en kerken.
 Directie- en schaftwagens
 etc

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Firma Jan de Mik
 HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno 01846-2156-2484
 Hardinxveld-Giessendam

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
 1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

M. C. van Staaveren
 AALSMEEK - TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
 FRESIAZADEN

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(33)

Wilkes Booth verliet zijn hotel. Hij bleef even staan bij de portier en vroeg hem om de loopjongen even een brief voor hem te laten posten. De brief was geadresseerd aan zijn moeder, die nu samen met Edwin in New York woonde. De portier beloofde het in orde te maken en de jonge dandy wandelde naar buiten. Hij liep de Avenue op, knikte gemuseerd naar de heldenvereerders die elkaar aanstootten en hem nagaaptten en ging bij Tenth Street rechtsaf in de richting van Ford's Theatre. Hij zou zijn post gaan halen. De brief die hij er hoopte te vinden zou afkomstig moeten zijn van Sam Arnold in Fort Monroe en een belofte bevatten om onmiddellijk naar Washington te komen.

The Ford Opera House — de officiële naam van het theater — lag aan de oostelijke zijde van Tenth Street tussen E en F. Het was een rood stenen gebouw van drie etages en het was nu ongeveer achttien maanden oud. Het had vijf gewelfde poorten, maar alleen de middelste leidde naar het bureau en de hal. Ten westen van het theater — langs F Street — lag Ferguson's Restaurant. Ten oosten ervan — langs E Street — lag Taltavul's bar. Aan de overige zijden werd het theater omringd door kleine stenen woonhuizen die nauwelijks meer dan zeven, acht meter breed waren en die tegen elkaar aan waren gebouwd. De straat was ongeplaveid en modderig en voor de hoofdingang van het theater lag een houten plankier om de dames geen natte voeten en besmeurde rokken te laten krijgen als ze uit hun rijtuigen stapten.

De toneelspeler liep het kantoor van de directeur binnen met de gemeenzaamheid van een oude vriend. Hij nam zijn post en zei „Hallo!” tegen Henry Clay Ford. Ze zaten gezellig met elkaar te roddelen over theater en over toneelspelers toen James J. Gifford, de timmerman van het theater, binnen kwam en vroeg wat mr. Ford wenste. Ford antwoordde dat president Lincoln en generaal Grant vanavond zouden komen en dat daarom de scheidingswand tussen de loges 7 en 8 moest worden weggehaald. Booth verborg zijn verrassing meesterlijk. Hij zat nog steeds te glimlachen naar het handschrift op de enveloppen van zijn post, toen hij vroeg wanneer men die mededeling had ontvangen.

Een paar minuten geleden, antwoordde Ford. De ordonnans van de president was plotseling binnengekomen om te zeggen dat, als de staatsloge vrij was, de president en generaal Grant met hun dames er vanavond gebruik van wenste te maken.

Had men de president uitgenodigd?

Nee, dat had men werkelijk niet gedaan. Er stond eigenlijk niets bijzonders op het programma vanavond; alleen maar een paar patriotische liederen. Het was immers Goede Vrijdag en bovendien nog de laatste avond met Laura Keane en haar gezelschap.

Booth knikte. Hij liep weer naar buiten, naar de voor-

kant van het theater, en ging op de brede grijze granieten trap met zijn handen tussen zijn knieën zijn post zitten lezen. Op een bepaald moment trok de toneelspeler de aandacht van een voorbijganger, doordat hij plotseling hartelijk begon te lachen om iets dat hij las.

Een paar minuten later was Booth niet meer te zien op de trap van het theater. Hij was nu binnen op de eerste verdieping. Ford's Theater had plaats voor zeventienhonderd personen en beschikte over gasverlichting. De toeschouwers zaten op rechte rieten stoelen, die in half-ronde rijen stonden opgesteld. Door het midden van de zaal en langs de muren liepen gangen. De toegangsbiljetten kostten vijftig cent en de directie had bekend gemaakt, dat er niets extra's werd berekend voor het reserveren van plaatsen.

Vanuit de grote hal voerde een dubbele trap naar de balkons. Deze trap werd ook gebruikt door de bezoekers die kaartjes hadden voor de bovenste loges. De loges lagen precies tegenover het toneel; geen enkele ervan strekte zich uit tot boven het parket. Aan iedere kant van de zaal lagen twee benedenloges en twee bovenloges. Ze werden aangeduid op dezelfde manier als bij regie-aanwijzingen het geval is, dat wil zeggen, zoals ze werden gezien door een persoon die op het toneel staat en de zaal in kijkt. De staats- of presidentsloge lag dus links, hoewel ze gezien vanuit de zaal aan de rechterkant lag. De staatsloge bestond eigenlijk uit twee aparte loges, genummerd 7 en 8, gelegen op dezelfde hoogte als de balkons. De twee loges waren van elkaar gescheiden door een wand van vurenhout van ongeveer een duim dik, die met kleine hoekijzers was bevestigd aan het plafond en de vloer. Als de president van de Verenigde Staten van zijn loge gebruik wenste te maken, werd de tussenwand altijd weggehaald, zodat de loges 7 en 8 samen één loge vormden. Als eerbetoon aan de president werden bij dergelijke gelegenheden geen andere loges verkocht.

De deuren van de loges 7 en 8 bestonden uit drieduims vurenhout, met een groot boven- en een klein benedenpaneel. Iedere deur had zijn eigen slot en zijn eigen sleutel, maar als de Lincolns aanwezig waren, werd alleen de deur van de buitenste loge, nr. 7 gebruikt. Langs de loges liep een smalle onverlichte gang met aan het eind een kleine witte deur die toegang gaf tot de balkons. Achter deze deur zat de lijfwacht van de president op een stoel met de rug naar de deur en het gezicht in de richting van de zijgang naar de balkons. Iedereen die naar de loges 7 en 8 wilde moest deze gang passeren. Het toneel zelf was nog diep, noch bepaald imponerend en als er werd gespeeld vlak voor het voetlicht, kon een toeschouwer die voorovergebogen zat in loge 8, dikwijls neerzien op het achterhoofd van de toneelspeler. De afstand tussen de balustrade van de loge en de vloer van het podium bedroeg 4.35 meter.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN

FRIESLAND

W. VAN DER HORN
 ZEILMAKERIJ - TENTEN

boottenten, zonweringen, dek-
 kleden, kampeerbenodigdheden

Ook voor reparaties

MOLENPAD 31 - LEEUWARDEN
 TEL. 22887, b.g.g. 24307

NATIONALE ONDERLINGE VAN 1908

Leeuwarden - Ooster-Grachtswal 123
 Tel. 05100 - 20446 - 24581

's Gravenhage - Javastraat 58
 Tel. 070 - 636583

Directie: K. Hoogenkamp

★ Ziekte-	★ Bromfiets-	★ Brand-
★ Ziektekosten-	★ Motor-	★ Gezins hulp-
★ Ziekenhuiskosten-	★ Wett. aanspra-	★ Rijwiel-
★ Ongevallen-	★ kelijheid-	★ Glas-
★ Auto-	★ Invaliditeit-	VERZEKERINGEN

VOOR TAXATIËN VAN DER VALK'S
 ADMINISTRATIE EN
 MAKELAARSKANTOOR

LEEUWARDEN - HOFFLEIN 31 TELEFOON 26096

HOTEL „DE KROON”
 SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

OFFSETDRUKKERIJ FLACH N.V. affiches showcards verpakkingen

LEEUWARDERWEG 31 - 35 - SNEEK

METZ SNEEK

Alle **TEXTIELGOEDEREN,**
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14-38, Sneek - Midstraat 114, Joure

DOUMA'S IJZERHANDEL N.V.

Grootzand 66 - Postbus 30 - Sneek
 Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.
 Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

RIVEL Fabriek van RIJWIELEN en AUTOPEDS

SURHUISTERVEEN
 Telefoon 05124 - 269

DE VOLHARDING
 Fabriek van kinderstoelen etc.
 Surhuisterveen
 TELEFOON 05124 - 437

FIRMA P. S. DE BOER
 MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
 Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
 Maandag - Rotterdam Woensdag - Middenmeer
 Maandag - Amsterdam Donderdag - Emmeloord
 Dinsdag - Groningen Vrijdag - Leeuwarden
 Dinsdag - Sneek Zaterdag - Utrecht

STEINFORT's Roggebroodfabriek N.V.
 TELEFOON 05170 - 2208 - FRANEKER

Fries roggebrood zoals Fries roggebrood moet zijn. Levering praktisch door geheel Nederland.

VRAAGT OFFERTE

Beter en voordeliger kunt u niet slagen dan alleen bij **Babyhuis Kingma**

Ruim gesorteerd in **BEKLEDE WIEGEN, LEDIKANTJES, COMMODES en KASTEN**

Ook onbeklede wiegen kunnen wij voor u als nieuw opmaken; wij hebben een grote sortering in de nieuwste stoffen.

Babyhuis Kingma - Dokkum

Beddenmagazijn JAN HARMS
 voor gezonde slaap

Onze specialiteit:
DE BETERE BEDDEN EN DEKENS
 Vlasstraat 36, Dokkum, Tel. 2765
 Ook voor woninginrichting.

FIRMA HARMS
 DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens- en kleuterkleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

TURKSTRA BESCHUIT
Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen voeding... doch ook een lekkernij!

WERFT ABONNEES

• Partijkeuze

Op de meest strikte wijze neutraal blijven, dat was het parool tijdens de eerste wereldoorlog. Duitsland mag niet door Limburg, om België aan te vallen en Engeland niet door de Schelde om Antwerpen te helpen. De onschendbaarheid van ons grondgebied moet worden gehandhaafd. Dáárvoor hebben wij gemobiliseerd. Zo was het in 1914. Maar — zoals we de vorige week al vertelden, dat betekende niet, dat de mensen in hun hart en hun woorden ook neutraal waren. Verleden week hebben wij daarvan iets gezegd en o.a. meegedeeld, dat dr. Kuyper zéér beslist pro-duits was. In Duitsland wist men dat ook heel wel en hij werd er met véél égarde behandeld. Dat was reeds aan de grens te merken, als hij Oldenzaal passeerde voor zijn jaarlijkse badkuur in Weisser Hirsch. Dan wisten de Duitsers, dat hij zou komen, de oud-ministerpresident, en hij had bij alles voorrang. De pro-Duitse gezindheid betrof de gehele familie-Kuyper en heeft zich héél lang gehandhaafd.

Dr. Kuyper ging zelfs zo ver, dat hij over de invasie in België, die door vrijwel iedereen in Nederland streng werd veroordeeld, een „genueanceerde beschouwing” gaf. Hij vond, dat de Belgen zelf schuld hadden. Zij hadden Luik wel tot een sterke vesting gemaakt en Namen evenzo, maar de Franse grens ten westen van Bergen lag open. De Fransen konden dus België gemakkelijk binnentrekken en dan doorbreken naar Duitsland, maar de Duitsers vonden vestingen op hun weg. En zo hadden de Duitsers wel enig recht, wanneer zij spraken over noodmaatregelen ter zelfbeveiliging.

Voorts wees dr. Kuyper er graag op, dat het volkenrecht ten opzichte van het vragen van vrije doortocht maar weinig was ontwikkeld, zodat er weinig houvast was voor een conclusie, dat wie vrije doortocht vroeg, daarmee het volkenrecht schond. En hij verwees naar de Israëlieten, die zich een doortocht hadden gebaad door het land der Moabieten, toen hun vrije doortocht was geweigerd.

Bij dit alles moet men niet vergeten, dat bij het rechtzinnig volksdeel in het algemeen de stemming nog al pro-duits was. Vanwege de wuftheid der Fransen, de Engelse wreedheden in de Boerenoorlog en de Duitse degeelijkheid.

Maar er klonken andere stemmen. „De oude Sikkkel” redigeerde toen het weekblad Hollandia, een zéér onafhankelijk blad. Daarin veroordeelde hij de „sabelpolitiek” van de Duitse keizer zo kras, dat hij bij de Officier van Justitie werd ontboden om een waarschuwing in ontvangst te nemen.

En dr. B. Wielenga trok het land door met een winterlezing over Het Blonde Beest. Een kritische behandeling van Nietzsche en diens Herrenmoral. Een rede, die een heel ander licht wierp op sommige Duitse idealen. En wij hebben hem in een nabespreking een uiteenzetting horen geven, waarin hij stelde, dat wij geestelijk en vooral theologisch veel nauwer met Engeland zijn verbonden dan met Duitsland.

Een uiteenzetting, waarbij namen als Comrie en de Erskines niet ontbraken.

OPLOSSING 1 AUGUSTUS

Horizontaal: 1. Haarlem; 4. spreken; 8. wambuis; 10. wijsheid; 11. Luns; 12. Donar; 13. loer; 16. krant; 17. drank; 19. kroes; 21. maats; 24. Efad; 25. manna; 26. chyl; 29. kamelen; 30. onthand; 31. eenmaal; 32. kaarsen.

Verticaal: 1. huwelijk; 2. almanak; 3. lauw; 5. rust; 6. koekoek; 7. nederig; 9. stoet; 10. waard; 14. kanon; 15. Nabal; 18. steekje; 19. koopman; 20. staan; 21. manco; 22. schaats; 23. geladen; 27. Alva; 28. Etna.

Dit is ook vakantie: kennis nemen van boeken, waarin men anders geen blik zou werpen, omdat het onderwerp niet interessant gevonden wordt. Door wie niet? Door u niet, door mij niet. Maar daarom kán het wel interessant zijn! Wat wist ik tot vandaag van Wouw? Niets. Maar op mijn tafel liggen de Verhandelingen uitgegeven door de Maatschappij ter bevordering van den Landbouw te Amsterdam, Veertiende deels Eerste Stuk. Uitgegeven By Jan Christiaan Sepp en Zoon, 1804.

Honderdzesentwintig jaar geleden zag in dit boek een studie het licht van den Landman Gerrit Buys aangaande de Cultuur van Wouw. Aanvankelijk dacht ik dat Wouw een dorpje was, maar het woordenboek bracht mijn dwaling al gauw aan de oppervlakte. Wouw is een geslacht van resedaachtige plapten. „met bleekvele bloemen, waaruit men vroeger een verfstof trok”. Aldus mijn oude, getrouwe Van Dale.

Met deze wetenschap heb ik gemakkelijker de genoemde Verhandelingen opgenomen teneinde mij te verdienen in de redenen, welke de heer G. Buys hebben bewegens Wouw te gaan zaaien. Nog meer, waarom de Maatschappij van Landbouw de heer Buys een zilveren medaille schonk!

Op 23 december 1794 schreef de heer Buys. „Bouw- en Landman in de Vogelezang by de Roomsche Kerk”, een brief aan de Maatschappij, waarin onder meer te lezen staat: „In den Jaaren 1792 wierd my ter hand gesteld eenig Wouw-zaad, 't welk my daert dat van een groot nut voor onze Fabrieken (indien zulks slaagde met het te cultiveren) natuurlijk zyn moest, dewyl de omstandigheid van ons Vaderland notoir in sloot het zelve niet uit Frankryk te kunnen worden aangevoerd, om deeze reden nu zo hebbe het zelve Zaad gezaaid het welkgoed slaagde in 't gewas, en na ryping van den Blom zo hebben daar veel zaad van gewonnen, waar mede ik in 't Jaar 1793 circa één Morge Land hebbe bezaaid, en van de staande stoelen van 't vorige Jaar gezaaid hebbe eenige uitgetrokken en dezelve ter proefneming ter hand gesteld aan de Heer J. DE BREUK JANSZ. Zyde Verwer woonachtig te Haarlem waarvan hiervenens gaat een getuigschrift van zyn Ed. genoemde proef...”

Een lange zin, die echter wel duidelijk is. Ik schrijf nog af het getuigschrift van de Zyde Verwer:

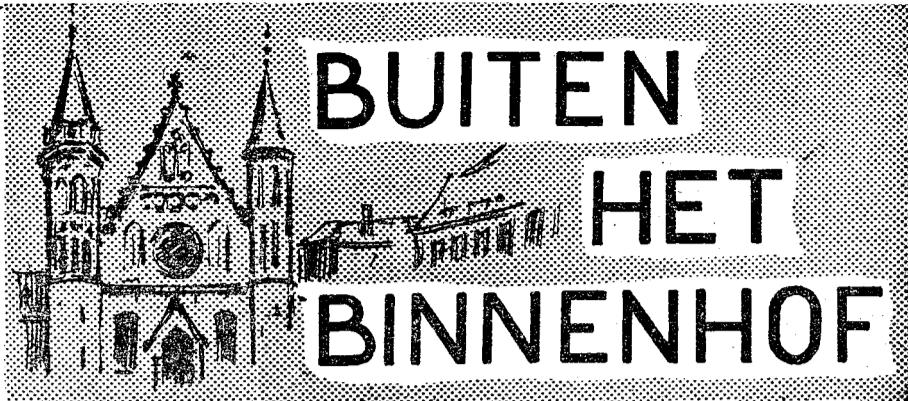
„Ik ondergeteekende betuige in den Jaare 1793 met zeer veel genoegen beproefd te hebben, één Bos Wouw gultiveerd op het Landgoed van den Heer Corns. Lancamp, genaamd de proef, gelegen in de Vogelen zang: onder Directie van Gerrit Buys, en declareere dezelve niet alleen in deugd de Fransche maar dezelve in kracht ovetreffende bevonden te hebben.

Haarlem 15 December 1794

JOHANNES DE BREUK JANSZ.

Ook dit is duidelijk mannetaal.

Met genoegen heb ik gelezen dat de Wouw moet gezaaid worden in de maand maart of in augustus indien zij tenminste de winter moet overstaan. Zij mag niet

dik gezaaid worden en op tijd uitgedund. Naast het nut voor het verven van zijde maakt de heer Buys ons ook attent op het pletten van het zaad teneinde daaruit olie te slaan. „Ik heb een klein zakje daar van na een Olymolen gezond, en men heeft my betuigt, dat 'er veel Oly in is, doch heeft men ten mindsten twee zakken nodig, om ene goede proef te nemen”. Het blijkt met de proef van de heer De Breuk wel gegaan te zijn. De tien pond schatte deze 22 à 24 stuivers waard. Maar de heer Buys schatte de prijs hoger. Dat daar gelaten, waren wij nu geïnteresseerd hoe het met de Wouw-olie afgelopen is. Daarover zijn wij terdege ingelicht. Aan zijn medeburgers bericht de heer Buys dat van de olie oliekoeken gemaakt zijn, „in veelheid niet behoevende te wijken voor Koolzaad enzovoort”. Verder lezen wij: „De oly uit het Zaad geslagen, is niet onsmakelyk, kan by armoede en des needs voor het mensdom tot gebruik strekken, is volmaakt goed om te branden, geeft helder licht, met weinig of geen damp, is lyvig, verduurt de sterkste vorst zonder vriezen. Dus onverbeterlyk in Stads- en andere Lantaarnen by den winter, zonder by vermenging van lynoly, daarenboven goed voor de Schilders tot Huisverf. De Koeken, van het geslagen Zaad komende, zyn hard en zeer voedzaam, en goed voor Varkens, die ze zeer gretig gebruiken.”

Onze vriend Buys tracht zijn medeburgers te overtuigen dat de Hollandse Wouw veel beter is dan de Franse Wouw. En waarom zouden wij in een tijd zoals Buys die beleefde Franse Wouw gebruiken?

„Dus wordt het Wouw-Gewas, door nyver hier beproefd, zo dat men op dit stuk, geen vreemd Gewest behoefde.”

Wat er verder van het geacht medelid van de Maatschappij geworden is, wij weten het niet. De Wouwolij schijnt het niet gedaan te hebben. Zij heeft de lijnolie blijkbaar niet verdreven, zij heeft de kostbare Balsem Copaiva, de papaverolie en de notenolie ook niet vervangen. Misschien leest minister Biesheuvel in zijn vakantie deze regels. Wellicht breken er dan voor de Wouw betere tijden aan dan in Van Dale worden gesuggereerd.

William Spaar

Puzzel

Horizontaal: 1. Een ieder heeft deze sport onder de duim; 3. Zijn werk heeft nogal wat voeten in de aarde; 7. dat moet wel knudde zijn: een kledingstuk met de tong bewerken! 9. een van hen, die de wereld nog niet verlaten hebben; 11. dat heeft de man met ervaring verdiend; 12. goed voor u (?); 13. bij dit ambacht wordt nemen hoger aangeslagen dan geven; 14. producent van ochtendklanken; 18. hier niets invullen; 19. dat krijgt u, zo u iets op 't schip zet of om de fles doet; 21. controle, waarbij veel loopwerk te pas komt? 23. hoe halen ze 't uit hun hoed!; 24. waarde van hardhandige primeur; 25. hij neemt andersmans last op zich.

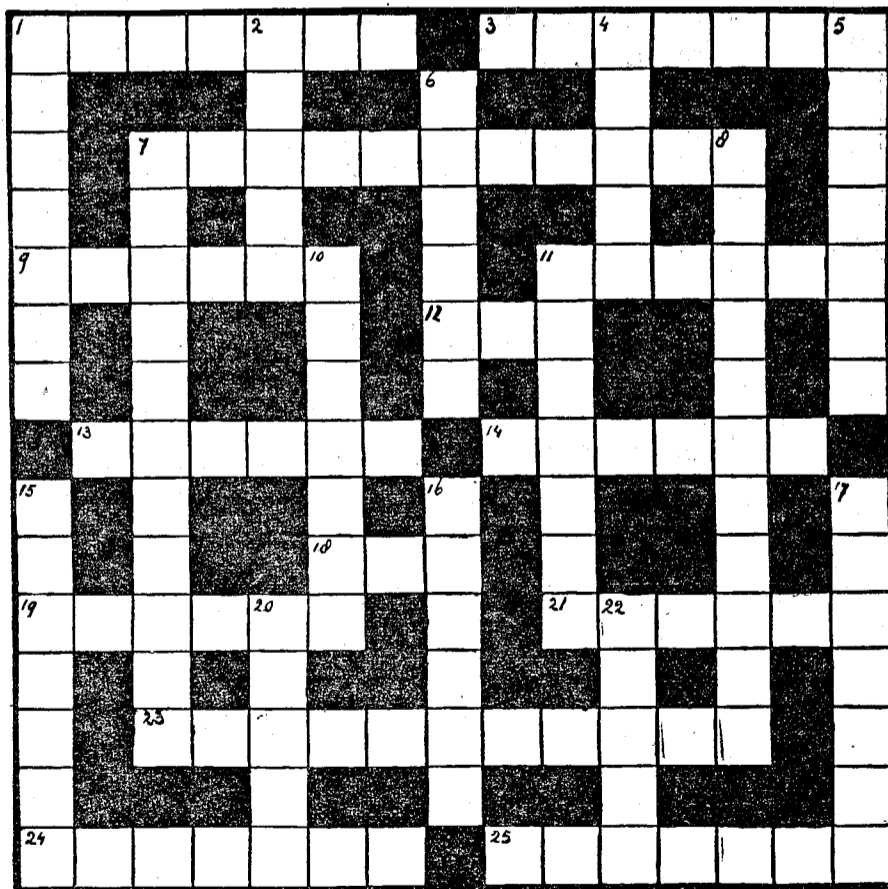
Verticaal: 1. De baas is zoek, maar u hebt tenminste een royale straat; 2. schenkt troost het is maar een kleine gevangenis; 4. dat geeft een luisterrijk gehoor; 5. een vonnis dient deze kleding te dragen; 6. om land, om luid' gebracht; 7. soort „prikkebeen”; 8. groen; 10. beweeglijk én bewogen; 11. is voor de vos geen verliespost; 15. 't is nu al gespuis; hoe zou het worden, als het uitkomt? 16. deze ambachtsman heeft succes; 17. stukje eigendom van een N.V.; 20. windrichting zo in de buurt van Dordrecht; 22. zo bijzonder is de politiek in Z.-Afrika.

OPLOSSING 8 AUGUSTUS

Horizontaal: 1. walk; 4. Waals; 9. stro; 13. Ria; 14. vollers; 16. rob; 17. armee; 19. ego; 20. Plato; 22. Etna; 23. Baum; 24. slat; 25. ere; 27. tips; 29. ut; 30. vrijer; 31. t.b.; 33. rekkel; 34. ger; 37. beker; 39. are; 40. ene; 41. boe; 42. oma; 43. akela; 45. rui; 47. komma; 49. ne; 50. belet; 51. e.k.; 52. nors; 55. nijd; 56. star; 59. Sion; 60. spek; 61. asla; 63. era; 64. Oss; 66. Artis; 68. ere; 69. snoepen; 72. iel; 73. laks; 74. bisam; 75. beta.

De oplossing van vertikaal is uit horizontaal af te leiden, behalve:

1. wrak; 6. Algerije; 12. oboe; 18. etage; 21. luide; 44. larie; 46. Ulysses; 48. otter; 58. adel; 61. asla.

CENTRAAL COMITÉ VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE KIESVERENIGINGEN

Voor ons bureau vragen wij per 1 oktober a.s. of eerder een

STENO-TYPISTE

(eventueel typiste) met kantoorervaring.

Voor deze functie is een MULO-diploma of een daarmee gelijkstaande opleiding gewenst.

GEBODEN WORDT:

een prettige en afwisselende werkkring op een klein kantoor, waar in een goede teamgeest wordt gewerkt. 's Zaterdag vrij. Leeftijd tot 23 jaar. Salaris volgens rijksregeling afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op het secretariaat, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage (of eventuele telefonische afspraken onder nummer 631023).

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

De strijd om het getal

TOEN in 1917 principieel werd besloten tot invoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging en dus het districtenstelsel werd afgeschaft, trachtte de politicus Van Koetsveld uit Hintham het verschil aan zijn aanhangers uit te leggen. Hij zei, dat tot nu toe ons land was verdeeld in honderd afzonderlijke worstelperken, en in elk perk gingen een paar kerels het tegen elkaar opnemen. Het was soms een enerverende strijd, en het was lange tijd zeer de vraag, wie van de twee kampioenen ten slotte de ander zou vloeren. Dat bracht grote heftigheid mee in sommige worstelpartijen, méér heftigheid dan gewent was; maar voortaan zouden we door het stelsel van evenredige vertegenwoordiging een veel vreedzamer strijd krijgen. Voortaan zou het zijn, alsof er een sla-jut stond opgericht. En elke mededinger in de electorale strijd moest de jas uittrekken, de zware slegge opnemen, hoog boven zijn hoofd proberen te zwaaien, en dan een vervaarlijke klap geven op de kop van jut. En dan maar zien, hoe hoog het kleine ijzeren schuifje omhoog steeg langs de hoge rechte paal. De een zou met zijn slag misschien maar één punt verwerven, en de ander dertig, maar voor elk was die ene slag beslissend. Daarmee was de krachtmeting afgelopen. Niemand zou een ander meer te lijf behoeven te gaan. Het zou een echte competitie worden.

WIJ weten nu wel, dat het beeld van de nieuwe situatie wat geflatteerd is geweest.

Maar dit neemt niet weg, dat het bij elke verkiezingsstrijd gaat om het behalen van een zo groot mogelijk aantal punten.

Het is een strijd, waarvan de uitslag in getallen wordt uitgedrukt. En nu kunnen we wel verhalen moeten aanhoren, dat het alleen maar gaat om het getuigenis, en dat de uitslag voorts maar van secundair belang is, maar dat neemt niet weg, dat die uitslag een politieke beslissing betekent, die voor de verdere gang van zaken van invloed is. Elke partij doet daarom haar best, zoveel mogelijk stemmen te vergaren, wetende, dat daarvan mede haar politieke invloed afhangt in een komende periode. En een slagzin als niet de majoriteit, maar de autoriteit leidt er dan ook helemaal niet toe, dat de propaganda verslapt of de begeerte tot het

"veroveren" van zoveel mogelijk zetels vermindert.

DE invoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging heeft wel een ander gevolg gehad. In de tijd van het districtenstelsel ging het ten slotte om een duidelijke keuze. Rechts of links. En elk van beide groepen was vrij scherp gemarkeerd. De kleuren waren duidelijk en wanneer ze dat eens een keer niet waren, dan was er reden tot verwijt. In 1913 verweet minister Heemskerk aan de liberalen hun vaagheid. Aan de linkerzijde, zo verklaarde hij, zie ik niets dan een rode vaan in de mist.

Het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging heeft er toe geleid, dat er lijsten mogelijk zijn van partijen náást elkaar, waarvan het moeilijk is, aan buitenstaanders het wezenlijke verschil uit te leggen. En om het getal stemmen voor de eigen lijst op te voeren, komt dan de verzoeking, om vooral duidelijk uit te laten komen, dat die grote overeenkomst met de naaste buren maar schijn is, dat er tussen beide erven een gevaarlijke schakdraad aanwezig is.

MAAR er is nog een verschil met voorheen. In elk district, waar het spande, werd toen de beslissing, vaak bij herstemming, gebracht door de zgn. middenstof. Dat waren die kiezers, die eigenlijk noch bij rechts, noch bij links zich thuisvoelden, en hun stem lieten afhangen van secundaire factoren. Maar een partij van hun kleur was er niet bij. Kon er eenvoudig niet bij zijn. Maar de evenredige vertegenwoordiging brengt mee, dat er de mogelijkheid is gekomen voor middenpartijen, ook in die zin, dat partijen zich kunnen presenteren als de partij van het midden, als centrumpartij. Als partij voor allen, van rechts en van links, die de andere partijen te "rechtlijnig", te "strak", te "principieel" vinden. En zulk een presentatie als middenpartij heeft altijd succes, al is het succes de ene keer groter dan de andere keer, en het grootst in tijden, waarin stijgende welvaart en toenemend syncretisme en relativisme de geestelijke gesteldheid van het volk kenmerken.

Behalve voor "middenpartijen" heeft het stelsel van evenredige vertegenwoordiging ook kansen geschapen voor belangenpartijen. Dat is wel het slechtste gevolg, dat er bij is. We hebben zelfs een kamerlid gehad speciaal voor de belangen der onderofficieren, en een andere voor de belangen van de exploitanten van het vermaak. Er is een middenstandspartij geweest die enig succes had, en er is nu de boerenpartij, met 3 kamerleden. Zulk een belangenpartij zit altijd in een moeilijk parket. Want het belang, waarvoor zij zit, komt hoogstens bij 10% van de wetsontwerpen, begrotingshoofdstukken daarbij inbegrepen, aan de orde. En voor de rest heeft de belangenpartij in de Kamer eigenlijk geen boodschap.

Het zou het eerlijkst zijn, maar weg te blijven op al die dagen, dat de melkprijs of de suikerprijs niet aan de orde is. Maar al komen de heren niet erg trouw op, bij andere onderwerpen proberen zij soms toch mee te blazen, maar uiteraard als dilettant en al naar het invalt.

door H. Algra

HET gaat dus in de verkiezingsstrijd om het getal. En dat kan niemand ontkennen en behoeft ook niemand te ontkennen. Dat getal heeft grote betekenis. Er wordt een politieke beslissing in uitgedrukt.

En toch is het gevaar groot, dat we het getal verkeerd interpreteren. In tweeërlei opzicht.

Vooreerst zegt het getal niet alles. Het kan zijn, dat de indirecte invloed van de partij veel groter is, dan de cijfers doen verwachten.

De P.S.P. b.v. heeft indirect invloed op de P.v.d.A. Zij heeft er scherpe kritiek op. Zij vertelt dat de P.v.d.A. niet socialistisch is, "al zijn er nog wel echte socialistische lid van de P.v.d.A."

De P.v.d.A. probeert de P.S.P. op tweeërlei manier zich van het lijf te houden, vooreerst door scherpe kritiek, waarbij stellingen van de P.S.P. soms worden uitgerekend tot aan de absurditeit toe. Maar ook door te vertellen, dat het pacifistisch ideaal van de P.S.P. ook kan worden beleefd binnen het kader van de P.v.d.A. Daar is ruimte

voor. Zie maar naar mannen als Schurer en Koopman. De P.S.P. is dan een schadelijke overbodigheid.

En zo is het zéér goed denkbaar, dat het bestaan en de kritiek van de P.S.P. de positie van de pacifisten in de P.v.d.A. sterker maakt. De invloed van de partij, in casu de P.S.P., is dan sterker dan het cijfer uitdrukt.

MAAR ook het omgekeerde is mogelijk. Dit nl. dat een partij zwakker is en minder invloed heeft, dan de cijfers schijnen uit te wijzen. Minder invloed, door innerlijke tegenstrijdigheid, door het spreken met vele tongen, door onzekerheid en onberekenbaarheid, door opportunisme, door een politiek op kort zicht, door het ontbreken van visie, door de geringe kracht van beginselen. Zo'n partij wordt dan hoe langer hoe meer een middenpartij, die op een moeras gaat gelijken. Dat wist men in Frankrijk al omstreeks 1790 en daar is toen al het beeld van het moeras ontstaan. Het is het ergste, wat een partij kan overkomen. En zulk een partij betekent voor het staatkundig beleid veel minder, dan de cijfers schijnen te zeggen. Een partij, die voor niets zo bang is als voor radicalisme, is een in kwalijke zin verburgerlijkte partij.

ER is nóg een gevaar bij het concluderen uit cijfers. Op zijn scherpst gezegd is dat gevaar aanwezig, als we het verschil tussen succes en zegen niet meer kennen. Dat we dus een electoraal succes dat in cijfers wordt uitgedrukt, zonder meer aanvaarden als een bewijs dat we op de goede weg zijn. Zulk een uitslag kan ook een verzoeking zijn. Persoonlijk heb ik dat nooit sterker gevoeld dan in 1937. We waren toen blij met een succes, dat zeer tijdelijk was en niets registreerde van

• Vervolg op pag. 3

vd
R. v. d. Burg n.v.
 AMERSFOORT
 Arnhemsestraat 8
 Telefoon 03490 - 13877

- PIANO'S
- VLEUGELS
- PEDALION
- ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

HET IS
HOPMAN N.V.
 ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
 Telefoon 01790 - 3700*

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
 Telefoon 87447*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
 Vraagt onze nieuw uitgekomen woningids.

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN
 Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
 Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van
 Esso stookoliën voor de industrie
 Tank-auto-transporten
 door geheel Nederland.

Gebouw
Op Gouden Wieken
 Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningsweg 37, Scheveningen,
 telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Weekmarktdag in Schagen. In de maand augustus luistert men dit wekelijks evenement op met folkloristische gebruiken.

Democraten houden hun PARTIJ-CONVENTIE

HET ziet er niet naar uit, dat de Nationale conventie van de Amerikaanse Democratische partij, die over enkele dagen in Atlantic City gaat beginnen, geen spectaculaire gebeurtenis zal worden. Er heeft in de afgelopen maanden geen twijfel meer aan bestaan, dat president Johnson zal worden aangewezen als kandidaat voor het presidentschap. De enige verrassing kan nog gelegen zijn in de keuze van de kandidaat voor het vice-presidentschap. Op het ogenblik dat we deze regels schrijven is nog niet met zekerheid te zeggen, naar wie de voorkeur van president Johnson uitgaat. Aangenomen wordt, dat zijn keus zal vallen op Hubert Humphrey. Deze senator werd dezer dagen door de New York Times nog een man met ervaring, een brede interesse genoemd, die getoond heeft, integer te zijn en over voortreffelijke kwaliteiten te beschikken. Ook in buitenlandse aangelegenheden zou hij altijd een van wijsheid getuigende houding hebben aangenomen.

PROGRAMMA

Ook wat het programma betreft, waarmee de Democratische partij voor de dag zal komen, kunnen geen geruchtmakende dingen worden verwacht. Het is bekend, hoe president Johnson over de binnen- en buitenlandse politiek van zijn land denkt. Bovendien is het een publiek geheim, dat „aanhangers” van Johnson in alle belangrijke commissies de meerderheid hebben, zodat er geen twijfel behoort te bestaan over het standpunt, dat het partijprogramma met betrekking tot nationale en internationale zaken als de burgerrechten en de communistische dreiging in verschillende delen van de wereld inneemt.

Niet-min zal het interessant zijn, de inhoud van dit program te vernemen, omdat er uit kan blijken, in hoeverre de verkiezing van senator Barry Goldwater tot kandidaat van de Republi-

keine partij bij de komende Amerikaanse presidentsverkiezingen er op van invloed is geweest.

POPULARITEIT

Intussen lijkt het er op, dat de populariteit van senator Goldwater gestadig toeneemt. Sommige opinie-peilers menen te mogen aannemen, dat hij weer even populair is als vorig jaar het geval was, voordat president Kennedy in Dallas werd vermoord. De senator had bijzonder fel het beleid van Kennedy gehekeld. Toen de president lafhartig was vermoord bleek men in de Verenigde Staten vrij algemeen verband te zien tussen de bijna op een haatcampagne gelijkende activiteiten van senator Goldwater en de tragische gebeurtenissen in Dallas. Talrijke Amerikanen, die zich zorgen maakten over de toekomst van hun land in een steeds rumoeriger en gecompliceerder wordende wereld, beseften plotseling, dat zij zich hadden laten meeslepen in een richting, die te denken gaf.

Vandaar dat zich in de laatste maanden van het vorige jaar een situatie ontwikkelde, waarin geen plaats meer leek te zijn voor de wijze, waarop een man als Goldwater zijn denkbeelden aan de man trachtte te brengen.

VERFLAUWD

De tijd heeft sindsdien echter niet stil gestaan. Langzaam maar zeker verflauwde bij velen de herinnering aan Kennedy als aan een lichtend voorbeeld in een door wantrouwen en wanbegrip verduisterde samenleving, als aan een president, die aanvankelijk geen sterke indruk maakte, maar toen het er op aankwam stappen nam, die getuigen van kracht, moed en visie. Was er tijdens de voorverkiezingen van

President Johnson

om voor een nieuwe ambtstermijn in het Witte Huis in aanmerking te komen. Het beleid van president Johnson moet de basis zijn, waarop de kandidaat Johnson moet kunnen terugvallen tijdens de verkiezingscampagne. Vandaar ook, dat de president het besluit nam, dat geen enkel lid van zijn kabinet in aanmerking zou komen voor de kandidatuur voor het vice-presidentschap. Als gevolg van dit persoonlijke besluit van Johnson werden figuren als Robert Kennedy en Adlai Stevenson uitgeschakeld.

Men beweert wel, dat bedoeld besluit slechts een elegante manier is geweest om Kennedy, Stevenson en anderen kansloos te maken. Hier kan tegenover gesteld worden, dat Johnson er toch wel in geslaagd zou zijn, de kandidaat van zijn keuze door de partij-conventie aanvaard te krijgen.

CAMPAGNE

Als de conventie eenmaal achter de rug is, staan de Verenigde Staten twee

Humphrey straks naast Johnson?

de Republikeinse partij in het begin nog sprake van een zich afwenden van Goldwater, later bleek de organisatie die achter de kandidatuur van de senator stond over zoveel invloed te beschikken, dat de Republikeinse partij al voor een voldongen feit was geplaatst, voordat de Nationale conventie in San Francisco nog moest beginnen.

Dat was een overwinning binnen de partij, binnen een verdeelde partij. Goldwater en zijn medewerkers hebben in de afgelopen maanden alles gedaan wat mogelijk was, de eenheid in de Republikeinse gelederen te herstellen. Naar buiten is hij daarin enigszins geslaagd. De vraag is echter hoe de Amerikaanse kiezers over hem denken.

maanden te wachten, waarin het tussen Goldwater en Johnson fel zal toegaan. Van de senator uit Arizona is bekend, dat hij geen blad voor de mond neemt, dat hij erg impulsief kan zijn en dingen zegt, waarvan hij de draagwijdte later pas beseft en dat hij niet altijd even goed ingelicht blijkt te zijn. Dat was enkele weken geleden nog het geval, toen hij met veel ophef het Amerikaanse volk vertelde, dat president Johnson de bevelhebber in het gebied van de Golf van Tonkin toestemming zou hebben gegeven, zondig van kernwapens gebruik te maken. Enkele dagen later moest Goldwater toegeven, dat hij zich vergist had.

President Johnson, die totnogtoe Goldwater met rust had gelaten, beschuldigde de senator er van, de Amerikaanse veiligheid en de vrede en daardoor ook de hele vrije wereld een slechte dienst te hebben bewezen. Na de partijconventie van volgende week zal Johnson geen enkele aanval van de zijde van de senator meer onbeantwoord laten. En Goldwater zal er dan ook goed aan doen, beter op zijn woorden te letten. db

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris)
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.
ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.
STUDENTENABONNEMENT: f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

ZEELAND

Hollestelle GOES

Machinefabriek en Constructiebedrijf:
Zaagmolenstraat 1 - Telefoon 01100 - 5540
Handelsafdeling:
Ganzeportstr 28 - Telefoon 01100 - 6995 - 6996 en 6387

A. C. HAECK

aannemer

Oranjeplein 48 - Souburg - Tel. 01183-226

Fa. Gebrs. Den Herder-Serooskerke (W.)

Uw adres voor:

Conservering van aardappelen
Fabricage van slootreinigers (maaikorf)
Groothandel in bestrijdingsmiddelen

FILIUS

dames- en
meisjesconfectie
lingerie
corsetterie
witvak
en dekens

SCHELDESTRAAT 20-22, VLISSINGEN

- COMPLETE KEUKENS
- LOSSE KASTEN

Prima materiaal voor elk interieur

BOUWMATERIALENHANDEL

A. DE JAGER - TOLHOEK N.V.

GOES filialen: Middelburg - Vlissingen

de speciaalzaak
voor uw BRIL

Meubels om trots op te zijn en gezellig om op te wonen vindt u bij

Woninginrichting Jakobsen

PASPOORTSTRAAT 20-24 - SOUBURG (O)

Speciaal ingericht voor eenkamer-tapijten 380, 390 en 400 cm breed Uit voorraad leverbaar.

Textielmagazijn „DE FAAM”

H. de Jong - Mulder

Kanaalstraat 33, tel. 01183-287, O. en W. Souburg

Bouwbedrijf Fa. de Kroo

koel- en vriesbouw

Dorpsplein 27, Koudekerke
Telefoon (01185) 271. Afdeling koeling 401.

nr. Electrictechnisch Installatiebureau

GRAMMOFOONS
GRAMMOFOONPLATEN
RADIO
KLOKKEN
TV
NEON
VERLICHTING
WASMACHINES
INSTALLATIES OP ELK GEBIED

J. van 't Westende

Middelburg - Markt 73 - Tel. 2587
Vlissingen - Walstraat 4 - Tel. 2814

F.A. F. DUYNHOUWER & ZN.

AANNEMERS WEG-
en WATERBOUW

's Gravenpolderseweg 90, Goes.
telefoon 01100 - 6256

VLAARDINGEN

Uw adres voor

Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens,
Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.

Woninginrichting M. van Schaik

Voorstraat 41 - Telefoon 4530 - Vlaardingen

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties

OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

BOOGAARD ELEKTRICITEIT VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

SCHILDERSBEDRIJF

Firma F. J. Kloet & Zoon

Vlaardingen telefoon 3276
Spijkenisse telefoon 2192

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

Onderlinge Vlaardingse Begravenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

1e klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en
schermen.

MAASSLUIS

125 125
jaren **MODEHUIS DE RAAF** jaren
MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.

Oosthavenkade 69 - Tel. 01898 - 3964 - Maassluis

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2367

Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

LEIDEN - OEGSTGEEST

 Leiden: Breestraat 65 tel. 21800
Oegstgeest: Geversstr. 41 tel. 52917
Alphen a. d. Rijn: v. Mandersloostraat 60

AUTOHOTEL

POST
OEGSTGEEST

Dorpsstr. 46-48, Wijtenbachweg 12-14, tel. 01710-52400

GEEF DIT BLAD DOOR!

Hitlers schuld aan d

HET jaar 1964 is een jaar van twee droeve jubilea. Vijftig jaar geleden is het dat de Eerste, vijftig dat de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Alleen al het ontstaan van die tweede oorlog zó kort na de eerste, roept om een nadere bezinning op de oorzaken van die vreselijkste aller oorlogen. Maar sinds 1945 is niet, zoals na 1918 een stroom van geschriften verschenen om ons de oorzaken van de pas geëindigde oorlog te verklaren. Dat is gemakkelijk te begrijpen. Bestond over het ontstaan van de eerste oorlog verschil van opvatting, t.a.v. de tweede was de eenstemmigheid groot: de schuld ligt bij nazi-Duitsland en in het bijzonder bij Adolf Hitler.

Tot nu toe was ook in de Nederlandse literatuur over de jongste oorlog die eenstemmigheid terug te vinden. Als er verschil van mening was, liep dat gewoonlijk over de waardering van andere politici uit de jaren dertig, zoals Chamberlain en de Poolse minister Beck.

Voordat het jaar 1963 verstreek kwam er in de rustige vijver van de eensgezindheid een steen vallen. Omstreeks St. Nicolaas verscheen de Nederlandse vertaling van het boek van de Engelse historicus Prof. A. J. P. Taylor, „De Oorsprongen van de Tweede Wereldoorlog” 1)

Nu dit boek voor iedere Nederlander te lezen is en het om een onderwerp gaat van zo groot belang, is een wat uitvoerige bespreking wel op zijn plaats, temeer daar Taylors opvattingen lijnrecht in strijd zijn met de bestaande. Dit is nog te belangrijker, omdat — de ouderen realiseren zich dat te weinig — er al een hele generatie is, die de Tweede Wereldoorlog niet bewust heeft meegemaakt, laat staan die beslissende jaren daarvoor. Zij hebben nooit iets gevoeld van de beklemmende en onheilspellende sfeer, waarin wij ondanks de onoverzichtelijkheid van de situatie en de beperktheid van onze feitenkennis, zeer goed aanvoelden, dat het Adolf Hitler met zijn nazi-klied was, die naar een oorlog dreef.

Aanval

Taylor doet op deze onder ons gevestigde opvatting een fikse aanval. Zijn betoog komt in het kort hierop neer: Hitler wilde geen oorlog. Hij liet de situatie rijpen, totdat hij kon toegrijpen. Dat rijp maken van de situatie deden anderen voor hem. Schuschnigg ontketende de Oostenrijkse crisis; de Britse regering nam de leiding bij het in stukken scheuren van Tsjecho-Slowakije; de Britse regering maakte op Hitler de indruk, dat het haar van groter belang was om de Polen concessies op te dringen dan weerstand te bieden aan Duitsland (pag. 294).

Het is natuurlijk volstrekt ondoenlijk het boek, dat 300 bladzijden telt, hier in finesse te bespreken. Met de weerlegging van alle dubieuze beweringen zou nog eens een boek te vullen zijn. Ik zal mij daarom beperken tot enkele opmerkingen naar aanleiding van het laatste deel van het boek. Het gaat hier om de voorgeschiedenis van de oorlog tussen Duitsland en Polen.

Dagdromerij?

Vooraf echter moeten we even stilstaan bij een belangrijke vraag, misschien wel de belangrijkste die in dit verband kan worden gesteld, nl.: Dreef Hitler naar de oorlog?

Taylor beweert van niet. Hitler was niet eens capabel genoeg om een politiek op lang termijn te plannen, ook

Firma H. van Triest & Zoon

Groothandel in fourages
DWINGELO

Telefoon 05219 - 1647 b.g.g. 1316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW

niet, misschien juist niet, een politiek, waarin een oorlog was begrepen. En de vergadering op 5 november 1937 dan, toen Hitler zijn plannen voor de verre toekomst ontvouwde en hij zijn naaste medewerkers een oorlog in het uitzicht stelde om het Duitse ruimtevraagstuk op te lossen uiterlijk 1943/45? Dagdromerij, zegt Taylor, Hitler meende er niets van. 't Ging er alleen maar om Schacht te isoleren, die op financiële gronden tegen verdere uitbreiding van de bewapening was. Hitler hoopte nu dat Von Fritsch, de opperbevelhebber van het leger, een uitgebreider bewapeningsprogramma zou eisen.

Hier stormen de vragen op ons af. Waarom had Hitler verdere bewapening nodig, als hij geen oorlog in de zin had? Waarom had Hitler een conferentie nodig om Von Fritsch te overtuigen en deed hij dat niet in een persoonlijk gesprek? Waarom zijn degenen die bij deze besprekingen bedenkingen tegen Hitlers plannen hebben geopperd, n.l. Von Blomberg (min. van Oorlog) en Von Fritsch enkele maanden later van hun posten ontheven? Taylor beweert voorts, dat het verslag, dat wij van de hand van Hitlers adjudant hebben, het zgn. Hossbach-memorandum van weinig waarde is; de beklaagden in Neurenberg hebben trouwens de authenticiteit ervan ontkend.

Dit laatste is te begrijpen, maar hee't Hossbach, die zijn verslag aan de Führer ter lezing heeft aangeboden, dan maar gefantaseerd?

Wat de Engelsman hier beweert, wordt me te gortig. Dat Hitler geen oorlog wilde voeren, als hij zonder dat ook zijn zin kon krijgen, neem ik wel aan. Dat haalt je de drommel, zeggen we dan. Maar dat hij snel klaar stond met oorlog als niet erg vlot aan zijn verlangens werd tegemoet gekomen, bewijst het geval Polen.

Overeenkomst

Zo komen we dan aan de Poolse crisis. In de loop van 1939 werd het steeds duidelijker, dat Hitler na zijn ongedachte successen van Oostenrijk en het Sudetenduitse gebied en niet te vergeten de brutale inlijving van Bohemen en Moravië een nieuw potje op het vuur had staan. Wel had hij na elk succes beweerd, dat hij geen territoriale aanspraken meer had, maar dat soort tevredenheid bleek telkens van korte duur te zijn. Hitler eiste Danzig op en verlangde volkstemmingen in de Poolse Corridor, het gebied dat Duitsland na de Eerste Wereldoorlog aan het herleefde Polen had moeten afstaan. (Tussen haakjes: Duitsland had dit gebied vroeger niet eerlijk gekregen, maar dankte dit aan de landvraatzucht van Frederik de Grote, die in de 18e eeuw samen met Rusland en Oostenrijk Polen letterlijk en figuurlijk van de kaart had geveegd.)

In 1934 hadden Duitsland en Polen een overeenkomst voor 10 jaar gesloten, waarbij werd bepaald, dat alle mogelijke meningsverschillen uitsluitend door onderhandeling zouden worden opgelost. „Onder geen enkele omstandigheid zullen zij er echter toe over gaan geweld te gebruiken, ten einde tot een beslissing in dergelijke geschillen te geraken”, zo zei de overeenkomst. De volgende jaren zijn de Duitse vriendschapsbetuigingen niet

van de lucht. Hitler vindt het reeds dat een staat met 33 miljoen inwoners een uitweg naar de zee heeft. „Dit is met Polen verbonden” zegt de Poolse ambassadeur op 5 november 1937, nota bene dezelfde dag, die met zijn medewerkers over oorlogsvorbereidingen sprak (zie hierboven).

Het verdrag met Polen geeft een veilig gevoel in de rug, als het hoog spel speelt in de Oostenrijk-Tsjechische kwesties. En als hij de kwesties heeft „opgelost”, heeft het verdrag zijn werk gedaan en het in de hoek geschopt als een Van alle vriendelikheden over Polen bleef niets over en het ge dat Hitler voortaan aan dit land de is bars.

Niet Danzig

Van dit alles lezen we bij niet. Zou hij het niet geweten ben? Kom nou, hij kent de feiten genoeg. Waarschijnlijker is, dat vermeld zijn, omdat ze niet in zijn ceptie passen. In plaats daarvan hij beweren, dat Engeland en Frankrijk de aanspraken op Danzig en de Corridor de meest gerechtvaardigde alle Duitse aanspraken achtten. Daarom, zegt hij, is het zo door en tragisch dat juist over deze punt oorlog is uitgebroken. En hij boven het betreffende hoofdstuk zijn boek de titel „Oorlog om Danzig”.

Dit laatste is so-wie-so al misp. Want na enig gehuil van Hitler begin van 1939 komt de kwestie zich niet meer ter sprake voor augustus. Trouwens de oorlog niet met een Duitse inval in Danzig maar met een aanval op Polen. Zou een oorlog zijn uitgebroken als Hitler zich tot deze stad had beperkt? Hitler, noch Engeland en Frankrijk noch de rest van de wereld het gevoel gehad, dat het om Danzig ging.

Garantie

Taylor gaat dan zeer nauwkeurig gebeurtenissen in het halve jaar de 1e september na en legt de sterk de nadruk op de fouten van Engeland en de halstarrigheid van Frankrijk. Engeland begint volgens hem de voorzichtigheid zich onvoorwaardelijk achter Polen te plaatsen en maakte van deze toezegging misbruik door onhandelbaar te zijn. Van Beck, de minister van Buitenlandzaken, was hierbij de kwade genoot.

Nu moet dadelijk worden erkend dat de fouten van Engeland, Frankrijk en Polen vele waren. Maar ook haalt Taylor, zoals hij zo vaak hoofd- en bijzaken door elkaar doet, hoofdzaak is: Wie bereidde de aanval voor? Antwoord: Hitler, want Polen geweigerd had zijn buitenlandse politiek aan die van Duitsland te binden (wat Polen tot een Duitse zalsstaat zou hebben gemaakt) en de inlijving van Danzig bij het Duitse rijk afwees, gaf Hitler begin april 1939 de weermacht opdracht de invasiel Polen voor te bereiden en wel zo snel dat de uitvoering van de plannen op elk tijdstip na 1 September 1939 mogelijk zou zijn. De houding van de pers ten opzichte van Polen moest anders worden. De S.A. in Danzig versterkt en met Duitse wapens vergerust. Goebbels gooiden van tijd tot tijd een propagandistisch blokje vuur om de zaak warm te houden.

In deze sfeer is een Engelse garantie aan Polen voor het geval dat door Duitsland zou worden aangevallen, volkomen verklaarbaar. Te hadden Engeland en Frankrijk hun gang laten gaan. Ieder vroeg af, waar het eind zou zijn. Welke westelijke mogendheden lieten er twijfel over bestaan, dat dat einde kon en was. Taylor ziet deze gar-

De Tweede Wereldoorlog

...een grove onvoorzichtigheid. Ik zie in, dat zonder die garantie een log te vermijden was geweest.

Wijgering

...scherp laakt Taylor de houding van ... dat de onderhandelingen over ... verdrag tussen Engeland en ... krijk enerzijds en Rusland ander- ... doet stranden door zijn weigering ... Russen door Polen te laten mar- ... in geval van oorlog. Die weige-

dat hij op het allerlaatste moment nog deed, toen hij inzag, dat hij zich vergist had in de Engelse houding, is waarschijnlijk niet serieus bedoeld en als het dat wel was, beoogde Hitler er mee alsnog Polen en het Westen van elkaar te scheiden en daarmee Polen aan de Duitse machtsbegeerte over te leveren. Taylor heeft ook nu weinig begrip voor de z.i. halsstarrige houding van Polen. Ik geloof, dat Polen de situatie beter doorhad dan hij nu. Minister Beck voelde er weinig voor

Duitsers die 't ernstig menen met het onderzoek der historie moet de waardering negatief uitvallen. Reeds in '62 (de Duitse vertaling van het boek is eerder verschenen dan de Nederlandse) heeft het maandblad voor de Duitse geschiedenisleraren in een uitvoerige recensie Taylors visie volstrekt afgewezen. Dat geeft dan tenminste weer enige hoop voor de opinievorming van de Duitse jeugd.

Zwendel

Een nog ongunstiger onthaal vond het boek van de Amerikaan D. L. Hoggan, die Hitler niet alleen vrijpleit van het veroorzaken van de oorlog, maar de schuld uitdrukkelijk legt op de Engelse minister van buitenlandse zaken Halifax en de Poolse minister Beck. Dit boek vond in Amerika zelfs geen uitgever en is tenslotte in Duitsland uitgegeven bij een firma die bekend staat om zijn neonazistisch sympathieën, onder de titel „Der erzwingene Krieg" (de afgedwongen oorlog). Het kostte bovenbedoeld historisch maandblad niet veel moeite bladzijden vol citaten te vinden, die door Hoggan onjuist waren overgenomen of kennelijk foutief geïnterpreteerd.

Met dit soort historische zwendel probeert men nog geen twintig jaar na het einde van de oorlog de rechte visie op het ontstaan ervan te verduistren.

Afstand

Taylor, die ik niet van zwendel beschuldig, maar wel van onjuiste interpretaties, zegt, dat er een tijd komt, dat de historicus afstand kan nemen en de gebeurtenissen die eerst hedendaags waren, kan bezien met de onbevangenheid die hij zou tonen, als hij het conflict over de investituur of de Engelse burgeroorlog zou beschrijven. Als een historicus zijn object van onderzoek, onverschillig of dit in de middeleeuwen ligt dan wel in de jongste tijd, zo losmaakt van essentiële begeleidende factoren als Taylor doet, is zijn geschiedschrijving onwetenschappelijk. Het is best mogelijk, dat over vijftig of honderd jaar over de oorzaken van de Tweede Wereldoorlog anders wordt gedacht dan nu. Misschien wel helemaal fout wordt gedacht. Dat is voor ons geen reden die foute opvatting nu maar alvast te prediken uit een zucht om progressief te zijn of anders dan een ander.

G. L. HEIJ.

1) A. J. P. Taylor „De oorsprongen van de Tweede Wereldoorlog", uitg. De Bezige Bij, Amsterdam. Kwadraat Pocket 10. Prijs f 6,50.

* * Het Nederlandse gevangeniswezen

De Minister van Justitie heeft een goed werk verricht door een nota aan de Tweede Kamer te zenden over ons gevangeniswezen. Het ene uitgangspunt van de nota spreekt ons bijzonder aan: Ook de verdachte en de gestrafte is een mens geschapen naar Gods beeld. Aan deze waardigheid mag men niet te kort doen in een strafgesticht.

Het andere uitgangspunt blijft het beginsel, dat straf haar karakter van straf moet behouden. De handhaving van de rechtsorde moet voorrang hebben op de behartiging van het individuele belang voor de veroordeelde.

Deze beide uitgangspunten markeren de plannen van de minister aangaande de nieuwbouw en verbetering van gevangenis en andere strafgestichten.

Ook aan het personeelsbeleid is alle aandacht besteed, naast een nauwlettende zorg voor een verbeterde weder-aanpassing van de gestrafte aan de maatschappij. Men zegge niet dat de gestraften straks te zachtzinnig zullen worden aangepakt. Zo is het niet — zij zullen niet verder worden beknot in hun rechten dan met hun straf in overeenstemming is.

Wij hopen dat de Kamer de minister in deze plannen spoedig de nodige financiële middelen zal toestaan.

Ideologie

Waar het tenslotte in deze oorlog om ging heeft Taylor niet begrepen. Als hij zegt, dat Engeland en Frankrijk een oorlog begonnen om dat deel van het vredesgedrag dat zij al lang als het minst verdedigbaar beschouwden, begrijpt hij niets van de grote ideologische worsteling die deze oorlog tevens is geweest. En hiermee zijn we dan aan de kern van de zaak. Taylors voornaamste fout is, dat hij zich zuiver tot de buitenlandse politiek beperkt en Hitler bekijkt als ware hij een fantsoenlijk staatsman. Het nationaal-socialisme als de alles in Duitsland beheersende beweging, laat hij domweg buiten beschouwing. Daardoor is zijn boek buiten de werkelijkheid komen te staan.

Hoe wordt Taylors boek in Duitsland opgevat? Voor een deel der Duitsers en wel zij die nog steeds klagen over het trieste lot dat Duitsland in de geschiedenis der laatste vijftig jaar is ten deel gevallen, is dit boek natuurlijk „gefundenes Fressen". Bij die

Een trieste herinnering.

...berustte op de angst dat Polen van neutraliteit tegenover Duitsland prijsgeven en dus juist een oorlog met Duitsland zou uitlokken en dat Polen aan de genade van Rusland zou worden overgeleverd. Taylor geeft toe, in die argumenten wel iets zit, maar dat ze voor de militaire situatie van belang zijn. Ik geloof dat dit niet is. Het is niet duidelijk hoe Rusland Polen tegen de Duitsers had moeten steunen zonder door Polen te trekken. De onderhandelingen, die enige maanden hadden geduurd werden afgebroken. Een week later werd het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag gesloten.

Taylor zegt hiervan, dat het Hitlers bedoeling was wat betreft Polen een Tweede München te behalen en hij achtte de kans groot dat het Westen niet zou interveniëren ten gunste van Polen. Hij interveniëren, wanneer? Dan toch zeker in een Duits-Pools gewapend conflict. De oorlogsdreiging werd dus zeker niet minder reëel, zoals Taylor ons wil doen geloven. Trouwens, Hitler verklaart tegelijkertijd tegenover zijn generaals: „Nu is Polen in de toestand waarin ik het hebben wilde. ... ik ben alleen nog maar bang dat op het laatste ogenblik de een of andere Schweitzer hand met een bemiddelingsplan „inkomt". Dat lijkt al heel weinig op München. Hitler had de zaak klaar voor een oorlog met Polen. Die oorlog moest komen. En hij kwam.

Voorstel

Zijn zgn. unieke voorstel om de Poolse kwestie vreedzaam te regelen,

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

PATENT OCEAN KEERLEPEL

PATENT OCEAN GED.

PATENT OCEAN AFSLUITER

OCEAN N.V. DIEREN

R A T E L B A N D ' S M E D I A T R A N S P O R T A P P A R A T U U S

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

N.V. Staalsteiger „Gelria" - Nijmegen
Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

Complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen!

Firma M. J. Verlinde

Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers

Kantoor: Polderstraat B 166 B

ZAAMSLAG

Telefoon 01153 - 227 - 429

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Oudekerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf VERSLUIS

NIEUWBOUW

VERBOUW

ONDERHOUDSWERKEN

Middelburg - Brakstraat 9 - Telefoon 01180 - 2219

F. VINK & ZON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827-261

KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

NIEUWBOUW

Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

NIEUWBOUW EN

ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Tel. 01719 - 2748 - Noordwijk aan Zee

BETONFABRIEK

DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland

Opggericht 1883

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(34)

Onder het toneel bevond zich een gang in de vorm van een T. Deze gang vormde een verbinding tussen de linker- en rechterzijde van het toneel en werd ook gebruikt als onderaardse passage voor de leden van het orkest, die immers niet beschikten over een orkestbak, maar moesten zitten spelen in de ruimte tussen het toneel en de eerste rij van het parket. Onder het toneel bevond zich ook de hoofdgaskraan voor het langzaam uitdoven van de verlichting als het gordijn opging en het aandraaien ervan tijdens de pauze en na afloop van de voorstelling.

Gasbranders in lichte glazen stolpen waren aangebracht langs de muren rond de zaal en boven het toneel.

Rechts van het toneel (links van het orkest) bevond zich een kleine afgesloten ruimte die „de groene kamer” werd genoemd. Toneelspelers die moesten opkomen en hun kleedkamers hadden verlaten, zaten hier te wachten voordat ze opkwamen. Achter in de groene kamer was een deur die uitkwam in de steeg achter het theater. Aan de overkant van deze steeg lagen de achtertuinen van de huizen in Ninth Street en verderop, in de richting van F Street, een paar negerhutten met lemen vloeren en dikke gordijnen in plaats van deuren. 's Avonds werden deze hutten verlicht met kaarsen.

Booth liep langs de achterzijde van het balkon naar rechts en daarna over het trapje in de zijgang naar de kleine witte deur en de gang in naar de staatsloge. Hij ging naar binnen en daarna linksaf door de deur naar loge 7, de buitenste loge, waar hij plaats nam en ging zitten kijken naar de repetitie op het toneel.

Hij kende bijna iedere regel van „Our American Cousin” van buiten. Het gaslicht was gedoofd en hij zat in het halfduister van de loge stil te kijken en te denken — waaraan? Eén ding schijnt toch zeker te zijn: hij zat het tijdschema op te maken voor zijn plan. Hij keek over de rand van de loge naar beneden en zag dat hij in „Macbeth” van grotere hoogte had moeten springen. Het leek hem ondenkbaar om over het balkon weg te vluchten, want op hetzelfde ogenblik dat de daad zou zijn volbracht, zouden de mensen in het theater in oproer raken. Bovendien zou hij dan gedwongen zijn om de wacht voor de witte deur neer te steken als hij werd tegengehouden. Het was beter zich aan het oorspronkelijke idee te houden, dus het toneel op springen, door de groene kamer rennen en dan naar buiten door de achterdeur. Als hij daar dan een paard had klaarstaan zou de vlucht niet al te moeilijk behoeven te zijn. Hij was dat trouwens al lang van plan geweest.

Hij bleef nog een poosje zitten en hoorde hoe de toneelspelers hun rollen repeteerden, slordig en zonder veel gevoel. Ze waren bezig met het tweede tafereel van de derde acte, waar in de Engelse moeder, mrs. Mountchessington, die haar dochter probeert uit te huwelijken aan de rijke Amerikaan Asa Trenchard, aan de weet komt dat hij helemaal niet rijk is.

„Ik weet mr. Trenchard,” zegt ze woedend, „dat u niet op de hoogte bent van de manieren in betere kringen en dat is dan ook het enige excuus voor de onbeschaamdheid waaraan u zich heeft schuldig gemaakt”. Ze loopt weg en laat Asa Trenchard (mr. Harry Hawk) alleen op het toneel achter. Hij kijkt haar na en mompelt dan: „Zo, dus ik ben niet op de hoogte van de manieren in betere kringen? Wacht maar! Ik ben in ieder geval wel op de hoogte van de manieren om je mores te leren, oud wijf — driedubbel-overgehaalde voetangel die je bent!”

Deze passage veroorzaakt altijd het meeste gelach in het hele stuk. Booth zat te kijken en lachte niet. Hij was gefascineerd. Op dit ogenblik zou het toneel niet vol staan met spelers. Harry Hawk zou er alleen staan. Mrs. Muzzy, die de hooghartige Engelse dame speelde, zou op weg zijn naar haar kleedkamer. Laura Keene zou tussen de coulissen staan wachten op haar beurt om op te komen. Gifford en de twee toneelknechten zouden zich achter het toneel bevinden om de rekwisieten van de vorige acte op te bergen.

Harry Hawk stond nog steeds op het toneel in zichzelf te praten: „Als ik eraan denk wat ik heb weggegooid in klinkende munt...”

John Wilkes Booth luisterde niet. Hij dacht. En waaraan hij dacht — als we ons zullen wagen aan een gissing — was dat als het gordijn om acht uur zou opgaan (en dat deed het gewoonlijk) deze scène ongeveer twee uur later plaats zou vinden; waarschijnlijk omstreeks kwart over tien.

De toneelspeeler had nu genoeg gezien van de repetitie. Hij keek nog even naar de scheidingswand tussen de twee loges, die nog niet was weggehaald. Daarna liep hij de gang in, onderzocht de deuren en verliet toen het theater.

Er was veel te doen en de tijd die nog beschikbaar was, was maar heel erg kort.

Vanavond zou hij de kolossus van Rhodus omverwerpen.

DE MIDDAGUREN

12 UUR

Omstreeks het middaguur was alles rustig in Washington. De zon was verdwenen achter de wolken en er hing een dichte nevel. Vele ambtenaren hadden gebruik gemaakt van Stanton's order of soortgelijke orders en waren naar huis gegaan. Er luidden geen kerkklokken en er waren maar weinig mensen op straat. Het was Goede Vrijdag, twaalf uur in de middag, en dit was het uur waarin Christus aan het kruis werd genageld.

Het was stil, onnatuurlijk en onbehaaglijk stil. Op de markt aan de zuidkant van de Avenue stonden de mannen achter lege kramen vis schoon te maken en oesters te ontdoen van hun schalen; slaggers keerden de stukken ossenvlees in de pekelvaten en allemaal keken ze nu eens naar links dan weer naar rechts de straat in en vroegen zich af waar alle mensen zo gauw waren gebleven.

(wordt vervolgd)

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
4%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
**ZUIDHOLLANDSE
BANK N.V.**
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 571 tel. 221182

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W A FIBBE)

Mauritsweg 49 Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.

GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415
NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

ROTTERDAM

Barendrecht's
SPECIAALZAKEN

SPECIAALZAKEN

Kat Lagedijk 421 - 423 - 430 - 432 — Telefoon 176630
Schiedamsseweg 47 — Telefoon 252992
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161819

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

M. VAN REIJN'S

LOODGIETERSBEDRIJF

Elektrotechnisch bureau

Lusthofstraat 27, Tel. 122429 b.g.g. 131702, Rotterdam

FIRMA C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen

Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

KOLEN EN OLIE

VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE

A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL

Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

BERLIJN'S - herenkapsalons

Annex Parfumerieën en
Toiletartikelen

Oudedijk 145, tel. 131784 - Station Blaak, tel. 131626
Nieuwe Binnenweg 154, telefoon 39365 - Rotterdam

Automobilbedrijf A. A. van Duyl N.V.

Moltzerstraat 16 - Rotterdam-Schiebroek
Telefoon 189624

voor stalling, onderhoud, reparatie en
handel in automobielen.

GULF - BENZINESTATION

DE LANGE ROTTERDAM

Specialisten sinds 1920
WASAUTOMATEN — KOELKASTEN — VAATWASSERS
FORNUIZEN — STOFZUIGERS — VERWARMING.
SHOWROOMS: Oude Binnenweg 146-148 — Telefoon 124067
Jonker Fransstraat 106 — Telefoon 123251
Beijerlandsealaan 31 — Telefoon 71593
Winkelcentrum Hoogvliet — Telefoon 161631
TECHNISCHE DIENST: Coolhaven 230 — Telefoon 56595

Koopt uw vlees en vleeswaren in Breeman's Slagerijen

Prima kwaliteit — Lage prijzen
Pleinweg 214, telefoon 78015
WINKELCENTRUM WERELDHAVEN ZUID
Putsealaan 40a, telefoon 72471

W. J. SPOORMAKER N.V.

AUTOMOBIELBEDRIJF ROTTERDAM-ZUID
Wolphaertsbocht 246 - Telefoon 77550

OFFICIAL PEUGEOT-DEALER

voor
ROTTERDAM-ZUID
en de eilanden
IJSSELMONDE en VOORNE-PUTTEN

VOORDAMES- EN
HERENKLEDING

de Jong

ROTTERDAM-Z.

Katendrechtse Lagedijk 371-377 en 398-402, Tel. 77820
Filiaal Zuidwijk: De Slinge 431, Tel. 170290

drukkerij graféno

folders - katalogi - affiches
kalenders - formulieren-sets - etiketten
periodieken
en alle soorten industrieel drukwerk

w. v. illegaersbergstraat 127-129
boekdruk - offset rotterdam-12 - tel. 010 - 18 08 91

A. Sluyter & Zonen

LUDOLF DE JONGHSTRAAT 25
Telefoon 42565 - 48207. Na 19 uur 155864
Transporten door het gehele land

Voor het betere

TIMMER-, METSEL- EN TEGELWERK

naar

D. KLIJNSMIT

Kerkstraat 37 - telefoon 18 64 68
(buiten kantoor tijd tel. 12 87 92)

Ook voor excl. betimmeringen en interieurverzorging

♦ Als abonnee op **NEDERLANDSE
GEDACHTEN** blijft u politiek bij ♦

• **Boek van bloed en wraak**

Toen in augustus 1914 de wereldoorlog uitbrak, waren de mensen in Nederland verbijsterd en verslagen. Zij hadden niet gedacht, dat zo iets nog kon. Tweemaal was er een vredesconferentie geweest in Den Haag. De groten der aarde hadden telkens verzekeringen gegeven omtrent hun vredelievende gezindheid. Een Nederlands politicus had verklaard, dat de wereld te beschaafd was geworden om nog opnieuw een oorlog te beginnen. En nu was die oorlog er opeens en in een omvang als nooit te voren. Van Bazel tot de Noordzee was het één slagveld.

In die verbijstering besloot de kerkeeraad van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam zich met een manifestatie tot de bevolking van de stad te wenden, een manifest, dat in vele tienduizenden exemplaren huis aan huis door de stad werd verspreid.

Boven het manifest stond een tekst uit Micha, nl: *Hoort de roede en wie ze besteld heeft.* (Micha 6: 9).

In het geschrift werd er op gewezen, dat de ramp, die Europa trof, niet bij toeval over ons is gekomen. Mensen hebben de oorlog ontketend, maar in hun machteloosheid en onverstand. En daardoor zijn de gerichten des Heren over de aarde gekomen. Er is een openbaring van Gods heilige toorn over de zonden der volken en personen. En daarom riep het manifest op tot verootmoediging en bekering.

Het manifest viel niet overal in goede aarde.

Scherp was de kritiek van de „Blijde Wereld”. Dat blad werd in hoofdzaak geredigeerd door socialistische predikanten in de Nederlands Hervormde Kerk (J. A. Bruins Jr., S. K. Bakker, A. H. v. d. Hoeve, A. de Haan, M. v. d. Vegte jr. en S. Winkel later ook A. v. d. Heide (die van predikant kamerlid werd) J. J. Meyer en W. Banning.

Het thans nog verschijnende Tijd en Taak kan men als een voortzetting van de Blijde Wereld beschouwen.

In de Blijde Wereld werd op de volgende wijze kritiek geoeffend op het Amsterdamse manifest inzake de toorn Gods over de zonde:

„dat is dan een blinde en redeloze toorn, die allereerst de Belgen zo bloedig kastijdt, toorn van den meest wreden en onrechtvaardigen tyran, die mensen martelt, verminkt en vernietigt bij tienduizenden. Het is de God van het Oude Testament, die ook Zijn vijanden in Zijn toorn verteert. Heel de gedachtegang van dit stuk is Oudtestamenteel en het is niet toevallig, dat alle teksten, die er in aangehaald worden, aan het Testament van bloed en wraak ontleend zijn.”

7 drukkerij **zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 16 25 00

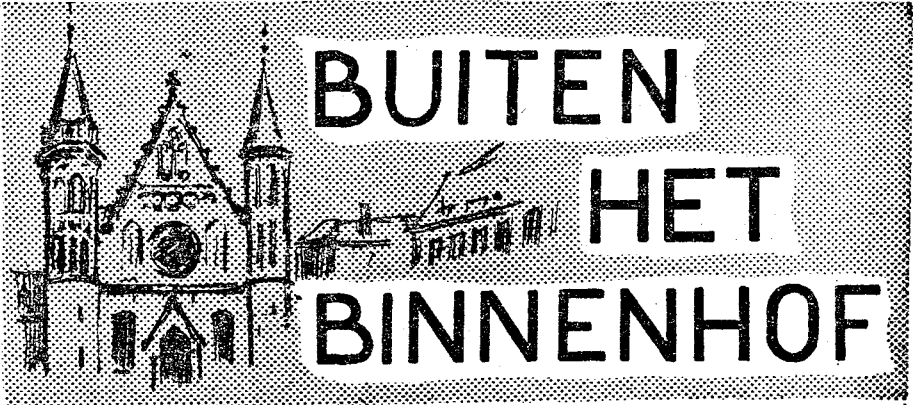
„Kleine luiden steunen REM”, las ik vanmorgen in een krant. Dat zijn natuurlijk niet DE kleine luiden, dacht ik, de echte van voor de oorlogen. Want die zullen de REM niet steunen. Die zijn A.R., anti-REM, die zullen nooit iets doen wat de regering niet goed vindt, want gezag is gezag. Het is ondenkbaar dat iemand naast de contributie aan de N.C.R.V., waarvoor hij iedere week ook nog de Omroepgids thuis krijgt, ook nóg een aandeel REM zou bezitten. Of twee aandelen REM. Daaraan moet ik helemaal niet denken. Of iemand luistert naar Veronica of kijkt naar de Noordzee-televisie, is zijn zaak, daarmee blijft hij binnen de muren van zijn eigen soevereine kring. Maar om openlijk twintig gulden op de markt te gooien om via de heren Teixeira de Mattos belang te krijgen in een piratenzender... dat is iets anders. Ik heb de foto van al die mensen in de rij op maandagmorgen, wachtend op een of meer aandelen, eens goed bekeken. Op het eerste gezicht zag ik geen mij bekende kleine luiden, maar dat zegt niets. Die waren misschien al binnen, of al weer naar huis. Misschien hebben ze wel schriftelijk aandelen gekocht, wie weet. De bezitsvorming moet ergens beginnen, al zou het zijn met een koelkast om de ijsjes voor zondag te bewaren.

Maar ik blijf twifelen of er onder ons gevonden worden die bezweken zijn voor wat men een aantrekkelijke speculatie noemt. En ik heb mij afgevraagd: is het kopen van een REM-aandeel gokken of niet! Ik heb mij laten vertellen dat het element van het gokken verzwakt is door een door de REM afgesloten verzekering groot negen miljoen gulden (dus twee miljoen gulden meer dan de nominale waarde van de uit te geven aandelen), teneinde de rechten van de kleine aandeelhouders te waarborgen. Overigens heb ik daarvan niet zoveel verstand. Ik ben een vooroorlogse kleine luid, dat mag u gerust weten, die van financiën weinig verstand heeft omdat hij indertijd alles vol vertrouwen aan mannen als Colijn en Zijlstra heeft overgelaten. En misschien denkt nu iemand, die William Groenkoper met zijn mooie woorden, zou die nu niet een aandeeltje REM gekocht hebben? Neen! En dat is geen smoesje, opdat u kunt zeggen: die aandelen heten eigenlijk geen REM, ze heten VAT, Volksaandelen Trust, ik heb ook geen aandelen VAT behalve VAT 69, maar dat is een hele andere maatschappij, die óver de Noordzee ligt.

Maar ik kom terug op die kleine luiden met die aandelen REM. Nu we gezien hebben, dat deze niet DE kleine luiden zijn, rijst de vraag of DE kleine luiden nog wel bestaan. Velen denken dat Dr. Kuyper die naam heeft verzonnen, maar dat is niet zo, hij heeft hem opnieuw gebruikt, nadat hij die bij Prins Willem van Oranje had gelezen. Die heeft, voorzover wij weten, die naam voor het éérst gebruikt, zij het dan niet voor leden van de ARP.

Volgens mij is het gedaan met de kleine luiden. Hun lage sprongen zijn gedaan, zij maken nu hoge sprongen. Er bestaan ook geen mannenbroeders meer en geen vrouwenzusters en geen jongelingen en geen knapen. Over een poosje zult ge ook in onze kring meer en meer de begroeting horen: dames en heren aandeelhouders, of: dames en heren leden van de Raad van Bestuur.

Waaruit dat aandeel bestaat en waaraan deelgenomen

wordt en hoe bestuurd, laat ik in het midden. Maar het zijn geen ondernemingen op het gebied van bonkertjes, halfhemmetjes, boezeroenen, Rotterdammertjes, zwarte kousen, hoge zijden en knooplaarzen. Dat verzeker ik u.

Ik zal u eens iets vertellen. Ik ken telgen uit het geslacht der kleine luiden, die zeer grote luiden zijn geworden. Hun vader was nog een kleine luid, zij zijn grote luid. Zij zijn zo groot, dat zij de partij der k.l. een rode partij zijn gaan vinden. Vanwege het feit der medezeggenschap en vanwege uitspraken van de voorzitter van het C.C. en van het lid van de Raad van State de heer Ruppert en van het lid van de Eerste Kamer prof. dr. De Gaay Fortman. Zij gunnen een ander wel wat, natuurlijk, maar zij ontdekken telkens weer rode en roze kleurschakeringen in het vertrouwde oranje van de ARP-vlag. En dan die hoge belastingen! Daaraan moest de ARP met één slag een eind aan maken. Zo niet, dan maakt zij zich schuldig aan het wurgen van hen, die eens kleine luid waren, maar dat nu niet meer kunnen zijn, vanwege de welvaart. Soms — als het niet meer dan eens is — lezen zij liever Jacques Gans dan William Groenkoper. Dat zijn die luiden, die een grote auto hebben en een landhuis en ieder jaar zes weken met vakantie gaan, drie naar de Canarische eilanden en drie naar Sankt Moritz, die het geld laten rollen en de bankbiljetten laten knisperen, die het echt naar den vlezet met sjuu gaat.

Het zijn er niet zoveel, maar er zijn er genoeg. En je neemt er wat van mee. Wat, doet er niet toe, maar je neemt er wat van mee. En als je dan zelf ook als kleine luid geboren ben, zoals ik...

Want een van die grote luiden zei nog tegen mij: „Groenkoper zal ik wat aandelen REM voor je op de kop tikken”. Ik ken Zwolsman persoonlijk en Verolme zie ik nog op de zondagsschool zitten”. Dat klinkt vertrouwelijk, nietwaar? Over de heer M. Caransa sprak hij niet. Niet op de zondagsschool geweest, denk ik. Maar ik heb het niet gedaan. Want als ik aandelen REM koop, wil ik plezier van mijn geld hebben.

En ik heb geen televisie. Ziezo, nu weet u het. Het hoge woord is er uit! En het kan me niks schelen.

William Groenkoper

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis

Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen. In de boekhandel verkrijgbaar.

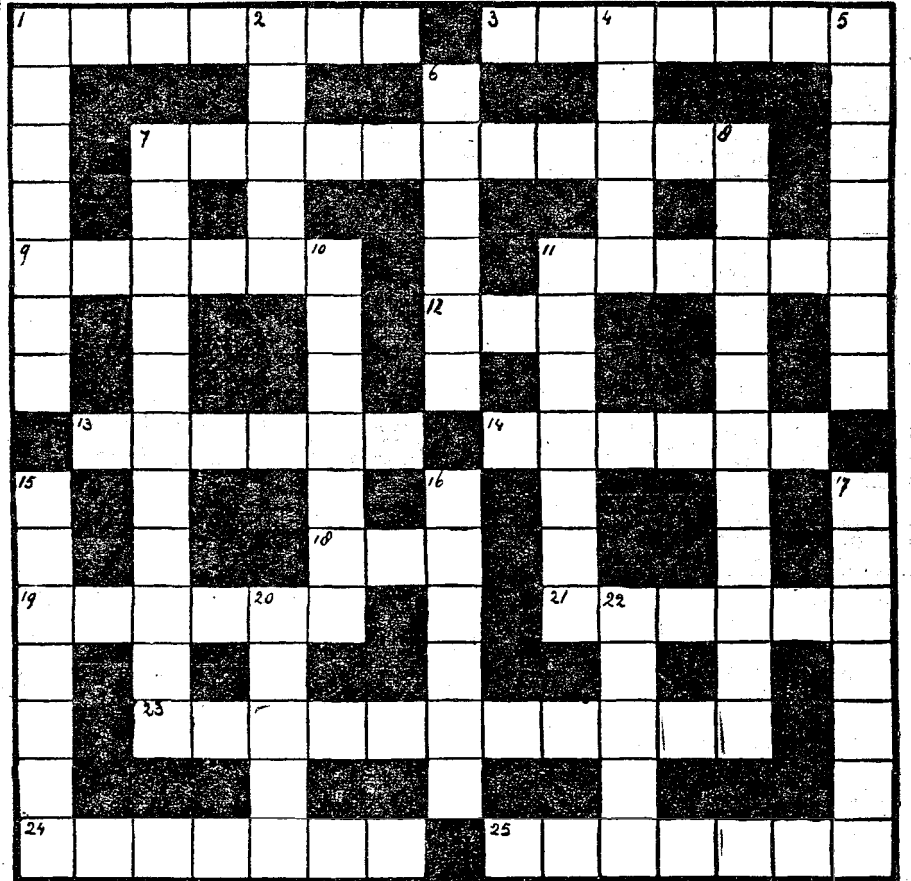
N.V. Uitg. Mij De Graafschap - Aalten

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
Moderne woninginrichting

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. Als het uw mond voorbij ging, kwam het hier (vroeger) terecht. 3. kwaad als een zuiderbuurman. 7. blijde brand. 9. moet vaak in bad; zijn oren komen dan het laatst aan de beurt. 11. Ronde stekel in Drenthe's rug. 12. boom waarin — onder een andere naam — de uil zich veel schijnt op te houden. 13. hoe rusteloos is deze aangename kant van de balans! 14. (bank)papieren god. 18. verbogen getal; 19. die is onder de pannen' 21. houdt ze keurig; u zou er anders voor moeten boeten. 23. dit duistere nadeel groeit ook nog; 24. is 't opgedeeld, dan komen de schaduwzijden te voorschijn. 25. 't zijn dorre vlakten, maar je kunt je met één been op de grond — verplaatsen.

Verticaal: 1. dat is nu echt een vis in 't droge. 2. kleren van deze stof ontzien niet. 4. zij wordt in de boot genomen. 5. lastig en zij schijnen nogal in 't oog te vallen. 6. zo'n uitgave wordt "afgeperst". 7. 't moet wel koud zijn in het (metaal-)bad, dat hierbij wordt gebruikt. 8. zanger van 't rode front. 10. de portefeuille heeft hij niet het eerst; zijn tegenpool staa echter in de kerk. 11. dat is een verkwistende bezigheid op de zetterij. 15. het voorwerp van bezit heeft zijn verstand verloren. 16. u moet dit gebied links op de kaart

zoeken. 17. eerbied door te kijken. 20. wat was 't — toen u dit was — nog verschrikkelijk klein! 22. een stam in een Friese vaart — dat moet wel een huisvrouw zijn.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. handbal; 3. planten, 7. likmevestje; 9. wonder; 11. sporen; 12. uit; 13. roverij; 14. wekker; 18. nul; 19. bemand; 21. nagaan; 23. goochelaars 24. daalder; 25. witkiel.

Verticaal: 1. heerweg; 2. bakje; 4. aftap; 5. redenen; 6. evacué; 7. langpootmug; 8. eerstejaars; 10. roerend; 11. streken; 15. gebroed; 16. slager; 17. aandeel; 20. noord; 22. apart.

Wees zuinig met uw geld koop bij: **WESTERVELD**

Bovendien 3% korting door uw kasabon

REGISTREERDEN **WESTERVELD**

REMALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Waar zijn de leden van het parlement?

ACHTER PAGINA

AFWEZIGHEID van Kamerleden in de grote vergaderzaal der Kamer behoef helemal niet te betekenen afwezig in het Kamergebouw. Dit betreft zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer.

Terwijl de Kamer vergadert, hebben tal van Kamerleden inmiddels grotere of kleinere, korter of langer durende vergaderingen bij te wonen van fractiecommissies, commissies van de Kamer zelf of van de afdelingen, waarin het werk van de Kamer wordt voorbereid.

Deze vergaderingen vinden plaats in de verschillende — te weinige — vertrekken van het Kamergebouw: de afdelingen, de commissiekamers, de fractiekamers of de spreekkamers.

Tevens ontvangen Kamerleden op de dagen, dat de Kamer vergadert in Den Haag mensen die hen spreken willen om over bepaalde dingen van gedachten te wisselen of om bepaalde zaken te bepleiten; zowel individuele personen als deputaties.

In elk vertrek is een bel. Volgens een bepaalde code worden de Kamerleden door middel van die bel op de hoogte gehouden van hetgeen in de vergaderzaal passeert.

Vooraf wanneer de bel een van de vele stemmingen aankondigt, spoeden de Kamerleden, die elders in het gebouw aanwezig waren, zich vanuit al die vertrekken naar de vergaderzaal.

De pers

Journalisten zijn niet weg te denken van de Kamers en haar werk. De parlementaire pers is de schakel tussen het volk en zijn vertegenwoordiging. De pers maakt de verslagen van de discussies in de Kamers en geeft overzichten van het parlementaire werk.

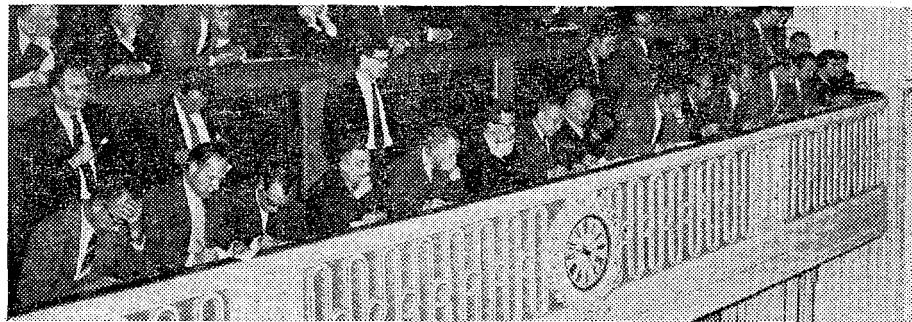
Zij heeft een eigen tribune in de vergaderzaal, de perstribune, vanwaar zij de gang van zaken volgt. Maar de parlementaire redacteurs der verschillende bladen hebben natuurlijk ook wel eens behoefte aan een persoonlijk gesprek (je) met bepaalde Kamerleden. Die gesprekken vinden dan ook geregeld plaats. Het gaat er dan vaak om, dat de pers zich wat achtergrondinformatie (background-information) verschafte. Maar ook willen de journalisten wel eens Kamerleden interviewen voor een verhaal in hun blad over de persoon van zo'n Kamerlid of zijn zienswijze m.b.t. een bepaalde zaak.

Zo had bijvoorbeeld onlangs de C.H.-journalist Buddingh een interview met de heer Smallegen in het gebouw van de Tweede Kamer; een interview voor het „Christelijk-Historische Weekblad” van 31 juli/7 aug. 1964 (overgenomen in de veertiendaagse „Documentatiedienst” ten behoeve van de A.R. Partij van 15 aug. j.l., 9e jaargang, no. 15). Wij gaan dat interview uiteraard hier niet overnemen; wie het lezen wil weet nu waar hij terecht kan. Maar wij willen wel een paar losse passages achter elkaar citeren uit dat verhaal; passages die ook iets weergeven van de gang van zaken in het Kamergebouw en dus passen in dit verhaal.

Interview

HIER die citaten:

„Het is deze middag een komen en gaan in het gebouw van de Tweede Kamer. De wachtkamer is aardig bezet met wachtende mensen. Ditmaal zijn het vrouwen die ver in de meerderheid zijn. Ook hier verrad de taal de herkomst. Er wordt bijzonder veel Engels gesproken. De argeloze toeschouwer zou denken, dat het een stel Amerikaanse dames is op toeristenreis door Europa, die ook even Den Haag

De perstribune in de Tweede Kamer.

aandoen om een blik te laten glijden langs die plaats, waar het Nederlandse volk de vinger aan de pols der democratie houdt. Maar al spoedig blijken deze vrouwen minder argeloos te zijn, dan men aanvankelijk zou denken. Het is een grote deputatie van die vrouwen, die ter gelegenheid van de NATO-vergadering in Den Haag, zo dringend moeten laten zien, hoezeer zij de vrede beminnen. Dan komt de hebooy van het parlement-op-het-scherm de communist Marcus Bakker. Met hem verdwijnt een stel dames in de fractiekamer van de communisten.

We hebben niet veel tijd over dit alles na te denken. Want om twee uur hebben we een afspraak met de heer Smallegen, de voorzitter momenteel van de A.R. Tweede Kamerfractie.

„Als we met hem in een van de spreekkamers zitten, nog maar net, gaat de telefoon. Het zal, naar later blijkt, niet de laatste keer zijn. Maar de manier, waarop hij de telefoongesprekken voert, is typerend voor hem. Zakelijk en toch menselijk. Niet lang en toch uitvoerig genoeg voor de ander om te weten waarom het gaat en hoe er moet worden gehandeld.”

„Intussen is de tijd voortgesnel. Tussen de telefoongesprekken en de stemmingen door komen we aan het eind van ons gesprek.”

„Weer gaat de bel. „Neem me niet kwalijk. Ik moet stemmen. Neem nog een sigaar. . . . Tot kijk. . . .” Deur half open. . . . weg.”

Ook dit is het parlement; ook dit hoort bij het Kamerlidmaatschap.

Stemmen

DIE stemmingen. Er wordt vrij vaak gestemd. Dat gebeurt hoofdelijk — waarbij na het afroepen van zijn naam het Kamerlid zijn „voor” of „tegen” uitspreekt — of bij zitten en opstaan.

Een Kamerlid moet persoonlijk zijn stem in de vergaderzaal uitbrengen. Hij kan niet aan een ander lid vragen ook voor hem te stemmen. De Kamer kent geen „stemmen bij volmacht”. Is hij er niet, hij kan niet aan een stemming in de Kamer deelnemen.

Dit kwam ook nog eens aan de orde in de vergadering van de Eerste Kamer op 23 juni j.l.

Kamervoorzitter Jonkman deelde aan het begin van de vergadering mede, dat was ingekomen:

een telegram door vijf parlementsliden uit Rome gezonden, luidende:

„vijf leden der Kamer leven mee met behandeling huurwet en verzoeken aantekening, dat vier hunner zouden hebben voorgesteld en één tegen.”

De voorzitter zegt dan: „Het zal de Kamer niet verrassen, dat ik voorstel dit telegrafische bericht van afwezigheid ook voor kennisgeving aan te nemen. Aan leden, die niet aanwezig zijn op het moment, waarop moet worden gestemd, kan immers een aantekening als in het telegram bedoeld, niet worden verleend.”

Een staatsrechtelijke fout van deze heren? Och, men mag toch aannemen, dat die Kamerleden wel wisten, dat het is zoals de voorzitter nog eens verklaarde. De korte telegramstijl zal wel de foutieve formulering hebben uitgelokt. Zij hadden bijvoorbeeld moeten seinen: „. . . en delen mede, dat, indien zij aanwezig zouden zijn geweest, vier hunner zouden hebben voorgestemd en één tegen.”

In binnen- en buitenland

UIT dit telegram heeft men overigens tevens kunnen leren, dat, op een overigens toch niet onbelangrijke vergadering: behandeling huurwet, niettemin een aantal Kamerleden afwezig is, afwezig moet zijn. Deze heren, van elke fractie een man, vormden immers een parlementaire delegatie, die op dat tijdstip in de hoofdstad van Italië moest zijn.

Anderen, wij hebben daar reeds

eerder op gezinspeeld, zitten regelmatig in Straatsburg, voor de vergaderingen van het Europese Parlement en zijn commissies, anderen gaan naar Straatsburg als de Raad van Europa in vergadering bijeenkomt. Dan zijn er de bijeenkomsten van de parlementen van de NAVO, de Benelux en de West-Europese Unie, alsmede het samenkomen van de Interparlementaire Unie. Tevens zijn er de bijeenkomsten van de internationale organisaties van de liberale, socialistische en christen-democratische partijen.

En binnenslands zijn er bijvoorbeeld de partijbijeenkomsten waarmee Kamerleden de landspolitiek verduidelijken. Normaal reeds, maar in het bijzonder in verkiezingsjaren moeten zij grote delen van het land doortrekken. Wij laten het hier maar bij, want anders zouden wij nog wel even door kunnen gaan. En dan hebben wij ook nog niet eens gesproken over de functies, die de leden naast hun Kamerlidmaatschap vervullen.

Corresponderen en lezen

EEN belangrijk en vaak veel tijd eisend punt is ook: correspondentie der Kamerleden. Deze is vaak omvangrijk. Bepaald niet elke brief is bovendien zomaar even te beantwoorden. Integendeel, het natrekken van gegevens, het uitzoeken van feiten en dergelijke is soms een tijdrovende bezigheid.

Een Kamerlid moet veel lezen. Als hij alleen al alle Kamerstukken van a tot z zou willen nagaan, zou hij daar dagen mee bezig zijn. Dan moet hij de belangrijkste dagbladen van verschillende kleur lezen, om maar te zwijgen van de week- en maandbladen, de rapporten van allerlei organisaties, enz.

Rust

DE vakantietijd wordt dan ook door onze volksvertegenwoordigers met vreugde tegemoet gezien.

Over het zomerreces van de Tweede Kamer schreven wij reeds. Voor het nieuwe parlementaire jaar in september begint, komt de Tweede Kamer niet meer bijeen, tenzij men veel haast wenst te maken met de REM-wet.

De Eerste Kamer is ruim twee weken later dan de Tweede Kamer op zomerreces gegaan, n.l. aan het einde van de 46ste vergadering in het parlementaire seizoen 1963/1964, op 28 juli j.l. De Eerste Kamer komt op 8 september nog een keer bijeen, voordat dit zittingsjaar gesloten wordt. Kamervoorzitter Jonkman heeft over deze, dus voor de Eerste Kamer nog onvoltooid zitting nog geen terugblik geworpen, maar zal dit op 8 september a.s. doen.

De Eerste Kamer, het is wel aardig dit even op te merken, maakte het op haar laatste vergadering, op 28 juli j.l., nog betrekkelijk laat. In de Handelingen leest men: „De vergadering wordt te 0.27 gesloten.”

Het vertegenwoordigde volk lag toen merendeels al enige tijd op bed.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Een prettig stel vaklui willen u graag

VEILIG VERHUIZEN
wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers

BONGERS WAGENINGEN
Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT EN TOCH NIET DUUR!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

Snelle persen en vakkundig personeel
staan klaar om uw drukwerk vlot en goed gereed te maken.

periodieken boeken en handelsdrukwerk

DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
driif. 33 / tel. 030. 11811 / Utrecht

rotatie

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, noek Markt - TELEFOON 0 4494 - 2372

Zaaizaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?

Wij leveren prima zaden aan tuinders en landbouwers.

Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG

NOORDSCHARWOUDE - sinds 1899

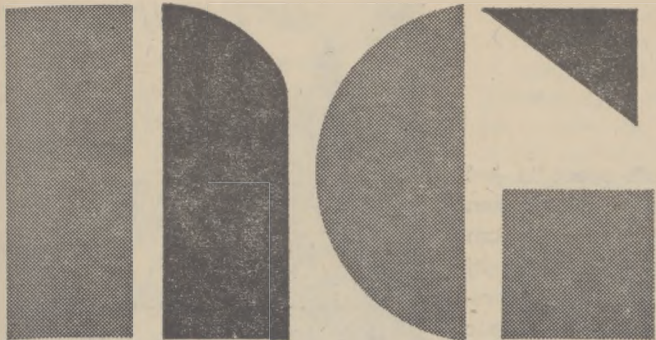

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

♦ Als abonnee op **NEDERLANDSE GEDACHTEN** blijft u politiek bij ♦

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Beginsel en praktijk

EEN politieke partij is geen conventikel tot stichting van elkaar en anderen. Ook niet een genootschap tot morele herbewapening, dat probeert het mensdom te verbeteren. Wanneer iemand zou zeggen: ik wil een politieke partij, waarbinnen een christelijke sfeer heerst, en waarin men elkaar als christenen erkent en herkent, maar waarin de leden verder niet gebonden zijn aan wat voor program ook, dan wil hij geen politieke partij, doch een stichtelijk moeras. Een politieke partij wordt opgericht en in stand gehouden, ten einde invloed te kunnen uitoefenen op het Regeringsbeleid. Direct en indirect. Het laatste door propaganda onder het volk.

Maar directe en indirecte beïnvloeding zijn alleen mogelijk, als de partij duidelijk zegt wat zij wil. Zij kan niet volstaan met algemeenheden. Zij kan niets bereiken, wanneer de stemmen uit haar kring elkaar tegenspreken.

Een politieke partij kan alleen als partij functioneren als zij een duidelijk program heeft, waarmee haar leden instemmen.

EN — wie zulk een program niet aanvaarden kan, moet buiten de partij blijven. Het is irrecel, om te zeggen: laten we een politieke partij maken, waarin alle rechtzinnige protestanten in Nederland zich thuis voelen, dr. Buskes en Fedde Schurer, generaal Calmeyer en prof. Zuidema. Zo'n partij zou b.v. als partij niets hebben te zeggen over ons defensiebeleid.

Een beginselprogram bindt samen en sluit tegelijkertijd buiten. En beide is noodzakelijk, zal een partij werkelijk iets beteunen.

Het is mogelijk, dat een partij, die meestal in het vage blijft en onderlinge tegenspraak als een der schone kenmerken van de eigen partij beschouwt, bij de stembus succes heeft, bij een soort middenstof. Maar wat zij wint in de richting van de majoriteit, verspeelt zij dubbel aan autoriteit.

Hoe ver gaat nu zulk een binding aan het program der partij?

WIJLEN prof. dr. Herman Bavink hield voor de Koninklijke Academie van Wetenschappen eens een voordracht over Politiek en Ethiek.

Bavink was niet alleen hoogleraar in de dogmatiek, maar ook politicus, lid van de Eerste Kamer, waarnemend voorzitter van het Centraal Comité. Als een goed systematicus heeft hij in zijn voordracht uiteengezet, wat politiek is.

Hij betoogt, dat al in oude tijden er verschil was over de vraag, of de politiek bij de wetenschappen of bij de kunsten moest worden ingedeeld. Is zij een scientia of een ars? (Waarbij

Prof. Dr. Herman Bavink

uiteraard niet over het hoofd mag worden gezien, dat ars in het klassieke taalgebruik een ruimer betekenis had dan wanneer men tegenwoordig over de Kunst spreekt.) In elk geval is de betekenis van het woord politiek in de geschiedenis steeds meer naar de praktische zijde omgevormd.

En dan komt Bavink tot zijn eigen indeling in drieën.

Als algemene staatsleer, staatsfilosofie, wetenschap van de staat, stelt zij (dat is de politiek) een onderzoek in naar oorsprong, wezen, doel, taak, bevoegdheden, vormen van de staat. Maar van deze is in vele opzichten de politiek als staatskunst onderscheiden, welke de leer van de staat toepast op de gegeven toestanden en verhoudingen en met het staatsbelang, als voorwaarde voor de staatswelvaart, rekening houdt. Terwijl gene dus aanwijst, wat het wezen en de roeping van de staat is, welke zijn rechten en grenzen zijn, verschafte deze ons het inzicht, wat de staat in bepaalde gevallen tot vervulling van zijn taak en tot bereiking van zijn doel te doen heeft. Eerstgenoemde berust voornamelijk op wijsgerige, laatstgenoemde op historische studie. Gene is vooral theoretisch, scientia, deze praktisch van aard, prudentia.

Van beide is nog weer de politiek als praxis te onderscheiden, waarbij het niet in de eerste plaats op wetenschap of kunsttheorie maar op de tact van de staatsman aankomt, om

op een gegeven ogenblik te spreken of te doen, wat door het staatsbelang geëist wordt. Een beoefenaar van de theoretische politiek, van de wetenschap of de wijsbegeerte van de staat kan in zekere zin het heden verwaarlozen, en toch diep van inzicht, zijn tijd eeuwen vooruit of ook wel eeuwen ten achteren zijn.

door H. Algra

Wie de praktische politiek bestudeert, moet echter midden in de historie staan, uit het verleden het heden doen kennen en het verleden in het licht van het heden bezien en hij kan de regelen aangeven, die voor de leiding van de staat van groot belang en rijke lering zijn. Maar beide blijven daarmede toch nog buiten de praktijk van het leven staan. Daartegenover moet de staatsman niet alleen het heden en het verleden verstaan, maar hij moet bovendien de tact, de geschiktheid, de vaardigheid, het politieke genie bezitten, om in een concreet geval van de omstandigheden gebruik te maken en het rechte te treffen.

DIT is een duidelijke onderscheiding.

Zij leent zich voor toepassing.

Als de A.R. Partij in haar beginselprogram handelt over het ambt der overheid, dan gaat het over de politiek als wetenschap. Als haar algemeen staatkundig program kiest voor de constitutionele monarchie, dan is daar de politiek als kunst. Ook het program van actie is in hoofdzaak van dezelfde aard. Maar het beleid van de Kamerfracties, dat is de praxis in de politiek, die uiteraard nooit los van het beginselprogram mag staan.

De fractie moet de stemmigen kunnen peilen, moet flair hebben, moet concrete beslissingen nemen, die uitlopen op een voor of tegen in zaken met vele kanten. Maar Regering en volk moeten ook weten waar de fractie staat. Zij mag niet een factor van onzekerheid en van speculatie worden in de politiek. Haar devies kan niet zijn: hier sta ik, ik kan ook anders. En evenmin: Hier sta ik, ik kan morgen anders.

HET is waar, in het ene geval en op het ene moment is die duidelijkheid beter mogelijk en in sterker mate noodzakelijk dan de andere keer.

Dat in A.R. kring over de „drankwet” van minister Veldkamp verschillend wordt gedacht, is niet verontrustend.

Het zou wel erg zijn, als de ene A.R. politicus vóór de commerciële t.v. zou zijn en de andere er tegen.

Want bij de drankwet is het alleen de vraag, of de beteugeling op de ene of op de andere manier moet plaats hebben. Bij de commerciële t.v. gaat het om de beslissende vraag of op winst gerichte ondernemingen werkzaam in de economische sector, haar macht zullen vestigen in de sector van het culturele leven. Een vestiging van macht in de culturele sector ten dienste van het economisch belang.

Wanneer de A.R. Partij in haar verzet tegen zulk een kwaad niet eensgezind zou zijn, zou zij geen vertrouwen verdienen. Zij zou niet werkzaam zijn tot heil van het volk. Misschien zou zij, door hier met twee monden te praten, electorale successen kunnen boeken, maar zij zou aan autoriteit verliezen en door haar onduidelijkheid en gedeeldheid er aan meehelpen, dat er een kwaad werd gebracht over het volk. Dat willen wij niet.

Wie dat wél wil, kan elders terecht. Maar gelukkig niet bij ons.

*** Fidele fiscus?

„De verkiezingsactie 1967 is door de regering ingeluid”.

Met woorden van die strekking heeft „Het Vrije Volk” de belastingverlagingsvoorstellen van minister Witteveen ontvangen.

Het heeft de schijn dat dit waar is, indien men let op de tijdstippen waarop de liberale minister zijn plannen hoopt te realiseren: 1966 en 1 januari 1967. En of de bewindsman dit nu al dan niet bewust in de hand werkte, op de propagandamolen van de V.V.D. zullen deze fiscale graantjes toch het welbekende koren zijn.

Of dit veel en blijvend indruk op de kiezers van 1967 zal maken? Wie zal het zeggen! Er kan voor de eerstvolgende Kamer-stembus nog zoveel gebeuren, dat wij de kenrelijke angst van het socialistisch dagblad niet delen.

Het is van meer belang zich nuchter tegenover de plannen op te stellen. Er zitten een aantal positieve kanten aan. Belastingverlaging is ons inziens een wezenlijke vorm van inkomstenverbetering. Velen hebben dit jaar gemerkt, dat men van een loon-explosie niet zo veel overhoudt. Als de hoogconjunctuur aanblijft wil iedereen toch een aandeel daarvan ontvangen. Door middel van belastingverlaging geschiedt dit op een aanvaardbare wijze. De lagere inkomens hebben van minister Witteveen ons inziens té weinig soulaas te wachten. De belastingvrije voet van f 3600,— is te laag. Van f 70,— per week nog belasting te moeten betalen vinden wij wel erg veel gevraagd.

Er is nog een aspect waar we het onze van willen zeggen. Dat betreft de bedenking dat het geld ook aan andere projecten prima besteed zou zijn. Dat is waar. Wij denken met name aan de wegen- en woningbouw. Het is een feit, dat aan de sociale uitkeringen (A.O.W., A.W.W. en W.W.) de laatste tijd wel gedacht is. Ook hebben we weleens vernomen dat het moeilijk is meer geld voor de ontwikkelingslanden beschikbaar te stellen. Daarom zijn wij benieuwd te horen welke gevolgen de plannen van de minister voor deze hulp zullen hebben. Wij zijn er niet gerust op. De behoefte aan een prioriteitschema zal door deze belastingverlaging eerder toe- dan afnemen. Anders bestaat de kans dat wensen op allerlei gebied zullen stuiten op een: „er is geen geld meer”.

Van betekenis is ook een tweede bedenking, die we beluisterden. Namelijk de vrees dat met het vrijkomende geld de koopkracht groeit en dus het gevaar van inflatie toeneemt. Nu is een loonsverhoging op één tijdstip en over de hele linie een gevaarlijker koopkrachtinjectie, dan een verminderde aanslag van de fiscus. Dat laatste is weliswaar een reële inkomensverbetering, maar men heeft de contenten dan niet zo direct bij de hand.

We moeten echter niet vergeten, dat minister Witteveen niet zo maar op het idee is gekomen het „goede heertje” uit te hangen. Het Akkoord van Wassenaar verplichtte hem tot het nemen van initiatieven. De Kamer heeft dit Akkoord aanvaard en daarom kan de liberale bewindsman zich slechts als de uitvoerder van een bestaand besluit beschouwen. De vraag rijst wel of hij in zijn ijver niet wat verder gegaan is, dan beoogd werd. De bewindsman heeft

• Vervolg op pag. 5

Onrustige Zenuwen? Mijnhardt's Zenuwtabletten

CIGARS

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Prijs gebonden f 12.90

is verkrijgbaar bij de boekhandel

Uitgeverij W. ten Have N.V.

ANTI GEEL

niet te evenaren:

MUURVERFINDUSTRIE HOOGVEEN

MURK

IN EIGEN DOEL?

GELD stinkt niet. Dat is niet slechts een privémening van de heren Verolme en Zwolsman. Er zijn maar weinig mensen die er niet zo over denken. Toch is het een bedenkelijke wijze van politiseren om de rijkdom van de tegenstander in het geding te brengen. In ons land is deze methode gelukkig niet gebruikelijk. In Amerika is dat anders.

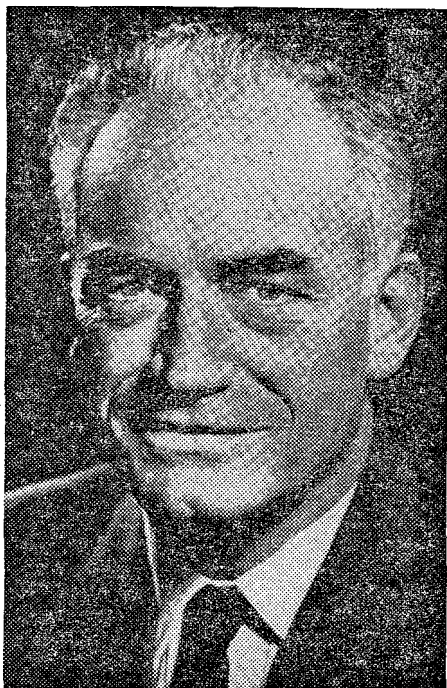
Erger nog, er wordt daar strijk en zet de indruk gewekt dat de rivaal, hetzij op oneerbare wijze aan zijn vermogen is gekomen, hetzij dat hij zijn geld op minder lofwaardige manier rondom de stembus heeft gestrooid. De heer Nixon heeft destijds het eerste onderzonden. Wijlen President Kennedy is het tweede verweten. Thans wordt weer een dergelijk spelletje gespeeld in het land der onbegrensde mogelijkheden.

Vanuit het kamp van Goldwater wordt President Johnson op deze wijze aangepakt.

Goldwater kijkt wel uit dat hijzelf buiten schot blijft. Hij laat zijn kandidaat voor het vice-presidentschap, Miller, dit karwei opknappen. President Johnson heeft prompt gereageerd door

Purol dient heel de huid

zijn financiële was aan de lijn te hangen. Wie zal op zo grote afstand uitmaken of die helemaal brandschoon is? In elk geval geloven we dat Goldwater goed wist waarom hij Miller de aftrap liet verrichten. Het is namelijk ook

SENATOR GOLDWATER

naar onze mening geen schot in het doel. De Amerikanen zijn namelijk een dollar-lievend volk. Zij werken hard om een goede duit te verdienen. Maar zij hebben eveneens een soms wat primitief aandoende bewondering voor iemand, die er in slaagt een grote hoeveelheid aards slijk te verzamelen. Dat is trouwens niet alleen in de Verenigde Staten het geval. Wie de affaire-Hoffa gevolgd heeft, krijgt echter tevens de indruk dat velen in de Verenigde Staten aan de wijze van geld verdienen niet gauw een kwalijk luchtje bespeuren. Hoffa stond al jaren lang onder verdenking malversaties te hebben gepleegd. Enige tussen-vonnissen moest hij reeds incasseren, alvorens verleden week de definitieve uitspraak viel.

Maar zijn vakbond dacht er blijkbaar niet aan hem, hangende dit proces, uit zijn functie te ontslaan of zelfs maar te schorsen. De leden van de bond kwamen ook niet en bloc in verzet tegen zo'n voorzitter. Van de jaren geleden befaamde mijnwerkersleider John Lewis was het bekend dat hij openlijk pochte op zijn grandioos salaris. Zijn volgelingen waren er zelfs trots op een

PRESIDENT JOHNSON

"boss" te hebben, die zoveel "waard" was. Zo zijn er meer voorbeelden te noemen. Het is dan ook niet in te zien dat het offensief tegen Johnson zelfs bij de gewone man veel effect zal sorteren. Tot dusver is niet gebleken dat Goldwater met zijn krasse propaganda veel Amerikanen van zich vervreemt. Het tegendeel bleek het geval. Het lijkt er echter op dat hij nu een verkeerde tactiek gevolgd heeft. De Conventie van de Democratische Partij is door deze persoonlijke aanval niet in het minst van haar stuk gebracht. En zoals dat bij stembus-duels meer voorkomt kon dit misschot op de tegenstander wel eens een goal in eigen doel blijken te zijn.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
 Directie- en schaftketen
 Noodwoningen, scholen en kerken.
 Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
 Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Voor Baby's huidje
BABYDERM
 Moeders Goede Keuze

IVOROL: De kwaliteitstandpasta

Vertrouwensadressen
VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

Sigarenmagazijn MATADOR
 L. KORPEL
 Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
 Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
 waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
 v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZON N.V. BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
 HAARLEM - Telefoon 10441
 DELFT - Telefoon 26308

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

WESTLAND

Firma A .v. d. Meer & Zoon AANNEMERSBEDRIJF

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD
 Hotstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
 HONSELERSDIJK

H. HORTENSIUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS
 Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden
NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE
 STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
 Telefoon 0 1740 - 48 08

Drukkerij - Papierhandel DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
 NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie
 Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
 Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostypapier enz.

Dekker
 DE LIER TEL. 2215
 NAALDWIJK 4163
 DELFT - MARKT 49 TEL. 23762
 DEN HAAG TEL. 3661
 BEEK TEL. 632311

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16

ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO“
 RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
 STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANBOUWSCHUREN E.D.

OVERIJSEL

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
 Laarressingel 101 - Telefoon 3021
 Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER - TELEFOON 05146 - 564
 NAGELE - TELEFOON 05276 - 2460

KENNEMERLAND

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244

Gevestigd sinds 1919

♦ Als abonnee op NEDERLANDSE GEDACHTEN blijft u politiek bij ♦

* * * Vrije Volk

Het lijfblad van de P.v.d.A. heeft ingehaakt op onze driestar waarin wij de gereformeerde opstellers van 2 socialistische brochures vroegen waarom ons zo weinig gereformeerde predikanten, die lid van de P.v.d.A. zouden wezen, bekend zijn. Wij vroegen of zij wellicht uit angst voor hun kerkeraden schuilevinkje zouden spelen. Het Vrije Volk stelt nu de vraag: „zou eventuele beduchtheid zo ongegrond zijn?” Het blad voegt daar uitdagend aan toe: „hebben gereformeerden, die voor de P.v.d.A. koken, daar nooit moeilijkheden door ondervonden? Nederlandse Gedachten weet wel beter.”

Ziezo die zit! Maar... Nederlandse Gedachten weet niet beter. Ons is geen geval bekend van gereformeerde predikanten, die vanwege het socialist zijn door hun kerkeraad lastig gevallen zijn. Indien er al crypto-socialisten onder de gereformeerde predikanten voorkomen, dan kunnen zij voortaan wel openlijk voor hun politieke kleur uitkomen. Daar zou Het Vrije Volk op moeten aandringen. Burgers van een vrij volk, die openlijk voor hun politieke partijkeuze uitkomen, dwingen respect af. Daarmee is een discussie mogelijk. Zij hebben meer recht op de bescherming van Het Vrije Volk dan de schuilevinkjes.

Dat is bovendien een wat frissere journalistieke bezigheid dat te suggereren dat er onder het gereformeerde volksdeel een politieke terreur heerst.

* * * Stille leden

Het is reeds lang bekend, dat de communistische partij een aantal leden telt, die hun lidmaatschap geheim mogen en zelfs moeten houden. Hun lidmaatschap is wel ten nutte van hun partij, maar in het verborgene.

In een democratische partij mag van elk lid worden verwacht, dat hij bereid is, om openlijk rekenschap te geven van zijn gevoelens. Als de dominee lid wordt van de P.v.d.A., dan doet hij dat, omdat hij die partij, vanuit zijn geestelijke overtuiging met beslistheid kiest. Het is voor hem een daad. Maar dan mag van hem worden verwacht, dat hij het volk, dáár waar hij invloed heeft in de eerste plaats, probeert te overtuigen, opdat zij doen als hij. Wie zich op het standpunt stelt, dat een partij gediend is met stille leden, die aan niemand vertellen dat ze lid zijn, en slechts in stilte op hun manier, met opgerolde vlag, iets voor de partij doen, heeft een ongezonde opvatting van democratie.

* * * Burgerlijk

De heer Burger heeft voor de televisie de confessionele partijen het einde eens goed aangezegd. De inleiding tot de grafrede was een goedkeurend knikje voor dr. Bruins Slot en een sympathiebetuiging voor wijlen dr. J. Schouten. Maar toen was het lekkers ook op.

Schouten was de man van het gesloten denksysteem, dat al meer en meer

in onbruik raakt. Mr. Burger heeft er op zijn televisie-praatstoel weer precies zo naast geschoten als hij dit elders placht te doen. Want de kwestie zou zuiver gesteld zijn als hij had kunnen bewijzen dat steeds meer christenen bewust doorbreken, hetzij naar de V.V.D., hetzij naar de P.v.d.A. Dat kon de heer Burger uiteraard niet bewijzen. De lijdensweg van de Protestants Christelijke Werkgemeenschap in de P.v.d.A. demonstreert afdoende het tegenovergestelde. De bedreiging van de confessionele partij is hierin gelegen, dat velen het onlosmakelijke verband tussen Gods Woord en de erkenning van Christus' Koningschap in politieke (partij)keuze niet meer zien. Maar dat kardinale punt is voor de heer Burger nog te subtiel om door hem opgemerkt te worden. Hij liep weer met de klompen aan door de religieuze porseleinkast; goed Burgerlijk.

* * * Versimpeling

De „voorlichting” der massamedia leidt tot een versimpeling van de feiten en vraagstukken. Zo denkt de doorsnee-Nederlander tegenwoordig, dat de Republikeinen in de U.S.A. de voorstanders zijn van rassendiscriminatie en de Democraten de idealistische strijders tegen de ongelijkheid. Ook dr. Martin Luther King heeft meegelopen aan de verbreiding van dit verhaal. In werkelijkheid zitten de felste voorstanders van de discriminatie van ouds en ook nu nog in de Democratische Partij.

En dezer dagen is er in Nederland nog eens herinnerd, dat enkele jaren geleden senator John Kennedy, de latere president, stemde tegen een wet, die de discriminatie bestreed, en Goldwater er vóór. Sterker — een groep zuidelijke democraten heeft toen door obstructie geprobeerd de wet op de lange baan te schuiven. De meest intelligente en hardnekkigste „filibuster” man van obstructie, die de wetgeving weet te stremmen, was toen — de tegenwoordige president Johnson.

Daar weet het publiek niet van. Het gelooft, zonder te weten. Het gelooft aan klassen in de mensheid. Bij de eerste klasse rekent het zichzelf, en de negers als dr. King en de Democraten als Johnson en straks misschien ook weer Tsjombe en heel misschien Chroesjtsjef. Bij de anderen Goldwater en Verwoerd en De Gaulle. Nasser en Makarios weet het niet goed thuis te brengen.

Maar dat komt nog wel. Het is te simpel. Wij moeten leren, alle figuren en stromingen kritisch te bezien.

Daar komt het publiek niet aan toe. In elk geval blijven de twee klassen gehandhaafd. Eenvoudig, zwart en wit. Toen Johannes Hus werd verbrand, droeg hij tot algemeen onderricht, een hoge steek, met duivels beschilderd. Volgens de overlevering bracht een vrouw een extra takkenbos, opdat hij grondiger zou verbranden.

O sancta simplicitas moet hij toen hebben gezegd. Dat sancta laten wij

Onze school

Met opzet spreek ik niet van de maar van onze school. Het is vaak nog zo dat ouders en kinderen de school als een instituut bekijken dat tegen betaling een kind klaar maakt voor een bepaald examen. Dit is echter beslist niet het geval aangezien de school — zowel kleuter, als lagere, als middelbare, als hogeschool — vormingsinstituut is voor het leven. Ons onderwijssysteem is bij lange na nog niet afgestemd op het maatschappelijk leven. Dit is jammer en mijn grote vriend Cals heeft dan ook eindelijk getracht school en maatschappelijk leven meer op elkaar af te stemmen. Het heeft hem heel wat ambtelijk zweet gekost het zover te krijgen maar het is gelukt, althans de eerste schreden zijn gezet.

Ik geloof dat van onze christelijke scholen heel veel besturen niet beseffen dat zij werken en besturen ten dienste van kinderen en ouders. De afstand tussen hen en de ouders is vaak bijzonder groot en het enige contact bestaat uit dat op een éénmaal per jaar te houden ouder- of ledenvergadering. Ik betreur dit omdat juist de school zo ontzettend veel betekent en juist ook in het gezin. Een kind brengt zowat een derde van de dag op school door en nog niet eens diezelfde tijd in het gezin.

In de leeftijd van zes tot achttien jaar oefent die school een grote invloed op het kind uit en daarom juist moet het gezin veel contact hebben met de school. Ik acht het daarom ook een plicht van de schoolbesturen dat ze de onderwijskrachten hierop steeds weer wijzen en hen opdragen eens per jaar de gezinnen van de aan hen toevertrouwde leerlingen te bezoeken.

Een onderwijskracht kan een kind niet begeleiden en vormen zonder dat hij of zij weet hoe de situatie in het gezin is. De ouders daarentegen mogen van hun school verwachten dat deze meeleeft met het gezin en dat dit contact van de school uit tot stand wordt gebracht.

Ik ken tal van voorbeelden waaruit blijkt dat kortsluiting of geen contact tussen school en gezin, het kind nadelig beïnvloedt.

Ik wil heus niet zeggen dat alle liefde van één kant moet komen. Natuurlijk niet. Ook de ouders moeten meeleven met de school en vooral met de onderwijskrachten. Ik onderschat de taak van de tegenwoordige onderwijskracht heus niet en ik weet dat velen er gelukkig net zo over denken.

Het is wel opvallend dat zoveel besturen van onze scholen een matte en weinig actieve indruk maken. Men verdrinkt in materiële- en bestuurszaken terwijl juist de jonge onderwijskracht en ook het jonge hoofd behoefte hebben aan geestelijke steun. Ik vraag mij af of die wel voldoende wordt gegeven. Bovendien kom je in veel besturen zo bitter weinig dames tegen. Dit vind ik een teken aan de wand, aangezien de jonge kinderen juist in het gezin in hoge mate door de moeders worden gevormd en zij dus (de moeders) zo goed kunnen oordelen over datgene wat de school te bieden heeft.

Ik vind het ook verwonderlijk dat zo weinig of helemaal geen vrouwelijke hoofden van onze scholen bestaan. Waarom zijn de mannen toch zo hardleers, conservatief en vasthoudend aan het verleden? Een brok wijsheid, liefde voor het kind en deskundigheid gaat op deze wijze verloren.

Ik besluit dit schoolbabbeltje met de hoop uit te spreken dat de „doorbraak” die op zoveel terreinen plaatsvindt ook in de bestuurskamer, personeelskamer en zelfs huiskamer zich zal voltrekken. Ten bate van ons kind.

DORPELWACHTER

liever weg, maar de simplicitas neemt toe. Onder het volk en zelfs in sommige kranten, die beter moesten weten.

* * * Haken en ogen

De verbetering van de financiële uitkeringen bij werkloosheid is een sympathiek doel, Minister Veldkamp heeft gelijk dat hij het goede uur benut om voor de kwade dag te zorgen. Trouwens, menigeen kan om welke reden dan ook reeds nu ervaren dat zelfs de „volledige werkgelegenheid”, waarvoor we allen dankbaar zijn, geen regel is zonder uitzondering.

Sommige ondernemingen kunnen het hoogconjunctuurtempo niet bijbenen en dat betekent voor de werknemers in een aantal gevallen ontslag. 't Moet je maar gebeuren. Het weer aan de slag komen is dan vaak, vooral voor de ouderen, geen sinecure. Aan de ellende, die daaraan vastzit kan ook een goede sociale wetgeving slechts in financieel opzicht iets doen. Dat is niet veel, laat het daarom zo goed mogelijk zijn.

Of de mensen met salarissen boven de loongrens nu ook om de voor hen voorgestelde voorziening staan te springen, is nog geen uitgemaakte zaak. Theoretisch is een beleid van gelijke monniken, gelijke kappen wel te verdedigen. De praktijk levert nogal wat haken en ogen op. Hoge ogen gooien in dit plan de premie-innende instanties, die bij realisering van minister Veldkamp's plannen zeer goed in de slappe was komen te zitten. Maar de lastige haakjes vormen toch wel vragen zoals: is dit geen stille, maar toch onevenredige overheveling van een deel der totale premielast naar schouders, die ook in ander opzicht heel wat te torsen hebben? We denken bijvoorbeeld aan de particuliere ziektekostenverzekeringen, die bij de stijgende medische ta-

rieven voor de midden-klasse een wel zeer zware last gaan vormen.

Bovendien rijst de vraag of 80% van het „loongrenssalaris” (dit zal neerkomen op 40 à 50% van het werkelijke salaris) toch niet een te geringe uitkering is voor hen, die de maximale premie zullen moeten betalen.

Het komt ons voor, dat de haakjes nog niet precies in de oogjes passen.

* * * Am (n) iks

De AMX-tanks kunnen noch betrouwbaar rijden, noch zonder risico voor de berijders, schieten. Zij zijn dus onbruikbaar. Een kostbare verspilling. Hoe ligt de schuldvraag? De vermoedelijke oorzaak, een verzwaring van het geschut was een Nederlandse wens en werd aangebracht door Fransen.

Daardoor schijnt te veel van de constructie te worden vergegd.

Wellicht is het een gecompliceerde aansprakelijkheidskwestie, die ons in elk geval veel geld kost. En na de helmen-affaire misschien een tank-tragedie.

De Gaulle zal er niet ondersteboven van zijn. Die vindt toch al dat de Nederlanders voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten.

HET KAN NOG

Ten gerieve van onze abonnees, die door de vakantie niet in de gelegenheid waren het abonnementsgeld per giro over te maken, delen wij mede, dat onze administratie de mogelijkheid hiertoe verlengd heeft.

Laat u deze gelegenheid dus niet ongebruikt voorbij gaan en maak uw abonnementsgeld ad f 3,25 voor het 2e halfjaar 1964 spoedig over op postrekening 89673 t.n.v. A.R.-Partijstichting, Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag.

WAT EEN DAG!

Belastingverlaging 1 januari 1966?

'Ergens haast mee, Jansen?

(Uit: Het Vrije Volk)

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan. Reeds 44.000 leden gingen u voor. Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf.

Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

Vereniging tot Opvoeding en Verpleging van Geesteszwakke kinderen

STATUTAIR GEVESTIGD TE UTRECHT.

Adres: Centraal Kantoor, Arnhemseweg 17, Amersfoort. Tel. 03490-14521. Postrekening 26816.

Leden van het Moderamen:

H. M. Oldenhof, Ede, voorzitter.
Dr. J. G. Aalders, Leeuwarden, vice-voorzitter.
Mr. L. Stadij, Amersfoort, secretaris-penningm.

Doel: Het doel der Vereniging is, de bevordering van Christelijke verzorging, naar het Woord van God, van geesteszwakke kinderen, alsmede de duurzame verzorging van minderjarigen, ook al vallen dezen niet onder het begrip „geesteszwakke kinderen”

Van deze Vereniging gaan uit de stichtingen:

„'s Heeren Loo-Lozenoord” te Ermelo, inrichting voor geesteszwakke jongens en meisjes.

„Groot-Emaus” te Ermelo, internaat voor heropvoeding van debiele jongens en meisjes.

„Dr. Mr. Willem van den Bergh-Stichting” te Noordwijk-Binnen, inrichting voor geesteszwakke kinderen en volwassenen uit de provincies Zuid-Holland.

Het „Van Arkel-Instituut” te Soestdijk, internaat voor geesteszwakke kinderen uit sociaal normale gezinnen.

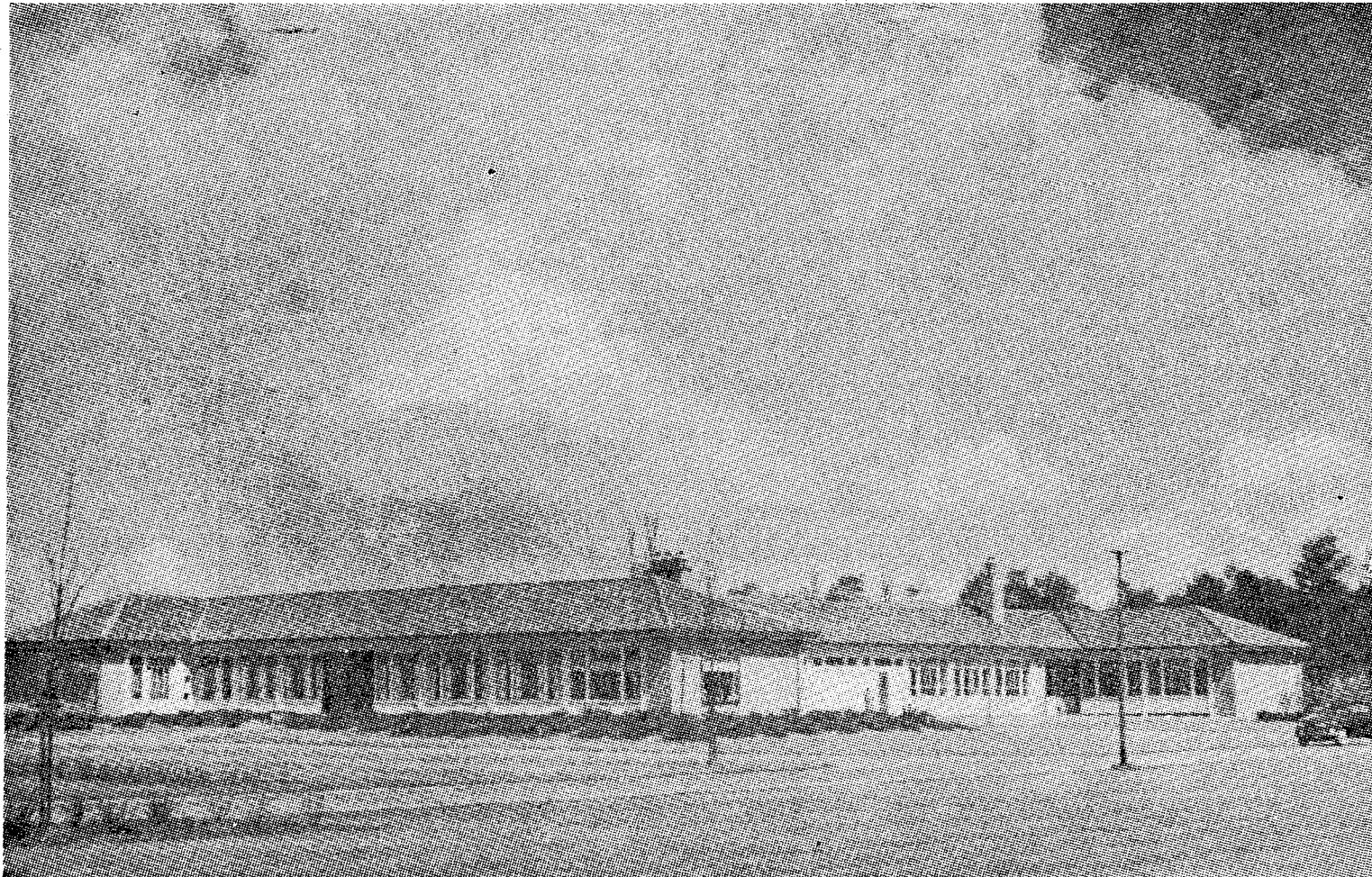
„Groot-Schuylenburg” te Apeldoorn, inrichting voor geesteszwakke jongens en meisjes.

„De Gemzensprong” te Rotterdam, tehuis voor werkende debiele jongens.

„Saxenheem” te Almelo, tehuis voor werkende debiele jongens.

GEEF DIT BLAD DOOR!

Een paviljoen van 's Heeren Loo-Lozenoord te Ermelo.

Zorg voor het geesteszwakke

ALS wij overzien wat onze voorouders in de tweede helft van de vorige eeuw en in het begin van deze eeuw hebben tot stand gebracht op het gebied van barmhartigheidswerk, komen we daarover diep onder de indruk. Zij deden datgene wat zij meenden te moeten doen en lieten zich niet afschrikken door ontelbare moeilijkheden.

Er is in de waardering van het werk onzer vaders een tendentie waar te nemen, die we niet anders dan bedroevend kunnen noemen. De artikelen van Flex (van Kaam) in het dagblad Trouw over de mannenbroeders gaan naar wij menen mank aan de door ons bedoelde tendentie. Eens lekker lachen om je vader... deze indruk kregen wij bij het lezen van de genoemde artikelenserie. En al zal de schrijver dit waarschijnlijk niet zo bedoeld hebben, zijn artikelen tenderden toch duidelijk in deze richting. Dat betreuren wij in hoge mate. Zo vaak wordt vergeten, dat onze grootouders in een ander bestaansbeeld leefden dan wij. De situaties én de algemene opvattingen waren toen heel anders. Het gaat eigenlijk niet aan, onze ouders en grootouders uit te lachen omdat ze andere inzichten hadden dan wij. Net zomin als wij het een arts uit 1920 mogen kwalijk nemen dat hij nog geen peniciline voorschreef aan zijn patiënten...

Onze ouders en voorouders deden het toch maar en het getuigt van kortzichtigheid om de omstandigheden van toen te verwaarlozen en hun daden te situeren in onze tijd.

Ze deden het maar... In 1848 werden de Heldringgestichten voor meisjes te Zetten in het leven geroepen. In 1851 werd Hoederlo opgericht, in 1863 werd de Weesinrichting Neerbosch gesticht, in 1874 Zandbergen te Amersfoort, in 1880 de Marthastichting te Alphen aan de Rijn, in 1891 de Vereniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen. We zijn beslist niet volledig, we noemen slechts enige stichtingen en inrichtingen die ons allen bekend zijn; en uit de opsomming mag blijken, dat onder onze ouders en grootouders pioniers van Christelijk barmhartigheidswerk gevonden werden.

Ditmaal willen wij het licht laten vallen op de laatste van het door ons genoemde rijtje, namelijk de: **Vereniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen.** En als iemand meent, dat hij deze vereniging niet kent, dan mogen wij wel herinneren aan de namen van enkele inrichtingen van deze vereniging: 's Heeren Loo-Lozenoord te Ermelo en de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te Noordwijk-binnen.

Maar het is overigens te begrijpen, dat u achter de door ons neergeschreven naam van de vereniging niet deze inrichtingen verwachtte. Want weliswaar is de vereniging onder de genoemde naam opgericht, maar in de

loop van haar bestaan is de naam gewijzigd. Het is geworden: Vereniging tot opvoeding en verpleging van geesteszwakke kinderen.

's Heeren Loo-Lozenoord

De man die bezield geweest is van de noodzaak om christelijke barmhar-

Over een vereniging met zeven inrichtingen

tigheid te betrachten aan debiele en imbeciele kinderen, de man die de stoot heeft gegeven tot de oprichting van de vereniging, was dr. mr. Willem van den Bergh, die omstreeks 1895 predikant was te Voorthuizen en die tot de dolerenden behoorde. Hij was het, die bezielde was van christelijke dadendrang en hij schreef: Barmhartigheid moet één der voornaamste kenmerken van een levende kerk zijn. Het diacnaat was ontzield geweest, maar in die tijd kreeg het wederom de bezieling vanuit het christelijk geloof. Dr. Willem van den Bergh maakte de eigenlijke stichting van de vereniging tot opvoeding en verpleging van geesteszwakke kinderen niet meer mee; hij

stierf reeds op veertig-jarige leeftijd. Maar hij had toch de stoot gegeven, waardoor in het volgende jaar, namelijk in 1891 de koninklijke goedkeuring op de statuten van de vereniging worden gegeven. Ds. J. C. van Ven te Dieren werd de voorzitter, heer F. Kortlang te Velp de secretaris, de heer E. van Aken te Haren de penningmeester.

Een van de eerste dingen die men deed, was een buitenplaats te kopen waar men met het werk zou beginnen. In het gedenkboek van de vereniging (in 1951 ter herdenking van het zestig-jarig bestaan van de vereniging uitgegeven) lezen wij, dat de prijs was: f 15.000,—, vrij oprecht landgoed was vier hectaren groot, onze ogen en in onze eigentijdse oordelen was de kostprijs heel laag. Maar de vereniging betaalde niets. Een van de heren van de familie misste tot oprichting van de vereniging moest deze koop aangaan. De verenigingspenningmeester was Ni in kas had. Het was de heer C. J. die voorlopig koper van de plaats werd en zich bereid verklaarde om, zodra de benodigde gelden waren, de plaats aan de vereniging over te dragen tegen dezelfde prijs. Zo begon men: met weinig geld, met veel vertrouwen in het succes van de plannen, beslist wel van eigen zwakheid en onbekend-

heid. Er kwam geloofsvertrouwen te pas, het vertrouwen dat de barmhartigheidswerk voor de kinderen, zoals men in die tijd zou zegenen.

Zeven inrichtingen

Die zegen is inderdaad gegeven. Thans beschikt de vereniging over zeven inrichtingen. Naast de Loo-Lozenoord te Ermelo heeft Ermelo óók nog Groot-Emaus Noordwijk-binnen heeft men Mr. Willem van den Berghstichting Soestdijk staat het Arkel-instituut Apeldoorn Groot-Schuylenburg laatste aanwinsten van de vereniging zijn: De Gemzensprong te Rotterdam en Saxenheem te Almelo. In totaal zijn er nu zeven inrichtingen. Het aantal van ongeveer vierduizend. Het kleinste van 1891 — toen men met de barmhartigheidswerk begonnen — is dus een machtig stuk hartigheidswerk geworden. Over elfhonderd personen staan in de statuten van de vereniging.

In de inrichtingen streeft men naar het doel van de vereniging, de statuten als volgt een omschrijving heeft gevonden: De bevordering van christelijke verzorging, naar het Woord van God, van geesteszwakke kinderen, alsmede de duurzame verzorging van minderjarigen, ook al vallen dezen niet onder het begrip „geesteszwakke kinderen”.

Als men op het centraal kantoor van de vereniging komt, dat te Amersfoort aan de Arnhemseweg gevestigd is, men niet zeggen, dat er zo'n gebroederswerk door de vereniging wordt verricht. Het kantoor is een pand waarin een advocatenkantoor gevestigd is; en dat is het kantoor van de secretaris-penningmeester van de vereniging.

Voorzitter is de heer H. M. Oudekerk, a.r.-lid van de gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, de burgemeester van Ede. Plaatselijk voorzitter is dr. J. G. Aalders, Leeuwarden. Het bestuur weet het zeer treffelijk team-werk leiding te geven aan het geheel van het werk. Dit wordt in het bestuur allerlei worden behandeld, getuigt van de christelijke liefde. Seden hebben uiteraard verschillende plaatsgevonden, slechts twee keer is het voor-

Kind

ige dat bestuursleden voor hun functie
ot bedankten. Dat zegt naar onze mening
jaar genoeg over de goede geest in dit
Joestresturend college.

De kinderen

Het is om de geesteszwakke kinderen
begonnen, het gaat altijd om de kin-
deren. De kinderen, die zo weinig ver-
stand hebben maar die zo lief en aan-
zouwendelijk kunnen zijn en die zo zeer een
goede en trouwe verzorging nodig
hebben. De kinderen met wie een nor-
maal geestelijk contact zo moeilijk is.
om die kinderen gaat het in de in-
richtingen van de vereniging. Het is
niet altijd eenvoudig om voldoende
verplegend personeel te krijgen, zeker
niet in deze tijd van personeelsgebrek.
Maar over het algemeen hebben zij die
niet voor dit werk geven geen spijt van
hun keuze, want deze kinderen tonen
ook een grote aanhankelijkheid.

Niet zelden zijn deze kinderen ook
nog mismaakt op enigerlei wijze, maar
de dichtster Kooos van Doorne heeft eens
veel van een mooi gedicht geschreven over
den achterlijk kind en daarin onder
werpen gebracht, dat zo'n kind toch
elk Prinskind, een Koningskind kan
zijn. Want verkoren tot Gods kudde,
al het eenmaal in volkomenheid
worden voor de troon van God.

Deze wetenschap maakt ook de
arbeid in de inrichtingen van de ver-
eniging tot een vreugde.

Met name ons christelijk volksdeel
mag dit herderlijke werk (Als een
herder, zo noemde men typerend het
jubileumboek) niet vergeten. En wij
hopen hartelijk, dat de inrichtingen
met name ook uit onze kring voldoende

Aan het weefgetouw.

verplegend personeel zal weten te re-
cruteren. Want de vereniging moet
voortgaan met het in 1891 aangevangen
werk van barmhartigheid. Dat doet ze
ook, ze gaat voort. Men hoopt een
nieuwe inrichting te vestigen in Mon-
ster en een nieuwe te Ede. Aan de
plannen ervan wordt voortvarend ge-
werkt.

De schrijver Herman de Man heeft
in zijn roman Heilig Pietje de Booy op
voortreffelijke wijze het gedachten-
en daadleven van een zwakzinnige jongen
weergegeven. Ook deze jongen diende
God, ook al deed hij dat op een uiterst
simple manier met zijn zeer beperkte
verstandelijke vermogens. Maar Pietje
was een vroom mens in de goede be-
tekenis van het woord. De kinderen
die geesteszwak zijn en die door de
inrichtingen van de vereniging worden
opgevoed en verpleegd, worden in die
christelijke geest opgevoed. Wat overig-
ens die kinderen betreft: vaak zijn
het ook meer kinderen in verstand dan
in leeftijd. Met andere woorden: er zijn
kinderen, die inderdaad als kinderen
komen, doch er verder altijd blijven
omdat ze zich in de maatschappij geen
plaats zouden kunnen verwerven. Juist
zij hebben ook een goede verzorging
nodig en de verschaffing van de vreug-

den ook van hún leven is mede een
belangrijke taak.

Je gaat van ze houden

Je gaat van ze houden — zo noemde
men de film die Polygoon-Profilati
maakte voor de vereniging, ten be-
hoeve van de werving van verplegend
personeel. Inderdaad, je gaat van de
geesteszwakken — in allerlei gradaties
op de inrichtingen aanwezig — houden.

Maar wat meer is en wat bij de
vereniging altijd heeft voorgezet: de
christen heeft de taak om deze gees-
teszwakke kinderen te omringen met
barmhartigheid. Dat gebeurt op de
zeven inrichtingen van de vereniging.

Op het centraal kantoor der
vereniging wordt de eindadmini-
stratie gevoerd. Dat de zeven
inrichtingen aan lasten op de
exploitatier rekening over 1963 een
bedrag van ongeveer veertien-
eenhalf miljoen gulden hadden,
maakt het wel duidelijk, dat op
het sobere kantoor te Amersfoort
heel wat omgaat.

INGEZONDEN

Gereformeerd Studentenleven in Leiden en Drienerlo

In Leiden bestaat een Dispuut van Gere-
formeerde Studenten (D.G.S.L.) dat de op-
bouw beoogt van een gereformeerd studen-
tenleven in Leiden. Het D.G.S.L. wil zich in
al zijn werkzaamheden stellen onder het
gezag van Gods woord als enige norm en het
wil trouw zijn aan de daarop gegronde
gereformeerde belijdenis.

Het D.G.S.L. is wat betreft grondslag en
herkomst der leden te vergelijken met de
C.S.R. te Delft.

De a.s. studenten van gereformeerde huize
in Leiden kunnen zich voor nadere inlichtin-
gen over D.G.S.L. en voor voorlopige opgave
als aspirant-lid richten tot het abtactiaat: de
heer H. A. Amptmeyer, Rapenburg 79, Lei-
den.

Aanleiding tot oprichting van het D.G.S.L.
vormde verontusting over de huidige onge-
reformeerde koers van de Unie der S.S.R.
Deze koers blijkt wel uit het feit dat de
Unie der S.S.R. medewerkt aan de oprich-
ting van een oecumenische studentenvere-
ening aan de nieuwe T.H. in Drienerlo
al (Tweente).

Van deze oecumenische studentenvereniging
zullen ook de vrijzinnige en roomskatholieke
studenten lid worden.

D.G.S.L. Leiden en C.S.R. Delft zien het als nood-
zakelijk dat in Drienerlo een zelfstandige
gereformeerde studentenvereniging wordt op-
gericht, welke zich volledig wil stellen onder
het gezag van het woord Gods.

Daarom willen D.G.S.L. en C.S.R. Delft ge-
zamenlijk de verantwoordelijkheid op zich
nemen voor een te Drienerlo op te richten
reformatorische studentenvereniging.

Beide studentenorganisaties willen gaarne
contact opnemen met de a.s. studenten van
gereformeerde huize te Drienerlo.

Zij dienen zich zo spoedig mogelijk op te
geven als belangstellende voor de op te
richten reformatorische studentenvereniging
bij Bestuur D.G.L., Mozartlaan 11, Voor-
schoten. Tel. 01717-4358.

Aandacht voor

LUDGER WESTRICK

de rechterhand van
kanselier Erhard

is in Bonn het een en ander ver-
anderd, sinds prof. Ludwig Erhard
in de plaats van dr. Konrad Ade-
nauer kanselier van de Bondsrepub-
liek Duitsland is geworden. Het
zijn geen geruchmakende wijzigin-
gen, die zich hebben voltrokken.
Maar ze zijn zeker niet onbelangrijk.
Een van die veranderingen was de
opvolging van dr. Globke door Lud-
ger Westrick als hoofd van het Bun-
deskanzleramt.

ENIGE tijd geleden werd de aandacht
op deze figuur gevestigd, doordat
hij door Erhard tot minister werd
verheven. In oktober hoopt West-
rick nl. 70 jaar te worden. Hij zou
dan als staatssecretaris (zijn oude
titel) met pensioen moeten gaan.
Maar prof. Erhard wil deze mede-
werker, die hem al terzijde stond
toen hij (de kanselier) nog minister
van Economische zaken was, niet
missen. Vandaar de benoeming tot
minister van deze toch al bepaald
niet meer jonge medewerker. Er-
hard is niet van plan een nieuwe
staatssecretaris te benoemen en
Westrick zal dus hetzelfde werk
blijven doen, dat hij als staatsse-
cretaris verrichtte.

WESTRICK is zich er terdege van
bewust, dat zijn voorganger Glob-
ke (die zoals men weet geplaagd
werd door zijn niet geheel vlekke-
loze verleden) over grote bestuurs-
ervaring beschikte en beter ver-
trouwd was met het politieke leven
in de Bondsrepubliek dan hij zelf is.
In 1951 gaf Westrick een invloed-
rijke positie op in het bedrijfsleven
om in dienst te kunnen treden van
het ministerie van economische za-
ken, waar hij het tot staatssecretaris
bracht.

Toen Erhard bondskanselier werd,
nam hij Westrick met zich mee naar
de bondskanselarij. Erhard, die de
grondige kennis heeft van een aca-
demisch gevormde econoom, had
naast zich behoefte aan een man
van de praktijk als Westrick, die
elke kwestie zonder dogmatische
vooroordelen op haar eigen merites
bezieet.

Rokershoest en kriebelhoest Bronchiletten

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

HET is nogal eens gebeurd, dat West-
rick tot andere conclusies kwam
dan zijn meer principieel ingestelde
chef. Erhard toonde zich echter ont-
vankelijk voor de mening van West-
rick en zij vulden elkaar dan ook
op gelukkige wijze aan. Globke was
een trouwe ondergeschikte van Ade-
nauer en zei alleen maar wat, als
zijn mening werd gevraagd. West-
rick is een heel andere figuur, spon-
taan en directer. Evenals Globke,
zo schrijft Die Zeit, is hij afkerig
van moderne publiciteit. Hij werkt
liever in stilte. Zijn doel is, beslis-
singen te beïnvloeden en niet om
zelf in het licht van de schijnwer-
pers te staan.

ERHARD is al enige tijd bezig met
het uitbreiden van zijn bureau.
Naast de politieke en financieel-
economische afdelingen wordt een
derde afdeling ingesteld. De taak
daarvan zal zijn, in nauwe samen-
werking met de regeringsvoorlicht-
tingsdienst regelmatig contact te
houden met de parlementsleden en
vertegenwoordigers van de kerken
en de wetenschap. De politieke en
financieel-economische afdelingen
werken samen met de verschillende
ministeries, in het bijzonder ter
coördinatie van de wetgevendende
arbeid. In dit alles zal Westrick on-
getwijfeld een belangrijke rol spelen.

• Vervolg van pag. 1

heel wat aangedurfd. Dit betreft niet
zozeer het totaal-bedrag der verlaging.
De inflatie heeft helaas wel gezorgd,
dat een miljard gulden thans niet twee
keer zo veel waard is als de vroegere
verlagingen van 500 miljoen. De moed
van de bewindsman zich vooral in het
zich vastleggen op data. Daarmee bindt
de regering zich en zal ze gebonden
zijn ook als de conjunctuur verslech-
tert. We geloven dus, dat er in de hui-
dige voorstellen zeker heel veel posi-
tiefs zit. Maar ook dat er nog heel wat
te overwegen is omtrent de financiële
mogelijkheden, die nu nog overblijven.

De fiscus doet fideel, maar daarmee
is hij op dit moment ook wel genoeg
geprezen.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opreaappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor: telefoon 010 - 171317.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

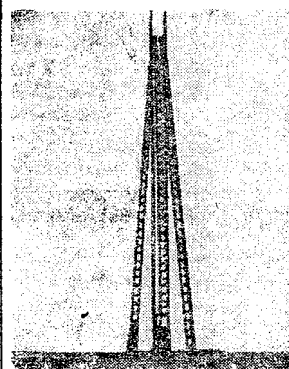
BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN

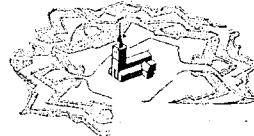
Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

Aannemingsbedrijf

HARM FOKKENS
NAARDEN N.V.

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANZAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Taakuitbreiding Christelijke Emigratie Centrale

Een door de Christelijke Emigratie Centrale ingestelde commissie heeft zich bezig gehouden met de bestudering van enkele kwesties in verband met de gewijzigde omstandigheden op het gebied van de emigratie.

Wat betreft de intra-Europese migratie spreekt de commissie als haar onderdeel uit, dat zij het als het meest gewenst ziet indien plaatselijk c.q. regionaal stichtingen in het leven geroepen zouden worden door die organisaties, die zich geroepen weten een taak te hebben op het gebied van het verlenen van hulp in de meest uitgebreide zin van het woord aan buitenlandse arbeidskrachten, met het doel deze in Nederland een beter levensklimaat te verschaffen.

Voorts wordt het door de commissie aanbevelenswaardig geacht een landelijk overkoepelend orgaan (stichting) in het leven te roepen, waaraan ook door de Departementen van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Maatschappelijk Werk zou moeten worden deelgenomen.

Terzake van de technische assistentie komt de commissie tot de conclusie, dat er raakvlakken bestaan tussen emigratie en het verlenen van hulp aan ontwikkelingsgebieden. De commissie ziet als één van de kernpunten van de technische assistentie het zich metterwoon vestigen in één van de ontwikkelingsgebieden van personen, die door inbreng van deskundigheid en ervaring in een dergelijk gebied de economische en sociale ontwikkeling aldaar zouden kunnen bevorderen.

In dit verband wijst de commissie op de invloed, die de Protestants-Christelijke landbouwnederzettingen in de Zuidbraziliaanse Staat Paraná op de hen omringende Braziliaanse samenleving uitoefenen.

Gelet op de band die van oudsher met de kolonies bestaat, acht de commissie het vanzelfsprekend dat de Christelijke Emigratie Centrale in eerste instantie zich inzet voor de hulpverlening in Paraná.

Het door de heren **mr. T. Brouwer** en **P. C. Efferich** gehuldigde standpunt inzake hulpverlening maakt de commissie tot de haren: naast multilaterale hulpverlening ook bilaterale, waarbij dan gebruik gemaakt zou kunnen worden van de bestaande vestigingen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(35)

De mensen waren in de kerk of thuis. Ze lagen geknield of slapen. Zelfs de bars werden alleen maar in stand gehouden door de heel weinigen en de heel sterken. Een paar bruidsparen kwamen het atelier van Gardner binnen om te poseren — hij zittend, zij staande — voor een herinnering voor het hele leven. Aan het eind van Fourteenth Street weerklonk op de losse planken van Long Bridge het dagelijks gedreun van militaire wagens die terugkwamen uit de oorlog.

James R. Ford was op terugweg van het departement van Financiën, in een rijtuig, volgeladen met vlaggen voor de versiering van de staatsloge. In E Street liet hij zijn paard stapvoets lopen en toen hij Tenth Street inreed ontdekte hij Booth. Ford liet het rijtuig stoppen en ze maakten een praatje. Het was erg stil vandaag, gaf Ford toe, maar vanavond zou het toch wel uitverkocht zijn nu Grant en Lincoln zouden komen. Booth vroeg hem of hij alle vlaggen had die nodig waren voor de versiering en Ford antwoordde van niet. Hij had Jones gevraagd om een Amerikaanse vlag van elf meter lang, die door het departement van Financiën werd gebruikt bij plechtige gelegenheden, maar kapitein Jones had gezegd dat de vlag was uitgeleend voor versiering en nog niet was teruggekomen. Ford had de vlag willen draperen langs de bovenkant van de theatergevel. Toen de twee mannen afscheid namen zei Booth dat hij zou proberen om vanavond te komen, maar hij kon niets beloven. James reed door naar het theater en nadat hij de vlaggen naar binnen had gebracht, vroeg hij een toneelspeler de tekst te willen schrijven voor een advertentie in „The Washington Star” en „The National Republican”, waarin bekend werd gemaakt dat Grant en Lincoln hedenavond als eregasten aanwezig zouden zijn bij de tekst voor de gewone advertenties.

James schreef de teksten zelf, maar naderhand vroeg hij zich af of het eigenlijk wel gepast was. Voordat het op papier stond had hij er niets kwaads in gezien om een wissel te trekken op de aanwezigheid van de twee beroemde mannen, maar nu hij het doorlas vond hij dat het een goedkope indruk maakte. Hij riep Henry Ford bij zich en vroeg hem naar zijn mening. Ze lazen de tekst allebei een paar maal hardop door en het scheen toch wel in orde te zijn. Ze waren het erover eens dat een dergelijke kennisgeving niemand kon schaden en er zouden zeker vele vreemdelingen door worden aangetrokken. Een negerjongen bracht beide advertenties weg.

Wilkes Booth wandelde verder door G. Street, stak daarna over naar Seventh Street en ging binnen bij Howards huurstal. De stalknecht kende hem goed en Booth vroeg hem om zijn grote eenogige schimmel naar de kleine stal achter Ford's Theatre te laten brengen. Hij betaalde de rekening voor het voer en ging weg. Daarna begaf hij zich via The Mall naar Pumphreys stal en vroeg daar naar de vos die hij zes weken geleden een paar maal had gehoord.

De stalknecht antwoordde dat de vos op het ogenblik verhuurd was en dat mr. Booth hem dus niet kon krijgen.

Maar hij had nog een prachtige merrie staan, weliswaar een beetje nerveus, maar in ieder geval een goed en snel rijpaard.

De stalknecht haalde haar en leidde haar rond door de stal. Booth onderzocht het dier nauwkeurig. Het was een jong paard, ongeveer veertien handen hoog, en het had striemen op de lendenen. De manen en de staart waren zwart. Ze had één witte sok en een ster op haar hoofd. Booth bewonderde haar vurige bewegingen.

„Zorg dat ze om een uur of vier gezadeld is,” zei hij. „Ik kom haar halen”. George Atzerodt, die zijn intrek had genomen in Kirkwood House op de hoek van Twelfth Street en de Avenue, liep het hotel in en uit als een clown die weet dat als hij iets belachelijks tot driemaal toe herhaalt, de mensen zullen beginnen te lachen. In het gastenboek had hij zijn werkelijke naam geschreven, „G. A. Atzerodt”, en hoewel hij sinds vanmorgen vroeg nog niet in zijn kamer op de tweede verdieping was geweest, wist hij dat David Howard er binnen was gegaan om kleren en wapens achter te laten.

Atzerodt bracht het grootste gedeelte van zijn tijd door in de bar, waar hij zat te drinken en pogingen deed om zich populair te maken. Maar hij stelde zoveel vragen aan de barkeeper en de weinige gasten, dat hij argwaan wekte. Waar ligt de kamer van de vice-president ergens? wilde hij weten. Heeft hij een lijfwacht? Kan iedereen zo maar aankloppen en binnengaan om een praatje te maken? Een man in zijn positie draagt toch geen schietwapen? Hoe zit het met die negerjongen die altijd achter hem staat als hij eet — waar blijft die als Johnson weer teruggaat naar zijn kamer? Zit de vice-president 's avonds binnen of gaat hij dikwijls weg? Kunt u zeggen of hij moedig is of laf? Heeft u wel eens soldaten om hem heen gezien?

De mannen in de bar staarden Atzerodt aan. Zijn domme gezicht wrong zich in een glimlach en ze schenen weer gerustgesteld. De blikken rond de bar waren als een schouderophalen — zeker een dronken buitenlander.

Booth ging terug naar het National Hotel om zich te verkleeden. Hij had kalfsleren laarzen nodig en nieuwe sporen en een zwart kostuum met een nauwe broek voor de rit. Hij wilde ook nog een nette zwarte hoed hebben en zijn portefeuille met de portretten van zijn vlammen en zijn dagboek, ook al stond daar bijna niets in geschreven. Hij had een klein kompas nodig, zijn gouden horloge, een klein met koper beslagen pistool, een handboor en een lang mes in een schede, dat hij links tussen zijn broek kon steken.

Nu kon er niets meer mislukken; hij wist het. Lincoln zou vanavond sterven. Of misschien wel Booth. Of misschien beiden. Deze laatste mogelijkheid schrikte hem niet af. De toneelspeler was er zich heel goed van bewust dat zijn kansen om te vluchten heel erg klein waren. Maar dat hij in zijn val het reusachtige beeld met zich mee zou trekken was het belangrijkste. Het enige belangrijke.

(wordt vervolgd)

GELDERLAND

Voor betere dameskleding naar

WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTR. 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet

Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet

Het is onbetwist. Een goede drogist.

BENNEKOM - TELEFOON 2339

MODERNE MENSEN
KOPEN in Mode
MONTUUR BIJ
OPTICIEN PRUMMEL
ZIEKENFONDS LEVERANCIER
KERKEWIJK 17A - TEL. 3313 - VEENENDAAL

MAATKLEDING

voor dames en heren

Gaarne zullen wij u onze fraaie collectie tonen.

W. VAN MANEN & ZON

Hoogstr. 17 - Tel. 2335 - Veenendaal

Firma W. Nieboer en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF van BURGERLIJKE en UTILITEITSBOUW

GORTSTRAAT 29 - TELEFOON 2720
VEENENDAAL

Voor al uw loodgieterswerk naar

FA. JAC. BOUMAN & ZON

TALMASTR. 6 - TEL. 3001, b.g.g. 3401

Ook voor leveranties van gasformuizen, gasstellen en sanitair.

Tropisch hard- en fijnhout

Fijnhouthandel

STAPELKAMP

Spoorstraat 52 - DIEREN - Telefoon (08330) 4801

Bij de

NUTSSPAARBANK

KERKEWIJK 6 - VEENENDAAL - TEL. 2198

worden uw spaargelden uiterst solide beheerd en ontvangt u een hoge rente. Bovendien verricht zij kosteloos vele diensten.

MAGAZIJN „HET ANKER”

HOOFDSTRAAT 94-96 - VEENENDAAL

Zeer voordelige aanbieding in Terlenka vallen en gordijnen.

• Specialiteit in Nylonkousen.

Uitgebalanceerde verzekeringspakketten met jaarlijkse controle voor privé en zaken:

ASSURANTIEMAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Bemiddeling

bij in- en verkoop van onroerend goed:

MAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Laan v. Avegoor 8, Ellecom, tel. 4790 (08330)

Wat u ook maar beplanten wilt:

Een perk begonia's..., een bed met snijbloemen..., een haag ligusterum..., een afscheiding coniferen..., een boomgaard met fruit..., een laan met bomen..., een vijver met lilies..., een bloembak geraniums...

LOEF helpt u daarbij

Kwekerij n.b. Postkantoor VEENENDAAL, tel. 2672

het beeld der vaderen 1914

• De vliegmachine

Toen in 1914, nu een halve eeuw geleden, de eerste wereldoorlog uitbrak, had de luchtmacht nog niet veel te betekenen. De Duitsers hadden evenwel hun Zeppelins en daar verwachtten ze véél van. Toen Antwerpen werd ingesloten, kwam er 's avonds een Zeppelin hoog boven de stad, die rustig en ongehinderd heen en weer voer. Luchtweer was er niet en de Zeppelin liet hier en daar een bom vallen. Dit leidde tot een paniek, terwijl de schade, militair gezien, niets betekende. Maar de kranten bevatten bijna lugubere verhalen over het geronk in de lucht, over de lichtflitsen, over een zoeklicht, dat over de stad streek en op het station bleef rusten, en over donderslagen, als de bommen insloegen. De Zeppelin-raids boven Antwerpen leidden er dan ook toe, dat de stroom van vluchtelingen naar Nederland begon.

Reeds eerder bevatten de kranten een ander bericht. De Nederlandse marine had een vliegtuig. Eén vliegtuig. Er werd dan ook telkens gesproken van de vliegmachine van de Koninklijke Marine. Maar er was geen man, die deze vliegmachine kon besturen, althans niet bij het machinepersoneel. Maar een oud-personeelslid kon er goed mee overweg en hij werd dan ook weer in dienst genomen om het vliegtuig te besturen. Zo'n vliegtuig diende alleen nog maar voor verkenningen. De marine kreeg daarmee een oog, dat een wijde horizon kon afzoeken. Later, toen de wereldoorlog zo lang aanhield, werd de vliegmachine van meer betekenis en vooral de jachtvliegtuigen van Fokker, die voor de Duitse Wehrmacht in Mecklenburg werden gebouwd, werden gevreesd. Fokker had n.l. een mechanisme ontwikkeld, waardoor het vliegtuig recht vooruit kon schieten. De schoten waren gesynchroniseerd met de omwentelingen van de schroef en elke kogel ging er zo uit, dat de beide bladen van de schroef niet konden worden geraakt.

Maar in september 1914 stond het verslag van het eerste luchtgevecht in de krant tussen een Duitser en een Engelse vliegenier. De Engelsman heeft het gewonnen. De Duitser werd gedwongen te dalen, nadat hij in het gevecht gewond was geraakt. Want bij dat eerste gevecht schoten de vechters niet op de vliegtuigen — zeildoek, bamboe en ijzerdraad waren niet zo kwetsbaar — maar ze schoten op elkaar. Het was in de volle zin van het woord een gevecht van man tegen man. Beide vliegeniers bestuurden met de linkerhand het vliegtuig, ze probeerden in spiraalvluchten om elkaar heen te draaien, en in de rechterhand hadden ze de revolver, waarmee ze elkaar probeerden te raken. De Engelsman wist ten slotte zijn tegenstander met een „goed gericht schot“ — of was het een toevalstreffer? — te raken en de Duitser zwenkte af en zocht een geschikt plaatsje uit voor een noodlanding. Hij was daarin niet onfortuinlijk, maakte geen verdere brokken, en kon naar een militair hospitaal worden gebracht voor een chirurgische behandeling. Aldus eindigde het eerste luchtgevecht in de eerste wereldoorlog.

Later werd het, zoals gezegd, heel anders. En in de dagelijkse luchtgevechten boven het front in Frankrijk kregen twee Duitse officieren een grote beroemdheid. De ene was luitenant Immelman, naar wie een bepaalde aanvalsstunt nog altijd de Immelman wordt genoemd, de andere heette Herman Göring.

N. Warner:

HET WOORD VANDAAG

Een niet gedateerd Bijbels dagboek, zodat een ieder naar persoonlijke behoefte kiezen kan.

Alom in de pers geprezen!

Verkrijgbaar in de boekhandel.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

Dezelfde krant, datzelfde ochtendblad, De Telegraaf, die verleden week de kleine luiden aan de REM-aandelen vastkoppelde, verraste mij nu met een "kop" ZONDAGMIDDAG HEEFT WEER EEN DOEL. Onder dat opschrift werd aangekondigd, dat de voetbalcompetitie was begonnen.

Nu moet men altijd oppassen met "koppen". Vaak houden zij de essentie van het daaronder volgende artikel niet in, vaak hebben zij slechts betrekking op een enkele zin in het verslag. Het kan natuurlijk zijn dat de redactie bedoelt te zeggen dat de zondagmiddag enkele maanden zonder doelpalen is verstreken, waarbij dan niet zou bedoeld worden doel in betekenis van bestemming. Maar als ik aanneem dat de doelpalen gedurende de tijd dat er niet in divisieverband werd gevoetbald toch op de velden zijn blijven staan, mag ik concluderen, dat hier inderdaad bedoeld is het woord doel in de betekenis van bestemming op te vatten.

Met andere woorden, velen hebben tot zondagmiddag niet geweten wat zij met hun zondagmiddag moesten doen. Nu ongeveer gemiddeld 20.000 toeschouwers per duel naar de clubs in de ere-divisie zijn komen kijken, blijkt de zondagmiddag weer een doel te hebben. Als ik dan verder lees dat voetbal op zondag ook betekent dat voetballers voor niet minder dan f 25.000 van de ene aan de andere club kunnen worden verkocht, dan vertel ik nog niet eens nieuws, maar dan peins ik wel over dure doelen.

Verwacht nu niet dat ik een philippica ga houden tegen voetballen, betaald voetballen, op zondag; dat is toch maar een open deur intrappen. Dat heb ik eenmaal gedaan, waarna ik maanden lang met een zeer been heb gelopen.

Ik wil het meer hebben over de armoede van geest die spreekt uit de "kop" „zondagmiddag heeft weer een doel“.

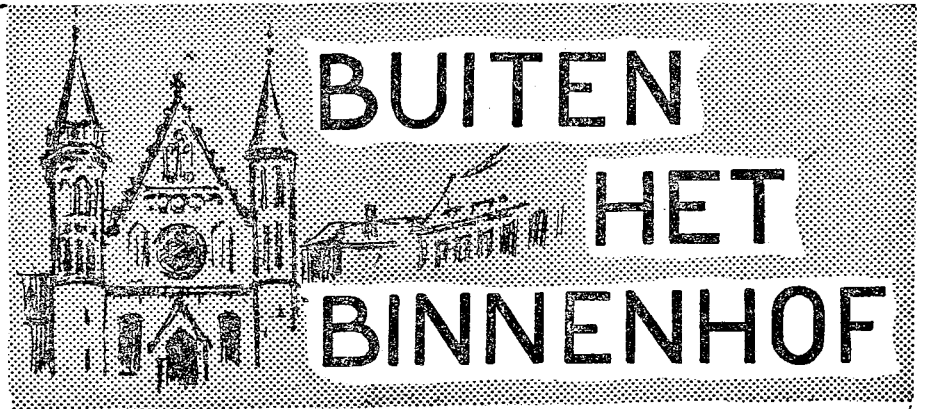
Laten we ook praktisch zijn. Wat kunnen wij in de plaats geven van een voetballoze zondag? Die vraag is niet zo gemakkelijk op te lossen.

Engeland, waarover ik al zo lang niet meer schrijf, kent de voetballoze, wedstrijdloze zondag. Dat lijkt erg christelijk, doch zo christelijk is Engeland nu ook weer niet. Zodra de zondag de vervelendste dag van de week wordt, moet men gaan nadenken. De wedstrijdloze zondag in Groot-Brittannië is meer een traditie dan een principe. Natuurlijk, zo'n zondag is mogelijk, maar wat geeft de gemeenschap ervoor in de plaats?

Een lokale politicus in een grote stad heeft mij eens voor de vraag gesteld wat ik zou doen voor die duizenden, die niet meer op zondagmiddag binnen vier stadionmuren werden opgesloten, waar zij naar hartelust konden schreeuwen, stompen, zich opwinden, discussiëren, de scheidsrechter verwensen, als beste stuurlui aan de wal staan etc. etc.

Ik wist het niet. Ik kon toch moeilijk zeggen dat ik met die duizenden wel een blokje zou omlopen of bij oma op visite gaan.

Hij, de politicus, die geen voorstander van wedstrijd-sport op zondag was, vond dat die liefhebbers het beste opgeborgen waren binnen die stadionmuren. Daar konden zij het minste kwaad. Stel u voor dat een zestig-

duizend mannen en vrouwen om twee uur op de Dam te Amsterdam te hoop lopen en daar, op de publieke weg, hun mening gaan verkondigen over welk onderwerp ook, waarbij de kans, dat iemand die het beter weet gemolesteerd wordt, niet gering is.

De zondag als feestdag te vieren is geen kunst, het is zuiver genade.

Over de besteding van de zondag komen we niet gauw uitgepraat. En ik ben er van overtuigd, dat "het raakt niet en smaakt niet en roert niet aan" geen praktische oplossing is. Op de laatste gehouden landdag van de Gereformeerde vrouwen in Scheveningen hebben vele vraagsters mej. mr. Boot gevraagd hoe zij met hun kinderen de zondag moeten doorbrengen. Als het eenmaal zover is dat de moeders het niet meer weten is er iets fout gegaan. Want als de zondag geen feestdag meer is, is hij voor het gezin verloren. De mensen die maandag zo'n nare dag vinden apprecieer ik ten dele. In hun klacht klinkt door dat de zondag voor hen een feestdag is geweest, hoe dan ook. Voor de Groenkopers is de zondag een feestdag. Ik heb dat wel eens meer verteld en wil daarover dus nu niet meer vertellen. Maar wie in slaap valt voor de t.v. of ook zonder t.v. een zondagsdut doet, terwijl de kinderen maar moeten zien hoe zij zich redden als ze maar niet fietsen of andere sabbathschennende zaken uithalen heeft van de zondag maar weinig begrepen.

Terug naar de voetbal.

Ik las in een voetbalnummer van Het Vrije Volk iets over de voetbalclub Da Costa. Daaraan had ook u niet gedacht, nietwaar? Ja, een J.V. die Da Costa heet, maar een voetbalclub? 't Klinkt net zo merkwaardig als de roeclub Kuyper of de hockeyclub Lohman of de volleybalclub Keuchenius.

Natuurlijk zocht ik naar de schakel welke de Réveilman en de dichter en de schrijver van o.a. "Bezwaren tegen den geest der eeuw" met voetballen verbond. Helaas kwam ik teleurgesteld uit. De voetbalclub heette zo, omdat er mannen in speelden, die in de Da Costabuurt (Da Costa-straat, Da Costa-plein, Da Costa-kade) woonden. Tableau!

Voor mr. Da Costa had de zondagmiddag overigens wel een doel.

William Graafschap

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. deel van de weg, 4. stand; 9. verstandig; 13. groot; 14. versterkt huis; 16. oppervlaktemaat; 17. straatsteen; 19. vis; 20. rijkspolitieaan; 22. plaats in Nrd.-Holland; 23. gerecht; 24. afsluiting; 25. badplaats; 27. restje; 29. familielid; 30. kunstbeen; 31. spil; 33. vaartuig; 36. vaartuig 37. koper; 39. krantenjongen; 40. telwoord; 41. maand; 42. gravin; 43. onwaarheid; 45. soort plaatje; 47. kunstenaarscentrum; 49. pers. vnv.; 50. „sleutel“-woord; 51. maanstand (afk.); 52. draaikolk; 55. gevangenis; 56. jong; 59. prijzen; 60. buit; 62. soort tekenschrift; 64. zoogdier; 66. opkomende industrieplaats; 68. godin der dageraad; 69. sterrenbeeld; 72. meisjesnaam; 73. reeks; 74. soort bont; 75. punt.

Vertikaal: 1. voordeel; 2. plaats in Gelderland; 3. gewoonte, richtsnoer; 4. vogel; 5. koning uit O.T.; 6. deel van bloem; 7. ogenblik; 8. water in Friesland; 10. soort leer; 11. oppervlaktemaat; 12. gazon; 14. slag; 15. ren; 18. iemand van adel; 21. boom; 24. vogel; 25. houding (mv.); 26. plaats in Holland; 28. soort drank; 29. loflied; 32.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14				15		16		
17		18		19			20	21			
		22					23				
	24			25	26		27			28	
29				30						31	32
33		34		35	36			37	38		
39				40			41			42	
43			44		45	46		47	48		
49				50							51
	52	53		54	55			56	57		
58		59						60			61
62	63				64	65		66			67
68				69	70			71		72	
73					74					75	

onprettige geur; 34. lichaamsdeel; 35. schrijfgerei; 37. vochtig, kiam; 38. bloeiwijze; 44. zoogdier (mv.); 46. lijn van de weerman; 48. gevat; 53. rangtelwoord; 54. strook; 56. zoogdier; 57. bijzonder dof; 58. water in Nederland; 61. vogel; 63. jor.g. dier; 64. leeftijd (Eng.); 65. lokroep; 67. O.T-figuur; 70. voegwoord; 71. Verenigde Staten (afk.).

Verticaal: 1. stokvis. 2. boete. 4. bruid. 5. doornen. 6. editie. 7. vernikkelen. 8. roodborstje. 10. nalezer. 11. opmaken. 15. bezeten. 16. gewest. 17. aanzien. 20. eicel. 22. egade.

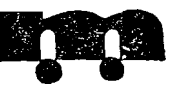
Technisch

Bureau

A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

Sterkte! Leden van het parlement

A C H T E R P A G I N A

DE Eerste Kamer kan het 's avonds ('s nachts) soms behoorlijk laat maken. Wij zagen dat vorige week.

Daarin onderscheidt zij zich overigens niet van de Tweede Kamer, waar het middernachtelijk uur ook wel eens (ver) gepasseerd wordt.

Bij die Eerste Kamer willen wij — wij schreven hoofdzakelijk over de Tweede Kamer der Staten-Generaal, hoewel en passant ook de Eerste Kamer wel aan de orde kwam — met name thans ter afronding van onze serie verhalen rond het parlement nog even nader stilstaan.

En wel hierom, aangezien die Eerste Kamer eigenlijk vanaf het begin van haar bestaan in discussie is geweest.

Sinds 1815, toen er vooral op aandrang van 1e Belgen een andere Kamer — de Eerste Kamer — in het verenigde Koninkrijk naast de bestaande Kamer — daarna Tweede Kamer geheten — werd geformeerd, zijn er steeds tegenstanders van die Eerste Kamer geweest.

Ook bij de grote Grondwetsherziening van 1848 gingen er stemmen op om de Eerste Kamer nu maar af te schaffen.

Zulke stemmen zijn sedertdien nog herhaaldelijk gehoord; worden ook tot op heden gehoord. Daarnaast zijn er de geluiden van hen, die de Eerste Kamer dan wel niet willen afschaffen, maar toch van karakter willen doen veranderen door er bijvoorbeeld een zogenaamde corporatieve Kamer van te maken.

Positie Eerste Kamer

Politici als Oud en Romme hebben ook in de laatste jaren over de Eerste Kamer gesproken, waarbij zij zich ieder weer een ander beeld van het karakter van die Kamer voor ogen stelden. Cals heeft na zijn terugtreden als minister de laatste tijd ook zijn ideeën omtrent het Nederlandse parlementaire gebouw en de werkwijze van ons parlement gespuid.

Van al die discussies is als zodanig geen kwaad woord te zeggen. Het is alleen maar goed wanneer over ons parlement, zijn werkwijze en zijn samenstelling steeds weer van gedachten gewisseld wordt. Het gaat er immers om, dat het Nederlandse volk op de beste wijze vertegenwoordigd wordt; dat op een zo goed mogelijke manier op het hoogste landelijke niveau politiek bedreven wordt. Het gaat bij het laatste immers om de vraag hoe wij leven zullen.

Partij-voorzitter Berghuis heeft naar aanleiding van die discussies op het laatste A.R. Partij Convent ook enige opmerkingen gemaakt.

Hij betoogde, dat naar zijn mening "de volksvertegenwoordiging in volle omvang een politiek lichaam moet zijn en blijven, indien zij werkelijk zal functioneren als volksvertegenwoordiging. Dat geldt voor de beide Kamers van de Staten-Generaal.

Dit betekent, dat zij zowel qua colleges als ook wat de individuele betreft de algemeen-politieke zaak moeten behartigen, en dat zij niet moeten zijn een conglomeraat van groepsbelangen of belangen-vertegenwoordigers. Daarom sta ik afwijzend tegenover de gedachte, zoals die nu weer door mr.

Cals in het voetspoor van Romme en Oud naar voren is gebracht en zoals die overigens in een wat andere zin vroeger ook bij dr. Kuiper leefde, de gedachte namelijk van een omvorming van de Eerste Kamer tot een college, dat in zich verenigt de representanten van de onderscheidene maatschappelijke en andere groeperingen."

Politiek en belang

DE hierop aansluitende opmerking van dr. Berghuis is in de discussie bepaald ook van gewicht:

"Door groepsbelangen op te tellen verkrijgt men namelijk niet het algemeen belang. De behartiging van het algemeen belang vergt een benadering der dingen vanuit een andere richting dan van binnen uit de groepsbelangen. De politieke functie van de volksvertegenwoordiging... vertoont mijns inziens juist hierin haar wezenlijke waarde, dat zij opereert, althans moet opereren, onafhankelijk van groepsbelangen en ook onafhankelijk van een combinatie van deze belangen."

Deze hele problematiek is veel meer verwikkeld dan men op het eerste gezicht zou denken. Dat blijkt mede uit deze aan de vorige aansluitende passage:

"Dat de volksvertegenwoordiging voor een niet onbelangrijk gedeelte is samengesteld uit personen, die uit anderen hoofde ook groepsbelangen moeten behartigen, schept in het individuele vlak, weleens problemen maar tast op zichzelf het wezen van de volksvertegenwoordiging niet aan."

Als men aan "personen die uit anderen hoofde ook groepsbelangen moeten behartigen" denkt, denkt men vaak

in de eerste plaats aan vakbondsbestuurders. Een al lange tijd bekend en nog steeds levend "probleem" is de combinatie van mogelijkheden van het vakbondsbestuurder zijn en het Kamerlidmaatschap.

Het Parool had over deze zaak dezer dagen nog een interview met drs. D. Roemers, voorzitter van het N.V.V. en sinds 12 jaar lid van de Tweede Kamer. Dit blad (12 augustus j.l.) herinnert er eerst aan, dat de nieuwe voorzitter van het N.K.V., P. J. J. Mertens gezegd heeft: "Ik ben er persoonlijk géén voorstander van dat vakbewegingsmensen actieve politiek bedrijven", en dat de nieuwe voorzitter van het C.N.V., die per 1 september a.s. heeft bedankt als lid van de Tweede Kamer voor de A.R. Partij, J. van Eibergen, gezegd heeft: "Het is voor mij uiterst moeilijk de werkzaamheden van vakbondsvoorzitter te combineren met die van het Kamerlidmaatschap".

Combinaties

DE eerste hem voorgelegde vraag: "Wat vindt u van de combinatie vakbondsman-politicus?" beantwoordt de heer Roemers — kort samengevat — met: nuttig en gewenst; de tweede vraag: "Hebt u, als voorzitter van het N.V.V., wel tijd om Tweede Kamerlid te zijn?" met: ja.

De heer Roemers merkt in het interview verder onder meer op, dat het bedanken van de heer Van Eibergen berust op tijdgebrek en niet op een principiële afwijzing van een combinatie van beide functies. Hij wijst er daarbij onder meer op, dat het apparaat van het N.V.V. veel groter is dan dat van het C.N.V.

Overigens merkte de heer Roemers blijkens het Parool-interview op: "Het verbaast mij dat altijd eenzijdig de nadruk valt op de combinatie van vakbondsman en politicus, terwijl er ook nog wel andere verbindingen van politici zijn aan te wijzen. Ik denk aan Kamerleden die een nauwe band hebben met werkgeversorganisaties, boerenorganisaties, middenstandsbonden, omroepverenigingen, of met groepen uit de sector volksgezondheid of uit het onderwijs. Ik denk ook: aan Kamerleden die burgemeester zijn of lid van Gedeputeerde Staten."

Het is natuurlijk duidelijk, dat ook personen die al dit soort functies bekleden en deze combineren met het Kamerlidmaatschap het weleens moeilijk zullen hebben met het spreken en het nemen van beslissingen zowel in hun ene als in hun andere positie.

Deze "problematiek" zal, menen wij, altijd blijven bestaan. Dat behoeft ook helemaal niet zo erg te zijn, als de betrokkenen zich er maar steeds van bewust zijn in welke positie zij optre-

den. Veelal zal ook hun wel gelden: personen, tijden en omstandigheden.

UIT de hier reeds eerder geciteerde rede van dr. Berghuis (geheel te lezen in de brochure "Met trouw en vertrouwen", prijs f 0,50, dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage) nog één citaat.

"Over de betekenis van het blijven bestaan van de Eerste Kamer als politiek college in ons staatsbestel wil ik nu niet veel zeggen. Ik meen dat zij een wezenlijke waarde heeft als component naast de Tweede Kamer in ons parlementaire stelsel.

Ik zou alleen dit willen zeggen — en dat klinkt wat ondeugend, maar het is oprecht gemeend — dat de omstandigheid, dat de kritiek op het bestaan van de Eerste Kamer wordt gehoord, op zichzelf reeds een rechtvaardiging kan inhouden van haar bestaan als tegenhanger van de Tweede Kamer. De Eerste Kamer doet kennelijk de Tweede Kamer iets. En dat is gezond. Dat moeten wij juist hebben."

Wij maken een einde aan deze serie verhalen over het parlement, hoewel er niet weinig is dat belangrijk genoeg is om nader bij stil te staan. Maar dat kan wellicht later nog eens gebeuren. Nu zullen op deze plaats de partij-organisatorische activiteiten onze aandacht weer meer gaan opeisen.

De schrijver van de rubriek "Politiek Palet" in ons blad heeft een paar weken geleden opgemerkt: "Het parlement wordt niet beoordeeld naar wat er achter de schermen aan werk verzet wordt; het parlement wordt beoordeeld naar wat er over het voetlicht komt. En terecht."

Terecht. Niettemin is wat achter de schermen aan werk wordt verzet van belang. Wij hebben getracht iets van het wat ongrijpbare van het parlement dichterbij te brengen.

Mondig

WANT, het mag waar zijn, dat de zaken "verkocht" moeten worden aan het volk, aan "de collectiviteit", en het mag waar zijn, dat "de politieke leiders" daar niet altijd even goed in zijn, het is evenzeer waar, dat veel te veel mensen, die dan die "collectiviteit" vormen het wel geloven en blijkbaar liever onmondig zijn dan bewuste staatsburgers.

Dus moet samen gestreefd worden om de gemeenschappelijke zaak zo goed mogelijk te dienen.

Dat te willen, daarove, moeten het volk en zijn vertegenwoordiging het — evenals in andere dingen — toch ook eens zijn.

Met het nieuwe seizoen voor de boeg is het zeker op zijn plaats de vertegenwoordigers van het gehele volk sterkte en Gods zegen te wensen.

**KOGEL-
RIV LAGERS**
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Vraagt uw bakker naar
**TARVO-
BROOD**
Uw bakker
Uw dokter

„ANIMO“ KOFFIEZET
APPARATUUR
voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK
L. SCHEEPSTRA
AMERSFOORT
Telefoon 03490 19148 (2 lijnen)

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER
Fijnhoutimport
FIRMA LANDWEER & SOMER
EIG.: T HUIZENGA
STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

Internationale en interkerkelijke
**VERENIGING VAN VOLLE
EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND“**
(full gospel business men's fellowship internationaal)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:
ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.
De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.
Alle inl. omtrent onze ver worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. 249476. Postbus 1861.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno 01846-2156-2484
Hardinxveld-Giessendam

**N.V. Rederij en
Haringhandel**
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGLO
Telefoon 05219-1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Naar eigen beginsel

VERLEDEN WEEK heb ik uiteengezet, dat er bepaalde zaken zijn, waaromtrent een partij en tegenover haar eigen leden, en tegenover anderen, géén onzekerheid mag laten bestaan. En als een sprekend voorbeeld heb ik toen genoemd de commerciële televisie.

Daarbij moeten we goed onderscheiden, want twee heel verschillende zaken worden hier soms, bewust of onbewust, door elkaar gehaald. Commerciële televisie is heel iets anders dan reclame in de televisie. Er zijn verdedigers van de zgn. commerciële televisie geweest, die zeiden, dat de kranten toch ook een deel van haar inkomsten putten uit de opbrengst van advertenties. Dat argument zou men wel kunnen gebruiken ten behoeve van reclame in de t.v., niet ten bate van de commerciële televisie.

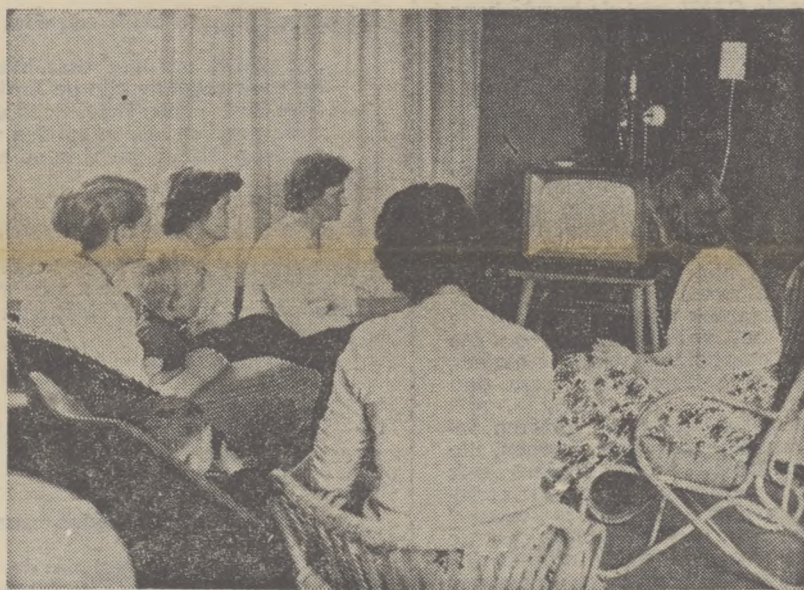
Wat is commerciële televisie?

Het is televisie, waarbij de programma's worden verzorgd door of in opdracht van een commerciële onderneming, die de financiën put uit de opbrengst van de in haar programma's ingelaste televisiespots. Een onderneming, die in principe is opgericht, om winst te maken, en die de televisie wil gebruiken als bedrijf. De reclame is doel, de rest is middel.

HET staat iedereen in Nederland vrij, een dagblad of een weekblad in het leven te roepen. Het is dus heel goed denkbaar, dat b.v. de gezamenlijke brouwerijen, die ook belangen hebben in de horeca-sector, daarnaast zouden proberen, ook een dagblad in exploitatie te brengen. En een van de kapitaalsconcentraties onder leiding van heren als Zwolsman zou dat ook kunnen doen. Zulk een dagblad zou dan een redactie krijgen, die heel duidelijk werd geleerd: denk er om, aan deze nieuwe onderneming moet geld worden verdiend. Direct en indirect. Het moet lezers trekken, opdat het blad op zichzelf winstgevend wordt. Dat is de directe winst. Maar daarenboven moet het de belangen van ons gehele concern voorstaan en bevorderen.

Zoiets is niet alleen denkbaar, het komt, in elk geval, in het buitenland wel voor. Dat bepaalde concerns een beslissende invloed hebben op de gehele gang van zaken bij een dagblad. Zo'n blad is dan de spreekbuis van een belangengroep. Maar — het staat tegenover andere bladen in een concurrentiepositie.

IN de televisie ligt dat anders. Daar is heel weinig concurrentie. Tot op zekere hoogte is daar altijd sprake van een monopolistische regeling. Want er kunnen in een land als Nederland, althans zoals het nu staat, op zijn best drie programma's worden uitgezonden. En dus beslist de overheid, aan welke groeperingen, verenigingen, ondernemingen, die mogelijkheden, met uit-

sluiting van derden, zullen worden toegerekend. Wanneer in zo'n geval de overheid althans een van de twee of drie mogelijkheden zou toebedelen aan een of ander concern, dan krijgt dat daardoor een geweldige machtspositie.

Daarom is de commerciële televisie véél begeerlijker dan een dagblad, dat de spreekbuis is van bepaalde belangengroepen. En het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat zulke belangengroepen het uiterste doen, om de televisie te veroveren, ten einde haar te kunnen exploiteren.

BIJ dat uiterste behoort ook, dat zij voortdurend een hevige strijd voeren tegen de zuilen.

De term zelf is al een element in die bestrijding. Maar daar komt bij, dat voor het gemak de zuilen als een gemeenschappelijke, monopolistische belangengroep worden beschouwd. Niet voor het gemak alleen. Het is ook een propagandamethode. En daarbij speelt de V.V.D. een bedenkelijke rol.

Deze politieke partij wordt niet moede, de „zuilen” in een kwaad daglicht te stellen. Er is een tijd geweest, dat de liberale partij in Nederland het schild ophief boven de A.V.R.O. Het waren de liberalen, die de A.V.R.O. wilden bevoorrechten boven de andere omroeporganisaties. De A.V.R.O. was de algemene, de nationale omroep, en de andere omroepen waren „sectarisch”. Liberalen, die langer meelopen dan mevrouw Van Someren-Downer, herinneren zich nog wel de actie, waarbij vooral de heer Boon een grote rol speelde, de actie, die vroeg: de A.V.R.O. de gehele week de beste golflengte, en de minder goede golflengte, moet verdeeld worden tussen de „sectarische omroepen”.

De liberalen verloochenen nu de A.V.R.O. wel enigszins, maar zij willen in feite een omroep als de A.V.R.O., maar dan in een machtspositie als zij

vroeger voor de A.V.R.O. zelf begeerden, en onder de naam nationale omroep.

BIJ de socialisten ligt het enigszins anders. Na de bevrijding wilden de socialisten het voor de oorlog geldende

door H. Algra

omroepbestel om hals brengen. Het kabinet-Drees-Schermerhorn heeft dat duidelijk laten blijken. Het heeft van zijn machtspositie als Koninklijk kabinet misbruik gemaakt om de omroepverenigingen uit te schakelen, allemaal. Maar het was niet vol te houden, vooral niet, toen het episcopaat moeilijkheden begon te maken, en met grote

DEZE WEEK

- Het N.I.P.O.-onderzoek over verhouding A.R. en C.H. (pag. 2)
- Actuele commentaren (pag. 3)
- Het REM-eiland (pag. 3)
- Vietnam in de branding (pag. 4 en 5)
- Hoe leven christenen in Indonesië? (pag. 6 en 7)
- Politiek Palet (pag. 7)
- De A.R.J.O.S. in het nieuwe seizoen (pag. 8)

Radio-uitzendingen A.R. Partij

Zoals men weet hebben de radio-uitzendingen van onze partij, ingevolge een door de minister van O.K. en W. voor dit soort uitzendingen getroffen regeling, gedurende de maanden juli en augustus niet plaats gevonden.

Vanaf DONDERDAG 10 SEPTEMBER a.s. beginnen deze 14-daagse uitzendingen weer.

Ingevolge een roulatie-systeem is dus de DONDERDAG in de plaats van de woensdag gekomen.

Wel wordt ook nu weer uitgezonden over Hilversum I, maar vanaf september 1964 tot en met juni 1965 zullen deze A.R.-UITZENDINGEN steeds een plaats krijgen in het A.V.R.O.-PROGRAMMA.

Het tijdstip van uitzending blijft gehandhaafd van 18.20 uur — 18.30 uur.

Op 10 september a.s. zal de uitzending worden verzorgd door de voorzitter van de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs (A.R.J.O.S.), de heer J. van der Ploeg.

teit van de R.E.M. en van Veronica. Vooral dat beroep op de populariteit van Veronica is verhelderend. Want dat is een commerciële omroep. En wie beweert, dat wij een nationale omroep moeten hebben, daar het volk, gelet op zijn sympathie voor Veronica, daar blijkbaar zo naar verlangt, snijdt zich zelf in de vingers. Enige tijd geleden heb ik er aan herinnerd, dat een kapper in zijn salon als achtergrondmuziek altijd Veronica had, want daar heb je geen omkijken naar, en bij die andere omroepen moet je er altijd op letten, of ze ook beginnen te bidden.”

Maar de omroepen vormen geen machtsconcentratie. Want zij zijn onderling verdeeld, gelijk de politieke partijen onderling verdeeld zijn omtrent het bestel. De V.A.R.A. zal het nooit proberen, een andere oplossing voor te staan dan die de P.v.d.A. wil. De A.V.R.O. zal altijd terugkeren tot de stelling, dat zij niet als de andere omroepverenigingen een zuil is en sedert de heer Vogt weer aan het woord is gekomen en er zelfs in belangrijke mate de dienst uitmaakt, zal de A.V.R.O. geleidelijk proberen om weer als DE oplossing erkend te worden, die de voorstanders van de nationale omroep voorstaan.

DE conclusie is duidelijk. Wanneer de A.R. Partij de commerciële televisie afwijst en een bestel blijft voorstaan, waarbij het volksinitiatief door de overheid wordt gehonoreerd, dan leert zij zich niet met een rietje zuil maar dan verdedigt zij een gezonde democratie, naar eis van haar beginsel.

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen) Diner capaciteit 400 personen. 150 bedden.

Scheveningseweg 37. Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 55.52.00

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

OOK FEL- en REKENMACHINES
BRANDKASTEN grote sortering

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

UIT PERS EN PERIODIEK

Discussie over samengaan

Nog voordat het tweede N.I.P.O.-onderzoek bekend werd, heeft de meerderheid van de redactie van het „Christelijk Historisch Weekblad“ zich, naar aanleiding van een ingekomen brief, duidelijk uitgesproken vóór het praten en schrijven over één reformatorische of protestants-christelijke partij. Wij willen onze lezers deze passage in het C.H.-Weekblad d.d. 21 augustus niet onthouden: „De meerderheid van de redactie (zoals men heeft kunnen lezen in de hoofdredacteur van mening, dat er niet zoveel over gepraat behoort te worden) is de opvatting toegedaan, dat het voortdurend praten en schrijven over één reformatorische of protestants-christelijke partij niet een gezellig tijdsverdrift is, maar een bittere noodzakelijkheid. Niet om zoals hier en daar gedacht wordt, de Unie op te heffen, maar om voortdurend zich te bezinnen op het wezen van de christelijke politiek, op het als protestante samen optrekken ter realisering van een maatschappij, waarin Bijbelse gerechtigheid en sociale rechtvaardigheid zullen heersen. Lees in dit verband de rede van ds. Gerssen maar eens na.

Daarbij gaat het dan niet om de Unie of om de A.R.P. Daarbij zijn Unie en A.R.P. middel en geen doel in zichzelf. En als de meerderheid van de redactie zich dan voortdurend afvraagt hoe die Bijbelse rechtvaardigheid en sociale gerechtigheid kan worden gerealiseerd, dan behoort daarbij te worden betrokken het vraagstuk: doen wij dat met de A.R.P., de S.G.P., het G.P.V. en de Unie (misschien zelfs de K.V.P.) allemaal apart? Bedrijven wij soms een soort van apartheidspolitiek? Of gaan wij ons daarbij afvragen of wij als protestants-christenen — misschien zelfs alleen christenen — dit doel samen kunnen bereiken.

Dit doel is zo actueel, zo'n blijvende opdracht van het Evangelie, dat nooit en te nimmer conformistisch is, dat de meerderheid van de redactie in tegenstelling tot de mening van de heer Beernink en de heer Van Gelder in geweten

zich verplicht acht er steeds over te blijven schrijven.

Dat is dan geen drenselen, maar dat gevoelt de meerderheid van de redactie als een Evangelische opdracht. Een opdracht, omdat het Evangelie ons er steeds aan herinnert, dat wij geen vrede behoren te hebben met de bestaande toestand.”

In het blad van de C.H. Jongeren „De Jonge Nederlander“ wordt het nog wat krasser gezegd door de heer J. G. C. Kamphuisen:

De heer Kamphuisen wijst erop dat de politiek van de leiding van de C.H.U. een zekere discrepantie gaat vertonen met de wensen van hen, die op die partij stemmen. Deze mening vond de schrijver bevestigd door de uitslag van de N.I.P.O.-enquête van juni. (De weinig afwijkende uitslag van de tweede enquête van deze maand was nog niet bekend toen het artikel geschreven werd).

„Men weet alom, dat het N.I.P.O. gebruik maakt van een zeer representatief legertje geënquêteerden en betrouwbare wiskundige formules, zodat men... zeker niet de juistheid van de enquête mag ontkennen,” aldus het artikel.

„En merkwaardig genoeg is dat nu juist hetgeen de voorzitter van de Unie, mr. H. K. J. Beernink, op de laatste zomerconferentie deed...”, aldus de heer Kamphuisen.

Hij betreft bij dit alles ook de in C.H.-kring nogal gangbare tegenstelling: **majoriteit—autoriteit:**

„Loopt de C.H.U. niet de kwade kans op zeer tragische, nooit gedachte wijze in strijd te komen met het artikel van haar beginselprogramma, dat zegt, dat het haar niet te doen is om de majoriteit (de meerderheid der kiesgerechtigden), maar om de autoriteit van het beginsel? Lijkt de kans niet aanwezig, dat de autoriteit van de minoriteit, die op de stoelen zit, het wint van de beginselen der majoriteit, die in de straten loopt en de stemhokjes bevolkt?

Kan zulks niet uiterst kwade gevolgen hebben zowel voor de C.H.U. als voor de inspraak van het protestante deel van het volk, dat zich op die grondslag ook politiek wenst te binden, in welke organisatorische vorm dan ook?

Is het niet de geest van gisteren, in plaats van het plan voor morgen, die de harten bezielt, en die voedsel geeft aan de kennelijke omwil om tot eerlijker en moediger standpunt te komen?”

In het begin van het artikel gaat de heer Kamphuisen ook nog in op de discussie tussen dr. Berghuis, voorzitter van de A.R.P. en mr. J. W. Gelder, secretaris van de C.H.U., wiens antwoord hij „het meest officiële” van de Unie noemt.

Hij herinnert eraan dat de heer Berghuis de C.H.U. heeft gevraagd kleur te bekennen op het punt van het samengaan. „De heer Van Gelder vond de vraag „goedkoop”, het spreken over een reformatorische partij een „kreet” en meende dat de heer Berghuis de zaak „forceert”.

Naar aanleiding hiervan merkt Kamphuisen op:

„Het staat vast, dat beide partijen, de A.R.P. zowel als de C.H.U., elkaar dicht naderen. Het zijn beide protestants-christelijke groeperingen, die zake-lijk-politiek gezien op geen enkel aanwijspunt duidelijk van elkaar verschillen... ”

Vast staat ook, dat beide partijen geroepen zijn een christelijke politiek te voeren. Wat daar precies en onder alle omstandigheden onder dient te worden verstaan moge soms niet geheel duidelijk wezen, wel staat vast, dat aan de benadering van problemen en „tegenstanders” de duidelijke regels van de christelijke ethiek ten grondslag moeten liggen.

Het punt nu, waar wij hevig teleurgesteld zijn in de reactie van Van Gelder, ligt juist daar, waar hij het kennelijk geen moment heeft moeten opbrenge op die wijze de voorzitter van de A.R.P. tegemoet te treden. Duidelijker: geen moment heeft de veronderstelling, dat Berghuis meende wat hij zei, en werkelijk met eerlijkheid geladen zijn vraag stelde, aanwijsbaar wat op Van Gelder gekregen.

(een zwaar woord, maar geen enkele andere uitdrukking geeft zo treffend de verhouding tussen beiden aan) tegemoet had mogen treden.

Integendeel, het artikel van Van Gelder ademt duidelijk een andere geest. Het is de achterdocht, die niets meer met gerechtvaardigde voorzichtigheid te maken heeft, die uit zijn stuk opklinkt, hetgeen alleen reeds blijkt uit woorden als „kreet” en „goedkoop”.

De christelijke openheid voor de ander zal de grondslag moeten zijn van onze houding tegenover de A.R.P., zelfs als men een samengaan met die partij om een of andere reden meent te moeten afwijzen.”

Conclusie

Het artikel gaat voort:

„Er moet een conclusie volgen. Een conclusie, die tevens onze eigen overtuiging nog eens duidelijk stelt.

De Anti's zijn geen engeltjes, die met gestoken bazuin wachtten op het moment, waarop zij ons met geschal en geklang van symbolen kunnen begroeten.

Ook binnen de A.R.P. leven nog vele oude rakkers, die zich met voorliefde en rancune herinneren hoe Lohman ooit eens Kuyper te pakken heeft gehad, die zich vastbijten in feiten, die niet meer de onze zijn, omdat de stroom van de tijd ze sindsdien in vele wisselingen van eb en vloed heeft overspoeld. Het is bij onze politieke burenen niet anders dan bij ons, en dat is een punt van overeenstemming eer dan van verscheidenheid.

Het is derhalve, en Berghuis is realist genoeg om dat in te zien, onzin om te beweren, dat de A.R.P. klaar is om de twist van heden in een harmonieuze reidans om te zetten. Er zal nog veel moeten worden gedaan aan gene zijde van de streep, zoals aan deze. Met andere woorden: een samengaan in welke vorm dan ook, zal tijd kosten. Veel tijd zelfs.”

N.I.P.O.-ONDERZOEK WIJST UIT:

Aanhangers van A.R. en C.H. in grote meerderheid voor één protestants-christelijke partij

Wij geven hieronder het belangrijkste deel van het desbetreffende N.I.P.O.-onderzoek weer.

Eerder deze maand (augustus 1964) hebben honderden N.I.P.O.-interviewers het publiek ondervraagd met vragen, die eerder ook in juni van dit jaar gesteld zijn. Toen aan een steekproef van 450 personen, nu aan totaal 1.022 personen.

De vraag luidde in beide enquêtes:

„Er zijn in ons land verschillende protestants-christelijke politieke partijen. De twee grootste zijn de Anti-Revolutionaire Partij en de Christelijke Historische Unie. Er is al jaren af en toe sprake van dat deze twee partijen samen zouden moeten gaan om een grotere protestants-christelijke partij te vormen.

Bent u voor of tegen zo'n samengaan van A.R. en C.H.U. in een nieuwe protestants-christelijke partij?”

In beide enquêtes vond het N.I.P.O. heel veel mensen zonder oordeel over dit probleem. Maar beide malen wél veel mensen met een oordeel onder de aanhangers der grote protestants-christelijke partijen:

Aanhangers van:	Ondervraagden N.I.P.O. een oordeel	
	augustus	juni (1964)
A.R.	88%	79%
C.H.U.	84%	76%
K.V.P.	40%	37%
P.v.d.A.	45%	37%
V.V.D.	56%	49%
Alle ondervraagden samen:	49%	45%

Van allen met een oordeel zijn de meesten voorstanders van een samengaan van Anti-Revolutionairen en Christelijke Historischen:

Aanhangers van:	Van hen met een mening Vóór één protestants-christelijke partij	
	augustus	juni
A.R.	92%	88%
C.H.U.	90%	92%
K.V.P.	84%	81%
P.v.d.A.	69%	76%
V.V.D.	96%	78%
Allen met mening:	84%	82%

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwiel-standaards.
Vraagt gratis folder.
„MEKA”
AUSTERLITZ
Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

KRABT UW HOND OOK?
DEX-VERDELINGSLOTION
helpt direct!
BEAPHAR RAALIE

HET KAN NOG
Ten gerieve van onze abonnees, die door de vakantie niet in de gelegenheid waren het abonnementsgeld per giro over te maken, delen wij mede, dat onze administratie de mogelijkheid hiertoe verlengd heeft.
Laat u deze gelegenheid dus niet ongebruikt voorbij gaan en maak uw abonnementsgeld ad f 3,25 voor het 2e halfjaar 1964 spoedig over op postrekening 89673 t.n.v. A.R.-Partijstichting, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24.
ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.
STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Verdriet

En dat verdriet ons des te meer, omdat het voor ons zonneklaar is, dat dat nu juist de enige wijze was, waarop Van Gelder zijn broeder in Christus

Wij ontvingen:

- Europese documentatie, uitgave van het Europees Parlement - april '64.
- Europa Archiv - Zeitschrift für Internationale Politik.
- Europees Parlement - Handelingen van de vergaderingen van 20 t/m 24 januari 1964.
- De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de lid-staten, uitgave van de Europese Economische Gemeenschap Commissie.
- De werkgelegenheid in de landbouw in de landen van de E.E.G. (deel I - Structuur).
- Jaarverslag 1962 van het Kinderbijslagverevningsfonds.
- Jaarverslag 1962 van het Algemeen Werkloosheidsfonds.
- Jaarverslag 1963 van Radio Nederland Wereldomroep.

- Het nieuwe Duitsland - Uitgave van de Persen Voorlichtingsdienst van de Bondsregering.
- Jaarverslag 1963 van het Prins Bernhard Fonds.
- Portret van Leiden - Uitgave van het gemeentebestuur van Leiden.
- Coevorden, schets van een ontwikkeling, - Uitgave van het gemeentebestuur van Coevorden.
- Boer en toekomstbeeld, enkele beschouwingen naar aanleiding van een terreinverkenning in de Noordoostpolder - Uitgave van de afdeling Sociologie en Sociografie van de Landbouwhogeschool te Wageningen.
- Verkort verslag 1963 van de Nederlandsche Sociëteit van Levensverzekeringen A° 1807.
- Jaarverslag van de Nationale Commissie tegen het alcoholisme.
- „Ruim Zicht”, uitgave van het Nederlands Katholiek Vakverbond. Uit de inhoud: „Waardering voor Rapport „Zondagsarbeid”.

★ ★ N.I.P.O.-bis

Het N.I.P.O. heeft de kritiek op zijn opinie-peiling van juni j.l. over één protestants-christelijke partij niet op zich laten zitten. Het is opnieuw aan de slag gegaan en heeft in augustus meer dan tweemaal zoveel mensen als in juni over dit onderwerp een mening gevraagd. De uitslag laat ook ditmaal aan duidelijkheid niets te wensen over, mits men vertrouwen heeft in de representativiteit van de groep ondervraagden. Wij zijn er van overtuigd dat dit vertrouwen gerechtvaardigd is.

Er is dus alle reden voor de leiding van beide partijen om op de uitslag van dit hernieuwde onderzoek acht te slaan. Geschiedt dit niet, dan zal de publieke opinie daarover de staf wel breken.

Het „kleur bekennen” dat dr. W. Berghuis op 23 mei j.l. van de C.H.U.-leiding vroeg, is bepaald niet zonder reden aan de orde gesteld.

Het gaat daarbij niet om een zich opdringen van de A.R. bij de C.H.U. Het gaat er om oog te hebben voor de good-will, die bij vele protestantse christenen leeft voor een politieke groepering, die er nóg niet is, doch waarbij zij zich gaarne zouden voegen.

★ ★ Kader en kiezers

Als iemand jarenlang tot een bepaalde groepering heeft behoord en daarin (veel) werk heeft verzet, dan geeft dat een binding, die veelal ook van emotionele aard is.

Dit geldt ook voor een politieke partij. Men heeft dan de neiging die partij niet aan grote veranderingen bloot te willen stellen, want men weet wat men heeft en niet wat men krijgt. Kiezers, die geen andere binding met zo'n partij hebben dan de keuze, die eenmaal in de zoveel jaar op haar kandidaten valt, hebben minder last van dergelijke reserves. Zij zijn minder aan de sfeer en het „klimaat” van zo'n partij gebonden en bekeuren zich ook minder om veranderingen, die door fusie of wijziging teweeg zouden worden gebracht.

Wij hebben de stellige indruk dat het N.I.P.O. zijn opinie-peiling niet zozeer onder het kader van de A.R.P. en de C.H.U. heeft gehouden als wel onder personen, die aan één van deze beide partijen slechts de steun van hun stem plegen te geven. Ook dit is een zaak waar men op letten moet. Een politieke partij kan het nu eenmaal evenmin zonder kiezers als zonder kader stellen.

Vandaar dat het N.I.P.O.-onderzoek wel een belangwekkende aanwijzing geeft voor het te volgen beleid, doch daarmee is de kous niet af.

Een zich open stellen voor een eerlijk gesprek over de te volgen koers is daarom voor beide partijen een eerste vereiste.

★ ★ Goed ondernemerschap

De heer Zwolsman heeft deze dagen in een televisie-uitzending zijn standpunt uiteengezet over de opzienbarende verkopen van zijn E.M.S. in de horeca-sector.

Hij had het voortdurend over „goed ondernemerschap”. Maar als een rode draad liep door het verhaal heen de serie misrekeningen, die hij maakte en waardoor hij in het nieuws kwam.

De kern van zijn beleid bleek te zijn dat hij rekende op een voorrangsbepaling bij het afgeven van vergunningen voor verbouw van hotels en dergelijke. Toen die voorrang niet verleend werd, kwam de heer Zwolsman krap te zitten. Vandaar de verkopen van Ruteck's enz. De Raad van Bestuur van Zwolsman's horeca-bedrijven trad vervolgens af...

Nu blijkt dat deze ondernemer weer fout gekokt heeft. Het gebouw „K. en W.” in Den Haag kan n.l. in december niet — zoals gepland was — weer in gebruik worden genomen. De oorzaak is opnieuw het departement van minister Bogaers, dat niet naar Zwolsman's pijpen danst.

Wij vermelden dit alles niet uit leed-vermaak. De heer Zwolsman heeft zeker bijzondere capaciteiten. Maar wij willen wel vaststellen dat ons land vele, vele, werkelijk goede ondernemers telt, die niet zo vaak in het nieuws en op het televisie-scherm komen. Juist omdat zij realisten zijn, die zich niet verrekenen met prijzen en termijnen.

★ ★ Deugd beloond

Het democratische duo voor de Amerikaanse stembusstrijd in november a.s. is nu compleet. De keus van de president(skandidaat) Johnson is op Hubert Humphrey voor het vice-presidentschap gevallen.

Dit demonstreert 2 dingen. Ten eerste dat het van nu af aan ernst wordt om ook in 1964 een vice-president te kiezen die zijn mannetje kan staan indien de

Uit **de Volkskrant**
KATHOLIEK DAGBLAD VOOR NEDERLAND

knipten wij onderstaand verhaal van Wandelganger:

Noordland viert feest

IN REM-STAD, de hoofdstad van Noordland, zullen vandaag de gele vlaggen strak staan als de negentigjarige, maar nog altijd kaarsrechte Koning Cor de Eerste langzaam stapt naar het Nationalistisch Monument aan het einde van de Hofstraat. Vele jongeren — de tijd gaat snel — weten niet meer, dat het monument de vorm heeft van een ouderwets televisietoestel. Hun is wel geleerd waarom het feest is vandaag, waarom er alom „Weg met Holland” wordt geroepen, waarom de ouderen in Noordland tranen in de ogen krijgen als zij hun volkslied — „Oh, land van moord en doodslag” — zingen. Het is vandaag vijftienvintig jaar geleden, dat Koning Cor — toen nog gewoon Cor Verolme geheten — de onafhankelijkheid van Noordland uitriep.

Het is eigenlijk begonnen in augustus 1964. Koning Cor bracht toen net een staatsbezoek aan Moskou en de perfide Nederlandse regering poogde van zijn afwezigheid gebruik te maken om achter zijn rug Noordland — toen nog slechts een klein gebied — „Noordzee-eiland” geheten — om zeep te helpen. De Nederlandse regering was geïrriteerd over het feit, dat vele ferme jongens en ook wel enkele stoere knapen het land verlieten en op het eiland culturele tv-programma's gingen verzorgen. Vooral het interessante blokprogramma was de regering in Den Haag een doorn in het oog.

Koning Cor in zijn grootmoedigheid zag er van af kwaad te vergelden met kwaad en zond zijn ambassadeur Dettmeijer — de eerste vertegenwoordiger van Zijne Majesteit in het buitenland — naar de Haagse minister van Justitie, een zekere Ynzo Scholten. Ambassadeur Dettmeijer bood aan, dat er een uitleveringsverdrag zou worden gesloten tussen Noordland en Nederland. Scholten, die nog dacht sterk te staan, wees het aanbod hooghartig van de hand. Vele jaren later werd hij bij een boottochtje voor Hoek van Holland gearresteerd door de Noordland-marine. Vandaag zucht hij nog in de Caransagevangenis. Er gaan geruchten, dat Koning Cor van plan is hem gratie te verlenen.

Dat eerste gesprek, via zijn ambassadeur, met de dwarse Nederlandse regering is eigenlijk de eerste politieke daad geweest van Koning Cor als soevereine vorst van een soevereine staat. En het gebeurde vier maanden voordat de onafhankelijkheid — op 1 januari 1965 — officieel werd uitgeroepen. De geschiedenisboekjes leren ons hoe het is gegaan. In Nederland ontstond een crisis door het toedoen van mevrouw Haya VVD van Someren Downer, die plotseling in de Tweede Ka-

mer de rechten van Noordland begon te verdedigen. Naar haar zijn de beroemde Noordland-downs genoemd en ook de smakelijke hayavinnensoep.

Door het optreden van mevrouw Van Someren werden de liberale partijgenoten van deze voorrechtster gedwongen het kabinet te verlaten. Er werd een regering gevormd van KRO, VARA en NCRV nadat de nieuwe minister-president, de heer Jaap Burger, die zelf een televisiestation bezat, tegenover de nieuwe vice-premier, Harry van Doorn, die er ook een had, openlijk had verklaard, dat de Nederlandse marine inderdaad zou moeten worden versterkt. De leiding over de Nederlandse vlootstrijdkrachten werd in handen gelegd van admiraal Moorman.

Vrijheid

OP 1 januari daarop volgend zond president Verolme (hij zou pas koning worden in 1970, na de mistukte onderhandelingen met Don Carlos) een missive aan de Verenigde Naties, waarin hij mededeelde niet langer deel te willen uitmaken van het koloniale Nederlandse rijk. Zijn verzoek om lidmaatschap werd gesteund door Ierland. In Den Haag kwam het kabinet-Burger in spoedvergadering bijeen. Drie dagen later volgde de oorlogsverklaring. Smaldeel V stoomde op naar het eiland. De Veiligheidsraad kwam bijeen en Oe Thant benoemde de Fin Tuomijo-nee-nee als bemiddelaar.

In die donkere dagen is het bestaan van Noordland gered door de steun van onafhankelijke geesten in de gehele wereld. Makarios van Cyprus, die in soortgelijke omstandigheden verkeerde, beloofde militaire hulp en kondigde een blokkade van Nederland af. Maleisië zegde toe vrijwilligers te zenden sturen. President de Gaulle zond een telegram, waarin hij stelde: „Elke vijand van Nederland is een vriend van mij”. Nog waardevoller was de hulp van de Franse ingenieurs, die het geschat van de Nederlandse oorlogsbodems onklaar hadden gemaakt en ook wat in de machinekamers hadden gemorrelt. Enkele kilometers voor het Noordzee-eiland bleken de De Ruyter, De Zeven Provinciën en de Karel Doorman niet meer te kunnen varen en niet meer te kunnen schieten.

Inmiddels had trouwens ook de Braziliaanse regering steun beloofd. Zij stuurde haar volledige vloot. De Hollanders deinsden terug. Amerika hield

zich officieel afzijdig, maar de publieke opinie in de Verenigde Staten en de pers waren op de hand van Noordland, want men had begrip voor het streven naar commerciële televisie. Tegelijk met het uitroepen van de onafhankelijkheid van Noordland, kwam in de Verenigde Staten de heer Goldwater aan de macht, die in een persoonlijke boodschap aan de Koning, zei: „Extremisme in het streven naar winst is geen ondeugd.”

Nikita Kroesjef hield een radio-rede. De Sovjet-Unie zou zich verzetten tegen elke buitenlandse inmenging in het conflict. De bevolking van Noordland moest zelf beslissen over haar eigen toekomst, zei hij. De Sovjet-Unie stond, zoals altijd, aan de zijde van de jonge staten. Kroesjef zond een boodschap aan koningin Juliana, er op aandringend dat zij de vrede zou herstellen. Zuid-Afrika stuurde zijn beste wensen en een voorraad goud voor de Noordlandbank.

Eerste Geus

DAARNA is het snel gegaan. In het voorjaar van 1965 sloot de heer Zwolsman zich bij Noordland aan. Hij kreeg de titel van Eerste Geus en volgde in rang onmiddellijk op Koning Cor. Hij maakte de pier van Scheveningen los, verhoogde de prijs tot een gulden en voegde zijn pier-eilanden bij het Noordzee-eiland, hetgeen meteen een belangrijke gebiedsuitbreiding betekende. Spoedig werden nieuwe uitbreidingen noodzakelijk.

De heer Zwolsman had een groot aantal volgelingen, zwolsmaniakken genaamd, die allen een vrije woning in Noordland begeerden. Zij propageerden de verticale galgbinding van een andere Nederlandse fanaat, de heer Andriessen. Eerst zijn alleen de bezitters van Zwolsman-certificaten op het eiland toegelaten. Later werd het toelatingsbeleid ruimer, want er was veel personeel nodig voor de motels, hotels en Caransa-casino's.

Zo werd Noordland een toevluchtsoord voor alle verdrukten op het vasteland. Daar kwamen de nachtclub-eigenaars en hospita's, die in Nederland gedwongen werden negers toe te laten. Daar kwamen de slachtoffers van de PBO — eerst Koekoek en de zijnen en later ook veel directeurs, die werden geringelood door hun ondernemingsraden. Het heeft veel moeite gekost gras te laten groeien op Noordland, maar het is tenslotte toch gelukt. Verder kwamen er veel katholieken, die vonden dat bisschop Bekkers te ver ging en aan de andere kant ook tal van staatkundig-gereformeerden, die Gods wil vrijelijk wilden zien werken.

De grote immigratie ontstond toen in Nederland voorstellen tot belastingverlaging, nog ingediend door de Noordlander Witteveen, werden verworpen. In die dagen liepen Wassenaar en andere tuinsteden leeg. Er wonen nu vakbondsleders. In Noordland zelf werden, dank zij het financieel vernuft van minister Hofstra, geen belastingen geheven. Een belangrijke bron van inkomsten was de postzegel. Daar was de historische serie met de beeltenissen van Gerbrandy (5 cent), Gerretson 10 cent), Verwoerd (een kwartje) en Colijn (een gulden). En de serie met de beeltenissen van bekende tv-figuren: Barend Beer, Lassie, Hiltermann en

• Vervolg op pag. 4

Kies vandaag zekerheid voor morgen.

Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waarde vast koopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

president zelf wegvalt. Ook met Truman en Johnson zelf is dit gelukkig het geval gebleken, doch iedereen vond dit een meevaller.

In de tweede plaats heeft de keus van Johnson bewezen dat hij niet achter zuidelijke stemmen gaat hengelen. Humphrey, die zich eerder dan Johnson tegen de rassen-discriminatie uitsprak, heeft deze duidelijkheid in zijn houding nu gehonoreerd gekregen. Dat is in de politiek niet altijd het geval. Daarom is deze keus des te meer verheugend.

HET [O] LAND VAN KONING COR

• Vervolg van pag. 3

Lancelot. Later kregen we nog de dag-sluitersserie (inmiddels zeldzaam) en de forumserie.

Noordlandvaarders

DE televisie in Nederland zelf heeft veel bijgedragen tot de groei van Noordland. Na elke uitzending van „Zo is het toevallig ook nog eens een keer” waren de wateren voor de Hollandse kus bezaaid met bootjes vol vluchtelingen. Ook nu Pierre Janssen en andere culturele programma's hadden de immigratie-autoriteiten de handen vol. We hebben ook de stroom vluchtelingen gezien van de Morele Herbewapening, die zochten naar een land met een sterke leiding en zonder homoseksuelen. Er nadat Sydney van den Bergh Uillevier had overgebracht, volgden spoedig meer industriëlen.

En zo kreeg Noordland een gelukkige natie. Het werd een land, dat niet werd verpest door parlementair gepraat. Een land met een machtige koning en verder geen nonsens. Een land met kunstenaars, die de druk van de gemeenschap niet willen. Een land zonder zwakken, zonder weduwen, zonder kreupelen. Een land zonder dialoog. Een land met slechts één krant, De Telegraaf, één radio, Veronica, en één weekblad, Burgerrecht. Een land van het vrije woord voor wie het vrije woord waard is.

En als dan vandaag de Noordlanders marcheren langs Koning Cor en de vaandels neigen voor het standbeeld van Brandel, dan weten zij, dat zij gelukkig zijn. Er is slechts één enkele verwarrende gedachte. Hoe zou het komen, dat de ruziënde slappelingen, die in Nederland zijn achtergebleven, zeggen, dat zij zich veel prettiger voelen tegenwoordig, terwijl toch het beste deel van de natie naar Noordland is gegaan?

WANDELGANGER

ANTI-REVOLUTIONAIR BESTEK

Toelichting op het program van de A.R.Partij

Woord vooraf van Dr. W. P. Berghuis

Belangrijk voor meelevende anti-revolutionairen.

In de boekhandel verkrijgbaar.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

aspa

mikrofilm

onze specialist wil u graag nader inlichten

ZAANDAM Westzijde 53 en 110 Tel. (02980) 69551
LEIDEN Aalmarkt 4 Tel. (01710) 26900
DELFT Poperstraat 12-14 Tel. (01730) 3 09 00
DORDRECHT Voorstraat 204 Tel. (01850) 6044
BREDA Tolbrugstraat 2 Tel. (01600) 22541

Hotel-pension „Dreyeroord”

Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Aandacht voor

Giscard d'Estaing

een van de Franse „troonpretendenten”

DE al dan niet gefingeerde aanslag op het leven van generaal De Gaulle, president van Frankrijk, heeft opnieuw de opvolgingskwesitie in het centrum van de belangstelling geplaatst. Wat zal er gebeuren, als De Gaulle zelf niet reer aan het roer kan staan en een andere Fransman de leegkomende plaats moet innemen? Er zijn allerlei vermoedens. Vooral houdt men rekening met de mogelijkheid, dat de huidige premier, Pompidou, voor opvolging in aanmerking zal komen. Maar ook de nog jeugdige minister van financiën, Giscard d'Estaing behoort wellicht tot de kanshebbers.

Toen hij vorig jaar verklaarde, zijn carrière te zullen inzetten voor het succes van zijn anti-inflatieplan, bedoelde hij niet alleen dat hij zou aftreden, als het zou mislukken. Het was volgens waarnemers in Parijs ook duidelijk, dat hij persoonlijk de volle

DE GEBEURTENISSEN IN ZUID-VIETNAM

TERWIJL de Amerikaanse speciale vertegenwoordiger van president Johnson, Henry Cabot Lodge, 'stad en land' afreisde om steun te krijgen voor de pogingen van de Verenigde Staten, Zuid-Vietnam uit handen van de communisten te houden, deden zich in dat land gebeurtenissen voor, die nu niet bepaald geschikt waren om vertrouwen te hebben in de goede afloop van hetgeen zich daar afspeelt. De heer Cabot Lodge, die zoals men weet enkele maanden geleden nog Amerikaans ambassadeur in de Zuidvietnamese hoofdstad Saigon was, verklaarde op zijn in Den Haag gegeven persconferentie, dat de Verenigde Staten Zuid-Vietnam vergelijken met Zuid-Korea. Die vergelijking gaat inderdaad op, maar op een andere wijze dan de vriendelijke oud-ambassadeur het heeft bedoeld. Hij wil het belang van de strijd tegen het communisme in Zuid-Vietnam vergelijken met dat van de spectaculaire militaire actie van de troepen van de Verenigde Naties tegen het door de communisten beheerste Noord-Korea. Als de landen, die destijds troepen voor dit V.N.-leger hebben geleverd, thans zien waarvoor zij offers hebben gebracht, dan valt te begrijpen, dat zij niet bijzonder enthousiast zijn om zich met de Amerikanen ook nog eens in een Zuid-vietnamees avontuur te storten. Want Zuid-Vietnam lijkt ook op Zuid-Korea, omdat het nu niet bepaald het toonbeeld is van de democratische samenleving, die men zegt tegen communistische overheersing te willen beschermen.

AMERIKANEN

Het heeft er de laatste tijd veel van weg, dat de Amerikanen de enigen zijn, die zich druk maken over de defensieve oorlog, welke tegen de door Noord-Vietnam en communistisch China gesteunde Vietcong-rebellie moet worden gevoerd. Het is duidelijk, dat al lang een eind zou zijn gekomen aan het pro-westerse bewind in Saigon, als de Verenigde Staten niet op grote schaal militaire hulp zouden hebben verleend en als zij niet meer dan 16.000 militaire „adviseurs” naar Zuid-Vietnam zouden hebben gezonden om de strijd tegen de Vietcong in goede banen te leiden. Als

Generaal Doong Van Minh: terug aan de macht?

de Amerikanen zich inspinnen om te voorkomen, dat Zuid-Vietnam achter het zgn. bamboegordijn verdwijnt, dan

Slechte reclame voor goede zaak

doen zij dit niet alleen en uitsluitend, omdat enkele miljoenen mensen het leven onder een communistisch regiem willen besparen. Zij doen dat ook en vooral, omdat er andere dwingende redenen zijn om de communisten buiten de deur van Zuidoost-Azië te houden.

De Verenigde Staten vrezen — terecht — dat de val van Zuid-Vietnam onvermijdelijk zou leiden tot het verlies van geheel Zuidoost-Azië, in het bijzonder van Laos, Cambodja, Thailand (Siam) en Maleisië, maar ook — wellicht op wat langere termijn — Indonesië, Pakistan en zelfs India.

KOREA

Ergens heeft de heer Cabot Lodge dus wel gelijk, als hij beweert dat de strijd tegen de in Zuid-Vietnam opererende communisten even belangrijk is als die, welke in het begin van de vijftiger jaren tegen de Noordkoreaanse communisten werd gevoerd. Korea was een testcase. Daar leerde Stalin begrijpen, dat hij niet ongestraft de niet-communistische wereld stukje voor stukje kon veroveren. Zouden de weste-

Nguyen Khan: wachten in de bergen...

lijke landen toen niet hebben gereageerd zoals gebeurd is, dan zouden de gevolgen daarvan voor de rest van de wereld niet te overzien zijn geweest. De actie van de V.N.-troepen (voornamelijk bestaande uit Amerikanen) had dan ook veel te maken met het feit, dat Korea een springplank naar Japan dreigde te worden. Een soortgelijke situatie doet zich voor in Zuid-Vietnam, waarvan het bezit de (Chinese) communisten de sleutel tot de rest van Zuidoost-Azië in handen zou spelen.

Het wezenlijke verschil is echter, dat we thans niet te maken hebben met een agressor, die een grootscheepse militaire actie ontketent en een andere staat tracht te veroveren. De Amerikanen hebben nu te doen met een letterlijk en figuurlijk ongrijpbare vijand, die het vuur blijft aanstoken, maar zelf buiten schot blijft.

HET NOORDEN

De oorlog in Vietnam zou wellicht met militaire middelen gewonnen kunnen worden als de Verenigde Staten hem tot het door de communisten beheerste noordelijke gedeelte zouden kunnen uitbreiden. Een dergelijke operatie behoort echter niet tot de politieke mogelijkheden, aangezien zelfs de Verenigde Staten zich wel tweemaal zullen moeten bedenken, voordat zij het risico gaan lopen, in een slepend conflict met het grote Chinese communistische rijk te worden betrokken. Ook al kunnen zij er wellicht op rekenen, dat de Sowjetunie buiten een dergelijk

roem wilde oogsten, als hij wel zou slagen. De minister was in goede vorm, toen hij enkele maanden geleden zijn plan in de Nationale vergadering verdedigde. Koel en zelfverzekerd, zo schreef de correspondent van de Financial Times, spuide hij een waterval van cijfers, zonder een blik op papier te werpen (wat in Frankrijk steeds grote bewondering afdwingt), verpletterde hij met bekwaame hand de oppositie en oogste hij een hartelijk applaus van de regeringsbanken.

Enkele dagen daarna stonden de kranten vol met zijn „Operation Vacances”, een nieuwe campagne om de gebruikelijke seizoen-prijsopdriving in de Franse vakantie-oorden te voorkomen. Toen de 38-jarige minister het abc van de economie aan de Franse natie voor de t.v. uitlegde, gekleed in een groene trui (onderdeel van zijn nieuwe informele stijl) werden de kijkers tevens getraceerd op foto's van hem op een skiterrein, in de metro of achter de stuurknuppel van zijn eigen vliegtuig. Dit had soms wel een zonderling effect, want in werkelijkheid heeft Giscard d'Estaing niet veel populairs met zijn 'egghead', zijn gereserveerde houding en zijn aristocratische gewoonten. Hij heeft echter een fijne neus voor publiciteit.

Ondanks de wijdverbreide indruk, dat hij een van De Gaulle's technici is en ondanks zijn indrukwekkende vakbekwaamheden, klom Giscard d'Estaing via de politiek en niet via de technocratie op tot de hoge regeringsfuncties. Daarmee heeft hij al het bewijs geleverd, geen gering politiek strateeg te zijn. Bovendien is hij steeds de tweede belangrijkste man geweest in de regeringsmeerderheid, sinds hij er in slaagde, de klassieke rechttervleugel in oktober 1962 te splitsen en de leiding te nemen van een regeringsgezinde fractie in een alliantie met de gaullisten van de UNR van premier Pompidou. Naast de UNR is de Giscard-groep de enige andere politieke groepering binnen de regeringscoalitie. Zonder de medewerking van de door de minister geleide groep zou Pompidou (lees De Gaulle) zijn absolute meerderheid kwijt zijn.

De kansen van Giscard d'Estaing hangen af van het antwoord op de vraag, of het gaullisme als sneeuw voor de zon zal verdwijnen, als zijn leider er niet meer is. Thans lijken de rechtmatige erfgenamen nog Pompidou en Giscard d'Estaing te zijn, die beiden afkomstig zijn uit de harde streek van Auvergne. Als de gaullisten een zware verkiezingsnederlaag zouden lijden zou dat kun-

nen betekenen, dat de jongste van de twee, die op voldoende afstand is gebleven om niet te worden meegesleurd, wel eens kunnen winnen. Hij heeft opmerkelijke eigenschappen om een hernieuwde conservatieve partij te leiden. Een „schitterend intellectueel mechanisme” noemen zelfs zijn tegenstanders hem. Zijn machtige familie heeft haar leden in de hoogste niveaus van de financiële, industriele en ambtelijke wereld.

Giscard d'Estaing's carrière was verbijsterend snel. Inspecteur de finance, de hoogste ambtelijke rang in Frankrijk, was hij al op zijn 28ste levensjaar, een jaar later afgevaardigde van Auvergne. Op zijn 32ste jaar was hij onder-minister van financiën. In januari 1962, toen hij nog geen 36 jaar was, werd hij de jongste minister van financiën in de Franse geschiedenis. Ieder, die de persconferenties in zijn bureau aan de Rue de Rivoli wel eens heeft bijgewoond en hem zijn rapporten snel en zonder een zweem van aarzeling uiteen heeft horen zetten, komt onder de indruk van zijn snelle en exacte geest. Eén ding mist hij echter volgens Parijse waarnemers en dat is politieke intuïtie. En dat kan wel eens een belangrijke politieke handicap blijken te zijn.

conflict zou blijven en dat het gevaar een militaire nederlaag niet behoeft te worden gevreesd, de politieke gevolgen er van zouden zo groot zijn, dat alleen reeds daarvoor een militair succes onmogelijk zou worden gemaakt. We hebben er dan ook al vaker op gewezen, dat de strijd in en om Zuid-Vietnam slechts kan worden gewonnen, als in dat deel van Vietnam voorwaarden worden geschapen, die het voor de gewone man aantrekkelijk maken, zich in zijn omgeving te keren tegen degenen, die hand- en spandiensten verlenen aan de leiders van het (door Peking geleide) internationale communisme.

Zolang dat niet het geval is zal men van de strijd tegen de Vietcong-rebellen niets begrijpen en er op den duur misschien mee gaan sympathiseren of — uit vrees voor 'later' — mee gaan samenwerken.

GEEN RECLAME

De gebeurtenissen van de afgelopen weken zijn bepaald geen reclame voor de goede zaak, die de Verenigde Staten in Zuid-Vietnam willen verdedigen. Sinds de militairen daar na de val van president Ngo Dinh Diem aan de macht zijn gekomen is zowel de politieke als de militaire situatie er nog belangrijker achteruit gegaan. In plaats van hun krachten te wijden aan de strijd tegen de Vietcong-rebellen, bestrijden zij elkaar, maken zij elkaar verdacht en zetten zij — als zij hun kans schoon zien — elkaar op een zijspoor. Zo is het ook generaal Nguyen Khan vergaan, die met de beste bedoelingen de macht in han-

Nguyen Xuan Oanh: tijdelijk premier...

den had genomen en nauw met de Amerikanen samenwerkte om het vertrouwen van de Zuidvietnamese bevolking te winnen en tegelijkertijd de tegen de communistische rebellen gerichte oorlogsinspanningen op te voeren. Hij slaagde er echter niet in, dit doel te bereiken. De communisten wisten uitstekend gebruik te maken van de verwarring, die beide staatsgrepen in Zuid-Vietnam teweeg hadden gebracht en de successen, die zij dit jaar hebben geboekt, spreken een duidelijke taal.

Aangenomen wordt, dat Khan de mogelijkheid van een militair optreden tegen Noord-Vietnam nog heeft willen gebruiken om de verdeelde en elkaar bestrijdende Vietnamezen weer bij elkaar te brengen. Maar ook deze poging bleek geen succes te zijn.

GROTE MINH

Toen enkele weken geleden bekend werd, dat Nguyen Khan alle macht aan zich had getrokken en ook president Doeong Van Minh aan de kant had gezet, konden de moeilijkheden haast niet uitblijven. Deze greep naar de macht is een nieuwe noodsporang van de generaal geweest, die voelde, dat zijn positie ernstig werd bedreigd. Het heeft niet veel mogen helpen. Massale demonstraties dwongen Nguyen Khan, de nieuwe grondwet te herroepen, afstand te doen van het presidentschap en tenslotte geheel van het politieke toneel te verdwijnen naar Dalat, een rustoord in de bergen. Generaal Doeong Van Minh (de Grote Minh) is waarschijnlijk weer de man van de toekomst. Men zou dit kunnen opmaken uit verklaringen van Nguyen Khan, in Dalat afgelegd. Daar vertelde hij, dat de Amerikanen door middel van hun nieuwe ambassadeur, generaal Maxwell Taylor, generaal Doeong Van Minh weer aan de macht willen brengen.

Hij voegde hieraan toe, dat hij zelf ook wel achter Van Minh had willen staan, maar dit niet aangedurfd te hebben uit vrees, dat Van Minh een „marionet van de neutralisten” zou blijken te zijn. Khan zei ook, dat tijdens de demonstraties, die hem tot terugtrekken noopten, het Amerikaanse radiostation Voice of America een campagne tegen hem had gevoerd.

DE PREMIER

Hoe dan ook, op het ogenblik dat we deze regels schrijven lijkt Nguyen Kahn in elk geval 'tijdelijk' naar de achtergrond te zijn verdronen. De burger Nguyen Xuan Oanh neemt hem waar

Een jonge boeddhist ligt stervend op straat, terwijl een groep rooms-katholieke jongeren zijn makkers uitnodigen, hem te komen wreken...

als premier gedurende een periode van ten hoogste twee maanden, waarin een nationaal congres bijeengeroepen moet worden. Daarin zouden alle godsdienstige groeperingen, politieke partijen en andere organisaties vertegenwoordigd moeten zijn. Van de nieuwe tijdelijke premier is bekend, dat hij heel sterke bindingen met de Verenigde Staten heeft. Hij doceerde economie aan de Amerikaanse Harvard-universiteit en werkte ook geruime tijd in dienst van de Verenigde Naties. In Amerika noemde men hem gemakshalve Jack Owen. Hij keerde pas naar zijn land terug, nadat het bewind van president Ngo Dinh Diem omver was geworpen. In het kabinet van generaal Khan werd hij vice-premier voor economische en financiële

aangelegenheden. Hij behoort niet tot een politieke partij.

Wellicht is hij in staat, de elkaar bestrijdende groeperingen in de komende maanden dicht bij elkaar te brengen. Hij heeft er twee maanden de tijd voor. Hij moet zowel met Grote Minh (die drie weken geleden werd afgezet) als met Nguyen Khan (die inmiddels toch uit Dalat in Saigon is teruggekeerd) overweg kunnen. Maar hij zal ook terdege rekening moeten houden met de wensen van de Amerikanen. Wanneer die opnieuw parallel blijken te lopen, is er wellicht nog een mogelijkheid om uit het politieke moeras te geraken, waarin Zuid-Vietnam terecht is gekomen. db

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846-2156-2484

Hardinxveld-Giessendam

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSEL

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Vraag verhuisfolder of emigratiefolders aan

BONGERS

internationaal verhuisbedrijf

RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Opslag van inboedels

Overzee-verpakking

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)

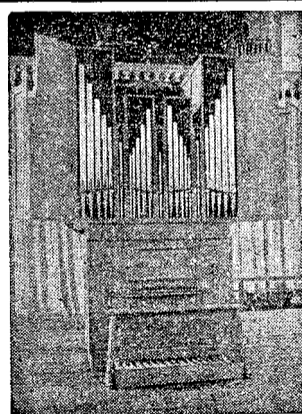
Telefoon (01860) - 2050

Ribben's Dekkledenfabriek

„DE BARONIE”

HAVERMARKT 1 - BREDA
TELEFOON 01600 - 36478

Fabriek dekkleden,
markiezen, kampeertenten,
vlaggen, autobekleding.

ECHTE
KERKORGELS

OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

ORGELBOUW

ERNST
LEEFLANG

APELDOORN

Tel. 0 5760 - 17582

VOOR UW WASGOED

en

UW STOOMGOED

Wasserij en Chemische Wasserij **DE LELIE**,
Bergen op Zoom - Telefoon 01640 - 5171

Depots en filialen in geheel Zeeland
en West-Brabant.

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen — Moordrecht

Telefoon 305 (01827) - Westeinde 117

GRAAFSTROOM
melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LisaPak aangewezen voor

kantine en school!

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
 - * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
 - * GEPROFILEERDE BUIZEN
 - * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN
- TELEFOON 05190 - 2043

Koopt bij onze adverteerders

CHRISTENEN IN

Nu de betrekkingen tussen Indonesië en Nederland steeds beter worden — en het recente bezoek van minister Luns heeft daar mede toe bijgedragen — is het goed, dat wij bij verntewing onze aandacht schenken aan dit land en zijn volk.

Het is daarom een goede gedachte geweest van de redactie van Nederlandse Gedachten dat er iets geschreven zou worden over de christen in Indonesië.

Dit onderwerp toch heeft het voordeel, dat het niet alleen haar lezers dieper bewust maakt van de banden, die wij hebben met het land aan de evenaar en in het bijzonder met de christenen daar, maar bovendien krijgt men door enige bekendheid met het leven en de plaats der christenen in het huidige Indonesië een goede kijk op wat er momenteel in dit grote land gaande is.

Loyaliteit

En hiermee kunnen wij dan al dadelijk één van de voornaamste trekken van het Indonesische christen-zijn in deze tijd noemen, namelijk: zijn loyaliteit ten opzichte van land, volk en overheid.

Dit is één de voornaamste kenmerken van de christen in het huidige Indonesië, hoewel men daarmee niet mag beweren, dat het de voornaamste karakteristiek van zijn christen-zijn is. Er zijn andere belangrijke, zo niet belangrijker trekken in zijn christelijke levensopenbaring te onderscheiden.

Maar ik acht het nodig eerst iets te zeggen over deze zijde van zijn levenshouding, omdat juist hierover zo licht misverstand kunnen rijzen.

Eén van de Javaanse zendingsarbeiders schreef onlangs in zijn rapport het volgende:

„Een gelukkige omstandigheid is, dat onze regering streng vasthoudt

aan het beginsel van de „Pantjasila” (de vijf principes), grondslag van onze staat, waarvan het eerste is: erkenning van de ene God. In verband daarmee omvat het schema voor de nationale opbouw ook de geestelijke en mentale opvoeding, hetgeen ons ruggesteun geeft en bovendien mogelijkheden biedt voor de verbreiding van het Evangelie.”

De Indonesische regering heeft bij onderscheidene gelegenheden waardering getoond en uitgesproken jegens de christenen voor hun aandeel in de geestelijke en morele volksoopvoeding.

Bovendien geeft de aanwezigheid van christenen in de volksvertegenwoordigende lichamen hun een unieke kant tot getuigenis, zoals blijkt uit het vervolg van het zoëven genoemde verslag.

„... ook is de dominee van T. lid van de gewestelijke volksvertegenwoordiging in de groep van geestelijke leidslieden.”

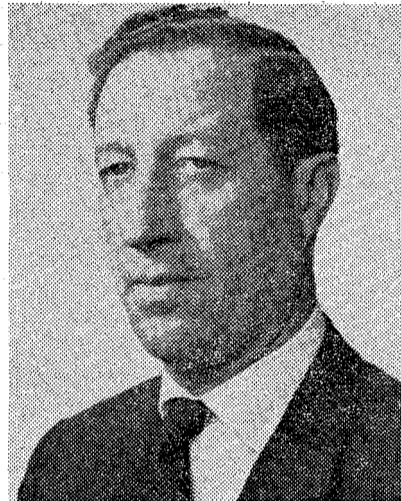
Nu de betrekkingen tussen Indonesië en Nederland steeds beter worden, komt dit prachtige land aan de evenaar weer opnieuw in onze belangstelling.

Deze foto toont ons de rust van de sawah's, een bron van voeding voor de miljoenenbevolking. In Indonesië heerst echter niet alleen de stilte van de sawah's, maar ook de dynamiek van het moderne leven.

Wij mogen echter de loyaliteit van de christenen in Indonesië tegenover regering, volk en land niet uitsluitend beoordelen naar de mogelijkheden, die zij daardoor verkrijgen om van hun geloof getuigenis af te leggen, al is dit een niet te onderschatten voordeel. Ook mogen wij haar niet louter waarderen vanuit de goede ontvangst, die hun bijdragen in de geestelijke en morele versterking van het volk genieën, wat hen ongetwijfeld aangenaam aandoet en hen tot nog meer loyaliteit zou kunnen aanmoedigen.

door

Dr. K. L. F. le Grand

Tot ons genoegen publiceren wij hierbij het eerste artikel van drs. K. L. F. le Grand, missionair predikant te Medan.

Dr. Le Grand die reeds sinds 1949 in Indonesië verblijft — eerst te Palembang — hoopt in een aantal artikelen onze blik te verruimen, omtrent het leven en werken van onze Indonesische mede-christenen.

Maar de kern van deze loyaliteit ligt m.i. in de besliste overtuiging van de Indonesische christenen, dat zij juist als christenen niet geïsoleerd mogen staan in de worsteling en strijd van hun land en volk om een nieuwe toekomst.

Zij zullen daarom ook alles trachten te vermijden, wat maar een zweem van verdenking op hen zou kunnen laden, dat zij geen goede vaderlanders zouden zijn. Men moge hierbij ook niet vergeten, dat door een groot deel van de Indonesische, in hoofdzaak Moslimse, bevolking het christelijk geloof nog altijd als een godsdienst voor de blanken of in elk geval Westerse mensen wordt gezien en dat bepaalde groeperingen ook gretig gebruik maken van dit misverstand der eenvoudigen om bijvoorbeeld de buitenlandse zending heimelijk ervan te beschuldigen, dat zij instrument is in de handen der imperialisten, die langs deze invalspoort trachten nog invloed te kunnen blijven uitoefenen.

En het kost zelfs de meer ontwikkelden nog wel eens een zware strijd om zich aan dergelijke insinuaties te onttrekken.

Geen martelaarspositie

Toch geloof ik, dat in dit opzicht de christenen de slag aan het winnen zijn. En dat zij juist door de wijze, waarop zij christen en Indonesiër zijn een verdenking als boven aangeduid, steeds meer krachteloos maken. Men ziet immers met eigen ogen, dat de christenen land en volk willen dienen en dat menigeen van hen, dat op een ernstige en integere wijze doet.

Men kan zich er wel eens over ver-

wonderen, dat de positie van de christenen in Indonesië nog geen martelaarspositie is en men zou daarbij de vraag kunnen stellen, of het zo eigenlijk niet zou moeten zijn. Men vergete echter niet, dat het ook in de tijd van de eerste christenen bijzonder onaangenaam en bedroevend was, als zij niet als gewone burgers van het land waartoe zij behoorden, werden beschouwd. Een negatieve waardering in dit opzicht verlangden ook de eerste christenen niet. Kwamen zij toch in de verdachte hoek te staan, dan was dat niet, omdat zij zich aan hun land en volk op enigerlei wijze onttrokken, maar vanwege hun belijdenis van Jezus Christus als de enige Heer, aan wien zij hun leven onvoorwaardelijk overwierpen en toevertrouwden.

Wanneer dus een regering van zijn onderdanen meer gehoorzaamheid eist dan betamelijk is, wanneer met name de christenen gedwongen zouden worden meer gehoorzaamheid aan de staat dan aan God te betonen, dan kan het conflict niet uitblijven, tenzij de overheid bijlegt.

Wij willen ons niet ontveinzen, dat op dit voor de Indonesische christenen spanningen aanwezig zijn, in het bijzonder daar waar de staatsideologie geloof en gehoorzaamheid dreigt op te eisen, welke alleen aan God en Zijn Woord toekomen.

Natuurlijk worden dergelijke spanningen niet uitsluitend bij de Indonesische christenen gevonden, maar zij komen overal voor, waar de neiging bestaat het staatsbelang of het partijbelang te laten prevaleren boven het volgen van Jezus.

Op dit punt is waakzaamheid geboden voor iedere christen, waar ook ter wereld, die enerzijds Christus niet wil verloochenen en anderzijds zich niet meent te mogen onttrekken aan zijn politieke verantwoordelijkheid.

Wat nu onze waardering van de loyaliteit van de Indonesische christenen betreft, dienen wij er wel begrip voor te hebben, dat zij het als behorend tot hun christelijke roeping zien om hun beste krachten en diensten te verlenen aan hun land en volk, temeer

De christelijke kraamkliniek "Mardi Watujo" te Kotagadjah, Lampong (zie foto links), mocht zich bij de opening verheugen in de belangstelling van de plaatselijke en gewestelijke autoriteiten (zie foto rechts). Van de zijde der overheid in Indonesië bestaat er waardering voor kerkelijke en christelijke activiteiten.

ge al worstelend op weg zijn
nieuwe toekomst.

arbij het getuigenis aangaande
Jezus Christus als de enige
en Vernieuwer van het
van het volksleven, de be-
dienst en bijdrage is, wordt
kerken in Indonesië niet ver-
uit verschillende verklaringen,
en door de Raad van Kerken
esie, wel gebleken.

fficiële zijde worden boven-
ge verklaringen of getuigenis-
szins verhinderd of tegenge-
maar daarentegen wel ge-
d als een bijdrage van de
ke levensovertuiging om het
stelijk te versterken en mede
te wijzen in de worsteling om
ang.

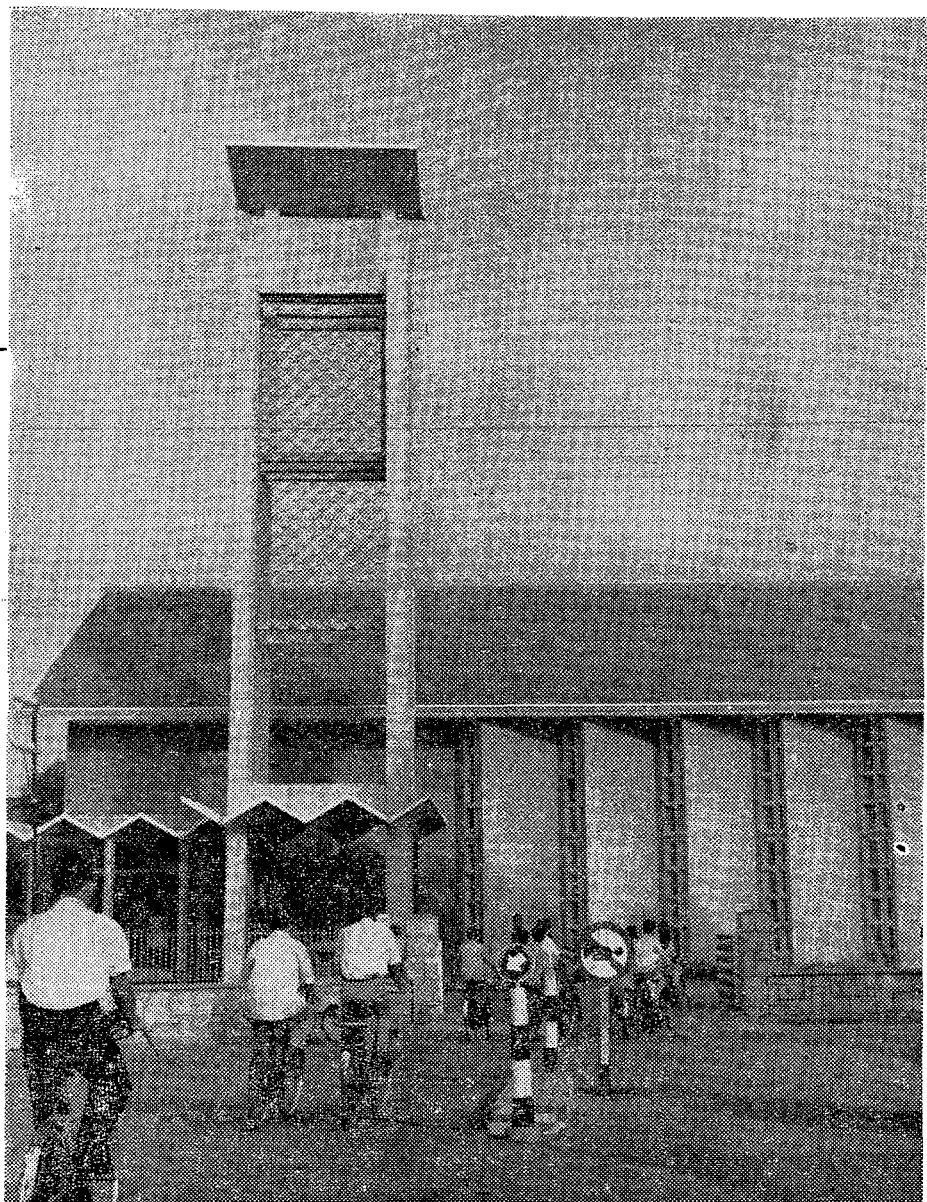
oeten in elk geval trachten
standpunt van de Indonesische
inzake de loyaliteit te begrij-
dit zijn positie en als wij dat
n kunnen wij dat standpunt
ken en zelfs waarderen.

oreekt evenwel vanzelf, dat
Indonesische christenen dit
standpunt voor eens en altijd
zijn, waarop hij zich zonder
tlegt. Dat kan trouwens van
el menselijk standpunt inzake
alde positiekeuze in een bes-
bestek gelden.
ij zullen in nieuwe situaties,
kunnen voordoen, dit stand-
nieuw toetsen aan de enige
die hiervoor geldt, namelijk
d van God.

dt juist ook in de problemen,
d en volk voor staan en waar
christenen ten nauwste bij
is, ernstig gezocht naar het
het Woord. En ik meen in
ende verklaringen of getuige-
it vooral gelezen te hebben,
in ootmoed naar het Woord
wil luisteren, en dat men op
ding zijn vertrouwen stelt,
en wel beseft zelf zwak te zijn
kracht te hebben.

heid van godsdienst

belangrijke zaak, die met dit
verband staat, hebben wij in
in al even aangeroerd, maar
verder onder ogen gezien. Dat
ant van de godsdienstvrijheid.
ristenen in Indonesië verkeren
in de gelukkige omstandig-
zij volkomen vrijheid van
et genieten. Bij de proclamatie
epublik Indonesia in augustus
ed een grondwet aangenomen,
eerste element of zuil van de
zogenaaamde „Ketuhanan Jang

Kenmerkend voor de eerbied voor de godsdiensten in Indonesië is de stilte, die van het openbaar verkeer wordt geëist bij het passeren van een bedehuis, waarvan het verkeersbord: „verboden te claxoneren” voor de Christelijke Kerk van Jogjakarta getuigt.

Maha Esa”, de erkenning van of het geloof in de enige God, bevat. Dit hield tevens in, dat ieder vrij was zijn God te dienen overeenkomstig de wijze van de godsdienst, die hij omhelsde. Echter was daarbij nog niet bepaald, dat men ook vrij was van godsdienst te veranderen, zoals in de paragraaf over de godsdienstvrijheid in het artikel over de rechten van de mens in het Handvest van de Verenigde Naties. Dit werd in 1950 onder de R.I.S. (Verenigde Indonesische Staten) er wel aan toegevoegd.

In 1959 echter werd deze voorlopige constitutie weer vervangen door de eerste grondwet van 1945 en daarbij werd het eerste beginsel van het geloof in de enige God geïnterpreteerd in de zin van volledige godsdienstvrijheid, met dien verstande, dat iedere burger vrij is zijn eigen godsdienst te kiezen, wat ook inhoudt vrijheid van overgang tot een ander geloof. Bovendien is er vrijheid van godsdienstige propaganda, hetgeen betekent, dat de christenen hun getuigenis kunnen uitdragen en de zending ongestoord voortgang vindt.

Het beginsel van de „Ketuhanan” wordt zelfs zo verstaan, dat iedere Indonesische burger een geloof moet hebben of althans tot een bepaalde godsdienstige richting behoren. Natuurlijk is uitvoering hiervan in de praktijk onmogelijk. Maar wel betekent

dit, dat van de zijde van de overheid het geven van godsdienstonderricht gestimuleerd wordt en dat daardoor ook voor de christenen ruime gelegenheden zijn geschapen om het christelijk geloof te onderwijzen op de scholen, in het leger, bij de politie-eenheden, onder studenten, kortom, dat hierdoor in allerlei lagen van de bevolking grote mogelijkheden zijn ontstaan voor de verbreiding van het Evangelie.

Het laat zich verstaan, hoezeer de gelegenheden door de kerken worden benut en dat men dankbaar gestemd is ten opzichte van dit eerste principe van de Indonesische staat.

Deze situatie van godsdienstvrijheid, waarbij de christenen niet maar als een minderheid worden geduld, doch als een in alle opzichten actieve gemeenschap bezig kunnen zijn, is wel uniek in de familie van de Moslimse staten.

Wanneer president Soekarno 16 mei van dit jaar op de grote, openbare vergadering van de Raad van Kerken in Indonesië, te Djakarta gehouden, dan ook verklaarde, dat hij wenste, dat de ogen der wereld op deze gebeurtenis zouden worden gericht, opdat ieder zien zou, dat in Indonesië godsdienstvrijheid heerst en dat met name de christelijke godsdienst daar als één van de belangrijkste religies gerespecteerd en gewaardeerd wordt, dan was dit geen hoffelijkheid zonder meer, maar weergave van een realiteit.

Uit eigen ervaring kan ik zeggen, dat inderdaad de godsdienstvrijheid in Indonesië niet een loos artikel is, maar dat het een werkelijkheid is in het Indonesische leven.

Na deze korte beschouwing over de positie van de christen in Indonesië ten opzichte van staat en overheid en de vrijheid en armslag, welke hij geniet, willen wij in een volgend artikel iets schrijven over de Indonesische christen en zijn verhouding tot de andere kerken, m.a.w. over de Oecumene en de samenwerking der kerken.

ALS je een paar weken onder zeil geweest bent in de gezegende zuidwesthoek van Friesland en je stelt je daarna met terugwerkende kracht op de hoogte van 's lands wel en wee, dan beseft je eensklaps diep in welk een boeiend tijdsgewricht wij leven. Het anders tweemaal daags gedoseerde nieuws overvalt je nu geconcentreerd vanuit een stapel kranten van veertien dagen. En je bent er een beetje van ondersteboven. Terwijl via kanaal elf de ferme jongens en de stoere knapen toegezongen worden en je er zodoende even bij stil staat dat wij niet allemaal zo verschrikkelijk welgeschapen en zo deksels van zessen klaar zijn, lees je blij dat de regering vast van plan is zich ook op ons portie continentaal plat niet te laten ringeloren. Je laat Bonda's ongelezen boekje nog maar even ongelezen omdat je bij voorbaat al niet gelooft dat de volkskracht (kun je dat eten?) meer in gevaar is dan tijdens Jan Pieterszoon Coen en je ziet tot je verrassing dat Rutecks bezig is geweest Zwolsman op te heffen. En de belastingen gaan omlaag. En staatssecretaris Haex wil 25.000 blauwe premiepetten kopen voor honderdduizend gulden. Kan dat allemaal nu we ook nog hier en daar een weg moeten aanleggen en een telefoon aansluiten? Wat een lekker land waar dat allemaal maar kan!

Overigens mogen wij hopen dat het parlement Haex zal beletten van het leger een Winkel van Sinkel te maken, zo hij zijn petplan door gaat zetten.

U weet waarschijnlijk wel wat de staatssecretaris wil, hij overveegt het verstrekken van blauwe baretten aan soldaten die hun voertuigen goed onderhouden; naast de lefpetten dus ook nog een soort plichtsbeseftpetten. Je vraagt je af welke vaderlandse psycholoog hier van advies gediend heeft, maar misschien heeft de heer Haex het ook wel helemaal alleen bedacht toen hij nog chef-staf van het eerste legerkorps was. Het laatste lijkt het waarschijnlijkst omdat het helemaal in de lijn ligt van het denken in sterren en balken, in strikken en kwikken. Terwijl wij de schandpaal en de ezelsoren al geruime tijd verlicht hebben afgeschaf, haalt de staatssecretaris deze attributen langs een omweg weer binnen. Want wat is het geval? Zit jan-met-de-blauwe-pet straks in de trein en in de kerk te pronk als een overtuigd pantserpoetser, piet-met-de-groene-pet wordt te kijk gezet als dpl.-smeerpets 1e klas. Het is nog maar de vraag welke pet als statussymbool het meest in trek zal zijn in dit land waar de dienstplichtigen zich er vaker op voorstaan dat zij zich gedrukt hebben dan dat zij zich druk gemaakt hebben.

Excellentie, het leger is toch geen kleuterschool waar Wimpie op zijn verjaardag de feestmuts op mag? Als het zo moet dan kan men ook wel vast een dozijn narrenkappen bestellen met daarop de letters AMX. En dan nog even afwachten wie ze zullen dragen, Fransen of Nederlanders?

Maar moet het materieel dan niet goed onderhouden worden? Ja natuurlijk moet dat. De tanks horen net zo goed behandeld te worden als de treinen van de NS en de auto's van Van Gend & Loos. Wie dat niet doet gooit geld weg en wie dat wel doet spaart geld. Daarom horen de extra zorgeloze pantserverzorgers een douw te krijgen en horen de extra zorgvuldige tanktroetelaars extra soldij te ontvangen. Laten we toch eindelijk ook in het leger eens een beetje zakelijk worden. En niet haast volwassen mannen als kinderen afschepen met blauwe petten van vier gulden het stuk.

Ik ben er trouwens van overtuigd dat de dienstplicht een heel ander karakter zou krijgen als wij er nu eindelijk eens toe over zouden gaan onze soldaten minstens het wettelijk minimum loon te betalen gedurende hun dienstdag. Kan dat niet? Waar een wil is, is een weg, heeft eens iemand gezegd. Ik wil er af wezen of dat de ferme jongen Zwolsman of de stoere knaap Verolme was. Onze eigen excellentie Van Aartsen kon het in elk geval niet geweest zijn, anders zou er niet zo'n behoefte aan een wegenfonds zijn ontstaan.

Als je — om nu maar van de petten af te stapen — aan de vooravond van een nieuw politiek jaar nagaat wat er in de sociaal-economische sector allemaal kan gebeuren met de stichting, de raad, de gevers, de nemers en de bemiddelaars dan zou je, net terug van vakantie, zo al weer moe worden. Het ziet er naar uit dat de klok het hele jaar belastingen, huren, uitkeringen, lonen en prijzen zal slaan. Daarom is het alleen maar heerlijk dat er ook nog eens een lachertje opklinkt in het grensgebied van het politieke erf. Net heeft de Gorkumse ridder van Rappard, wat de vaderlandse politiek aangaat, het edele hoofd in de schoot gelegd of scheepsbouwer Verolme dreigt de politieke kop op te steken. Vooralsnog heeft hij het te druk, maar volgend jaar — als hij 65 wordt — krijgt hij misschien enige tijd vrij om ons volk in de politiek te dienen. Tot zolang zullen we ons nog met Marijnen en met Vondeling moeten behelpen. Zo goed en zo kwaad als het gaat. Maar met een beter lot voor ogen. Als de GROTE SCHEEPSBOUWER het schip van staat komt kalfateren en het GANSE VOLK een nieuw lied zal zingen. Een nationale canon met de volgende tekst: De uil kroop in Verolme, bij 't vallen van de nacht; en achter gindse euvels, een nieuwe Koekoek wacht.

Een belastingverlaging van een omvang zoals door minister Witteveen nu is voorgesteld, krijgen we niet elke dag op tafel en het is dus geen wonder dat meniggeen, hooggeleerd, geleerd of in het geheel niet geleerd, er de tanden in heeft gezet. Dat heeft geleid — en zal ongetwijfeld nog leiden — tot ontleding en commentaren, variërend van zwaarwichtige politiek-financieel-economische beschouwingen tot nuchtere constateringen.

Zo'n nuchtere constatering lijkt de opmerking van Het Vrije Volk dat dit hele plan eigenlijk niets anders is dan een verkiezingsstuntje. Het blad zegt immers dat, mede gezien de keuze van de uiterste datur van invoering, de minister hiermee de verkiezingspropaganda voor 1967 heeft ingezet; het bedoelt dus te zeggen dat de belastingverlaging niets anders is dan de eerste — vroege — poging van de V.V.D. om straks stemmen te winnen.

Nu heeft een van de hooggeleerde ontleders berekend dat deze hele belastingverlaging, om welke enorme bedragen het in totaal ook gaat, toch niet meer dan een inkomensverbetering van ongeveer 3% uitmaakt. We mogen wel verwachten dat er, voor de belastingverlaging een feit is, nog meer rekenmeesters aan het werk gaan die dan misschien tot een ander resultaat komen. Maar laten we voorlopig maar aannemen dat het inderdaad 3% is. Op zichzelf is zo'n loonsverhoging natuurlijk meegenomen, maar of het nu werkelijk genoeg is om als verkiezingsstunt te dienen, is de vraag.

Bovendien zijn er aan deze vermeende verkiezingsstunt de nodige stuntjes voorafgegaan, zoals de jarenlang gehandhaafde sterke progressie van de inkomstenbelasting, de loonexplosie die weliswaar het loon van de één wat verder omhoog heeft geworpen dan dat van de ander maar die er in elk geval voor gezorgd heeft dat vrijwel iedereen in versterkte mate aan de inkomsten van het rijk is gaan bijdragen, en tenslotte de prijsverhogingen die samen met de belastingen het grootste deel van de loonexplosie hebben opgeslokt.

Tegen deze achtergrond zijn we echt niet bang dat het liberale stemmental zich zal vermenigvuldigen dank zij het feit dat minister Witteveen ons op lange termijn iets belooft waar we zo langzamerhand toch echt wel recht op hebben.

Wat wel van betekenis voor de verkiezingen zou zijn is de rust in de lonen, rust in de prijzen en dan nog een klein beetje belastingverlaging, die we niet tevoren al hebben betaald. Maar wie maakt ons zo gelukkig?

'VESTA' MEUBELEN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

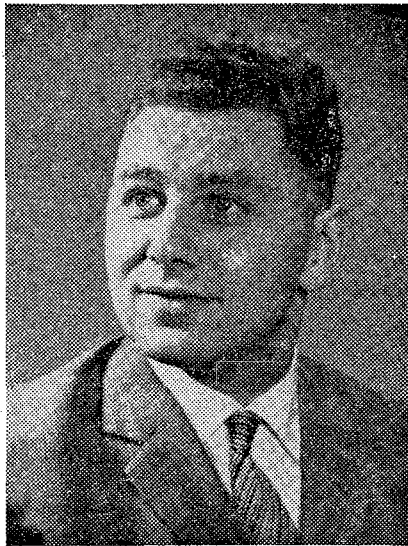
Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

EEN NIEUW SEIZOEN

„Volhouden en doorzetten”, met deze woorden besloot de voorzitter van de Nationale Organisatie, de heer J. v. d. Ploeg, de Brede Besturenconferentie van de Arjos.

Hiermee stak hij de deelnemers een hart onder de riem. Het gebeurt nogal eens dat een arjosclub zomaar is verdwenen of dat het bij de oprichting van nieuwe clubs niet wil vloten door gebrek aan medewerking. Over teleurstellingen zullen we ons heen moeten zetten, omdat wij ons in de Arjos met elkaar af willen vragen wat Gods bedoelingen met deze wereld zijn. Als wij dit duidelijk zien dan heeft het arjoswerk ook in het nieuwe seizoen perspectief voor ons en dan nemen we teleurstellingen op de koop toe.

Op 28 en 29 augustus j.l. kwamen een aantal arjosbestuursleden op „De Witte Hei” bijeen voor deze jaarlijkse conferentie. Deelnemers waren de leden van het hoofdbestuur en uit ieder provinciaal en stedelijk verband drie tot vijf personen. In breder verband worden zo Arjosvragen besproken, terwijl de conferentie tevens een stimulans voor het

J. v. d. Ploeg

nieuwe werkseizoen beoogt te zijn. De vrijdagavond was dan ook vooral gevuld met organisatorische zaken. Alle besproken onderwerpen komen hier niet aan de orde. Slechts een greep.

Rapport clubbezoek

Aan de hand van een vragenlijst worden gegevens van de clubs verzameld, die tot een rapport worden verwerkt. Helaas komen meestal niet van alle clubs gegevens binnen. Zo ook dit jaar. Van 95 clubs konden de cijfers worden verwerkt. Daarbij bleek o.a. dat de leeftijd op de Arjosclub gemiddeld tussen de 21 en 22 jaar ligt en dat de leden van een club zo'n achttal keren per jaar bijeen komen.

Het merendeel van de clubs maakt gebruik van „Kleur bekennen”, de arjosschetsenbundel bij het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program. Er zijn al clubs die bijna alle schetsen uit de bundel hebben behandeld. Om deze reden is dan ook reeds begonnen met de voorbereiding voor de uitgave van een serie schetsen over actuele onderwerpen. Deze bundel zal eind oktober het licht zien. Hierin komen aan de orde „de ontwikkeling van de Europese integratie”, dekolonisatie, problemen van de toekomst, algemene bijstandswet, dialoog met het communisme, de christen-democratische samenwerking, pacifisme, landbouw, woningnood en volkshuisvesting, echtscheidingsvraagstuk.

Bij de vraag welke onderwerpen het afgelopen seizoen werden behandeld werden maar liefst 124 verschillende onderwerpen opgegeven, waaruit wel blijkt dat de belangstelling van de Arjosleden van zeer uiteenlopende aard is. Een niet onbelangrijk deel van de onderwerpen ligt op het terrein van de internationale vraagstukken. Te recht overigens.

Het kaderwerk heeft dus intern in de arjos zeker resultaat al kunnen de resultaten beter worden.

Bij de deelnemers aan de Brede Besturenconferentie bestond — voor de eerste keer — geen kritiek op het arjosblad „Op Wiek”. Bij de meeste clubs ook niet. Een enkele keer kwam er een kritische opmerking voor b.v. „melkprijs, kinderlijke toon”, of „meer kritische begeleiding gewenst van datgene wat de fractie uitkuurt”.

De helft van de clubs ontvangt financiële steun van de kiesvereniging. Gezien de bepalingen in de partij-statuten geeft dit beeld bepaald geen reden tot juichen.

Het aantal arjosleden dat lid is van

de eerste ARJOS-conferentie

Conferentieoord „De Witte Hei”

een kiesvereniging kon ook beduidend hoger zijn. Speelt hier misschien de leeftijdsopbouw een rol van de personen die de vergaderingen van de kiesvereniging bezoeken?

Vormings- en kaderwerk

De meeste provinciale verbanden organiseren jaarlijks in samenwerking met de Nationale Organisatie in hun provincie een of meer politieke vormingscursussen. Ook dit seizoen zal dat gebeuren. Zo'n vormingscursus bestaat uit drie onderdelen, nl. methodiek, de opbouw van de nederlandse staat, en politieke stromingen. De deelnemers ontvangen eerst een schriftelijke les, terwijl 14 dagen later een mondelinge les wordt gegeven. Dit geldt voor alle drie de onderdelen. Ieder provinciaal verband kan zelf bepalen wanneer zij een vormingscursus wil organiseren.

De cursus is bestemd voor arjosleden en ook voor jonge mensen die graag enige politieke vorming willen ontvangen.

Hiernaast is een kadercursus tot stand gekomen, die is afgestemd op het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program. Deze cursus heeft nu één jaar gedraaid; er is echter besloten er mee door te gaan. Ze is vooral bedoeld voor arjosleden die enigszins politiek zijn geschoold (b.v. vormingscursisten) en die verder bereid zijn in de arjos nog een en ander te doen. Het is dus een echte kadercursus, waarmee ook beoogd wordt een aantal geschoolde mensen te krijgen. De deelnemers worden aangewezen door de provinciale verbanden.

De cursus bestaat uit zes onderdelen: grondmotieven der AR-politiek, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, onderwijs en cultuur, volksgezondheid, internationale politiek, maatschappelijke orde. Bij ieder onderdeel moeten de cursisten één of meer opdrachten uitwerken. Op een tweetal weekends wordt de materie uit de schriftelijke lessen besproken.

Individueel lidmaatschap

Een belangrijke zaak die op de conferentie is besproken heeft betrekking op het individueel lidmaatschap. Tot nu toe is het zo dat men via een studieclub lid van de Nationale Organisatie, Dit behoort als regel ook zo te blijven. De gehele organisatie van de Arjos is hierop gebouwd. Er zijn echter tal van plaatsen waar een Arjos-club niet kan bestaan, terwijl er meestal wel enkele jonge mensen zijn die belangstelling voor de Arjos hebben en die er graag deel van zouden willen uitmaken.

Op de conferentie nu is besloten aan de Algemene Vergadering in december a.s. voor te stellen de mogelijkheid te openen individueel lid te worden van de Arjos. De gastleden — of hoe ze ook zullen gaan heten; een benaming is nog niet vastgesteld — zouden de volgende rechten krijgen: deelname aan studie- en kaderwerk van de Nationale Organisatie, bijwoning van toogdagen, Algemene Vergaderingen enzovoorts; ontvangst van „Op Wiek” en een speciaal voor hen samengesteld „arjos-bulletin”. De individuele leden zouden een contributie van circa f 10 per jaar moeten betalen.

De commissie die deze zaak heeft voorbereid meent dat door de instelling van het zgn. „individueel lidmaat-

schap” jonge mensen die nu aan zichzelf worden overgelaten de mogelijkheid krijgen actief aan het Arjoswerk mee te doen. De deelnemers aan de Brede Besturenconferentie onderschreven deze opvatting. De Algemene Vergadering zal zich nu eerst uit dienen te spreken.

Activiteiten van de provinciale verbanden

De zaterdagmorgen werd in eerste instantie besteed aan de activiteiten van de provinciale verbanden. Bijna ieder verband had een nota samengesteld waarin een overzicht van hetgeen gedaan was in het seizoen '63/'64 en wat men van plan was te doen in het nieuwe seizoen werd gegeven.

De heer J. v. Vliet voorzag deze nota's — als inleiding tot de gedachtenwisseling — van een kort kritisch commentaar.

Enkele van de gemaakte opmerkingen geven wij hier door.

De taak van een provinciaal verband is primair bestaande clubs steun verlenen en nieuwe clubs op te richten. Bij dit laatste is de begeleiding gedurende het eerste jaar van veel belang. Persoonlijk bezoek is zeer belangrijk.

Voor de oprichting van nieuwe clubs is geen algemene richtlijn te geven. Het hangt van plaatselijke omstandigheden af hoe men te werk gaat. Laten we er voor waken dat we ons niet slechts richten op de maatschappelijke middengroepen. We missen teveel de bedrijfsjeugd in de Arjos. Dat is een manko!

— We mogen nooit zondermeer het woord „consolidatie” in ons vaandel schrijven. Dit behoort een onderdeel van de aanval te zijn. Het is voor de arjos een funeste gedachte wanneer we denken „we zijn blij als we het aantal clubs houden wat we hebben”. Wij dienen er steeds op uit te zijn nieuwe mensen bij ons werk te betrekken.

— Een provinciaal verband zegt: Succes hangt nu eenmaal voor 50% van de kwaliteit van een provinciaal bestuur af, de andere 50% is een kwestie van zegen. Daar zit veel waar in. Enthousiasme is een van de eerste vereisten; wij moeten in beweging zijn en dat komen we als we het drijvende beginsel voor de politiek in het oog houden: „Christus Heer der wereld”. Voor de arjos geldt: ze zal in beweging zijn, of ze zal niet zijn.

Hierna werd over de moeilijkheden en problemen bij het Arjoswerk in de diverse provincies gesproken.

Politiek gesprek

Het tweede deel van de morgen vond een politiek gesprek plaats. Uit de deelnemers werd een forum gevormd dat zich met vragen van de deelnemers bezighield. Voorzitter Van der Ploeg had de leiding, terwijl er verder deel van uit maakten de heren: Algera te Zwolle; De Graaf te Utrecht; Koekkoek te Nieuw-Vennep.

Uitvoerig werd gediscussieerd over de vraag: „Hoe komt het dat het enthousiasme vaak zo gering is?”

Voorts kwamen aan de orde „de verhouding A.R.—C.H.”; „de ontwikkelingshulp en de belastingverlaging”; „het pacifisme en de vraag in hoeverre er in Arjos en partij plaats is voor Christen-pacifisten”.

D. CORPORAAL

antwoord '64

VOOR UW OGEN ZIET U HET GEBEUREN: DE NIEUWE TIJD KOMT ALS EEN SPRINGVLOED OP ONS AF, NIEUWE STEDEN, NIEUWE DORPEN, AUTOSTRADA'S EN VIADUCTEN. EEN WERELD IS IN BEWEGING, MILJOENEN MENSEN ZIJN IN BEWEGING. VOOR U EN VOOR DIE MILJOENEN ZIJN MÉÉR HUIZEN NODIG, MÉÉR WERK, MÉÉR SCHOLEN, MÉÉR ONTSPANNING, MÉÉR KERKEN.

JAZEKER, KERKEN. WANT KERKEN BOUWEN DAT IS ANTWOORD GEVEN AAN EEN DAKLOZE WERELD.

IN DIT JAAR 1964 SCHAREN NEGEN KERKEN ZICH IN SLAGORDE, ÉÉN FRONT IN EEN VERDEELDE EN BEWEGENDE WERELD. OM IN DE NIEUWE STEDEN EN IN DE GROEIENDE DORPEN, OVERAL IN ONS LAND, 396 NIEUWE KERKEN, JEUGD- EN WIJKCENTRA TE BOUWEN EN 150 KERKEN TE VERNIEUWEN EN VAN NIEUWE ACCOMMODATIE TE VOORZIEN. DAT IS EEN GROOTS PLAN. DAT IS EEN DWINGENDE NOODZAAK.

Want deze kerken zullen werkplaatsen zijn voor alle dagen van de week: voor maatschappelijk werk, gezinshulp, geestelijke volksgezondheid, denkwerk, bejaardenzorg, jeugdwerk... Denkend, verkondigend, biddend en handelend zal de kerk met u in de wereld staan en met u in de toekomst.

Dit zijn de negen kerken tezamen: de nederlandse hervormde kerk: de gereformeerde kerken de christelijke gereformeerde kerken de evangelisch-lutherse kerk de doopsgezinde gemeenten de remonstrantse broederschap de bond van vrije evangelische gemeenten de unie van baptistengemeenten de oud-katholieke kerk.

Zij zullen nieuwe kerken bouwen voor vandaag en voor morgen. Ruimten voor de verkondiging van het evangelie, voor lofzang, inkeer en gebed. Maar dat niet alleen. Er is méér.

In dit jaar 1964 vragen negen kerken u om uw antwoord. U persoonlijk. Waar u ook staat: veraf of dichtbij. Negen kerken vragen u om uw antwoord op de tijd, en op de toekomst. Zij vragen tezamen aan u méé te bouwen: huizen voor God en de mensen in een koude dakloze wereld.

Zij vragen: UW ANTWOORD

WAAROM?

In adembenemend tempo verandert het gezicht van de wereld. Het wordt ouder en jonger, vermoeider en feller. Er is onzekerheid en beweging. In deze tijd van zoeken en vragen staat de kerk naast u met haar antwoord: het evangelie van Christus. Dat woord moet worden verkondigd. Te midden van de nieuwe woonblokken, in de nieuwe wijken en steden zullen kerken staan, centra van verkondiging, ontmoeting en geestelijk leven. Daar zullen onze kinderen hun weg leren vinden. Daar krijgen bejaarden de plaats, waarop zij recht hebben. Daar wordt de strijd aangebonden met de vervlakking, het geklets, de haat en de leegte.

HOE?

Negen kerken tezamen vragen om uw antwoord naar draagkracht. Want dat is daadwerkelijk samen bouwen. Dat is Antwoord '64. Zij vragen u véél. Zij weten dat. Zij vragen u antwoord te geven met éénmaal één-honderdste van uw jaar-inkomen. Jazeker, dat is veel. Maar het kan niet anders. Het gaat om de toekomst en dan is het weinig.

Gireer uw bijdrage op GIRO 64 ANTWOORD '64 DEN HAAG. Schrijf op het strookje de kerk waarvoor u uw bijdrage wilt bestemmen. Wellicht geeft u er de voorkeur aan dat uw bijdrage ten goede komt aan alle samenwerkende kerken tezamen. Schrijf dan op uw strookje: ALLE KERKEN (dan wordt er naar verhouding verdeeld).

Mocht u liever niet per giro geven, stuur dan uw bijdrage per postwissel (naar: Javastraat 100, Den Haag). Is één-honderdste ineens u te veel, verdeel het dan over 8 of over 12 maanden... Wilt u dat het bij u afgehaald wordt? Natuurlijk, dat kan! Het gaat om UW ANTWOORD.

ANTWOORD-STROOK

Wilt u deze antwoordstrook invullen en in gesloten enveloppe zenden aan: ANTWOORD '64 JAVAstraat 100, DEN HAAG.

Mijn naam is:

Adres:

Woonplaats:

eventueel: de kerk waartoe ik behoort:

Ik ben bereid een bijdrage te geven van f

in eenmaal,

in termijnen (per maand)

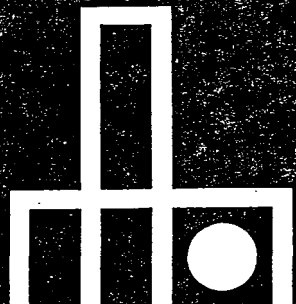
Het bedrag zal ik overmaken op Giro 64, Antwoord '64, Den Haag

Graag zal ik zien dat u het bedrag tegen afgifte van kwitantie bij mij int.

handtekening:

Mijn bijdrage is bestemd voor:

- de nederlandse hervormde kerk
- de gereformeerde kerken
- de christelijke gereformeerde kerken
- de evangelisch-lutherse kerk
- de doopsgezinde gemeenten
- de remonstrantse broederschap
- de vrije evangelische gemeenten
- de unie van baptistengemeenten
- de oud-katholieke kerk
- alle samenwerkende kerken

ANTWOORD '64

kerkbouw samenwerkende kerken giro 64 Den Haag

Voor het eerst
naar school

De scholen zijn weer begonnen. Enige tienduizenden kinderen zijn weer voor het eerst naar school gegaan. Die eerste stap op weg naar zelfstandigheid wordt veelal gelijk gezet bij het naar school gaan. Nog te veel ouders laten hun kind de weg naar school zelfs in de eerste dagen alleen afleggen. Een woord van waarschuwing is hier op zijn plaats. Men dient een kind dat een nog onvertrouwde route naar een nieuwe school moet gaan, ten minste eerst te begeleiden en te wijzen op de verkeersgevaaren. Kies de minst gevaarlijke route langs de rustigste straten. Het kind kan beter iets omlopen, dan voortdurend drukke kruispunten te moeten oversteken, tenzij daar voetgangerslichten zijn aangebracht. Prent het kind in dat politie-agenten en verkeersbrigadiertjes er zijn om te helpen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(36)

Als hij ergens ongerust over was, was het over zijn medezamenzweerders. Niemand beter dan hij wist dat deze mannen — zijn ongeregelde troep — grote nullen waren, nietsnutten, hansworsten van moordenaars. Een huilerige alcoholist, een giechelende jongen en een imbeciele robot. Atzerodt had opdracht gekregen vicepresident Johnson te doden, maar het zou Wilkes verwonderen als George de man ook maar durfde te benaderen. Johnson was overigens de minst belangrijke van degenen die hij wilde vermoorden — een doodgewone kleermaker — en daarom had Atzerodt hem ook voor zijn rekening moeten nemen*. Seward was belangrijker, en Paine zou hem ook werkelijk wel doden, als . . . als . . . als Paine maar bij hem kon komen.

Tijdens de voorafgaande weken had Booth getracht Lewis Paine een beetje wegwijs te maken in Washington, maar de ex-soldaat had er hoe langer hoe minder van begrepen. Hij kon niet eens de bovenstad van de benedenstad onderscheiden of noord en zuid en links van rechts. Als een jachthond moest hij worden meegenomen naar de struiken waar de vogel zich verborgen hield en moest hij ertoe worden gelokt om te staan. Davey Herold moest daar voor zorgen. Op die manier was Booth eigenlijk gedwongen om twee mannen te gebruiken voor het vermoorden van één zieke man en dan nog een derde man die helemaal niets zou doen. Alleen hij, John Wilkes Booth, had de moed, de intelligentie en de vaderlandsliefde om binnen te gaan „onder duizend van zijn vrienden” en de despoot zelf te verslaan.

Volgens het plan zouden de samenzweerders elkaar naderhand ontmoeten op de weg naar Surrattsville. De toneelspeler moet hebben geweten dat ook dit een droom was. Ieder van hen zou zijn werk verknoeien en zou dus mislukken en ieder van hen zou zich in een plotselinge dood storten. Als hij nuchter nadacht, was Booth er tamelijk zeker van dat hij vanavond zelf niet eens de weg naar Surrattsville zou bereiken. De presidentsloge binnen te komen was een verschrikkelijk probleem; het theater en de stad uit te komen zou zo goed als onmogelijk zijn.

Eventjes speelde hij met de gedachte om Paine met zich mee te nemen naar het theater. Paine zou dan generaal Grant kunnen doden, terwijl Booth president Lincoln zou liquideren. Maar de toneelspeler liet dit plan al spoedig varen. Het zou oneindig veel moeilijker worden om twee personen de loge in te krijgen dan één en het zou dubbel zo moeilijk zijn om twee personen het theater uit te krijgen in plaats van één. Bovendien, als Paine generaal Grant zou vermoorden en Booth er niet in zou slagen om president Lincoln te doden, zou de toneelspeler de geschiedenis ingaan als een dwaze figuur. Zijn gevoel voor theatraal effect waarschuwde hem de publiciteit niet te delen met een ander. Hij moest het eigenhandig doen — Lincoln met het pistool, Grant met het mes.

Mrs. Surratt en miss Honora Fitzpatrick verlieten het pension en begaven zich op weg naar St. Patrick's Church

*) Wat Johnson overigens ook voor fouten gehad moge hebben hij was een buitengewoon taai kerel, een man met een grote fysieke moed, die tijdens de gehele oorlog bedreigd was geweest met moord door experts. Johnson te doden was bijna een van de moeilijkste opdrachten die een samenzweerder had kunnen krijgen — en van alle mensen in heel Washington kreeg Atzerodt die opdracht!

in Tenth Street tussen E en F om er te gaan bidden tijdens een gedeelte van de drie uren van Christus' doodsstrijd. De kerk was donker en koel. Het crucifix was gehuld in paarse doeken, evenals de beelden van de Heilige Maagd en St. Jozef en de kruiswegstaties langs de muren. Gelovigen lagen geknield op bidstoelen en hun lippen bewogen zich in een sissend gefluister. Hun ogen waren gericht op de nu lege rustplaats van het Allerheiligst Sacrament. Andere heilzoekenden lagen geknield in de Baptisten kerk, in de Presbyteriaanse kerk aan de New York Avenue, in de Methodisten- en de Episcopale kerken.

1 UUR

De jonge Henry Ford ging de lunch gebruiken in Ferguson's restaurant, vlak naast het theater. Achter de sigareetbank ontdekte hij de lange, zwaargebouwde James P. Ferguson en zei hem: „Generaal Grant, uw grote held, komt vanavond in het theater. Als u hem wilt zien kunt u het beste zorgen dat u kaartjes krijgt.”

Ferguson bedankte hem, stelde nog een paar vragen, deed zijn witte schort af en liep toen naar het theater om een kaartje te kopen of beter gezegd twee kaartjes. In het huis naast hem woonde een klein meisje dat de lange Jim op een schuchtere manier adoreerde en met toestemming van haar moeder zou Ferguson haar nu met zich meenemen.

Ferguson was een man met zin voor historie en historische persoonlijkheden. Hij had president Lincoln al vele malen gezien, maar toch kwam hij nog iedere keer zijn zaak uitlopen als zijn rijtuig voorbijreed. Daarentegen had hij nog nooit de Kleine Reus gezien, maar deze avond zou hij eindelijk de gelegenheid krijgen. Mr. Maddox zat in het plaatskaartenkantoorje en probeerde Ferguson twee goede zaalplaatsen te verkopen, maar de restauranteigenaar antwoordde dat hij niet naar het theater ging om „Our American Cousin” te zien; het zou hem eerlijk gezegd niets kunnen schelen als hij het stuk helemaal nooit te zien kreeg. Wat hij wilde weten was of de president de gewone loges — 7 en 8 — zou gebruiken. Maddox antwoordde ja. „In dat geval”, zei Ferguson, „wil ik twee plaatsen hebben op de eerste rij van het balkon aan de linkerkant, want alleen daar vandaan kan men de presidentsloge binnenkijken”.

Hij kreeg ze.

In de werkkamer van president Lincoln was de kabinetsvergadering nog steeds aan de gang. Men was nu al meer dan twee uur lang aan het beraadslagen en de president merkte tot zijn tevredenheid, dat zijn kabinet, afgezien van enkele minder belangrijke meningsverschillen, het erover eens was dat, als het Zuiden zou worden geholpen om economisch weer op de been te komen, dit zou leiden tot verhoging van de welstand van het Noorden. Niemand, ook Lincoln niet, was van plan het Zuiden met de lepel te gaan voeren, maar er was ook niemand die nieuwe lasten wilde stapelen op de reeds zo zwaar geteisterde overwonnen staten. Stanton was voorstander van een hardere vrede dan die welke werd nagestreefd door de president, maar het verschil tussen hun standpunten was niet zo groot dat het niet overbrugd kon worden.

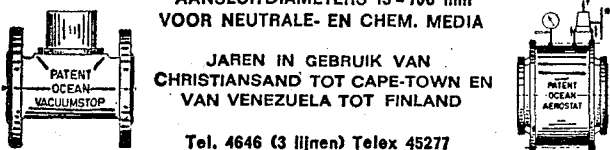
(wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD

OCEAN N.V. DIEREN
BATELBAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

KRAAIJEVELD'S

Aanneming- en Handelonderneming

ONTWERPEN EN AANLEGGEN VAN JACHTHAVENS

AANNEMERS VAN

GROND-, WATER- EN WEGENBOUWKUNDIGE WERKEN

Koedood 25. — Telefoon 01806 - 3108 - 3083.

BARENDRECHT

Aannemersbedrijf **VERSLUJS**

NIEUWBOUW
VERBOUW

ONDERHOUDSWERKEN

Middelburg - Brakstraat 9 - Telefoon 01180 - 2219

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244

Gevestigd sinds 1919

AANNEMERSBEDRIJF J. WALRAVEN

Nieuw te bouwen
woningen te koop

Noordweg 297 - Telefoon 01180 - 2589 - Sint Laurens

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd tepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incomplete bollen en plaahtout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen,
piketten. Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

DORPSSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

GEEF DIT BLAD DOOR!

het
beeld
der
vaderen
1914

**Stemmen voor
Waarheid en Vrede**

Niet alleen de kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam hield zich bezig met de tekenen der tijden, toen de eerste wereldoorlog was uitgebroken. Van het rondschrijven van die kerkeraad hebben wij in een der vorige nummers iets gezegd. Met name ook, omdat velen het zo kwalijk namen, dat gesproken werd van Gods gerichten op de aarde.

Maar ook het Tijdschrift Stemmen voor Waarheid en Vrede had in die tijd een merkwaardig artikel. Dit maandblad stond sedert 1875 onder redactie van Bronsveld die het bijna een halve eeuw heeft geleid.

In dit tijdschrift stond begin september 1914 toen de eerste wereldoorlog een maand aan de gang was, het volgende:

„In de grote wereldomvattende bewegingen, die in Oosten en Westen de ziel der natiën schokt, die tronen doet storten en maatschappelijke vormen, zo goed als eeuwenheugende instellingen verwerpt, ziet het geloof de voorloeden van de terugkerende Heiland. Zij die aan de spits staan vermoeden dit niet en zouden mogelijk spotten met deze bewering. Toch is het onloochenbaar en er bestaat niet de minste twijfel dat het ons zal geleerd worden, totdat wij het verstaan. Het Koninkrijk Gods zal van ons genomen worden en aan een ander volk gegeven worden, dat zijn vrucht voortbrengt; het Oosten zal het Westen overwinnen, indien daar geen geestelijke omwenteling plaats heeft.”

Maar dan komt er een merkwaardig vervolg. Deze zinnen hadden n.l. al eerder in Stemmen voor Waarheid en Vrede gestaan. Een jaar eerder, in 1913, toen de onafhankelijkheidsfeesten alom in het land werden gevierd. Feesten die opgeschoefd waren en vreugdeloos. En dan vervolgt Dr. Bronsveld:

„Het besef van een naderend onheil, dat over de wereld komen moest, als vrucht van een leven van ongelooft en onwaarschijnlijkheid, van een zich verlustigen in utopieën en ideologen, met geen enkele realiteit als achtergrond — heeft jarenlang loodzwaar op mijn hart gedrukt. Dat het onheil tenslotte gekomen is in de vorm van een ontzaglijke wereldbrand, gekomen als een dief in de nacht; dat en dat alléén is het ongedachte en verrassende in deze dingen. Ik kan slechts herhalen: God werkt in dit alles, onze voeten staan nu op de bodem der werkelijkheid, en zo die werkelijkheid hartverscheurend is, bedenke een ieder dat wij haar zo gemaakt hebben door onze zonden.”

Het was die zomer van 1939 laat geworden wat vakantie betreft. Een blijde gebeurtenis in den huize Groenkoper had zich aangekondigd. De dokter vond een rustige vakantie aan zee beter dan reizen en trekken, althans voor wat mevrouw Groenkoper aanging. Wij reisden naar Noordwijk aan Zee en richtten daar ons in in een pension à raison van f 2,75 per persoon per dag. Aan de boulevard! Toch waren de dagen spannend genoeg om niet helemaal van nieuws verstoken te blijven. En om de een of andere reden heb ik die kranten bewaard. Enkele bladen maar, want toen het gevaar acuut werd, werd ik teruggeroepen naar Amsterdam. Mobilisatie. Nu liggen die vergeelde bladen voor me. Donderdag, 24 augustus 1939. Het was een nevelige dag, licht bewolkt, maar het was warm. Het Nederlandse kabinet was de vorige avond nog laat bijeen geweest. De minister-president was er niet bij. Jhr. De Geer was net met vakantie. Ook minister Van Kleffens was afwezig, hij vertoefde in Brussel. Tot kwart voor één vergaderden de excellenties. Aan de journalisten kon niets worden meegedeeld.

Opzienbarend was het internationale nieuws van die dag: een Duits-Russisch non-agressiepact was getekend. Van Duitse zijde was bekend gemaakt:

„De rijksminister van Buitenlandse Zaken, von Ribbentrop, heeft Woensdagmiddag, in tegenwoordigheid van den Duitschen ambassadeur te Moskou, graaf von der Schulenburg, een gesprek van drie uur met de heeren Molotof en Stalin gehad.

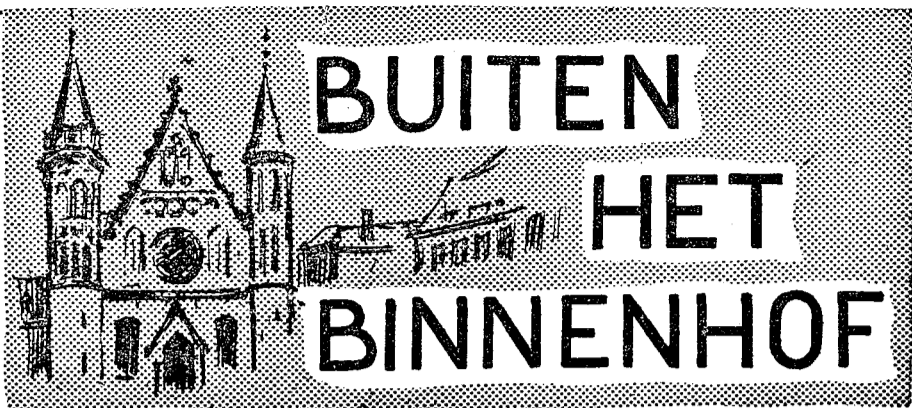
De rijksminister van Buitenlandse Zaken is woensdag om 10 uur, ter voortzetting van de besprekingen, opnieuw naar het Kremlin gegaan. De onderhandelingen zijn geëindigd met een akkoord over een non-agressiepact tusschen Duitschland en de Sovjet-Unie, dat door den rijksminister van Buitenlandse Zaken en den heer Molotof, in tegenwoordigheid van den heer Stalin en den Duitschen ambassadeur geteekend werd”.

Inmiddels maanden zeven staatshoofden tot vrede, bij monde van koning Leopold van België. Namens de koning van Denemarken, de president der Finse Republiek, de groothertogin van Luxemburg, de koningin der Nederlanden, de koning van Noorwegen en de koning van Zweden en zichzelf, zeide de Belgische vorst o.a.: „Dat het geweten der wereld wakker worde! Het ergste kan nog vermeden worden. Maar de tijd dringt. De evolutie der gebeurtenissen kan weldra elk rechtstreeks contact nog moeilijker maken. Dat men zich niet vergisse. Wij weten dat het recht, om te kunnen leven op een hechten grondslag moet steunen, en de vrede, dien wij wenschen, is de vrede, welke berust op den eerbied van alle staten. Een duurzame vrede kan niet gevestigd zijn op de macht, maar enkel op een zedelijke orde...”

Niemand kon bevroeden dat men zich wel zou vergissen.

Het leek allemaal nog niet zo erg. In Amsterdam loepte men — volgens een advertentie in dezelfde krant — nog prettig, goed verzorgd en rustig, in Krasnapolsky voor f 3,50. Met privébad voor f 4,00. En in het Gouden Hoofd was men onder dak — met uitgebreid ontbijt — voor f 2,50.

De 26ste augustus, een zaterdag, gaf weer nieuwe hoop. Het zou toch zo'n vaart niet lopen! Oorlog bleef onwaarschijnlijk. In Rome zag men lichtpunten, want Sir Neville Henderson, de Britse ambassadeur, was met nieuwe plannen van Hitler naar Londen gevlogen. Het ware nog mogelijk — zo redeneerde men — dat de Duitse geschillen met Polen langs de weg van onderhandelingen geregeld konden worden.

Bovendien, de Lufthansa vloog nog steeds op Londen. „Roosevelt heeft zich tot de Führer gewend”, luidde een ander bericht, „hem aanradende een vreedzame regeling met de president van Polen; Moscicki, te sluiten”. De N.V. Lak- en Verffabriek „Premier” te Loosduinen bezag de toestand op het commerciële vlak. Haar advertentie luidde: „Camouflageverf. Voor de tankparken der Petroleummaatschappijen, de gashouders en de genie, leverden wij de laatste dagen tienduizenden kilo's. Directe bediening”. En de N.V. de Vereenigde Blikfabrieken te Amsterdam maakte per annonce bekend, dat zij stalen helmen voor de burgerbevolking in voorraad had.

Het Gereformeerd Jongelingsblad bestond die dag een kwart eeuw en de nestor der Ned. Hervormde predikanten in de hoofdstad, dr. W. J. M. Engelberts W. E. Mzn. herdacht zijn 45-jarig ambtsjubileum.

Maar Rudolf Hess sprak dreigende taal. In Graz, de hoofdstad van Stiermarken, zeide hij: „Wij roepen dan Polen toe: gij speelt een vreselijk spel. Gij weet niet wat Duitschlands weermacht betekent. Gij weet niet, wie de Führer is. Gij speelt met vuur en het vuur zal u verteren...” Het waren profetische woorden, maar vooral voor Duitsland!

Maandag 29 augustus was het dan zo ver. De regeringspersdienst meldt: „Ten einde ten volle voorbereid te zijn op den plicht, welke op Nederland zou rusten, in geval dat, tegen alle nog bestaande hoop in, een gewapend conflict in het buitenland mocht uitbreken, onze onzijdigheid naar alle zijden met alle ter beschikking staande middelen te handhaven, heeft de regering gemeend niet langer te mogen wachten met het nemen van den uitersten voorzorgsmaatregelen en is daarom thans het bevel gegeven tot mobilisatie van leger en vloot...”

De spoorwegen moesten voorrang geven aan militairen. We moesten nog even wachten om van Leiden naar Amsterdam te komen. Maar de vakantie was gebroken. Het was het ergste niet. Er zouden belangrijker dingen gebroken worden... Voor f 1,75 bood Philips zijn Protector lampen aan, solide luchtbescherming lampen! Maar de lichten in Europa doofden al langzaam. De oorlog stond voor de deur.

Dat is nu 25 jaar geleden. Het is vijftig jaar geleden dat een kleine Groenkoper de eerste wereldoorlog hoorde uitbreken, 1 augustus 1914. En nu heeft zijn zoon zo juist zijn militaire dienstplicht vervuld en is als reserve-officier beëdigd.

De vergeelde kranten liggen voor me. Zij bestaan nog. Maar de tijd, de tijd is voorbij, weggeëbt tussen levende en dode vingers.

William Groenkoper

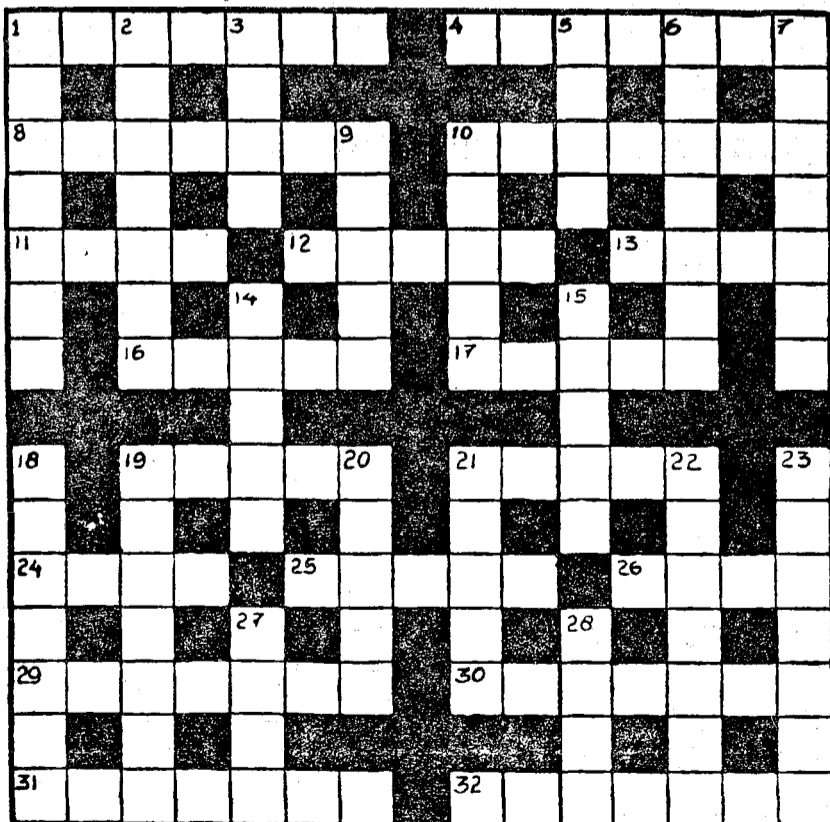
Kryptogram

Horizontaal: 1. zitplaats voor angstige lieden; 4. weegt in 't blinde weg; 8. onvergankelijke stof; 10. zo krijgt men zijn geld met opheven handen; 11. deze rivier ontspringt in Utrecht en mondt bij Groningen in zee; 12. met azijn krijg je haar niet; 13. deze rivier bemest het land; 16. naam van de eerste paus (?); 17. "opluchtend"; 19. er zit nu weer een r in; 21. heeft een ieder voor de welvaart nodig; 24. die zo geboren is, moet zo sterven; 25. kleur van 't edel bloed; 26. f 1,—; 29. bergzang; 30. bij dit naaiwerk komt men lucht tekort; 31. slappe kerels; 32. hieraan heeft men (meestal) een harde dobber (m.v.).

Vertikaal: 1. in 't buitenland in aching; 2. noorderlingen; 3. voorloper van 't zoet; 5. tekenschrift; 6. hierbij moet je op je tellen passen; 7. is de kip ook; 9. zo gaat men "te gronde"; 10. degene, die dit bezit, laat het hangen; 14. kan geen twistpunt uitmaken; 15. nr. 14 is bijna gelijk aan nr. 53; 18. helpen allemaal; 19. is de langste brug kwijt; 20. (z)onderweg zijn; 21. in stukjes en beetjes; 22. restjes eten; 23. zitplaats van de treurende (3, 2, 2); 27. glijdt nogal stroef; 28. met schrijfgerei en een omhelzing een "klassieke" beloning.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL:

Horizontaal: 1. berrn; 4. kaste; 9. knap; 13. adé; 14. kasteel; 16. are; 17. tegel; 19. aal; 20. opper; 22. Edam; 23. soep; 24. klep; 25. Spa; 27. prak; 29. pa; 30. stelt; 31. as; 33. sloep; 36. ark

37. klant; 39. ako; 40. een; 41. mei; 42. Ada; 43. logen; 45. dia; 47. Laren; 49. me; 50. Sesam; 51. e.k.; 52. neer; 55. nor; 56. pril; 59. eren; 60. poen; 62. morse; 64. aap; 66. Emmen; 68. Eos; 69. Pegasus; 72. Ali; 73. rits; 74. nerts; 75. stip.

Vertikaal: 1. bate; 2. Ede; 3. regel; 4. ka; 5. Asa; 6. stamper; 7. tel; 8. Ee; 10. nappa; 11. are; 12. perk; 14. klap; 15. loop; 18. edele; 21. perel; 24. kal-koen; 25. standen; 26. Alkmaar; 28. kandeel; 29. psalm; 32. stank; 34. oog; 35. pen; 37. kil; 38. aar; 44. evers; 46. isobaar; 48. ad rem; 53. eerst; 54. reep; 56. poes; 57. inmat; 58. Amer; 61. snip; 63. ooi; 64. age; 65. pst!; 67. Eli; 70. en; 71. U.S.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

RADIO BECKER
ZEIST - TEL. 03404 - 13511
Na 7 uur 12333
HET ADRES
voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

Met halve werk

A C H T E R P A G I N A

ZO nu en dan valt je ineens het wonderlijke van de taal op. Er staat inderdaad "het halve werk". En op het eerste gezicht is dat toch beslist een merkwaardige "kop" boven een A.R. verhaal in Nederlandse Gedachten. En dat nog wel op deze AchteRPagina, waar met grote regelmaat zo goed mogelijk partij-activiteiten aanbevolen en gestimuleerd worden.

Maar er staat dan ook bepaald niet "half werk". Het is een gering verschil wat de woorden betreft, daarentegen een groot verschil in de praktijk, in de activiteit.

Half werk is slecht werk.

Het halve werk is een goed begin.

Nu het actie-seizoen aanbreekt is het zaak met verschillende "werken" een goed begin te maken.

Daar vragen wij nu weer uw aandacht voor en uw . . . medewerking.

Meewerken

Het gehele apparaat van de partij, waarvan u zelf lid bent, komt weer op gang in zijn landelijke, provinciale, regionale en vooral ook plaatselijke organen.

Bij de laatste bent u zelf als regel in de eerste plaats het nauwst betrokken. De plaatselijke kiesvereniging bestaat bij de gratie van mede uw persoonlijk lidmaatschap. Wat de kiesvereniging in uw woonplaats te betekenen heeft, hangt voor een deel af van uw "inbreng":

- uw aandacht voor wat uw kiesvereniging doet;
- uw praten daarover in uw ontmoetingen met vrienden, kennissen, familieleden;
- uw komst op de vergaderingen;
- uw meespreken daar over de politieke zaken, welke aan de orde van de dag zijn;
- uw opinie toetsen aan de mening van anderen, die aanwezig zijn en die zo weer hun eigen zienswijze hebben;
- uw . . .

Het is toch logisch, dat hetgeen u zo dagelijks op velerlei wijze hoort (leest), met anderen wil bespreken. Hebt u daar geen behoefte aan? Dan hebt u zich dat wellicht niet zo gerealiseerd uit aversie tegen "vergaderen" of omdat u thuis toch wel over de dingen van de dag kunt praten.

Maar op een bijeenkomst van politieke geestverwanten, die men niet regelmatig spreekt, kunt u toch een frisse politieke neus halen.

Niet van belang? Toch wel, want in de politiek wordt bepaald op welke wijze wij leven zullen en in welke omstandigheden.

Een ander punt is, dat uw kiesvereniging behoorlijk wat leden telt. Ook dat hangt mee van u af. Van wie anders?

Als het zo gevraagd wordt, zult u niet willen zeggen: o, dat is een kwestie van het bestuur of van de propagandacommissie. Inderdaad, die zullen zich wel wat extra inspannen. Maar als het zo gevraagd wordt, zult u niet willen zeggen, dat dat niet mee van u afhangt.

De vakantie is voorbij. Het is september en daarmee is — volgens de zegswijze — de R weer in de maand. Wij gaan weer een periodieke campagne beginnen om nieuwe leden bij de partij te betrekken; de ledenwerfactie 1964—1965.

halve werk is. Een goed begin is een tijdig begin. Uitstel levert vertraging, zo het niet leidt tot afstel. Het is simpel gezegd en ieder weet ook zonder dat het nog eens beweerd wordt eigenlijk wel dat dit zo is. Maar het is goed er elkaar tijdig aan te herinneren.

Het gaat om een gezamenlijke taak, die wij ook samen willen verrichten. En dan moet er door de kiesvereniging — met name door het bestuur — weer gelet worden op een tijdige inbreng van voldoende contributie. U weet dat het zonder, maar ook met onvoldoende geld, niet gaat.

Ook dient steeds gelet op de uitbreiding van het lezerscorps van Nederlandse Gedachten met nieuwe abonnees.

En zo is er nog wel meer.

Nu ging het er om elkaar op dit ogenblik aan te sporen onze taak als christenen ook op politiek gebied samen weer op te vatten er een goed en tijdig begin daar mede te maken.

Wij mogen toch zeker op elkaar rekenen.

Meelezen

ER zijn in de zomervakantie twee nieuwe geschriften verschenen.

Het ene is een brochure, waarin de letterlijke teksten zijn opgenomen van de redevoeringen, welke partijvoorzitter, dr. W. P. Berghuis, en de waarnemend voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer J. Smallembroek, op het laatste Partij Convent hebben gehouden.

Deze brochure heeft als titel "Met trouw en vertrouwen" en is per giro (no. 89673 t.n.v. de A.R. Partijstichting, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage) te bestellen voor de prijs van f 0.50.

Enkele punten uit die redevoeringen zijn: commerciële televisie, Staten-Generaal, Eerste Kamer, Prinses Irene, A.R.P.-C.H.U., Zondagsrust, legerpredikanten, dr. Soumokil, alsmede televisie en dagbladders, A.O.W.verhoging, andere sociale wensen, belastingverlaging, ongehouden en lagere inkomens, wegen voor het verkeer, recreatie, woningbouw, landbouw, middenstand.

Tevens is verschenen een rapport van de Commissie Woningnood en Volkshuisvesting, ingesteld door het Centraal Comité van de A.R. Partij, getiteld "Woningbouw voor Nu en Morgen".

In dit rapport, verkrijgbaar bij het partijbureau tegen de prijs van f 0.50, worden concrete suggesties gedaan met betrekking tot het probleem van de woningbouw.

Maak ook een goed begin door u van de inhoud van deze brochure en dit rapport u de hoogte te stellen.

Ga eens naar een avondje waar over de politiek gepraat wordt. Ga eens naar "zo'n vergadering".

Ga eens naar de eerste plaatselijke politieke bijeenkomst.

Een goed begin . . .

Meewerven

HOE meer medeleden u op een bijeenkomst van uw kiesvereniging ontmoet, des te gevarieerder zijn de gesprekken, des te meer voelt u, dat u betrokken bent bij een beweging.

Een partij in actie is een partij in beweging. Altijd hetzelfde, stilstand leidt tot verzanding, verwelking, verdorring.

Eén punt is, dat op een vergadering van uw kiesvereniging behoorlijk wat mensen zijn. Dat hangt mee van u af. Dacht u van niet? Van wie anders?

Een goed bezochte bijeenkomst is voor u zelf prettig en voor u medeleden.

Als het goed is, is een kiesvereniging altijd met ledenwerving bezig. Maar periodiek is er een grote actie, welke landelijk, provinciaal, regionaal en plaatselijk sterk wordt gestimuleerd. Daarmede is steeds succes geboekt.

Zowel bij de campagne 1957—1958, als bij die van 1961—1962 werden in enkele maanden tijds vele duizenden nieuwe leden geworven.

Dat is ook nu de bedoeling. De taak van besturen en propagandacommissies? Zeker! Maar ook van elk lid. Een andere organisatie heeft dat destijds kernachtig uitgedrukt met: "leden werven leden".

Denk aan uw vriend of een kennis van u, of een familielid of uw buurman. **Een goed begin . . .**

Meeleven

EN zo moet er met nog een aantal dingen een goed begin worden gemaakt, nu, in september, omdat dat het

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT

Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Sleepdienst „Broedertrouw“ n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 127 - TELEFOON 05208 - 259 - 546

Zwartsluis

Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW
IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-
PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelsonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

N.V.

Gereedschappfabriek

Zwolsesweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

H. D. C. SCHOT'S

scheepvaart- en controlebedrijf

Jericholaan 6a, Rotterdam-16
telefoon 010-138234/113923
beurstelefoon 010-131521/128409
telex 21652

ALS ABONNEE OP

NEDERLANDSE GEDACHTEN

BLIJFT U POLITIEK BIJ

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw

v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werkt voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.

Telefoon Hendrik Ido Ambacht (01858) 2841

Scheepswerf A.v.d. Werff

Onderhoud en reparatie

van schepen

DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

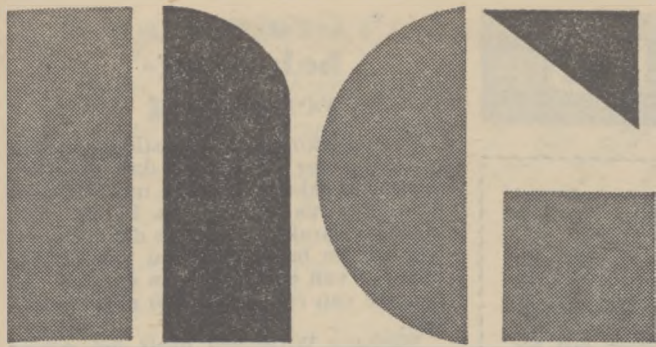
Sliedrecht - Holland

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Volksinitiatief

VERLEDEN week hebben wij aangetoond, dat het verhaal over de macht der zuilen op radio- en tv-gebied reeds dáárom een slecht verhaal is, omdat de omroeporganisaties ieder haar eigen ideaal hebben omtrent het radio- en tv-bestel. Een even kwalijk verhaal is het, dat de "zuilen" tegen reclame in de tv waren en dat de Tweede Kamer dus de nota betreffende reclametelevisie afwees. De Tweede Kamer heeft nooit reclame in de televisie afgewezen. Zij heeft wel de plannen van het vorige kabinet afgewezen, die toen verdedigd werden door twee staatssecretarissen en door minister Cals.

De laatste deed het alleen door zijn vele interrupties. De beide staatssecretarissen, die de bekende nota verdedigden, zijn nu beide minister, resp. van justitie en van sociale zaken. Die plannen zijn afgewezen, omdat zij niet eenvoudigweg inhielden het toelaten van reclame in de tv zoals er advertenties worden geplaatst in een krant, maar omdat zij een bestel voorstonden, een nieuw en ander bestel, waarbij een commercieel lichaam programma's zou verzorgen, waarin de reclame zou zijn verpakt. Dat laatste is letterlijk zo in de nota neergeschreven.

VOORTS is het verhaal onwaar, dat de omroeporganisaties tegen reclame in de tv zijn. Zij zijn er in het algemeen ook niet voor. Zij vinden niet, dat een programma er beter op wordt, wanneer het gepaste onderbrekingen krijgt, waarin reclame wordt gemaakt voor bier of warme pantoffels, voor fosco of voor asperine. Maar zij hebben zich op het standpunt gesteld, dat hier méér aan de orde is dan de beste manier van programmering. Het kan b.v. zo zijn, dat reclame in de Duitse televisie, zichtbaar in een groot deel van ons land, uit concurrentieoverwegingen het wenselijk maakt, dat het Nederlandse produkt voor de Nederlandse tv wordt aanbevolen.

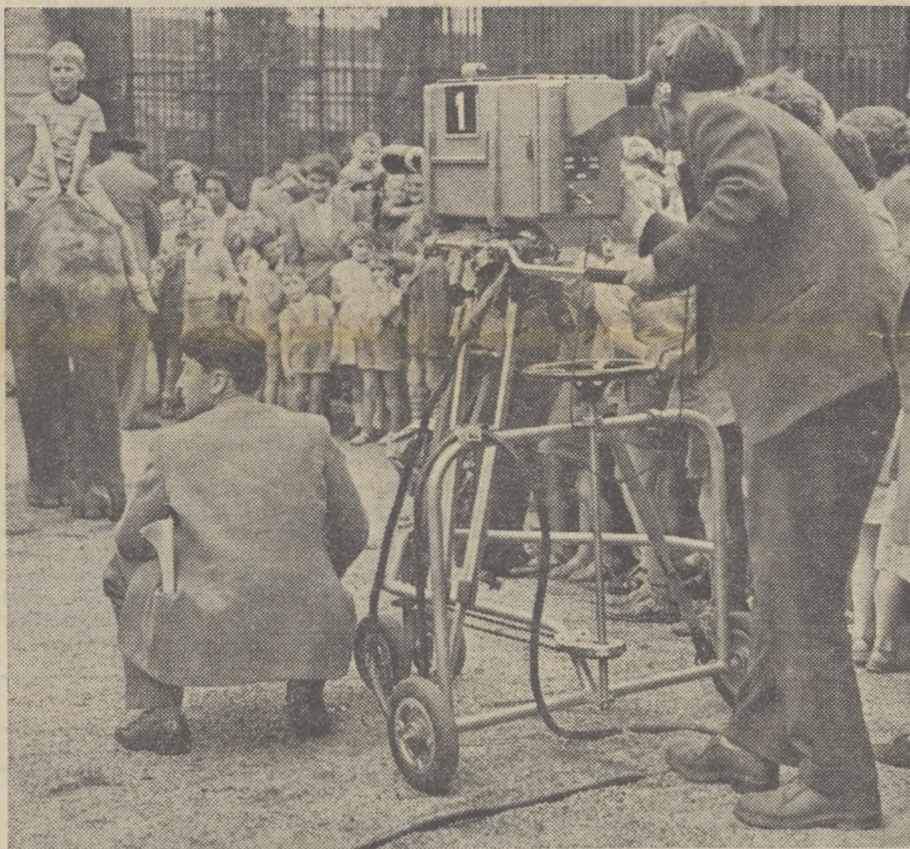
Daarom heeft de N.T.S. reeds vijf jaar geleden aan de toenmalige minister bericht, dat zij weliswaar geen behoefte had om haar programma's door reclame te doen onderbreken, maar dat de Regering tot de conclusie zou kunnen komen, dat om andere gewichtige redenen er toch reclame in de tv moest komen. De regering en niet de tv heeft over dit punt te beslissen, en mocht de regering besluiten, dat er reclame in de tv moet komen, dan zou de N.T.S. er naar streven, een regeringsbeslissing in dezen loyaal na te komen. Zo liggen de feiten.

Van een soort dictatuur van de „zuilen" is dus geen sprake. Die bestaat alleen in de verbeelding van de V.V.D. en De Telegraaf. En de omroeporganisaties vormen samen niet een Hilversumse vesting met vijf bastions. En de A.R. Partij levert geen bezettingstroepen voor deze vesting.

VANUIT onze eigen visie willen wij als A.R. partij het omroepbestel benaderen. Deze stelling van verleden week gaan wij nu nader toelichten.

Het is niet juist, de tv principieel op één lijn te stellen met het dagbladwezen.

In Nederland is bestaansmogelijkheid voor tientallen dagbladen. Maar voor de tv zijn er per 1 oktober a.s. voor het eerst twee kanalen beschikbaar, zodat er met een tweede programma kan worden gestart. Wanneer de mogelijkheden zó beperkt zijn, moet de over-

Er komt heel wat kijken alvorens een televisie-uitzending tot stand kan worden gebracht.

heid die mogelijkheden te wijzen, of zelf die mogelijkheden benutten. D.w.z. de keus is primair tussen een staats-tv en een tv die verzorgd wordt door vrije organen. Voor de volledigheid vermelden wij alleen een derde, theoretische, mogelijkheid, nl. dat de overheid de zendvergunningen bij inschrijving aan de meestbiedenden zou gaan verkopen. Die meestbiedenden zouden dan uiteraard concerns zijn, die de tv als winstobject zouden willen exploiteren.

Een staatsradio of televisie achten wij volstrekt verwerpelijk. Zij zou betekenen, dat de staat een enorme "macht over de zielen" kreeg. Waarschijnlijk nog groter macht dan hij zich vroeger toeëigende, toen hij de volksschool wilde beheersen.

De overheid moet dus de golfengten en tv-kanalen toewijzen. Aan wie?

ER zijn twee mogelijkheden. Zij kan toewijzen aan een of meer stichtingen, door haar zelf in het leven roepen. Formeel kan iemand zeggen, dat we dan toch een staatsomroep hebben: Maar het is niet zo. Zulk een stichting kan in grote onafhankelijkheid haar werk doen, en zich van regering noch parlement iets aantrekken.

Zij is de meest onaantastbare organisatie, die denkbaar is.

De overheid kan ook toewijzen aan organen, die ontstaan door volksinitiatief, Stichtingen of verenigingen, in vrijheid, zonder bemoeiing van de overheid, opgericht.

En kijk nu zijn er wéér twee moge-

door H. Algra

lijkheden. Het kunnen organen zijn, die primair een ander doel hebben, maar de radio of de tv er "bij" willen nemen, als propagandamiddel, als middel, om het volk te leiden en op te voeden, als middel tot macht. Zulk een oplossing is evenwel niet aan te bevelen. Vooreerst zou zij moeten leiden

het mogelijk, dat er een verzelfstandiging in isolement plaats heeft en dat de organisatie slechts formeel verantwoordelijkheid draagt voor wat een clan uitvoert. Maar hier is in elk geval de mogelijkheid aanwezig, dat radio en tv volkszaak zijn en blijven.

Daarbij is evenwel allernoodzakelijkste voorwaarde, dat de organisaties echt levende verenigingen zijn en geen stichtingen of schijnverenigingen zoals b.v. de ANWB, waarbij het lidmaatschap niets anders betekent dan recht op service, of zoals b.v. een "vereniging", door een uitgever in het leven geroepen, waarbij het lidmaatschap niets anders betekent dan een abonnement op een boekenserie.

Er is niets op tegen, wanneer de overheid bij het toewijzen van zendvergunningen zo nodig voorwaarden stelt, opdat de vereniging werkelijk als zodanig functioneert. Natuurlijk kunnen zulke voorwaarden slechts algemeen en zelfs summier zijn.

Maar zij kunnen b.v. inhouden de eis, dat er een minimumcontributie wordt geheven, die bewijst, dat het menens is met het lidmaatschap, en dat er een financieel jaarverslag in alle openbaarheid op de jaarvergadering van de vereniging wordt overgelegd.

DAARBIJ moet nadrukkelijk gesteld worden, dat het getal verenigingsleden van beslissende betekenis moet zijn. Een indertijd bekend vakbondsleider verklaarde maling te hebben aan wat in Nederland bij meerderheid van stemmen wordt uitgemaakt. Want dan tellt het lidmaatschap van een allroundmetaalbewerker even zwaar als dat van een juffrouw die niets doet dan elke dag driemaal haar hondje uitlaten. Daarom wilde hij de stemmen niet tellen, maar wégen. Het klinkt reactionair in deze vorm. Maar het wordt voortdurend herhaald, wanneer bepaalde clubjes van mensen, bij elkaar geselecteerd met eigen medewerking, zich aandienen als representatief en zich zelfs méér representatief achten dan organisaties, waarin op democratische wijze een belangrijk deel van het volk zich uit overtuiging heeft georganiseerd. Wij zijn te democratisch, om aan zulk een elite-regime met clanking in zelfverheffing mee te doen.

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Ambassador

HOTEL-RESTAURANT
Nieuwe zalen voor vergaderingen, recepties, diners, enz.
SOPHIALAAN-ZEESTRAAT
(nabij Plein 1813).
Den Haag. Telefoon 117700*

DEZE WEEK

- Het omroepbestel (pag. 1)
- Actuele commentaren (pag. 2 en 3)
- Groningse problemen (pag. 4 en 5)
- Een christelijke partij in Zweden (pag. 6 en 7)
- Drs. Puchinger bespreekt „Parade der Mannenbroeders" (pag. 8)
- Cyprus in het slop (pag. 9)

*** Sprookje (1)

De heren, die dezer dagen uit de Raad van Bestuur van Zwolsman's horeca-sector zijn gedeserteerd, hebben het daar niet bij gelaten.

Er was voor hen dan ook een dringende reden om op korte termijn gelijk te krijgen. Want als men f 7.500,— of f 6.500,— dan wel f 5.000,— per maand aan inkomsten moet missen, is er wel iets ernstigs aan de hand.

Het zou leuk zijn als de heer Zwolsman nu komt verklaren dat de maandprestaties van de heren niet helemaal evenredig waren aan hun maandsalaris. Dat zou tenminste geloofwaardig klinken. En het zou tevens iets over Zwolsman's „tovenarij" onthullen. Nu de nering in zijn horecabedrijven hem dwong er een aantal van te verkopen, vragen wij ons ook dan natuurlijk nog wel af of Zwolsman de tering die hij zijn Raad van Bestuur toedacht niet door dezelfde sprookjesbril bekeken heeft als het prijzenbeleid van „kwajongen" Andriessen en het bouwvergunningbestel van diens collega Bogaers.

Hoe dit zij, het sprookje is uit en steeds meer rechters worden aan het werk gezet om de scherven weer aan elkaar te lijmen. Maar in het „goede ondernemingsschap" van de heer Zwolsman zullen de barsten wel niet meer onzichtbaar gemaakt kunnen worden.

*** Sprookje (2)

De heer Verolme heeft de televisiekijkers een opzienbarend staaltje van zijn doorzettingsvermogen getoond.

Ook als de anti-Remwet er komt gaan wij door, aldus de REM-kampioen. Wij menen dat deze zich ook wel eens woorden met tegengestelde strekking heeft laten ontvallen. Vandaar zeker dat velen hem „anti-revolutionair" noemden. Indien de heer Verolme straks zijn woorden nog eens in daden omzet, kan ook in dat sprookje niet meer worden geloofd.

Het is triest dat er nog steeds mensen zijn, die brood zien in de combinatie Verolme en A.R.

De jongste uitlating van de heer Verolme heeft de onhoudbaarheid wel afdoende aangetoond.

*** Stimulans

De kiezers in Chili hebben de vorige week voor een primeur op het Amerikaanse continent gezorgd. Zij kozen de christen-democraat Eduardo Frei tot president. Dit feit is belangrijk genoeg om er even bij stil te staan.

De christen-democratische partijen in de Zuid-Amerikaanse landen zijn jong. Dat betekent tevens dat zij geen conservatieve aanhangwagens van de vaak zeer behoudende r.k. kerk in Zuid Amerika zijn. Ware dat het geval, er zou voor ons geen reden tot voldoening over dit stemresultaat zijn.

De kleine christen-democratische groepen in dat sub-continent zijn een avant garde. Hier en daar zelfs met te veel revolutionair elan beziel.

Ook daarom is het goed dat thans gebleken is, hoe men langs normale weg veel bereiken kan.

In Venezuela moest de chr. dem. presidents-kandidaat onlangs het onderspit delven. In Chili is nu de hoop van alle Zuid-Amerikaanse christen democraten — en die van hun Europese vrienden — in vervulling gegaan.

Ook in Europa kent men de heer Frei. Op het internationale congres in 1963 van de chr. dem. te Straatsburg speelde hij een vooraanstaande rol. En wat meer is hij maakte er een uitstekende indruk: op de man af degelijk enz. Kortom een politicus die met name ook de Nederlanders vertrouwen inboezemt.

Deze overwinning van Frei is een geweldige stimulans elders. Zij is een geduchte tegenvaller voor marxisten van allerlei gading en niet minder voor de Castristen. Moge deze stimulans er in landen waar tot nu geen christen-democratische partij of beweging bestond — wij denken aan Suriname — toe leiden dat dit manco opgeheven wordt.

HEEFT u ook een verlanglijst voor de tijd dat het geld u op de rug gaat groeien? Of bent u nu al volmaakt tevreden? Als u het mij zoudt vragen, ik ben zo tevreden dat ik soms haast zit te spinnen, maar er resten toch nog wel een paar wensjes. Om er even een paar te noemen: een groter huis, een grotere automobiel, een grotere garderobe, kortom een grotere voet om op te leven en dan nog een zeegaand zeiljacht en een paar handenvol geld om naar waar ook ter wereld een reisje te kunnen maken. U merkt het, een nogal bescheiden doelstelling, maar alles bij elkaar genomen genoeg om de sombere gedachten aan een dreigende overproductie voorlopig even uit het hoofd te zetten.

De vraag rijst: zou je als je deze welvaartsidealen inderdaad kon verwezenlijken niet het gevoel krijgen een beetje al te inhag te zijn? Ik denk het niet. De centen en de argumenten blijven altijd samen te komen. Zodra je werkelijk in staat bent een paleis te bouwen wordt altijd terstond duidelijk dat het hoogst noodzakelijk is. Je komt zelden mensen tegen die zich te rijk vinden. Hoeveel zou je moeten verdienen om het gevoel te krijgen dat het onbehoorlijk veel is?

Met welhaast Amerikaanse openhartigheid zal ik u verklappen dat ik met mijn inkomsten ronscharrel in de lagere regionen van wat men tegenwoordig de middengroepen noemt. Ik wordt dus geacht luide mee te roepen om belastingverlaging vanwege de ondragelijk geworden tarieven. Niettemin blijft het protest me in de keel steken. Sterker nog: hoewel ik het gebaar ongetwijfeld niet zal kunnen opbrengen om straks in 1966 of daaromtrent de minder te betalen tol vrijwillig in de staatskas te storten heb ik het gevoel dat men bezig is mij met de ophanden belastingverlaging enige voorlaatste zekerheden te ontnemen. Wat is het geval? Er wordt aan mijn alibi geknabbeld. Het feit dat er allerwege over al te hoge belastingen geklaagd werd gaf je zo'n rustig gevoel. Als je nadat de ficus zijn deel gepakt had toch nog teeveetje kon kijken, frisdrankje slikken, eitje ontbijten, ging al dit welvaartsgeglommer niet met overmatige schuldgevoelens gepaard omdat je tenminste het gevoel had het voorgeschreven steentje bijgedragen te hebben aan een wat fraaiere inkomensverdeling in onze warrige wereld. Aan deze gemoedsrust wordt nu geknabbeld. Ja, ja, anti-revolutionaire vrienden, je hoeft me echt niet te vertellen dat de functie van de staat al te zeer overtrokken wordt als deze nu ook nog als plaatsbekleder van het particuliere geweten gaat dienen en dat men gehouden wordt voor eigen rentmeesterij te spelen. Men weet echter: de goedwillende rijke jongeling ging bedroefd heen. En ik denk dat hij de volgende dag wel een paar overtui-

gende argumenten heeft gevonden voor een redelijke opgewektheid.

Ik vind de fiscus daarom zo'n voortreffelijk alibi omdat we — ook het tegendeel is soms waar — met z'n allen vaak wat netter zijn dan ieder voor zich. Met honderdduizend hooggewaarderde en luid rammelende collectebussen bereik je altijd maar een fractie van wat ons aller fiscus met een handomdraai tot stand brengt.

Misschien — ik dacht het niet — is het restantje twijfel waarmee sommigen van u en ik de smakelijke vruchten van de (nog immer betrekkelijke) welvaart uitproeven een aangroeieltje van het calvinisme, misschien is het gewoon een opvoedingsfoutje. We lijden er trouwen niet zo erg onder. En anderen hebben er helemaal geen last van.

Wat heeft dit alles met politiek te maken? Voor mij heel wat. Ik heb onlangs zonder met singuliere gaven gezegend te zijn in deze rubriek al mogen voorspellen dat het komende politieke seizoen weer een aaneenschakeling wordt van harrewarren over lonen, prijzen, belastingen, uitkeringen, trends, ruimte, procenten en opcenten. Het wordt gewoon weer een jaar waarin het verdelen van de buit met de nodige moeite gepaard zal gaan. Wie-krijgt-wat van het nationale inkomen, van het nationale product? Een kardinale vraag. Toegegeven, de rechtvaardigheid omvat meer dan de distributie van de koek en inderdaad, het is een groot voorrecht om gezond te zijn, maar vast staat ook dat je in de politiek aan de bevordering van het stoffelijk welzijn nog het meeste houvast hebt. Ook al blijft het haast onoverzichtelijk ingewikkeld, waardoor het met de verdelende rechtvaardigheid tot in lengte van dagen scharrelen zal zijn.

De formule is nog steeds niet gevonden. De bijbelse wetenschap dat je van je twee hemden er eentje aan de hemdloze naaste dient te geven leidt in de Tweede Kamer niet onmiddellijk tot praktische resultaten en de menselijke maar mooie wetenschap der economie spreekt evenmin het verlossende woord. "Er zijn bijna evenveel inkomensverdelingstheorieën als er hoogleraren in de economie zijn en ieder jaar komen er een paar nieuwe bij", schrijft prof. Wemelsfelder in een pas verschenen boekje.

De eigendom-is-diefstal-roepers en de belasting-is-diefstal-schetteraars beginnen uit te sterven. Niettemin is het getal dergenen die er fantasieloos maar heilig van overtuigd zijn dat ieder in het leven zo ongeveer krijgt wat hem toekomt nog tamelijk groot. En dat blijkt als je even om je heen kijkt natuurlijk niet waar. Heeft de geschiedenis inmiddels geleerd dat de verdeling nou niet wat je noemt volgens natuurwetten verliep, anderzijds gaat de verdeling — als er niet hier en

*** Onze oprechte gelukwensen

Slechts bij hoge uitzondering maken wij in ons blad melding van verjaardagen. In het algemeen achten wij publicatie ervan in een blad met een doelstelling als het onze, niet op haar plaats.

Dat wij nu een uitzondering maken op deze regel, heeft twee redenen: in de eerste plaats heeft de persoon die hoopt te verjaren een belangrijke staat van dienst; ten tweede is het aantal levensjaren dat hij hoopt te bereiken waard om aandacht aan te schenken.

Het is mr. A. B. Roosjen, oud-lid van de Tweede Kamer en moderamenlid onzer partij, die zeventig jaar hoopt te worden — en wel op 13 september e.k.

Zowel gedurende zijn zitting hebben voor onze partij in de Staten-Generaal als in zijn hoedanigheid van bestuurslid onzer partij heeft hij zijn uitnemende kwaliteiten getoond en de belangen der christelijke politiek met hart en ziel gediend. In het parlement en daarbuiten heeft hij altijd in woord en daad getuigenis gegeven van het Koningschap van Christus. Als voorzitter van

de Nederlandse Christelijke Radio-Vereniging staat hij nog op een belangrijke post midden in het volksleven. Met zijn spits en doortastende geest heeft hij zich in dienst gesteld van de Altmachtige en op deze wijze heeft hij op het politieke en op het culturele terrein van het leven zeer veel mogen doen, waarvoor wij dankbaar zijn. Hij mag nu zeventig jaar worden en mr. Roosjen zal niet willen, dat wij er gewag van maken. Toch doen wij het, want wij zijn als partij veel dank aan hem verschuldigd.

Wij hopen en bidden dat God deze vitale persoonlijkheid nog lang voor ons volk ten zegen mag stellen.

Mr. Roosjen, onze oprechte gelukwensen met uw zeventigste verjaardag!

daar aan gedokterd wordt — wel helemaal volgens de betrekkelijke wetmatigheden van de menselijke natuur die naar haar aard vaak wat hebbertig is. Wat, en dat maakt het nog ingewikkelder, zo zijn voor en zijn tegen heeft.

Bij dit alles zijn er een paar pluspunten. Er is meer te verdelen dan er ooit geweest is en de porties worden nog met het jaar groter.

En verder heeft men voor het gemak, en dat is met recht een verwoorvenheid, een soort bodem in de markt gelegd. Er is een wettelijk minimum loon, er is een sociaal minimum, er is een belastingvrije voet die straks — niet genoeg — omhoog gaat.

Nu kom ik langzamerhand ietwat kronkelend waar ik wezen wilde. Bij de belastingvoorstellen van onze regering. Toch wel mooie voorstellen. De progressiefactor wordt geneutraliseerd. Hoera. Hoera. De belastingvrije voet gaat à raison van zo'n 300 miljoen gulden omhoog. Driewerf hoera. Een punt blijft mij daarbij ondanks hoogst deskundige opmerkingen volmaakt onduidelijk. Ik begrip — en dat is een volmaakt particuliere onnoozelheid — in het minst niet dat het effect van het optrekken van de belastingvrije voet in de hoogste regionen van het belastingtarief moet doorwerken. De ettelijke honderdduizenden belastingbetalers aan de voet die de fiscus straks van zijn lijstje kan schrappen (een besparing op zichzelf) worden er in procenten gemeten enorm veel beter van maar in harde gulden heeft iemand met een inkomen van een ton aanmerkelijk meer profijt van het optrekken van de vrije voet dan de talrijke stiefkinderen van de welvaart in de laagste inkomensgroepen. Het is misschien uit het oogpunt van fiscale esthetica niet leuk dat er rare knikken in de belastingcurve komen. Men kan dan de bocht een beetje verleggen. Maar zoals het nu ligt blijf ik me aanbevelen houden voor een toelichting die aantoonde dat de rechtvaardigheid met deze fiscale manoeuvre gediend is.

PARA-NORMAAL

„Zo-zo!"

(uit de Volkskrant)

't Peerd van Ome Loeks voelt zich niet KERN-gezond

EXCURSIES van Kamerleden zijn geen zeldzame gebeurtenissen in het parlementaire leven. Sommige missies zoeken het ver, zoals het gezelschap Eerste en Tweede Kamerleden, dat dezer dagen in de West zijn licht heeft opgestoken.

Maar ook binnenslands valt veel belangwekkends te zien en te horen. Tussen het doorwerken van de stapels „stukken”, die elk Kamerlid krijgt te verstouwen, is ook een uitstapje dicht bij huis een verademing; hoe serieus de zaken, waar men daarbij tegen op loopt, overigens ook zijn.

Dit heeft een gezelschap van 11 A.R. Eerste en Tweede Kamerleden onderzocht, dat 2 dagen door Groningen (Stad en Ommelanden) geleid werd door enige onvermoeibare en prominente A.R. bestuurders uit dat gewest.

De tocht vond plaats op uitnodiging van het Groninger Provinciaal Comité van onze partij, dat blijkbaar van mening was, dat ook de secretaris van het Centraal Comité dit regionale initiatief wel eens van dichtbij mocht meemaken. Ze hadden gelijk: het actie-terrein van de partij ligt echt niet alleen in Den Haag.

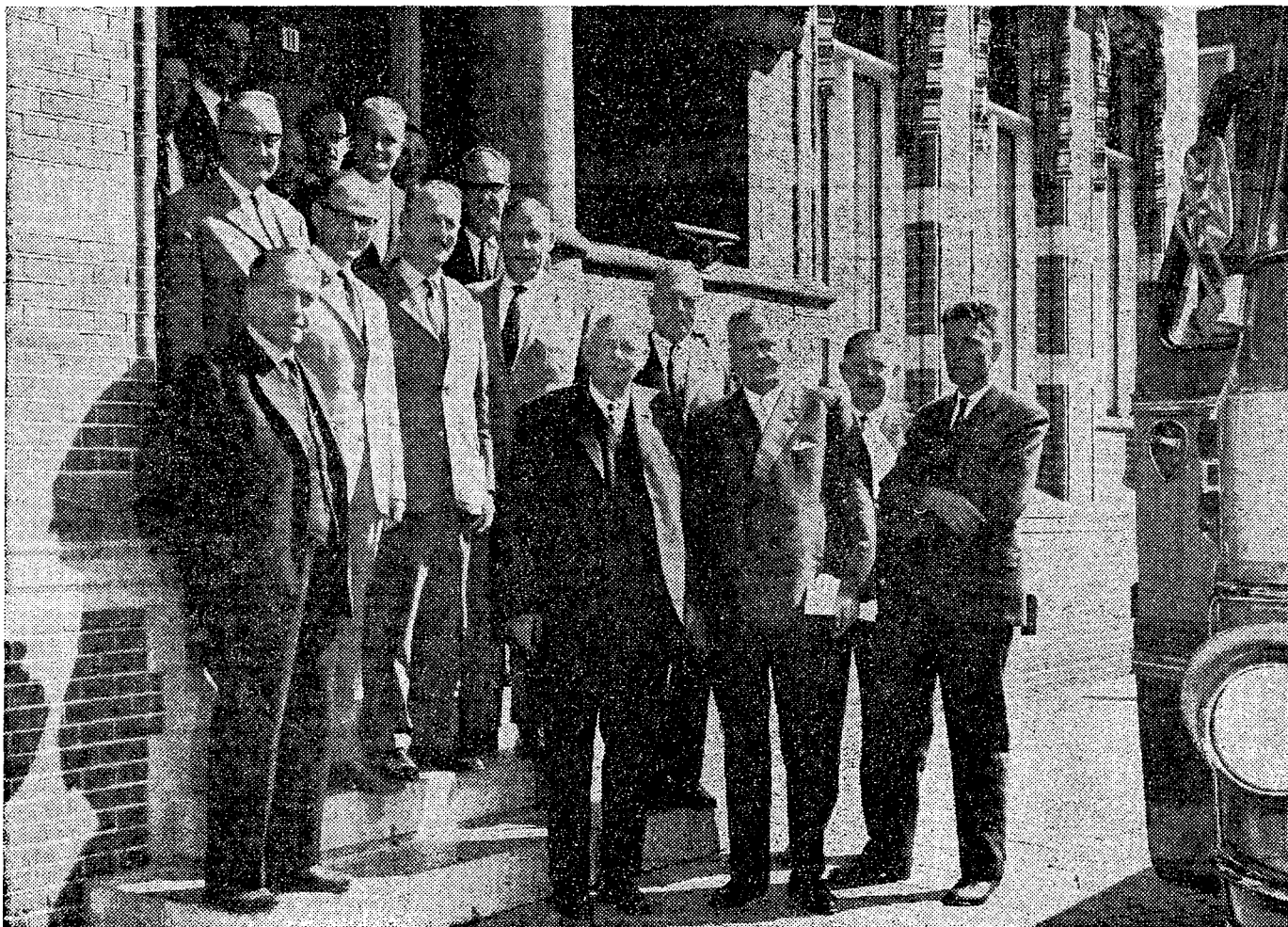
Hoewel dit parlementair bezoek niet de eerste activiteit van zijn soort binnen de A.R.P. was (het Provinciaal Comité Friesland presteerde iets dergelijks reeds enige jaren geleden), heeft A.R. Groningen en zijn nieuw voorzitter, de heer E. van Ruller, er een hele beste beurt mee gemaakt. Niet alleen bij onze 11 Kamerleden, die aan de invitatie gevolg konden geven, maar ook — daarvan werden we al reizende meer en meer overtuigd — bij vele gewestelijke en plaatselijke autoriteiten, bij de pers in dat deel van Nederland en niet in de laatste plaats bij het A.R. alsmede bij het andersdenkende publiek in en om Gruno's veste.

Iedereen stelt nu eenmaal belangstelling en meeleven van anderen op prijs. Welnu, een provinciaal partijbestuur, dat zijn taak goed verstaat, geeft niet alleen uitdrukking aan zijn mening op vergaderingen van de partij-organen, volstaat ook niet met het aan de orde stellen van belangwekkende zaken in woord en geschrift daar waar dit dienstig lijkt, doch doet goed ook eens „de kat op het spek” te binden. Dat laatste heeft het Provinciaal Comité Groningen gewaagd door vlak voor het eind van het parlementaire recès enerzijds aan een groep volksvertegenwoordigers het noorden te tonen en anderzijds de gasten aan de Groningers te presenteren. Dit alles als het ware onder het motto: ga wederzijds maar eens met elkaar kennis maken. Daaruit kan niet anders dan iets goeds voortkomen.

Parade der mannenbroeders 1964

Op de trap van het gastvrije Winschoter stadhuis. V.l.n.r. eerste rij: prof. Versteeg, H. Algra, J. Smallenbroek, G. A. Kieft, burgemeester drs. A. de Boer. Tweede rij: mr. W. R. v. d. Sluis, M. W. Schakel, Tj. Walburg, J. Tjalma. Derde rij: E. van Ruller, E. Huizenga, S. Silvis.

Op de eerste rij ziet men de lege plaats van mej. mr. J. C. Rutgers, die toen al achter de „Grünninger kouke” heen zat.

Zorgen onder de Martinitoren

Het waagstuk is een succes geworden! Alles en iedereen werkte mee, tot en met de zon, die niet afliet het sterke Groninger landschap op zijn allerverdeligst te laten uitkomen. Een reis in zomerweelde pralende steden, dor-

Indrukken van de reis van A.R. Kamerleden door Groningen op 1 en 2 september 1964

pen en landouwen, begeleid door enthousiaste en deskundige gastheren, je zou zeggen: is dat wel de ideale combinatie om juist voor de min-punten, dus de problemen van dit gewest, de aandacht van de gasten te vragen? Doch die opzet gelukte voor honderd procent, al werd het geen reis in mineur, doch een boeiende tocht in volledige majestemming.

Al direct aan het begin, bij de ontvangst door het volledige College van Gedeputeerde Staten op het Provinciehuis, waren er de vraagstukken waarmee het provinciaal bestuur zich geconfronteerd ziet: het industrialisatiebeleid, de haven-kwestie en woningbouw- en recreatie-vraagstukken (om maar enkele te noemen). Hier in de stemmige Gedeputeerden-zaal, waar wapens van doorluchte Groninger geslachten en in gulden letters aangebrachte namen van tussen 1940 en 1945 gefusilleerde Statenleden zowel aan oude glorie als aan recent leed herinneren, maakten gastheren en gasten met de hedendaagse problemen geen lolletje. Commissaris der Koningin, mr. Fock,

ontpopte zich ook nu als een man, die het duidelijk gezegd wilde hebben. En Gedeputeerde Roelfsema als een heldere en slagvaardige puntjes-op-de-i-zetter. Het industrialisatiebeleid (nieuwe koers) bleek het agendapunt. Geen wonder, want als de plannen van het kabinet (daar ligt de centrale verantwoordelijkheid, beklemtoonde de heer Smallenbroek terecht telkens weer) werkelijkheid worden, blijven er van de 8 oorspronkelijke kernen in Groningen maar 4 over, namelijk Groningen (Stad), Veendam, Delfzijl en Hoogezand. De „afvallers”: Winschoten, Stadskanaal, Leek en Ter Apel zijn allesbehalve tevreden met hun toekomst. En het provinciaal bestuur van hun gewest is dit al evenmin. Daarom, hoe

laaiend schoon ook akker na akker voorbij gleeed aan de busraampjes waardoor de Kamerleden dit alles bewonderden, er heerst onrust in Groningen. Want bij alle welvaart die men dankbaar accepteert en best weet te waarderen, voelt Groningen zich na de jongste industrialisatie-nota niet KERN-gezond meer. Aan de voet van de „olde grietze” Martinitoren, aan de andere kant van het Martini-kerkhof, in het statige Provinciehuis, waar velen zich al aan Gruno's belangen wijdten — dr. Berghuis begon er als ambtenaar eens zijn maatschappelijke loopbaan — zijn zorgen, die niet van vandaag op morgen weggenomen kunnen worden. Ook weten nu 11 A.R. Kamerleden dat graag op hun medewerking gerekend wordt.

Onzekere veranderingen en bange herinneringen

De bus met gasten reed 's middags (1 september) naar het Zuid-Oosten; langs het Winschoterdiep, door de beide Pekela's en Wildervank. En het water in die kanalen stonk — er is geen an-

Je bent vrouw...

... Ook al ben je Tweede Kamerlid. Dat ondervond de groep A.R. parlementsleden na hun ingelaste „blitz”-bezoek aan Winschoten. Burgemeester drs. A. de Boer en andere vertegenwoordigers van de zo gelukkig samenwerkende 12 gemeenten hadden zo vlot voor hun kern-af geworden oogappel, Winschoten, gepleit, dat dit niet zonder gevolg bleef. Want toen na het gesprek in de burgemeesterskamer nog een heet-van-de-naald-persconferentie door de heren Smallenbroek en Algra werd weggegeven (de gastheren bleken ook hier weer goede strategen), verdween onopgemerkt het enige A.R. vrouwelijke Kamerlid, mejuffrouw Rutgers, uit ons midden. De groep was al weer afgereisd toen de attente prof. Versteeg de lege zitplaats ontdekte. De bus stopte, maar kon moeilijk door de nauwe straat terug. De motor-politie-agent, die ons uitgeleide deed, wendde echter het stuur en reed naar het stadhuis terug. Iedereen hoopte dat hij zou terugkeren met mej. Rutgers als duo-engel, de hand om het lederen middel van haar Hermandad geslagen. Het weerzien had echter een iets minder romantisch verloop. Een auto bracht de voortvluchtige, die met de beste bedoelingen bezield de Winschoter middenstand was gaan bedenken. Enkele Groninger koeken waren de smakelijke bewijzen daarvan. Eén op de praktijk ingestelde vrouw was 16 mannen te erg geweest. En bijna ook het punctueel gehandhaafde tijdschema van de heer Van Ruller

... Maar iedereen was blij met deze ontknoping en fractie-voorzitter Smallenbroek glimlachte breed en vergevingsgezind. Laat men nu nog eens over fractie-dwang bij de A.R. praten...

der woord voor. Dat is ook één van Groningers zorgen. Laat niemand denken dat water- en luchtverontreiniging in Groningen een probleem van de laatste jaren is; het stonk er tientallen jaren geleden ook al.

Je kunt dan als passanten de raampjes van de bus uit solidariteit met de bewoners van de Veenkoloniën, al open houden, dat helpt hen niet van dit elendige vuile water en de rottende geur af. Het is niet meer dan een geste, terwijl er een daad gevraagd wordt. Dat moest gezien en geroken, dus ervaren, worden. En het werd opgemerkt... De revolutionaire (?) jeugd daad van één van onze begeleiders (nu een achtbaar Groninger A.R. Statenlid) tegen deze misstand was destijds: een brandende krant op dit water (beter: vloeibare viezigheid) gooien; het fikte toen al dat het een aard was. Dat gedrag leverde de „protestant” ettelijke notities in het boekje van de politie op, maar het water bleef vuil en stinkend...

Wanneer komt aan deze misère een eind? Wij vinden het niet alleen een schande die Groningen verder bespaard moet worden, doch ook een blaam voor heel ons vaderland.

En dan de industrieën, die zich langs deze kanalen nestelden en het — hoe begrijpelijk ook — misbruikten. Welke toekomst gaan die takken van nijverheid (scheepsbouw, strokarton- en aardappelmeeifabricage) tegemoet? Dat er iets veranderen gaat in deze sectoren van het bedrijfsleven, dat staat en voor de heren in het bestuurs-centrum van Groningen, daar aan het Martini-kerkhof, en voor de duizenden omwonende belanghebbenden in de kanalen-streek wel vast.

Onzekerheid heerste ook nog verder zuidwaarts, in het uiterste puntje van Groningen, in Ter Apel. Behorend tot de „mammoet”-gemeente Vlagtwedde ligt het ook figuurlijk in de hoek waar slagen vielen. Vooral de slag van de werkloosheid kwam hard aan. Daarvan getuigde burgemeester Loopstra van deze gemeente, die ons gezelschap op het eerste overnachtingsadres, „Het Boschhuis”, een welkom toeriep. En bij zijn relaas over het werkloosheidspook moesten de gasten niet alleen denken aan de beruchte dertiger jaren.

• Vervolg op pag. 5

• Vervolg van pag. 4

O nee, ook in 1955(!) was er voor ongeveer een vierde van de beroepsbevolking in dat gebied geen arbeid. Ter Apel blijft er — ondanks het feit dat het kern-af dreigt te worden — het beste van hopen.

En het hoopt ook zeer concreet op een aansluiting op het rijkswegennet.

Al is het nog zo intiem en sfeervol, daar in Ter Apel, ook daar is het niet alles botertje tot de boom.

Plannen: te land . . .

Denkt u bij dit alles vooral niet dat de Groningers bij de pakken gaan neerzitten. Zij zitten boordevol energie en hebben grote plannen voor de toekomst. Om te beginnen de stad. In het „Boschhuis”, het riante hotel, gelegen tegenover het klooster te Ter Apel kwam Gruno's burgemeester, de heer Tuin, ons in eigen persoon uitleggen wat de stad voor zichzelf in petto heeft. Dat is niet gering, want „stad” wil blijven. wat zij steeds geweest is: het centrum dat de Ommelanden op bestuurlijk, cultureel, handels- en nijverheidsgebied beheerst.

Groningen is in dit opzicht een beetje het Parijs van het noorden. De Ommelanders hebben dat steeds aan de lijve ondervonden. Want „stad” was het, die de ontvening van de Z.O.-hoek uit de handen van Hollandse grondspeculanten overnam. Ook toen werd al ver vooruit gedacht, want „stad” zorgde ook voor een toekomst waarin de turf op zou zijn. Er kwam namelijk goede landbouwgrond onder de handen der verveners vandaan. Er kwamen kanalen en wegen en zelfs scholen en kerken voor de veenarbeiders en hun gezinnen. „stad” oefende er vrijwel de overheidsmacht uit en nog steeds bezit het de blote eigendom van tienduizend hectare. Burgemeester Tuin, zelf Groninger in hart en nieren, vertelde ons dit alles in Ter Apel zonder opsmuk. Op „eigen” gebied. Want de grond waarop hij stond, ja zelfs het klooster, het „Boschhuis” en de kapitale stadsboerderij er vlak naast, zijn het eigendom van zijn stad. Maar die stad zelf berst uit zijn bestuurlijke grenzen. Men dacht aanvankelijk tot 1980 zo ongeveer 70 à 80 ha. nodig te hebben voor nieuwe industrieën. Doch reeds nu zijn meer dan 120 ha. uitgegeven. Hoe verder? „Dat moet maar ineens goed gebeuren”, zegt men laconiek op de Grote Markt. Het 2800 ha. grote stadsterritoir wil men dan ook verdrievoudigen. Anders zal men over 5 jaar ook met de woningbouw moeten stoppen en hangt het bordje „vol” aan de invalswegen. Dat kan natuurlijk niet, zeggen de „stadjeden”. Natuurlijk denkt men in Hoogkerk, Noorddijk, Haren, Adorp en Bedum niet helemaal precies eender over deze uitbreidingsplannen, maar het is niet onze competentie om uit te maken hoe het verder dan wel moet gaan . . .

. . . en te water

Ook te water hebben de Groningers grote ambities. En daarin zullen Stad en Ommelanden wel weer eensgezind

zijn. Want hun oog is op de Eems gevallen. Naast Delfzijl moet snel een grote zeehaven komen, vertelde ons de heer R. E. Siemens, promotor van het Eemshaven-plan. Op de dijk bij Uithuizermeeden waar een enthousiaste burgemeester A. Drost, ons heengeleid had en ook daarna in de Menkemaborg te Uithuizen, waar burgemeester Brinkman een lunchbespreking leidde, ontvouwde de heer Riemens met Groningse nuchterheid en wilskracht deze visie van zijn Stichting Noord-Nederland. Die visie is reëel, dunkt ons, even concreet als de 60.000 ton en zelfs 70.000 ton tankers, die nu reeds vlak onder de kust met groot gemak rondom hun ankers kunnen draaien. Zo diep is het water van de Eems. Waarom zouden ze dan op die plaats ook niet gelost kunnen worden?

Delfzijl is in volle ontwikkeling en de streek van Uithuizen in verwachting van een grootse toekomst. Daartussen het Hoogeland met de statie van zijn boerenhoeves, elk met een eigen historie. Hier zijn, zo zei één der leden van het reisgezelschap het met Bijbelse woorden: „zijn hun bewoners als vorsten op het land gezet”.

De strijd tegen het (overtollige) water is ook een aspect van het Groninger platteland. Dat hoor je als je op het „Huis” te Wedde bij het bestuur van het waterschap Westerwolde te gast bent.

Voorzitter Aike Luring zat als een bescheiden man doch waardig als koning van zijn 31.000 ha. tellend waterschap al in de slotzaal op zijn gasten te wachten. Dit is zijn hoofdkwartier van waaruit de aanval op de Dollard geleid wordt. Ook hier een uiteenzetting van de situatie, ook daar plannen en requesten aan hogere overheden, alsmede een stille wenk (bedelen doen Groningers nooit!) aan de Kamerleden om deze problemen niet te vergeten zodra zich op het Binnenhof de gelegenheid voordoet tot daadwerkelijke steun aan dit Gronings belang.

En dat in die voornaam burchtzaal, ook volop de „Grünniger koffie en koek”, waar een mens het lang bij uithoudt . . .

Fantastisch

Tenslotte wilt u weten wat er gedaan en gezegd werd tijdens de busritten, tussen de gastrije en voortreffelijk georganiseerde ontvangsten in. Welnu, er werd niet gesproken, ook niet gezongen of geklaverjast. Die ritten werden namelijk door de efficiënte gastheren benut om via een microfoon de gegeven toelichtingen voort te zetten, om nader commentaar te geven of om nieuwe ontmoetingen in te leiden.

Gastheer no. 1, de heer Van Ruller, deed dit met een schier journalistieke vaardigheid en in royale stijl. In „hun” landstroken hebben beurtelings de heren Huizenga (Stadskanaal), Bakker (Hoogeland) en Tillemans (Hoogkerk) hem afgelost om op het streek-eigene te wijzen. Er was zelfs nog wel eens een stukje Stad-contra-Ommelanden-contrastieve in hun toespraakjes te bespeuren.

Maar wie senator Algra's even historisch als schilderachtige uiteenzetting over de vroegere worsteling tussen die twee beluisterde, zal voor zichzelf twee dingen geconcludeerd hebben.

Ten eerste dat de gulle Van Ruller een menselijke en moderne opvolger van vroegere (en hardere) stadsregenten is, alsmede dat de ommelanders wel zoveel gevoel voor proporties heb-

er in de wereld te koop was en had nog maar één doel: zelf boer worden. Dat lukte en nu — in 1964 — wilde hij weer naar „stad”, op de 28ste. Maar 's avonds tevoren zegt zijn enige werknemer langs zijn neus weg: „'t Spiet mie boer, joe maot 'n mörg'n allénig melk'n; vrouw en ik gaon op „28ste” naar stad”.

Een mooi verhaal! Of het de exacte feiten zijn? Het zal de heer Bakker vooral te doen geweest zijn een „typerend plaatje” te geven inplaats van een wijldloping praatje. En dat is hem best toe-vertrouwd.

Na afloop van de ontmoeting met „Oost-Groningen” in het stadhuis te Winschoten, stonden de heren H. Algra en J. Smallembroek de pers te woord in de burgemeesterskamer.

ben, dat ook zij een beetje trots op hun „stad” zijn. Dat laten ze ook wel merken, want zo gesloten als u misschien denkt, zijn de Groningers bepaald niet.

Ten tweede: er bleef bij deze rijk genuanceerde toelichtingen ook nog plaats voor een zelfstandige oordeelsvorming bij de gasten over. En reeds vóór de vriendendins met vrijwel alle 17 leden van het provinciale partijbestuur, die op deze wijze het slot van deze geslaagde excursie luister bijzette, zal menige gast tot de eindconclusie zijn gekomen: Groningen en de Groningers zijn fan-

tastisch! Wat zegt u? Een beetje aan de zuinige kant? Inderdaad, ze gooien het niet over de balk! De Kamerleden hebben echter geen moment te klagen gehad. En wat hun verplichtingen aan anderen betreft: aan de Groninger kiesverenigingen in hun financiële relatie tot het Centraal Comité kunnen vele anderen nog een voorbeeld nemen! Laat ik dat tot slot in een andere hoedanigheid dan die van verslaggever nog even mogen opmerken!

W. R. VAN DER SLUIS

Aandacht voor JAN SMIDT premier van blank Zuid-Rhodesië

IN Londen bevond zich in de afgelopen week de heer Ian Smith, premier van het door blanken geregeerde Zuid-Rhodesië. Hij is een van de weinige politici die in dit land, waarvan hij nu premier is, geboren werd. Hij aanschouwde op 8 april 1919 als zoon van een uit Schotland afkomstige slager het levenslicht in Selokwe, een kleine stad, waar aan mijnbouw e.d. werd gedaan.

Smith is dus eigenlijk geen Brit meer, maar een in Zuid-Rhodesië geboren witte Afrikaner, zou men kunnen zeggen. De heer Smith studeerde aan de Rhodes-universiteit in Zuid-Afrika, nam als piloot deel aan de gevechten in Italië tijdens de tweede wereldoorlog, waar hij er in slaagde, contact op te nemen met de partizanen. Vijf maanden lang werkte hij achter de Duitse linies. Later wist hij zich weer bij de oprukkende geallieerde legers te voegen. Eens werd zijn toestel bij een vlucht boven Noord-Afrika neergeschoten.

IN 1946 in zijn land teruggekeerd, behaalde hij een academische graad in de handswetenschappen en vestigde hij zich als vee fokker. Twee jaar later ging hij in de politiek. Vijf jaar maakte hij deel uit van de Wetgevende vergadering van Zuid-Rhodesië. Hij sloot zich aan bij de United Federal Party van sir Edgar Whitehead. In 1961 verliet hij deze partij echter, omdat hij het niet eens was met de nieuwe grondwet, die het niet-blanken mogelijk maakte, zitting te nemen in het parlement. Met zes andere partijrebellens vormde hij het Rhodesische front, een coalitie van conservatieve politici, die de talrijke voorrechten van de blanken in Zuid-Rhodesië tot elke prijs wilden verdedigen. Toen de door Zuid-Rhodesië (althans door de leidende blanken in dat gebied) gewenste Centraal-Afrikaanse Federatie met Noord-Rhodesië en Nyassaland op een mislukking bleek

te zijn uitgelopen, legde de partij van Smith zich toe op verovering van de meerderheid in het parlement van Zuid-Rhodesië. Hetgeen gelukte. Van de 65 zetels zijn er 35 in handen van het Rhodesische front. Whitehead's partij heeft er 29.

ANVANKELIJK trad niet Smith maar de gematigde politicus Winston J. Field op als premier van Zuid-Rhodesië. Hij slaagde er echter niet in, met de Britse regering tot overeenstemming te komen over het verlenen van onafhankelijkheid aan een door blanken beheerst Zuid-Rhodesië. Dit leidde ertoe, dat de radicale figuren in het Rhodesische front de kop gingen opsteken en Field dwongen, het veld te ruimen. Zijn plaats werd ingenomen door Smith. Een van diens eerste maatregelen was de verbanning van Josua Nkomo, de belangrijkste leider van de niet-blanken, naar een afgelegen dorp aan de grens met Mozambique. Deze stap leidde tot ernstige onlusten, maar desondanks durfde Smith te beweren, dat de massa van de niet-blanken niet achter Nkomo stond. Onder druk van de blanke oppositie, die een veel gematigder houding aanneemt tegenover de niet-blanke meerderheid, heeft Smith het nog niet aangedurfd, eenzijdig de onafhankelijkheid van een blank Zuid-Rhodesië uit te roepen.

NIETTEMIN is hij van mening, dat Engeland niet met militaire middelen tussenbeide zou komen, als de blanke regering van Zuid-Rhodesië het wat het uitroepen van de onafhankelijkheid betreft voor een voldoende feit zou plaatsen. Ook is hij niet bevreesd, dat Engeland in zo'n geval de economische banden met het land zal verbreken. Hij rekent echter buiten de waard, als hij meent, dat hij en zijn landgenoten zich niet in grote moeilijkheden storten, als zij een greep naar de macht doen. De Verenigde Naties zouden ongetwijfeld in actie komen en het gevaar, dat een strijdmacht van Afrikaanse landen met geweld een eind zou maken aan deze blanke suprematie zou zeker niet denkbeeldig zijn. Daarom is het wenselijk, dat Smith met Engeland tot een vergelijk komt.

— 't Spiet mie, jong!
— 't Spiet mie, boer!

Tijdens de rit door het Hoogeland illustreerde de heer O. Bakker uit Westermieland op trekkende wijze de sociale veranderingen, die ook in zijn geboortestreek hebben plaats gevonden. Een verhaal met typisch Groningse humor: Een van zijn vrienden verlustigde zich jaren geleden als jong boerenknechtje in het vooruitzicht op een reisje naar „stad” en dat nog wel op de „Achtentwintigste” (nl. 28 augustus, de Groninger feestdag). Maar 's avonds daarvoor zei de boer: „'t Spiet mie jong, 't gaat nait deur. Vrouw en ik gaon „28ste” naar stad”. Het knechtje wist toen wat

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Zweden van links naar rechts

HOE men Zweden ook binnenkomt, hetzij via het veer van Helsingör naar Hälsingborg, hetzij met de boot van Kopenhagen naar Malmö, of misschien over land (via Noorwegen) bij Svinesund, altijd wordt men „begroet” door een groot verkeersbord, waarop het woord „Sverige” (Zweden) er ten overvloede aan herinnert dat men werkelijk de Zweedse bodem heeft betreden. Een van rechts naar links lopende pijl en het (viertalige) opschrift „Venstrekjöring, Keep left, Links fahren, Tenez à gauche” geeft aan dat nu het grote moment is aangebroken waarop men de hoofdregel van het Nederlandse verkeer, die er van kindsbeen af met grote kracht is ingepompt „houd rechts!”, zo grondig mogelijk moet vergeten. Vanaf dit ogenblik rijdt men links van de weg, haalt men rechts in, en geeft men het van links komende verkeer voorrang.

Pas opgerichte christelijke politieke partij zal het moeilijk krijgen

't Is niet zo moeilijk

„Is dat nu niet moeilijk?” zo wordt van allerlei kanten gevraagd als men in het vaderland is teruggekeerd, en de vakantie in Scandinavië er weer op zit. „Nee, het is echt niet moeilijk, en het lijkt ingewikkelder dan je op het eerste gezicht zou verwachten”, antwoordt je dan.

De eerste vijf minuten is het even vreemd. Je rijdt echter in de stroom mee, en je bent er aan gewend voor je er zelf erg in hebt. Ook het rechts inhalen levert al gauw geen bijzondere problemen meer op. Het moeilijkste is en blijft het voorrang verlenen aan van links komend verkeer. Rijd echter een half uurtje in een grote stad, en ook daaraan ben je dan gewend. Zó gewend, dat zij, die onze zorgen deelt, zich verplicht achtte na een verblijf van enkele dagen in Denemarken (waar het verkeer weer rechts houdt) de waarschuwing te laten vallen: „Je mag nu wel eens weer letten op het verkeer dat van rechts komt; je kijkt wel steeds naar het linkse verkeer, maar dat moet jou voorrang geven”....

Ook in politiek opzicht?

Zweden is dus een land van links verkeer. Al heeft dit systeem de langste tijd geduurd, want met overgrote meerderheid van stemmen hebben Tweede en Eerste Kamer enige tijd geleden besloten dat binnen afzienbare tijd zal worden overgegaan op rechts verkeer.

Voorwaar, een ingrijpende zaak, want de kosten, aan deze verandering verbonden, belopen niet minder dan 400 miljoen Zweedse kronen. In Nederlandsgeld omgerekend: een kleine 280 miljoen gulden!

Zij die de sensatie van het linkse verkeer nog een keer willen meemaken zullen zich dus moeten haasten.

Want over niet al te lange tijd maakt Zweden een reuzenzwaai van links naar rechts.

Of dit in politiek opzicht ook het geval zal zijn?

De toekomst zal het leren. Maar voorlopig ziet het er nog allerminst naar uit. Het linkse (sociaal-democratische) bewind is stevig in het volksleven verankerd, en de sociaal-democraten hebben nu al meer dan 33 jaar de leiding van de regering.

De pas opgerichte christelijke politieke partij zal er dan ook een harde dobber aan hebben een bres te slaan in het machtige sociaal-democratische front.

't Is niet zo ver ...

Zweden is een prachtig land, en het is eigenlijk onbegrijpelijk dat het door de Nederlanders nog zo weinig als vakantieland is ontdekt. Ongetwijfeld moet dit worden toegeschreven aan het verlangen van de gemiddelde Nederlander naar een zonnige vakantie. Daarom trekt men van jaar tot jaar maar weer naar het zuiden. Lange tijd is de Rivière enorm in trek geweest. Daarna werd Spanje ontdekt, en tegenwoordig is het Joegoslavië dat je moet hebben bezocht om je status als bereisde vakantieganger te kunnen ophouden.

Daarentegen lijkt Scandinavië zo ver en zo onherbergzaam dat slechts weinigen het wagen om Noorwegen en/of Zweden op hun reisprogramma te zetten.

Waar nog bij komt dat het noorden voor velen identiek is met koud en slecht weer.

Toch ligt de Zweedse hoofdstad Stockholm nog altijd 100 km dichterbij

Amsterdam dan Zagreb in Joegoslavië of Barcelona in Spanje.

En tengevolge van de warme golfstroom die over geheel Scandinavië haar invloed doet gelden, zijn de zomers in grote delen van Zweden 3 à 4 graden warmer dan in Nederland, terwijl in deze gebieden heel wat minder regen valt dan bij ons, doordat de bergmuur in Noorwegen, waar Zweden achter verscholen ligt, de meeste regen opvangt.

De grootste aantrekkelijkheid van Scandinavië ligt echter voor ons in de weldadige rust die ervan uitgaat.

In ons overbevolkte landje met zijn twaalf miljoen inwoners moeten ongeveer 370 Nederlanders 1 vierkante kilometer grond met elkaar delen. In Noorwegen en Zweden (met resp. 3,5 en 7,3 miljoen inwoners; en resp. 10 maal en 13,5 maal zo groot als Nederland) hebben resp. 11 en 18 inwoners 1 vierkante kilometer grond tot hun beschikking.

Wie deze landen doortrekt ziet dat dan ook in één oogopslag. Uren kun je er rijden, en daarbij niet meer dan een handjevol auto's passeren of inhalen.

Het is een verademing voor ons, jachtige Nederlanders, deze weldadige rust gedurende enkele weken te ondergaan.

Zo men ooit in de vakantie zoekt naar recreatie (het modewoord dat letterlijk „herschepen”, dus: nieuwe krachten opdoen, betekent), ga naar Scandinavië en men zal haar vinden.

Sociaal-democraten aan de leiding

Nederlandse Gedachten is echter geen toeristisch weekblad, al zal vanuit de meerderheid van de lezerskring de genadegave van de vakantie kennen, en een deel van het jaar zich scharen in de rij der toeristen. Daarom thans iets over de politieke zijde van Scandinavië, en in het bijzonder van Zweden.

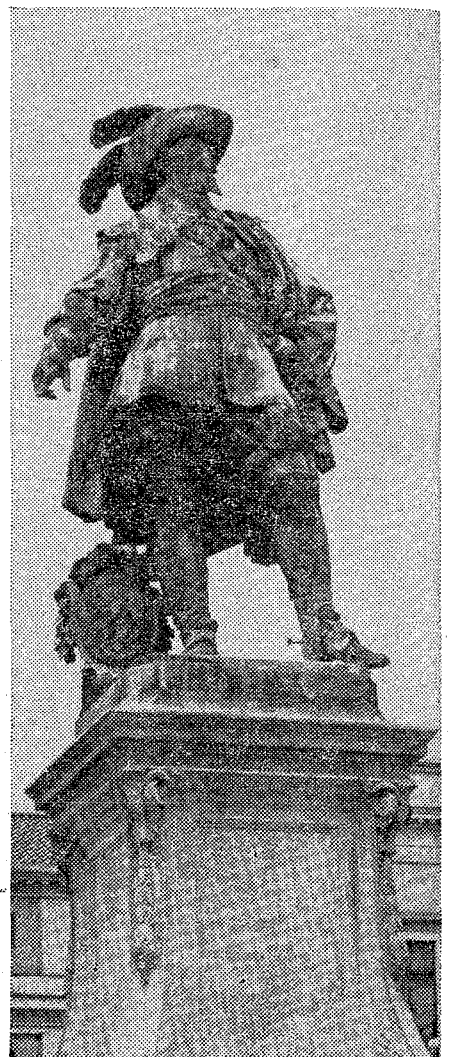
Zoals opgemerkt, al meer dan 33 jaar lang berust de leiding der Zweedse regering in handen van de sociaal-democraten.

Zweden is, evenals Nederland een constitutionele monarchie met aan het hoofd de 82-jarige koning Gustaaf VI Adolf.

De volksvertegenwoordiging komt tot haar recht in een parlement (rijksdag) dat uit een Eerste en een Tweede Kamer bestaat. De leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de raden van stad en provincie, de leden van de Tweede Kamer rechtstreeks door het volk. Een sterke overwinning dus met het Nederlandse parlementaire stelsel.

Er zijn vier grote partijen, de sociaal-democraten, de liberalen, de conservatieven, en een centrum-partij, ook wel boerenpartij geheten. Vrijwel te verwaarlozen is de invloed van de communisten.

De laatste algemene verkiezingen voor de Tweede Kamer werden gehouden in 1960. Aangezien de verkiezingen ook in Zweden om de vier jaar worden gehouden, wordt ook dit jaar, en wel

Koning Gustaaf Adolf (1594-1632), de grote voorvechter van het protestantisme, is ook de stichter van de Zweedse havenstad Göteborg. Geen wonder dus dat men op het naar hem genoemde plein in deze stad een standbeeld van hem kan vinden.

nog deze maand, de stembus weer geopend. En dan zal een gloednieuwe, pas opgerichte politieke partij trachten de gunst van een deel van het Zweedse kiezersvolk te verwerven: een christelijke politieke partij. Maar daarover straks.

De Tweede Kamer telt 232 zetels, en deze werden bij de verkiezingen van 1960 als volgt verdeeld (tussen haakjes de voor- of achteruitgang vergeleken bij de voorgaande verkiezingen van 1956):

Sociaal-democraten	114 zetels (+ 3)
Liberalen	40 zetels (+ 2)
Conservatieven	39 zetels (- 6)
Centrumpartij	34 zetels (+ 2)
Communisten	5 zetels (-)
232 zetels	

Overduidelijk blijkt hieruit hoe groot de invloed van de sociaal-democratische partij in Zweden is.

Bij de verkiezingen in 1962 voor de raden van gemeenten en provincies is deze invloed nog versterkt, want toen behaalde de sociaal-democratische partij een stemmenpercentage van 51 (tegen 47,4 in 1960), hetgeen dus een absolute meerderheid is.

Sociale zekerheid en gezondheidszorg

Zuiver materieel gezien heeft het sociaal-democratische bewind Zweden geen windeieren gelegd. Het land geniet een zeer grote welvaart, en wat het nationaal inkomen betreft is het een van de rijkste landen van Europa.

Al moet hier echter direct aan worden toegevoegd dat Zweden kans heeft gezien zich sinds Napoleon buiten elke oorlog te houden, waardoor het nu al meer dan anderhalve eeuw geen enkele oorlogsschade heeft geleden, en dus ook geen cent aan het herstel van zodanige schade behoefde ten koste te leggen. Integendeel, het heeft door zijn

Gezicht op de Zweedse havenstad Hälsingborg, met op de achtergrond de Sont die Zweden van Denemarken scheidt. De Sont is hier op z'n smalst (slechts 4 km), waardoor tussen Hälsingborg en Helsingör in Denemarken een druk veerverkeer is ontstaan; de veerboten varen om ongeveer het kwartier in beide richtingen. Zoiets dus als de treinverbinding tussen Amsterdam en Haarlem in ons land.

Zó wordt u bij het binnenkomen van Zweden „begroet”: links houden!

Voorpostgevechten

Hebben wij hier te doen met een stelletje wereldvreemde idealisten die trachten de zo stabiele politieke verhoudingen in Zweden te doorbreken, en die niet zien hoe moeilijk het zal zijn weerklank te vinden bij het door het materialisme aangetaste Zweedse volk?

Op het eerste gezicht zou men het misschien denken: ds. Pethrus is al 80 jaar! Maar men vergeet niet dat hij bepaald geen kluzenaar is; hij is hoofdredacteur van een dagblad, en zal uit dien hoofde toch heus wel weten wat er op de politieke markt in Zweden te koop is.

En de voorzitter, ds. Ekstedt, is leraar bij het middelbaar onderwijs in Löfstabruk. Bovendien was hij jeugd-leider in de conservatieve partij. Hij is dus ook bepaald wel op de hoogte van wat er leeft in het Zweedse volk, en met name onder de jongere Zweden.

Toch hebben wij hier stellig te doen met een aantal mensen die van een ideaal zijn bezeten, want het is bepaald geen gemakkelijke taak in de huidige Zweedse politieke verhoudingen te trachten aanhang te vinden voor een nieuw politiek ideaal.

Als men let op het christelijke karakter van de nieuwe partij, en op het feit dat Zweden een door en door christelijke natie is, dan zou men misschien denken dat de Christelijke Democratische Unie een goede toekomst tegemoet gaat. Maar stellig zal de jonge partij een zware strijd krijgen te voeren. De voorpostgevechten, die moesten worden geleverd, zijn daar het bewijs voor.

Zweden moge dan een christelijke natie zijn, en 99 procent van het volk moge tot de Kerk van Zweden (de evangelisch-lutherse staatskerk) behoren, het zegt toch wel iets dat wekelijks niet meer dan ongeveer 350.000 Zweden de kerkdiensten bijwonen. Dat is slechts 4,8 procent!

Van het christelijke karakter van de Zweedse natie moet dan ook bepaald niet te hoog worden opgegeven.

En alleen al uit dien hoofde is de basis waarop de nieuwe partij moet bouwen, niet breed.

Moeilijker nog is het voor de nieuwe partij dat zij de eerste tegenkanting ondervond juist van de zijde van de kerk. Eén van de meest vooraanstaande kerkelijke figuren, die zich heeft doen kennen als een criticus van ds. Pethrus' en ds. Ekstedts pogingen, is de (lutherse) bisschop van Lund, dr. Martin Lindström. Nadat de eerste berichten over de pogingen een nieuwe partij op te richten wereldkundig waren geworden noemde hij in een interview deze pogingen een „misstap”.

Ook hebben de tegenstanders al gewerkt met het bekende argument dat de taak van de christenen niet is een afzonderlijke partij te organiseren, maar om actief bezig te zijn in de reeds bestaande partijen. Waarbij natuurlijk niet werd nagelaten er op te wijzen dat tussen de 80 en 90 leden van het Zweedse parlement toegewijde christenen zijn. Maar op deze laatste opmerking is ds. Pethrus het antwoord niet schuldig gebleven. Hij betoogde dat deze parlementsafgevaardigden door partijverplichtingen ervan worden weerhouden waarlijk christelijke doeleinden na te streven.

Ook de (lutherse) bisschop Sven Danell uit Skara heeft zich in de discussie gemengd. Al hield hij zich enigermate op de vlakte, hij deed zich toch kennen als een voorstander van christelijke beginselen voor het politieke leven. Hij drong er bij de leden van zijn kerk op aan „zich te voegen bij de politieke partij en te strijden met een stembiljet in de hand”. (Deze laatste opmerking wordt duidelijk als men weet dat een groot deel van het Zweedse volk politiek in hoge mate onverschillig is; bij de verkiezingen van 1962 liet niet minder dan 22,7 procent van de stemgerechtigde Zweden verstek gaan bij de stembus!)

Bisschop Danell riep de christenen op „zich ten doel te stellen dat alleen personen voor het parlement worden kandidaat gesteld die hebben verklaard zich te zullen laten leiden door christelijke regels”.

De bisschop zei een en ander toen hij een vergadering toesprak van de beweging voor christelijk-sociale verantwoordelijkheid. Hij verklaarde tot de overtuiging te zijn gekomen dat „de enige weg om het Zweedse leven te beïnvloeden is lid te worden van een politieke partij”.

De stembus gaat open!

De verkiezingen in Zweden staan nu voor de deur. Of de nieuwe Christelijke Democratische Unie veel kans zal maken?

Vooralsnog ziet het er niet erg naar uit.

De positie van de sociaal-democratische partij lijkt haast onaantastbaar. En het lijkt nauwelijks aan twijfel onderhevig dat de huidige minister-president, Tage Fritiof Erlander, zijn beleid kan voortzetten.

In het verkeer moge Zweden dan binnen afzienbare tijd een reuzenzwaai van links naar rechts maken, of dit ook in politiek opzicht het geval zal zijn? Ondanks de moed en het doorzettingsvermogen van een handjevol Zweden die zijn bezeten door een christelijk idealisme, het lijkt er vooralsnog niet erg op. HENK FIDDER

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - oprappersen
 Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
 Telefoon (01860) - 2050

HOTEL „DE KROON”
 SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
 Telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
 VOOR AL UW TRANSPORTEN
 IN BINNEN- EN BUITENLAND
 Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
 kantoor: 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming
 BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
 Telefoon 05400 - 16461

AUTOHOTEL AUTO:
 • verhuur
 • spuitrij
 • verkoop
 • stalling
 • service
POST
OEGSTGEEST
 Dorpsstr. 46-48, Wijttenbachweg 12-14, tel. 01710-52400

AMSTERDAM
 GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
 is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.
 SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 18
 ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
 SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

k+h
Kampert en Helm n.v.
 HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK
 PL. DOKLAAN 8-12
 AMSTERDAM C.
 TELEFOON 94 80 22*
 Voor gecarboniseerde formulieren

HET GOOI

„Cinderella”
 HAVENSTR. 53, HILVERSUM
 Telefoon 42151
 Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
 U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella”

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „1e Gooische-Gasservice-Dienst”, met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,
 Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

D. G. Reesink
 TALMALAAN 12
 SOESTDIJK
 Telefoon 2401
TIMMER-, METSEL- EN ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

ke, reeds uit de Middeleeuwen
 ijzer- en staalindustrie niet
 an de oorlogen, die anderen
 kunnen profiteren! ...
 langrijk deel van de welvaart
 steed in de sociale sfeer.
 inder dan 10 procent van het
 inkomen komt ten goede aan
 de welzijn en de sociale zeker-
 onder zijn o.m. te verstaan
 ijchte ziekteverzekering, moe-
 szorg, kinderbijslag, ouder-
 sioen, huuraf trek voor grote
 en gratis maaltijden, boeken
 ng voor schoolgaande kinde-
 gd mag dan ook worden dat
 29 procent van de staats-
 wordt uitgegeven voor so-
 rtheid en openbare gezond-
 klakkig gezien zou men ge-
 tot de conclusie kunnen ko-
 het Zweden aan niets ont-
 in dat niemand een reden zou
 aanvoeren om in de bestaande
 verandering te brengen. En
 in het initiatief genomen tot de
 g van een nieuwe politieke
 raarit mag worden afgeleid
 aantal Zweden het met de hui-
 g van zaken niet eens is, en
 lten daarin verandering te
 daarvan de oorzaak?
 It uiteraard het best af te lei-
 het programma van de nieuwe
 et meest opvallende onderdeel
 is dat de partij zich in het bij-
 vil keren tegen het uitgespro-
 erialistische karakter van de
 politiek...
Christelijke Democratische
Unie
 ristelijke Democratische Unie
 de nieuwe partij heet — werd
 door een aantal christen
 en een aantal kerkelijk mee-
 vooraanstaande figuren.
 enlijke initiatief ging uit van
 Pethrus, een 80-jarige leider
 veedse Pinksterbeweging. Hij
 hoofdredacteur van het chris-
 blad „Dagen”.
 et toen de eerste plannen bet-
 kregen, kwam er van ver-
 kanten tegenwerking en
 en daarom had het nogal wat
 de aarde voor men de orga-
 an de grond kon krijgen. Maar
 toch zo ver dat het tot de
 oprichting van de Christelijke
 ische Unie is gekomen. Er is
 ur gekozen, waarvan ds. Bir-
 at, predikant van de lutherse
 rztitter is. Ds. Pethrus werd
 rztitter. In de hoofdstad Stock-
 rd een partijbureau gesticht.
 werd een programma aange-
 aarin de partij verklaart er-
 zullen streven de geestelijke
 an het zweedse volk te ver-
 door de opbouw van een
 gemeenschap die eerbied
 or de menselijke waardigheid,
 ristelijke en wettelijke basis.
 rogramma spreekt voorts zijn
 oppositie uit tegen wat het be-
 als het duidelijke materialis-
 de Zweedse politiek. De partij
 zich het christendom en de
 stvrijheid te verdedigen, de
 ring en het plaatselijk zelf-
 te beschermen, en samen te
 ter bevordering van persoon-
 wijding aan sociaal werk.
 en van de praktische uitvoel-
 in deze uitgangspunten ziet het
 ramma de afremming van de
 de dorpen naar de steden, de
 ng van het familiebezit van
 fsteden en landerijen, het
 in van de verkoop hiervan aan
 anisaties, en in het algemeen
 iden van alle gevaren die sa-
 met de welvaartsstaat.

Van Kaam, de man van de parade

"Parade der Mannenbroeders", flitsen uit het protestantse leven in Nederland in de jaren 1918-1938 door Ben van Kaam, N.V. Gebr. Zomer & Keunings Uitgeversmaatschappij - Wageningen, 1964.

LAAT ons het positieve voorop stellen: het is ondanks zijn eenvoudige structuur een boeiend boek geworden, dat menigeen, misschien niet leest, maar toch geboeid doorbladert.

Eerlijk gezegd, ik preferer een boeiend boek waar wat op aan te merken valt boven een geschrift zonder smet of rimpel, maar dat niet aanspreekt.

Dit boek spreekt aan, omdat het o.a., ik zal niet zeggen bronnen geeft, maar dan toch sprekend documentatiemateriaal verschaft. Het biedt materiaal uit een periode waarvan diverse medespelers nog in leven zijn.

Dit geeft natuurlijk zijn moeilijkheden — ik kan mij bijvoorbeeld best begrijpen dat prof. K. Dijk de auteur niet dankbaar is voor de wijze waarop hij de sfeer der kerkdiensten en vergaderingen, der toogdagen en jubilea toch eigenlijk veranderd heeft in een circus der ijdelheid. Zeker, er is een kwetsend element in dit boek, vooral voor de leiding gevende personen van de vorige generatie, die nog onder ons vertoeven, en men moet toch wel heel weinig Einfühlungsvermogen hebben, om dat te ontkennen!

Maar, we moeten van de feiten uitgaan, zoals eens Kuyper deed als schrijver in "De Standaard" in het begin der zeventiger jaren. Vergeleken bij Kuypers zweepslagen uit zijn eerste journalistieke periode is Van Kaam een kind met een drijftol. Thans zijn we negentig jaar verder, en nu is Kuyper aan de beurt om verworpen te worden door een jongere generatie, zoals eens Kuyper de wereld van Thorbecke afwees.

Tweërlei aspect

De Kuyperiaanse wereld (ik kan wellicht beter spreken van Kuyperiaans cultuurpatroon) is voorbij, evenals het Bilderdijsiaanse; en wat voorbij is wekt zowel beklag op als spot, ironie, hoon. Men denkt bij het boek van Van Kaam onwillekeurig aan de realistische opmerking van Kierkegaard: "Jedere ontwikkeling is naar mijn mening eerst met haar parodie voltooid."

Het element van de parodie heeft Van Kaam er wel flink bovenop gelegd; de keuze van zijn materiaal en de etalage die hij heeft samengesteld is uiting, zo geen vrucht, van reactie.

Mijn bezwaar is, dat heel die tijd, door hem in dit boek gedocumenteerd, voor hem blijkbaar een parade was, en blijft! Dit heeft Van Kaam nu willen bewijzen, van de eerste tot de laatste pagina, van de tekst tot de plaatjes. Dat lukt natuurlijk uitnemend voor wie met hem in die parade gelooft; alle anderen zien in zijn boek een onrecht.

Nu geloof ik niet dat de etalage van Van Kaam de winkel van het gereformeerde leven uit de twintiger en dertiger jaren „dekt“.

Prof. Dijk heeft gelijk wanneer hij in "Trouw" memoreert wat Idenburg, Colijn en Schouten ook religieus voor hun omgeving betekend hebben. Men behoeft daarvoor niet enkel in eigen kring het oor te luisteren te leggen; deze drie verwierven het respect van velen, ik zou bijna zeggen van allen buiten eigen kring, die met hen in aanraking kwamen. En toch moet erkend dat de etalages die wij vroeger uitgestald kregen over die tijd ons tegenwoordig óók niet meer voldoen. Ik weet niet hoe het met prof. Dijk staat, maar ik vind dat we er met algemene opmerkingen als „Zeker, er zijn in het verleden fouten bedreven, zoals we ook tegenwoordig in vele struikelen“ niet af zijn.

Daarbij, we zijn het over de etalage oneens, omdat wij het momenteel oneens zijn over de winkel der twintiger en dertiger jaren; en dat is weer een gevolg hiervan dat we het oneens zijn over de winkel van vandaag

Kortsluiting

Alles is in her-taxatie; dat heeft iets tragisch, maar het biedt voor de toekomst ook de grote kans. Ik vind dat die her-taxatie te weinig bevorderd wordt in onze kring, maar ik vind de de her-taxatie à la Van Kaam partijdig,

tiger en dertiger jaren, eenvoudig omdat er duizenden in onze partij verkeren, vooral onder de jongeren, die denken als hij, en wij zullen met hen tot een understanding moeten komen!

Het zou van belang zijn van Van Kaam eens te vernemen wat hij uit die tijd nog van waarde vond in onze partij en ons kerkelijk leven — op dit punt hangt er een ondoordringbare nevel over dit werk.

Kaam past niet in de parade der vadermoorders, waarmee hij het paradepaard zou kunnen worden van de psychologen.

Laten bezinken

Laat ons tien jaar wachten, en daarna oordelen of dit boek een eerste documentatiefilm was van iemand, die oog kreeg voor een tijdperk dat hem toch zeer boeide, óf een criticaster, die, bij gebrek aan liefde, wel scherp fouten zag, maar vergat dat de liefde altijd scherper ziet dan wrok en geirriteerdheid.

Ik hoop dat dit boeiende boekje voor de Anti Revolutionaire Partij aanleiding zal zijn zich grondig te bezinnen op heden en jongste verleden van onze partij.

Van Kaam is een kerel — ik twijfel er niet aan — maar laten zijn critici bedenken, dat in de discussie wint wie het langst zijn goede humeur bewaart, althans als men samen in een beginselpartij woont. Van Kaam zelf moge bedenken dat ook in de politiek aan de gestorvenen recht moet worden gedaan, en dat waar blijft wat de grote historicus Bolkestein opmerkte: „dat men inzake het verleden eerst moet begrijpen, en daarna oordelen“.

Kortom, de Anti Revolutionaire Partij versta dat Van Kaam een woordvoerder van een groep is, die men snel zal kwijt raken, óf waarmee men lang en geboeid in discussie dient te treden — hoe onopvallender en intensiever hoe beter, en vooral zéér persoonlijk. Want dit boek toont nog eens aan hoe hevig veel jonge critici zich aan het verleden gebonden achten; ze hebben het niet afgeschreven, ze pogen het alsnog te verwerken door er over te schrijven, een daad, die, mis ja juist beantwoord, ons alleen maar de levende relatie met dat verleden bewijst.

Foto boven

Dr. H. Colijn voor zijn woning, waar hij een massale huldiging in ontvangst mag nemen.

Foto onder

De veel verguisde Dr. Colijn werd door vele, vele duizenden op de handen gedragen — bij wijze van spreken, uiteraard.

onaannemelijk, wreed, al twijfel ik geen moment aan de subjectieve eerlijkheid van Van Kaam.

Men moet wel bedenken dat men ook in het verleden geen Heemskerk, geen Idenburg, geen Colijn en geen Schouten werd als men alleen maar een vooraanstaande rol vervulde in de parade der mannenbroeders, zoals Van Kaam die ontrolt. Van Kaam zegt dat natuurlijk ook niet, maar zijn boek suggereert het wél!

Ik vind Van Kaam — met wie ik eigenlijk liever wilde praten aan de borreltafel dan nu een soort boekbespreking tegen hem schrijven — een spotvogel; dat is zijn recht natuurlijk, maar, hij legt mij in dit boek niet uit wat hij nu werkelijk interessant (pag. 271) vindt in de tijd die hij behandelt. Ik vermoed dat Van Kaam in wezen een ernstige kortsluiting heeft met deze tijd, maar, als dat zo is, dan is dat geen punt voor publieke discussie, maar van groei, die hoogstens door gesprek bevorderd kan worden.

Of ik dan dit boek afkeur?

Beslist niet!

Alleen wie aan een boek normen stelt van veertig jaar geleden, nl. dat het toch eigenlijk moet passen in een collectief, mede door de leiders en door het jongste verleden bepaald oordeel, zal in dit boek een halsmisdadig zien.

Dit boek, ik kan het niet anders zien, is één der vele gevolgen van nagelaten gesprekken tussen de oudere en de jongere generatie. Boeken als deze ontstaan bij gebrek aan werkelijke omgang met elkaar. Laten wij niet vergeten dat de overgang der generaties nooit ons sterkste punt is geweest; conflicten van Kuyper met Heemskerk, Heemskerk met Colijn, Colijn met Gerbrandy en Van Schilder met de hoogleraren van de Vrije Universiteit hebben met dit punt iets te maken.

Nu kan men om Van Kaam lachen of zich boos op hem maken, maar dat zijn middelen die niet helpen. Ik vind het boek van Van Kaam een daad van lef, maar of het nu van dat formaat is dat een emeritus theologisch hoogleraar er bij voorbaat tegen waarschuwen moest — ik vraag het mij af.

Waar alles op neer komt is: wij moeten gereed komen met ons zelf in deze tijd; dat wil zeggen: wij moeten ons verleden, en vooral ons jongste verleden als volksgroep én onze van huis uit meegekregen overtuiging confronteren aan deze moderne tijd, en wij moeten dat haastig doen.

Het is goed dat Van Kaam zijn boek heeft geschreven én het is goed dat prof. Dijk het heeft afgewezen; ze vertegenwoordigen uitersten in onze partij die allebei voor een stuk waarheid opkomen.

Natuurlijk twijfelt geen zinnig mens aan het feit dat de Asser Synode geworsteld heeft met de haar voorgedragen zaken, maar dat neemt toch niet weg het steeds groeiende onbehagen van wat daar, ook in religieuze zin, nu eigenlijk gebeurd is.

Ondoordringbare nevel

Van Kaam heeft ons m.i. een dienst bewezen door met ijver en intelligentie zijn gal uit te spuwen over de twin-

door

Dr. G. Puchinger

Ik zou aan de andere kant wel eens graag een derde artikel van prof. Dijk lezen waarin hij uiteenzet welke zonden en gebreken hij nu concreet kan aanwijzen uit die tijd. Men kan het gesprek stremmen door het te laten bij algemeenheden, die altijd in de bijzin komen.

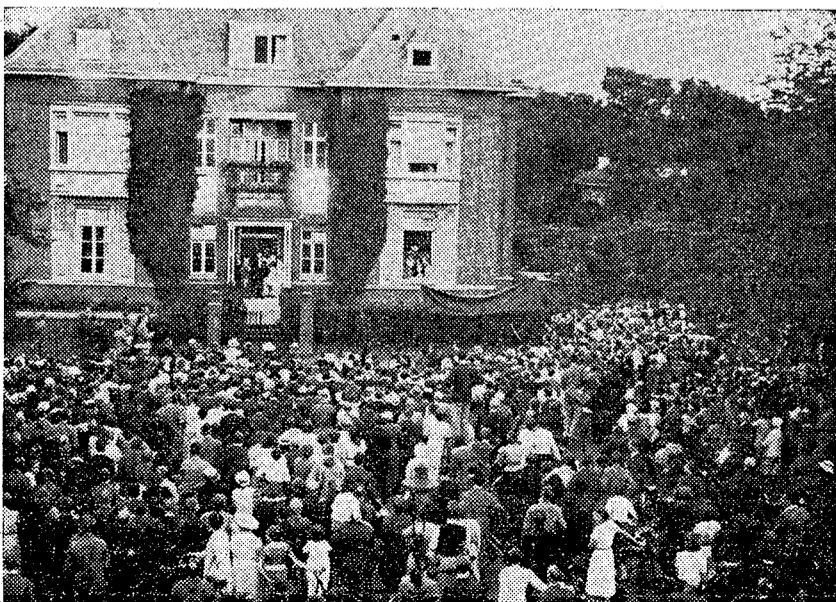
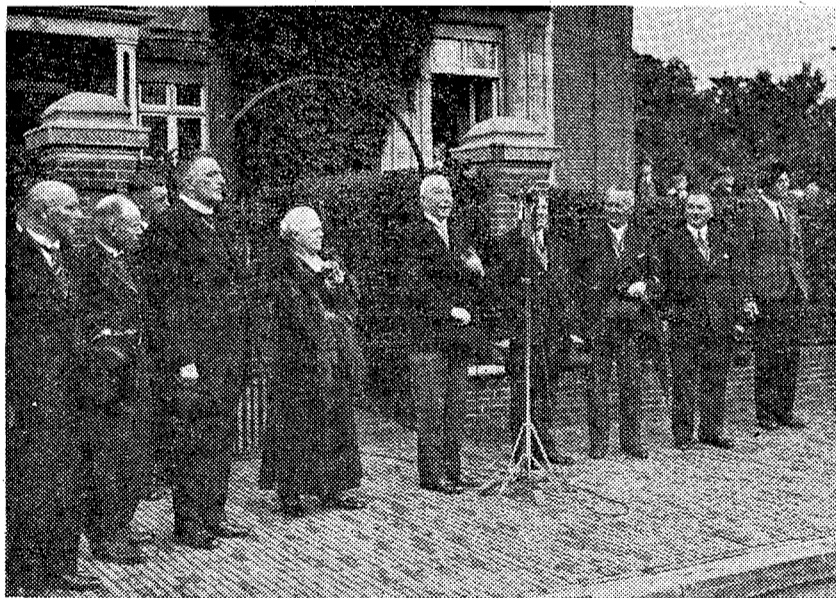
Zoals dit boek hier voor ons ligt ben ik bang dat Van Kaam zélf een man uit de parade blijft; onbewust sjokt hij mee in de parade die hij heeft opgesteld, als tekeeraar en doodgraver in enen, zoals eertijds de schilder zich op het schilderij mee afbeelde.

Van Kaam fungeert in dit boek als beul oftewel als jongere die te veel binding aan dat alles heeft dan dat hij de zielsvrede bezit die het mogelijk maakt om sine ira et studeo zijn documentatiemateriaal te kiezen.

Nu de broeders zelf

Van Kaam heeft de moed gehad (want een moed blijft het, die we al te weinig in onze kring aantreffen) om het materiaal der twintiger en dertiger jaren door te snuffelen, en ik waardeer dat. Hij is van plan geweest de mythevorming tegen te gaan, maar hij deed het door de beelden stuk te slaan, en overwoog misschien niet dat de beeldenstormer zelf produkt van een mythe is.

Een man die in een drukke werkring dit alles bijeegaart, moet in staat zijn een tweede poging te wagen, en ik hoop dat Van Kaam, na het parade-element van de broeders te hebben getoond (welk aspect er natuurlijk óók was) de broeders zélf zal gaan naderen, zowel met zijn kritiek als met zijn waardering, want Van

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden

T. SPAAN

v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Telegr.: TESP.A.

N.V. G. HAAK

v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Postbus 6043.
Telegr.: HAA.B.A.G.

Import - Export

Nieuwe complicaties in kwestie Cyprus

DE kwestie Cyprus wordt steeds gecompliceerder. Leek de situatie rondom dit eiland aanvankelijk niet zo ingewikkeld, omdat het ging tussen de regeringen van Cyprus en Griekenland en Turkije anderzijds met de Britten als zeer geïnteresseerde toeschouwers, op het ogenblik liggen de zaken geheel anders. Griekenland en Cyprus zitten niet langer op één stoel. Voor de tweede maal in een maand tijds heeft de Griekse premier Papandreoe zich openlijk gekeerd tegen het eenzijdige en tegen gedane beloften in gevoerde beleid van de Cyprische president, aartsbisschop Makarios. Deze heeft zijn Griekse beschermers in een bijzonder onverkwikkelijke positie gebracht. Ernstig teleurgesteld in de regering te Athene, toen deze er niets voor voelde, zich in een oorlog met Turkije te laten slepen, toen dit land luchtaanvallen op Cyprus deed, onderneemt de aartsbisschop stappen om de Grieken te dwingen, zich onvoorwaardelijk achter hem te scharen. Daartoe dient het geflirt met Moskou ter verkrijging van militaire en andere hulp. Om dat doel te bereiken begaf hij zich ook — zonder de toestemming van de Griekse regering, zoals later bleek, naar Egypte, om met president Nasser te bespreken, hoe beider belangen in het Middellandse Zeegebied door middel van de één of andere vorm van samenwerking het best gediend kunnen worden.

Aan de ene kant had hij Makarios gerustgesteld en tegelijkertijd Turkije gewaarschuwd, en anderzijds had hij Makarios in feite aan handen en voeten gebonden, zo meende hij. De aartsbisschop veronderstelde op zijn beurt echter, dat hij Papandreoe te vlug af was geweest. Zonder de Griekse premier er in te kennen liet hij een groot-scheeps offensief tegen de Turkse gemeenschap in het noordwesten van Cyprus ontketenen om er „voorgoed mee af te rekenen”. Dit offensief was voor de Turkse regering de druppel, die de emmer der opgekropte gevoelens deed overlopen.

Turkije sloeg terug en hard. En Griekenland... deed niets. Papandreoe voelde zich (terecht) bedrogen door Makarios en hij liet hem dit openlijk weten. Toen de wereld daar kennis van nam, deed zij dit met een zucht van verlichting, omdat nu duidelijk

CHANTAGE

Vlak voordat de Fin Tuomioja door een hartaanval werd getroffen, leek het ogenblik te zijn aangebroken, dat de Cyprische kwestie in principe geregeld was. Griekenland en Turkije zouden het eens zijn geworden over aansluiting van het omstrede eiland bij Griekenland en ook het probleem van de rechten van de Turkse minderheid leek niet langer onoplosbaar te zijn. In beide landen bewaarde men het stilzwijgen en in Ankara bleef men zelfs volhouden, dat van aansluiting van Cyprus bij Griekenland nog geen sprake was. Maar dat was begrijpelijk. Het ging hier om vertrouwelijke besprekingen, om het aftasten van mogelijkheden en de regering in Nicosia onder leiding van president (aartsbisschop) Makarios had er nog niet haar instemming mee betuigd. Zij zou het niet doen ook. De aartsbisschop had blijkbaar besloten, opnieuw chantage te gaan plegen. Hij liet plompverloren weten, dat hij niets voelde voor het in Genève uitgedokterde plan, weigerde (tegen de afspraak met de Griekse regering in) de aflossing van een klein aantal Turkse troepen toe te staan en maakte een demonstratieve reis naar Nasser's Egypte.

Hij wist blijkbaar ook, dat Nasser er wel van houdt moeilijkheden te helpen veroorzaken, vooral wanneer hij er uiteindelijk Engeland en niet te vergeten ook Turkije mee kan treffen en daarbij zelf buiten schot te blijven. Het zou Nasser heel wat waard zijn, als Engeland zou worden gedwongen, zijn militaire basis op Cyprus te ont-ruimen.

ROOKGORDIJN

Papandreoe heeft niet onder stoelen of banken gestoken, dat hij zeer onstemd was over dit nieuwe optreden van Makarios in beide laatstgenoemde gevallen. In antwoord op de wihete nota van de Griekse premier laat Makarios ijskoud weten, dat de Cyprische politiek niet in Athene, maar in Nicosia werd vastgesteld, dat „eenheid met Griekenland” een zaak is, waarover het Griekse volk zich eerst nog moet uitspreken (hetgeen bijna klinkt als: „Reken er maar niet al te veel op”) en dat van tevoren duidelijk vastgesteld zou moeten worden, dat zich op het eiland geen buitenlandse troepen zouden mogen bevinden. Hiermee bracht de aartsbisschop een zware slag toe aan de Griekse en Turkse pogingen het probleem Cyprus „in der minne” te regelen. Onderhandelen had geen zin meer. De Geneefse conferentiegangers gingen naar huis met het gevoel, dat er nergens meer over te praten viel. En Turkije en Griekenland vielen terug op de houding, welke zij nog niet zo lang geleden tegenover elkaar hadden aangenomen. Turkije blijft waarschuwen, dat het niet met lede ogen zal toezien, dat de Turkse gemeenschap wordt gedecimeerd en het blijft Griekenland aansporen, Makarios tot medewerking te dwingen.

Griekenland probeert Makarios weer in het gareel te krijgen en tracht zijn optreden in Nicosia te verbergen achter het rookgordijn van Grieks-Turkse spanningen, die aanleiding waren voor het bijeenroepen van de Veiligheidsraad. Het werkelijke probleem blijft echter de recalcitrante aartsbisschop. Die kan nog heel wat moeilijkheden veroorzaken. De situatie wordt dan ook steeds gecompliceerder. ... db.

Makarios snijdt ook Athene de pas af

VERANDERD

Sinds in december een conflict tussen de beide bevolkingsgroepen van Cyprus onvermijdelijk bleek te zijn geworden, is er heel wat veranderd. De Turkse Cyprioten werden gedwongen hun regeringsfuncties op te geven. Zo zag dr. Kuchuk, de Cyprische vice-president, die de Turkse gemeenschap vertegenwoordigde en in belangrijke gevallen het recht van veto had, zich gedwongen, zich in de Turkse wijk van Nicosia terug te trekken, omdat hij temidden van de Grieken zijn leven niet meer zeker was. Van die tijd af wordt Cyprus uitsluitend door Grieken bestuurd.

Dat zulks in strijd is met de in 1960 getekende akkoorden van Zürich, maakt op aartsbisschop Makarios blijkbaar helemaal geen indruk. Het uitsluiten van de Turkse gemeenschap leidde echter tot grote moeilijkheden, niet alleen, omdat deze activiteiten op fel verzet stuitten, maar ook, omdat Turkije weigerde, zich bij het eenzijdige optreden van de aartsbisschop neer te leggen. Om uit de netelige positie te geraken, waarin hij zichzelf had gemanoeuvreed, haalde Makarios de oude Enonis-kreet weer tevoorschijn, die het in de bevrijdingsoorlog tegen de Britten zo goed had gedaan.

Enosis — eenheid met Griekenland — leek voor de Griekse Cyprioten het verlossende woord te zijn geworden. Inderdaad, het leek zo te zijn, want in de afgelopen weken is wel duidelijk geworden, dat het in werkelijkheid niet zo was.

PROVINCIE

Niettemin had de Griekse regering reden om aan te nemen, dat de Cyprische kwestie zou kunnen worden opgelost, wanneer het eiland bij Griekenland gevoegd zou worden. Wanneer de Turkse en Griekse regeringen het

Makarios met generaal Grivas, die uit Griekenland kwam om de aansluiting van Cyprus bij Griekenland voor te bereiden. Het conflict, dat beide mannen in 1959 uiteen deed gaan, concentreerde zich rondom dit probleem. Grivas was n.l. toen reeds zeer geporteerd voor aansluiting.

eens zouden kunnen worden over de wijze, waarop de rechten van de Turkse minderheid op een bij Griekenland behorend Cyprus waterdicht geregeld zouden kunnen worden, zou het probleem voor altijd uit de wereld zijn geholpen. Premier Papandreoe, die om de Griekse verkiezingen in het najaar te kunnen winnen zich achter Makarios had geschaard en geweigerd had de verplichtingen na komen, die zijn land onder het bewind van premier Karamanlis had aangegaan, kwam al spoedig tot de ontdekking, dat het met Makarios kwaad kersen eten was. Hij zat echter in het schuifje en hij moest, of hij wilde of niet (waarschijnlijk wilde hij wel) ook b zeggen, toen hij zo luid a had gezegd.

Om een dreigend conflict rondom Cyprus te voorkomen, klampte premier Papandreoe zich dan ook vast aan de mogelijkheid, Cyprus tot een Griekse provincie te maken, waarin niet Makarios, maar zijn regering het voor het zeggen zou hebben. Daartoe kwam hij met Makarios overeen, Griekse troepen bij duizenden naar het eiland te zenden. Deze hadden echter niet alleen tot taak de Turken in bedwang te houden. Dat heeft Makarios later pas begrepen.

BEDROGEN

Papandreoe had Makarios de volledige steun van Griekenland toegezegd, voor het geval het eiland door Turkije zou worden aangevallen. De Griekse premier was echter zo verstandig geweest, als voorwaarde voor deze groot-scheeps hulp te stellen, dat de regering van Cyprus geen enkele stap tegen de Turkse gemeenschap zou nemen, zonder instemming van Athene. Hiermee dacht Papandreoe twee vliegen in één klap te hebben geslagen.

was geworden, dat Griekenland zich door Makarios niet in een hachelijk avontuur zou laten storten.

NIEUWE HOOP

Het verwijt van Papandreoe aan het adres van Makarios leidde er ook toe, dat de Turken meer vertrouwen kregen in de bedoelingen van Griekenland. En deze reactie had weer tot gevolg, dat men zowel in Athene als in Ankara een opvallende bereidheid ging tonen om het probleem Cyprus voor eens en voor altijd op te lossen. Men wilde elkaar nog niet aan een ronde tafel ontmoeten. De besprekingen werden via derden gevoerd.

In Genève speelden de Finse VN-bemiddelaar Tuomioja en de vroegere Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, Dean Acheson, een belangrijke rol achter de schermen. Griekenland besefte, dat een regeling van het Cyprische probleem zou worden vergemakkelijkt, als het eiland deel zou gaan uitmaken van Griekenland. De Griekse regering zou dan in de toekomst niet meer door een wispelturige aartsbisschop gedwongen kunnen worden, de belangen van zijn land op het spel te zetten. Zij besefte, dat Turkije er belang bij heeft te weten, dat het eiland (geografisch in feite deel uitmakend van Turkije) voortaan in goede handen is.

Dit laatste is om twee redenen van groot belang. In de eerste plaats zou Turkije niet kunnen dulden, dat een zoveelste Cuba een bedreiging voor de veiligheid van het land zou gaan vormen. In de tweede plaats zouden de rechten van de Turken op Cyprus bij de regering te Athene, in betere handen zijn dan die van Makarios of welke andere Griekse Cyprioot ook.

Premier Papandreoe van Griekenland is in een niet erg benijdenswaardige positie gemanoeuvreed.

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN

MEPPEL · HOOGVEEVEN · OMMEN
Moderne woninginrichting

WOUDE ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
TEL. 05130-2141 2 lijnen

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(37)

We krijgen in een jaar heel wat reclame voorgezet. Pagina's vol advertenties in dagbladen, weekbladen, tijdschriften; brievenbussen vol folders, reclamekrantjes, waardebonnen, reclame aan lichtmasten, zuilen, aanplakborden en op daken. Kortom, we gaan begeleid door reclame door het leven.

Wat een geld moet dat kosten. Het heeft in 1963, naar reclamedeskundigen hebben berekend, tussen de 700 miljoen en 800 miljoen gulden gekost. Niet alle kosten zijn precies te berekenen, maar wat nauwkeurig becijferd kon worden was dan toch maar liefst een bedrag van 677,8 miljoen gulden.

Zo'n bedrag van negen cijfers is wel in staat om je even aan het peinzen te brengen, bijvoorbeeld over reclame en politiek. Als het over politiek en verkiezingen gaat, spreken we liever niet van reclame maar van propaganda. Niet geheel ten onrechte, want er is wel enig verschil tussen reclame en propaganda. Maar er is ook een heel belangrijk punt van overeenkomst en daar gaat het ons nu om: het kost allebei handen-vol geld.

De verleiding is groot om even te dromen van de mogelijkheid dat een politieke partij voor haar verkiezingspropaganda zou kunnen beschikken over een bedrag van negen cijfers. Maar we blijven liever met beide benen op de grond. Dan kunnen we vaststellen dat die 677,8 miljoen reclamegulden van 1963 gelijk staan met een bedrag van f 56,29 per hoofd van de bevolking. Oftewel een bedrag van tussertwee en een half en de vijf gulden per maand.

Nu hebben we dan toch cijfers gevonden waarmee we zonder de werkelijkheid uit het oog te verliezen kunnen overstappen van de miljoenen sfeer van het bedrijfsleven naar de gulden sfeer van de politieke partij. Laten we het dus nu maar wagen om eens even te peinzen over de politieke propaganda. Over de mogelijkheid dat onze 100.000 A.R.-leden, of laten we zeggen de helft daarvan, elke maand vijf gulden op zij zou leggen voor de propaganda. Dat zou 250.000 gulden in een jaar zijn. Elke vier jaar bij de kamerverkiezing 1.000.000 gulden extra. Weliswaar geen bedrag van negen cijfers, maar dan toch van zeven voor de politieke propaganda.

Het lijkt wel een droom, maar het zou werkelijkheid kunnen zijn!

Zowel in kringen van het Congres als van de pers heersden verschillende meningen over deze kwestie. Er waren er die het Zuiden weer broederlijk wilden omhelzen en weer van voorafaan wilden beginnen, maar er waren ook vele verbitterden, zoals senator Ben Wade, die hoopte dat de negers in de zuidelijke staten zouden worden opgehitst tot een oproer, onder het motief „als ze er in zouden slaan om de helft van hun verdrukkers dood te slaan, zou de andere helft het grootste respect voor hen krijgen en hen voortaan ongetwijfeld rechtvaardig behandelen.”

Horace Greeley, een snoeverige krantenuitgever was vroeger een vriend van Lincoln geweest, maar nu was hij diens vijand. Hij had zich ongeveer een jaar geleden gedistantieerd van Lincolns politiek toen hij in „The New York Tribune” om vrede bedelde tegen bijna elke prijs. Nu was hij niet alleen maar in politiek, maar ook in persoonlijk opzicht tegenstander van Lincoln.

Na de lunch in New York liep hij binnen bij zijn hoofdredacteur, Sidney Howard Gray, om hem een met de hand geschreven manuscript te overhandigen. Het was 'n hoofdartikel voor de krant van morgen en moest om twee uur 's morgens gezet zijn. Gray, die gewend was aan Greeleys aanvallen op de president, las het artikel eens door toen zijn chef de kamer had verlaten en hij vond het zó „brutaal, bitter, sarcastisch en persoonlijk” dat hij het wél liet zetten, maar het zetsel daarna verstopte.

De president werd zich vandaag, tijdens deze vergadering van bewust dat hij in Amerika nu de politieke leider was van een minderheid. Het hele Zuiden, tijdelijk beroofd van zijn kiesrecht, was tegen hem. De democratische partij in de noordelijke staten was tegen hem. De radicalen in zijn eigen republikeinse partij waren tegen hem. De meest invloedrijke kranten waren tegen hem. Zelfs de vriendelijke senator Morrill uit Maine vond het „werkelijk buitengewoon moeilijk om te spreken over de elementen van Lincolns karakter zonder de gevoelens van het publiek te krenken”. Hij werd gehoond, belasterd en bespot als iemand zonder standvastigheid, zonder karakter, zonder intelligentie en zonder eer. Hij was een aap, een hansworst, een lummel met smerige gedachten en smerige grappen. Hij werd geminacht door politici en door allen die de publieke opinie vormden. De enigen die hem beminden waren de gewone mensen, zijn volk, maar ze zouden het niet eerder tenvolle beseffen dan morgen.

Op dit alles antwoordde Lincoln: „In de regel onthoud ik mij ervan kennis te nemen van de rapporten betreffende de op mij gerichte aanvallen, aangezien ik niet geprovoceerd wens te worden door datgene waarop ik geen behoorlijk antwoord kan geven...”

Daarom ook was hij tijdens deze kabinetsvergadering zo vastbesloten om de vrede, althans in grote lijnen, uitgestippeld te krijgen, hoe lang hij ook gedwongen zou zijn het kabinet te houden. Hij verlangde niet dat de vrede definitieve vorm zou krijgen in ondertekende documenten: wat hij wilde was fundamentele overeenstemming. Als deze bereikt kon worden en de machine die het geheel ten uitvoer moest brengen in beweging kon worden gezet, zou hij dat opvatten als een bewijs dat het doel, dat hij in 1861 voor ogen had gehad, in grote trekken was verwezenlijkt.

Tot zijn genoegen merkte hij dat, toen de minister van Marine Welles zijn visie gaf op de koers die men in Virginia diende te volgen, de minister Stanton en Dennison het met hem eens waren en niemand van de andere met tegen-

werpingen kwam. Ook onder mannen die elkaar wantrouwen had Lincoln deze dag dus eensgezindheid kunnen bereiken.

Frederick Seward las „zichtbare opluchting en voldoening” op het gezicht van de president en vertelde later dat niemand tijdens deze vergadering had kunnen nalaten om steeds weer opnieuw te beginnen over „het grote nieuws” van het plotseling einde van de oorlog. Net als jongens, die pas beter zijn van een langdurige ziekte, probeerden ze zich bij hun schoolwerk te houden, maar steeds weer opnieuw keken ze het raam uit naar de zon en naar het frisse gras, en merkten ze de duizeligmakende atmosfeer van welbehagen.

De president vroeg of generaal Grant de regering iets wilde vertellen over de bijzonderheden van Lees capitulatie en Grant voldeed aan dit verzoek, waarbij hij zijn eigen rol minder belangrijk deed voorkomen dan deze in werkelijkheid was en hij aan de figuur van Lee niet de minste afbreuk deed. Toen hij was uitgesproken vroeg Lincoln: „Wat voor voorwaarden heeft u opgesteld voor de gewone soldaten?”

Grant streek eens over zijn baard en antwoordde: „Ik heb gezegd dat ze terug konden gaan naar hun gezinnen en dat er hun niets kon gebeuren zolang ze zelf ook niets tegen ons zouden ondernemen.”

Voor de deur van Kirkwood House stond vicepresident Johnson met zijn handen in zijn zakken verwonderd te kijken naar de onnatuurlijk-rustige straten. Hij ging het hotel weer in, liep naar zijn kamer, sloot de deur en ging zitten lezen.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

WESTLAND

H. HORTENSIOUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS

Beveleñ zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

DE LIER - TEL. 2215
NAALDWIJK 4163

Dekker

DELFT - MARKT 49
TEL. 23762
DEN HAAG
BEEKL. 366 163231K

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

**J. DE KORT
metzel- en tegelbedrijf**

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

GBR. VAN ALTENA

smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren

G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMELEGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerproducten en andere materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM - Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7953

OCEAN N.V. DIEREN

WETT. CED.

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Aannemersbedrijf

GBR. HAKKERS

• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmakerijen
WERKENDAM - TELEFOON 514

**JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.**

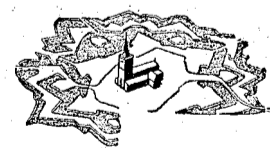
Veendam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01746 - 2245* - Postbus 30

Aannemingsbedrijf
**HARM FOKKENS
NAARDEN N.V.**

Firma M. J. Verlinde

Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers
Kantoor: Polderstraat B 166 B
ZAAMSLAG
Telefoon 01153 - 227 - 429

FA. R. MATEBOER & ZON

wegen-, grond-, beton- en waterbouw,
bronnering en zandpalen

Burg. van Engelenweg 40, IJsselmuiden,
telefoon: Kampen 3366.

• Verhuizing

Het was mobilisatie in 1914. Het woord kreeg in de jaren 1914 tot 1918 een nieuwe betekenis, die voor filologen interessant is.

Mobilisatie is aanvankelijk het mobil maken van het leger.

De mobilisatie van 1914 was in vier dagen voltooid. Maar toen de troepen onder de wapenen bléven, kreeg het woord mobilisatie een nieuwe betekenis, n.l. het mobiel blijven van het leger. In 1914 schreef men al tegen het einde van het jaar: nu de mobilisatie veel langer duurt dan aanvankelijk werd verwacht.

Tijdens die „mobilisatie” had in 1914 in Nijmegen een merkwaardige verhuizing plaats.

Nijmegen was een grensplaats. Het was een taak van de militairen, de grenzen te bewaken. Elke schending van onze neutraliteit moest worden tegengegaan. Maar ook waren de militairen belangrijke hulpkrachten voor de grensbewaking door kommiezen en marechaussee. Op sommige plaatsen kon grof geld worden verdiend met het smokkelen van tabak, koffie en thee. De soldaten hielpen de kommiezen om de grens des nachts bijna hermetisch af te sluiten. De plaatselijke bevolking probeerde in het zuiden van Brabant met de soldaten aan te pappen, ten einde ze gunstiger te stemmen jegens de smokkelaars, die toch „kinderen van ons volk” waren. Daarom werden de compagnieën in de regel na vier weken naar een ander gedeelte overgeplaatst.

Maar in Nijmegen was een andere verhuizing aan de gang. De gemobiliseerde soldaten waren in Nijmegen ondergebracht in de kazerne. Maar die kazerne lag ongunstig uit strategisch oogpunt gezien. Haar ligging maakte het onmogelijk, om snel te evolueren in de richting van de grens.

Er waren evenwel scholen genoeg, die voor de legering van de troepen, met het oog op de paraatheid, bijzonder geschikt waren. Toen werd een ruiling aangegaan. De soldaten kwamen in het stedelijk gymnasium en in een H.B.S. te liggen, en de leerlingen van het V.H.M.O. fietsten elke dag naar de kazerne om les. Het was voor de meeste jongelui nog al een eind uit de buurt. Daarom was de last niet opgelegd aan leerlingen van lagere scholen.

Zaterdag heb ik een pelgrimage gemaakt naar Ermelo, waar ik vertoefde toen Dolle Dinsdag aanbrak. Nu wordt dit woord dol altijd in verband gebracht met de houding der Duitsers en de N.S.B.-ers, doch die anderen, ons, was ook niets te dol in die dagen. Ieder oprecht mens geloofde toch, dat de Britten op weg waren naar Breda? En wie bleef dan in Ermelo zitten, als men woonde in de hoofdstad? Vrouw en kinderen bleven in de schaduw van de Jan van Schaffelaar Kazerne, waarmee trouwens ook alles kon gebeuren omdat de Duitsers — de eerste bewoners van dit nieuwe complex overigens — daar nog steeds vertoefden. Ondergetekende vertrok naar Amsterdam. Maar na enkele dagen ontdekte hij daar dat de bevrijding niet zo dicht op handen was als wel gedacht. De vrijheid ebde met de dag weg, zij het dan dat de Duitsers en bange volgelingen van Mussert meeëbden. Toen de kater volgde, ging ik maar weer terug naar Ermelo, doch de trein ging niet verder dan Amersfoort, hetgeen al een eind was in die eerste septemberdagen van 1944. Bij een oom en tante daar kon ik fourageren, terwijl thuis, in het vakantie-oord, ik weet het nog, peren en eendeëieren wachten. Met leeftocht voor een dag trok ik te voet van Amersfoort in de richting Ermelo. Het leek toen allemaal heel gewoon. De vrees om opgepakt te worden vergezeld toen ieder, de vrees om te verongelukken door kogels van laagvliegende geallieerde boordschutters bestond ook.

Maar hoe het ook zij, het bleef een heel eind wandelen

In Nijkerk, dat ik mij altijd herinner als de stad waar de kerstboekjes vandaan komen, moest ik wel een dokter opzoeken vanwege de talloze blaren. De schoenen waren in die dagen ook niet meer dat. Het laatste geld ging naar de arts, die dat doorprikken best voor niks had kunnen doen, dacht ik toen.

Later begreep ik wel, dat de man ook moest leven, hoewel ik zaterdag j.l. toch niet sympathiek over hem dacht. Wie weet waar hij gebleven is?

Verder in de richting Putten. Wat een wandeling! Een nieuw jaar oorlog tegemoet, een herfst en een winter tegemoet, die velen heugen zou. Maar dat wist ik toen gelukkig niet. We wisten al zo veel.

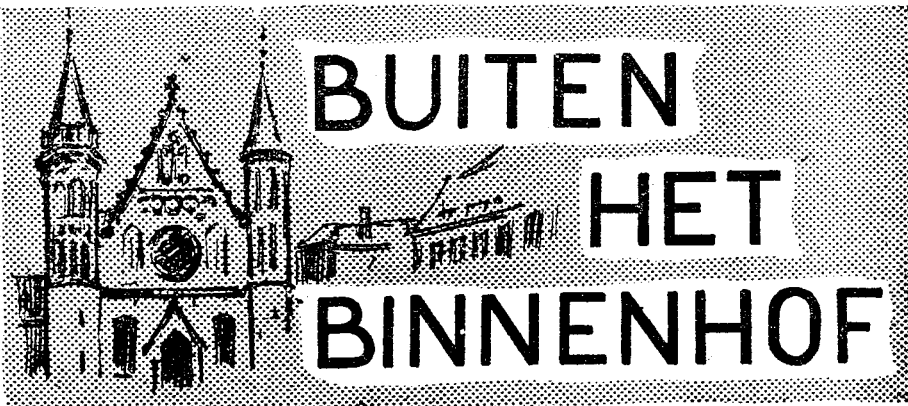
Om een uur of zes viel ik praktisch met de deur in huis, moe, teleurgesteld en hongerig. Achteraf bezien hadden duizenden anderen het zwaarder, zouden het zwaarder krijgen, maar een mens denkt al gauw aan zichzelf het meest.

De weg zou mij altijd blijven fascineren, van Amersfoort naar Ermelo, over Nijkerk...

Wij bleven nog wat plakken in ons vakantie-oord, maar het zag er niet naar uit, dat er dolle zaterdagen, zondagen en maandagen zouden komen.

Tenslotte gingen er geruchten over een op handen zijnde spoorwegstaking, die op 17 september echt werd afgekondigd. Toch reden er al haast geen treinen meer, gezien de evacuatie van de N.S.B.-families.

Met z'n vieren, twee groten en twee kleinen, trokken we per geleende tandem (massieve banden) van de Veluwe. Er werd geschoten onderweg en we moesten dekking zoeken in een greppel. Het werd het naaste fietstochtje dat ik ooit heb gemaakt. Des avonds kwamen we in Bussum aan, waar we bij familie aanklopten.

Waarom er de volgende dag toen nog een treintje naar Amsterdam reed? Ik weet het niet meer, maar wij zaten erin.

Goed, zaterdag, jongstleden was ik weer in Ermelo en in Putten en in Nijkerk. Nu met de auto. Hier heb ik gelopen, dacht ik, en hier, en hier. Hier hebben we gescholen en in die straat woonde de dokter, die de blaren doorprikte.

In Ermelo stond het huis nog, waar we de vakantie hadden doorgebracht, dicht bij de kazerne, waar nu Nederlandse soldaten wonen en misschien ook wel Duitsers in NATO-verband. Wie weet?

Er is zoveel veranderd in twintig jaar. En zovelen zijn er niet meer.

En op dié weg naar Ermelo dacht misschien maar één aan die bewuste dag, dat hij daar liep, teleurgesteld omdat de bevrijding toen niet was gekomen. Nu blij, omdat hij die bevrijding heeft mogen zien komen, ja mag uitzien naar het twintigjarig bestaan van die bevrijding.

Ermelo. De kinderen hebben er later in het Bosbad gespeeld en ze hebben er met de ponywagen gereden. En ze zijn er nog eens geweest en later met vakantie in Putten. En dan kom je er in geen jaren meer, totdat zo'n gedenkwaardige datum iemand na twintig jaar weer naar de weg van zijn langste wandeling voert.

Oom en tante zijn er niet meer. Zovelen uit Putten zijn er niet meer. Op 1 oktober 1944 zijn er bij de grote razzia, na de aanslag op Rauter, 600 weggevoerd, van de voorzijde van de kerk. Niet meer dan veertig keerden weer.

Het is om een pelgrimage voor te maken...

Eén ding viel me op het laatst op. Het was toen beter weer, tijdens die wandeling, twintig jaar geleden. Het is of we na de bevrijding dat vooroorlogse weer ook niet meer zien...

Maar dat zal wel weer aan mij liggen.

William Graafschap

N Warner:

HET WOORD VANDAAG

Een niet gedateerd Bijbels dagboek, zodat een ieder naar persoonlijke behoefte kiezen kan.

Alom in de pers geprezen!

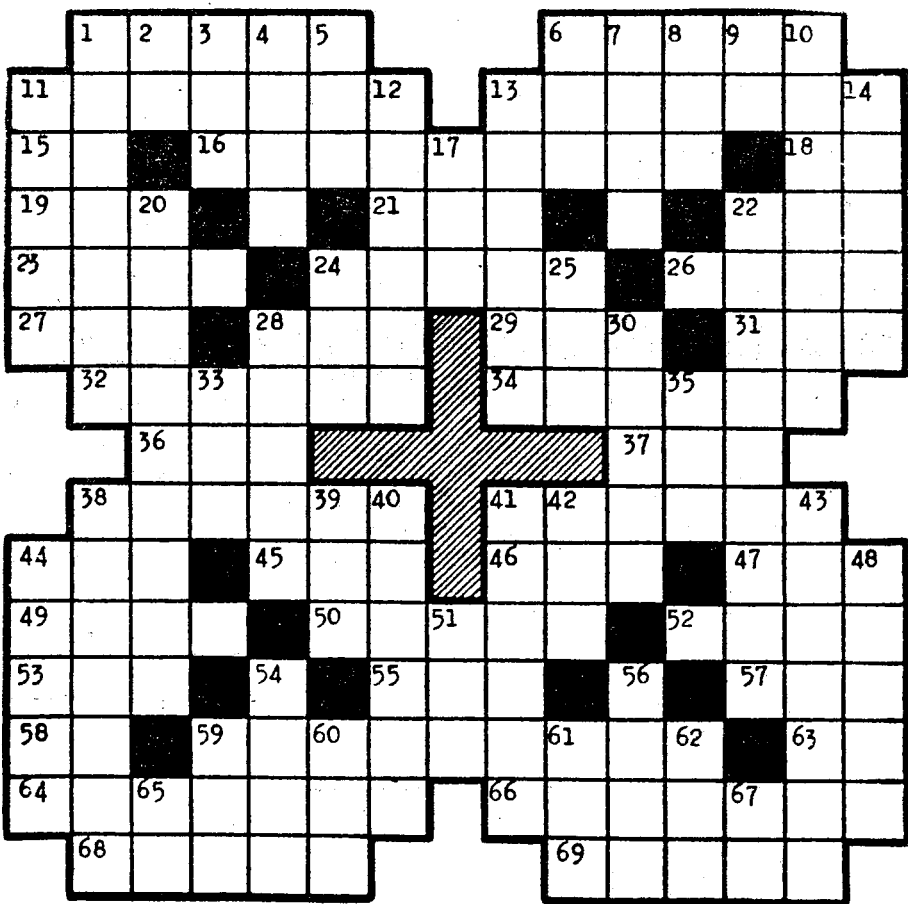
Verkrijgbaar in de boekhandel.

N.V. Uitg. Mij. De Graafschap - Aalten

PUZZEL

Horizontaal: 1. troep honden, 6. O.T.-stad, 11. toevallig, 13. arm, 15. lengtemaat, 16. betwist gebied, 18. insect, 19. periode, 21. open plek in bos, 22. bergplaats, 23. liefdesgod, 24. liefde, 26. hap, 27. schuw, 28. Amerikaanse generaal (in de burgeroorlog), 29. daarom, 31. directeur (afk.), 32. raad, 34. ingang, 36. poetsmiddel, 37. opschudding, 38. heelmiddel, 41. met de grond verbonden, 44. slecht, 45. telwoord, 46. water in Utrecht, 47. roem, 49. eveneens, 50. schrijver, 52. grondsoort, 53. grappenmaker, 55. gravin, 57. horizon, 58. kindergroet, 59. bekend plein, 63. pers. voornaamwoord, 64. telwoord, 66. opheffen, 68. haven in Afrika, 69. verzamelen.

Vertikaal: 1. ziekte, 2. noot, 3. periode, 4. mijt, 5. water in Utrecht, 6. meisjesnaam, 7. rivier, 8. aanbieding, 9. ex officio (afk.), 10. drinkgelag, 11. boom, 12. bloem (mv.), 13. fijne zijden kant, 14. beroep, 17. elektr. geladen atoompje, 20. bekende Amerikaan, 22. vermaning, 24. drank, 25. telwoord, 28. bollenstad, 30. stijf, 33. daling, 35. moeder van Romulus en Remus, 38. volstaan, 39. bouwland, 40. wit bloempje

met jasmijngeur, 41. beroep, 42. eikeschors, 43. op handen zijn, 44. lekkerrij, 48. industriestadje, 51. plaats in Gelderland, 54. betwist eiland, 56. grap, 59. mond, 60. Europeaan, 61. portaal, 62. hoofddeksel, 65. muzieknoot, 67. lidwoord (Frans).

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. piepzak; 4. rechter; 8. onkruid; 10. bedelen; 11. Eems; 12.

vlieg; 13. kali; 16. Simon; 17. desem; 19. maand; 21. geluk; 24. ezel; 25. blauw; 26. piek; 29. jodelen; 30. stikken; 31. sukkels; 32. tengels.

Vertikaal: 1. profeet; 2. eskimo's; 3. zuur; 5. code; 6. telraam 7. rendier; 9. dalen; 10. breed; 14. smaak; 15. psalm; 18. beetjes; 19. Moerdijk; 20. dolen; 21. gruis; 22. kliekje; 23. zak en as; 27. slee; 28. tien.

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

ROEGISTEREVEN WESTERVELD

REJALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

KOGELLAGERS Van der Spek

Wolphaartsbocht 214 ROTTERDAM

Tel. 7 97 55

Een goed begin

ACHTER PAGINA

EEN paar honderd besturen van kiesverenigingen hebben in de afgelopen weken reeds vergaderd om de voorbereidingen te treffen, welke nodig zijn voor een vlotte start van de plaatselijke activiteiten van onze partij.

Op deze wijze komt tijdig de partij in actie.

En in de komende weken zullen ongetwijfeld ook de besturen der overige kiesverenigingen bijeenkomen, zodat weldra in het gehele land het partijwerk — na de rustperiode van de afgelopen maanden — zal zijn hervat.

Het is bijzonder prettig, dat het werk weer met animo ter hand wordt genomen.

Dat is ook van groot belang, ja noodzakelijk, omdat er in het komende seizoen weer heel wat te doen is.

Dat seizoen 1964-1965 is evenals het vorige een periode zonder verkiezingen. De twee daarna volgende perioden 1965-1966 en 1966-1967 zullen weer bijzonder de aandacht vragen voor de Staten- en Raadsverkiezingen, respectievelijk de Tweede Kamerverkiezingen.

Het nu begonnen seizoen kan nog weer benut worden voor een extra versteviging van de partij in al haar geledingen.

Landelijke campagne

Versteviging van de partij betekent onder meer — en dat is een wel zeer belangrijk punt — verhoging van het ledental.

Een van de karakteristieken van de nu pas begonnen werkperiode zal zijn "de ledenwerving".

Binnenkort krijgen alle kiesverenigingen hierover een brief van het Centraal Comité.

Hierin wordt de medewerking van allen gevraagd om van deze actie een succes te maken.

Elke kiesvereniging krijgt bij deze brief ook een aantal groene aanmeldingskaarten, door middel waarvan de namen en adressen van de vanaf heden nieuw gewonnen leden aan het partijbureau kunnen worden toegezonden.

Regelmatig zal in ons blad mededeling worden gedaan van de stand der actie.

Wat het preciese resultaat van de ledenwerfactie 1964-1965 zal zijn, valt op dit ogenblik niet te voorspellen. Wij willen alleen opmerken, dat de grote ledenwerfacties van 1957-1958 en 1961-1962 een succes waren, waarbij vele duizenden nieuwe leden konden worden ingeschreven.

Wij menen, dat dit ook nu weer mogelijk zal blijken te zijn. De goede resultaten van toen geven moed en vertrouwen, dat het ook nu weer zal lukken.

Wij willen, zoals gezegd, geen bepaalde prognose stellen. Het gaat er meer om, dat wij als partijleden allemaal samen iets aan deze actie bijdragen.

Alle bestuursleden (10), de leden van de propagandacommissie (3) en een paar leden van de kiesvereniging, die daartoe speciaal aanezocht zijn (5) ontvangen ieder een lijstje van vijf personen, van wie gemeend wordt dat zij lid zouden kunnen worden. Dat betekent dus voor ieder het afleggen van „slechts” vijf bezoeken, waar men een paar weken over kan doen.

Sommigen zullen als men langs komt niet thuis zijn. Daar zal men dus nog een keer naar toe moeten. Er zullen wellicht ook enige personen zijn waar men na een eerste gesprek nog eens terug moet komen. Uiteindelijk — en daar zal men ook altijd rekening mee moeten houden — zullen verschillende personen om de een of andere reden toch niet als lid wensen toe te treden.

Men kan het slecht treffen: vijf personen bezoeken en maar één nieuw lid kunnen noteren. Daar moet men van tevoren, nuchter, rekening mee houden.

Overigens zijn die bezoeken aan de vier weigerachtigen dan toch niet helemaal te vergeefs geweest. Immers die personen hebben dan toch eens — al is het slechts een ogenblik — persoonlijk contact gehad met „iemand van de kiesvereniging”. Men is toch weer eens even bij het bestaan van de partij bepaald. Men heeft kunnen opmerken, dat de kiesvereniging ter plaatse zo actief is om aandacht te schenken aan nog-niet-leden. Men zal nooit meer kunnen zeggen: men heeft mij nooit gevraagd om lid te worden; ik woon hier al zo en zo lang en ik heb nog nooit iemand van de kiesvereniging gezien; ik wist niet eens, dat er hier ook „zo'n ding” was.

Hoe?

HOE men in zoveel verschillende streken van ons land de actie zal gaan voeren hangt natuurlijk van allerlei plaatselijke omstandigheden en mogelijkheden af.

Er zijn kleinere plaatsen waar zo ongeveer alle geestverwanten al lid zijn. Daar is dan dus weinig ruimte voor een grote wervingsactie. Hoewel, nu de kiesgerechtigde leeftijd is verlaagd tot 21 jaar, is die ruimte misschien toch nog wel groter dan op het eerste gezicht gedacht wordt. Wij komen overigens straks op die jonge toekomstige kiezers en kiezeressen nog terug.

In wat grotere plaatsen zijn nog tientallen, in grote gemeenten nog vele tientallen nieuwe leden te werven.

Het „hoe” van de actie moet men dus ter plaatse beoordelen. Wel zullen wij op deze plaats zo nu en dan doorgeven de methoden, welke verschillende kiesverenigingen toepassen.

Gaarne horen wij dus hoe men in de verschillende plaatsen doet en ontvangen wij suggesties, welke ook voor anderen van belang kunnen zijn.

Samen

ZO weten wij van een kiesvereniging in een grote gemeente, waar eigenlijk nog wel een paar honderd mensen zijn, die op zichzelf in aanmerking zouden komen voor het lidmaatschap van de kiesvereniging, dat het bestuur om te beginnen de zaak als volgt heeft voorbereid.

Wij weten niet hoe het uiteindelijke resultaat van deze landelijke wervingscampagne zal zijn. Maar één ding is zeker, dat dit mede afhangt van ons aller individuele medewerking. En daarom mag niemand achterblijven en moeten wij op elkaar kunnen rekenen. Wij moeten het gevoel hebben: ik ben niet alleen bezig, maar anderen ook, overal in het land, avond aan avond, week in week uit.

Jongeren

EEN dan willen wij er tenslotte nog eens op wijzen om bij deze actie toch ook in het bijzonder op de jonge kiezers te letten. Het lidmaatschap van de partij begint niet bij 40!

Vooral in grotere gemeenten kent men de ouderen wel eens beter dan de jongeren, ook al heeft de kiesvereniging veel jongere leden. Dus gaarne speciale aandacht voor de jongeren vanaf 21 jaar. Trouwens, het modelreglement voor een A.R. Kiesvereniging bevat in artikel 7: „Om lid van de kiesvereniging te zijn moet men de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.”

Men kan vroeg op de kiesvereniging terecht. Dat moet steeds algemeen bekend zijn. Daaraan kunt u meehelpen.

Wij vestigen er nog eens de aandacht op, dat voor leden van de jongerenorganisatie, de A.R.J.O.S., die lid van de kiesvereniging worden, (tot 25 jaar), door de kiesvereniging geen contributieafdracht aan het Centraal Comité verschuldigd is, zodat deze jongeren voor een lagere contributie lid in volle rechten kunnen zijn.

Individueel

HIERVOOR ging het dus om een „actieplan” van een kiesvereniging.

Er zijn zeer vele leden van die kiesvereniging die niet formeel bij dat actieplan ingeschakeld zijn. Dat is ook moeilijk en bovendien, alle goede dingen behoeven niet alleen tot stand te komen door middel van een formeel actieplan.

Er wordt op gerekend, dat u ook als individueel lid er eens even over nadent, wie u persoonlijk als nieuw lid kunt aanbrengen. Dat is voor u persoonlijk toch niet zo'n grote moeilijkheid. Velen van u hebben in hun leven toch wel eerder iemand „lid ergens van” gemaakt. (N.C.R.V., vrouwenorganisatie, C.N.V., enz. enz.) En indien niet, dan hebt u nu een goede gelegenheid dat voor het eerst te doen.

Verschenen publicaties

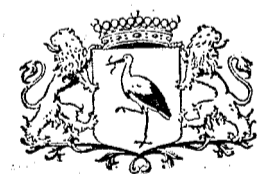
WIJ vestigen nogmaals de aandacht op een tweetal recente publicaties van onze partij.

Dat betreft in de eerste plaats een brochure, waarin opgenomen zijn de redevoeringen van de heren dr. W. P. Berghuis en J. Smallembroek op het laatste Partij Convent getiteld „Met trouw en vertrouwen”.

In de tweede plaats het rapport van de Commissie Woningnood en Volkshuisvesting, ingesteld door het Centraal Comité van de A.R. Partij, getiteld: „Woningnood voor Nu en Morgen”.

De prijs van elk van beide uitgaven is f 0,50. Bestellingen per giro, nr. 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Na bestelling vindt de toezending per omgaande plaats.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Vertrouwensadressen
**VOOR DEN HAAG
EN OMSTREKEN**

Sigarenmagazijn MATADOR

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
waarheen u maar wenst.

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

dL DRUKKERIJ LAKERVELD
periodieken/catalogi/folders/handelsdrukwerk
uitgever vakblad voor de meubelindustrie
den haag - loosduinseweg 1079 - telefoon 070-392330*

ZEIST

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

GOUDA

Wie wijs is spaart.....

bij de STADSSPAARBANK

GOUWE 2 - GOUDA

De spaarbank met
waarborg van de Overheid.

RENTE

3¼ % bij dagelijkse opvraging
3¾ % op beleggingsrekening
4 % op depositorekening

VRAAGT INLICHTINGEN - TELEFOON 3800

„IN DE GOUDEN CHRONOS”

Koopt bij Antoon v. Boven v.h. v. d. Berg

Double damespolshorloge,	10 st. 2 jr verzekerd v.a.	27.50
Chroom jongens- en herenhorl.	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	29.75
Enicar prachthorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	57.50
Gouden dameshorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	62.50
Gouden herenhorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	95.—
Wekker,	1 jaar garantie, v.a.	7.75
Klokken (elektrisch)	1 jaar garantie, v.a.	26.—

Grote keuze gouden ringenhangers, ook munten of dierenriem, armbanden, boogcolliers.

GROENENDAAL 16 - TELEFOON 5196 - GOUDA

Taxatie en inkoop van goud, zilver en diamanten

Voor het behoud van uw huis en speciaal voor het houtwerk is het noodzakelijk dit regelmatig van een nieuwe verflaag te voorzien.

Grijp dan gelijktijdig de kans om uw interieur door moderne toepassing van kleuren door een VAKMAN radicaal te wijzigen.

Wendt u zich daarom tot:

BLOOT'S
schildersbedrijf

G. van Genderen

GOUDA - RHIJNVIS FEITHSTR. 8 - TEL. 01820-3156

n.v. verenigde brandstoffenhandel

**gas
kolen
olie**

tel. 2577

v/h s. d. boon en firma p. de vroedt turfzinkel 5 gouda

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

*** Welkom

Twee nieuwe A.R. Tweede Kamerleden zijn op Prinsjesdag beëdigd. Het zijn de heer M. W. Schakel en drs. J. Boersma.

Laatstgenoemde is sinds het overlijden van drs. C. P. Hazenbosch de eerste universitair geschoolde econoom in de

M. W. SCHAKEL

fractie. Hoewel men het gewicht van de economie wel eens overschat ten koste van andere factoren, die in de samenleving een even belangrijke rol spelen, is het bezit van zulk een deskundige in de fractie toch geen overbodige luxe. De heer Boersma zal wel spoedig ervaren dat de combinatie politiek—eco-

DRS. J. BOERSMA

nomie haar eigen problematiek met zich brengt. Een problematiek die niet helemaal gelijk is aan die van de combinatie econoom—vakbondsfunctionaris.

In de financieel—economische sector van het Kamerwerk heeft hij nu verantwoordelijkheden gekregen, die hem in staat stellen zijn gaven tot ruime ontplooiing te brengen. Wij wensen hem een voorspoedige inwerkperiode en een even goede „ingang” met name bij „onze mensen” als die, welke drs. Hazenbosch destijds te beurt viel.

De heer Schakel heeft zich op politiek terrein al naam verworven. Onder zijn voorzitterschap heeft „Patrimonium” zelfs een visie in grote lijnen op de problemen van deze tijd gegeven, waaraan ook ons blad aandacht wijdde. De „antwoorden”, die politicie als het ware dagelijks op de problemen moeten geven, zijn meer gedetailleerd en vaak ook genuanceerder. Daardoor is de politiek dikwijls ook zo'n boeiend bedrijf. Vooral op gebieden als binnenlandse zaken, middenstandsbeleid, landbouwpolitiek en economie zal de heer Schakel mede het A.R. standpunt in de Kamer gaan vertolken.

Wij wensen beide heren sterkte en wijsheid toe bij de eerste schreden die zij nu op het parlementaire pad gaan zetten.

Zij mogen zich er van overtuigd houden dat de beste wensen van de partij hen in die moeilijke beginperiode vergezellen.

De partij heeft hen — hoe verschil-

TROONREDE

HET samenstellen van een troonrede is een ondankbaar werk. Niet alleen, zelfs niet allereerst, omdat iedereen terstond geroepen schijnt te zijn om heet van de naald zijn kritiek te leveren. Veel meer om twee andere redenen. In de eerste plaats, omdat het hoe langer hoe moeilijker wordt, enig verrassend element in dit staatsstuk in te voegen. Wat de ministers van plan zijn is in de regel al gauw bekend. Reeds is de gedachte gelanceerd, dat de ijver in het publiceren van ministeriële plannen tekort doet aan de eerbied aan H.M. de Koningin verschuldigd. De publiciteitsorganen van de departementen zorgen er voor, dat enkele weken voordat H.M. de Koningin als hoofd der Regering de plannen aan de Staten-Generaal bekend zou kunnen maken, alles al gepubliceerd is, zodat de Troonrede voor een deel gevuld moet worden met algemeenheden.

IN de tweede plaats is het moeilijk, omdat nóg nooit geheel is gebroken met de gewoonte, dat iedere heilige zijn kaarsje moet hebben oftewel dat er van iedere minister een klein stukje in de Troonrede moet staan. Maar in dat opzicht is er beslist verbetering en de excessen, die we enkele jaren geleden moesten signaleren, schijnen nu wel achter de rug te zijn.

Dit jaar was het nóg moeilijker om een troonrede op te stellen, die een pakkend of verrassend karakter droeg. Want het is het tweede jaar. In het eerste jaar wordt het kabinetsbeleid ontvouwd. Dan horen we, wat er op stapel zal worden gezet. Verleden jaar trouwens niet in de Troonrede, maar in de Regeringsverklaring, die een maand eerder kwam. Maar in het tweede jaar is er nooit veel nieuws te vertellen.

DAT wil niet zeggen, dat we met een onbelangrijk stuk hebben te maken. De Troonrede bevat een goede karakteristiek van de economische situatie, waarin ons land zich bevindt en van de middelen, die moeten worden aangewend, om ons er door te halen. Het staat er niet zo fraai voor. Wij moeten oppassen, en anders gaat het mis en komt er weer een overbesteding, die tot lelijke gevolgen leidt. Eigenlijk is die overbesteding er al, al kan met inspanning van alle krachten worden voorkomen, dat de gevolgen ernstig zijn. Maar we leven daarbij wel wat van een politiek op kort zicht, met een krappe geld- en kapitaalmarkt als eenzijdig en niet ongevaarlijk remmiddel. De Troonrede wijst duidelijk de kardinale stelling aan, die het beleid moet beheersen: de stijging van de nationale bestedingen moet belangrijk achterblijven bij de stijging van de nationale produktie. Daar draait alles om: het loonbeleid, het investeringsbeleid, ook dat van de overheid, het prijsbeleid. Dat moet allemaal op elkaar zijn afgestemd en het gehele kabinet moet hier duidelijk één lijn trekken.

MAAR ook het parlement heeft hier een bijzondere verantwoordelijkheid.

De Regering heeft twee plannen aangekondigd die moeten worden ingepast in het gehele beleid, dat ge-

door H. Algra

richt is op verbetering van de betalingsbalans en tegen bevordering van overbesteding. Die twee plannen hebben betrekking op belastingverlaging en optrekking van de A.O.W. en daarmee samenhangende sociale uitkeringen tot een sociaal minimum. Er zijn duidelijke aanwijzingen, dat uit het parlement stemmen zullen opgaan, die betogen, dat de Regering niet ver genoeg gaat. De belasting moet méér omlaag... De pensioenen moeten méér omhoog... Trouwens, de Regering is zelf reeds begonnen met een extra verhoging van de ambtenarensalarissen, die niet zonder bedenking is. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat het parlement geneigd zal zijn om méér risico's te nemen, dan de Regering verantwoord acht.

WANNEER wij spreken over het parlement, dan bedoelen wij natuurlijk allereerst de partijen, waarop het kabinet steunt. Die vier Regeringspartijen geven bepaald niet in elk opzicht een exempel van eensgezindheid en van loyaliteit tegenover het kabinet. En het kan noodzakelijk worden, in het welbegrepen belang van het land, dat de Regering tegenover een aantal elkaar wat concurrerende fracties het been bijzonder stijf houdt.

Wanneer geconstateerd wordt, dat een Troonrede in de gegeven omstandigheden weinig nieuws biedt en ook weinig nieuws kan bieden, dan is er ditmaal een uitzondering voor minister Van Aartsen. Die heeft een groot plan ontwikkeld tot verbetering en uitbreiding van ons wegstelsel. Een plan voor vijf jaren, dat twee miljard zal kosten. Dat betekent een toeneming van de uitgaven, die belangrijk uitgaat boven de algemene trend. Het is de bedoeling, dat ongeveer 30% van die twee miljard door een speciale belasting als een directe bijdrage van de weggebruikers zal worden opgebracht, terwijl 70% "door ons allemaal" zal worden betaald via de "gewone" belastingen.

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo...

Thans ook verkrijgbaar als paperback ad f 7,90 bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

lend van leeftijd, aanleg en maatschappelijke herkomst ook — kandidaat gesteld voor het Kamerlidmaatschap, dat deze week werkelijkheid werd. Daarom alleen al kunnen zij zelfs aanspraak maken op dit hartelijke welkom en op ons vertrouwen.

Naarmate de nieuwe Kamerleden blijken geven met elkaar en hun collega's goed te kunnen samenwerken, zal de partij hen nog meer gaan waarderen.

Moge God hun werk als parlementslid zegenen en tot een zegen voor velen doen uitgroeien!

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

VOOR EEN GROTE KEUZE TONEELSTUKKEN

Logmeiers toneelcentrale

Postbus 24 Steenwijk
Telefoon 05210 - 2089

Vraagt onze catalogus. We zenden gaarne zending. De uitgeverij voor de Chr. ver. van Nederland.

DIT plan is van grote betekenis. Velen zullen er met meer dan gewone voldoening kennis van hebben genomen. De verkeerssituatie dreigde ons boven het hoofd te groeien en in de plaats van de 170 miljoen van het begrotingsjaar 1946 komt nu een gemiddeld bedrag van 400 miljoen in de komende vijf jaren. Dat is inderdaad ferm beleid.

En juist omdat wij hiermee zo zijn ingenomen, plaatsen wij één kanttekening.

Wij herinneren ons de periode 1933 tot 1940. Er was geen sprake van, dat de Regering toen "niets deed" en de crisis maar wilde laten uitzielen. Er is een indrukwekkende reeks van werken van rijkswege op stapel gezet, waaronder grote miljoenenprojecten. Maar het was toen velen tot ergernis, dat het altijd zo verschrikkelijk lang duurde, voordat de projecten rijp waren voor de aanbesteding.

WIJ kennen momenteel burgerlijke gemeenten, waar nóg met dit euvel wordt gekampt. Waar de plannen altijd te laat klaar zijn, altijd op de bestekken moet worden gewacht.

Het gevaar is niet denkbeeldig, dat het departement niet bij machte zou blijken, de nieuwe, werkelijk groot-scheepse plannen op tijd klaar te hebben. Dan wordt niet verwezenlijkt, wat op papier staat, hoewel het geld beschikbaar is. De Minister moet hier geen pardon kennen en desnoods moeten particuliere bureaus te hulp worden geroepen om te zorgen, dat het werk ononderbroken kan doorgaan. Want alleen als dat lukt heeft Minister Van Aartsen ten volle bereikt wat hij, tot vreugde van velen, zich voorstelt te doen.

*** Het span

De A.R. Tweede Kamerfractie heeft twee „zwarte jongens” naar voren geschoven. Zij en uitsluitend zijzelf maakt uit wie de voorzittershamer van de fractie zal hanteren. Die beslissing is — naar wij vernemen — op Prinsjesdag op efficiënte wijze tot stand gekomen.

De heer J. Smalbroek zag zijn waarnemend voorzitterschap omgezet in een definitieve aanwijzing, terwijl de heer B. Roolvink tot tweede voorzitter werd gekozen.

Misschien klinkt het wat oneerbiedig als we van „zwarte jongens” spreken. We willen hiermee echter aanduiden dat beiden op hun terrein mannen met grote capaciteiten en ervaring zijn.

De heer Roolvink vooral op het uitermate belangrijke sociaal-economisch terrein en de heer Smalbroek op de gebieden, die hij al sinds jaren onder zijn — steeds gespitste — aandacht heeft.

Beiden hebben respectievelijk als voorzitter en tweede voorzitter van nu af aan echter ook verantwoordelijkheid voor het gehele werk van de fractie. Ook dat is hun wel toevertrouwd.

Moge onder leiding van dit „span” veel gepresteerd worden en moge daarop vooral Gods zegen rusten.

DEZE WEEK

- De troonrede (pag. 1)
- Actuele commentaren (pag. 2, 3 en 5)
- Maleisië (pag. 4)
- Spoorwegen jubileren (pag. 6 en 7)
- Z.O. Azië in de branding (pag. 8)

VOLGENDE WEEK

- De Rem-debatten
- Consequenties van de miljoenennota
- Problemen van de middenstand

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

◆◆◆ Nogmaals: de zondag

Geachte redactie,

Het zij mij vergund een paar opmerkingen te maken naar aanleiding van hetgeen „Dorpelwachter” schreef over de „Zondag”. Hij schrijft dat er in de jonge christengemeenten op zondag normaal gewerkt werd en men dan in de avond bijeen kwam voor Woord en Sacrament. Men hield echter naast de „zondag” óók nog de sabbath. Uit reactie tegen het Judaïsme verrichtte men op de eerste dag van de week arbeid. Bovendien was het rusten op twee dagen in de week wel wat veel. De „joodse” sabbat werd langzamerhand afgeschafte en de christelijke zondag behouden. Iets later schreef Tertullianus dat wij op de dag des Heeren onze bezigheden moesten uitstellen.

Dorpelwachter heeft bezwaar tegen „slapende vaders” op de zondagmiddag, maar hij vergeet dat vele vaders daar grote behoefte aan hebben. Denk maar eens aan de boeren. De meesten rusten elke middag enige tijd en zou dat dan op zondag niet mogen? De zondag is ten slotte ook gegeven tot een „rustdag” in navolging van onze Schepper. Dorpelwachter stelt dat middagdutje blijkbaar op één lijn met het bezoeken op zondag van een voetbalwedstrijd! De rustdag is een groot geschenk van God. Heb toch medelijden met die voetballers die van die rust zo weinig genieten. Die niet weten van dat grote Godsgeven. Die ook onkundig zijn van Gods scheppingsordinantie voor alle volken en alle tijden. Wie aan zo'n wedstrijd deelneemt als toeschouwer, bezondigt zich evenzogoed als zij. Vervolgens behoeven de kinderen zich toch niet te vervelen als vader een poosje gaat slapen? Ze kunnen wat lezen of spelletjes doen? Voor losbandigheid kan gewaarschuwd.

Ten slotte: het ijsje. Als het kopen van een ijsje op zondag voor de ouders een probleem is zodat zelfs „het angstzweet” bij de ouders zou moeten uitbreken als hun kind er om vraagt, dan is er toch iets niet in orde. Ook die ijscoman mag en moet na zesdaagse arbeid een rustdag hebben. Wees toch barmhartig tegenover die mensen! Geef ook een goed voorbeeld aan anderen. Nu ja „dorpelwachter” zal dat ijsje wel op zaterdag kopen, maar hij veroordeelt een ander niet die het op zondag doet. Zal het kind, dat op zondag een ijsje koopt, later bezwaar hebben in het kopen op zondag van andere verfrissingen als bier of limonade? Zal het dan bezwaren hebben tegen verkoop van allerlei artikelen op zondag?

Wie in het kleine getrouw is, zal het ook in het grote zijn.

Benschop.

E. van Oosterom.

Naschrift

Ik zie niet in dat door het afschaffen van de sabbath en het invoeren van de zondag, de sabbathsgeboden (en verboden!) ook voor de zondag gelden.

Wat betref de slapende vaders op zondagmiddag schijn ik op enkele zere tenen in den lande getrapt te hebben (wat ook wel een beetje de bedoeling was). Natuurlijk misgun ik de moede landbouwer zijn welverdiende rust niet maar hun aantal loopt terug en dat der natuurlijke zondagsrustenden neemt toe.

De zwoegende en sportende lieden op de groene mat zijn volgens brieveschrijver te beklagen en bezondigen zich. Ik vind dit een oordeel dat ik mij niet durf aan te matigen en dat ik dan ook voor rekening van brieveschrijver laai. Heerlijk als je zo precies weet wat zonde is en wat niet.

Het doen van spelletjes op zondagmiddag met slapende ouders vind ik door de praktijkbril bekeken nogal gevaarlijk. Ik heb er heel wat zien ontsporen tijdens de slaap der ouders!

Een principieel punt komt aan de

VREUGDE IN FRIESLAND

Het is bekend, dat Leeuwarden een standbeeld heeft voor een koe en Groningen een monument voor het peerd van Ome Loeks. Onlangs was er een ontmoeting tussen de Groninger en de Leeuwarder Raad. Uit de postrepresentatie werd toen een etentje bekostigd, waaraan ook journalisten deelnamen. In een gesprek aan een van de tafeltjes werd de gedachte geopperd, in Leeuwarden méer monumenten op te richten. Voor „beroemde” personen, in Leeuwarden geboren. Een voor Havank (het zou een „beeld” van de Schaduw kunnen zijn) een voor Kokadorus, de beroemde standwerker van het Amstelveld. Hij was in Leeuwarden geboren en heette eigenlijk Linnewiel. Maar dat is weer een verbastering van Luneville, uit welke stad de Joodse familie afkomstig was, die zich in de Franse tijd in Leeuwarden vestigde. De volledige naam was dan ook Meyer Linnewiel, van Meyer-Luneville. En dan een monument voor Mata Hari. Zij was eigenlijk een juffrouw Zelle. Haar vader was pettenkoopman in Leeuwarden. In de pettenbranche ging vroeger meer om dan tegenwoordig. Mejuffrouw Zelle trouwde met een KNIL-officier, ging mee naar de Oost, scheidde van haar man, en vestigde zich als naaktdanseres in Parijs. In de nachtclubs maakte zij indruk niet door haar danskunst, wel vanwege haar lichaam en haar verhalen. Want zij noemde zich Mata Hari, ook van de dag, en vertelde dat zij afkomstig was uit Voor-Indië, tot een voornaam kaste behoorde, en door de Brahmaanse priesters was gewijd. Tijdens de eerste wereldoorlog werd zij wegens spionage voor de Duitsers gegrepen en in Vincennes gefusilleerd.

Het Vrije Volk maakte in de Friese editie er een „verhaal” van. De wethouder Tiekstra, minnaar van de schone kunsten en met name van de literatuur, zou met plannen rondlopen, om drie monumenten in Leeuwarden op te richten, voor drie beroemde oud-Leeuwarders, Havank, Kokadorus en Mata-Hari.

Dit luchtige verhaal... werd serieus frontpagina-nieuws in de Hollandse bladen.

En in Friesland zeggen ze: ze zijn er weer eens een keer ingetippeld.

orde als brieveschrijver stelt: „De ijscoman moet ook een rustdag hebben na zesdaagse arbeid.”

Deze zaak is herhaaldelijk in onze eigen politieke krina ter sprake gekomen in verband met de gewetensvrijheid van de ander. De slotzin heeft natuurlijk mijn volledige instemming maar nogmaals: laten we elkaar niet alleen be- of veroordelen op uiterlijkheden van ijsjes en dutjes. Dan breekt mij het angstzweet uit.

DORPELWACHTER

Verzekeringsagenten

De heer Roolvink (A.R.P.) heeft aan de Minister van Financiën de volgende vragen gesteld:

1 Heeft de Minister kennis genomen van de publikaties in de verzekeringspers, waarin ernstige kritiek wordt geleverd op de algemene maatregel van bestuur betreffende de vakbekwaamheidseisen van gevolmachtigde agenten en in het bijzonder op de daarop betrekking hebbende uitvoeringsvoorschriften?

2 Is het juist, dat in het bijzonder door de ministeriële beschikking van 13 juli 1964/Nr. A4/8773 in de verzekeringswereld, in het bijzonder bij de gevolmachtigde agenten en de verzekeraars grote onttellingen is ontstaan, omdat hierdoor zeer vele bonafide, zorgvuldig geleide bedrijven van gevolmachtigde agenten op een onredelijke wijze in hun bestaan worden bedreigd, althans verhindert worden hun nuttige functie in het verzekeringsbestel te vervullen?

3 Is het de Minister bekend, dat met name aan de voorwaarde tot ontheffing, gesteld in artikel 1c en 3e van voormelde beschikking, de eis, dat ten minste 25 procent van het premie-inkomen als gevolmachtigd agent, resp. 20 verzekeringen zijn tot stand gebracht door bemiddeling van tenminste drie in Register A ingeschreven tussenpersonen, in het algemeen slechts zgn. beursgevolmachtigden kunnen voldoen, doch de andere, niet ter beurse werkzame gevolmachtigde agenten in het algemeen niet?

4 Is er enige grond voor de bevestiging in voornoemde publikaties, dat de materiële inhoud van de thans getroffen maatregelen aanmerkelijk afwijkt van hetgeen de Commissie van Advies betreffende de Wet Assurantiebemiddeling o.a. in haar advies van 1 juni 1961 heeft bepleit?

5 Geeft de kritiek de Minister aanleiding de uitvoering van de maatregelen te schorsen en zodanige maatregelen te treffen, dat slechts de zgn. schijnvolmachten worden uitgesloten, doch de reële volmachten kunnen blijven uitgeoefend?

OHRA
ARNHEM

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden

lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen.

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

9e druk. Gebonden f 8,50
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Elke automobilist, vooral als hij veel in de grote steden rijdt, vindt wel eens een bonnetje op zijn voorruit. Daarmee wordt hem verteld dat hij een parkeerverbod heeft overtreden, of de parkeerschijf niet heeft gebruikt, of langer is blijven staan dan de parkeermeter toestaat. Zo'n bonnetje betekent straf en straf betekent betalen.

Het ziet er naar uit dat we binnenkort permanent gestraft zullen worden voor het hebben van een auto, permanent een bonnetje op de voorruit zullen hebben. Er zijn ruim een miljoen auto's in ons land, dus ruim een miljoen bonnetjes. En al die bonnetjes moeten samen per jaar zo ongeveer 75 miljoen gulden opbrengen. Een eenvoudig rekensommetje leert dat dit de automobilist dus zo'n kleine 75 gulden per jaar gaat kosten.

Het is overigens voor een bijzonder goed en nuttig doel, dat autorijdend Nederland deze extra belasting, die in de Troonrede en de Miljoenennota is aangekondigd, gaat opbrengen. Het is namelijk de bijdrage van de automobilisten in het Wegenfonds, dat ingesteld wordt om in versneld tempo ons wegennet te kunnen uitbreiden, en verbeteren.

Voor zo'n goed doel mag de regering best een extraatje van de autobezitters vragen. Jammer alleen, dat de regering blijkbaar is vergeten, dat

zij dit extraatje al heel lang vraagt en krijgt. Bijvoorbeeld in de vorm van wegenbelasting (1963: 213 miljoen gulden), benzine-accijns (nog pas verhoogd, in 1963: 510 miljoen gulden), verder nog wat kleingelden zoals een forse omzetbelasting op nieuwe auto's. Dat is bij elkaar al een aardig Wegenfonds, zouden we zeggen, maar de regering ziet dat al jarenlang anders. Zij stopt de helft van de belastingen, die de automobilisten opbrengen, in de algemene pot ten bate van het algemeen belang.

Nu hebben wij altijd gedacht dat in een beschaafd welvarend land een behoorlijk wegennet dat aangepast is en blijft aan de behoeften, óók een algemeen belang was. Omdat de mogelijkheid van een vlot en efficiënt vervoer van personen en goederen een algemeen en een economisch belang is; omdat bij rampen de brandweer en de hulpcolleges zich snel moeten kunnen verplaatsen; omdat er ziekenvervoer van de ene plaats naar de andere mogelijk moet zijn en vervoer van militairen; omdat ministers en diplomaten snel van Den Haag naar Soestdijk moeten kunnen rijden; omdat bejaarden en invaliden een autootchtje moeten kunnen maken en omdat onze Duitse bezoeker, die het hele jaar door ons land binnenstromen, de kust moeten kunnen bereiken. (Zouden die Duitsers ook aan ons Wegenfonds moeten meebetalen; en de hoteliers en de „Zimmer-vermieter” die er zoveel geld aan verdienen?)

Onze regering denkt er anders over. Zij ziet een behoorlijk wegennet als een groepsbelangetje, waar die groep voor moet betalen. Het zou vreemd zijn als de Tweede Kamer haar niet op die vergissing zou wijzen!

★ ★ ★ Hoofdzaak

Er is nog al wat kritiek gespuid op de wijze waarop de regering het Wegenfonds denkt te financieren. Met name de invoering van een weggeld, zit veel scribenten hoog. Dat leidt er uiteraard toe dat het laatste woord hierover nog niet gezegd is en er misschien nog veranderingen in de plannen komen, die meer voldoening schenken.

Eén ding staat als een paal boven water. Dat is het feit dat er grote aandacht van de kant der regering bestaat voor de verkeers-situatie. De instelling van een Wegenfonds wordt alom toegejuicht.

Dat is de hoofdzaak, waarop wij graag de aandacht vestigen door er nog eens uitdrukkelijk op te wijzen.

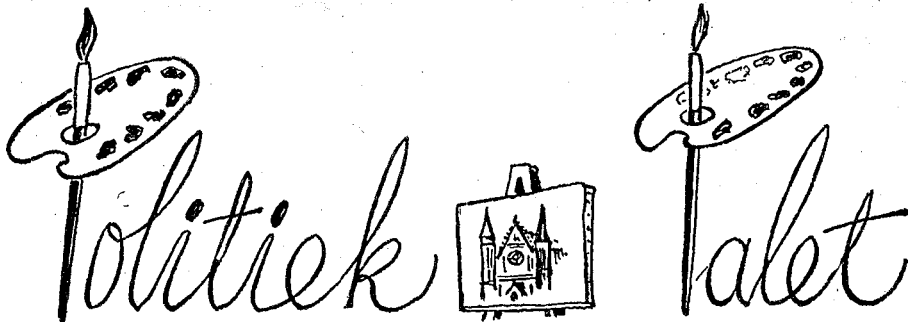
Laat men niet het badwater der kritiek, het kind weggoien.

Want dan worden allen, die zich dagelijks in het steeds benauwendere wordende verkeer moeten begeven (én hun thuisblijvende gezinsleden), het kind van de rekening.

Wij zijn minister Van Aartsen dus erkentelijk voor zijn initiatief. En wij zijn er van overtuigd dat er met hem te praten valt over de wijze van realisering van dit grootse project.

★ ★ ★ Verschuiven?

De heer Beernink heeft het seizoen der radio-uitzendingen voor de C.H.U. geopend. Hij liet de verschillende politieke vraagstukken, die om een oplossing vragen, de revue passeren. Daartoe behoorde — uiteraard — ook de zogenaamde anti-Remwet. Mr. Beernink maakte daarover letterlijk deze opmerking: „Het is denkbaar, dat Kamerleden, die de regering willen steunen in haar streven om de Nederlandse strafwet op het (REM)eiland van toepassing te laten zijn en dus voor de eigenlijke wet stemmen, later bezwaar zullen maken om de Telegraaf- en Telefoonwet op het eiland te laten gelden, waardoor tegen de REM-uitzendingen kan worden opgetreden. Dat zal mede afhangen van de alsdan geldende omstandigheden”; tot zover het citaat. Wat betekenen die woorden? Vormen ze een annonce, een suggestie of alleen maar een analyse der mogelijkheden? Het dagblad „De Telegraaf” heeft de heer Beernink begroet als ware hij de redder van de REM. Of de heer Beernink zelf tot de Kamerleden behoort die deze verschuiving van de blijkbaar pijnlijke operatie willen bewerkstelligen, kan eerst over enkele maanden blijken. Misschien heeft „De Telegraaf” dus te vroeg gejuicht; misschien ook niet. Na de woorden van Mr. Bos in de Tweede Kamer weten we het nog niet precies, en dat is jammer. Vast staat in elk geval, dat het wel bijzonder merkwaardig zou zijn, indien het REM-eiland wel onder de Nederlandse strafwetgeving wordt gebracht, doch dat andere wetten er niet zouden gelden. Als dat précédent geschapen wordt, kan men in de toekomst nog wel eens gekke dingen zien gebeuren. We zien namelijk al een Zwolsman-eiland uit de baren oprijzen waar — door toedoen van de Staten-Generaal — wel de strafwetgeving geldt, maar bijvoorbeeld niet de Loterijwet en ook niet de Prijzenwet...! Misschien zal zich nog wel eens een belastingvrije archipel rondom de Nederlandse kust slingeren. Er worden door manipulaties met de REM-wet ongeremde perspectieven geopend. In alle ernst: zal zodra minister Scholten vrijwel moeiteloos zijn Anti-Remwet door het parlement gekregen heeft — als wij het goed zien — het zware sleperskarwei voor minister Van Aartsen beginnen, die dan de Telegraaf- en Telefoonwet op het eiland van toepassing moet doen worden? Maar wie weet welke verschuivingsmogelijkheid dan intussen weer aan een of ander politiek brein ontsproten is... Het zou kabinet en Kamer, die in de Troonrede een nieuwe Omroepwet hebben horen aankondigen, sieren als zij nu maar meteen op zee schoon schip maakten.

Uit een flard van een tv-reportage over prinsjesdag ving ik van de verslaggever alleen maar de woorden op: „...achter de gouden koets reed WEER...”, en dat WEER deed het hem. Er klonk voor mij een vleugje routine uit, waarachter ik een chronische vermoeidheid vermoedde. Maar misschien was het ook mijn privé-verveling die ik daar de tv-prater in de schoenen schoof. Heeft u dat ook wel eens? Dat gevoel van: daar heb je dan de gouden koets WEER, en de pluimpeerden WEER, en de brave blinkende decoratie-borsten WEER, en de misschien wel andere maar dan toch precies dezelfde pilaarheilige hofdames WEER, en het stralende oranjezonnetje WEER of geen WEER wel of niet. O vrienden, de traditie is voor wie dat niet zo in zich heeft zo uitputtend. Maar ik hoor het al. U heeft daar helemaal geen last van. U hoort tot de altijd weer ademloze luisteraars naar het eeuwige sprookje. U kijkt altijd weer met schitteroogjes naar de vergulde koets en hoopt op de spoedige komst van kleurentelevisie. Terwijl andere gelijkgestemde zielen en ik geneigd tot allerlei kwaad er eigenlijk op wachten dat er hier of daar eens een wiel van de wagen loopt, verlangt u van ganser harte ook een halve prinsjesdag lang in de gegaloneerde feesttooi van onze senator Algra rond te stappen.

Misschien zou het niettemin ieders instemming kunnen hebben als er eindelijk eens een beetje verandering in de opzet van de Haagse praalparade kwam. Een beetje fantasievolle afwijzing op de vroeg-oud makende eenvormigheid van het jaarlijkse trippel trappel trippel trapfeest op het Binnenhof. Er zal ook nu wel eens iets veranderen. Maar dat gaat dan om details die pas dertig jaar later in een boek van Van Raalte aan het licht komen. En je denkt wel eens oneerbiedig: zou de Koningin nou nooit eens... Maar dat zijn nu eenmaal van die dingen waar je niet kunt schrijven als je er wel achter komt.

Overigens — nu we het er toch over hebben — er was eigenlijk een kleine verandering. Volgens mededeling van de rijksvoorlichtingsdienst droeg onze

vorstin namelijk dit jaar geen robe maar gewoon een japon. Een nominale gedaantewisseling die wel eens het gevolg geweest zou kunnen zijn van een beslissing op topniveau.

Het kamerpresidium zal er weer net zo uitzien als vorig jaar. Nummer één Van Thiel, nummer twee Bommer, nummer drie Stoffels-Van Haaften. Behalve dat Van Thiel volgens doorgaans welingelichte Haagse kringen op Bommer stemde en Bommer op Stoffels, kregen de nummers een en twee zo ongeveer alle mogelijke stemmen. Alleen met mevr. Stoffels bleek men niet en bloc akkoord. Zij verspeelde negen stemmen. Drie aan haar liberale collega mevr. Van Someren-Downer, de vermaarde zuilenmepper, drie aan de anti-revolutionaire Kieft, die nog steeds niet weet wie hem via een verkiezing van tijd tot tijd de mond wilde snoeren, eentje aan Zegeering Hadders, voorzitter van de afdeling paardenhouderij van het landbouwschap, en eentje aan de eenzaam voortschrijdende reformator Jongeling (GPV). De stem voor Jongeling was in de Kamer een lachertje. Waar kwam die stem vandaan? Dat weet je met schriftelijke stemmingsen natuurlijk nooit zeker. Was het een onverantwoordelijke grapjas onder de parlementariërs? Die hebben we in Den Haag niet. Wie dan? Denk nou eens even goed na. Uit welke partij hoort een voorman te komen? Ja, uit de beste partij. En wie vertegenwoordigt in zijn eigen ogen de beste partij? Ja. En wie zou dus, als hij helemaal principieel tot het einde toe wil zijn, op Jongeling hebben moeten stemmen? Nou ja, je weet het natuurlijk nooit.

Nog even over de traditie. Er zijn mensen die daar zo dol op zijn dat zij deze met gepaste middelen proberen uit te breiden. Dat is ook het geval met dat koffertje voor de derde dinsdag. De grote Lieftinck is er kort na de oorlog mee begonnen zijn Miljoenennota in een eenvoudig cadeau gekregen fiber koffertje naar het parlement te dragen. Hofstra zag het er zo niet in. Maar Zijlstra heeft het ding weer gehanteerd. Omdat het koffertje een beetje sleets werd heeft de 150-

★ ★ ★ Draaiende Spaak

De uitspraak in de Troonrede dat er „een nauw verband moet worden bewaard tussen de Atlantische samenwerking en de Europese integratie” is niet zo maar een frase. Het is meer dan ooit een harde noodzaak. Wij zien er een waardig antwoord in op de suggestie die de Belgische minister van buitenlandse zaken, Paul Henri Spaak, onlangs deed.

Die suggestie — n.l. om het maar eens voor drie of vijf jaar met een Europese politieke unie te proberen — is niets minder dan een knieval voor president De Gaulle.

Wat De Gaulle wil kan in het kort als volgt worden samengesteld:

Een Europa van in naam soevereine staten („l'Europe des patries”), waarvan de regeringsleiders en hun mi-

nisters periodiek samenkomen om in het geheim allerlei regelingen te treffen. Parlementaire controle daarop zal heel moeilijk zijn en van „een eendrachtige volgens democratische beginselen”, waarover de Troonrede sprak komt niets terecht.

Verwezenlijking van het plan (Fouchet), zou de ondergang van de huidige vorm van open en publieke samenwerking in de bestaande Europese Gemeenschappen betekenen. Al is het ook thans in de Europese samenwerking niet alles botertje tot de boom, wij prefereren die vorm en de verdragmatige opzet daarvan verre boven de denkbeelden van De Gaulle. Al was het alleen al omdat in zijn denkwijze de rechtspositie der kleinere staten ongeregeld blijft en Frankrijk daar ten volle de kans krijgt te domineren. Ook het Atlantisch bondgenootschap zou dan een andere inhoud krijgen.

België en Nederland hebben — met Italië en het Duitsland van Erhard — in grote trekken één front tegen De Gaulle's ambities gevormd.

Die eensgezindheid heeft op z'n minst een dreun gekregen door de onverwachte draai van Spaak. Vooroverleg met zijn collega Luns bleek hij niet nodig

jarige staatsdrukkerij minister Witteveen een nieuw koffertje aangeboden. Het is een perkamenten showkoffertje geworden met blauwe zijde erin en gouden letters erop. De redenering: met een mooi koffertje meer kans op een mooie traditie. Het is natuurlijk een aardig gebaar. En de man die het bedacht heeft verdient een tientje uit de ideeënpot. Het is alleen maar spijtig dat het koffertje — hoe kunstig het ook van nabij moge blijken — op enige afstand in het geheel niet oogt. Ik zat me al een tijdje af te vragen waarop het leek tot mijn buurman op de tribune als gewoonlijk weer de juiste kenschets gaf: dat is geen koffer, dat is een taartdoos. In afwachting van de jubilerende onderneming die de minister er een lederen draagriem bij geeft, kunnen we ons voorlopig bezighouden met de miljardennota die de minister uit zijn doos tevoorschijn goochelede.

Het heeft geen zin het hele verhaal nog eens op te rakelen zoals u dat uit vele krantenpagina's hebt kunnen vernemen. Laten we slechts even stilstaan bij een grappige vondst van onze minister en zijn financiële vrienden. De minister redeneert — voorzover ik het heb kunnen volgen — dat de stijging van de overheidsuitgaven in elk geval niet groter mag zijn dan de stijging van het nationaal inkomen. Dat is inderdaad een politieke overeenkomst waaraan men zich min of meer gebonden kan weten. Maar nu komt het. Zijn er extra uitgaven voor dringende zaken — zoals bijvoorbeeld wegen — en komen daar onmiddellijk extra inkomsten in de vorm van heffingen of retributies tegenover te staan, dan is er extra ruimte geschapen en is er niet aan de gewone ruimte op het budget geknabbeld.

Ik begrijp dat niet. Het is natuurlijk een hele daad het met een hooggeleerde en excellente voorman eens te zijn en dat zal ik dan ook niet proberen. Ik vraag alleen maar argeloos. Excellentie, als er nu om politieke redenen een zekere norm voor de stijging van het niveau van de overheidsuitgaven is uitgevonden, hoe is het dan mogelijk deze via een conjuncturele redenering onbeperkt te overschrijden. Inderdaad heeft het wegnemen van een beetje koopkracht (door heffingen) en het toevoegen van eenzelfde beetje koopkracht (via extra uitgaven) voor de conjunctuur nauwelijks gevolg. Maar het niveau van de overheidsuitgaven stijgt toch ook via deze manoeuvre? En hoe vaak kan dat herhaald worden? Ik snap het niet. En dat hindert niet want ik ben wel voor een beetje extra uitgaven voor urgente voorzieningen. Maar zullen de politieke vrienden van minister Witteveen in de VVD het helemaal kunnen snappen? P.

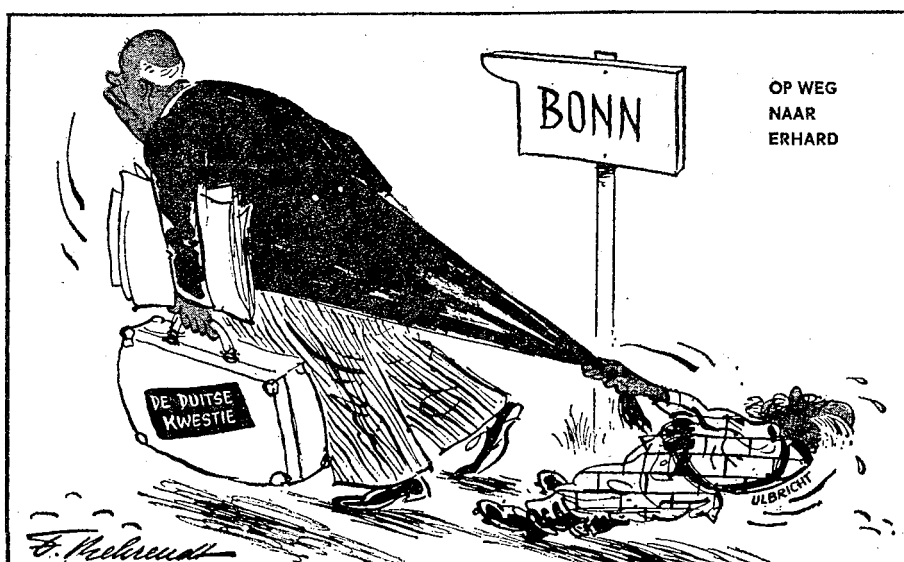
te achten. Gelukkig dat Spaak's woord in Europa geen wet is, want dan zou ook hij spoedig niets meer te zeggen hebben. Want dan maakt alleen De Gaulle de dienst uit. Intussen hebben de Europese Gemeenschappen door dit alles weer eens een wenk gekregen om ernst te maken met het zoeken van oplossingen voor hun problemen. Er zijn kapers op de kust, die zich met wat snelle successen roem trachten te verwerven. Zij zeilen graag de koers met de minste tegenwind (vanuit Parijs!). Er zal weer heel wat werk moeten worden verzet om Spaak's activiteit tot een storm in het bekende glas water te reduceren. Het beste middel is om de E.E.G. uit de nester te halen, waarin ze terecht gekomen is. En de heer Spaak is draaierig genoeg om ook daar weer aan mee te doen.

Luister...

op donderdag 24 september a.s. naar onze radio-uitzending.

Spreker: Mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats om 18.20 uur via Hilversum I (A.7.R.O.).

INTERBONDS

GESPREIDE BELEGGING IN BUITENLANDSE OBLIGATIES.

Vermogen in laatste vier jaar verviervoudigd tot meer dan f 40.000.000.-

Beurskoers ca. f 7,28 per participatie. Uitkering over de periode 1.5.'63-30.4.'64: f 41,44 incl. f 4,84 belastingvrij uit gerealiseerde koerswinst.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders:

LABOUCHERE & CO N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

Riskeert Soekarno een oorlog om MALEISIË?

VOOR het eerst sedert er sprake is van een conflict tussen Indonesië en Maleisië heeft Engeland laten doorschemeren, dat het er niet voor zal terugschrikken, aanvallen te doen op militaire doelen in Indonesië, als dat voor de verdediging van de onafhankelijkheid van de Maleisische federatie noodzakelijk mocht blijken. De situatie in dat deel van Zuidoost-Azië staat nog niet op „scherp”, want de Britse regering heeft in dit opzicht aan de militaire bevelhebbers in Maleisië geen blanco volmacht gegeven. Voorsnog lijkt het er op, dat van de Britse waarschuwing een preventieve werking moet uitgaan. Van de Indonesische reactie op dit gebaar van Engeland zal afhangen, of er in Zuidoost-Azië een nieuwe oorlog op grote schaal uitbreekt. Als president Soekarno er inderdaad de voorkeur aan geeft, niet langer te wachten met de al zo vaak aangekondigde vernietiging van de Maleisische federatie, dan zal Engeland niet anders kunnen doen, dan het volle gewicht van zijn militaire macht in de schaal te werpen. Australië en Nieuw-Zeeland zouden rechtstreeks bij een dergelijke militair conflict worden betrokken en ook de Verenigde Staten zouden niet werkeloos kunnen toezien.

MISLUKT

In Indonesië beseft men dit terdege. Dat was overigens al voor de stichting van de Maleisische federatie het geval. De regering te Djakarta heeft dan ook van alles en nog wat gedaan om te voorkomen, dat de te vormen federatie militaire bondgenootschappen zou sluiten, met name met Engeland. Toen president Soekarno zich realiseerde, dat Maleisië toch een feit zou worden, probeerde hij de nieuwe staat te laten opgaan in Maphilindo, een te vormen federatie tussen Maleisië, de Philippijnen en Indonesië. Een van de belangrijkste voorwaarden voor te tot stand koming van deze federatie was echter, dat militaire bondgenootschappen met andere landen moesten worden beëindigd. In Londen en Koeala Loempoeer bleek men echter spoedig reden te over te hebben om aan de goede gezindheid van de Indonesische regering te twifelen.

Maphilindo kwam nooit tot stand en inplaats daarvan ontketende Djakarta een felle campagne tegen Engeland, welks in Maleisië gelegerde troepen een bedreiging voor Indonesië zouden vormen. De Maleisische regering kreeg te horen, dat slechts van erkenning sprake zou kunnen zijn als alle buitenlandse troepen van haar grondgebied vertrokken zouden zijn.

NIEUW-GUINEA

Toen eenmaal duidelijk was gebleken, dat Maleisië met Brits militaire steun in de rug er niet aan dacht, voor de Indonesische eisen te capituleren, begon de regering te Djakarta ten aanzien van het grondgebied van de federatie eenzelfde tactiek toe te passen als die, welke tenslotte geleid had tot de „verovering” van Nederlands Nieuw-Guinea.

President Soekarno, die Maleisië wil verpletteren.

Er was echter een wezenlijk onderscheid. In de eerste plaats hebben de Indonesiërs Nieuw-Guinea nooit veroverd. Zij hebben dit gebied in handen gekregen omdat de Verenigde Staten

Djakarta kijkt naar Zuid-Vietnam

De situatie in Zuidoost-Azië.

tot elke prijs wilden voorkomen, dat er in Zuidoost-Azië om Nieuw-Guinea een oorlog op grote schaal zou uitbreken. Nederland werd niet op Nieuw-Guinea door Indonesische strijdkrachten, maar in New York met politieke middelen gedwongen, Nieuw-Guinea op te geven, via de Verenigde Naties aan Indonesië. Maleisië is echter geen gebied, dat zomaar weggegeven kan worden.

Het is — of Soekarno het nu wil of niet — een onafhankelijke staat. Bovendien wordt de veiligheid en onafhankelijkheid van deze bij verdrag gegarandeerd door Engeland. En dit land kan in Zuidoost-Azië zijn daar gestationeerde zee-, land- en luchtmachteenheden een enorme militaire kracht ontplooiën, die Indonesië op zijn grondvesten kan doen schudden.

AANLEIDING

Het moet dan ook worden betwijfeld, of Soekarno het zo ver zal laten komen, dat zijn eigen land gevaar gaat lopen, het doelwit van Britse vergeldingsaanvallen te worden. Eerder ligt het voor de hand, dat hij zal voortgaan met zijn huidige infiltratiepolitiek, in de wetenschap, dat Engeland het zich niet kan veroorloven, al te lichtvaardig tot het nemen van militaire maatregelen tegen Indonesië over te gaan. Als de Britse regering het besluit zou nemen, dergelijke operaties te bevelen, dan zou zij een gereede aanleiding moeten hebben. Niet alleen in de westelijke, maar ook in de Afrikaans-Aziatische landen zou zulk een beslissing aannemelijk gemaakt moeten worden, in het bijzonder bij de leden van het (Britse) Gemeen-

best. Zolang Indonesië er in slaagt, zijn ondermijnende activiteiten in Maleisië voort te zetten, zonder dat Engeland tegen het agressie plegende land kan optreden, verkeert de regering van Maleisië in een weinig benijdenswaardige positie.

Zij moet zich dan beperken tot het bestrijden van de infiltranten op haar eigen grondgebied en zal het risico lopen, dat haar positie in economisch en politiek opzicht ernstig zal worden ondermijnd. Een herleving van de communistische opstand, die enkele jaren geleden met zoveel succes was neergeslagen, is zeker niet denkbeeldig. De moeilijkheden in Singapore zijn ook niet uit de lucht komen vallen.

GELIJKENIS

Als Indonesië zijn huidige tactiek blijft volgen, heeft de situatie in Maleisië erg veel weg van de toestand in Vietnam. Ook daar zijn de Zuidvietnamese strijdkrachten er met de grootscheepse hulp van Amerikaanse zijde niet in geslaagd, de communistische infiltranten beslissend te verslaan. Het tegendeel is het geval. De communisten winnen steeds meer terrein en de bevolking van Zuid-Vietnam begint zich steeds meer af te vragen, of het wel

Premier Abdoel Rachman van Maleisië.

hebben zij achter de schermen een belangrijk aandeel in de demonstraties, die tegen de militaire regering van Zuid-Vietnam worden georganiseerd.

Het moet niet onmogelijk worden gedacht, dat er op een kwade dag een staatsgreep wordt ondernomen, die figuren aan de macht zal brengen, die willen proberen, een eind aan de strijd te maken door naar een „nationale verzoening” te streven. Toenadering tot Noord-Vietnam zou daarvan het gevolg kunnen zijn. De Amerikanen zouden een dergelijke ontwikkeling met de beste wil van de wereld niet kunnen tegenhouden. In Laos is hun dit ook niet gelukt. En het is duidelijk, dat Zuid-Vietnam betrekkelijk snel geheel in communistisch vaarwater terecht zou komen. Het is niet onmogelijk, dat men in Djakarta eenzelfde ontwikkeling voorziet wat Maleisië betreft en dat het zijn gehele tactiek zal baseren op een dergelijke verwachting. db

verstandig is, zich tegen de Viet Cong te blijven verzetten. Het leger van Zuid-Vietnam en de 16.000 Amerikaanse militairen, die met het modernste materiaal te hulp zijn gekomen, staan hier tegenover vrijwel machteloos. De enige oplossing zou gelegen zijn in een grootscheepse aanval op het gebied, van waaruit de strijd van de communistische infiltranten wordt geleid en waar manschappen, wapens en uitrusting vandaan komen. Dit is echter onmogelijk, zolang men in Noord-Vietnam de huidige tactiek blijft volgen.

Het incident in de Golf van Tonkin, dat leidde tot een Amerikaanse vergeldingsaanval op militaire doelen in Noord-Vietnam, was van betekenis, omdat het de vastbeslotenheid van de Verenigde Staten demonstreerde, niet terug te schrikken voor uitbreiding van de oorlog in Vietnam. Het legde de Amerikanen echter ook een beperking op, want zolang Noord-Vietnam formeel buiten schot weet te blijven, kan er geen sprake zijn van een militaire actie tegen deze communistische staat.

VOORBEELD ?

In Indonesië is men er van overtuigd, dat de strijd in Zuid-Vietnam op een groot fiasco zal uitlopen. En de gebeurtenissen van de afgelopen weken lijken ook inderdaad een dergelijke opvatting te ondersteunen. De militaire en politieke situatie in het land gaat zienderogen achteruit. De actie tegen de Vietcong-bellen is langzaam maar zeker een spel van kat en muis geworden. De opstandelingen lijken ongrijpbaar te worden en zelfs in de hoofdstad Saigon

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Vraagt uw bakker naar

TARVO-
BROOD

Uw bakker
Uw dokter

MOGELIJKHEDEN VOOR POLITIEKE VORMING

DAT het met de politieke belangstelling bij zeer velen niet is, zoals het eigenlijk zou behoren te zijn, het behoort hier niet diepgaand te worden uiteengezet. Wanneer men bijvoorbeeld de moeite ziet, die onze jongerenorganisatie, ARJOS, heeft om de jeugd van antirevolutionairen huize in grote aantallen bij haar werk te betrekken, heeft men geen nadere toelichting nodig.

Toch mag men het hier niet bij laten. Ons democratisch staatsbestel staat of valt met het meelevan

van de burgers. De verkiezingen voor raden, staten en kamers vragen van de inwoners van dit land een uitspraak, een bewuste keuze. En dat niet alleen. Het is voor het welzijnsgevoel van de burgers een levensnoodzaak, dat zij op zijn minst enig inzicht hebben in de dagelijkse gang van zaken bij de overheid, om het even of het nu de gemeente, de provincie of het rijk is. En om eerlijk te zijn, inzicht vooral in de problemen, waarvoor regering en Staten-Generaal dagelijks worden gesteld, is in deze tijd niet zo gemakkelijk te verwerven.

De vraag dringt zich op, of de voorlichting, die wordt gegeven, voldoende is om dat inzicht bij te brengen of op peil te houden. Men kan die vraag met ja en nee beantwoorden. Een bevestigend antwoord is op zijn plaats, wanneer men de voorlichting beziet, zoals die door overheidsorganen, pers, radio, televisie en niet in het minst door de politieke partijen wordt gegeven. Zij doen beslist hun best.

Men is echter geneigd een ontkennend antwoord op deze vraag te geven, wanneer men let op het effect van al deze voorlichting. Het is uitermate moeilijk, vooral voor niet-geschoolden, om uit de veelheid van feiten en meningen wijs te worden. En dit nog afgezien van de omstandigheid, of deze meningen en feiten — bewust of onbewust — juist worden weergegeven.

Zonder dat het in het algemeen nodig is, aan West-Duitsland een voorbeeld te nemen, zou men zich toch kunnen afvragen, of wij in ons land iets kunnen leren van een instelling, waarvan men over onze Oostgrens hoog opgeeft. Het is de Bundeszentrale für politische Bildung, de bondscentrale voor politieke vorming, een instituut, waarover in brede kring waarderend wordt gesproken.

Deze instelling gaat terug op de tijd van de republiek van Weimar. Zij had, na de ineenstorting van 1918, tot doel, het Duitse volk begrip bij te brengen voor de democratische staatsvorm. De tegenkrachten bleken sterker.

Met dezelfde bedoelingen is enkele jaren na de tweede wereldoorlog, om precies te zijn in 1952, de centrale weer opgericht. Zou het Duitse volk nu meer toegankelijk zijn voor de democratische waarden? Wanneer men zijn geestelijke vaders geloven mag, heeft het instituut in de afgelopen jaren veel nuttig werk verricht. En als men dit werk in oenschouw neemt, kan men zich dat voorstellen.

Het is begrijpelijk dat daarbij een zeer zwaar accent ligt op de opvoeding van de jeugd. Dat reeds op de scholen niet alleen kennis van de staatsinstellingen wordt bijgebracht, maar ook het democratische denken en handelen wordt bevorderd, is van groot belang. Daarover lopen ook in ons land de denkbeelden nauwelijks uiteen.

De wijze, waarop dit alles kan plaats hebben is

veelvormig. De Duitse instelling werkt voornamelijk door middel van publikaties, films en lichtbeelden. Van zeer groot nut bleek daarbij de vorming van de leerkrachten.

De Bundeszentrale subsidieert daartoe cursussen voor leraren in het Bundeshaus, het parlement in Bonn, waaraan onder meer vooraanstaande leden van de Bondsraad hun medewerking verlenen. Soortgelijke activiteiten hebben plaats op het niveau van de deelstaten, de Länder. Elke deelstaat bezit, zoals men in een bondsstaat mag verwachten, een eigen „Landeszentrale" voor politieke vorming.

De politieke belangstelling van de jeugd zelf wordt bovendien gestimuleerd door jaarlijkse prijsvragen, waaraan in klasverband kan worden deelgenomen. De winnende klassen worden onthaald op instructieve reizen naar belangrijke centra van bestuur in binnen- en buitenland, onder meer Straatsburg.

Een van de belangrijkste publikaties van de Bundeszentrale is het weekblad „Das Parlament". De inhoud van het blad bestaat hoofdzakelijk uit vrij uitvoerige en zo letterlijk mogelijke weergaven van de debatten in de Bondsraad en, bij belangrijke vergaderingen, in het Europees Parlement en de raadgevende vergadering van de Raad van Europa. Boekbesprekingen nemen voorts een zeer belangrijke plaats in en in de perioden, waarin de Bondsraad niet vergadert, biedt het blad uitvoerige reportages uit landen en werelddelen, die een opmerkelijke politieke ontwikkeling doormaken. Het geheel wordt gecompleteerd door een — doorgaans moeilijker te verteren — bijlage waarin onderwerpen worden aangesneden, die voornamelijk verband houden met Duitslands jongste verleden, het communisme en de Europese eenwording.

Men kan op dit alles terecht een beetje jaloers zijn. Als gevolg van de systematische aanpak wordt

een goed stuk werk geleverd, waarbij vooral de objectiviteit, die wordt nagestreefd, hoog te waarderen valt.

Nu zou men ons land onrecht doen, door het, wat de politieke vorming betreft, een achtergebleven gebied te noemen. Toch zijn zij, die politieke verantwoordelijkheid dragen, nagenoeg eensgezind in hun mening, dat nog veel verbeterd kan worden. Nederlandse Gedachten staat in deze opvatting bepaald niet alleen. De vraag is slechts, in welke vorm deze verbeteringen moeten worden gegoten.

- Een van de verbeteringen, waarvan oud-minister Cals zich een warm voorstander heeft getoond, is het invoeren van het vak maatschappijleer op de scholen voor voortgezet onderwijs. De discussie over de waarde en de meest wenselijke opzet van dit vak is nog gaande.

- Een andere, ook in Nederlandse Gedachten herhaaldelijk bepleite verbetering is het uitgeven van een analytisch verslag van de debatten in de volksvertegenwoordiging. Het lijkt geen twijfel, dat het van groot belang is, dat de gebeurtenissen in het parlement beter dan thans veelal het geval is onder de aandacht komen van het Nederlandse volk.

Gaat men echter praten over een enigszins systematische verwezenlijking van deze denkbeelden, dan stuit men al spoedig op moeilijkheden. Kan men de opzet van de Westduitse centrale zonder meer in ons land toepassen?

De bondscentrale behoort organisatorisch tot het ministerie van binnenlandse zaken, maar staat onder toezicht van een raad, die is samengesteld uit Bondsdagleden van verschillende politieke kleur. De activiteiten van het instituut worden uit de staatskas betaald.

Nu is het in ons land al lang geen zeldzaamheid meer, dat de overheid allerlei vormingswerk zowel zelf bedrijft als financieel steunt. In het algemeen wordt deze toestand ook als juist gewaardeerd. Maar hoe hoog ten ontzete de overheid ook wordt geacht, huiverig zullen velen tegenover de gedachte staan, dat de overheid ook zeer sterk op de voorgrond treedt bij het bevorderen van het democratische denken en dat zij verslagen publiceert van hetgeen in het parlement plaats heeft.

Laten wij eerlijk zijn, de doorsnee Nederlander vertrouwt de overheid daarvoor nèt niet genoeg. Hij houdt van een zuivere afgrenzing van de wederzijdse bevoegdheden. Het is — om een ander voorbeeld te noemen — mede daarom, dat de politieke partijen er in het algemeen wars van zijn, overheids-subsidie te ontvangen. In West-Duitsland is men, wat dat betreft, kennelijk minder argwanend. Daar is het regel, dat partij-instellingen overheids-subsidie ontvangen voor het verrichten van hun vormend werk.

Indien in Nederland het vormingswerk in bovengenoemde zin dus zou worden geïntensiveerd, dan zou dat in eerste instantie van de politieke partijen of beter van de volksvertegenwoordiging zelf moeten uitgaan. En om maar meteen het grote woord te zeggen: het parlement doet daarvoor momenteel veel te weinig. Deze constatering wordt overigens niet gedaan zonder er een tweede groot woord aan toe te voegen: het parlement mist daarvoor beslist de mogelijkheden.

Het parlement mist niet alleen deze mogelijkheden, het mist meer. Bijna zou men kunnen zeggen: het parlement is een verwaarloosd element in de Nederlandse democratie.

De meeste parlementariërs zullen waarschijnlijk zelf de eersten zijn, die dit toegeven. Zij kunnen de vinger leggen bij een zwakke plek, waarmee zijzelf dagelijks te maken hebben. Het parlement mist het apparaat om reeds de Kamerleden al het noodzakelijke inzicht in de regeringsproblematiek te verschaffen, dat zij bij het vervullen van hun belangrijke taak nodig hebben. De Kamerleden zelf bezitten veelal niet de mogelijkheid om zelfstandig de nodige feiten en achtergronden te verzamelen. Hoe ongelijk is de strijd met de ministers, die legers van ambtenaren achter zich hebben!

Nu dit al zo is, hoe zou het dan nog mogelijk zijn, dat de kamers bovendien nog op ruime schaal het volk voorlichten over hetgeen in het parlement gebeurt: een weekblad uitgeven, cursussen voor schooljeugd op touw zetten. Toch is zo iets nodig. „Den Haag" staat, althans in de ogen van een groot publiek, nog te ver af van de dagelijkse werkelijkheid van de man in de straat. De afstand naar „Den Haag" is echter kleiner dan dat grote publiek dik-

wijls denkt. „Den Haag" is geen wirwar van machinaties van hoge heren, die zich om het lot van „jan met de pet" niet bekommeren. Het gaat er alleen maar om, dat al deze kiezers een goede bril wordt opgezet, waarmee zij zien en, vooral, doorzien. v. P.

★ ★ ★ T.V. (I)

Televisie is een machtig publiciteitsmedium, zeker wanneer het gaat om de beïnvloeding van de openbare mening over belangrijke actuele vraagstukken. Elke omroepvereniging zal hier haar grote verantwoordelijkheid moeten kennen.

Verbazingwekkend was daarom op de avond van Prinsjesdag de uitzending van de N.C.R.V. van een vraaggesprek met de hoofdredacteuren van Het Vrije Volk en De Volkskrant, resp. dr. Th. W. van Veen en drs. J. M. M. van der Pluym. De N.C.R.V. heeft het in overeenstemming met haar beleid geacht deze uitzending te doen doorgaan ook al was te verwachten, dat zonder een gesprekspartner van prof. chr. huize dit gesprek geen objectief beeld zou geven van de politieke werkelijkheid in Nederland.

Op deze wijze was het mogelijk, dat door de heer Van Veen een niet weersproken, uiterst denigrerende opmer-

king werd gemaakt over het bouwbeleid van minister Van Aartsen onder het vorig kabinet. Dit trappen tegen het beleid van een vorige minister, waarbij de heer Van der Pluym instemmend knikte, moest dienen om de voortreffelijkheid van het beleid van minister Bogaers beter te doen schitteren. Dat het werk van minister Van Aartsen hier grof onrecht werd aangedaan was blijkbaar niet erg. Wij hopen, dat de N.C.R.V. zich in de toekomst minder gemakkelijk op dit „ruineuze" pad zal begeven.

★ ★ ★ T.V. (II)

Heel wat gelukkiger was de forumdiscussie, die de N.C.R.V.-televisie diezelfde avond onder leiding van prof. mr. I. A. Diepenhorst wijdde aan het vraagstuk van de belastingheffing in Nederland. De deelneming aan het gesprek door de heren dr. W. Albeda (secretaris CNV), J. Koster (voorzitter Chr. Bond van Schilderpatroons), W. Scholten (Tweede Kamerlid CHU) en prof. dr. J. Pen waarborgde ook een veelzijdige, evenwichtige benadering van het probleem.

Bijzonder gelukkig was de kans, die de maar al te veel vergeten middenstanders in het midden- en kleinbedrijf werd geboden om hun standpunt duidelijk te maken. De heer Koster maakte hier op uitstekende wijze een dankbaar gebruik van. Hij slaagde er in aan prof.

Pen de erkenning te ontlokken, dat het betalen van inkomstenbelasting door middenstanders met een inkomen beneden f 5.000 tot f 6.000 onjuist is. De heer Koster kon hieraan toevoegen, dat 40 procent van de middenstanders inderdaad niet meer dan f 6.000 inkomen geniet. Hij kwam op voor het recht van deze mensen om als middenstandsgroep te blijven voortbestaan, niet alleen uit hoofde van groepsbelang, maar ook vanwege het algemeen belang, dat hiermee gemoeid is.

De heer Koster vroeg deze nijvere groep van mensen, die zich langzamerhand in Nederland vogelvrij verklaard waant, niet langzaam uit te roeien. In

drie jaar tijds moesten niet minder dan 3000 bedrijven de deuren sluiten.

Wij menen met de heer Koster, dat de overheid moet waken tegen het aankweken van een mentaliteit, die bij de middenstand een ontstellend onbehagen te weeg brengt. Het gaat hier om meer dan 300.000 ondernemingen en meer dan een miljoen mensen werkzaam in het midden- en kleinbedrijf. Behalve principiële overwegingen met betrekking tot onze maatschappij-structuur, dwingt ook het grote getal hier tot een meer rekening houden met deze bevolkingsgroep, die fiscaal, sociaal en economisch steeds de zwaarste slagen krijgt te incasseren.

Internationale en interkerkelijke VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND"

(full gospel business men's fellowship internationaal)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is: ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergaert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. 249476. Postbus 1861.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUIDDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

**ZUID. NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN**

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 5888*

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Auto-groupage naar Scandinavië

BONGERS WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)

Telefoon (01860) - 2050

GRONINGEN

sparen...
CHR. COOP. SPAARBANK
Eigen Haard g.a. (6 mnd opzegging)
4% rente
Lopendediep 7 - Groningen - Telefoon 05900-27802 - bij de Kijk in 't Labrug

Spaarrente 3 1/4 %
Spaarrente leden 3 1/2 %
Jeugdsparrente met 10% premie 3 1/2 %

TALENS

de grootste overhemdenzaak

(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48

Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telexnummer: 53073

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende

en onroerende goederen

verzekeringen en hypotheek

Telefoon 05983 - 360

**clarus
hiberna**
de nieuwe v-e-i-l-i-g-e
petroleum-straalkachel

„Bonte Hoek”

**BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)**

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

**Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik**

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 32
HEERLEN: Stationsstraat 9

GEEF DIT BLAD DOOR!

DE Nederlandse Spoorwegen bestaan 125 jaar. Dat wil dus zeggen, dat het zogenaamde ijzeren paard jubileert. De spoorwegen jubileren onder meer door het organiseren van een tentoonstelling, die „Van stoom tot stroom” genoemd is. Dat is een juiste benaming, want in die naam zit de evolutie die de spoorwegen ondergaan hebben.

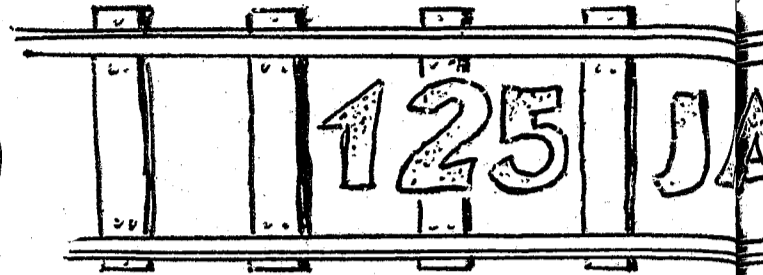
ER zou stellig een dik geschiedenisboek over de Nederlandse Spoorwegen geschreven kunnen worden. In dat boek zou vermeld moeten worden de boer die omstreeks 1840 een schutting om zijn lang geplaatst wilde zien omdat het vliegende stoomding er langs kwam rijden en zijn rook uitbraakte over zijn land, hetgeen het bederf van de melk en ziekte en dood voor zijn koeien heette te veroorzaken. Die boer zou zeker met naam en toenaam genoemd worden in het hoofdstuk: Tegenstanders van het eerste uur.

Tegenstanders waren er in 1839 velen! Hoeveel predikanten hebben zo'n honderdvijftientig jaar geleden niet van de kansel af gewaarschuwd tegen het verderfelijke ijzeren wonderding, dat zonder door een paard getrokken te worden zich voortrepte door het land en dat onheil zou veroorzaken?

Het is allemaal nogal meegevallen. Natuurlijk, er zijn verwoede tegenstanders van de spoorwegen gebleven, tegenstanders tot hun dood toe. Maar een andere generatie heeft beseft, dat de spoorwegen in feite een eeuw van grote vooruitgang hebben ingeluid. De trekschuit vond al vrij spoedig nadat de spoorwegen kwamen, geen aftrek meer. Liever ging men met de spoorwagen, dat razendsnelle ding dat met wel veertig tot vijftig kilometer in een uur de mens wist te verplaatsen van stad naar stad, van dorp naar dorp.

Nu ja, alle begin was moeilijk. De toen Nederlandsche Rijnspoorweg geheten onderneming had een winterdienst van Amsterdam op Utrecht en Arnhem. Die winterdienst omvatte drie vertrekmogelijkheden per dag. Vanuit Amsterdam ging het om 7.45 uur, 11.55

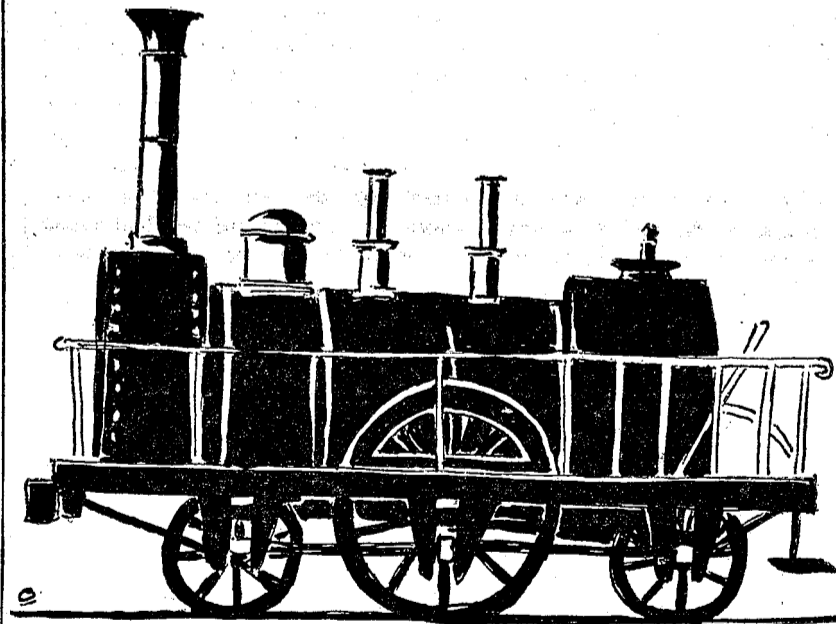
VAN STOOM.

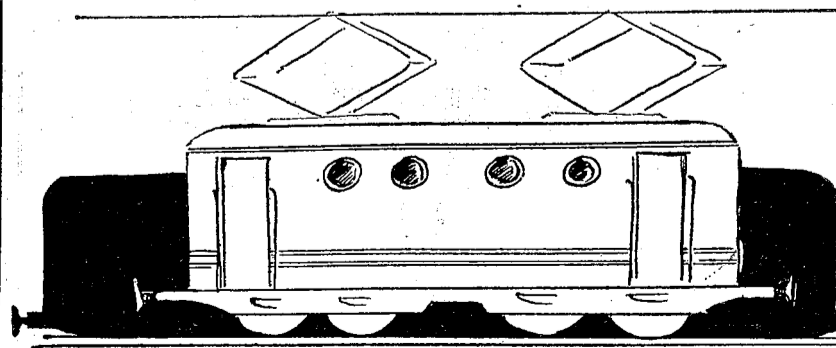
uur en 5.27 uur. Passagiers dienden een kwartier vóór het vertrek aanwezig te zijn.

Overigens vond men in de dienstregeling wel iets meer poëzie dan tegenwoordig. Zo werd vermeld dat de treinen naar Arnhem te Maarn bij herberg de Plattenburg zouden stilhouden; dan moest men echter wel tijdig laten weten, dat men zulks wenste.

Het ijzeren paard

van een eeuw geleden . . .

. . . en van heden

Het was op 20 september 1839 dat eerste spoorlijn in gebruik genomen werd. Er was veel belangstelling, maar veel mensen namen zich heilig voor en nooit in dat gevaarlijke snelle plaats te nemen. Velen zullen zich niet gerealiseerd hebben, wat de vinding van de stoomketel betekende. Want door middel van stoom werd de trekkraft verkregen en meer dan een eeuw werd van stoom gebruik gemaakt voor de voortbeweging. Tot ook een einde aan kwam... Op 8 januari 1958 reed de laatste stoomlocomootoomafblazend zijn laatste baan. Toen had de stroom, dat wil zeggen de elektriciteit het gewonnen. Men toen het zover was, hadden de Nederlandse Spoorwegen al heel wat vindingen achter de rug.

In de eerste tijd van haar bestaan had de spoortrein te kampen tegen reeds genoemde tegenstand van een aantal mensen. Toen in 1859 een ladingmeester een belangrijke diefstal gepleegd, meende de spoorwegdirectie fors te moeten optreden, opdat de tegenstanders van de spoortrein er munt uit zouden slaan voor hun besting. Er werd toen door de directie een bekendmaking opgesteld, die aanplakbiljet aan het publiek ter kennis gebracht werd. Als we deze bekendmaking lezen, spreekt de tijd, de standigheden en de opvattingen van te dier tijde gehuldigd werden in een epistel een woordje mee.

Bekendmaking

„De directie acht het ter waarborging niet ongepast algemeen bekend te maken, dat de ladingmeester Biekerhoorn te Emmerik ter zake van een diefstal in dienst der Maatschappij verbaand is tot 5 jaren tuchthuisstraf, wijl hij daarna nog gedurende 5 jaren onder opzicht der Politie is gesteld. Nog een aanleiding van dien is den Beambten der Maatschappij dringend aanbevolen om op het personeel onder hunne diens staand, een nauwlettend toezicht te doen houden. 19 Augustus 1859. De Directie.”

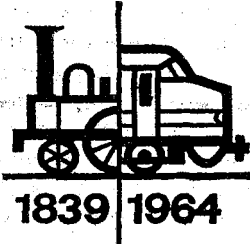
Het origineel van dit aanplakbiljet te zien in het spoorwegmuseum. Wellicht is het velen onbekend, maar onze spoorwegen hebben een eigen museum, waar van alles en nog wat te zien is. Vroeger had men in Utrecht station Maliebaan; dit is echter al niet meer als zodanig in gebruik.

oorlog kapot was, maar ook wat er vernieuwd is, dat is allemaal te zien op de expositie Van stoom tot stroom. Zelfs als men in 't geheel geen technische knobbel heeft, dan nog is het bezoek aan deze tentoonstelling de moeite waard!

Spoor en toekomst

Niet alleen hoe het vroeger was of hoe het nu is kan men bij „Van stoom tot stroom” zien, — men krijgt ook een inzicht hoe het in de toekomst zal zijn. Zo zullen in de komende tien jaren alle treinen voorzien worden van een automatische treinbeïnvloeding. Een gevoelige ontvanger aan de onderkant van de trein zal langs elektronische weg de standen van de wissels en de seinen aan de machinist in de cabine doorgeven. Men wil hiermede de veiligheid nog belangrijk opvoeren. En zo komt het automatische de mens te hulp. Want een mens blijft feilbaar, hij zal fouten blijven maken. Spoorwegmannen krijgen een zeer gedegen opleiding en jaarlijks volgen ongeveer drieduizend spoorwegmensen een bedrijfscursus. Toch, fouten zullen niet geheel uitgeschakeld kunnen worden, want de mens is niet feilloos, maar feilbaar. De automatische beveiliging kan als zodanig geen fouten maken. Wel kan zo dienst weigeren en uitvallen, maar dan zal op hetzelfde moment een complex van technische apparaten uitvallen en daardoor zullen ongelukken voorkomen kunnen worden, vertrouwt men.

De veiligheid ligt de directie van de Nederlandse Spoorwegen na aan het hart. Dat juist in de laatste jaren tragische spoorwegongelukken hebben plaats gevonden, is verdrietig. Ze sporen de directie ongetwijfeld aan om al-

tijd opnieuw met het vraagstuk van de veiligheid bezig te zijn.

Men is nu nog in het stadium van de proefnemingen met automatische treinbeïnvloeding, maar zoals gezegd hoopt men in het tijdsbestek van tien jaar alle treinen voorzien te hebben met deze automatische treinbeïnvloeding.

De Spoorwegen, die de zeer achtenswaardige leeftijd van 125 jaar bereikt hebben, kijken dus vooruit. U kunt meekijken op de tentoonstelling „Van stoom tot stroom” bij het Maliebaanstation te Utrecht. Maar dan moet u zich wel gaan haasten, want de jubileumexpositie sluit op 26 september.

ARINISI

TOT STROOM

wacht dat het worden zal.

Het spoorwegbedrijf is uiteraard een dynamisch bedrijf. Er zit inderdaad dynamiek in.

Spoor en oorlog

Hoe dynamisch het is, kan blijken als men weet, hoe de toestand was op 5 mei 1945, toen Duitsland na een vijfjarige meedogenloze vernielingsoorlog capituleerde. Het was toen met de spoorwegen allerbedroevendst gesteld. Van de locomotieven was 84% vernield of gestolen; 94% van de personenwagens was totaal kapot of gestolen; voor de goederenwagens was dit percentage nog erger, namelijk 98%. De elektrische treinen waren voor 99% gestolen of vernield. Het is goed om zich dit nog eens even in te denken. Men stond dus bij de bevrijding in feite voor een schijnbaar hopeloze taak. Temeer omdat het niet bleef bij een schrikbarend tekort of ernstige vernieling aan rollend materiaal. Seinhuizen, spoorbruggen en de spoorbanen waren geteisterd: Van de stations was 18% vernield, van de seinhuizen 68%, de spoormaan had een vernieling van 62% en de bruggen waren voor 70% vernield.

Alles wat kapot was is vernieuwd of hersteld, er zijn na de oorlog in ons land 52 nieuwe spoorwegstations gebouwd en er is ongeveer 800 kilometer aan tienduizendvolt-kabel gelegd om de onderstations te voeden. Wat er na de

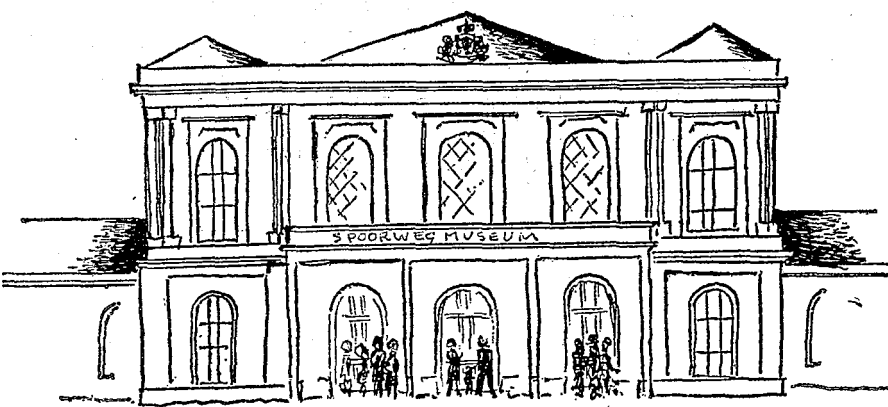

en is toen op de naar onze mening linge gedachte gekomen, van dit malige station een museum te ma- Er zijn modellen van heel oude (ten) locomotieven te zien, van de spoorweglampen maar ook van de tyfste spoorrijtuigen. Vaders en kin- en zullen hun hart ophalen als ze geweldige natuurgetrouwe spoor- met elektrische treinen en knip- lichten in werking zien, of als ze de brug naar een copie van de grote endrechtse hefbrug omhoog zien n. Het is inderdaad allemaal zeer moeite waard.

Kunst en techniek

deide kan men in het spoorwegmu- m aanschouwen, want een belang- aantal schilderijen, geïnspireerd op poortrein of de spoorweg, kan men zien. En in de tijdelijke grote-tent ke ter gelegenheid van de gelegen- tentoonstelling in verband met het leum neergezet is naast het Malie- station, zien we aquarellen van derne kunstenaars als Berserik, l. ngerhout, Dora Visser en anderen en al die aquarellen hebben het orwegbedrijf tot onderwerp. Hier zien we weer, dat de kunst niet ge- iden is aan een zeker tijdperk en De geijkte en bekende voorbeelden. De derne, snelle en weinig poëtische orrijtuigen van vandaag worden r de ogen van een kunstenaar toch schapen tot harmonische getuige- en in een wereld van snelheid en weging.

de expositie in haar geheel toont ons verzameling spoorwegobjecten, hoe was, hoe het is en hoe men ver-

Maliebaanstation te Utrecht nu een museum

Een dringende vraag aan alle anti-revolutionaire ambtenaren (van hoog tot laag).

Bent u al lid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel ?

Zo ja, maakt dan een collega lid; zo niet, sluit u bij ons aan. Reeds 44.000 leden gingen u voor. Onze bond heeft 325 plaatselijke afdelingen in Nederland.

MELDT U bij het hoofdbestuur van de NCBO, postbox 1804 te 's-Gravenhage

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf. Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 - Telef. 4595 - Vlaardingen

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

BOOGAARD ELEKTRICITEIT VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

Onderlinge Vlaardingse Begravenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

Ie klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en -schermen.

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2367
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

Welkom en vrij entree

MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

Spanningen in Zuid-Oost-Azië

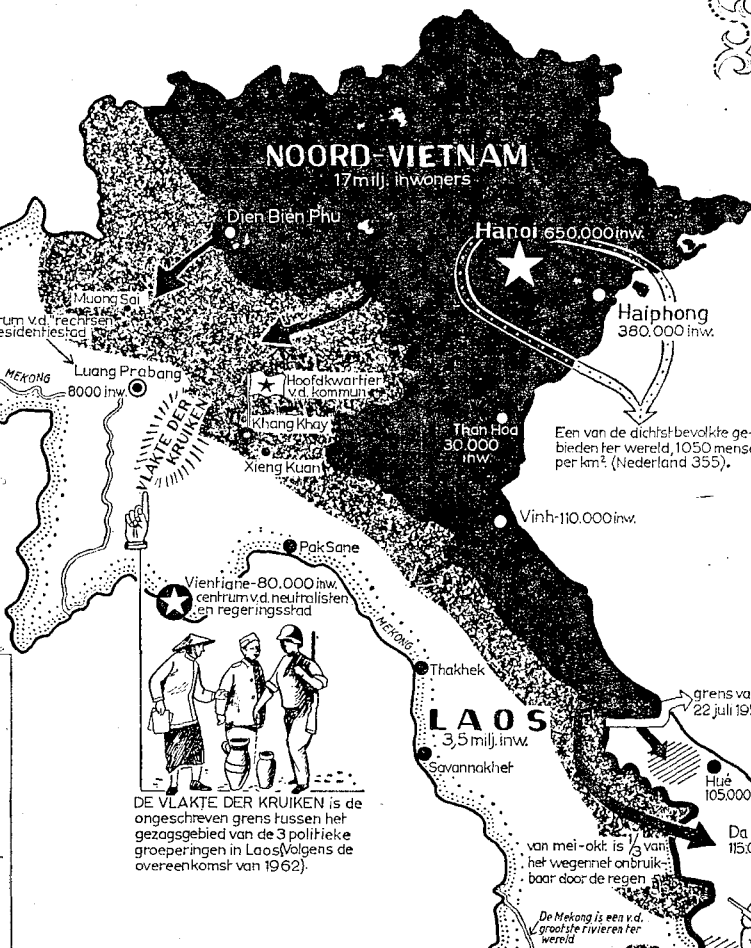
DE SITUATIE IN Z.O-AZIË • China en de Ver. Staten zijn direct betrokken bij de ontwikkeling in dit deel van Azië. Het "touwtrekken" om de invloed in dit gebied brengt de mogelijkheid in zich van een gewapend konflikt tussen deze twee machten.

UIT DE CHAOS van een oorlog in het voormalige Franse Indo-China kwamen in 1954 vier zelfstandige landen te voorschijn: • Laos • Cambodja • Zuid-Vietnam • Noord-Vietnam • Noord-Vietnam werd een door China gesteunde kommunistische republiek. Sederdien zijn opstandige kommunistische groepen actief in Laos en Zuid-Vietnam. Deze groepen ontvangen hulp van China en Noord-Vietnam. De Ver. Staten steunen de anti-kommunistische regeringen van Laos en Zuid-Vietnam. Cambodja voert een neutralistische politiek maar het lot van het land hangt vooral af van de situatie in Laos en Zuid-Vietnam.

LAOS: "LAND VAN DE DUIZENDEN OLI FANTEN"
Het koninkrijk Laos bestaat met zijn 3,5 miljoen inwoners dank zij een evenwicht van krachten tussen de 3 politieke groeperingen in het land:
• NEUTRALISTEN
• RECHTSEN
• KOMMUNISTEN (Pathet Lao).
Elke groep heeft zijn eigen leger en min of meer zijn eigen gezagsgebied. Het "zwaard" van de kommunisten is de beweging "PATHET LAO" (Land v. Laos). De sterkte van de strijdkrachten is ongeveer:
• Neutralisten 7000 man
• Rechtsen 35.000 man
• Kommunisten 25.000
De rechtsen en de neutralisten werken beperkt samen. Amerika steunt de neutralisten. China en Noord-Vietnam steunen de kommunisten. In de Pathet Lao zit een onbekend aantal soldaten uit Noord-Vietnam.

DE VLAKTE DER KRUIKEN is de ongeschreven grens tussen het gezagsgebied van de 3 politieke groeperingen in Laos (volgens de overeenkomst van 1962).

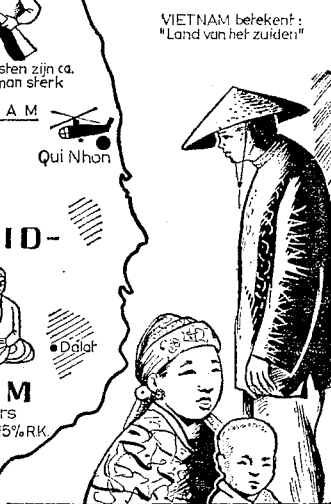
HET GROTE DOEL... van Noord-Vietnam is om één kommunistische staat te scheppen uit Laos, Cambodja, Zuid- en Noord-Vietnam, van 4,5 miljoen inwoners. Dit doel wordt gesteund door China en bestreden door de Ver. Staten.

CAMBODJA: "ZONEN VAN KAMBU"
Met zijn 6 milj. inwoners heeft de monarchie Cambodja zich min of meer buiten een konflikt met de kommunisten weten te houden, al leven er sterke kommunistische stromingen in dit vruchtbaarste gebied van Azië. Cambodja schijnt de kommunistische opstandelingen in Z-Vietnam af en toe te steunen.

Een officiële aanduiding van deze grens bestaat niet. Deze grens kan een bron van grote moeilijkheden gaan vormen.

VIETNAM betekent: "Land van het zuiden".

EEN VAN DE GROOTSTE RUST PRODUCERENDE LANDEN VAN DE WERELD is de republiek ZUID-VIETNAM. Hier vecht de opstandige kommunistische beweging "VIET-CONG" tegen de anti-kommunistische regering in Saigon. Deze regering heeft, buiten de grote steden, weinig gezag in het land. Alleen Amerikaanse hulp van 1 miljoen dollar per dag en ca. 16.000 Amerikanen in het land voorkomen dat Z-Vietnam kommunistisch wordt.

VERKLARING VAN DE KAART

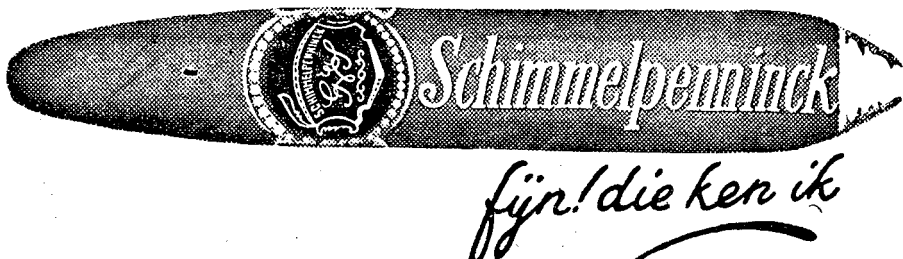
- Gebied van de kommunistische republiek NOORD-VIETNAM (VIETMINH). Totaal 17 miljoen inwoners, 90% bestaat uit boeren. De republiek heeft: Viet Nam Dan Chu Hoa. (Volksdemocratische republiek van Vietnam)
- Grens van de landen
- Gebied in Zuid-Vietnam dat overwegend onder controle is van de opstandige kommunistische Viet-Cong.
- Gebied in Laos dat overwegend onder controle is van de kommunistische Pathet Lao
- Wegen v.d. kommunistische hulp uit Noord-Vietnam aan de opstandelingen
- Amerikaanse luchtbasis in Zuid-Vietnam

Van elke 3 kommunistische opstandelingen in Zuid-Vietnam komt er 1 uit Noord-Vietnam. In Zuid-Vietnam vallen gemiddeld 30 doden per dag.

Zuidoost-Azië is een gebied vol spanningen. Er gaat bijna geen dag voorbij of er staan berichten in de kranten over gevechten, staatsgrepen en opstanden in dit deel van de wereld.

Ook in ons blad hebben wij herhaalde malen geschreven over de problemen van deze gebieden, die uit het voormalige Frans Indo-China zijn voortgekomen. In wezen gaat het hier om een weerstaan van het opringende (Chinese) communisme.

In bovenstaande uitvoerige kaart — die eigenlijk een in kaart gebracht artikel vormt — krijgt u een overzicht van de verschillende factoren, die in dit brandpunt van strijd tegen het communisme van invloed op de situatie zijn.

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 4%

ROTTERDAM — 'S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken

GEEF DIT BLAD DOOR!

mensen

FLATBOUW, HOOGBOUW, NIEUWBOUW, HONINGRATEN. DAAR WONEN MENSEN.
MENSEN MET VRAGEN, MET HOOP IN HUN HART. IN EEN VOLLE WERELD ZOEKEN WIJ PLAATS.
WIJ BOUWEN EEN HUT OM TE SCHUILEN, EEN GEWELF OM TE ZINGEN, EEN HUIS OM TE BIDDEN.
WIJ BOUWEN EEN HART VOOR DE NIEUWE STAD EN VOOR HET GROEIENDE DORP
HUIZEN VOOR GOD EN DE MENSEN.

DAAR KOMT GOD TOT DE MENS, DE MENS TOT ZICHZELF,
DE MENS TOT DE ANDER, DAAR WORDT GELUISTERD EN GEBEDEN, GEDACHT EN GEWERKT.

IN DE GROEIENDE, NIEUWE STEDEN, DIE ZELF GROEIENDE, NIEUWE VRAGEN ZIJN,
DAAR ZULLEN KERKEN STAAN EN U ZULT ZE BOUWEN. BOUW MEE AAN HET ANTWOORD
DAT NEGEN KERKEN ZULLEN GEVEN OP DE VRAGEN VAN DEZE TIJD.
HUIZEN VOOR GOD EN DE MENSEN.

SAMENWERKEN

In dit jaar 1964 scharen negen kerken zich in slagorde, één front in een verdeelde wereld, om samen antwoord te geven, samen te bouwen: huizen voor God en de mensen. Zij bouwen in één-voud het antwoord.

de nederlandse hervormde kerk,
de gereformeerde kerken,
de christelijke
gereformeerde kerken,
de evangelisch-lutherse kerk,
de doopsgezinde gemeenten,
de remonstrantse broederschap,
de bond van
vrije evangelische gemeenten,
de unie van baptistengemeenten,
de oud-katholieke kerk.

Zij bouwen in één-voud het antwoord.

WERKPLAATSEN

Tezamen zullen zij kerken bouwen, ruimten voor de verkondiging van Gods woord, ruimten voor de lofzang, inkeer en gebed. Maar dat niet alléén. De nieuwe kerken zullen ook werkplaatsen zijn voor maatschappelijk werk, gezinshulp, geestelijke volksgezondheid, denkwerk, bejaardenzorg en jeugdwerk. Al jaren werkt de kerk aan de vernieuwing van zichzelf en de wereld, maar gigantisch is het werk, dat nog verricht moet worden. Daarom geef antwoord. Uw ANTWOORD '64.

HOEVEEL EN HOE ?

Negen kerken tezamen vragen u om uw antwoord naar draagkracht. Want dat is daadwerkelijk samen bouwen. Dat is ANTWOORD '64. Zij vragen u véél. Zij weten dat. Zij vragen u antwoord te geven met éénmaal één-honderdste van uw jaarinkomen. Jazeker, dat is veel. Maar het kan niet anders. Het gaat om de toekomst en dan is het weinig.

Gireer uw bijdrage op GIRO 64 ANTWOORD '64 DEN HAAG. Schrijf op het strookje de kerk waarvoor u uw bijdrage wilt bestemmen. Wellicht geeft u er de voorkeur aan dat uw bijdrage ten goede komt aan alle samenwerkende kerken tezamen. Schrijf op uw strookje: alle kerken (dan wordt er naar verhouding verdeeld).

Mocht u liever niet per giro geven, stuur dan uw bijdrage per postwissel (naar: Javastraat 100, Den Haag). Is één-honderdste ineens u te veel, verdeel het dan over 8 of over 12 maanden... Wilt u dat het bij u afgehaald wordt? Natuurlijk, dat kan!

Het gaat om UW ANTWOORD.

NAAR DRAAGKRACHT

Bij een jaarinkomen van:	Kunt u naar draagkracht helpen door een bijdrage van:
f 3.000,—	f 30,—
5.000,—	50,—
7.000,—	70,—
9.000,—	90,—
12.000,—	120,—
enz.	enz.

ANTWOORD-STROOK

Wilt u deze antwoordstrook invullen en in gesloten enveloppe zenden aan:
ANTWOORD '64
JAVASTRAAT 100 - DEN HAAG.

Mijn naam is:

Adres:

Woonplaats:

event.: de kerk waartoe ik behoor:

.....

ik ben bereid een bijdrage te geven van f

in eenmaal,

in (maandelijkse termijnen)

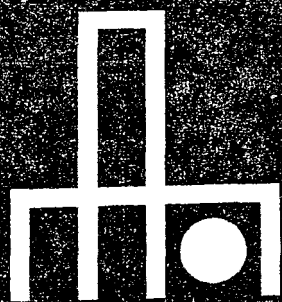
Het bedrag zal ik overmaken op GIRO 64, ANTWOORD '64, Den Haag

Graag zal ik zien dat u het bedrag tegen afgifte van kwitantie bij mij int.

handtekening:

Mijn bijdrage is bestemd voor:

- de nederlandse hervormde kerk
- de gereformeerde kerken
- de christelijke gereformeerde kerken
- de evangelisch-lutherse kerk
- de doopsgezinde gemeenten
- de remonstrantse broederschap
- de vrije evangelische gemeenten
- de unie van baptistengemeenten
- de oud-katholieke kerk
- alle samenwerkende kerken

ANTWOORD '64

kerkbouw samenwerkende kerken giro 64 Den Haag

het beeld der vaderen 1914

• Troonrede 1914

Ruim zes weken nadat in 1914 de mobilisatiebevelen in Nederland waren aangeplakt, kwamen de Staten-Generaal op Prinsjesdag bijeen, waarbij H. M. Koningin Wilhelmina de nieuwe zitting opende.

De Troonrede stond geheel in het teken van de eerste wereldoorlog en de Nederlandse positie. Strikte handhaving van de neutraliteit was het parool. Op de Nederlandse handel werd een nadrukkelijk beroep gedaan, om de politiek van de Regering in dit opzicht niet te doorkruisen. De Troonrede, waarvoor het liberale kabinet-Cort van der Linden, de verantwoordelijkheid tegenover de Staten-Generaal droeg, had een bijzonder goede pers.

In de Standaard schreef dr. Kuyper: „De rede, gelijk ze nu gehouden is, kon niet beter zijn. Ze gaf, wat ze moest geven. En meed, wat nu gemeden moet worden. En ze deed weldadig aan door de rijpheid van beleid, die er zich in uit.

En wat ook niet verzwegen mag worden, al komt deze rede van een liberaal kabinet, ze eindigt met ten slotte toch heel ons volk op de Beschikker van ons lot te wijzen.

Ze verliep niet in grootspraak, maar loopt uit op een b e d e. Ze eindigt niet met een roemen in eigen kracht, maar met de hope van ons volk op God te stellen, of Hij ons de kracht, die we behoeven, moge verlenen.

Er is dan ook geen twijfel, of allerwegen, in heel ons land, zal dit woord onzer Koningin weldadig aandoen, en de indruk er van in het buitenland zal zeer stellig onze positie als neutrale mogendheid versterken.”

Technisch Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES
VLAARDINGEN - TEL. 01898-5157

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846-2156-2484
Hardinxveld-Giessendam

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 05219-1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

N.V. Rederij en Haringhandel
Import - Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 - 2283

„Ik Jan Cremer” heeft de penicilline niet uitgevonden; „Ik, Jan Cremer” heeft geen missiepost in Lambarene; „Ik, Jan Cremer” heeft niet bemiddeld tussen hedendaagse belligerenten; „Ik, Jan Cremer” heeft de Bijbel niet verspreid in Kameroen; „Ik, Jan Cremer” is niet afgedaald om op de grens van leven en dood verkerende mijnwerkers te helpen...

Wij nemen dat Jan Cremer in het geheel niet kwalijk, want wij, u en ik, hebben dat ook niet gedaan. Maar er moet toch een reden zijn waarom hij in Nederland meer bekendheid geniet dan degenen, die bovengenoemde prestaties wel verricht hebben. Hij is beroemd omdat hij een boek heeft geschreven, dat „Ik, Jan Cremer” heet. Als u het nog niet gelezen hebt bent u achter, want uw kinderen hebben het misschien wel gelezen. Uw buurman of uw broer of uw schoonzuster ook. Want iemand van die schare van 100.000, die het boek gekocht heeft, zal toch in uw nabijheid moeten vertoeven!

Jan Cremer vindt er geen doekjes om. Hij zegt het allemaal onverbloemd, hij trekt bedgordijnen van de roeden en hij brengt schuttingwoorden onder de aandacht van hen, die niet langs schuttingen lopen, althans niet naar de woorden daar kijken.

Honderdduizend exemplaren zijn nu van dit boek verkocht; naar zijn zeggen, heeft Jan er f 150.000 aan verdiend.

Hij krijgt elke dag brieven van seksuele psychopaten; hij vindt de Amerikaanse filmactrice Jayne Mansfield een mooie meid; hij heeft een ordinaire smaak en hij wil dat weten; de aan hem geschonken Maris-prijs voor schilderen hangt bij hem thuis op die plaats, waar velen de verjaardagskalender hangen; hij hoort bij de drie beste schrijvers van Nederland; hij zweert bij sex, spanning, sensatie en romantiek. Tenslotte: hij wil binnen enkele jaren miljonair zijn, om terstond dat verdiende miljoen te verpatsen.

Dit alles heeft Jan Cremer niet aan de redactie van Nederlandse Gedachten verteld maar aan de redacteur van Het Vrije Volk. O, ja, ik vergat nog over te nemen dat Jan Cremer geen belasting betaalt, omdat de regering in geen 24 jaar een poot naar hem heeft uitgestoken...

Dat weten we tenminste ook weer.

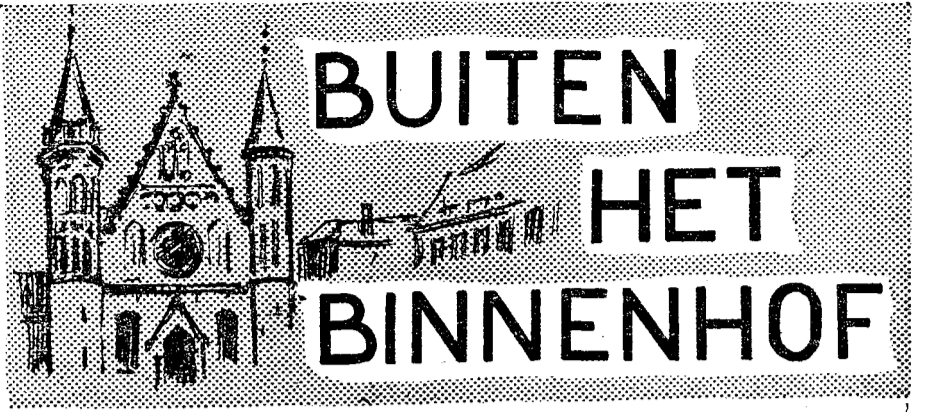
Wij leven wel in een tijd van van zich sprekende tijdgenoten: Verolme, Zwolsman, Caransa, Cremer, Wolkers. De twee laatst genoemden hebben niets gemeen met de eerstgenoemden en andersom. Tenzij veel geld verdienen. Maar zij allen zijn bijna dagelijks in het nieuws.

Naar verluidt, is het boek van Cremer door zeer veel jongelui gelezen, ook door een aantal lichtelijk gestoorde, gezien de brieven die de schrijver krijgt.

Is de stijl, welke hij schrijft, literair verantwoord? Wij vinden van niet. En al zou het zo zijn, vieze dingen in zilver papier blijven vies.

Wat is vies? Zedelijk onrein, zegt het woordenboek, vuil, onsmakelijk, walgelijk. En een viezerik is iemand, die vies doet of handelt.

Zolang de rechter niets heeft tegen de verschijning van het boek van Jan Cremer en wel tegen dat van de schrijver van Bob en Daphne, moet er wel enig verschil tussen die produkten zijn. En dat is er dan ook.

Zonder nu hier een psychologische ontleding te geven van de woorden en aanduidingen waarmee Jan Cremer zijn boek heeft gelardeerd, komt het mij voor dat hij breekt met een algemeen fatsoensnorm, die vandaag onder ons geldt.

Wie vandaag Cats, Brederode of Bilderdijsk leest kan zich voorstellen dat een jongen of een meisje bij sommige passages in hun geschriften rode oortjes krijgt.

Maar niemand heeft die schrijvers voor zedelijk onrein versleten. Zodra een schrijver in een tijd dat de bedgordijnen dicht zijn die gordijnen van de roeden trekt alleen maar om sensatie te verwekken en te laten merken dat hij doen kan wat hij wil, ligt de zaak anders dan in de dagen van Cats, Brederode en Bilderdijsk. Bovendien hebben die zovele andere dingen geschreven dat hun openhartige woorden nu direct niet in de meerderheid zijn.

Met opzet smerig zijn is iets anders dan bestaande zaken de hun gegeven namen geven. En dan is het de vraag of dit nog altijd noodzakelijk is.

Nu is het beangstigende niet dat er een schrijver een boek vol vieze zaken schrijft, het beangstigende is dat dit boek in 100.000 exemplaren verkocht is. Je hoort dan het „ik heb het gekocht, maar na een paar bladzijden heb ik het in de kachel gegooid”. Of het vuur heeft het boek niet verteerd of er zijn zovele exemplaren verbrand dat herdruk op herdruk nodig was om degenen, die niet van plan waren het boek in de kachel te gooien, een exemplaar te kunnen verschaffen.

Beangstigend is ook de publiciteit die aan een schrijver als Jan Cremer wordt gegeven. Het is geen Nederlands verschijnsel alleen. Het boek wordt al in verschillende talen overgezet.

Uit de mentaliteit van schrijver en lezers komt een nihilisme naar voren, dat door de eerstgenoemde onder woorden gebracht wordt: een miljoen verpatsen. Kwajongenspraak? Erger. Een totaal afrekenen met verleden en heden en toekomst? Wij vragen ons af of Jan Cremer niet betere boeken had geschreven, als degenen, die direct of indirect met zijn opvoeding te maken hebben gehad, hem meer geleid hadden en hem niet aan zijn lot hadden overgelaten. Want het is niet eerlijk stiekum zijn boeken te lezen en dan te zeggen dat zij vies zijn.

William Frankema

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W A FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel 010 13 78 78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN

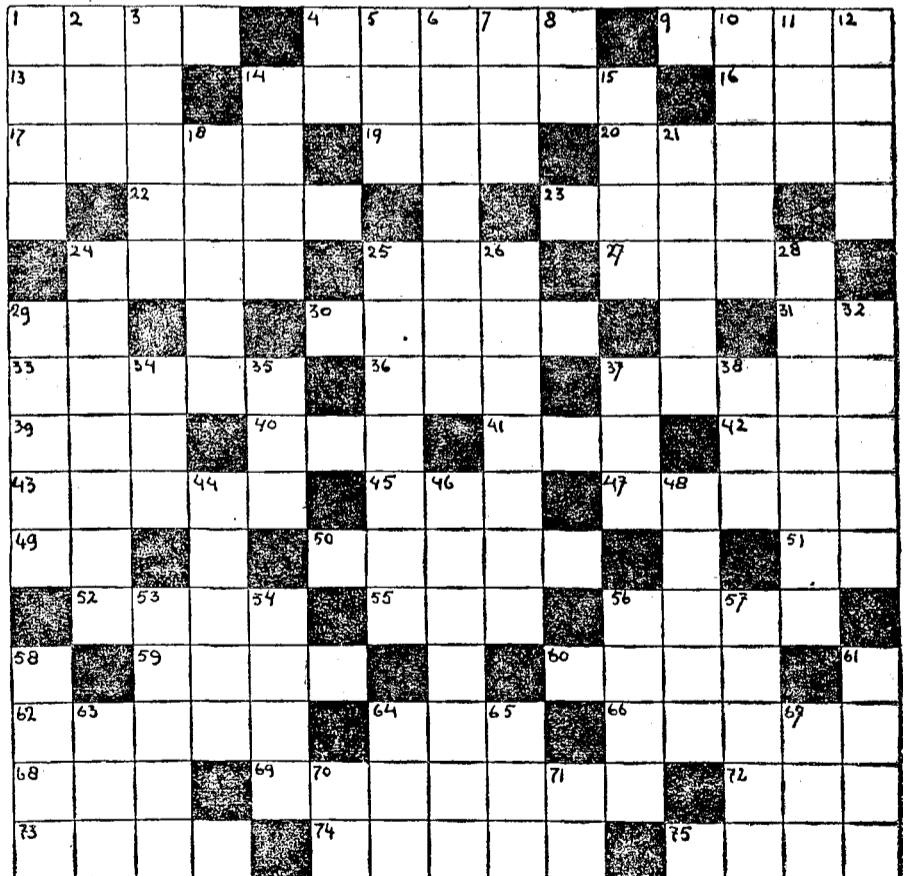
Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. nors, 4. ongewijde hostie, 9. voorteken, 13. bier, 14. wateren, 16. gravin, 17. middel tot plaatsbepaling, 19. walvis, 20. O.T.-figuur, 22. plaats in Holland, 23. vogel, 24. bek, 25. drinkgerei, 27. advies, 29. wees still! 30. ploert, 31. rondhout, 33. eiland, 36. groente, 37. woonplaats, 39. drank, 40. zoogdier, 41. lichaamsdeel, 42. driemaal dezelfde letter, 43. te wapen!, 45. zwemvogel, 47. proeftijd, 49. lidwoord, 50. strelen, 51. lentemaat, 52. ziekte, 55. dierenverblijf, 56. weg, 59. oase, 60. staaf, 62. buitenkant 64. nieuw- (in samenst.), 66. hatelijke opmerking, 68. plaats in Gelderland, 69. veer, 72. ontkenning, 73. zijkant, 74. drukte, 75. echtgenote.

Vertikaal: 1. zanger, 2. op de wijze van, 3. oorzaak, 4. onder andere (afk.), 5. internationale organisatie, 6. rommel, 7. ieder, 8. lidwoord (Frans), 10. voedsel, 11. plaats in Gelderland, 12. bladader, 14. waterdier, 15. voorzetsel, 18. volgeling, 21. haardos, 24. rang, 25. drukte, 26. geluiden, 28. vrees aanjagen, 29. laster, 32. toevluchtsoord, 34. O.T.-figuur, 35. behoeftig, 37. bijl, 38. meisjesnaam, 44. spoorstaven, 46. schatje, 48. vet, 53. vrucht (meervoud), 54. politieke figuur, 56. hinder, 57. hinder, 57. strijperk, 58. kleur, 61. stap, 63. familielid, 64. ontkenning, 65. leus uit de oorlog, 67. belofte, 70. verbi gratia (afk.), 71. water in Friesland.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. meute, 6. Babel, 11. casueel, 13. berooid, 15. el, 16. rem-

eiland, 18. bij, 19. dag, 21. loo, 22. zak, 23. Eros, 24. minne, 26. bete, 27. ril, 28. Lee, 29. des, 31. dir., 32. advies, 34. entree, 36. was, 37. rep, 38. balsam, 41. geard, 44. pet, 45. ene, 46. Eem, 47. ere, 49. item, 50. klerk, 52. leem, 53. nar, 55. Ada, 57. kim, 58. da, 59. buitenhof, 63. ge, 64. allebei, 65. take-len, 68. Dakar, 69. lezen.

Vertikaal: Volgt uit horizontaal behalve: 4. teek, 7. Arno, 54. Cuba, 56. joke.

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Open bestel en de wet

DE GEHELE R.K. fractie in de Tweede Kamer hunkert naar een ander omroepbestel, een meer „open” bestel, waarbij het volk meer bevrediging vindt dan bij het tegenwoordige bestel.

Het wordt anders. Want radio-Veronica bewijst dat.

Dit is het standpunt, het „zèer weloverwogen geformuleerde standpunt” van de gehele fractie van de K.V.P.

„Wie zijn oren de kost geeft, zal, of hij het prettig vindt of niet, moeten erkennen, dat radio-Veronica in een behoefte blijkt te voorzien, niet alleen als reclame-medium voor het bedrijfsleven, maar VOORAL in een behoefte — denk maar aan tal van huisvrouwen en jongeren — aan ontspanningsmuziek. Het zal goed zijn, wanneer men dit nuchtere feit onder ogen zal zien bij het overwegen van eventuele maatregelen en bij het gebruik van de radio-netten nu en in de toekomst in ons eigen land. In de nu duidelijk gebleken behoefte zou dan wellicht op verantwoorde wijze binnen ons teritair kunnen worden voorzien.”

DE heer Cals heeft in de Tweede Kamer op 16 september verklaard, dat dit de mening is van zijn gehele fractie.

Het is bewezen, dat radio-Veronica in een behoefte voorziet. Zo is het R.K. standpunt. In een behoefte aan reclame bij het bedrijfsleven, in een behoefte aan ontspanningsmuziek bij huismoeders en jongeren.

En omdat dit bewezen is, moet een activiteit als die van radio-Veronica worden geënt op onze radionetten.

Het is een merkwaardig beleid, dat hier wordt verdedigd. De Nederlandse rechtsorde wordt geschonden, doordat er vanaf een schip een buiten elke wettelijke regeling en elke controle vallend radioprogramma over Nederland wordt uitgestort.

Maar het voorziet in een behoefte — zegt de K.V.P. en daarom moet zulk een programma legaal worden gemaakt.

Geldt deze leer ook van andere buitenwettelijke activiteiten, als maar blijkt, dat ze een zekere populariteit verwerven? Moeten ze dan op grond van die populariteit worden gelegaliseerd?

ER is meer in deze R.K.-leer, die zoveel instemming bij de liberalen vindt, dat nader moet worden bekeken.

Want radio-Veronica voorziet volgens de heer Cals in twee opzichten in een behoefte. Vooreerst vanwege de reclame,

de dure reclame, die het bedrijfsleven en sommige charitatieve instellingen maken.

Dat bewijst heel weinig.

Het bedrijfsleven kan niet zonder reclame. Maar het kan wel zonder de reclame in Veronica, als die mogelijkheid niet werd geboden. Er zijn honderden mogelijkheden om reclame te maken en er zijn vele „verborgen verleiders”. Er is ook volop gelegenheid om op volstrekt honorabele wijze zijn waren aan te prijzen. En er zijn experts, die daarbij hulp bieden. Het bedrijfsleven zat werkelijk niet omhoog, wat zijn reclame-mogelijkheden betreft, toen radio-Veronica er nog niet was. Maar toen deze reclame-uitzendingen begonnen en enkele ondernemingen deze nieuwe reclame-mogelijkheid wilden benutten, toen kwamen vele anderen vanzelf. Vanwege de concurrentie. En toen ze kwamen, constateerde de K.V.P.: Ziet u wel, radio-Veronica voorziet in een behoefte.

In werkelijkheid ligt het zo, dat elke nieuwe reclame-mogelijkheid, legaal of niet legaal, honorabel of bedenkelijk, wordt aangegrepen, vanwege de concurrentie. Als de een het doet, meent de ander te moeten volgen.

Maar — zo spreekt de K.V.P., „zèer weloverwogen”, volgens de heer Cals: radio-Veronica voorziet ook in een andere behoefte, de behoefte van huismoeders en jongeren, aan ontspanningsmuziek. Ook dat vindt de K.V.P. een bewezen feit. Speciaal de behoefte van tal van huismoeders en jongeren. Zo wordt het „zeer weloverwogen” gezegd, volgens de heer Cals.

NU dat is maar mooi.

Een entente cordiale tussen de huismoeders en de jongeren, om de hele dag ontspanningsmuziek in huis te hebben.

Wij denken ook, dat met name de huismoeders daar niet zonder kunnen. Alleen — ook hier is een kanttekening te maken. De radio-uitzendingen uit Hilversum geven elk etmaal via twee zenders verscheidene uren ontspanningsmuziek. En de regionale zenders doen er ook nog wat bij. Alle mogelijke, meest met Engelse namen aangeduide ensembles, zorgen voor veel afwisseling, zij het niet wat ritme en thema betreft. Maar de omroepverenigingen vinden dat zij beslist iets meer moeten bieden dan een parade van top-hits, vaak met hese kelen naar Amerikaanse voorbeelden gezongen. Zij brengen ook muziek van ander niveau. En daarbij is een merkwaardige ontwikkeling op te mer-

door H. Algra

ken. Er was een tijd, dat vooral bij de V.A.R.A. door de leden gezegd werd: geen klassieke muziek. Niks voor arbeiders. Een fleurig mopje muziek, enz. Maar elke omroepvereniging heeft haar best gedaan, iets van haar culturele idealen waar te maken, ook in de muziek.

Er groeide belangstelling, er kwam waardering voor andere muziek, óók voor klassieke muziek. De N.C.R.V. wijdde veel aandacht aan het geestelijke lied. Maar in de laatste jaren wordt ons land overspoeld door een golf van zgn. populaire muziek, waarbij de platen-industrie een grote rol speelt en de jeugd wordt geëxploiteerd. Voordat wij de zèer weloverwogen uitzettingen van de K.V.P. hoorden, was het nog niet tot ons doorgedrongen,

• Vervolg op pag. 3

„OUD EN JONG” HET NIEUWE SEIZOEN TEGEMOET

Het politieke seizoen 1964/65 in de partij werd „geopend” met een ontmoeting tussen het moderamen van het Centraal Comité en het moderamen van de ARJOS. Zo te zien is de verhouding tussen „oude” en „jonge” partij uitstekend. De redactie wil u dit fleurige „parade-plaatje” niet onthouden. De heren Smalbroek en Roosjen waren nog niet aanwezig toen deze foto werd gemaakt. U ziet v.l.n.r. (staande) mr. A. Herstel (Arjos), dr. A. Veerman (oud-voorzitter Arjos, nu C.C.-lid), prof. mr. W. F. de Gaay Fortman (C.C.) en J. van Vliet (vice-voorzitter Arjos).

(Zittend) H. de Boer (Arjos), D. Corporaal (secr. Arjos), J. v. d. Ploeg (voorzitter Arjos), drs. J. van Putten (Arjos), dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (C.C.), L. de Graaf (Arjos), en de C.C.-leden J. van Eibergen, prof. dr. ir. H. van Riessen, mr. W. de Kwaadsteniet (adj. secr.), dr. W. P. Berghuis (voorzitter), mr. W. R. van der Sluis (secr.) en J. Tjalma.

DEZE WEEK

- Het omroepbestel (pag. 1)
- Onze financiële positie (pag. 3)
- Zoeklicht op de middenstand (pag. 4 en 5)
- De „REM”-debatten (pag. 6)
- Kiezer en gekozen-adressen om te onthouden (pag. 7)
- Partij in actie (pag. 8)

* * * Ze zeggen het allemaal ...

Het vorige kabinet was vóór de commerciële televisie. Twee staatssecretarissen, mr. Scholten en dr. Veldkamp, hadden een nota gemaakt, waarin deze commerciële t.v. (door de heren reclame-t.v. genoemd) werd bepleit. De Tweede Kamer wees het gehele plan af, met grote meerderheid. Maar de liberalen, sommige Christelijk-Historischen en sommige Rooms vinden die beslissing fout. En zij menen, dat het bestaan van het Rem-eiland dit bewijst. Immers, hadden we die zo begerenswaardige commerciële televisie maar tijdig binnen onze grenzen gehaald, dan had zij geen steunpunt behoeven te zoeken op de zeebodem.

De liberale spreekster, mevrouw Van Someren-Downer, had nog een ander argument, om te bewijzen, dat de Tweede Kamer toen verkeerd besliste. Ze zeggen het immers allemaal ...

„De uitspraak van de Kamer in maart is een verkeerde geweest. (Bedoeld is uiteraard: „is verkeerd geweest”. Zo zegt men dat in het Nederlands, Red. N.G.)

Dat ik dat zeg, is natuurlijk niet erg vreemd, maar dat zeg ik niet alleen. In zeer vele kranten van vele richtingen en structuur wordt precies hetzelfde gezegd: „De Nieuwe Linie”, „Vrij Nederland”, „Het Parool”, „De Telegraaf”, het „Algemeen Handelsblad”, „De Volkskrant”, het „Algemeen Dagblad” — om alleen maar dit boeketje te noemen — zeggen dit allemaal.”

Jawel, ze zeggen dit allemaal.

Twee sterk links georiënteerde weekbladen, en vijf dagbladen. Vreemd en opmerkelijk toch wel, die overeenstemming tussen het socialistische Parool, de deftige liberale bladen, de Roomsrode Volkskrant en De Telegraaf. Allemaal eensgezind vóór de commerciële televisie en met mevr. Van Someren-Downer en oud-minister Cals en freule Wittewaal van Stoetwegen tegen het Kamervotum van maart '63.

Alleen — er was een Otem. Een maatschappij gevormd door een aantal ondernemingen met de commerciële bedoeling de commerciële t.v. in handen te krijgen. Tot die Otem behoorden de bladen, die mevr. Van Someren-Downer zo triomfantelijk als getuige oppriep met een: „Ze zeggen het allemaal”. Dat verklaart veel.

Dames-, heren- en kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
Telefoon 87447*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt inlichtingen

— RIPPEN
— FÖRSTER
— SCHIMMEL
— IBACH
— GROTRIAN-STEINWEG
R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8,
Telefoon 03490 - 13877

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

voor onderhoudswerk: **ANTI GEEL** **tex**
MUROROX MUURVERFINDUSTRIE HOOEGVEEN

De U 9

Op dinsdagmorgen 22 september 1914 dus deze week een halve eeuw geleden, was de eerste wereldoorlog bijna twee maanden aan de gang.

Er was een westfront, waar de slag aan de Marne voor Duitsland, vooral strategisch gezien, een nederlaag werd, en een Oostfront, waar Von Hindenburg de held was geworden van Tannenberg. Maar op zee gebeurde zo goed als niets. Een Duitse vloot fungeerde als een „fleet in being”. Zij bleef in de Duitse bocht. Alleen enkele kruisers bevoeren als raiders de Oceanen, waarbij vooral de kleine kruiser Embden in de Indische Oceaan van zich deed spreken. Overigens, „Engeland beheerste de zeeën.”

Maar op die vroege dinsdagmorgen, bij zware deining, is er op de Noordzee iets gebeurd. Drie Engelse kruisers, ieder van 12.000 ton, The Hogue, The Aboukir en The Cressy, voeren als een machtige patrouille op de Noordzee, achttien mijl west van Hoek van Holland. Het was 's morgens tegen zessen, juist tegen zonsopgang. De grijze contouren van de schepen werden zichtbaar tegen de kim. Toen werd plotseling de Aboukir door een hevige schok getroffen en onmiddellijk daarna nog een keer. Het schip begon te zinken. Op een mijn gelopen, was de eerste gedachte en de Hogue snelde te hulp en zette sloepen uit. Maar terwijl de bemanning daarmee bezig was, dreunde een ontploffing, waardoor ook de Hogue begon te zinken. De Cressy snelde te hulp, maar daar begreep men nu wel, dat er iets anders dan een mijn de oorzaak kon zijn. Dit kon wel eens een aanval zijn van Duitse onderzeeërs. Inderdaad meende men op de Cressy de periscopen van onderzeeërs te zien en daarop werd het vuur geopend. De batterij-commandanten waren later er vrijwel zeker van, dat zij twee onderzeeboten hadden geraakt, maar een derde kon wel eens ontkomen zijn. Evenwel, terwijl de Cressy bezig was, dreunde ook daar een schok en in een ongelooflijk korte tijd was ook dit schip verloren. Het brak in tweeën en de beide helften verdwenen binnen enige seconden naar de diepte. Het Nederlandse schip Flora was er getuige van; het was het lichtschip Maas gepasseerd en was bestemd voor Leith. Pas had het nog de vier schoorstenen van de Cressy gezien, en vlak daarop was alles weg. De Flora slaagde er in, ongeveer 25⁰ drinkelingen te redden. Ze werden te IJmuiden aan wal gebracht. En vandaar gingen ze naar Gaasterland, naar een interneringskamp. Ze bleven er meer dan vier jaar.

Maar de hele wereld was onder de indruk. Drie kruisers verloren, een kleine twee duizend man verdronken. Op zich zelf was dat erg. Maar erger was, dat al héél gauw bekend werd uit de Duitse berichten, dat één kleine Duitse „duikboot”, de U 9, deze aanval had gedaan en met dit militaire succes. Vanaf dat ogenblik wist men, dat de onderzeeboot een verschrikkelijk gevaarlijk wapen was, en dat de Engelse marine overal en elk uur van de dag en de nacht door een onzichtbare vijand werd bedreigd. En de gehele maritieme strategie veranderde er door.

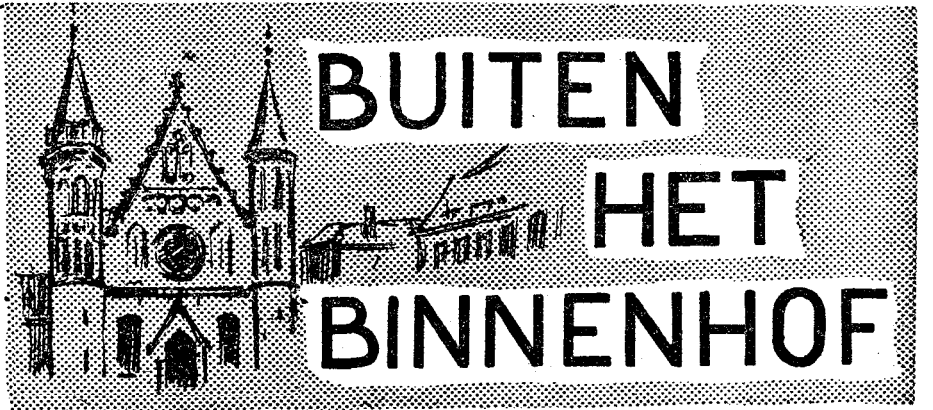
De Duitsers gingen zich op di' wapen specialiseren.

Nederland kwam al gauw tot de overtuiging, dat voor de verdediging van moederland en koloniën een aantal moderne onderzeeboten van grote betekenis zou kunnen zijn.

Laatst hoorde ik de zuster van mevrouw Groenkoper tot laatstgenoemde zeggen: „maar kind, je MOET prijsbewust zijn!” Het is zo'n nieuw begrip, waaraan mannen op leeftijd, zoals ik, moeten wennen. Het mankeerde er nog maar aan, dat zuster had gezegd: „ERGENS moet je prijsbewust zijn”, want dat woord ergens veroorzaakt ook veel ergernis. Ergens wel, vind ik. Indien wij dan al prijsbewust moeten zijn klemt toch de vraag of wij artikelbewust zijn. Wie het levensmiddelenpakket, het drogistenpakket, het A.H.-pakket, S.d.W.-pakket, P.d.G.-pakket en hoe zij mogen heten, vergelijkt met wat vroeger te koop was, krijgt duizelingen. De supermarkt heeft ons beroofd van elk initiatief, wij worden automatisch langs bakken geleid, waaruit wij gevoerd worden zoals paarden uit een ruif gevoerd worden. Wij behoeven alleen maar onze hand uit te steken om het gewenste te nemen. Niemand geeft ons raad, niemand geeft ons een aardig advies. Aan het eind van de gang, van de paardeloop, staat de kruidenier (of zijn bediende). Hij telt, hij tikt af op de kassa, hij deelt bonnen uit of zegels. Wat hij van al die waren weet, die in uw korfje liggen? Misschien wel niets meer. Maar hij moet toch zijn middenstandsdiploma hebben en zijn bonendiploma en erwtendiploma enz. Natuurlijk zal hij meer verkopen met zijn supermarkt dan met zijn ouderwetse, degelijke winkel en toonbank en gezellige kout. Als je prijsbewust bent en half geautomatiseerd speelt dat gezellige geen rol meer. Leve de supermarkt, die voor supermensen is ingesteld.

Als ik met vakantie in Oostenrijk ben, of in Engeland, zoek ik wel eens zo'n ouderwetse winkel met een koperen weegschaal en een prettig mens achter de toonbank, die nog niet gekocht is door Zwolsman of door de Rem of door De Den. Een man die weet wat dille is en komijn, die nog kandij verkoopt met een touwtje, die weigert theeballen aan te bieden omdat „echte thee” veel beter smaakt. Die koffie maalt in zo'n mooie koperen molen en die de kinderen een ulevel cadeau doet.

Een uitstervend ras vrienden. Zo'n gewone kruidenier, die van kruiden weet maar niets van wanten als premie van de maand. Een schoenmaker die zich bij zijn leest houdt en geen reizen naar Israël organiseert, of bevordert. Ik bemin ook geen bakkers die plastic pijpjes met snoepjes verkopen en daarmee een gehele etalage vol leggen. Een bakker moet brood verkopen, goed brood en als het kan moet hij het ook zelf bakken. Bestaat nog maar heel weinig. Het krentebrood voor zaterdag wordt dinsdag gebakken en daarna in diepvrieskasten bewaard. Straks krijgen we bestraald eten, wist u dat? Uw achterkleinkinderen zullen studeren aan de zeebouwkundige hogeschool te Den Helder. Inplaats van eieren gaan we Antarctische krill eten. Dat is nu nog walvissenvoer, maar al spoedig zullen ook wij het gaan consumeren. Het groeit in zee. Wij zullen een menu-pil gaan slikken, voorgerecht, soep, kip en toetje in één rond balletje. Want we hebben zo weinig tijd om te eten. En eten is tijdverlies, niet waar?

Een grootse tijd wacht ons, we gaan reizen in raketten, vandaag weg, gisteren terug.

Het is een verschrikkelijke gedachte, maar een lid van het Centraal Comité zal dan worden uitgenodigd om te spreken op een kiesvereniging op de maan. Want de ARP zal dat allemaal overleven dacht ik. En zo niet, dan zal er wel een andere kiesvereniging zijn op de maan, want zonder kiesvereniging kan ik mij het leven op de planeten niet voorstellen.

Doch laat ik niet afdwalen in de politiek.

Ik blijf liever bij een eenvoudige maaltijd, met liefde toebereid en niet uit diepvries. Natuurlijk kan de supermarkt ook een stuk kaas en een stokbrood en een fles wijn uit de ijskast halen. Maar voor mij hoeft dat niet. Binnenkort zal er ook wel instant-wijn komen. Uit een klein aluminium zakje strooi je een rood poeder in een glas. Water erbij. Wijn! Je kunt het ook met spuitwater drinken dan is het rode voor-de-mal-champagne. Geen blij vooruitzicht, vrienden. De boter is al verdrongen door de margarine, de melk door de cola, de verse groenten door de diepvries en het verse brood door de toastmasters-met-de-sneetjes-van-gisteren.

Die broodrooster krijg je dan cadeau als je vierhonderd punten hebt en f 65 bijbetaalt, of zoiets.

Tussen haakjes, zouden er nog goede mensen zijn die capucijners met gebakken dobbelsteentjes spek en uien en piccalilly eten? Of kleipen met pekelspek? Of appetjes onder elkaar, oftewel hete bliksem? Of karnemelk met grutten en gesmolten boter met stroop? Of linzensoep? Dat is geen typisch diepvrieswerk, dat is ook geen supermarktartikel. Dat moet je zelf klaar maken.

Nu zult u wel denken dat dit artikel geschreven is vlak voor het etensuur.

U hebt goed geraden. Ik heb honger als een paard.

William Groenkoper

P.S. Hartelijk dank aan allen, die mij voorzagen van jaargangen en tijdschriften. Het onderzoek is beëindigd.

Verolme United Shipyard's

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

drukkerij

zwagers

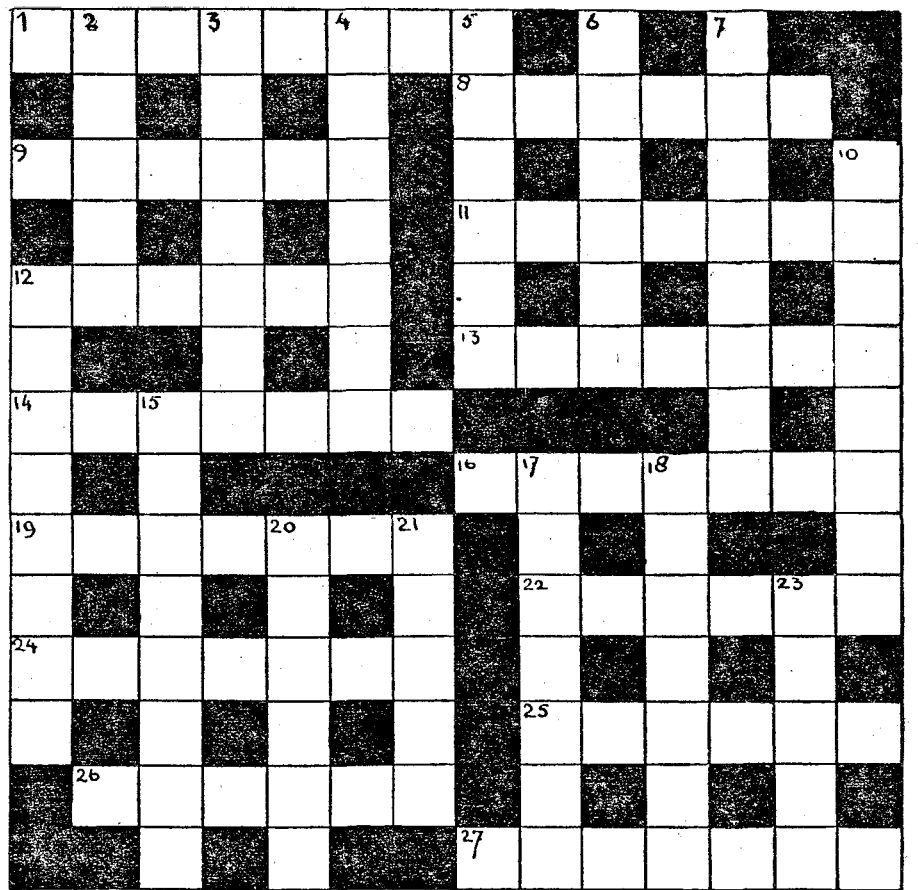
Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Kryptogram

Horizontaal: 1. verslindt kapitalen?, 8. rondlopers, 9. geliefd object van rovers?, 11. berooid beest, dat van geestelijk voedsel moet leven, 12. zitplaats, 13. het achterste puntje van een schip is beweeglijk, 14. begin- en eindpunt van treinreizen, 16. cijfer dat u vroeger moest leren, 19. in de (Franse) pot (2,4), 22. eindpunt: de Jordaan, 24. versloeg Goliath, die 'n speer had met 'n schacht als een weversboom (2 Samuel 21), 25. uit de hoogte - tenminste op de wereldbol gezien, 26. bijzonder gemeen, deze ingelegde gelden, 27. staan voor hete vuren.

Vertikaal: 2. zacht gekookt geeft het weinig moeilijkheden, 3. lijntrekker of letterzetter, 4. noodzakelijk zo u de zandloper werkzaam wilt houden, 5. hetzij de teelt, hetzij de vlucht is hier belangrijk, 6. droombeest, 7. nee maar! dat is geoxydeerd!, 10. stoffelijk overschot van stad?, 12. die dit heeft pronkt wel niet met andermans veren,

maar steekt toch niet in zijn eigen vel, 15. kleurig dier brengt de kinderen naar bed, 17. ambtelijk hulpje, 18. kleding voor het paard, 20. is onder de pannen, 21. gebruind, 23. bevel aan reiziger.

Vertikaal: De oplossing van vertikaal kan uit Horizontaal worden afgeleid, behalve:

1. Adam; 6. staatje; 12. Nato; 18. Irene; 21. priem; 44. Ariel; 46. evenaar; 48. ampel; 58. Cham; 61. lust.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL A.R.-POST-NED. GEDACHTEN

Horizontaal: 1. Alva; 4. desera; 9. ogen; 13. die; 14. Zwitter; 16. era; 17. aktie; 19. kat; 20. opzet; 22. erin; 23. vore; 24. bres; 25. sta; 27. kits; 29. po; 30. kajak; 31. to; 33. steen; 36. men; 37. smeer; 39. ate; 40. Uno; 41. zee; 42. eng; 43. liman; 45. wei; 47. marge; 49. m.n.; 50. haver; 51. el; 52. edik; 55. ren; 56. spul; 59. eelt; 60. ster; 62. hallo; 64. aas; 66. Elihu; 68. ade; 69. stralen; 72. Eos; 73. mank; 74. Amram; 75. vlet.

GEURTS'
 CONSERVENFABRIEK C.V.
 DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams, appelmoes - vruchten op sap - etc.

***** Zorgen**

De miljoenennota — het gaat om een jaarbedrag van rond 15 miljard = vijftigduizend miljoen gulden — geeft de financiële basis waarop het beleid van het Kabinet voor 1965 zal moeten rusten.

Eén van de uitgangspunten van dit beleid — zo niet het uitgangspunt — is het in de nota uitgesproken oordeel dat er overbesteding is. Het evenwicht is verbroken tussen de totale produktie en de totaliteit van alle bestedingen.

Om dit evenwicht te hervinden wil dit kabinet de grootst mogelijke zuinigheid betrachten. De minister wij nog niet zover gaan dat hij speciale bestedingsbeperkingsmaatregelen wil treffen. Hij meent te mogen vertrouwen op de uitwerking van de maatregelen die getroffen zijn in de loop van 1963 en 1964 na de loonexplosie. Het kabinet beperkt zich ertoe alles na te laten wat de overbesteding kan doen toenemen.

Op zichzelf is dit een gezonde gedachte: niet méér directe overheidsinvloed op het maatschappelijk leven dan strikt noodzakelijk is.

Maar naar onze mening wordt het vertrouwen in de nawerking van de reeds genomen maatregelen die de loonexplosie 1963 begeleiden wel wat gemakkelijk uitgesproken bij een situatie waarin van een ontspanning op de arbeidsmarkt nog geen sprake is. De be-

• *Vervolg van pag. 1*

Open bestel en de wet

dat niet alleen de tieners, maar ook de huismoeders gek waren op dit soort muziek en dus moeilijk zonder radio-Veronica konden leven, een radio, die in dit opzicht in de behoefte voorziet.

MAAR vooruit!

De met zeer weloverwogen constatering omtrent radio-Veronica nopen de K.V.P. er toe de gehele fractie om te pleiten voor snelle beslissingen. Nadat, mee door toedoen van de K.V.P., het wetsontwerp-Höppener, dat al jaren geleden werd ingediend, aan de behandeling werd onttrokken, moeten er nu snel zaken gedaan. Er is wel een pacificatie-commissie, en zij zal te zijner tijd met een rapport komen. Maar reeds eerder moeten er beslissingen worden genomen.

Reclame en ontspanningsmuziek ten faveure van ondernemers, huismoeders en jongeren. Het is méér dan tijd. Nu zeggen wij... opgepast. **Zeer weloverwogen.**

Want het is een gevaarlijke taktiek, om met een beroep op de populariteit van Veronica en De Rem aan te dringen op snelle, dat wil zeggen incidentele beslissingen, die later bij een definitieve, wettelijke regeling als volcngen feiten gaan fungeren.

Het is bekend, dat minister Bot niet afkerig is van zulke incidentele wijzigingen. Het is bekend, dat althans sommige leden in dit kabinet grágé de beslissing van de Tweede Kamer betreffende de commerciële televisie op elegante of minder elegante wijze zouden willen ontkrachten.

WIJ menen, dat radio-Veronica niet mag worden geëxploiteerd om eigen plannen als noodzakelijk er door te drukken.

Radio-Veronica dient te verdwijnen. Het is een verstoring van de rechtsorde, die niet kan worden geduld.

En eerst, als hier orde op zaken is gesteld, is het tijd, om de nieuwe principiële discussie te beginnen over het radiobestel, zoals dat bij de wet dient te worden geregeld. Het komt niet te pas, radio-Veronica te engageren tot opulstering van de eensgezinde opocht van de K.V.P. naar een zgn. open bestel.

EN bij een debat over een wettelijke regeling — ná de liquidatie van Veronica — kan en moet ook aan de orde komen de vraag, of bij in gebruikneming van méér netten een continu programma van vlotte muziek voor overigens soms trieste werkplaatsen, tuinbouwkassen, voor auto-rai'o's etc. kan worden geboden. De huismoeders kunnen het afzetten, en zullen het vaak doen, als de tieners het toelaten.

Maar daarbij zal nóg voor elke verantwoordelijke instantie blijven gelden dat de zeer weloverwogen constatering van wat „het publiek” wenst, niet het laatste woord mag zijn.

Zowel het eerste als het tweede zijn reeds lang bij de omroepverenigingen in overweging, maar radio-Veronica is daarbij buiten de discussie.

Om misverstanden te voorkomen, delen wij u mede, dat dit nummer aan elk partijtijd wordt gezonden. Onze abonnees ontvangen het blad onder de naam „Nederlandse Gedachten” en de niet-abonnees ontvangen het onder de naam „A.R.-Post”. De inhoud van beide bladen is gelijk.

strijding van overbesteding heeft immers met drie partners te maken: de overheden, het bedrijfsleven (door de investeringen) en de loon en salarisgenietenden (door de bestedingen). Welke zekerheid bestaat dat de beide partners — niet overheden — zich aan het advies houden? Heeft misschien het kabinet een nog niet getoonde stok achter de deur?

Wat de overheden betreft: is er niet de ervaring dat de werkelijke uitgaven hoger liggen dan de geraamde posten? En zijn de uitgaven gelet op de prijsstijgingen wel volledig aangepast? Eén van de merkwaardigheden in de miljoenennota is dat de overheid kennelijk haar uitgaven niet kan financieren uit de zgn. vier procent: het percentage waarmee gemiddeld het nationale inkomen groeit. De minister doet daartoe een nieuw middel aan de hand: verhoog een aantal retributies en tarieven en besteed deze opbrengst aan uitgaven die uit de „norm” van 4% niet kunnen worden betaald. (weggeden, tarieven, verhoging van collegegelden, verhoging kleuterschoolgelden enz.).

Als de hoge overheid in dit opzicht vooraan zullen de lage overheden zeker volgen. Zij hebben veel minder mogelijkheden om binnen het raam van haar budget uitgaven te verschuiven.

Zal deze oplossing bijdragen tot de noodzakelijke rust in de prijszector? Wij wagen dit te betwijfelen.

Een andere bijzonderheid is dat van de 15 miljard gulden aan uitgaven er ruim 5 miljard wordt gebezigd voor de

salarissen en sociale voorzieningen van het ambtenarenkorps, waarvan de lasten geheel of gedeeltelijk voor het rijk komen. Hier is sprake van eer voortdurende groei „in tal en last”.

Zou het geen tijd worden eens een afzonderlijk kritisch onderzoek in te stellen naar de huidige en de noodzakelijke sterkte van het overheidspersoneel?

Dat de belastingverlaging in 1965 kennelijk niet doorgaat was te voorzien. Deze verlaging zou een te grote stimulans tot besteding betekenen. Hoe rechtvaardig op zichzelf een forse belastingverlaging ook is — de druk is gestegen van 25% van het nationaal inkomen in 1958 tot ruim 27% in 1965 — de ellende van een mogelijke inflatie weegt naar onze mening thans zwaarder.

Minister Witteveen heeft een ingenieus, cijfermatig plan opgezet om aan te tonen dat de overheid in de huidige situatie haar drang tot verdere besteding inperkt binnen de gestelde normen.

Maar in dit knappe plan zit toch duidelijk een zwak punt. Als er maar iets misloopt in de zo zorgvuldig beraamde opzet dan wankelt het cijfergebouw. En de thans opgezette begroting bevat naar het ons voorkomt praktisch geen reserves om tegenvallers op te vangen.

Zelfs het middel van het vaststellen van een maximum van het totaal van de in dit jaar af te geven rijksgoedkeuringen voor de woningbouw is reeds in de miljoenennota verwerkt.

Bovendien kon slechts een gedeelte (34 miljoen) van de teveel geplande

uitgaven 1964 (134 miljoen gulden) voor 1965 worden ingelopen. De rest wordt verschoven naar de jaren 1966 en 1967 (100 miljoen). Niettegenstaande het feit dat het nadelige saldo van het landbouw-egalisatiefonds in 1965 veel geringer zal zijn dan 1964 (zeker 150 miljoen)! Maar dit voordeel had men nodig om de bijstandswet en de verhoogde A.O.W. te kunnen financieren.

Wij gaan een jaar van „zuinig aan doen” tegemoet. Niet omdat de armoede ons hiertoe noodzaakt. Maar de huidige welvaart dwingt ons er toe.

De drang om te spoedig en te veel ineens te willen genieten is Nederland ietwat de baas geworden. Daarom wordt een aantal teugels kort gehouden. Maar deze o.i. noodzakelijke „pas op de plaats” tornt gelukkig niet aan de noodzaak de A.O.W. te verhogen tot een redelijk niveau noch aan de nationale plicht tot het bouwen van woningen en het aanleggen van wegen in versneld tempo.

In beginsel achten wij het voorgestane financieel beleid niet onaanvaardbaar.

wanneer de kwaliteit moet beslissen...

vraag dan **KG koffie**

in luchtdicht metaalfolie

KG om de kwaliteit!
KANIS & GUNNINK-KAMPEN - sinds 1885

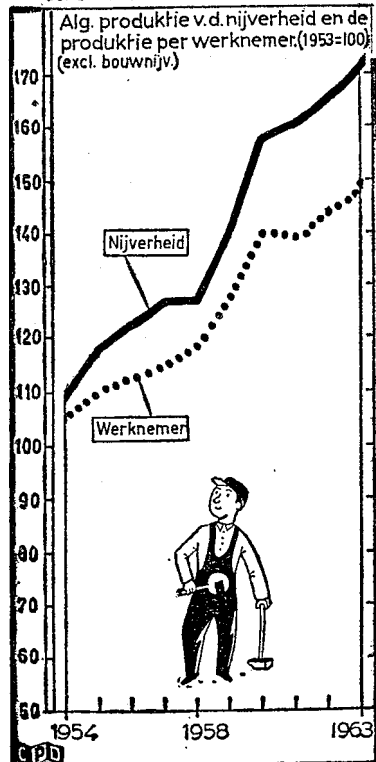
Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

voor **TUIN en PLANTSOEN**
hoveniersbedrijf **Ad Kraan**

AANLEG telefoon 0 1827 - 342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

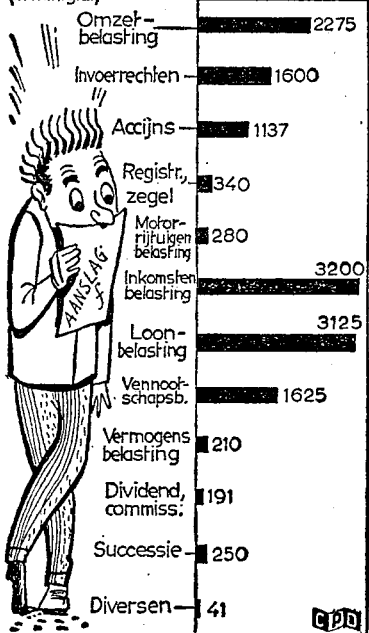
DIRECT SLAGEN VOOR UW RIJBEWIJS
Vraagt onze gratis prospectus „Zo slaagt u in één keer”
Nederlandse Voorlichting voor Rijtechniek
HARDERWIJK - POSTBUS 60

WAT WIJ PRESTEERDEN

WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

DE BELASTINGMIDDELEN 1965 (v. aftrek) (in mln. gld.)

De middelen v. het Rijk bedragen ca 14 miljard DIT IS 14 MILJARD GULDEN...

- Men zou ca. 455 jaar elke seconde eér 14 miljard kunnen geven
- Men zou 137-145 jaar nodig hebben om tot 14 miljard te tellen
- Het duurt 383.561 eeuwen eer 14 miljard dagen zijn verlopen
- Men kan er ieder mens op de aarde ca. 5 gulden van geven
- 14 miljard hoofdharen NAAST elkaar geven een lengte van 280 km
- 14 miljard graankorrels wegen ca. 15.000 kilo

DE VERWACHTING VOOR 1965

- de arbeidsproductie per werkende stijgt met 2,5%
- de particuliere consumptie stijgt 0,5-1,5%
- de prijzen stijgen 4-4,5%
- er zullen 45.000 werklozen zijn
- de uitvoer stijgt met 12-13%
- de invoer stijgt met ca. 6%

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij- Houthandel - Kistenfabriek

OCEAN N.V. DIEREN
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) - Telex 45277

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859 - 605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOLEN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

**Gjaltema's Timmerfabriek
Volharding N.V.**

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944 - 531 - 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

**BAGGERMAATSCHAPPIJ
TJAART VAN DER MOLEN NV**

GRONINGEN

Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

**WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN**

DUBBELGEHARDE
ALUMINIUM
PROFIELEN

**BUVA
BETER
BOUW-
BESLAG**

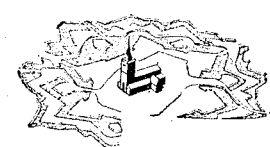
CONDENS-
LEKDORPEL-,
GLASAL-,
GLASLAT-,
WELDORPEL-
PROFIELEN ENZ.

PA 301
CONDENS-PROFIELEN
GLASGROOT
7, 10, 15 MM
NED. OCTR. 89504.

N.V. BUVA

GROOTHANDELS-
GEBOUW
INGANG D. 1° ETAGE.

POSTBUS 379
TEL (010) 119662
ROTTERDAM-4

Aannemingsbedrijf
**HARM FOKKENS
NAARDEN N.V.**

NIEUWBOUW

Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

DE MIDDENSTAND

Het gaat met de middenstand op het ogenblik niet zo best. In de eerste plaats is de inkomensituatie in de middenstand in het algemeen zonder meer slecht te noemen. De Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf heeft uitgerekend, dat ca. 30% van de middenstanders minder verdient dan f 6.000,— en dat eveneens slechts ca. 30% boven een inkomen van f 10.000,— uitkomt (cijfers van omstreeks 1960). Het aantal middenstandsbedrijven neemt dan ook steeds af: velen houden het hoofd niet meer boven water. Ook wanneer men deze „uittocht” uit de middenstandssector ziet als onderdeel van een noodzakelijk saneringsproces — zoals dat ook bij de landbouw voorkomt — neemt dat nog niets weg van de moeilijkheden, die aan dit proces voor de betrokken middenstanders zelf verbonden zijn.

Naast deze structurele moeilijkheden zijn er echter die van conjuncturele aard. Er is een loonexplosie geweest, die een arbeidsintensieve bedrijfstak als de middenstand zwaar op de maag is komen te liggen. Het feit dat de loonsverhogingen in de middenstandssector gemiddeld enkele procenten lager waren dan elders het geval was, doet hiervan maar weinig af; met name wanneer men bedenkt, dat ten gevolge van de prijspolitiek van de regering de loonsverhogingen slechts zeer ten dele in de prijzen mochten worden doorberekend. Het inkomen van de middenstander is door deze conjuncturele ontwikkeling nog eens extra in de knel gekomen.

Saneringsfonds

Gelukkig is de overheid voor deze situatie van de middenstand niet geheel blind. Zo heeft zij bij monde van staatssecretaris Bakker toegezegd, naast de bestaande maatregelen ten behoeve van de middenstand nu ook de instelling van een saneringsfonds voor de middenstand te willen overwegen.

Zo'n saneringsfonds kan voor vele middenstanders van grote betekenis zijn. Het fonds kan het middenstanders, die in grote moeilijkheden verkeren, mogelijk maken hun bedrijfsvoering gemakkelijker te beëindigen (b.v.

**PUROL't Superieure
blijft altijd nieuw**

via een uitkoopregeling zoals ook ten aanzien van de landbouw is voorgesteld) — ofwel het kan hen helpen om zich als middenstanders elders te vestigen. Daarom is het van harte te hopen, dat de regering binnen niet al te lange tijd met haar overwegingen gereed is en er inderdaad toe overgaat dit saneringsfonds in te stellen.

Wij tekenen hierbij aan, dat o.i. het woord „sanering” in ruime zin dient te worden opgevat, nl. als daadwerkelijke „gezondmaking”. Het nog levensvatbare bedrijf dient door deskundig advies en eventuele kredietfaciliteiten in staat te worden gesteld, zich alsnog tot

een gezond bedrijf te ontwikkelen. Het woord levensvatbaar is hier vet gedrukt, want natuurlijk gaat het niet aan, niet-levensvatbare middenstandsbedrijven door permanente overheidssteun kunstmatig als in een broeikas in leven te houden.

Met prijzenbeleid

Wat het prijzenbeleid van de overheid betreft moet allereerst worden opgemerkt, dat niet alleen de middenstand, maar vrijwel het gehele Nederlandse bedrijfsleven, daarvan moeilijkheden en schade ondervindt. Dat is betreurenswaardig. Maar in de huidige situatie kan dit beleid o.i. toch niet worden gemist.

Met opzet spreken we hier van de huidige situatie; want alleen in zeer uitzonderlijke omstandigheden is de overheid gerechtigd tot zulk een forse ingreep in de prijsvorming over te gaan. Deze omstandigheden doen zich echter thans voor. Namelijk nu we pas een loonexplosie van gemiddeld meer dan 13% achter de rug hebben, een loonsverhoging die dus ver uitgaat boven de produktiviteitstoename in ons land. In zo'n geval kan de overheid niet met de armen over elkaar blijven toezien. Want wanneer zij dat doet leiden de grote loonsverhogingen binnen korte tijd tot grote prijsverhogingen, die dan op hun beurt weer snel nieuwe loonsverhogingen uitlokken. Dan ontstaat dus de beruchte lonen- en prijsenspiraal. Dat mag niet gebeuren. Zo'n ontwikkeling zou ons land aan de rand van de afgrond kunnen brengen.

Daarom is het nu zaak, op dit blik, de prijsverhogingen binnen bepaalde perken te houden, ondanks nadelen die daaraan — ook voor middenstand — verbonden zijn.

Maar niet blijvend! Wanneer loonontwikkeling in rustiger toestand komt, en niet meer boven de landproduktiviteitsstijging uitgaat —

door

drs. B. Goudzwaarn

lijkt zal dit in '64-'65 weer het geval zijn — ontbreekt o.i. de rechtvaardigheid om deze prijsbeheersing nog verder te continueren. Zij is alleen gerechtvaardigd wanneer op korte termijn een loon- en prijsenspiraal dreigt te ontstaan. Die niet mag worden gereed, omdat we anders in een loze inflatie terechtkomen.

Verticale prijsbinding

Maar nu heeft de overheid — in de staatssecretaris van Economische Zaken, drs. Bakker — nog enkele andere plannen; plannen, die reeds deeltelijk ten uitvoer zijn gebracht. Deze plannen hangen samen met men wel noemt de „verticale prijsbinding”. Deze wil de staatssecretaris deeltelijk ongedaan maken.

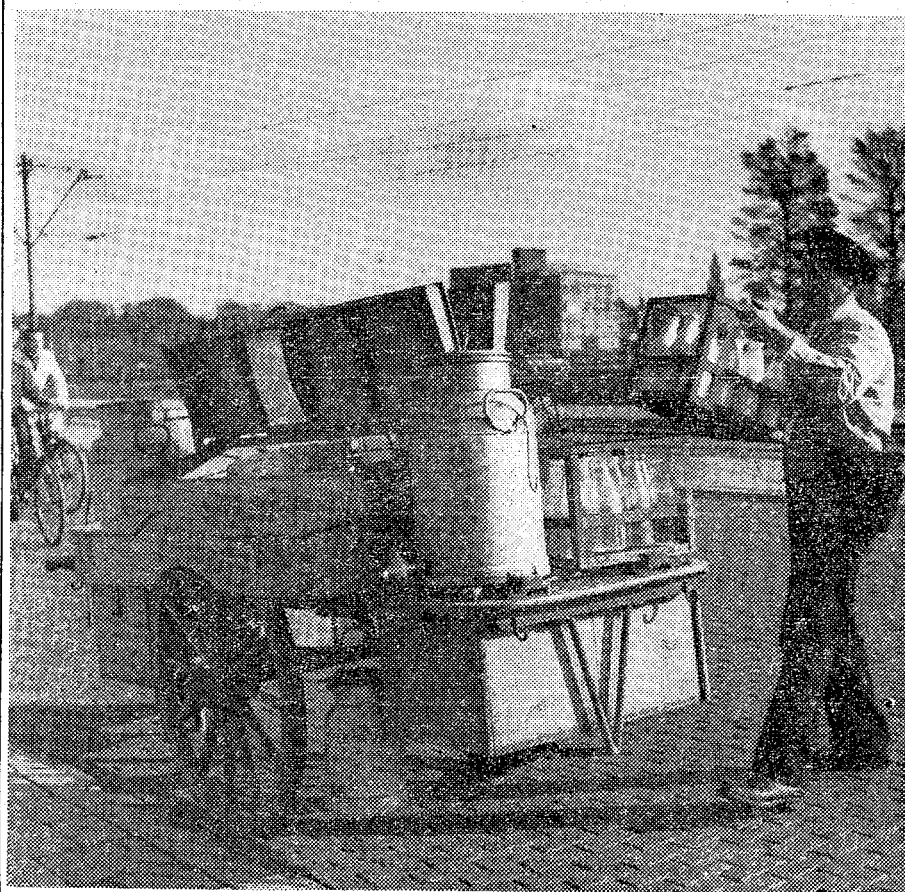
Wat is „verticale prijsbinding”? bestaan heel ingewikkelde definities van. Kort gezegd gaat het echter om, dat de fabrikant of importeur een bepaald goed met de handel (groothandlers en/of detaillisten) afsprekt, in de verkoop van dat goed aan consumenten een bepaalde vaste prijs zal gelden. Deze afspraken tussen fabrikant (of importeur) en de handbetitelt men als: individuele verticale prijsbinding. Daarnaast bestaat er de term: collectieve verticale prijsbinding. Deze treedt op, wanneer verschillende fabrikanten, die elk zich met de handel reeds bepaalde prijsafspraken hebben lopen, de hand den bij elkaar steken en als fabriek ten onderling met elkaar overeen-

Dampobreek
de kracht van een verkoudheidsmiddel bij Vader, Moeder en Kind.

men, dat zij tegenover de handel zelfde systeem van verticale prijsbinding zullen toepassen.

Sinds 15 juni nu geldt in Nederland in principe een verbod van collectieve verticale prijsbinding. Afspraken tussen fabrikanten onderling om al groothandlers en detaillisten aan bepaalde afgesproken prijzen te binden, zijn thans in beginsel niet meer mogelijk. In beginsel — want zoals u in de tekst hebt kunnen lezen, hebben vrijwel alle fabrikanten, die collectieve verticale prijsbinding toepassen, aan de overheid voor „hun speciale geval” (1) een heffing gevraagd.

Daarnaast — en daar willen wij nu meer in het bijzonder over zeggen — heeft de regering nu bekend gemaakt, dat zij in bepaalde gevallen ook de individuele verticale prijsbinding il verbieden. Hierdoor is ter de reeds bestaande onrust bij de middenstand sterk toegenomen. Middenstand vreest, dat dit gedeeltelijke verbod van individuele verticale prijsbinding haar positie nog moeilijker maken dan zij al is. Sommige middenstanders zien deze maatregel als druppel, die de emmer doet overlopen en achten dit voornemen van de regering ook naar antirevolutionair bezien sel zonder meer overdedigbaar. De re groepen echter — zoals de consumentenorganisaties en ten dele ook werknemersvakbonden — juichen de voorstellen van de regering unaniem toe. Zij verwachten hiervan een

IVOROL

MOEILIKHEDEN

de werking voor de consument. En zijn zij van mening, dat de regering nog een stap verder dient te gaan, om het principe elke vorm van verticale prijsbinding onverbindend dient te ver-
 eende werking voor de consument. En zijn zij van mening, dat de regering nog een stap verder dient te gaan, om het principe elke vorm van verticale prijsbinding onverbindend dient te ver-

Geen algemeen verbod

der ons geheel en al op te stellen de kant van de wensen der menstand, kunnen we toch dit standpunt — dat uitloopt op een algemeen verbod van verticale prijsbinding — niet delen. Waarom? Met name niet, omdat o.i. dit in komt met de eigen vrijheid van bedrijfsleven, die in de soevereiniteit eigen kring van het bedrijfsleven verankerd is. Het bedrijfsleven in principe het recht, onderling overeenkomsten te sluiten, die het in goed acht. Daartoe behoren ook overeenkomsten, waarbij fabrikan- en handel met elkaar afspreken, in de verkoop aan de consument alde vaste prijzen zullen gelden. Overheid mag deze en andere af- ken alleen dan ongedaan maken, neer zij berusten op een zeker bruik van vrijheid, dat wil men: wanneer zij verstorend inwer- op de rechtmatige levensontplooi- van andere groepen in ons land. en dan heeft zij een rechtsgrond rijngrijpen.

het algemeen nu kan bepaald niet en gezegd, dat de bestaande prak- van verticale prijsbinding over hele linie leiden tot een verstov- van de roepingsontplooiing van en. Met name geldt dit bijvoor- voor de levensmiddelen- en tex- ranche. De verticale prijsbinding daar geenszins tot onredelijk hoge opsprizen; de marges voor de el zijn hier betrekkelijk laag. Het rijng van de producenten verzet zich zelfs tegen het geven van hoge es; want hoge marges verhogen verkoopprijs van het produkt en nderen daardoor de afzet. Boven- is in deze branches de verticale binding bepaald niet algemeen. In levensmiddelenbranche wordt het eel van de prijsgebonden artike- bijvoorbeeld geschat op 30 á 40 ent van alle artikelen. Er blijven dus voldoende mogelijkheden tot concurrentie tussen de midden- ders over. De overheid heeft in branches voor een verbod van cale prijsbinding dus geen enkele grond. Nóch de consumentenbe- en, nóch de belangen van die enstanders, die door prijsconcur- de en afzetvergroting verder willen en, worden daar door de verticale binding op onredelijke wijze ge- ad.

Uitzonderingen

anneer wij uitgaan van de prin- e onjuistheid van een overheids- ad, dat alle vormen van verticale binding in één slag onverbindend verklaren, wil dit echter niet zeg- dat in alle branches deze verticale binding gehandhaafd behoort te en. Nader onderzoek zou namelijk en leren, dat in bepaalde bran- de verticale prijsbinding wél het et heeft van een onrechtmatige oring van de roepingsontplooi- van anderen. Het gaat hier dan er om duidelijke uitzonderingsge- en. Namelijk om branches, waar rdaad de verticale prijsbinding als — zij het wellicht onbewust — meen misbruik van vrijheid moet en aangemerkt.

ze situatie kan zich mogelijker- in die branches voordoen, waar ikant en handelaar beiden profijt en bij betrekkelijk hoge ver-

koopsmarges voor de handel. Men denke b.v. aan bepaalde groepen van duurzame gebruiksgoederen, die alleen dan door het publiek worden gekocht wanneer de detailhandelaar een actief verkoopbeleid voert, dus zich op allerlei wijze persoonlijk inspant om de mogelijke klanten tot het kopen van dit produkt over te halen. Dan kan het voor de fabrikant bijzonder voordelig zijn om de handelaar een hoge verkoopsmarge toe te staan, om hem namelijk tot deze bijzondere verkoopacti- viteiten te prikkelen. Het is niet ondenkbaar, dat er inderdaad branches zijn waar om deze of andere reden door fabrikant en middenstand marges worden overeengekomen, die vanuit het oogpunt van het algemeen belang in het algemeen, en het consumentenbelang in het bijzonder, apert te hoog moeten worden genoemd. De fabrikant en de handel maken dan als het ware van hun machtspositie — bewust of onbewust — misbruik om de consu- ment op hogere prijzen te jagen, ter- wijl handelaren, die tegen lagere prij- zen zouden willen verkopen, wegens overtreding van de afspraak door de fabrikant van leverantie worden uit- gesloten.

Zoals gezegd: een nader onderzoek naar de mogelijkheid van zulke mis- standen is hier nodig.

Twee voorwaarden

Voor zover de overheid er inmiddels inderdaad toe is overgegaan, in deze branches de individuele verticale prijs- binding ongedaan te maken, moet er o.i. echter vooraf aan een tweetal extra voorwaarden zijn voldaan.

De eerste voorwaarde is deze, dat de

betreffende branches stijgende omzet- ten hebben; voorts, dat het branches zijn, waarin de inkomenspositie van de middenstand bevredigend is, d.w.z. waarin de inkomens in het algemeen beter zijn dan in de meeste andere branches. Want de opheffing der prijs- binding zal niet mogen leiden tot een nog verdergaande verslechtering van reeds zeer minimale middenstands- inkomens. Dat is niet meer dan een eis van verdelende rechtvaardigheid tus- sen middenstanders en andere bevol- kingsgroepen.

In de tweede plaats dient ook te zijn gelet op de mate, waarin verticale

Bronchiletten

Hoestdrank in tabletvorm. 95 ct

prijsbinding in een bepaalde branche voorkomt. In branches, waar de arti- kelen tot een hoog percentage prijsge- bonden zijn, is een verbod van indivi- duele verticale prijsbinding o.i. niet op haar plaats. Want in zulke branches behoort voor het bovenbedoelde mis- bruik ten opzichte van consument en de mede-middenstanders nauwelijks gevreesd te worden.

In verband met de actualiteit van deze vraagstukken meenden wij goed te doen te trachten enige fundamen- tele opmerkingen te maken over deze moeilijke materie.

Het laatste woord daarover zal echter en in de Tweede en in de Eerste Kamer en in ons blad nog wel niet ge- zegd en geschreven zijn.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010-171317.

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

P. MOOLENAAR & ZOON

Sassenheim

BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL

Import — Export
Dahliaculturen — Vraagt prijs

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876

Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

Een laatste groet van de heer Vermeulen

Velen hebben voor, na en tijdens de bezet-
ting de heer F. P. Vermeulen gekend. Als één
der „twaalf apostelen” uit de periode 1940-45
heeft hij zich zeer geliefd gemaakt.

Vorige week is hij op 94-jarige leeftijd ont-
slapen. Niet alleen in Velsen en Haarlem zal
hij met grote dankbaarheid worden herdacht.

Dat geschiedt op nog veel ruimere schaal.

Onze partij heeft het voorrecht gehad deze
onverdroten medestrijder heel lang in haar
midden te mogen hebben.

Tot voor kort gaf hij nog acte de présence
op Deputaten vergaderingen en Partij Con-
venten. Een extra woord van welkom voor
hem kon er dan steeds royaal af. Wij zullen
de heer Vermeulen missen. Doch groter dan
het gemis moet de dankbaarheid zijn voor
wat zovelen in deze overtuigde en overtui-
gende geestverwant mochten bezitten.

Uw behoud van Uw tanden

maar tijdig beginnen met poetsen. Tube 75 ct. en f1.-

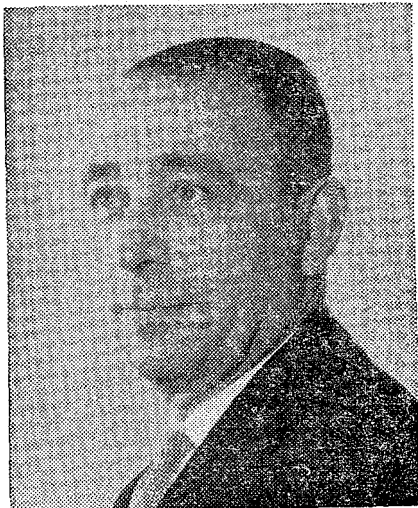
Flitsen uit het Parlement

DE dagbladen hebben ditmaal bijzonder ruime aandacht besteed aan het wetsontwerp „Installaties Noordzee”, anders geheten: anti rem wet. Televisie-uitzendingen hebben het hunne er ook — en niet onverdienstelijk — aan bijgedragen, terwijl de radio evenmin is achtergebleven. Het lijkt daarom gewenst het debat niet in volle omvang thans de revue nog eens te laten passeren.

De Kamer heeft een beslissing genomen die er niet om liegt: 114 voor slechts 19 tegen.

Alle liberalen, de Boerenpartij en de socialist Goedhart (in het verzet bekend als Pieter 't Hoen) stemden tegen.

De liberalen hebben daarmee een gewaagd spelletje gespeeld. Speculerend op bepaalde volksgunsten maar tegelijkertijd de basis van het huidige kabinet ondergravend. En dit niet voor de eerste maal tijdens de duur van het kabinet. Waarop dit moet uitlopen is natuurlijk nog niet te zeggen, maar het staat wel vast dat de fractie van

Dr. J. Meulink

de V.V.D. deze houding niet te lang kan volhouden. De positie van de V.V.D. ministers komt op deze manier in de lucht te hangen. De dagen van minister Stikker, die tenslotte het kabinet moest verlaten, konden wel eens terug komen. Het is een niet acceptabele situatie als de V.V.D. ministers op belangrijke punten akkoord gaan met het beleid en de V.V.D. fracties volledig af laat weten.

Het trieste in het debat de vorige week was met name dat de mentaliteit van de V.V.D. fractie zo duidelijk naar voren kwam. Dr. Vondeling, de oppositieleider, wees dan ook heel duidelijk op desertie van de V.V.D.: „waarom zit achter de ministerstafel toch geen V.V.D. minister?” De liberalen zijn toch méé verantwoordelijk!

Het misverstand — aldus mr. Cals — alsof wij ons in de Kamer niets zouden aantrekken van de meningen van het volk, wordt door de V.V.D. aangewakkerd. Zonder één schijn van bewijs overigens.

ARJOS-p.u.n.t.i.g.h.e.d.e.n

• „Politiek als geloofsbeleving”, zo heet de brochure die Mr. J. H. Prins, directeur van de Kuyperstichting voor de landelijke studieconferentie van de Arjos heeft geschreven.

In deze brochure behandelt hij een aantal fundamentele vragen i.v.m. christelijke politiek, bijv. Wat is het wezenlijke? Hoe moeten wij ons opstellen om ook de vraagstukken van morgen aan te kunnen?

Voor f 0,75 per exemplaar kan genoemde uitgave besteld worden, door storting op giro: 89673 t.n.v. A.R. Partij Stichting te Den Haag.

• „Arjos-vraagbaak”, is de titel die werd meegegeven aan een geschrift van 60 pagina's, over de Arjos.

Aan de orde komen o.a. de propaganda, de inrichting van de vergaderingen, en de taak van de bestuursleden. Ook worden allerlei tips gegeven voor documentatie- en illustratie-materiaal.

De "REM"-debatten in de Tweede Kamer

Duidelijke uitspraak van de Kamer, maar een gewaagd spelletje van de V.V.D.

Feller

Nog feller werd de oud-minister van onderwijs toen hij de V.V.D. verweet dat deze fractie in wezen er op uit is te bevorderen in de Nederlandse staat mogelijkheden te scheppen dat mensen zich aan de bestaande rechtsorde onttrekken. En in die situatie invloed uit te oefenen op een wijze die in strijd is met ons aller opvatting omtrent de rechtsorde. Nederland kan noch mag dulden — aldus de hr. Cals — dat men van buiten de territoriale wateren straffeloos alles kan doen wat de wet verbiedt. Een verbijsterend facet waarop ook de A.R. Dr. Meulink duidelijk heeft geantwoord. Onderneming van een gevestigde rechtsorde is het begin van anarchie.

In Nederland heerst een bepaalde rechtsorde inzake het omroepbestel. In de internationale wereld zijn er bij verdragen duidelijke regels vastgesteld inzake de verdeling van de T.V. kanalen en de radiogolflengtes. Ook al is men het daar niet over eens, men heeft zich daar aan te onderwerpen, totdat de wetten zijn gewijzigd. Daarvoor gelden in een democratische staat ook regels!

Exterritoriale vrijbuiters schaden daarom de democratie waarin wij leven als zij buiten wet en recht om hun mening willen doordrukken.

Daarbij heeft de V.V.D. geholpen. Naar het ons voorkomt heeft de fractie de leiding van prof. Oud voelbaar gemist. De huidige fractie wist het in feite niet verder te brengen dan een „neen” hetgeen duidelijk bleek toen de V.V.D. zweeg op een vraag van de heer Cals wat of zij dan wel wilde.

Was het overigens niet merkwaardig dat prof. Oud, die vaak zijn mening in een aantal bladen geeft, voorzover wij hebben nagegaan zich over deze materie niet heeft uitgelaten?

Volkswil

De Kamer heeft het overigens niet makkelijk gehad in dit debat. De voorliggende kwestie was er één die het Nederlandse volk zeer aansprak. En de oplossing die het kabinet voorlegde betekende een ingaan tegen veler mening. Men, dat behoeven wij niet te ontkennen, vond de wet een impopulaire maatregel. De heer Meulink (A.R.) heeft hiervoor aandacht gevraagd en gesteld dat Kamerleden — volksvertegenwoordigers — een andere verantwoordelijkheid hebben dan alles maar te vertolken en te realiseren wat het volk in een roes zou willen. Trouwens de A.R. stemmers wisten al jaren geleden wat zij van de fractie mochten verwachten op dit punt. Het verkiezingsmanifest was niet onduidelijk op dit punt. En de A.R. opvatting omtrent het gezag en haar eerbied voor het gezag is van ouds her bekend.

Nee, ja, nee, ja

De C.H.U. zat met betrekking tot deze materie in een ietwat vervelende situatie. Daarin gemanoevreerd door haar fractievoorzitter Mr. Beernink.

Hij had gesuggereerd wel voor dit wetsontwerp te willen stemmen, maar over de consequenties daarvan zich nader te beraden. Het is duidelijk dat de „anti Rem wet” één vanzelfsprekende consequentie heeft: De Telegraaf- en Telefoonwet zal van toepassing worden verklaard. Over deze consequentie heeft de heer Beernink het Nederlandse volk in het ongewisse gelaten. Sterker nog: gespeeld met de gedachte daartegen te zullen kunnen zijn.

Na het fractiebesluit dat zeker zal zijn gevoerd is het standpunt duidelijker geworden. Hoewel de C.H. heer Bos in eerste termijn op dit punt niet overduidelijk was, heeft hij zich bij de replieken volledig hersteld.

Hij ontliet de vele vrij scherpe interrupties van de heren Kleywegt en Vondeling niet: de C.H.U. zou ook de consequenties aanvaarden, tenzij er zeer bijzondere omstandigheden zich voor zouden doen.

Het gerucht

Er dreigde nog even een moeilijkheid tijdens de slotfase van de debatten. Het gerucht liep dat de P.v.d.A. een amendement in zou dienen om in deze wet vast te leggen dat niet alleen de strafwetgeving maar ook de Telegraaf-Telefoonwet (direct) van toepassing zou zijn op het REM eiland. Op zichzelf was daar niet zoveel tegen. Weliswaar zou het ontwerp, zijnde een raamwet dit karakter verloren hebben, maar wezenlijk zou een dergelijk amendement niet in strijd komen met dit ontwerp. Het ontwerp zou aan duidelijkheid iet wat gewonnen hebben: de uitzendingen van de REM zouden meteen (als de wet in het Staatsblad zou hebben gestaan) verboden zijn geweest. Maar het risico van het verwerpen van een dergelijk amendement was vrij groot. Zouden de K.V.P. en de C.H.U. na de verklaring van minister Scholten dat hij zeker de T.&T. wet toepassen zou, dit amendement wel aanvaarden?

Als de Kamer dit amendement zou hebben verworpen zou dan de moeilijke materie niet nog ondoorzichtiger worden? En zou de verwarring niet groter zijn geworden?

De P.v.d.A. was na de K.V.P. en C.H.U. verklaring echter gerust. Beide fracties zouden de consequenties (t.w. toepassing van de Telegraaf en Telefoonwet en dus maatregelen tegen de REM-uitzendingen) aanvaarden.

Dat gaf de oppositie aanleiding het wetsontwerp zonder door hen in te dienen amendementen te aanvaarden. De P.v.d.A. heeft getoond — dr. Vondeling heeft een goede stijl ontwikkeld — voor de volle 100% de vooroorlogse socialistische gezagsonderminning te hebben afgezworen.

Veronica

Antirevolutionairen, socialisten en K.V.P.ers hebben geen onduidelijk geluid inzake Veronica laten horen: het is niet juist Veronica ongemeind te laten als de REM wordt aangepakt. Het betekent in wezen het meten met twee maten.

Akkoord zeiden de ministers Luns en Scholten, maar het schip is nu eenmaal — ook in het internationale recht — een andere zaak dan een eiland met de bodem der zee verbonden. Voor het

schip gelden andere regels en daarom wachten wij af hetgeen in Straatsburg gebeurt. Intussen zal een onderzoek worden ingesteld naar de vraag of Veronica een „vlag” voert en zo ja welke vlag. Is er echt geen „vlag” dan zal ingrijpen volgen. De heer Cals (K.V.P.) verweet echter zijn ex-collega, dat dit onderzoek beslist niet serieus is ingesteld nog!

De heer Bos (C.H.U.) dacht er anders over: Hier is geen sprake van de regel: gelijke monniken, gelijke kappen want de monniken zijn niet gelijk. Met andere woorden: „wacht maar af totdat in internationaal opzicht een regeling wordt getroffen!” Exminister Cals vond dit maar een raar verhaal: immers het waarom van de niet-gelijke monniken werd niet uit de doeken gedaan.

Het blijft dus zaak om dit kabinet te bewegen haast te maken met het in gang zijnd onderzoek naar de Veronicavlag.

Niet negatief

Natuurlijk zou het onjuist zijn geweest als de Kamer alleen maar gesproken zou hebben over de puur juridische en volkenrechtelijke kanten van de „anti REM” wet. Een deel van het Nederlandse volk zou'n wet alleen niet begrepen hebben.

Immers de REM is toch mede daarom tot illegale uitzendingen overgegaan omdat er onbepaald is over het huidige omroepbestel. Overigens is dit „huidige bestel” niet een uitvinding van de omroepverenigingen! Het is de Regering die de huidige situatie in het leven heeft geroepen, zonder overigens de volksvertegenwoordiging er in mee te doen praten. Nog steeds is vanaf de bevrijding Nederlandse verstoeken van een wettelijke regering. Hoe zeer en hoe vaak de Kamer op een wettelijke regering van een verantwoord systeem heeft aangedrongen: elk sedert 1945 optredend kabinet heeft zich van dit vraagstuk gedistancieerd.

Tot dit kabinet Marijnen: zij heeft dit moeilijke vraagstuk willen aanpakken daarbij geadviseerd door de pacificatiecommissie.

Maar ook daarbij willen betrekken de nieuwe technische mogelijkheden.

Minister Bot heeft dit niet alles nog eens gezegd bij dit debat maar ook de grote lijnen aangewezen waarlangs het nieuwe bestel wettelijk zou kunnen worden vastgelegd. Er zal voorshands worden geëxperimenteerd met een meer open bestel dan de Regering tot nu toe heeft willen toelaten. Maar het blijven experimenten zonder vooruit te grijpen op de wettelijke regeling.

Een facet waar de heer Meulink (A.R.) bijzondere aandacht voor vroeg. Het mag niet zo zijn dat al experimenterende de normen worden gevormd vóór de a.s. wettelijke regeling. Blinde haast is voor T.V. en radio bestel echter dodelijk, ook als het gaat om invoering van de reclameboodschappen want met dit laatste zijn vele problemen gemoed. Problemen die een ieder erkent, maar die door de V.V.D. maar licht worden gewogen. Nietwaar, wat is meer nationaal dan een wegwerken van levensbeschouwelijke verenigingen?

De liberale strijd in vooroorlogse faces om de AVRO deze taak te geven wordt weer gestreden — maar nu via de commercie.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

CONTACT

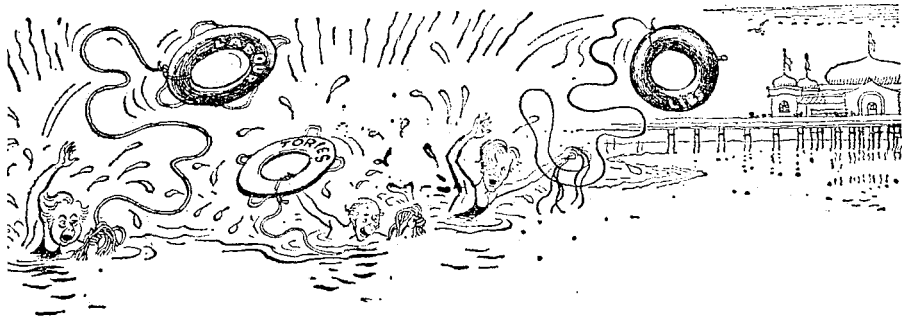
tussen fractie en Kamercentrales

• De A.R. Tweede Kamerfractie heeft voor het contact met de Kamercentrales de volgende leden aangewezen:

Kamercentrale Groningen	—	J. Smallenbroek Iepenlaan 5, Assen	05920 - 2917
" Leeuwarden	—	Tj. Walburg Schuringaweg 25, St. Anna Parochie	05180 - 586
" Assen	—	J. Smallenbroek Iepenlaan 5, Assen	05920 - 2917
" Zwolle	—	dr. J. Meulink Getfertsingel 206, Enschede	05420 - 5990
" Arnhem	—	mr. W. Aantjes Koningslaan 78, Utrecht	030 - 17346
" Nijmegen	—	mr. W. Aantjes Koningslaan 78, Utrecht	030 - 17346
" Utrecht	—	drs. J. Boersma Burgerlaan 3, Zeist	03404 - 6497
" Amsterdam	—	mev. mr. J. C. Rutgers Joh. Vermeerstraat 69, Amsterdam	020 - 797798
" Haarlem	—	B. Roolvink Eemnesserweg 238, Hilversum	02950 - 49713
" Den Helder	—	prof. mr. Th. A. Versteeg Ger. Terborgstraat 29, Amsterdam	020 - 728304
" Leiden	—	dr. N. G. Geelkerken Zoeterwoudsesingel 44, Leiden	01710 - 24499
" Den Haag	—	G. A. Kieft Stolberglaan 43, Utrecht	030 - 13230
" Rotterdam	—	B. Roolvink Eemnesserweg 238, Hilversum	02950 - 49713
" Dordrecht	—	P. C. Elfferich Rotterdamseweg 160, Delft	01730 - 24446
" Middelburg	—	J. A. van Bennekom Molenwaterweg 71, Middelburg	01180 - 2197
" Tilburg	—	M. W. Schakel nr. 145 I, Noordeloos	01838 - 288
" 's-Hertogenbosch	—	M. W. Schakel nr. 145 I, Noordeloos	01838 - 288
" Maastricht	—	J. A. van Bennekom Molenwaterweg 71, Middelburg	01180 - 2197

De Kamercentrale en de daarbij behorende kiesverenigingen kunnen van deze regeling gebruik maken door het vragen van inlichtingen over bepaalde politieke aangelegenheden, het naar voren brengen van regionale problemen, het verzoek om bepaalde bijeenkomsten bij te wonen of aan besprekingen deel te nemen of het verzoek om een spreekbeurt te vervullen. In voorkomende gevallen kan dit contact er toe leiden, dat in bepaalde plaatsen een spreekuur wordt georganiseerd of op andere wijze contacten worden gelegd. Uit bovenstaande omschrijving volgt, dat het niet wel mogelijk is een nauwkeurige omschrijving te geven, doch in het algemeen kan worden aangegeven, dat het contact dient om de band tussen partij en fractie te versterken. Wel is duidelijk, dat het initiatief in hoofdzaak van de organen van de partij zal dienen uit te gaan.

De Engelse verkiezingen naderen . . .

De zwimmers: „Pak de boei en ik zal u redden”.
De zwemmende kiezer: „Maak niet zo'n drukte”.

Illustration in The Daily Mail, London

FRACTIECOMMISSIES

Ter voorbereiding van de fractievergaderingen zijn fractiecommissies ingesteld. Deze commissies moeten de fractie van advies dienei over zaken, die in de Kamer zullen worden behandeld.

Tot de volgende indeling is in onderling overleg besloten, waarbij wordt opgemerkt, dat zij wier namen vet gedrukt zijn als voorzitter der commissie fungeren.

ALGEMENE FINANCIËLE
VRAAGSTUKKEN:
BEZITSVORMING EN P.B.O.:
BUITENLANDSE ZAKEN:

Smallenbroek, Elfferich, Kieft, Versteeg
Aantjes, Boersma, Elfferich, Roolvink
Geelkerken, Kieft, Rutgers, Smallen-
broek

JUSTITIE:
BINNENLANDSE ZAKEN:

Versteeg, Geelkerken, Meulink, Rutgers
Smallenbroek, Van Bennekom, Elffe-
rich, Schakel

ECONOMISCHE ZAKEN —
MIDDENSTAND:
LANDBOUW EN VISSERIJ:

Roolvink, Boersma, Geelkerken, Meu-
link, Schakel
Elfferich, Van Bennekom, Schakel, Wal-
burg

SOCIALE ZAKEN:
VOLKSGEZONDHEID:
MAATSCHAPPELIJK WERK:

Roolvink, Aantjes, Boersma, Rutgers
Rutgers, Boersma, Roolvink, Walburg
Van Bennekom, Rutgers, Schakel, Smal-
lenbroek

ONDERWIJS, KUNSTEN EN
WETENSCHAPPEN:

Van Bennekom, Kieft, Roolvink, Ver-
steeg

FINANCIËN:
DEFENSIE:
VERKEER EN WATERSTAAT:

Kieft, Boersma, Roolvink, Smallenbroek
Walburg, Geelkerken, Kieft, Meulink
Aantjes, Roolvink, Schakel, Smallen-
broek

SURINAME EN ANTILLEN:
VOLKSHUISVESTING:

Meulink, Elfferich, Versteeg, Walburg
Elfferich, Aantjes, Roolvink, Schakel

Het bureau van de A.R. Tweede Kamerfractie bestaat uit de volgende leden:
1e voorzitter: J. Smallenbroek
2e voorzitter: B. Roolvink
secretaris-penningmeester: J. A. van Bennekom.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

DRENTE

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 2671

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN. GARAGES. LANBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Varwijk's Handelsonderneming en Veevoederfabriek „Salland” C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255
FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN
KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS

Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

in de NOORD-OOST POLDER

Beschuit- en broodfabriek Gebr. Klumpers C.V.

sinds 1879
GOUSTRAAT 8 - MARKELO - TELEF. 05476 - 666

Vanouds

POMPERNIKKEL: *gesneden en verpakt
verfijnd roggebrood*

Verzending door het gehele land.

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines

Tractoren

Smederij

Walstraat 2 Tel. 05275-2310
Kraggenburg (N.O.P.)

SCHILDERSBEDRIJF S. POSTMA

Hoogzijde 36 - Telefoon 05273 - 1585
MARKNESSE (N.O.P.)

LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA GEBR. SLUMP

Handel in brandstoffen,

haarden, kachels en kooktoestellen

LEMMER TELEFOON 05146 - 564 en 307
NAGELE TELEFOON 05276 - 2460

FA. H. J. WIBBELINK & ZN.

Goors Overslag- en
Transportbedrijf

Haven, Goor,

telef. (05470) 2963 - 2752 - 2476 - 2577

KORT GEZEGD

....zal het in orde komen, of niet! Ik bedoel de contributie. U behoort toch niet tot hen, die de penningmeesters van hun kiesverenigingen (en zijn helpers) het leven zuur maken? Penningmeester van een kiesvereniging zijn is één van de slechtste jobs van deze tijd, zegt men. Ja dat geldt soms zelfs als het onze eigen kiesverenigingen betreft.

De fiscus komt wel aan zijn trekken! En idem dito die geldvorderende instanties, die een deurwaarder in de arm kunnen nemen zodra 't niet goedschiks blijkt te gaan. Maar de verenigingen, die dat niet kunnen, omdat er geen publiekrechtelijke plicht of een waterdicht contract tot betaling dwingt... ho maar!!

Als dat voor ons geldt, dan werpt dat wel een schril licht op onze mentaliteit. Een penningmeester, die zonder „sterke arm” op pad is, in de kou laten staan, grenst aan mishandeling. Daar doet u toch niet aan mee?

Ze zijn weer op pad

En dan het bedrag! De ontwaarding van het geld is een reëel feit. Wat ee paar jaar geleden nog f 1,— kostte, daar moet nu wel f 2,50 voor worden neergeteld. Dat accepteren we. Maar o wee — soms! — als verenigingen vragen de contributie op dezelfde voet te verhogen! Dan is bij menigeen de kat in de gordijnen. Bij u toch niet? Al blijft het goed elk dubbeltje om te keren alvorens het uit te geven, laten we niet een gezicht trekken alsof onze partij nog wel alles voor de „oude prijs” kan krijgen. Dat bedotten we onszelf en we laten de partij er de dupe van worden. Dat is zeldzaam onsportief. Daarom, als de penningmeester dezer dagen voor de contributie komt, is een tientje dan te veel? Als het er niet is, dan gaat het over. Maar bij velen is het er wel! En dan kan dankbaarheid voor gestegen welvaart ook uit uw „contributie-werken” blijken.

Zij die stijf op dat tientje blijven zitten, terwijl die penningmeester uit liefde voor de zaak van de christelijke politiek aanbeldt, mogen ook wel eens bedenken: „wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat dan ook een ander niet (aan)”!

De Organisatie Commissie van onze partij, die voor dit seizoen weer plannen heeft, maar die het op haar beurt weer van de penningmeesters moet hebben, vroeg mij hierop kort maar met klem eens uw aandacht te vestigen.

Van der Sluis,
secretaris A.R. Partij.

Op het Binnenhof

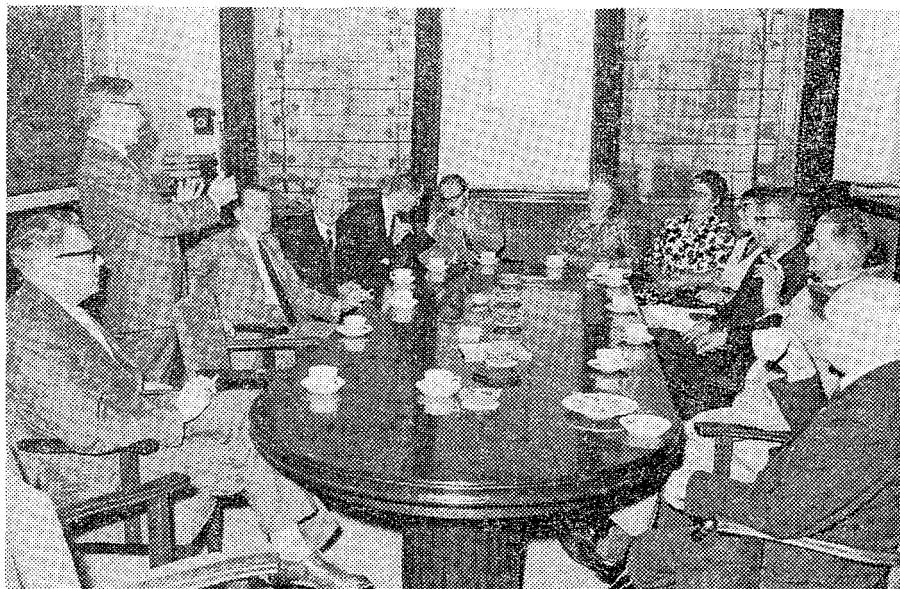
Prinsjesdag 1964 heeft zich geschaard in de rij van stralende hoogtijdagen, hoewel De Bilt de avond tevoren een minder opgewekt geluid had laten horen. De grote schare, die op deze dag naar Den Haag kwam, heeft dit weertype dan ook als bijzonder prettig ervaren.

Onder de duizenden belangstellenden, waren echter een aantal dames en heren, die op uitnodiging van het Centraal Comité „Prinsjesdag” eens van dichtbij konden meemaken. Het waren partijleden, die zich bijzonder verdienstelijk hadden gemaakt met het werven van abonnees op ons weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Na een min of meer lange treinreis werden 's morgens om half tien op het station Staatsspoor welkom geheten: de heer J. van der Vliet (de nestor van het gezelschap — 77 jaar) uit Wilnis, de heer en mevrouw Van Galen uit Zwijndrecht, de heer en mevrouw Appelmann uit Hilversum, de heer en mevrouw De Weerd uit Hardenberg en de heer en mevrouw Koevoets uit Zierikzee.

Door bemiddeling van het partijbureau en dank zij de welwillendheid van een aantal Eerste en Tweede Kamerleden werden onze gasten in de gelegenheid gesteld het gebeuren rondom de opening van de zitting van de Staten-Generaal gade te slaan vanuit de ramen der gebouwen van respectievelijk beide Kamers.

Na afloop hiervan werden de gasten

„In het Kuyperhuis spreekt mr. Prins de gasten toe”

V.l.n.r.: mr. W. de Kwaadsteniet (adj. secr. C.C.), mr. J. H. Prins (directeur dr. A. Kuyperstichting), H. Gringhuis (voorz. funct.), J. van der Vliet, E. Termorshuizen (medewerker partijbureau), mr. W. R. van der Sluis (secr. C.C.), mevr. Van Galen, mevr. Appelmann, mevr. De Weerd, H. M. de Weerd, H. P. Appelmann, A. van der Wees (chef de bureau) en G. van Galen.

Op beide foto's ontbreken de heer en mevrouw Koevoets, die de ontvangst in het Kuyperhuis niet konden bijwonen. Zij waren inmiddels op weg naar het verre Zierikzee.

ontvangen door een groot aantal leden van de A.R.-Tweede Kamerfractie in haar fractiekamer. Inmiddels had ook de adj. secr. van het Centraal Comité, Mr. de Kwaadsteniet, zich bij het gezelschap gevoegd. De (toen nog waarnemend) fractievoorzitter, de heer Smallenbroek, heette in een korte toe-

spraak de gasten welkom en releeveerde de werving van abonnees voor Nederlandse Gedachten, waarmee zij zo'n groot resultaat hadden bereikt. Ook Dr. Berghuis, voorzitter van het Centraal Comité, uitte zijn waardering voor het vele werk dat door de aanwezigen was verricht.

Onze fractieleden, de heren van Benekom en Versteeg, waren hierna gaarne bereid het gezelschap o.a. de vergaderzaal van de Tweede Kamer te laten zien, alsmede enkele andere belangrijke vertrekken.

Na de lunch, waarbij ook Mr. van der Sluis aanwezig was, bezocht het gezelschap het Kuyperhuis, waar men ontvangen en rondgeleid werd door de directeur Mr. J. H. Prins en het bureau van het Centraal Comité aan de Dr. Kuyperstraat.

De heer en mevrouw Koevoets konden hierbij helaas niet aanwezig zijn, aangezien de heer Koevoets een belangrijke raadsvergadering moest meemaken in zijn woonplaats Zierikzee.

Het liep tegen zes uur, toen na een dag vol indrukken, van de overige gasten afscheid werd genomen. Het was een dag die allen goed was bevallen en een dag, die voor het Centraal Comité een aansporing was om met „ontvangsten” op „Prinsjesdag” door te gaan.

„Gedenkboeken bekijken uit 1907”

V.l.n.r.: (staande) H. M. de Weerd, mr. J. H. Prins, E. Termorshuizen, mr. W. de Kwaadsteniet, H. P. Appelmann, mevr. De Weerd, H. Gringhuis, mr. W. R. van der Sluis en A. van der Wees; (zittend) J. van der Vliet, mevr. Van Galen, mevr. Appelmann en G. van Galen.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.
BONGERS · WAGENINGEN

Telefoon 3750 · Telex 45122

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering

APPARATENFABRIEK
AMERSFOORT

L. SCHEEPSTRA

Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

ongezouten

wajang

PLANTEN MARGARINE

smakelijk
gezond
licht verteerbaar

BON

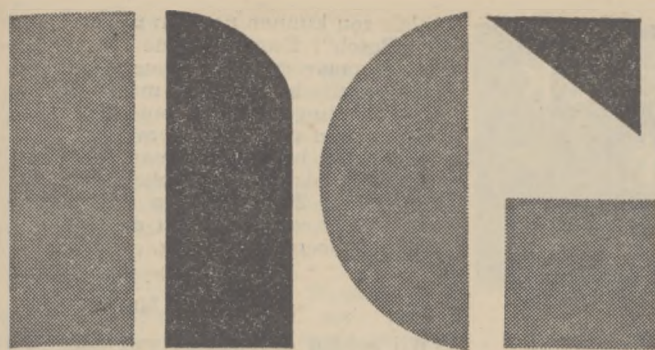
Gaarne abonneer ik mij op „Nederlandse Gedachten”.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Giro 89 67 3, t.n.v. A.R. Partijstichting.

ERFENIS of BALLAST?

NA de eerste wereldoorlog heerste er in het verslagen en vernederde Duitsland een grote geestelijke verwarring. Zij, die dat Duitsland hebben gekend, herinneren het zich wel. Er waren buitensporigheden in verschillende richtingen, aan elkaar tegengesteld. Sommigen, ook jongeren, droomden van een Putsch, waardoor in Duitsland een autoritair bewind zou worden gevestigd. Zij werden als rechtse extremisten aangeduid. Er waren ook groeperingen, die héél ver doorschoten naar links, en allerlei anarchistische stellingen verdedigden, niet alleen op het gebied van de politiek, maar vaak nog meer op dat van de moraal. En misschien waren er nog véél meer, die geen enkele richting kozen, maar in onverschilligheid leefden bij de dag. Een hoogleraar in Heidelberg heeft toen in een indrukwekkende lezing geprobeerd, de diepere oorzaken te vinden van de verwording, die hem verontrustte. En hij kwam tot een conclusie, die mij toen zeer heeft getroffen. Wij hebben, zo was zijn redenering, in Duitsland twee generaties, en tussen die beide generaties ligt de afgrond van de oorlog. Twee generaties vooral in de zin van twee tijdperken. En die twee generaties verdragen elkaar niet, haten en verachten elkaar, zonder elkaar te kennen. Op dat laatste legde hij alle nadruk. Men kan samen op weg gaan ondanks grote verschillen, maar niet, als men elkaar niet kent. Is dat laatste het geval, dan kan men zich wel op dezelfde weg bevinden, maar niet samen.

Elke grote oorlog maakt een diepe insnijding en nooit kan na zulk een oorlog worden verkondigd wat in de proclamatie van 1813 stond: de oude tijden keren weerom. Tijdens de jongste wereldoorlog hebben we vaak tegen elkaar gezegd: als eerst alles maar weer een beetje normaal is geworden. En met normaal bedoelden we dan, zonder het ons zelf te realiseren: vooroorlogs. Maar de oude tijden kwamen niet weerom.

MAAR juist die proclamatie uit 1813 kan ook aanleiding geven tot een andere overweging. De Franse revolutie werd zo'n diepe insnijding geacht in de geschiedenis van West-Europa, dat men daarmee een nieuw tijdvak in de wereldgeschiedenis liet beginnen.

Na de oudheid, de middeleeuwen en de nieuwe geschiedenis kwam er nu een vierde tijdvak: de nieuwste geschiedenis.

Maar... toen de negentiende eeuw voorbij was en de balans werd opgemaakt, was een van de voornaamste gevolgtrekkingen: de negentiende eeuw en de achttiende horen bij elkaar. De Franse revolutie is een heftig tussenspel geweest, maar de onderstroom bleef dezelfde. Rationalisme en romantiek bleven hun weg vervolgen in vele gestalten op theologisch, wijsgerig en ook staatkundig gebied. En

zo moeten we ook bedacht zijn op de mogelijkheid, dat later, als er weer balansen worden opgemaakt, zal blijken, dat twee wereldoorlogen wel het gezicht van het aardrijk totaal hebben veranderd, maar dat er in de diepte stromingen zijn, die hun weg vervolgen. Daarom is het altijd een gevaarlijke onderneming, wanneer wij banden met het verleden roekeloos doorsnijden of met een vorige generatie op een goedkope manier proberen af te rekenen. We snijden dan misschien méér in eigen vlees, dan we zelf denken.

OOK als antirevolutionairen hebben we op deze dingen te letten. We zijn nog al eens bezig met bezinnen en dat is een goede bezigheid die soms ook vruchtbaar kan zijn.

Maar we moeten niet denken, dat we daarbij zonder meer van voren af aan kunnen beginnen. We moeten ons ook bezighouden met de eerste vragen over Christelijke politiek en Christelijke politieke partijen. Maar niet, alsof we samen onverwacht in Vuurland zijn terecht gekomen en nu vrijblijvend kunnen praten over wat we daar van voren af aan wel of niet zullen beginnen. Trouwens, dat zou ons zelfs daar niet gelukken.

We hebben een erfenis. We noemen onze richting antirevolutionair of christelijk-historisch. En beide namen duiden op een historische bepaaldheid. Wanneer we het erfdeel der vaders beschouwen als ballast in plaats van een zegenrijke schat, dan vervallen we in onvruchtbaar radicalisme.

Wanneer we het verleden gaan verheerlijken en klagen over verval en vervlakkings, dan worden we een conservatieve groep, die alleen kan remmen en tegenhouden.

Toen dr. Colijn voor de eerste keer een gewone deputatenvergadering met een rede opende (het was in 1922)

schreef hij er als titel boven: Der Vaders Erfdeel. Maar wie daaruit de gevolgtrekking zou maken, dat hij niet naar de toekomst wees en zich niet bewust was, dat er nieuwe taken lagen

door H. Algra

te wachten, die vergist zich en praat hoogstens een ander na.

Hier volgt een enkel citaat uit deze rede:

„De vraag is niet allereerst, wat wij mogelijk achten, maar wat wij doen moeten. In onzen worstelstrijd voor de toepassing der beginselen van Calvinistische staatkunde heeft iedere periode zijn eigen taak. Voor Groen, Kuiper en Lohman ging het allereerst om de ziel van het kind. Daarvoor werd de

De beroemde karikatuurtekening van Albert Hahn

stormbal geheschen. Maar het ging daarbij óók om een algemeen beginsel van Calvinistische staatkunde. De strijd betrof ook één der verschijningsvormen van de altijd weer terugkerende tegenstelling tusschen Gezag en Vrijheid: de tegenstelling tusschen de erkenning van Gods soevereiniteit, met gebondenheid van alle aardisch gezag; en de soevereiniteit van den mensch, zich openbarend in de ongebreidelde macht van den Staat.

Nu in onzen tijd, openbaart zich die tegenstelling in een anderen vorm, nl. op het terrein van de sociale wetgeving.

En Kuiper, die bij overigens afnemende kracht, zijn visonair blik op de toekomst tot kort voor zijn sterven behield, heeft het in 1918 gevoeld, dat wij den eisch van anti-revolutionaire oplossing der sociale problemen van nu voortaan op den voorgrond moeten stellen.

Dr. Colijn sloot zich daarbij aan: wij moeten in overeenstemming met Kuipers gedachten „het sociale arbeidersvraagstuk zetten in het juiste en in het complete verband met onze antirevolutionaire politiek.”

Maar dan moeten we begrijpen, dat juist ons beginsel ons er toe moet brengen de oplossing niet te zoeken in al-

*** Honi soit ...

De pers heeft in alle toonaarden wereldkundig gemaakt dat minister Biesheuvel voor zijn collega Pisani door de knieën zou gegaan zijn. De hoeveelheid melk, die door Nederland aan Frankrijk geleverd is, wordt tegelijkertijd echter „een druppel op een gloeiende plaat” genoemd. Indien men met die „plaat” doelt op zieken, zuigelingen en bejaarden, die door de Franse stakingen misschien wel letterlijk naar het leven worden gestaan, is er weinig reden om zich voor de houding van onze minister te schamen. Dat laatste is al helemaal niet nodig indien men daarbij nog leest dat Nederlandse zuivel-exporteurs elkaar staan te verdringen om een uitvoervergunning te bemachtigen.

„Honi soit qui mal y pense” zegt een beroemde Engelse spreuk. Het leveren van de eerste levensbehoeften aan de medemens kan iemand inderdaad nooit tot schande worden aangerekend. Omgekeerd rust de schande veel meer op hen, die de behoeftigen tekort doen.

lerlei opgelegde geboden van de staat. Dat leidt op den duur tot een vernietiging van de mondigheid van werknemers en werkgevers beide, en er komt een nieuwe oligarchie, die bij ons, over ons en zonder ons beslist.

Met de socialisten, aldus Colijn, hebben wij sommige idealen gemeen: vrede tusschen de volkeren; verheffing van de arbeidende klasse, betere verdeling van het maatschappelijk bezit.

Maar de weg die de socialisten willen, achten wij verkeerd. Terwijl zij veel, zo niet alles verwachten van de staat en zijn regelingen, willen wij, dat de rechtsverhoudingen zich zullen ontwikkelen in strijd en overleg tussen ondernemers en arbeiders. Geen betere opvoeding tot bedrijfsvrede dan het actieve lidmaatschap van het bedrijfsgezin.

Al wordt het wóórd bedrijfsorganisatie niet genoemd, het is duidelijk, wat dr. Colijn bedoelt.

Het is nuttig, zo'n deputatenrede nog eens te herlezen. Die lezing leert ons, dat Colijn de historie niet als ballast verwierp maar als een erfenis aanvaardde, en dat zijn eerste grote programrede daardoor kon aansluiten bij de laatste van Dr. Kuiper, met name in de heenwijzing naar de oplossing van de sociale kwestie als de grote taak voor de toekomst.

Ik weet wel, dat sommigen graag een constructie maken, alsof het anders was. Alsof Dr. Colijn juist de boodschap van Kuiper, dat nu de sociale kwestie onze eerste aandacht zou moeten vragen, doodzweeg of verwierp.

Wie meent, dat hij met het verleden moet afrekenen om opnieuw te kunnen beginnen, wie dat verleden verwerpt zonder het te kennen, is niet in staat om werkelijk mee te bouwen.

DEZE WEEK

- Brief over ontwikkelingshulp (pag. 2).
- Christenen in Indonesië (pag. 4 en 5)
- Een fel requisitoir (pag. 6 en 7)
- Erhard's problemen (pag. 8)
- Radio-causerie mr. v. d. Sluis (pag. 9)

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook FEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

AMBASSADOR

Hotel-Restaurant

Nieuwe zalen voor recepties, diners, vergaderingen, enz.
SOPHIALAAN.
HOEK ZEESTRAAT
(nabij Plein 1813)
Den Haag
Telefoon 117700*

Oosterbaan & Le Cointre n.v.

Goes

DRUKKERS - UITGEVERS

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Brief over ontwikkelingshulp

• De Arjos verzocht ons om opname van onderstaande van en aantal jongerenorganisaties afkomstige brief, gericht aan de leden van de Staten-Generaal.

Amsterdam, 26 september 1964

Hoogedelgestrenge Dames en Heren,

Op 19 december 1961 heeft de Algemene Vergadering der Verenigde Naties de periode 1960—1970, met instemming van de Nederlandse Regering, uitgeroepen tot het Ontwikkelingsdecennium. De Tweede Kamer der Staten-Generaal aanvaardde in april 1963 een, mede door de fractie-voorzitters der vijf grote partijen ondertekende, motie-Ruyge, waarin zij als haar overtuiging uitsprak, „dat met ingang van het komende Begrotingsjaar de Nederlandse hulpverlening belangrijk uitgebreid diende te worden“. Bij de laatst gehouden verkiezingscampagne werd in de programma's der meeste politieke partijen gesproken over de noodzaak tot een verhoogde krachtsinspanning ten behoeve van de Ontwikkelingslanden.

De hi door geweekte verwachtingen werden niet gehonoreerd. Een bezienend en creatief Regeringsbeleid met betrekking tot de Ontwikkelingslanden is niet tot stand gekomen.

Op de sinds 1962 verschenen begrotingen werden voor de ontwikkelingshulp achtereenvolgens de onderstaande bedragen uitgetrokken:

	Ontwikkelingshulp in miljoenen guldens	Nationaal Inkomen in miljoenen guldens	Ontwikkelingshulp in % van het nat. ink.
1960	202	38.820	0.52
1961	241	41.080	0.58
1962	305	43.520	0.70
1963	249	47.220	0.53
1964	225	53.400 (geschat)	0.42
1965	256	56.880 (geschat)	0.45

Uit deze cijfers wordt duidelijk, dat de Regering nog geen uitvoering heeft gegeven aan het uitdrukkelijke verlangen van de Tweede Kamer, de hulpverlening van Overheidswege met ingang van 1964 belangrijk uit te breiden. In 1964 vond er zelfs een verlaging plaats. Maar ook op de thans ingediende Begroting voor 1965 wordt een lager percentage van het nationaal inkomen voor ontwikkelingshulp van Overheidswege uitgetrokken dan in de periode 1960 tot 1963 het geval was.

Inmiddels is door de Regering een belastingverlaging voorgesteld ter grootte van ongeveer f 1.100 miljoen, ter vergroting van de welvaart der eigen onderdanen. Het komt ons voor, dat — hoe gewenst deze belastingverlaging op zichzelf ook moge zijn — Regering en Parlement ernstig in gebreke zouden zlijven, wanneer zij tegen deze achtergrond, een besluit tot een belangrijke verhoging van de ontwikkelingshulp, welke zal bijdragen tot de opheffing van het welvaartstekort der andere volken, achterwege zouden laten. Ook de voorstellen tot belastingverlaging kunnen niet los worden gezien van de noodzaak, tot een verhoging van de post Ontwikkelingshulp te komen.

Naar onze overtuiging gedooft een besluit tot verhoging van de ontwikkelingshulp thans geen langer uitstel.

Daarom dringen wij er bij u op aan:

- te besluit de post Ontwikkelingshulp op de Begroting 1965 met een bedrag van f 200 miljoen te verhogen tot f 450 miljoen, hetgeen overeenkomt met ongeveer 0,8% van het nationale inkomen;
- de Regering te verzoeken op de begroting 1966 voor deze post een bedrag uit te trekken, dat overeenkomt met 1% van het nationale inkomen;
- de Regering te verzoeken over te gaan tot de instelling van een Ontwikkelingsfonds, waarin de jaarlijks uit de publieke middelen ter beschikking komende bedragen voor de Ontwikkelingshulp worden gestort, teneinde meer mogelijkheden te scheppen voor een ontwikkelingsbeleid op langere termijn en eventuele bestedingsmoeilijkheden te ondervangen;
- de Regering te verzoeken zo spoedig mogelijk een meerjarenplan voor de van Overheidswege verstrekte ontwikkelingshulp aan de Staten-Generaal voor te leggen.

In het vertrouwen, dat de leden der Staten-Generaal na de vele woorden, die mede door hen zijn gewijd aan de bestrijding van honger, armoede en ziekte in de wereld, thans de tijd gekomen zullen achten voor een daadwer-

In gesprek met onze lezers

• Opening Staten-Generaal

Betreft: artikel Politiek Palet uit Ned. Ged. 19 sept '64.

Mag ik even reageren op een klein onderdeel van genoemd artikel? Het betreft de vraag of men nu de Haagse praalparade van de opening van de Stat. Generaal niet eens wat zou kunnen veranderen. Hoewel niet zo'n heel belangrijke zaak meen ik dat de vraagstelling toch terzake is.

Hoe is het nu? De Koningin gaat binnen aan de achterzijde van het „paleis Lange Voorhout“ en mag er dan een poosje later aan de voorzijde weer van vertrekken, mag terwille van de vertoning dan echter niet de kortste route nemen, maar is verplicht een omweg te maken. Dat paleis is geen paleis, hoogstens uit referentie tegen de Koningin zo te noemen. Laten we de zaak nu eerlijk spelen. Ik meen dat het dan ook geen spel is maar een zinvolle plechtigheid, maar dan ook juist uit referentie tegenover de Koningin een zo eerlijk mogelijke gang van zaken.

Waarom kan de Koningin nu niet vertrekken van het enige wat je een

paleis zou kunnen noemen nl. het „Huis ten Bosch“? Dan wordt de rit wel iets langer maar m.i. ook meer reëel. Hoe het praktisch opgelost moet worden met afzetting en stoet kan ik niet beoordelen en moet ik dus overlaten aan de daartoe bevoegden, maar ik vraag me toch af is er geen mogelijkheid dat men Binn. Zaken daarop wijst en er een betere regeling komt de Koningin en de democratie waardig.

Met hoogachting
C. Marree

(Wij achten overweging van deze suggestie van belang — red. N.G.)

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

 **KOGEL-
LAGERS**
Van der Spek
Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

**Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN**
Directie- en schaftketer
Voodwoningen
schoen- en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

**HOUTBOUW
HARDINXVELD**
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

kelijke verhoging van de ontwikkelingshulp verblijven wij met gevoelens van eerbied en hoogachting,

Centrale Jongerengroep van de K.V.P.
Federatie van C.H.-Jongere groepen
Federatie van Jongerengroepen van de P.v.d.A.
Nat. Organisatie van A.R.-Jongerenstudieclubs
Kath. Staatkundige Studenten Federatie
De Dem. Soc. Studentenver. Politea
De Fed. van Dem. Soc. Studentendesputen
Ned. Staatkundige Studenten Federatie
Jeugdorg. van het N.V.V. „De Jonge Strijd“
De Katholieke Arbeiders Jongeren
Katholieke Jeugdraad in Nederland
Nederlandse Gereformeerde Jeugdraad
Moderne Jeugdraad
Nederlandse Jeugdgemeenschap
Oecumenische Jeugdraad Nederland
De Essay Groep
De Plein Groep
De Sjalom Groep

In afschrift aan de Minister-President, de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken dr. I. N. Th. Diepenhorst.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

**HOLWERDA ZONEN
Dokkum**

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

Ribbens' Dekkleedenfabriek

„DE BARONIE“

HAVERMARKT 1 - BREDA

TELEFOON 01600 - 36478

*Fabriek van dekkleden,
markiezen, kampeertenten, vlaggen,
autobekleding.*

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
 - * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
 - * GEPROFILEERDE BUIZEN
 - * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN
- TELEFOON 05190 - 2043

UW INBOEDEL WORDT OP DE HANDEN GEDRAGEN

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf — Wageningen

telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

Lijndiensten op Oslo, Stockholm + Copenhagen

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUIDDIEREN

Veerlaan 17-23 - Rotterdam

FIRMA GEBR. SLUMP

Handel in brandstoffen,

haarden, kachels en kooktoestellen

LEMMER TELEFOON 05146 - 564 en 307

NAGELE TELEFOON 05276 - 2460

W. B. DE ZEEUW

*tuin-,
bloem- en
landbouwzaden*

IJsselmonde - Tel. 195969 - Rotterdam

Na zes uur 01806-2189

**Actieve agenten
gevraagd**

Hoge provisie

Christenen in

AAN het einde van ons vorig artikel¹⁾, waarin wij de houding van de Indonesische Christen tegenover staat en overheid weergaven, kondigen wij aan in een volgend artikel iets te vertellen over de verhouding van de kerken onderling.

Er zijn in Indonesië heel wat kerken. Ik heb hier niet de laatste cijfers bij de hand, maar er zijn in elk geval reeds meer dan 30 kerken aangesloten bij de Raad van Kerken in Indonesië.

Dat er zoveel verschillende kerken zijn, is in hoofdzaak het gevolg van verscheidenheid in bevolkingsgroepen en in verband daarmee van de arbeid van verschillende kerken uit Europa of Amerika, die krachtens het beginsel van de terreinverdeling zich elk onder een bepaalde bevolkingsgroep begaven met de boodschap van het Evangelie.

De onderlinge verschillen van deze kerken zijn niet zo groot. De Batakse Kerk, die van Lutherse oorsprong is en wel enige kenmerken heeft, die daaraan herinneren, vertoont anderzijds in de vorm van haar samenkomsten niet veel onderscheid met bijvoorbeeld de Protestantse Kerk, die van Hervormde of de Midden-Javaanse Kerk, die van Gereformeerde origine is. In de leer zijn er geen bijzondere principiële verschillen. De verschillen, die er zijn, zijn meest van kerkrechtelijke of kerkorganisatorische aard of veroorzaakt door niet-theologische factoren, zoals karakter van de bevolking, lokale situatie en eigen geschiedenis.

Wel zijn er in enkele kerken scheuringen of splitsingen ontstaan, recent nog in de grote Batakse Kerk, en het zijn altijd weer deze scheuringen, die helaas de grootste afstanden scheppen, welke maar weer moeilijk te overbruggen zijn.

Het moge apart vermeld worden, dat ook de Pinksterkerk en enkele andere Pinkstergroeperingen nog niet zo lang geleden lid geworden zijn van de Raad van Kerken. Deze Pinksterkerken of Pinkstergemeenten hebben genoeg verwante trekken met de andere kerken gemeen om lid te kunnen zijn van genoemde Raad en zij zijn dan ook door deze Raad met blijdschap geaccepteerd.

Het is het streven van deze Raad van Kerken om nog eens te komen tot de ene Christelijke Kerk van Indonesië. Dit valt echter vooralsnog niet te verwachten en het is de vraag, of dit doel ooit bereikt zal worden. Maar het is al een zeer belangrijk ding, dat de kerken die tot deze Raad behoren, naar buiten vooral samenwerken voor de verbreiding van het Evangelie.

Samenwerking

Eén van de belangrijkste afdelingen van de Raad van Kerken in Indonesië is de Commissie voor de Zending, waarin niet alleen samenwerking wordt gevonden op het gebied van allerlei praktische zendingsaangelegenheden van de kerken, maar deze centrale zendingcommissie geeft ook gestalte aan de verantwoordelijkheid der kerken om samen de boodschap van de Heer Jezus te brengen aan heel het volk van Indonesië. Want zij ziet het als één van haar belangrijkste taken aandacht te schenken aan die gebieden, waar het Evangelie nog niet is gebracht en zij is daarom doende bepaalde kerken of zendingcorporaties te interesseren juist voor die gebieden om daar het Evangelie te gaan brengen. Zelf treedt genoemde commissie daarbij adviserend en coördinerend op.

Een andere belangrijke sectie is die van de Christelijke leetuurdienst, waarvan de zogenaamde Badan Penerbit Kristen (de Christelijke Uitgeverij) de uitvoerende en productieve instantie is. Deze Christelijke Leetuurdienst staat, wat het aantal uitgaven betreft, in Indonesië bovenaan, om niet te spreken van de grote waarde van de inhoud van zijn produkten, die niet alleen voor heel het volk van belang zijn, maar ook metterdaad door velen gelezen worden.

Er is dus in de Raad van Kerken samenwerking op die terreinen, waarin de kerken weten een verantwoordelijkheid te hebben ten aanzien van heel het volk.

Naast de samenwerking der kerken, in organisatorische vorm, is er ook een meer spontane samenwerking, bijvoorbeeld door middel van de gemeenschappelijke bijeenkomsten op de christelijke en nationale feestdagen.

Hier zijn de leden van de verschillende kerken in een bepaalde plaats direct bij betrokken. Deze bijeenkomsten zijn er allereerst om de buitenwereld de eenheid van de kerken in

De Badan Penerbit Kristen, de Christelijke Leetuurdienst te Djakarta, is ontstaan door de samenwerking der kerken. De omzet van boeken en geschriften van deze Christelijke Uitgeverij neemt in Indonesië een eerste plaats in. De uitgaven worden van hieruit gedistribueerd naar de verschillende gebieden van dit grote eilandrijk.

Christus te doen zien, maar zij dienen tevens tot steun en bemoediging van elkaar.

Want hoe relatief sterk en invloedrijk de kerken in Indonesië, vergeleken met andere Aziatische landen, in het openbare leven ook mogen zijn, men vergeet toch niet dat de Christenheid in Indonesië nog maar een kleine minderheid vormt. Vijf procent van de bevolking, Protestanten en Rooms-Katholieken tezamen, namelijk ongeveer vijf miljoen op de bijna honderd miljoen inwoners.

Het is daarom ook, dat de weg van de Christenen tot elkaar makkelijker begaanbaar is en ook begaan wordt dan bij ons.

Een nieuw leven

Toch kan men de sterke drang tot het zoeken van elkaar en de onproblematiese aanleg voor het oecumenische bij de Indonesische Christenen niet uit sluitend verklaren uit de kleine minderheid, die zij op het totaal van de bevolking vormen, zodat zij des te meer elkander nodig hebben. Stellig, dit is een belangrijke factor en het spreekt terdege mee.

Maar er is nog iets anders. De Indonesische Christenen zijn in de meeste gevallen nog niet zo lang Christen. Behoudens enkele uitzonderingen. Ambonezen, Minahassers en men kan daar langzamerhand de Bataks ook bij rekenen, zijn zij evenwel in het algemeen nog geen generatie lang Christenen. Bij velen van hen is het nieuw Christen zijn is voor hen een nieuw leven, een ontdekking, een openbaring.

Daardoor is het begrijpelijk, dat het voor een Indonesische Christen een blijde verrassing is te ontdekken, dat een volksgenoot, die hij op een bepaalde plaats ontmoet, ook Christen is.

Ik wil niet ontkennen, dat dit bij ons ook niet in zekere zin het geval zou zijn. Een Christen te ontdekken is

meer dan een Hervormde of Gereformeerde broeder of zuster te ontmoeten. Maar in Indonesië, waar alles veel jonger en nieuwer is, ligt het christen-zijn meer op de voorgrond dan het bij een paalde kerk behoren.

Ik wil hier niet idealiseren. Kerkelijk chauvinisme heb ik ook daar van nabij meegemaakt, maar dit wordt altijd toch weer doorbroken door die uiting van blijde verrassing, welke te beluisteren valt in een eenvoudige uitroep als deze: „hij is ook Christen”.

door

drs. K. L. F. le Grand

missionair predikant
te Palembang

In dat elkander als Christenen herkennen en begroeten voelen velen juist, dat men gezamenlijk vanuit het nieuw verkregen een verantwoordelijkheid heeft ten opzichte van de andere mensen, die het Evangelie nog niet kennen.

voor de Christelijke Partij, omdat zij daarvoor geen redenen zagen.

Uit hetgeen ik in mijn vorig artikel geschreven heb over de loyaliteit van de Indonesische Christenen tegenover land en volk, staat en overheid, moge u zulk een houding niet verwonderen.

Toch onderschatte men het belang van de Christelijke Partij niet, al is die numeriek maar klein. Leidslieden en leden van haar nemen immers tot op heden toe actief deel aan de regering van het land en ook hebben zij een plaats en functie in allerlei publieke organen.

Men brengt met deze Christelijke Partij niet zozeer een christelijk politiek program naar voren als wel een eenvoudig getuigenis, dat gebaseerd is op het geloof in Jezus Christus, aan wien men zijn leven heeft toevertrouwd alsook op de liefde tot land en volk, welke men in geen enkel opzicht los wil laten.

Er is dus op het vlak van de politiek eveneens een concrete gelegenheid voor de Christenen voorhanden om samen te werken, hetgeen men, bij alle gebrekkigheid en beperktheid in de huidige situatie, zoveel men kan, tracht te doen.

Onderwijs

Ook op het gebied van het onderwijs werkt men samen. Op het terrein van het Hoger Onderwijs is dat wel zeer noodzakelijk, gezien het feit, dat men zo alleen in staat is om voldoende bekwaame mensen en ook de nodige middelen voor deze belangrijke christelijke taak bijeen te brengen. Maar ook in de sector van het Middelbaar en Lager Onderwijs zijn er scholen, die van stichtingen of verenigingen uitgaan, waarin leden van verschillende kerken zitting hebben. Dit is uiteraard vrijwel uitsluitend in de steden het geval, daar in de desa's, het platteland, de bevolking niet samengesteld is (uitgezonderd enige neringdoende Chinezen), zodat daar de christelijke scholen, wanneer die er zijn, uitgaan van de ene plaatselijke kerk.

Een open gelaat

Terwijl nu de Indonesische Christen in het algemeen wel hangt aan de kerk, waartoe hij behoort — en dat bijna zonder uitzondering vanwege zijn volksaard — en daarom ook overgangen tussen de Protestantse kerken niet veel voorkomen, is hij toch niet zo ingesteld, dat hij alleen maar het belang van zijn eigen kerk zou zien.

Integendeel, daar waar de kerken voortdurend met elkaar in contact komen, namelijk in de steden, daar heeft de Indonesische Christen in de regel ook belangstelling voor wat er in andere kerken gebeurt en hij zal het zich aantrekken, wanneer daar dingen gebeuren, die een smaad zouden kunnen werpen op het Christendom als zodanig. Over scheuring en strijd in een andere Christelijke kerk draagt men leed en soms is het zelfs zo, dat men wel iets

Christelijke politieke partij

Het is ook een gelukkig verschijnsel, dat de Christenen uit verschillende kerken, die zich verantwoordelijk weten voor het politieke leven, in één christelijke politieke partij verbonden zijn, nl. de Parkindo (Partai Kristen Indonesia). Niet alle Christenen zijn lid van deze partij. Het is zelfs niet zo, dat zij bij de verkiezingen in het verleden daarop dan toch wel gestemd hebben. Vrij veel Christenen immers behoren tot de Nationalistische Partij, waarin zij van het begin af zijn meegegaan en die zij tot nu toe niet hebben willen verwisselen

Dit gezamenlijk gevierd Kerstfeest in het stadion te Djakarta geeft uiting aan de eenheid van hen, die in Jezus Christus als het Licht der wereld en de Heiland der mensen geloven. Dit is ook de inhoud van de tekst op het bord naast de klok, welke eindigt met het „Ere zij God in den hoge”.

er is haast bij

HET IS EEN GROOTS EN CREATIEF PLAN: 396 NIEUWE KERKEN, JEUGD- EN WIJK-CENTRA (PLUS DE VERNIEUWING VAN 150 BESTAANDE KERKEN). OVERAL IN ONS LAND WAAR NIEUWE STEDEN EN DORPEN VERRIJZEN, OVERAL WAAR DE TOEKOMST WORDT GEBOUWD. RAZENDSNEL ZIJN DE BEWEGINGEN EN DE VERSCHUIVINGEN VAN ONZE TIJD. GROOT IS DE VERANTWOORDELIJKHEID DIE RUST OP ONZE GENERATIE. ONS ANTWOORD MOET ZEER TIJDIG ZIJN. SNEL EN DUIDELIJK.

WERKPLAATSEN

Zij zullen nieuwe kerken bouwen voor vandaag en morgen. En die nieuwe kerken zullen tegelijkertijd werkplaatsen moeten zijn. Werkplaatsen en startpunten voor alle dagen van de week: maatschappelijk werk, gezinshulp, geestelijke volksgezondheid, denkwerk, bejaardenzorg, jeugdwerk... Want de kerk wil denkend, verkondigend, biddend, en handelend met u in de wereld staan, en met u in de toekomst.

NAAR DRAAGKRACHT

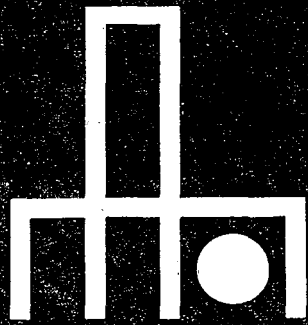
Negen kerken • tezamen en tegelijk • vragen om uw antwoord naar draagkracht. Zij vragen u • als suggestie • om één-honderdste van uw jaarinkomen. Voor één-maal. Jazeker, dat is veel. Maar het kan niet anders. Het gaat om de toekomst en dan is het weinig.

PERSOONLIJK

Negen Nederlandse kerken • tezamen en tegelijk • vragen om een antwoord. Zij vragen dat aan honderdduizenden tegelijk, maar evenzeer aan ú persoonlijk. Aan niemand anders dan aan u. Nú, in deze dagen. Zij vragen u méé te bouwen. In eendracht. In één-voud.

Gireer uw bijdrage op GIRO 64 ANTWOORD '64 DEN HAAG. Schrijf op het strookje de kerk waarvoor u uw bijdrage wilt bestemmen. Of schrijf erop: Alle kerken. Dan komt het alle samenwerkende kerken ten goede!

Is één-honderdste ineens u te veel, verdeel het dan over 6 of 12 maanden. En natuurlijk kunt u ook uw bijdrage per postwissel zenden (Javastraat 100, Den Haag). En wilt u dat 't thuis bij u wordt afgehaald? Ook dat is mogelijk! Het gaat om úw antwoord! Uw antwoord. Nu, in deze dagen.

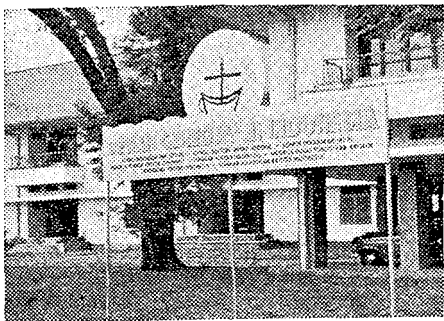
ANTWOORD '64 NU DEZE DAGEN

kerkbouw samenwerkende kerken giro 64 Den Haag.

waagt te zeggen aan het adres van andere kerken, die, naar men meent, in een bepaald opzicht een verkeerde lijn hebben gevolgd. Ik wil niet beweren, dat dit kenmerkend is, maar ik heb er voorbeelden van gezien. De lokale samenwerking opent hier mogelijkheden voor. En het is ook niet erg, als men zo enige tucht over elkaar uitoefent. Wanneer dit door echte christelijke liefde gedragen wordt, is dit alleen maar vruchtbaar en kan de andere kerk er haar winst mee doen.

Het voornaamste echter van hetgeen ik hier signaleerde, bestaat evenwel hierin, dat de Indonesische Christen wel degelijk gevoelt Christen met de ander te moeten zijn, temeer, waar men samen de grote verantwoordelijkheid draagt voor het getuigenis naar buiten tegenover hen, die het christelijk geloof nog niet kennen.

Voor buitenlandse zendingskrachten, die Indonesië vrij gemakkelijk kunnen binnenkomen, mits zij maar beroepen

Het gebouw van de Raad van Kerken in Indonesia te Djakarta. Hier komen de wegen van de vele leden-kerken en vooral van de afgevaardigden van die kerken telkens weer samen en hier tracht men gezamenlijk te zoeken naar de wegen van het Evangelie door heel Indonesië.

zijn door een bepaalde Indonesische kerk, is de weg tot een andere kerk dan die waaraan men verbonden is,

meestal niet moeilijk. Dat wil zeggen, waar nodig, zal men gaarne gebruik maken van zijn hulpdiensten, ook al behoort hij tot een andere denominatie.

Kort en goed mogen wij zeggen, dat het Indonesisch kerkelijk leven in het algemeen een open gelaat vertoont, dat de Indonesische Christen oecumenisch is ingesteld, ook al voelt hij zich uiteraard in zijn eigen kerk wel het beste thuis, en dat hij besef draagt van een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de Christenheid in zijn land ten opzichte van de niet-Christenen.

Tegenover overheid en volk is deze samenwerking der Christenen en dit uitdrukking geven van hun eenheid natuurlijk een zaak van groot gewicht, welke de positie van het Christendom ten goede komt en de boodschap van vrede en liefde, welke de Christenen in het Indonesië van vandaag met ernst te brengen hebben, onderstreept.

Hoezeer het ook voor de Indonesische

regering wel aangenaam moet zijn, dat de Christenen naar samenwerking en eenheid streven, immers dit komt mede de volkskracht ten goede, is het toch opmerkelijk, dat zij ook afgescheiden kerkjes of sectarische groepen evenzeer een plaats gunt als de grotere kerken. Het valt in haar te prijzen, dat zij niet discriminerend optreedt ten opzichte van de verschillende kerken.

Er is in de Indonesische kerken in het algemeen een goede verstandhouding aanwezig met de regering en er is een zoeken van elkander.

Er is wel onderlinge strijd en wrijving hier en daar, ook wel kerkelijke jaloezie, maar het is onmiskenbaar, dat de kracht van de Geest sterker is. Hij is het die de Christenen samendrijft en door hen getuigenis geeft van de macht en de liefde van Christus niet alleen voor hen, maar ook voor de anderen, die Hem nog moeten vinden.

*) Zie Nederlandse Gedachten van 5 september 1964.

EEN FEL REQUISITOIR

Het is, dacht ik, geheel in de lijn van wat wij hier met elkander beogen, als in deze rubriek nu en dan ook eens een lezer aan het woord komt; per saldo heb ik de wijsheid niet alleen in pacht.

Als „man-die-het-weet” (stukjesschijver) draag je toch al voortdurend het risico, dat je het contact met de levende werkelijkheid verliest. De verleiding is nu eenmaal groot, dat je maar doorraast. Wie onzer is in staat de echo van zijn eigen stemgeluid geheel en al te onderdrukken?

Op mijn artikel „Mensen, wier brein een luchtledig verraadt...” reageerde een gewezen militair. Uit zijn lange brief geef ik hier de hoofdzaken weer.

Geachte heer,

• ...Met instemming heb ik in Nederlandse Gedachten uw artikel gelezen over Militaria (4).

Ik zou u kunnen antwoorden met een even groot stuk over allerlei voorvallen en ondervindingen uit mijn eigen ervaringen als militair. Maar wil slechts volstaan met enkele dingen te noemen:

Waarom is het Nederlandse volk zo on-militair?
Is dat werkelijk onze volksaard?

Ik geloof er geen snars van. De oorzaak ligt hierin, dat de gehele Nederlandse pers (ook de zgn. rechtse) een zo dikwijls door en door vergiftigde „voorlichting” geeft, dat ik er soms groen van ergernis van wordt. Iedereen mag iedereen ongegrond en onbewezen voor een boef en een leugenaar uitmaken. Dus wat wil je?

• ...Dat is toch de democratische vrijheid?

Er wordt op een gruwelijke wijze door de pers en door de radio en in de Tweede Kamer van deze vrijheid misbruik gemaakt.

Telkens en telkens weer. Mannen van naam, met een verleden dat klinkt als een klok worden door de pers en radio en door sprekers in de Kamer eenvoudig in de goot gewerkt. (De Quay, Marijnen, De Jong, enz. om dan van mannen als Colijn of Duymaer van Twist maar te zwijgen).

En waren deze stukken of deze redevoeringen nu altijd nog geschreven of gesproken door mensen die bevoegd waren tot oordelen, dan zou ik er nog wel vrede mee hebben.

Maar dat is natuurlijk slechts zelden het geval.

• ...U kunt schrijven over legeroostanden zoveel u wilt, maar als er morgen ergens een sergeant of luitenant iets doet wat niet door de beugel kan (en dat gebeurt telkens, evengoed als in het burgerleven) dan vliegen de persmuskieten (het woord is niet van

mij) er op af en de sensatie is niet van de lucht.

En overmorgen worden er vragen over gesteld in de Tweede Kamer. Wat zou ik dan willen?

Ik ben niet zo'n bewonderaar van die zgn. vrijheid van drukpers (hoewel ik zelf in het vak ben).

Ik zie helemaal niet in waarom het noodzakelijk is dat elke dag honderd „journalisten” een daad of een woord van een minister onder een vergrootglas gaan leggen en onderzoeken of ze er geen vuil uit kunnen halen.

Want zo is toch de werkelijkheid. En dat heeft nu letterlijk niets meer met voorlichting van het Nederlandse volk te maken.

Ik zou minstens willen dat er een strafvervolgning kwam indien mensen of dingen onbewezen worden verdacht gemaakt.

• ...Nu kunt u natuurlijk zeggen: Van Dijk, je redeneert wel aardig en je hebt nog wel een beetje gelijk ook, maar we willen die democratische vrijheid niet kwijft.

Dat is een groot goed en daarom nemen we dan die akelige onrechtvaardige kritiek maar op de koop toe.

Akkoord, maar dan zult u van het Nederlandse volk o.a. of deze zaak nooit een andere houding kunnen verwachten.

Want onze hele pers, ook de rechtse, geeft een on-militaire voorlichting.

Overigens is het gelukkig toch ook weer niet zo, dat iedere officier of onderofficier met de nek wordt aangekeken. In vele kerkeraden zijn het achtenswaardige leden, hoewel toch iedereen weet dat ze beroepsmilitair zijn.

Ik heb u misschien in deze brief enkele dingen gezegd die ik een vorige maal ook al eens heb gezegd.

Dat moet u dan maar over het hoofd zien. Ik moest me op deze wijze (nog) eens ontladen en wens u van harte sterkte toe in uw moeilijke taak.

Ik hoop dat uw stukken ook gelezen worden.

Den Haag, Met groet,
G. van Dijk

Met deze brief weet ik mijn „bord” tot over de rand gevuld en dat niet met een of ander vreemd gerecht maar met een echt Hollandse „stampot”!

Als ik de schrijver goed begrijp — de kunst van het lezen is nog wel zo moeilijk als die van het schrijven — is het er hem vóór alles om te doen nu eens de vinger te leggen bij de kwalijke manier, waarop te onzent zaken van het hoogste belang als die van 's lands defensie b.v. in het openbaar plegen te worden behandeld en verhandeld.

Ik zou deze keer willen volstaan met hier en daar een kanttekening te plaatsen.

Schrijver stipt o.m. aan:

1. De veelal gekleurde en éénzijdige berichtgeving in ons land, met name van de zijde van onze dagbladers

Schrijvers requisitoir — de „braampjes” laat ik hier nu maar rusten — bevat ontégenzeggelijk een harde kern van waarheid.

Militie en politie vooral verrichten haar dienst maar zelden tot al-

Minister De Jong

...geen filiaal van Albert Heijn...

gemene tevredenheid; altijd is er wel kritiek, hetzij fijn hetzij grof.

Ik vraag mezelf in dit verband wel eens af: Verschaff de zekerheid, dat er in ons land naar een zondebok nooit lang behoefte te worden gezocht, ons niet de voldoening, dat wij ons tot op ver gevorderde leeftijd kinderlijke allures — wie onzer is er op zijn tijd niet „raag baldadig” — kunnen blijven permitteren, alsook het geruststellende gevoel, dat onze samenleving weliswaar geschokt — de afwikkeling van zo'n schok is onze polemiserende theologen, enz. wel toevertrouwd, getuige de gebeurtenissen van het eerste halfjaar! — maar niet ondersteeven gekeerd kan worden.

Militie en politie zijn het traditionele jachtterrein, als er weer eens een bokje moet worden geschoten.

Drijvers zijn er in ons land te over, als het erop aankomt ons volk het nodige jachtgenot te verschaffen. En met welk een geloei gaat zulks dan gepaard...!

Wat is er in sporend Nederland niet gesmuld van de zaak-Van der Putten, ons opgediend door „De Telegraaf”?

Hoe stoer staat het tegenwoordig niet te durven balanceren op de grens van wat mag en niet mag! Zij, die per zgn. geweldloze actie van zins zijn te beginnen, kunnen zich a priori verzekerd weten van de steun van een groot aantal „niet-gebonden” hoogleraren en predikanten. Verbaast het ons soms nog, dat een man als ds. Buskes er telkens weer in slaagt een actiecomité uit de grond te stampen om onze (?) vuile was op zijn snelst aan de publieke waslijn te kunnen hangen?

Commentaar van de zijde van de pers, enz. op wat er in ons leger dagelijks gebeurt of ook niet gebeurt, bevat doorgaans meer afbrekende dan opbouwende kritiek.

Irriterend is ook de wijze waarop zo dikwijls een hoofd- of eindredacteur zich zwevende tracht te houden in de hoop, dat hem het ergste — kleur te moeten bekennen — bespaard blijft.

Hoe vaak komt het niet voor, dat

ingezonden stukken, doordrenkt van haat en venijn, zo maar worden doorgelaten, d.w.z. zonder enig onderschrift?

Speelt hier en elders ook niet de vrees voor achterlijk — conservatief heet dat tegenwoordig — te worden versleten een grote rol? Wee toch in onze dagen de „kleinburger”, die blij geeft niet voldoende genuanceerd te kunnen denken of erop betrapt wordt, dat hij er een subjectieve mening op na durft te houden! Mode immers is het, dat je de bohémien uithangt, d.w.z. „ergens” leeft maar nergens woont...

Naar een sprekend voorbeeld behoeft in dit verband niet lang te worden gezocht. Welk een groot deel van onze pers — de kerkelijke pers niet uitgezonderd — heeft er enige tijd geleden niet deelgenomen aan de lastercampagne tegen ds. B. A. Bos, onze hoofdlegerpredikant! De christelijke levensstijl was hier en daar zelfs geheel zoek. Heette het niet, dat deze „boerenkinkel” van zijn post zou moeten worden verwijderd...?

Had en heeft het ons volk dan niets te zeggen, dat alle legerpredikanten op twee na zich schaarden achter ds. Bos en dat ds. F. H. Landsman tot dusver geweigerd heeft de andere partij — ds. J. Wiersma c.s. — in „Hervormd Nederland” aan het woord te laten komen (2)? En aan welke zijde stond nu eigenlijk ons dagblad „Trouw”...?

2. De verguizing van onze nationale symbolen uit het verleden

Betreffende de verguizing van een figuur als wijlen dr. H. Colijn schreef ik in het voorgaande reeds (3).

Ik acht dit een decadentiever-schijnsel zonder meer, een uitvloeisel van het valse idealisme van onze tijd.

Droevig is het, als zulks zelfs in eigen kring plaats vindt.

Ja, dan valt er van andersdenkenden nog heel wat te leren.

Is er in ons land één socialist, die het in zijn hoofd haalt de nagedachtenis van P. J. Troelstra aan te tasten?

Colijn had zijn fouten, o zeker, maar had Troelstra die niet...?

3. „Jachtpraktijken” anno 1964

Een verbijsterende zaak, dunkt me.

Waar het zoveel verslaggevers, enz. aan ontbreekt is „weidelijkheid”. Welk een jacht is er niet gemaakt op Prinses Irene? Ik herinner me nog de farizeïsche gezichten van de mannen „achter het nieuws”, om van te walgen...

Deze materie had m.i. reeds lang afdoend bij de wet moeten zijn geregeld, doch dit is nog steeds niet het geval.

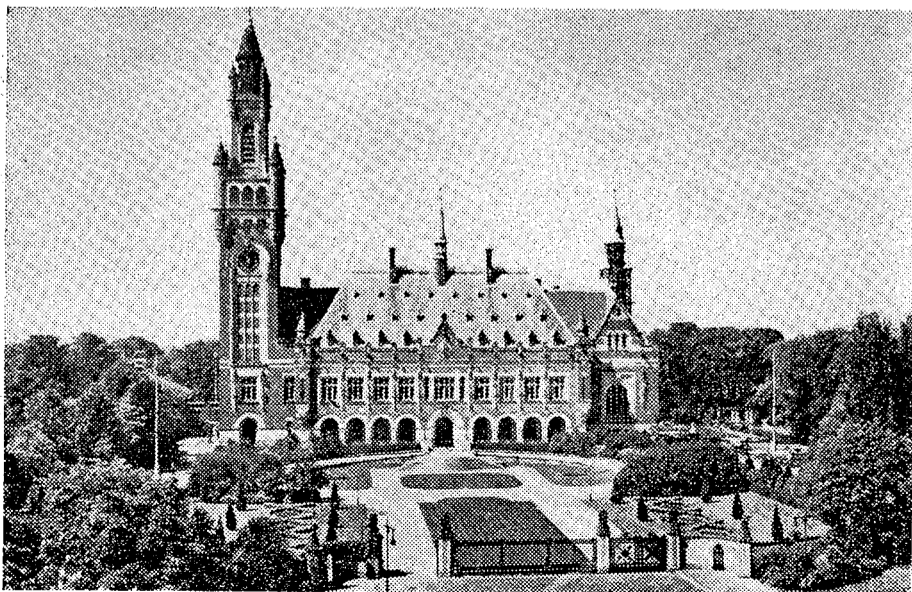
Ik acht het alleen al om redenen van fatsoen en moraal ten enenmale ongeoorloofd:

- a) dat iemand wordt „geknipt” in het kader van een op een later tijdstip in het openbaar te vertonen film, als tevoren kan worden vermoed, dat de persoon in kwestie van zulk een vertoning in het geheel niet gediend is;
- b) dat een te interviewen persoon, anders dan met zijn medeweten en goedvinden, verstrikt raakt in een netwerk van draden. (camera's en microfoons);
- c) dat de stem van een referent met behulp van een bandrecorder wordt gegapt;
- d) dat op tal van plaatsen het recht van hoor en wederhoor met voeten wordt getreden;
- e) dat iemand hoe dan ook van zijn „privacy” wordt beroofd en
- f) dat het grote publiek in onwetendheid wordt gehouden omtrent hetgeen zich achter de schermen van ons pers- en omroepbestel afspeelt (4).

4. De vrijheid van drukpers

Ik sla deze vrijheid bijzonder hoog aan, mits zij verankerd is in een gezonde publieke moraal.

Censuur in deze of gene vorm zou naar ons aller gevoelen liefst geheel

Het Vredespaleis in Den Haag.

Druk van verschillende kanten

Erhard tussen Scylla en Charybdis

Achter het plan-Spaak om tijd te winnen

BONDSKANSIELIER Erhard heeft het verre van gemakkelijk. Zijn partijgenoten rebelleren tegen hem onder leiding van ex-kanselier Adenauer. De Beierse zusterpartij van de CDU (de CSU) doet onder aanvoering van de vroegere minister van defensie Franz Joseph Strauss hetzelfde. De liberale (Vrije democratische) coalitiepartner van de CDU-CSU tracht in de Bondsdag zoveel mogelijk gebruik te maken van de moeilijke positie, waarin de kanselier zich bevindt. Dan is daar generaal De Gaulle, die het maar moeilijk kan verkroppen, dat Erhard zich vierkant verzet en blijft verzetten tegen de Franse pogingen, een groot deel van Europa ook in politiek opzicht in belangrijke mate aan zich te onderwerpen. En nu is daar ook nog de uitslag van de verkiezingen bij gekomen, die vorig weekeinde werden gehouden in de deelstaten Noord-Rijnland-Westfalen en Nedersaksen. In de ene staat boekten de socialisten grote winst en leden de Chr. democraten de nederlaag, terwijl in de andere staat zowel socialisten als Chr. democraten flinke winst boekten, die echter ten koste ging van enkele splinterpartijen en dus geen wezenlijke voortgang betekende.

TIJDWINST

Met de tegenstand in eigen gelederen, die verontrustende vormen had aangenomen en met een bijzonder ongeduldige De Gaulle tegenover zich, zag kanselier Erhard zich enkele maanden geleden genoodzaakt, een Duits plan aan te kondigen, dat voor alle zes landen van de EEG aanvaardbaar zou zijn als grondslag voor de politieke toe-

een negatief standpunt in te nemen met betrekking tot toenadering tot Frankrijk en de politieke toekomst van een op Frans-Duitse samenwerking steunend Europa.

V.S. EN ENGELAND

Het kwam er dus voor Erhard vooral op aan, tijd te winnen. Dat is de bedoeling geweest van de aankondiging van zijn plan met betrekking tot de politieke samenwerking in Europa. Het zou echter onjuist zijn te beweren, dat Erhard wat de buitenlandse politiek van de Bondsrepubliek betreft niet weet wat hij wil. Alleen al het feit, dat hij de beschikking heeft over een buitengewoon intelligente minister van buitenlandse zaken, dr. Gerhard Schroeder, moet voldoende zijn, een dergelijke veronderstelling naar het rijk der fabelen te verwijzen. De waarheid is, dat er geen tussenoplossing bestaat. Het gaat er onder de huidige omstandigheden slechts om, te capituleren voor de eisen van generaal De Gaulle — hetgeen Erhard en Schroeder zeer bepaald

komt van Europa. Algemeen werd toen aangenomen, dat Erhard nog in het geheel niet voor ogen stond, hoe dat plan er zou moeten uitzien, maar dat hij het slechts had aangekondigd om tijd te kunnen winnen, nadat hij vierkant had geweigerd, op de (overigens opnieuw opgewarmde) suggesties van de Franse president in te gaan.

Het grote probleem was voor Erhard, dat zijn partijgenoten die de zijde van Adenauer hadden gekozen en de Franse regering hem tenslotte in een positie hadden weten te manoeuvreren, waarin hij het odium op zich zou moeten laten,

De ministers Spaak en Luns zijn het blijkbaar niet helemaal met elkaar eens.

niet wensen — of het verwerpen er van — hetgeen ook niet zonder meer kan gebeuren.

In elk geval is het zo, dat De Gaulle slechts akkoord gaat met de vorming van een Europa op Franse voorwaarden en dat hij alle andere oplossingen van de hand blijft wijzen. Vandaar dat Erhard tijd wil winnen. De mogelijkheid is ni. niet uitgesloten, dat de omstandigheden aanmerkelijk veranderd zullen zijn, als de verkiezingen in Engeland en de Verenigde Staten (op 15 oktober en 3 november a.s.) achter de rug zijn.

GEBONDEN

Als deze verkiezingen uitlopen op een conservatieve overwinning in Engeland en een zege voor president Johnson in de Verenigde Staten, liggen de kaarten voor de niet-gaullistische Europeanen wellicht beter dan thans het geval is. Van Erhard is bekend, dat hij er tot het uiterste naar wil streven, de werkelijke oorzaak van de verdeeldheid in Europa weg te nemen, door een brug te slaan tussen Frankrijk enerzijds en de Verenigde Staten en Engeland anderzijds. Als De Gaulle's plan voor een Europa der vaderlanden, waarin Parijs de belangrijkste rol zou spelen, door Erhard zou worden geaccepteerd en tenslotte ook gerealiseerd, zou de laatste mogelijkheid zijn verdwenen om te trachten, het westelijke bondgenootschap in politiek, economisch en militair opzicht te redden.

Op het ogenblik kunnen zowel Amerika als Engeland vanwege het feit dat zij midden in beslissende verkiezingscampagnes zitten, zich niet veroorloven, belangrijke concessies tegenover een land als Frankrijk te doen. Hierin komt wellicht verandering, als degenen, die thans in beide landen de politieke koers uitstippelen, een nieuw mandaat van de kiezers van hun landen hebben gekregen.

PLAN-SPAAK

Volgens de laatste berichten heeft kanselier Erhard zich nu ook uitgesproken voor het zogenaamde plan-Spaak — een plan dat volgens de Nederlandse minister van buitenlandse zaken, mr. Luns, niet bestaat. Zijn Belgische collega heeft slechts enige gedachten geuit, die overigens niet nieuw zijn; kanselier Erhard is er al vier maanden van op de hoogte en de heer Spaak heeft in het begin van dit jaar al laten doorschemeren, dat er toch iets gedaan moet worden. Spaak's gedachten komen tegemoet aan het tweede door De Gaulle gelanceerde plan-Fouchet en houden rekening met de mogelijkheid, dat men zondig zonder Engeland moet voortgaan met het verwezenlijken van de Europese eenheid. Spaak stelt voor, een supranationale commissie onder leiding van „Drie Wijze Mannen” op te richten, die voor de periode van drie jaar benoemd zouden moeten worden door de regeringen der lidstaten, maar

er echter aan, dat dezelfde Spaak tien jaar eerder in het Europese parlement te Straatsburg had verklaard: „Of wij steunen op Engeland en zien af van de opbouw van één Europa, of wij proberen zonder Engeland Europa te verenigen. Ik heb besloten het laatste te kiezen”. Nu is Spaak — te oordelen naar zijn jongste verklaringen — teruggekeerd tot dezelfde gedachte, wellicht om dezelfde reden, die hij twaalf jaar geleden meende te hebben — een verlamdend immobilisme.

Erhard was op de hoogte van de van ongeduld getuigende ideeën van Spaak. Hij liet ze echter voor wat ze zijn. Blijkbaar heeft Spaak in de moeilijke positie, die Erhard in Bonn heeft, zijn kans schoon gezien. Hij lanceerde zijn ideeën en na enige aarzeling heeft kanselier Erhard er zich nu ook positief over uitgesproken.

CONCEPT

Uit Bonn was reeds voor de persconferentie van Erhard gemeld, dat binnen zijn eigen partij was aangedrongen in te gaan op het initiatief van minister Spaak. Was er dus al reden voor Erhard, hiermede rekening te houden, ook het feit, dat Spaak in elk geval de uitslag van de Britse verkiezingen wilde afwachten, was voor de kanselier aanleiding, op de golfen van de Belgische minister over te schakelen. Dit stelde hem in staat, de door hem aangekondigde politieke plannen voor Europa nog enkele maanden in portefeuille te houden. Uit de woorden van Erhard valt op te maken, dat hijzelf na de Britse verkiezingen met voorstellen voor de dag zal komen, die rekening houden met de door Spaak gelanceerde gedachten.

Als dat zo is, krijgen we dus in elk geval te maken met een concept, dat sterk het stempel draagt van een niet bepaald tot wezenlijke concessies bereid zijnde Erhard, die zich gesteund weet door een zeer gedecideerde minister van buitenlandse zaken, dr. Schroeder. Als het zo ver is, zal van alle kanten aan dit concept worden getrokken en er zal dan ook nog heel wat water door de Europese rivieren stromen, voordat men het op een of andere wijze met elkaar eens zal worden om „het eens te proberen”.

PLAATSELIJK

Intussen ziet het er naar uit, dat de „gaullisten” in de Bondsrepubliek Duitsland de teleurstellende uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen in de staat Noord-Rijnland-Westfalen zullen aangrijpen om te „bewijzen”, dat de kiezers zich van Erhard's politiek afkeren. Terstond nadat de uitslag bekend was geworden deed zich een merkwaardig feit voor: plaatsvervangend partijvoorzitter Duffhuess, de vroegere minister van binnenlandse zaken van Nordrhein-Westfalen, toog met een aantal andere gaullisten naar het Italiaanse vakantieoord van dr. Konrad Adenauer, die nog altijd voorzitter van de CDU is. Deze demonstratieve reis is tekenend voor de situatie in Bonn. Overigens is het tevens onjuist, de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen te gebruiken als een graadmeter voor de populariteit van nationale leiders.

Het is — om een voorbeeld te noemen — bepaald niet zo, dat de mensen, die nu op de socialisten gestemd hebben, dit hebben gedaan, omdat zij de Berlijnse burgemeester Willy Brandt zo'n flinke vent vinden. Zo min hebben talrijke mensen in Nedersaksen (waar de socialisten belangrijk minder winst boekten dan de Chr. democraten) op de CDU gestemd, omdat zij zo onder de indruk zijn gekomen van het optreden van kanselier Erhard. Plaatselijke verkiezingen zeggen voornamelijk iets

onafhankelijk zouden moeten werken. Hun besluiten zouden echter geen bindend karakter kunnen dragen.

Mocht blijken, dat een dergelijk apparaat met een gaullistisch tintje het niet „doet”, dan zou er nog geen man overboord zijn. In elk geval zou dan „bewezen” zijn, dat de Franse plannen niet praktisch uitvoerbaar zijn.

WONDERLIJK

Nu is Spaak een wonderlijke figuur. In 1962 was hij de man, die het plan-Fouchet van een Europa der staten in plaats van een supranationale organisatie, het felst van de hand wees. Een dergelijk Europa der vaderlanden zou wellicht nog verwezenlijkt kunnen worden, als Engeland er oel van zou uitmaken, zei hij toen. Die Zeit herinnert

over lokale verhoudingen en kunnen niet zonder meer met parlementsverkiezingen worden vergeleken. Ex-kanselier Adenauer weet dat beter dan wie ook. d.B.

WEERZIEN EN WEER ZIEN

Als het waar is dat iedere omroepvereniging — dus ook de A.V.R.O. — haar eigen luisterpubliek heeft, dan mag ik onze partij eerst wel eens aan u voorstellen. Belangrijker nog is, dat ik u iets vertel over de A.R. Partij, die voortaan om de andere donderdag midden in, maar toch los van het A.V.R.O.-programma, gast in uw huiskamer hoopt te zijn. Zoals u weet maakt de regering deze politieke radiopraatjes via een speciale regeling mogelijk. Deze houdt in dat er steeds gerouleerd wordt. Dus iedere partij krijgt elk jaar weer bij een andere omroep gastvrijheid. Het vorig jaar, van september 1963 tot juli 1964, vielen onze radio-uitzendingen in het V.A.R.A.-programma te beluisteren. Dat leverde nogal wat fanmail op. Tenminste als daaronder ook verstaan mag worden, de reacties van mensen die het oneens zijn. Maar dat is juist het aardige van dit rouleersysteem: je bereikt telkens weer andere mensen met andere denkbeelden. Daarom stel ik uw aandacht voor en uw reacties op deze uitzendingen ook zeer op prijs.

Politiek bedrijven is aan de weg timmeren.

Dat moet het zelfs zijn, wil het met die politiek in orde wezen. En hoe meer bekijks de politiek heeft, des te meer bloeit de democratie. Indien u dus uw commentaar wilt geven, weest u er dan van overtuigd dat daar terdege rekening mee wordt gehouden. Aan het eind van deze uitzending wordt het adres van onze partij dan ook uitdrukkelijk genoemd.

Inventarisatie

Hebt u na de vakantie ook steeds het gevoel, dat u de weg weer moet vinden? Neen, niet in een wildvreemd oerwoud, maar in een omgeving die u vertrouwd is. We zijn daar vóór de vakantie uitgestapt om een paar weken rust te genieten. Daarna, bij de thuiskomst, moeten we eerst het veld weer eens overzien. We gaan inventariseren vóór dat het werk weer wordt aangepakt.

Zo is het ook in de politiek. De Troonrede is meestal zo'n inventarisatie. Daarin worden de politieke vraagstukken aan het begin van het seizoen weer eens op een rijtje gezet.

Het zijn geen schokkende nieuwtjes die daarin staan. Maar toch is het nuttig dat het werk weer eens genoemd wordt. Alles wat er op afdoening ligt te wachten: de Europese samenwerking, de loon- en prijspolitiek, de sociale voorzieningen, de A.O.W. enz.

Er moet een wegefonds komen, waar alle autobezitters al om zitten te springen. Er zijn maatregelen nodig voor agrariërs en niet minder voor middenstanders, die tegenwoordig niet zo makkelijk zitten. Ik ga al deze problemen nu niet voor u uit de doeken doen, want u hebt er de laatste dagen al veel over gehoord en gelezen. Na de Troonrede weten we het weer, we zijn georiënteerd en we gaan aan de slag.

Doorstroming

Voor een politieke partij ligt het niet anders. Die moet ook weer aan het werk. De plannen worden in de zomer ontworpen en aan het begin van het nieuwe seizoen bekend gemaakt.

Laat ik daar wat meer over zeggen. Dat komt de kennismaking ten goede.

De functie, de taak van een politieke partij, is volgens ons een zeer belangrijke in de samenleving. Deze namelijk, dat iedereen via zo'n partij invloed kan uitoefenen op de gang van zaken. Daaraan bestaat behoefte, ook al realiseert niet iedereen zich dat. Let u maar eens op de ingezonden stukken in de krant. Ze zijn geschreven door mensen, die menen iets te zeggen te hebben aan hun medemensen. Meestal is dat wat ze te berde brengen ook beslist de moeite waard. Het is goed deze ingezonden stukken te lezen. Je houdt op die manier de vinger aan de pols van de openbare mening.

Maar het is natuurlijk niet zó, dat dit het enige of zelfs het beste middel is om iets tot stand te brengen of te wijzigen in de samenleving. Daarvoor

radio en televisie, die de politieke partijen en andere organisaties graag weg zouden willen spoelen. Dat zijn allemaal belangengroepjes, wordt er dan gesuggereerd. Zo'n standpunt is evenwel levensgevaarlijk voor de democratie, maar dat zien velen niet meer. Twintig jaar na de bevrijding weten velen geen waardering meer op te brengen voor het grote goed van de democratie. Handige krantenmensen en andere publiciteitsmanagers maken daar gebruik van. Zij doen alsof zij de mening van het publiek weergeven. In werkelijkheid creëren zij zelf de volksopinie. Maar zij zijn aan niemand verantwoording schuldig. En dat is het gevaarlijke. Want als u ze naar de consequenties van hun standpunt wilt vragen, zijn zij nergens te vinden. Zo zijn in het verleden de dictaturen ontstaan. En een dictator raak je meestal alleen langs de weg van veel bloed en tranen weer kwijt.

Radiocauserie

op 24 september j.l.,

door

mr. W. R. van der Sluis,

secretaris van de

A.R. Partij

de politiek. Die ontmoeting en die visie zijn in deze tijd van eenzaamheid en individualisme nodig. Ouderen en jongeren hopen we er van te overtuigen dat de gedachtenwisseling in een politieke partij beter is dan het gekritiseer op de politieke partijen. En ook dat dit meedoen het beste middel is om deel te hebben aan de ontwikkelingen die gaande zijn in ons land en in de wereld. Daarbij gaat het, zoals ik al gezegd heb, om de doorstroming van gedachten.

Dat is beter dan het uiten van losse kreten. Rekening houden met elkaar is beter dan het eigen standpuntje tot de alleen-zaligmakende-wijsheid te verheffen. Aan die doorstroming besteden wij ook in het nieuwe seizoen weer grote aandacht.

Mensen van geheel verschillende aanleg en maatschappelijke gesitueerdheid, die op basis van de Bijbel een standpunt weten te ontwikkelen, vormen in de politiek een waardevoller factor dan individualisten, die alleen het eigen straatje willen schoonvegen.

Steeds meer wordt hetgeen in de plaatselijke afdelingen, de kiesverenigingen, tijdens de gedachtenwisseling rijpt, via kleine rapportjes doorgegeven aan de gewestelijke en nationale partijorganen en aan onze volksvertegenwoordigers. Maar er is ook de voorlichting die aan de andere kant begint. Behalve pers, radio en televisie worden mensen ingeschakeld om die te geven. De A.R. Tweede Kamerfractie, bijvoorbeeld, heeft voor elk gewest één lid uit haar midden aangewezen als contactpersoon. De leden en de kiesverenigingen in dat gewest kunnen met deze contactpersonen in verbinding treden. Daardoor worden heel wat vraagtekens en misverstanden weggevoerd. U ziet dat het lid-zijn van een politieke partij belangrijke mogelijkheden opent. Vandaar onze campagne om dit aan zo veel mogelijk mensen duidelijk te maken.

De gespreksgroep

Deze wereld is vol boodschappen. Iedere actieve organisatie wil u van haar bestaansrecht en goede doelstellingen overtuigen. Maar vaak is het een alleenspraak, een monoloog via microfoon of krant. In deze tijd is echter meer dan ooit het gesprek in kleinere of grotere kring nodig. Want u zult er toch ook van overtuigd zijn, dat de mens zich vaak eenzaam voelt en zelfs eenzamer naarmate er meer mensen naast hem of haar leven en hun gang gaan. Ook in die behoefte aan het gesprek gaan wij in dit seizoen weer grote aandacht besteden. Daarom formeren wij in bijna elke plaats onze gespreksgroepen. Dat zijn geen vaste kernen, waar u zich als een vreemde eend in de bijt voelt. De samenstelling van deze groepen wisselt met het onderwerp dat behandeld wordt. Dit najaar komt de Europese samenwerking aan de orde, en met name onze fundamentele visie op dat vraagstuk. Indien de typische vergadersfeer u niet zo ligt, is zo'n gespreksgroep, zo'n informeel contact, iets dat u zoekt. Ook daarover kunt u nadere inlichtingen op ons partijbureau vragen.

Er zullen in deze veertiendaagse uitzendingen heel wat politieke problemen de revue passeren. U hebt recht te weten hoe wij daarover denken. Ik meende echter goed te doen te beginnen met u iets te vertellen over onze plannen, die beogen zoveel mogelijk mensen bij het werk van onze partij te betrekken. Wellicht stimuleert u dit tot een eerste of nadere kennismaking. Dat kan zowel tot een weerzien als tot een weer-zien leiden.

DE TELEGAAF DE COURANT NIEUWS
vraagt in een exclusieve enquête:

JONGE KIEZERS VAN NEDERLAND

Hoe zou U nu stemmen?

NA het REM-debat in de Tweede Kamer heerst bij velen de overtuiging, dat de politici hebben gehandeld tégen de mening van een groot deel van de kiezers, die hen in het voorjaar van 1963 hebben gekozen.

De Telegraaf De Courant Nieuws van de Dag en zijn lezers willen bovendien graag een indruk hebben hoe degenen, die sinds de vorige kamerverkiezingen stemgerechtigd zijn geworden daarover denken. Hoe zouden de „nieuwe jonge kiezers” stemmen als er binnenkort — in plaats van voorjaar 1967 — kamerverkiezingen werden gehouden?

Gemakshalvé nemen wij aan, dat deze enquête bestaat uit alle Nederlanders die in en nog na...

... bedenkelijke stromingen in de pers...

is een politieke partij een veel efficiënter middel. Daar vindt namelijk een doorstroming van gedachten plaats van boven naar beneden en van onderen naar boven. Een politieke partij legt gedachten en suggesties die goed gefundeerd zijn, vast in programma's. Daaraan is het bestuur van zo'n partij en daaraan zijn ook volksvertegenwoordigers, die zo'n partij in het parlement, de provinciale staten of de gemeenteraden brengt, gehouden.

Daarover kunnen ze door het publiek ter verantwoording worden geroepen. U ziet dus, dat het bewandelen van de wegen naar en in een politieke partij méér effect heeft, dan het schrijven van stukjes in de krant, al zal ik daar geen kwaad woord over zeggen.

Democratie bedreigd

Een groot gevaar van deze tijd is, dat men die betere weg niet meer ziet. Er zijn sterke stromingen in pers,

Een boodschap van de A.R. Partij

Zo lang de A.R. Partij haar stem via pers, radio en televisie kan laten horen, zal zij voor dat gevaar waarschuwen. En zij zal er positief bij zeggen dat de democratie alleen veilig is bij Jezus Christus, die de overheden van deze wereld wel erkende en in hun waarde liet, maar die hun macht begrensd door duidelijk te maken, dat zij verantwoording moeten afleggen tegenover God en mensen. Dat is in het kort de boodschap van de A.R. Partij in deze verwarde en vaak gezagsondermijnende tijd.

Weer-zien

Daarom dringen wij er bij allen die deze boodschap aanvaardden, op aan dat zij meedoen. Dat zij dus zelf actief hun aandeel aan de politiek leveren. Daarvoor behoeft je nog geen beroeps-politicus te zijn.

In de komende maanden zal onze partij dan ook onder alle lagen van de bevolking (zoals dat heet) een ledenwerfactie voeren. En wel onder het motto, dat door twee woorden wordt aangegeven: WEER-ZIEN.

Die woorden kunt u op twee manieren uitspreken: WEERZIEN en WEER-ZIEN.

Het betekent dus zowel een ontmoeting tussen twee die elkaar al eerder gezien hebben als een opnieuw visie krijgen op de meest juiste aanpak van

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

14 miljard

In N.G. van vorige week wordt op pag 3 geïllustreerd hoeveel 14 miljard eigenlijk wel is en daar trok mijn aandacht, dat 14 miljard graankorrels ca 15.000 kilo zijn volgens C.P.D.

M.a.w. 1 kilo zou 1 miljoen graankorrels zijn of 1 gram zou 1000 graankorrels zijn en dat is zeer beslist onjuist. (de andere gegevens rekende ik even na en die kloppen wel in de orde van grootte).

Met de meeste hoogachting,
N. Verhoef.

Rectificatie

In onze driestar „Zorgen” opgenomen in N.G. van vorige week is een storende fout geslopen. Gezegd werd nl. dat een bedrag van 15 miljard gelijk is aan vijftigduizend miljoen gulden; dit moet natuurlijk zijn vijftienduizend miljoen gulden.

'VESTA'

MEUBELN

plus

'VESTALITA'

WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(39)

Wiechman vouwde zijn brief dicht en antwoordde dat hij haar er wel heen zou brengen. Zij gaf hem tien dollar en vroeg hem een paard en een rijtuig te huren. Op hetzelfde ogenblik dat Wiechman het huis verliet (het was halfdrie's middags) ging John Wilkes Booth er binnen. De nieuwsgierige pensioengast had graag nog even willen blijven om te horen wat Booth kwam doen, maar hij kon zo gauw geen voorwendsel verzinnen en liep dus door. Toen hij zich omkeerde om de buitendeur achter zich dicht te trekken zag hij Booth met zijn rug tegen de marmeren schoorsteen staan, zijn ene arm er schuin tegenaan uitgestrekt. Mrs. Surratt stond tegenover hem. De dikke jongeman liep haastig de hoek om naar Howards stal, huurde zo vlug mogelijk een paard en een wagen en reed daarna op een drafje terug naar het pension. Hij bond het paard vast en begon de dubbele trap langs de buitenkant van het huis op te klimmen, toen Mrs. Surratt de zitkamer op de eerste verdieping uitkwam en zei dat Booth was weggegaan en dat zij gereed was om te vertrekken. Hij liep terug naar de wagen, maar zij riep: „Wacht even, mr. Wiechman, ik moet die dingen van Booth nog meenemen.”

„Die dingen van Booth” bleken een klein pakje te zijn, ongeveer zo groot als een theeschotelletje. Er zat bruin papier omheen en een kruislings gebonden dun touwtje. Zij stapte de wagen in en legde het pakje op de vloer tussen haar voeten. „Ik moet er voorzichtig mee zijn”, zei ze, terwijl Louis de wagen H Street in uitloodste en in de richting van Navy Yard Bridge begon te rijden. „Het is breekbaar glas. Ik wil niet dat het nat wordt.”

De kantoorbediende hoopte nog meer te horen, maar de weduwe had er blijkbaar niets meer aan toe te voegen. Zij praatte over het onbestendige weer en zei dat een mens nauwelijks meer wist wat hij aan moest trekken, want het ene ogenblik regende het en was het koud en het andere ogenblik scheen de zon weer en was het warm en windstil; maar over ongeveer een week kon men het mooie jaargetijde verwachten en op het land waren de boeren al wekenlang aan het ploegen en zaaien en ze hadden geluk gehad dat het niet was gaan vriezen, want toen haar man nog leefde had ze ondervonden wat een enkele nachtvorst kan aanrichten, als het tenminste zo'n echte bijtende vorst is.

Maar het enige wat Wiechman eigenlijk wilde weten, was wat er zich in het pakje bevond. Waarom was Booth bij Mrs. Surratt gekomen en waarom had hij haar een pakje gegeven? De weduwe sprak er niet over, maar als ze het had willen verbergen, had ze het in een van haar grote tassen kunnen stoppen. En trouwens, als de inhoud zo belangrijk geweest zou zijn, hoe kwam het dan dat Mrs. Surratt vlak nadat Booth was vertrokken, bijna had vergeten het pakje mee te nemen en had geroepen: „Wacht even, mr. Wiechman, ik moet die dingen van Booth nog meenemen?”

Toen ze de Navy Yard Bridge waren gepasseerd vroeg Mrs. Surratt of Wiechman al wist dat haar zoon John weg was, ver weg — op een lange reis. Wiechman antwoordde dat hij John al sinds geruime tijd niet meer had gezien in het pension en dat hij vermoedde dat John Washington had verlaten. De moeder zei dat hij voorlopig niet terug zou komen. Zonder het te zeggen, veronderstelde Wiechman dat zij bedoelde dat John in Canada was, want hij had John dikwijls horen praten over Canada in verband met de activiteiten van de geconfedereerde inkoopcommissie.

In Washington wandelde Booth naar Herndon House,

waar hij de trap opliep naar de kamer op de hoek. Lewis Paine lag op zijn bed met zijn ogen open en de handen gevouwen achter zijn hoofd. Booth begon met hem te confereren, vertelde hem over zijn plannen voor vanavond en ried hem aan zijn hotelkamer op te zeggen. In de kleine stal achter Ford's Theatre zou een paard klaarstaan. Ze spraken af wanneer ze elkaar zouden ontmoeten, waarna Booth weer vertrok.

Een toneelspeler kwam het kantoor binnen om Henry Ford mede te delen dat de repetitie was afgelopen en dat men dus kon beginnen aan het klaarmaken en versieren van de staatsloge. Ford vroeg of iemand tegen Tom Raybold, de kaartjesverkoper, wilde zeggen dat hij kon beginnen met de loge, maar hij kreeg te horen dat Mr. Raybold ziek was en misschien later nog zou komen. Ford liet zijn werk liggen, liep naar de achterkant van het toneel en beval Ned Spangler en Jake Ritterspauh, een pas aangekomen arbeider, hem te helpen. Ongevraagd sloot Joseph Burrough zich ook bij hen aan. Burrough heette in de wandeling Johnny Peanut; toen het theater pas was geopend, in 1863, stond hij altijd bij de ingang pinda's te verkopen.

De scheidingswand werd weggehaald, zodat de loges 7 en 8 een geheel vormden. Bij de witte deur, die toegang gaf tot de balkons werd een rieten stoel geplaatst voor de lijfwacht van de president. Joe Simms, een negerjongen, werd naar de woning van Ford gestuurd om de roodgestoffeerde schommelstoel te halen die de president altijd gebruikte in zijn loge. Hij droeg de stoel ondersteboven op zijn hoofd door de steeg. In de gang onder het toneel stonden twee sofa's, die ook naar boven werden gehaald en in de loge neergezet. Langs de muur van de dubbele loge weergan drie leunstoelen geplaatst. De sofa's stonden vooraan in de loges met de voorkant in de richting van het toneel. Ze waren bestemd voor de dames. Er tussenin plaatste men een fauteuil voor een van de heren. De schommelstoel van de president werd neergezet in de tweede loge — nr. 7 — in een hoekje waar de president verborgen zou zijn voor het oog van het publiek achter een zwaar gedrapeerd gordijn.

Ford liep het toneel op en nam een ladder om de vlaggen te gaan aanbrengen. Hij drapeerde grote banieren met sterren en strepen langs de ronde balustrades van de beide loges. Aan de korte vlaggestok tussen de loges bevestigde hij een regimentsvaandel van het departement van Financiën. De wand boven het vaandel was kaal en kapitein Jones had hem een kleine gravure van president George Washington gegeven die daar goed zou passen. Hij riep om een hamer en een spijker en hing het portret op vlak boven het regimentsvaandel.

Hij klom naar beneden, haalde de ladder weg en keek naar het resultaat van zijn werk. Hij vroeg hoe Spangler en de anderen het vonden. Ze zeiden dat het er indrukwekkend uitzag. Ford had nog meer vlaggen om op te hangen, maar bij nader inzien besloot hij om de versiering niet te overdrijven. Hij had nog graag een portret willen hebben van Grant, of anders Grant's eerste regimentsvaandel, maar daar was niet aan te komen. Men zou tevreden moeten zijn met de versiering zoals die nu was.

Mr. Ford ging terug naar de loge en controleerde nog eens nauwkeurig of alles schoon was en op zijn plaats stond. In loge 7 opende hij de deur en deed hem daarna weer dicht. In loge 8 deed hij hetzelfde. Alles was in orde. Het viel hem niet op dat geen van beide deuren in het slot viel. Ford's Theatre was gereed. (wordt vervolgd)

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (3 lijnen)

Alle transporten te water

OCEAN N.V. DIEREN
R.A.T.E.L.B.A.N.D.S. M.E.D.I.A. T.R.A.N.S.P.O.R.T. A.P.P.A.R.A.T.U.R.
A.A.N.S.L.U.I.T.D.I.A.M.E.T.E.R.S. 13 - 700 mm
V.O.O.R. N.E.U.T.R.A.L.E. - E.N. C.H.E.M. M.E.D.I.A.
J.A.R.E.N. I.N. G.E.B.R.U.I.K. V.A.N.
C.H.R.I.S.T.I.A.N.S.A.N.D. T.O.T. C.A.P.E.-T.O.W.N. E.N.
V.A.N. V.E.N.E.Z.U.E.L.A. T.O.T. F.I.N.L.A.N.D.
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (01858) 2841

Scheepswerf A.v.d. Werff

Onderhoud en reparatie
van schepen

DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

N.V. Scheepsbouw v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS - TELEFOON 05208 - 307

N.V. GEFPA Gereedschapfabriek

Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

Gemobiliseerden en hun gezinnen

Op 1 augustus 1914 was het mobilisatie en het zou meer dan vier jaar duren, voor de mannen weer naar huis konden gaan. Dat is te zeggen, de oudere lichten werden gaandeweg afgelost en nieuwe lichten, zelfs die van de landstorm, werden opgeroepen en geoeffend, om de lasten te verdelen.

Wanneer de huisvader is gemobiliseerd, dan moet er voor het gezin worden gezorgd. Dat was in 1914 een zaak van de gemeentebesturen. Op het gemeentehuis werd bepaald, hoeveel ieder gezin kon ontvangen. In tal van gemeenten was het 50 cent per dag, plus 10 cent voor elk kind. Nu waren de behoeften van het ene gezin anders dan van het andere. De heer Ties Nauta, een van de voormannen van Patrimonium, heeft er in De Standaard het één en ander van verteld. Er zijn gezinnen, die per week 80 cent woninghuur moeten betalen, maar ook, die f 1.30 per week verwonen. Zijn de kinderen, voor wie per dag een dubbelteje wordt ontvangen, schoolgaande kinderen, dan moet er per kind en per week soms 15 cent schoolgeld worden betaald en wat die kinderen niet aan klompen verslijten is niet gering. Het mag wel op 20 cent per kind en per week worden geschat.

Er zijn landweermannen geweest, die om méér steun hebben gevraagd. Er zijn mannen bij, die in de drukke tijd wel 12 gulden per week verdienen.

Maar sommige burgemeesters houden zich aan het minimum, het minimum voor allen, 50 cent en 10 cent voor elk kind, elke dag. Het kamerlid mr. Van Veen is naar de minister geweest en die zei, geen enkele bezwaar te hebben, wanneer de gemeentelijke uitkeringen werden verhoogd, b.v. met 40%. Maar sommige burgemeesters blijven als doof.

Dat is te meer pijnlijk, omdat in naburige gemeenten het soms héél anders is. Er zijn plattelandsgemeenten, die aan elkaar grenzen, en waar op het ene gemeentehuis 60% méér wordt uitbetaald dan op het andere. Dat geeft schele ogen en leidt tot verbittering.

Patrimonium blijft strijden tegen dit onrecht. En verschillende predikanten hebben zich tot de burgemeesters gewend, om te pleiten voor een soepeler beleid.

Maar de heer Nauta laat duidelijk doorschemeren, dat de halsstarrige burgemeesters, die zich aan het minimum houden, kennelijk een sterke steun in de rug hebben, een invloedrijk adviseur, die óók voor het minimum is. Niemand hoeft te raden, waar dat op slaat. Het slaat op de provinciehuizen, waar de burgemeesters weinig steun vinden voor een royaler beleid. De gemeentebesturen, die het wel aandurven, worden deswege zelfs om hun moed geprezen.

De mannen stonden aan de grenzen met geschouderd geweer, de nachten werden lang en donker, aan de zuidelijke grens was het rossige vuur te zien van de strijd om Antwerpen, en thuis hadden de landweermannen een gezin. Een vrouw, die elke week f 3,50 kon halen en 70 cent voor elk kind. Dank u wel burgemeester.

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDELIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen? Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

WEDEROM is opgericht — lees ik — het Nationaal Comité Viering Bevrijdingsdag 5 Mei. Met instemming van de regering. Voorzitter is mr. H. A. M. Kolschoten, burgemeester van Den Haag en voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Wij gaan namelijk op 5 mei 1965 herdenken, dat het twintig jaar geleden is, dat „wij” bevrijd zijn. Ik zet dat wij tussen aanhalingstekens, omdat ik eerverleden week in Eindhoven gevierd heb, dat die stad twintig jaar geleden van de Duitse bezetting is gezuiverd. Het is een oud verhaal, de 5e mei leeft meer in het westen dan in het zuiden. In Amsterdam zegt de 18de september 1944 niet zo veel. In Eindhoven zegt de 5e mei 1945 niet zo veel. De gedeelde vreugd is nog steeds halve vreugd. Burgemeester Kolschoten heeft jaren lang de 18e september gevierd, hij moet nu aan de 5e mei-viering meedoen. Alle initiatief is welkom; in de hoofdstad ligt het centraal comité: Herengracht 519, telefoon 236222.

Wij zijn geen volk van uitbundige vierders, meer van levensbeschouwelijke herdenkers. Een antirevolutionair op 14 juli in Parijs moet wel vroeg naar bed gaan, omdat hij principieel tegen de revolutie van 1789 is. Maar dat neemt niet weg dat die 14e juli voor iedere Fransman, ook al is hij tegen revoluties, een ware feestdag is. Goed, er komt veel drinken en dansen bij te pas, er is nu eenmaal veel wijn en veel plein in Frankrijk, maar men is ook buitendien vrolijk en opgewekt.

Wat ons betreft, wij culminereren onze nationale feesten in manifestaties, hetzij op de Dam, hetzij in het Concertgebouw. En wij spreken, dankbaar gedenkend. Ieder moet kunnen meedoen, elk religieuze, sociale en culturele club is welkom. De politiek laten wij even varen. Want wij zijn niet als partij, doch als volk bevrijd. Wij pleiten voor een nationaal programma. Dan mag daar een drup nationale drank bij vloeien, doch zulks moet men niet overdrijven.

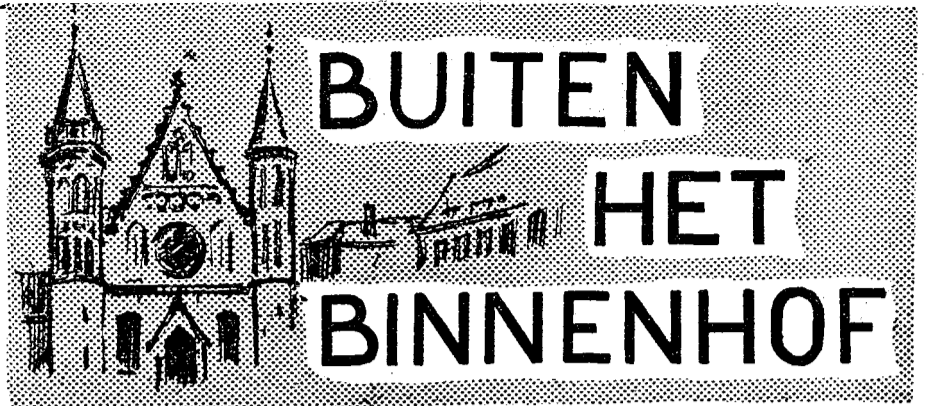
Lieve vrienden, er is niets zo onnationaal als een nationaal programma. Het is vlees noch vis. Wij willen wel maar kunnen zo moeilijk. Wij zijn zo verschillend. Wij vieren op 5 mei, dat wij in wezen dicht bij elkaar staan en dat doen wij die dag dan ook. Wij kunnen dat niet te veel vieren, anders zouden wij het nog gaan geloven ook. Daarom slaan we altijd vier 5e meien over om de vijfde vijfde mei de bloemetjes buiten te zetten. Want wij zetten niet zo snel de bloemetjes buiten. Bloemetjes horen binnen. Op de vensterbank, met het gordijn of het horretje ervoor.

Verleden jaar hebben we getracht 150 Koninkrijk te vieren. De meesten hebben er geen oranje koontjes van gekregen. Rode koontjes ook niet. Wij hebben geschreven en gesproken en we hebben de vlag uitgestoken en nog eens gedacht aan Van Hogendorp, en aan Van der Duyn van Maasdam en aan Van Limburg Stirum en natuurlijk aan koning Willem I en... dat was het dan. We zitten nu nog wat met de postzegels. Maar dat loopt ook langzamerhand op zijn eind.

Waarin zullen we het deze keer zoeken en hopenlijk vinden, vrienden?

In een parade van de mannen-militairen? Of in het rondragen van het beeld der vaderen? Het is wel het laatste waaraan ik denk. In het leiding geven bij het ontwerpen van een uniforme versiering van de straten en het verzinnen van gezellige gezelschapsspelen in de open lucht, welke meestal op 5 mei nog wat kil is?

Of zouden we dere keer tegen onze bevrijders zeggen: kom nog eens terug, al ben je twintig jaar ouder? Dat zijn wij per slot van rekening ook!

Wij zouden ook onze dankbaarheid kunnen uiten in het medehelpen van volken, die nog niet bevrijd zijn. Van honger nog niet en van dwingelandij nog niet. Die ene procent van het nationale inkomen, waarom indertijd ondermeer mr. Biesheuvel gevraagd heeft, is er nog steeds niet. Kijk eens aan: een dankbaar idee om de 5e mei 1965 te onderstrepen. Mr. Diepenhorst zal ook ons dankbaar zijn. Ik kan me nooit aan het gevoel onttrekken dat we met de 4e mei wel raad weten. Maar die volgende dag. Hetzelfde gevoel overheerst bij de overgang van 31 december naar 1 januari. Het „Uren, maanden, daen, jaren” ligt ons meer dan het „Kom, laat ons haastig voortgaan eer dat het avond is”.

Plannen voor 5 mei 1965! Voor de dag er mee! Als Hare Majesteit die dag naar Amsterdam komt, zouden haar ministefs ieder een provinciale hoofdstad voor hun rekening kunnen nemen. We hebben er dertien, mr. Luns mag dan in Den Haag blijven. Ik zou niet weten waar hij zich anders zou thuis voelen.

De gevolmachtigde ministers mogen kiezen, de ministers van Staat gaan naar Rotterdam. De staatssecretarissen kiezen een grote gemeente, die nog geen stad is. Iedere agglomeratie haar eigen statie!

Dan is er tenminste een begin. Zo bouwen we een feest op van Aalsum (gemeente Oldehove) tot Zijldijk (gemeente 't Zandt). En dan zitten we nog maar in Groningen. Voor Friesland van Aalsum (gemeente Oostdongeradeel) tot Zweins (gemeente Franekeradeel).

Het vlugst zijn we klaar in het Openbaar Lichaam Zuidelijk IJsselmeerpolders, want daarin ligt maar een stad, namelijk Lelystad (gemeente Zuidelijke IJsselmeerpolders).

Want ieder moet kunnen meefeesten. Die van Zwiep (gemeente Laren in Gelderland) en die van Kijfhoek (gemeente Zwijndrecht) en die van Sint Odiliapeel (gemeente Uden) en die van Vlakte (gemeente Kruijningen) en die van Cadier (gemeente Cadier en Keer, Limburg).

Met z'n allen kunnen we niet voor de Koningin defileren en met z'n allen kunnen we niet in het Concertgebouw. Laten diegenen die daar al eens geweest zijn nu eens thuis blijven.

Mannen en vrouwen uit Aalsum en Zijldijk en Zweins en Kijfhoek nu eens naar Amsterdam bijvoorbeeld.

Dan ga ik naar Groot-Dochteren, daar ben ik nog nooit geweest.

Mr. Kolschoten krijgt een moeilijke taak, want aller gemeenten ogen zijn op hem gericht.

Veel sterkte, mijnheer Kolschoten!

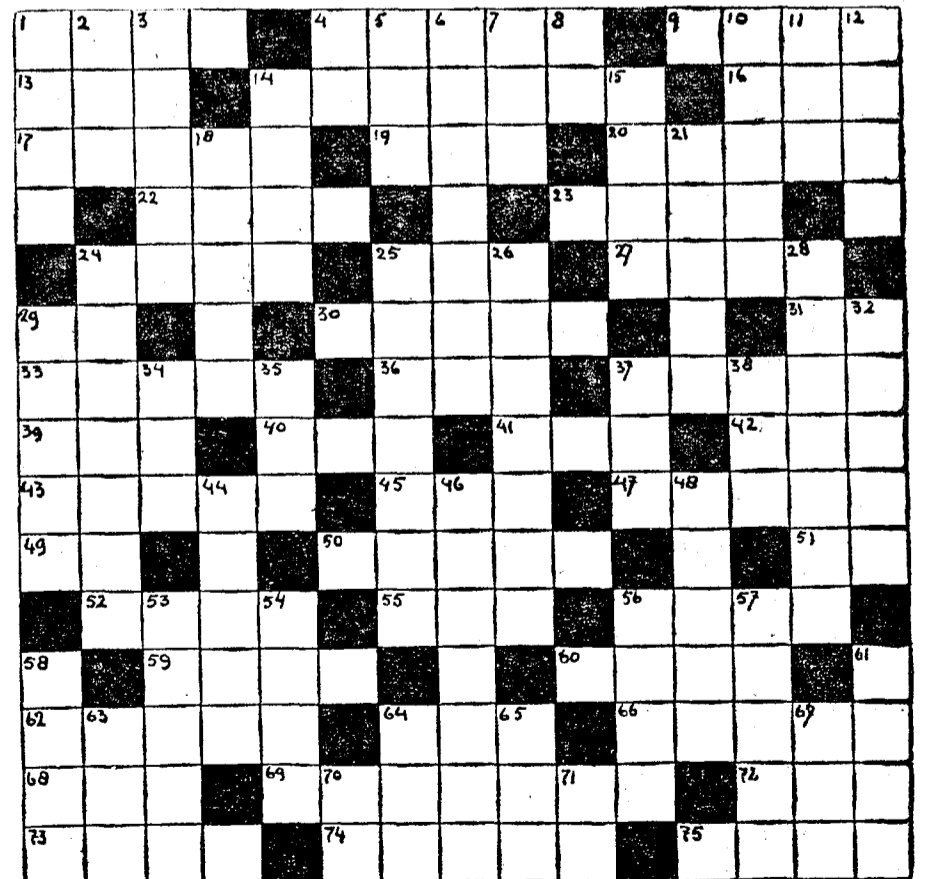
William Franko

Uw adres voor
**DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES**
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. kerkelijk medewerker; 4. gedachte; 9. auto; 13. plaats in Gelderland; 14. tuchtigen; 16. boom; 17. bladeren; 19. protestantse plaats; 20. profeet; 21. bekende school; 23. verdriet; 24. hechting; 25. ieder; 27. rustplaats; 29. reeds; 30. bultenaar; 31. rondhout; 33. appelachtige vrucht; 36. draf; 37. Filistijnse stad; 39. ik (latijn); 40. waterdier; 41. meisjesnaam; 42. roem; 43. geldelijke vruchten; 45. berg; 47. zijrivier van de Rijn; 49. reeks (letterkeer); 50. stad der Filistijnen; 51. rustend (afk.); 52. bezinksel; 55. droog; 56. centrum; 59. O.T.-figuur; 60. vaartuig; 62. jaargetijde; 64. graafwerktuig; 66. beroep; 68. gesteente; 69. vlug spreken; 72. priester; 73. rivier in Toscane; 74. stad aan de Dender; 75. drank.

Vertikaal: 1. jong dier; 2. verbeterd esperanto; 3. insect; 4. tweeklank; 5. motormerk; 6. potentieel „ethe-piraat”; 7. zwemvogel; 8. lidwoord (Frans); 10. soort kaas; 11. priem; 12. O.T.-figuur; 14. ingewand van vis; 15. ontkenning; 18. duinmeer; 21. plaats in Engeland; 24. verzoeker (mv); 25. ontzag; 26. duidelijk; 28. gewapende macht; 29. poosje; 32. gevat; 34. kloosterlinge; 35. oppervlaktemaal; 37. vis; 38. departement (afk.); 44. huidskleur; 46. hoeveelheid vocht; 48. prinses; 53. revolutionair; 54. beroep; 56. boterton; 57. cowboyruiterfeest; 58. aansporing; 61. Europeaan; 63. vroeger; 64. bevel; 65. in-

dien; 67. meisjesnaam; 70. organisatie van anti-alcoholisten; 71. Europese tijd (a.k.).

Oplossing 19 september

Horizontaal: 1. bars, 4. ouwel, 9. omen, 13. ale, 14. kanalen, 16. ade, 17. radar, 19. ork, 20. Abner, 22. Edam, 23. haan, 24. snel, 25. mok, 27. raad, 29. st!, 30. fielt, 31. ra, 33. Malta, 36. sla, 37.

adres, 39. ale, 40. rob, 41. nek, 42. iii, 43. alarm, 45. alk, 47. stage, 49. de, 50. aaien, 51. el, 52. spit, 55. ren, 56. laan, 59. Elim, 60. baar, 62. korst, 64. neo, 66. sneer, 68. Epe, 69. overzet, 72. nee, 73. rand, 74. gedoe, 75. gade.

Vertikaal: Volgt uit horizontaal, behalve: 1. bard, 6. warboel, 12. nerf, 18. adept, 21. baard, 44. rails, 46. lieverd, 48. traan, 58. oker, 61. tree.

Overal van start

A C H T E R P A G I N A

A IS trouwe lezer(es) van „Nederlandse Gedachten”, met name van deze AchteRPagina, is de titel „overal van start” u inmiddels welbekend.

Wij willen er echter op wijzen, dat u met deze „kop” — zoals wel meer met krantenkoppen het geval is — twee kanten uit kunt.

Het kan betekenen: „men is overal van start gegaan” — dat is dan prachtig —; maar ook: „men dient nu alsnog onmiddellijk van start te gaan” — dat is dan minder geslaagd.

Vast staat gelukkig, dat de eerstgenoemde situatie in verreweg de meeste plaatsen van ons land een feit is. Daar is het werk van kiesverenigingen en centrales weer met ijver ter hand genomen.

En in de enkele „achtergebleven gebieden” moet en zal ook wel getracht worden snel op de voorhoede in te lopen.

Dat is in het bijzonder noodzakelijk nu deze week, op 1 oktober j.l., de grote landelijke ledenwerfactie 1964/1965 van de A.R. Partij officieel is gestart.

Gezamenlijk en individueel, als jongeren en ouderen, zijn wij begonnen de partij opnieuw te versterken door een flinke aanwas van jongere en oudere leden, mannen en vrouwen.

Ter versterking van de invloed van de christelijke politiek op het leven van vandaag.

1 oktober 1964

Zo'n datum als die van donderdag 1 oktober, is natuurlijk betrekkelijk willekeurig. Het is alleen maar de eerste dag van de tweede maand van het werkseizoen. Die eerste maand heeft de partij zich in alle geleidingen op „het seizoen” kunnen inspelen.

Eind vorige week, begin deze week zijn alle besturen der kiesverenigingen volledig ingelicht over de ledenwerfactie. De secretarissen ontvingen een brief daarover van het Centraal Comité. Daarbij was gevoegd een ahangsel met allerlei meer technische details, een aantal speciale aanmeldingskaarten om de nieuwe gewonnen leden bij het partijbureau te melden, alsmede een zichtexemplaar van de nieuwe ledenwerffolder met de titel „Weer-zien”.

Folders

DEZE folder is van hetzelfde principe als de bekende propagandafolder „Ook u”, waarmee in de afgelopen jaren prettige ervaringen werden opgedaan. Deze folder bleek goed aan te slaan.

Het is ook nu weer de bedoeling om de folder „Weer-zien” eerst bij bepaalde adressen te verspreiden, om dan na een paar dagen met de betrokkenen een gesprek te hebben met de vraag als lid toe te treden tot de partij.

Het zal, gelet op de inhoud van deze folder, in het algemeen niet moeilijk zijn tot een gesprekje te komen. Er is op gerekend, dat de folder „het voorbereidende werk” doet. Men heeft dus iets om op in te haken.

De secretarissen kunnen de benodigde aantallen folders bij het partijbureau bestellen tegen de prijs van f 0,02 per stuk. De bestellingen kunnen onmiddellijk worden uitgevoerd. Elk

lid, dat van deze folder gebruik wil maken om een nieuw lid te werven, weet dus nu waar hij/zij daarvoor terecht kan: bij de secretaris(esse) van zijn of haar kiesvereniging.

De nieuw gewonnen leden dienen te worden opgegeven bij de secretaris van de kiesvereniging.

Het is gewenst, dat de secretarissen de nieuw gewonnen leden zo spoedig mogelijk (door middel van de groene aanmeldingskaarten) ook aan het partijbureau i. Den Haag doorgeven. De leden in de partij ontvangen immers gratis het eenmaal per maand verschijnende ledencontactorgaan „A.R.-Post”. Het is prettig de nieuwe leden daarmee zo gauw als mogelijk is van dienst te zijn.

„Op pad”

NA hetgeen wij de voorafgaande weken op deze plaats reeds hebben geschreven, is het niet noodzakelijk op allerlei facetten van de ledenwerving op dit ogenblik nog eens uitvoerig in te gaan.

Slechts enkele punten willen wij nog even onderstrepen.

Wil de actie goed slagen, dan is het zaak om nu op pad te gaan. De besturen der kiesverenigingen en de plaatselijke propagandacommissies kunnen hun gehele gebied overzien. Zij zorgen voor de lijsten met de namen van geestverwanten, die nog geen lid zijn. Die namen worden onderling verdeeld, zodat ieder der nog-niet-leden bezocht kan worden en de vraag tot aansluiting bij de partij voorgelegd krijgt. Leden, die niet in bestuur of propagandacommissie zitten, kunnen uiteraard bij dit werk betrokken worden. Zij kunnen zich uiteraard ook uit eigen beweging bij het bestuur melden met het aanbod enkele personen te bezoeken. Zo'n aanbod is voor het bestuur natuurlijk bijzonder prettig. Immers, hoe meer handen des te lichter werk.

Ook is het natuurlijk mogelijk, dat

de leden zelf wel een paar mensen kennen die nog geen lid zijn. Niets let hen die personen uit eigen beweging te vragen lid te worden. De ledenwerving is een zaak van alle leden, zonder of met een bepaalde functie in de kiesvereniging.

Het „op pad” is een verzamelbegrip voor verschillende mogelijkheden.

Meestal zal het „op pad” wel betekenen, dat men z'n benen moet gebruiken om persoonlijk bij een aantal als lid te werven geestverwanten langs te gaan.

Maar het is natuurlijk ook wel eens mogelijk om telefonisch een lid voor de partij te winnen. Of men kan althans, vóór men bij iemand op bezoek gaat, een telefonische afspraak maken. En

„Prinsjesdag. Ook dan kan — in alle vroegte — een lid een nieuw lid werven”.

ook schriftelijk, per brief kan men leden werven. Stel bijvoorbeeld, dat u iemand wilt vragen als lid toe te treden, die 's avonds veel weg is. U bent al een paar keer voor niets aan de deur geweest. Deel de betrokkene dit dan schriftelijk mede. Voeg een briefkaart bij met het verzoek oven te laten weten of hij/zij wenst toe te treden. Of verzoek de betrokkene zich even telefonisch te melden bij u of bij de secretaris.

Jonge kiezers

Ook willen wij nog eens onderstrepen om bij deze actie toch ook in het bijzonder op de jonge kiezers te letten. Wij herhalen wat wij enige weken geleden schreven: **Het lidmaatschap van de partij begint niet bij 40!**

Vooral in de grotere gemeenten kent men de ouderen wel eens beter dan de jongeren, ook al telt de kiesvereniging redelijk veel jongere leden en al hebben ook jongeren in het bestuur en de propagandacommissie zitting.

De ouderen zijn ter plaatse veelal meer bekend.

Meer dan ooit is het echter nodig bij deze ledenwerfactie op de jonge kiezers te letten.

Straks gaan immers voor het eerst reeds de 21-jarige tr steemb...

Trouwens men hoeft zelfs niet de 21-jarige leeftijd bereikt te hebben om lid te worden. Het model-reglement voor een A.R. kiesvereniging zegt in art. 7: „Om lid van de kiesvereniging te zijn moet men de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt”.

Men kan dus reeds vroeg op de kiesvereniging terecht. Dat moet steeds algemeen bekend zijn. Daaraan kunt u meehelpen.

Ook vestigen wij er nog eens de aandacht op, dat voor leden van de jeugdorganisatie de A.R.J.O.S., die lid van de kiesvereniging worden, geen contributie-aftocht aan het Centraal Comité verschuldigd is, zodat deze jongeren (tot de leeftijd van 25 jaar) voor een lagere contributie lid in volle rechten van de kiesvereniging kunnen worden.

Verbetering

HET versterken van de partij door middel van de werving van leden is een belangrijk ding. Wij willen als reformatorische christenen met een sterke partij een principieel en doelbewust beleid voeren om het leven in de samenleving van vandaag ten goede te beïnvloeden. Het streven daarbij moet zijn om ernstige pogingen in het werk te stellen de samenleving wezenlijk te verbeteren. In deze zin sprak ook de voorzitter van de Nationale Organisatie van de A.R.J.O.S. onlangs in zijn radiospeech.

Dat betekent een dienen van God in de politiek.

Beraad

DE ledenwerfactie start ook in deze zin op een goed moment, dat het hele politieke leven weer volop is begonnen.

Wij hebben op 15 september j.l. de Troonrede gehad en de miljoenennota.

Daarna zijn de vaste commissies van de Tweede Kamer begonnen met de voorbereidende behandeling van de diverse begrotingshoofdstukken.

De algemene politiek en financiële beschouwingen zullen op dinsdag, woensdag en donderdag, 6, 7 en 8 oktober a.s. in de openbare vergaderingen van de Tweede Kamer worden gehouden. Het is weer de bedoeling, om evenals het vorig jaar voor het eerst gelukt is, de gehele Rijksbegroting 1965 voor het Kerstfeest te behandelen. Vorig jaar bleef alleen nog het begrotingsstuk van de vice-minister-president tot na Kerstmis liggen; thans zal alleen nog de begroting van Buitenlandse Zaken eerst na het Kerstrees aan de orde komen. Aldus de plannen.

Voor de volksvertegenwoordiging ligt dus weer een drukke tijd voor de boeg.

Voor het volk zelf is er ook wat te doen, nl. meelevens er zich op de hoogte houden via pers, radio en televisie. Alsmede van gedachten wisselen over hetgeen „in de politiek” gedaan wordt.

De gelegenheid daartoe heeft men voor het grijpen, bijvoorbeeld op vergaderingen van een kiesvereniging. Laten zoveel mogelijk oude leden en nieuw geworven leden daaraan meedoen.

HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK

Meilink N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 - Tel. 05457-561
ZUTPHEN - Marsweg 19 - Tel. 06750-3748
Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL

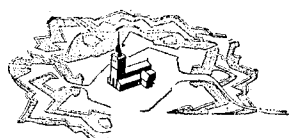
Ronde en ovale tafelanden - Gebogen regels voor stoelen en fauteuils - Armleggers, Kappen - Regels - Stijlen enz. enz.

Fa. K. Salverda & Zn

Aannemersbedrijf — Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kaspanten.

WIJK IV-7 — TELEFOON 05271-294

Aannemersbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

**N.V. AANNEMINGS- EN
BOUWBEDRIJF**
Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

FIRMA M. J. VERLINDE

Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers

Kantoor: Polderstraat B 166 B
ZAAMSLAG
Telefoon 01153-227-429

BETONFABRIEK

DEN BOER

Nieuw-Lekkerland - Zuid Holland

Oppericht 1883

Bouwbedrijf Jac. van der Niet

Nieuwbouw en onderhoudswerken

ORANJEWEG 6 - TELEFOON 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

JAN LINGEN'S

Betonindustrie N.V.

Veerdam 29 - Tel. 01850-3123-1123

PAPENDRECHT

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

Voskamp en Vrijland

Telefoon 01748-2245* — Postbus 30
's-GRAVENZANDE

Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels, perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen, piketten.
Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

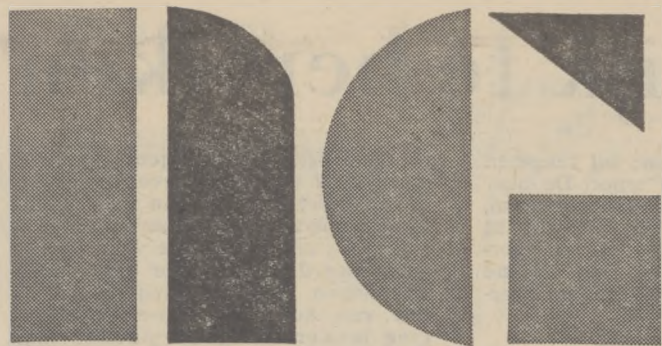
Dorpsstraat 193 - Beekbergen
Telefoon 06766-397

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846-2156-2484
Hardinxveld-Giessendam

Iets over de antithese

IN het jaar 1931 publiceerde prof. P. A. Diepenhorst, hoogleraar aan de Vrije Universiteit en lid van de Eerste Kamer, een boekje over dr. Abraham Kuyper. Het verscheen in de serie Volksuniversiteitsbibliotheek te Haarlem.

In dit boekje staat op pagina 237/238 het volgende:

„Het paganisten-fabeltje, alsof hij ons volk in christenen van zijn slag en paganisten verdeelde, is niets dan een demagogisch trucje, door zijn belagers gedistilleerd uit de Memorie van Antwoord op Hoofdstuk I der Staatsbegroting 1904:

„In het Humanisme openbaarde zich een reactie van den geest van Oud-Hellas tegen het gekerstende volksleven en thans reageert de Christelijke volksgeest tegen het weeropkomen van paganistische factoren.”

IN het jaar 1964 verscheen bij de uitgeverij Van Gorcum te Assen een gedenkboek: 500 jaren Staten-Generaal in de Nederlanden, waarin een zekere Jan Rogier onder meer schreef:

Geen partijleider heeft in ons land ooit een zo sterke greep gehad op de kiezers en op de gekozenen als Abraham Kuyper. Door de wijze, waarop hij, de conservatieve en pragmatische denker, religieus en politiek dogmatisme te onzaliger tijd samenklonk, heeft hij voor een verre toekomst de politieke verhoudingen in Nederland bepaald. Zijn antithese tussen christenen en paganisten is in al zijn onbillijkheid identiek geworden met de tegenstelling tussen rechts en links in de Staten-Generaal.

TOEN het kabinet-Kuyper in 1901 optrad en het eerste begrotingsdebat schriftelijk werd voorbereid, werd het door verscheidene leden geïllustreerd, dat in de verkiezingsstrijd was gesproken over de tegenstelling tussen geloof en ongeloof.

Deze leden gaven als hun gevoelen weer:

Omtrent het Christendom bestaan zeer verschillende opvattingen, en onder de aanhangers van alle politieke richtingen worden gelovige Christenen gevonden. Wie onder de leuze van Christelijke beginselen personen, wier kerkelijke opvattingen verschil-

len, wil bijeenbrengen, moet kiezen voor een Christendom boven geloofsverdeeldheid, dat voor de aanduiding van een stelsel op politiek gebied geheel onvoldoende is. Op het gebied der politiek behoort men zich uitsluitend door de rede te laten leiden.

DR. KUYPER heeft deze liberale redenering breedvoerig weerlegd. En daarin is vooral opmerkelijk, dat hij de liberalen er op wijst, wat zij feitelijk wensen. Hadden zij gezegd, dat zij, als liberalen, zelf zich uitsluitend wilden laten leiden door de menselijke rede, dan ligt dat geheel voor hun verantwoording. Maar zij vorderen, dat men, d.w.z. een ieder, also behoeft te doen, en past men dit op de christelijke partijen toe, dan stelt men haar de eis, dat ze op het staatsterrein haar diepste levensovertuiging hebben te verloochenen.

Dat laatste dient wel goed te worden onderstreept. Zij die van ons vorderen, dat wij als antirevolutionairen niet meer over de antithese zullen spreken, maar zullen erkennen dat de politiek alleen een redelijke of zakelijke aanpak vraagt, die vordert van ons loochening van wat onze diepste overtuiging, onze geloofsovertuiging is.

Op de deputatenvergadering van 1909 hield Dr. Kuyper zijn Deputatenrede „Wij Calvinisten” en daarin zei hij over de antithese:

„In de „Grote Revolutie” van het jaar 1789 heeft verzet tegen de ere Gods het rad zelf van het politieke leven omgewenteld, bovengebracht wat omlaag hoort en naar beneden gekanteld wat omhoog moes’ staan.

Er is toen een strijd, een principiële strijd, een levensworsteling uitgebroken, of uit de wil van de mens dan wel uit de wille Gods het richtsnoer voor ons staatsbeleid zou worden afgeleid.

Toen riep al wat de Christus en Zijn kruis losliet: Ons kompas is in de wil des mensen; en riep al wie voor Christus, als God geopenbaard in het vlees, bleef knielen: Ons blijft Gods geopenbaarde wil ons enig richtsnoer. Zo is de tegenstelling van: Tegenover de Revolutie het Evangelie! opgekomen, en dat is de antithese, die in heel de negentiende eeuw en nu nog, der burgeren levensopvatting verdeeld heeft. Die antithese spon niemand uit, noch is door iemand verzonnen. Die antithese is er, ze bestaat, ze beheerst heel ons leven.

DR. KUYPER heeft de terreur van het nationaal-socialisme niet beleefd. Maar wij hebben maar meegemaakt en ondervonden. En wij hebben daarin herkend de heidense reactie tegen het christendom.

Lang voordat Hitler in Duitsland de macht in handen kreeg, heb ik in een artikelreeks over het nationaal-socialisme ten slotte verwezen naar een artikel in Der Völkische Beobachter, het officiële orgaan van de N.S.D.A.P., waarin stond dat een zo

verachtelijke leer als die van de erfzonde alleen kon ontstaan in de boezem van een zedelijk zo laag staande volksgemeenschap als die der Joden. De leer van de erfzonde is voor de Duitser volstrekt verwerpelijk, want het Germaanse bloed is rein. In de

door H. Algra

Amtliche Ausgabe van het ministerie voor Wissenschaft, Erziehung und Volksbildung over opvoeding en onderwijs bij het voortgezet onderwijs in Duitsland, werd gewezen op de hoge betekenis van de biologie. Het onderwijs in dat vak moet een dienende functie hebben net als alle onderwijs, het moet dienen, om de Duitse jeugd te leren verstaan, wat de rassenpflegerische Pflichten van alle jongens en meisjes zijn. De meisjes met name moet worden ingescherpt, hoe de vrouw aan het volk schade doet, wanneer zij haar natuurlijke afkeer van de rassenvreemde man probeert ter zijde te stellen. Het is allemaal bekend bij hen, die het hebben meegemaakt. En de christenen hebben het heidendom herkend in al zijn vreselijke macht. En ook hier heeft, zoals Kuyper het vroeger schreef, de christelijke volksgeest zich verzet tegen het opkomen van paganistische factoren.

Wie het nationaal-socialisme in al zijn goddeloosheid heeft leren kennen, zal er niet aan denken, te loochenen, dat er een antithese is in deze wereld. En dat die antithese ook in de politiek openbaar wordt.

DAAR hoort deze keer nog één opmerking bij. Sommigen menen, doordat zij Kuyper niet kennen, zijn geschriften nooit hebben gelezen, dat hij een soort theoretische opzet maakte, een wijsgerige constructie misschien, en dat daaruit ook resulteerde een theorie over de antithese. Maar wat hij over de antithese schreef, is nooit geconcludeerd uit abstracte stellingen. Het is aangewezen in het leven. Het is geconstateerd in de geschiedenis. Het is verbonden aan wat telkens opnieuw in het politieke debat openbaar wordt. Als de liberalen zeggen: geen ander uitgangspunt dan de menselijke rede, dan is dat niet alleen theoretisch, maar ook antithetisch. Dat laatste in die zin, dat dus verworpen wordt elk beroep op Gods Woord en gebod.

NU nog een allerlaatste opmerking voor ditmaal.

In de nadagen van dr. Kuyper had

DEZE WEEK

- Sociaal-economische balans (pag. 2)
- De aanstaande verkiezingen in Engeland (pag. 4)
- Bespreking van het boekje van ds. Van Teylingen (pag. 5)
- De Arjos-studieconferentie (pag. 6 en 7)
- Christenen in Amerika (pag. 7)
- De subsidiëring van het bijzonder-onderwijs (pag. 9)

AAN DE ABONNEES

Wegens een technische storing aan de pers in het bedrijf waar Ned. Gedachten wordt gedrukt is ons blad later ter post bezorgd dan normaal. In verband hiermede is het niet uitgesloten, dat een aantal adressen ons blad later dan anders zal ontvangen. Wij roepen hiervoor de clementie van onze lezers in.

Kijk en luister...

naar de A.R.-televisie-uitzending op maandag 19 oktober a.s. van 20.20 - 20.30 uur via kanaal Nederland I. Prof. dr. ir. H. van Riessen (lid van het centraal comité) en mr. W. R. van der Sluis (secretaris A.R.Partij) hebben dan een gesprek over

WEER - ZIEN

Voor al de leden en propagandisten, die interesse hebben voor de ledenwerfactie van onze partij, vragen we dit programma te gaan zien.

een Haagse dominee het paginisten-fabeltje verteld. Kuyper daagde hem toen uit, eens precies te vertellen, waar hij de Nederlandse burgers langs politieke scheidslijnen in christenen en paginisten had verdeeld. Toen schreef de ijverige Jac. van Oversteeg een ingezonden stuk, waarin hij het vermoeden uitsprak, dat de dominee zich vergiste en dat die waarschijnlijk voor de geest had gestaan de boven geciteerde verklaring uit 1904 over paganistische factoren in ons volksleven. Dr. Kuyper schreef er een onderschrift bij, waarin hij de heer Oversteeg „bestraft”. Hoe kon deze ook maar één ogenblik denken, dat een Haagse dominee van naam zo slecht wist te onderscheiden, dat hij zulk een verschil niet begreep. Die dominee moest op iets anders doelen en daarom herhaalde Dr. Kuyper zijn dringend verzoek. Maar de dominee heeft nooit antwoord gegeven.

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van
Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Gebouw

Op Gouden Wieken

Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

Dr. J. J. Buskes:

WAARHEID EN LEUGEN AAN HET ZIEKBED

Gebonden f 10,90

Verkrijgbaar bij de boekhandel

Uitgeverij W. ten Have N.V.

Staatssecretaris Van Es en oud-staatssecretaris Roolvink in een geanimeerd gesprek tijdens de Arjos-studieconferentie in Driebergen. Een verslag van deze conferentie kunt u vinden op de pagina's 6 en 7.

Eensgezindheid lijkt moeilijk te bereiken

Evenals vele voorgaande jaren zal ook dit najaar de sociaal-economische situatie van ons land weer in ruime mate de aandacht krijgen van het georganiseerde bedrijfsleven. Op het ogenblik wordt binnen de Sociaal-Economische Raad het rapport aan de regering voorbereid over de ontwikkeling in het eerste halfjaar van 1965. Vervolgens zal de Stichting van de Arbeid als privaatrechtelijk orgaan, naast de publiekrechtelijke SER, zich buigen over de mogelijkheden en wenselijkheden voor het sociaal-economisch beleid in 1965. Uit voorgaande jaren is het wel duidelijk, dat het rapport en het advies dat resp. SER en Stichting van de Arbeid opstellen van uitermate groot belang zijn voor het regeringsbeleid op dit punt.

De besprekingen in genoemde colleges lijken dit jaar bijzonder moeilijk te worden, al kan moeilijk gesteld worden, dat de besprekingen in andere jaren uitblonden door eenvoudigheid.

* Lonen en belastingverlaging strijden om de voorrang

* Loonronde 1965 voor ouden van dagen

Er zijn thans echter al enige aanwijzingen, die het aarschijnlijk doen lijken, dat SER en Stichting van de Arbeid in staat zullen zijn een unaniem standpunt te formuleren. Het lijkt er veel meer op, dat bij de formulering van een visie op het sociaal-economisch beleid in 1965 in de SER drie standpunten zullen te bestaan (evenals bij het recente advies over de A.O.W.-verhoging) en in de Stichting van de Arbeid minste twee. De SER bestaat namelijk uit drie groeperingen, namelijk industriële werkgevers, agrariërs en middenstanders, voorts uit leden van de werknemersvakbeweging en tenslotte een groep zogenaamde Kroonleden, die meer specifiek het algemeen belang vermenigen, al moet erkend worden dat alle SER-leden de behartiging van het gemeen belang nastreven en dat alle leden stemmen zonder last of ru espraak.

Uit meningen, die zo hier en daar zijn te beluisteren, valt op te maken, dat vooral twee zaken een grote rol gaan spelen, namelijk de omvang van de loonverhoging in 1965 en het al of niet reeds doorvoeren van de eerste fase van de belastingverlaging in 1965. Juister is om hier niet te spreken van belastingverlaging, maar van belastingaansluiting, van terugdringen van de progressie en het verdisconteren van de inflatie over de afgelopen jaren in het belastingstelsel.

De lonen

Gelet op de precaire positie, waarin onze betalingsbalans verkeert, heeft de regering in de rijksbegroting reeds laten weten, dat de loonontwikkeling in 1965 binne zeer strenge grenzen gehouden zal moeten worden. Het jaar 1965 en eventueel ook 1966 zal het jaar moeten worden van het herstel van het economisch evenwicht. De loonsom stijgt reeds met 4 procent, ook al wordt niets aan de contractlonen gedaan. Een stijging van de c.a.o.-lonen met bijvoorbeeld 5 procent, zou in totaal een stijging van

de loonsom inhouden van 9 procent, u door loondeskundigen economisch onverantwoord wordt genoemd. Een economisch evenwichtsherstel zal dan niet bereikt worden. Tevens dreigt van het risico van groter werkloosheid. Het mag voor 1965 niet noodzakelijk zijn het hele betalingsbalanstekort, dat per eind december van dit jaar op 1/4 miljard gulden geschat wordt, weg te werken, maar er zal toch een belangrijk begin mee gemaakt moeten worden. Een terugbrengen van het tekort tot f 400 à f 500 miljoen is noodzakelijk.

Op loongebied is de situatie niet zo eenvoudig, omdat in het thans nog lopende jaar de loonstijging gemiddeld weliswaar bijna 14 procent heeft bedragen, maar er zijn vele en zelfs grote groepen geweest, die nauwelijks aan de 10 procent gekomen zijn. Hiertegenover staat een forse stijging van de prijzen in 1964 van gemiddeld circa 7 procent. Het verschil in de prijzen tussen 1 januari 1964 en 31 december 1964 zou wel eens niet zo heel ver van 10 procent kunnen liggen. Het gunstige weer met de overvloedige oogsten van groenten en fruit hebben een bijzonder gunstig effect gehad op de prijzen in deze sectoren en daardoor op het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud, maar vroeg of laat zullen ook deze gunstige prijzen zich weer corrigeren, waarmee de groepen, die dit jaar nauwelijks 10 procent of minder loonsverhoging hebben ontvangen, met een wel zeer gering resultaat uit de bus komen. Dat bij het loonbeleid voor het volgend jaar speciaal om deze groepen van werknemers gedacht zal worden, lijkt velen gewenst en waarschijnlijk. De koplopers van dit jaar zullen dan volgend jaar de pas moeten inhouden.

Ondernemers

Het zijn echter niet alleen groepen werknemers, die met financiële moeilijkheden komen. Ongetwijfeld zal er in de overlegorganen ook heftig aan de be. getrokken worden van de zijde van het midden- en kleinbedrijf. Daarbij valt zowel te denken aan de ondernemers in detailhandel en ambacht als aan de agrariërs. Bovendien heerst ook bij de grootwerkgevers allesbehalve een stemming van tevredenheid. De talrijke prijsmaatregelen die de regering dit jaar heeft genomen, zijn in ondernemerskring met weinig enthousiasme ontvangen, maar het besluit tot een drastische verhoging van de premie voor de A.O.W. en verzwaren van de lasten uit hoofde van andere sociale verzekeringen hebben voor velen de emmer der ontevredenheid doen overlopen.

Uiteraard laat men in de kring van het bedrijfsleven op dit moment reeds de gedachten gaan over maatregelen, die genomen zouden kunnen worden om aan de hier gesignaleerde moeilijkheden het hoofd te bieden. In de Tweede Kamer is deze week bij de algemene politieke en financiële beschouwingen reeds aandacht besteed aan deze vraagstukken. Op het moment waarop wij dit schrijven is ons nog niet bekend

hoe de minister-president zal reageren op beweringen uit de Kamer. De heer Vondeling had al te verstaan gegeven, dat een loonstop van de regering in 1965 onaanvaardbaar geacht zou worden. Het leek echter ook niet, dat de regering een dergelijke maatregel overwoog.

Mogelijkheden

Bij het bedrijfsleven acht men het hier en daar aanvaardbaar, dat in 1965 iets gedaan wordt aan de lonen van degenen, die in 1964 beneden de 10 procent zijn gebleven. Gemiddeld zou dit dan beperkt kunnen blijven tot een loonkostenstijging van enkele procenten van de totale loonsom. Daarbij zou men dan iedereen en dus ook de werknemers kunnen laten profiteren van een vervroeging van de eerste fase van de belastingaanpassing tot 1 januari 1965 of in ieder geval tot 1 juli van het volgend jaar. Dergelijke maatregelen zouden de consumptie niet overmatig stimuleren en bovendien het economisch evenwichtsherstel in 1965 toch nog ten dele mogelijk maken. De ondernemers zou dan enig soelaas geboden worden, evenals de werknemers, die volgend jaar niet voor een loonsverhoging in aanmerking zouden komen. In het belang van de werknemers zou de optrekking van de belastingvrije voet reeds volledig gerealiseerd kunnen worden en zouden de grotere gezinnen tegemoet gekomen kunnen worden in de vorm van een verhoging van de kinderbijslaguitkeringen.

Vakbeweging

Het is overbodig te zeggen, dat deze gedachten bij het bedrijfsleven nog geen gemeengoed zijn. De werknemersvakbeweging is tot nog toe tamelijk afkerig gebleven van de belastingverlaging. Men kan zich

echter afvragen, of volgend jaar niet meer naar de belastingverlaging gekeken moet worden dan naar eventuele loonsverhoging, omdat in wezen reeds een loonronde voor 1965 is gerealiseerd en wel voor onze ouden van dagen. Mede dankzij de activiteit van de Nederlandse vakbeweging is hier iets goeds bereikt voor de ouden van dagen, die over vrijwel geen andere bronnen van inkomsten beschikken dan de AOW.

Met betrekking tot de belastingverlaging zijn deze week reeds geluiden in de Tweede Kamer gehoord uit de mond van een aantal fractievoorzitters.

Hoewel de belastingverlaging thans een politieke aangelegenheid is, zal het niemand bevreemden, dat ook binnen het bedrijfsleven deze mogelijkheid onder ogen wordt gezien, omdat de belastingverlaging van invloed is op de sociaal-economische situatie en dus op de mogelijkheden tot loonsverhoging, waarvoor het bedrijfsleven zelf de eerste verantwoordelijkheid draagt.

De belastingverlaging houdt in een optrekking van de belastingvrije voet van f 2700 tot f 3600 voor een echtpaar zonder kinderen. Gezinnen met twee kinderen gaan eerst bij f 4500 loonbelasting betalen. De belastingverlaging voor gezinnen met twee kinderen bedraagt bij een inkomen van f 6000 f 154,— bij f 7500 f 190, bij f 9000 f 234, bij 12.000 f 348, bij f 15.000 f 505 en (om te besluiten) bij f 18.000 f 720,—.

Het totaal van deze moeilijkheden en mogelijkheden overziende moet gesteld worden, dat het allemaal niet eenvoudig is. Het bedrijfsleven ziet zich ook nu weer geconfronteerd met een grote verantwoordelijkheid voor de economische ontwikkeling in 1965. Het heeft in het verleden echter reeds vele malen getoond de nodige zelfbeheersing en wijsheid te bezitten. Hopelijk zal dit ook nu het geval zijn.

Soc. medewerker

• Taakverdeling in A.R. fractie

Geachte Redactie,

In uw nummer van 19 september schreef u een woord van welkom voor de nieuwe Kamerleden de heren Boersma en Schakel. Ik ben het met u eens dat het gelukkig is dat er nu een geschoold econoom in de fractie is opgenomen. Bovendien is de problematiek van de verhouding tussen de economie en de politiek de heer Boersma zeker niet onbekend. Het verwondert mij echter dat blijkens de mededelingen de heer Boersma zich alleen met financiële aangelegenheden zal bezig houden, terwijl de heer Schakel behalve binnenlandse zaken ook het economische beleid onder zijn hoede krijgt. Ik begrijp dit niet goed: er is nu een geschoold econoom in de fractie, maar het economisch-politieke terrein zal worden behartigd door een burgemeester! Daar komt bij dat de opvattingen van de heer Schakel over de economische politiek, zoals die o.m. blijken uit het z.g. sociaal program van Patrimonium, mij principieel onhoudbaar voorkomen.

Met dank voor de plaatsing,

Amsterdam. Prof. T. P. van der Kooy

ons antwoord

De redactie meent dat er ten aanzien van de omschrijving van de taak van het Tweede Kamerlid drs. J. Boersma, bij prof. Van der Kooy een misverstand in het spel is. Wij schreven in onze editie van 19 september j.l. dat de heer Boersma in de „financiële-economische sector” verantwoordelijkheden gaat dragen. Vermoedelijk zouden wij duidelijker geweest zijn door de aanduiding „financiële en economische sector”.

Dat de heer Boersma op economisch gebied in de Tweede Kamer zijn noten volop moet meeblazen, blijkt ook wel uit de samenstelling van de fractiecommissies, die wij op 26 september — dus nadat Prof. Van der Kooy ons schreef — publiceerden. In de fractiecommissie Economische Zaken-Midden-

stand hebben de heren Roolvink (voorzitter), Boersma, Geelkerken, Meulink en Schakel zitting.

Bovendien kunnen we nog vermelden, dat de A.R. fractie uit haar midden tot leden van de Kamercommissie voor Economische Zaken heeft aangewezen de heren Roolvink en Boersma en als plaatsvervangend lid de heer Meulink.

Dat de indruk ontstond, als zou de heer Boersma op economisch gebied zijn „portie” niet krijgen, is (wellicht mede door onze schuld) betreurenswaardig doch eveneens ten onrechte.

De redactie.

• Correctie

Mijne heren,

De 307 overlevenden, die door de Nederlandse schepen Titan (20) en Flora (287) zijn gered, zijn namelijk geen vier jaar, doch slechts vier dagen geïnterneerd geweest.

De Nederlandse Regering legde artikel 15 van de conventie tot toepassing van de beginselen van de Conventie van Genève, terecht, zodanig uit dat schipbreukelingen, die door een neutraal handelsschip gered waren en in een neutrale haven gebracht waren, buiten hun wil op neutraal gebied waren geraakt en dat daarom de neutrale regering niet verplicht was hun verdere deelname aan oorlogshandelingen te voorkomen.

Ook ontsnapte krijgsgevangenen, die na hun ontvluchting Nederlands gebied bereikten, werden niet geïnterneerd, daar de Nederlandse Regering de juiste opvatting huldigde, dat uitsluitend tot een krijgsmacht behorende personen geïnterneerd moesten worden, maar dat onderdanen van een oorlogvoerende mogendheid, die niet tot de krijgsmacht behoorden, niet belet mocht worden het Nederlands gebied te verlaten, ook als vast stond, dat zij zich bij de krijgsmacht van hun land zouden aansluiten.

Daar in de laatste oorlog verschillende neutralen niet bereid waren, de zich op hun grondgebied bevindende onderdanen van landen, die met Duitsland in oorlog waren, naar Engeland te laten vertrekken, omdat zij dan tegen Duitsland zouden kunnen strijden, verdient mijns inziens, de krachtiger en meer principiële houding, die de Nederlandse Regering toen heeft aangenomen wel enige vermelding.

Hoogachtend,
Den Haag. H. RINGOIR

(De redactie dankt de heer Ringoir voor deze correctie).

**onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering**
ARNHEM
gunstige voorwaarden
lage premie
postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen.

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

9e druk. Gebonden f 8,50
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

* * * Dr. Tilanus 80 jaar

De voormalige fractie- en partijvoorzitter van de C.H.U., dr. H. W. Tilanus, is dezer dagen 80 jaar geworden. Dat is de leeftijd, die z'n Kamercollega dr. Schouten ook heeft mogen bereiken. Als men zich realiseert wat beiden aan werk hebben verzet, kan niet anders dan diep respect opkomen.

Wij scharen ons graag in de lange rij van hen, die dr. Tilanus gelukwensen met datgene wat mr. Roosjez. kort geleden zo kernachtig noemde: de manifestatie van Gods genade.

* * * Dubbel Vrije Boeren

De Nederlandse Boerenbond is sinds 2 oktober een nieuwe komeet, die plotseling de horizon van ontevreden agrariërs is gaan verlichten. Misschien is de bond een even vluchtige verdwijning beschoren; misschien ook niet. De oprichter, de heer Voortman, had al in juli jl. laten weten dat de Boerenpartij van de heer Koekoek „de wil van de Nederlandse boer niet weergeeft“.

De heer Koekoek heeft de N.B.B. op zijn beurt beschuldigd van „aftroggen van leden van de Boerenpartij“, hoewel men het zijns inziens over de „beginselen“ met elkaar eens is. Bij dit alles wordt weer eens duidelijk waartoe het zich bundelen alleen op grond van het (eigen) belang leidt: steeds verdergaande splijting. De Nederlandse boeren met gezond verstand (en die vormen voluit de meerderheid) zien weer eens gedemonstreerd dat organisatie op levensbeschouwelijke basis een hechtere samenbinding waarborgt. Met eer variant op een bekend gezegde zullen zij denken: een gewaarshuwde man past voor twee (vrije boeren-organisaties).

* * * Samensmelting en samenwerking

„Wij zijn niet bereid, wij mogen niet bereid zijn die samenwerking (bedoeld is: met de beide andere vakcentrales) te doen uitmonden in een gemeenschappelijk program waarin voor dit bijbels getuigenis geen ruimte meer zou zijn“. Aldus schreef „De Gids“ van het C.N.V. op 8 juni 1963.

Er is geen enkele aanleiding, om te vermoeden dat het C.N.V. deze woorden vergeten zou zijn, nu de heer Van Eibergen zich bereid verklaart, heeft tot nauwe samenwerking met N.V.V. en N.K.V. Daartegen is, uitgaande van het boven-geciteerde C.N.V.-standpunt, ook weinig in te brengen. Men houdt het eigen fundament stevig en wandelt er niet vanaf.

De inwerking van het denken vanuit de christelijke sfeer op andere levensverbanden, heeft steeds het volk gebaat.

Sommige andere vormen van „samen gaan“ zijn ons inziens veel bedenkelijker. Dubbel georganiseerd zijn, namelijk in een christelijke en in een algemene bond, komt n.l. in werkgevers- en agrarische kring meermalen voor; in de werknemerswereld daarentegen nagenoeg niet.

Degenen, die voor zulk een dubbel-lidmaatschap kozen er, de organisaties, die dit van hun leden „nemen“, kunnen toch moeilijk bezwaar maken tegen een (weliswaar) zeer nauwe vorm van samenwerking met andersdenkenden, die (echter) bewust niet bedoeld is om tot volledige samensmelting te leiden.

EEN lid van de Tweede Kamer nam het dezer dagen bij de tafelpraat aan een maaltijd voor de senaat op. Hij ontpopte zich als een belijder van de leer dat de Eerste Kamer zaken bedachtzaam recht kan trekken, die aan de overzijde in het heetst van de strijd scheefgetrokken zijn. Als de Eerste op die manier eens in de twintig jaar het land voor politieke rampen behoedt is zij voor mij de kosten dubbel en dwars waard, betoogde hij welwillend.

Ik ben (hetgeen nu niet direct van doorslaggevend belang is voor het voort-en-voort-en-voortbestaan van de senaat) niet overtuigd. Twintig jaar is lang. En de kans dat onheil voorkomen wordt is nauwelijks groter dan de kans dat onheil gespeld wordt. Maar inderdaad, om het geld hoeven we het niet te laten. En een paar centen voor tierelantijnen in een tijd dat alles rendabel moet zijn hoeven ons nooit te begroten. Nou ja, nooit...

En zo kom ik meteen op de koninklijke wachtkamer in het station van Baarn. In de hal van dit aantrekkelijke station (er is geloof ik al eens iemand op gepromoveerd) bevindt zich van oudsher een wachtkamer voor vorstelijke personen die de trein willen nemen. Er gingen in Baarn altijd heel sterke verhalen over de mufte lucht die de NS-mensen tegemoet kwam als zij eens in de zoveel jaren de kamer kwamen doen omdat er een koninklijk treinreisje op til was. Maar verder bleef het altijd een haast mysterieuze binnenkamer die ook al was je nog zo'n eerste-klas reiziger principieel dicht zat. Enige jaren geleden is er bij een opknopbeurt van het station een artistieke deur voor het heiligdom geplaatst. Maar dat heeft in Baarn weinig opzien gebaard, omdat het veel belangrijker was dat je voortaan op het tweede perron een kop koffie kon krijgen. Thans is de koninklijke wachtkamer in het nieuws gekomen.

„Trouw“ schrijft dat het vertrek door de jubilerende NS in overeenstemming is gebracht met de veeleisende eisen des tijds en dat deze jubileum-inval waarschijnlijk ongeveer tienduizend gulden heeft gekost. Bij de NS wilde men dit cijfer niet bevestigen.

Ik citeer: „U zou net zo goed kunnen vragen wat de inrichting van paleis Soestdijk heeft gekost. Nee, het is beter hier maar het zwijgen toe te doen“.

Dat is het commentaar van de voorlichtingsdienst van de spoorwegen.

Hier worden twee dingen weer eens grondig door elkaar gehaald. De privacy van de Koningin die voor Soestdijk haar eigen meubels kiest en die aan niemand hoeft te vertellen wat ze gekost hebben, en het beleid van de NS die ons daarover alles mag vertellen: over de kosten van het opdoeken van onbewaakte overwegen, over de moeilijkheden bij het schoonhouden van de spoorrijtuigen en over de prijs van de modernisering van de koninklijke wachtkamer op het station te Baarn. Waarbij niemand het indiscreet kan vinden dat deze de vaderlandse staatsburger als gekroonde dwaasheid voorkomt.

Het koninklijk gezin van vandaag reist zelden met de trein en als dat bij hoge uitzondering eens gebeurt staat er al ver voor de vertrektijd een keurig opgepoetste trein gereed. En zou het misschien aardig zijn de oude wachtkamer à la Willem III tot in lengte van dagen in de originele staat te handhaven of deze naar het spoorwegmuseum over te brengen, de wachtkamer uitleveren aan de woninginrichter van 1964 is een anachronisme. De Nederlandse Spoorwegen zijn geen comité.

Het doet mij denken aan het (naar ik nu aanneem ware) verhaal van de stationschef van een kleine plaats die bij gelegenheid van het bezoek van een buitenlands staatshoofd opdracht kreeg op een bepaald tijdstip zijn station opgeruimd en zijn zondagse spoorpak aan te hebben. Toen de man op de vastgestelde tijd met zijn gehandschoende

hand aan zijn pet gereed stond, kwam er met zeg honderd kilometer per uur een trein langs razen.
O sire, dit is toch zo'n proper land.

Ik blijf overigens volhouden dat we best een paar centen uit mogen trekken voor een beetje franje. En ook voor een goeie minister. Maar f 70.000 per jaar? Is dat nu te veel of is dat nu te weinig? Wie het weet mag het zeggen.

Wat zegt u? Als je naar het bedrijfsleven kijkt?

Ach meneer, u moest beter weten. In het bedrijfsleven zit er immers helemaal geen muziek meer in. Een loonexplosie, een stringent prijsbeleid met een verscherpte prijzenwet en een aantasting van de verticale prijsbinding, nee meneer, als je naar het bedrijfsleven kijkt is f 70.000 natuurlijk veel te veel.

Schaarste aan bekwame bewindslieden?

Dat gaat niet op. Vroeger kon je er voor de helft ook altijd wel twaalf krijgen en soms hele goeie.

Om der wille van de denivellering dan? Goed, laten we het daarop houden en laten we de zorgzame excellenties hun honorarium niet misgunnen. Maar laten we wel bedenken dat nivellering in de inkomenssfeer nu ook weer niet direct als een hoofdzonde geboekt mag worden.

Overigens is er trouwens ook hier wel degelijk sprake van nivellering. Wat is het geval? Iedereen krijgt evenveel. Bogaers krijgt het, Biesheuvel krijgt het, Toxopeus krijgt het, Bot krijgt het, allemaal krijgen ze het. Dat zou best anders kunnen. Een beetje echte denivellering. Wat denkt u van een basisinkomen per minister van zeg f 35 mille, en dan verder meritratie met het parlement als beoordelende instantie. Een halve ton erbij voor Bogaers als hij meer dan 100.000 huizen laat zien, f 28.459 extra voor Biesheuvel als hij Koekoek voor schut zet, f 5.000 gratificatie voor Toxopeus voor elke gemeente beneden de 5000 zielen die hij opdoekt en een borstbeeld voor Bot als hij ons een aantrekkelijk open bestel voortvoert. Denivellering? Het mocht wat, vrienden, als wij zien dat het bij maatschappelijk werk altijd nog even makkelijker verdient wordt dan bij economische zaken, hetgeen zelfs mevr. Schouwenaar-Franssen (het is haar van harte gegund) zal toegeven.

P.

PRO JUVENTUTE - KALENDER 1965

We zijn weer in de gelegenheid onze woon- of werkvertrekken voor 1965 te „versieren“ met de Pro Juventute-Oranjekalender.

Zoals men weet bevat deze Oranjekalender, geheel in kleurendruk uitgegeven, een aantal foto's, die op het Koninklijk gezin betrekking hebben. Het motto luidt: „Hart tegen hard“.

Kinderen in moeilijkheden hebben een zacht plekje nodig in warm kloppende harten. Zij behoeven extra zorg. Die kinderen probeert Pro Juventute te helpen in samenwerking met de ouders en met eerbiediging van hun levensovertuiging.

U helpt op uw beurt Pro Juventute door voor f 3,50 (plus f 0,30 voor de verzending per post) de kalender te bestellen.

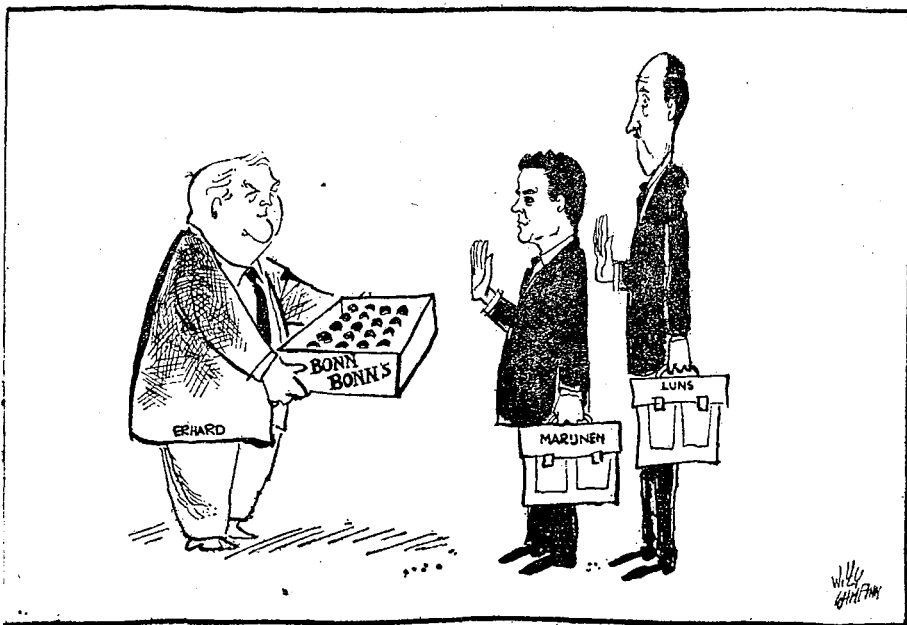
Wij vinden de foto's dit jaar bijzonder goed gekozen. Zij hebben vooral betrekking op de Koninginne-verjaardag 1964 en het daaraan verbonden défilé op 30 april voor het Koninklijk Paleis te Soestdijk.

Wij bevelen gaarne deze kalender aan.

Voor het eerst is dit jaar de kalender ook in de Franse, Duitse, Engelse en Spaanse taal verkrijgbaar. Uw in het buitenland verblijvende familieleden of relaties zullen toezending van deze kalender daardoor wellicht des te meer op prijs stellen.

Het besteladres is Postbus 7101, Michelangelostraat 105, Amsterdam, postgiro 51 74 00, telefoon 0 20-79 09 49

DUITSE VOORSTELLEN

Wij moeten aan onze lijn denken (Uit Het Parool)

„ANIMO“ KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK
AMERSFOORT

L. SCHEEPSTRA

Telefoon 03490 · 19148 (2 lijnen)

Verkiezingen op 15 oktober

Drie mogelijkheden in Engeland

NOG enkele dagen. Dan gaan de Britten weer naar de stembus om een nieuw Lagerhuis te kiezen. Op 15 oktober wordt uitgemaakt, wie in de komende jaren Engeland zullen regeren: de conservatieven, de socialisten, of een combinatie van een van deze groepen met de liberalen. Na de Profumo-affaire en andere schandalen, die het vertrouwen van de Britten in de aan het bewind zijnde Conservatieve partij schokten, leek het er op, dat de socialisten dit jaar aan het bewind zouden komen. Op het ogenblik wordt het niet meer zo vanzelfsprekend geacht, dat de Conservatieven het onderspit moeten delven. De mogelijkheid wordt zelfs niet uitgesloten, dat zij met een gering verschil hun meerderheid in het Lagerhuis zullen prolongeren. In dit opzicht zal van beslissende betekenis zijn, wat de Liberale partij gaat doen. Krijgt deze partij behalve meer stemmen ook meer zetels in het parlement, dan zal een van de twee grote partijen aangewezen zijn op samenwerking met de liberalen, die dan een naar verhouding zeer belangrijke plaats zal gaan innemen in de Britse politieke arena. Na donderdag zullen we het weten.

- **Conservatieve kansen aanzienlijk verbeterd**
- **Profiteert Labour van liberale winst?**

NIET OPWINDEND

De verkiezingscampagne, die officieel vorige maand is begonnen, nadat premier Douglas Home koningin Elizabeth had gevraagd, de ontbinding van het parlement te proclameren, is geen opwindende gebeurtenis geweest. Dit valt voor een belangrijk deel te verklaren uit het feit, dat de eigenlijke campagne al in het voorjaar is begonnen. Toen Harold Macmillan zich na een serie politieke schandalen als een teleurgesteld man uit de politiek terugtrok en Douglas Home (de vroegere minister van buitenlandse zaken Lord Home) in zijn plaats premier van Engeland werd, waren de geruchten over het uitschrijven van vervroegde verkiezingen niet van de lucht. Het was duidelijk, dat de leiding van de Conservatieve partij er alle belang bij had, de verkiezingsdatum zo laat mogelijk in dit jaar te laten vallen. Zij zou dan gelegenheid hebben de schade te herstellen, die aan het prestige van de partij was toegebracht.

Ook zou zij daardoor de tijd hebben om persoonlijke en andere meningsverschillen binnen de partij uit de wereld te helpen.

Het risico, dat aan verkiezingen in het najaar verbonden kon zijn was echter, dat de economische situatie er dan wellicht minder rooskleurig voor zou kunnen staan.

GESLAAGD

Niettemin besloot Douglas Home te wachten tot 15 oktober — ook al heeft hij zijn tegenstanders zo lang mogelijk in het ongewisse gelaten. Wellicht was

Douglas Home: nieuwe kansen voor Conservatieven

hij er in zijn hart van overtuigd, dat de Conservatieve partij in de eerste helft van dit jaar tegenover de socialisten en de liberalen geen schijn van kans zou hebben gemaakt. Zo geredeneerd kon hij tot de conclusie komen, dat hij in het najaar niets te verliezen, doch integendeel alles te winnen zou hebben. Zodoende gaf hij zich voldoende tijd om de eenheid binnen de partij te herstellen, die ernstig geleden had onder het weifelende bewind van Harold Macmillan en (nog sterker) onder het feit, dat koningin Elizabeth (op advies van Macmillan, die in een ziekenhuis was opgenomen) tegen de wil van de meerderheid van de Conservatieve parlementsleden Lord Home had aangewezen als de nieuwe Britse prime-minister.

Men weet dat Richard Butler, die na het aftreden van Anthony Eden in 1957 door Churchill werd gepasseerd ten gunste van Macmillan, bij het aftreden van deze laatste voorbestemd scheen te zijn, eindelijk zelf premier te worden. Douglas Home is er nu inderdaad in geslaagd, de partij naar buiten als een hechte eenheid te presenteren.

WIND MEE

Wat de economische situatie betreft, heeft Douglas Home ook de wind mee gehad. De slagzin van de Conservatieve partij „You never had it so good”, is geen slag in de lucht. De Britten hebben het inderdaad (en dit geldt vanzelfsprekend verhoudingsgewijs) nooit zo goed gehad, als ze het thans hebben. En dat zegt toch wel wat, als men in aanmerking neemt, dat de Conservatieve partij nu al dertien jaren achtereenvolgend aan het bewind geweest is. Toen zij in oktober 1951 onder leiding van Winston Churchill de zaken van het socialistische kabinet onder Clement Attlee overnamen, stonden zij er helemaal niet best voor. Om hun socialistische welvaartstaatsplannen te kunnen verwezenlijken smeten zij met geld. Hun nationalisatieplannen kostten het land jaarlijks vele miljoenen ponden sterling en het was dan ook geen wonder, dat de meerderheid van het Britse volk na zes jaren van socialistisch potverteren besloot, het toch maar weer eens met de Conservatieven te proberen.

Na het aftreden van Churchill werd het mandaat tweemaal verlengd: eerst tijdens het premierschap van Anthony Eden en later tijdens het bewind van Harold Macmillan. De verdeeldheid binnen de Labourpartij was aan deze Conservatieve overwinningen echter niet vreemd.

EENHEID

Wat dit laatste betreft is er sinds vorig jaar wel het een en ander gewijzigd. Na de dood van Hugh Gaitskell, die na een moeizame strijd de eenheid in de socialistische gelederen had weten te herstellen en wiens leiderschap tenslotte door alle groeperingen binnen de Labourpartij werd aanvaard, leek het, of niemand zijn plaats zou kunnen innemen. De verdeeldheid onder de socialisten was bijzonder groot en toen een opvolger voor Gaitskell moest worden gekozen, stonden in het bijzonder

Harold Wilson en George Brown heel fel tegenover elkaar. Tot een breuk kwam het echter niet. Wilson bleek leiderscapaciteiten te bezitten. Hij wist (ook voornamelijk naar buiten) de eenheid te herstellen en met name tijdens de slotfase van het premierschap van Macmillan, indruk te maken op het Britse publiek. Langzaam maar zeker is hierin verandering gekomen, nadat Douglas Home op het toneel verscheen als zijn grote tegenstander. De ongerustheid, die zich van vele Britten meester had gemaakt, toen schandaal op schandaal het land in opschudding brachten, verdween.

De socialistische verdachtmakingen werden niet langer serieus genomen en men ging over tot de orde van de dag. Het gehele jaar heeft in Engeland een verkiezings sfeer geheerst. En het is geen wonder, dat de belangstelling voor wat er op 15 oktober gebeuren gaat, bij zeer velen niet uitermate groot meer is.

NEGATIEF

Er zijn tekenen, die er op wijzen, dat talrijke Britten, die bij algemene verkiezingen telkens opnieuw hun houding bepalen, er onder de huidige omstandigheden weinig voor voelen, met de socialisten in zee te gaan. In de eerste plaats is er in geheel Europa een tendens waar te nemen van een zich afkeren van de socialistische beweging, vooral bij de jongere mensen. Het feit, dat de socialistische partijen in vrijwel alle Europese landen een heleboel water in hun rode of rose wijn hebben gedaan, blijkt dit niet te kunnen verhinderen. En terecht zeggen de Britse Conservatieven als zij zich tot de kie-

Harold Wilson: voor het eerst na dertien jaar?

zal slepen. Ook bij de tussentijdse verkiezingen, die in de afgelopen jaren in Engeland werden gehouden, maakten de liberalen steeds een beste beurt. Het is echter de grote vraag, of de stemmenwinst, die de liberalen naar verwachting zullen boeken, hun partij ook veel meer zetels in het Lagerhuis zal opleveren, dan zij er in het oude parlement had. Het districtenstelsel bezorgt de zetel aan de partij, die in een bepaald district de meeste stemmen heeft behaald. Dat zal in vele gevallen niet de kandidaat van de Liberale partij zijn, zelfs als hij een flinke stemmenwinst boekt. Een van de beide grote partijen zal dan profiteren van het feit, dat de liberalen de positie van de tegenstander heeft verzwakt. Met de regelmaat van de klok waren in het verleden bij tussentijdse verkiezingen de Conservatieven de dupe van de liberale stemmenwinst.

Het is moeilijk te zeggen, of dit thans nog zo is in welke mate zulks het geval is. De mogelijkheid is zelfs niet uitgesloten, dat uit beide kampen ongeveer evenveel mensen het dit jaar maar eens met de Liberale partij proberen, omdat ze die (om met genoemde Conservatieve politicus te spreken) vanwege haar onbelangrijkheid als kleine oppositiepartij — het minst wantrouwt.

BELANGRIJK

Hoe dan ook — op 15 oktober valt in Engeland een belangrijke beslissing, of men het er in dat land nu van bewust is of niet. De buitenlandse politiek heeft tijdens de verkiezingscampagne een vrij belangrijke rol gespeeld. In beide kampen heeft men echter langzaam maar zeker het besef gekregen, dat de Britten zich er over het algemeen bij hebben neergelegd, dat hun land niet langer een dominerende rol speelt in het wereldgebeuren. Men maakt er zich niet bijzonder druk over wat met het Gemeenbest gaat gebeuren. Het feit, dat Engeland door president De Gaulle uit de EEG wordt geweerd, heeft de Britten evenmin opgewonden. Weinig heeft men op met de gebroken-geweertjes-politiek van Harold Wilson, die Engeland zo gauw mogelijk van zijn kernmacht wil afhouden, waardoor het volkomen afhankelijk zou worden van de goede bedoelingen van degenen, die in de Verenigde Staten leiding zullen geven.

Ook in Engeland is men toch wel geschrokken van de theoretische mogelijkheid, dat dit ook wel eens een man als Goldwater zou kunnen zijn (en niet alleen een theoretische mogelijkheid wellicht?). De Conservatieven zijn dan ook beslist niet kansloos. Een voorspelling zou echter louter speculatie zijn, teneer, daar er drie mogelijkheden zijn, zoals we in het begin van dit artikel al hebben uiteengezet...

db

Jo Grimond: de lachende derde?

zers richten, dat zij alles kunnen doen, wat de socialisten beloven, maar dat zij het veel beter kunnen. Dan zijn er andere problemen, die er de gewone man van kan weerhouden, op Labour te stemmen. Een daarvan is het feit, dat de socialistische parlementsleden gestemd hebben tegen een wet om een halt toe te roepen aan het massale binnenkomen van niet-blanke immigranten uit West-Indië.

En zo zijn er meer dingen, die de verkiezingscampagne een nogal negatief karakter hebben gegeven. En een conservatieve politicus gaf misschien de beste typering van wat zich volgende week in zijn land gaat afspelen, met de woorden: „Men gaat stemmen voor de partij, die zij het minst wantrouwen, maar niet voor de partij, waar zij hun vertrouwen in stellen”.

LIBERALEN

Het is dan ook niet onmogelijk, dat de kleine Liberale partij onder aanvoering van Joseph Grimond, op 15 oktober heel wat stemmen in de wacht

VROME NUCHTERHEID

Het zal ons blad wel niet kwalijk genomen worden dat het als orgaan van een politieke partij iets schrijft over een boekje, dat vooral betrekking heeft op de Gereformeerde kerken. Kerk en staat staan weliswaar naast elkaar en dus niet onder elkaar, maar dat naast elkaar staan van kerk en staat houdt ook in dat partijen en kerken meestal van dezelfde zon en stormen, van dezelfde vreugde en hetzelfde verdriet hun deel krijgen.

Het boekje, dat ik bedoel is de „Tussentijdse balans” *), die door ds. E. G. van Teylingen is opgemaakt van het heroriënteringsproces in de Gereformeerde kerken.

Er is met dit geschrift dunkt mij iets soortgelijks aan de hand als destijds met Anne de Vries' „Bartje”. Over hetzelfde onderwerp (het kind) was vóór en na „Bartje” al veel geschreven, maar „Bartje” was het schot in de roos. Waarom? Niemand kan het precies zeggen; men kan er alleen naar raden.

Behalve een voortreffelijk auteur is voor zoiets nodig, dat het boek precies op het juiste moment wordt gepubliceerd. Het juiste moment is dan het ogenblik waarop de belangstelling van het lezerspubliek rijp is om tenvolle van zo'n boek te kunnen genieten.

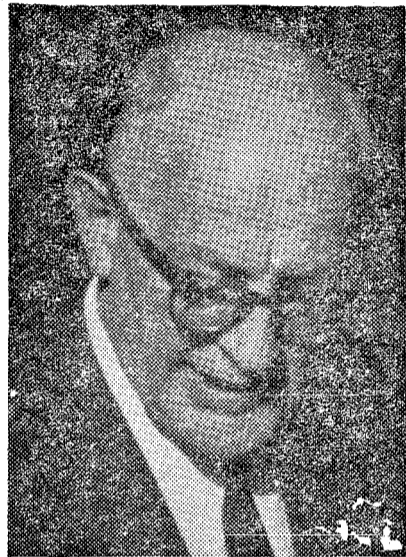
Zo is het precies — naar mijn bescheiden mening — met deze „Tussentijdse Balans”. Er zijn sinds 1945 zoveel vraagtekens, zoveel twijfels, zoveel onzekerheden in het gereformeerde leven geweest (en daarvan kreeg en krijgt ook de A.R.Partij de rekeningen gepresenteerd!), dat de gereformeerden verlangen naar een wijs woord, dat hen met trefzekerheid de spiegel voorhoudt. De spiegel waarin zij hun verleden en hun heden zien, maar de lijn die via het „toen” en het „nu” naar het „straks” loopt.

Ds. Van Teylingen bekent ergens dat hij zich vroeger aan litteraire „uitpattingen” schuldig heeft gemaakt. Daar aan danken wij vermoedelijk dat dit boekje zeer knap geschreven is. De formuleringen zijn niet alleen zuiver, maar doorgaans ook suggestief.

Belangrijker is nog, dat hier de pen is gegrepen door een man, die alles wat de gereformeerden sinds 1945 meemaken innerlijk heeft „verwerkt”. Een auteur bovendien, die jong genoeg is om niet in pessimisme te vervallen, maar tevens een schrijver, die oud genoeg is om het verleden met mildheid te bezien, juist omdat dat verleden niet failliet is, maar bouwstenen levert voor de toekomst.

Ds. Van Teylingen schrijft over de heroriëntering, die in de Gereformeerde kerken aan de gang is. Hij doet dit in hoofdstuk II met verwijzing naar een aantal recente er gezaghebbende boeken van vooraanstaande gereformeerden.

Wellicht worden die werken slechts het geestelijk eigendom van de „bovenlaag” in de Gereformeerde kerken. Het verdienstelijke (naar inhoud en omvang) van dit boekje is, dat het het gemeengoed van alle meelevende gereformeerden kan worden. En ook

Ds. E. G. van Teylingen

moet worden, willen zij in één ruk een heleboel na-oorlogse onlustgevoelens kwijt raken en een stuk vertrouwen in het gereformeerde leven herwinnen.

Deze 60 pagina's nuchtere wijsheid zullen op zichzelf al de mijlpaal van een kentering kunnen worden als iedere gereformeerde van dit boekje kennis neemt. Het boekje zelf zal voor velen ongetwijfeld een heroriëntatie zijn, waarvoor zij de schrijver dankbaar zullen blijven.

Het zou te ver gaan de inhoud van dit boekje in het kort weer te geven. Daar wordt de schrijver ook geen recht mee gedaan. Want hij vatte alles al in zo kort bestek samen, dat een uittreksel daaruit juist de „pit” eruit zou halen.

U moet zelf lezen waarom hij de gebroken denk-kaders van vóór 1940 niet meer wil lijmen. Hoe hij een figuur als de juist 20 jaar geleden ontslagen dr. Colijn in diens kracht en zwakheid recht doet met een mildheid en de nuchterheid, die alleen een volkomen uitgebalanceerd mens kan opbrengen.

Het verhaal over de kerkelijke ruimte en de kerkelijke grenzen, de visie op onze oecumenische verantwoordelijkheid en eisen, die aan een goede prediking moeten worden gesteld, leest men ademloos en met een instemming, die elk raak schot in de roos steeds oproept. Want zo is het toch: velen tobben in het kerkelijk leven met een aantal onlustgevoelens. Daarom is het boekje van ds. Van Teylingen niet verrassend in die zin, dat er iets geheel nieuws in wordt beweerd. Het is verrassend in dit opzicht, dat hierin veel dingen puntgaaf geformuleerd worden, die in onze eigen gedachten nog (net) niet afgerond zijn.

Daarom biedt het werkelijk perspectief en geeft het iets wezenlijks mee. Niet dit, dat de gereformeerden er nu „al zouden zijn”. Wel geeft het de rust, dat zij voortaan kunnen weten waar zij heen willen; wat zij uit het verleden willen meenemen en wat zij rustig „aan afgedragen spullen” kunnen laten liggen.

Eén citaat uit deze „balans”. Het is de „post” die rechtstreeks betrekking heeft op de A.R.Partij:

„Men krijgt soms de indruk dat noch de opvoeding, noch de scholen, noch de catechisatie in staat geweest zijn meer dan een minimum aan kritische bezonnenheid bij te brengen. Het gaat allemaal gulzig toe. Want de samenleving is bikkelhard en er zijn vele dreigingen; maar ook blijkt de mens over ont-

Mr. Van der Sluis
bespreekt
het boekje

Tussentijdse
balans

van
ds. Van Teylingen

zagwekkende culturele en technische macht te beschikken, waarvan men profiteren moet zolang het mogelijk is.

En zo gaat de drang naar de „cultuur” dikwijls gepaard met een verontrust geweten. Want men mist nieuwe norm en stijl. Men heeft het gevoel te moeten inhalen, maar wat precies en hoe?

Een dergelijke onzekerheid kenmerkt ook het maatschappelijke en politieke leven der gereformeerden. Ik denk hier vooral aan het feit dat de A.R.Partij, waarmee de meeste gereformeerden zich verbonden weten, steeds meer van zijn aanhang heeft verloren.

Daarop is de na-oorlogse doorbraakgedachte, zoals deze door de dialectische theologie gevoed werd, zeker van invloed geweest. Wanneer men de politiek tot een zakelijke aangelegenheid verklaart, die alleen een individueel en incidenteel christelijk getuigenis toelaat; en verder van mening is dat een gezamenlijke christelijke vormgeving aan het politieke en maatschappelijke leven alleen maar het Evangelie compromitteren kan, dan is het vanzelfsprekend dat men de christelijke partij en organisatie de rug toekent. Toch lijkt het me toe dat hierin niet de voornaamste oorzaak voor de malaise is aangewezen. Die schuilt veel meer in de onzekerheid en onduidelijkheid, die men bijzonder de A.R. verweet.

Ik bedoel dit: het is de opportunistische, zakelijke politiek, die als een profeet de nieuwe werkelijkheid meent te kunnen aankondigen en met zekerheid een duidelijke gedragslijn uitstippelt. Christelijke politiek kan zo niet profeteren; zij is niet zo maar klaar met een veranderende en zich ontwikkelende werkelijkheid; zij weet wel van Goddelijke geboden, niet van eigenmachtige normatieve historie. Daarom reken ik het haar tot een eer dat zij bijv. met de ontwikkelingen in Indonesië niet zo gauw klaar was en dat zij daarna, toen de nieuwe politieke werkelijkheid ginds een vaste gestalte had gekregen, in de kwestie Nieuw-Guinea ging vragen naar het gebod Gods, nu ten bate van alle betrokkenen. Zowel de kritiek die achteraan komt, als die overstag-gaan verwijt, moet m.i. afgewezen worden. De éne kritiek verlangt profetische duiding van de geschiedenis, de andere negering van de geschiedenis. Christelijke politiek kan geen van beide aangaan en zal daarom dikwijls in een steeds meer gecompliceerd wordende werkelijkheid een onzekere indruk maken en er wat bleekjes uitzien.

Het is dan ook een geloofszaak en de gelovige ziet er in zulk een situatie gelukkig niet blozend van „weldedaanheid” uit. Want hij lijdt eronder.

Maar de mensen die niet met heel hun hart aan deze geloofszaak verbonden zijn, missen de zekerheid en duidelijkheid, die ze altijd maar zo aantrekkelijk vinden en wenden zich tot een politiek die niet zo tobt over de vraag naar de wil van God en die voorgeeft de werkelijkheid van heden en toekomst met grote zekerheid te kunnen beheersen.”

Met deze woorden kan men het al of niet eens zijn, natuurlijk, maar niemand zal ontkennen dat deze „post” op de „balans” kort en goed is toegelicht. Wie deze woorden goed op zich wil laten inwerken kan ook weer met élan voor onze partij op stap gaan. Datzelfde effect brengt teweeg hetgeen ds. Van Teylingen zegt over de christelijke organisatie:

„Om met de deur in huis te vallen: als deze organisaties niet bestonden dan was het nu de hoogste tijd ze in het leven te roepen. En nu ze er zijn is het de hoogste tijd er voor de toekomst alle overtuiging, kracht en liefde achter te zetten, die christenen op kunnen brengen.

Wij moeten ons door veel bezwaren die, ten dele terecht, tegen deze organisaties worden ingebracht, niet in verwarring laten brengen. Alle organisatie brengt als zodanig gevaren van huichelarij en onpersoonlijkheid mee; het woord christelijk kan duiden op een hoogmoedig of angstvallig isolement. Dat kan allemaal en het geschiedt helaas.

En vooral in een periode van snelle veranderingen schijnen sommige organisaties, door het verleden belast, alleen nog maar te vegeteren. Nu de nood er druk waartegen ze zich in 't verleden teweestelden zijn verminderd of zelfs opgeheven, schijnt hun rol uitgespeeld. Dat is evenwel niet meer dan schijn. Want moge in hun ontstaan de nood situatie sterk hebben aangedreven, heb motief voor hun blijvend bestaan is de mondigheid der gelovigen.”

Ds. Van Teylingen heeft, dat bewijst dit boekje, deze tijd dóór. Hij heeft de Gereformeerde kerken door en hij kent zijn gereformeerde pappenheimers.

Maar hij is één met hen en hij bewijst in dit boekje, dat als het ware één stuk zielszorg is, de weg die uit het na-oorlogse struikgewas van onzekerheden leidt naar het nog ongebaande, maar wel „uitgezette” pad naar de toekomst.

En juist omdat wij zo moeilijk van de voor-oorlogse, netjes aangeharkte wegen, dat pad kunnen vinden, is de schrijver een zo waardevolle gids.

Wij hopen dat zijn „tussentijdse balans” een „bestseller” zal worden. Dit vooral opdat de definitieve balans de „post”, genaamd: eigen verantwoordelijkheid op de crediteerkant zal kunnen bevatten.

*) „Tussentijdse balans van het heroriëntatieproces in de Gereformeerde Kerken” door ds. E. G. van Teylingen. Uitgave van firma J. H. Kok N.V. te Kampen 1964, 60 pagina's, prijs f 2,95 (bij grotere aantallen reductie).

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..
WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasabode

DRUGGISTERIEN
WESTERVELD

VERJALEN DOOR GEHRI. AMSTERDAM

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketer
Noodwoningen.
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

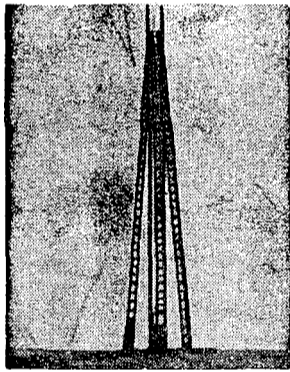
A. BAARS Azn.,
Exploitatie van Baggermaterieel N.V.
VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.
SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf
Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.
BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748
Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

NIEUWBOUW
Bouwbedrijf VOS
Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092
ALKMAAR

FA. H. MANSCHOT & ZONEN
Aannemers van HEIWERKEN
Telefoon 03474 - 269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 8000 kg.

Visser Electrotechniek N.V.
BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244
Gevestigd sinds 1919

F. VINK & ZOON
Aannemersbedrijf
Telefoon 01827-261
KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Elke meelevende
A.R.
abonnee op ons blad!

Hoe beleven we ons

DE laatste jaren lagen de onderwerpen van de landelijke studieconferenties van de Arjos in het praktisch politieke vlak. Dat was dit jaar anders. Veel conferentiegangers vonden het thema van de conferentie nogal theoretisch. In ieder geval waren de vragen die aan de orde werden gesteld verre van eenvoudig. Maar ja, als zelfs ouderen al jaren worstelen met de vraag, hoe de politieke vraagstukken benaderd dienen te worden en als in partijkringen verschillende opvattingen voorkomen, hoe zullen jonge mensen dan op één conferentie uit de moeilijkheden komen?

Het blijkt dat velen er moeite mee hebben, op een zindelijke wijze over dit soort zaken te praten. Zou het verband houden met de opmerking van voorzitter Van der Ploeg, dat velen in de partij eerder geneigd zijn tegen elkaar, dan met elkaar te praten? Spreker hoopte dat het op de conferentie tot een gesprek over de fundamentele problemen zou komen.

Kanttekeningen

Mr. Prins kreeg allereerst gelegenheid enkele kanttekeningen te maken bij zijn brochure „politiek als geloofsbeleving”. Hij stelde voorop, dat hij zijn persoonlijke mening in de brochure had neergelegd en dat de opmerkingen in verband met zijn brochure moesten worden gezien. Er bestaan aldus mr. Prins onder christenen veel verschillpunten. Zo zijn er wat de antithese betreft onderscheidene opvattingen geweest in de loop van de tijd. Aan het begrip werd niet altijd een gelijke inhoud gegeven. Om aan allerlei verwarring een eind te maken moeten we terug naar de oorspronkelijke betekenis: het aangeven van de tegenstelling tussen goed en kwaad.

Het leven is een eenheid. Het dient er volledig op gericht te zijn de Heer te dienen. Alles moet op Gods Koninkrijk gericht zijn. Voor een neutrale zone is geen plaats. Het zou een tweedeling van ons leven betekenen.

Nu biedt de schepping een verscheidenheid van mogelijkheden om ons geloof tot uitdrukking te brengen, ondermeer in allerlei samenlevingsverbanden. Ieder verband heeft een bepaalde kleur, dat is het typische ervan en dat geeft er genuanceerdheid aan. Alleen

Arjos-studieconferentie op 2 en 3

we moeten niet vergeten dat er rond ieder verband geen schuttingen staan.

Het typische van de overheid is, dat zij alles in het kader van het algemeen belang moet bekijken en de publieke gerechtigheid heeft te dienen. Deze norm blijft dezelfde, maar de omstandigheden kunnen veranderen en vaak de te nemen maatregelen ook. Vroeger waren de anti's er bijvoorbeeld huiverig voor, dat de gemeente te veel grond in eigen handen had, tegenwoordig ligt dat anders omdat de grond een bijzonder schaars artikel is geworden en in speculatieve sfeer wordt getrokken. De tijd van de uitgewerkte patronen is voorbij.

Veel vragen

Teneinde de discussie zo zinvol mogelijk te laten verlopen werden de deelnemers over een zevental discussiegroepen verdeeld. Iedere groep kreeg

Mr. Prins tijdens zijn referaat.

een probleem mee, op een deel van de manier werd voor één bepaald facet. Bovendien kreeg iedereen de gelegenheid bestond de brochure te maken. De hele verdere nemers hiervoor ter delijk werd, dat mensen een moeilijk de aan de orde zijn discussiëren.

Bijna algemeen mis gevoeld, dat behandeld, zodat kon worden. Voor heel iets zwevend

ook dat vaak de hoord: Wat hebben voerig te spreken Wij hebben geen in de brochure maar wanneer wij komen wij die gen. Wij bouwen op het Koningschap. Dit alles neemt wat vragen en heer Prins werd eerste instantie der dan twee en

Grond

Mr. Prins ging van de vragen allere orde was gekomen. Hij bewust had gedaan. I hem geleerd dat een aandacht van de hoo wilde duidelijk maken telijke houding is, de politiek moeten de praktijk belangrijk de dagelijks bij bepaat conferentie-gangers dig, te snel willen komen. De vraag gaat vooraf aan de We moeten nooit politiek slechts een getuigen van het noodzakelijk over praten, want er is schil van mening. De grondhouding moeten we het over

Antit

Het verbaast spr rijst wat kunnen aanvragen? Hoe tisch?

Een christelijke de Heer dienen. Zij hebben van de tegen ven, n.l. het gericht ninkrijk of op deze behoort zich aan v houden tegen de duisternis. Dit is niet geval, vanwege het nisatie christelijk is hoeden voor het ver

Bijbel-p

De Bijbel is bestist voor de politiek. We dat we niet bepaalde ken. De hele Bijbel Wat de Bijbel zegt niet zondermeer over tijd.

Wanneer Paulus met betrekking tot tussen heer en slaaf, lezen tegen de histor den van die tijd, onder die omstandig in Christus had te gelden deze uitsprak voor vandaag. Proble Bijbel niet aan de daardoor nog geens

De functie van

In een politieke antwoord te geven gen van de tijd.

Goof in de politiek?

Spr. zag voor een partij drieërlei taak: a. gemeenschappelijke bezinning op de vraag hoe wij moeten reageren op de vraagstukken van de tijd, b. het realiseren van deze antwoorden, c. het uitdragen van onze overtuiging onder het volk.

Nu blijkt in de praktijk vaak dat verschillende partijen tot dezelfde oplossingen komen. Bestaat er dan nog wel voldoende grond voor eigen partij-formatie?

Ja zeker, want het gaat er om welk leidend beginsel wij in de politiek tot uitdrukking willen brengen; het gaat niet om het realiseren van enkele op zichzelfstaande programmapunten. Het gaat n.l. om de richting welke wij uit willen.

Nu doet zich het feit voor — wij zien dat duidelijk in onze kring — dat men bij eenheid van beginsel soms toch tot een verschillende handelwijze blijkt te komen.

Een meelevend burger zal in een parlementair jaar het niet altijd eens zijn met alles wat zijn fractie doet. Een zeker verschil in opvatting moeten we aanvaarden, anders is een land niet regeerbaar.

In dit opzicht zijn wij in onze kring nog ver van het ideaal af.

Als wij met elkaar praten, dan willen we meestal bekeren (uiteraard heel principieel en heel fors). Wij zijn nogal ongeschikt voor het gesprek. Spr. merkte hierbij op dat een gesprek in het oneindige uiteraard ook niet zinvol is.

Bij samenwerking met andere par-

tijen in een kabinet zullen wij ons program niet onverkort tot uitvoering kunnen brengen, al kunnen we essentiële dingen niet prijs geven. In dit verband merkte spr. op dat hij het Akkoord van Wassenaar veeleer een voorbeeld vond van de manier waarop deze samenwerking niet tot stand diende te komen.

S.I.E.K.

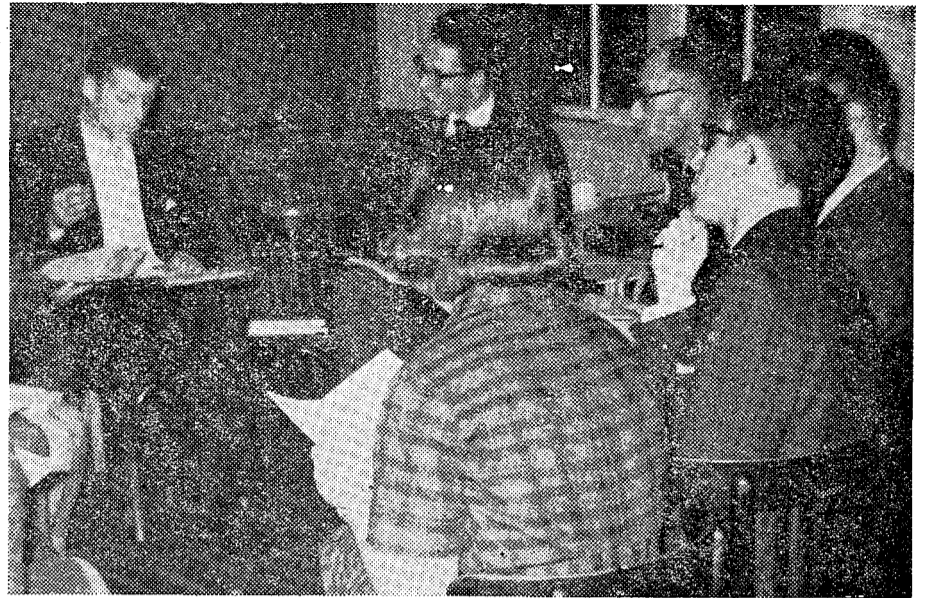
Het begrip soevereiniteit in eigen kring (siek) is voor velen weinigzeggend. Een argument is vaak dat de Bijbel er niet met zoveel woorden over spreekt.

Dat laatste is waar, maar de Bijbel gaat wel uit van de werkelijkheid die wij siek noemen. Dat is voor de staat van belang. De overheid zal b.v. steeds overeenkomstig haar eigen aard moeten optreden en de eigen roeping van andere verbanden hebben de respecteren. De eigen taak van de overheid brengt mee, dat zij het algemene belang op rechtvaardige wijze behartigt. Zij behoort alle in het geding zijnde belangen tegen elkaar af te wegen.

Dit in tegenstelling tot de pressure-group die opkomt voor de belangen van hen die bij de groep betrokken zijn.

De overheid moet alles in een breder kader dan dat van het groepsbelang plaatsen. Dat zal in iedere situatie opnieuw moeten gebeuren. Er is voor de overheid geen voor alle tijden uitgewerkt gedragspatroon op te stellen.

Wij kunnen niet voor lange tijd vast-

Een van de discussiegroepen.

leggen wat eis is van christelijke politiek. In een program kunnen wij de richting die wij uit willen globaal aanduiden. Wij zijn steeds gebonden aan de norm, die al ons handelen dient te beheersen, n.l. de navolging van Christus.

Algemene discussie

In het bovenstaande gaven wij een samenvatting van de vragenbeantwoording door de heer Prins. Uitvoerig werd nog over allerlei zaken gesproken. Op tal van vragen werd dieper ingegaan.

Zo werd breed gediscussieerd over de antithese en de zin ervan; over een andere benadering van het wezen van een christelijke partij-formatie; over de vleugels in de A.R.P.; over de vraag of wij moeten spreken van christelijke

politiek of van politiek van christenen. De deelnemers zijn heus niet naar huis gegaan met de gedachte nu weten we het: de problemen en vragen zijn verdwenen.

Wie zou dat kunnen zeggen? Wel is het zo dat de deelnemers bepaald werden bij de fundamentele vragen, die voorafgaan — dienen te gaan — aan het bedrijven van politiek.

Gasten

Ook nu waren tal van gasten aanwezig. De conferentie werd — geheel of gedeeltelijk — bijgewoond door de staatssecretarissen Van Es en mr. Groshede; de heer dr. Berghuis, mr. W. de Kwaadsteniet, prof. dr. J. J. de Jong, E. van Ruller, B. Roolvink en C. Balkenende.

De christen in

De redactie van Nederlandse Gedachten heeft mij uitgenodigd een paar artikelen te schrijven over de plaats van de christen in de Amerikaanse samenleving. Hier wil ik graag gebruik van maken. Niet omdat er nu zoveel nieuws is te vertellen, want de recente ontwikkelingen in Amerika (de dood van Kennedy, de rassen-kwestie, de aanstaande verkiezing) behoren tot het dagelijkse nieuws. Het kan niet mijn doel zijn de journalisten te verbeteren.

Maar er is een andere reden waarom ik voor een Nederlands publiek wel eens iets wil schrijven over Amerika en de plaats van de Christen in haar samenleving. Ik heb n.l. dikwijls het gevoel dat er onder Nederlandse protestanten soms maar zeer weinig belangstelling is voor het concrete leven van Christenen in andere landen. En dat zij er daarom ook weinig van weten.

Nu is het natuurlijk onmogelijk om overal mee op de hoogte te zijn. Maar voor het doorwerken van de Christelijke boodschap in deze wereld is het wel vereist dat wij de „horizon” van onze belangstelling niet al te beperkt stellen. De Kerk heeft een wijde en grootse taak in de gehele wereld. Dit geldt ook voor de verhouding van geloof en politiek. Deze taak is georiënteerd en gedifferentieerd naar de verschillende landen. Men kan niet overal tegelijk zijn. Ons werk is voornamelijk beperkt tot onze naaste omgeving. Maar om bekrompenheid te voorkomen moet men ook deze naaste omgeving zien als een deel van het grote „theater” van Gods daden in de komst van Zijn Koninkrijk.

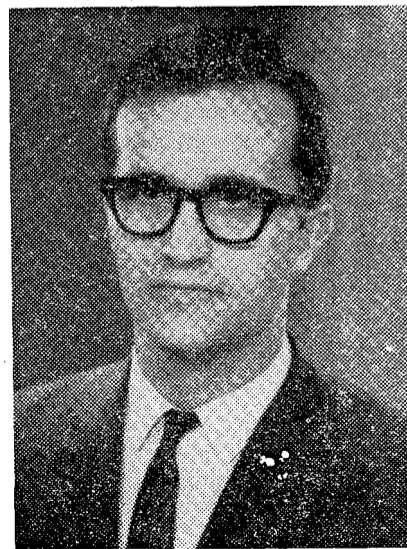
Dit moet met nog meer klem gezegd worden als het waar is dat de herleving van het Protestantisme in Nederland sinds 1830 inzichten in de vertolking van het Evangelie heeft verworven welke ook voor andere landen belangrijk zijn. Dikwijls heeft men hiervan in Nederland totaal geen besef. Om dit besef enigszins aan te kweken moet men wel iets weten over het Christendom in andere landen. In deze serie wil ik iets zeggen over Noord-Amerika. En dan eerst iets over de historische achtergronden.

Puritanisme

Om het Christelijk karakter van Amerika te verstaan, moet men teruggaan tot de 17de eeuw. Toen arriveerden de „Pilgrim Fathers”, verjaagd uit Engeland, in Amerika. Zij kwamen daar om een Christelijke staat te vestigen. Deze eerste grondleggers worden veelal Puriteinen genoemd vanwege hun ascetische leefwijze (b.v. een zeer strenge zondagsopvatting), hun streng orthodoxe leer, hun oppositie tegen de Katholiserende tendenzen in de Engelse staatskerk en hun groot verantwoordelijkheidsbesef vooral op economisch terrein.

Dikwijls worden de Puriteinen be-

schouwd als Calvinisten en er zijn vele historici, die het Calvinisme zien als één van de fundamenten van de Amerikaanse cultuur. Dit is een complex probleem, en het is hier niet de plaats er uitvoerig op in te gaan. Men kan gerust aannemen dat een stuk van de erfenis van de Reformatie in het Puritanisme is verwerkt. Ook is het duidelijk dat het Calvinisme door ascetische trekken is bedreigd geweest. Maar toch mag men het Puritanisme van de 17de eeuw niet gelijkschakelen met de grondbeginselen van de 16de eeuwse Reformatie. Op het gebied van de theologie hebben zeer uiteenlopende figuren als Barth, Schilder en Berkouwer dikwijls gewezen op het grote verschil tussen

De schrijver van dit artikel drs. Bernard Zijlstra — geboren in Nederland — emigreerde in 1948 met zijn ouders naar Grand Rapids, Michigan in de U.S.A. Hij ontving derhalve zijn middelbare opleiding in Amerika en studeerde aan het Calvin College en Seminary in Grand Rapids (kand. theologie) en aan de University of Michigan (rechten). De heer Zijlstra deed onlangs zijn doctoraal rechten aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

het denken van Luther en Calvijn en het „orthodoxisme” van de 17de eeuw. In Nederland ziet men dit verschil in een persoon als Voetius. En dit verschil is ook aanwezig bij de Puriteinen, de eersten, die het Protestantisme naar de Nieuwe Wereld brachten.

Biblicisme

Een kenmerk van dit Puritanisme is haar biblicisme, de poging n.l. om in de Nieuwe Wereld de toestanden van de Bijbel, vooral van het Oude Testament, zoveel mogelijk te herscheppen en de letterlijke regels van het O.T. opnieuw toe te passen. Calvijn heeft dit niet willen doen, en het gevaar is dan ook zeer groot dat men in een farizeïsme terecht komt door allerlei regels en regeltjes van de Bijbel te kennen en op deze basis een strenge moraal te bouwen, terwijl men de kern van het Evangelie begint te vergeten.

Dr. A. A. van Schelven heeft op dit verschil gewezen in een prachtig hoofdstuk over „Het Biblicisme der Puriteinen van Massachusetts” (d.i. één van de eerste koloniën). Hij gebruikt ook het woord „independentisme” voor het Puritanisme en schrijft: „En is in het Presbyterianisme doorgaans meer de openbaring van het oorspronkelijke, continentale Calvinisme te vinden geweest, dat Independentisme was nooit vrij van mysticistisch-spiritualistische, Anabaptistische tendenzen” (Uit den strijd der geesten, 1944, p. 136).

• Vervolg op pag. 8

Aandacht voor EDUARDO FREI

de nieuwe Chileense
president

CHILI is enkele weken geleden door het oog van een naald gekropen, toen de meerderheid van de bevolking zich bij de presidentsverkiezingen uitsprak voor de chr. democratische politicus, Eduardo Frei en tegen de marxistische kandidaat met communistische sympathieën, Salvador Allende. Frei kreeg bijna 56% van de stemmen en Allende moest genoegen nemen met bijna 40% — een respectabel percentage, maar toch belangrijker geringer dan dat van Frei. Deze overwinning heeft velen op het Westelijk Halfrond en ook daarbuiten verlicht doen ademhalen, omdat het gevaar van een tweede Cuba en dan nog wel op het vasteland van Latijns-Amerika, daarmee was geweken. Nog nooit was in de Chileense geschiedenis zo'n grote overwinning behaald. Duidelijk blijkt dan ook, dat de Chileenen een bewuste keus hebben gedaan.

Voor Chili is dit een mijlpaal. Voor het eerst zal nu een chr. democratische partij aan het bewind komen, die tot hervorming bereid is. Aan de communistische hoop, de teugels in handen te kunnen nemen, is een eind gekomen. De sterkste en meest ge-

disciplineerde coalitie van marxistische groeperingen in Latijns-Amerika werd — zo schreef de correspondent van de New York Times — in verwarring gebracht. Tenslotte is de samenwerking tussen het politieke centrum en de rechtse partijen, die het Chileense politieke toneel hebben beheerst, gedisintegreerd. Vele waarnemers menen, dat de Chileense verkiezingen de voorbode zullen zijn van een duidelijke scheiding in geheel Latijns-Amerika — een klassieke tegenstelling tussen een democratische linkerkant (geïnspireerd door de christen-democraten) en het marxisme.

Deze democratische linkervleugel zou een verjongde kracht kunnen zijn, die de nodige sociaal-economische hervormingen aan kan, zonder daarbij de rechten van het individu te vernietigen. Uiteraard dient men het begrip „links” hier geheel te zien tegen de achtergrond van de verhoudingen in Chili.

Frei, jurist en economisch planner, voerde zijn campagne op basis van de sociale leer van de rooms-katholieke kerk. Hij vertrouwde er op, de boerer en arbeiders, die daarvoor slechts de mogelijkheid van een marxistische orde hadden gezien, te kunnen trekken. Frei, die veel geleerd heeft van de denkbeelden en de techniek van president Kennedy, is er oorzaak van geworden, dat men aan de door de vermoorde president ingezette „Alliantie voor de vooruitgang” voor Latijns-Amerika nieuwe kansen heeft gegeven. Verwacht wordt, dat Frei's regering van dat bondgenootschap wat Chili betreft weer een dynamisch programma wil maken.

Men kan zeggen, dat tegen het agressieve marxisme slechts doeltreffend kan worden opgetreden als de democratische „linkerkant” over een eigen ideologie beschikt, die verder reikt, dat wat de Alliantie voor de vooruitgang totdusver te bieden heeft gehad. Niettemin bestaat de mogelijkheid, dat Frei zijn landge-

De christen in de Amerikaanse samenleving

• Vervolg van pag. 7

De grondleggers van Amerika brachten een deel der erfenis van de Reformatie met zich mee, maar ook van middeleeuwse trekken, welke niet met de grondtoon van de Reformatie konden samengaan.

Rationalisme

Daarom was het Puritanisme ook niet in staat het rationalisme van de 17de en 18de eeuw tegen te gaan. Wat is het rationalisme? Het is de verheerlijking van de ratio, de rede. Hoewel de mens door God geschapen is met verstand, met de capaciteit om zichzelf en Gods schepping te verstaan, de mens heeft geen „rede” in de zin van de rationalisten. Want bij hen is de rede een ingeboren kennis van de wet en de norm voor het leven. De „rede” is het innerlijk licht in de ziel van de mens, waarmee de mens zelf zijn weg kan vinden in de wereld ook buiten de Woord-openbaring om. De mens brengt zelf zijn „licht” mee voor weg en werk. Deze gedachte van het rationalisme is dus het grondmotief van de Verlichtingstijd.

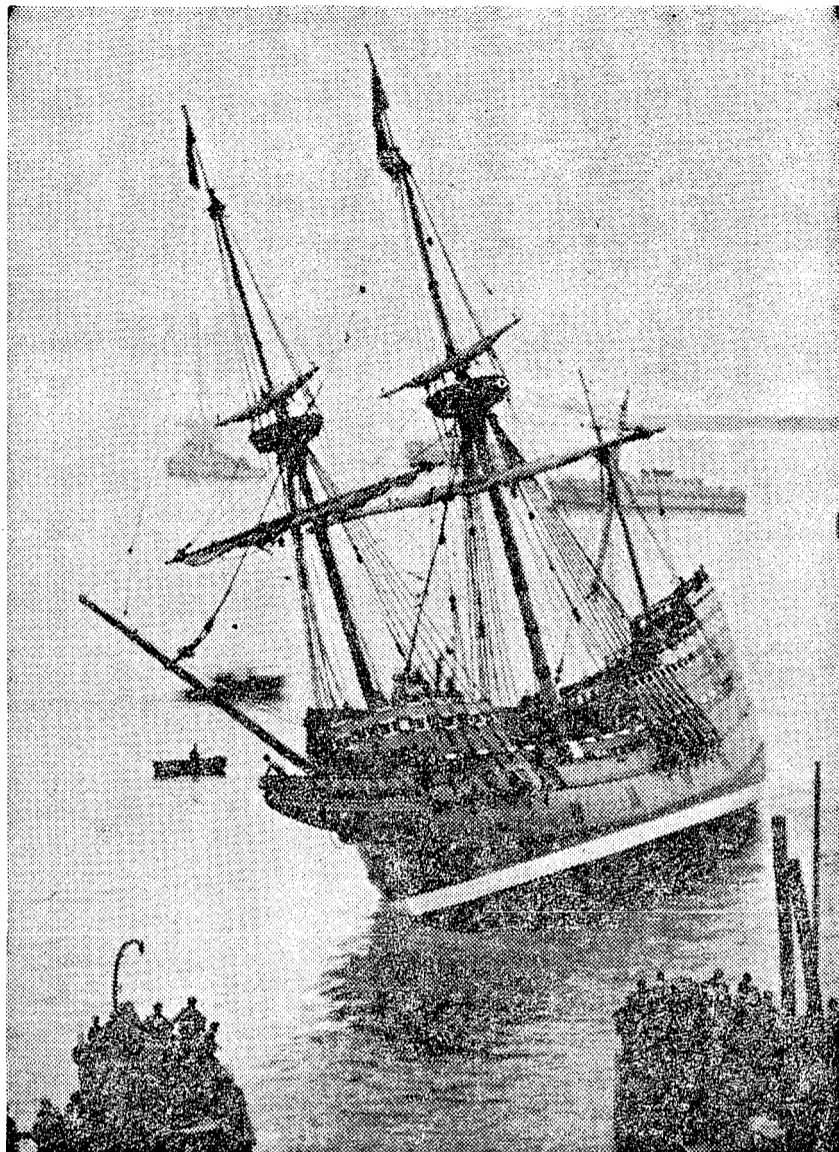
Nu is het natuurlijk duidelijk dat de mens zo'n ingeboren kennis van de wet niet heeft buiten Gods openbaring om. Toch heeft de kerk in de 17de en 18de eeuw zich geaccommodeerd aan deze on-Schriftuurlijke zienswijze. Deze accommodatie kan men een synthese noemen, een vermenging van niet bij elkaar behorende elementen welke zichzelf dan onderling beïnvloeden zodat de zuiverheid van beide verloren gaat. Deze „synthetische” houding is in veel opzichten karakteristiek voor het Christendom in Amerika. Dit begon al vroeg, en een radicale wending is er nooit gekomen. De Zeitgeist, de geest der eeuw, heeft altijd een grote invloed gehad op het denken en doen van de Christen in de angelsaksische landen. Terwijl het Christendom in Europa zich keerde tegen het rationalisme wijst Van Schelven er op dat: „Aufklärung (Verlichting) en Christendom in Amerika — evenals in Engeland — volstrekt niet zo diametraal tegenover elkaar hebben gestaan, als dat in Frankrijk het geval is geweest” (a.w., p. 235).

Religie en ...

Het gevaar van de verbinding betekent een verzwakking van het Christelijk geloof. Het alomvattende van Gods Openbaring wordt beperkt, b.v. tot gezin en kerk, terwijl de rest van het leven onderworpen is aan andere normen. In de 18de eeuw waren dat de normen van de rede, het natuurrecht. Dit normensysteem werd dan geker-

noten het gevoel weet bij te brengen, dat zij weer meetellen.

De woorden van Frei klinken ons, Europese christen-democraten, wonderlijk en haast onbegrijpelijk: in de oren, als hij zegt: „Wij gaan een nieuw Chili bouwen voor alle mensen, een revolutie in vrijheid”. De meerderheid van de Chileense bevolking heeft hem echter goed begrepen, verwacht althans iets zeer positiefs van deze christen-democraat. Positief is hij in elk geval. Hij wil de OAS (Organisatie van Amerikaanse Staten) nieuw leven inbla-

De Mayflower II, het houten schip dat tot in de kleinste onderdelen een getrouwe copie is van de oorspronkelijke Mayflower, een 180 tons walvisvaarder waarmee in 1620 de oversteek naar Amerika werd gewaagd en volbracht.

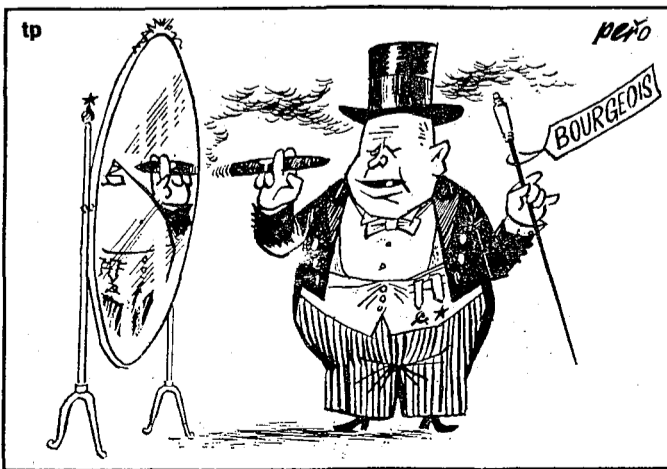
stend door het maar gelijk te stellen met de Wet Gods zoals Van Schelven schrijft over één van de leidinggevende personen uit Puriteinse kring (a.w., p. 235). Later werd de verbinding, de synthese weer iets anders b.v. de idee van de volkssoevereiniteit werd op een Christelijke manier gedoopt door het te verbinden met het ambt aller gelovigen, enz. Maar in dit alles werd de radicaliteit van het Evangelie verzwakt. Religie werd langzamerhand beschouwd als een aspect van het menselijk leven i.p.v. als haar kern. De godsdienst, de dienst aan God, zou dan zijn een onderdeel zoals ook de kunst, de politiek, het onderwijs een onderdeel ervan zijn. Terwijl juist de Reformatie ons had geleerd dat de dienst aan God moet blij-

ken juist in al die terreinen van het leven. De religie staat niet naast die terreinen. We kunnen niet spreken van religie en ... kunst, religie en ... cultuur. Kunst en cultuur en politiek en onderwijs zijn aspecten van de dienst aan God.

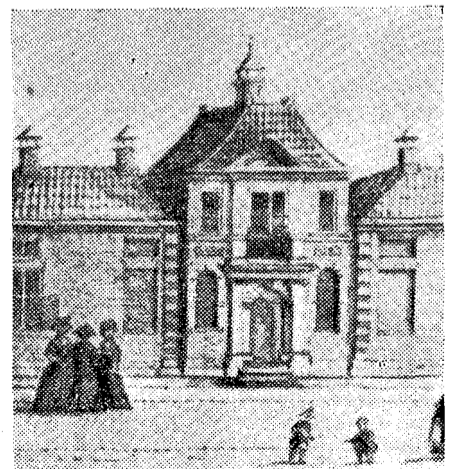
Dit centrale Bijbelse inzicht is verloren gegaan in de geschiedenis van het Christendom in Amerika. Daarom moet men voorzichtig te werk gaan als men het heeft over het Calvinisme in Amerika. Ik dacht dat juist het Calvinisme dit Bijbels inzicht telkens naar voren heeft willen brengen. Het verlies van dit inzicht was juist de achtergrond van de „synthese”, van de aanpassing aan de geest der eeuw.

zen en haar aanpassen aan de geest van verandering, die naar zijn mening over het continent is gaan waaien.

Zijn overwinning is bemoedigend voor de andere landen van Latijns-Amerika. Voor de Verenigde Staten houdt zij echter behalve een geruststelling ook een ernstige waarschuwing in, nl. om met name op economisch terrein een eind te maken aan de overheersende positie, die Amerikaanse belangen in Chili en andere Latijns-Amerikaanse landen innemen.

„HEB IK MEZELF ZO VERANDERD,
OF HEEFT MAO DAT GEDAAN?”

Het Jan Pesijnshof te Leiden, de plaats waar ds. John Robinson leefde en werkte. Hij heeft de tocht van de Pilgrim Fathers in 1620 niet meegemaakt, maar in de voorbereiding ervan heeft hij een werkzaam aandeel gehad.

De subsidiëring van het bijzonder onderwijs (1)

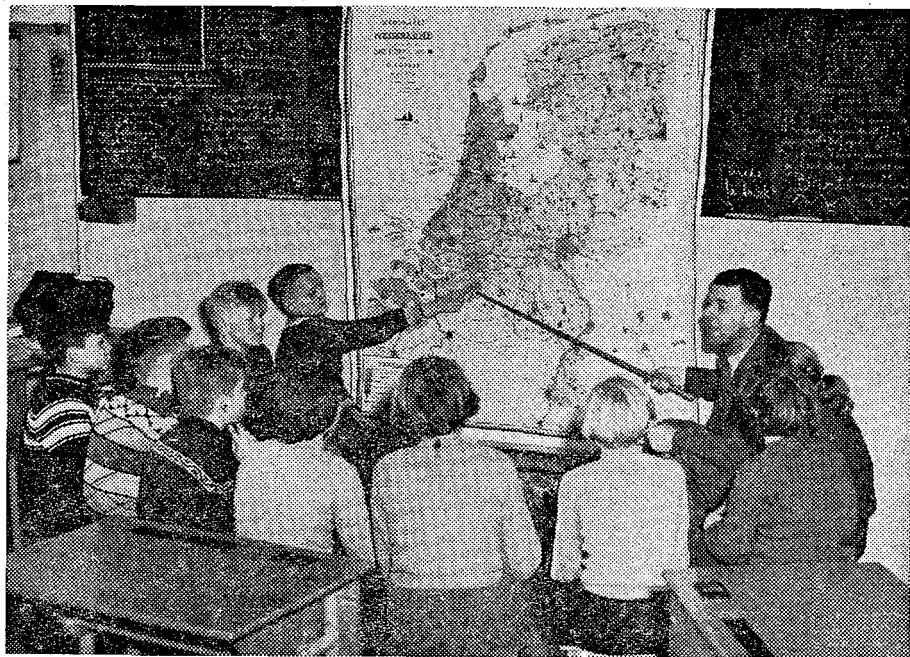
TUSSEN het bijzonder onderwijs en de Anti-Revolutionaire Partij bestaat van oudsher een sterke band. Dit behoeft geen verwondering te wekken, want de schoolstrijd in de vorige eeuw is de belangrijkste drijfveer geweest voor de oprichting van de A.R. Partij. Onderwerpen, waarbij het bijzonder onderwijs aan de orde komt, genieten in onze kring steeds grote belangstelling en zowel in het Beginsel- en Algemeen Staatkundig program als in de verkiezingsprogramma's kunnen we artikelen vinden over het onderwijs in het algemeen en over de verhouding tussen het openbaar- en bijzonder onderwijs.

De belangstelling voor en het meeleven met het Christelijk onderwijs is in onze kring dus zeer zeker aanwezig, maar hierbij mag de nodige kennis ook niet ontbreken. In een politiek tijdschrift als dit, denk ik bij het woord „kennis” speciaal aan alles wat samenhangt met de oprichting en exploitatie van bijzondere scholen. Op welke wijze is de overheid (rijks- en gemeentelijk) betrokken bij het bijzonder onderwijs? We spreken van automatisme, maar wat houdt dit precies in?

Ik wil trachten in een tweetal artikelen antwoord te geven op deze en andere vragen over deze materie, omdat het m.i. van belang is, dat politiek meelevende leden van onze partij weten hoe dit alles nu geregeld is. Het is niet mijn bedoeling om een uiteenzetting te geven van alle min of meer technische details, maar deze artikelen willen uitsluitend enig inzicht geven in de grote lijnen, welke voor de meest voorkomende soorten van onderwijs gelden.

door

H. J. Emmink

I. Stichting van gesubsidiëerde bijzondere scholen

Kleuteronderwijs
Wanneer men een gesubsidiëerde bijzondere kleuterschool wenst te stichten, dient aan de gemeenteraad een verzoek te worden gericht om hiervoor medewerking te verlenen.

Een dergelijk verzoek moet aan bepaalde vormen en voorwaarden voldoen. De belangrijkste voorwaarde is wel, dat een lijst moet worden overgelegd met handtekeningen van ouders van 90, 60 of 30 kleuters, al naar gelang de gemeente 100.000 of meer, 50.000 tot 100.000 of minder dan 50.000 inwoners telt. Deze kleuters dienen op het tijdstip van de opening van de school tenminste 4 jaar en ten hoogste 5½ jaar te zijn.

Wanneer men aan deze voorwaarde voldoet kan men stellen, dat men automatisch een dergelijke school kan oprichten; dit is dus het zgn. automatisme.

De medewerking van de gemeente betekent, dat de gemeente het gebouw sticht of de — goedgekeurde — uitgaven voor de stichting volledig vergoedt. De uitbetaling kan eerst plaats vinden nadat het schoolbestuur een waarborgsom stort, gelijk aan 20% van de geraamde kosten. Over deze waarborgsom betaalt de gemeente jaarlijks rente en wanneer zich geen bijzondere omstandigheden voordoen, wordt deze waarborgsom na 20 jaar terugbetaald.

Lager onderwijs

Onder „lager onderwijs” wordt verstaan het gewoon lager-, het voortgezet gewoon lager- en het uitgebreid lager onderwijs.

Voor de stichting van een dergelijke bijzondere school geldt hetzelfde „automatisme” als voor het kleuteronderwijs. Ook hier moet dus een lijst van handtekeningen worden overgelegd, zij het, dat hiervoor andere leerlingaantallen gelden.

Ook in deze gevallen sticht de gemeente het gebouw of worden de — goedgekeurde — uitgaven volledig aan het schoolbestuur vergoed; de waarborgsom is hier gesteld op 10% van de geraamde kosten.

Nijverheidsonderwijs

Wanneer men een gesubsidiëerde nijverheidsschool wil stichten moet aan de gemeenteraad een verzoek worden gericht om te verklaren, dat hij (dus de gemeenteraad) deze stichting noodzakelijk acht. Een dergelijk verzoek zal men natuurlijk moeten motiveren — o.a. door het geven van een prognose met betrekking tot het te verwachten aantal leerlingen — maar een lijst met handtekeningen komt er niet aan te pas.

Voor deze tak van onderwijs geldt dus niet het „automatisme”, dat we bij het kleuteronderwijs en het lager onderwijs aantreffen. Het gevolg hiervan is, dat de gemeenteraad op allerlei gronden kan beslissen, dat deze stichting niet noodzakelijk is.

De tweede stap van het schoolbestuur is, dat men tot de Kroon het verzoek richt de te stichten school voor rijkssubsidie in aanmerking te doen komen. Bij dit verzoek moet de meergenoemde verklaring van de gemeenteraad worden overgelegd ook wanneer deze negatief is gesteld (in dit laatste geval is subsidiëring formeel toch mogelijk). Het verzoek tot subsidiëring kan om velerlei redenen worden geweigerd. Dit kan gebeuren omdat de rijksbegroting niet voldoende ruimte biedt, maar het kan b.v. ook gebeuren omdat de Kroon van oordeel is, dat er in de desbetreffende gemeente of in de naaste omgeving voldoende mogelijkheden zijn om dit onderwijs te volgen. Ook het inzicht van de minister omtrent de levensvatbaarheid van de te stichten school speelt een grote rol.

Wanneer het verzoek wordt ingewilligd betekent dit o.a., dat de rente en aflossing van de geldleningen, welke voor de goedgekeurde stichtingskosten zijn gesloten, jaarlijks worden vergoed. Dit is dus een andere regeling dan bij het kleuter- en lager onderwijs.

Voorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs

Hieronder vallen de volgende scholen: gymnasia, lycea, H.B.S., M.M.S., Handelsdagschool en Handelsavondschole.

Het bestuur, dat een dergelijke gesubsidiëerde school wil stichten, dient aan de Kroon het verzoek te richten tot toekenning van rijkssubsidie. Ook in dit geval zal men de noodzaak van de stichting van de school voldoende moeten motiveren, want van een automatisch recht op subsidie is ook bij deze onderwijsinrichtingen weer geen sprake. Het inzicht van de betrokken bewindsman geeft hier weer de doorslag.

Inwilliging van het verzoek betekent weer, dat

de rente en aflossing van de geldlening, welke voor de goedgekeurde stichtingskosten is gesloten, jaarlijks worden vergoed.

Het voortgezet onderwijs, genoemd in de Mammoetwet

Hoewel de „Wet op het voortgezet onderwijs” nog niet in werking is getreden, lijkt het mij toch goed in dit overzicht ook hieraan aandacht te schenken.

Het is bekend, dat deze wet een groot aantal soorten onderwijs regelt waaronder, zij het onder andere benamingen, het huidige voortgezet gewoon lager onderwijs, het uitgebreid lager onderwijs, het nijverheidsonderwijs en het middelbaar- en voorbereidend hoger onderwijs. Voor subsidiëring van al deze scholen zal in de toekomst een geheel nieuwe regeling gelden, welke de naam draagt van „plan-procedure”.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zal jaarlijks een plan vaststellen van scholen, die in de drie daaropvolgende jaren voor rijkssubsidie in aanmerking komen. Besturen van verenigingen, die een gesubsidiëerde bijzondere school willen stichten, moeten aan de Minister verzoeken om op dit plan te worden opgenomen. Het verzoek moet voldoende gemotiveerd zijn, o.a. door overlegging van een prognose van het te verwachten aantal leerlingen.

Het verzoek tot opname in het plan kan om verschillende redenen worden geweigerd, doch wanneer redelijkerwijs kan worden aangenomen, dat het laatste leerjaar van de te stichten school door een bepaald aantal leerlingen zal worden bezocht (dit aantal varieert naar gelang van de soort school), vindt de opname automatisch plaats.

In het door de Minister vastgestelde plan wordt tevens aangegeven welke scholen in het eerste jaar van het driejarig tijdvak voor rijkssubsidie in aanmerking komen. In het plan — dat dus voor drie jaar geldt — wordt niet aangegeven wanneer de andere, daarop geplaatste scholen, in werkelijkheid worden gesubsidiëerd. Wel is bepaald, dat deze subsidiëring in ieder geval aanvangt wanneer de school gedurende vijf achtereenvolgende jaren in het plan is opgenomen.

Toekenning van subsidie betekent o.a. dat rente en aflossing van de goedgekeurde stichtingskosten jaarlijks worden vergoed.

II. Uitgaven als gevolg van bijzondere voorzieningen

Hieronder moeten o.a. worden verstaan de uitgaven, welke een gevolg zijn van uitbreiding, verbouwing, buitengewoon onderhoud en aanschaffing van nieuwe schoolmeubelen. Ook de aanschaffing van leermiddelen kan hieronder vallen, behalve wanneer er sprake is van vervanging wegens slijtage.

Kleuteronderwijs

Het bestuur van een bijzondere kleuterschool kan aan de gemeenteraad medewerking vragen voor het bekostigen van dergelijke voorzieningen. Een verzoek hiertoe kan worden geweigerd, indien de „normale eisen” worden overschreden. Inwilliging van dit verzoek betekent, dat de uitgaven voor dit doel volledig worden vergoed.

Bij uitbreiding of verbouwing moet weer een waarborgsom van 20% der kosten worden gestort.

Lager onderwijs

Hiervoor geldt dezelfde regeling, doch de waarborgsom is hier weer gesteld op 10%.

Nijverheidsonderwijs

Bij gesubsidiëerde nijverheidsscholen zijn er twee mogelijkheden:

- de — vooraf goedgekeurde — uitgaven worden volledig opgenomen in de rekening en verantwoording
- de rente en aflossing van de goedgekeurde geldlening, welke in verband hiermede is gesloten, wordt opgenomen in de rekening en verantwoording.

Dit hangt af van de hoogte der uitgaven.

Voorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs

De rente en aflossing van goedgekeurde geldleningen voor voorzieningen aan het gebouw worden jaarlijks vergoed.

De kosten van goedgekeurde aanschaffingen van meubelen en leermiddelen — voorzover er geen sprake is van vervanging wegens slijtage — worden direct volledig vergoed.

De regeling van de Mammoetwet

Ook hier weer vergoeding van rente en aflossing van goedgekeurde geldleningen.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

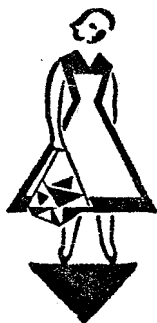
CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

GRAAFSTROOM
melk

in papierverpakking

► smakelijk

► hygiënisch

► gemakkelijk

LisaPak

aangewezen voor
kantine en school!

Coöp. Landbouwvereniging
SAMENWERKING

GIESSENBURG - TELEFOON 01845 - 254

- Alles voor de boer: veevoeders - meststoffen - zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen - maar ook veel voor iedereen: vaste- en vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmiddelen - gereedschappen.

N.V. W. J. Schuilings
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 18461

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(40)

3 UUR

Het Wegenfonds, waarvan de instelling op Prinsjesdag werd aangekondigd en waarover wij onlangs in deze kolom schreven, heeft sindsdien al heel wat publieit gehad. Nu het wetsontwerp, waarbij instelling en financiering van het fonds worden geregeld, ingediend is en er dus beter over kan worden geoordeeld, blijkt het vóór te overheersen wat de instelling van het fonds betreft, maar het tegen wat de wijze van financiering betreft. De heffing van een „weggeld” wordt in zeer brede kring afgewezen. Dat is geen wonder, want het betekent voor velen een verdubbeling of zelfs meer dan een verdubbeling van de motorrijtuigenbelasting, in de wandeling wegebelaasting genoemd.

Er is een televisiegesprek aan dit onderwerp gewijd, waarvoor ook minister Van Aartsen een uitnodiging gekregen en aanvaard had, evenals vooraanstaande figuren uit de kringen van verkeersbonden, wegebouwers en vervoersers.

De minister heeft in dat gesprek niet veel gezegd. Dat is begrijpelijk, want hij moet zijn verdediging bewaren tot het moment waarop de Tweede Kamer haar oordeel over het wetsontwerp gaat geven.

Wat de minister opmerkte lag voor een groot deel op het terrein van de belastingheffing en de verdeling van de algemene middelen. Ook dat is begrijpelijk, want daar ligt het verschil van mening. Dat er meer en betere wegen moeten komen, daarover is iedereen het eens. Dat de weggebruiker daarvoor naast alles wat hij reeds aan belasting en accijns opbrengt voor dat doel nog eens extra moet gaan betalen, is het moeilijke punt.

Het is dan ook minder begrijpelijk dat de minister van verkeer en waterstaat op dit punt de klappen moet opvangen. Het gaat hier in de eerste plaats om zaken waarvoor de minister van financiën de verantwoordelijkheid draagt. Dat de wegebelaasting die in feite een bestemmingsheffing is, door de regering niet als zodanig wordt beschouwd, behoort in de eerste plaats te worden verklaard en verdedigd door de minister van financiën en niet, zoals voor de televisie gebeurde, door zijn collega van verkeer en waterstaat. Het hele vraagstuk van lastenverhoging zoals nu weer door invoering van het weggeld, naas op lange termijn in uitzicht gestelde belastingverlaging en het vraagstuk van de verdeling van de beschikbare middelen is een zaak van de minister van financiën.

Bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer deze week is al gebleken dat deze onderwerpen gekoppeld worden; met name door de fractievoorzitter van de K.V.P. is dat gedaan. Uit allerlei uitlatingen is ook gebleken dat een groot deel van de Tweede Kamer het weggeld afwijst. Als dat gebeurt zal de minister van financiën achter de regeringstafel moeten zitten.

Lewis Paine stapte het kantoor van Herndon House binnen. Mrs. Murray, de vrouw van de hoteleigenaar, zat aan de schrijftafel. De gladiator zei dat hij op reis moest naar Baltimore. Hij verspilte geen tijd aan beleefdheden of beminnelijkheden en verwachtte dat evenmin van een ander. Zij vroeg of hij zijn rekening wilde hebben. Hij antwoordde dat hij daarvoor was gekomen.

Mrs. Murray schreef de rekening uit en Paine betaalde. Hij keerde zich om en wilde weggaan. De vrouw zei dat het nog te vroeg was voor de maaltijd; het was pas drie uur, maar ze kon wat koud vlees en aardappelen naar boven laten brengen. Paine antwoordde dat hij daar tevreden mee was. Hij at en ging daarna weg.

Er kwam een man de werkkamer van de president binnen. Op zijn gezicht lag een klaargemaakte glimlach. Hij keek naar de schrijftafel, maar zag niemand en de glimlach verdween. Het was veldprediker Edward D. Neill van de First Minnesota Infantry. In de deuropening achter hem stond een kolonel uit Vermont. De veldprediker deed momenteel dienst als secretaris op het Witte Huis en had van zijn gunstige positie gebruik gemaakt om Lincoln ertoe over te halen de kolonel te benoemen tot brigadegeneraal.

Nu hij ontdekte dat de werkkamer leeg was nam hij de vrijheid de papieren op de schrijftafel van de president door te snuffelen om te zien of de officiële benoeming er soms bij was. Hij stond zo stil mogelijk de documenten door te bladeren toen de president, ook zo stil mogelijk, binnenkwam en naar zijn schrijftafel liep. Verschrikt keek Neill op. De president stond een appel te eten.

Neill verklaarde dat hij had gezocht naar de ondertekende benoeming en dat hij er zeker van was dat de president het hem niet kwalijk zou nemen. Terwijl hij stond te praten trok de president aan het bellekoord.

„Wie belt u?” vroeg de veldprediker zenuwachtig. Er was vermaak in Lincolns ogen toen hij de geestelijke bij zijn jas greep, zich naar hem overboog en hem duidelijk hoorbaar toefluisterde: „Andrew Johnson.”

„Dan kom ik wel terug”, zei Neill en verliet de kamer. Wat Lincoln nogal irriteerde was dat Johnson altijd optrad als een soort eenmans-proletariaat. Johnson werd het nooit moet te vertellen over zijn eenvoudige afkomst, alsof dat iets heel speciaals was voor hem. Hij gedroeg zich als een parvenu en voor Lincoln, die zelf was begonnen als simpel houthakker, was dit een doorn in het oog.

De vicepresident had al een paar maal geprobeerd bij de president toegelaten te worden en hij maakte zich er ongerust over dat hem dit iedere keer onder verschillende voorwendsels werd geweigerd. Toen het Congres werd verdaagd was hij in Washington gebleven in de hoop dat de president zijn tegenzin om hem te ontmoeten zo langzamerhand zou overwinnen. Nu had hij eindelijk een boodschap gekregen om naar het Witte Huis te komen. Hij was al vroeg weggegaan en liep nu in het park te wachten tot de kabinetvergadering zou zijn afgelopen.

Johnson voelde zich opgelucht toen de president hem hartelijk de hand schudde en hem Andy noemde. De twee mannen zaten tegenover elkaar aan de schrijftafel en bleven twintig minuten met elkaar praten. Geen van beiden vertelde aan iemand waarover ze hadden gesproken, maar de president was er de man niet naar om over het incident op de dag van de beëdiging te beginnen. Na afloop van hun gesprek had Lincoln tegen zijn secretaris, John Nicolay, gezegd dat de wederopbouw een spiksplinternieuw probleem was en dat de vicepresident ermee vertrouwd moest worden gemaakt en op de hoogte moest worden gesteld van het standpunt van de president.

Het is waarschijnlijk dat Lincoln dit eerste gesprek met Johnson juist dáárom onmiddellijk na de eerste kabinet-

vergadering in vreedstijd liet plaatsvinden, om hem niet alleen op de hoogte te stellen van zijn eigen standpunt ten opzichte van de reconstructie, maar ook van datgene, waarover de regering het eens was geworden. Toen de vicepresident weer vertrok, zag hij er niet meer zo gespannen uit als toen hij het Witte Huis binnenkwam.

Bij het grote hek voor het Witte Huis kwam een neger-vrouw, ziek van de honger, naar het wachthuisje toe wandelen. Een soldaat kwam naar buiten met zijn geweer schuin voor de borst en vroeg op plechtige toon: „Boodschap voor de president?” De andere soldaten begonnen te lachen.

„In Godsnaam”, fluisterde de vrouw, „ja!” „Laat haar passeren” zei een van de soldaten, nog steeds lachend. „Ze houden haar verderop wel tegen.”

De vrouw liep het hek door en vervolgde wankelend haar weg over de oprijlaan naar de hoofdingang van het Witte Huis met de grote deuren. Hier werd haar de weg versperd door een andere soldaat.

„Niet verder”, zei hij, „tegen de orders.”

Naar het scheen met haar laatste krachten dook de vrouw onder zijn arm door en rende rechtuit door de lange gang de trap op naar boven. Haar katoenen rok fladderde achter haar aan en haar gezicht was krampachtig vertrokken. De wacht bij de werkkamer van de president stond vlak voor de deur met zijn geweer in beide handen.

Zwaar hijgend en gelijktijdig huilend smeekte ze: „In Godsnaam, laat me binnen bij de president!”

„Madam” zei de wacht, „de president heeft het druk. Hij kan u niet ontvangen.”

Zij moet hebben geschreeuwd of luid hebben gesnikt, want het geluid dat zij maakte deed de deur opengaan en door een waas van tranen zag zij de onduidelijke gestalte van de president der Verenigde Staten. Hij keek op haar neer en glimlachte. Met zijn zware stem zei hij: „Ik heb tijd voor een ieder die mij nodig heeft. Laat de vrouw binnenkomen.”

Zij heette Mrs. Nancy Bushrod, en nadat hij haar had laten plaats nemen naast zijn schrijftafel werd ze langzamerhand wat kalmer. Zij noemde haar naam en vertelde hoeveel kinderen ze had, dat haar man Tom Bushrod heette en dat ze allebei slaaf waren geweest op de Harwoodplantage in de buurt van Richmond. Toen ze hadden gehoord van de Akte van Emancipatie en men hen had verteld dat deze betekende dat ze vrij waren, hadden ze de vlucht genomen en waren ze direct naar Washington gegaan.

Uit dankbaarheid jegens mr. Lincoln had Tom onmiddellijk dienst genomen in het Potomacleger en Nancy bleef achter in een kleine hut met een jongentweeling en een pasgeboren meisje. Zijn soldij had hij iedere maand regelmatig naar huis gestuurd, maar plotseling had zij niets meer gekregen. Nancy was de straat opgegaan om werk te zoeken, maar niemand had iets voor haar te wassen, te naaien of schoon te maken. Het leek wel of alle negers van de hele wereld naar Washington waren gekomen om werk te zoeken, vond Nancy.

(wordt vervolgd)

BIJBELS KWARTETSPEL

Het gezelschapsspel voor jong en oud; gezin, clubs en verenigingen. Leerzaam en instructief.

Geheel nieuwe tekst, samengesteld door een predikant. In twee kleuren gedrukt, verpakt in sterk kartonnen doosje, f 3,-. Verkrijgbaar bij uw boekhandel en bij de uitgever: H. Medema, Frisolaan 40, Apeldoorn na storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 9 5 9 7 6 0.

VLAARDINGEN

Speciaaladres voor papierinzamelingsacties
OOK VOOR BEDRIJFSOPRUIMINGEN EN
ARCHIEFVERNIETIGING

fa. Ph. LOK & ZONEN

4e Industriestraat 12-14 Telef. 4595 - Vlaardingen

BOOGAARD
ELEKTRICITEIT
VLAARDINGEN

telefoon 01898 - 8744

SCHILDERSBEDRIJF

Firma F. J. Kloet & Zoon

Vlaardingen telefoon 3276
Spijkenisse telefoon 2192

Firma A. Van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

Westhavenkade 61 - Vlaardingen - Tel. 3492 en 5792

Onderlinge Vlaardingse Begrafenis Onderneming

DIRECTEUR: J. NIEUWSTRATEN
KANTOOR: OOSTERSTRAAT 60
TELEFOON 2828

te klas materiaal. Billijke tarieven. Rouwkamers en -schermen.

MAASSLUIS

125

MODEHUIS
DE RAAF
MARKT 20 TEL. 2327 MAASSLUIS

125

jaren

jaren

- ★ VERZEKERINGEN
- ★ TAXATIES
- ★ WONINGBEHEER
- ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.

Oosthavenkade 69 - Tel. 01898 - 3964 - Maassluis

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2367
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off Roenson dealer

SCHILDERWERK AAN:

- * bouwwerken
- * industrie
- * gevel onderhoud
- * glas herstel
- * behangwerk
- * verfhandel

FA. D. LUB

Fenagoliuslaan 12
Taanstraat 18
Telefoon 2073
MAASSLUIS
sinds 1910

Koopt bij onze adverteerders

• Gebrek aan ernst

Toen de eerste wereldoorlog ongeveer tien weken had geduurd, verschenen er verschillende beschouwingen over de invloed van de schokkende gebeurtenissen op het geestelijk en kerkelijk leven in Nederland. Wij waren tot nu toe buiten de oorlog gebleven, en dat gaf verademing. Maar tegelijk begonnen sommigen een geestelijke balans op te maken. Vooral ds. Wisse liet van zich horen, maar ook ds. B. van Schelven en ds. Sikkell schreven er veel over.

Daarbij vallen in al die commentaren enkele dingen bijzonder op. In de eerste plaats: de ernst der tijden werd niet bijzonder gevoeld. Althans niet ter harte genomen. Alleen de eerste paar weken was er iets meer kerkbezoek, maar daarna was dat er bepaald niet meer. De mensen, die het in normale tijden buiten God meenden te kunnen stellen, hadden blijkbaar in abnormale tijden ook geen behoefte aan Zijn steun en bescherming.

De bekende journalist de heer F. Brouwer schreef daarover een merkwaardig artikel, waarin hij wees op de wederkomst des Heren. Daarna gaan onze gedachten meer dan anders uit. Die wederkomst zal worden aangekondigd door verschrikkelijke tekenen, maar daardoor zullen de mensen niet tot bekering komen. Zij zullen wel vragen, dat de bergen en heuvelen hen zullen bedekken, maar zij zullen niet om genade bidden.

Ds. Wisse wees er op, dat de christenen in de dagen van de grootste spanningen zich in weinig hadden onderscheiden van de kinderen der wereld. Van vertrouwen, van kinderlijk vertrouwen op de Here was weinig gebleken, wel van eenzelfde zenuwachtigheid als bij de kinderen der wereld.

Intussen wordt in verschillende publicaties gewezen op een ander verontrustend verschijnsel. Terwijl het dreunen van het zware geschut, dat de forten van Antwerpen vernietigt, tot diep in ons land wordt gehoord en het rose vuur van de oorlog elke nacht het zuiden van ons land een vreemde zuiderhemel geeft, blijft de stroom naar de vermaakcentra al maar aanzwellen. Bioscopen en cabarets zijn avond aan avond stampvol. En er is alleen behoefte aan „het lichtere genre”, uitgelaten en „gedurfd”. Ook het misbruik van sterke drank neemt toe. Er is een duidelijk waarneembare verwildering. De benauwde mens vlucht in de zwijmel van het genot.

Al luider wordt daarom de roep, dat de kerken nu duidelijke taal zullen spreken. Laat men, zo schrijft de Amsterdamse Kerkbode, op de komende synode van de Gereformeerde Kerken nu eens niet allerlei „twistpunten” behandelen, maar in diepe ernst en grote eenparigheid zich in een duidelijk en Schriftuurlijk getuigenis richten tot heel ons volk.

Intussen worden er vele tijdredenen gehouden. Ds. Wisse trekt het gehele land door, prof. mr. P. A. Diepenhorst spreekt voor allerlei comités tot o.g. nissatie van winterlezingen over Oorlog en Vrede, dr. B. Wielenga heeft een lezing over Het Blonde Beest, en dr. J. R. Callenbach vertelt menigmaal over de Napoleonische tijd.

In Leeuwarden woonde toen de heer J. Kuiper, hoofd ener christelijke school en schrijver van veel boeken en brochures. Bij de boekhandel kon men in oktober 1914 reeds intekenen voor de geschiedenis van de eerste wereldoorlog, die in 30 afleveringen compleet zou zijn. Merkwaardig dat in aankondigingen van deze uitgave reeds gesproken werd van geschiedenis van de eerste wereldoorlog.

Een handboek moet net zo breed als een hand zijn, anders gaat het op een kinderhandboek gelijken. Dat kan men wel zeggen, doch het is niet waar. Ik heb in mijn boekenkast verschillende smaldeeltjes (zoals De Volkskrant consequent „pockets” noemt), die voortreffelijke handboekjes zijn en nog wel voor grote mensen. De handboeken vroeger waren vaak almanakken. Die zijn er nog. Die van Enkhuizen en die van het studentenkorp aan de V.U., om er eens twee, zeer van elkaar verschillend, te noemen. Er is ook een Staatsalmanak. Dezer dagen verscheen de nieuwste druk van het Herenboekje, officieel „HEEREN-BOEKJE naamwijzer en adresboek van de leden van het gemeentebestuur van Amsterdam en van gemeenteambtenaren, van de ministeries en van het provinciaal bestuur, van rijks- en andere semi-officiële instellingen, van onderwijsinstellingen, en instellingen van weldadigheid alsmede van verenigingen op het gebied van kunsten en wetenschappen, woningbouw, volksgezondheid, die in Amsterdam gevestigd zijn dan wel, elders in den lande gevestigd zijnde, haar werkterrein voor een belangrijk deel in deze gemeente vinden.

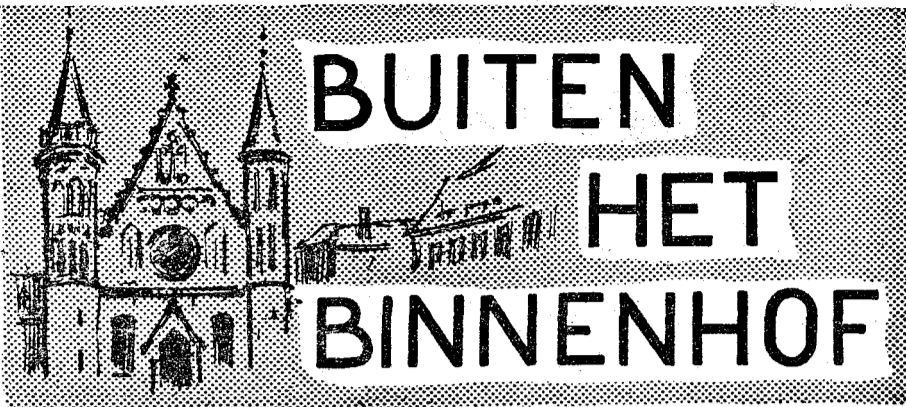
Voor het jaar 1964 in opdracht van het gemeentebestuur sedert het jaar 1833 voor de 123ste maal gedrukt en uitgegeven door de Stadsdrukkerij van Amsterdam. Uitgave sedert omstreeks 1672”

Een hele pen vol, zoals u ziet. Nu kan men een werk van 755 pagina's moeilijk een boekje noemen, de nadruk valt waarschijnlijk op de Heeren, die al eerder naam gemaakt hebben met hun Heerengracht, welke weg altijd voornamer was (en nog is) dan de Prinsengracht en de Keizersgracht. Achter in het Heerenboekje staan alle die Dames en Heren nog eens alfabetisch vermeld, die op de een of andere wijze in het handboek der Heren in functie genoemd zijn. Een mens is een mens, dus keek ik fluks onder de G., doch Groenkoper wordt niet vermeld. Hij is blijkbaar geen Heer, hetgeen hem zeer aan het hart gaat. Hoewel hij van enkele instellingen van weldadigheid alsmede van verenigingen op het gebied van kunsten en wetenschappen, zelfs volksgezondheid, bestuurslid is, wordt zijn naam niet vermeld. Om de eenvoudige reden, dat hij dit grotendeels buiten Amsterdam doet. Een Heer wordt in zijn eigen stad niet geëerd!

Ik wil de geïnteresseerde lezer ook nog wijzen op de heer Pyttersen, die sinds jaar en dag een Nederlandse Almanak uitgeeft, een handboek van personen en instellingen in Nederland, de Nederlandse Antillen en Suriname. Sedert drieënzestig jaar bijvoert de samensteller van dit boek zich u en mij op de hoogte te houden van de grootste en kleinste wetenswaardigheden in 'er lande. Dat het een particuliere uitgave is, bewijst de eerste advertentie in het boek, die van de Lufthanse, met een heerlijk Duits-Engelse aanduiding: „toonaangevend in service”. Daar is geen woord Frans bij. Maar daarover gaat het nu niet.

Vroeger, toen ik nog een t.v.-toestel bezat, keek ik wel eens naar wedstrijden, die in goed Nederlands „kwissen” heten. Wat op dat gebied de laatste tijd is gepresteerd, weet ik niet. Wel heb ik gelezen dat mijn collega Eerdmans weer gaat beginnen aan zoiets. Nu speel ik met de gedachte mij op te geven als deskundig op het gebied van staatsalmanakken, herenboekjes en wat dies meer zij. Dat is natuurlijk vreselijk hoog gegrepen, maar het moet kunnen, nietwaar?

En daarom ben ik druk aan het oefenen.

Vraag: Wanneer houdt het Bureau van Consultatie en de Raad van Rechtsbijstand in Strafsaken te Assen zitting?

Antwoord: Iedere dinsdag van 10.30-11.30 uur in het Paleis van Justitie, Brinkstraat 4. (Uitstekend beantwoord)

Vraag: Wat is het telefoonnummer van de Gevangenoort, officieel Rijksmuseum Gevangenoort, te Den Haag?

Antwoord: 070-110722.

Vraag: Waar woont mr. dr. N. G. Geelkerken?

Antwoord: Zoetserswoudsesingel 44, Leiden.

Vraag: Wie doceert natuurkunde aan de leergang tot opleiding van adjunct-analisten te Paramaribo?

Antwoord: Dr. A. R. Gulje en drs. I. Oedrayrajsingh-Varma. (Applaus)

Vraag: Hoe groot was het aantal inwoners der Nederlandse Antillen per 1 januari 1963?

Antwoord: 199.607.

Vraag: Wie zijn de Eredames van de Soeverijne Orde van Malta, Balije Nederland?

Antwoord: A. Gravin Wolff-Metternich zur Gracht, geboren Gravin von Schall-Riaucour en M. C. A. baronesse van Hövel tot Westerflier, geboren baronesse Schimmelpenninck van der Oye.

Laatste vraag: Hoe heet de gemeentesecretaris van Krimpen aan den IJssel?

Antwoord: P. de Rijk.

Kijk, vrienden, zulke dingen moet je weten om mee te kunnen doen aan zo'n kwis. Want mijn collega Theo is niet gemakkelijk in die dingen. Als je zegt, dat je die almanakken kent, dan moet je ze ook kennen.

De directeur van het slachthuis te Hillegom is voor hem even belangrijk als de inspectrice van het Nijverheids-onderwijs in het ambtsgebied Boxmeer.

Wie dat is?

Dat kan ik u zó vertellen: mej. dra. G. A. M. Wintermans, Hertogstraat 80, Eindhoven, tel. 04900-12685.

Nu ja, je moet wel zo'n naam en zo'n adres nodig hebben, of aan zo'n kwis meedoen!

William Frankop

Vraagt uw bakker naar

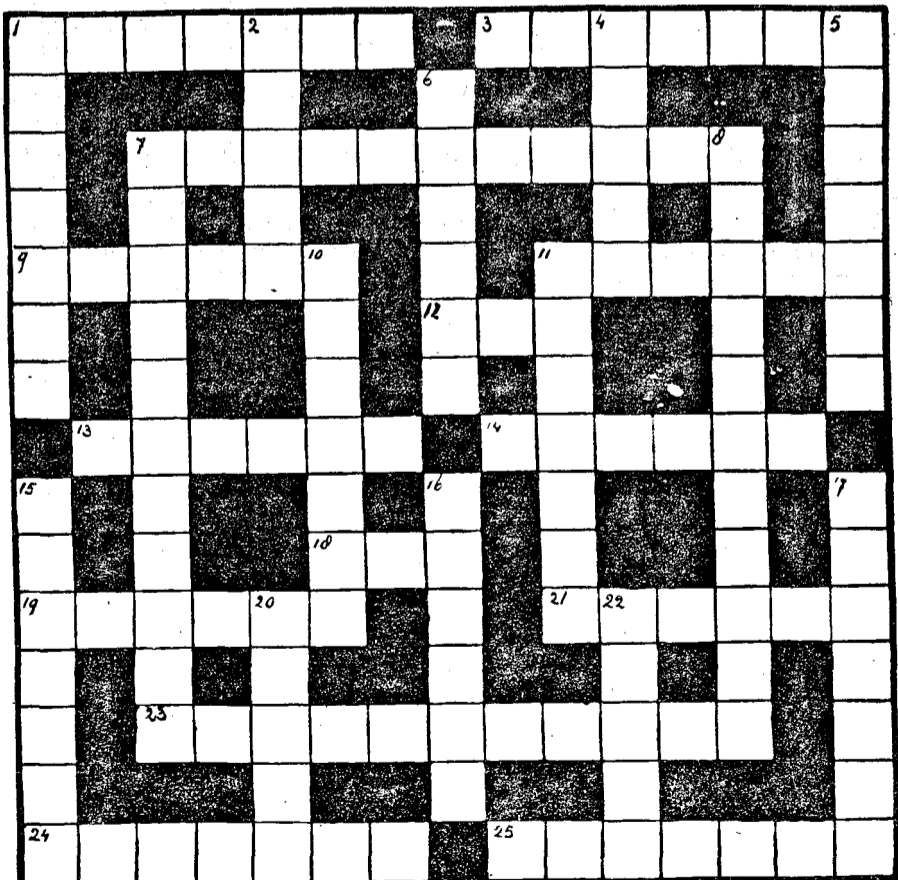
TARVO-BROOD
 Uw bakker
 Uw dokter

GEURTS'
 CONSERVENFABRIEK C.V.
 DODEWAARD
 De fijnste fruitproducten uit de
 Betuwse boomgaarden
 Vraagt uw winkelier ons merk jams,
 appelmoes - vruchten op sap - etc.

Kryptogram

Horizontaal: 1. 't Staat vast; het zijn uiteindelijk ouderlozen, 3. „liederlijke” figuur, 7. zaterdagse voettocht van 1½ km. 9. hierbij mag je wel eens een balletje opgooien. 11. drankje dat nimmer met de lepel wordt ingenomen. 12. ze kan bloeden of bloeien. 13. deze dieren boffen! 14. aangeraakt is gek, 18. 't begin van 't paradijs ligt in Gelderland. 19. een boomstuk van bepaalde boom dient als bokken. 21. maakt zich uit de voeten. 23. serpentes bestemd voor de boksmatch? 24. „bloeder”. 25. held zonder schoenen?

Verticaal: 1. soort „waterwerk”. 2. kruist vele (verkeers-)wegen. 4. ik geloof in de Latijnse taal. 5. ze hebben geld en werken tenslotte niet. 6. lage kwaliteitsaanduiding voor jongen of meid. 7. arbeider voor een bepaalde klasse? 8. hun vrouwtjes zouden „hipkippen” moeten heten. 10. zonder haar

komt een damesblad niet uit. 11. uitgekookte kloosterling. 15. hier tolle naar gevraagd! 16. schone zaak. 17. samenhang met 24 horizontaal. 20. maken de (trage) trekkers. 22. dat doet men omdat 't niet uit de kluiten wil wassen.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. Wika; 4. inval; 9. sleet; 13. Ede; 14. geselen; 16. els; 17. lover; 19. Urk; 20. Elisa; 22. Eton; 23. leed; 24. kram; 25. elk; 27. nest; 29. al;

30. kemel; 31. ra; 33. manga; 36. ren; 37. Asdod; 39. ego; 40. rol; 41. Bea; 42. eer; 43. rente; 45. Ida; 47. Lippe; 49. rij; 50. Gerar; 51. em.; 52. slib; 55. dor; 56. kern; 59. Enos; 60. kano; 62. lente; 64. spa; 66. reder; 68. lei; 69. ratelen; 72. Eli; 73. Arno; 74. Aalst; 75. most.

Vertikaal: Volt uit horizontaal, behalve: 1. welp; 6. Verolme; 12. Esau; 18. etang; 21. Leeds; 44. teint; 46. drop-pel; 48. Irene; 58. alla; 61. Brit.

Een weer- zien

A C H T E R P A G I N A

WEERZIEN of weer zien, dat is niet hetzelfde.

Het is een van de vrij vele woorden-combinaties, waarmee een spel kan worden bedreven.

Die woorden-combinaties kunnen meer of minder serieus zijn. Ditmaal duiden wij op een meer serieuze.

Dat het niet „minder serieus”, maar „meer serieus” is, mag u direct al aannemen op grond van het feit, dat „weer-zien” de titel is van een folder van de Anti-Revolutionaire Partij.

Het is de nieuwe, pas gereedgekomen folder, die gebruikt kan worden bij de inmiddels begonnen grote landelijke ledenwerfactie 1964/65.

De folder is uiteraard gericht aan degenen, die geen lid zijn en die als lid nog geworven moeten worden.

Niettemin lijkt het toch van betekenis, dat ook u in grote lijnen weet wat de inhoud er van is. Daarmede kunt u immers wellicht uw winst doen bij uw pogingen een lid voor de partij te werven, zonder dat of voordat u zelf van die folder kennis hebt kunnen nemen.

Weerzien

Hoe worden de toekomstige leden in deze folder benaderd? Er wordt vanuitgegaan, dat zij de A.R. Partij kennen, althans van naam, want: kennen en kennen is twee. Immers, een kennen in de zin van „wel eens van gehoord hebben” is wat anders dan een kennen in de betekenis van „die partij begrijpen; verstaan wat zij is, wil zijn en doet”.

Van het kennen in de eerst bedoelde betekenis gaat de folder uit, als gesteld wordt: „U weet van het bestaan van de Anti-Revolutionaire Partij”.

Voor iemand, die van het bestaan van onze partij weet, is het zien van onze folder — wanneer hij of zij die in handen krijgt — een weerzien.

Dat is nog nadrukkelijker het geval, wanneer een toekomstig lid al eens vluchtig met de partij heeft kennisgemaakt, schriftelijk of persoonlijk; bijvoorbeeld doordat er over een bepaalde zaak briefwisseling is geweest of kennis genomen is van „Nederlandse Gedachten” dat de betrokkene wel eens in handen heeft gekregen, of doordat het toekomstige lid persoonlijke ontmoetingen heeft gehad met Anti-Revolutionaire leden al of niet op een openbare bijeenkomst van een kiesvereniging of op een grote verkiezingsvergadering.

Al deze mogelijkheden van de folder samen in: „Misschien is er zelfs een

vluchtige kennismaking geweest”. Ook dan is er voor de betrokkene — wanneer hij of zij de folder in handen krijgt — van een weerzien sprake.

Ook kan daarvan gesproken worden ten aanzien van degenen, die onze partij al een goed hart toedragen, maar dit (slechts!) in het stemhokje „toonden” door bij de Gemeenteraads-, Staten- en Tweede Kamerverkiezingen op de A.R.-kandidaten te stemmen.

Tot zover het weerzien.

Weer zien

MAAR nu het weer zien. Immers het toekomstige lid is nog geen lid. Waarom niet?

In het kader van dit verhaal past bepaald een aanbeveling van de brochure „Politiek als geloofsbeleving”. Dit geschrift bevat het referaat van mr. J. H. Prins, de directeur van de dr. A. Kuypers-tichting, voor de ARJOS-studie-conferentie op 2 en 3 oktober j.l. Verslagen over deze conferentie zult u inmiddels hebben gelezen. De volledige tekst van dit betoog komt in uw bezit door bestelling op giro 8967; t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij-Stichting, dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. De prijs is f 0,75.

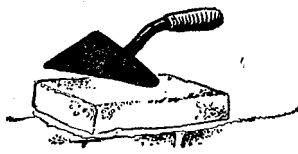
De folder somt een aantal vaak gehoorde bezwaren (argumenten of voorwendsels?) op, welke daarvan de oorzaak zijn.

Zo wordt ter afwimpeling van het verzoek om als lid toe te treden bijvoorbeeld wel gesteld: ik wacht eerst de komst van die ene protestants-christelijke partij maar eens af; ik heb geen tijd om met politiek te bemoeien; ik vind politiek te moeilijk; ik heb er geen interesse voor of ik heb kritiek op het beleid van de partij en/of haar Kamerfracties.

Dat nu kan allemaal waar zijn, maar is dat doorslaggevend? Aan de toekomstige leden-wordt in de folder gevraagd het weer zo te zien:

dat men zijn kritiek het meest effectief maakt door deze als lid in volle rechten binnen de partij te uiten;

dat gebrek aan interesse iemand nooit

Draagt u ook uw steentje bij?

van verantwoordelijkheid ontslaat;

dat de hoofdzaak waar het in de politiek om gaat, eenvoudig is; (daarop komen wij straks nog even terug.)

dat het onze partij is, die steeds aandringt op de komst van één partij voor de reformatorische christenen;

dat men door de partij te steunen toch meehelpt, ook al heeft men bijvoorbeeld praktisch weinig of geen tijd voor vergaderbezoek en dergelijke.

En u bent uiteraard nog nieuwsgierig naar die „eenvoudige hoofdzaak” in de politiek. Ook daar zegt onze folder iets over. Thans hierover slechts kort. We willen daar trouwens een volgende keer nog wel eens op terug komen en er dan wat meer over zeggen. Dat is namelijk best mogelijk.

Wat de folder erover in het kort zegt, komt (nog weer eens verkort) hierop

neer: als christenen weten wij dat er geen neutraliteit kan zijn.

„De L. eer van ons (gehele) leven zegt: Wie niet vóór mij is, is tegen mij.

Vóór iemand zijn betekent dat men daar overal voor durft uit te komen. Vóór Christus zijn betekent Hem in heel het leven belijden”. Dus in de kerk, in de cultuur, op sociaal-economisch terrein. „En eveneens — Hem in de politiek belijden binnen een partij, die datzelfde doet”. Daarbij moet tevens worden bedacht: „Dat isoleert ons niet, want elke dag komen wij met andersdenkenden in aanraking”.

WIJ laten het hierbij. U kunt de folder te lezen krijgen, door er een te vragen aan de secretaris van uw kiesvereniging. Die heeft een aantal van deze folders besteld of zal dat dezer dagen ongetwijfeld doen, voor degenen die zich op pad zullen begeven om leden te werven.

In ieder geval heeft u nu reeds een indruk van de inhoud van deze folder. U kunt daar reeds nu uw winst mee doen wanneer u zich bij al degenen voegt, die deze maanden een of meer leden voor de partij trachten te werven.

„Onze partij, die een reformatorische politieke beweging wil zijn”, kan niet zonder de belangstelling, stem en steun als lid van de toekomstige leden. Dat is het: belangstelling, stem en steun als lid, dat wij op het propagandapad ook hen, die nog geen lid zijn, vragen.

EEN en andermaal hebben wij hiervoor geschreven ove „toekomstige leden”. Daaruit spreekt vertrouwen. Een vertrouwen, dat velen, die nog geen lid zijn, dat in de toekomst zullen worden; in de nabije toekomst; binnen enkele maanden of weken.

Laten wij er met elkaar voor zorgen, dat dat aantal nieuwe leden in de tijd van de ledenwerfactie 1964/65 zo groot mogelijk wordt.

Het „waarom” daarvan is na dit verhaal en na hetgeen wij in voorafgaande weken schreven wel duidelijk.

Samen als leden werven wij leden.

Technisch

Bureau

A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week

COPENHAGEN en STOCKHOLM

1 x per week

OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS - WAGENINGEN

Telefoon 3750 - Telex 45122

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

INTERNATIONALE EN INTERKERKELIJKE VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is: ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS. De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden. Alle incl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. (01710) 51782. Postbus 1861.

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTÉKKEN,
FRESIAZADEN

Centrale vergaderingen

GAARNE willen wij vanaf heden in deze rubriek weer de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- * Op vrijdag 9 oktober belegt de Kamercentrale Tilburg een vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „De Schuur”, Catuinastr. 17 te Breda. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. De heer J. Smalbroek te Assen, voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, zal spreken over de huidige politieke situatie.
- * Op maandag 12 oktober houdt de Statencentrale Hilversum een vergadering. De plaats van samenkomst is „De Karseboom” (zaal 7) aan de Groest te Hilversum. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden de heer M. W. Schakel te Hoornaar, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- * Op vrijdag 16 oktober wordt een vergadering belegd door de Hulpcentrale IJsselmonde. De plaats van samenkomst is het bijgebouw van de Geref. Kerk te Barendrecht. Aanvang der vergadering te 19.45 uur. Drs. B. Goudzwaard te 's-Gravenhage zal spreken over „De principiële koers van de A.R. Partij”.
- * Op zaterdag 17 oktober belegt het Provinciaal Comité Gelderland een vergadering. De plaats van samenkomst is „Royal”, Willemsplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.15 uur. De heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „Principiële voorlichting over actuele politieke vraagstukken”. Gelegenheid tot discussie.
- * Op vrijdag 23 oktober beleggen de Haarlemse districtskiesverenigingen „Dr. H. Bavinck”, „Dr. H. Colijn”, „Dr. A. Kuypers”, „Mr. Groen van Prinsterer” en „Ds. Talma” een gecombineerde vergadering. De plaats van samenkomst is de Koningkerk, Kloppersingel 55-57 te Haarlem. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden prof. dr. ir. H. van Riessen te Delft. Onderwerp „Algemeen of christelijk”.
- * Op zaterdag 24 oktober vergadert het Provinciaal Comité Utrecht. De plaats van samenkomst is Hotel „Des Pays Bas”, Janskerkhof te Utrecht. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. „Na de troonrede” is de titel van de toespraak van mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.
- * Op zaterdag 24 oktober houdt het Provinciaal Comité Friesland zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het gemeentecentrum „Fenix”, Valeriusplein te Leeuwarden. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Na behandeling der huishoudelijke agenda zal mr. D. Okma te Leeuwarden spreken over belangrijke Friese aangelegenheden.
- * Op zaterdag 24 oktober vindt een vergadering plaats van het Provinciale A.R. Vrouwencomité Overijssel. De plaats van samenkomst is Hotel Gijtenbeek (vlak tegenover het station) te Zwolle. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Mevr. M. van der Veen-Schenkeveld zal spreken over het onderwerp „De niet-aanwezige huisvrouw”. Slotwoord van drs. J. J. Knibbe te Zwolle, lid van de Provinciale Staten van Overijssel. Alle A.R. vrouwen hartelijk welkom.

ATTENTIE

AAN de secretarissen van de centrales wordt met nadruk verzocht bij de opgave van centrale vergaderingen zeer tijdig en geheel volledig te vermelden: a. van welk(e) orga(n)en de vergadering uitgaat, b. de plaats van samenkomst; c. het aanvangs uur der vergadering; d. naam en woonplaats van de spreker en de titel van het onderwerp. Wij rekenen op uw medewerking.

DE nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Schoolstrijd en radiostrijd

TELKENS weer komt de vraag aan de orde, of de strijd om het radio- en televisiebestel parallellen vertoont met de schoolstrijd. Sommigen ontkennen dat, achten het in elk geval sterk overtrokken. Anderen menen toch wel duidelijk overeenkomst te zien. Daarom heeft het zin, op dit vraagstuk nader in te gaan.

Bij de schoolstrijd waren twee vraagstukken in het geding. Allereerst ging het om de **richting** van het onderwijs. Het openbaar onderwijs werd hoe langer hoe meer **neutraal**. Het moest „geschikt” zijn voor alle kinderen van het volk, en dus mocht er niets worden geleerd, gedaan of toegelaten, dat aan „andersdenkenden” reden gaf tot klacht.

Toen in de vorige eeuw een Gronings blad had betoogd, dat men aan de kinderen op de openbare school het „dogma der onsterfelijkheid” niet mocht onderwijzen, omdat er ook mensen zijn, die geloven, dat met de dood alles is afgelopen, verklaarde de minister desgevraagd, dat hij het daarmee eens was. De onderwijzer, zo werd toen geschreven, mag alleen zeggen, dat sommigen denken, dat met de dood alles uit is en anderen geloven, dat er na dit leven een eeuwig leven volgt. Maar aangezien het hier geloofszaken betreft, heeft de openbare school zelf hier niets te leren. Het werd een aftreksom. Er werd steeds meer verwijderd, zodat tenslotte alleen de neutraliteit overbleef.

Tegenwoordig wordt door sommige voorstanders van de openbare school betoogd, dat die school niet neutraal is, maar een eigen richting heeft, verschillend van die van het christelijk onderwijs, terwijl anderen volhouden, als van ouds, dat de openbare school als ideaal moet houden de neutraliteit.

Daarbij hebben van ouds twee motieven gegolden. Het nationale motief, dat alleen langs de weg der neutraliteit de nationale eenheid op schoolgebied kon worden gehandhaafd. Alle kinderen van ons volk naar één school, maar dan, natuurlijk niet naar een christelijke school. Dat was het ene motief. Het andere was, dat op de school geen religieuze beïnvloeding paste, en dat het kind eerst later, als het op rijpere leeftijd was gekomen, zonder voorafgaande beïnvloeding zou moeten kiezen, of het gelovig wou zijn en zo ja, welk geloof het dan zou kiezen.

Tegen een dergelijke **ontkerstening** van het onderwijs ging het in de strijd voor een school met de Bijbel.

MAAR aan dat eerste motief huwde zich een tweede. De openbare school, dat is de **staatschool**. De éne nationale school voor allen moest uitgaan van de staat, zo was de opvatting. Dan zijn er de beste waarborgen, dat er deugdelijk onderwijs wordt gegeven. Bijzonder onderwijs kan worden gegeven door en vanwege allerlei mensen, aan wie dat niet kan worden toe-

vertrouwd. De eerste de beste booswicht, „ja zelfs een Jezuiet”, zo staat in een adres aan de Koning, zou dan onderwijs kunnen geven. Als nl. in de grondwet zou komen te staan: het geven van onderwijs is vrij. Het kwam er toch in, in 1848. En van dat moment af was de vraag telkens weer: staatschool of vrije school? **Het initiatief van de overheid of van het volk?**

De voorstanders van de school met de Bijbel hebben steeds beslister gekozen voor de vrije school. De vrije school voor héél de natie, was hun ideaal. De school niet in de eerste plaats staatszaak, maar volkszaak.

Wie zijn jarenlang de grote en onverbiddelijke tegenstanders geweest van deze twee idealen? De liberalisten.

Wie zijn vandaag nog steeds bezig in allerlei achterhoedegevechten zich te verzetten tegen een werkelijke gelijkstelling ook bij het voortgezet onderwijs? Sommige liberalisten, en sommige socialisten.

NU het omroepbestel.

Toen de radio een communicatiemiddel werd, hebben enige mannen en vrouwen de N.C.R.V. opgericht, de **omroep met de Bijbel**.

Tegen die omroep is altijd verzet geweest. Sommigen pleitten voor een **algemene omroep**, een nationale groep. Daarmee bedoelden zij een omroep, die de pretentie kon voeren, een programma te verzorgen voor het gehele volk. Omdat de N.C.R.V. een omroep met de Bijbel wou zijn, kon zij alleen maar programma's verzorgen voor een déél van het volk. De N.C.R.V. was in wézen sectarisch en kon nooit iets anders zijn dan een sectarische omroep. Hetzelfde gold van de K.R.O. en van de V.P.R.O. en de V.A.R.A., zij het in wat andere zin. Zulke sectarische omroepen waren een kwáád en de algemene omroep was het ideaal. Dáárin alleen kon zich het nationale leven weerspiegelen. Vandaar de bekende adresbeweging onder liberale leiding, om aan de A.V.R.O. de gehele week de beste golfengte te geven en de slechtere golfengte toe te wijzen aan de gezamenlijke „sectarische” omroepen.

Wanneer tegenwoordig de liberalen klagen, dat zij in de omroep niet aan

hun trekken komen, dan kunnen zij daarmee tweërlei bedoeling hebben: of dat de AVRO niet als de nationale omroep wordt geprivilegieerd, of dat de AVRO ondanks de adviezen van de heer Vogt heeft opgehouden de omroep naar het liberale hart te zijn.

In de schoolstrijd ging het primair om de vraag, of er een eerlijke en rechtvaardige ruimte zou zijn voor de school met de Bijbel. In de omroepstrijd is evenzeer de vraag naar het recht van een omroep met de Bijbel in discussie. De woordvoerdster van de P.v.d.A.-fractie in de Eerste Kamer

door H. Algra

heeft eenmaal betoogd, dat de N.C.R.V. na de reorganisatie in de Ned. Hervormde Kerk en de oprichting van het I.K.O.R., niet alleen overbodig, maar zelfs schadelijk is.

In de omroepstrijd gaat het voorts om de vrije omroep. Dat wil in het kader van dit vraagstuk het volgende zeggen. De staat kan zelf zorgen voor een staatsomroep. Dat wil in Nederland bijna niemand. In dat opzicht is er een wezenlijk verschil met de schoolstrijd, waar een déél van ons volk beslist koos voor de staatschool, en naar ons verzekerd werd, uit beginsel.

Bij radio en televisie ligt het anders. Ook als de staat zelf geen omroep heeft of zelfs ook maar wil hebben, is hij toch genoodzaakt, hier op te treden. Eenvoudig al vanwege het beperkt aantal golflengten. Hij moet hier ordenend en verdelend optreden. Hij moet de distributieve gerechtigheid betrachten.

Maar nu kan hij daarbij tweërlei weg inslaan. Hij kan de golflengten toewijzen aan clubs of clans of stichtingen, die zich zelf in het leven roepen en zeggen, dat zij representatief zijn, en in elk geval door de staat als representatief worden beschouwd. Er zijn reeds stichtingen in het leven geroepen, die pretenderen, dat zij, zij speciaal en bij uitsluiting van anderen, de taak moeten hebben, om bepaalde programma's te verzorgen. Zij zullen zorgen voor de educatie, of voor de culturele ontwikkeling, of voor het stimuleren van het sociale verantwoordelijkheidsbesef. En de overheid moet ze dan allemaal bekijken en zeggen: gij zoveel en gij zoveel zendtijd. Het volk blijft daarbij volstrekt onmondig. De overheid en een soort élite maken samen de dienst uit. Er is een andere mogelijkheid. Dat radio en televisie niet in de eerste plaats staatszaak zijn maar volkszaak. Dat de verantwoordelijkheid wordt gedragen door organisaties, verenigingen waarin een mondig volk de zaak zelf in handen neemt en in handen houdt. Hier is weer een duidelijke parallel met de schoolstrijd. Het gaat om een vrije omroep, en die vrije omroep is er niet, als het volksinitiatief in wezen wordt uitgeschakeld en de macht in handen komt, geheel of gedeeltelijk, van organen, die nauwelijks enige wortel hebben in het volk.

HET toespelen van de zendtijd aan zulke organen, comité's of stichtingen is een lievelingsdenkbeeld van sommigen, die een ander bestel wensen. Zij erkennen eerlijk, dat zij een ander bestel wensen en dat waarden

DEZE WEEK

- Het omroepvraagstuk (pag. 1)
- Rede van de heer Smalbroek bij de Algemene Beschouwingen (pag. 2, 4 en 5)
- Actuele commentaren (pag. 3, 4, 5, 8 en 10)
- Radiorede van mr. W. R. van der Sluis over de Algemene Beschouwingen (pag. 9)
- Conferentie van Cairo (pag. 6 en 7)
- Eerste Kamer (pag. 7)

Kijk en luister...

naar de A.R.-televisie-uitzending op maandag 19 oktober a.s. van 20.20 - 20.30 uur via kanaal Nederland I. Prof. dr. ir. H. van Riessen (lid van het centraal comité) en mr. W. R. van der Sluis (secretaris A.R. Partij) hebben dan een gesprek over **WEER - ZIEN**

Voor de leden en propagandisten, die interesse hebben voor de ledenwerfactie van onze partij, vragen we dit programma te gaan zien.

wij. Wij stellen vast, dat hun plannen steeds tot resultaat zullen hebben, en dat is ook de bedoeling, dat de positie van de N.C.R.V. zal worden verzwakt. Dat er voor de omroep met de Bijbel een veel beperkter plaats zal komen.

Wij stellen verder vast, dat dit pogen, om een ander bestel te krijgen, door allerlei zich aandienende stichtingen enz. de zendtijd te geven, die van de omroepverenigingen wordt afgenomen, ten onrechte een open bestel wordt genoemd in tegenstelling met het huidige, dat dan een gesloten zuilenstelsel zou zijn.

Wij zijn voor een open bestel, maar wensen het probleem niet vervalst te zien. Want het is evenzeer een open bestel, wanneer elke uit het volksinitiatief ontsproten omroepvereniging zendtijd krijgt, als wanneer men de openheid zoekt in een distributie onder alle organen, die de minister aangenaam zijn.

Ook hier is weer een parallel met de schoolstrijd. Zal de Regering kiezen voor de vrije omroep in die zin, dat zij het volksinitiatief honoreert? Of zal zij kiezen voor de schijn van een democratisch bestel, terwijl in werkelijkheid de zendtijd naar subjectieve normen eenzijdig door de staat wordt verdeeld? Dan is de mondigheid van het volk bij de Regering een verwerpelijke zaak geworden.

VOOR EEN GROTE KEUZE TONEELSTUKKEN

Logmeiers toneelcentrale

Postbus 24 Steenwijk
Telefoon 05210 - 2089

Vraagt onze catalogus. We zenden gaarne zending. De uitgeverij voor de Chr. ver. van Nederland.

vd

- PIANO'S
- VLEUGELS
- PEDALION
- ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arnhemsestraat 8
Telefoon 03490 - 13877

DIRECT SLAGEN VOOR UW RIJBEWIJS
Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in één keer”

Nederlandse Voorlichting voor Rijtechniek
HARDERWIJK - POSTBUS 60

*De heer J. Smallenbroek bij de algemene
politieke en financiële beschouwingen*

Bij kabinetsformatie is een gedetailleerd programma noch mogelijk, noch wenselijk

Bij de algemene en politieke beschouwingen, die vorige week in de Tweede Kamer werden gehouden, heeft de heer Smallenbroek — voor het eerst als voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie — het woord gevoerd. Zoals te verwachten viel, is het geen vaag woord geweest. Tal van facetten met name in het financieel- en economisch beleid werden duidelijk belicht.

De heer Smallenbroek ving zijn rede aan met te wijzen op de belangrijke beslissingen, waarvoor dit jaar Kabinet en Kamer zullen worden geplaatst. Hij noemde hierbij een aantal wetsontwerpen, die reeds zijn ingediend, zoals de verlaging van de inkomsten- en loonbelasting, en de verhoging van de A.O.W.

De heer Smallenbroek vervolgde:

NA de bevrijding hebben wij een belangrijke ontwikkeling gezien in de internationale verhoudingen. Het overspannen nationalisme, dat de wereld zoveel ellende heeft gebracht in twee wereldoorlogen en dat door velen werd gezien als fout, maakte plaats voor meer samenwerking. Samenwerking en integratie op terreinen, waarop vandaag niet meer zelfstandig door de afzonderlijke Europese staten kan worden gewerkt. De Regering herinnert in de Troonrede aan de Europese gedachte:

„Opgenomen in een Atlantisch bondgenootschap blijven wij uitzien naar een niet slechts economische eenwording in ons werelddeel, maar naar een eenwording volgens de democratische beginselen van een Europa, dat meer omvat dan de zes E.E.G.-landen.”

Met deze positiekeuze zijn wij het eens. Het is goed, dat dat „uitzien” zo nu en dan eens hardop tegen elkaar wordt gezegd. Dat is wel nodig, want de Europese situatie is op het ogenblik verre van doorzichtig en het gevaar voor ontmoediging ligt dichtbij. „Een niet slechts economische ontwikkeling”: het is duidelijk, dat de Regering denkt aan de een of andere vorm van politieke samenwerking, al zegt zij dit niet met zoveel woorden. Over de politieke unie wordt de laatste tijd weer veel gesproken. Minister Spaak is onlangs weer hardop aan het

lukken daarvan”, zegt de heer Kohnstam in een artikel in „Wending”. Bij het beoordelen van welke plannen ook zullen wij dit goed in ons achterhoofd moeten houden. Bij alle plannen komen steeds twee vragen te voorschijn: hoe moet het met Engeland? en: hoe moet het met de democratie? Wat Engeland betreft, leven wij op het ogenblik in een luchtledig. Het wachten is op de verkiezingen en op de houding van de nieuwe Engelse regering. Wat de democratie betreft, schijnt er soms ook een luchtledig te zijn in Europa, maar dan ligt dit niet aan Engeland. Een Europese ontwikkeling, die niet in democratische richting gaat, zou niet aanvaardbaar zijn. Helaas, die noodzaak wordt niet door alle partners in gelijke mate gezien en de vooruitgang blijft steken. In de nieuw te creëren politieke samenwerkingsvormen, waarvan de contouren nog zo wazig zijn, schijnt voor een parlementaire begeleiding voorhands geen plaats te zijn. Dat dit ons als volksvertegenwoordiging verontrust, behoeft geen betoog.

Wij geloven, dat het ook de Regering verontrust, althans bijwijlen. In de constructie van de Europese Gemeenschappen is de parlementaire begeleiding van het begin af een zwakke steen geweest. Het zwaartepunt van de verantwoordelijkheid in de E.E.G. ligt bij de Raad van Ministers; het parlement adviseert. Dit betekent in feite, dat bij de Raad van Ministers de voornaamste verantwoordelijkheid ligt om de democratie beter tot haar recht te doen komen, zowel via het kanaal van het Europese Parlement als via de eigen nationale parlementen. Men krijgt niet de indruk, dat de Raad van Ministers zich van deze bijzondere verantwoordelijkheid altijd voldoende bewust is. Worden wel alle democratische mogelijkheden binnen de bestaande gebrekkige constructie van de Europese Gemeenschappen benut? Is het wel noodzakelijk, dat de meningsvorming en de besluitvorming in de raad zich zo in quasi-geheime sfeer voltrekt? Openbaarheid is een groot democratisch goed. Hoe staat het met de contacten, de uitwisseling van gedachten tussen de Raad van Ministers en het Europese Parlement? In een normale parlementaire democratie komen contacten tussen parlement en regering vanzelf tot stand, doordat hun gemeenschappelijke taken, met name op het gebied van wetgeving en begrotingsvaststelling toebedeeld zijn. In de Europese constructie zijn er overeenkomstige contacten tussen de hoge commissies en de ministers en min of meer tussen de commissies en het parlement, maar er loopt geen verbindingslijn tussen de ministerraad en het parlement. Iedere stap, die kan worden gedaan om de verbinding tussen parlement en ministerraad te versterken, lijkt ons daarom van wezenlijk belang. Initiatieven hiertoe zouden, naar het ons voorkomt, veel meer dan tot nu toe van de kant van de ministerraad als de veruit sterkste partij moeten komen. Overeenkomstige opmerkingen worden gemaakt over de inschakeling van het economisch-sociale comité.

Ten opzichte van de M.L.F. wil onze fractie gaarne in positieve zin met het kabinet spreken. Ik sluit mij in het algemeen aan bij het betoog van collega Schmelzer.

De heer Smallenbroek wijdde voorts aandacht aan de ruimtelijke ordening en het industrialisatiebeleid. Hij verheelde niet, dat er tal van bezwaren zitten aan het regionale industrialisatiebeleid. Reeds vier provinciale staten, Groningen, Friesland, Drenthe en Zeeland hebben zich duidelijk tegen dit beleid uitgesproken. Hij gaf aan de minister de verzekering, dat er bij de begroting van Economische Zaken hierop dieper zal worden ingegaan.

Een optimistischer geluid liet de fractievoorzitter horen bij het punt van de landbouw. Hij zei hiervan, dat de weersomstandigheden ook voor de landbouw goed, bijna uitzonderlijk goed, waren geweest, waarvoor wij als volk God hebben te danken.

De heer Smallenbroek ging vervolgens in op tal van gewijzigde situaties, sedert het sluiten van het Akkoord van Wassenaar.

Hij zei hiervan:

De loonexplosie 1963-1964 met haar gevolgen voor het financiële en sociaal-economische beleid stond bij de

J. Smallenbroek

...het grieft mij en mijn politieke vrienden diep als het woord Zuilen voor onze innigste levensbeschouwing wordt gebruikt.

opstelling van het akkoord van Wassenaar niet op de agenda. Een rijks-wegenplan met zijn noodzakelijke financiering werd niet onder de prioriteiten van Wassenaar opgenomen. De mogelijkheid van een televisie-eiland, dat zich zou onttrekken aan onze rechtsorde, is bij Wassenaar niet in discussie geweest. Wanneer dat wel het geval was geweest, dan zou daarover — althans daarnaar zouden wij hebben gestreefd — wel een bepaling zijn opgenomen. Duidelijk is weer gebleken, dat voor alle op zich zelf belangrijke zaken geen afspraken kunnen worden gemaakt. Een aantal jaren vooruit zien is ook politiek onmogelijk. Hieruit vloeit niet voort, dat ik thans op het standpunt sta, dat bij een kabinetsformatie ook over een aantal beleidslijnen geen globale afspraken moeten worden gemaakt, maar een gedetailleerd programma is noch mogelijk, noch wenselijk. Naast de binding is voorts de vertrouwensband, zo stelde de heer Oud het altijd, tussen ministers en geestverwante fracties; terecht!

V.V.D.-ministers en V.V.D.-fractie

Nu ben ik in dit opzicht teleurgesteld, niet in de houding van het kabinet of van de V.V.D.-bewindslieden in het kabinet, maar van de V.V.D.-fractie bij de behandeling van de z.g. anti-R.E.M.-wet. Teleurgesteld is in dit verband dan wel een zacht woord. De woordvoerder van de V.V.D.-fractie, de heer Berkhouwer, had verschillende juridische bezwaren. Dat is op zich zelf genomen zijn goed recht, al moet men daarin naar mijn mening wel verdisconteren, dat een deskundige commissie-François, afgezien nog van de Minister en zijn staf, haar licht hierop had laten schijnen. Hij had zelfs grondwettelijke bezwaren. Ook dat is zijn goed recht.

Maar, wanneer men van de zijde van de V.V.D.-fractie grondwettelijke bezwaren heeft tegen deze zaak, dan illustreert dit toch wel heel duidelijk, dat er een niet gering verschil van mening is tussen de V.V.D.-ministers — met name de V.V.D.-minister van Binnenlandse Zaken, die in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de handhaving van de Grondwet in onze samenleving — en de V.V.D.-fractie. Met name vind ik het voor een regeringspartij onjuist, wanneer men zich onduidelijk uitsprekt over zo'n belangrijke zaak, zich onduidelijk uitsprekt over het R.E.M.-verschijnsel

als zodanig, zich onduidelijk uitsprekt over wat de Minister van Justitie enige malen heeft gezegd, nl. dat het hier eenvoudig betreft het „pikken”, zo drukte de heer Scholten het uit, van een televisiekanaal door een commerciële maatschappij. Daarover heeft men zich niet uitgelaten, als V.V.D.-fractie. Dit komt niemand toe en men handelt daardoor reeds in strijd met ons rechtsbestel.

De verdeling van de zendkanalen behoort tot de bevoegdheden van de overheid. Het is iemands goed recht, juridische bezwaren te hebben, maar het is onjuist om in de mist te varen en geen duidelijk standpunt in te nemen ten opzichte van het doel van het wetsontwerp, nl. de handhaving van de rechtsorde. Het spijt mij, dat dit zo is geschied. De Minister van Justitie heeft in een andere kwaliteit verleden week zaterdag gesproken op een jubileumvergadering ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de C.H.-kiesvereniging te Schiedam. Uit de pers heb ik vernomen, dat hij het volgende heeft gezegd:

„Het is zonnklaar een eis van recht, dat regels worden gesteld ten aanzien van een schaars goed als golfengten en dat ook de nakoming van die regels moet worden verzekerd”.

Aldus Minister Scholten op de door mij bedoelde vergadering. De consequenties hiervan heeft men te aanvaarden.

Ik had gaarne gezien, hoe men ook juridisch over een zaak denkt, dat men over de zaak als zodanig, over het doel een duidelijke uitspraak hier had gedaan. De V.V.D.-fractie is onduidelijk geweest en heeft — dit is een groot woord — daardoor geen dienst bewezen aan de parlementaire democratie. Wanneer de heer Beernink gisteravond dan heeft gezegd: „Dit moet zich niet weer herhalen”, dan sluit ik mij gaarne bij de heer Beernink aan. Ik voeg hieraan toe, om mogelijk misverstand te voorkomen, dat ik natuurlijk ook weleens in een situatie heb verkeerd, dat er kortsluiting was met een bevriend kabinet, maar dan ging dit altijd over een duidelijke zaak. Van onze zijde is een ander toer. Duidelijk gesteld en niet zoals dit verleden week door de heer Berkhouwer namens zijn fractie is geschied.

Overbesteding

Het sociaal-economische beleid der Regering is thans bovenal gericht op het bereiken van ontspanning op de arbeidsmarkt, het herstel van het evenwicht op de betalingsbalans en het voorkomen van nieuwe kostenstijgingen. Dit lees ik in de Troonrede. De bestedingen zijn in 1964 sterk opgelopen, 1964 was een jaar van overbesteding. De betalingsbalans heeft daardoor een groot tekort. De besparingen in de particuliere sector liepen daardoor terug, niettegenstaande de belangrijke inkomstenverhoging. De prijzen stegen als een noodzakelijk gevolg van de loonsverhogingen. De midden- en kleinbedrijven mochten de lasten hiervan niet alleen dragen, de inflatie zette voort.

Deze inflatoire ontwikkelingen mogen toch niet voortduren, met name economisch zwakkeren in de samenleving zullen hiervan in de eerste plaats de dupe worden. De Regering dringt aan op matiging, op beperking, zowel

• Vervolg op pag. 4

Herdenking bevrijding in 1965

Hierover zei de heer Smallenbroek:

Ik zou het op prijs stellen, indien de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zou willen bevorderen, dat op de scholen en speciaal de middelbare scholen de betekenis van de bevrijding wordt behandeld. Ik denk met name aan twee onderwerpen: aan de waarde van onze constitutionele monarchie en aan de waarde en de inhoud van onze parlementaire democratie. Ik meen, dat dit in deze tijd geen overbodige zaak is.

Meubileer-inrichting

ZANDBERGEN

MEPPEL · HOOGVEEN · OMMEN

Moderne woninginrichting

denken geweest en ook. Bondskanselier Erhard schijnt bezig te zijn iets in die richting uit te broeden. De Minister-President en de Minister van Buitenlandse Zaken zullen daarover in Bonn wel hebben gesproken. Het zal nog moeten blijken en wij zullen dus moeten afwachten hoe de nieuwe plannen er uitzien, voordat wij ons standpunt kunnen bepalen.

Ik wil hieraan nog een opmerking verbinden. Wij zullen daarbij naar mijn mening goed in gedachten moeten houden, dat we ons vandaag in Europa bevinden tussen twee vuren: het systeem-De Gaulle of een ander systeem. „Nog erger dan de ramp van het slagen van een Duits-Frans vriendschapsverdrag is de ramp van het mis-

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,— per jr. LCSSE VERKOOP f 0,20.

★ ★ Middenstand in zorg

De moeilijke situatie rondom de middenstand heeft bijzondere aandacht — terecht — overigens — ontvanger. Als er één groep is, aldus de heer Smal lenbroek (A.R.), die een groot deel van de extra lasten moet opvangen is het die groepering: vermindering van activiteiten inzake het kernbeleid, het zelf opvangen van de verhoogde A.O.W., het uitblijven van de zo nodige belastingverlaging, het opvangen van de klappen van de prijsverhoging en de twijfelachtige waarde van de prijsbindingsmaatregelen. Dat kan niet zo doorgaan.

De K.V.P. stelde dat zeer velen uit deze groep de laatste jaren bepaald geen evenredig aandeel in de stijgende welvaart hebben kunnen verwerven. Daarom is de keuze van 1 januari a.s. als datum van ingang der belastingverlaging bijzonder belangrijk. M.r. Beer nink (C.H.U.) somde eveneens een groot aantal moeilijkheden op waarmee de middenstand te kampen heeft en hij zag met name heil in een ontwikkeling op de wijze van het saneringsfonds voor de landbouw. Een idee reeds door zijn voorganger uitgesproken.

Het kabinet was voor deze kritiek niet doof en zegde toe:

1. verruiming van de bestaande krediet- en garantieregeling;
2. er zal een onderzoek worden ingesteld naar de structureel moeilijke positie van tal van ambachtelijke bedrijven;
3. de grenzen waar beneden de zelfstandigen geen A.O.W.-premie betalen zullen worden verhoogd;
4. de grens van het genieten van kinderbijslag zal worden verhoogd ten behoeve van de zelfstandigen;
5. de grens waar beneden men vrijgesteld is van premiebetaling voor de verzekeringswetten zal worden verhoogd.

Deze hulp betekent iets — maar het is de vraag of het voldoende is. De omzetten stijgen weliswaar, maar de nettowinsten, vooral voor de kleine zelfstandige (middenstand en ambachtsbedrijf) dalen.

★ ★ Dreigen

Als enige fractie van de mée verantwoordelijke fracties voor het beleid heeft de K.V.P. nu reeds een aantal dreigementen laten horen. Weliswaar niet van zorgwekkend karakter maar toch wel van die aard om de ontwikkeling op de voet te volgen. Niet zorgwekkend omdat bij de behandeling van het probleem van hulp met betrekking tot ontwikkelingsgebieden ook is gebleken van een stormpje in een glas water (men wilde de beoordeling van de grootte van de hulp afhankelijk stellen van een begrotingswijziging vóór 31 december — welke poging werd opgegeven na de motie-Smalenbroek).

Nadrukkelijk zei d.r.s. Schmelzer: „zonder zekerheid over een verroeping van de belastingverlaging zal het moeilijk zijn voor de K.V.P. om te stemmen voor de druk verzwaring (collegegeld, weggeld). En tevens te accepteren het definitief maken aan de huidige druk op sigaretten en benzine”.

Kennelijk gaat het alleen om de zekerheid, het kennen van een datum en niet om de vraag van het tijdstip waarop.

★ ★ Financiële zorgen

Het financiële debat is, vergeleken met vorige jaren minder uitvoerig geweest. Niet ten onrechte omdat dit de woordvoerders dwingt tot het zich bepalen tot de hoofdlijnen. Wellicht is het verstandig, nu algemene en financiële beschouwingen in één week worden gehouden dit door de fractievoorzitters te laten doen. Het aantal sprekers zou dan met een 6 tot 7 tal zijn verminderd.

De hoofdlijn bij het debat was naast de vraag — aldus de heer Kieft (A.R.) of de door de minister aangegeven weg wel voerde tot het doel, óók de doelstelling zelf acceptabel was. Gezien de moeilijke, zorggevendende situatie in de nationale financiële sector en de bijzonder weifelende toestand

HET gaat natuurlijk uiteindelijk om de knikkers en niet om het spel. Ik zal maar beginnen met dit gewillig toe te geven. Wat tenslotte telt dat is het tijdstip van de belastingverlaging, de hoogte van het kleuterschoolgeld en het aantal kerngemeenten. Deze en andere harde feiten vormen de inzet van het politieke bedrijf. Maar moet daarover nu zo grenzeloos ernstig om niet te zeggen vervelend gesproken worden als de vorige week bij de algemene politieke en financiële beschouwingen het geval was? We beleven natuurlijk financieel-economisch moeilijke tijden, landgenoten, maar aan de andere kant moeten we elkaar (om eens een belangwekkende uitspraak van de liberale heer Joekes uit zijn verband te rukken) nu ook geen rampen aanpraten. Wij zijn wat 's lands economie betreft nu niet direct aan een nationaal dronkemansgebed toe, wij maken ons veeleer druk om de verdeling en de groei van onze — natuurlijk betrekkelijke — welvaart. Dat is een zo gezegd tijdsverdrif dat men daarbij niet dodelijk serieus hoeft te zijn.

Ze waren er weer zowat allemaal. Bijna alle honderdvijftig volksvertegenwoordigers, vrijwel alle staatssecretarissen en stuk voor stuk alle ministers toen tenslotte ook Luns na zijn bezoek aan mistig Luxemburg behouden op Schiphol was geland. Op de piepkleine publieke tribune was nog plaats te over, maar in de vergaderzaal was het weer dringen. Vooral het steeds uitdijend korps staatssecretarissen zat zo ongeveer bij elkaar op schoot, omdat ons parlement in de naoorlogse jaren ten onrechte zijn historische vergaderzaal niet wilde prijsgeven voor een moderner onderkomen.

Ik zit nog altijd te wachten op het moment dat een doortastende staatssecretaris het parlement zijn gebrek aan gastvrijheid voor de voeten zal werpen door met een gerieflijke klapstoel in de vergadering te verschijnen, het geheel verpakt in een rood-witblauw foedraal met daarop in goud de woorden: algemene politieke en financiële beschouwingen. Als hij de aanschaf zelf te begroetelijk vindt, kan hij zich er een laten aanbieden door de nooit aflatende directeur van de staatsdrukkerij. Kom excellenties, wie durft? De Bloek van buitenlandse zaken lijkt mij er de man niet voor, en Grosheide van o.k. en w. ook niet zozeer. Geschikter lijkt mij de anti-revolutionaire

in de ons omringende landen, was het nodig dat ook de overheid met enige terughoudendheid op zou treden. Het evenwicht zowel tussen de export-inkomsten en de import-uitgaven als die tussen de nationale besparingen en de nationale besteding is vrij fors verbroken, mede na de loonexplosie 1964 en de daarnaast op gang gekomen investeringsexplosie (méér investeringen dan betaalbaar waren).

Als het gat in dit evenwicht — in 1964 rond 1500 miljoen gulden waarschijnlijk — moet worden gestopt zal de groei van de uitgaven op alle gebied — ook in de particuliere sector geremd moeten worden.

Omtrent de weg die de minister voorstelde konden de meeste sprekers zich niet op alle punten verenigen met des bewindmans zienswijze. De heer Kieft (A.R.) vond dat de minister de ruimte tot het uiterste had "uitge-

prijbreker van economische zaken Bakker, want die durft alles. De heer Bakker — u heeft het overal kunnen lezen — heeft zich behalve op de collectieve en individuele vormen van verticale prijsbinding nu ook op de franse taal geworpen. Een prachtig duo op het departement. Andriessen schrijft tussen de bedrijven door nog even een boek en Bakker leert frans. Zeer lofwaardig. Voor degenen die het nog niet tot in details weten vertel ik u aan de hand van het werkgeversorgaan „De Nederlandse Industrie” nog even het een en ander over het talenpracticum: „De cursussen worden gehouden in hotel 'Zeezicht' te Noordwijk. Het cursusgeld voor frans bedraagt f 700 en de pensioenkosten f 100 per week. De franse cursussen zijn vastgesteld van 14 september tot 8 oktober, van 22 oktober tot 6 november en van 9 november tot 3 december. Elke cursus begint op de maandagavonden van 17.00 uur af en wordt voortgezet op de volle dinsdagen, woensdagen en donderdagen.”

Kan de staatssecretaris die straks even vlot frans spreekt als nu fries dat nu declareren, vraag je je nieuwsgierig af.

Er waren in de Tweede Kamer maar eventjes veertien sprekers om hun licht over het kabinetsbeleid te laten schijnen. Ze hadden — in eerste termijn — twee volle middagen en een volle avond nodig om hun verhalen in de handelingen te krijgen. Het bleek dat de regeringspartijen nog steeds vertrouwen in hun regering hebben en dat de oppositie dat vertrouwen nog steeds niet heeft. Het is dus allemaal zoals het hoort, en wij kunnen gerust gaan slapen.

Maar, hoor ik u daar moppen, het kabinet heeft toch volgens Vondeling en nota bene ook volgens Schmelzer geen VISIE, moet men zich daar nu zomaar bij neerleggen? Ach, anti-revolutionaire vrienden, wat wil men? Je kunt toch zeker niet alles hebben. Politiek is de kunst van het mogelijke, zo heeft Smal enbroek vorige week nog eens bij hoog en bij laag verzekerd. Als je Luns hebt en je krijgt straks ook nog een sociaal minimum, moet je dan ook nog een VISIE hebben. Dat noem ik nu overvragen. Moet Marijnen, nu hij Biesheuvel al heeft nu ook nog een VISIE hebben? De Gaulle heeft behalve Pisani ook nog een VISIE, maar is dat nu zo ideaal? Wij hebben tenslotte nu altijd Zwolsman met VISIE en Verolme met VISIE en ook nog onze eigen Rippen met niet zo'n klein beetje VISIE en zelf hebben we langzamerhand allemaal TELEVISIE en daar

moesten we het maar bij laten want wat wil een mens nog meer.

Als ik u nu heb laten doorschemeren dat de algemene beschouwingen nogal vervelend waren dan wil dat natuurlijk niet zeggen dat iedereen even vervelend was. Bij de heer Vondeling kun je altijd wel op een onderhoudend betoog rekenen — al heeft hij zijn positie, zijn oppositie mee en al spreekt zijn schijnbaar wat kille betoogtrant niet iedereen evenveel aan — en ook de communist Bakker houdt als woordvoerder van een niet bestaand volksfront de welwillende aandacht gespannen zolang hij zich niet in de communistische dogmatiek verliest.

En verder heeft ook onze eigen heer Smal enbroek voor het nodige vuurwerk gezorgd. Het begon toen de a.r.-fractieleider, nadat de heren Schmelzer en Beer nink ons hadden voorgelaten dat de VVD als regeringspartner in het gebruik nog wel meevalt, de liberalen de les kwam lezen over hun optreden bij het REM-debat. Hij zei dat de onduidelijke houding van de VVD jegens de rechtsordeverstoorder niet dienstig geweest was voor de democratie en hij zei ook dat het huidige omroepbestel — ook al zou het nog verder ontsloten moeten worden — op geestelijke vrijheid gegrond is. Uit de VVD-banken klonk na deze opmerking enig hooggelach op, dat de lachers op de lippen bestierf toen de heer Smal enbroek (niet boos maar gegriefd, zo onthulde hij later) uitriep: Wie lacht daar? Dat neem ik niet!, en hij zich bereid verklaarde na tachtig jaar schoolstrif opnieuw de degenen te kruisen met de liberalen, nu over het etherbestel.

Toen de heer Geertsema op een later tijdstip de heer Smal enbroek slim van antwoord diende en deze tenslotte goeddeels met het betoog van de liberale fractieleider akkoord kon gaan, wierp de van radio en televisie bekende zuilenmepper mev. Van Someren-Downer met een paar interrupties olie op het heilig vuur van Smal enbroek. Mevrouw, riep hij zonder daarin de voorzitter te kennen, mevrouw u maakt het ons extra moeilijk. Mevrouw, u heeft het altijd over zuilen en dat vindt men in onze kring een beledigende aanduiding voor levensbeschouwelijke organisaties. Mevrouw, u moet eens in de etherhistorie van de dertiger jaren duiken, enzovoort.

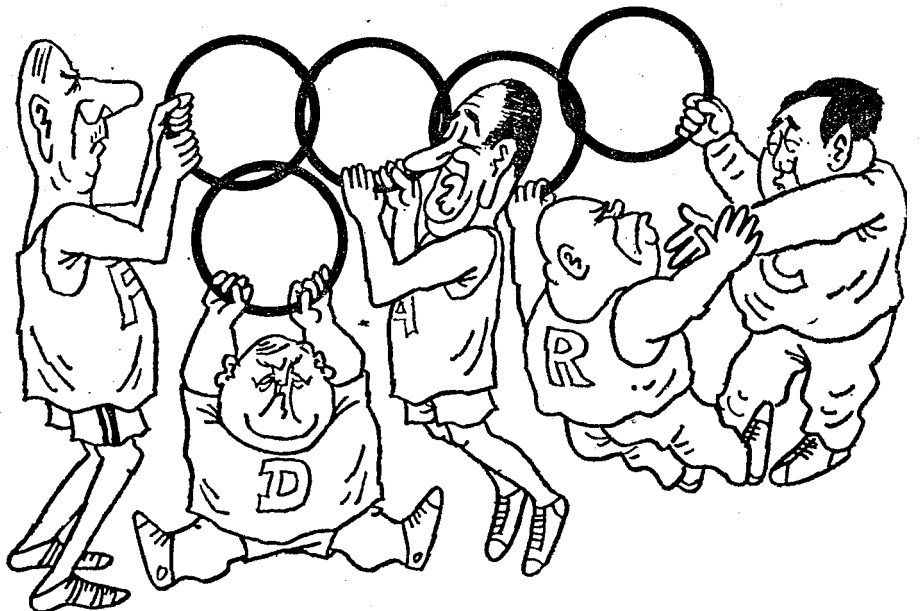
Hoe worden nu de Drentse emoties van Smal enbroek ontvangen? Het antwoord: heel verschillend. En daarbij lopen volgens een kleine particuliere enquête mijnerzijds de scheidslijnen dwars door de partijen. De liefhebbers van een koel en nuchter betoog zien in een zo'n anti-revolutionaire gemoedsaandoening al gauw een anachronistisch enthousiasme, maar degenen die al lang klagen dat het allemaal te gladjes toegaat zijn blij met zo'n staaltje van hartelijke en onbevengene politiek. De moraal hieruit die ook voor het hele terrein van kerk, staat en maatschappij opgaat: je kunt het niet iedereen naar de zin maken. P.

buit” zodat het financiële cijfergebouw bij het losraken van één steen, laat staan een der grondlagen, direct zou kunnen gaan wankelen.

„De ballon van de becijferde ruimte is tot het uiterste gespannen,” aldus de woordvoerder der A.R. fractie.

De heer v. d. Mei (C.H.U.) was er evenmin gerust op: de nieuwe methodes van de minister, scheppen die

geen ruimte, in feite zonder een juiste fundering? Slechts de heer Joekes (V.V.D.) stelde zich vierkant achter de liberale minister van financiën. En de heer Peschar, de knappe financiële deskundige van de P.v.d.A. aarzelde op verschillende punten de nieuwe methode van de minister te volgen. Voorts wees hij terecht op de groeiende ondoorzichtigheid van de begrotingspresentatie.

Olympische eensgezindheid . . .

INTERBONDS

GESPREIDE BELEGGING IN BUITENLANDSE OBLIGATIES.

Vermogen in laatste vier jaar verviervoudigd tot meer dan f 40.000.000.-

Beurskoers ca. f 731 per participatie. Uitkering over de periode 1.5.'63-30.4.'64: f 41,44 incl. f 4,84 belastingvrij uit gerealiseerde koerswinst.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders:

LABOUCHERE & CO N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

* * * Kabinet en Kamer

De verhouding tussen Kabinet en Kamer is beslist niet verslechterd — eer het tegendeel is het geval. De minister-president Marijn den Broek heeft duidelijke laten weten dat hem het gemeen overleg tussen Kamer en Kabinet zwaar weegt. En daarom de mening van de Kamer.

Op een tweetal punten kwam dit naar voren.

Er is een sterke neiging de belastingverlaging te vervroegen. De Kamer (met name de heer Schmelzer K.V.P.) had gewezen op het feit dat bij matiging van de loonsverhogingen een belastingverlaging enig soelaas zou kunnen brengen. De heer Smal lenbroek (A.R.) en de fractieleider van de C.H.U. meenden dat een reden tot vroegere verlaging ook te vinden is in een komende verzwaaring der lasten door de zelfstandigen (verhoging A.O.W.-premie zonder compensatie). De heer Beernink (C.H.U.) wilde, omdat de invoeringsdatum van de verhoging van de conjunctuur afhankelijk is, per maand of om de twee maanden duidelijk worden ingelicht over die ontwikkeling. De heer Smal lenbroek bleef het betreuren dat — hoewel in feite er sprake is van een „open datum” met betrekking tot de invoering — er geen coördinatie is tussen de A.O.W.-premieverhoging en de belastingverlaging.

Het andere punt is de komende vraag naar de grootte van de c.a.o.-lonen. Duidelijk hebber, zowel de Kamer als het Kabinet laten weten dat niet zij, maar het (totale) bedrijfsleven in eerste instantie de verantwoordelijkheid draagt voor de loonontwikkeling 1965. Maar het Kabinet en daarna de Kamer hebben de beslissing van dit bedrijfsleven te toetsen aan de gerechtigheid die beiden moeten betrachten ten aanzien van de gehele natie.

Overigens bleek niet onduidelijk dat ook op dit punt er nuance-verschillen liggen binnen het Kabinet. Minister Witteveen en zijn V.V.D.-fractie — bij monde van de heer Geertsema — leggen méér nadruk op een verkleining van de mogelijkheden tot loonsverhoging ook de C.H.U.-fractie voorzitter ligt wat in deze richting) dan b.v. de minister-president en de ministr van economische zaken de heer Andriessen (C.H.U.) blijkens diens rede tot de werkgevers.

Maar allen hebben een beroep op het bedrijfsleven gedaan, zich van de eigen verantwoordelijkheid bijzonder bewust te zijn.

Het is opvallend dat de oppositie — hoewel kritiek en soms harde kritiek op het regeringsbeleid in het algemeen werd gegeven, niet kwam tot duidelijke uitspraken noch met moties waarin een duidelijk verlangen was neergelegd. Ook niet over het loonbeleid: het enige was dat dr. Von deling een loonstop onaanvaardbaar vindt — maar zo denk ik er meer in de Kamer.

De resultaten van de loonexplosie 1964 zijn inderdaad niet om „erover naar huis te schrijven.” is het algemeen gevoelen van bijzonder veel werknemers. En deze ervaring zal hebben meegeteld. Prijsstijgingen en belastingvermeerdering romen dit in de praktijk te zeer af.

In de lagere loongroepen liggen de prijsstijgingen zwaarder bovendien dan daar boven.

De methode in het beleid van een vroeger kabinet — de heer Roolvink (A.R.) was daarvoor een harde vechter — geeft tenslotte gunstiger resultaten; al is de weg misschien wat moeilijker begaanbaar.

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W A FIBBE)

Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13 78 78 / 12 96 52

FOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton.

GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

Rede van de heer Smal lenbroek

• Vervolg van pag. 2

aan de kant van de lonen als aan de kant van de investeringen. Het loonvraagstuk behoort niet in de eerste plaats tot de competentie van de Kamer en het kabinet, het behoort in de eerste plaats tot de bevoegdheid van het georganiseerde bedrijfsleven. Ik meen, dat wij op dit moment sober moeten zijn. Ik zou gaarne zien, dat, wanneer te zijner tijd weer een loonontwikkeling duidelijk is geworden, van de zijde van het kabinet een nota over de loonontwikkeling aan de Kamer werd aangeboden, zoals ook verleden jaar is geschied.

Middenstand

Ik begrijp ook heel best, dat de overheid, in verband met de gevolgen, niet geheel aan de kant kan staan, maar ik meen toch, dat men het niet eenzijdig moet doen — en ik denk dan aan de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid —, doch dat men het loonen prijsbeleid direct coördineert en dat men zich daaraan houdt, want looncorrecties en loonsverhogingen mogen niet geschieden ten koste van de middenstand en de landbouw. Ik hoop, dat wij in Nederland gespaard blijven voor de gang van zaken in de jaren 1956 en 1957. De werkgelegenheid is een belangrijke zaak. Ik weet wel, dat er mensen zijn, die zeggen, dat een bepaald percentage werkloosheid niet zo erg is. Mijn ervaring is, dat dit altijd wordt gezegd door mensen, die zelf een zeer goed gewaarborgd bestaan hebben.

De overheid moet er zorg voor dragen, dat zij met haar beleid een goed overleg heeft met het georganiseerd bedrijfsleven. De overheid kan veel, maar niet alles. De laatste tijd hoor ik toch allerlei klachten over het overleg en ook over het gebrek daaraan.

Ik breng in herinnering een artikel, dat is opgenomen in het orgaan van het Verbond van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland, over het algemeen rustige mensen. Zij stellen toch maar in dit artikel:

„Samenwerking, gericht op een bepaald gebied, veronderstelt op zijn minst overleg, voordat in dat bepaalde bepaalde nieuwe elementen worden ingedragen; veronderstelt eveneens, dat in dat beleid een zekere samenhang bestaat. Aan dat overleg en die samenhang heeft het in het afgelopen jaar op verschillende punten ontbroken.”

Ik zal niet citeren wat allemaal nog meer in het artikel wordt opgemerkt, maar op het volgende wil ik nog wijzen, nl. dat dit onvoldoende overleg ook betekent een permanente verzwakking van de positie van de werkgevers en de positie van de werknemersorganisaties. De kruik gaat zo lang te water tot zij breekt.

A.O.W.

In het ambitieuze programma van het kabinet komt per 1 januari 1965 voor de verhoging van de A.O.W.-uitkeringen. Thans zal ik niet op de bijzonderheden daarvan ingaan en ook niet op de vraag, of het een sociaal minimum is. Ik constateer: per 1 januari een verhoging van de A.O.W.-uitkeringen. Het stond wel niet met zoveel woorden in het akkoord van Wassenaar en in de regeringsverklaring, maar het is de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid niettemin gelukt door stilzwingen van het kabinet en ook van de zijde van de Kamer, dat per 1 januari 1965 deze verhoging ingaat. Naar mijn mening is dit juist en ik aanvaard het op zich zelf gaarne. Ik wil wel zeggen, dat ik vroeger over deze zaak wel wat andere opvattingen heb gehad. Ik meende altijd, dat de A.O.W. veel meer moest blijven het bodempensioen. Nu kan men natuurlijk stellen dat het ook nog een bodempensioen blijft, maar ik dacht altijd in deze richting: een bodempensioen en een pensioen uit de bedrijfspensioenfonds. Nu, het laatste is voor een belangrijk deel mislukt; de economische ruimte werd gebruikt voor vrijwel allerlei andere doeleinden en ik meen, dat wij nu een verhoging van de A.O.W. in een welvaartssituatie, waarin vrij globaal gesproken verkeren, moeten accepteren voor onze bejaarden. Een moeilijkheid is de financiering. Het betreft een belangrijke verhoging van de premie en tegelijk een verhoging van de inkomensgrens tot f 12.000 waarvoor premie niet wordt betaald. De werknemers ontvangen een gedeeltelijke compensatie. Als niets gebeurt ten aanzien van de lonen, dan betekent dit, dat men in januari met een

loonzakje thuiskomt, waarin minder zit dan in het loonzakje van december. De zelfstandigen ontvangen per 1 januari geen „compensatie”. De schatkist draagt een bedrag van 150 miljoen bij. Deze wijze van financiering heb ik altijd bestreden. Ik zal deze thans niet weer uitvoerig behandelen, maar ik had gaarne gezien, dat bijdragen uit de schatkist, waar ik op zich zelf geen bezwaren tegen heb, komen via een kinderbijslagfonds, opdat zo mogelijk de A.O.W. haar verzekeringskarakter zo zuiver mogelijk zou kunnen bewaren. Ik begrijp niet, waarom het kabinet dat niet wil. Ja, ik begrijp het eigenlijk wel, maar ik ga er nu maar niet verder op in. Het gevaar is natuurlijk aanwezig, dat dan het beroep op de schatkist in die sector weer veel sterker wordt, maar principieel vind ik deze oplossing beter. De moeilijkheid is de premie; die moet nu eenmaal worden betaald. De zelfstandige met een inkomen van f 8.000 ontvangt per 1 januari een aanslag A.O.W.-A.K.W. van bijna f 1.000. Iemand met een inkomen van f 12.000 of hoger ontvangt een aanslag van bijna f 1.450 en iemand met een inkomen van f 6.000 ontvangt een aanslag van bijna f 720. Zo zou ik nog verder kunnen gaan. Bij een lager inkomen is het nog erger dan bij een hoger inkomen, omdat iemand met een lager inkomen minder geniet van de aftrekmogelijkheid bij de inkomstenbelasting en de loonbelasting. Kan dit alles nu zo?

Coördinatie

Men had dit naar mijn mening toch moeten coördineren: op 1 januari 1965 beide, A.O.W. en een mogelijkheid van een zekere belastingverlaging, opdat ten opzichte van die categorie van ons volk, waarbij het sociaal-economische evenwicht toch al verstoord is, enige compensatie zal kunnen worden geboden. Men moet ook de sociale volksverzekeringen bij brede groepen van ons volk niet impopulair gaan maken. Die kans zit er vandaag in. Hier had dus meer coördinatie tussen deze twee belangrijke beleidszaken tot stand moeten worden gebracht, met name omdat zij — hoewel het aanvankelijk niet zo was bedoeld — een gelijke prioriteit hebben gekregen.

Belastingverlaging

Ik noem geen bedrag ter zake. Ik vraag het oordeel over de suggestie van collega Schmelzer. Is dit conjunctureel mogelijk? Wanneer dit zou kunnen, moet in de eerste plaats aan de voet een voorziening worden getroffen. Ik ga hierop niet verder in: men begrijpt wel, dat dit voor mensen met een inkomen van f 2.700 eigenlijk geen dag langer kan wachten. Ik vind de positie van de ongehuiden in de voorstellen van het kabinet eigenlijk ook te karig. Ik weet niet of hier conjunctureel iets mogelijk is. Daarover denken de deskundigen verschillend.

Als het kabinet dit overtuigend niet wil, dan doe ik nog een andere suggestie. Is dan de verhoging van de inkomensgrens tot f 12.000 niet uit te stellen tot de invoering van de belastingverlaging?

Verder vind ik, dat de suggestie van de heer Schmelzer ten aanzien van de kleinere zelfstandigen ook goed moet worden gezien, en ook van de zijde van het kabinet met argumenten moet worden behandeld.

Belastingverlaging is op zich zelf een waardevolle zaak, vooral wanneer men op het standpunt staat — en op dat standpunt sta ik —, dat de particuliere ondernemingsvorm principieel de juiste is. Ik vind het dan helemaal geen gewenste situatie, dat er maar gespaard en gespaard wordt in de overheidskas, waardoor men de staatsschuld op een niveau kan brengen, dat toch eigenlijk niet strikt noodzakelijk is, vergeleken met vroegere situaties. Men is er echter niet mee klaar om te zeggen: die belastingverlaging is een beste zaak. Men kan het niet op zich zelf zien, zoals men de A.O.W.-verhoging ook niet op zich zelf kan zien, evenmin als de wegefinanciering en de mogelijkheden, die moeten worden geschapen voor de recreatie. Men kan de moeilijke positie, waarin de gemeenten verkeren met hun investeringen, b.v. voor het bouwrijp maken van de gronden, ook niet op zich zelf zien en zo zou ik kunnen doorgaan.

Ontwikkelingshulp

Ik heb er verleden jaar voor gepleit meer aan ontwikkelingshulp te doen. In onze welvaartsituatie wordt de afstand tot onze verre naaste altijd maar grote, in financieel-economisch opzicht dan. Ik ben erg blij, dat de jongeren in

Door dik en dun

De heer Smal lenbroek spreken- de over de belastingdruk zei, dat hij van mening was dat er in ons land, met zijn zo sterke bevolkingsaanwas, altijd een hogere belastingdruk zal blijven bestaan, dan in de ons omringende landen. Hij voegde hieraan toe:

Ik wil in dit verband nog één opmerking maken. Ik dacht dat op dit punt grote eenzijdigheden worden gepleegd. Ik ontmoet ze elke dag, de mensen, die alleen pleiten voor belastingverlaging als het één en het al, maar dan toch niet in de consequenties van het overige uitgavenbeleid van de overheid aanvaarden. Dat doet de heer Geertsema wel. Collega Geertsema is op dit punt consequent. Door „dik en dun” volgt hij hier het beleid van de Minister van inanciën. Ik wilde wel, dat hij dat ook eens deed door „dik en dun” andere bewindslieden te volgen.

Nederland var vrijwel alle richtingen deze goede zaak zo onder de aandacht brengen. Het getuigt van meelevens en meedenken in de publieke zaak.

Wij hebben nu een raad van advies. Brengt deze weleens rapporten uit en kunnen deze misschien ter vertrouwelijke kennisgeving voor de leden van de Kamer ter inzage worden gelegd?

Naast de taak, die op dit gebied voor kerken en particulieren bestaat, heeft de overheid duidelijk een eigen taak. Ik meen, dat de overheid deze eigen taak vandaag in haar beleid te gering ziet. Ik weet wel: er komt „enige uitbreiding” in bilaterale richting, hetgeen ik dan ook toejuich, maar ik meen, dat meer geld beschikbaar moet worden gesteld. Ik heb de indruk — uit de stukken en mededelingen, die Staatssecretaris Diepenhorst vorig jaar heeft gedaan —, dat het niet een zaak is van te weinig objecten, maar van te weinig geld. Ik zou gaarne zien, dat dit duidelijk uit de verf kwam.

Op het ogenblik ligt er bij de Kamer een wijziging van de begroting van Buitenlandse Zaken voor 1963. Daarin wordt 47 miljoen, die aanvankelijk voor ontwikkelingshulp was gevoteerd, overgebracht naar de algemene middelen. Comptabel gezien zal dit wel zo moeten, maar het bedrag zou ook naar een ander dienstjaar kunnen worden overgeschreven.

Ik dring er bij het kabinet op aan om deze zaak, die in de Kamer algemeen leeft en leefde: voorjaar 1963, najaar 1963 en thans weer, opnieuw te bezien. Er is een bedrag van 15 miljard aan inkomsten en uitgaven en wat doen wij voor deze zaak? Onvoldoende? Wij doen voor deze zaak in 1965 relatief minder dan in de achter ons liggende jaren. Ik vraag van het kabinet — hoewel het in Wassenaar tussen wal en schip is geraakt; ik begrijp dit niet; ik was er niet bij; dit is nooit goed opgehelder —, ik vraag van dit kabinet de genoemde 47 miljoen alsnog voor de ontwikkelingshulp te bestemmen.... Het is een minimum.

Woningbouw

Met betrekking tot de woningbouw wil ik mijn dank uitspreken voor de ontwikkeling, maar de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid moet drie dingen — eigenlijk meer, maar ik zal er drie noemen — bevorderen.

1. In zijn beleid zouden dusdanige wijzigingen moeten worden aangebracht, dat de doorstroming uit woningwetwoningen, waarin veel te veel mensen zitten, die er op grond van hun inkomen niet thuishoren, kan plaatsvinden.
2. Zij, die zelf willen bouwen en thans in een woningwetwoning wonen, dienen voorrang te krijgen bij het verlenen van een rijksgoedkeuring.
3. De woningwetwoningen zijn voor de categorie, waarvoor zij zijn gebouwd, in vele plaatsen te duur. Dit zal moeten worden bezien.

Ik zou dit de Minister in overweging willen geven. Hij is een machtig man, want hij heeft voor zijn beleid prioriteit nr. één.

Nog eens middenstand

Ik wil nog iets over de middenstand zeggen. Deze verkeert in een moeilijke positie. Ik meen, dat het evenwicht verstoord is. Hiervoor moet mijns inziens

• Vervolg op pag. 5

• Vervolg van pag. 4

speciale aandacht worden gevraagd, b.v. met betrekking tot meer mogelijkheden op het gebied van de voorlichting (vergelijk dit eens met de landbouw). Wij hebben op dit punt met een structureel vraagstuk te maken. Ik zou dus willen pleiten voor de instelling van een ontwikkelings- en saneringsfonds in samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven. Verder zou ik willen pleiten voor een soepeler prijsbeleid: de prijsvorming mag niet in de knel komen door een bepaald loonbeleid.

Bij de behandeling van de afzonderlijke begrotingshoofdstukken zal hier-

voor de A.R.P. 80 jaren tegen de liberalen heeft gevochten. Ik ben bereid op dit punt opnieuw de handschoenen te nemen en lachen terzake accepteer ik niet. Dit is voor ons een diep ernstige zaak. Er zijn duizenden mensen in ons land, die elke dag dankbaar zijn, dat er een omroepbestel is, waarbij zij terugvinden de relatie met hun eigen geestelijke denken. Dat hebben wij in Nederland nu. Moeten wij dat bestel, dat dus berust op eerbiediging van de geestelijke vrijheid, op de geestelijke verscheidenheid van ons volk, prijsgeven? Ik heb geen enkel bezwaar tegen uitbreiding, maar dan zal men moeten voldoen aan de objectieve normen, die de wet stelt. Zonder meer een aanval te doen op de huidige omroeporganisaties kan ik op grond van hetgeen ik zeide niet zo accepteren. Wij gevoelen nog steeds voor geestelijke verscheidenheid boven een kleurloos stelsel.

Men mag naar mijn mening de omroepverenigingen de situatie, waarin zij verkeren, niet kwalijk nemen. Dat is onze gezamenlijke schuld. Het is hier altijd weer vertraagd; het is vertraagd door een wetsontwerp niet in behande-

die wijst naar het beleid van onze Minister van Maatschappelijk Werk. Ik heb — dat is al enige jaren geleden — in een begrotingsvergadering van de commissie voor Maatschappelijk Werk op 31 oktober 1962 gesproken over het invalidenvraagstuk, over het gehandicaptenvraagstuk. Mevrouw Heroma-Mealink zal zich dat nog wel heel goed herinneren. Ik zal dit natuurlijk hier vandaag niet herhalen.

Ik had toen de instemming van alle aanwezigen onder leiding van uw voorganger, die mij vroeg een motie ter zake in te dienen. Dat heb ik toen niet gedaan, omdat er volledige overeenstemming bestond, ook overeenstemming met de toenmalige Minister van Maatschappelijk Werk. In een dergelijk geval vind ik een motie een overbodige zaak. Achteraf heb ik er spijt van, dat ik het niet heb gedaan, niet voor de oud-Minister van Maatschappelijk Werk, maar voor het beleid van vandaag. Dat gehandicaptenvraagstuk, dat minderheidsvraagstuk voor lichamelijke en geestelijke invaliden is niet alleen een vraagstuk van geneeskundige risico's en levensonderhoud. Dat vraagstuk is veel breder. Ik zal die nood hier niet schetsen. Dat is, geloof ik, ook niet nodig. Ik heb daar toen om prioriteit gevraagd. Daar was iedereen het met iedereen eens. Ik dacht, dat ik dit onderwerp hier ter sprake moest brengen, omdat het geen zaak alleen van de Minister van Maatschappelijk Werk is. Het is een zaak, waarbij meer ministers zijn betrokken. Wanneer ik

★ ★ ★ Hulp aan ontwikkelingslanden

Het is van belang de beslissingen rondom de hulp aan ontwikkelingslanden vast te leggen. De regering heeft het bedrag vergeleken met 1964, verhoogd met rond 30 miljoen gulden. Waarnaast de kwaliteit sterk verbeterd was (Bilaterale hulp w.o. aan Suriname en de Antillen). Vergeleken met de groei van het nationale inkomen is het totale bedrag — de heren Smallembroek (A.R.), Schmelzer (K.V.P.) en Vondeling (P.v.d.A.) hebben hiervoor bijzondere aandacht gevraagd — echter veel lager.

De motie-Vondeling eiste onverkort — óók voor 1965 reeds een aanmerkelijke verhoging. Hoewel de A.R. fractie het in veel opzichten met deze motie eens kon zijn, waren er toch verschillen. Bovendien speelde een rol het feit dat een verworpen motie-Vondeling méér nadelige gevolgen zou hebben dan een door de Kamer aanvaarde motie. Het resultaat was dat zowel de K.V.P. als ook de C.H.U. en toch ook nog de V.V.D. te vinden waren voor de A.R.-motie. Het onderscheid tussen de teksten van de motie was nogal subtiel. Maar de achtergrond heeft de heer Smallembroek, gesteund door de overige fracties wel duidelijk gemaakt:

1. Dr. Vondeling wilde in het zorgjaar 1965 reeds een belangrijke (= ± 100 à 150 miljoen) verruiming. De A.R. fractie wenste ook belangrijk meer hulp maar voor de jaren

op wel nader worden ingegaan. Belangrijk is een goed en regelmatig overleg. Nog belangrijker echter is een herstel van het geschokte vertrouwen. Laten de bewindslieden proberen hieraan alles te doen, opdat een goed en regelmatig overleg plaatsvindt.

Wegenplan

Het rijkswegenplan als zodanig heeft onze hartelijke instemming. Dit is ook weer een zaak van financiering. Ik zou het niet willen zoeken in de richting van tolleren en ook niet in de richting van weggelden.

Het mag toch niet voorkomen, dat wij voor de tweede maal een „Floris Vos” in de Tweede Kamer krijgen. Ik dacht, dat men hier de klok terugzet; hier zal een andere financieringswijze moeten worden bedacht. Wij willen gaarne constructief meewerken aan alternatieven bij de behandeling van het komende wetsontwerp.

Omroepbeleid

Over het radio- en televisiebeleid wil ik drie opmerkingen maken. Ik acht het fout, dat van de zijde van hen, die niet behoren tot de tegenwoordige omroeporganisaties, altijd weer de schuld van de fouten van het omroepbestel gelegd wordt bij die organisaties. De schuld ligt bij kabinetten en parlement. Deze zijn oorzaak, dat er geen wettelijke regeling tot stand is kunnen worden gebracht. Er ligt bij de Kamer nog een wetsontwerp, dat nog niet in behandeling is geweest. Wanneer er een wettelijke regeling was, zaten wij in de openheid. Dat er geen wettelijke regeling is, is niet de schuld van de bestaande omroepverenigingen. Dat er geen open bestel is, is hun schuld niet. Ik hecht eraan hier te verklaren, dat wij ook voorstanders zijn van een omroepbestel, met openheid.

Ons omroepbestel is gebaseerd op eerbiediging van de geestelijke vrijheid in onze samenleving. Wil men daarom lachen? Dat omroepbestel van vandaag vergelijk ik in beginsel met het onderwijsbestel. Zij zijn beide van dezelfde structuur, een structuur, waar-

ling te nemen en door de instelling van de pacificatiecommissie en andere commissies. Dat wettelijk bestel kan niet door de omroeporganisaties worden bevorderd; dat zal door ons moeten worden gevormd.

Reclame in de t.v.

Door mijn fractie is de aankondiging van reclame in de televisie geen principiële zaak. Wij zijn tegenstanders van commerciële televisie. Reclame in de televisie is een beleidszaak en het hangt van de vormgeving af, waarbij wij op het standpunt staan, dat inschakeling van de pers een uiterst belangrijke en noodzakelijke zaak is wegens de belangrijke publieke functie van de pers.

Nederland is niet gediend met uniformiteit. Nederland is gediend met verscheidenheid, ook in de pers. Zo ligt het en zo is het in overeenstemming met onze geestelijke, zedelijke structuur, met ons patroon; ook wanneer men daartegen is, zal men dit hebben te eerbiedigen. De heer Vondeling heeft dat gisteren ook duidelijk gezegd: grote bedenkingen tegen confessionele partijen, maar ik eerbiedig het bestaan van die partijen. Zo vraag ik ook in een omroepbestel en in het perswezen eerbiediging van die geestelijke verscheidenheid. Als de handhaving van de pers onmogelijk wordt gemaakt door reclame in de televisie te brengen, ligt dit vraagstuk voor mij wat anders. Het is voor mij dus een beleidsvraagstuk.

Gehandicapten

Tenslotte heb ik één punt in de Troonrede gemist, nl. een opmerking,

het nu weer alleen bij de behandeling van de begroting van Maatschappelijk Werk ter sprake zou brengen, valt het weer tussen wal en schip. Wanneer de betrokken ministers nu nog eens doorlezen de wensen, die toen in de Kamer zijn geuit, kan daarop wellicht morgen een antwoord worden gegeven, opdat dit brandende minderheidsvraagstuk in verband met de nood, waarin mensen verkeren, ook meer onze aandacht krijgt. De overheid kan hier in de dienstverlenende sector van alles doen.

De heer Smallembroek eindigde zijn rede aldus:

Ik hoop, dat dit kabinet, dat in het afgelopen jaar zulke belangrijke dingen heeft gedaan voor de handhaving van de constitutionele monarchie, in gemeen overleg met de Staten-Generaal werkzaam mag zijn. De anti-revolutionaire Tweede-Kamerfractie zal daarbij haar parlementaire plicht doen in het besef, dat wij hebben medegewerkt aan de totstandkoming van dit kabinet en ook in het besef van de bijzondere vertrouwensband met onze geestverwanten in dit kabinet.

God zegene u allen bij uw belangrijke arbeid.

ná 1965, terwijl in 1965 begonnen moest worden met een flinke aanloop.

2. Dr. Vondeling volstond met het „vragen” van overheidssubsidie voor (belangrijke) activiteiten van particuliere zijde, terwijl de motie-Smallembroek wilde dat dit laatste „moest” gebeuren.

Het kabinet bleek welwillend hier- tegenover te staan, evenals de V.V.D. al was daar „pijn in hun hart”. Het was duidelijk — gezien de redenen van hun afwijzing van de motie-Vondeling — dat zij zich zwaar gebonden achten aan „hun” minister van financiën en diens belastingverlaging.

GOUDA

„IN DE GOUDEN CHRONOS”

Koopt bij Antoon v. Boven v.h. v. d. Berg

Double damespolshorloge,	10 st. 2 jr verzekerd v.a.	27.50
Chroom jongens- en herenhorl.	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	29.75
Enicar pracht horloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	57.50
Gouden dameshorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	62.50
Gouden herenhorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a.	95.—
Wekker,	1 jaar garantie, v.a.	7.75
Klokken (elektrisch)	1 jaar garantie, v.a.	26.—

Grote keuze gouden ringenhangers, ook munten of dierenriem, armbanden, boogcolliers.

GOENENDAAL 16 - TELEFOON 5196 - GOUDA
Taxatie en inkoop van goud, zilver en diamanten

Voor het behoud van uw huis en speciaal voor het houtwerk is het noodzakelijk dit regelmatig van een nieuwe verflaag te voorzien.

Grijp dan gelijktijdig de kans om uw interieur door moderne toepassing van kleuren door een VAKMAN radicaal te wijzigen.

Wendt u zich daarom tot:

BLOOT'S
schildersbedrijf

G. van Genderen

GOUDA - RHIJNVIS FEITHSTR. 8 - TEL. 01820-3156

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

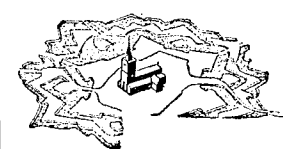
Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

't-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

Aannemingsbedrijf HARM FOKKENS NAARDEN N.V.

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

Firma A. v. d. Meer & Zoon

AANNEMERSBEDRIJF

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD

Hofstraat 7 - Telefoon 01740-4239

HONSELERSDIJK

OCEAN N.V. DIEREN
PATENT OCEAN KEERKLEP
PATENT OCEAN AFSLUITER
WETT. OCEAN GED.
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Aandacht voor Charles Helou de nieuwe president van Libanon

LIBANON neemt een bijzondere plaats in in de kring van Arabische landen. Dat komt voor een belangrijk deel door zijn geografisch gunstige ligging, maar ook door de samenstelling van zijn bevolking. Er hebben zich in dat land wel moeilijkheden voorgedaan, maar die behoren nu toch echt wel tot het verleden. Men

zal zich herinneren, dat de situatie in Libanon nog niet zo heel lang geleden zo kritiek was, dat Amerika zich genoodzaakt zag, mariniers bij Beiroet aan land te zetten om een burgeroorlog te voorkomen, die een ongunstige invloed zou hebben gehad op de gang van zaken in het Middenoosten.

Het land vraagt opnieuw de aandacht, nu Charles Hérou tot president is benoemd. Zijn verkiezing getuigt van het streven van zijn voorganger, generaal Fouad Chéhab, zijn ambt over te dragen aan een op democratische wijze gekozen opvolger. Zij vindt plaats in zuiver „chehabistische” stijl: op kalme, solide en snelle manier. Binnen een week liet de meerderheid van het parlement, die generaal Chéhab een nieuw mandaat wilde verstrekken, zich overtuigen van de noodzaak, een opvolger te kiezen. De oppositie, die niet in staat was, een kansrijke tegenkandidaat te stellen, schaarde zich achter Hérou, die men te Beiroet reeds de kandidaat van de unanimité noemde. Hij kreeg in het parlement 92 van de 99 uitgebrachte stemmen.

Na het presidium van Chéhab, die zich van de eerste dag van zijn zesjarig bewind boven de partijen stelde, was er immers geen kwestie meer van het stellen van meerderheids- of clankandidaten. Het Libanese parlement wilde voortaan zijn keus laten vallen op een man zonder politieke of economische bindingen. Hérou heeft heel zijn carrière als journalist, advocaat, minister en de laatste twee jaar als president van het Nationaal toeristen-bureau zijn krachten gewijd aan zaken, waarmee de grote meerderheid van de Libanezen zich kan verenigen.

In 1950 trad hij af als minister van justitie omdat de politie weigerde bevelen uit te voeren die de belangen van een groep machtige regeringsgezinde politici zouden schaden. Enige jaren later toen het land aan de hartstochten van een burgeroorlog dreigde te worden uitgeleverd, weigerde Hérou partij te kiezen, op gevaar af van zich te compromitteren bij zijn maronietische geloofsgenoten. Verschillende van zijn tegenstanders verdachten hem er toen van, dat hij zich door zijn neutraliteit kansen op de politieke macht wilde scheppen.

De Libanese regering staat voor een moeilijke taak. De thans uitgewerkte plannen voor economische ontwikkeling moeten onder het presidium van Hérou worden uitgevoerd. Nu reeds kan men volgens Le Monde de moeilijkheden ontwaren, waarop deze zal stuiten. Een sociale politiek van planning en industrialisatie zal zich slecht verdragen met het in Libanon heersende extreme liberalisme. Maar nu het socialisme overal in het Middenoosten terrein lijkt te winnen zal het een der belangrijkste taken van de nieuwe president zijn, zijn land zowel in politiek als in economisch opzicht gelijke tred te doen houden met de andere Arabische landen.

Willekeur zegevierde op

DE conferentie van de niet-gebonden landen, die vorige week in Caïro werd gehouden, zou nooit zo de aandacht hebben getrokken, als de organisatoren er van niet besloten zouden hebben, premier Tsjombe van Kongo als persona non grata te beschouwen. We nemen onmiddellijk aan, dat het ook in de bedoeling van gastheer president Nasser van Egypte heeft gelegen, om de conferentie van zoveel mogelijk belangstelling in de wereld te verzekeren. Er is echter reden om aan te nemen, dat de publiciteit rondom de „behandeling” die hij de regeringsleider van een bevriend Afrikaans land deed ondergaan, ook door Nasser niet werd gewenst. Niet alleen werd de aandacht gevestigd op de willekeur, waarmee men in bepaalde Afrikaanse landen in allerlei opzicht te werk pleegt te gaan. Ook werd duidelijk gedemonstreerd, dat bij het verzenden van uitnodigingen voor de conferentie niet zo nauw werd gekeken. De enige eis, waar men aan moest voldoen was: geen banden te onderhouden met de westelijke mogendheden. Hoe meer anti-westers de instelling, hoe beter de kans op deelneming was. De niet-gebondenheid gold slechts naar een zijde. Een man als Tito, die de huidige politiek van de Sowjetunie vrijwel volledig steunt, behoorde tot de voornaamste figuren ter conferentie. Een bijzonderheid is in dit verband overigens ook nog, dat de eerste conferentie van de niet-gebonden landen in Belgrado werd gehouden, de hoofdstad van Tito's Joegoslavië.

WONDERLIJK

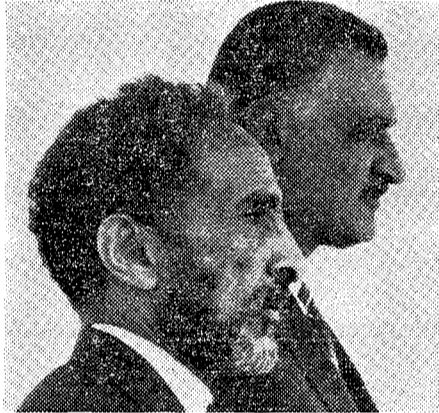
Landen als Maleisië, die tegen een van de grote westelijke mogendheden moeten leunen om hun nationale zelfstandigheid te kunnen verdedigen tegen niet-gebonden landen als Indonesië, schitterden op de conferentie door hun afwezigheid.

Zij konden worden aangevallen, maar zij waren niet in de gelegenheid, zich te verdedigen. In bijzondere mate geldt dit voor de staat Israël, die niet alleen bij westelijke mogendheden steun heeft gezocht om te voorkomen, dat het door zijn Arabische buurlanden van de kaart werd geveegd. Het ontbrak er nog maar aan, dat men vertegenwoordigers van de in Caïro gevormde „Palestijnse regering in ballingschap” had uitgenodigd om naar de conferentie van niet-gebonden landen te komen. Maar voor het overige werden er verklaringen afgelegd en besluiten genomen, die voor de Israëliëse regering nu niet bepaald geruststellend zijn. Het was op zichzelf dan ook al wat wonderlijk, dat Kongo ook dit jaar behoorde tot de landen, die een invitatie kregen voor de besprekingen in Caïro.

Per slot van rekening voldeed dit land sinds Tsjombe het premierschap op zich had genomen, niet langer aan de eisen, die Nasser, Tito en president Nkrumah van Ghana voor toelating tot de conferentie hebben gemeend te moeten stellen. Het moet dus van het begin af voor deze mensen al hebben vastgestaan, dat dit probleem vanzelf zou worden opgelost.

PIJNLIJK

Eerder in dit jaar was men er op de conferentie van Afrikaanse landen ook al in geslaagd, Tsjombe buiten de deur te houden. De Kongolese premier was toen vast van plan, toch naar de besprekingen te gaan, of men hem nu wil-

Haile Selassie en Nasser. Twee Afrikaanse staatslieden. Twee werelden.

de toelaten of niet. Op het laatste ogenblik nam hij echter het besluit, in Kongo te blijven. Hij had een zeer redelijk excuus, want de situatie in zijn land was van dien aard, dat zijn aanwezigheid in Kongo op dat ogenblik bijzonder gewenst was. Wellicht hebben de organisatoren van de conferentie gedacht, dat Tsjombe als puntje bij paaltje zou komen, opnieuw een soortgelijke houding zou aannemen.

Hoe dan ook, toen de premier zich al in het vliegtuig bevond, dat hem naar Caïro zou brengen, stuurde Nasser een telegram aan de Kongolese president Kasavoebou, waarin hem te verstaan werd gegeven, zelf maar naar Caïro te komen omdat premier Tsjombe als een ongewenste gast zou worden beschouwd. Kasavoebou antwoordde kort maar krachtig, Tsjombe als zijn vertegenwoordiger te hebben aangewezen en te verwachten, dat de premier in Caïro geen moeilijkheden in de weg gelegd zouden worden. Men kent de rest van de geschiedenis. Tsjombe bracht vier bijzonder pijnlijke dagen in de Egyptische hoofdstad door. Later verklaarde hij in Parijs, waarom hij zich dit alles had laten welgevalen.

OVERROMPELD

Naar de mening van Tsjombe was president Nasser van Egypte — daartoe ongetwijfeld aangemoedigd door zijn Algerijnse, Ghanese en Joegoslavische collega's — er op uit, Kongo te dwingen de diplomatieke betrekkingen met zijn land te verbreken. Een dergelijke breuk zou de Egyptische president in staat hebben gesteld, openlijk de zijde te kiezen van het communistische tegenbewind in Stanleystad, dat enkele

NEGATIVISME VIET

maanden geleden door Gbenje en Soumialot werd geproclameerd. We kunnen niet beoordelen, of dit inderdaad de opzet is geweest. Als het waar is, dan moet er iets mis gelopen zijn in de berekeningen van Nasser. Want als er iets zeker is dan is het toch in elk geval het feit, dat de Egyptische president er niet op gerekend had, dat premier Tsjombe zich als ongewenste gast in het hol van de leeuw zou durven wagen. Hij overrompelde de Egyptenaren in het holst van de nacht. En hij dwong hen, stappen tegen hem te ondernemen, die in de moderne geschiedenis van de diplomatie 'onder vrienden' nog nooit zijn voorgekomen.

Verderend is de situatie slechts voor de Egyptische president geweest en voor de staatschefs en regeringsleiders van niet-gebonden landen, waar

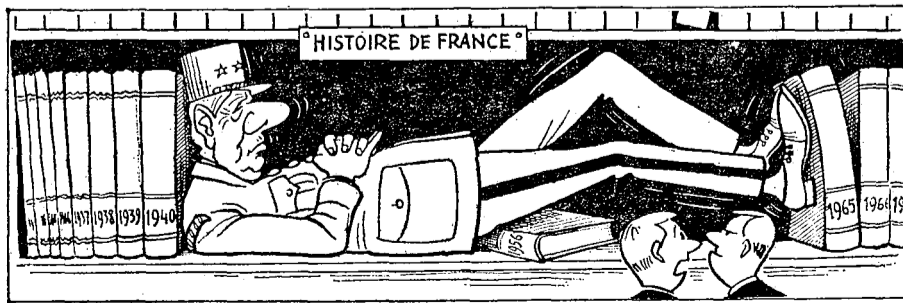
UIT PARIJS EN PARIJS

Positie christelijke

IN het Gereformeerd Weekblad van 9 oktober 1964 zet prof. Van der Kooij zijn artikelen-serie (die wij voor zover verschenen ook in de Documentatiedienst opnamen) voort met een artikel getiteld „Instrumenten der gerechtigheid”. Daarbij wijst de schrijver er op, dat de privaatrechtelijke organisaties en verbanden eveneens geroepen zijn tot het bevorderen van de gerechtigheid in de samenleving.

Over de positie van de christelijke partij zegt hij het volgende:

„Een bijzondere en zeer belangrijke plaats wordt voor wat betreft het zoeken naar de „inhoud” der publieke gerechtigheid, ingenomen door de christelijke politieke partij. Want deze heeft, anders dan de maatschappelijke organisaties, rechtstreeks en volledig te maken met de vormgeving aan het overheidsbeleid. Het is van groot belang dat de gemeentelieden van onderscheidene kerkelijke herkomst zich verenigen, om gezamenlijk een christelijke politieke partij in het leven te roepen en te houden, teneinde hun bijdrage aan de concretisering van het schriftuurlijk beginsel der gerechtigheid op het publieke terrein van de verhouding tussen overheid en samenleving te geven. Helaas leert de ervaring, dat de politieke partij even gemakkelijk door gelijksoor-

„Hij wenst een grote plaats in de Franse historie...”

EERSTE KAMER

De nieuwe Drankwet

HET is alweer ruim acht maanden geleden, dat het wetsontwerp „Regeling van de uitoefening van de bedrijven en de werkzaamheden, waarin of in het kader waarvan alcoholhoudende drank wordt verstrekt (Drank- en Horecawet)“ de Tweede Kamer passeerde.

Thans was het de beurt van de Eerste Kamer om dit wetsvoorstel nader te bestuderen. Stemde in de Tweede Kamer twee leden van de A.R. fractie tegen, in de Eerste Kamer was het de heer Algra, die zijn stem aan het wetsvoorstel onthield.

De senatoren zijn bij de behandeling van dit wetsvoorstel beslist niet over één nacht ijs gegaan. Door vrijwel alle sprekers werd uitvoerig stil gestaan bij de historie van de drankwet. Het is helaas niet mogelijk in de beschikbare ruimte in ons blad uitvoerig op alle sprekers in te gaan.

Treffend was wel, dat de heer In 't Veld (P.v.d.A.) zei, dat het ellende-dinken aan het eind van de vorige en begin van deze eeuw plaats had gemaakt voor het welvaartsdrinken. Hij sprak hierover zijn grote bezorgdheid uit, ook ten aanzien van het moderne verkeer. De senator zei verder: „wanneer de stijgende welvaart ten dele wordt omgezet in een toenemend drankgebruik en wij komen steeds meer in de sfeer van „elke dag een borrel“ en „het bier is weer best“, kan dit bijdragen tot een geestelijke vervlakkings, die op de toenemende spanningen in de wereld niet het juiste antwoord geeft. Wij willen niet alleen geen verslapping in de strijd tegen het drankmisbruik, maar ook waakzaamheid met betrekking tot de stijging van het drankgebruik in het kader van de toenemende welvaart. Dan menen wij, dat wat de minister ons thans voorlegt in beiderlei opzicht te kort schiet. Het wetsontwerp is gebaseerd op de overweging, dat het maximumstelsel zich zelf heeft overleefd en daarmede ook de grondslag van de onderscheiding tussen vergunningen en verloven-A is ontvallen. Men zou met dit wegvallen van twee belangrijke grondslagen, waarop de huidige geveging steunt, nog vrede kunnen hebben, als de minister kwam met een duidelijk plan, dat minstens zoveel resultaat in uitzicht stelt als wat wij nu hebben.

Namens de A.R.-fractie sprak prof. De Gaay Fortman. De senator zei, dat het wetsontwerp belangrijk is, omdat het ligt op het terrein van de geestelijke volksgezondheid, die blijvend onze aandacht moet vragen. Dat dit niet door iedereen wordt onderschreven, bleek uit het onlangs aan de senatoren toegezonden blad „Gedistilleerd, wijn, bier en frisdranken“. Professor De Gaay Fortman maakte de Kamer attent

Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman

op de volgende zin: „Immers in 1924, dus 40 jaar geleden, was er van drankmisbruik al geen sprake meer“. En hij vervolgde: „Daaraan gaat vooraf een mededeling, dat in de senaat vele leden zich kennelijk moeilijk kunnen losmaken van het verleden, toen er in ons land inderdaad sprake was van drankmisbruik, maar dat, met uitzondering van de oudere senatoren, zij dit maatschappelijk kwaad slechts uit overlevering kennen“.

De A.R.-senator had hierop een andere visie, want zei hij: „wat 'oudere senatoren' zijn, is niet onmiddellijk duidelijk. Waarschijnlijk is niet bedoeld het zo te lezen 'senatoren, die ouder zijn dan oud', maar dan nog: mag ik mij zelf tot die oudere senatoren rekenen? In ieder geval heb ik in mijn jeugd openbaar drankmisbruik nog meegemaakt. Ik kan mij nog heel goed herinneren, dat in de stad, waarin ik mijn jeugd heb doorgebracht, Dordrecht, op zaterdag en zondag openbare dronkenschap inderdaad openbare dronkenschap was en veelvuldig voorkwam.

Dat is veranderd. Misschien zou men kunnen zeggen, dat er een zekere verschuiving is van openbaar naar besloten dronkenschap, maar hoe dit ook zij, dat r thans van drankmisbruik geen sprake meer zou zijn, lijkt mij niet te verdedigen. Men zou het misschien nog sterker kunnen zeggen: van drankmisbruik zal helaas altijd wel gesproken kunnen worden.“

Vervolgens belichtte prof. De Gaay Fortman de historische ontwikkeling en wees met name op de toestand van de Armenwet in 1854 — die hij een politieke wet durfde te noemen — en de Drankwet in 1881, die naar zijn mening één van de eerste sociale wetten is, naar strekking en bedoeling. Hij zag in het tijdsverloop waarin deze wetten tot stand waren gekomen een duidelijke maatschappelijke ontwikkeling.

Tenslotte zei de A.R.-senator: „dat het gebruik van alcoholhoudende drank volstrekt verboden zou zijn, kan ik niet inzien. Mij persoonlijk heeft altijd veel gezegd, dat het Avondmaal, door de Heer zelf ingesteld, als essentieel teken naast het brood de wijn kent. Ik respecteer hem of haar, die uit solidariteit van het gebruik van dranken als deze volstrekt afziet. Voor mij zelf ben ik er van overtuigd, dat die solidariteit evenzeer kan blijken in een levensgedrag, dat laat zien, dat men ook deze dranken verantwoord en vreugdevol kan genieten“.

In zijn antwoord zei Minister Veldkamp, dat prof. De Gaay Fortman er terecht op had gewezen, dat alcoholhoudende dranken als alle goede gaven een opgave zijn. De bewindsman zei voorts: „Goede zeden zijn beter dan goede wetten, al kunnen wij goede wetten — en ik meen, dat deze er een is — niet missen. Ik zou een dringend beroep willen doen op degenen, die zo grote bezwaren in deze Kamer naar voren hebben gebracht om naar aanleiding van hetgeen ik heb opgemerkt die bezwaren opnieuw te overwegen en ik hoop, dat het daardoor mogelijk zal worden, dat het wetsvoorstel ook in deze Kamer de meerderheid krijgt, waardoor wij spoedig in Nederland een goede, overzichtelijke en ook uit sociaal-hygiënisch oogpunt verantwoorde nieuwe drankwetgeving zullen krijgen. Laten wij niet van de wet vragen wat de wet niet geven kan, maar wat wij mensen zelf moeten doen.“

hgr.

Conferentie van Caïro

Een woedende Tsjombe bij aankomst in Athene. Hij mocht niet landen in Caïro.

thans nog parallel lopen, trachten de Afrikaanse landen voor hun karretje te spannen.

Op de conferentie van niet-gebonden landen te Caïro is een soortgelijke ontwikkeling te bespeuren geweest. Zo is Indonesië er in geslaagd, de conferentie

te laten uitspreken, dat zij alle kolonialistische en neo-kolonialistische praktijken, die in diverse delen van de wereld worden bedreven, veroordeelt. Deze zinsnede slaat op Maleisië. Is zij echter niet in veel sterkere mate op Indonesië zelf van toepassing? db

Persbericht van het Centraal Comité

In verband met zijn verkiezing tot voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie heeft de heer J. Smallembroek in de vergadering van het Centraal Comité van de A.R. Partij, die 10 oktober j.l. te Utrecht gehouden werd, zijn functie van ondervoorzitter der partij neergelegd. De aftredende blijft namens de A.R. Tweede Kamerfractie ingevolge de statuten met adviserende stem deel uitmaken van het Centraal Comité. De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, wenste de heer Smallembroek geluk met zijn aanwijzing door de fractie tot haar voorzitter en sprak vertrouwen uit in het beleid van de Kamerfractie.

Het Centraal Comité besloot het Partij Convent bijeen te doen komen op 31 oktober te Utrecht. De financiële jaarstukken van 1963 en de begroting van de A.R. Partij voor het jaar 1965 zullen daar aan de orde worden gesteld.

Het Centraal Comité heeft vervolgens de politieke situatie diepgaand besproken. Daarbij werd o.a. bezorgdheid geuit over de positie van vele middenstanders in het kader van de komende premie-verzwaren A.O.W. en A.W.W. en betreffende het prijsbeleid.

De voornemens van het kabinet inzake het industrialisatiebeleid kregen ruimschoots aandacht.

Ook de moeilijkheden rondom de financiering van het overigens toegejuichte Wegenfonds werden besproken.

Inzake het radio- en televisiebestel werd aangedrongen op de spoedige totstandkoming van een nieuwe wettelijke regeling.

Het Centraal Comité nam met waardering kennis van het aannemen van de motie-Smallembroek betreffende de hulp aan de ontwikkelingslanden.

De ledenwerfactie van de partij bleek een goede start te hebben gemaakt.

...terreer heerst. En t...stref: de gebeurtenis...wek hebben zijn pe...e in...stad eerder versterkt...vergeen niet wegneemt...de in Kongo allerminst

GATIEF

...de wijze, waarop men...heeft behandeld ook...er de aandacht geves-

HOOGTIJ

...illen van mening, die...hebben geheerst. De ne...ieve van de conferentie en...vegen, die in Caïro waren...tegen, is er in het volle dag...t gader, die het communi...i lees...afloop van de bespre...gen gegeven, moet heel veel...eite n...er iets positiefs, iets...stru...te vinden. Veelzeggend...lat...ar als keizer Haile Se...sie, van Ethiopië, naar huis...gegat de besprekingen het...ist...iden bereikt. Tot voor...t wien om aan te nemen, de...op onnavolgbare wijze...vas...een matigende invloed...te...op de gang van zaken in...ika...p blijkt helaas ijdel te...L...maar zeker gaan Afri...n...leden, wier belangen

DIERK

de partij

...rige oordelen wordt...re...de maatschappelijke...rgs...Naar mijn mening...no...kerk en de gemeente...it...niet aan de partij be...gan...lijk zou de christelij...ke...nul en gener waarde...rijn...zij zich in hoogmoed...ring...voor speciaal van God...it...instrument bij alles...at...Deze verzoeking komt...sch...alleen tot de partij, ge...lijk...menen, maar even...joed...christelijke organisa...ies...telijke school, de kerk...net...rediking, en ons allen...niemand uitgezonderd...De...lijke maatschappelijke...rg...en de christelijke poli...ieks...behoren tot het door...ne...en geschapen instu...ne...dat de beleving der...re...in de samenleving...no...dienen.

...dat óók wat de partij...gemeente er goed aan...loet...de beoordeling van...na...zekere beperkingen op...e...verband houden met...et...kter van de partij en...nie...waarin zij verkeert...Vo...ontbreekt daar wel...e...n...Maar daarover in...en...artikel, dat dan het...ads...in deze reeks, die...n...een zestal is uitge-

„Regeringsfracties” niet uit elkaar gegroeid

'T IS MAAR EEN VRAAG...

★ Het overleg tussen Kabinet en Kamer heeft misschien voor het oog niet zo heel veel spectaculaire zaken opgeleverd. Toch moet men met deze conclusie wat voorzichtig zijn. Hoewel er ditmaal in drie dagen veel gesproken is — de algemene en financiële beschouwingen zijn tegelijk gehouden, hetgeen overigens niet geheel voldaan heeft, maar daarover later — is het niet een „praat-debat” geworden.

De onderlinge verhoudingen tussen de fracties die dit Kabinet welgevend zijn, zijn er wat de sfeer betreft niet slechter op geworden. Integendeel: bestaan de dreigende controversen zijn openhartig besproken.

De A.R. fractieleider, de heer Smal lenbroek had om twee zaken geen doekjes gewonden: de houding van de V.V.D. inzake de REM en de grievende,

hun voorschreef. Het vechten van mevr. Van Someren Downer (V.V.D.) tegen de „zuilen” mocht dan niet betekenen dat de omroepverenigingen op levensbeschouwelijke basis om hals moeten worden gebracht — de denigrerende wijze waarop zij in het openbaar zich uit over diepste levensbeschouwingen is grievend en smartelijk.

De V.V.D.-voorzitter reageerde bijzonder tactvol door hierover verder te zwijgen waarmee hij in feite de juistheid erkende van de opmerking van de heer Smal lenbroek. Waarschijnlijk is ook het feit dat de A.R.-fractievoorzitter duidelijk liet weten dat hij en zijn fractie zouden strijden voor het recht van mogelijke andere organisaties op het terrein van radio en televisie, als het gaat om de vaststelling van wettelijke normen, een aanleiding geweest over het punt van geschil maar verder niet te praten.

Het was in elk geval voor de onderlinge verhoudingen tekenend dat de V.V.D. die met name op financiële gronden de motie-Vondeling om méér hulp voor ontwikkelingshulp afwees wel akkoord ging met die van de heer Smal lenbroek, die op financieel terrein toch ook zijn eisen aan het Kabinet stelde.

Er is een tweede punt waaruit blijkt dat de „regeringsfracties” niet uit elkaar gegroeid zijn: het standpunt inzake de belastingverlaging. Hoewel allen een algehele en definitieve vervroeging van de ingangsdatum op prijs stelden — de een wat sterker (K.V.P. en A.R.) dan de ander (V.V.D. en C.H.U.) — allen waren het er over eens na de uitstekende en duidelijke verdediging van minister Witteveen (V.V.D.), dat de gevaren thans te groot zouden zijn.

De A.R.-fractie wil voorts zo ver gaan — als blijkt van een duidelijke noodzaak tot het doen van overheidsuitgaven waarvoor thans geen geld beschikbaar is — een deel van de 1100 miljoen gulden aan belastingverlaging daaraan te offeren. Een standpunt dat door het Kabinet werd afgewezen voorshands, omdat daardoor de afspraken van Wassenaar in gevaar zouden kunnen komen.

Hetgeen op zichzelf naar onze overtuiging nog de grote vraag is. Dit punt

„Kunt u ons ook zeggen wat we tegen de inflatie kunnen doen?”

(Uit de Volkskrant)

Minister Witteveen

...ook de lonen zullen het hunne er toe moeten bijdragen om deze situatie te overwinnen...

vaak smalende opmerkingen over de „zuilen”. Er werd in de Kamer, toen hij deze dingen aan de orde stelde, stil en aandachtig naar hem geluisterd. Vooral toen hij uit zijn hart sprak over de tijd waarin de liberalen zich met hand en tand verzetten tegen het recht van de gelovigen om te doen wat hun geloof

zal bij het ontwerp belastingverlaging wel verder worden uitgediept!

★ Er is een derde punt van overeenstemming.

Minister Witteveen had duidelijk gemaakt dat een „pas op de plaats” — nog niet in de omvang van een bestedingsbeperking in 1965 noodzakelijk is. Uit hoofde van de rechtvaardigheid — misschien wel op grond van de gerechtigheid — moet deze inperking door allen worden gedragen. Als het maar even kan: iedere groep naar de aard van zijn draagvlak. Het rijk in zijn uitgavengroei; de gemeenten op hun terrein, de burgers in hun gerechtvaardigd verlangen naar een belastingverlaging, het bedrijfsleven in haar wens tot verdere investeringen. Maar ook de werknemers met betrekking tot loonsverhoging als zij in geding willen brengen de grote vraag en het geringe aanbod van werkkrachten.

Duidelijkheidshalve moet worden opgemerkt dat het beleid van het kabinet beslist geen „bezuinigingsbeleid” is. Het gaat hierbij niet om de vraag: „Hoe kap ik bestaande uitgaven af?” Het

gaat erom: „Hoe rem ik de verdere groei na 1964 af!”

De regeringsgezinde fracties waren het met dit standpunt in het algemeen wel eens.

De heer Smal lenbroek (A.R.) wenste echter een openbaar debat als de beslissing in het bedrijfsleven is gevallen over een loonsverhoging en de houding van het Kabinet daarover bekend is. Een en ander voorafgegaan door een Nota over deze zaak van het Kabinet. Dit verlangen was gerechtvaardigd — ook in de ogen van de minister-president die aan dit verzoek gehoor gaf. In dit verband werd nog een duidelijke wens uitgesproken: overheid, geeft vooral in deze onevenwichtige en moeilijke tijd, extra aandacht aan, tijdig en snel overleg met de daarvoor in aanmerking komende organisaties die elk voor zich een eigen verantwoordelijkheid hebben bij de ontwikkeling van de maatschappij: middenstand en bedrijfsleven in alle verbanden. Deze waarschuwing door de heer Smal lenbroek geuit, was geleet op de opgedane ervaring in de afgelopen periode niet ten onrechte. En het Kabinet zal daar voortaan sterker mee rekenen.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
 Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
 Telefoon (01860) - 2050

BONGERS WAGENINGEN
 VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
 Internationaal autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
 Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

HOTEL „DE KROON”
 SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
 telefoon 24467 - 24468
 Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN
 Dokkum
 VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
 Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor: 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

ZEIST
UW INTERIEUR
 SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
 SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

WESTLAND
 Drukkerij - Papierhandel
DE OLDEHOVE
 J. VAN ESSEN
 NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056
 Uw drukker voor handel en industrie
 Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste. Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier enz.
H. HORTENSIOUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS
 Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden
NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE
 STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
 Telefoon 0 1740 - 48 08

Dekker
 DE LIER TEL 2715 NAALDWIJK 4163
 DELFT-MARKT 49 TEL 23762
 DEN HAAG TEL 3661 BEEKL. 366 632311
 Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

LEIDEN - OEGSTGEEST
 Leiden: Breestraat 65 tel. 21800
 Oegstgeest: Geversstr. 41 tel. 52917
 Alphen a. d. Rijn: v. Mandersloostraat 60
 Leiden • Oegstgeest • Alphen v/d Rijn

AUTOHOTEL POST OEGSTGEEST
 AUTO:
 • verhuur
 • spuitrij
 • verkoop
 • service
 • stalling
 Dorpsstr. 46-48, Wijttenbachweg 12-14, tel. 01710-52400

DEN HAAG
Sigarenmagazijn MATADOR
 L. KORPEL
 Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673
 Postrekening 37 70 73
Levert alle rokersartikelen waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
 v/h P. WERRE & CO
Alles op vertgebied
 Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

VLAARDINGEN
 ★ VERZEKERINGEN
 ★ TAXATIES
 ★ WONINGBEHEEP
 ★ HYPOTHEKEN

C. DE WITTE & CON.V.
 Oosthavenkade 69 - Tel. 01898 - 3964 - Vlaardingen

GOUDA
 n.v. verenigde brandstoffenhandel
gas kolen olie
 tel. 2577
 v/h s. d. boon en firma p. de vroedt turfsingel 5 gouda

De Algemene Beschouwingen

DE algemene beschouwingen in de Tweede Kamer bieden politici de gelegenheid om het hele regeringsbeleid onder de loep te nemen. Het ligt voor de hand dat daarbij vooral de actuele problemen de aandacht krijgen. Dat is dinsdag en gister dan ook in ruime mate geschied.

Als ik de rede van de heer Smallenbroek, de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie doorlees, tel ik al meer dan 20 onderwerpen waarover hij de mening van zijn fractie heeft uiteengezet. Bij de andere sprekers was dat eveneens het geval.

Onzakelijke bewering

Dit feit loochenstrafte de bewering waarmee de heer Vondeling weer eens voor de dag kwam. De bewering namelijk dat confessionele partijen, dus K.V.P., C.H.U. en A.R.P.; de doorzichtigheid van de politiek, het meeleven van het publiek en het positie kiezen, zullen schaden.

De heer Vondeling zou eens moeten ophouden dit soort onzakelijke kritiek te spuien. Hij zou gelijk hebben indien de confessionele partijen geen standpunten kenbaar maken. Maar zij deden dit ten aanzien van allerlei kwesties ten minste even duidelijk als de socialistische fractie.

En wat de belangstelling van het publiek betreft: de gevoelige stembusverliezen, die de socialisten en de liberalen bij de jongste verkiezingen leden, tonen wel aan dat de zogenaamde zakelijkheidspolitiek op de kiezers niet als een magneet werkt.

Het verwarde congres van de pacifistische partij vorige week, waar men elkaar duchtig in de haren zat, is ook al geen bewijs van de juistheid van de stelling van de heer Vondeling, dat het politieke beleid van niet-confessionele partijen een grotere doorzichtigheid heeft.

Concrete punten

Intussen zult u willen weten hoe de A.R.-fractie concreet over een aantal problemen denkt. Ik noem er een paar omdat niet alle aangesneden onderwerpen hier de revue kunnen passeren.

Een belangrijke kwestie is het industrialisatie-beleid. Velen van u hebben daarmee direct of indirect te maken. De heer Smallenbroek liet duidelijk uitkomen dat het kabinet wel wat snel het achterste van zijn tong heeft laten

zien door in de jongste beleidsnota het doodvonnis over een aantal kernen uit te spreken. De heer Smallenbroek zei letterlijk: „Moet nu, in 1964, reeds worden aangekondigd, wat over 4 jaar zal gebeuren? Ik weet wel dat de definitieve afschrijving (van een aantal kernen) thans nog niet plaatsvindt maar psychologisch werkt dit zowel op bestuur en bevolking in.”

Zo is het! Wie veroordeeld wordt is daarmee tot in de kern van zijn bestaan getroffen, ook al wordt de straf eerst over een jaar of vier voltrokken.

deel door de Europese organen zal worden uitgestippeld. Op dat punt blijft het agrarische bedrijf gevoelig. De beste manier om een effectieve bedrijfsvoering te bevorderen is dan ook een structuurbeleid dat aan de eisen van deze tijd is aangepast.

De middenstand in de knel

Het was een zaak van eenvoudige rechtvaardigheid dat de heer Smallenbroek veel aandacht wijdde aan de middenstand. Die voelt zich terecht gekomen in de hoek waar de zwaarste slagen vallen. De juistheid hiervan valt niet te ontkennen. Na de woorden van het parlement, zullen daden moeten volgen. „Looncorrecties en loonsverhogingen zullen niet mogen geschieden ten koste van de middenstand en de landbouw” aldus de heer Smallenbroek.

Daarnaast zit er voor de zelfstandigen een nare bijsmaak aan de verhogingen van de A.O.W., de A.W.W. en de A.K.B. per 1 januari a.s. De premieverzwaaring wordt nl. voor de zelfstandigen niet gecompenseerd. Een zelfstandige met een inkomen van f 8.000,- ontvangt per 1 januari 1965 een premie-aanslag van f 1.000,-, zo berekende de A.R.-woordvoerder. Dat spreekt een duidelijker taal dan lange betogen.

Hoe lager het inkomen is, des te schrijnender is deze extra-last, omdat men dan minder geniet van de aftrek-mogelijkheid van de inkomsten- en loonbelasting.

Zo redenerende constateerde de heer Smallenbroek dat er een stuk coördinatie tot stand moet worden gebracht. De premie-verhoging moet nl. gepaard gaan met een stuk belastingverlaging, opdat dit deel van ons volk het verstoerde economische evenwicht hersteld zal zien. Anders, zo stelde de heer Smallenbroek uitdrukkelijk, zal het grote goed van de sociale verzekeringen bij brede groepen van ons volk impopulair gaan worden.

Belastingen en weg-gelden

Nadrukkelijk stelde de heer Smallenbroek dat bij de belastingverlaging voor de laagste inkomens meer moet worden gedaan. Ook vond hij de ongehouden

in de belastingvoorstellen van minister Witteveen te karig bedeed. Bij de behandeling van de belastingvoorstellen zal de A.R. hier nader op terugkomen. Overigens is belastingverlaging in onze A.R.-visie niet maar alleen een zaak om over te juichen indien men let op grote taken die op de schouders van de regering drukken. We noemen maar het bouwbeleid, de recreatie, de moeilijke financiële positie van provincies en gemeenten en de hulp aan de ontwikkelingslanden. Het moet allemaal ook maar kunnen!

Dat het op dat punt gaat wringen blijkt wel uit de voorstellen tot financiering van het Wegenfonds. Duidelijk stelde de heer Smallenbroek dat hij die financiering niet wij zoeken in de richting van tollens of weggelden.

V.V.D. in de mist

Tenslotte nog iets over de politieke situatie in het algemeen. Er zijn altijd wel mensen, die een kabinet willen laten vallen over het minste of geringste dat hun niet bevalt. U begrijpt dat ons land dan onbestuurbaar zou worden. Toch kan men anderzijds ook niet het onmogelijke van elkaar verlangen. Ik doel hier op de houding, die de V.V.D. heeft aangenomen bij een zo belangrijk vraagstuk als het REM-debat. Dat was diep teleurstellend en belooft weinig goeds voor de toekomst. De V.V.D. heeft tijdens het debat over de anti-REM-wet zijn heil gezocht in allerlei argumentaties, die de kern van de zaak niet raakten.

Over het kardinale punt nl. dat een commerciële maatschappij zich onrechtvaardig van een aan Nederland toegevoerd zendkanaal meester maakt; hadden de liberale Kamerleden kennelijk geen oordeel. Over duidelijkheid in de politiek gesproken...!

Toen de heer Smallenbroek hun die onduidelijkheid verweet en de eerbiediging van de geestelijke vrijheid in het omroepbestel ter sprake bracht, moesten de liberale Kamerleden lachen. Waarom? Dat bleef eveneens in de mist, zoals bij de V.V.D. zoveel in de mist blijft.

Het is wel duidelijk dat de heer Vondeling weinig plezier aan de V.V.D. beleeft als het er om gaat waar te maken dat niet-confessionele partijen de politiek zo doorzichtig doen zijn.

En wat de liberalen zelf betreft: de tijd van de kreet „het roer moet om” is blijkbaar voorgoed voorbij. De liberale ministers varen blijkbaar zonder gewetensconflicten mee op het regeringsjacht. De V.V.D.-fractie daarentegen zeilt — althans op dit punt — zo als de wind waait.

GELDERLAND

Voor Bontmantels naar de Bontspecialist

WAGENINGEN

CONVECTOREN

voor kolen, olie en gas, zowel voor woonkamers als voor kantoren, zalen etc.

FIRMA T, VIETS

Bergstraat 38 - Telefoon 08370-2765 - Wageningen

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

Koopt bij onze adverteerders

Bij de

NUTSSPAARBANK

KERKEWIJK 6 - VEENENDAAL - TEL. 2198

worden uw spaargelden uiterst solide beheerd en ontvangt u een hoge rente. Bovendien verricht zij kosteloos vele diensten.

Uitgebalanceerde verzekeringspakketten

met jaarlijkse controle voor privé en zaken: ASSURANTIEMAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Bemiddeling

bij in- en verkoop van onroerend goed: MAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL
Laan v. Avegoor 8, Ellecom, tel. 4790 (08330)

Voor al uw loodgieterswerk naar

FA. JAC. BOUMAN & ZON

VEENENDAAL, Talmatr. 6, tel. 3001, b.g.g. 3401

Ook voor leveranties van gasfornuizen, gasstellen en sanitair.

MAGAZIJN „HET ANKER”

HOOFDSTRAAT 94-96 - VEENENDAAL

Zeer voordelige aanbieding in Terlenka vallen en gordijnen. Specialiteit in Nylonkousen.

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet
Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet
Het is onbetwist. Een goede drogist.
BENNEKOM - TELEFOON 2339

Tropisch hard- en fijnhout

Fijnhouthandel

STAPELKAMP

Spoorstraat 52 - DIEREN - Telefoon (08330) 4801

MAATKLEDING

voor dames en heren

Gaarne zullen wij u onze fraaie collectie tonen.

W. VAN MANEN & ZON

Hoogstr. 17 - Tel. 2335 - Veenendaal

Firma W. Nieboer en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF van BURGERLIJKE en UTILITEITSBOUW.

GORTSTRAAT 29 - TELEFOON 2720
VEENENDAAL

* * * De rijker wordende overheid

Uit de cijfers van de miljoenennota blijkt duidelijk dat er 2 ontwikkelingen aan de gang zijn die verontrusting wekken in de A.R. fractie. De heer Kieft wees op de relatief grote groei van het overheidsbezit — in een aantal jaren met 11 miljard. Een bezit dat verkregen is uit de belastingontvangsten betaald door de burgers. Er zal daarom een ombuiging in het beleid moeten plaats hebben die gaat in de richting van meer lenen en minder belastingheffing. Een praktische methode was naar zijn mening — als eerste stap — een grotere belastingverlaging niet in contanten uit te betalen maar in een rentenpaarbrief en zo nodig met oplopende rente.

G. A. KIEFT

... ik maak mij grote zorgen over de al maar rijker wordende rijksoverheid — uit de zakken van de belastingbetalers; het beleid zal op korte termijn omgebogen moeten worden...

Op het punt van groeiend bezit door de overheid wezen eveneens de heer Peschar (P.v.d.A.) en drs. Nootenboom (K.V.P.).

Voorts was er, gezien de groei van het nationaal inkomen een te grote groei van de salarislast der ambtenaren. Van de gewone uitgaven van de overheid vormt deze last bijna 43%. Niet dat de overheidssalarisering op zichzelf te hoog zou zijn, maar het aantal ambtenaren neemt voortdurend toe. Het zou, aldus de heer Kieft (A.R.) van gezonde zin getuigen als dit kabinet de departementen eens door een deskundige zou doen „doorlichten“. Is het Rotterdamse voorbeeld niet veelzeggend?

Drs. Nootenboom die de opvolger van de heer Lucas is in de K.V.P. op financieel terrein, deed zich kennen als een man die grondig de zaken bestudeerd had en begreep waar het om draaide. Ook in politiek opzicht: hij had een aantal argumenten op grond waarvan een vroegere belastingverlaging mogelijk zou zijn. Alhoewel moet worden gezegd dat de minister deze argumenten niet overtuigend vond.

Partij Convent

zaterdag 31 oktober a.s.

HET najaars-Partij Convent van de A.R. Partij zal dit jaar gehouden worden op zaterdag 31 oktober a.s. in „Esplanade“ te Utrecht.

Zoals men weet komt het Partij Convent tenminste tweemaal per jaar bijeen, en wel in een voorjaars-vergadering en in een najaars-vergadering. De regel is, dat in de voorjaars-vergadering de jaarverslagen worden behandeld en meer in het bijzonder het politieke beleid wordt besproken. In de najaars-vergadering worden de financiële verslagen en de begrotingen behandeld en de eventuele plannen voor de komende wintercampagne vastgesteld.

Op 31 oktober komen dus de begrotingen aan de orde van de betreffende partij-instanties. Tevens zal worden voorzien in een nog bestaande vacature in het Centraal Comité. De voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, zal een openingsrede uitspreken. 's Middags zal een belangwekkend onderwerp aan de orde worden gesteld met gelegenheid tot discussie.

De vergaderingen van het Partij Convent zijn als regel openbaar. Dat is ook nu het geval. Behalve de stemhebbende leden, de adviserende leden en de gasten zijn ook belangstellenden welkom.

Ieder kan een toegangsbewijs aanvragen bij het partijbureau. Deze worden overigens uiteraard slechts verstrekt voor zover de plaatsruimte het mogelijk maakt.

Volgende week zal gedetailleerd op de agenda van het Partij Convent worden teruggekomen.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(41)

Ze barstte weer in tranen uit. Zou de president haar niet willen helpen met Toms soldij? Zij zou echt niet gekomen zijn als er een andere uitweg was geweest.

„U heeft recht op het loon van uw man“, zei Lincoln. „Kom morgen terug op dezelfde tijd, dan zal ik zorgen dat de papieren ondertekend voor u klaar liggen.“

Toen Mrs. Bushrod later over haar ontmoeting met de president vertelde, zei ze: „Ik kon mijn mond niet openkrijgen om hem te zeggen dat ik hem mijn leven lang niet meer zou kunnen vergeten, en ik kon niets zien, want de tranen stroomden me over het gezicht.“

Toen hij met haar meeliep naar de deur zei hij met een stem als van een strenge schoolmeester: „Goede vrouw, misschien zult u nog eens dagen beleven dat het enige voedsel dat u in huis heeft bestaat uit een enkel stuk brood. Geef dan toch ieder kind zijn deel en stuur uw kinderen naar school.“

Toen Nancy Bushrod zich nog eens naar hem omkeerde, boog hij, zei ze, „alsof ik een echte dame was.“

Ongeveer honderd meter verder naar het westen liet Mrs. Stanton, die inkopen had gedaan, haar rijtuig stoppen bij het departement van Oorlog om haar man te vragen hoe ze de uitnodiging van de Lincolns voor de theatervoorstelling moest afwijzen. De minister moet hebben verondersteld dat de zaak al lang was geregeld, want hij zag er al even hulpeloos uit als de meeste getrouwde mannen in dergelijke situaties, en zei: „Ja... schrijf maar dat we tot onze spijt niet kunnen komen.“

De afwijzing was niet bedoeld als een onvriendelijkheid. Stanton had een afkeer van alles wat theater heette. Als een serieus bijbellezer was hij ervan overtuigd dat theater en zonde nauw met elkaar verwant waren. Hij had altijd de indruk gehad dat Lincoln er helemaal niet op rekende dat hij de uitnodiging zou aanvaarden en dat hij deze alleen kreeg gestuurd voor de vorm. Stanton woonde al jaren in Washington, maar tot nu toe was hij slechts één keer in een theater geweest en dat was toen hij op een avond de staatsloge van Grover's Theatre binnensloep met een mededeling voor Lincoln.

Verder wist hij dat Mrs. Stanton zich niet op haar gemak voelde in het gezelschap van 's lands eerste dame en dat alleen al was voor hem aanleiding om alle uitnodigingen af te wijzen, met uitzondering van die voor bepaalde officiële ontvangsten waar de aanwezigheid van de minister van Oorlog en zijn vrouw vereist was. Ten derde zouden Stanton's herhaalde vermaningen aan het adres van Lincoln om zich niet onnodig in het openbaar te vertonen in theaters en vergaderingen niet bevoegd zijn geweest, als de man met zijn geparfumeerde bakkebaarden zelf niet zou doen wat hij anderen leerde.

Grant kwam nog even langs om afscheid te nemen van zijn chef en een voorlopig postadres in Burlington, New Jersey, achter te laten. Stanton en de generaal bleven een paar minuten zitten praten over militaire aangelegenheden, waarna ze elkaar de hand schudden en Grant vertrok.

De generaal kwam terug in Willard's Hotel op ongeveer hetzelfde ogenblik dat Wilkes Booth binnenstapte in Kirkwood House, twee huizenblokken verder naar het oosten. Booth wilde de definitieve plannen voor de moord op Johnson nog even bespreken met George Atzerodt. De portier deelde Mr. Booth mede dat Atzerodt op het ogenblik niet binnen was.

De toneelspeler ging naar de bar om iets te drinken en

kreeg plotseling een idee. Hij bedacht, dat, als Lincoln vanavond zou worden vermoord, Andrew Johnson president zou worden. Johnson zou worden doodgeschoten door Atzerodt, maar Booth had er weinig vertrouwen in dat dit werkelijk zou gebeuren. Als Johnson bleef leven zouden de zaken van de Unie normaal kunnen worden voortgezet zonder enige andere stagnatie dan de rouw over Lincoln. Booth moest de kansen voor Johnson om president te worden trachten te bederven en bedacht daarvoor een geheel nieuw plan. Hij vroeg de portier of de vicepresident op zijn kamer was. De portier antwoordde ontkennend. Booth vroeg om een blanco visitekaartje, waarop hij schreef: „Wil u niet storen. Wanneer kunt u ontvangen? J. Wilkes Booth.“

De toneelspeler had Andrew Johnson nog nooit ontmoet, maar na de moord op Lincoln zou de vicepresident niet kunnen verklaren hoe het kaartje van de aarts-samenzweerder in zijn bezit was gekomen. In de ogen van een verontwaardigde, wilde volksmassa zou het de indruk kunnen wekken dat Johnson de initiatiefnemer was geweest van een complot, dat ten doel had hem president van de Verenigde Staten te maken. Voordat Wilkes Booth het hotel verliet schreef hij een briefje aan Atzerodt dat hij onder de deur van diens kamer schoof. Zwaar wandelde hij naar buiten, in de vaste overtuiging dat de regering vanavond zo verblind zou zijn van argwaan en wantrouwen, dat Johnson inplaats van beëdigd te worden als president misschien wel in de federale gevangenis aan de voet van Greenleaf's Point zou worden geworpen.

De historie wordt dikwijls beïnvloed door kleine en volkomen toevallige gebeurtenissen. Vlak nadat de toneelspeler was vertrokken kwam kolonel Browning de hal van Kirkwood House binnen. De kolonel was secretaris van de vicepresident. Hij informeerde of er nog post voor hem was. De portier had opdracht gekregen om alle post voor Johnson in het vakje te leggen van kolonel Browning, aangezien de kolonel de brieven voor de angstige kleermaker altijd sorteerde en doorlas. Toen Browning op zijn kamer de post begon te lezen ontdekte hij het kaartje dat Booth had achtergelaten en hij nam onmiddellijk aan dat de toneelspeler dit aan hem had geschreven. Een paar jaar geleden had hij Booth zien optreden in het Zuiden en was hij aan de toneelspeler voorgesteld. Browning vond het geweldig dat Wilkes Booth hem niet was vergeten en nam zich voor om zo gauw mogelijk na te gaan of hij soms optrad in een of ander stuk hier in Washington. Zo ja, dan wilde Browning hem beslist een tegenbezoek brengen.

4 UUR

Washington zag er uit alsof de hele bevolking had afgesproken niet langer thuis te blijven dan tot dit uur. De zon aarzelde nog, maar de lucht was warm en op de houten trottoirs liepen de vrouwen elkaar te verdringen, meestal twee aan twee naast elkaar, terwijl hun wijde rokken bij iedere stap heen en weer schommelden. Rijtuigen, grote en kleine, rolden in processie over de Avenue, ruiters lieten hun paard stapvoets lopen en keken naar de drukte om zich heen. De bars zaten stampvol en het bier liet glinsterende schuimvlokken achter op de borstelige snorren der gasten. De restaurants deden uitstekende zaken, want het was tijd voor het souper. Later zouden de oesterbars de zaken voortzetten, want het was gewoonte om na een stevige maaltijd een oesterbar te bezoeken om er wat schaaldieren te eten, wat te drinken en een praatje te maken.

(wordt vervolgd)

Verandering van de maatschappij in Christelijk sociale zin gaat niet vanzelf.

Daarvoor is ook uw medewerking nodig.

Bent u werkzaam als beambte in het vrije bedrijf?

Sluit u dan aan bij de

Nederlandse Christelijke Beambtenbond

DE LAIRESSESTR. 129 - AMSTERDAM-7
Telefoon 020 - 722501.

Wij hebben andere mensen nodig ter wille van onszelf!

Dat geldt natuurlijk ook voor de christen-ambtenaren!

Heeft u zich al bij die andere collega's aangesloten in de

NEDERLANDSE CHRISTELIJKE BOND VAN OVERHEIDSPERSONEEL?

zo niet, doe het dan nog vandaag.

Inlichtingen: Hoofdbestuur N.C.B.O., postbox 1804, Den Haag.

MIDDELGROTE MODERNE CONSERVENFABRIEK

in het centrum des lands (Veluwe) vraagt per 1 december of 1 januari a.s.

energiek medewerker

aanvankelijk voor leiding van de produktie, met mogelijkheden voor hogere functie in de toekomst. Gedacht wordt aan een toegewijde, dynamische kracht in de leeftijd tot 40 jaar, met heel veel werklust en leidinggevende capaciteiten.

Enige ervaring in de conservenindustrie is gewenst, doch niet noodzakelijk.

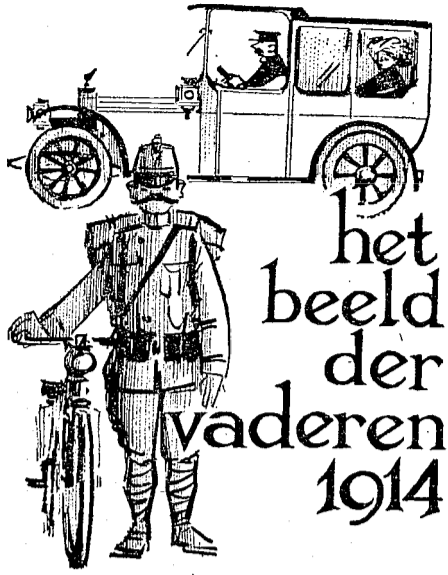
Geboden wordt: goed salaris en een interessante werkkring.

Riant vrijstaand woonhuis in mooie, landelijke omgeving is ter beschikking.

Eigenhandig geschreven brieven, met opgave van volledige personalia, onder motto „Bedrijfsleider“ aan advertentiebureau Fa. Scheps en Co., Eindhoven 32, Den Haag.

Sollicitaties worden in elk geval beantwoord, terwijl strikte discretie wordt verzekerd.

WERFT ABONNEES

• Vertrouwelijke nota

Toen in 1913 het kabinet-Cort van der Linden optrad, diende het zich aan als een extra-parlementair kabinet. Het bestond uit liberalen en vrijzinnig-democraten, maar niemand hunner was uit het parlement gerecruiteerd al was een enkele voorheen wel Kamerlid geweest.

De meest onbekende figuur was de minister van financiën Bertling. Hij was wel helemaal een vreemde eend in de parlementaire bijt en was staatsrechtelijk zo weinig geschoold, dat hij b.v. niet wist, of hij als minister een door een Kamerlid ingediend amendement kon overnemen.

Men heeft dikwijls beweerd, dat hij door een vergissing bij Cort van der Linden minister van financiën is geworden. De heer Bertling was allerm minst een onbekwaam belastingdeskundige, maar de adviseur van mr. Cort van der Linden had een ander bedoeld. Door een naamsverwisseling werd deze belastinginspecteur ook tot zijn eigen grote verrassing als minister van financiën aangezocht en... hij deed het.

Maar een jaar later kwam de wereldoorlog en toen begreep deze minister van financiën zelf ook wel, dat het beter was, nu maar heen te gaan. Hij vroeg zijn ontslag. Hij was tegen de moeilijkheden niet opgewassen.

Cort van der Linden bewoog toen minister Treub, de opvolger van Talma bij nijverheid en handel, de portefeuille van financiën over te nemen en de portefeuille van minister Treub kwam in handen van de heer Posthuma, de man van het distributiestelsel uit de laatste periode van de eerste wereldoorlog.

Minister Treub was een bekwaam man.

En aanstonds zette hij zich aan de arbeid, om een inventaris op te maken van wat nodig en mogelijk was, in die volstrekt abnormale tijd.

Het resultaat van zijn onderzoekingen deed hij in een vertrouwelijke nota toekomen aan de Kamerleden. Naar buiten mocht de inhoud niet bekend worden. Dat er toch wel het een en ander uitlekte, spreekt vanzelf.

Erger was, dat die vertrouwelijkheid leidde tot ongerustheid en verontwaardiging. Verontwaardigd waren uiteraard allereerst de redacties der dagbladen, die zich interessante kopij zagen ontgaan, maar die ook, en niet ten onrechte, van mening waren dat de publieke zaak publiek moest worden behandeld.

Ongerustheid was er bij velen, die uit de geheimhouding, de verplichte geheimhouding, opmaakten dat de zaak er minder rooskleurig voorstond, dan algemeen werd aangenomen.

Minister Treub had voor zijn geheimzinnigheid een reden. Hij wilde géén ongerustheid bevorderen door een publieke nota, die uiteraard aanleiding zou geven tot allerlei commentaren. En nu bevorderde hij juist dóór die geheimzinnigheid in sterke mate de ongerustheid. Het was op de beurs te merken. En zo werd het tot een leerszaam geval.

Ook in spannende tijden is het gewenst, zoveel mogelijk open kaart te spelen.

HET moet aan mijn voorvader William te danken zijn dat ik ongeveer tien jaar geleden de titel vond voor een grammofoonplaat. Jazz behind the dikes heet die plaat, waarmee ik nu niet direct heb willen zeggen „jazz achter de dijken”, als wel Jazz uit Nederland. Een ingewikkeld begin, zult u zeggen, vooral als u weet dat ik in het geheel geen jazz-kenner ben. Ik weet geen Blues van een Bossa Nova te onderscheiden. Maar daarom ging het niet. Men zocht een titel, waarin tot uiting kwam dat hier Nederlandse Jazz in het geding was, maar het Engelse woord voor Nederlands, Dutch, moest vermeden worden.

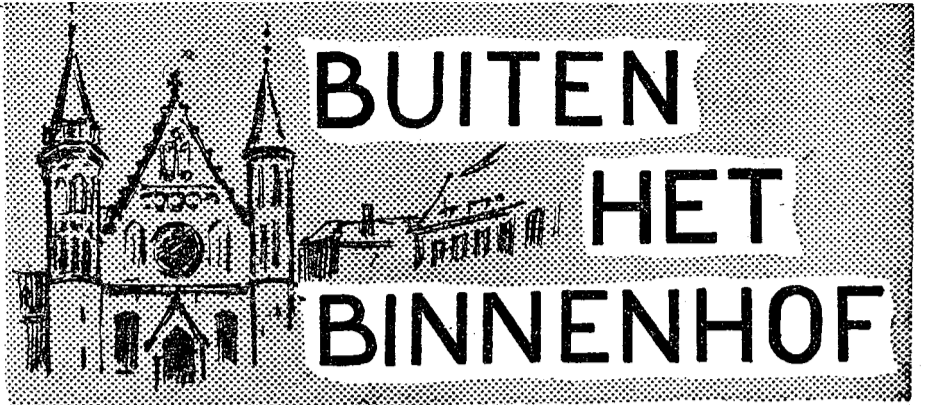
Want dat woord Dutch doet de deur dicht. Om te beginnen zult u niet de mensen de kost moeten geven, die denken dat Dutch hetzelfde is als Duits.

De Royal Dutch Airlines is vaak voor een ander versleten dan voor de K.L.M. Dutch heeft een bijmaak, een nare bijmaak. Dutch comfort betekent schrale troost. Een Dutch Concert is niet minder dan een oerverdovend lawaai. Dutch gold is blik of klatergoud. Een Dutch Uncle is een zwaar op de hand mannetje, die vermanend optreedt. Dutch courage is jenever-moed. Double Dutch staat voor koeterwaals. My old Dutch is oneerbiedig voor moeder de vrouw. Een Dutch treat is een aangeboden maaltijd, die men zelf moet betalen.

Dat zijn de voornaamste uitdrukkingen, waarin Dutch iets meer betekent dat alleen Nederlands. Wij hebben het ernaar gemaakt, om het Tijl Uilenspiegel te spreken. In de loop der eeuwen — en dan mag misschien onze eeuw een uitzondering zijn — hebben we internationaal gezien, voor een dubbeltje op de eerste rij gezeten. En dat vonden we dan nog „zonde” van de tijd. Wij waren harde jongens op harde klompen met harde gulden in harde handen en nog hardere broekzakken. En omdat dit nog niet genoeg was, hebben in latere tijden firma's en ondernemingen het Hollandse boertje als het symbool van Nederland verheven. Dat moet nu maar eens uit zijn, heeft de heer De Koster, voorzitter van het Verbond van Nederlandse Werkgevers, te Vlissingen, gezegd. Zolang wij het boertje van buiten met kaas en kippen de wereldmarkt opsturen, weet de wereld niets van onze computers of van onze caprolactam of van onze wereld veroverende produkten, buiten de agrarische sector. Want een Nederlander is een visser of een boer voor vele mensen in de wereld. Hij rijdt op een fiets en wast zich weinig. Gaat getrouw naar de kerk en geeft schraal gewicht.

Ach, zolang de toeristenindustrie nog dik geld verdient aan molentjes, klompen, mutsen, petjes, schiepjes, dasjes, bordjes en noem al die kramen maar op, zolang zal dat grote buitenland rondom ons niet aanzien als maanmannetjes, laat staan als mannen en vrouwen van een zeer op niveau staand industrieel land.

Een bloemetje hier, een bolletje daar, een lief boer-

derijte, Jantje, Pietje, Keesie, huisie, boompie, beesie dat zijn hier en daar nog onze handelsmerken.

Goed, ik overdrijf een beetje, maar het teveel valt vanzelf wel af.

Bollenvelden? We hebben tegenwoordig oliebollevelden! Wij hebben gas! Wij hebben een chemische industrie die er wezen mag. Wij bezitten scheepswerven en scheepvaartondernemingen. Ons bankwezen mag er ook zijn. Onze elektronische industrie is wereldberoemd. Textiel, leer, boekdrukkunst... waar vindt u die zo goed? Deltawerken, bruggenbouw, spoorwegen...

Maar dat weten weinigen, want die vele anderen zien altijd weer dat boertje van buiten met het molentje op de achtergrond en dat jukje op zijn schouders met „twee emmertjes melk halen...”

Vrienden, we hebben een schade van eeuwen in te halen. Gelukkig wordt de wereld „kleiner” en hebben we het gemakkelijker dan onze voorouders. Zij wilden minder nieuwlichters zijn dan wij. Aan ons dus de taak om de boertjes van buiten als „image” naar de rommelzolder te verwijzen. Welk beeld dan? Het aardgasvarken? De haring in de computer? Een Edammer kaas met een lamp? Nee, nee, laten we het voornaam houden. Maar laten we met het overboord gooien van het boertje de landbouwer niet met 't dijkwater weggoeien. Ik meen dat onze propaganda in het buitenland al min of meer afgestapt is van de molens en de klompen. De voetbalschoen en schaatschoen hebben die klomp, praktisch, al doen verdwijnen. Een mooi symbool zou zijn de uitgestrekte hand naar die volken en die landen, wier inspanning het nog niet eens tot een internationaal symbool hebben gebracht.

Enfin, genoeg stof om over na te denken. Nederland is het beste gediend indien de wereld weet wat Nederlandse gedachten en Nederlandse daden zijn.

William Gaudin

Verolme United Shipyard

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

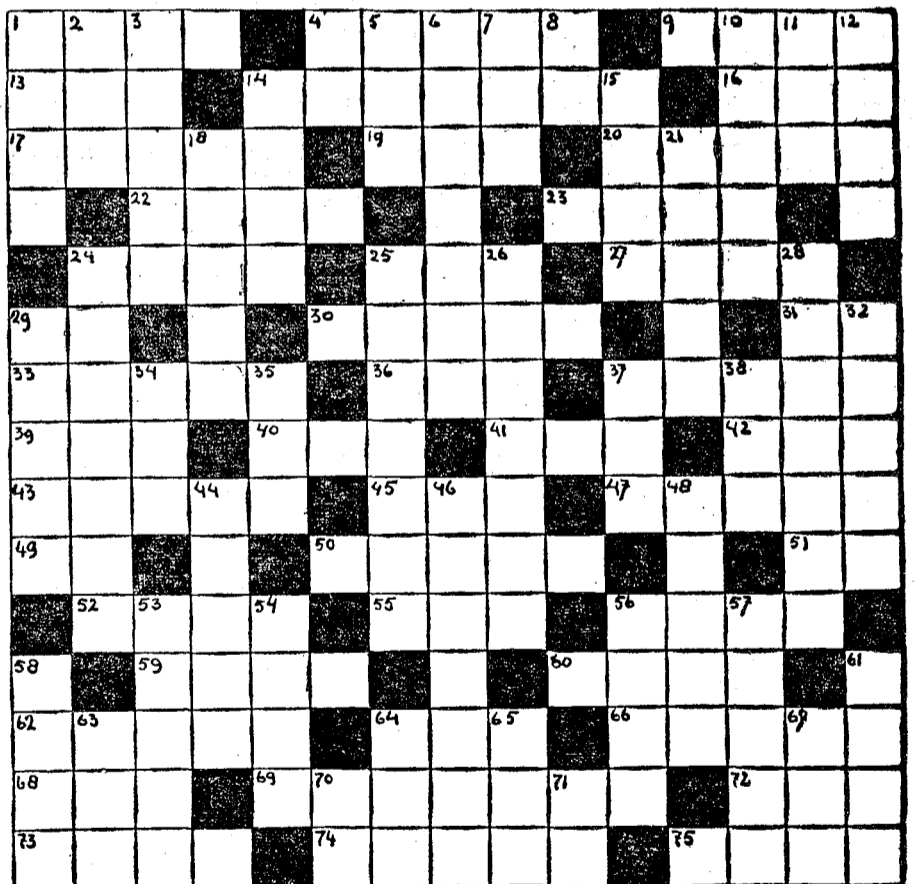
drukkerij zwagers
Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. kledingstuk; 4. sprookje; 9. deel van vuurwapen; 13. lidwoord; 14. lichtbron (m.v.); 16. meisjesnaam, 17. glazuur; 19. O.T-figuur; 20. lichaamsdeel; 22. truc, foefje; 23. makreelachtige vis; 24. achternaam van dikzak; 25. strijdbijl; 27. sacrament; 29. muzieknoot; 30. jongerenorganisatie; 31. dommerik; 33. zoogdier; 36. moment; 37. vogel; 39. hevig; 40. zoogdier; 41. hoed; 42. schilderij (letterkeer); 43. heiligdom; 45. memorie van antwoord (afk.); 47. beweging; 49. salvation army (afk.); 50. vervaardiger van koperwerk voor de tempel; 51. daar; 52. sappig; 55. sportterm; 56. boot; 59. O.T-figuur; 60. tabak; 62. kneedbare stof; 64. ik (latijn); 66. vogel; 68. plaats in Gelderland; 69. plotseling; 72. hoveling; 73. vaartuig; 74. plaats in Zeeland; 75. afvalprodukt.

Vertikaal: 1. pluim; 2. water in Utrecht; 3. deel van muziekinstrument; 4. muzieknoot; 5. vis; 6. onbekwaam iemand; 7. Europeaan; 8. lidwoord

(Frans); 10. werptouw; 11. loflied; 12. smeer; 14. vochtig; 15. angst; 18. beeld; 21. biet; 24. leermiddel; 25. mythologische figuur; 26. weerbaar man; 28. deel van huis; 29. rij; 32. hatelijke opmerking; 34. Turkse titel; 35. Nederlandse titel; 37. laat; 38. Europeaan; 44. verandering; 46. plezier; 48. gereed; 53. plaats in Noord-Nederland; 54. schrede; 56. langzaam; 57. schitterend; 58. voedsel; 61. geldkantoor; 63. gravin; 64. roem; 65. lichaamsdeel; 67. bloeiwijze; 70. als voren (afk.); 71. water in Friesland.

kels, 21. renner, 23. ringslangen, 24. gewonde, 25. bangerd.

Verticaal: 1. blussen, 2. zebra, 4. Credo, 5. rijkelui, 6. straat, 7. standwerker, 8. sprinkhanen, 10. lezeres, 11. broeder, 15. autoweg, 16. geduld, 17. verband, 20. lijnen, 22. eggen.

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. bewezen, 3. dichter, 7. sabbatsreis, 9. stabal, 11. borrel, 12. aar, 13. zwijnen, 14. getikt, 18. Ede, 19. ta-

„Weer-zien” via televisie

A C H T E R P A G I N A

HET ligt voor de hand, dat wij ook het massa-medium, de televisie, in dienst willen stellen van onze ledenwerfactie "WEER/ZIEN".

Aldus de aanhef van een brief van het Centraal Comité aan de secretarissen en de propagandisten van de kiesverenigingen. Deze functionarissen hebben eind vorige week, begin deze week die brief in handen gekregen.

De eerstvolgende A.R. televisie-uitzending — vorige week werd dat reeds in ons blad gemeld en ook elders in dit nummer treft u een aankondiging aan — vindt plaats op maandag 19 oktober a.s. van 20.20 uur tot 20.30 uur, via Nederland I.

Twee dingen zijn in verband met deze televisie-uitzending voor alle partijleden van belang:

— kijkt u eerst zelf naar die uitzending, en

— werft u persoonlijk diezelfde avond direct na de uitzending een lid.

Ook de man of vrouw, die u op het oog hebt als mogelijk te werven lid, heeft wellicht die uitzending dan zojuist gezien.

De secretaris van de partij, m. W. K. van der Sluis heeft in die uitzending een gesprek — over de motieven, die aan het toetreden als lid van een partij als de onze ten grondslag liggen — met prof. dr. ir. H. van Riessen.

Allen een steentje

Niet ieder heeft een televisie-toestel; niet ieder lid en niet ieder te werven lid. Maar dan kan men misschien even kijken bij een familieled of kennis.

Aan het einde van de uitzending wordt aan de kijkers verteld, dat de medewerkers aan deze grote landelijke ledenwerfactie „op pad” zijn.

Dit betekent natuurlijk niet, dat het mogelijk zal zijn dat iedere bezitter van een televisie-toestel na afloop van onze uitzending door een bestuurslid of propagandist van onze partij wordt bezocht. Dat zou zelfs niet lukken als alle partijleden aan deze avond-actie deelnamen. Maar het is even natuurlijk wel van groot belang, dat zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de steun, welke deze uitzending voor de wervingscampagne kan betekenen.

Daarom ook deze oproep — naast de vermelde circulaire aan de secretarissen en propagandisten — aan alle partijleden om ook op de avond van 19 oktober a.s. hun steentje bij te dragen aan het welslagen van onze gemeenschappelijke actie.

De besturen en de propagandisten zullen veelal een flink aantal adressen van aspirant-leden hebben verzameld. Zij kunnen op deze adressen vóór de televisie-uitzending nog een exemplaar van de folder "WEER/ZIEN" bezorgen. Zij kunnen dan op de avond van de uitzending trachten op vooraf geselecteerde adressen, die zij met zorg hebben uitgekozen, leden te werven.

Daarbij zal uw persoonlijk aanbod om de bestuursleden en propagandisten te helpen zeker zeer op prijs worden gesteld. Dat geldt trouwens, zoals u weet, niet alleen voor deze ene bijzondere avond, maar voor geheel deze

campagne, zoals overigens eigenlijk altijd jaar in, jaar uit bij zoveel werkzaamheden welke in het verband van de kiesverenigingen moeten worden verricht.

Bekend adres

DE aandacht van de besturen en propagandisten wordt er nog eens op gevestigd, dat op de achterzijde van de folder "WEER/ZIEN" een paar regels zijn opgelaten om het adres van de plaatselijke kiesvereniging te vermelden.

U kunt daarbij natuurlijk ook het telefoonnummer van de secretaris van de kiesvereniging of van een der andere bestuursleden of van een van de propagandisten vermelden. Dan weten de mensen ook waar zij zich eventueel uit eigen beweging als lid kunnen aanmelden. Vooral in wat grotere plaatsen is het adres van de kiesvereniging de meeste mensen (die geen lid zijn) onbekend.

Tijdens deze campagne moet er vooral voor gezorgd worden, dat „men” de kiesvereniging kan benaderen.

En verder moet u op de avond van 19 oktober a.s. bij „op pad” gaan, niet alleen denken aan de deurbel van een toekomstig lid, maar ook aan zijn telefoon.

Verscheidene folders

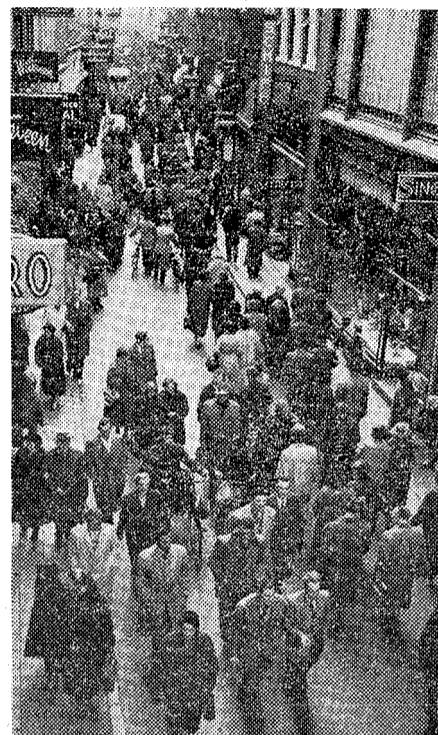
Om een partij in beweging te zijn, een dynamische organisatie, moet men „aan de weg timmeren”. Een partij moet met haar zaken en haar wensen „de publiciteit zijn”. Dat moet zo gebeuren voor haar leden als ook voor haar kiezers en tevens voor alle kies-

gerechtigde Nederlanders in het algemeen.

Daar wil ook onze partij zoveel mogelijk aan doen.

Daarvoor zijn verschillende middelen: de pers, de radio en de televisie. Maar ook de eigen bladen: „Nederlandse Gedachten”, „A.R. Post” en „A.R. Staatskunde”. Bovendien de folders en ander materiaal bij de verkiezingen.

Ook buiten verkiezingstijd moet lectuur verschijnen: brochures en rappor-

Overal komt u toekomstige leden tegen.

ten. Ook dan zijn trouwens folders van belang.

Er is nu de folder "WEER/ZIEN", waaromtrent u de laatste tijd voldoende bent ingelicht.

Binnenkort zal bovendien een speciale folder verschijnen, gericht tot de jonge kiesgerechtigden. Deze groep is altijd al van belang geweest omdat het een jongeren-groep is. De belangrijheid van deze groep neemt toe door de toename van de omvang van de groep jonge kiesgerechtigden. Zoals u immers weet wordt de kiesgerechtigde leeftijd van 23 jaar tot 21 jaar verlaagd.

Tenslotte zal eveneens binnenkort — omstreeks half november a.s. — een folder voor de leden verschijnen. Die folder zal de gegevens, het instructie — of zo men wil het documentatie-materiaal bevatten voor het gespreks-groepen-onderwerp van de komende winter.

Twee jaar geleden werd dit werk gestart met het onderwerp „De sociale verzekeringswetgeving”. Het afgelopen seizoen schaarde men zich in gespreks-groepen rondom het onderwerp „De christelijke organisaties in deze tijd”. Voor dit seizoen is het onderwerp „De Europese samenwerking”.

In afwijking van de twee vooraangaande keren zal thans de „leidraad” van dit onderwerp in de vorm van een folder aan alle partijleden rechtstreeks worden toegezonden. Een ieder kan dan — ook wanneer hij of zij niet aan een gespreks-groep zou deelnemen — van deze documentatie kennis nemen.

HET voorgaande betreft het centrale, het landelijke „aan de weg timmeren”.

Plaatselijk kan men natuurlijk zijn eigen activiteiten als kiesvereniging ont-plooiën.

Dat gebeurt ook. Er is een aantal kiesverenigingen dat een eigen blad uitgeeft, groter of klein, gestencild of gedrukt, maandelijks (althans in de seizoen-maanden) of een paar keer per jaar.

Maar het kan natuurlijk ook een folder zijn. Zo ontvingen wij een eenvoudige, maar keurig verzorgde, gedrukte drievoudige folder van de kiesvereniging te Ermelo, met als titel „Programma 1964-1965”.

Zo houdt men de eigen leden — met name hen, die niet steeds ter vergadering kunnen komen — op de hoogte. En men kondigt bijtijds de data van de (vijf) te houden vergaderingen aan, zodat de leden die avonden kunnen reserveren.

Vermeld wordt het ledental der kiesvereniging per 1 september, de namen en adressen der bestuursleden, het telefoonnummer van de secretaris en het gironummer van de penningmeester. Verder zijn er in deze folder enige gegevens over de plaatselijke ARJOS. Een kort jaarverslag van de secretaresse is eveneens opgenomen, alsmede een financieel verslag. Het geheel wordt begeleid door een woord vooraf van het bestuur.

Wij stellen ons voor, dat de secretaresse van de kiesvereniging Ermelo desgevraagd bereid zal zijn om het bestuur van een kiesvereniging, dat daar belangstelling voor heeft, deze folder ter kennisneming toe te zenden.

Het adres is: mevr. M. C. Bolhuis-Rakers, Dahlialaan 16, Ermelo.

Wij sluiten ons aan bij het slot van hun woord vooraf uit de genoemde folder:

„Laten we elkaar wederzijds ondersteunen in de overtuiging, dat een ieder heeft te werken met de ontvangende talenten. Geve de Here dan zegen, ook op dit werk, dat zo mooi kan zijn, als het voor Hem wordt gedaan.”

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW
HAHBO
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Centrale vergaderingen

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

★ Op zaterdag 17 oktober belegt het Provinciaal Comité Gelderland een vergadering.

De plaats van samenkomst is „Royal”, Willemsplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.15 uur.

De heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „Principiële voorlichting over actuele politieke vraagstukken”. Gelegenheid tot discussie.

★ Op vrijdag 23 oktober beleggen de Haarlemse districtskiesverenigingen „Dr. H. Ba.inck”, „Dr. H. Colijn”, „Dr. A. Kuyper”, „Mr. Groen van Prinsterer” en „Ds. Talma” een gecombineerde vergadering. De plaats van samenkomst is de Koningkerk, Kloppersingel 55-57 te Haarlem.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

Als spreker zal optreden prof. dr. ir. H. van Riessen te Delft.

Onderwerp: „Algemeen of christelijk”.

★ Op zaterdag 24 oktober vergadert het Provinciaal Comité Utrecht.

De plaats van samenkomst Hotel „Des Pays Bas”, Janskerkhof te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

„Na de troonrede” is de titel van de toespraak van mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

★ Op zaterdag 24 oktober houdt het Provinciaal Comité Friesland zijn jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is het gemeentecentrum „Fenix”, Valeriusplein te Leeuwarden.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Na de behandeling der huishoudelijke agenda zal mr. D. Okma te Leeuwarden spreken over enige belangrijke Friese aangelegenheden.

★ Vorige week werd aangekondigd, dat op zaterdag 24 oktober een vergadering zou plaatsvinden van het Provinciaal A.R. Vrouwencomité Overijssel in Hotel Gijtenbeek te Zwolle.

Deze vergadering is uitgesteld tot zaterdag 7 november a.s.

★ Op maandag 26 oktober is door het Provinciaal Comité Friesland een grote startavond belegd.

De plaats van samenkomst is de Harmonie te Leeuwarden.

Aanvang der vergadering te 19.45 uur.

Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité. Onderwerp: „Tegen de draad in”. Entree f 1,—. Koffie gratis.

★ Op vrijdag 30 oktober hoopt de Statencentrale Heerenveen haar jaarvergadering te houden.

De plaats van samenkomst is het lokaal achter de Geref. Kerk te Heerenveen.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

De heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal als spreker optreden.

★ Op zaterdag 31 oktober vergadert het Partij Convent.

De plaats van samenkomst is „Esplanade” te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 10.15 uur.

ATTENTIE

Aan de secretarissen van de centrales wordt met nadruk verzocht bij de opgave van centrale vergaderingen zeer tijdig en geheel volledig te vermelden:

- van welk(e) orga(n)en de vergadering uitgaat;
 - de plaats van samenkomst;
 - het aanvangsuur der vergadering;
 - naam en woonplaats van de spreker en de titel van het onderwerp.
- Wij rekenen op uw medewerking.

Tweeërlei macht

DE schrijver van het vroeger veel gebruikte boek „Onze politieke partijen”, C. E. van Koetsveld, heeft eens aan het publiek trachten te verduidelijken, wat de invoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging betekende. Vroeger, tijdens het districtenstelsel, zo vertelde hij, hadden we in ons land honderd worstelperken. En in elk perk hadden twee worstelaars elkaar avond aan avond bij de kop. Maar alle worstelpartijen zijn nu afgeschaft en in ons land is een reusachtig kermistoestel opgericht en elke partij mag op zijn beurt een geweldige slag geven op de kop van jut. Langs de hoge lat stuift dan het schijfje omhoog, en je kunt precies de krachtverhoudingen registreren. En zo wordt langs wiskundige weg voor iedere partij het aantal zetels vastgesteld.

Bij zulk een krachtmeting gaat het om sterke mannen, dat wil nu zeggen om sterke partijen. De kracht van elke partij wordt op die manier objectief gemeten. En in de partij is vreugde of teleurstelling, al naar het resultaat van de meting uitvalt. Het gaat zo eerlijk mogelijk, zolang er althans geen pogingen worden gedaan om door speciale bepalingen de kleinere partijen zoveel mogelijk haar kansen te ontnemen.

Het bereikte resultaat bij zulk een krachtmeting is van betekenis voor de verdere gang van zaken, bij de kabinetsformatie en daarna bij het parlementaire werk. Een partij legt gewicht in de schaal door haar stemmenaantal. Het getal drukt kracht uit.

HET zou in de verleiding kunnen brengen, om op het succes te spelen. Dat is geen eenvoudige zaak, maar er zijn heel wat mogelijkheden, dat moet worden toegegeven. Het kan door van twee wallen te eten. Door te zorgen voor elk wat wils. Het ene lid voor de commerciële televisie en het andere lid een ijveraar voor de N.C.R.V. Het ene lid voor de nationale weerloosheid en het andere er tegen. Het kan ook, door zich op de vlakke te houden, zo

lang als het maar mogelijk is. Of door mee te praten met de mode van de dag. Werkelijk de mode van de dag. Vóór de jongste Engelse verkiezingen bleek, hoe er van dag tot dag verschuivingen waren in de volksopinie. Moderne propagandaleiders bij zulke verkiezingen wéten, dat zij van dag tot dag de vinger aan de pols moeten houden om niets te verspelen en alle kansen te benutten. Een wilde staking bleek de positie van Labour te kunnen schaden. Het kan, spelen op het succes, maar het is soms bijna een avontuur.

MAAR wat wil eigenlijk een politieke partij?

Goed, laten we zeggen, dat het altijd een strijd is om macht, maar dan is maar de vraag: welke macht? De macht van het getal, van het aantal zetels, of daar ver boven uit de macht van het getuigenis?

Het gaat er bij een Christelijke partij om, het volk te beïnvloeden, het leven der natie in een bepaalde richting te sturen. En zo ook het Regeringsbeleid te beïnvloeden. In een democratisch bestel kan dat niet anders. Dan gaat het altijd om volksinvloed door middel van invloed op het volk.

HET volk wordt wel door getal en succes geïmponeerd. De mening is wijd verbreid, dat de invloed groter is, naarmate de groep of de partij sterker is in getal.

Maar als het gaat om diepere en meer duurzame invloed, dan ligt de zaak anders.

Dan moet de partij iets te zeggen hebben, dat verder reikt dan het nieuws van de dag, en dieper dan de laag, waar elke dag de kleur van het water en de richting van de stroom verandert.

Wij zijn er van overtuigd, en wij zijn er dankbaar voor, dat de A.R. Partij in dat gunstige geval verkeert. Zij heeft een boodschap voor ons volk, een program voor het nationale leven, dat vraagt om instemming, vaak tegen de waan van de dag, en wat meer zegt, tegen de geest der eeuw in. Het vraagt om instemming met een beroep op iemands diepste overtuiging, met heenwijzing naar het Woord, dat voor alle tijden is.

Dat brengt een grote verantwoorde-

door H. Algra

lijkheid mee voor de A.R. Partij. Haar beleid en haar propaganda mag niet opportunistisch zijn, niet gericht op het compromis. Beslissend mag niet zijn de overweging van wat „haalbaar” is. (Overigens wel een merkwaardig modewoord.) Zij moet altijd optreden als een beginselpartij.

MAAR dat houdt in, dat in haar optreden altijd een grote duidelijkheid moet zijn.

Nooit zullen wij het volk kunnen imponeren door daverende getallen. De K.V.P. en de P.v.d.A. hebben elke keer een wedloop, wie de grootste van die twee zal blijken te zijn. Wij zijn „slechts” een middelgrote partij. En toch doen wij volop mee in de strijd om de ziel van het volk.

Dat kan alleen goed gebeuren, als wij uitmunten door duidelijkheid. Zo, dat iedere kiezer in elk geval weet, wat hij aan ons heeft, wat wij bedoelen, wat wij zijn.

Mr. Van der Sluis en prof. Van Riessen bekijken de ledenwerffolder „WEER-ZIEN”, tijdens onze televisie-uitzending. (Zie hiervoor ook pagina 3)

DEZE WEEK

- Duidelijke boodschap (pag. 1)
- Onze t.v.-uitzending (pag. 3)
- Vraaggesprek met Minister Van Aartsen (pag. 4 en 5)
- Economische Zaker in de Tweede Kamer (pag. 6)

Laat hij dan desnoods scherp zijn in het afwijzen van wat wij nastreven, hij wordt toch gedwongen tot een keus. Hij kan de schouders niet ophalen en zeggen: dat is een partij, die ik wel buiten mijn overwegingen kan houden, want zij stelt nie. zoveel voor.

Die duidelijkheid is plicht.

Die duidelijkheid is mogelijk.

Zij wordt groter, naarmate wij meer centraal stellen, waar het op áán komt, en nu, en morgen, en voor de verdere toekomst. Dan wordt de duidelijkheid ook tot een macht, de macht van de eenvoud.

Dat was ook de boodschap van prof. Van Riessen jl. maandag voor de televisie, toegelicht met dat beeld van het visitekaartje. Dat is eenvoudig, en daardoor duidelijk. Het zegt precies genoeg, het zegt maar weinig, maar het zegt heel duidelijk, zodat geen misverstand mogelijk is, met wie men te maken heeft.

De politieke vraagstukken zijn soms zeer ingewikkeld. En alles schijnt met alles samen te hangen. De politiek lijkt een zaak te worden van experts en van speciaal vakmanschap. En dan gelooft de burger het wel en gaat naar zijn akker of koopmanschap. Totdat hij op zijn weg getroffen wordt door een boodschap, die hij herkent, of misschien ook voor het eerst verneemt, maar die hem onmiddellijk wat zegt en wat vraagt. Vraagt om een duidelijk antwoord, doordat en omdat de vraag ook zo duidelijk is, de boodschap zo eenvoudig en centraal, en indringend in de diepte van het leven.

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM

AMERSFOORT
ARNHEM

alleen Murox heeft ANTI GEEL tex

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

het
beeld
der
vaderen
1914

• Lening of schatting

Treub was dus minister van financiën geworden in het extra-parlementaire kabinet Cort van der Linden, zoals de vorige week in deze rubriek werd verteld.

En het was duidelijk, dat er geld nodig was, voor die tijd enorme bedragen. De mobilisatie kostte elke week haar miljoenen. Treub werkte daarom aan een voorstel, om een oorlogslening uit te schrijven, een extra-lening van 250 miljoen gulden.

De staatschuld zou daardoor opeens met 25% worden vermeerderd en rente en aflossing zouden een zware last betekenen.

Nu was er in die dagen een politiek bestand. Het kabinet was vrijzinnig. Maar liberalen en vrijzinnig democraten vormden slechts een minderheid in de Staten-Generaal. In de Eerste Kamer was een sterke rechtse meerderheid en in de Tweede Kamer was de meerderheid weliswaar links, maar dan moest men de liberalen, vrijzinnig-democraten en socialisten bij elkaar tellen. Bij de verkiezingen in 1913 waren die bij de herstemmingen wel samen gegaan, maar de socialisten hadden geen minister-portefeuilles willen aanvaarden. Zij zouden het kabinet Cort van der Linden slechts onder bepaalde voorwaarden willen steunen.

En nu sloeg in de linkerzijde opeens de oppositie tegen Treub met grote felheid omhoog. Niet alleen de socialisten, maar ook de vrijzinnig-democraten bij monde van dr. Bos waren tegen zijn voorstel. Geen lening, zeiden zij, maar een schatting. Laat de extra-lasten van de mobilisatie betaald worden door een zware heffing in-eens. En het zag er naar uit, dat de positie van mr. Treub als minister ernstig gevaar ging lopen.

Toen greep dr. Kuiper in. Zelf was hij lid van de Eerste Kamer. Maar als hij in De Standaard zijn mening ten beste gaf, dan werd daar ernstig mee gerekend.

En hij gaf zijn mening. Als de linkerzijde op dit moment mr. Treub wil doen vallen, dan kan het wel eens uit zijn met het gehele politieke bestand. Dan moet men er ook rekening mee houden, dat de Eerste Kamer niet zal meewerken aan oplossingen, die door een deel van de linkerzijde aan het kabinet worden opgedrongen, waarbij dan Treub zou moeten verdwijnen.

Daarmee had Treub de zaak reeds half gewonnen. Hij won haar helemaal, toen hij in de Tweede Kamer zijn wetsontwerp verdedigde en verklaarde, dat hij niet zou meewerken, nu niet en later ook niet aan een heffing in-eens. Daardoor zou ons economische leven worden ontwricht in een tijd, waarin alles op alles moet worden gezet, om ondanks de oorlogssituatie, ondanks het dempen van allerlei welvaartsbronnen, onze economie zoveel mogelijk op gang te houden. Meer dan ooit is het dom, de kip te slachten, die de eieren moet leggen.

Kuiper prees Treub om zijn stoere houding. Hij week geen stap. En in argumentatie was hij zijn tegenstanders verre de baas. De Kamer nam met 61 tegen 21 stemmen zijn plannen onveranderd aan.

Maar van dat moment af waren de socialistische gewoone oppositiepartij en was het kabinet Cort van der Linden afhankelijk van de medewerking van de rechterzijde.

TERWIJL ik dit schrijf druppelen, met de regen, de laatste stemmen binnen. Britse stemmen, die Engeland een nieuw politiek kleed zullen brengen of het bij het oude zullen laten.

Enfin, morgen weten we meer. En als u dit leest weet u al meer. Denk niet, dat ik Sir Alec achter de knickerbockers loop of met Wilson de vredespijp rook of met Grimond liberaal ben. Als ik in Engeland woonde, zou ik misschien liberaal stemmen. Je kunt liberaal in Engeland niet vergelijken met A.R.P. hier, maar dat kun je Labour of Conservatief helemaal niet. Ach, het bloed kruipt waar het niet gaan kan, of, om met een Schotse vriend te spreken, de whisky doet hetzelfde.

Liever over iets anders, nu we het toch over een hartig drankje hebben. Laatst gaf ik thuis een feestje ter ere van de jarige mevrouw Groenkoper. Een van de geschenken was een instrument, dat ik aanvankelijk had aangezien voor een sigarettenrolmachine. Aangezien mijn vrouw niet rookt, vond ik het geschenk minder geslaagd. Het bleek echter een tubemangel te zijn, een Zwitserse vinding. Zulke praktische en zeer efficiënte cadeautjes komen altijd uit Zwitserland, waar de Schotten van het continent wonen. Aardige mensen, maar zuinig. Het laatste restje tandpasta, vispasta, slasaus, zalf, lijm, mosterd, shampoo, zonnebrandcrème etc. zullen zij eruit krijgen, desnoods met een mangel.

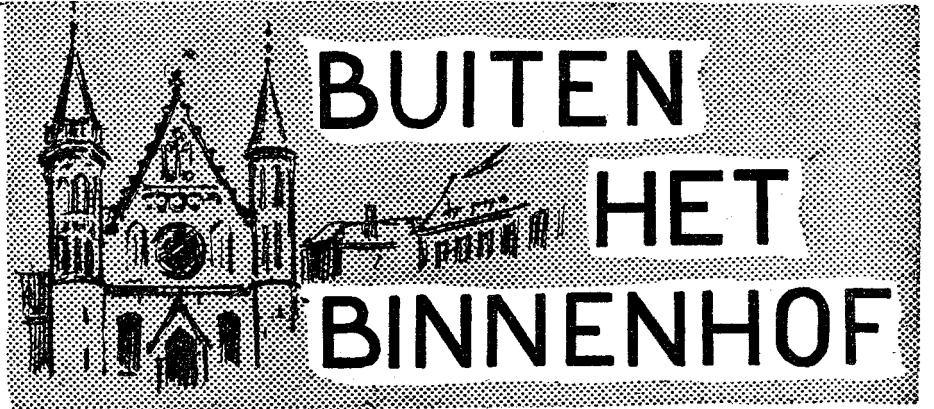
Het instrumentje was een stevig staal van Zwitserse fabriekskunst, sierlijk en handzaam, maar was er nu ook behoefte aan?

Deze vraag heb ik die avond voorgelegd aan een mij vriendelijk gezinde econoom, die mij uitlegde dat er zo iets bestaat als „het scheppen van een behoefte-element”. Wie die leer heeft uitgevonden weet ik niet, maar het komt hierop neer, dat je iets maakt wat er nog niet is. En al heeft niemand erom gevraagd, toch komt het op de markt. OMDAT het op de markt komt, willen de kopers het hebben, omdat het misschien wel makkelijk is, maar ook OMDAT HET ER IS.

„Kijk”, zei de econoom, „dat dingetje heb je aan ieder laten zien vandaag en je vond het een raar stukje staal. Met velen heb je gelachen om zo'n uitvinding, een Zwitsers zotternijetje. Maar ieder heeft het in zijn handen gehad, ja er zal wel een gast geweest zijn, die het in de keuken is gaan proberen”. Ik moest toegeven dat hij goed geraden had. „Aha”, vervolgde hij, „de uitzonderlijkheid heeft reeds klanten gemaakt, hoe meer klanten des te meer mangeltjes. Het is geen kwestie van vraag en aanbod, maar van aanbod en vraag.” Dit zeggende nam hij een hem aangeboden glaasje, zonder dat hij daarom gevraagd had.

„Heb jij behoefte om met een plastic stokje, waaraan een plastic handje, op je rug te krabben”, vroeg hij mij. Ik vertelde hem dat ik daaraan niet de minste behoefte had.

„Niemand had dat”, zei hij. „De mens schurkte zich gelijk een koe aan een paal; daarna schurkte de mens zich tegen een muur. Tot het rugkrabbertje kwam. Zo is de rugborstel er ook gekomen. Toen moeder de rug van haar kind niet meer kon borstelen in het bad, kocht het kind zo'n borstel. Ik weet wat dat ruggen in het

algemeen, afgezien bij mijnwerkers, niet direct diepzwart worden en ik ken mensen, die wel hun rug maar niet hun voeten borstelen omdat dat zo kietelt, doch dit neemt niet weg, dat de rugborstel een statussymbool is geworden. Wie een bad heeft, heeft ook een rugborstel, wie een douche heeft, en niet meer, volstaat met een nagelborsteltje”. Ik liet hem maar even badderen, omdat ik naar enkele andere gasten moest omkijken. Even later kwam ik hem tegen met een fles, onder de jas, die hij wilde openen (de fles) met een injectienaald gevuld met koolzuur, de nieuwste kurkretrekker. Tussen het geestrijk vocht en de kurk wordt koolzuur gespoten, waardoor de kurk uit de hals geschoten wordt. Niemand had behoefte aan zo'n instrument, maar plotseling was het er en omdat het er was, werd het verkocht. „Op die manier”, zei hij al verder docerende, „zijn lampjes verkocht, die je aan je boek kon klemmen; hoepels, die je om je heup kon laten draaien; elektrische tandenborstels, die tijd en tanden spaarden.”

„En kopjes met de oortjes aan de andere kant” viel een enthousiaste gast in, die vol aandacht naar mijn economische vriend had staan luisteren.

Even keek mijn vriend verbluft, alsof hij die uitvinding wilde rangschikken onder de nuttige voorwerpen, welke het geld wel waard zijn en die ook aan gevoelde behoefte voldoen. Maar hij beheerste zich en zei: „Ja... ja... ja...” Intussen had een oomzeggertje van mijn vrouw zich meester gemaakt van de tubemangel en van een juist geopende, volle tube mosterd, welke wij voor het slotkroketje hadden klaargemaakt. Nu, hij had beter meteen met mosterd „Lange leve tante” op het cretonne van de nieuwe stoel kunnen schrijven. Wat er nu stond konden we niet lezen, maar het was geen gelukwens.

„Kijk”, zei mijn vriend, „nu kweekt de mangel de behoefte aan een nieuwe overtrek voor een damesstoel, hetgeen waarschijnlijk niet in het hoofd van de uitvinder is opgekomen.”

En daarin had hij dan weer gelijk. Maar voor mij had de uitvinder ook geen mangeltje in zijn hoofd moeten hebben. Voor mij hoefde dat werkelijk niet!

William Franker

TRANS SKANDIA EXPRESS

3 x per week
COPENHAGEN en STOCKHOLM
1 x per week
OSLO

Ook koel- en meubeltransporten.

BONGERS · WAGENINGEN

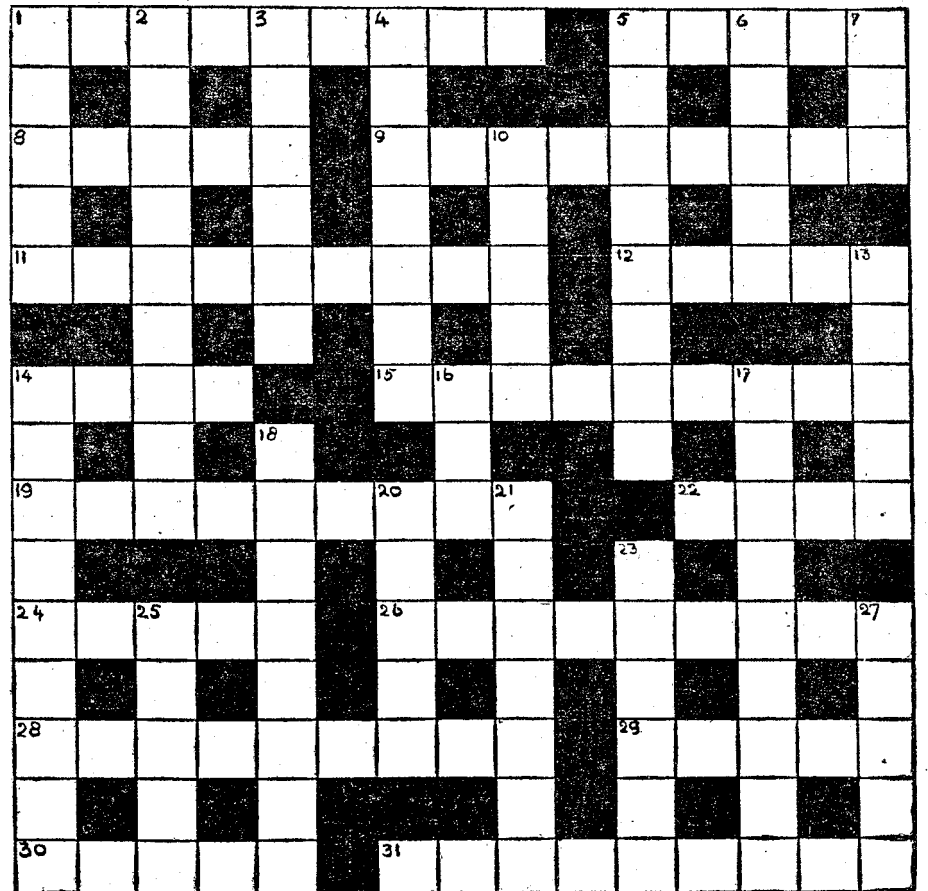
Telefoon 3750 · Telex 45122

Kryptogram

Horizontaal: 1. Men kan het de etenbereiders moeilijk kwalijk nemen, dat zij tussen hoofd en romp onsmakelijke geluiden maken.

- 5. Zij brengen beschaving.
- 8. Laatste rustplaats van de gereemde piraten, koningen, hofnarren, enz.
- 9. Machtsbron.
- 11. Deze schurk kan wel eens een strop hebben.
- 12. Uitvloeisel van Darwinisme bij de Indianen?
- 14. „Voormoederen”.
- 15. Geldwijze? Nee, kostbare uitgaven van de staatsdrukkerij.
- 19. Zo wordt iets overgedaan.
- 22. Veel bezongen schoenmaker, die niet op de pof wou leveren.
- 24. Inderdaad vlug, deze Indonesische heerser.
- 26. Velen willen dit het liefst flink gevuld hebben; de duivel gebruikt de ledigheid.
- 28. Mooi, maar kapot.
- 29. Geen entree voor voetgangers.
- 30. Woordelijk langzaam.
- 31. Bedrijf gespecialiseerd in de kwastverkoop?

- Vertikaal: 1. Handgreep van de misdadiger.
- 2. Vaste route van bijzondere vorm van luchtvervoer.
- 3. 't Maal is gereed, maar dat verwekt tegenzin.
- 4. Zij houdt van (het kleine) leven aan het strand, is er a.h.w. voor „geknipt”.
- 5. Nogal kies onderwerp; dwaas wanneer je " niet gebruikt.
- 6. Produkt van de allereerste dag.
- 7. Zo laat de schilder zijn werk achter.

- 10. Bijna ongekleed komen zij dichterbij.
- 13. Dringende laren.
- 14. Graafwerk van de verliezer.
- 16. Dag zeggen tegen de vrouw, die zich omgedraaid heeft.
- 17. Koffie of theegebied? 't Is in ieder geval aangenaam voor de bedroefden.
- 18. Woorden van de „krijger”.
- 20. Die mag wel véél weten!
- 21. Hij heeft het woord.
- 23. Draaiers, strijkers en slaggers, maar ook trekkers, blazers en spelers vindt men onder hen.
- 25. Dat ziet men met de ogen dicht.
- 26. Doet pijn na de brand.

OPLOSSING PUZZEL A.F.-POST 26-9-64

Horizontaal: 1. geldwolf, 8. O-benen 9. struik, 11. kerkrat, 12. kerker, 13. roerend, 14. perrons, 16. jaartal, 19. en depot, 22. Jabbok, 23. Elhanan, 25. noords, 26. inlaag, 27. stokers.

Vertikaal: 2. eitje, 3. drukker, 4. omkeren, 5. fokker, 6. merrie, 7. verroest, 10. stedelijk, 12. kippevel, 15. rodehond, 17. adjunct, 18. rijbroek, 20. panlat, 21. tanig, 23. order.

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK AMERSFOORT

L. SCHEEPSTRA

Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

OVER „WEER-ZIEN” GESPROKEN

Er zijn in ons land 7 miljoen mensen kiesgerechtigd, doch slechts 700.000 (dus 1 op de 10 kiezers) is lid van een politieke partij. Dat is beslist te weinig.

Belangrijk is dus de vraag, hoe werf je leden? Door meer te beloven dan een andere partij? Dat geloofd niemand! Door harder te schreeuwen dan een ander? Dan luistert niemand!

Onze partij begint in deze maand een grote ledenwerfactie. Wij doen dat met behulp van onze folder „WEER/ZIEN”. Het is prettig, dames en heren, om over deze folder „WEER/ZIEN”,

Onze televisieuitzending op maandag 19 oktober j.l.

waarin ook staat wat u zojuist gelezen hebt en wat achter mij hangt, enkele vragen te stellen aan prof. Van Riessen.

Prof. Van Riessen, wat vindt u van deze folder en wat vindt u van een ledenwerfactie in het algemeen?
Bent u van mening dat de aanpak, een aanpak namelijk, die vrij direct is en waarin wij direct stellen dat Jezus Christus ook Koning is op het gebied van de politiek, goed is of vindt u dat (uit reclame-overwegingen) een wat al te vlot met de deur in huis vallen?

Prof. Van Riessen:

Uw vraag, meneer Van der Sluis, doet mij denken aan dat grappige vraagje: „Waarom zou je het eenvoudig doen als je het ook ingewikkeld kunt maken?”

Als ik me met een visitekaartje zou moeten presenteren ergens, dan staat er immers op dat visitekaartje niet: uit het station rechtsaf, dan de brug over, daarna langs het kanaal en dan de eerste weg rechts en dan aan het eind van die straat is nummer 72 en daar staat mijn naam op de deur. Maar dan staat er duidelijk en eenvoudig op dat visitekaartje: H. van Riessen.

Ik dacht dat dat voor een politieke partij ook zo hoorde.

Op het visitekaartje van een politieke partij behoort naar mijn mening te staan wat die partij bovenal belijdt tot uitdrukking te brengen. Waar die partij bovenal voor wil staan. En dat is in dit geval, in ons geval dus dat Christus Koning is over het leven en ook over de politiek.

Ik dacht dat wij in deze tijd boven

☆☆☆ Onevenredig

Zoals bekend is worden in Engeland de parlementszetels in het Lagerhuis bezet door volksvertegenwoordigers, die volgens het districtenstelsel zijn gekozen. Labour bezet dientengevolge thans 317 zetels, de Conservatieve Partij 304 en de Liberalen 9 zetels. Hun percentages waren respectievelijk (ongeveer) 45,1 en 43,3 alsmede 10,6.

Zou het stelsel der evenredige vertegenwoordiging ook in Groot-Britannië van kracht geweest zijn, dan zou de zetelbezetting op 15 oktober vermoedelijk als volgt zijn uitgevallen: 284 (Labour), 273 (Cons.) en 67 (Liberalen).

Thans heeft Labour nauwelijks een meerderheid om te kunnen werken. De Liberalen kregen ondanks hun 10,6% van alle stemmen slechts 8 zetels. Zouden zij ook hun evenredig deel aan zetels hebben gekregen, dan was wellicht een coalitie met de Conservatieven tot stand gekomen. Op die wijze was Engeland de precare regeringssituatie, die thans ontstaan is, bespaard gebleven. Het districtenstelsel is weer eens funest voor de kleine partijen gebleken. Het is een onevenredigheidsstelsel dat zelfs beduidend grote delen van het volk de mond als het ware dicht snoert.

Voor Nederland, waar sommigen weer lonken naar het in 1917 ten onzent afgeschafte systeem, geldt nu wel heel duidelijk: Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht.

alles behoefte hebben aan duidelijkheid.

Van der S.:

Maar dat centraal stellen van Christus maakt dat nu ook duidelijk dat je aan politiek mee moet doen?

Dienst nemen

Van R.:

In de opmerking die in dat „WEER/ZIEN” staat wordt dat zwaartepunt juist goed geplaatst. Juist op het punt waar het op aan komt, Christus' Koningschap. Dat is de eerste bedrijvende gedachte die ik er uit lees: dat Christus regeert en dat in Zijn handen het beleid van de wereld en van de politiek in goede handen is.

Het tweede, zeker het tweede, maar dat moet dan onherroepelijk ook volgen, het tweede is naar mijn mening, dat daarin een oproep schuilt aan alle mensen om dienst bij Hem te nemen. Om in Zijn dienst te gaan staan. Om naar Hem te luisteren en zich door Hem te laten gezegen.

Bestaansrecht

Van der S.:

U weet dat het bestaansrecht van de christelijke politieke partij in het geding is. De heer Vondeling heeft bij de verkiezingen, maar de vorige week bij de Algemene Beschouwingen opnieuw deze zaak aan de orde gesteld.

Bent u met hem van mening dat de godsdienstige keuze, die onze partij doet, de doorzichtigheid van de politiek schaadt?

Verzuiling

Van R.:

Die kritiek, die ik zo in het laatst van uw vraag hoor wordt samengevat meestal in de term „verzuiling”. Als men in deze tijd iemand „verzuild” noemt, dan is het of men hem een geestelijke draai om z'n oren geeft. Hij moest zich schamen verzuild te zijn. Het is een machtig woord. Het is een woord met een enorme invloed in het leven. Ik zou kunnen zeggen het is een vondst, maar dan een slechte vondst. Want wat betekent „verzuiling”? „Verzuiling” betekent naar mijn mening niets anders dan dat men met anderen in een zuil kruipt, zich daar opsluit en zich daar isoleert.

Als dat nu waar zou zijn voor christelijke politieke partijen (en het is niet waar: iedereen die dicht bij de politiek leeft weet dat die christelijke partijen in alles meedoer-, openstaan-, beweeglijk zijn, in die zin is het dus zeker niet waar; geïsoleerd zijn deze partijen niet, maar als het nu in zeker opzicht waar zou zijn, dus niet geïsoleerd, maar wel enige afzondering) dan zou ik zeggen: als dat voor de christelijke partijen geldt, dan geldt dat zeker ook voor alle liberalen en dan geldt het zeker ook voor alle socialisten en dan geldt het voor alle werknemers, dan geldt het voor alle werkgevers. Ja, ik ga nog verder: dan geldt het naar mijn mening ook voor alle gezinnen, dan zijn ook alle gezinnen verzuild. Gelukkig maar, als dat niet het geval was dan zou het er in de wereld raar voor staan.

Christen lid van niet-christelijke partij

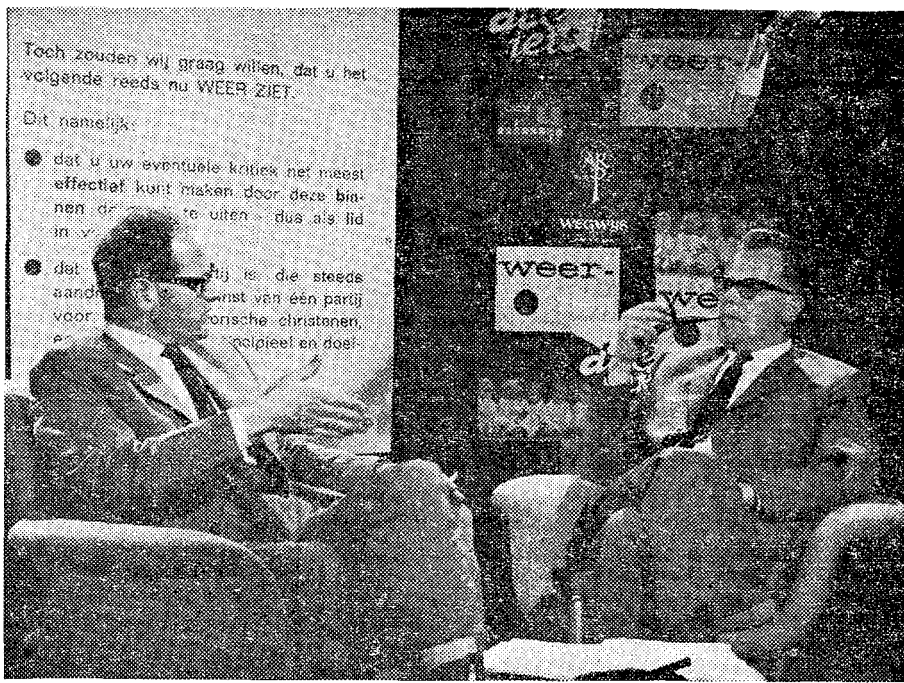
Van der S.:

Maar kan dan volgens u een christen niet ook lid zijn van een niet-christelijke politieke partij?

Van R.:

Ja, ik begrijp dat wel dat men dat doet, dat er christenen zijn die bijvoorbeeld lid worden van de Partij van de Arbeid, of dat zij lid worden van de V.V.D. En ik erken ook dat ze dan oprecht bedoelen in volle zin daar christen te zijn. Maar ik meen wel dat zij dan toch een leemte hebben in hun gedachtengang. Het is namelijk niet bedreven wordt door de mens als een enkeling, maar door de mens als lid van een gemeenschap, door een politieke partij.

En die politieke partij, die stelt een programma op. Die politieke partij ontwerpt een programma en die staat daar voor. En de politiek is het geheel van die activiteiten van die programma's. Als dus een christen, bedoelend

Prof. Van Riessen en mr. Van der Sluis in gesprek tijdens de televisie-uitzending.

een christelijke politiek, in zo'n partij zou gaan zitten, dan krijgt hij toch niet wat hij wenst. Want die partij brengt het niet verder dan de grootste gemene deler van alle meningen, die er in die partij zijn. Voor een christen het belangrijkste: z'n politieke belijdenis die hij meent uit Gods Woord af te lezen wordt in de politiek van die partij, dus ook voor een politiek forum een vergeten hoofdstuk.

Jeugd en politiek

Van der S.:

De slotvraag, professor, betreft de toekomst. U kent de jeugd. U hebt colleges gegeven in Eindhoven en Breda en u bent op dit ogenblik hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en ook (niet te vergeten) aan de Technische Hogeschool in Delft. Wat zijn uw ervaringen? Vindt u dat je ook met dit soort propaganda bij de jeugd aan moet komen met een directe, duidelijke aanpak of vindt u het beter, bijvoorbeeld in dit soort zaken, om langs omwegen een beetje indirect bij de jeugd aan boord te komen?

Van R.:

Dat is een belangrijke kwestie. Ik dacht dat het ook een moeilijke kwestie is, niet makkelijk te beantwoorden omdat de jeugd moeilijk te verstaan is. Er is een soort kloof, bij de tweede wereldoorlog tussen de beide generaties ontstaan.

Misschien kan ik er toch dit van zeggen, van belang voor uw kwestie, dat de jeugd radicaal en kritisch is in het stellen van vragen aan deze tijd. Zij weten wat er op het spel staat.

Aan de andere kant zijn ze naar mijn smaak wat te vluchtig, te weinig bezonnen als ze antwoorden op die vragen zoeken.

Van der S.:

En wat overheerst er naar uw mening?

Eensgezindheid en strijd

Van R.:

Het eerste ongetwijfeld. Laat ik met het tweede beginnen als u het goed vindt. Ik wilde een voorbeeld noemen. De jeugd heeft een hekel aan strijd en aan verdeeldheid. En dat is te begrijpen want wij hebben ons portie daarvan gehad. Aan de andere kant heeft de jeugd een hang naar eensgezindheid, dat is ook te begrijpen want onze eeuw is een eeuw van gemeenschapsidealen. Maar nu is het opvallend dat de jongeren zich weinig afvragen in welke optocht van eensgezindheid ze nu mee willen lopen. Ze zouden goed doen om met die soldaat in de slag van Laufen stil te blijven staan en te vragen „waar gaat het nu eigenlijk om?”. Als ze dat zouden vragen, kwamen ze ongetwijfeld op de vraag welke eensgezindheid bedoel ik eigenlijk. En als ze die vraag stellen en pogen te beantwoorden dan zullen ze merken, dat er strijd is zolang de

zonde in de wereld is (en die zal er zijn tot het einde helaas), maar dat de strijd niet te ontwijken is.

Nu kom ik op die andere kwestie, waarvan u zei dat dat nog belangrijker was. Die duidelijkheid, dat radicale en dat kritische. Huizinga, de historicus Huizinga, heeft eens gezegd dat onze tijd belast is met een loodzware vacht van humbug, en valse waan als nooit tevoren. Op dat punt steken de jongeren nu hun veren op. Want daar hebben ze een hekel aan. Ze hebben een fijne neus, ze proeven schijn, listige omwegen, halfslachtigheden. Wat ze verlangen en wat ze begeren van het leven is duidelijkheid, openheid en waarachtigheid. Ze verwachten van anderen dat die een standpunt hebben, dat ze ergens voor bestaan. En ze verwachten ook van die anderen en ze vertrouwen ook van die anderen dat die daar open en duidelijk voor uitkomen. Dat verwachten ze ook van de Anti-Revolutionaire Partij en daarom ben ik van mening, dat u met die aanhef in dat „WEER/ZIEN” op de goede weg bent.

Van der S.:

Dames en heren, op de goede weg zijn dat is belangrijk. U weet nu waar het ons om gaat in de politiek. In deze dagen zijn onze propagandisten op pad. Wellicht zijn ze ook op pad naar u en hopelijk zijn ze dan op de goede weg! U kunt ook sneller contact met ons krijgen. Ons adres is Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag. Wij hopen dus op een weerzien met u.

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielfstandaards.

Vraagt gratis folder.
„MEKA”
AUSTERLITZ
 Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

KRABT UW HOND OOK?
DEX-VERDELINGS-LOTION
 helpt direct
BEAPHAR RAALTE

EMINENT
 HET NIEUWE ELEKTRONISCHE ORGEL VAN "KLASSE" VOOR LAGE PRIJS

WURLITZER
 DE KONING ONDER DE ELEKTRONISCHE ORGELS. VRAAG ONZE PROSPECTUSSEN.
GOLDSCHMEDING
 KLASSIEK & MODERN
 Raadhuisstraat 48/50, Amsterdam, tel. 221404
 Schiedamsse Vest 67, Rotterdam, tel. 122766
 Haarlem - Hilversum - Kampen - Goes

FIRMA C. VERMEER EN ZOONS
 fabrieken voor gebogen hout
 Telefoon 01894 - 230 - Ouderkerk aan de IJssel
 RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
 GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
 ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
 Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
 Telefoon (01860) - 2050

In prima boter en kaas, steeds de baas,
 alle soorten groot en klein,
 komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.
A. VAN HOUWELINGEN-MOORDRECHT
 Telefoon 305 (01827), Westeinde 117

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245 - Postbus 30

EEN NIET TE VERGETEN ADRES

Firma J. Kleywegt & Zonen

Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757
Hoek van Holland

voor

KERK- EN SCHOLENBOUW

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Beregeningsinstallaties
Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

TELEFOON 08379 - 2227

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN
Hoornsediep 3 - Telefoon 05900 - 23928

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

WEGEN, GROND- EN WATERWERKEN

Bouwmaterialen

v.h. DE JONG & SCHOUTE

KANAALWEG 38 - VEENENDAAL
Telefoon 2625 - 2574 - 3471

AANNEMINGSBEDRIJF

„SCHOUWEN-DUIVELAND" N.V.

Schuijthaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110 - 2478
Telefoon 01110-2478

Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water- en wegebouwkundige werken.

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijmateriaal, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM - TELEFOON 514

OCEAN N.V. DIEREN
BATELANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tél. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Als abonnee op

NEDERLANDSE GEDACHTEN

blijft u politiek bij

Een minister timmert aan

In een ruime zonnige kamer, uitzien op het water van de Hofvijver en op keurig verzorgde grasgazons, zetelt aan Binnenhof no. 20 Zijne Excellentie de minister van Verkeer en Waterstaat.

Mr. Van Aartsen is weliswaar vorig jaar juli opgenomen in het kabinet Marijnen als minister van Verkeer en Waterstaat, maar voordien beheerde hij reeds vier jaar de portefeuille van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid: van 1959 tot 1963.

Zijn eerste optreden als minister was in november 1958. Mr. Van Aartsen volgde toen, eveneens als bewindsman voor verkeer en waterstaat, mr. J. Algra op, die wegens gezondheidsredenen moest terugtreden.

Minister Van Aartsen blijkt bij de jongste kabinetsformatie niet ernstig gedacht te hebben aan zijn aanblijven als minister. De kabinetsformatie heeft hij meer als toeschouwer gevolgd. Maar toen kwam het beroep van minister Marijnen op hem. Het ging weer om Verkeer en Waterstaat. Hij moest erkennen, dat het een aantrekkelijk departement was. „En mijn grote voordeel was”, aldus de minister, „dat ik de mensen kende en ook de problemen in grote lijnen, al blijken die later weer anders geworden te zijn”.

Excellentie Van Aartsen: „Geen voorstander van wegtollen”

Minister Van Aartsen geeft de indruk graag op dit departement te werken. Hij zet zich hier met veel ambitie in, evenals in de periode van 1949 tot 1958, toen de economische zaken van Den Haag aan zijn zorgen als wethouder waren toevertrouwd.

Menigeen staat wat vreemd tegenover de naam van het departement: Verkeer en Waterstaat. Vooral dat Waterstaat ligt niet zo makkelijk, met name niet, wanneer we dan nog uit de mond van deze Excellentie horen, dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen een „natte” en een „droge” waterstaat. Tot de „natte” behoren de havens, de vaarten, kanalen enz. De „droge” omvat de wegen.

Boeiend

„Boeiend” is het woord dat de minister gebruikt, wanneer hij spreekt

over de grote waterstaatswerken. Boeiend noemt hij vooral het Delta- en Zuiderzeeproject. Wie mocht menen, dat een minister van achter zijn bureau al het werk dirigeert, die heeft het mis. „Je moet de dingen zelf ook zien”, zo merkt de heer Van Aartsen op. Daarom gaat hij regelmatig het land in om overal de stand van zaken in oogen-schouw te nemen.

Veelal slaagt hij er in officiële bezoeken te combineren met werkbezoeken. Dit gold bijv. de officiële opening van de Haringvlietbrug, het meemaken van het bezoek van H.M. de Koningin aan de Deltawerken, het bezoek met de Kamercommissie en over een paar weken gaat de reis naar de IJsselmeerpolders. De heer Van Aartsen noemde het een voorrecht het bezoek met de Koningin te hebben meegemaakt, omdat dit bezoek een

heel bijzonder karakter droeg. Hij getroffen door de buitengewoon belangstelling van de Koningin.

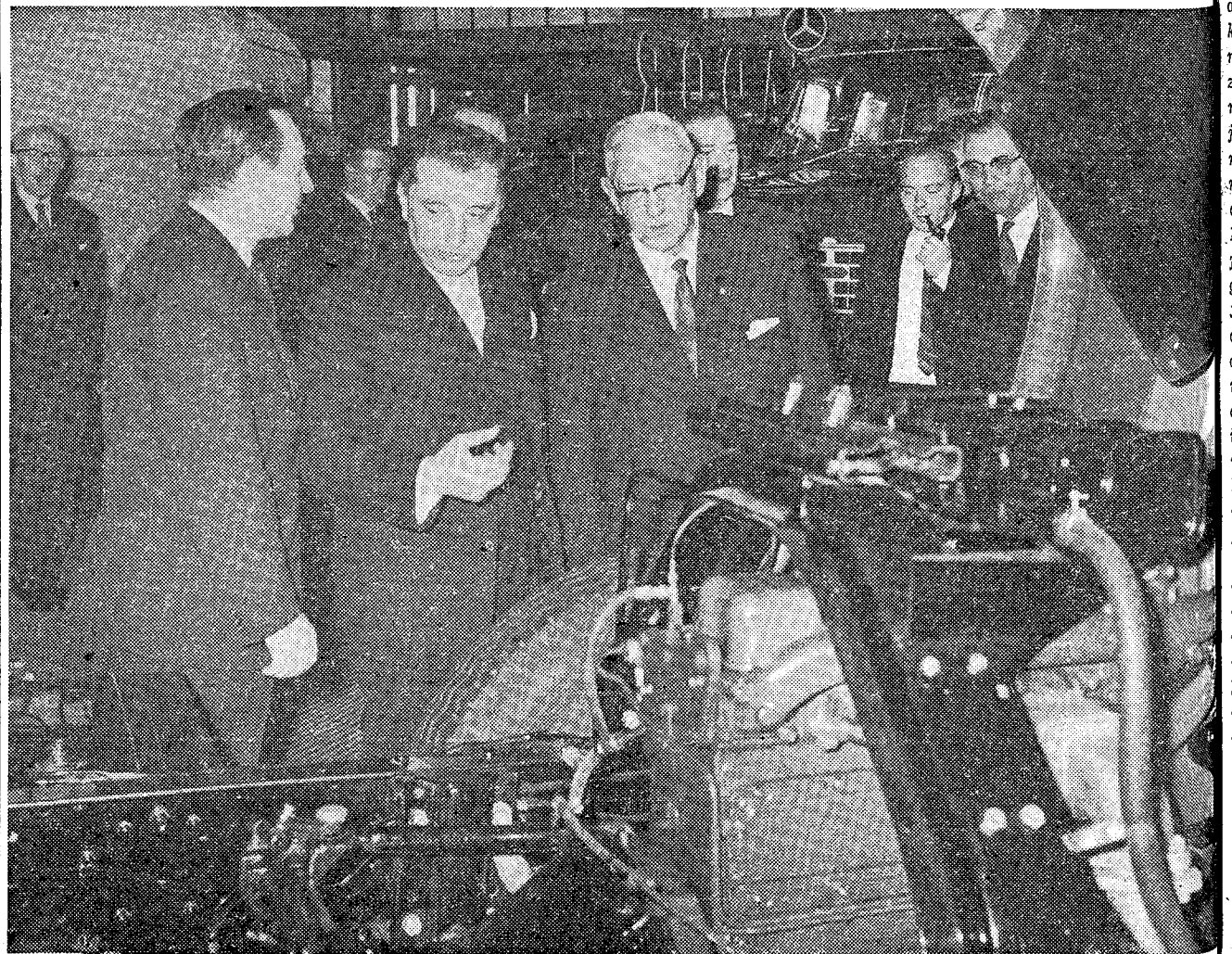
„Zo'n bouwput moet je gezien ben. De situatie bij de Grevelingdam gaat dan meer voor je les. Terloops merkt de heer Van Aartsen op, dat het Deltaplan jaarlijks voor f 160 miljoen kost en de Zuidelijke werken f 90 miljoen. Dit zijn indrukwekkende getallen, maar Zijne Excellentie noemde deze bedragen met ander oogmerk, meer denkend aan „droge” waterstaat.

De Deltawerken spreken in Nederland tot de verbeelding, bij de wegeaanleg wordt omzeggende gedacht: daaraan gebeurt weinig. Maar wat het Rijk betreft voor onderhoud en aanleg van wegen is ongeveer driemaal zo veel, namelijk f 470 miljoen. De wegeaanleg in Nederland is een nog veel omvangrijker project dan het grootse Deltaplan; althans financieel gesproken.

En zelfs is met die f 470 miljoen nog niet alles gezegd, want provincies en gemeenten dragen jaarlijks geld bij tot meer dan half miljard, wat betekent dat Nederland per jaar voor de automobilist zo ongeveer een miljard gulden wordt neergeteld voor onderhoud en aanleg van wegen. Een bedrag dat opweegt tegen de opbrengst van benzineaccijns- en motorrijtuigenbelasting.

Minister Van Aartsen onderschrijft deze feiten, omdat deze naar zijn mening onvoldoende bekend zijn, waar zijn beleid in een verkeerd daglicht wordt geplaatst. Niet dat deze bewindsman nu van mening is, dat wel kan blijven zoals het is. Hij looft zelfs dat er veel en veel gebeuren moet. Hij steekt dit in

Minister Van Aartsen tijdens een van zijn werkbezoeken.

De wegen

Hij sprekt niet onder stoelen of banken en overigens heeft hij hiervan al duidelijk laten blijken in zijn nieuwe bevelen.

Minister Van Aartsen heeft het initiatief genomen tot instelling van een Wegenfonds. Hij heeft een zesjarenplan voor de wegenbouw in Nederland ontworpen en hij heeft er ook nog voor gezorgd, dat de financiën voor dit plan veilig gesteld.

Kritiek

De kwestie van de wegeaanleg is in het ogenblik samen met de achterstand in telefoonaansluitingen het grootste probleem, waarmee Verkeer Waterstaat zich geconfronteerd ziet. Het zijn onderwerpen waarop veel kritiek geleverd wordt. Zowel de onderwerpen als de kritiek zijn moeilijk voor een minister en het is zelfs de vraag wat er het moeilijkst is. Maar deze excellentie schuwt de vraag niet, hij kent de problemen en hij geeft elke kritiek aan. Tengevolge van het voorstel te komen tot een wegheffing ter financiering van een versnelde wegeaanleg is de heer Van Aartsen en zijn beleid van vele kanten aangevallen, is hij door sommigen dringend.

Maar minister Van Aartsen blijkt wel militant te zijn, waarschijnlijk militant genoeg om half november de kritiek die in de Tweede Kamer over hem uitgestort zal worden het hoofd te bieden. Voor hem zittend en luisterend naar zijn nuchtere opsomming van feiten en cijfers, blijkt wel heel duidelijk, dat er in de storm van kritiek, die losgebroken is, veel demagogie schuilt.

Niemand heeft bezwaar tegen de instelling van het wegefonds, waarvoor zes jaar twee miljard gulden op tafel moet komen. Dit wil de heer Van Aartsen eerst eens duidelijk vaststellen.

Hij stelt het als volgt:

„Een plan voor 10 of 15 jaar is mooi, maar weinig realistisch, want er moet ook geld zijn. Tot nog toe is er nooit verder dan een jaar vooruit gezien. In 1963 was niet bekend over hoeveel financiën voor de wegeaanleg in 1965 beschikt kon worden. Er is nu een plan, maar ook de financiën zijn verzekerd. Het is in Nederland nog nooit eerder vertoond, dat voor zes jaar de financiën voor dit doel geregeld waren. De uitgetrokken f 2 miljard wordt alleen gebruikt voor de aanleg van nieuwe wegen, voor 1965 is een bedrag van f 190 miljoen bestemd. Tot 1970 zal een jaargemiddelde bereikt worden van f 340 miljoen. Vol lof ben ik over de goede samenwerking met mijn collega van Financiën, die dit plan mede heeft mogelijk gemaakt. Van de f 2 miljard heeft Financiën in ieder geval f 1,4 miljard toegezegd uit de rijksmiddelen. Dit bedrag kan nog hoger worden afhankelijk van de groei van het wagenpark. De resterende f 600 miljoen zal door de weggebruikers betaald moeten worden, wil de versnelde wegeaanleg slagen. Mocht de f 600 miljoen er niet komen dan zal het wegebouwplan in beperkte zin hiernaan aangepast moeten worden, waardoor de versnelling in gevaar komt. Een bedrag van f 50 per jaar aan weggeld voor personenauto's is echter niet veel. Niet meer dan f 1 per week. Het oponthoud op de wegen kost thans het bedrijfsleven heel wat meer.

Ook uit het oogpunt van verkeersveiligheid is de versnelling gewenst en verantwoord.”

Minister Van Aartsen op een brandweerwagen Ao. 1913, tijdens de bedrijfsautotentoonstelling die dit jaar in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam werd gehouden.

Het gaat Excellentie Van Aartsen om deze belangrijke zaak en niets anders. Hij wil niet een bepaalde bevolkingsgroep met deze heffing treffen, maar hij denkt dat deze heffing billijk en ruim opweegt tegen de voordelen, die hieruit in de toekomst voor de heffingbetalers voortvloeien. Hoe de f 600 miljoen er komt laat hem in zekere zin koud, als ze er maar komt, al was het ten koste van de belastingverlaging. Minister Van Aartsen gelooft niet dat het ten koste van de belastingverlaging zal kunnen, omdat dan z.i. de voorgestelde neutralisering in de progressie van de inkomstenbelasting wordt aangetast, een zaak die vastgelegd is in het akkoord van Wassenaar, maar hij staat open voor elke redelijke en betere suggestie om de f 600 miljoen op tafel te krijgen.

Hij heeft wel degelijk begrip voor de moeilijkheden die verbonden zijn aan de weggeldheffing voor het beroepsvervoer. Maar een verhoging van de benzineaccijns of de motorrijtuigenbelasting zou het beroepsvervoer nog zwaarder treffen. Bij de nu ontworpen regeling vallen lokale en regionale diensten vrijwel buiten schot, omdat deze geen gebruik behoeven te maken van autowegen. Maar zou de Kamer anders willen, dan is deze minister bereid, als het geld er maar komt.

Een grandioos misverstand blijkt het ook, te menen dat deze minister voorstander is van herinvoering van wegtollen. De bewindsman wilde dit sprookje maar graag onmiddellijk uit de wereld helpen en verklaarde: Het Nederlandse wegstelsel is volmaakt ongeschikt voor wegtollen. Er zijn te veel wegen, te korte wegen, te veel zijwegen en het verkeer is te intensief, afgedacht nog van het feit, dat ik er principieel al niet veel voor voel. Bij een brug of een tunnel zou het

nog kunnen, maar ook hier ben ik geen groot voorstander van. Er is dan ook geen sprake van invoering van tolleren op grote schaal.

Thans zie ik zelfs geen enkel object, dat voor tolgeldheffing in aanmerking zou kunnen komen.”

Particulier

Als een heel andere zaak merkte de bewindsman aan de situatie bij de Haringvlietbrug en in de toekomst bij de Oosterscheldebrug en de Beneluxtunnel bij Vlaardingen. Dankzij particuliere initiatieven zijn deze projecten eerder tot stand gekomen en komen ze eerder gereed dan wanneer op het Rijk gewacht had moeten worden. In deze gevallen zal een tolgeld gevraagd kunnen worden, waarvoor het bedrijfsleven dan veel eerder beschikt over betere verbindingen en bovendien niet veel meer betaalt dan de vroegere veergelden voor veel slechtere verbindingen.

Voor de toekomst zou minister Van Aartsen een Rijkstol bij een vaste oeververbinding over de Westerschelde nog mogelijk achten, maar dat is niet op korte termijn en ook dan is hij er nog geen groot voorstander van.

Na afloop van het gesprek moet deze Excellentie een opgelucht gevoel gehad hebben. Hij had veel kwijt gekund van de gedachten, die ongetwijfeld bij hem de laatste weken zijn opgekomen, wanneer hij regelmatig kennis nam van de scherpe kritiek, die tegen zijn plannen werd aangevoerd. Het was niet allemaal terecht, het zal wel eens pijnlijk scherp geweest zijn, omdat het eigenlijk een stuk onrecht was. Een minister moet een groot incasservermogen hebben en moet kunnen wachten op het tijdstip, waarop het hem toegestaan wordt iets ter verweer te zeggen. Maar mr. Van Aartsen is dan ook minister. (Soc. medewerker)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Zaaizaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?
Wij leveren prima zaden aan tuinders en landbouwers.
Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG
NOORDSCHARWOUDE - sinds 1899

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.
ZUID. NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN
GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 5888*

DRENTĒ

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken
EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 2671

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108. NA 18.00 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN GARAGES, LANBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

in de NOORD-OOST POLDER

LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines
tractoren
Smederij

Walstraat 2

Tel. 05275-2310

Kraggenburg (N.O.P.)

FIRMA GEBR. SLUMP

Handel in brandstoffen,
haarden, kachels en kooktoestellen
LEMMER TELEFOON 05146 - 564 en 307
NAGELE TELEFOON 05276 - 2460

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat

Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Openbare commissievergadering Tweede Kamer over

ECONOMISCHE ZAKEN

Investerings afgeremd

Minister Witteveen heeft reeds enkele maanden terug een aantal beslissingen genomen, die het bedrijfsleven moet verwerken. Enkele belastingfaciliteiten ter aanmoediging tot het doen van investeringen werden ingetrokken. Deze beslissingen moesten echter worden goedgekeurd door de Tweede Kamer. Onder die voorwaarden is de Kamer indertijd bereid geweest toe te staan dat de minister het fiscale instrument mag gebruiken ter beïnvloeding van de conjunctuur.

In de Kamer was nu nogal kritiek. Met name van de regeringsgezinde fracties — in tegenstelling tot de P.v.d.A.

De heer Kieft (A.R.) meende dat de ervaring had geleerd dat niet was na te gaan of dit soort maatregelen wel het gewenste effect had. Het stuwmeer b.v. van nog niet gegeven rijksgoedkeuring is sedertdien bovendien enorm gestegen! Het enige concrete punt dat hij kon constateren was dat de overheid er 140 miljoen gulden aan overhield. Men moet daarom zeer voorzichtig met dit soort van beschikkingen omspringen. Voor ditmaal kon de fractie nog wel akkoord gaan omdat allen — bedrijfsleven, overheid, gemeenten en burgers — een „pas op de plaats” moeten maken gelet op het niet-zonder-zorg zijnde jaar 1965.

De heer Scholten (C.H.U.) was van oordeel dat de minister deze maatregel niet te spoedig ongedaan moest maken. Het zou immers onjuist zijn, de maatregel in te trekken als even later de maatregel opnieuw moest worden genomen.

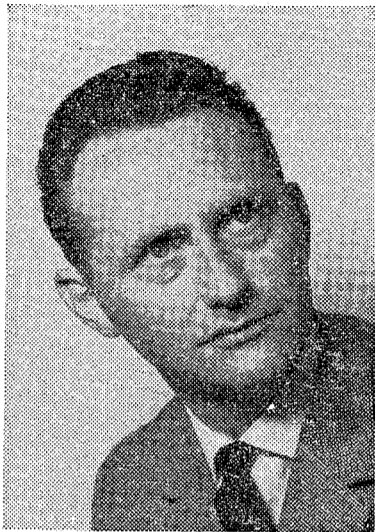
Het bedrijfsleven wordt het niet gemakkelijker gemaakt, aldus de heer Lucas (K.V.P.). Verantwoorde bedrijfsplanning brengt mee dat een investeringsplan te voren moet worden opgesteld en de financiële gevolgen daarvan moeten worden overzien. Als de overheid door fiscale maatregelen nu elke keer deze plannen doorkruist wordt een goed bedrijfsbeleid bijzonder bemoeilijkt.

Ook de V.V.D. vond — bij monde van dr. Portheine — de getroffen maatregelen niet helemaal overtuigend. Te minder omdat de maatregelen nogal grof werken. Gewenste „diepte”-investeringen worden evenzeer afgeremd als ongewenste breedte-investeringen.

Prijsbeleid 1965

Economische Zaken was de eerste begroting die dit jaar in openbare commissievergadering werd behandeld. Een dergelijke behandeling betekent kritische bespreking van het beleid voorafgaande aan de gewone Kamerbehandeling waar een eindoordeel wordt uitgesproken over het te voeren beleid van de minister. Het is de bedoeling in een vraag- en antwoordspel een aantal hoofdzakelijke informatie te verkrijgen om, mede aan de hand daarvan dat eindoordeel te vormen.

De heer Roolvink (A.R.) kon die dag niet aanwezig zijn — één van zijn kinderen trouwde, waarmee wij hem van harte alsnog feliciteren — zodat de jonge A.R. volksvertegenwoordiger, drs. Boersma, meteen al moest invallen bij deze nieuwe werkwijze. Hij

Dr. Boersma

...de consument in het economisch verkeer is een voetganger met één been in het gips...

toonde duidelijk aan dat het prijsbeleid van de opvolgende kabinetten hoe langer hoe meer zich ontwikkelde van een soepel prijsbeleid, waarin meerdere factoren verwerkt waren, tot een gedetailleerd en straf prijsbeleid. Een beleid waarbij het louter voorkomen van prijsstijging hoe langer hoe meer op de voorgrond treedt.

Hij was van oordeel dat deze weg niet zou leiden tot de meest gunstige resultaten omdat één van de (juiste) bouwstenen van een prijsbeleid — het onderling vertrouwen tussen overheid en werkgevers, werknemers en middenstand — gevaar liep. Als een prijsbeleid zo doorgaat werkt dit verstarrend: mogelijkheden van prijsdaling worden dan niet langer doorberekend omdat het bedrijfsleven (terecht) bevreesd is kostenstijgingen niet te mogen doorberekenen.

Voorts was hij niet gerust op de in te stellen consumentenraad. Enerzijds niet omdat niet duidelijk was gemaakt dat deze raad „van beneden” af zou groeien. Uit de Memorie van Toelichting bleek van verschillende tendenzen die er op wezen dat deze raad „van bovenaf” opgelegd zou worden. Anderzijds was naar zijn mening opmerkelijk dat hoewel de minister sprak van een versnelling op korte termijn naar zijn ervaring er een moeizaam overleg aan het groeien is.

De Kamer heeft met belangstelling dit debat meegemaakt. Geconstateerd werd dat het nieuwe A.R.-Kamerlid Boersma — ook na de beantwoording van de minister — zich de kaas niet van het brood liet eten.

De heer v. d. Mei (C.H.U.) had ook kritiek op het prijsbeleid. Als men de cijfers ziet kan men terecht constateren dat er resultaten zijn bereikt. Maar de wijze waarop — het overleg — was niet om over te roemen. Bovendien: waarom moesten alle bedrijfstakken over één kam worden geschoren?

De V.V.D. (de heer Portheine) en de P.v.d.A. (de heer Roemers) hebben met name geïnformeerd naar de wijze van vaststelling der kosten van levensonderhoud. Moet het pakket, dat daarvoor de basis vormt, niet eens worden aangepast zowel wat betreft de inhoud, de hoeveelheid en de kwaliteit van dit „pakket levensonderhoud”.

Met name had de gehele Kamer kritiek op de wijze waarop wel diverse overheidstarieven werden verhoogd: zowel wat betreft het aantal tarieven als de vrij grote stijging per geval!

Antwoord van de minister

Minister Andriessen (C.H.U.) deelde naar aanleiding van de geuite kritiek onder meer het volgende mede.

- als ik moest kiezen in de kwestie Zwolsman — de pierprijs — zou ik het weer doen: als ik niets had gedaan zou men mij terecht verwijten dat ik discrimineer in mijn prijsbeleid;
- een loonexplosie in 1965 betekent inflatie — want de prijzen kunnen dan niet meer goed in de hand worden gehouden;
- men moet de prijzen van nu vergelijken met het gemiddelde cijfer van

B. Roolvink

...de tijd is beslist niet rijp...

1963. Dat is reëel. En die prijsstijging is 6%; de loonstijging 14% zodat er reëel overblijft rond 8%. Waarvan echter nog de fiscus zijn deel moet hebben!;

- overheidstarieven moeten — als er verliezen zijn — omhoog. Verliezen tellen nu ook bij het bedrijfsleven mee als het gaat om de vaststelling der prijzen. Van de overige verhogingen (collegegeld, kleuterschool enz.) zei de minister: dat zal de Minister van Financiën wel nader uiteenzetten — hier zitten financiële kanten aan;
- „ik voel mij een „stille werker voor de middenstand”, aldus de Minister. Na het harde ingrijpen in het begin, is de soepelheid toegenomen. Niet alleen grondstoffenprijzen, ook de hogere verpakkingskosten en vrachten hebben een rol meegespeeld. Er wordt nu rekening gehouden met een redelijk rendement voor de ondernemingen. Bovendien is van de prijsstijging een groot percentage, soms tot 20% van de toegestane prijsverhoging, gegaan naar de detaillist ter vergroting van diens bruto winst;
- het aardgas zal heel geleidelijk worden ingevoerd zodat er geen paniekstemming behoeft te zijn in de kringen der brandstofhandelaren. Bovendien is er reeds overleg tussen deze groep en de overheid.

Het kernenbeleid

Er is in tal van provincies en gemeenten — zacht gezegd — grote onvoldaanheid over het industrialisatiebeleid van de regering.

Dit Kabinet wil het stimuleringsbeleid slechts voortzetten in die door vroegere kabinetten aangewezen kernen (1959) waar tot nu toe de beste resultaten zijn geboekt. 17 kernen mogen blijven, 27 die er nu nog zijn worden naar het tweede plan verschoven terwijl er drie nieuwe zijn bij gekomen: Den Helder, Bergen op Zoom en het Zuid Sloe.

Tegen dit beleid is allerwegen veel bezwaar geuit waarvan de kern is: er zijn in de afgelopen vier jaar veel re-

sultaten bereikt met dit beleid, maar de maatregelen die door provincies, gemeenten, kerken, stichtingen daarna zijn genomen ter verdere vervolmaking, kunnen pas op langere termijn effect hebben. Het voorgestelde beleid dreigt de groeiende vrucht van de afgelopen 4 jaar te doen verschrompelen.

Treffend waren twee dingen:

Unanieme kritiek van alle fracties naast een vasthoudende staatssecretaris (drs. Bakker A.R.) die overigens met verve zijn beleid verdedigde. Hij kende de materie waarover hij sprak!

Hij verdedigde zijn voorgenomen beleid — dat naar zijn zeggen helemaal geen nieuw beleid was maar reeds vanaf 1959 vaststond — energiek, maar kwam in een slotzin tot de conclusie dat hij naar de kritiek wilde luisteren, deze overwogen om over 14 dagen, na beraad in het Kabinet, eventueel met een ander voorstel terug te komen.

Toen was de spanning er af — verdere discussie had toen geen zin meer! De voorzitter kapte de verdere besprekingen af — de staatssecretaris had immers aan de sterke druk vanuit de Kamer toegegeven. Al had hij niet gezegd waarin dit toegeven zou bestaan.

De oppositiepartij (P.v.d.A.) vond dat de staatssecretaris het beleid te snel afbrak waardoor de coördinatie in gevaar zou komen. De A.R. afgevaardigde de heer Roolvink — die deze behandeling als een „voor-exercitie” zag omdat de beslissing in gewone openbare vergadering zal vallen — had er op gewezen dat niemand twijfelde aan de goede bedoelingen van de bewindsman. Maar de opzet van diens beleid was voorshands niet acceptabel. Zijn hoofdbezwaar was dat een goed beleid in het verleden gevoerd te abrupt werd onderbroken. De vooraankondiging van dit beleid (b.v. over het vervallen van financiële faciliteiten) heeft nu al hier en daar duidelijk fataal gewerkt. Psychologische spanningen zijn daardoor opgeroepen, terwijl zal blijken dat de daarin gestoken gelden en energie tevergeefs zijn aangewend.

De K.V.P. die twee woordvoerders in het veld had gestuurd — de heren Van

Staatssecretaris Bakker

...ik laat de kernen niet volledig in de steek...

Son en Assman — stelde dat er van een bewijisvoering geen sprake was geweest bij de beslissing voor een ander beleid. Welke normen worden hier toch gehanteerd? Waarom de ene plaats wel en de andere niet afgevoerd van de lijst? De huidige situatie is niet rijp voor een vrij sterk ingrijpende reorganisatie. De liberalen hadden hun kritiek verpakt in een reeks van eisen. In elk geval mocht er nu reeds geen onderscheid worden gemaakt tussen de kernen die straks afvallen en de plaatsen die nog overeind zijn gehouden.

Ook de heer Kikkert (C.H.U.) had zijn bezwaar niet onduidelijk geformuleerd. Hoezeer de problematiek van de ruimtelijke ordening hier meespeelt — de nota geeft een ondoorzichtig beeld in de verhouding ruimtelijke ordening en regionale industrialisatie. „Dood ongelukkig” vond hij het beleid van de rechterhand van de C.H.U.-minister van Economische Zaken.

Wachten tot nader bericht over dit punt — daarmee was dit onderdeel van het beleid voorshands op een zijspoor gezet.

Misschien kan men zeggen: Komt tijd — komt raad.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

Politiek Talet

ALLEMAAL groot nieuws deze dagen. Chroesjtsjow ontheven van al zijn functies, Houwaart alleen maar van zijn redacteurschap van het christelijk-historisch weekblad. In beide gevallen wordt het beleid op de oude voet voortgezet. Voor de ons langzamerhand haast dierbare Chroesjtsjow moet dat bij het scheiden van de markt een kleine troost zijn, voor de heer Dick Houwaart is het spijtig. Hij was er namelijk op uit de unie tot andere gedachten te brengen. Is dat op zichzelf al een hele opgave omdat de christelijk-historische richting ook een in de alledaagse zin van het woord anti-revolutionaire richting is (de tijd rijpt er maar heel langzaam), nu Houwaart bovendien nog naar een onmogelijk wapen gegrepen heeft is de oppositie in de kiem gesmoord.

Ik zit mezelf nu steeds te vertellen dat ik bij wat ik verder hierover schrijf doodvoorzichtig moet zijn. Je hebt geen zin om erover te zwijgen, maar aan de andere kant past de anti-revolutionaire natuurlijk grote terughoudendheid als het gaat om verontrusting in de unie. Voor je het weet zit je met je christelijk-historische vrienden in een moeilijke discussie.

Weet u eigenlijk waarover het gaat? Dat is eenvoudig uit te leggen. In de unie waren beide heren Houwaart en (kommaatje niet vergete) Buddingh met een waarschijnlijk nogal geringe te schatten getal volgelingen bezig het beleid-Beernink te dwarsbomen. Ze vonden de tijd voor samengaan met de ARP rijper dan de unieleiding, ze gaven de voorkeur aan de socialistische boven de liberalen en ze

lieten dit in het weekblad blijken als ze de kans daarvoor schoon zagen. En ze ontlokten unie-baas Beernink met dat alles tijdens de ch-zomerconferentie een snier. Maar daar bleef het niet bij. In de redactie van het ch-weekblad rees een conflict tussen de (ook progressieve, zeg hij) heer Van Gelder en de nog progressievere — wat dat dan ook mag zijn — heren Houwaart en (kommaatje niet vergeten) Buddingh.

Er kwam een commissie van goede diensten maar nog voor deze de goede dienst uitmaakt had, verschenen er — eerst in Het Vrije Volk — berichten over de mogelijke oprichting van een progressief centrum in de unie en over de mogelijke verschijning van een „politieke achttien” om CH en AR nader tot elkaar te brengen.

Nadat unie-advocaat Van Gelder in het nog nooit zo gelezen ch-weekblad officieel van niets bleek te weten kwam de klap op de vuurpeil: Houwaart liet een ingezonden stuk in Het Vrije Volk afdrucken, waarin men kon lezen dat Van Gelder wel degelijk wist dat Houwaart c.s. het „conservatief liberale” beleid-Beernink niet aanstond en zo voort. Toen was de oppositieboot pas goed aan. Mocht Houwaart misschien gedacht hebben dat de christelijk-historische leus „voor-heel-het-volk” ook Het Vrije Volk insloot, de nu tachtigjarige Tilanus zal zonder twijfel zijn vermaarde retorische vraag moet-dat-nu-zo? in alle toonaarden gesteld hebben. De christelijk-historische persvereniging zei inderdaad zoiets, en de heer Houwaart kwam — terwijl zijn makker (kommaatje niet vergeten) Buddingh terstond afstand hield — naast onze Chroesjtsjow op de politieke keien te staan.

Ik ben benieuwd of er, nu de heer Houwaart door zijn politiek onmogelijke manoeuvre uitgespeeld is, nog een oppositie zal zijn in de unie. Ik hoop het wel, al is het nog zo'n kleintje. Omdat het zo gezond is, moet men elkaar zijn verontrusting gaarne gunnen.

Het parlement heeft vorige week in de publieke belangstelling moeten wedijveren, niet alleen met Houwaart en Chroesjtsjow maar ook met de Engelse verkiezingen de Chinese kernbom en de olympische spelen. Daarbij zal de Kamer er wel een beetje bekaaid afgekomen zijn. En toch was het allemaal niet onaardig.

Ik moet u eerst berichten van het optreden van onze staatssecretaris Bakker in de leeuwenkuil. In de openbare commissievergadering voor economische zaken weerklonk namelijk de echo van het boe-geroep van alle in hun secundaire kernen aangetaste burgermeesters, wethouders, gedeputeerden alsmede het landbouwschap. Het kwam er op neer dat de hele commissie het industriële spreidingsbeleid van de hand wees. Dit heeft nu alleen nog maar de instemming van het kabinet van ondergetekende en een paar andere verspreide realisten in de randstad. Dat is natuurlijk niet genoeg. Zodoende kon de oplettende waarnemer achter de schermen een paar koppen byeen zien steken, kennelijk met het oogmerk voor de bewindsman een elastische terugtocht te plannen. Het heeft niet gebaat. De tactiek faalde. De heer Bakker raakte al sprekende waarschijnlijk weer zo overtuigd van zijn gelijk, dat hij zich pas helemaal aan het eind van zijn betoog herinnerde dat zijn spreidingsbeleid al bij voorbaat onverkoopt was gebleken. Toen eerst kondigde hij aan dat hij nog eens met het kabinet zou nagaan of er van onze kant nog een enkele opening kan worden gegeven.

De commissie — aangevoerd door voorzitter Bommer — vond alle overleg toen verder zinloos. Men besloot: eerst wachten op de concessies en dan verder praten. Het wil me nog steeds voorkomen dat het allemaal niet nodig geweest was als het kabinet zich van de diensten van een rijkspsycholoog of een eenvoudige volkskenner verzekerd had. Maar toegegeven: dit is wijsheid achteraf. En er zit nu niets anders op dan te wachten op de nieuwe aflevering van de avonturen van bewindsman Bakker en de lokale boe-mannen.

P.

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511
Na 7 uur 12333

HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Koopt een goed
kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

s-Gravenmoer Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

Firma H. van Triest & Zoon

Groothandel in fourages
DWINGELO

Telefoon 0 5219 - 1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

GRONINGEN

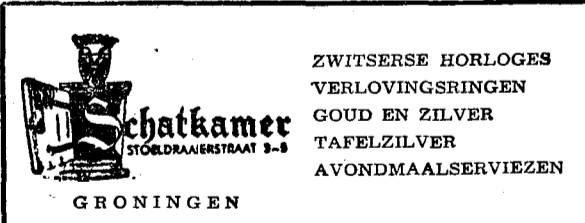
Spaarrente 3 1/4 %
Spaarrente leden 3 1/2 %
Jeugdsparrente met 10% premie 3 1/2 %

TALENS

de grootste overhemdenzaak

(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

GRONINGEN

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telefonnummer: 53073

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende

en onroerende goederen

verzekeringen en hypotheeken

Telefoon 05983 - 360

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

Voor VOLVO's naar WIERDA

VEENDAM: Kerkstraat 79 - Telefoon 05987 - 4495
SNEEK: Sloepstraat 1 - Telefoon 05150 - 4215
Oudvaart 3 - Telefoon 05150 - 3106

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheeken (eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN'S Assurantiekantoor

STADIONKADE 111 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

HET GOOI

„Cinderella”

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...
HAVENSTR. 53, HILVERSUM
Telefoon 42151
U past en koopt prettiger bij
Modehuis „Cinderella”

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „de Goitsche-Gasservice-Dienst”, met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886.

D. G. Reesink

TALMALAAN 12
SOESTDIJK
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

UTRECHT

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

Centrale vergaderingen

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden. In chronologische volgorde zijn het ditmaal te volgende:

• Op vrijdag 23 oktober houden de beide A.R. Kiesverenigingen en de C.H. Kiesvereniging te Dordrecht een gemeenschappelijke vergadering. De plaats van samenkomst is Gebouw Patrimonium, Lange Breestraat 24 te Dordrecht. Aanvang: 20 uur. Er is een rechtstreeks gesprek met de gemeenteraadsfractie over allerlei zaken.

• Op zaterdag 24 oktober vergadert het Provinciaal Comité Utrecht. De plaats van samenkomst is Hotel „Des Pays Bas“, Janskerkhof te Utrecht. Aanvang: 14.00 uur. „Na de troonrede“ is de titel van de toespraak van mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité.

• Op zaterdag 24 oktober houdt het Provinciaal Comité Friesland zijn jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het gemeentecentrum „Fenix“, Valeriusplein te Leeuwarden. Aanvang: 14.30 uur.

Na de behandeling der huishoudelijke agenda zal mr. D. Okma te Leeuwarden spreken over enige belangrijke Friese aangelegenheden.

• Op maandag 26 oktober is door het Provinciaal Comité Friesland een grote start-avond belegd.

De plaats van samenkomst is de Harmonie te Leeuwarden. Aanvang: 19.45 uur. Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven, secretaris van het Centraal Comité. Onderwerp: „Tegen de draad in“. Entree f 1,—. Koffie gratis.

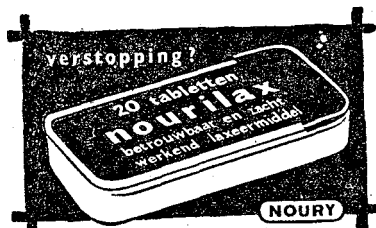
• Op dinsdag 27 oktober belegt de Centrale van A.R. Kiesverenigingen te Amsterdam een kadervergadering voor de afgevaardigden, de bestuursleden der Kiesverenigingen, de leden van het Centraal Bestuur en verdere genodigden. De plaats van samenkomst is „Carlton“, Vijzelstraat 2-18 te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur. Gesproken zal worden over de Bijlmermeer. Inleiders zijn de heren ir. G. H. Meijer en H. J. Vermeulen.

• Op vrijdag 30 oktober hoopt de Staten-centrale Heerenveen haar jaarvergadering te houden. De plaats van samenkomst is het lokaal achter de Geref. Kerk te Heerenveen. Aanvang: 20.00 uur. De heer H. Algra te Leeuwarden, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal als spreker optreden.

• Op zaterdag 31 oktober vergadert het Partij Convent. De plaats van samenkomst is „Esplanade“ te Utrecht. Aanvang der vergadering te 10.15 uur. De agenda vermeldt o.m. de openingsrede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, behandeling van de financiële verslagen en de begrotingen, alsmede (s middags) een inleiding van prof. dr. H. Bergema over „Onze verhouding tot de jonge staten“.

• Op vrijdag 6 november houdt de Staten-centrale Ede haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „De Witte Hinde“, Stationsweg 134 te Ede (tegenover station Ede-Wageningen). Aanvang: 19.30 uur. Na de behandeling der huishoudelijke zaken zal de secretaris van het Centraal Comité, mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven spreken over „De moderne aanpak van een oude partij“.

• Op zaterdag 7 november wordt een gecombineerde vergadering gehouden van de A.R. Kamercentrale Den Helder en de C.H. Kamerkiekring. De plaats van samenkomst is Restaurant 't Gulden Vlies, Koorstraat 20 te Alkmaar. Aanvang: 14.30 uur. Als sprekers zullen optreden prof. mr. I. A. Diepenhorst en prof. dr. G. C. van Niftrik.

• Op zaterdag 7 november beleggen het Provinciaal Comité Noord-Brabant en de Vereniging van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders in Noord-Brabant en Limburg een vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „Royal“, Visstraat 26-28 te 's-Hertogenbosch. Aanvang: 14.30 uur. De heer J. Slot zal spreken over „Ruimtelijke ordening in provinciaal en gemeentelijk verband“.

• Op zaterdag 7 november vindt een vergadering plaats van het Provinciale A.R. Vrouwencomité Overijssel. De plaats van samenkomst is Hotel Gijtenbeek (vlak tegenover het station) te Zwolle. Aanvang: 14.00 uur. Mevr. M. van der Veen-Schenkeveld zal spreken over het onderwerp „De niet-aanwezige huisvrouw“.

Slotwoord van drs. J. J. Knibbe te Zwolle, lid van de Provinciale Staten van Overijssel. Alle A.R. vrouwen hartelijk welkom.

• Op zaterdag 7 november houdt het Provinciaal Verband van ARJOS Groningen de jaarlijkse meeting. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis“ te Groningen. Aanvang: 19.30 uur. Aan de orde komt „De verhouding PARTIJ-ARJOS in deze tijd“. Inleiders zijn de heren W. Valkenburg (partij) en J. Geersing (ARJOS), beide te Groningen. Daar de discussies belangrijk zijn, zullen de meeste leden van het Provinciaal Comité

Groningen van A.R. Kiesverenigingen ook aanwezig zijn. Vooraf wordt een snertmaaltijd gehouden. Inlichtingen bij H. Jonker, Kraneweg 63a, Groningen, tel. 05900 - 37381.

IVOROL. De kwaliteitstandpasta

Een gezaghebbende stem telt voor twee!

Dat kan ook gezegd worden van het enthousiaste oordeel, waarmee een tweetal bekende en bij uitstek deskundige figuren zich heeft uitgesproken over het bekende geschiedeniswerk

DISPEREERT NIET-

TWINTIG EEUWEN HISTORIE VAN DE NEDERLANDEN, DOOR A. EN H. ALGRA

waarvan thans een DERDE UITGEBREIDE DRUK verschijnt. Zelden is een geschiedeniswerk zo warm aanbevolen! Leest u de recensies er maar op na:

„Wij kennen geen geschiedeniswerk dat de weg van ons volk zó boeiend, zó illustratief, en vanuit een zó bewogen positieve overtuiging beschrijft als dit . . . Wie dit boek niet in zijn bibliotheek heeft staan, doet zichzelf tekort!“

Drs. T. M. GILHUIS (Onderwijsdeskundige)

„Dit indrukwekkende werk is geen opsomming van feiten en jaartallen, maar een levend stuk werkelijkheid. Schaf deze boeken aan, vooral ook voor de rijpere jeugd. U zult ze zelf zonder speciale aanbeveling wel verslinden . . .“

Mr. W. R. v. d. SLUIS (Secretaris A.R.-Partij)

Kan het welsprekender? Welnu, zo zouden er honderden enthousiaste recensies te noemen zijn, genoeg om u te overtuigen dat DISPEREERT NIET echt een werk is om persoonlijk te bezitten en om trots op te zijn: zó boeiend, zó betrouwbaar, zó boordevol illustraties! Gun uzelf het bezit van dit unieke standaardwerk, dat als bron van vaderlandse historiekennis zijn weerga niet heeft. Schaf het aan, voor uzélf, én (niet te vergeten) . . . voor uw opgroeiende kinderen. Geef hun de kans te ontdekken, hóé boeiend geschiedenis kan zijn!

Nevenstaande afbeelding geeft u een indruk hoe het wordt: vijf forse fraai gebonden delen, die tezamen meer dan 2200 bladzijden tekst en ruim 500 prenten, kaarten, tekeningen en foto's bevatten **PRIJS PER DEEL f 15,—**.

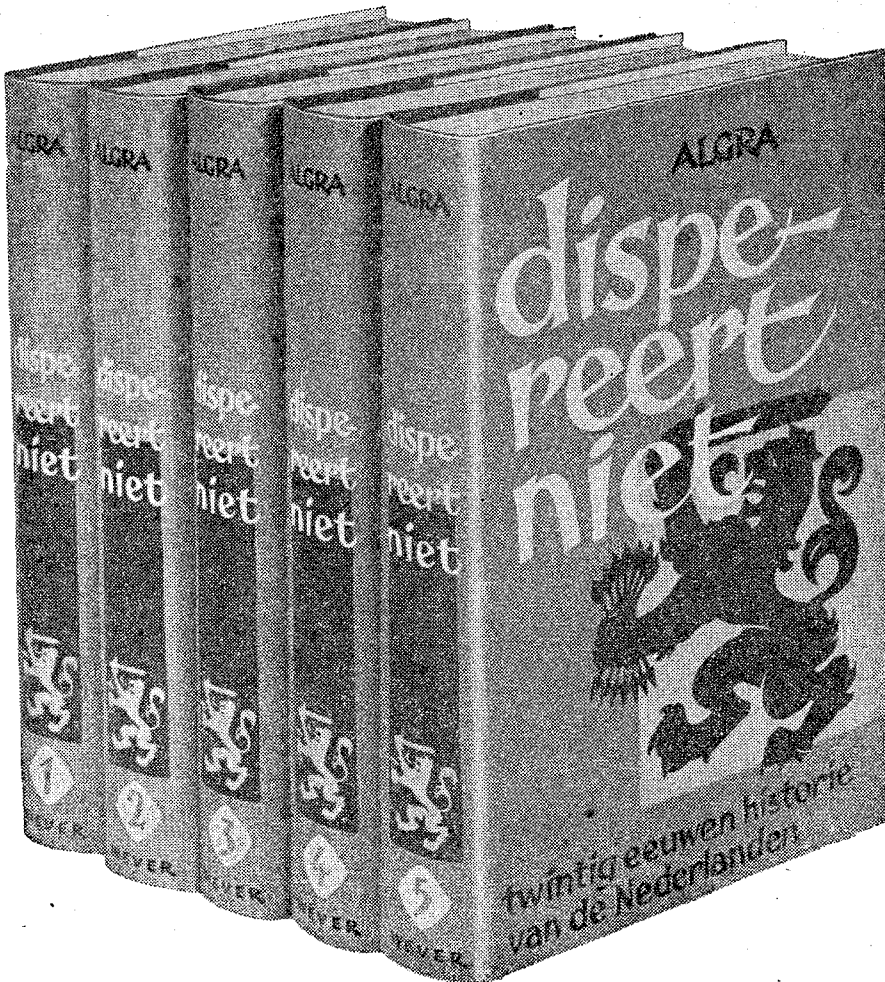
Zó kan dit prachtige standaardwerk straks ook in uw boekenkast prijken! En wat niet minder belangrijk is: dat kan reeds

voor f 5.- per maand als u tháns intekent!

De delen 1 t/m 4 worden u dan onmiddellijk toegezonden, en deel 5 binnenkort bij verschijning, zodat u weldra de beschikking hebt over het complete werk. Benut deze unieke kans!

Bestel het nu, dan profiteert u tevens van deze gemakkelijke betalingsvoorwaarden. Zend vandaag nog de bestelbon (als drukwerk, in open envelop) aan uw boekhandelaar of aan:

UITGEVERIJ T. WEVER, POSTBUS 13, FRANEKER.

Uitgeverij T. Wever, Postbus 13, Franeker

Aan Boekhandel: **BESTELBON**

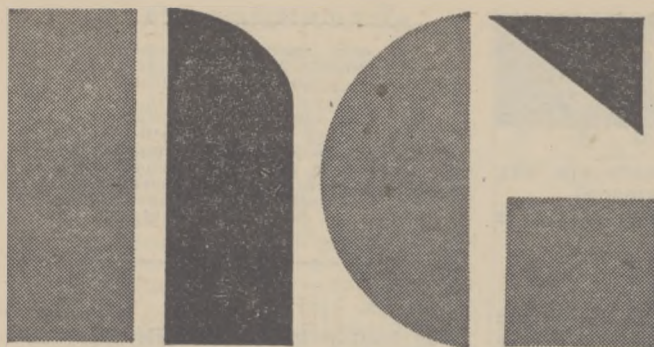
Zendt mij de serie DISPEREERT NIET — Twintig eeuwen historie van de Nederlanden, door A. en H. Algra. Compleet in 5 delen à f 15,—. Ik betaal direct na ontvangst ineens/in 15 maandelijkse termijnen van f 5,—.*

Naam:

Adres:

Woonplaats:

* S.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

BELASTINGVERLAGING

DAT de loon- en inkomstenbelasting verlaagd zou worden, is een duidelijke afspraak in het Akkoord van Wassenaar en de Regering wil die afspraak gestand doen. Terecht. Hierin zit een noodzakelijke voortzetting van het beleid van het vorige kabinet. Maar afgezien van wat de continuïteit vordert, deze belastingsverlaging is **dringend noodzakelijk**. Om verschillende redenen.

Vooreerst: wanneer de inkomsten- en loonbelasting, in cijfers en percentages uitgedrukt, gelijk blijven, worden zij in werkelijkheid **geruisloos verhoogd**. Als iemand vijf jaar geleden een inkomen had van 2700 gulden per jaar en hij heeft datzelfde inkomen nog, dan is het bedrag, in guldens uitgedrukt, wel gelijk gebleven, maar in werkelijkheid is zijn inkomen niet onbelangrijk **achteruitgegaan**, doordat de koopkracht van de gulden is verminderd. Maar hij moet hetzelfde percentage belasting betalen als vijf jaar geleden, en er heeft dus een extra progressie plaats. De zelfde percentages als vijf jaar geleden gelden nu van inkomens, die lager zijn, belangrijk lager in reële zin dan toen. Dat geldt voor elk inkomensbedrag.

REEDS daarom is een belastingverlaging over de gehele linie zo niet noodzakelijk, dan toch in de hoogste mate billijk. Het is onzinnig te denken, dat we hier te maken hebben met een liberaal stokpaardje of dat de belastingverlaging de inbreng is van liberale zijde. Ook al zouden de liberalen willen gaan paraderen als de kampioenen voor belastingverlaging, dan nog verandert dat niets aan het goed recht van de zaak zelve. En als minister Zijlstra minister van financiën was gebleven, dan zou hij niet minder krachtig die verlaging hebben voorgestaan. Zijn gehele beleid preludeerde al op die verlaging.

NU komt er echter nog iets bij. De A.O.W. wordt opgetrokken tot een sociaal minimum. Dat kan alleen als de premie belangrijk wordt verhoogd, met niet minder dan 2,4% van het inkomen. De staat betaalt de premie voor zijn ambtenaren, de ondernemingen geheel of grotendeels voor haar werknemers, maar de middenstanders en alle andere grotere en kleinere zelfstandigen moeten haar zelf betalen. Dat betekent voor velen een drukkende last. Nu kunnen we wel zeggen: maar voor al die kleine middenstanders is het toch een heerlijke en zelfs troostvolle gedachte, dat zij op de bestemde

Gebouw

Op Gouden Wieken Scheveningen

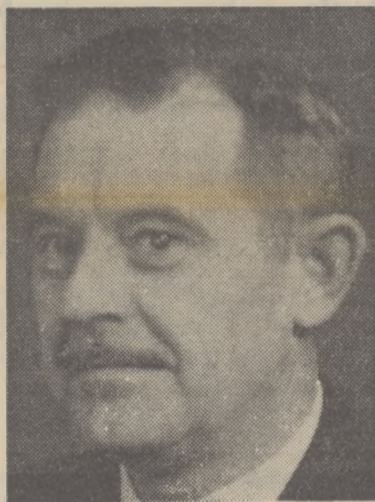
Voor uw **CONFERENTIES** en **VERGADERINGEN** hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.
Scheveningseweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
Telefoon 87447*
die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt inlichtingen

G. A. Kieft

...waarschuwend woord...

tijd een ouderdomspensioen krijgen, dat toch wel de moeite waard is, zo'n 70 gulden per week, en dat weduwen en wezen niet meer onverzorgd worden achtergelaten.

Dat is waar, en het is belangrijk. Het is in sociaal opzicht een eis des tijds. Het beschermt in economische zin vele gezinnen op de meest kwetsbare plekken. Dat geldt niet het minst voor de gezinnen van kleine zelfstandigen. Maar daar drukt de nieuwe premieheffing toch wel bijzonder zwaar. En het is daarom hóógst gewenst, dat een belastingverlaging van betekenis enige compensatie komt bieden.

Zonder belastingverlaging zou het beleid van dit kabinet een ernstig manco vertonen. Ook sociaal gezien.

Daarom moeten wij aan de mensen duidelijk maken, wat hier op het spel staat.

MAAR is het niet dwaas, om over belastingverlaging te schrijven, terwijl de rijksbegroting 1965 sluit met een tekort van 916 miljoen gulden? De belastingen met een miljard te verlagen, terwijl er bijna een miljard te kort is!

Volgens de oude leer van het „huishoudboekje” en haar toepassing op ieder begrotingsjaar afzonderlijk is het natuurlijk de dwaasheid gekroond. Maar de deskundigen bezien tegenwoordig de zaak op langer termijn en de

leer zelve is ook door nieuwere opvattingen vervangen. In dit verband kunnen we daar nu niet dieper op ingaan. Want de strekking van dit artikel gaat over iets anders.

door H. Algra

HET is nl. duidelijk waarneembaar, dat de nieuwe leer zorgeloosheid kan kweken. Althans lichtvaardige praat. Zelfs in de Tweede Kamer.

Er zijn mensen, die de begrotingscijfers niet zien tot hun **benauwenis**, maar tot hun **bemoediging**.

Zij zien de uitgaven, gebaseerd op meer dan 15 miljard. Welk een bedrag! En hun vrijmoedigheid wordt groot en zij zeggen: maar als het zó véél is, dan kan die 200 miljoen er ook nog wel bij, waar ik al eerder voor heb gepleit. Nee, bij zulke hóge bedragen is enige miljoenen meer of minder niet belangrijk meer. En of een tekort nu 1000 miljoen of 1200 miljoen belooft, daar krijgt niemand meer hoofdpijn van. Dat is de verzoeking van de nieuwe leer, waarvoor eenvoudiger zielen ook in het parlement bezwijken.

DAAROM heeft de heer Kieft zéér terecht bij de algemene financiële beschouwingen in de Tweede Kamer een waarschuwend woord laten horen. Hij bekeek de begroting, hij keek naar de minister, en hij zei: een mooi stuk werk. Een ballon, die stevig is opgepompt, héél stevig. Zo stevig, dat je zegt: stop, nou niet meer, de boel kan ook barsten.

Zo'n waarschuwing is hard nodig.

Ook in het parlement.

Vanwege de zorgeloosheid en vrij-

★ ★ ★ Niet op de lange baan

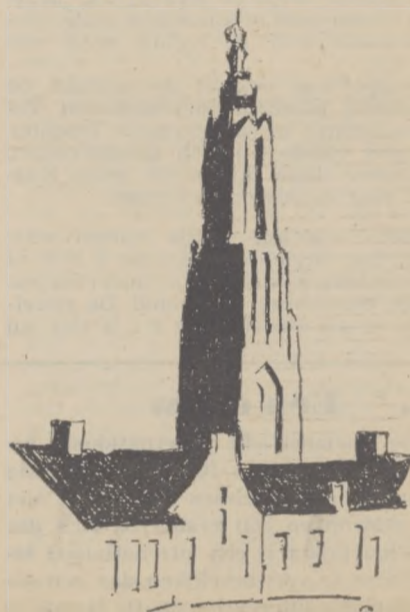
Belastingwetgeving is tegenwoordig wel een zaak van lange adem. De wetsontwerpen, die dit jaar door de Tweede Kamer werden aangenomen, dateerden van 1958, herzien in 1960. Of de nieuwe wetten op 1 januari 1965 in werking zullen treden is nog de vraag. De belastingverlaging is ook al een zaak op lange termijn.

Gaat nu de dringend noodzakelijke wijziging van de Successiewet ook zo'n langademige kwestie worden? Op 19 mei van dit jaar heeft de staatssecretaris van financiën een „binnenkort in te dienen wetsontwerp” aangekondigd, nadat herhaaldelijk en met name ook door de a.r.-fractie gewezen was op de discriminatie die de Successiewet in het leven roept.

De situatie is nu zo dat weduwen van ambtenaren geen successierecht over het weduwenpensioen betalen, weduwen van niet-ambtenaren echter wel. Dat successierecht over pensioen is een financiële klap. Het wordt geheven over de gekapitaliseerde waarde

DEZE WEEK

- Belastingverlaging (pag. 1)
- Lezers schrijven ons... (pag. 2)
- Actuele commentaren (pag. 3)
- Situatie in het bouwbedrijf (pag. 4)
- Amerikaanse presidentsverkiezingen in zicht (pag. 5)

- Zoeklicht op Amersfoort (pag. 6 en 7)

- Radiocastserie A.R. Partij (pag. 9)

moedigheid, die ontstaat door de bijna astronomische cijfers. Van Alphen wist het al, en zijn Jantje durfde het wagen, want „aan een boom zó volgeladen, mist men vijf, zes pruimen niet”.

De leden der Tweede Kamer moeten zelfbeheersing tonen en niet door onverantwoordelijke ruimhartigheid ten opzichte van 's lands financiën de ballon zo oppompen, dat een klap volgt. De Regering moet bewijzen, dat zij onverbiddelijk kan zijn. Ook vanwege de noodzaak van belastingverlaging.

van de in de toekomst te ontvangen pensioen-uitkeringen en moet in principe in één keer betaald worden. Dit betekent dat de weduwe een forse som aan de fiscus moet afstaan over uitkeringen die zij pas in toekomstige termijnen gaat ontvangen.

De regering heeft op 19 mei aangekondigd dat de wijziging van de Successiewet zal inhouden, dat de verkrijging van particuliere weduwenpensioenen zelfs ongelimiteerd zal worden vrijgesteld.

Het uitblijven van deze vrijstelling is bijzonder hard, vooral voor de vrouwen die weduwe worden in de periode waarin er wel een toezegging is, maar nog geen daden zijn gevolgd.

Nu deze toezegging zo concreet en duidelijk en intussen al weer zoveel maanden geleden gedaan is, mag de regering niet langer wachten met het indienen van de wetswijziging. Van de kamers mag worden verwacht dat zij die met spoed zullen behandelen.

En de vraag mag worden gesteld of het niet een eis van billijkheid is dat aan de vrijstelling terugwerkende kracht wordt verleend tot op de datum waarop zij werd aangekondigd.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opnamen van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

♦ Dr. Colijn

De heer Algra schrijft o.a. in zijn artikel „Erfenis en ballast” opgenomen in Nederlandse Gedachten van 3 oktober j.l.: Dr. Colijn sloot zich daarbij aan wij moeten in overeenstemming met Kuypers' gedachten „het sociale arbeidersvraagstuk zetten in het juiste en in het complete verband met onze anti-revolutionaire politiek” en „het is nuttig, zo'n deputatenrede nog eens te herlezen. Die lezing leert ons, dat Colijn de historie niet als ballast verwierp, maar als een erfenis aanvaardde, en dat zijn eerste grote programmrede daardoor kon aansluiten bij de laatste van dr. Kuypers, met name in de heenwijzing naar de oplossing van de sociale kwestie als de grote taak voor de toekomst. Ik weet wel, dat sommigen graag een constructie maken, alsof het anders was”. Tot zover de heer Algra.

Mag ik dan de heer Algra verwijzen naar het boek: „Een groot Vaderlander”. Dr. Colijn herdacht door zijn tijdgenoten. Daarin schrijft de heer Stapelkamp een artikel over Dr. Colijn en het sociale leven en schrijft o.a. „Kuypers voelde zich in bijzondere mate aangetrokken door de sociale nood van z'n tijd. Colijn was ook in de politiek de nuchtere, beredeneerde zakenman. Tot de economie en economische beschouwingen voelde hij zich aangetrokken, daarover sprak hij gaarne, gelijk Kuypers over sociale onderwerpen.

Zelfs wanneer Colijn optrad voor Chr. Soc. Organisaties als het C.N.V. of Patrimonium, waren zijn onderwerpen altijd economisch afgestemd. De grondtoon ervan was steeds 2 x 2 is vier, gij

bedriegt u wanneer ge meent er 5 van te kunnen maken...” en ergens anders in het zelfde artikel: „Wil dit nu zeggen dat Colijn gezien moet worden als een man die zo als Kuypers, Talma en Slotemaker de Bruin zich als bijzonder levensideaal had gesteld de sociale nood der brede massa te lenigen, en sociale gerechtigheid in wetgeving en bestuur tot ontwikkeling te brengen! Zo mag Colijn stellig niet worden gezien.

Het is te betreuren dat de levensgang van Colijn hem niet in meerdere mate in contact heeft gebracht met het sociale leven waardoor het leed, door sommige van z'n maatregelen veroorzaakt, wellicht niet voldoende tot hem doordrong. Mogeijk had hem dit, zoal niet afgehouden van, dan toch voorzichtiger gemaakt bij het nemen van verschillende beslissingen” en ergens anders: „Hij had het zo druk met de financiële en economische vraagstukken, ook met vraagstukken van internationale-politieke aard, dat de sociale kant Jezers vraagstukken almeer op de achtergrond raakte.

De deuren en vensters moeten weer open, zo schreef Colijn „opdat onze producten weer de afzetgelegenheid in het buitenland herwinnen” dat is volkomen waar natuurlijk, maar Colijn zei verder: „wanneer deze primaire oorzaak van de economische nood maar wordt weggelaten, dan komt het met de gevolgen, de sociale nood, wel in orde”. Maar Dr. Colijn verloor uit het oog, dat ingrijpen teneinde tot leniging van sociale nood te komen, niet altoos wachten kon op economisch herstel, dat dikwijls jaren duurt, daarom was er

zoveel nood bij de werklozen enz. enz. met te lage steun uitkeringen. Hopende dat er een plaatsje open is in ons Ned. Gedachten. Bij voorbaat dank ik u Met de meeste hoogachting

L. v. d. Velde
Rotterdam, Heijplaat

♦ Gebrek aan medewerking

Mijne heren,

In het nummer van 19 september 1964 maakt u enkele opmerkingen over een onderdeel van onze actualiteitenrubriek „Attentie”. U noemde de discussie tussen de heren dr. Th. W. van Veen en drs. J. M. M. v. d. Pluym „ruïneus”.

Het spijt ons, dat u zich niet eerst tevoren hebt vergewist van de gang van zaken. Daarvoor was temeer een reden, omdat het hoofd van onze actualiteiten-afdeling, de heer D. F. Houwaart, aan het slot van de discussie zijn teleurstelling uittte over het niet aanwezig zijn van protestants-christelijke gesprekspartners.

Bij de samenstelling van het programma rees de gedachte een hoofdredacteur van een „oppositiekrant” en van een „regeringskrant” voor een gesprek uit te nodigen.

Dr. Van Veen werd bereid gevonden. Vervolgens werden uitgenodigd: dr. Bruins Slot (kan ik niet doen) dr. Diemer (komt me niet gelegen) mr. Steketee (Handelsblad: geen tijd) mr. v. d.Kallen (De Tijd — helaas een diner)

2e hoofdredacteur van De Tijd: familie-bezoek.

Er waren inmiddels toezeggingen gedaan aan dr. Van Veen en tenslotte aan drs. v. d. Pluym. Het zou bepaald onbehoorlijk zijn, geweest beide heren te bedanken van hun vriendelijkheid met de mededeling: wij hebben u niet meer nodig.

Bovendien vereist het voorbereiden van een programma zoveel tijd, dat de dag voorafgaande aan de uitzending een beslissing moet worden genomen.

Wij zijn dan ook wel teleurgesteld door uw opmerkingen, omdat ze naar onze overtuiging niet terecht zijn gemaakt. Eerder zou de N.C.R.V. zich moeten beklagen over de herhaalde weigeringen van vele vooraanstaande mensen op protestants-christelijk erf, wanneer hun medewerking wordt ingeroepen.

Wij hopen, dat onze beslissingen de door u gewraakte uitzending toch te laten doorgaan, u thans wat aanvaardbaarder voorkomt.

Hoogachtend,
Omroepdirectie N.C.R.V.
P. W. Koen
Adj. directeur.

Door deze toelichting is de gang van zaken in een ander licht komen te staan, dan uit de aanvankelijke berichtgeving hierover bleek. Gaarne ruimen wij dan ook voor deze uiteenzetting van NCRV-zijde plaatsruimte in (Redactie N.G.)

★ ★ ★ Een eeuw

De Socialistische Internationale bestaat dezer dagen 100 jaar. Gelukkig worden de jubilarissen van dit feit niet brooddronken. Zij realiseren zich dat het moeilijker is een internationaal socialisme te verwerkelijken dan een socialistische internationale. De laatste is slechts een overkoepelende organisatie. Het eerste vereist eenheid van visie der socialisten in de diverse landen.

Welnu de socialisten denken bepaald niet eender, zelfs niet over de internationale problemen.

De Labour-houding ten opzichte van de E.E.G. verschilt hemelsbreed van die der Nederlandse socialisten.

Daarom zullen de gelukwensen die de P.v.d.A. over het Kanaal heen aan Labour teezond, wel met gemengde gevoelens gevuld zijn geweest.

Eén eeuw van samenwerking is een verheugend feit. Op een eeuw van s a m e n g a a n kunnen de socialisten nog niet bogen. Het strekke hen tot bescheidenheid in hun oordeel over anderen. Eerst dan wordt uit deze eeuwfeestviering iets constructiefs geboren.

LUISTER...

naar onze radio-uitzending op donderdag 5 november a.s.

Spreeker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris A.R. Partij.

De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur, via Hilversum II (AVRO).

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LCSSE VERKOOP f 0,20.

Wij komen bijeen

★ Op zaterdag 31 oktober vergadert het Partij Convent.

De plaats van samenkomst is „Esplanade” te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 10.15 uur.

De agenda vermeldt o.m. de openingsrede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, behandeling van de financiële verslagen en de begrotingen, alsmede (s middags) een inleiding van prof. dr. H. Bergema over „Onze verhouding tot de jonge staten”.

★ Op vrijdag 6 november houdt de Staten-Centrale Ede haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel „De Wittie Hinde”, Stationsweg 134 te Ede (tegenover station Ede-Wageningen).

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Na de behandeling der huishoudelijke zaken zal de secretaris van het Centraal Comité, mr. W. R. van der Sluis te Bilthoven spreken over „De moderne aanpak van een oude partij”.

★ Op zaterdag 7 november wordt een gecombineerde vergadering gehouden van de A.R. Kamercentrale Den Helder en de C.H. Kamerkieskring.

De plaats van samenkomst is Restaurant 't Gulden Vlies, Koorstraat 20 te Alkmaar.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Als sprekers zullen optreden prof. mr. I. A. Diepenhorst en prof. dr. G. C. van Niftrik.

★ Op zaterdag 7 november beleggen het Provinciaal Comité Noord-Brabant en de Vereniging van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders in Noord-Brabant en Limburg een vergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel „Central”, Markt 51-57 te 's-Hertogenbosch.

Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

De heer J. Slot zal spreken over „Ruimtelijke ordening in provinciaal en gemeentelijk verband”.

★ Op zaterdag 7 november vindt een vergadering plaats van het Provinciaal A.R. Vrouwencomité Overijssel.

De plaats van samenkomst is Hotel Gijsbeek (vlak tegenover het station) te Zwolle.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Mevr. M. van der Veen-Schenkeveld zal spreken over het onderwerp „De niet-aanwezige huisvrouw”.

Slotwoord van drs. J. J. Knibbe, lid van de Provinciale Staten van Overijssel. Alle A.R. vrouwen hartelijk welkom!

★ Op zaterdag 7 november houdt het Provinciaal Verband van ARJOS Groningen de jaarlijkse meeting.

De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen.

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Aan de orde komt „De verhouding PARTIJ-ARJOS in deze tijd”. Inleiders zijn de heren W. Valkenburg (partij) en J. Geersing (ARJOS) beide te Groningen.

Daar de discussies belangrijk zijn, zullen de meeste leden van het Provinciaal Comité Groningen van A.R. Kiesverenigingen ook aanwezig zijn.

Inlichtingen bij H. Jonker, Kraneweg 63a, Groningen, tel. 05900-37381.

★ Op woensdag 11 november houdt de Kamercentrale Dordrecht haar jaarvergadering.

De plaats van samenkomst is gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam

Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis te Kampen.

Men zegt....

REM en Toto

„De A.R., regeringspartij, heeft tegen de wet op de kanspelen (toto en loterij) van C.H.U.-minister Scholten gestemd. Tijdens de REM-debatten werd schamper opgemerkt dat de V.V.D. door tegen te stemmen de eigen liberale minister voor schut zette. Wij vragen nu of A.R.-ministers Biesheuvel en Van Aartsen zich door hun politieke vrienden gekrenkt voelen, nu de A.R. zich tegen het regeringsbeleid keert. Het gaat hier toch over een zeer principiële zaak voor protestanten. Als de vraag — nu gesteld — absurd is — dat geven we toe — begrijpen we de ontstemming van de A.R. niet, toen de V.V.D. de REM-wet van dezelfde minister Scholten afkeurde, die nu door de A.R. werd gediskwalificeerd.”

R.K. Weekblad „De Nieuwe Linie”

Niet gehoord

„Een christelijke politiek moet evangelisch bepaald zijn en een evangelisch perspectief hebben. Maar als ik Beernink op de zomerconferentie een rede hoor houden, waar allerlei christelijke oude dametjes voor applausjes, maar waarin niets te beluisteren is van onvrede met de bestaande maatschappij, wat het uitgangspunt van zo'n christelijke politiek zou moeten zijn, dan denk ik: dat kan niet. Ik wil in zo'n rede ook nog es een keer het koninkrijk Gods horen doorklinken”.

Dick Houwaart (CHU) in de „Haagse Post”

Gevaarlijke Algra...

„Als Algra verkondigt, dat liefde alleen tussen man en vrouw mogelijk is, dan zou het van een ivoren-toren-mentaliteit getuigen als we alleen maar onze schouders ophalden. Want Algra's stellingen zijn gevaarlijk: niet alleen omdat hij de rechten van minderheidsgroepen als bijvoorbeeld de homoseksuelen ontkent, maar omdat hij de rechten van de liefde-zelf ontkent. Wat Algra c.s. onde. liefde verstaan, is geen liefde maar zuivere biologische voortplantingsdrang. Algra weet niet wat liefde betekent, maar dat weerhoudt hem er niet van om er dag-in-dag-uit over te orakelen.”

Paul Rodenko in „Vrij Nederland”

Maar ook...

„Ik heb sterk de indruk dat wij tegenwoordig worden gemiddeld door deze schrijvers. Je wordt tegenwoordig voor de oude keuze gesteld: Mussert of Moskou. Als je Cremer, etc. niet mooi vindt, word je achterlijk genoemd. Als ik Op weg naar het einde van Van het Reve op zijn artistieke merites tracht te beoordelen, dan zie ik in de schrijver niets anders dan een man die intimideert en gekke gezichten trekt. Ja, het is ongetwijfeld bijzonder belangrijk dat hij homoseksueel is, maar als je homoseksueel bent, dan ben je nog geen schrijver!”

Fedde Schurer in „Vrij Nederland”

„Loyale oppositie”

„Er wordt wel eens over mij gezegd, dat ik soms te scherp ben of me zelfs honend uitlaat over wat de regering doet. Maar neem mijn rede over de tolgelden, toen ben ik inderdaad nogal scherp geweest. Minister Van Aartsen heb ik wel een aardige man genoemd. Dat klinkt dan misschien honend, maar met reden. De hele Kamer weet hoe over die man gedacht wordt, dat het feitelijk een schandaal is dat hij nog op die stoel zit.”

Dr. A. Vondeling in „Vrij Nederland”

* * * Onaanvaardbaar risico

De controle die de A.N.W.B. in verschillende plaatsen van ons land op autolampen toepast, leidt tot de conclusie dat 85% van deze lampen niet op de juiste manier hun licht verspreiden. Dat is ontstellend.

De automobilist is dikwijls zelf onkundig van de risico's, die hij (of zij) hierdoor in het verkeer neemt en (vooral) aan anderen opdringt. Men moet zich afvragen of deze ontdekking door de A.N.W.B. er niet op wijst dat de garage-bedrijven ernstig te kort schieten.

Iedere automobilist laat van tijd tot tijd zijn auto aan een „grote beurt” onderwerpen. En dat kost niet zo weinig. Zou een onderzoek naar de stand der lampen niet één der eerste controles moeten zijn die deze grote beurt tot een goede beurt maken.

De verdienstelijke A.N.W.B. heeft onzes inziens aangetoond dat de garages op dit punt nog teveel in gebreke blijven. Dit geldt in dubbele mate voor de automobilisten, die er maar op los rijden zonder zich te bekommeren over de toestand van hun wagen. Vooral zij zijn een gevaar voor zichzelf en anderen.

Zij zullen ook zeker niet de eersten zijn, die hun auto aan een A.N.W.B.-onderzoek zullen onderwerpen. Daarom zal de politie op dit punt ook zeer attent moeten zijn.

Het is nog steeds zo dat het risico van een flinke boete de beste stimulans is om de spullen in orde te houden of te doen brengen.

* * * Roulette

Mevrouw Van Someren-Downer heeft het toestaan van het roulette-spel in ons land bepleit op grond van de overweging dat de mensen anders toch met dit doel naar het buitenland gaan. Dit is een wel heel vreemd argument. Het zou kunnen leiden tot toelating van alles wat in het buitenland mogelijk is, doch hier te lande nog niet wordt getolereerd. Men zou op die grond er zelfs toe kunnen komen bigamie toe te laten, omdat deze in allerlei landen toegestaan wordt. Enzovoorts.

Wij vinden het nog steeds een gezondere opvatting dat men nog niet in de sloot hoeft te springen omdat een ander dat wel doet.

De aard van de bezigheid of activiteit, die de overheid wil weren, is nog steeds meer bepalend voor een verbod er van dan de omstandigheid dat men elders — helaas — wel toelaat wat hier — gelukkig — nog steeds verboden is.

* * * Rollen

Met betrekking tot de staatsloterij en de voetbalfoto heeft de Tweede Kamer een beslissing genomen waarvan men kan zeggen dat het eind niet in 't zicht is. Dezelfde argumenten, die thans een uitkering van f 100.000 („schoon”) moesten motiveren, kunnen zeker later ook weer worden aangevoerd om nog hogere uitkeringen te bepleiten.

De A.R. fractie heeft hier aan deze verhoging niet meegewerkt. Dat was, gelet op het Program van Actie 1963, van haar te verwachten.

Het inderdaad aanwezige pluspunt van een regeling van deze materie is, dat er van een zekere regulerende van de goklust gesproken kan worden.

Dat de regering hiervoor een open oog heeft is terecht, want op haar drukt hier een zware verantwoordelijkheid. Dit kabinet kan zich daarbij op het standpunt stellen: verder dan tot hertoe ga ik niet; wie straks regeert, moet maar verder zien.

Het element van de regulering zal ook in komende discussies binnen de partij (bijvoorbeeld bij het opstellen van het Program van Actie-1967) opnieuw aandacht vragen. Daarbij zal zwaar moeten wegen de vraag of het reguleren van een zaak, die zaak zelf aanvaardbaar maakt, al is het maar tot op zekere hoogte.

Indien dit zo is, waar liggen dan de grenzen? In sommige gevallen zullen die vrij gemakkelijk te vinden zijn. Bij een kwestie als de voetbalfoto lijkt het ons toe dat de grenzen niet steeds aan het verschuiven zijn, maar dat ze rollen. En sneller zelfs dan het „bruine leder” dat over het voetbalveld heen en weer schiet.

Er is ook nog een andere overweging. Snel wilt de overtuiging veld dat men voor sportieve en liefdadige doeleinden niet meer in de zak hoeft te tasten, omdat de toto alles goed maakt daar waar overheid en particuliere initiatief in gebreke blijven. Zou die fatale ontwikkeling ook geen regulerende behoeven? Een regulerende correctie die tenminste evenzeer door onszelf moet worden nagestreefd als door de overheid.

MINISTER BOGAERS is een goed man en als hij zijn woorden waar maakt wordt hij in K.V.P.-kring nog eens een heilig man. Maar op minstens een punt verschilt hij opmerkelijk van Sinterklaas: heeft de Spaanse bisschop steeds een zak vol letters bij zich, de roomse bouwmeester doet het met een onuitputtelijke zak met cijfers. Daaruit strooit hij links en rechts zo mateloos om zich heen dat ook degenen die nog blij van zin begonnen zijn het een en ander bijeen te grabbelen, na verloop van tijd alleen nog maar verwoede pogingen kunnen doen om niet onder de staatjes en tabellen bedolven te worden. Zijn politiek is de machtspolitiek van het getal en als hij zijn mond open doet is dat alleen maar om de cijfers te laten spreken. Als het allemaal voorbij is weten de versufte toehoorders niet veel anders meer te doen dan in een hartgrondig „hè, hè” met de bewindsman in te stemmen.

De heer Bogaers, die ook in zijn Tilburgse studententijd al als een begenadigd cijferaar opviel, kwam vorige week de resultaten van een jaar pluriform en expansief bouwbeleid uit de doeken doen in een openbare commissievergadering van de Tweede Kamer. Hij had een schildersezel in de zaal laten opstellen en al bij de eerste een beetje achterdochtige opmerkingen van de bouwparlementariërs liet hij daarop een levensgrote grafiek tentoonstellen. Uit de frisse kleuren moest blijken dat de bouwproductie die door de jaren heen maar met zo'n drie procent gemiddeld was gestegen het laatste jaar in een slag met 38 procent omhooggesprogen was.

Bravo, bravo, excellentie, en gelooft u nog steeds dat de woningnood in 1970 overwonnen zal zijn?

Wat moet zo'n man nou op zo'n vraag antwoorden? Moet hij zeggen: geachte afgevaardigden, het spijt het kabinet in het algemeen en mij als minister van volkshuisvesting heel in het bijzonder heel erg maar wij geloven dat 1970 als streefdatum een beetje aan de optimistische kant was en daarom houden we het nu voorlopig op 1975... Zoiets kan eenvoudig niet. Een minister kan —

dat heeft de heer Bogaers heel goed begrepen — wel steeds met andere cijfers komen maar niet steeds met andere jaartallen. Hij produceerde daarom fluks via de weg van de logarithmische extrapolatie een veelbelovend staatje. Daaruit blijkt dat er in 1970 (als we allemaal meewerken aan evenwichtsherstel, als er in de bouwwereld radicale hervormingen komen, en als we zo vriendelijk willen zijn de cijfers niet op een goudschaaltje te wegen) al 42.000 woningen puur voor vervanging kunnen dienen omdat de woningnood dan uit de wereld is. Een blij vooruitzicht. Het trof alleen maar ongelukkig dat net op dat moment boze bouwvakkers, per brief uitgenodigd om er een schepje bovenop te leggen, door de straten van Amsterdam marcheerden. De bouw is ziek, zeggen zij die het kunnen weten. Hopelijk zal doctorandus Bogaers ook als dokter Bogaers uitkomst bieden.

Een beetje ziek is ook de politiek van de staatkundig gereformeerde aanvoerder Van Dis. Hij valt de laatste tijd nogal eens op om zijn waarschijnlijk toch wel ongewild kolderieke opmerkingen. Hij is daarbij voortdurend buiten de orde. En dat is geen wonder ook, want hij stoort zich niet aan de spelregel dat er in de openbare commissievergaderingen voor de vuist weg gesproken moet worden. Hij leest eenvoudig zodra hij de kans krijgt een aantal passages voor uit de kant en klaar tekst die hij bij zich heeft. Ik weet toevallig dat die tekst hem door een bouwondernemer geleverd wordt, en dat verklaart dan weer de staatkundig gereformeerde hartekreet aan het adres van Bogaers om een steunfonds voor noodlijdende aannemers. Men vraagt zich langzamerhand af of hij zijn teksten over de apartheidspolitik wellicht uit Zuid-Afrika betreft. Voor andere onderwerpen weet hij zich namelijk met De Telegraaf en Elseviers Weekblad te reddden. Het bijbelse karakter van zijn staatkundige opvattingen wordt dan wel bepaald door zijn wens om de plat-

te daken overeenkomstig Deuteronomium van borstweringen te voorzien. Men vraagt zich af hoelang zijn volgelingen op de vermaarde Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden nog met deze verhalen genoegden zullen nemen nu de Deltawerken — zij het met geringe vertraging — toch volop doorgang vinden.

De dingen lopen in dit leven niet altijd zo aardig als men zich zou wensen. Twee voorbeelden uit de voorbije week. Als enige kamerleden minister Toxopeus vragen waarom de gemeentepoliticiemannen als het warm is niet gewoon hun dienstjasje uit mogen laten om in hun dienstoverhemd te dienen, zegt de minister niet wat je zo graag zou willen, namelijk dat hij het ook onzin vindt en dat hij het jasje binnen de kortste keren facultatief zal stellen. Nee, hij houdt een vertoog over de waarde van toga's vanwege het aan deze middeleeuwse kledij ontleende prestige en hij zal het allemaal nog eens aan de uniformcommissie voorleggen. Je begint je af te vragen aan welke kleermakers de bewindsman zijn prestige ontleent dat (naar ik de heer Geertsema dezer dagen te Reeuwijk hoorde opmerken) zozeer met de Bijlmermeerkwestie verweven is dat hij zich op dit punt geen nederlaag kan veroorloven. Genoeg, ik begin op de dingen vooruit te lopen, die op het moment dat ik dit schrijf nog duister blijven maar die als u dit leest waarschijnlijk aan ons allen geopenbaard zullen zijn.

Er was nog een tweede politiek puntje waarbij een wat minder krampachtige houding onwaarschijnlijk en daarom zo aantrekkelijk geweest zou zijn. De socialistische heer Peschar heeft minister Witteveen namelijk gevraagd hoe het nu eigenlijk komt dat de laatste staatslening zo overdonderend overtekend en dus kennelijk wat te duur betaald is. De minister had kunnen zeggen: ja, mijne heren, daar heb ik me kennelijk op de geldmarkt verkeken. Dat is een prettig meevallertje voor de geldschietters van de staat en een misrekeningetje van enkele miljoenen voor ons allemaal als belastingbetalers. Jammer, maar volgende keer beter. U zult op de markt ook wel eens een bloemkool van drie kwartjes hebben gekocht terwijl u later bleek dat er vijf kranten verder eentje voor zeventig cent lag die nog een tikkeltje groter was.

Dit alles heeft minister Witteveen niet gezegd. Wat hij wel geantwoord heeft kunt u vinden in de handelingen van de Tweede Kamer. Ik kan u een abonnement aanbevelen. Het leest lekker in bed want je kunt er op elk oogenblik mee ophouden. Echt boeiend is het namelijk zelden.

P.

Van wethouder tot ere-burger van Zaandam

J. TILKEMA

HOEWEL men hem zijn A.O.W.-leeftijd zeker niet aanziet, heeft de Zaandamse wethouder van economische zaken en volksgezondheid, de heer J. Tilkema onder zijn gemeentelijke politieke loopbaan een streep gezet.

„Toen ik zelf nog jong was, heb ik altijd gezegd: als je ouder wordt, moet je plaats maken voor de jongeren”, zo herinnert zich deze bekende Zaandamse anti-revolutionair. En daarom achtte deze op 24 februari 1896 in Dokkum, maar reeds 66 jaar in Zaandam wonende, geboren Fries het tijdstip van zijn vertrek gekomen. Dit laatste is niet ongevoelbaar voorbij gegaan. In een met bloemen versierde raadszaal van het Zaandamse gemeentehuis is de scheidende anti-revolutionaire voorman uit de Zaanstrreek gehuldigd en uitgeluid.

„Het is feest in Zaandam, want er vertrekt een anti-revolutionaire wethouder”, zo merkte de heer Tilkema meer schertsend dan ondeugend op, toen hij burgemeester Franken, zijn collega-wethouder Hille en de woordvoerder van de raadsleden dankte voor de hem gebrachte hulde, welke o.m. bestond in het aanbieden van het ere-burgerschap der gemeente en fraaie cadeaus. Maar ook de vertegenwoordigers van de gemeentelijke diensten en vertegenwoordigers uit de sector van de volksgezondheid spraken lovende woorden en boden stofelijke blijken van waardering aan.

Men zal er aan moeten wennen, dat de heer Tilkema niet meer aan de praktische gemeente-politiek doet. Sinds 1931 heeft hij in de Zaandamse gemeenteraad zitting gehad. Die jaren voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog waren de zware, maar ook de mooie jaren. De rode meerderheid in de Zaandamse raad ontmoette in de heer Tilkema een tegenstander, waar men rekening mee hield. Na de bevrijding kwam ook voor Zaandam, hoewel het zo goed als niet door het oorlogsgeweld was getroffen, de tijd van wederopbouw. Het bedrijfsleven moest zijn kansen krijgen, op het terrein van de volksgezondheid moesten tal van voorzieningen (o.a. de bouw van een modern streekeziekenhuis) getroffen worden. Toen wethouder Admiraal benoemd werd tot burgemeester van Enkhuizen, werd de heer Tilkema lid van het dagelijks bestuur der gemeente. Vijftien jaren heeft hij als wethouder Zaandam mede helpen besturen.

Dat socialistische gemeentebestuurders hem daarvoor lof en dank hebben gebracht mag gezien worden als een bevestiging van de stelling, dat een anti-revolutionair niet alleen sterk is in de oppositie, maar ook iets goeds voor zijn stad kan doen.

Trouwens ook voor 1940 was de heer Tilkema een opbouwende figuur. In het Zaandamse partij-leven nam hij een centrale

plaats in. Leider van de toenmalige A.R. Jongeren propagandisten studieuclub, wist hij de jeugd te bezielen. Maar daarnaast was hij bestuurslid van de kiesvereniging en voorzitter van de A.R. Persvereniging. Vooral in deze laatste functie heeft de heer Tilkema veel opbouwende werk gedaan.

Het zou onjuist zijn de heer Tilkema een „eenzijdige politieke figuur” te noemen. Staat en maatschappij hebben van zijn grote gaven van hoofd en hart mogen profiteren. Van Patrimonium in Zaandam is hij vele jaren voorzitter geweest, een functie welke hem de mogelijkheid gaf verschillende initiatieven te ontplooiën. De oprichting van een Christelijke nijverheidsschool voor meisjes, de bouw van een bejaarden-centrum, enz.

De heer Tilkema heeft de band met de praktische politiek niet geheel doorsneden. Voor de Anti Revolutionaire Partij blijft hij (nog) zitting houden in de Provinciale Staten van Noord-Holland.

G. H. M.

STAKING IN AMSTERDAMSE BOUW

Bouwwakkers stellen eisen, maar negeren rechtsregels

Het rommelt in de Amsterdamse bouwwereld. Op het bouwwerk van het aannemingsbedrijf van Van der Vorm aan de Slotervaart is nu ongeveer vijf weken een staking gaande, die meer dan 80 man omvat. Bij de N.V. Texel deden zich eveneens moeilijkheden voor met het gevolg, dat de directie de 430 man personeel ontsloeg. In het geval Van der Vorm heeft de rechter op verzoek van de werkgever in kort geding de werknemers gelast het werk te hervatten, omdat de stakingseisen elke rechtsgrond misten. De werknemers werden veroordeeld tot betaling van de proceskosten en bovendien tot een dwangsom van f 25 voor elke dag dat er nog gestaakt zou worden.

De N.V. Texel wist via de Samenwerkende Patroons Organisaties in Amsterdam gedaan te krijgen, dat de 430 ontslagen bouwwakkers bij geen van de Amsterdamse bouwbedrijven in dienst zouden worden genomen.

MISBRUIK VAN OMSTANDIGHEDEN

Kon in het geval Van der Vorm de bonafide vakbeweging zich moeilijk achter de stakers stellen, omdat voor deze staking geen enkele rechtsgrond aanwezig is, bij de N.V. Texel meent de vakbeweging dat uitsluiting in geding is. In de c.a.o. voor de bouw is gedurende de looptijd van de c.a.o. staking verboden, maar eveneens uitsluiting. De vakbonden hebben daarom de Samenwerkende Patroons Organisaties in Amsterdam verzocht onmiddellijk de uitsluiting van de ontslagen arbeiders bij de N.V. Texel ongedaan te maken. Toen de S.P.V. hieraan geen gevolg gaf, hebben de vakbonden de Samenwerkende patroons een kort geding aangedaan, dat jl. donderdag door de rechter werd behandeld. Waarschijnlijk valt de uitspraak volgende week.

Hoogte tarieven

In Amsterdam voluit het probleem van de tariefbeloning aan de orde gesteld. Grootste grief van de werknemers is het tariefplafond van 35 procent. Gesteld wordt dat zowel bij Van der Vorm als bij de N.V. Texel prestaties geleverd worden, die met meer dan 35 procent tarief behoren beloond te worden. De c.a.o. stelt echter een tariefplafond van 35 procent, waarop in de c.a.o. geen enkele uitzondering mogelijk is gemaakt. Per bouwobject mag gemiddeld een percentage van 35 procent tarief boven de basislonen betaald worden. Het is dus mogelijk, dat een bepaald aantal bouwwakkers met 10 procent tarief naar huis gaat en een ander deel met 60 procent, waardoor het gemiddelde in overeenstemming met de c.a.o. toch nog 35 procent blijft. Dit maximum is vorig jaar bij de onderhandelingen al met veel moeite door de aannemers geaccepteerd. Voor betaling boven 25 procent moet dan ook een speciale melding plaats vinden.

Wie nu in het bouwbedrijf zo links en rechts zijn licht opsteekt, die merkt, dat die 35 procent geen slecht percentage is. Vele bouwwakkers komen daar beslist niet aan, zeker niet op het platteland, waar toch altijd nog een groot aantal bedrijven werkzaam is. In het westen van het land en speciaal in Amsterdam worden de hogere percentages echter wel gehaald. Enerzijds is dit een gevolg van het feit, dat hier inderdaad incidenteel zeer behoorlijke prestaties geleverd worden, maar toch ook wel omdat nu eenmaal in het westen en met name in Amsterdam de spanning op de arbeidsmarkt het grootst is. Hier kunnen van de zijde van de werknemers met het meeste succes hogere eisen gesteld worden.

Controle moeilijk

Van de zijde van de vakbonden werd erkend, dat er inderdaad ploegen in de bouw bestaan, die een fantastische prestatie leveren, die hoger beloond zou kunnen worden dan met 35 procent tarief. De bouwer zou dan met deze dure mensen toch nog beter af zijn dan met goedkopere mensen, die uiteraard minder presteren. De vakbonden voe-

len er daarom wel voor om bij de komende onderhandelingen over een nieuwe bouw-c.a.o. per 1 maart 1965 de mogelijkheid van doorbreking van het tariefplafond te vragen. Men wil deze doorbreking niet te makkelijk maken, omdat er dan ook weer gauw misbruik van gemaakt wordt, maar de mogelijkheid zou moeten bestaan om na aanvraag en onderzoek een speciale vergunning te krijgen om in bepaalde gevallen boven het maximale tarief uit te gaan.

De aannemers zijn over het algemeen niet zo gebrand op deze mogelijkheid en dat is evenzeer begrijpelijk. Zij vrezen dat wanneer er openingen in het plafond worden gemaakt, hier volop misbruik van gemaakt zal worden. Het is nu eenmaal niet zo makkelijk na te gaan of in een bepaald geval een hoger tarief verantwoord is, ja of nee.

Er kan in een bepaald geval een bijzonder hoge produktie geleverd worden, maar hoe zijn de arbeidsomstandigheden? Dikwijls zijn meer de omstandigheden dan de prestatie oorzaak van de grotere produktie. Van groot belang is ook de vraag, of het werk goed georganiseerd is. Het zal daarom voor een controle instantie bijna altijd een ondoenlijke zaak zijn na te gaan, of een hoger tarief inderdaad verantwoord is. Zo is en blijft de tariefkwestie in de bouw een moeilijk punt, waar men wel nooit helemaal uit zal komen, zeker niet zolang de woningnood blijft bestaan en de arbeidsmarkt zo krap is als op dit moment.

Kort geding

Wat betreft nu de twee bedrijven in Amsterdam, waar de moeilijkheden zijn ontstaan: Indien de rechter in kort geding zou bepalen, dat de uitsluiting van

de 430 werknemers van de N.V. Texel moet worden ingetrokken, dan valt te verwachten, dat de moeilijkheden wat dit bedrijf betreft spoedig uit de wereld zullen zijn. De vakbonden betalen op het ogenblik aan de uitgesloten, georganiseerde arbeiders van dit bedrijf een weekgeld, maar alleen op voorwaarde, dat zij bereid zijn op basis van de c.a.o. weer aan de slag te gaan, zo gauw dit mogelijk is.

De stakers bij Van der Vorm worden betaald door het links-socialistische bouwvakcomité, dat in een groot aantal bedrijven in en buiten Amsterdam steunlijsten laat rondgaan. Het comité bleek aan het begin van deze week nog ruim bij kas te zijn. Aan de stakers was f 100 per week plus de kinderbijslag uitbetaald en de proceskosten, die in totaal een f 8000 bedroegen wilde men waarschijnlijk ook wel voor rekening van de steunkas nemen. De dwangsom van f 25 per man en per dag, dat er gestaakt wordt, wenste men echter onder geen voorwaarde te betalen.

Mocht dit gela bij deurwaarders-exploit opgeëist worden, dan valt te verwachten dat alle stakers te hoop zullen lopen en dat bij publieke verkoop de spullen van de betrokken man door het bouwvakcomité zelf zullen worden opgekocht en weer aan deze man teruggelaten. Bovendien zal dit een spectaculaire volksoptocht in Amsterdam betekenen, waarbij Hollandsche Veld (boerderijenverkoop door landbouwschap bij boeren, die geen heffing betaalden) nog maar kinderspel was. Ook lijkt de kans groot, dat dan als tegenactie nog meer bouwobjecten stil gelegd worden en ook elders demonstratieve acties ontstaan.

Sociaal onrecht

De meest voor de hand liggende oplossing is hier waarschijnlijk, dat de stakende arbeiders worden ontslagen en dat werknemers van buiten Amsterdam worden aangetrokken, die onder politiebescherming het werk aan de Slotervaart voortzetten. Het is voor het aannemingsbedrijf van Van der Vorm na de uitspraak van de rechter onmogelijk geworden een stap terug te doen, wat overigens ook zonder deze uitspraak officieel al onmogelijk was.

De houding van de stakers, die in flagrante strijd is met het beginsel van de rechtstaat, verdient de scherpste afkeuring.

Er geschiedt immers geen sociaal onrecht, hier wordt geen loon ingehouden, hier worden de hoogste lonen van Nederland betaald, maar het Amsterdam-

se bouwvakcomité wil misbruik maken van de moeilijke omstandigheden, veroorzaakt door de woningnood en de krappe arbeidsmarkt. Het wil de voor een belangrijk deel gesaneerde zwarte lonen weer in leven roepen en ons hele loonpolitieke systeem weer ontwrichten.

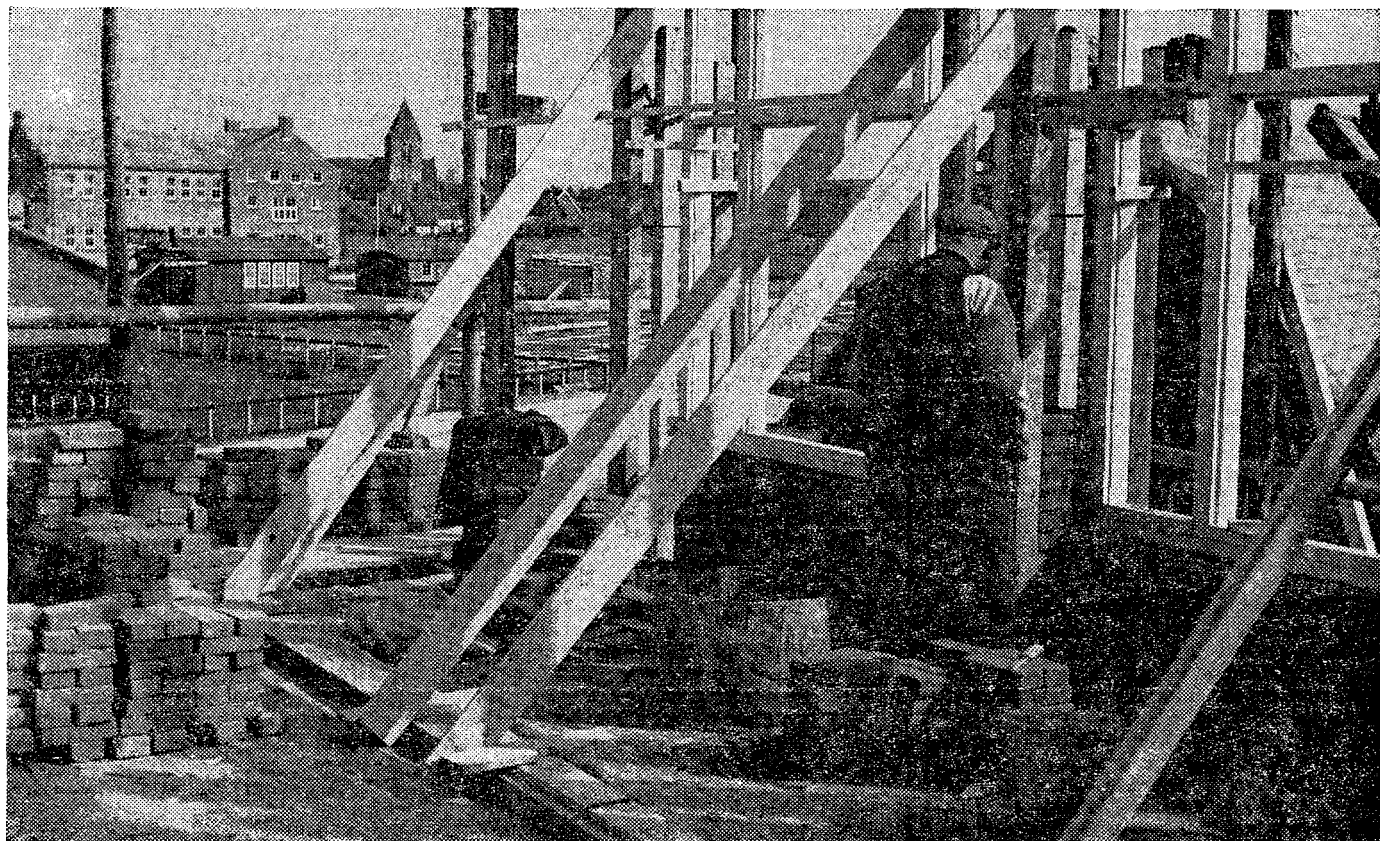
Als er hier gesproken moet worden van sociaal onrecht dan wordt dit thans bedreven door de stakers zelf. Er is de komende maanden gelegenheid genoeg om langs de geordende weg te praten over een wijziging van het tariefstelsel, wanneer per 1 maart 1965 een nieuwe c.a.o. voor het bouwbedrijf van kracht moet worden. Het is onjuist thans langs illegale weg concessies af te dwingen, die in strijd zijn met wat tussen werkgevers en werknemers zelf is overeengekomen. Dit gaat ten koste van het belang van het Nederlandse volk, dat nog een schreeuwende behoefte heeft aan de produkten van het bouwbedrijf. Een staking in deze bedrijfstak, zeker wanneer deze in strijd is met de rechtsregels, dient scherp veroordeeld.

Uitsluiting

Anderzijds dienen de Amsterdamse aannemers te bedenken, dat al is de mogelijkheid van uitsluiting in hun ercode opgenomen, deze uitsluiting desalniettemin in strijd kan zijn met de c.a.o. Toepassing van de uitsluiting, zoals thans het geval is, draagt in niet geringe mate bij tot de bestaande sociale onrust. Ook deze verantwoordelijkheid moet goed worden onderkend. In de komende week zal hopelijk de uitspraak van de rechter meer licht brengen in de zaak van de uitsluiting.

Soc. med.

Bij het ter perse gaan van dit nummer bereikten ons nog juist het bericht, dat de Amsterdamse aannemers hun uitsluiting van ontslagen arbeiders bij de N.V. Texel hadden ingetrokken. De vakbonden hebben toen onmiddellijk hun kort geding tegen de aannemers terug genomen. Wij achten dit een verstandig besluit van de aannemers en hopen dat dit gelukkige nieuws ook tot verstandige reacties zal leiden of heeft geleid bij de nog stakende Amsterdamse bouwwakkers.

De Amerikaanse presidentsverkiezingen

Hoe groot zal de steun voor Goldwater zijn?

REPUBLIKEINEN zijn mensen, die geen Democraten zijn. Behalve dit jaar. Met deze veelzeggende en bovendien typerende slogan wordt in deze laatste dagen van de Amerikaanse presidentiële verkiezingscampagne de actie tegen senator Barry Goldwater uit Arizona gevoerd. Typerend — niet zozeer voor de wijze waarop vele Amerikanen dit jaar ongetwijfeld hun stem zullen uitbrengen, maar voor het onbehagen, dat de opiniepeilers allerwege ook onder de Republikeinse gezinden hebben geconstateerd met betrekking tot de kandidatuur van Goldwater. Als deze senator op 3 november de verpletterende nederlaag lijdt, die velen hem hebben toegedacht, zullen talrijke Republikeinen niettemin hun stem uitbrengen op de kandidaten van hun partij voor gouverneursposten, senaatszetels en zetels in het Huis van Afgevaardigden en dergelijke. Zij zullen hun stem voor het presidentschap slechts aan de Democratische kandidaat Lyndon Baynes Johnson geven, omdat zij geen vertrouwen hebben in een politieke leider, die (om met Hubert Humphrey te spreken) grillig, onberekenbaar, doldriest, onstuimig, strijdlustig of oorlogszuchtig is. Dit is een negatief verschijnsel, waaraan na de verkiezingen de volle aandacht geschonken dient te worden.

IN 1948

Intussen is het nog altijd niet zeker, of senator Goldwater volgende week dinsdag inderdaad de verpletterende nederlaag zal lijden, die volgens velen onvermijdelijk is geworden. Tot het laatste toe zal het onzeker blijven, of deze verwachting werkelijkheid zal worden. Dat hebben de presidentsverkiezingen van 1948 de Amerikanen en hun vrienden in het buitenland geleerd. Toen werd vrijwel algemeen aangenomen, dat president Harry S. Truman het onderspit zou moeten delven tegen Thomas Dewey, de Republikeinse gouverneur van New York. De opiniepeilers gaven Truman toen geen schijn van kans. Een van de bekendste New-

Het systeem van de voorverkiezingen, waarbij in de meeste gevallen de plaatselijke partijleiders een belangrijke rol spelen, stelde hem in staat een overrompelende overwinning "voor te bereiden". De organisatie, die hem als presidentiële kandidaat lanceerde, is daar blijkbaar zeer bedreven in geweest.

ORGANISATIE

Nog voordat de Republikeinse partijconventie in juli in San Francisco "the biggest show on earth" vertoonde, door te doen alsof de gehele partij achter de kandidatuur van Goldwater stond, werd algemeen aangenomen, dat een rechtstreekse uitspraak van de Amerikaanse

Johnson en Humphrey in een overwinningstemming gefotografeerd. Zullen zij na dinsdag reden tot juichen hebben?

hij zich van zijn vrouw had laten scheiden en een nieuw huwelijk had gesloten.

VLAG EN WIMPEL

Goldwater had zijn kandidatuur te danken aan een organisatie van Republikeinen, die twaalf jaar geleden hadden moeten toezien, hoe het conservatieve element in de partij naar de achtergrond was gedrongen. Aan de overheersende positie van de zeer conservatieve werd een eind gemaakt door de overrompelende overwinning van generaal Eisenhower op de Republikeinse partijconventie van 1952. Deze victorie van de gematigd progressieven was een formidabele slag voor senator Robert A. Taft en voor alle oude partijgangers. Toen Eisenhower na een ambtsperiode van acht jaren niet herkiesbaar was, deden de conservatieven hun uiterste best, de macht opnieuw in handen te krijgen. Zij moesten echter genoegen nemen met Richard Nixon, vroeger een van de hunnen, die echter het verkiezingsprogramma van de progressieve gouverneur Rockefeller met huid en haar had geslikt om zeker te kunnen zijn van de kandidatuur van de Republikeinse partij voor het presidentschap. Ook het feit, dat Henry Cabot Lodge tot kandidaat voor het vice-presidentschap werd benoemd, was nu niet bepaald een kolfje naar de hand van de oude garde.

Na de nederlaag van Nixon leek de toekomst aan Rockefeller. Deze verknoeide zijn kansen door de al eerder genoemde gebeurtenissen in zijn privéleven. Terwijl mannen als Lodge, Nixon, Scranton en Romney belangstellend toekeken, werd Rockefeller door Goldwater's organisatie verslagen. En in San Francisco namen de conservatieven met vlag en wimpel de leiding van de Republikeinse partij over.

INVLOED

Volgende week dinsdag zal het de vraag zijn, welke invloed de kandidatuur van Goldwater in de afgelopen drie maanden heeft gehad op de Amerikaanse kiezers. In juli, toen het verschijnsel Goldwater nog betrekkelijk nieuw was, was er onder vele Amerikanen enige bewondering waarneembaar over het feit, dat deze man er in geslaagd was, zijn tegenstanders volkomen te overrompelen. Sindsdien heeft de senator zijn uitspraken gematigd. De vuilspuiterij, die onvermijdelijk lijkt te zijn tijdens een Amerikaanse verkiezingscampagne, liet hij over aan zijn kandidaat voor het vice-presidentschap, Bill Miller. Hij legde zich toe op een systematisch ingebreke stellen van president Johnson en diens medewerkers. Schandaaltjes als de Bobby Baker-affaire, het geval Billy Sol Estes en de affaire Jenkins passeerden op gezette tijden de revue. Het vermogen van de familie Johnson en de wijze, waarop dit vergaard was, bleven ook al niet onbesproken.

Zijn gehele optreden was zo negatief als het maar kon, maar hoe kan dat ook anders bij een politicus, wiens voornaamste prestatie het geweest is, tegen alle wetsvoorstellen te zijn, die tijdens het bewind van Kennedy en dat

van Johnson de Senaat passeerden. Hij nam meestal niet eens de moeite de debatten bij te wonen, die aan de stemming over de wetsontwerpen voorafgingen.

VERSCHIL

Goldwater vertegenwoordigt slechts een deel van de Republikeinse kiezers, omdat ook zijn 'sparring-partner' Miller in de partij "far to the right" (ver naar rechts) staat. Bij Johnson en Humphrey is dat anders: de presidentiële kandidaat staat rechts van het centrum in de Democratische partij, terwijl zijn 'running-mate' links van het centrum staat. Dit heeft tot gevolg, dat tal van Republikeinen, die niet zo ver rechts van het centrum willen staan als Goldwater en Miller, in de verkiezing gebracht worden, op het Johnson-Humphrey-ticket te stemmen. In veel mindere mate zullen zeer rechtse elementen in de Democratische partij dit jaar wellicht de voorkeur aan senator Goldwater geven. De politieke koffiedijkers hebben uitgerekend, dat Johnson op deze wijze ook de overwinning kan behalen in het Middenwesten, de 'Mountain states' en het Zuiden. Slechts drie zuidelijke staten zouden bij de verkiezingen van 3 november aan Goldwater kunnen toevallen, als we de jongste opiniepeilingen mogen geloven.

Deze verwachtingen zijn mede gebaseerd op de overtuiging, dat de jongste internationale ontwikkelingen beslist in het nadeel van Goldwater zullen werken. In een tijd van bijzonder gecompliceerde verhoudingen, die om de bezonnenheid van een ervaren staatsman vragen, is er geen plaats voor een Goldwater, zo redeneert men terecht. Maar zal de meerderheid van de Amerikaanse kiezers in de 50 verschillende staten en in het District of Columbia, waarin de hoofdstad Washington is gelegen, er ook zo over denken op 3 november. db

Dinsdag a.s. wordt de spanning gebroken

Yorkse bladen was zo overtuigd van het feit, dat Dewey zou winnen, dat het een editie de straat op stuurde met over de volle breedte van de pagina de grote kop "Dewey president". Maar toen de einduitslag bekend werd, bleek niet Dewey, maar Truman te hebben gewonnen.

Nu is Goldwater geen Truman, maar een feit is, dat ook Truman bij het naderen van de verkiezingsdatum een eenzame figuur was, die ook door talrijke van zijn voornaamste partijgenoten als een 'losing candidate' werd beschouwd. Niettemin gaf het Amerikaanse volk zijn vertrouwen aan Truman en niet aan het troetelkind van de politieke wereld, Thomas Dewey.

VOORZICHTIG

Wat in 1948 gebeurd is, behoeft zich nu — zestien jaar later — niet te herhalen. De volslagen verrassing van Truman's overwinning heeft er echter toe geleid, dat de grootste voorzichtigheid wordt betracht met betrekking tot de bevindingen van de 'opinion polls'. Bovendien is er in het geval van Goldwater reden om niets zo snel als vaststaand aan te nemen. In de eerste plaats dient men niet te vergeten, dat Goldwater tegen alle verwachtingen in de kandidatuur van de Republikeinse partij heeft weten te bemachtigen. De senator uit Arizona heeft zelf eerlijk toegegeven, dat hij zulks niet voor mogelijk had gehouden. Dank zij een straffe organisatie zijn Goldwater en diens medewerkers er in geslaagd de macht in de Republikeinse partij over te nemen, toen algemeen nog werd aangenomen, dat hij al politiek onschadelijk was gemaakt en dat de voorverkiezingen in de staat Californië 'vanzelf' een eind zouden maken aan de politieke aspiraties van de senator en diens organisatie.

Goldwater en Miller, die als 'losing candidates' worden beschouwd. Hoe groot zal de nederlaag zijn? Of hebben zij toch een kansje?

kiezers onder de omstandigheden van die dagen een volkomen ander beeld te zien zou hebben gegeven. Het zou te ver gaan te spreken van een 'extremistisch complot' om via de kandidatuur van Goldwater de macht in de Republikeinse partij van binnen uit te veroveren. Wel is het echter zo geweest, dat in vele staten de steun voor de kandidatuur van de senator door een kleine groep partijleiders werd 'georganiseerd'. Goldwater's 'overwinningen' in deze staten vormden een schrille tegenstelling met de serie nederlagen, welke hij had geleden bij werkelijk vrije voorverkiezingen, waarin de Republikeinse kiezers het voor het zeggen hadden.

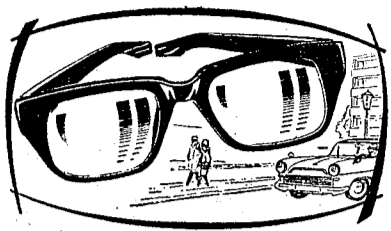
Zo goed zat echter de organisatie van de Goldwater-for-president-mensen in elkaar, dat het beslissende treffen tussen de senator en diens belangrijkste rivaal van dat ogenblik (gouverneur Rockefeller van New York) voor Californië werd bewaard. Goldwater was daar duidelijk in het voordeel. Men begreep daar de senator uit Arizona veel beter dan de miljonair uit New York, die niet alleen tegen had, dat hij "uit het Oosten" kwam, maar ook nog, dat

<p style="text-align: center;">DEPOSITO- BANKBOEKJES</p> <p style="text-align: center;">4%</p> <p style="text-align: center;">Folder op aanvraag verkrijgbaar</p> <p style="text-align: center;">ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.</p> <p style="text-align: center;">Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170 Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955 A'dam, Herengracht 571, tel. 221182</p>

<p style="text-align: center;">Firma Jan de Mik</p> <p style="text-align: center;">HARDINXVELD-GIESSENDAM</p> <p style="text-align: center;">Aannemers van OEVERVERDEDIGINGSWERKEN GRIENDHOUTHANDEL</p> <p style="text-align: center;">Telefoonno. 01846—2156—2484 Hardinxveld-Giessendam</p>
--

AMERSFOORT

**GOEDE
BRIIL**
en betere
service

STOTS Arnhemsestraat 26 - Amersfoort
ZIEKENFONDSLEVERANCIER

Herenmodes „ADR. HOLLANDER“
Najaarsmode 1964

Overhemden, Weekendshirts, Dassen, Sokken,
Sjaals, Handschoenen, Truien, Vesten, Paraplu's,
Pyjama's, Kamerjassen, Zakdoeken, Ondergoed.

H. van Viandenstraat 8, AMERSFOORT, Tel. 14198

Naast Flex,

Parade der mannenbroeders

gaat ook verschijnen: A. C. de Gooyer,

Het beeld der Vad'ren

G. G. VEENENDAAL

LANGESTRAAT 33, Tel. 03490-13232, AMERSFOORT

*VAN GEET voor
dienstbetoon en
vakmanschap*

DE NIEUWSTE SERIE 1964
RADIO

BANDRECORDER

ALLEEN DE BESTE MERKEN

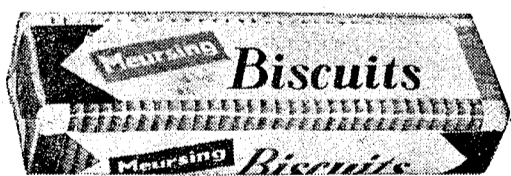
Komt u eens kijken in onze
showroom

VAN GEET

Arnhemsestraat 29
Telefoon 03490-17147
Amersfoort

Heerlijke, dubbel
gevulde kaaswafeltjes.
Iets bijzonders
op uw avondjes.
Succes verzekerd.

Mooie, kloeke biscuit.
Heerlijk van smaak.

**N.V. Beschuitfabrieken
MEURSING**
Amersfoort

„ANIMO“ KOFFIEZET APPARATUUR

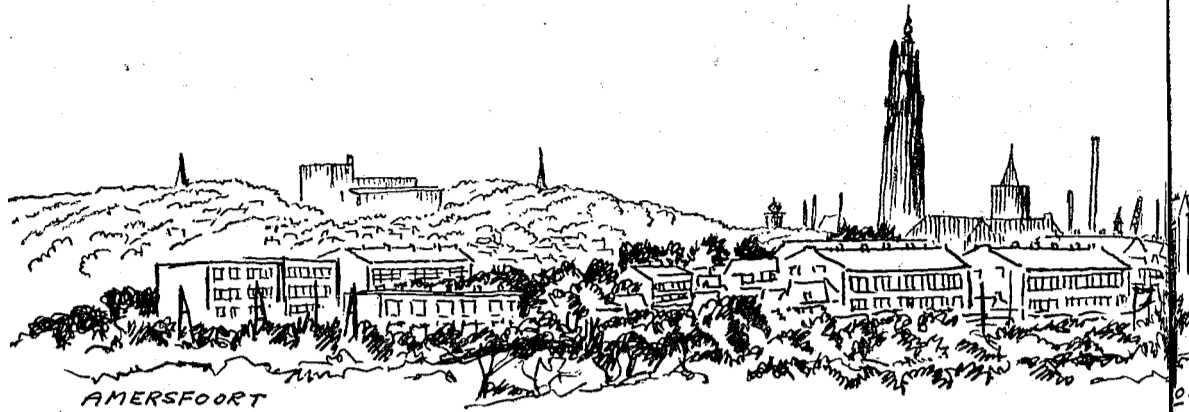
voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in
elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK AMERSFOORT

L. SCHEEPSTRA

Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

A M E R S F O O R T

stad om van te houden

Vierhonderd burgers van Amersfoort trokken in 1661 naar de heide juist buiten de stad om een machtig plan ten uitvoer te gaan brengen. Een zekere Meyster had de leiding van de groep mannen. Ze begonnen een zwaar karwei, dat overigens met succes bekroond werd. Ze sleepen een enorm stuk graniet, dat in een ijstijd uit Scandinavië naar de Amersfoortse heide gestuwd werd, naar de stad. Deze kei werd vervolgens op de varkensmarkt te kijk gesteld.

Het blok graniet was al in 1545 in een staatsstuk van Karel V genoemd. Overigens doet het wat wonderlijk aan, dat men de kei, met zoveel moeite door brave borster naar de stad gezeuld, dertien jaar later al weer in de grond stopte. In ieder geval heeft de kei de Amersfoorters de bijnaam Keientrekkers bezorgd.

In 1903 werd de kei opgedolven en na veel omzwervingen door de stad werd ze in 1954 op een voetstuk geplaatst. Op zo'n waardige wijze weet men in Amersfoort uiteindelijk een kei te eren!

Iedereen heeft weleens over de kei van deze stad gehoord. Jammer genoeg zijn er nog mensen voor wie dit vrijwel ook het enige is, wat men van Amersfoort afweet.

Toch heeft deze Middelnederlandse stad een zeer rijke historie, ook en vooral in cultuurhistorisch opzicht.

Keizer Koenraad de Tweede schijnt Amersfoort voor het eerst in een oorkonde genoemd te hebben. Dat was in 1028.

Stukje geschiedenis

Het was bisschop Hendrik, die in 1259 stadsrechten verleende aan Amersfoort. Enige jaren geleden heeft de stad dan ook uitbundig zijn zevenhonderdjarig bestaan gevierd.

Amersfoort dat bij de grens van het Sticht en Gelre gelegen is, heeft juist omdat het een grensplaats was tussen die twee machten, in zijn historie veel ruzie gekend, met moord en doodslag, plundering en brandstichting. Het had nog maar zestien jaar stadsrechten of de Geldersen wilden het van de kaart wissen: het werd in brand gestoken. Er werden ter bescherming al vroeg omwallingen gemaakt en verdedigingspoorten. De Kamperbinnenpoort en de Plomporetoren dateren in oorsprong dan ook al van de dertiende en veertiende eeuw. In de eerste helft van de vijftiende eeuw kwam een tweede en ruimere omwalling tot stand en toen ontstonden de Koppelpoort en Monnikendam. Vooral de Koppelpoort, in de loop der eeuwen nog verstevigd en verfraaid, is een zeer bekende waterpoort van Amersfoort. Het is niet zonder betekenis dat Amersfoort een Kamperbinnenpoort heeft en Monnikendam. Vroeger was Amersfoort namelijk zeer belang-

rijk in de vaart op de Zuiderzee. De rivier de Eem is nu een doordrustig binnenwatertje dat talrijke bochten slaat in het Eemland. Vroeger daarentegen was het een belangrijke rivier, die Amersfoort met de Zuiderzee en de handelssteden langs de kust van deze binnenzee verbond.

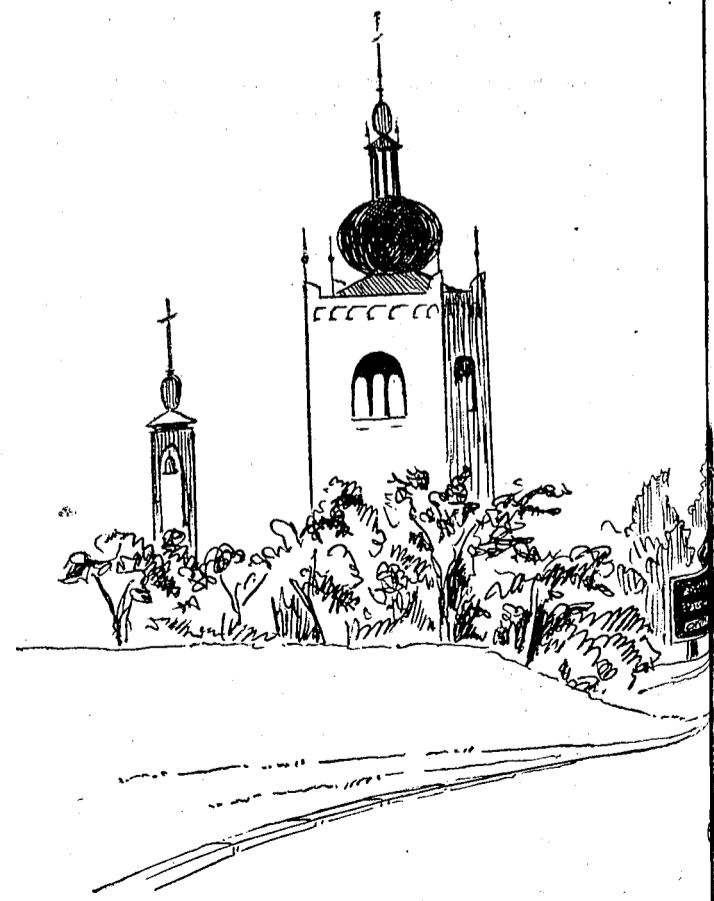
De stad heeft nu nog altijd binnenscheepvaart van betekenis. Maar wat de geschiedenis van Amersfoort betreft: in 1427 sloegen de Amersfoorters met kracht en geweld een aanval af van Philips van Bourgondië; dat deden ze in 1492 nogmaals, maar toen was het tegen een generaal van Maximiliaan van Oostenrijk, van Wittenhorst. Maar in 1543 moesten de Keistedelingen het loodje leggen tegenover de Gelderse veldheer Maarten van Rossum. In 1572 — u weet wel, het rampjaar uit de schoolboekjes — werden de geuzen heer en meester van de stad. Maar niet zodra had Don Frederik de stad Zutphen veroverd, of de Amersfoorters zonk klaarblijkelijk de moed in de

schoenen, want zij gaven toe aan de Spanjaarden. De stad door een Spaans bezet. In 1672 waren het de Franse Amersfoort meester. De stad heeft in haar geschiedenis pengekleetter gehoord. Het is steeds nogal betrekkelijk. De patriotten en prinsgezinden koos Amersfoort zoon van de Prins. Het werd de stad van het prinsgezinde van Utrechtse Statenvergadering.

En in deze stad was Oldenbarnevelt geleidsadvocaat van de stad. Nog een andere landvoogd van Amersfoort het landvoogd van Buys. Ook Pieter Bost was verneur-generaal van de stad in de keistad geboren.

Floreren

Intussen zouden we kunnen zeggen dat Amersfoort is gefloriseerd omdat onder haar veldheer grote mannen hebben bestaan die de opkomst van Amersfoort te danken geweest zijn aan de Eem, zodat de stad er konden bloeien. De stad de bierbrouwerijen bleef

Amersfoort — nieuwe architectuur

deleuwen de stad bekendheid en goede reputatie verschaft. In een wat later tijd, zo rond zestienhonderd, werd bijna al het bombazijn dat in Nederland gedragen werd, in Amersfoort gefabriceerd. Er was omstreeks die tijd ook een belangrijke tabakscultuur.

Ook vandaag de dag is het een floreerende stad. Hoewel het een — vooral tegenwoordig — veelgezochte woonstad is, kunnen we Amersfoort toch echt wel een industriestad noemen. Die industrie is — heel verstandig — tamelijk dicht bij elkaar geconcentreerd. In het noorden van de stad, noordelijk van de spoorlijn, staan de industrieën die aan vele Amersfoorters werk bezorgen en die bovendien veel forensen aantrekken uit een wijde cirkel rond de stad. Spakenburgers en Woudenbergers, Nijkerkers en Scherpenzelaars werken in Amersfoort.

Auto's en noem maar op

Wij vroegen een Amersfoorter, die zich bij het station ophield, waar zijn stad eigenlijk van bestond. „Van werken”, antwoordde hij gevat. „Wij maken hier van alles. Van auto's tot zeep en bier en noem maar op”.

Indèrdaad, de Volkswagenauto's worden in Amersfoort geassembleerd. Er is een belangrijke bierbrouwerij en het grote bedrijf van Bronswerk verschaft velen werk. En dan niet te vergeten de Erdalfabrieken! Er zijn fabrieken of toeleveringsbedrijven voor vrijwel alle

men de Treek, een prachtig natuurjuweel. Ten noorden van de stad heeft men het Eemlandgebied, waar de polders zich aaneen sluiten en waarboven in de herfstige dagen honderdduizenden spreeuwen zich tot wolkenballen verenigen. Een stad om van te houden, jazeker!

Schoonheid in de stad

Het verrassende in een oude stad als Amersfoort is, dat men de fraaiste specimen van oude bouwkunst aantreft naast of zelfs in de meest verpauperde straten. In de oude stad staan de Muurhuizen, naar mijn overtuiging wel de meest gefotografeerde en gefilmde oude huizen van Nederland.

Het is een lust om in dat oude stadsdeel te dwalen. Tijd en uur worden vergeten en men geniet volop van deze zeer eigen, zeer Amersfoortse schoonheid. Er zijn gelukkig nog heel veel bijzonder fraaie panden; eigenlijk zou Monumentenzorg de hele Amersfoortse binnenstad wel op haar lijst van beschermde gebouwen kunnen plaatsen. We noemden de Muurhuizen, maar we mogen ook niet vergeten de schoonheid van 't Havik en de pracht van het Latijntje. En het is een feest om op een stille herfstdag, met de bladeren in goud en rood — o, hoe mooi sterft de zomer — langs de Zuidsingel te wandelen. Lof voor Amersfoort, dat deze schoonheid nog heeft weten te behouden!

En heel die mooie stad, die op sommige punten zo sterk herinnert aan Brugge en schoon Lier van Felix Timmermans, wordt beheerst door de Onze Lieve Vrouwetoren, die zo rank oprijst. Ze is op een vierkant grondplan opgetrokken en staat er vanaf ongeveer 1470 met vier zware hoekpijlers als steunberen. Heeft u ooit gezien, dat de Onze Lieve Vrouwetoren haar naam met ere draagt? Naast de bovenste geleiding loopt een balustrade en daarnaast is een klein torentje dat het beeld van de madonna en het kind draagt. Als men nu van enige afstand de toren ziet, lijkt het er aan- en opgebouwde torentje op een kind dat door de moeder wordt gedragen. De bouwmeester heeft wel op ontroerende wijze vorm gegeven aan de bedoeling die bij de bouw heeft voorgezet: het eren van Maria als de moeder Gods. De toren heeft een klokkenspel dat in 1658 gegoten werd door de befaamde Frans Hemony. In de Sint Joriskerk, daterend uit de twaalfde eeuw heeft de bouwmeester Jacob van Campen een herinneringsteken gekregen; deze stierf in 1657 in het Hogerhuis op Randenbroek te Amersfoort.

Wel is er een Onze Lieve Vrouwetoren, zoals wij hier al schreven. We missen evenwel een kerk of kapel van die naam. Die is er wel geweest, maar er is iets mis geweest met de Amersfoorters, want in 1787 gebruikten ze deze kerk als kruittmagazijn... Men zou zeggen: Hoe haalt men het in 't hoofd om een waarschijnlijk mooie kerk voor een dergelijk doel te gaan gebruiken? Enfin, de gevolgen bleven niet uit. Op zekere dag deed zich een verschrikkelijke ontploffing voor en wèg mooie

Jan is soldaat...

en hij ligt in Amersfoort. Iets dergelijks zal al wel duizend keren geschreven zijn, want Amersfoort is een stad met een groot garnizoen. Cavallerie, Artillerie en Infanterie hebben hier vanouds regimenten en bataljons gevestigd gehad.

Amersfoort zonder soldaten is ondenkbaar.

En juist door die soldaten treft men overal in Nederland vrouwen aan die in Amersfoort geboren en getogen zijn.

Amersfoort — oude architectuur

kerk... Gelukkig, dat de toren de ramp overleefde.

Amersfoort, stad om van te houden. En niet alleen om de oude gebouwen, om het nog ademen der historie in zoveel karakteristieke straatjes. Ook de buitenwijken, modern in aanleg en opzet, zijn fraai. We denken aan het bergkwartier, het Leusderkwartier, de omgeving van Randenbroek.

Stad van nu

Het Amersfoort van nu met zijn ongeveer zestigduizend inwoners is in trek. Het ligt prachtig centraal in het land en is vooral befaamd om de goede onderwijsinstellingen die het heeft. Het is ook een gezond wonen in Amersfoort.

Van oudsher heeft het stichtingen van liefdadigheid getrokken. Er zijn vele landelijke verenigingen en stichtingen gevestigd. De Gereformeerde jeugd weet er ongetwijfeld alles van; hun bondsbureau staat langs een mooie en

deftige laan van deze rustige en arbeidzame stad. En in een zeldzaam mooi oud pand in de binnenstad bevindt zich het bureau van het Rijks-oudheidkundig bodemonderzoek. In de uitvalsweg naar Arnhem verrijst Idegonde, het gebouw van de Ned. Hervormde Vereniging voor Kinderbescherming. En hoop op de berg staat het machtige moderne ziekenhuis „De Lichtenberg”.

Deze stad wordt geregeerd door een gemeenteraad van 35 leden waarvan voorzitter is een liberale burgemeester. Wilt u de samenstelling van de gemeenteraad weten? 12 zetels P.v.d.A.; 9 zetels K.V.P.; 5 zetels C.H.U.; 4 zetels V.V.D.; 3 zetels A.R.P.; 1 zetel S.G.P.; 1 zetel P.S.P.

De stad van nu is zeer uitgebreid. Kortgeleden is het 7500ste huis na de bevrijding verzezen in uitbreidingsplan Liendert; en dit aantal geeft wel een indruk van de vaart, waarmede Amersfoort vooruit geschoten is.

De keientrekkers mogen trots zijn op hun mooie, goede stad!

• Wereldoorlog in beeld

Telkens weer verschijnen boeken over de tweede wereldoorlog, die bij het lezerspubliek gretig aftrek vinden. Dat is ook begrijpelijk, want achtergrond en verloop van dit grote drama uit de geschiedenis der mensheid blijft de aandacht gespannen houden, omdat krachten en stromingen, die toen aanwezig waren, ook nu nog op het wereldtoneel invloed uitoefenen. Kennis van de geschiedenis is daarom een eerste vereiste om onze eigen tijd te kunnen verstaan.

Voor de jeugd vooral is het van groot belang dat zij de geschiedenis kent.

Daarom valt het toe te juichen, dat er een geschiedenis van de tweede wereldoorlog verschijnt (waarvan de inleidende overzichten zijn samengesteld door mr. G. B. J. Hiltermann), waarbij in sterke mate de nadruk valt op foto's en documenten, die bijzonder sprekend en soms navrant de lezer een beeld bieden van de verschillende episodes uit het beschreven tijdvak. Vooral omdat in deze tijd velen visueel zijn ingesteld is de gekozen methode van betekenis. Het is een uitgave in de Sesamreeks van Bosch en Keuning te Baarn.

Het is de bedoeling dat deze geschiedenis in 20 delen verschijnt in boekjes van ca. 190 pagina's elk. Ieder deeltje kost f 2,50. De twee eerste deeltjes, betrekking hebbende op de voorgeschiedenis en de oorlog in Oost- en Noord-Europa zijn nu verschenen. Wij hebben ze doorgenomen en werden getroffen

1 SEPTEMBER 1939:
HITLERS TROEPEN VALLEN POLEN BINNEN
DE TWEEDE WERELDOORLOG BREEKT UIT

KIJK en lees wat er 25 jaar geleden gebeurde

SESAM GESCHIEDENIS VAN DE TWEEDE WERELDOORLOG IN FOTO'S EN DOCUMENTEN

20 delen à f 2,50

- totaal 3000 foto's, documenten en kaarten, groot en scherp afgedrukt op prima papier
- totaal 800 bladzijden boeiende inleidende overzichten van Mr. G. B. J. HILTERMANN
- elk deel solide gebrocheerd in geplasteerd foto omslag
- september 1964 deel 1 en 2, vanaf november elke maand twee delen, dus GEMAKKELIJKE BETALING

EEN UITGAVE VAN HISTORISCHE BETEKENIS

Reserveer nu uw exemplaar bij de boekhandel

door de boeiende en leerrijke wijze, waarop de gebeurtenissen uit deze bewegende tijd zijn weergegeven. Ieder, die belang stelt in de geschiedenis, zal deze uitgave als een welkome aanvulling van zijn boekenkast beschouwen.

De beroemde kei...

branches. „Wat de een maakt wordt door de ander verhandeld — en op die manier hebben we allemaal ons bikkentje”, zei de rasechte Amersfoorter. Maar hij zat een beetje in de war over de markt. „Ik ben bang dat die op den duur minder zal floreren. Vroeger kwamen zowat alle mensen uit de Gelderse Vallei hier naar de markt, maar ik vrees dat hier een eind aan zal komen. Bijna iedereen heeft een auto en dan gaan ze hoe langer hoe verder van huis.”

De natuur in en rond de stad

Amersfoort is prachtig gelegen. Dat ziet men het beste als men met de auto over de nieuwe rondweg rijdt uit de richting Hoevelaken. Men ziet dan de Amersfoortse berg oprijzen en aan de voet van die berg ligt de stad, waarvan de prachtige Onze Lieve-Vrouwetoren, die met haar 94 meter hoogte de Utrechtse dom naar de kroon heeft willen steken, van heinde en verre zichtbaar is.

De Amersfoortse berg is met fraai houtgewas begroeid en de woningbouw welke op de flank ervan heeft plaatsgevonden, is dus zeer bosrijk ingekapseld. Jawel, Amersfoort is een stad om van te houden. Men heeft er de uitgestrekte Amersfoortse heide of Leusderheide (waarvan velen het overigens wel erg betreuren, dat de tanks er zulke diepe sporen in nalaten) en onmiddellijk grenzend aan Amersfoort heeft

GEEN BELASTING VERLAGING IN 1964 EN '65

TOCH MINDER BELASTING BETALEN

De ministers hebben toegezegd: de inkomstenbelasting wordt verlaagd, echter eerst per 1 januari 1966. Toch kunt u reeds nu belangrijk minder belasting betalen. Als u de inkomstengarantieverzekering sluit van het W.B.K., betaalt de fiscus 35 tot 60% van de premie. En bovendien: u krijgt de zekerheid, dat bij arbeidsongeschiktheid door ziekte, ongeval of invaliditeit uw inkomen niet plotseling drastisch vermindert. De inkomstengarantieverzekering van het W.B.K. garandeert ook, dat het verzekerde bedrag door de index-clausule gelijke tred houdt met de inkomstenstijging. Het is een verzekering met waarde behoudende koopkracht. Inlichtingen over de inkomstengarantieverzekering met waardebehoudende koopkracht worden u gaarne verstrekt. Stuur nu nevenstaande coupon in en u krijgt alle inlichtingen thuis.

N.V. AMERSFOORTSE ALGEMENE VERZEKERING MIJ. W.B.K.

VAN 1938
BERGSTRAAT 6-8
AMERSFOORT
TEL. 03490-17043

Wilt u mij inlichten over de A.O.V.-polis voor inkomstengarantie met volledige aftrek voor de belasting?

Ik ben, voorzover mij bekend, gezond en zonder lichamelijke gebreken en heb de leeftijd van 50 jaar (voor dames 45 jaar) niet overschreden.

naam
voornamen
beroep
geboortedatum
adres
woonplaats
telefoonnummer

handtekening

TWEE KLAVIERS PEDAALHARMONIUM HET PEDALION

Uniek in de wereld der orgelmuziek

Dat in de wereld van het muziekleven de naam R. van den Burg te Amersfoort een unieke en voor-aanstaande positie inneemt, dankt deze aloude firma — zij nadert na meer dan ruim driekwart eeuw de leeftijd der „zeer sterken” — voor een belangrijk deel aan het feit, dat zij in de dertiger jaren het prijzenswaardig initiatief nam tot het construeren van het twee klaviers pedaalharmonium.

Onder het eigen merk PEDALION werd in 1934 dit moderne instrument gefabriceerd voor huiselijk- en met name ook voor studiegebruik, in de aangepaste interne maten als de speeltafel van het kerkorgel.

Men trof namelijk in vroeger jaren zelden een twee klaviers pedaalharmonium aan: de kasten waren zeer omvangrijk en de windvoorziening geschiedde door middel van een handpomp, welke bezwaren door de inmiddels voortgeschreden techniek konden worden opgeheven.

Want na de zifting door radio enz. kwam al spoedig vast te staan dat een groot deel der muziekstuderenden zich niet tevreden kon stellen met een surrogaat, maar door nauwgezette studie technische moeilijkheden wilde overwinnen, om zo van de meesterwerken der orgelliteratuur te kunnen genieten.

Modernisering techniek en verbetering geluidstembre
Bij de samenstelling van het moderne PEDALION is het succes

twee zweltreden (voor ieder manueel afzonderlijk) en combinatie-trede (vol werk), terwyl er bovendien zeer veel werd gedaan aan de verbetering van het geluidstembre.

Zo wordt onder bekwame technische leiding het PEDALION in de handel gebracht, dat door organisten van naam eenparig wordt bewonderd. De klank der instrumenten is verrassend en be-

tegenstellingen en subtiele klankcombinaties kunnen worden uitgevoerd.

In vele gezinnen, waar het huisorgel als begeleidingsinstrument voor het christelijk lied z'n diensten heeft bewezen, kwam het twee klaviers PEDALION meer en meer in gebruik omdat het de bespeler een dankbaar studiemateriaal biedt en het geheel een getrouwe kopie vormt van de moderne speeltafel.

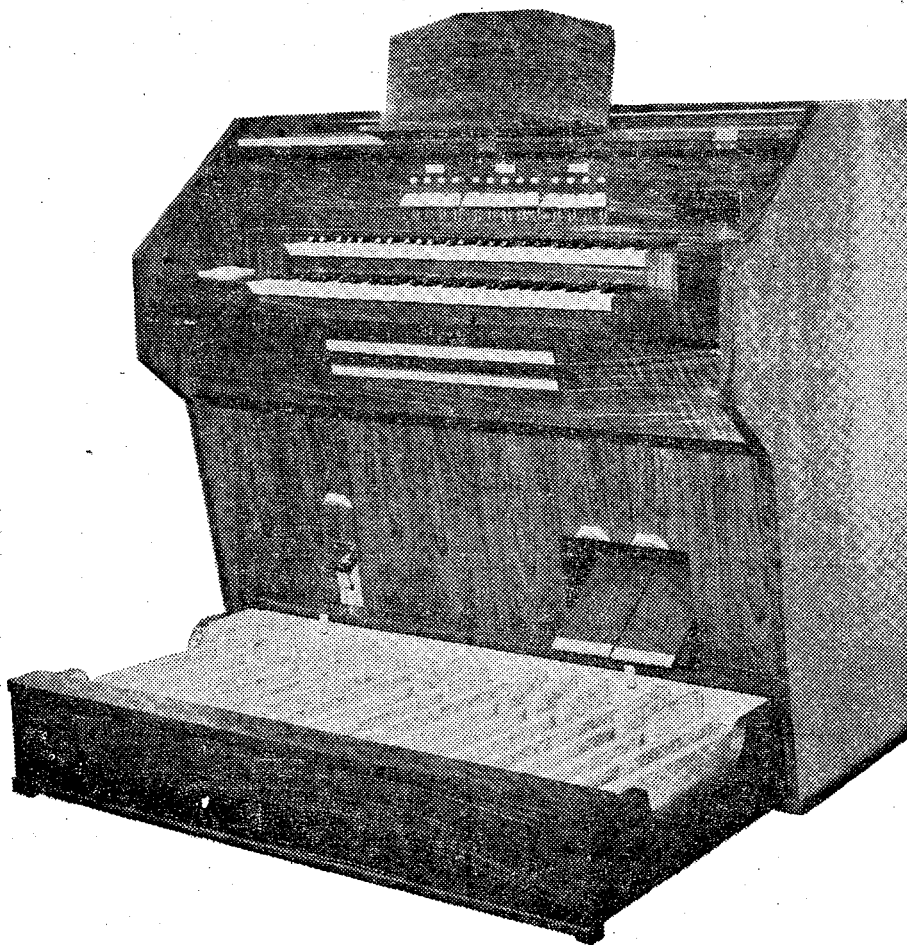
Ondanks grote vraag geen massaproductie!

Niet alleen voor individuele studie in eigen land nam de vraag naar deze instrumenten toe, ook daarbuiten en voor kleinere kerkgemeenschappen bleek stijgende belangstelling voor het PEDALION te bestaan. De Nederlandse ambassade in Japan, die van Zuid-Arabië te 's-Gravenhage, de Belgische missie in de Kongo, de Shell-employé in Addis Abbeba... heeft een PEDALION!

De vraag is groot, de jaarproductie is groot en kan vergroot worden, doch er wordt naar gestreefd het a m b a c h t e h a n d h a v e n en dus geen massaproductie te scheppen. Volharding en doorzettingsvermogen hebben er toe geleid dat bij het vervaardigen van pedaalharmoniums thans het PEDALION onder het Nederlandse fabrikaat een geheel enige plaats inneemt.

Volledigheidshalve zij tot slot van deze bedrijfsreportage medegedeeld dat de Piano- en Orgelhandel R. van den Burg N.V., Arnhemsestraat 8 te Amersfoort vertegenwoordigingen heeft van tal van nationale en internationale merken: Rippen, Förster, Schimmel, Zimmermann, Bechstein, Grotian-Steinweg, Blüthner en Ibach.

(advertentie)

niet uitgebleven. Het verouderde treksysteem werd vervangen door drukregisters, het werd voorzien van een elektrische windmachine,

schaafd en munt uit door grote helderheid en doorzichtigheid met een sterk geprononceerd karakter, zodat alle mogelijkheden van

TUSSEN KREMLIN EN BIG-BEN

Vorige week zijn we allemaal geschrokken. De klap kwam — zoals gebruikelijk — uit het Oosten. Ook de mensen, die niet „aan politiek doen” — zoals ze dat noemen — keken verschrikt toen ze hoorden dat Ruslands eerste man zo maar aan de kant gezet was. Die schrik is verklaarbaar, want aan hem, Chroetsjew, was het (menselijkerwijs gesproken) te danken, dat wij ons de laatste tijd wat meer op ons gemak voelden sinds jaren het geval was.

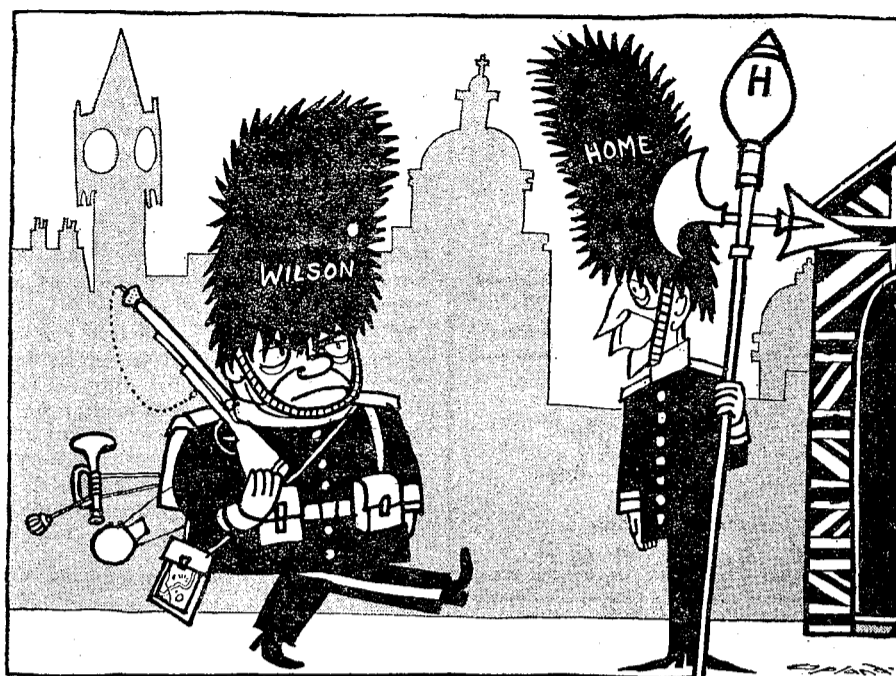
Het is nu met die rust misschien weer voor een hele tijd gedaan. Ondanks allerlei geruststellende verklaringen vanuit Moskou of elders, hebben we het gevoel dat er iets met het politieke evenwicht van de wereld aan de hand is.

Onmondig

De gebeurtenissen van de vorige week in Moskou en ook die in Engeland leveren stof genoeg op om deze 10 minuten te vullen. Misschien verwacht u een schrille zwart-wit tekening. Ik geloof dat de eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat de inktzwarte dictatuur in

Radiotoespraak van
mr. W. R. van der Sluis,
secretaris A.R. Partij,
gehouden op 22 okt. j.l.

AFLOSSING VAN DE WACHT

Home: „Wat kom JIJ doen?”

(Uit de Volkstkrant)

Rusland plaats gemaakt heeft voor het grijs van een iets milder regeersysteem. Hoe dat systeem werkt, is echter allerminst duidelijk. Daarom kan het zelfs nog geen namaak-democratie genoemd worden.

Wel schijnen in het Centrale Comité van de Russische communistische partij ditmaal discussies en stemmingen te hebben geleid tot de val Chroestjew.

Er kwamen dus blijkbaar moties ter tafel in plaats van de vroeger zo gebruikelijke bloedige zuiveringen. Dit duidt op een verbetering, die zich niet zo maar weer ongedaan laat maken.

In dat alles zit althans een compliment voor de Westerse regeer-stelsels, die blijkbaar achter het IJzeren Gordijn meer en meer nagebootst worden.

Er is echter één onaanvaardbare factor in het spel. Deze namelijk, dat de politieke medezeggenschap in Rusland eerst op een zeer hoog niveau begint. Met andere woorden: er komen maar heel weinig mensen echt aan te pas. Zo blijft het dus een dictatuur van weinigen over velen, een oligarchie. De gewone Rus is nog steeds volstrekt onmondig. Hij moet zijn mening voor zichzelf houden. Een oproerige menigte, die portretten van staatslieden en leiders losrukt van de openbare gebouwen, heeft nog altijd meer „zeggingskracht” dan het Russische publiek vandaag bezit. Dat publiek kon donderdag j.l. het verwijderen van Chroestjews portretten constateren, maar het wist uren daarna nog niet wat er in het Kremlin aan de hand was. Zelfs nu nog tast men in het duister.

Dat alles is op slechts enkele honderden kilometers afstand van onze landsgrenzen een heel gewone gang van zaken. In Oost-Duitsland zou het immers precies op dezelfde manier gebeuren. En in Polen, Tsjecho-Slowakije en Hongarije even zo.

Een klein aantal

En nu de conclusie. Die is dunkt mij deze, dat wij het wat minder vanzelfsprekend moeten gaan vinden, dat het bij ons anders en beter toegaat. Er zijn

mensen, die menen dat het Nederlandse publiek evenmin iets in de melk te brokkelen heeft als de massa van de Russische of Oost-Europese volken. Maar dan vergeet men toch het cardinale verschil, dat men dit aan deze kant van het IJzeren Gordijn vooral aan zichzelf te wijten heeft. Ik zal niet beweren dat het één keer in de

zoveel jaar naar de stembus gaan een Nederlandse kiezer tot mede-regeerder van ons land maakt. De daad bij de stembus is slechts een klein onderdeel van de mogelijkheid tot deelneming aan het bestuur van stad en land. Velen begeren ook niet meer.

Zij houden zichzelf onmondig.

Van de 7 miljoen Nederlandse kiezgerechtigden is slechts 10% aangesloten bij een politieke partij. Dat zegt in dit verband wel iets.

Minder mensen dan het aantal inwoners van een stad als Amsterdam werken in ons land dus als partijtijd mee aan het opstellen van stembusprogramma's en kandidatenlijsten, aan de hand waarvan de overige Nederlanders hun politieke keus kunnen bepalen. En wat zou er aan keuze-mogelijkheden over blijven, indien ook die 700.000 met de handen in de schoot bleven wachten tot de stembussen opengaan? Vermoedelijk zou dan een toestand ontstaan die heel veel op de Russische zou lijken.

Grote bezwaren

Natuurlijk is ons systeem van democratie via evenredige vertegenwoordiging ook niet volmaakt. Er wordt daar dan ook geducht aan gedokterd. Althans in sommige studeerkamers, redevoeringen en krantenartikelen.

De heer Cals en anderen hebben onlangs nog zoiets als een districten-stelsel aangeprezen. Maar dat leidt onherroepelijk tot het verdwijnen van de kleinste en de kleinere partijen. De keuze-mogelijkheid voor de kiezers wordt daardoor naar onze mening bepaald te gering. Zeker voor ons nogal genuanceerd samengesteld kiezerspubliek. Geeft dat districten-systeem, afgezien van dit nadeel, overigens alleen maar voordelen? Wordt de politiek er doorzichtiger door en het land beter regeerbaar?

De uitslag van de Britse verkiezingen is er het beste bewijs van, dat ook het districten-systeem de grootste moeilijkheden kan opleveren. De liberalen haalden daar 10% van de stemmen. Ze kregen echter niet meer dan 8 van de 630 zetels. Ze zouden er 63 hebben gehad, als ons stelsel van evenredige vertegenwoordiging in Engeland gegolden had.

Labour moet nu met 4 stemmen meerderheid gaan regeren. Dat wordt een dagelijks kruis voor de Britse socialist. Een illustratie daarvan: aangezien in Engeland de meeste ministers lid van het Lagerhuis zijn, kan er met deze krappe meerderheid met het oog op stemmingen in het parlement geen man gemist worden. Die ministers zullen dan ook weinig gelegenheid krijgen om hun werk op de Departementen te verrichten. Ze moeten misschien

en geen kabinet onttrekken. Dat blijkt ook in deze dagen weer, nu de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer in volle gang is.

Onze conclusie is deze: de gebeurtenissen die zich vorige week ten Oosten en ten Westen van ons land voltrokken, bevestigen de mening, dat ons parlementair stelsel waard is om overeind te worden gehouden. Dat zal zinnvoller zijn naarmate meer mensen zich van hun roeping tot meedoen bewust worden. Wij, A.R., zien die roeping gefundeerd in de Bijbelse plicht tot het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de gehele samenleving, dus ook voor de staatszaken.

De democratie is een zaak van mondige mensen, die zich van deze verantwoordelijkheid bewust moeten zijn. In de aanvallen op de democratie zit — onbewust vaak — een tendenz om de massa te willen (doen) bevoogden, zoals dat in Rusland nog steeds geschiedt. Die aanvallen krijgen geen kans van slagen wanneer wij vanuit die Bijbelse visie de hand aan de ploeg slaan. Dan zal ook op de akker van de staatkunde het onkruid van de luste-

wel letterlijk dag en nacht in het Lagerhuis vertoeven, om bij stemmingen over wetsvoorstellen en moties het vege lijf van het kabinet te redden. Een griep-epidemie onder de Engelse socialistische volksvertegenwoordigers kan desastreuze gevolgen voor het kabinet hebben.

Meningsverschillen in de Labour-gelieden kunnen de regeerkracht van premier Wilson volmaakt verlammen.

Van dag tot dag

Ook dat alles vindt plaats vlak bij ons in de buurt. Wij zitten als het ware tussen twee geheel verschillende regeersysteem ingeklemd, waarvan we de innerlijke gebreken overduidelijk gedemonstreerd zien. Natuurlijk scheren we ze niet over één kam. Tegen het Russische systeem hebben wij principiële, tegen het Engelse stelsel meer praktische bezwaren. We mogen ons wel tweemaal bedenken alvorens we er toe overgaan ons eigen veel gesmaakte parlementaire stelsel overhoop te halen of af te schaffen.

In ons land vindt als gevolg van dat systeem de politieke meningsvorming grotendeels binnen de politieke partijen plaats. Niet één keer in de vier jaar, maar van dag tot dag. Aan de invloed, die dit op het regeer-beleid heeft, kan zich geen parlamentsfractie

loosheid en ongeïnteresseerdheid ondergeploegd worden.

De democratische regeringsvorm is geen toevallige mode, maar een roeping. Daarom zou in Nederland een groter aantal van die 7 miljoen kiezers moeten gaan behoren tot hen, die het wezenlijk fundament onder onze staatsinstellingen vormen.

voor TUIN en PLANTSOEN
hoveniersbedrijf Ad
Kraan
AANLEG telefoon 0 1827-342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

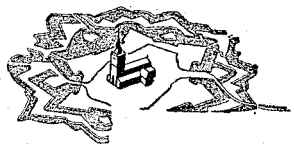
Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Glessendam 2141

**UIT ONZE BOUW-
EN AANNEMERS-
WERELD**

**HOUTHANDEL EN
KISTENFABRIEK**

Meilink N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 - Tel. 05457 - 561
ZUTPHEN - Marsweg 19 - Tel. 06750 - 3748
Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

**N.V. AANNEMINGS- EN
BOUWBEDRIJF**

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

Voskamp en Vrijland

Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30
's-GRAVENZANDE

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894 - 230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL

Ronde en ovale tafelanden - Gebogen regels
voor stoelen en fauteuils - Armleggers,
Kappen - Regels - Stijlen enz. enz.

JAN LINGEN'S

Betonindustrie N.V.

Veerdam 29 - Tel. 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Firma P. van Oudenallen & Zn

Aannemers van
TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN
Wilnis - Telefoon (01724) 108

Voor betere beton . . .

N.V. Schokbeton

Fabrieken te Zwijndrecht,
Kampen, Elburg en Vianen,
Bouwbedrijf te Zeist.

N.V. Aannemers- en
Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Tel. 444
Werkendam

Rijswerken — grondwerken — asfaltwerken

N.V. STAALSTEIGER

„GELRIA“
NIJMEGEN

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel 53198

Complete roestvrije
steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TEL. 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten
gebouwen, houten woningen, directie-
keten, barakken, garages, vakantie-
huisjes. Speciaal voor de landbouw:
kippenhokken, veldschuren, loodslen,
Export: België, Duitsland, etc.

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(42)

De president had zijn werkdag beëindigd. Hij had geen bezoekers meer op de lijst staan en hij kwam langzaam achter zijn schrijfbureau vandaan, legde zijn bril in een foudraal en liep naar het kleine vertrek aan de noordzijde van de kamer om zich wat op te frissen. Hij trok zijn zwarte jas uit, maakte zijn manchetknopen los en begon zich te wassen. Als hij in de spiegel heeft gekeken moet hij hebben gezien dat hij er vermoeid uitzag. Hij maakte een borstel nat en begon er zijn stugge zwarte haar mee te bewerken.

Mrs. Lincoln wilde een korte rijtoer gaan maken. Ja, misschien wel een goed idee. Hij was blij en moe en een ontspannende rijtoer zou zijn vermoeidheid wellicht kunnen doen verdwijnen, zonder het warme gevoel dat er vandaag veel was bereikt en gedaan, direct te temperen. Hij was juist bezig zijn manchetten vast te maken, toen de viceminister van Oorlog, Charles A. Dana, zijn werkkamer binnenkwam. Hij was gestuurd met een speciale boodschap van minister Stanton, zei hij. De president hing de handdoek terug op de haak.

„Wat is er dan?“ vroeg Lincoln.

Dana, een dandy, die aan het kaal worden was en een lange harde baard had, die heen en weer schudde als hij praatte, antwoordde: „Ja ziet u, de chef van de veldpolitie in Portland heeft gerapporteerd dat Jacob Thompson daar vanavond zal aankomen en hij wil weten welke orders wij geven.“

Thompson, een voormalig senator uit de staat Mississippi, had het grootste gedeelte van de oorlog doorgebracht in Canada als vertegenwoordiger van de Geconfedereerde Staten van Amerika. Hij was van plan de boot te nemen naar Liverpool.

„Wat zegt Stanton?“

„Arrester hem.“

„Zo“, zei de president en sloot de deur van het kleedkamertje achter zich.

„Nee. Ik geloof niet dat we daar verstandig aan doen. Als men een olifant vasthoudt bij zijn achterpoot en het beest probeert weg te lopen is het maar het beste om het te laten weglopen.“

Dana bedankte Lincoln en spoedde zich terug naar zijn departement om Stanton verslag uit te brengen. Stanton luisterde ongeduldig. Vier jaar lang had hij gewacht op de gelegenheid de hand te kunnen leggen op de leiders van opstand en nu wilde de president ze laten ontsnappen.

„Stuur maar geen antwoord“, zei hij. En er werd geen antwoord gestuurd. Als de politiefchef in Portland het bij gebrek aan orders op zijn eigen verantwoording zou nemen om Jacob Thompson te arresteren, zou Stanton de rebel precies hebben waar hij hem wilde hebben en kon hij er toch niet van worden beschuldigd tegen de orders in te hebben gehandeld.

De politiefchef moet enig politiek inzicht hebben gehad. Hij liet Thompson ontsnappen.

Wilkes Booth had vandaag al heel wat gelopen. Nu zou hij gaan rijden. Hij liep de Avenue af en begaf zich via The Mall naar Pumphrey's stal. Zijn merrie stond al klaar. Zij was gespierd en vurig. Toen de stalknecht de zadeldriem onder haar buik vasttrok legde ze haar oren naar achteren en probeerde ze hem te bijten. Toen de lengte van de stijgbeugels was bijgesteld klapte de stalknecht haar op de lendenen en maakte ze een wilde sprong. De toneelspeeler liep om haar heen. Hij zag er indrukwekkend uit: zwarte hoed, zwarte onberispelijke jas en een zwarte broek met nauwe pijpen. Zijn bruine laarzen waren glimmend gepoetst, de sporen blonken als edelstenen. Hij controleerde of het bit goed paste en streek met zijn vingers langs de rand van de dunne deken onder het Engelse zadel. Hij leidde het paard rond door de stal en keek naar haar voeten.

Het was een prachtige merrie, stevig, met een diepe borstkas en rappe benen. Hij had liever het paard willen hebben dat hij een paar weken geleden regelmatig had gereden, maar de merrie scheen uithoudingsvermogen te hebben en tussen Ford's Theatre en de andere kant van Navy Yard Bridge zou ze ieder ons daarvan hard nodig hebben.

Hij steeg in het zadel en rukte aan de ene teugel. Ze draaide rond in haar eigen lengte. Booth schopte zijn voeten uit de stijgbeugels en vroeg de stalknecht ze allebei nog even in te korten. Hij zat gemakkelijk en goed in het zadel en de merrie met haar ruiter schreden losjes de stal uit, in een geur van leer en cognac.

In Sixth Street liet de toneelspeeler haar even stapvoets lopen, totdat ze aan Pennsylvania Avenue kwamen. Daar ging hij linksaf en drukte de sporen in haar zijde. Er ging een rilling door haar heen en ze begon te galopperen. Hij hield haar weer in tot ze haar vaart had verminderd tot een draf, en hij was blij dat hij geen andere middelen behoeft te gebruiken om haar tot snelheid aan te sporen. Booth bevond zich midden in de stroom van ruiters en ruiters die over de Avenue reden. Aan de andere kant van de straat trokken weer twee regimenten uniesoldaten de stad binnen op weg naar hun bivak.

Bij het kruispunt van Pennsylvania Avenue en E Street stuurde Booth zijn merrie in de richting van Grover's Theatre, waar hij haar vastbond aan een hek. Hij liep het kantoor binnen en zocht naar Dwight Hess, maar er was niemand te zien. Hij liep door naar Deery's bar en bestelde een fles cognac en wat water. Deery zei dat hij Booth's logeplaatsen voor vanavond had klaarliggen en Wilkes antwoordde dat hij ze later zou komen ophalen. Hij dronk gulzig en keek om zich heen naar de mannen die biljard speelden. Toen hij wegging liet hij een groot muntstuk rondtollen op de toonbank.

In het kantoor van Grover's was nog steeds niemand te zien. John Wilkes Booth wilde nog een brief schrijven. Hij nam plaats aan de schrijftafel en uit een vak haalde hij papier en een enveloppe. Zijn eerste brief, die hij had achtergelaten bij zijn zuster Asia, zou een verklaring geven van zijn motieven die nog onveranderd waren, maar die verklaring betrof nog de gevangenneming van de president en de belangrijkste ministers. Hij zou een nieuwe brief moeten schrijven om een moord te verklaren.

Waar hij aan dacht, weet niemand. Op de enveloppe schreef hij: „Hoofdredacteur National Intelligencer“. Hij moest nu ernstig rekening gaan houden met zijn eigen dood. Voor duizenden mensen was hij een bekende figuur en het zou niet moeilijk zijn om zijn identiteit vast te stellen. Als hij zou worden mishandeld tot hij onherkenbaar was, stond er op de bovenkant van zijn linkerpolns nog getatoeerd: „J. W.B.“ Hij wilde niet dat er enig misverstand zou ontstaan over de identiteit van de schuldige aan deze misdaad. De twee belangrijkste factoren ervan — na het begaan van de daad zelf — waren: de wereld te laten weten dat het John Wilkes Booth was geweest die het had gedaan en de wereld te laten weten waarom hij het had gedaan.

Toen hij eenmaal was begonnen aan zijn brief, vloeiden de woorden snel uit zijn pen. Hij had er tijd en moeite aan besteed, schreef hij, om de gevangenneming van deze man te bewerkstelligen; nu had hij ingezien dat hij zijn plannen moest wijzigen om het Zuiden nog een kans te geven. Hij was erop voorbereid dat zijn daad becritiseerd zou worden, maar eens, wanneer de provinciale woede was bekoeld, zou de tijd hem rechtvaardigen.

Toen deed Booth iets laags, iets gemeens. Inplaats van de brief alleen met zijn eigen naam te ondertekenen, besloot hij om zijn vrienden, zijn mede-samenzweerders, aan zich en aan zijn daad te binden. Hij schreef:

„J. W. Booth - Paine - Atzerodt - Herold.“

Hij wist dat hij hierdoor de strop om hun hals legde, maar hij voelde geen scrupules. Als de anderen zich uit het komplot zouden terugtrekken, waren ze vanaf dit ogenblik toch al aangegeven als medeschuldigen, en als Booth de president zou doden, zouden zij ervoor worden opgehangen. Had hij, overeenkomstig de waarheid, de namen van Arnold, O'Laughlin, John Surratt en Mrs. Surratt aan zijn lijst kunnen toevoegen, dan zou hij zich om het welzijn van deze mensen beslist niet méér hebben bekommerd dan om dat van de anderen.

Booth verzegelde de brief, stopte hem in zijn zak, ging naar buiten en reed weg in de richting van E Street. Zijn volgende halte was Ford's Theatre.

De president stuurde een boodschap aan Mrs. Lincoln dat hij nog even naar het departement van Oorlog moest en dat hij, zodra hij weer terug was, gereed zou zijn om een rijtoer met haar te gaan maken. Zij vroeg of hij soms een paar vrienden mee wilde nemen. Hij antwoordde: „Nee. We gaan met z'n tweeën.“ Crook liep met hem mee over Pennsylvania Avenue en daar vandaan linksaf naar het departement van Oorlog. Ze naderden een groepje feestvierders dat op het trottoir stond en het was duidelijk te zien dat deze mannen in een gewelddadig en agressief stadium van dronkenschap verkeerden. Crook moest de weg voor de president vrijmaken. Toen ze het groepje voorbij waren zei Lincoln:

„Weet je Crook, ik geloof dat er mensen zijn die het op mijn leven gemunt hebben.“ Deze opmerking verraste de lijfwacht, want het was de eerste keer dat de president dit onderwerp aansneed. „En ik twijfel er niet aan dat ze me nog eens zullen vermoorden.“

„Waarom denkt u dat, mijnheer de president?“

„Andere mensen zijn ook vermoord...“ en zijn stem stierf weg.

„Ik hoop dat u ongelijk heeft, mijnheer de president.“

„Ik heb volledig vertrouwen in de mensen om mij heen“, zei de president met vaste stem. Hij scheen niet langer verzonken te zijn in gedroom. „Ik heb vertrouwen in ieder van u. Ik weet dat niemand het zal kunnen doen zonder er zelf het leven bij in te schieten. Maar als het gebeurt zal het niet mogelijk zijn om het te verhinderen.“

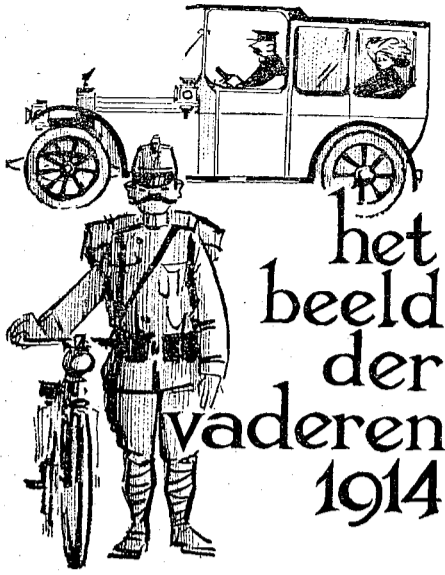
Op het departement van Oorlog begroette de president met een verwachtingsvolle glimlach zijn minister en vroeg of er al nieuws was van generaal Sherman. Stanton schudde langzaam zijn hoofd. Ook hij had ongeduldig zitten wachten op het laatste grote, goede nieuws. Het was niet gekomen.

„Ik zoek iemand die vanavond met me mee kan gaan naar het theater“, zei Lincoln. „Grant zegt dat hij geen tijd meer heeft en u heeft ook geen tijd. Kan ik Eckert niet van u lenen?“

Hij bedoelde majoor Thomas T. Eckert, de chef van de telegraafdienst van het departement van Oorlog; een man die overal groot en zwaar was — niet alleen in de lengte. Hij had een geweldige borstkas, grote zware armen en zelfs grote oren. Hij zag er uit als een karikatuur van een politie-agent-in-zijn-vrije-tijd. Wat zijn karakter betreft was Eckert een volkomen ondergeschikte. Als hij tijdens zijn werkzaamheden ook maar even in de gelegenheid werd gesteld om blijk te geven van initiatief, gingen zijn ogen onmiddellijk naar zijn chef om bevelen en aanwijzingen te ontvangen.

Stanton zei dat het hem speet, maar dat hij vanavond belangrijk werk had voor Eckert. De president streek eens over zijn baard en zei dat hij grote waardering had voor Eckert als lijfwacht, want toen de majoor eens aanmerkingen had gemaakt op de kwaliteit van een zending poken had Lincoln gezien dat hij ze een voor een met zijn handen had kromgebogen.

(wordt vervolgd)

het
beeld
der
vaderen
1914

Stemmen des tijds

Al vóór de eerste wereldoorlog begint in Nederland een nieuw maandblad te verschijnen, Stemmen des Tijds. Het was een Christelijk Cultureel maandblad, dat zich met ieder ander maandblad van naam in Nederland kon meten. Elk nieuw nummer werd in verschillende dagbladen uitvoerig besproken. Wapenaar schreef er een uitstekend vervolgverhaal in: Op hoop van zegen. Prof. Diepenhorst zorgde voor de economische kroniek, Baarbé voor een buitenlands overzicht. Prof. Anema, Prof. Herman Bavink, Prof. H. H. Kuyper, Prof. W. J. Aalders, Prof. Slotemaker de Bruïne, Mr. Th. Heemskerk, Mr. De Geer, Dr. Gerritson, Dr. De Moor en vele anderen leverden bijdragen, waarin leiding werd gegeven. In oktober 1914 verscheen er een nummer met twee bijdragen, die in de pers breedvoerig werden besproken en geciteerd. De eerste was van Prof. Dr. H. Bavink over Het probleem van den oorlog, waarin heel het vraagstuk breed en diep werd geschouwd.

Het tweede stuk was van H. Colijn en heette: Over den Volkerenkrijg. Het is het eerste geweest van een hele serie, gedurende de ganse eerste wereldoorlog volgehouden. Colijn gaf daarin vooral militaire beschouwingen, en zijn deskundigheid gaf aan die artikelen groot gezag. Hij analyseerde niet alleen de militaire situatie, hij gaf niet alleen verklaringen, waarbij hij in zijn eerste artikel er bijzonder de nadruk op legde, dat de strijd in de eerste twee maanden in zijn verloop duidelijk de strategische betekenis van een goed en oordeelkundig aangelegd spoorwag-net aantoonde; hij gaf ook kritische opmerkingen en voorspellingen. Toen de Engelsen b.v. later eerst vergeefs probeerden de Dardanellen te forceren en toen op het schiereiland Gallipoli landden, oordeelde Colijn dat een ernstige fout.

Want op dat schiereiland was geen grote, goed geoutilleerde haven. Als de Turken, door de Duitsers geadviseerd, de juiste tactiek toepasten moest het voor de Engelsen mislopen. Die juiste tactiek was: laat ze aan land komen maar sluit ze op aan de kust. Houd de kust onder vuur. Zonder haven kunnen ze dan op de duur nooit wat beginnen. De Engelsen hadden veel beter te Saloniki aan land kunnen gaan, schreef Colijn. Inderdaad liep enkele weken later de inval op Gallipoli op een debacle uit en — maakten de Engelsen zich meester van de haven van Saloniki.

Maar dit is over latere artikelen. Het eerste artikel is om een andere reden merkwaardig. Colijn veroordeelde daarin wat de Duitsers in België hadden gedaan; de verwoesting van Leuven als repressaille voor het deelnemen van Belgische franc-tireurs aan de strijd en het neerschieten van gijzelaars om dezelfde reden.

En aan die veroordeling voegt hij een merkwaardige aantekening toe. Tot 1898 paste het KNIL in Atjeh, zo schreef hij, dezelfde methoden toe: dorpen werden platgebrand en gijzelaars gedood. Maar na 1898 was dat niet meer gebeurd. En het was gebleken, dat het ook niet nodig was. Er zijn andere middelen, om de troepen te beschermen tegen terreurdaden. Na 1898 werden er nog wel gijzelaars vastgezet in Atjeh, wanneer er aanslagen werden gepleegd op militaire posten of op de bestuursambtenaren, maar er werd géén gijzelaar meer gedood. Na enige tijd, b.v. nadat het dorp een boete had betaald, werden ze weer vrijgelaten.

Colijn wist dit alles uit eigen ervaring. Want deze verandering is het gevolg van het feit, dat Van Heutz de leiding in Atjeh overnam en zijn rechterhand was Colijn.

DE Groenkopers zijn oecumenisch van aard. Daarom hebben en mevrouw Groenkoper en ondergetekende het Antwoord '64 zowel bij leden van de Ned. Hervormde Kerk als bij leden van de Gereformeerde Kerken opgehaald. Per slot van rekening kan je op zo'n avond niet méér doen. Het is mij nog steeds niet duidelijk waarom in de stad mijner inwoning de bekende rode brief bij de leden van de Gereformeerde Kerken niet persoonlijk is overhandigd. Dat deed de Herv. Kerk wel. Zo trokken mijn vrouw en ik op die bewuste maandagavond, die voorafging aan die bewuste vrijdagavond, met een stapel brieven en kwitanties en adressen op stap, rond de Jordaan. Wij hadden Sjaloom kunnen roepen, ieder ogenblik waarop wij binnentraden, maar dat zou de actie geen goed gedaan hebben. Wij traden bovendien niet samen op, mijn vrouw had de even, ik de oneven nummers in een zeer lange straat. Trap op trap af ging het, terwille van de kerk. Waar de televisieuitzending was gezien, sloot vaak de bezochte aan aan de groet van de kerk en haar vraag om een goed antwoord. Dat ging echter niet altijd op.

„Goeden avond, mijnheer. De kerken brengen u een brief en vragen vrijdag om een antwoord”.
„Ik mot die brief niet. Die kan u houwe. Ik hep nê die uitzending gesien, het is een grof schandaal. Huise motte se bouwe en geen kerke. Kerke saan er genoeg, maar huise niet. Ik hep kennisse, die wone in krotte, kaak daar es naar om, met jullie kerke....”

„U is toch lid van de kerk?”
„Natuurlijk, maar dat het er niks mee te make. Ik word siek van die kerkbouw, huise motte jullie bouwe en die brief kenu houwe ik pak 'm niet eens an, ik sal er geen finger naar uitsteke....”

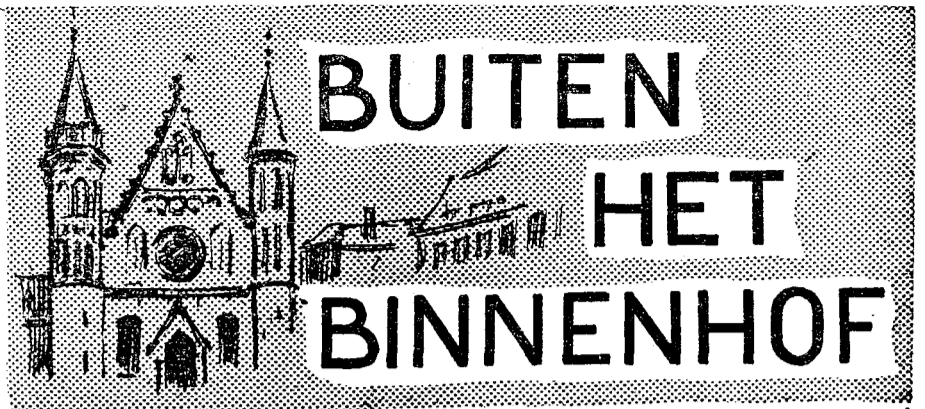
Ik heb toen die brief maar weer meegenomen. Het was trouwens de enige niet, „die leeg terugkeerde”.

Doch er waren ook blijde boodschappen. Van dames en heren, die al gegireerd hadden en dat wilden bewijzen, hoewel wij het wel geloofden.

In gemeenschap met veertigduizend anderen, die ook brieven bezorgen, val je in Amsterdam wel op, hoewel de hoofdstad van die veertigduizend nog maar een klein deel op de straten had.

„Meneer wat doen al die mense met die rooie briefe?”
Ik legde het uit.

„God? Mot die in een huis wone? Ik dacht dat die in een hemel zat. Ik geloof dat u zich zwaar vergist met uw kerke bouwe. Afijn het is uw saak”.

Terwijl ik die vrijdag in een deftige buurt van de hoofdstad bezig was, haalde mevrouw Groenkoper de brieven op in dezelfde wijk, welke wij des maandags gedeeld hadden.

„Mefrou kompt u effe bove. We hebbe geen klaingeld bij de hand!”

Mijn echtgenote passeerde twee nieuwe bromfietsen, op de gang. In de kamer stond een groot televisietoestel. Op tafel was een portemonnaie geleegd. Inderdaad er was geen kleingeld bij. Het minste geldstuk was een gulden. En niemand kon wisselen! En daarom kreeg mevrouw Groenkoper een gulden mee, anders was het misschien een kwartje geworden!

Kennelijk was hier de actie niet begrepen. Bij een ander zijn we nog driemaal aan de deur geweest. En met succes! Wij waren wel wat moe, toen we elkaar weer thuis ontmoetten. De radio ging aan om naar de laatste uitslagen van het Antwoord te luisteren. De miljoenen stapelden zich op. Het was een vreugdevol gehoor.

William Groenkoper

CORRESPONDENTIE.

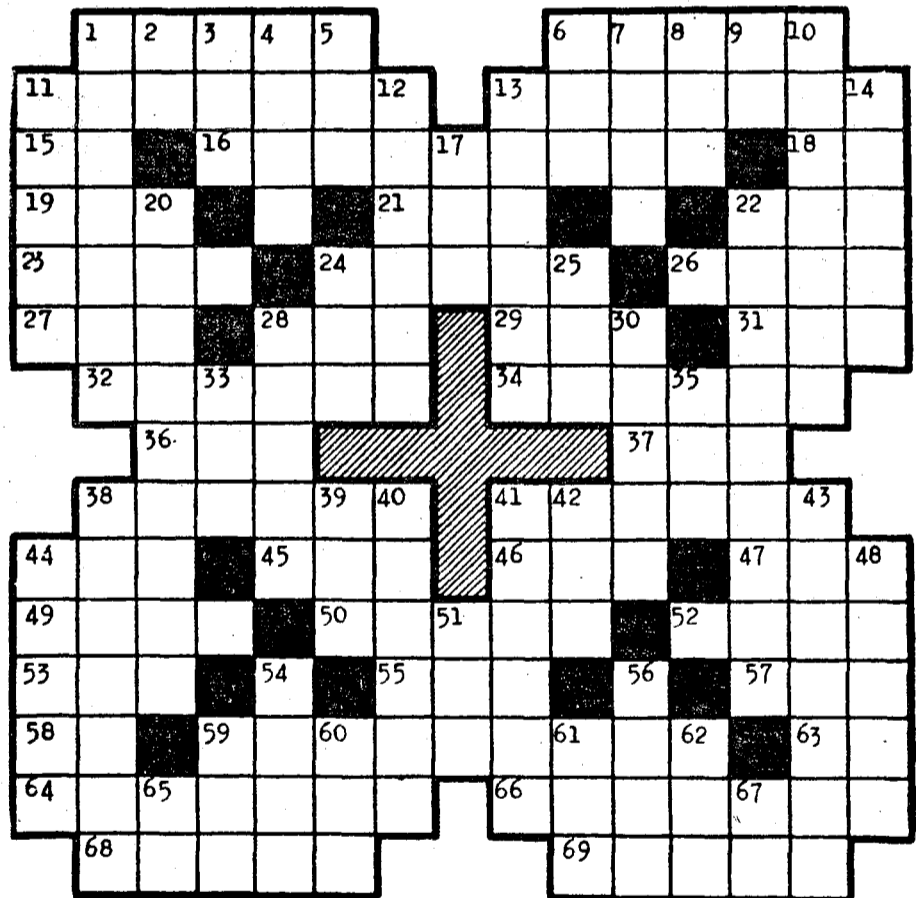
I. van K. te U. U bent onaangenaam getroffen door mijn onkiesheid ten aanzien van het op één rij plaatsen van Verolme met Cremer. Als u bedoelt dat zij beiden op een gedrukte regel stonden hebt u misschien gelijk. Voor ieder is duidelijk, dat ik enkele namen noemde, die vandaag de dag in Nederland nog al eens gehoord worden.
W. G.

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. Moabitisch koning; 6. (ten onrechte) aangebedene; 11. ziekte; 13. muziekvorm; 15. meisjesnaam; 16. luchter; 18. voorzetsel; 19. bijl; 21. zoogdieren; 22. wig; 23. communist; 24. zoogdier; 26. zij (Frans); 27. raad; 28. watering; 29. plaats in Gelderland; 31. manier; 32. drankglazen; 34. handel; 36. zintuig; 37. jongensnaam; 38. leer van het licht; 41. hinderlijk; 44 jong hondje; 45. vreemde munt; 46. zangstem; 47. bepaalde houding; 49. O.T-figuur; 50. zijkant; 52. titel; 53. slecht; 55. wapen; 57. lidwoord; 58. daar; 59. officieel bezorgen; 63. muzieknoot; 64. cijferen; 66. aantekeningen; 68. dichterbij komen; 69. droppelen.

Vertikaal: 1. beroep; 2. reeds; 3. verf; 4. Syrië; 5. lichaamsdeel; 6. land in Azië; 7. haven in Afrika; 8. insect; 9. in loco (afk.); 10. hachelijk; 11. vrienden; 12. raad; 13. zich dekken; 14. kleurling; 17. telwoord; 20. keukenattribuut; 22 gunst; 24. bijwoord; 25. plaats

in Gelderland; 28. talrijk; 30. zwaarwichtigheid; 33. ruzie; 35. een weinig; 38. bedaagden; 39. hevige; 40. kreunen; 41. wapens; 42. indien; 43. betalen; 44. specerij; 48. gevoelige plaatsen; 51.

eikeschors; 54. die; 56. hap; 59. lichaamsdeel; 60. voorzetsel; 61. heuvel; 62. gril; 65. vogel; 67. lidwoord (Frans).

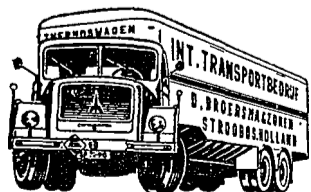
Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. rest; 4. fabel; 9. slot; 13. een; 14. kaarsen; 16. Ada; 17. email; 19. Lot; 20. oksel; 22. akal; 23. hors; 24. Trom; 25. aks; 27. doop; 29. re; 30. Arjos; 31. os; 33. eland; 36. tel; 37. stern; 39. erg; 40. ree; 41. dop; 42. ets; 43. Kaäba; 45. M.v.A.; 47. aktie; 49. s.a.; 50. Hiram; 51. er; 52. mals; 55. set; 56. lark; 59. Seth; 60. baai; 62. pasta; 64. ego; 66. kraai; 68. Ede; 69. pardoes; 72. nar; 73. kans; 74. Veere; 75. stro.

Vertikaal: Volgt uit horizontaal, behalve: 1. veer 6. broekje; 12. talg of talk; 18. ikoon; 21. kroot; 44. belet; 46. vreugde; 48. klaar; 58. spek; 61. giro.

N.V. D. BROERSMA & ZONEN
Internationale Transportonderneming

STROOBOS
telf. 05123-291-498
telex 46018

BODEGRAVEN
telf. 01726-2643

VRAAGT EENS
VRIJBLIJVEND
INLICHTINGEN
OMTRENT DE VELE MOGELIJKHEDEN TOT SNEL- EN RECHTSTREEKS VERVOER!

- * Regelmatige groepagediensten naar en van geheel West-Duitsland, o.a. ook Bodensee, Allgäu, München.
- * Gelegenheid voor opslag in douaneloods aan de grens.
- * Behandeling douane-formaliteiten.
- * Verdeling en doorzending goederen door geheel Nederland.

De actie ontplooit zich

A C H T E R P A G I N A

DE ACTIE is voor ons de grote landelijke ledenwerfactie 1964/65 van de A.R. Partij.

Dat wil beslist niet zeggen, dat wij geen oog hebben voor andere acties, zoals er overigens zoveel zijn. Wij behoeven alleen maar te denken aan de pas gehouden grote gezamenlijke kerkbouwactie "Antwoord '64". En wij zijn dankbaar en verheugd als zulke acties slagen en met goede resultaten worden bekroond.

Succes hopen wij, dat ook deze actie zal hebben, onze ledenwerfactie campagne in dit najaar, de komende winter en het a.s. voorjaar.

De verwachtingen zijn goed. Wij ropen enkele duizenden nieuwe leden te kunnen inschrijven. De actie, welke officieel op 1 oktober j.l. is gestart, komt nu aan het eind van deze zelfde maand praktisch overal tot ontplooiing. De eerste honderdtallen eerder "toekomstige leden" zijn reeds thans "leden" geworden.

Het is van groot belang om in de maand november een forse stap verder te komen op het campagnepad.

Duizenden

Er zijn nog vele duizenden leden te werven. Wanneer u bedenkt, dat bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen ruim een half miljoen stemmen op onze partij werden uitgebracht, dan is het duidelijk, dat ons ledental, dat tegen 600 honderdduizend aan ligt, nog best wat kan stijgen. Weliswaar „zit" onze partij in verhouding tot andere partijen vrij goed wat ledental betreft — immers haast een vijfde van het kiezerstal van onze partij — maar er is toch nog best wat ruimte voor wervingsactiviteiten.

Nuttig

Is dat leden-werven nu wel nuttig? Laten wij ten antwoord op deze vraag nu eens een passage mogen citeren uit een advertentie van de Partij van de Arbeid in „Het Vrije Volk" van 13 maart j.l.:

„Maar niet alleen bij verkiezingen moet de P.v.d.A. sterker worden, ook nu al. De kracht van een politieke partij hangt allereerst af van het aantal leden, dat die partij daadwerkelijk steunt, altijd. Daardoor wordt haar werfkracht groter en tegelijk haar materiële middelen om beter en vaker van zich te laten horen."

En reeds twee weken eerder had de Partij van de Arbeid via een „ingezonden mededeling" in „Het Vrije Volk" gezegd:

„Een politieke partij moet kiezers hebben, zoveel als kan. Daardoor versterkt zij haar kracht in het parlement. Maar zij heeft niet alleen kiezers nodig, de kracht en zelfs het bestaan van een partij hangt allereerst af van het aantal leden, dat de partij daadwerkelijk wil steunen. Zijn er geen leden, dan is er geen partij en dus is er dan

geen mogelijkheid, zijn stem daarop uit te brengen. Hoe groter het aantal leden is, hoe sterker de materiële middelen van een partij om haar activiteiten te vergroten".

De ledenwerfactie van de P.v.d.A. werd in de maanden februari en maart van dit jaar gevoerd.

Hoe deed men het daar?

Kiezers persoonlijk gaan bezoeken met de vraag lid te worden.

Werven betekent contact zoeken met hem of haar die gewonnen zou kunnen worden. Dat betekent als regel een doelbewust bezoek aan die persoon, hoewel men ook iemand onverwacht ergens op straat of bij iemand anders kan ontmoeten. En in sommige gevallen kan men iemand ook telefonisch of schriftelijk „benaderen".

„Weer-zien"

ONZE ledenwerfactie is in de partij goed voorbereid. Daartoe heeft ook de A.R. televisie-uitzending op 19 oktober j.l. medegewerkt. De tekst ervan heeft u nog eens kunnen nalezen in „Nederlandse Gedachten" van vorige week.

Een paar honderd kiesverenigingen hebben in de afgelopen weken inmiddels zo'n 20.000 ledenwerffolders „WEER/ZIEN" op het partijbureau besteld.

Er is daar echter nog voorraad genoeg en dat moet ook, want wij verwachten dat nu ook de overige van onze duizend kiesverenigingen, die over het gehele land verspreid zijn, de aantallen folders die zij plaatselijk nodig hebben voor hun actie spoedig zullen bestellen.

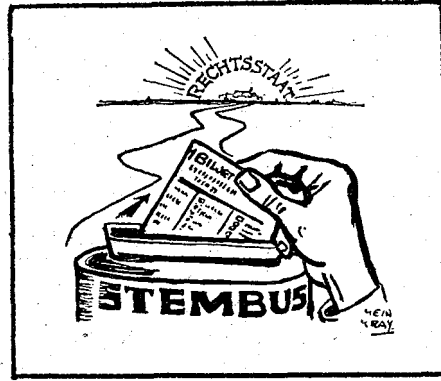
Dit temeer nu binnenkort de door de Kamercentrales aangewezen contactpersonen de kiesverenigingen die nog

geen activiteit ontplooiden zullen „contacten".

Eerder en later

OVERIGENS is het vanzelfsprekend, dat in bepaalde delen van het land een actie eerder van start komt dan elders. Daarin spelen plaatselijke omstandigheden vaak een rol. Daarom is onze actie ook niet beperkt gehouden tot een tweetal maanden, maar is daarvoor ongeveer een half jaar uitgetrokken. Dit is ook bij voorgaande acties het geval geweest en dat is in de praktijk verstandig gebleken.

Dit neemt evenwel niet weg, dat waar nu actie mogelijk is uitstel uiteraard onverstandig is. Niet te gauw

De kiezer stemt.
Is hij ook partijtijd?

moet plaatselijk besloten worden met de start te wachten tot bijvoorbeeld na nieuwjaar. Als regel hebben de kiesverenigingen hiervoor een open oog en daar zijn wij dan ook dankbaar voor.

Allen

HET gaat — en dat willen wij ook nog eens in alle duidelijkheid stellen — niet alleen om een ledenwerfactie onder mannen, maar ook onder vrouwen. De actie wordt ook niet alleen gevoerd door mannen, maar ook door vrouwen.

Het gaat evenzo niet alleen om een campagne onder ouderen, maar ook onder jongeren. En deze campagne wordt evenzo niet alleen gevoerd door ouderen, maar ook door jongeren.

Als men bezoeken gaat afleggen bij toekomstige leden zal het in het algemeen goed zijn de ter beschikking staande folder „WEER/ZIEN" vooraf aan deze personen te doen toekomen, zodat men van te voren van de inhoud daarvan kan kennismaken.

Men kan die folder zonder meer bij de te bezoeken persoon in de brievenbus stoppen. Men kan de folder ook even persoonlijk afgeven met de mededeling, dat men een dezer dagen hier nader op terug zal komen. Men kan de folder ook in een geadresseerde enveloppe stoppen, waardoor men in ieder geval voorkomt, dat die folder tussen allerlei reclamepapieren, waarmee de brievenbussen soms volzitten, verdwijnt en ongelezen in de prullebak belandt.

Samen

ALS de werwers een aantal bezoeken hebben afgelegd is het goed eens even bij elkaar te komen om niet alleen de bereikte resultaten, maar ook de ondervonden ervaringen uit te wisselen. Dan weet men van elkaar wat men heeft „beleefd". Men kan een en ander met elkaar bespreken en het kan niet anders of men zal daar bij zijn verdere bezoeken profijt van trekken.

Indien men op bepaalde, steeds terugkerende argumenten of klachten stuit is het natuurlijk goed daaromtrent het partijbureau in te lichten. Het is van betekenis, dat trouwens op een centraal adres allerlei ervaringen, opgedaan tijdens een actie als deze, verzameld worden. Het zal dan wellicht mogelijk zijn daaraan eens bijzondere aandacht te besteden.

Overigens, allerlei gegevens over de plaatselijke acties worden gaarne op het partijbureau ontvangen. Suggesties, die ook voor plaatsen elders in het land van betekenis kunnen zijn, zullen dan ook via deze Achter Pagina doorgegeven kunnen worden.

Nazorg

TENSLOTTE nog dit. Men is bij iemand geweest die nog niet de stap wilde zetten lid te worden van de kiesvereniging, maar wel belangstelling toonde. Dan is het goed die persoon niet te vergeten. Men zou hem of haar nog eens met een vriendelijk briefje het Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program en het Program van Actie 1963 van onze partij kunnen toezenden. Of een brochure over het onderwerp, dat in het gesprek een rol heeft gespeeld. De secretarissen van de kiesverenigingen zijn op de hoogte van de brochures, welke bij het partijbureau verkrijgbaar zijn. Het zal een goede indruk maken, wanneer u zo attent bent hem of haar, die nog geen lid wilde worden, op deze wijze van dienst te zijn.

**VERTROUWENSADRESSEN
VOOR EIGEN**

**Goudriaan's
Graan- en Meelhandel N.V.**
Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

**CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen**
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

**HOLWERDA ZONEN
Dokkum**
VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka" Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
GEBR. VAN DER SPEK N.V. - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

H.H. LAND- EN TUINBOUWERS
in het land van Altena en Biesbosch:
Voor al uw bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw
naar:

H. C. CREZEE
Prov.weg Noord 130 - Almkerk - Tel. 01833-440
Deskundig advies - Billijke prijzen.

J. A. DE WAAL - MACHINEFABRIEK
WERKENDAM - Telefoon 01835 - 540
Laad-, los- en pompinstallatie.
In- en ombouw van schepen.
Motoren reparatie.
Krukas testen met magnetisch testapparaat.
Opspuiten van assen.

Een prettig stel vaklui willen u graag

VEILIG VERHUIZEN
wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt
geen leeg-gereeden kilometers
BONGERS WAGENINGEN
Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

**Getron Handels- en
Transportonderneming**
VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876
Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

rotatie

Snelle persen en
vakkundig personeel
staan klaar om uw drukwerk
vlot en goed gereed te maken

periodieken
boeken en
handelsdrukwerk
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
Drift 13 / tel. 030. 11811 / utrecht

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Gröen van Prinsterer

HET NAJAARS-PARTIJCONVENT

DEZE WEEK

WIJ zijn bijeen op de 31ste oktober, zo begon dr. Berghuis zijn rede ter opening van het vorige week zaterdag gehouden partij-convent. De dag waarop herdacht wordt dat Luther nu precies 447 jaar geleden zijn stellingen aan de poort van Wittenberg aansloeg, een dag, die een tijdperk opende, waarin de Reformatie onder leiding van figuren als Luther, Calvijn, Zwingli en anderen een gehele verandering in het kerkelijke en politieke leven van

Een dag om nooit te vergeten

Europa met zich meebracht, met als inzet aan de ene kant het kerkgezag en aan de andere kant het gezag van Gods Woord in de Bijbel, dat de mens het alleen maar van het geloof, van genade en nergens anders van kan hebben.

Brandstapels en godsdienstoorlogen zijn het gevolg geweest.

Vier en een halve eeuw zijn sindsdien voorbijgegaan.

Vier en een halve eeuw van ongelooflijke wereldlijke veranderingen.

En wat mogen wij nu in onze tijd beleven?

Dat Rooms-Katholieke en Reformatorische Christenen elkander weer in directe zin gaan naderen.

Wij zien duidelijke symptomen, dat wat de Reformatie heeft bewogen in de R.K. Kerk doordringt, zoals wij aan de kant der Reformatie constateren een duidelijke jaloezheid op de R.K. Kerk, dat zij de eenheid heeft weten te bewaren.

Wij moeten God vanuit de volheid van ons hart dankbaar zijn, dat wij dit mogen meemaken.

En wanneer wij die 31ste oktober blijven gedenken, kan het alleen maar in Christelijke verbondenheid met de Rooms-Katholieken.

Er is daarom, dacht ik, nog voldoende stof voor een echte binnenlandse politiek van hoge orde.

Zij komt echter veel te brokkelig en te incidenteel ter sprake, terwijl er een strijd op hoofdpunten inzit.

Zijn wij bezig in ons Nederlandse politieke denken mentaal te vervlakken? Toch zijn de punten, die ik genoemd heb, hoofdzaken, waarop, als het erop aankomt, kabinetten mogen vallen.

Het zou wellicht goed zijn, dat zij er maar eens op vallen, inplaats van bijv. op tijdelijke belastingmaatregelen, hoe zuinig wij, terecht, ook op onze kabinetten zijn.

Het zou ons wat meer met de neus drukken op de politieke betekenis van deze dingen.

DE TAAK VAN DE CHRISTELIJKE PARTIJ

DR. Vondeling, de voorzitter van de socialistische Tweede Kamerfractie, heeft bij de jongste algemene politieke beschouwingen nog eens weer staan te betogen, dat door het bestaan van confessionele partijen de goede werking van de parlementaire democratie in ons land in gevaar komt.

Aldus partijvoorzitter Berghuis op het partijconvent.

Hij heeft dit een en andermaal gedaan. Hij heeft nooit aangetoond, waarin dat „gevaar” bestaat. Hij wijst erop, dat men in de confessionele partijen het niet altijd over maatschappelijke vraagstukken eens is. Maar is dat een „gevaar” voor de goede werking van de parlementaire democratie? Kom nou! Het is de taak en de zorg van die confessionele partijen zelf om, indien het door de heer Vondeling gesignaleerde geval zich voordoet, toch een beleid te voeren. En dat gelukt ze in het algemeen ook.

Overigens, wij zeggen toch ook niet, dat het bestaan van de Partij van de Arbeid een gevaar voor de goede werking van de parlementaire democratie is, omdat men binnen die partij over een zo hoogst belangrijk vraagstuk als dat van de bewapening principieel verschillend denkt.

De zaak waar het om gaat, is dat de heer Vondeling voor wat het bestaan

De rede van dr. Berghuis was — zoals steeds — een belangrijk element in de vergadering van het Partij-Convent op 31 oktober jl. Wij nemen deze rede geheel in dit nummer op. Teneinde onze lezers een overzichtelijk en wat de opmaak betreft ook een smaakvol beeld te geven, hebben wij de rede verdeeld over een aantal artikelen.

Voorts kunt u in dit nummer lezen over:

- Socialisten en liberalen (pag. 3)
- S.E.R.-rapport (pag. 2)
- Johnson - president (pag. 2 en 9)
- Partij Convent (pag. 1, 4, 5, 6 en 7)
- Bijlmermeer (pag. 8)

Volgende week hopen wij aandacht te schenken aan de rede, die prof. Bergema 's middags op het Partij-Convent gehouden heeft.

Onze nationale politiek

OP het partijconvent kwam de partijvoorzitter dr. Berghuis ook tot bespreken van onze nationale politiek, die wij steeds weer in het totaalbeeld van wat er in de wereld aan de gang is, zullen moeten plaatsen en beoordelen. Als men zo de algemene politieke beschouwingen in de Tweede Kamer volgt, aldus de voorzitter, zou men de indruk krijgen, dat er van een werkelijk grote politiek, voor wat het eigen land betreft, geen sprake meer is.

En daar is ook wel iets van waar. Ook wanneer een Bijlmermeer-affaire, bestuurlijk en lokaal gezien, opwinding veroorzaakt.

Belangrijke stukken van de politiek zijn verschoven naar het internationale kader, waar — en dat is een hoogst ernstige zaak — een openbare behandeling en parlementaire controle er nog steeds niet uitkomt en, helaas, ook geen voortgang heeft.

Ik moet zelfs tot mijn spijt zeggen, dat in de laatste tijd bij enkele gelegenheden de schijn is gewekt, dat Christen-Democratische Europese parlementariërs daarvoor niet voldoende oog hebben.

Maar wat er ook zij van de verschuiving van accent in de politiek naar het internationale, het is beslist niet zo, dat er in de binnenlandse politiek geen grote zaken zijn overgebleven.

De binnenlandse politiek is geen provinciale politiek geworden, aldus dr. Berghuis. Ik zeg daarmee niets ten kwade van provinciale of gemeentelijke politiek.

Ook in provincies en gemeenten is politiek aan de orde, maar dan toch van een andere aard, dan in het nationale vlak, aangezien haar besturen weliswaar voor een deel autonoom opereren, maar dan toch steeds ingepast in het nationale kader waarbinnen de grote politieke lijnen reeds uitgezet zijn.

En wat er nu ook naar het internationale vlak mag zijn verschoven, er zijn binnen het eigen land nog zoveel zelfstandige politieke aangelegenheden ook van principiële aard overgebleven, dat zij een echte gerichte politiek en ook een echte strijd over richtingen mogelijk en noodzakelijk maken.

Ik wil op dit ogenblik niet op de kabinetsformatie van 1963 terugkomen, maar zij heeft soms de indruk gewekt, als zou het formieren van een kabinet niet meer in de eerste plaats 'n politiek gerichte zaak zijn, maar als zou het gaan om de samenstelling van een bestuurscollege in de zin van de samenstelling van gemeente- en provinciebesturen. En zo ver zijn wij toch beslist nationaal nog niet. En daar willen wij, hoe Europees denkend, ook niet heen.

Als grote punten van binnenlandse politiek, die principiële betekenis hebben, zou ik willen noemen:

- 1e. de besteding van een welvaart naar maatstaven van economisch evenwicht en sociale rechtvaardigheid. Niet ontkend kan worden, dat dit punt en ook de strijd daarover in ons land wel aan zijn trek komt.
- 2e. de maatschappij-structuur en de hervorming daarvan, zich toespitsend op de herziening van de rechtsvorm van de onderneming. Men kan nauwelijks zeggen, dat dit punt een levend element in ons politieke denken is.
- 3e. het organisatie-bestel in ons land, dat gaarne in negatieve zin met de term „zuilen” wordt aangeduid. De waarde van dit punt en van de strijd daarover is — en ik zeg: gelukkig — levend geworden door de toespitsing van de strijd over het radio- en televisiebestel.
- 4e. het punt van de ruimtelijke ordening, gelet op de voortstormende bevolkings- en welvaartsontwikkeling binnen onze grenzen. De toenemende betekenis van dit punt leeft nog lang niet voldoende onder ons.

van politieke partijen betreft volstaat met uit te gaan van een menselijke maatschappijbeschouwing, terwijl de confessionele partijen daar doorheen willen stoten naar geloofsuitgangspunten, die voor de beschouwing over overheid, staat en maatschappij bepalend zijn, en die, als het er werkelijk op aankomt, beslissend zijn.

Dat brengt, ook wanneer de confessionele partijen, er dan misschien wel eens moeite mee hebben om vanuit die uitgangspunten tot een duidelijk beleid te komen — in het algemeen valt dat nogal mee — geen gevaar voor de werking van de parlementaire democratie met zich mee, maar het geeft er verdieping aan.

Het schijnt alsof er bij de heer Vondeling in zijn kennelijk sterk sociaal economisch gericht politiek denken, toch nog iets van de marxistische historisch-materialistische maatschappijbeschouwing is blijven hangen, zo zei dr. Berghuis op het j.l. zaterdag gehouden convent.

Achter de bestuurstafel, v.l.n.r. mr. A. B. Roosjen, Z.E. minister Biesheuvel, dr. W. P. Berghuis, mr. W. R. van der Sluis, de heer J. Smaltenbroek, mr. W. de Kwaadste-niet en dr. A. Veerman.

NOVEMBER 1964

Prof. dr. W. J. Kooiman:

PHILIPPUS MELANCHTHON

(Luthers vriend en medewerker)
Geïllustreerd. Gebonden f 14,90. Verkrijgbaar bij de boekhandel. Uitgeverij W. ten Have N.V.

AMBASSADOR

Hotel-Restaurant

Nieuwe zalen voor recepties, diners, vergaderingen, enz.
SOPHIALAAN,
HOEK ZEESTRAAT
(nabij Plein 1813)
Den Haag
Telefoon 117700*

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering
De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Johnson kreeg het vertrouwen

HET is niet eenvoudig een analyse te geven van een verkiezingsuitslag, die nog niet helemaal bekend is. We weten, dat president Johnson een overweldigende overwinning heeft behaald op zijn Republikeinse rivaal Barry Goldwater, met name wat het aantal kiesmannen betreft, die tenslotte moeten beslissen — al is dit vrijwel altijd maar een formaliteit — wie in de komende vier jaren het Witte Huis zal gaan bewonen. Letten we echter op de op beide kandidaten uitgebrachte stemmen, dan is het verschil minder groot en valt onmiddellijk op, dat er toch nog tenminste 25 miljoen Amerikanen (belangrijk meer dan een derde deel van het totale aantal kiezers) hun stem aan senator Goldwater hebben gegeven. Daar staat tegenover, dat er ongetwijfeld vele miljoenen kiezers geweest zijn, die zich bewust van de senator hebben afgekeerd, omdat ze nu eenmaal geen vertrouwen in hem konden stellen. Deze mensen hebben

hun stem aan Johnson gegeven, omdat zij tot elke prijs wilden voorkomen, dat Goldwater in het Witte Huis terecht zou komen. President Johnson heeft zich dit gerealiseerd, toen hij zich tot het Amerikaanse volk richtte, nadat duidelijk was geworden, dat hij een geweldige overwinning had behaald.

STEMMEN

Voor een betrouwbare analyse is het nu nog te vroeg. Op het ogenblik dat wij deze regels schrijven is bijvoorbeeld nog niet bekend met welke marge president Johnson heeft gewonnen in de 44 staten, die hij veroverd had of zou hebben. Als het overal zo goed is gegaan als in New York, waar hij met een stemmenverschil van ongeveer drie miljoen zou hebben gewonnen, is het vanzelfsprekend heel mooi. De mogelijkheid bestaat echter, dat ook in een aantal staten met een gering verschil werd gewonnen. En het zou interessant zijn om dat na te gaan. Vast staat in elk geval, dat de overwinning van Johnson niet zo formidabel zou zijn geweest, al de Republikeinse partij zich al voor haar nationale conventie, die in juli in San Francisco werd gehouden, niet door de Goldwatergroep had laten overrompelen.

Wanneer één van de mensen, die zich — met uitzondering van Rocke-

De regering en de huidige loonsituatie

♦ Stichting van de Arbeid
zit met de brokken

♦ Overheidsinvesteringen
het meest gestegen

ZOALS in het najaar langzamerhand traditie wordt, staat ook nu weer de loonpolitiek volop in de belangstelling. De Sociaal-Economische Raad heeft zijn halfjaarlijks rapport voor het eerste halfjaar van 1965 vastgesteld over de sociaal-economische mogelijkheden in die periode. In afwijking van andere jaren is thans minder concreet gesteld, hoe groot de loonkostenstijging zou mogen zijn, wil onze nationaal-economische positie niet ongunstig beïnvloed worden. Het noemen van een percentage is vermeden, omdat het recente verleden wel geleerd heeft, dat elk gemiddelde percentage waarmee de lonen verhoogd zouden mogen worden, onmiddellijk geïnterpreteerd wordt als een minimum. Het gevolg is, dat dan de loonbeweging tot een veel hoger gemiddelde komt dan de Sociaal-Economische Raad wenselijk achtte. Het afgelopen jaar heeft dat heel duidelijk te zien gegeven. Werd een gemiddelde stijging van 10 procent acceptabel geacht, het werkelijk gemiddelde is ongeveer 15 procent geworden.

De Sociaal-Economische Raad is ditmaal extra voorzichtig geweest, omdat men algemeen de gedachte toegedaan was, dat het grote tekort op onze betalingsbalans inderdaad om extra voorzichtigheid vraagt bij het loonbeleid.

Alle leden van de SER bleken het over de analyse van de economische situatie var dit moment volkomen eens te zijn. Maar over de maatregelen, die met het ook op deze situatie wenselijk zijn, liepen de meningen vrij sterk uiteen.

Ter vereenvoudiging van de positie-tekening binnen de SER zullen we hier maar spreken over een werkgevers- en een werknemersstandpunt, hoewel hiermee de rol, die de Kroonleden gespeeld hebben, niet helemaal recht wordt gedaan. Bij de komende onderhandelingen zullen beide standpunten echter inderdaad wel als werkgevers- en werknemersstandpunten gaan functioneren.

De werkgevers zien wat betreft de lonen voor 1965 slechts als mogelijkheid het reële inkomen, dat in 1964 werd bereikt, te handhaven. Reële verbetering zou in 1965 niet mogelijk zijn, omdat de A.O.W.- en A.W.W.-uitkeringen reeds aanzienlijk omhoog gaan en omdat de achterstand op onze betalingsbalans moet worden ingehaald. Er is in 1964 meer geconsumeerd dan geproduceerd en er is meer geïnvesteerd dan gespaard. Deze achterstand moet nu in 1965 worden ingehaald. Beperking van de loonstijging zal de consumptie niet doen stijgen en de ontsparingen zullen een halt worden toegevoerd. Want, aldus de redenering aan werkgeverszijde, vergroting van het werknemersaandeel in het nationaal inkomen heeft in het verleden steeds een vermindering van de besparingen te zien gegeven en een toeneming van de bestedingen.

TE VEEL BESTEED

Het volume van de particuliere consumpties steeg in 1964 met ongeveer 6 procent. Het volume van het nationale produkt groeide echter slechts met 5½ procent. Er werd meer geconsumeerd dan geproduceerd, met het gevolg dat onze invoer toenam en van onze betalingsbalans een offer werd gevraagd van f 175 miljoen.

Deze grotere consumptie kon ook niet uit de besparingen opgevangen worden, want de besparingen verminderden van 12,7 tot 11,9 procent, althans de particuliere besparingen. Onze totale besparingen liepen zelfs nog verder terug, namelijk van 20,1 procent van het nationaal inkomen tot 17,8 procent, een vermindering dus met 2,3 procent, met welk percentage het tekort op de betalingsbalans toenam. Een tekort op de betalingsbalans bestaat namelijk altijd uit het bedrag, waarmee de investeringen de besparingen overtreffen.

Om dit tekort in te halen zal er volgend jaar meer gespaard en minder geïnvesteerd moeten worden. Voor wat de lonen betreft betekent dit minder loonsverhoging, want hogere lonen houden in, zoals we gezien hebben, naar verhouding nog mindere besparingen. Winsten bij de ondernemingen, die niet uitgekeerd worden in loon of dividend, zijn de beste garantie tot opvoering van de besparingen, vermindering van de bestedingen en herstel van het evenwicht op onze betalingsbalans.

ROL VAN OVERHEID

In werkgeverskring wil men echter beslist niet de oorzaak van deze ontwikkeling alleen schuiven op naam van

de toegenomen particuliere bestedingen en particuliere investeringen. Als een heel belangrijke schuldige van de huidige moeilijkheden wordt de overheid aangewezen. De particuliere bestedingen zijn slechts een half procent toegenomen en de particuliere ontsparing bedroeg slechts 0,8 procent. Bijzonder omvangrijk zijn de overheidsinvesteringen geweest op het gebied van de woningbouw en andere terreinen, zoals de wegenbouw, de scholenbouw, het Zuiderzeelaan, de Deltawerken, enz.

Weliswaar heeft ook de aanleg van het nieuwe aardgasnet en de bouw voor openbare nutsbedrijven een miljard gulden gekost, maar beide laatste posten zijn incidenteel, maar de stijging van de overheidsuitgaven is structureel.

De hogere uitgaven voor woningbouw en andere overheidsuitgaven zijn niet gegaan ten koste van andere uitgaven. Hier schuilt de voornaamste oorzaak van het feit, dat er in 1964 meer is uitgegeven dan er werd geproduceerd. Om deze woningbouw en deze andere overheidsuitgaven te financieren zullen de particuliere bestedingen en besparingen zich moeten aanpassen. Daarom zal de hogere produktie van het volgend jaar niet volledig in lonen en hogere A.O.W.-uitkeringen terecht mogen komen. De winstpositie van de ondernemingen zal volgend jaar de besparingen weer in evenwicht moeten brengen met de investeringen, die we op nationaal niveau gepleegd hebben.

Wanneer nu beschuldigend naar de overheid gewezen wordt, zal men zich anderzijds moeten realiseren, dat iedereen in Nederland met de ruimere woningbouw gelukkig mag zijn en voor van vrijwel alle andere overheidsinvesteringen kan dit gezegd worden. Velen betreuren het, dat de rijksoverheid nog niet veel meer investeert in de aanleg van wegen.

PSYCHOLOGIE

Maar wat misschien de overheid wel kwalijk genomen mag worden, is een aantal maatregelen, die materieel, maar vooral psychologisch en tactisch belangrijk waren. We noemen het gemak, — d.w.z. zonder brede toelichting in het kader van de economische situatie — waarmee de ambtenarsalarissen de afgelopen maanden nog verder opgetrokken zijn, daarbij de formele juistheid van deze maatregel volkomen onaangetast latend, we denken aan de vele tariefsverhogingen van openbare bedrijven, aan het verhogen van de collegegelden en het schoolgeld voor het kleuteronderwijs enz. Hier is ook een klimaat geschapen, dat weinig gelukkig is.

De aangekondigde belastingverlaging zouden we hier niet willen noemen. In de eerste plaats, omdat dit geen wezenlijke verlaging is, maar slechts een aanpassing van een volkomen scheef gegroeide situatie en in de tweede plaats, omdat deze aanpassing eigenlijk al veel te laat komt. Wij zouden er geen bezwaar tegen hebben, wanneer de belastingopbrengst in Nederland gelijk bleef, indien het overheidsbudget dat inderdaad noodzakelijk maakte, maar dat zal dan langs een structureel andere en rechtvaardiger weg dienen te geschieden.

De werkgevers zijn er ten volle van overtuigd, dat het loonbeleid voor vol-

gend jaar een moeilijke zaak gaat worden en men heeft hier ook volop begrip voor de moeilijke situatie, waarin de werknemersvakbeweging is komen te verkeren, al deelt men hier niet het standpunt dat de werknemers in de SER hebben ingenomen.

GERING VERSCHIL?

De werknemers achten namelijk wel een reële verbetering van de lonen in 1965 mogelijk. Zij vinden dat in 1965 slechts een begin gemaakt behoort te worden met het herstel van het evenwicht tussen middelen en bestedingen. Wanneer op loongebied een minder strak beleid wordt gevoerd, zou in 1965 de produktie en ook de arbeidsproductiviteit een hogere waarde kunnen bereiken, zo menen zij, dan waarvan het Centraal Planbureau in zijn macro-economische verkenningen uitgaat.

De vakbeweging wil een „normale” nominale loonsverhoging. Men kan zich hierbij afvragen, of een dergelijke loonsverhoging, zo heel veel de werkgeversopvatting ontloopt, waarbij een handhaving van het reële loonpeil van 1964 wordt voorgestaan. Voor 1965 staat immers reeds een loonkostenstijging van 4 procent vast ten gevolge van compensatie gestegen A.O.W.-premie, autonome loonstijging en overloop. Indien dan ook nog met de inflatiefactor in het buitenland rekening gehouden wordt en me een geringe extra verhoging van enkele procenten, dan zouden werkgevers- en werknemersstandpunt wel eens niet zo ver meer uit elkaar kunnen liggen.

Het viel echter niet te verwachten, dat het bestuur van de Stichting van de Arbeid vrijdag reeds overeenstemming zou bereiken over wat er in 1965 met de lonen moet gebeuren. Zoals gebruikelijk komt er ook nog een gesprek tussen regering en Stichting van de Arbeid, maar het zou ditmaal wel eens zo kunnen lopen, dat niet de regering de Stichting om een bijeenkomst vraagt, maar dat de Stichting vrijdag besluit de regering met de loonproblematiek te confronteren, omdat zij van mening is, dat de regering ook in niet onaanzienlijke mate verantwoordelijkheid draagt voor de thans ontstane situatie. (soc. med.)

VERMAGERINGSDRUPPELS

volkomen onschadelijk plantaardig, vet oplossen en op homeopathische basis. Flac 1½ tot 2 mnd f 5,—

NERVINA ZENUWDRUPPELS

Uit geneeskr. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend. flac. voor 1½ tot 2 mnd f 4,—

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker

Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 155518

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar Giro 8 96 73. ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,— per jr. LCSSE VERKOOP f 0,20.

grootste winkelders van nederland
een oude traditie - levering rechtstreeks aan particulieren
**ROBBERS EN VAN
DEN HOOGEN NV**
velperweg 23, arnhem, telefoon 08300 2 43 77

☆ ☆ ☆ Jubilerende N.C.R.V.

Het leven begint bij veertig. Men kan dit bekende gezegde bepaald niet zonder meer op de N.C.R.V. van toepassing verklaren. De gang van zaken in de etherwereld is in alle decennia van een zodanige stormachtigheid geweest dat men niet weet wie bij dit jubileum het meest recht hebben op huldiging: de pioniers dan wel de werkers van het „laatste uur“.

Daarom is het voor de hand liggend om allen, die de N.C.R.V. in de veelbewogen jaren van haar bestaan gesteund hebben, een hartelijk saluut te brengen.

Dat in ons land het evangelie via microfoon en camera tot miljoenen is gekomen, was de begeerte van de oprichters van deze omroep.

Op dat werk heeft zegen gerust, toen christelijke actie in zoveel overige sectoren geen gelijke tred met anderzover activiteit kon houden.

Het is in de eerste plaats dus een zegen en geen verdienste dat het de N.C.R.V. goed ging en nog steeds wel gaat. Was zij in het laatste jaar niet de enige omroeporganisatie, die ledenwinst boekte?

Daarna mag toch ook, vanuit menselijk standpunt bezien, een woord van lof aan de volhouders op het radio- en televisiefront niet ontbreken. Zij staan ook nu aan veel kritiek en verdachtmaking bloot.

Jalouzie er kortzichtigheid zijn vaak de souffleurs van deze critici. Velen, ook in onze kringen, doen aan die kritiek mee, zonder zich er om te bekommeren dat het overhoop halen van het huidige bestel in elk geval een achteruitgang van de mogelijkheid tot evangelieverkondiging via de modernste massa-media schijnt te zullen inhouden.

Het allerminste wat men van allen, die warm lopen voor grote veranderingen, mag vragen, is toch wel dat men duidelijk maakt wat die veranderingen precies moeten inhouden.

Tegenover de jubilerende N.C.R.V., die zich bepaald geen kampioene van een onverwrikbare status quo betoont, is men dat uit dankbaarheid voor wat zij in het verleden deed en ook nu nog presteert, in elk geval verplicht.

Moge God het deze geestverwante vereniging mogelijk maken, nog lange tijd voor tallozen tot een zegen te blijven.

AAN HET ROER

Sportbeoefening is een aantrekkelijke zaak, mits men de relatieve waarde van wedstrijdprestaties maar goed in het oog houdt. De Nederlandse Christelijke Sport Unie, wier activiteiten bepaald worden door het gebod der dankbaarheid: leven tot eer van God en tot dienst aan het Koninkrijk van Christus, staat derhalve een gezonde sportbeoefening voor. Van sportverdwazing moet zij niets hebben.

Wel ziet zij in het samen sport bedrijven een groot stuk vormingsmogelijkheid. Deze onopzettelijke vorming biedt de leiding de gelegenheid om een stuk jeugdwerk te bedrijven.

Als we weten, dat negentig procent van de leden van de Christelijke sportverenigingen bestaat uit jongeren, dan is het duidelijk, dat die leden begeleiding behoeven van bestuur en sportleider.

Er is dus goed kader nodig. Daar ontbreekt het zo vaak aan. Men wil wel sport beoefenen, maar een bestuurlijke functie wil men niet aanvaarden. Maar goede bestuursleden zijn beslist nodig. Zonder een goed bestuur kan van een goede sportclub geen sprake zijn.

De Nederlandse Christelijke Sport Unie heeft daarom heel terecht een cursus geopend voor de vorming van bestuurlijk kader ten behoeve van de christelijke sportverenigingen. Wij hebben deze cursus kunnen inzien en we zeggen hier graag ronduit, dat we met de stof ons bijzonder goed konden verenigen. Het eerste cursus-deel is gewijd aan de verantwoordelijkheid - en dit is voor deze cursus stellig het belangrijkste deel. Een goed begrip van de verantwoordelijkheid zal de meer technische aanlegingen gemakkelijker hanteerbaar maken.

Omdat zoveel sportverenigingen te kampen hebben met een groot en voortdurend gebrek aan kader voor het leiden van de vereniging, achten wij deze cursus van veel belang. In verschillende plaatsen in ons land wordt een hierboven bedoelde cursus gehouden. Er blijkt gelukkig een goede belangstelling voor te bestaan. Zo is de cursus te Hoogeveen geheel volgeboekt gestart. Wij wensen de N.C.S.U. veel succes met de cursus. Een groot aantal cursisten betekent, dat dit ten goede komt aan de toekomst van de sportbeoefening in christelijke geest.

HET lijkt vreemder dan het is, maar als ik aan de verhouding tussen liberalen en socialistenvolks denk, dan gaan mijn gedachten wel eens terug naar de verkiezingen van 1913. Dat is de laatste keer geweest, dat het Nederlandse volk stemde volgens het districtenstelsel. In de meeste districten waren er drie kandidaten. Alleen in enkele zeer overwegende R.K. districten werd de kandidaat van de R.K. Staatspartij bij enkele kandidaatstelling gekozen. Maar regel was, dat er een kandidaat was van de rechtse coalitie, een van de vrijzinnigen, en een van de socialisten. Doordat de drie rechtse partijen als een eenheid optraden, wisten zij bij de stemming ongeveer veertig zetels van de honderd te veroveren. In de grootste helft van de districten was een herstemming noodzakelijk, om-

door H. Algra

dat bij de stemming niemand de volstrekte meerderheid had gekregen. De twee kandidaten, die bij de eerste stemming het grootste aantal stemmen hadden gekregen, kwamen met elkaar in herstemming, en dat was in verreweg de meeste gevallen de rechtse kandidaat met of de liberaal of de socialist. Ogenscheinlijk stond vaak de rechtse kandidaat er goed voor en had hij bij de eerste stemming méer stemmen dan zijn tegenkandidaat gekregen. En toch wisten we: voor de herstemming zit er voor ons bitter weinig meer in. Want bij die herstemming gaan de liberalen en de socialistensamen. Dat stond als een paal boven water.

EN het ging niet anders en niemand had het ook anders verwacht. Als een man van het C.N.V. in herstemming kwam met een liberale fabrikant van de oude stempel, dan draafden de socialistenvolks voor de liberaal. Als een socialist in herstemming kwam met een adellijk man van de C.H.U., dan waren de liberalen zo ijverig voor de socialist, alsof het hun eigen man was. Vanwaar die hartelijke samenwerking tussen socialistenvolks en liberalen? Omdat zij het in negatieve zin volstrekt eens waren: zij waren principieel tegen christelijke partijen en tegen christelijke politiek.

En dat is nu nog zo. Principieel is er niets veranderd. En daarom zijn in dit opzicht voor ons de socialistenvolks en de liberalen lood om oud ijzer.

Alleen het zou de liberalen nu nog veel gemakkelijker vallen, om bij de herstemming op een socialist te stemmen. De socialistenvolks zijn sedert 1913 méér veranderd dan de liberalen. Een halve eeuw geleden waren zij nog republikeins en moesten zij niets hebben van de parlementaire monarchie. Vaderlandsliefde was voor hen een ketters woord. En noch aan de herdenking van het herstel der onafhankelijkheid, waarvan het eeuwfeest in 1913 werd gevierd, noch aan de herdenking van Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, wensten zij deel te nemen. Kregen zij ergens in een gemeenteraad de meerderheid, dan was een van de eerste besluiten, dat van de gemeentelijke gebouwen op koninginnedag niet meer mocht worden gevestigd. De opening van de Staten-Generaal woonden zij nimmer bij, omdat daar Leve de Koningin! werd geroepen. De socialistenvolks waren in die tijd anti-militarist. Zij wensten geen militaire verdediging van het vaderland, onder welke omstandigheden ook.

MAAR dit was voor de liberalen geen bezwaar om bij de herstemming met grote getrouwheid op de socialistenvolks te stemmen, ten einde de kandidaten van de christelijke partijen te helpen weren. Hoeveel dichters staan nu de socialistenvolks bij de liberalen! Ten opzichte van de monarchie is er geen verschil meer en evenmin ten opzichte van de krijgsmacht.

Bovendien - de socialistenvolks hebben

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

Liberalen en socialisten

veel van wat zij vroeger op maatschappelijk terrein voorstonden, laten schieten. Zij spreken niet meer ongenueanceerd over het beginsel, dat de produktiemiddelen in handen van de „gemeenschap“, dat is van de staat, moeten komen. Het Marxisme heeft bij verreweg de meeste socialistenvolks afgedaan. Zij zijn meer vrijzinnigdemocraat dan SDAP-er, wanneer wij vergelijken met vooroorlogse verhoudingen. Misschien kan men het nog het beste zo zeggen, dat de P.v.d.A. ijverig met het N.V.V. in één gareel draaft.

Ook de liberalen zijn veranderd, zij het in mindere mate. Ook hun houding doet denken aan die van de V.D. van voor de tweede wereldoorlog en dus meer aan Joekes dan aan Tydeman, meer aan dr. Bos dan aan jhr. Van Foreest.

HIJER komt nog iets bij. De socialistenvolks in Engeland hebben een scherpe oppositie gevoerd tegen de conservatieven, in de hoop, dat zij na de verkiezingen het bewind zouden kunnen overnemen. Dat is hun nu op het nippertje gelukt. Dr. Vondeling kan géén oppositie voeren, door dezelfde hoop gedreven. Hij kan alleen een andere hoop koesteren. Dat hij nu, een volgende keer voor de K.V.P. een aanvaardbaar regeringspartner zal zijn.

Bij de verkiezingen in 1946 werd van socialistische zijde de hoop uitgesproken, dat zij zo niet reeds in 1946, dan toch bij de volgende verkiezingen, de volstrekte meerderheid zouden halen in de Tweede Kamer. Die kans is waarschijnlijk voor lange tijd verkeken. De socialistenvolks moeten dus één van twee doen, of zoals in 1913, uitspreken, dat zij niet samen met burgerlijke ministers in één kabinet willen zitten en liever wachten op de overwinning van

het proletariaat, of zich als oppositiepartij voorbereiden op een zitting nemen in een kabinet, waarin zij de minderheid hebben.

Dat laatste dwingt hen reeds als oppositie tot een positiebepaling, waarin een compromis is verwerkt.

WAT is de conclusie?

Principieel is er al sedert meer dan een halve eeuw een diepere overeenstemming tussen liberalen en socialistenvolks, waardoor het zelfs in 1913 al mogelijk was om bij de herstemmingen schouder aan schouder te staan.

Praktisch is er geen diepgaand verschil tussen socialistenvolks en liberalen, doordat de socialistenvolks naar de vrijzinnigheid zijn opgeschoven. Verkeren dus de christelijke partijen in de noodzaak, een „linkse“ partner in een „regeringscombinatie“ te zoeken, dan maakt het niet zo veel meer uit, of die partner liberaal is of socialist.

Op een jubileumvergadering van de A.R. Partij heeft prof. Zijlstra - toen nog minister - gezegd dat bij een verder toenemen van de welvaart het verschil tussen socialistenvolks en liberalen grotendeels zou verdwijnen.

Het verschil, dat nu een groter rol gaat spelen, is de manier, waarop die beide partijen manoeuvreren. In dat opzicht zijn sommige liberalen wel eens geneigd tot vrijbuitertij. De socialistenvolks hebben wat meer lijn, als men de heer Goedhart niet meetelt (we denken aan het REM-debat!).

En bij een eventueel volgende formatie zal het waarschijnlijk hoofdzakelijk om tactische motieven gaan, wanneer allereerst in de K.V.P.-fractie de beslissing valt, wie als partners acceptabel zijn. Dat dit alles een zekere vervlaking in de politiek geeft, is wel duidelijk.

Herdenken

De mens vergeet gauw en daarom herdenken we zo graag, althans voor een ander.

Je kunt geen krant opslaan of je ziet de goed gemutste en blij herdenkers op de foto, voorovergebogen over het televisietoestel, de luie stoel of de erepenning.

Indien men zeventig of tachtig wordt, 25 jaar of meer trouw gediend heeft, al dan niet gaat rusten of promotie maakt, kortom we vieren graag een herdenkingsfeest en het slachtoffer moet veel over zich heen laten gaan. De koninklijke onderscheiding is vaak het klapstuk van het feest en zorgt ervoor dat de hele familie in koninklijke verheerlijking het geëerde slachtoffer met tranen om de hals valt. Dat zijn dan de druppels „jus d' orange“, die vaak de geëmotioneerde ziel doen overlopen. „Ja, ja“, zegt u, „hoe meer je er op afgeeft, hoe jaloers er bent“. Dat is best mogelijk en toch schrijf ik er over.

Ik vraag mij wel eens af of we zo langzamerhand de zaak niet in alle overdelen gaan overtrekken en onbewust tegen elkaar gaan opbieden. Een reis naar Israël is al het minimum. Straks komen de jubilerenden nog in Japan bij de Olympische Spelen terecht.

Een televisietoestel (59 cm!) kan er nog mee door, maar een scheerapparaat is al beneden de maat. Een waarom toch?

Is gezond zijn en - blijven - een verdienste? Is het zo vreemd dat iemand 30 of 40 jaar met God's trouwe hulp zijn werk trouw verricht en op tijd komt? Is een 25-jarig ambtsjubileum eigenlijk een feit om te vieren? Is afscheidnemen in de grond van de zaak niet een kwestie van een stevige handdruk en de deur achter je dichttrekken?

Ik weet wel dat de mens graag in het middelpunt staat, maar dat feit heeft toch ook z'n gevaarlijke kant.

De waarheid wordt geëerbiedigd maar de leugen kijkt ook daar vaak om de hoek. Commissies, comité's en ceremonie-meesters leven zich graag uit ten koste van een ander. Een receptie ter gelegenheid van een 25-jarig ambtsjubileum vind ik gewoonweg absurd. Een afscheid van een journalist, die van Den Haag naar Amsterdam wordt overge-

plaatst komt mij gevaarlijk overdreven voor. Een glas sherry ter gelegenheid van de opening van een nieuw kerkgebouw vind ik onjuist, temeer daar de kerkleden straks het tekort (aan geld, niet aan sherry) zullen moeten opbrengen. Het kost veel geld (verloren weruren) en de gezelligheid is het meest te vinden in de hoeken van de zaal waar onze jongens elkaar in andermans tijd ontmoeten.

De geschenken waar ik over sprak zijn vooral bij de bejaarden vaak een probleem. De kinderen zitten straks met een complete radio-pick-up-installatie in de maag, die Pa gekregen heeft en waar zij geen raad mee weten. De enveloppe met inhoud is dan soms nog een beter middel om de bejaarde jubilaris mee te befeesten. Hij kan de inhoud gebruiken om de kosten van het feest te betalen en daarna nog een weekend in pension in Maarn door te brengen.

Kortom laten we zorgen dat we elkaar niet blijven overtroeven. Het wordt zo gauw te materieel en te dik. Normaal doen is al zo moeilijk, laat staan als we er zelf bij betrokken worden. Daarom juist zullen we de hand aan de jubileum- of herdenkingspols moeten houden. Anders vallen we ten offer aan de jubileitis. Dan is alles voor niets geweest.

DORPELWACHTER

Het buitenland en wij

DE situatie in onze vrije Westerse wereld is er nog steeds niet duidelijk en doorzichtiger op geworden, verklaarde dr. Berghuis op het gehouden convent. Zij is er ook nog steeds niet overheen dat zij een jaar geleden een leidende figuur van uitzonderlijk formaat en van een visionaire betekenis, zoals de Amerikaanse president Kennedy was, heeft verloren.

En dat, terwijl namen en begrippen als De Gaulle en Goldwater voedsel geven aan een mentaliteit, die door de gehele geschiedenis heen gevaarlijk voor de internationale verhoudingen is geweest.

Wij staan blijkbaar weer zover van de 2e wereldoorlog af, dat velen menen zich deze mentaliteit weer als een aantrekkelijke te kunnen permitteren. Eb en vloed schijnen ook in de politiek een natuurverschijnsel te zijn. Daarbij komt dat, als gevolg van verkiezingen in Engeland en Amerika de westerse politiek in het laatste jaar op een zacht pitje heeft gestaan. En dat biedt meer vrij spel aan oppositionele krachten.

Een van de meest actuele en politiek belangrijke aangelegenheden in NAVO-verband is het Amerikaanse voorstel om in Atlantisch verband een zogenaamde Multilateral Force te vormen, d.w.z. een bovenwater vloot onder Atlantisch beheer en uitgerust met kernwapens.

Ik meen, dat wij daar vóór moeten zijn, in welke vorm zij uiteindelijk ook gestalte zal krijgen, teneinde een begin te maken met een inspraak een volwaardige zeggenschap van Europa in het Amerikaanse kernwapen en in het bepalen van een Atlantische kernmachtstrategie. Dit heeft niets te maken met zeggenschap over „de vinger aan de trekker”. Die zeggenschap kan maar op één plaats zijn.

Nu zijn er in Europa ook opvattingen, die deze M.L.F. willen zien als het begin van een eigen Europese kernmacht.

Wij zullen ons daar met kracht tegen moeten verklaren en het is mede de taak van de Verenigde Staten, die tenslotte ook in die multilaterale macht een veto behouden, te verhinderen, dat het die kant uitgaat.

Dat ontheft Europa niet van haar verantwoordelijkheid, maar de Verenigde Staten hebben tot nu toe nu eenmaal de feitelijke en beslissende leiding in de vrije wereld.

Het Gaullisme op de korrel.

De Europese politieke ontwikkeling zit als gevolg van het Gaullisme, dat zeker niet uitsluitend een Frans verschijnsel is, danig in een impasse.

Het is voor de hand liggend, dat dit ieder, wie de toekomstige ontwikkeling van Europa als politiek geheel ter harte gaat, zorgen baart.

Het is op zichzelf wel begrijpelijk, dat een onvervalste Europeaan als Spaak wegen zoekt om de zaak weer op gang te brengen.

Maar wanneer dit ertoe zou leiden,

dat vormen worden gecreëerd, waarin ook De Gaulle zich kan vinden, zou dit de grote kans lopen het accepteren van een compromis tussen concepties van Europa, te weten de supranationale en Gaullistische, die niet te verzoenen zijn, en daardoor niet zouden betekenen het doen van een begeerde voorlopige stap vooruit maar een stap terug. De vrees, die dezer dagen door dr. Mansholt is uitgesproken, deel ik. Uiterste wijsheid is hier voor allen, die het supranationale Europa willen, eerste vereiste. Zij vereist vooral ook een besliste keuze omtrent de richting, in welke wij willen gaan, of liever voortgaan.

Toetreden van Engeland tot de Europese gemeenschappen schijnt vooreerst niet aan de orde te zijn.

Maar de nationale omstandigheden in Engeland kunnen Wilson, evenzeer als met MacMillan is gebeurd, nood-

Wij en de andere politieke richtingen

EEN zaak, waarbij wij nog wel eens even uitdrukkelijk mogen stilstaan, aldus dr. Berghuis, is, dat het er soms op lijkt — en dat was het geval bij de kabinetsformatie 1963 — alsof het belangrijkste punt in de Nederlandse politiek is of de socialisten dan wel de liberale deel van de Regering uitmaken en alsof de sterke Christen-Democratische combinatie politiek op het tweede plan staat.

D.w.z. alsof het in Nederland in de eerste plaats zou gaan om de strijd tussen socialisme en liberalisme en de Christen-Democratische politiek daarbij enigszins op de achtergrond staat. Daardoor ontstaat de indruk, dat de Christen-Democratische politiek — en het waren bijv. bij de jongste kabinetsformatie de Christen-Democratische partijen en speciaal de K.V.P. die in feite het beleid en de richting daarvan moesten bepalen — iets is dat ergens ligt tussen socialisme en liberalisme, dat zij is een echte middenpolitiek zonder eigen „gericht” politiek gezicht.

Ik wil in het geheel niet de stabiliserende betekenis van een „midden”-een centumpartij ontkennen, maar ik dacht toch, dat de Christelijke partijen in ons land, indien het haar met het wezen van haar „Christelijke partij-zijn” ernst is, meer dan dat moeten zijn, en dat zij moeten vermijden dat de indruk ontstaat, alsof voor haar het belangrijkste zou zijn het vanwege de feitelijke situatie in Nederland moeten kiezen tussen de P.v.d.A. en de V.V.D. als mede-regeringspartner, terwijl dit voor haar moet zijn een zaak van de tweede orde.

De eigen, gemeenschappelijke richting van de politiek, welke de Christelijke partijen voorstaan, vergt — als zij er is — als zaak van de eerste orde bepaald meer van haar.

Ik geloof, dat zij — die eigen, gemeenschappelijke richting — er, wanneer wij letten op de vraagstukken van onze tijd in wereldverband en getet op de gemeenschappelijke belijdenis van Christus als Koning der wereld, is. Maar dan zullen de christelijke partijen zich daarop meer dan tot dusver tergege hebben te bezinnen.

Wij moeten ook wat ons zelf betreft ervoor oppassen, dat de kwestie van de keuze tussen een samengaan met de socialisten dan wel met de liberalen niet te veel accent krijgt, waardoor de eigen doelstellingen, datgene wat wij zelf willen naar de achtergrond wordt geschoven.

Het zal van de omstandigheden afhangen of een samengaan met de

zaken de Europese koers te kiezen. Laten wij het hopen.

Wij houden ons terecht in grote ernst en vaak met bezorgdheid bezig met de zaken van Europa, met die van de Atlantische gemeenschap en met die van Oost en West.

Het zijn zaken, die het mensengeslacht van nu de handen vol geven aan verantwoordelijkheden en mogelijkheden.

Maar geleidelijk aan rijst daar in betekenis voor de verdere toekomst bovenuit de verhouding van de relatief welvarende politiek gesette landen op het Noordelijk halfrond en de economisch arme en politiek aan het begin staande maar toch gelding bezittende landen van het Zuidelijk halfrond.

Sociaal en politiek ligt hier in het bijzonder een opdracht en een gevaar voor de geslachten na ons, maar ook

wij zijn daarin al rechtstreeks betrokken, wanneer het ons gaat om een vrije en een rechtvaardige wereld, en niet alleen om een vrij en rechtvaardig Westen.

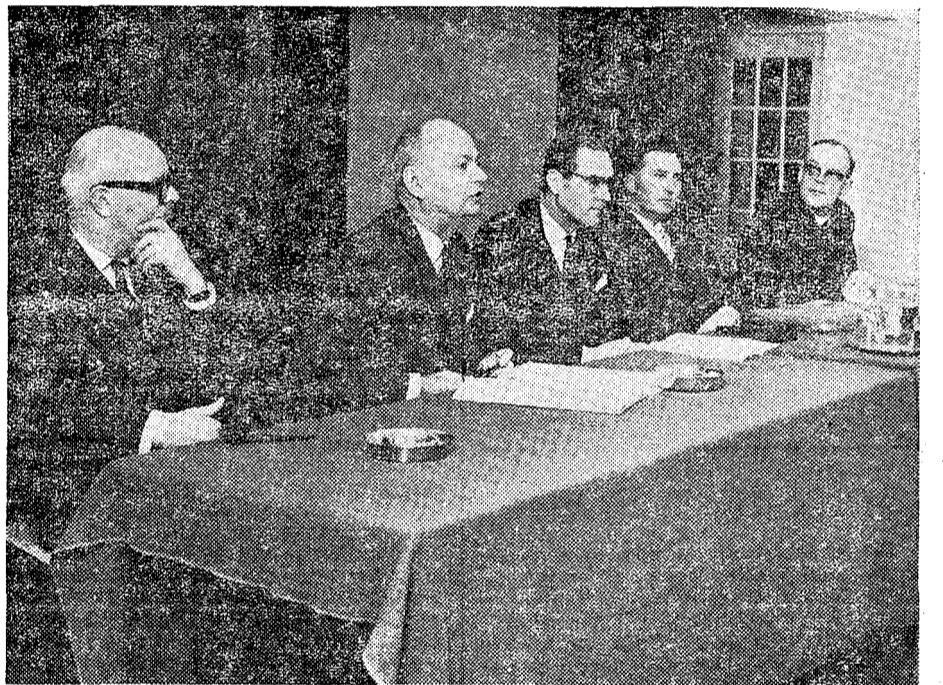
De opdracht ligt er ten principale reeds voor ons van vandaag, ook al is het gevaar nu nog niet accuut, omdat aangenomen moet worden, dat de jonge staten op 't Zuidelijk halfrond zich ervan bewust zijn, dat hun zelfstandig politiek bestaan in feite wordt gewaarborgd door de kracht van het vrije Westen tegenover het communistische Oosten.

Maar dat ontheft ons niet van onze taak van vandaag.

Integendeel het bindt ons er bovenop.

Want juist daarom gaat het erom, dat de vrije wereld door een sociale wereldpolitiek, ontdaan van koloniale aspiraties, de jonge landen ervan weet te overtuigen, dat zij een eigen taak hebben ten aanzien van het bereiken van een wereldsamenleving in vrijheid en gerechtigheid.

En daarom moet er nu van ons een getuigende kracht uitgaan, zo zei dr. Berghuis.

Een foto die ruim een jaar geleden werd genomen tijdens een conferentie over de ontwapening. Deze conferentie werd georganiseerd door de drie christen-democratische partijen. V.l.n.r.: prof. Van Niftrik (C.H.U.), de heer Mathon (K.V.P.), mr. Aalberse (K.V.P.), dr. Berghuis (A.R.) en prof. Kwant (K.V.P.).

P.v.d.A. dan wel met de V.V.D. wenselijk is, nog even daargelaten, dat er een moment kan zijn dat de Christelijke partijen het alleen kunnen doen.

In 1959 was er een gegronde aanleiding om na een periode van 14 jaar, waarin de socialisten een sterke invloed in het regeringsbeleid hadden gehad, duidelijk te maken, dat het in Nederland ook zonder de socialisten kon, en om te buigen naar een beleid van minder leunen op de staat en met grotere verantwoordelijkheid bij de burgerij.

En in 1963 was er vooral in de verkiezingsuitslag aanleiding te vinden in het continueren van het samengaan met de V.V.D. als het meest voor de hand liggende te zien.

De P.v.d.A. en de V.V.D. zijn voor ons beide bonafide democratische partijen, die in beginsel elk voor zich als potentiële regeringspartner voor ons aanvaardbaar zijn.

Maar voorop staat, dat wij voorzover het in ons vermogen ligt in onze Nederlandse samenleving willen tot gelding brengen wat in ons Beginselprogramma en in ons Program van Actie staat. En daarvoor is de keuze van partners, om dit te realiseren, geen beginselzaak, maar een zaak van praktisch politiek beleid.

Ik geloof, dat wij ons hierin nuchter en niet al te emotioneel moeten opstellen.

De CHU en wij

OP de vraag, die ik in mijn openingsrede aldus dr. Berghuis, van de vorige conventsvergadering aan het adres van de C.H.U. stelde, n.l. of zij de éne Reformatorisch-Christelijke partij in ons land wil of niet wil, heb ik niet het antwoord gekregen, dat ik zo gaarne gewild had.

Het antwoord, dat vervat is in het officiële communiqué van de Christelijk-Historische Unieraad van 10 oktober j.l. is teleurstellend en in feite voor dit ogenblik: nee.

Ik wil daarover in de gegeven omstandigheden niet teveel zeggen. Ik wil de voortzetting van de samensprekingen tussen de dagelijkse besturen onzer beide partijen, die ook door de Unieraad wordt gewenst, noch het zoeken naar vormen van samenwerking, hetwelk de Unieraad ook wenst, in de weg staan, integendeel bevorderen.

Ik wil de C.H.U. niet irriteren en mij ook niet, voor wat de C.H.-kring betreft, beroepen op de uitslagen van opinie-onderzoeken, noch stoken in die C.H.-kring. Ik zou alleen willen stellen, dat wij de motieven, welke de C.H.-Unieraad noemt, in het licht van de taak van de Reformatorisch-Christelijke politiek in de wereld van vandaag, niet doorslaggevend achten, en dat wij, anti-revolutionairen, zonder ons te schamen en zonder te willen leunen, blijven vasthouden aan het streven naar die éne Reformatorisch-Christelijke partij, niet zonder meer bedoeld als een fusie tussen A.R. en C.H., maar als een samen opnieuw beginnen, en dat wij ons dienovereenkomstig ook in de toekomst zullen opstellen.

Het gezicht van onze partij

WAT de eigen richting, het eigen „gezicht” van de Christelijke politiek aangaat, hebben wij uiteraard allereerst met onszelf, met onze eigen partij te maken. Dit zei dr. Berghuis in zijn rede op het zaterdag gehouden convent van de partij.

Wij hebben die richting vastgelegd in onze programs, in het Beginselprogram en in het Program van Actie. In de praktijk van de politiek — en daar wordt tenslotte de politiek „gemaakt” — zullen wij moeten trachten daarvan waar te maken wat wij kunnen.

Waar staan wij nu als A.R.P. in het totaalbeeld van de Nederlandse politiek?

In de politiek wordt vaak de onderscheiding gemaakt: rechts — links. In het Nederlandse partijen-patroon met zijn confessionele en niet-confessionele partijen is steeds, vooral vóór de oorlog, de onderscheiding rechts — links daarop toegepast. Aan de hand van dit criterium is de Anti-Revolutionaire Partij, samen met de C.H.U. en de K.V.P. rechts en zijn socialisten en liberalen links. Wij voor ons achten dit onderscheidingskenmerk van wezenlijke aard en wij houden voor wat onszelf betreft, daaraan vast. In andere landen, waar men het Nederlandse organisatiepatroon niet kent, wordt de onderscheiding rechts — links toegepast op de begrippen conservatief — vooruitstrevend.

En na de oorlog is dit criterium mede als gevolg van de z.g.n. „doorbraak”-gedachte ook door onze Nederlandse politieke verhoudingen gaan heenspelen en wordt het althans gehanteerd. Voor onszelf hebben wij het onderscheidingskenmerk vooruitstrevend — conservatief altijd afgewezen

als een kenmerk van niet-essentiële aard. Het blijft naar onze mening aan de oppervlakte. Maar daarom kan het geen kwaad om het eens even op onszelf toe te passen.

En dan is het goed te stellen, dat in die zin genomen de A.R.P. van huisuit (ik denk aan figuren als Kuyper en Talma) maar niet minder in de benadering van de politieke vraagstukken van vandaag sociaal gezien zowel nationaal als internationaal links is.

Dat sociaal-links-zijn hebben wij niet van de socialisten overgenomen en het betekent ook niet dat wij nu in het schuitje van de socialisten gaan zitten. Want het de zwakkere beschermen en helpen is wezenlijk iets anders dan de socialistische „van de wieg tot het graf”-gedachte.

Overigens is het in zekere zin veel eerder zo, dat de socialisten, toen zij het Marxisme hadden losgelaten, qua opzet op het terrein van de sociale wetgeving veel hebben overgenomen, wat in de oorsprong uit de anti-revolutionaire koker kwam.

Zelfbeschuldiging.

EN — laat mij dat er maar bijzeggen — toen hebben wij het ergens laten zitten. Het op zichzelf zo essentiële beginsel van de principiële beperktheid van de overheidstaak heeft er in de praktijk van ons denken en van ons handelen wel eens toe geleid, dat wij die taak te zeer als een negatieve in plaats van een toch primair positieve hebben gezien, zei dr. Berghuis.

Van de dingen, die een anti-revolutionaire politiek kenmerken, te weten: de erkenning van het Goddelijk karakter van het overheidsambt ons ten goede, de eigen verantwoordelijkheid

wij overigens zo'n boek vooral onszelf aantrekken. Het is geen aflat voor ons, mensen van nu. Het drukt ons op onze eigen proporties.

En moeten wij ons nu ten overstaan van het Nederlandse volk gaan afzetten tegen ons voorgelacht uit de twintiger en dertiger jaren?

Dat zeker niet.

Er zat een stuk politieke kracht in de tijd van toen, waarvoor wij, met alle feilen en schijnbare hoogmoed daarmee annex, dankbaar en ook jaloezers zijn. En hoe zou in de oorlogsjaren, mede vanuit onze protestants-christelijke kring een oprechte poging tot principiële verzet tegen geestelijke onderdrukking zijn geboren, een poging, die velen met inzet van hun leven hebben ondernomen, indien dit niet mede was gevoed door de opvoeding in de jaren daaraan voorafgaande.

Wij schamen ons niet voor ons voorgelacht en zeker niet meer dan voor onszelf.

Wij zien zijn feilen, maar wij zijn dit geslacht dankbaar. Noch voor roemen, noch voor verwerpen is er plaats. En ieder, die het ene begeert of het andere zich aanmatigt, maakt zich schuldig aan menselijke hoogmoed. Het nageslacht zal ons beoordelen naar onze verdienste. En God zal ons allen oordelen.

Er is nu al een titel bedacht voor een boek, dat in navolging van de „Parade der mannenbroeders” over dertig jaar gewijd zal zijn aan ons gedrag van nu. Die titel luidt: „De parade der „Flex”-ibelen”, der buigzamen.

Ik kan deze parodie op ons van vandaag waarderen, maar ik hoop tevens, dat de „reporter” van over dertig jaar zowel ons als de mannenbroeders van voorheen zal kunnen doen uitkomen als buigende voor de Heer van deze wereld. Want alleen daarin zal onze kracht kunnen hebben gelegen.

van de burger, de principiële beperktheid van de overheidstaak en de bescherming van de zwakkere, is het laatstgenoemde beslist niet het onbelangrijkste.

En die zwakkere in de samenleving zal heus niet altijd de werknemer zijn — die tijd is, gelukkig, voorbij, vooral ook dank zij de lang niet altijd genoeg gewaardeerde strijd van de vakbeweging — en het behoeft na hetgeen er in de laatste jaren aan wetgeving is ontstaan, ook niet altijd meer de oude van dagen of de weduwe of de behoeftige zonder meer te zijn.

Het kan evengoed die middenstander zijn, die dreigt vermalen te worden in de op zichzelf wellicht goede structurele ontwikkeling van onze maatschappij, of die agrariër, die eenzelfde lot dreigt te ondergaan. Sociale vooruitstrevendheid wil ook dit zeggen, dat de overheid bij wisseling van omstandigheden tijdig een beleid van sociale rechtvaardigheid moet richten op die plaatsen waar het het meest nodig is. Wanneer de „avant-garde”, de voorhoede-eis, de eis van vooruitstrevendheid aan de politiek mag worden gesteld, zal dit in de allereerste plaats voor de Christelijke politiek gelden.

Val van Chroestsjef

BELANGRIJKE gebeurtenissen hebben zich ook in de afgelopen maanden in de internationale politiek voorgedaan, zo sprak dr. Berghuis op het partijconvent. Het zou niet goed zijn, indien ik niet iets zou zeggen omtrent het aftreden van Chroestjow als leidende en een tijdlang dominerende figuur in de communistische wereld en daardoor ook beslissende figuur in de wereld als geheel.

Wij zullen er wel nooit precies achter komen wat rondom dit aftreden heeft gespeeld.

Maar 't is wel duidelijk, dat Chroestjow in de afgelopen tien jaar een be-

leid heeft gevoerd, dat van zeer bijzondere betekenis is geweest voor de ontwikkeling van de wereldpolitieke verhoudingen.

Chroestjow is er verantwoordelijk voor, dat het Communisme de koude oorlog, die door het communisme zelf is gewild en die een groot deel van de na-oorlogse geschiedenis heeft beheerst, heeft verloren, toen deze koude oorlog op de rand van een hete oorlog kwam te staan en toen het communisme in de persoon van Kennedy een besliste maar ook een van begrip voor de positie van de tegenstander getuigende houding in het Cuba-conflict tegenover zich vond.

Het is de verdienste van Chroestjow geweest, dat hij zich zijn ontzaglijke verantwoordelijkheid zodanig bewust was, dat hij kennelijk inzag, en de consequentie daarvan aanvaardde, dat het goed en noodzakelijk was dat het communisme deze koude oorlog ver-

loor, en dat hij daarna openlijk ten overstaan van de gehele wereld een conflict met het Chinese communisme aandrufde.

Wellicht heeft hem dit nu mede zijn politieke hoofd gekost.

Maar er blijkt iets uit van een moed een verantwoordelijkheidsbesef, waarvoor wij respect moeten hebben en waarvoor wij God dankbaar mogen zijn.

Zwaartillend en lichtvoetig

WIJ tillen in onze richting vaak zwaar aan de dingen, ook aan de dingen der politiek in hun principiële achtergronden, aldus dr. Berghuis op het convent. En daar zit iets in, waar wij niet af mogen. Het ernstig bezig zijn met de diepe uitgangspunten van het leven is iets, waaraan niemand zich mag onttrekken.

Wij wekken daardoor echter ook wel eens de indruk zwaartillend te zijn. En dan zitten wij toch ergens fout. Er komt dan iets tot uiting van een onbewust gevoel, alsof wij het gewicht en het lot en de bestemming van deze wereld op onze schouders hebben, terwijl wij juist weten dat dit niet zo is en dat Christus de last van de wereld op Zijn schouders heeft genomen.

Wij zijn naar opvoeding gaarne geneigd in schema's, theologische of wijsgerige schema's, te denken. Anderen onder ons hebben met een dergelijke wijze van denken de grootst mogelijke moeite of wijzen haar à priori af.

Laat nu hij, die in schema's denkt, hem niet minachten, die niet in schema's denkt. En laat hij, die niet in schema's denkt, hem niet oordelen, die dat wel doet.

„Want God heeft hem aanvaard. Wie zijt gij, dat gij oordeelt”. Dit mogen wij toch met Paulus zeggen.

Politiek, politiek-bedrijven, is een moeilijke zaak, vooral nu zij steeds meer vrijwel alle facetten van de samenleving doortrekt. De verantwoordelijkheden in de politiek zijn groot en wij zullen ons dit voortdurend bewust hebben te zijn.

En toch mogen wij vanuit ons Christelijk geloof lichtvoetig door dit leven gaan, ook door het leven van de politiek. Wij mogen in de ware zin van het woord lichtzinnig zijn, niet uit onverschilligheid, maar in alle ernst.

Nieuwe kansen en mogelijkheden en daardoor ook nieuwe taken zijn aan de Christelijke politiek in de wereld van vandaag geboden, nationaal maar vooral ook internationaal. Laat onze aandacht daarvoor niet teveel worden afgeleid door onderlinge discussie over de uitwerking van onze beginselen, hoe waardevol die discussie onder omstandigheden ook kan zijn. Laten wij allereerst gemeenschappelijk leven vanuit de blijdschap en vanuit de ruimte van ons Christelijk geloof en dit ook naar buiten doen uitkomen.

En laten wij daarin dan ook samen beleven de vreugde van de politiek, waartoe wij in Christus geroepen zijn, de vreugde van het in vrijheid aan politiek te mogen doen. Met deze woorden besloot dr. Berghuis zijn openingsrede op het partij-convent dat zaterdag j.l. te Utrecht werd gehouden.

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

.....over de mannenbroeders

Eén van de belangrijkste gebeurtenissen, in onze eigen kring is m.i. in het afgelopen halfjaar geweest de verschijning van het boek „De parade der mannenbroeders” en het intussen ook verschenen „Erfdeel der vaderen”, zei dr. Berghuis.

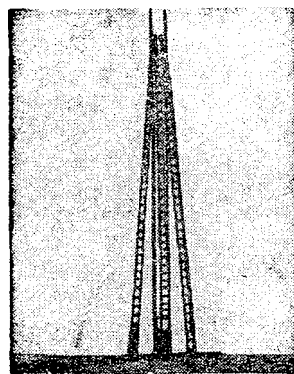
Sommigen hebben zich over dit boek verknield, andere hebben zich eraan geërgerd of zich er kwaad over gemaakt. Zowel het een als het ander is wel begrijpelijk, maar ik geloof, dat het beide verkeerd is. Het is blijkbaar ergens raak geweest. Het is, dacht ik, goed, dat zo'n boek geschreven is, zowel voor de herinnering aan de mannenbroeders, onze mannenbroeders, van toen als voor ons van nu.

Natuurlijk is het eenzijdig. Maar dat is ook de bedoeling. Waarom? Omdat de verheven herinnering aan die mannenbroeders eenzijdig was. Een satyre richt zich altijd op die plekken in een persoon of in een groep, waarin zij het meest zelfverzekerd zijn, en gaat die plekken dan terecht chargeren. Het nuttige, het heilzame van dergelijke satyres is, dat het mede inzicht herstelt in verhoudingen, in menselijke proporties.

Een dergelijk boek schaadt niet — mits niet liefdeloos of in een toon van hovaardij geschreven — de herinnering aan die mannenbroeders, maar het dient die herinnering.

Het doet niets af aan ons respect jegens hen en het schaadt ook niet de kracht, welke er toen ongetwijfeld in onze volksgroep was. Indien er aperte onjuistheden of onrechtvaardigheden inzitten, is het uiteraard gewenst, dat die worden signaleerd. Maar laten

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN
Telefoon 03474 - 269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

GEBR. VAN ALTENA

smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren

G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

Aannemersbedrijf VERSLUJS

NIEUWBOUW
VERBOUW
ONDERHOUDSWERKEN

Middelburg Brakstraat 9 Telefoon 01180 - 2219

DUBBELGEHARDE
ALUMINIUM
PROFIELEN

CONDENS-
LEKDORPEL-
GLASAL-
GLASLAT-
WELDORPEL-
PROFIELEN ENZ.

PA 301
CONDENS-PROFIELEN
GLASGOOT
7. 10. 15 MM
NED. OCTR. 89504.

**BUVA
BETER
BOUW-
BESLAG**

N.V. BUVA

GROOTHANDELS-
GEBOUW
INGANG D. 1ste ETAGE.

POSTBUS 379
TEL (010) 119662
ROTTERDAM-4

Fa. J. v. d. Kamp & Zn.

Meursingeweg 4
Telefoon 05220 - 1212 - 1000 - 1285

MEPPEL

Groothandel in bouwmaterialen, zand,
grint, beton, en kalkmortelcentrale

NIEUWBOUW ONDERHOUD

**GEBR. JOBSE
aannemersbedrijf**

SEROOSKERKE (W) — TEL. (01189) 297-343-341

OCEAN N.V. DIEREN

RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA

JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND

Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

PARTIJ CONVENT:

**blik naar
binnen en
naar buiten**

DE aandacht van de vele aanwezigen op de jongstleden zaterdag gehouden vergadering van het Convent der Anti-Revolutionaire Partij, werd zowel naar binnen als naar buiten gericht.

Met het kijken naar binnen bedoelen wij niet uitsluitend het overzien van wat op het nationale erf in bestuurlijk en politiek opzicht zich heeft afgespeeld, maar ook en vooral het richten van de blik op eigen opvattingen, op eigen arbeid en eigen tekortkomingen.

Dat het Partijconvent deze keer vergaderde op een historische datum, — namelijk op 31 oktober, de Hervormingsdag — en dat de voorzitter van de partij, dr. W. P. Berghuis, daarbij in zijn conventrede reeds in de aanvang uitvoerig stilstond, benadrukte wederom, dat wij een protestantse partij zijn en dat voor een zogenaamde verrooiming beslist geen vrees behoeft te bestaan.

Overigens werd de gehele rede van de partijvoorzitter met grote aandacht beluisterd. Zoals dat meer gebeurde in een conventrede, lanceerde dr. Berghuis onder meer een aantal opmerkingen, die, zoal niet nieuw, toch in ieder geval in veler oren nieuw klonken en die de aandacht der aanwezigen spitste. Dr. Berghuis is niet een spreker met vuurwerk; homoletische gaven zijn hem slechts spaarzaam geschonken. Hij is nimmer klaarblijkelijk emotioneel geladen. Maar zijn gaven liggen op een ander gebied. Zijn redevoeringen zijn steeds saamgevoegd tot een knappe strakke compositie, met een bijna wetenschappelijke benadering van de politiek. Daarbij blijkt hij met voorliefde op onverwachte momenten proefballonnetjes op te laten. Dit laatste was ook in zijn rede van zaterdag het geval.

De halve verstaanders en ook politieke tegenstanders zullen zich wellicht vastbijten op door dr. Berghuis gebezigde „gevaarlijke” uitdrukkingen over het links zijn en het lichtzinnig zijn. Zijn rede drukken wij elders af; wij gaven vers tillende fragmenten een eigen titel.

De „mannen-broeders” luisterend naar de openingsrede van dr. Berghuis.

Contact tussen bewindslieden en partij. Dr. Berghuis en staatssecretaris minister Biesheuvel en prof. Zijlstra.

Na de openingsrede sprak dr. Berghuis speciaal woorden van welkom tot minister Biesheuvel en de drie staatssecretarissen. Jammer genoeg kon minister Van Aartsen niet aanwezig zijn; ambtsbezigheden eisten hem op.

De partijvoorzitter deed er mededeling van dat prof. dr. Versteeg, ons lid der Tweede Kamer, door een hartaanval getroffen was en inmiddels in een ziekenhuis is opgenomen.

Dr. Berghuis feliciteerde de heer J. Smallenbroek met zijn verkiezing tot fractievoorzitter in de Tweede Kamer.

Vanzelfsprekend waren er notulen en even vanzelfsprekend werden deze goedgekeurd.

Actie voor de partij

Van de heer mr. v. d. Sluis, secretaris van het Centraal Comité onzer partij, kregen we verblijdend nieuws te horen. De nieuwe ledenwerfactie, juist ingezet, geeft in de aanvang reeds goede resultaten. Laten we allen aanpakken en doen wat we kunnen, aldus mr. Van der Sluis.

De financiële vormden met andere huishoudelijke aangelegenheden gewoonlijk de draperieën rond de rede van de partijvoorzitter in de ochtendbijeenkomst. Ook nu was er wel een enkele vraag bij de behandeling van de financiële verslagen over 1963 en de begrotingen voor het toekomstige jaar van het Centraal Comité, de Arjos, de dr. A. Kuypersstichting. Die vraag was een weerslag van de belangstelling van de bibliotheek van de dr. Kuypersstichting. Gelukkig dat men er naar vroeg, want het gaf oud-minister Zijlstra gelegenheid een heleboel behartenswaardige dingen over de duiten van de dr. Kuypersstichting te zeggen, waarvoor in feite een veel groter budget nodig is.

„Als wij niet meer geld beschikbaar kunnen stellen voor de dr. Kuypersstichting, betekent dit in feite het einde van de partij.”

ting, betekent dit in feite het einde van de partij. Het is een feit dat de partij nu in een moeilijke situatie verkeert. Het is de taak van de partij om deze situatie te overwinnen. Het is de taak van de partij om deze situatie te overwinnen.

Overigens was dr. Berghuis hem eens. Hij zei, dat hij reeds nu mentaal in staat is voor de gedachte, dat de partij de contributieverhoging zal vinden. Wij zullen dit moeten houden en ons moeten inzetten op een hogere afdracht per penningmeester.

En dit waren dan de belangrijkste aangelegenheden, die behandeld werden.

De middagvergadering was een beetje in moeilijkheden door de omstandigheid, dat de vergadering uit Baarn — die vergadering zou over onze houderij van de jonge staten, — overveer kwart voor drie uur zou kunnen komen. Het was dit te laat komen de reden voor een meevaller: Minister Versteeg de de wachttijd overbruggende analyse te geven van de huidige Europese integratie heeft. Hiernaast komen de serie breedvoeriger ten

Enfin, toen minister Versteeg kwartier gesproken had, zei hij zeggen al het zwaar geplat arriveerde prof. dr. Biesheuvel stond het spreekgestoelte bleken. Op deze rede hoopte hij week terug te komen.

Toen tenslotte het einde van de vergadering van het convent was gekomen was, dankte de partij toen nog aanwezigen voor hun politiek bezig-zijn op de partij. Bergema bracht dank voor het ongestoorde samenkomst van de partij.

Er kan gezegd worden dat het was op de vergadering van het convent.

N.V. Papierfabriek G. SCHUT & N.

HEELSUM
OUD-HOLLANDS papier, schrijf- en drukpapier, enveloppen en wissels, luxe en slappapier, vloeiend papier, vellen, rondvilters en vouwvilters en technische doeleinden

TRANS SKANDIA
3 x per week
COPENHAGEN en
1 x per week
OSLO
Ook koel- en meubel
BONGERS - WAAG
Telefoon 3750 - 1422

Minister Biesheuvel over Europese moeilijkheden

Niets in ons denkt er aan, iets onprettigs te zeggen aan het adres van prof. dr. H. Bergema, maar wél waren wij blij, dat hij zaterdag jongstleden zo laat op de vergadering van het Partijconvent arriveerde, waar hij zou spreken over onze houding tot de jonge staten, want zijn laatkomen betekende voor de aanwezigen een ongedachte meevaller. Immers, hierdoor kregen we van minister Biesheuvel een analyse te horen van de Europese samenwerking

Ik wilde niet over de melkprijs spreken, ging de minister verder. Maar morgen treedt het zuivelreglement in werking en ook hieruit kunnen we de conclusie trekken, dat de E.E.G. een niet meer weg te denken gemeenschap is. Er worden verdragen uitgevoerd; dat gebeurt zelfs in een versneld tempo, teneinde zo spoedig mogelijk te komen tot een vrij handelsverkeer tussen de aangesloten landen. Met de uitvoering van de economische samenwerking der zes landen loopt het dus goed.

Toch is er een impasse, aldus minister Biesheuvel. Deze impasse is begonnen toen de onderhandelingen met Engeland erden afgebroken. Wij kunnen ons er nu wel afmaken met verwijten te richten tot president De Gaulle van Frankrijk, maar daarmee zijn wij er niet. Wij moeten dieper graven om de oorzaken van de huidige impasse op te sporen.

De onderhandelingen met Engeland zijn afgebroken omdat president De Gaulle niet verder wilde onderhandelen. Het struikelblok voor De Gaulle is, dat Engeland zich ten aanzien van de kernbewapening op Amerika gericht heeft. Dit is in feite de oorzaak van de politieke crisis. Wij zitten met onze politieke samenwerking in het slop omdat we met onze defensie in een impasse zitten.

De samenwerking tussen de zes landen is inmiddels zo ver gevorderd, dat er geen weg terug meer is, zo zei minister Biesheuvel. Ik zou trouwens ook niet terug willen, want bij een terugkeer zouden we met onze nationale economische politiek terecht komen in een soortgelijke situatie als in de dertiger jaren — een situatie waartegen dr. Colijn met zo grote moed terecht gestreden heeft.

Frankrijk wil niet meedoen aan een samenwerking op het gebied van de

Prof. Zijlstra wil kennelijk door dr. Berghuis nader geïnformeerd worden. Dr. Donner (op de achtergrond) kijkt belangstellend toe.

kernbewapening als deze op Amerika gericht is. Maar als wij op economisch gebied wél samenwerken en op het gebied van de defensie niet, dan zullen er steeds grote moeilijkheden blijven. Frankrijk behoort bij Europa, zo goed als Engeland er bij hoort. De Duitse kanselier wil uit de impasse komen door Frankrijk tevreden te stellen met een politieke samenwerking. Maar dat kan niet, aldus minister Biesheuvel.

Ook op het terrein van de defensie behoort er goede samenwerking te zijn, want als die er niet is, zal de basis voor een goede politieke samenwerking ontbreken. Hoe het dan wel zal moeten om uit de impasse te geraken? Daarover wilde de minister zich niet uitlaten. Hij had trouwens nadrukkelijk verklaard, dat hij niet meer dan een analyse wilde geven van de moeilijkheden in het Europees verband.

Natuurlijk woelden de opmerkingen van de minister vragen wakker bij sommige aanwezigen. Zo informeerde mr. Prins, of hetgeen door de partijvoorzitter in zijn Conventrede gezegd was, betekende dat men vóórstander was van een oppervlaktevloot met kernbewapening. Dr. Berghuis antwoordde, dat hij zich niet had vastgelegd op de militaire kant van deze zaak. Omtrent de vorm van de kernbewapening had hij geen uitspraak gedaan en ook niet willen doen. Primair was voor hem de politieke kant van de zaak.

Mejuffrouw Rutgers, ons Tweede Kamerlid, vroeg of minister Biesheuvel een eigen Europese kernmacht wilde, zonder medewerking van Amerika. Hieromtrent wil ik geen conclusie trekken, zo antwoordde de minister. Het kabinet beraadt zich nog over een kernmacht.

Voor de heer Van der Ros bleek het moeilijk te slikken te zijn, dat De Gaulle zijn fiat niet had willen geven aan de regeling van de graanprijzen. Frankrijk zal uittreden als het graanverdrag

van kracht zal worden, had de generaal gezegd. Zou dat, aldus vroeg de heer Van der Ros, geen verdragsschending zijn? Frankrijk heeft immers het verdrag van samenwerking ook ondertekend?

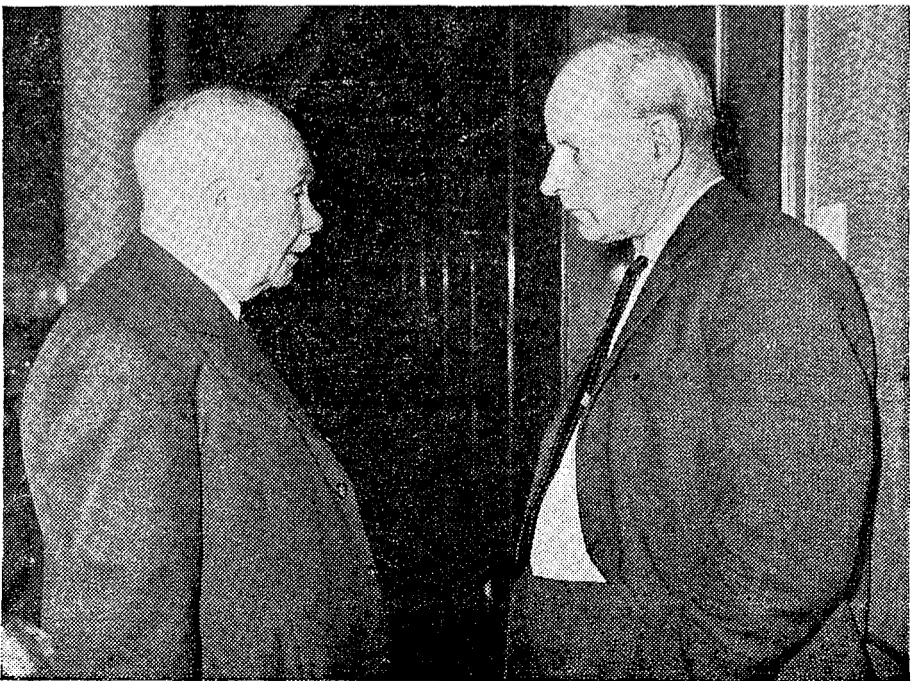
Minister Biesheuvel verklaarde, dat hij niet wist, wat De Gaulle werkelijk van plan was. „Ik kan niet in het hart van de generaal kijken, hoewel ik er lang genoeg voor ben. We moeten evenwel niet vergeten, dat de eenwording van de prijzen pas in 1970 gerealiseerd moet zijn. Overigens had De Gaulle niet over uittreding gesproken. Hij heeft gezegd: Frankrijk zal niet deelnemen aan... Dat is natuurlijk heel iets anders dan uittreden.

Ten aanzien van de vraag van mej. Rutgers onderstreepte minister Biesheuvel, dat hij slechts een analyse heeft gegeven en geen conclusies zou trekken. Het kabinet is bezig zich te beraden. De conclusie die mejuffrouw Rutgers uit het ministeriële betoog meende te moeten trekken, is onjuist. Het vraagstuk van de verdediging van West-Europa kan uitsluitend bekeken worden in zijn samenhang in Atlantisch verband.

Nieuw lid van het CC

Er was in het Centraal Comité van onze partij een vacature wegens het aftreden als lid van de heer Borstlap. Op de zaterdag gehouden conventvergadering werd bij stemming in de vacature voorzien door de verkiezing van de heer J. Nieuwenhuis te Utrecht. De heer Nieuwenhuis, die voorzitter is van de Nederlandse Christelijke Bond van werknemers in de textiel- en kledingbedrijven Unitas, wensen wij geluk met deze verkiezing. Wij hopen dat hij tot zegen van onze partij in het Centraal Comité zitting zal hebben.

Het Eerste Kamerlid Schipper (links), oud-secretaris van het C.N.V., ontmoet in de pauze de huidige voorzitter van het C.N.V., de heer Van Eibergen.

zoals deze er heden voorstaat. Het is minister Biesheuvel gegeven om zo iets met veel verve en humor te kunnen doen.

Het is een historisch ogenblik, dat ik hier het woord mag voeren, hoewel het niet op de agenda stond vermeld. Ministers zijn er dus om gaatjes op te vullen, zo begon minister Biesheuvel zijn causerie. Hij vond, dat de partijvoorzitter in de morgenvergadering een goede rede uitgesproken had — en vol humor voegde de minister er aan toe: We weten nu dus dat we linkser en lichtzinniger moeten worden.

HET CONVENT HERDACHT HEN DIE HEENGINGEN

Op de vergadering van het partijconvent, zaterdag j.l. gehouden, werd door de voorzitter, dr. W. P. Berghuis, een viertal personen herdacht die van ons werden weggenomen door de dood. Zij waren allen zeer nauw met de partij verbonden.

De heer H. VAN EYSDEN, lid van de Tweede Kamer en voorzitter van de Anti-Revolutionaire fractie, was een deskundig politicus en een innemend mens, die veel voor de doorwerking van onze beginselen heeft gedaan. Na een langdurig ziekbed werd hij van ons weggenomen.

Ook de heer C. SMEENK ontviel ons. In tegenstelling echter tot de heer Van Eysden, mocht de heer Smeenk een hoge leeftijd bereiken. Hij was gedurende zijn leven een strijder voor sociale rechtvaardigheid, een slagvaardig politicus en een goed publicist en historicus op sociaal-politiek gebied. Hij diende de partij o.a. gedurende een aantal jaren in de Tweede Kamer en in de gemeenteraad van Arnhem.

De heer F. P. VERMEULEN uit IJmuiden was het oudste lid van het Partijconvent. Vrijwel zijn gehele leven is hij opgekomen voor de Anti-Revolutionaire beginselen en jarenlang had hij zitting in bestuurlijke organen van onze partij. In de oorlogsjaren was hij zeer actief in het verzet tegen het nationaal-socialisme. Hij bereikte de leeftijd van 94 jaar.

Slechts enkele weken geleden overleed de heer D. GRIFFIOEN te Baambrugge, die met name in de provincie Utrecht grote bekendheid genoot. Hij was lid van de Provinciale Staten en bekleedde verschillende functies in de agrarische sector, met name in de organisatie van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond. Hij was een vraagstuk voor vele boeren in de provincie Utrecht. Na een zeer korte ziekte overleed hij.

De vergadering van het Convent herdacht hen door het in acht nemen van een stilte.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Tweede Kamer

De strijd om de Bijlmermeer

Na een bijna driejarige onderbreking heeft de Tweede Kamer vorige week dinsdag de beraadslagingen inzake het wetsontwerp 5146 hervat.

De destijds aanvaarde motie-Scheps behelsde een verzoek aan de Minister om een en ander nader te overwegen. Bij dat overwegen werd voornamelijk gedacht aan de toevoeging van de Bijlmermeer aan Amsterdam.

De Minister handhaafde zijn aanvankelijk standpunt, n.l. de vorming van een zelfstandige gemeente Bijlmermeer, aldus vormgevend aan het stelsel van de grote stad met randgemeenten.

De indiening van het amendement-Scheps (P.v.d.A.) doorkruiste deze gedachtegang, doordat een aanzienlijk deel van de Bijlmermeer onmiddellijk bij Amsterdam werd gevoegd en verder aldus de Toelichting de kwestie van de randgemeenten „aan bewust te leiden ontwikkeling over te laten, de weg naar de sterke randgemeente wordt niet afgesloten, maar eerst recht geplaveid met weluitgezochte stenen”.

Het werd allengs duidelijk, dat de strijd zou gaan over het ene punt: de Bijlmermeer al of niet bij Amsterdam.

Het werd duidelijk, dat de kansen voor het wetsontwerp van enkele stemmen zouden afhangen en dat de kans groot was, dat Minister Toxopeus minstens schorsing van de beraadslagingen zou vragen bij een eventuele verwerping van het ontwerp.

Dat zou om de woningnood in Amsterdam met zijn enorm krottenprobleem een trieste zaak zijn.

Totdat... kort voor de bewuste dinsdag een amendement-Elfferich (A.R.) bekend werd, waarin in art. 39 werd voorgeschreven samenwerking tussen Amsterdam en de nieuwe gemeente Bijlmermeer inzake de volkshuisvesting, de verdeling van woonruimte en het vestigen van bedrijven.

Naast de handtekening van de indener verkreeg het die der V.V.D., C.H. en A.R.-fractievoorzitters, alsmede van twee K.V.P.-ers, te weten de heren Albering en Van Helvoort.

De bedoeling was duidelijk, n.l. een zodanige versterking van het bewuste artikel 39, dat de continuïteit van de Amsterdamse woningbouw werd gewaarborgd, terwijl het voor de hoofdstad eveneens belangrijke punt van de verdeling van de woonruimte eveneens in de wettelijk opgelegde samenwerking werd opgenomen.

Zou het amendement-Elfferich een aantal voorstanders van de „Bijlmermeer bij Amsterdam” over de streep trekken ten gunste van het wetsontwerp, te meer omdat het amendement-Scheps bedenkelijke kanten had i.v.m. de desbetreffende wettelijke bepalingen?

Dat is de spanning geweest, welke bij de behandeling vrijwel tot het laatste toe bleef bewaard.

P. C. ELFFERICH

...vormen van samenwerking...

De behandeling zelf heeft weinig nieuws opgeleverd, de P.v.d.A.-afgevaardigde Scheps hield een gloedvol betoog ten gunste van Amsterdam en wilde niets weten van het amendement-Elfferich en de daarin gevatte dwang tot samenwerken. De heer Scheps gelooft daarin niet en vergeleek de beide gemeenten met een mug en een olifant. Hij zag in zijn verbeelding de olifant de poot een keer verkeerd neerzetten en... weg mug!!

De heer Elfferich daarentegen was van oordeel, dat de nood van de Amsterdamse agglomeratie om een oplossing vraagt, welke, ontdaan van de emotie van de laatste tijd, betekent, hoe wordt de woningbouw t.b.v. Amsterdam zo goed mogelijk bevorderd en kunnen de problemen worden opgelost. Evenals de heer Scheps betrok de heer Elfferich de onlangs bekend geworden gesprekken over de instelling van een bovengemeentelijk orgaan in zijn beschouwingen. Spreker liet duidelijk blijken het te betreuren, dat men daarmee niet verder was gekomen:

„Het is n.l. de hoogste tijd, dat er met vaste hand wordt ingegrepen en dat wij via wetgeving de koers gaan uitzetten om bovengenoemde taken, ook op langere termijn gezien, naar behoren te kunnen vervullen. Daarbij en daarvoor

zullen zo nodig wel heilige huisjes moeten worden afgebroken. Wij zullen als volk — en voorzover ook geroepen als bestuurders — meer gemeenschappelijk en meer in vormen van samenwerking moeten gaan denken en gaan werken. Dit vind ik belangrijk. Ik heb het gevoel, dat het begrip daarvoor groeiende is, al gaat dit moeizaam en misschien naar velen van ons oordelen te langzaam. Toch wil ik tegen deze achtergrond het voor ons liggende wetsontwerp beoordelen.”

Verder in zijn betoog wees de A.R.-afgevaardigde erop, dat het amendement-Scheps geen oplossing is, omdat het de positie zowel van Diemen als die van Ouder-Amstel voor de toekomst onduidelijk maakt, afgaande van de bezwaren van wettelijke aard. Algehele steun van A.R.-zijde mocht echter niet worden verwacht, er werd n.l. gesproken op dit punt „namens de overgrote meerderheid van mijn fractie”.

Sprekende over het ingediende amendement werd medegedeeld, dat „op geen enkele wijze de voortzetting van het beraad over een bovengemeentelijk orgaan voor de voeten werd gelopen.”

Nadat verscheidene afgevaardigden het woord hadden gevoerd met wisselende gedachten over het voor en tegen van het wetsontwerp, bleek, dat de overgrote meerderheid van A.R., C.H. en V.V.D. zowel het wetsontwerp als het amendement-Elfferich zouden steunen. Bij de K.V.P. lag de zaak verdeeld, terwijl van de kleinere

MINISTER TOXOPEUS

...zoeken naar houdbare oplossing...

fracties het merendeel ditmaal de zijde van de Regering koos.

De P.v.d.A. stond en bloc achter het amendement-Scheps.

— 0 —

Zo begon Minister Toxopeus de verdediging van zijn wetsontwerp.

Een ontwerp, dat langzamerhand meer het karakter had gekregen van een voor Toxopeus en tegen Van Hall of andersom.

Gelukkig kan gezegd worden, dat de behandeling in de Kamer daaronder nauwelijks geleden heeft. Het vraagstuk van de grote stad en de problemen, welke deze in de tegenwoordig tijd heeft, kwamen wel degelijk uit de verf en hadden — zij het ieder op eigen wijs — de aandacht van de verschillende sprekers.

— 0 —

De Minister toonde nog weer eens uitvoerig aan, dat Amsterdam toch echt met Weesperkarspel samen nu reeds bezig was met opspuiten en dat de uitbreidingsplannen werden voorbereid enz. enz. In 1966 zal de grond bouwrijp zijn. Hij bestreed de opvattingen van de heer Scheps en handhaafde zijn voorkeur voor de randgemeente.

Over zijn amendement kreeg de heer Scheps het volgende te horen:

„Ik vind het amendement-Scheps, afgezien van het feit, dat het lijnrecht ingaat tegen de strekking van de wet,

Balans

1. De Kamermeerderheid spreekt zich uit voor een versmald gedeelte van de Bijlmermeer bij Amsterdam.
2. De Minister vraagt schorsing van de behandeling van het wetsontwerp.
3. Het Kabinet beraadt zich.
4. De Kamer wacht af.
5. De woningbouw voor het onderhavige gebied houdt: „pas op de plaats”.

. en nu?

De heer Elfferich zei aan het slot van zijn betoog, dat „de belangen van de mens in het betrokken gebied moeten uitgaan boven de strijd om de bestuursvorm.”

Mogen deze woorden ook nu richtinggevend zijn voor de beslissingen welke — snel — moeten worden genomen.

bepaald een heel verkeerde weg om te volgen. Ik wil dit graag in de Kamer met nadruk stellen: een heel verkeerde weg. Het is een slechte... neen, het is niet eens een oplossing; het geeft alleen de mogelijkheid om op een bepaald gebied in een enclave 20.000 huizen te bouwen en er nooit een geheel van te maken.”

Een van de V.V.D.-afgevaardigde, de heer Visser, had gevraagd, wat doet de Minister als het amendement-Scheps wordt aanvaard?

Het antwoord luidde:

„Ik heb het meermalen gezegd. Ik zou het wetsontwerp terugnemen; ik zou schorsing van de beraadslaging moeten vragen en ik zou mij er tegen over moeten beraden wat mij te doen stond. Daarbij mag ik het aspect van de volkswoningbouw niet vergeten. Er is dus een belangrijke zaak aan de orde. Het zou ongetwijfeld tot vertraging leiden, waartegen mijnerzijds en van de kant van mijn ambtgenoot van Volkshuisvesting eminent groot bezwaar zou kunnen komen te bestaan.”

De heer Scheps (P.v.d.A.): Dat is meer een argument van macht dan van redelijk overleg. Dat getuigt niet van democratie.

Minister Toxopeus: Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof niet, dat de geachte afgevaardigde mij dat mag verwijten. Dat is niet het geval. Als ik schorsing van de beraadslaging vroeg, zou ik mij ernstig beraden op de vraag, wat ik zou kunnen en moeten doen om toch tot een houdbare oplossing te geraken.”

— 0 —

De replieken konden nauwelijks nieuwe gezichtspunten opleveren, zij het dat de heer Visser (V.V.D.) kwam verklaren, dat hij toch tegen het amendement-Scheps zou stemmen en mevr. Van Someren-Downer (V.V.D.) dat zij het niet helpen kon, maar vóór het amendement-Scheps zou stemmen. Er werd echter bij verteld dat het met liberalisme niets te maken had. De Minister was niet beter, de mevrouw niet minder liberaal.

En toen kon het gebeuren...

Uitslag: Amendement-Scheps aanvaard met 74 stemmen voor en 67 stemmen tegen

Minister Toxopeus: M. de V. ik moge u verzoeken de verdere behandeling van het wetsontwerp te schorsen.

De vergadering wordt te 0.53 uur gesloten.

Twee amendementen

Amendement-Scheps (P.v.d.A.): Hef Weesperkarspel op, laat Diemen en Ouder-Amstel bestaan en voeg een aldus versmalde Bijlmermeer toe aan Amsterdam.

Amendement-Elfferich (A.R.): Aanvaardt het wetsontwerp, d.w.z. een nieuwe randgemeente Bijlmermeer (inclusief Diemen en Ouder-Amstel), maar schrijft dwingend een samenwerking voor op de punten volkshuisvesting, woonruimteverdeling en vestiging van bedrijven. Een en ander binnen zes maanden na de datum van herindeling.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T. HUIZENGA

STADSKANAAL — TELEFOON 05990 — 2004

Johnson kreeg het vertrouwen

• Vervolg van pag. 2

feller, de gouverneur van New York — zich in de tijd van de voorverkiezingen niet zo op de vlakke zou hebben gehouden, zou de uitslag van de dinsdag gehouden presidentsverkiezingen een geheel andere zijn geweest. En in dat verband zijn de stemmenaantallen interessante gegevens.

TOEKOMST

Of de toekomst van de Republikeinse partij thans op het spel staat, moet nog worden afgewacht. Op het ogenblik dat wij deze regels schrijven bestaat de mogelijkheid dat een felle strijd zal oplaaien tussen de extreem-conservatieve en de gematigde elementen in de partij. Aangenomen wordt, dat de aanhangers van Goldwater geen betekenis zullen hechten aan het aantal kiesmannen dat president Johnson achter zich heeft gekregen, maar dat zij zullen wijzen op de meer dan 25 miljoen (voorzover thans bekend is) stemmen, die op de senator uit Arizona werden uitgebracht. Verwacht wordt, dat zij zich fel zullen verzetten tegen elke poging de macht in de partij opnieuw in handen te spelen van de gematigde en progressieve elementen.

Wellicht kan dit ook worden afgeleid uit de woorden van de leider van de verkiezingscampagne van Goldwater: „Het ziet er niet naar uit, dat wij deze eerste ronde gaan winnen. Wij zullen vier jaar moeten wachten, maar wij zullen deze regering daar krijgen, waar

zij thuishoort”. Zoals bekend heeft Goldwater zijn aanhangers alle sleutelposities in het partijbestuur in handen gespeeld, toen hij in juli d. Republikeinse partij in zijn greep kreeg.

EIGEN MANDAAT

President Johnson, die zich in het afgelopen jaar voornamelijk heeft beijverd om het door John F. Kennedy begonnen werk voort te zetten, heeft nu zelf een duidelijk mandaat gekregen van het Amerikaanse volk. Daar doet het feit, dat miljoenen hem gekozen hebben „omdat hij altijd nog beter is dan Goldwater”, niets aan af. Alle mensen die op hem gestemd hebben deden dat omdat zij vertrouwen in hem stelden. Nu de verkiezingen achter de rug zijn en Johnson zich kan gaan wijden aan vele zaken, die noodzakelijkerwijs op behandeling moesten wachten, breekt een periode van grote politieke activiteit aan. Ook in de belangrijkste landen van de wereld heeft men in afwachting van de verkiezingen in de Verenigde Staten in vele opzichten een afwachterende houding aangenomen, omdat vrijwel overal toch rekening gehouden werd met de mogelijkheid, dat de uitslag anders zou uitvallen, dan over het algemeen werd gehoopt.

Zo was het in de Sowjetunie, in West-Duitsland en blijkens de talrijke verheugde reacties ook in landen als India, Maleisië en vele andere. Hoe generaal De Gaulle op de overwinning

van Johnson zal reageren, zal wellicht ook spoedig duidelijk worden.

HERWAARDERING

Het ligt voor de hand, dat president Johnson, nu hij in alle opzichten de handen vrij heeft en hij zich ook niet meer moreel gebonden behoeft te gevoelen aan het mandaat van zijn voorganger, de situatie in de wereld aan een herwaardering zal gaan onderwerpen. Naar mag worden aangenomen, zal dit in de eerste plaats het geval zijn met betrekking tot de relaties binnen het Atlantische bondsgenootschap, waar in het afgelopen jaar weinig of niets aan kon worden gedaan. De verhouding tussen Frankrijk enerzijds en de Verenigde Staten, Engeland en niet te vergeten de Westduitse Bondsrepubliek, zijn er de laatste tijd niet beter op geworden en ook tussen Britten en Amerikanen bestaat in enkele belangrijke opzichten verschil van mening — met name over de wenselijkheid van de door de Verenigde Staten en West-Duitsland naar voren gebrachte voorstellen betreffende een multilaterale kernmacht.

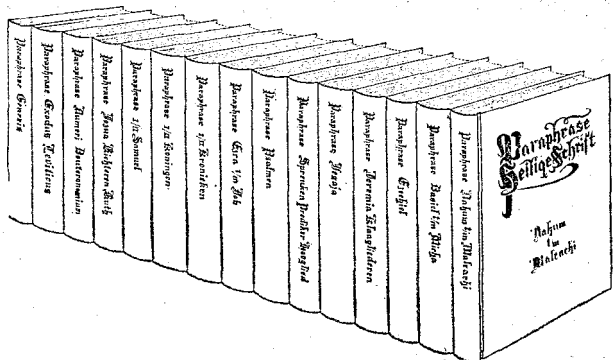
Men zal zich herinneren, dat de wrijving tussen Frankrijk enerzijds en de Verenigde Staten en West-Duitsland anderzijds ook veel te maken heeft met dit multilaterale kernmachtplan. En het is wellicht niet uitgesloten, dat Johnson meer dan tot dusver bereid zal zijn, om dit plan nog eens aan alle kanten te bekijken, als het goed is samen met zijn westelijke bondgenoten.

PROBLEMEN

Er liggen echter ook nog andere belangrijke taken op Johnson te wachten. De betrekkingen tussen de Verenigde Staten en de landen van Latijns-Amerika moeten langzamerhand ook weer aan een heroriëntatie worden onderworpen. De Afrikaanse problemen, die van tijd tot tijd de wereldvrede in gevaar dreigen te brengen (met name het Kongolese vraagstuk) vraagt zijn aandacht. En in Zuidoost-Azië zijn de ontwikkelingen van dien aard, dat in de komende weken en maanden wellicht belangrijke besluiten van de zijde van het Witte Huis verwacht mogen worden. Door dit alles heen speelt de persoonswisseling in het Kremlin en het mysterie, waardoor dit alles nog steeds is omgeven. Een vraag van de eerste orde is, welke houding het nieuwe bewind zal aannemen ten opzichte van communistisch China. Wanneer werkelijk toenadering zal worden gezocht (hetgeen men zou kunnen opmaken uit de uitnodiging aan Peking zich te laten vertegenwoordigen bij de herdenking van de revolutie in Moskou) dan kan zulks van invloed zijn op het gedrag van de Chinese communisten en hun handlangers in Noord-Vietnam.

Zolang Chroesjtsjef nog aan het bewind was mocht worden aangenomen, dat de Chinezen alleen zouden staan, als zij aan een avontuur zouden beginnen. Nu moet dat maar weer worden afgewacht. Dit is een van de vele problemen, waarvoor Johnson zich geplaatst ziet. Van hem is echter bekend, dat hij het bij de vervulling van zijn gewichtige taak niet in eigen kracht zoekt, maar bij Hem, Die de hele wereld in Zijn hand heeft. En dat is een geruststellende gedachte. db

IS DE BIJBEL VOOR U EEN OPEN BOEK?

Vindt u de Bijbel geen moeilijk boek? Het is waar: de kern van Gods boodschap is volkomen duidelijk, maar toch zijn er vele bijbelgedeelten die altijd enigszins duister blijven. Hoeveel teksten treffen wij niet aan, ook in bekende hoofdstukken, waarvan wij de bedoeling nooit begrepen hebben? Deze verborgen schatten in de Bijbel kunnen aan het licht gebracht worden door een "sleutel" ter verklaring te hanteren. Zo'n "bijbelsleutel" is de serie

Paraphrase Heilige Schrift

Compleet in 23 fraai gebonden delen

(waarvan U hiernaast het Oude Testament ziet afgebeeld).

De
BIJBELVERKLARING
VOOR HET GEZIN!

Door haar unieke „omschrijvingsmethode” — de bijbeltekst is zodanig weergegeven dat de verklaring er meteen in verwerkt is — biedt de Paraphrase H. Schrift het grote voordeel dat u onafgebroken kunt doorlezen. Dus geen hinderlijke onderbrekingen of toelichtingen tussen de tekst: voor een goed verstaan van het geheel een belangrijk winstpunt. Deze opzet maakt de Paraphrase H. Schrift tot de meest praktische bijbelverklaring voor persoonlijk en verenigingsgebruik, maar ook voor het gezin, met name bij de Schriftlezing aan tafel.

ENTHOUSIASTE
AANBEVELING!

Door haar vele goede kwaliteiten is de vraag naar deze serie steeds groot. Enthousiast zijn ook de aanbevelingen, waarvan wij er slechts één kunnen citeren, maar dan wel van zeer bevoegde zijde: „Laat wie enigszins kan, deze boeken aanschaffen. Ze zijn goud waard.” (Prof. Dr. G. Brillenburg Wurth)

REEDS VOOR f 5.—
PER MAAND
IN UW BEZIT!

En de prijs zal wel voor niemand onoverkomelijke bezwaren opleveren, want reeds voor tenminste f 5.— per maand komt u in het bezit van deze bijzondere serie. Het complete Oude Testament in 15 delen kost f 115.— en het complete Nieuwe Testament in 8 delen f 60.—.

PROFITEER VAN
DEZE UNIEKE
AANBIEDING

! Onthoud uzelf en uw gezin deze voortreffelijke bijbelverklaring niet!

Zend nog vandaag (als drukwerk in open envelop) de bestelbon aan uw boekhandelaar of aan de uitgever

**T. WEVER
FRANEKER**

Postbus 13

Ondergetekende bestelt bij * UITGEVERIJ T. WEVER, FRANEKER
BOEKHANDEL:

van de PARAPHRASE HEILIGE SCHRIFT

- a. de complete serie in 23 delen voor f 175.— en betaalt in maandelijkse termijnen van f 10.—.*
b. de complete serie als boven, maar wenst eerst te ontvangen het Nieuwe Testament in 8 delen voor f 60.— en betaalt in maandelijkse termijnen van f 5.—. Na 12 maanden wenst hij te ontvangen het Oude Testament in 15 delen voor f 115.— en betaalt deze serie eveneens in maandelijkse termijnen van f 5.—.*
c. het Oude Testament in 15 delen voor f 115.— en betaalt in maandelijkse termijnen van f 5.—.*
d. het Nieuwe Testament in 8 delen voor f 60.— en betaalt in maandelijkse termijnen van f 5.—.*

HANDTEKENING:

NAAM:

ADRES:

* Doorhalen wat niet gewenst wordt.

BESTELBON

N.G.

**UIT ONZE BOUW-
EN AANNEMERS-
WERELD**

**HOUTHANDEL EN
KISTENFABRIEK**

Meilink N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 - Tel. 05457 - 561
ZUTPHEN - Marsweg 19 - Tel. 06750 - 3748
Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S
fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 230

OUDERKERK AAN DE IJSSEL

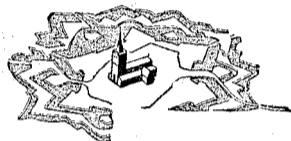
Ronde en ovale tafelfranden - Gebogen regels
voor stoelen en fauteuils - Armleggers,
Kappen - Regels - Stijlen enz. enz.

N.V. Gebr. Salverda

Aannemersbedrijf

SPECIAAL:

het stellen en monteren van kapspanten.
T HARDE (GLD.) — TEL. 05255 - 253

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

**N.V. AANNEMINGS- EN
BOUWBEDRIJF**

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

Voskamp en Vrijland

Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30
's-GRAVENZANDE

Leveranciers van
afrastringspalen, piketten,
steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen,
Ook gecreosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

Dorpsstraat 193 - Beekbergen
Telefoon 06766 - 397

BETONFABRIEK

DEN BOER

Nieuw-Lekkerland - Zuid Holland

Opggericht 1883

Firma A. v. d. Meer & Zoon aannemersbedrijf

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD
Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
HONSELERSDIJK

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

SINGEL 350, TEL. 33422 - 62891, AMSTERDAM

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(43)

Stanton zei dat het werk van Eckert haast had en niet kon worden uitgesteld. Overigens verkeerde het volk in een oproerige en bandeloze toestand nu er een eind was gekomen aan een lange verbitterde oorlog, en de president zou er verstandig aan doen zich niet in het openbaar te vertonen in deze dagen. De minister van Oorlog ried hem nogmaals sterk af naar het theater te gaan.

„Wel”, zei Lincoln, „dan zal ik iemand anders met me mee moeten nemen, maar ik had toch het liefst majoor Eckert gehad, want ik heb hem eens een ijzeren pook zien krombuigen met zijn handen.”

Toen ze het departement hadden verlaten en op de terugweg waren naar het Witte Huis liep Crook weer naast de president. De lijfwacht merkte dat de dronken feestvierders waren verdwenen. Lincoln begon te praten over zijn bezoek aan het theater. Hij wist dat Crook had gehoord wat Stanton tegen hem had gezegd.

„Er is bekendgemaakt dat we vanavond komen en ik kan de mensen niet teleurstellen. Anders zou ik heus niet gaan.” Ze liepen langzaam door. „Ik heb geen zin om te gaan.”

In het Witte Huis zat Congreslid Samuel Shellabarger uit Ohio te wachten. Hij kwam vragen of een van zijn vrienden een functie kon krijgen in de staf van het leger der Verenigde Staten Lincoln zei, dat dit verzoek hem deed herinneren aan een gebeurtenis uit zijn jeugd. Een vrouw in de buurt maakte hemden. Een Ier bestelde een hemd bij haar. Zij naaide het, waste het en liet het naar hem toe brengen. Toen hij het hemd wilde aantrekken ontdekte hij dat het hële hemd was gesteven inplaats van alleen maar de kraag, en hij zond het terug met de boodschap dat hij geen hemd wilde hebben dat alleen maar bestond uit een kraag. „De fout met u, beste Shellabarger, is dat u een leger wilt hebben dat alleen maar staf en geen leger is.”

De jonge David Herold had haast. Hij had gedacht Booth te kunnen aantreffen in Taltavul's bar of in Ford's Theatre en toen hij hem daar niet kon vinden liep hij bijna hollend naar Naylor's stal in E Street, schuin tegenover Grover's Theatre. Booth was er juist vandaan gegaan en was nu op weg naar Ford's Theatre.

Bij Naylor vroeg David om het paard dat hij vroeger al eens had gehuurd. De stalbaas, John Fletcher, was een Ier die dacht dat iedereen hem een „groentje” vond en hem voor de gek probeerde te houden.

„Niet langer dan tot acht uur”, zei Fletcher.

„Hoeveel kost me dat?” vroeg Herold.

„Vijf dollar per avond.”

„Ik heb gehoord dat het vier dollar was.”

„Vijf.”

„Goed dan. Geef me die schimmel.”

„Ik heb een ander goed paard voor u.”

„Nee, Ik wil die schimmel hebben. Dezelfde als de vorige keer.”

Fletcher haalde de schimmel en leidde haar naar de deur van de stal. Hij nam een zadel, maar David vond het niet goed genoeg. Fletcher haalde een ander zadel, maar de jongen had iets aan te merken op de stijgbeugels. Hij wilde een plat Engels zadel hebben en open metalen stijgbeugels. Hij wilde ook een bit met dubbele teugels hebben. Hij steeg in het zadel en vroeg hoe lang hij weg kon blijven.

„Niet langer dan tot acht uur”, zei Fletcher. „Negen uur op z'n laatst.”

Fletcher stond in de deuropening en stopte zijn pijp. Hij mocht die jongen niet erg. Hij vertrouwde eigenlijk geen enkele jongen. Hoe dikwijls hadden zelfs de besten van hen niet zijn paarden gestolen, zelfs wanneer ze een borgsom hadden achtergelaten. Of als ze het paard te lang hadden behouden leverden ze het af in een andere stal en dan kon Fletcher 's morgens vroeg alle stallen van de stad afgaan om zijn verdwenen paard op te sporen. Nou, hij zou op de jongen blijven wachten tot uiterlijk negen uur, maar dan zou hij hem gaan opzoeken.

Booth bleef staan voor de ingang van Ford's Theatre, waar hij Maddox, de toneelspeler ontmoette. Zittend op zijn paard maakte Booth een praatje met hem, terwijl Maddox het dier over de manen streek. Plotseling brak Booth het gesprek af en zei: „Zie je niet wat een mooi paard ik heb? Moet je eens opletten. Ze kan rennen als een kat.” Hij gaf zijn schimmel de sporen en in een oogwenk was hij verdwenen in de richting van de Avenue.

5 UUR

De president van de Verenigde Staten kwam de hoofdingang van het Witte Huis uit, samen met mrs. Lincoln. Hij keek eens naar de lucht en knoopte zijn jas dicht. Ze

gebruikten een open vierwielige kales. De koetsier hielp mrs. Lincoln bij het instappen en terwijl de president haar volgde zei ze: „Wil je soms dat er iemand met ons meegaat?” Dezelfde vraag had ze hem al eerder op de dag gesteld.

De president stapte de wagen in zonder hulp; hij nam plaats aan haar zijde en stopte een deken om hen heen.

„Nee”, zei hij met een hoffelijke blik, „ik wil dat we vandaag alleen met z'n tweetjes gaan rijden.” Hij knikte naar Francis Burns, de koetsier, en het blinkende rijtuig rolde de oprijlbaan uit. Twee cavaleristen sloten zich achter de wagen aan, maar de president keek niet om.

Tijdens deze rijtoer was de president in een zeldzaam goede stemming en voorbijgangers konden het gelach van mrs. Lincoln duidelijk horen. Het klonk echt en hartelijk en de koetsier op de bok begon te glimlachen zonder te weten wat er nu zo grappig was. In een snelle draf reden ze door G Street. De president lichtte zijn hoge hoed als groepjes mensen op de trottoirs hem met hoerageroep begroetten. Daarna zwenkte de wagen New Jersey Avenue op, nog steeds in snelle vaart.

„Mijn lieve man”, zei mrs. Lincoln, „je maakt me bijna bang met je vrolijkheid.”

„Ja”, zei hij, „ik ben blij, en ik heb er ook reden voor.” Hij werd opeens ernstig. „Moeder, ik geloof dat de oorlog vandaag is afgelopen.” Hij klopte haar zachtjes op de hand, alsof hij haar wilde inprenten wat hij ging zeggen. „We moeten voortaan allebei weer vrolijk zijn. Door de oorlog en het verlies van onze Willie zijn we erg ongelukkig geweest.

Mrs. Lincoln lachte niet meer. De dood van haar Willie had diepere wonden geslagen dan de oorlog. Eventjes zaten ze allebei stil voor zich uit te kijken. De zwarte paarden draafden alsof ze nooit moe werden en toen ze het Capitool passeerden zagen ze de marcherende troepen, de kaders van ontmoedigde gevangenen, het einde van iets dat lange tijd een deel van hun leven was geweest. De stad kwam weer op adem. De mensen waren opgewekt, zorgeloos en uitgelaten en vierden feest. Iedereen was aangestoken door de bijdschap.

De president, die zelden over zijn eigen toekomst sprak, vertelde aan mrs. Lincoln dat hij een begin wilde maken met de wederopbouw van het Zuiden, zijn ambtsperiode afmaken en daarna misschien met zijn gezin een reis maken naar Europa. Hij zou dat erg graag willen, zei hij. Daarna zou hij weer terugkeren naar Springfield in Illinois en misschien zijn advocatenpraktijk weer opnemen. Hij sprak opgewekt en levendig, half tegen zichzelf, half tegen haar. Het zou fijn zijn, vond hij, als ze nog eens een prairiefarm bij de Sangamon konden kopen.

Zijn opgewektheid was zo opvallend, dat mrs. Lincoln zich werkelijk ongerust maakte. Hij scheen haar gedachten te raden toen het rijtuig de marinewerf naderde.

„Nog nooit in mijn leven heb ik me zo gelukkig gevoeld”, zei hij. Het was een van de eenvoudigste en ondubbelzinnigste uitlatingen die men ooit van hem had gehoord, en hij was erom bekend.

En zij, een hysterica die werd gepijnigd door bange voor-gevoelens, zei: „Herinner je je niet dat je in precies dezelfde stemming was vlak voordat onze jongen stierf?”

Bij de marinewerf stapte de president uit om de benen te strekken en hij liet zich ertoe overhalen om een korte wandeling te maken over het dek van het oorlogsschip „Montauk”. Daarna stapte hij weer in zijn rijtuig, knikte naar Burns, de koetsier, en ze aanvaardden de terugtocht.

Booth reed stapvoets over de Avenue. Hij wuifde naar vrienden, lichte nu en dan zijn hoed en vervolgde zijn weg naar Fourteenth Street, waar hij de toneelspeler John Matthews ontmoette. Matthews was de man die had geweigerd deel te nemen aan het komplot en van wie Wilkes had gezegd: „Hij is een lafaard en is niet waard verder te leven.” Nu hield hij zijn paard in en boog zich glimlachend voorover om Matthews de hand te drukken.

Booth sprong van zijn paard en sloeg het stof van zijn kleren. Ze spraken over toneelstukken en engagementen. Matthews vond het prettig dat men kon zien dat hij op vertrouwelijke voet verkeerde met Booth; hij besloot om niet te beginnen over de kwestie van het belachelijke komplot waarover Booth destijds met hem had gesproken.

Booth wild hem iets vragen — niets bijzonders eigenlijk. Zou zijn vriend John morgen een brief voor hem willen afgeven? Hij haalde de brief uit zijn zak. Het was maar een korte mededeling aan de uitgever van „The National Intelligencer”, en hij had het zelf wel kunnen doen als hij niet van plan was geweest om morgen de stad uit te zijn. Wilde Matthews het doen? Natuurlijk. Mathews wilde het met genoegen doen, hij kon het nu meteen wel doen als dat nodig was.

(wordt vervolgd)

Bouwbedrijf

Jac. van der Niet

Nieuwbouw en onderhoudswerken

ORANJEWEG 6 - TELEFOON 01719 - 2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Telefoon 24487 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - oprappers

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)

Telefoon (01860) - 2050

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN

IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor: 2580 - Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

• Theologische studie

Nu een halve eeuw geleden, in de herfst van 1914, werd op twee kerkelijke vergaderingen, beide in Den Haag gehouden, gehandeld over de theologische studie. Eerst op die van de Algemene Synode van de Ned. Hervormde Kerk. Daar kwam een voorstel aan de orde van prof. Van Veen, om degenen, die aan de Vrije Universiteit waren geslaagd voor het kandidaatsexamen in de theologie, op dezelfde wijze te behandelen als zij, die aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam kandidaat in de theologie waren geworden. In het laatste geval werd nl. dat examen als een voldoende bewijs van wetenschappelijke theologische vorming aanvaard, maar een kandidaat van de V.U. zou te horen krijgen: uw papier zegt ons officieel niets.

Prof. Van Veen vond, dat het moest worden gelijke monniken, gelijke kappen. Het voorstel werd met één stem meerderheid verworpen.

Een der voorstemmers heeft in de kerkelijke pers duidelijk uit de doeken gedaan, dat daarbij door niemand was betoogd, dat de theologische opleiding aan de V.U. minder wetenschappelijk gehalte had dan andere opleidingen, die wel werden erkend. Alle bezwaren gingen tegen de V.U. zelve, die „tegen onze kerk is opgericht”, die „van een andere geest is dan de Ned. Hervormde Kerk enz.”

Een paar weken later vergaderde in Den Haag de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Daar kwam het promotierecht van Kampen aan de orde. Prof. Lindeboom van Kampen pleitte er vurig voor. Maar prof. H. Bavinck was er vierkant tegen en diende een voorstel in, om het promotierecht niet te verlenen. Wat anders nooit gebeurde, had nu plaats. Dr. Kuyper verscheen ter Synode. Hij nam zitting als pre-adviserend lid. Hij kon dat doen, omdat hij emeritus-hoogleraar was in de theologische faculteit van de Vrije Universiteit. En nadat hij zitting had genomen, vroeg hij en verkreeg hij het woord. De kerk, waarin de Synode bijeen was, was stampvol. De zittingen der Synode hebben in het openbaar plaats. Onder ademloze stilte hield dr. Kuyper een rede, waarin hij op historische en kerkrechtelijke gronden betoogde, dat het promotierecht niet kon en mocht worden verleend.

Een bemiddelingsvoorstel van prof. Bouwman, om de beslissing uit te stellen, werd verworpen. Daarna werd het voorstel van prof. Bavinck, om het promotierecht niet te verlenen, aangenomen met 34 tegen 14 stemmen. Tegenstemden de afgevaardigden van Groningen, Drente en Overijssel en twee van de afgevaardigden van Noord-Brabant en Limburg.

Technisch

Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL 01898 - 5157

Vraagt uw bakker naar

**TARVO-
BROOD**

Uw bakker
Uw dokter

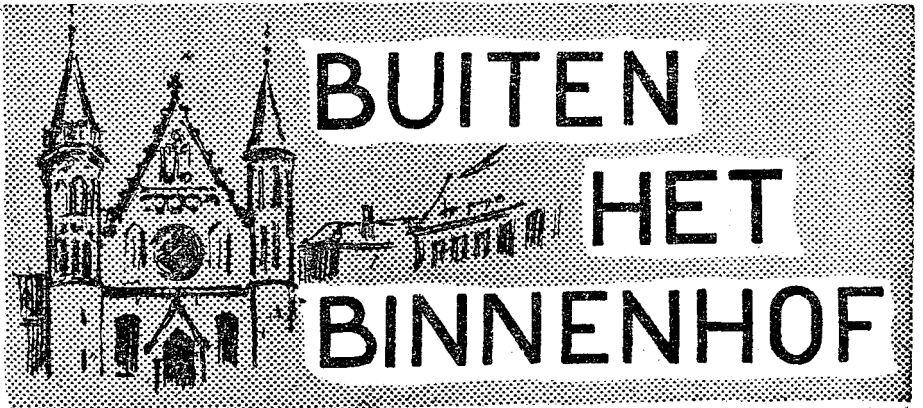
WIJ voelden ons niet geheel buiten het Binnenhof, toen wij zaterdag 31 oktober in het Utrechtse Esplanade zoveel Binnenhovelingen op het podium der ere zagen zitten. Het Partijconvent moge dan niet altijd een spectaculair karakter dragen (het beeld der vaderen is ons immers bekend en onze kransleggingen zijn niet van vandaag of morgen), als ge daar een parade van ARP-broeders aan uw verwonderend oog voorbij ziet gaan, dan slikt gij toch even iets weg.

Daar zat de vice-Minister-President mr. B. W. Biesheuvel, Minister van Landbouw en Visserij. Daar had kunnen zitten, ware hij niet verhindert te komen, de Minister van Verkeer en Waterstaat, mr. J. van Aartsen. Daar hadden zich onder ons gemengd Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. J. H. Grosheide, wiens jeugd uiterlijk hem meer het aanzien van een parlementaire werkstudent geeft — als wij dat met verschuldigde eerbied zo mogen zeggen — dan dat van een temmer van mammoeten. Daar zat Zijne Excellentie A. van Es, een van de Staatssecretarissen van Defensie. Misschien voor enkelen nog een onbekende. Bijna was hij door de voorzitter van het Convent, dr. W. P. Berghuis, uitgenodigd om het REM-eiland aan te vallen, doch zijn beslist nee-schudden heeft hem en ons van die zorg ontslagen. Daar was drs. J. A. Bakker, de Staatssecretaris van Economische Zaken. Daar zagen en spraken wij professor dr. J. Zijlstra en de heer J. Schipper, leden van de Eerste Kamer. Daar keken wij vol eerbied naar leden van de Tweede Kamer, Gedeputeerden, leden van Provinciale Staten, burgemeesters en wethouders. Van de laatsten mochten wij de Groningse E. van Ruiler de hand drukken, dezelfde hand, welke ons eens in dat hoge en gastvrije Noorden met rijst heeft gespijzigd.

Laten wij de dames niet vergeten, vooral niet de leden van het A.R. Vrouwencomité, waarvan ons de dames mevrouw dr. F. T. Diemer-Lindeboom (presidente), mevrouw C. M. Tonkens-Kaajan en mejuffrouw C. Hellema persoonlijk bekend zijn. Ja, wij mogen met recht zeggen dat wij met mevrouw Tonkens op school zijn geweest, in dat gezegend en gezellig oord, dat toen de Latijnse School was. Zij gaven aan de vergadering die fleur, welke door mannen niet zo gedragen wordt. Alleen, toen haar presentie aan de koffiemaaltijd moest worden opgedaald, bleek weer hoe klein dr. Kuyper het getal vrouwenzusters heeft gehouden. Daarom is misschien het beeld der moed' ren niet helemaal uit de verf of uit de klei gekomen. Bijna zouden wij, met een variant op het „zet meer liberalen naast Colijn” zeggen: „zet meer vrouwen naast Smallenbroek”.

Al terstond viel ons op dat de jongere generatie, zoals bijvoorbeeld, Minister Biesheuvel en Zijne Excellentie Van Es, de psalmen uit de oude berijming niet meer zo uit het hoofd zingen als de partijgenoten van weleer. De nog steeds actieve mr. Roosjen (meer bi' gezangen dan bij psalmen opgevoed) moest de vice-Minister-President het blad voorhouden, hetgeen natuurlijk een fraaie geste is en zelfs iets protocolairs heeft, doch het herinnert niet aan de dagen van ouds.

Maar komaan, nu de vergadering zelve. De rede van dr. Berghuis hebt gij of gehoord of gij hebt haar gelezen in de dagbladen. Zijn opmerking dat het politieke leven op het ogenblik wat mat is werd onderstreept door de ietwat matte toon, waarop zijn rede gebracht werd. Het tot tweemaal ingeschonken glas water

vermocht hier geen grazige weiden te scheppen. Laten wij echter niet vergeten dat wij het einde van het jaar naderen, als de vermoedheden zich meer doen gevoelen dan anders. Trouwens, de gehele vergadering vonden wij (wij kunnen alleen over de morgen schrijven) wat dor. Wij hebben flinkere Conventen ontmoet. Hoewel wij blij zijn dat het Televisiejournaal van zaterdagavond aan ons gezicht zoveel aandacht heeft besteed, vermochten wij toch de ware enthousiaste geest niet vinden. Nu staan de verkiezingen wel niet voor de deur en ook Minister Toxopeus heeft zijn portefeuille niet uit de binnenzak gehaald en op tafel gelegd, toch weten wij niet wie morgen wel voor de deur kan staan.

Er moet altijd iets blijven om je over op te winden, zei eens een vriend. Natuurlijk is dat ook betrekkelijk, maar zodra iets schijnt af te lopen, verliest men gauw de interesse.

Op één zaak willen wij de aandacht vestigen. Professor Zijlstra trad kleurrijk in het krijt voor de Doctor Abraham Kuyperstichting.

Die Doctor Abraham Kuyperstichting is het spuurwerk-laboratorium van onze partij. Misschien is dat niet genoegzaam bekend. Zoals de P.v.d.A. niet denkbaar is zonder de Dr. Wiardi Beckmansstichting, zo kan de ARP zonder Kuyperstraat 5 in Den Haag niet ademen.

Wij waren nog maar een kleuter in het verstand toen wij van het „miljoenplan” hoorden. Een miljoen! Daar was de tonne gouds voor de V.U. een klein bedrag bij. Op 13 april 1922 kon dr. Colijn de door de kleine luiden ingezamelde gelden overhandigen, waarbij hij zeide: „Ik kan verklaren in tegenwoordigheid van de alhier in vergadering bijeen zijnde Antirevolutionaire partij, dat, indien God mij het leven schenkt, ik door de Kuyperstichting hoop te dienen ons volk en het oude beginsel hoop uit te dragen, gelijk ons dat door dr. Kuyper, die bijna een halve eeuw ons leidde, is aangegeven. Ik leg deze belofte af met opheffing van de handen naar den Hemel, waarvan onze sterkte komen moet...”

Zo is de Kuyperstichting tot stand gekomen. Zij is nu in nood. Professor Zijlstra heeft het zaterdag duidelijk gezegd. De energiebron voor het Pro Religione et Libertate ligt ook in de Kuyperstraat. Indien die bron is uitgeput, zal het apparaat van de partij komen stil te staan. Ook al waren wij voor die waarschuwing alleen bijeen geweest, dan is het goed geweest de zusters en broeders te zien en moed te grijpen!

William Spaans

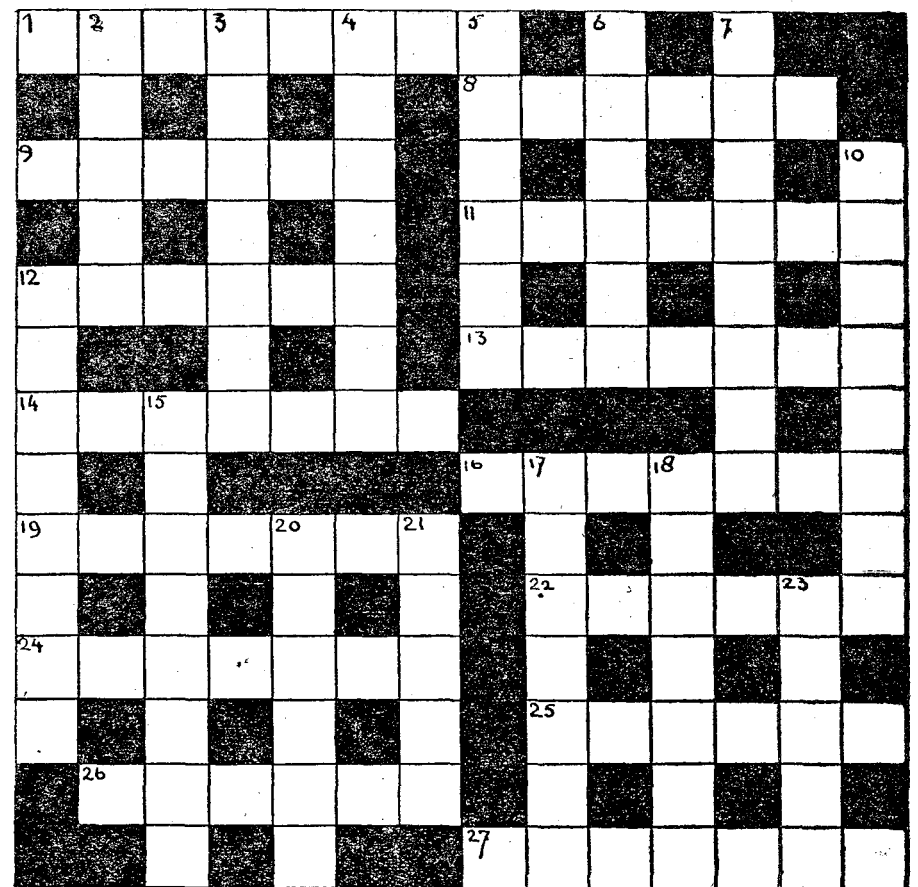
Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

Kryptogram

Horizontaal: 1. Onze gehele wetenschap is slechts dit; 8. een historisch boek over landverhuizers; 9. deze knecht zei, dat hij nergens heen geweest was; 11. Dorcas, hetgeen betekent gazelle; 12. „lichamelijke oefening”; 13. blind en aan de rol; 14. laat maar waaien; 16. deze man veroorzaakt veel wrijving; 19. brengt iemand aan 't huilen; 22. het bereiden van lof; 24. deze gemeententvanger van Corinthië werd (vermoedelijk) door Paulus naar Macedonië gezonden; 25. eerst krantenjongen, doch later dé man van de telegraaf; 26. koper vindt men hier...; 27. ... en daar zijn ze dan.

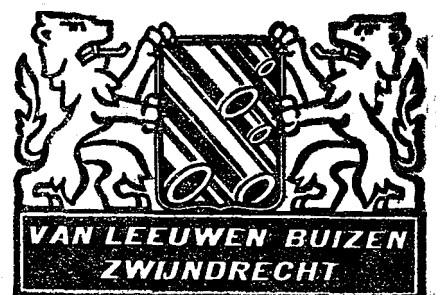
Vertikaal: 2. Nederlands meisje in Engelse bomen; 3. zij hebben geen nood; 4. voor een nietsnut uit Benjamin is deze profeet de vrouw van Aäron; 5. hij heeft evenals al zijn collega's zijn eigen letter; 6. vrouwen willen haar nog wel eens het oor lenen; 7. hier kun je gerust wonen; 10. dan zijn ze er niet; 12. soort goudverkoper, hij handelt in stilte; 15. 't dier in de oosterse wereld wordt hier als groente gegeten; 17. de mening van een part van het gehoor; 18. in het bekijken zit het controleren; 20. het blijft in wijs beleid bij elkaar; 21. hij slaat er in; 23. dik, lomp en traag in (Friese)vaart opgenomen is een lofspraak waard.

Oplossing vorige puzzel
Horizontaal: 1. Balak; 6. godin; 11. malaria; 13. koralen; 15. An; 16. kan-

delaar; 18. te; 19. aks; 21. vee; 22. keg; 23. Tito; 24. hinde; 26. elle; 27. SER; 28. lee; 29. Ede; 31. air; 32. romers; 34. nering; 36. oog; 37. Ned.; 38. optiek; 41. lastig; 44. pup; 45. ore; 46. alt; 47. zit; 49. Edom; 50. grens; 52. sire; 53. pet; 55. mes; 57. een; 58. er; 59. betekenen; 63. re; 64. rekenen; 66. notulen; 68. naken; 69. leken.

Vertikaal: Volgt uit Horizontaal, behalve: 4. Aram; 7. Oran; 54. gene; 56. bete.

Voorrecht om „leek” te zijn

A C H T E R P A G I N A

Wat is een spreker?
Wie is spreker?

Waarom is er een spreker?

Ziedaar een drietal merkwaardige vragen. Maar tevens vragen, welke zo waardig zijn om er bij stil te staan. Het is zelfs noodzakelijk om met betrekking tot deze vragen een goed antwoord te ontwikkelen. Zeker in het kader van een politieke partij. Zeer bepaald in een partij als de onze, waarin de vergadering, ja, het gesprek in het algemeen — zowel in kleinere kring als in groter verband — een belangrijke rol speelt.

De vergadering is uit de tijd! Een vergadering is een ouderwets verschijnsel! Dat zijn zo van die hedendaagse kreten voor het moderne oor.

Maar de moderne mens van vandaag, die echt wel dieper nadenkt dan onze eigentijdse kretenslakers wellicht denken, weet heus wel, dat een samenleving zonder gesprek geen „samenleving” meer zou zijn.

Natuurlijk, er worden nog wel ouderwetse vergaderingen gehouden. Dat is dan verkeerd en dat kan niet meer. Dat is ook helemaal niet erg. De vorm, het karakter van een „vergadering” is veranderd en zal weer opnieuw veranderen. Dat is een goede zaak.

Wat echter blijft, dat is: het gesprek. Het gesprek in zijn eigentijdse vorm in kringen, die men best met het ouderwetse woord vergadering kan blijven aanduiden.

En dan laten wij een spreker „opdraven”.

En nu wordt het van betekenis om een antwoord te gaan geven op de drie aan het begin van ons verhaal opgeworpen vragen.

Iemand die spreekt

Wat is een spreker?

Men zou kunnen zeggen: een spreker is een persoon, die bij aanwezigheid van een groep mensen het woord voert over één of meer onderwerpen, waaromtrent hij van mening is dat daarvoor belangstelling bij de aanwezigen bestaat, aangezien zij zich bij de groep toehoorders hebben geschaard.

Het is zo maar een definitie. Men kan er andere bedenken. Betere, meer-zeggende. In ieder geval vinden wij — onbescheiden als wij slechts zelden zijn — de onze geslaagder dan die uit de zogenaamde Koenen-Endepols: Spreker is iemand die spreekt, waaraan dan, gelukkig, ter completering nog wordt toegevoegd: inzonderheid: reddenaar in een vergadering.

Elck wat wils

MAAR dit nu terzijde,

Wij nodigen serieus een spreker uit op een vergadering om door hem inge-

licht te worden over een bepaald onderwerp. Of — en dat komt heel vaak voor — over een (van tevoren) onbepaald onderwerp. Wij leven tegenwoordig immers veelal bij de gratie, althans bij de gewoonte van de politieke rondblikken. Over tal van onderwerpen een hap en een snap, bevorderende dat elck wat wils ontvangt.

Men vraagt een spreker: Wilt u voor ons komen spreken? Spreker: ja, waarover moet het gaan? Antwoord: „wat had ú gedacht?” of — nog meer speelruimte latend —: „dat laten wij gaarne aan u over”, met in een gunstig geval nog deze nadere „verduidelijking”: „iets over de algemene politieke situatie”.

In dezelfde lijn als de rondblik-begeerte ligt de forum-rage.

Niet dat wij ergens iets tegen rondblikken of forum(for) hebben. Integendeel. Deze zijn goed en nuttig... op z'n tijd. Zoals het op z'n tijd ook wel eens erg goed en nuttig is om op een „bepaald” onderwerp eens wat dieper en minder oppevlakkig in te gaan.

Van korte duur

HOE dit allemaal zij, een spreker is iemand die tijdens een bijeenkomst wat zegt over één of meer onderwerpen. Hopenlijk is hij (zij) dan niet de enige of praktisch de enige (op een schuchtere vragensteller na) die wat zegt.

Stel immers: een samenkomst duurt 2 à 2½ uur. „De geachte spreker van hedenavond” voert ter inleiding 1½ à 2 uur het woord. Is dat als regel — wij formuleren voorzichtig — gewenst?

Somt wel, maar in het algemeen zal het beter zijn, wanneer men de spreker vraagt (betrekkelijk) kort te spreken, bijvoorbeeld een half uur of slechts een kwartier. Daarna kan zich dar een dis-

cussie onspinnen, waarbij zoveel mogelijk aanwezigen betrokken worden. Dan kunnen vragen worden gesteld, die bij de aanwezigen leven en kan daarop door de spreker nader worden ingegaan. Het is zelfs mogelijk de „spreker” te vragen helemaal geen „inleiding” te houden, maar allerlei problemen en discussiepunten, die spontaan ter sprake worden gebracht vanuit de vergadering, te beantwoorden. Men kan een dergelijke opzet van een bijeenkomst vooraf met de spreker regelen.

Mee-spreken

In het voorgaande heeft de vraag: „Waarom een spreker?” al een rol gespeeld. Hij is degene rond wie de discussie zich afspeelt, die de discussie op gang brengt, de problemen stelt, enige richting geeft aan het gesprek er — soms — de goede antwoorden op moeilijke vragen weet, althans zich nader verdiept heeft in bepaalde onderwerpen en daarover dus wat meer kan zeggen dan de doorsnee-aanwezige.

In verband met het hierna volgende hebben wij met opzet niet gesproken van een „deskundige”. Een deskundige behoeft een spreker toch echt niet altijd te zijn. Dat is zelfs in vele gevallen niet noodzakelijk. De spreker moet natuurlijk van een aantal dingen wat weten, en hij moet zijn gezonde verstand gebruiken.

Maar veel verder zouden wij niet willen gaan.

Het past ook niet bij ons aller houding, dat wij bepaald niet kritiekloos verhalen van deskundigen slikken. Al horen wij een deskundige, dan nog hebben wij — terecht en overigens ook wel meermalen ten onrechte — zo onze eigen mening. Welnu dan, waarom dan te zweren bij een deskundige spreker?

Variatie

In een politieke partij — en nu komen wij vanzelf bij de laatste van ons drietal vragen: wie is spreker? —, ook in onze partij wordt bij het begrip „een deskundige spreker” al heel gauw (en dan uitsluitend) gedacht aan een Kamerlid. (Een staatssecretaris, om niet te spreken van een minister, grijp je nu eenmaal niet zo gauw als spreker).

Het bestuur van een kiesvereniging besluit een vergadering te beleggen. Conclusie van dit bestuur: er dient dus een Kamerlid te komen. Reactie onzerzijds: foute conclusie.

Moet men nooit een Kamerlid vragen? Moet een Kamerlid aanzoeken zonder meer weigeren? De vragen stellen is hen beantwoorden. Het contact Kamerlid-kiezer is zeer nodig.

Maar het aantal Kamerleden is beperkt en het aantal kiesverenigingen is zeer uitgebreid: ruim duizend in het gehele land. En dan spreken wij nog niet eens van de ruim zestig Staten-centrales, de nodige centrale kiesverenigingen en de achttien Kamercentrales, welke ook regelmatig vergaderingen beleggen.

Daarom zal men ook moeten denken aan de leden van de Provinciale Staten en de gemeenteraden en zal men ook moeten letten op de bestuursleden van allerlei partij-organen.

„Leken-sprekers”

En ook op de rond tweehonderd leden van de sprekersorganisaties van de achttien Kamercentrales die centraal om de twee weken worden voorzien van de „Documentatiedienst”, het blad, dat ten behoeve van de A.R. Partij wordt uitgegeven en samengesteld wordt met medewerking van de Dr. A. Kuypersstichting en waarvan tal van meningvormende artikelen uit de Nederlandse pers worden opgenomen. De leden van die regionale sprekersorganisaties zijn dus behoorlijk goed ingelicht over hetgeen in de politiek speelt. Nodig hen op uw vergaderingen.

Let ook op de bestuursleden en ook op de leden van uw kiesvereniging. Ook onder hen zijn er best die een goed verhaal als spreker kunnen houden. Vergaderingen met een „spreker uit eigen kring” — zo leert de ervaring — zijn in de regel lang niet de slechtste. Deze gedachte past ook best in de moderne tijd en in onze opvattingen van de moderne mens.

Wij zeggen wel eens: wij zijn maar een leek. Dat past soms wel om dat te zeggen, maar ergens menen wij dat niet altijd even oprecht. Nu dan, laten wij dan maar eens leken uitnodigen voor onze kiesverenigingsvergaderingen.

En is de uitgenodigde leek-spreker ergens niet van op de hoogte, wel, men beware de vraag tot een vergadering met een deskundige, van wie overigens niet bij voorbaat gegarandeerd kan worden, dat hij die vraag deskundig zal kunnen beantwoorden. Allround-deskundigen zijn er praktisch niet. En het is het voorrecht ook van een deskundige ten aanzien van een bepaalde zaak leek te zijn.

'VESTA'
MEUBELEN
plus
'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een
'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken! Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen.....

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- Op zaterdag 7 november belegt het Provinciaal Comité Drenthe de eerstvolgende provinciale deputatenvergadering. De plaats van samenkomst is „Bellevue”, aan de Dr. Nassaulaan te Assen. Aanvang der morgenvergadering te 10.00 uur. Huishoudelijke aangelegenheden. Als spreker treedt daarna op de heer O. Postma, directeur dagblad „Trouw” over „Plaats en betekenis van de Christelijke Pers in Nederland”. Aanvang der middagvergadering te 14.00 uur. Referaat van Z.E. mr. B. W. Zieshevel, vice-minister-president en minister van Landbouw en Visserij, waarna bespreking.
- Op zaterdag 7 november beleggen het Provinciaal Comité Noord-Brabant en de

Vereniging van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders in Noord-Brabant en Limburg een vergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel „Central”, Markt 51-57 te 's-Hertogenbosch. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. De heer J. Slot zal spreken over „Ruimtelijke ordening in provinciaal en gemeentelijk verband”.

● Op zaterdag 7 november wordt een gecombineerde vergadering gehouden van de A.R. Kamercentrale Den Helder en de C.H. Kamerkiekring. De plaats van samenkomst is Restaurant 't Gulden Vlies, Koorstraat 20 te Alkmaar. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Als sprekers zullen optreden prof. mr. I. A. Diepenhorst en prof. dr. G. C. van Niftrik.

● Op woensdag 11 november houdt de Kamercentrale Dordrecht haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Als spreker zal optreden de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis te Kampen.

● Op vrijdag 13 november vergadert de Centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam. De plaats van samenkomst is gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Debat-avond met de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer J. Smaljenbroek, in aansluiting op de vergadering in hotel „Atlanta” op 23 oktober j.l.

Een ieder kan vrij vragen stellen.

● Op vrijdag 13 november beleggen de A.R. Kiesverenigingen te Vlaardingen gezamenlijk een grote propaganda-vergadering.

De plaats van samenkomst is het gebouw Triangel, Fransstraat te Vlaardingen. Aanvang der vergadering te 20.00 uur.

De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van

de Tweede Kamer der Staten-Generaal spreekt over „Waarom het gaat?”.

● Op zaterdag 14 november belegt het Provinciaal Comité Overijssel de Algemene Na-jaarsvergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel Van Gijtenbeek, Stationsplein te Zwolle.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité zal spreken over „Daarom gaat het?”.

● Op vrijdag 20 november belegt de Centrale van A.R. Kiesverenigingen te Eindhoven een algemene vergadering.

De plaats van samenkomst is een zaal van „Stad Rotterdam”, Markt 16/17 te Eindhoven.

Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Onderwerp: „Waarom is christelijke organisatie noodzakelijk?”.

fijn! die ken ik

DE nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Christelijk Cultureel Studiecentrum

HET is 66 jaar geleden, dat Dr. Kuyper zijn Stone-lezingen hield over het Calvinisme aan de universiteit van Princeton in de Verenigde Staten. Zij heten Stone-lezingen naar mijnheer Levi Stone, die een fonds had gevormd om zulke lezingen mogelijk te maken.

Dr. Kuyper hield slechts zes lezingen en één daarvan handelde over Het Calvinisme en de Kunst. Dat is een merkwaardige lezing, die noopt tot bewondering voor de visie, die er uit spreekt en die prikkelt tot nadere studie en ook wel tot tegenspraak. Maar in elk geval is het opmerkelijk, dat diezelfde Kuyper, die zo graag, met name in Amerika, Calvinisme en Puritanisme met elkaar vereenzelvigde, zo opgetogen kon spreken over het Calvinisme en de kunst. In elk geval heeft hij in deze lezing duidelijke lijnen getrokken. Hij ziet in de kunst een profetisch element. Op „ons standpunt” kan de kunst niets anders zijn „dan een gave van de Heiligen Geest aan ons geslacht, om ons in en achter het ingezonken leven een rijken, heerlijken achtergrond te doen ontdekken, die heenwijst naar een realiteit, waarin eens alle gevolg van zonde en vloek zal overwonnen zijn. Staande bij den bouwval van de eens zo wonderschone schepping, toont dan de kunst ons en de lijnen van het oorspronkelijke bestek, en wat de Opperste Kunstenaar en Bouwmeester ons eenmaal nieuw uit dien bouwval zal scheppen”.

De kunst wijst dus terug naar het Paradijs en vooruit naar het Nieuwe Jeruzalem.

WIE dat alles naleest, die komt tot de bijna verbijsterende conclusie, dat zulke gedachten nauwelijks meer leven in onze kring.

Er zijn drie gevallen te onderscheiden.

Een deel van de protestants-christelijke groep gedraagt zich als tafelschuurmers, en stelt er een eer in, overal iets mee te pikken op het terrein van de kunst, met geen ander keuze-criterium dan de mode en de begeerte om bij te zijn en mee te kunnen praten. Waarbij dan helaas een minderwaardigheidscomplex niet zelden meespeelt, dat er toe noopt om van het werk van Christen-kunstenaars al héél gauw te zeggen: „wáárdeloos”... Het is immers bekend, dat de clans, die, de door de Overheid voor een belangrijk deel gefinancierde tijdschriften beheersen, in het algemeen vijandig staan tegenover het werk van Christen-kunstenaars, en geen groter figuren menen te kennen dan zij, die voor de t.v. komen, door Bibeb worden geïnterviewd en van zich zelf zeggen, dat zij gróót zijn als kunstenaar. En tegenover het exclusivisme en de zelfverzekerdheid van deze heren zijn er een aantal Christenen, die graag nederig ook hun hulde brengen.

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de Industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Gebouw

Op Gouden Wieken Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningseweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
Telefoon 87447*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt inlichtingen

Een andere groep maakt zich helemaal niet druk. Enkele jaren geleden heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek nagegaan, welke boeken favoriet waren in verschillende kringen. Toen bleek enerzijds, dat bij de Gereformeerden Anne de Vries de beste papieren had en A. M. de Jong bij de Nederlands-Hervormden en Sannie van Havelte bij de „andere kerkgenootschappen”, maar ook, dat bij de „beter gesitueerden en leidinggevende personen” Havank favoriet was. Zeer vele lezers hebben nl. maling aan kunst en dus ook aan literatuur en zij lezen alleen voor ontspanning, en zoeken het gezellige, of het brave, of het sensationele of het pikante, al naar hun voorkeur is ontwikkeld. Maar alle grote vragen over de plaats van de kunst in het leven laten hen volkomen koud. Zij vinden het alleen maar plezierig, dat er zoveel pockets zijn, die maar een daalder kosten en die je in de trein kunt laten liggen, als je ze uit hebt.

Er is van ouds een derde groep, die de kunst kort en bondig bij de wereld indeelt en het woord van de Apostel Johannes voor toepasselijk verklaart, dat de wereld voorbijgaat en dat we haar niet moeten liefhebben. Toen een groot Methodistenprediker in Engeland eens de kunstschat van het Britse Museum zag, zei hij: *het is mooi, maar hoe zwaar zal hij het in het oordeel te verantwoorden krijgen, die zijn gehele leven met zijn hart bij deze dingen is geweest.*

TOEN dr. Kuyper stierf, heeft prof. Anema een machtig artikel geschreven in Stemmen des Tijds. Een artikel, dat geschreven is in felle bewogenheid. De herinnering aan dat werkelijk culturele tijdschrift is dermate vergaan, dat een journalist nog dezer dagen schreef over Stemmen des Heils, toen hij meende het te moeten noemen. Maar Stemmen des Heils is een bundel Christelijke liederen en was vroeger ook de naam van een scheurkalender. Maar in dat artikel heeft prof. Anema met name laten uitkomen, hoe dr. Kuyper een mens was van de cultuur, die leiding gaf aan een volksdeel, dat weinig of geen belangstelling had voor culturele waarden. Maar dr. Kuyper deed dat zo, dat hij die mensen begreep, naast hen ging staan, hen voorzichtig en met wijsheid verder leidde. Het is ondenkbaar, zo voegen wij er aan toe, dat hij zou schimpen op het harmonium of de opwekkingsliederen zou verachten.

Dat was in Stemmen des Tijds. Tegenwoordig hebben wij geen enkel Christelijk cultureel maandblad meer en het letterkundig tijdschrift Ontmoeting is ook opgeheven. Het enige, wat wij wel hebben, is de N.C.R.V., die soms zorgt voor hoogtepunten op cultureel gebied (waarmee wij bepaald niet Stiefbeen en Zoon bedoelen!) En overigens kiest

ons volk voor zijn zondagse culturele bijtanking tussen Elsevier en Vrij Nederland, tussen Lunshof en Bibeb.

ER is aan de Vrije Universiteit voor het eerst een hoogleraar in de kunstgeschiedenis benoemd, nl. dr. H. R. Rookmaker van Leiden, schrijver van het zeer instructieve boekje „Kunst en Amusement”. Een boekje, dat vanuit het Christelijk geloof is geschreven, en bij de geopende Bijbel. Wij hopen, dat zijn optreden aan de Vrije Univer-

door H. Algra

siteit gezegend zal worden, ook in die zin, dat in de gehele studentenwereld wat meer belangstelling komt voor culturele vraagstukken en de benadering daarvan vanuit het Evangelie, al leert de ervaring, dat de náám Evangelische oriëntatie ook de dekmantel kan zijn van grove geschiedvervalsing.

Maar wij hopen tevens, dat het optreden van prof. Rookmaker ook buiten de V.U. tot nieuwe activiteit, tot Christelijke bezinning en activiteit zal leiden. En het begin is er. Er is een stichting in het leven geroepen, die de naam Stichting Christelijk Cultureel studiecentrum draagt, en die onder presidium staat van prof. Rookmaker. Wat wil die stichting?

Onder meer:

het beleggen van conferenties en congressen en het doen verschijnen van publikaties en periodieken;

het oprichten, in stand houden en/of bevorderen van instituten waar cultuurbezinning en cultuurvorming kunnen plaatsvinden;

het verlenen van steun aan kunstenaars in materieel en ideëel opzicht;

het in het leven roepen van instellingen voor hoger onderricht in de beeldende en toegepaste kunsten.

HET eerste congres is de vorige week gehouden. Het was een congres, georganiseerd door studenten van de Vrije Universiteit en er werd gehandeld over „Moderne kunst”. Prof. Rookmaker had de leiding. Het was opmerkelijk, hoe sterk bij deze studenten het besef leefde, dat het „gij geheel anders” van de apostel ook hier wat te zeggen heeft. En er was veel verwachting van de arbeid van prof. Rookmaker en van de mensen, die aan de V.U. zijn medewerkers zullen zijn.

In dit gebouw — aan de Keizersgracht te Amsterdam — stichtte dr. Kuyper zijn Vrije Universiteit.

DEZE WEEK

- De Gaulle en de MLF (pag. 4)
- Kerngebieden en middenstandsbeleid (pag. 5)
- Onze verhouding tot de jonge staten (pag. 6, 7 en 9)
- Prijsbeleid en loongesprek (pag. 8)
- Radiocauserie mr. Van der Sluis (pag. 10)

Tot onze spijt moest deze week wegens ruimtegebrek het feuilleton blijven overstaan.

LUISTER...

op donderdag 19 november a.s. naar de radio-uitzending van de ARJOS. Spreker: de heer J. van der Ploeg, voorzitter van de Arjos. De uitzending vindt plaats van 18.20 tot 18.30 uur via Hilversum II (AVRO)

★ ★ ★ A.O.W.- perspectief voor ongehuwde vrouwen

De motie-Roolvink, die wil laten na-gaan of aan ongehuwde vrouwen vanaf haar 60e jaar A.O.W. kan worden toegerekend, werd deze week door de hele Tweede Kamer ondersteund.

Niet alleen alle A.R.-Kamerleden spraken zich dus duidelijk uit voor tijdige hulp aan deze groep vrouwen, die het financieel veelal moeilijk hebben.

Het is te hopen, dat Regering en Parlement na een gunstig SER-advies, even unaniem en snel de nodige maatregelen treffen.

Duizenden ongehuwde vrouwen, vooral zij, die haar ouders zolang mogelijk tot steun waren en zich daarna maar moesten zien te redden, zien reikhalzend naar deze oplossing uit.

In februari komt reeds een tweede congres en in april een derde, met themata, die midden in de strijd van deze tijd staan. Wij hopen, dat dit nieuwe en bijna verrassende begin eindelijk een vruchtbare voortzetting zal zijn van wat dr. Kuyper met zulk een diepe overtuiging begon, ook aan de Vrije Universiteit.

VRAGEN VAN KAMERLEDEN

◆ VERLOFREGELING KONINKLIJKE LANDMACHT

De heer Walburg (A.R.P.) heeft aan de Minister van Defensie de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat bij de Koninklijke Landmacht voor wat betreft het beroepspersoneel, dat dient bij de parate troepen, een andere verlofregeling van kracht wordt met ingang van 1 januari 1965?
2. Is het juist, dat deze veranderde verlofregeling inhoudt, dat werkdagen, die vallen in de algemene verloftoekenning geldig voor Pasen, Pinksteren en Kerstmis en zgn. Oud- en Nieuwjaarsverlof, in den vervolge afgetrokken kunnen worden van het vakantieverlof bij het beroepspersoneel van de Koninklijke Landmacht als er gebruik van dit verlof wordt gemaakt?
3. Is het de bedoeling van de nieuwe regeling, dat de leden van het bedoelde beroepspersoneel, wanneer zij niet genegen zijn om deze werkdagen, vallende rond Pasen, Pinksteren enz., verlof van hun vakantieverlof te laten aftrekken, zullen moeten verblijven in bijkans lege kazernes en legerplaatsen?

4. Moet aangenomen worden, dat bedoelde groep beroepspersoneel aldaar dan nuttig en efficiënt werkzaam kan zijn?
5. Vindt de Minister deze maatregel wel dienstig om het verblijf en het dienen bij de parate troepen aantrekkelijk te maken?
6. Weet de Minister ook of deze maatregel over het algemeen bij het betrokken beroepspersoneel met instemming ontvangen is of mogelijk misprijzend?

◆ MENSEN VAN MORGEN

De heer Meulink (A.R.) heeft aan de Minister van Justitie de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat voor de vervaardiging van de film "Mensen van morgen", directeurs van jeugdopvoedingsgestichten adressen van vroegere pupillen ter beschikking hebben gesteld?
2. Indien deze vraag bevestigend dient te worden beantwoord, is de Minister dan niet van oordeel, dat dit ter beschikking stellen van adressen tot gevolg kan hebben, dat de reclamering van die pupillen bemoeilijkt wordt en is de Minister daarom bereid, herhaling hiervan te voorkomen?

* * * Milder middenstands-klimaat

Uit persverslagen blijkt dat de sfeer rondom het middenstands- en industrialisatie-beleid minder onprettig is geworden. Dat blijkt ook uit het in dit nummer opgenomen verslag van de openbare commissie-vergadering in de Tweede Kamer waar vooral met Staatssecretaris Bakker van gedachten is gewisseld en zaken gedaan werden. Goede zaken, dunkt ons.

De toezegging inzake het blijven steunen van de „afgeschreven” kernen

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielstandaards.

Vraagt gratis folder.

„MEKA”

AUSTERLITZ

Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden.

lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

**DIRECT SLAGEN
VOOR UW RIJBEWIJS**

Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in een keer”

**Nederlandse Voorlichting
voor Rijtechniek**

HARDERWIJK - POSTBUS 60

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

boden gebied” blijkbaar elders, dan bij de ander. In dit verband moet er aan worden herinnerd, dat de heer Smallembroek bij de Algemene Beschouwingen aandrang op desnoods steun uit de schatkist inzake de kinderbijslagregeling, inplaats van aan de A.O.W.-A.W.W.

De kinderbijslagregeling is geen verzekering, doch kwam tot stand, omdat bij de loon- en prijsvorming met het kindertal geen rekening kan worden gehouden.

De heer Roolvink heeft dit standpunt deze week nog weer duidelijk naar voren gebracht. De Regering zou goed doen deze A.R.-suggestie niet alleen te overwegen (hetgeen zij toezegde), doch ook in feiten om te zetten. Het gaat ons daarbij niet om een flauw wisseltrucje met overheids-geld, doch het gaat ons erom, principiële woorden (ook door het Kabinet gesproken) met praktische daden te honoreren. De A.R.-fractie zou dan unaniem achter haar staan. Op het feit, dat dit deze week niet mogelijk bleek, komt ons blad nader terug.

* * * Sociale fiscus?

De heer Smallembroek heeft bij de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer aan de regering gevraagd reeds per 1 januari 1965 een stuk belastingverlichting te geven om zelfstandigen in staat te stellen de premie-verzwareninzake de A.O.W. en de A.W.W. op te vangen. Dat blijkt nu wel een zeer redelijk verlangen te zijn geweest. Het kan uit de meer-opbrengst, die de fiscus in 1965 verwacht wel gemist worden, dunkt ons. Het zou ook een stuk sociaal beleid zijn deze wens alsnog te verwezenlijken. De ene gulden wordt met meer pijn aan de fiscus overgemaakt dan de andere. Dat zal altijd wel zo blijven. Maar degenen die de 12½% premieverzwaren straks nauwelijks of in 't geheel niet kunnen missen, zullen een echt sociaal gebaar nu van de fiscus met een zucht van verlichting begroeten.

Men zegt.....

**Engelse
verkiezingen
en...**

Die slag om de huiskamers is ongelofelijk belangrijk, juist in een tijd waarin de invloed van televisie niet onderschat mag worden. Wilson kwam bij de mensen via de televisie binnen en de plaatselijke kandidaat volgde door de voorkeur. Men schat dat 95 procent van de stemmen landelijk wordt bepaald, maar die resterende 5 procent maken dan ook het verschil uit tussen een goede of een slechte kandidaat.

Nederland

Het "spel" in de Kamer heeft iets van een camaraderie. Als je in Nederland politiek vingertoppengevoel heet te hebben, dan betekent dat meestal dat je er een neus voor hebt om de bedoelingen van de andere parlementsleden te raden. In Engeland betekent het eenvoudig, dat je aanvoelt of weet hoe grote groepen van het volk over bepaalde zaken denken. Persoonlijk heb ik wat dat aangaat meer geloof in de Engelse opvatting dan in de Nederlandse.

Drs. Ed van Thijn
in "Vrij Nederland"

**de Bond
tegen
het vloeken**

„Uw werk wordt er niet beter op met al dat gevloek.” „De detectiveschrijver Ivans is een van de weinigen, die mijn brieven ter harte namen. Bij radio en tv klagen wij geregeld over grove uitzendingen, de VARA heeft herhaaldelijk op ons verzoek vloeken uit bandjes geknip”

Dr. Joh. Scheurer
in de "Haagse Post"

**de
Landbouw
op de T.V.**

Toch verdient deze poging lof en er werd naar een zo objectief mogelijke benadering van de problemen gestreefd. Als men dat doet, dan stuit men nu eenmaal op de grote groep van de zogenaamde "vrije boeren". Mensen, vaak met betrekkelijk geringe ontwikkeling, die het geweldige omschakelingsproces waarin onze landbouw zich bevindt, niet kunnen bijbenen en die zich met grote eigenzinnigheid vastklampen aan hetgeen kwakzalver Koekoek hun als geneesmiddel voor hun economische kwalen voorschrijft. Het is jammer, maar men kan aan dit verschijnsel evenmin voorbij gaan als de medici dit kunnen aan de strijkers, wonderdokters etc., die ook nog vele zieken tot zich trekken. Bepaald dom was het daarom dat de voorzitter van het Landbouwschap, door deze lieden veelal als zondebok gebruikt, weigerde zijn medewerking aan deze uitzending te verlenen. Voor een beetje ontwikkeld Heer, en dat is de Heer Biewenga toch wel, is het vrij eenvoudig de argumentatie van Koekoek en de zijnen als een kaartenhuis ineen te doen vallen.

Het lukt het Landbouwschap veelal op magistrale wijze om net die zetten te doen die zijn overigens toch al geringe populariteit nog verder naar de kelder helpen. Jammer.

en

De Nederlandse Christelijke Boeren en Tuinders Bond telt verscheidene uitstekende bestuurders, die daarover waardevolle dingen hadden kunnen zeggen. Dan had mer. ook nog eens een ander soort boeren kunnen zien, dan de wat stroeve lieden met petten op die de regie hier als representanten van onze boerenbevolking had opgetrommeld.

Uit de "Groene Amsterdammer"

stemt even hoopvol als de verklaring dat geen verdere verbodsmaatregelen jegens industriële verticale prijsbindingen te wachten zijn. De goede psychologische gevolgen van deze uitspraken zijn reeds waarneembaar.

De erkenning van regeringszijde, dat 6% prijsstijging bij een gemiddelde loonsverhoging van 14 à 16% een prestatie is, kan als een verdiend compliment aan onze middenstanders en fabrikanten, worden toegejuicht.

Milder zal het klimaat met name worden indien het dezer dagen uitgesproken verlangen naar de instelling van een saneringsfonds voor de middenstand met bekwaame spoed wordt gerealiseerd.

Wij hebben al herhaaldelijk betoogd dat moeilijk valt te begrijpen waarom de middenstand hierop niet evenveel recht zou kunnen doen gelden als de agrariër.

Het verdwijnen van 3000 middenstandsbedrijfjes in acht maanden tijds onderstreept onze mening dat het uiterst urgent is dit recht te realiseren.

* * * R.E.M.-T.R.O.S.

De oprichting van de Televisie en Radio Omroep Stichting (T.R.O.S.) door de R.E.M. is een bewijs dat de heer Verolme c.s. gaan inzien dat men niet zonder meer om het bestaande omroep-bestel kan heenlopen. Dat de T.R.O.S. "deelnemers" wil gaan werven, demonstreert de behoefte om aan te tonen dat deze stichting evenals de omroepverenigingen in het volksleven geworteld wil zijn. Dat is in elk geval een heter streven dan de mislukte poging om met het groot-kapitaal als breekijs te gebruiken ten einde zich een plaats in de radio- en t.v.-wereld te veroveren. Wel rijst de vraag: waarom een Stichting en geen Vereniging waarin de leden zeggenschap hebben om hun eigen bestuur te kiezen?

Ook overigens is de T.R.O.S. nog een in de lucht bengelend geval. Immers wat zal zij bereiken in het overleg met de overige, soortgelijk doel nastrevende, organisaties. Zij zullen allen „onafhankelijk” zijn; d.w.z. in theorie onafhankelijk van iedere levensbeschouwing; in de praktijk onafhankelijk van iedereen en alles en dus ook van elkaar.

Bovendien is nog lang niet duidelijk in hoeverre de cultuur van de T.R.O.S. werkelijk los van haar commerciële "hulpmotor" zal staan. Wij moeten het allemaal nog op z'n pootjes terecht zien komen.

Om het meer nautisch uit te drukken: de R.E.M. ligt nog niet, na een behouden vaart op de "wilde" aether-zee, dankzij de T.R.O.S. veilig gemeerd.

* * * Jammer

Het is jammer, dat de A.R. Tweede Kamer-fractie dinsdag jl. niet eensgezind stemde toen over de verhoging van de A.O.W. en de A.W.W. moest worden beslist.

Alle A.R.-Kamerleden zijn het er over eens, dat staatspensioen niet gewenst is. Bij de één ligt de grens van dit „ver-

★ ★ Ministeriële correctie

Men bekijkt de aangekondigde belastingverlaging wel met enigszins andere ogen nu bekend geworden is dat de schatkist in 1964 niet minder dan 20% meer aan belastinggeld inncasseerde dan in 1963.

Voor de loonbelasting scheelt het maar liefst 35%.

De fiscus staat dus mee vooraan in de rij van hen voor wie de jongste loonexplosie niets dan goeds afwiert.

Reeds over de eerste 3 kwartalen kreeg minister Witteveen ruim 1½ miljard gulden meer binnen dan over dezelfde periode in 1963. Vergeleken hierbij schrompelt de voorgenomen „monumentale” belastingverlaging van 1 miljard ineen tot heel gewone proporties. Zou de VVD zich opmaken om bij de komende stembus als kampioen-belastingverlager te poseren, dan zal de belastingbetaler daar toch wel wat meewarig om moeten glimlachen.

Minister Witteveen geeft immers minder terug dan wat hij extra ontving.

Dat is de realiteit. Reëel was dan ook het antwoord dat minister Andriessen vorige week aan een televisie-interview gaf. Dat antwoord luidde ongeveer aldus: belastingverlaging is vrijwel niet mogelijk; hoogstens geeft de fiscus „een correctie op het voortdurend zwaarder worden van de druk door de progressie”. Dat is reële taal. Dat is bovendien correct ten opzichte van de Wassenaarse afspraken. Fabeltjes en propaganda-stunts over een royale liberaal op Financiën worden door diens ambtgenoot van een afdoende correctie voorzien.

★ ★ Keiharde kindertraining

In Tokio hebben „onze” zwemmers en zwemsters het er niet zo best afgebracht. De Amerikanen en Australiërs waren sneller. Hoe komt dat? Forbes Carlile, de coach van onze zwemploeg heeft het uitgelegd.

Deze Amerikaanse en Australische overwinnaars zijn het produkt van een keiharde kindertraining. Het moet beginnen, als zo'n jongen of meisje b.v. 11 jaar is.

Keihard moet die training zijn. Wij weten, wat dat betekent. Geen vrijheid, maar een streng regime, wat eten, slapen en lichaamsconditie betreft. Elke dag op een vast uur naar bed, zelfs als moeder jarig is. Elke morgen op een vast uur beginnen met de training. Elke dag uren zwemmen, door de chronometer gecontroleerd. Een van de winnaars van Tokio zwom als 13-jarig jongetje elke dag een afstand van 16 km. Zo kweekt men de topfiguren, die hun rivalen b.v. 3 seconden achter zich laten in die ene beslissende race naar het goud, die immers maar een paar minuten duurt. Maar willen wij in Mexico wat bereiken, dan heeft het niet de minste zin, de tegenwoordige ploeg nog verder te trainen. Die heeft geen voldoende basis. Wij zullen een nieuwe ploeg moeten opbouwen, en daarvoor de kinderen moeten grijpen, waar het in zit, en ze van nu af aan moeten onderwerpen aan die keiharde training, die onafwijsbare voorwaarde is voor de mogelijkheid, om het tegen de Amerikanen en de Australiërs te kunnen opnemen. Die kinderen zullen geen jeugd meer mogen hebben in de gewone zin van het woord, omdat zij sla ven kinderen zullen moeten worden ten behoeve van de zgn. nationale glorie.

Het is vreemd, dat er altijd weer ouders zijn, die hun kinderen daarvoor willen offeren. Die als Achaz de bereidheid hebben hun zonen door het vuur te laten gaan.

★ ★ Engeland en het Noorden

Engeland staat buiten de E.E.G. en noch De Gaulle, noch Wilson zal de toetreding bevorderen. Engeland staat er economisch slecht voor en heeft op drastische wijze de invoerrechten verhoogd, om het land uit de moeilijkheden te helpen. Het kan alleen tijdelijk helpen, maar het is een reactionair en gevaarlijk middel. Het treft de lan-

Zelden ben ik met zoveel plezier voor iemand uit de weg gegaan als vorige week, toen ik me met mijn palet uit de voeten moest maken voor partijvoorzitter Berghuis met zijn vele kolommen vullende conventsrede. De burgemeester van 's lands gereformeerde kerngemeente had in Utrecht een mooi verhaal verteld dat iedereen moest horen. Hij zou echter de gedachte eens in overweging kunnen nemen zijn toespraken voortaan iets anders ten gehore te brengen. Zijn voordracht is minder genuanceerd dan zijn onafhankelijk oordeel. Wat dat betreft mogen we allemaal met elkaar blij zijn dat het districtenstelsel afgeschaft is. Dr. Berghuis is nu niet direct de man om vanaf het dak van een auto de kiezers toe te spreken. Daarom komt hij er ook op de beeldbuis niet helemaal uit. Hij hoort meer tot dat koelbloedige soort mensen dat een uitslaande brand in eigen woning signaleert met het routine-toontje van de beroepsdoorlichter: even-diep-ademhalen-adem-inhouden-dankuwel. Misschien ook drinkt de heer Berghuis gewoon teveel water tijdens het uitspreken van zijn rede en zou hij zich eraan moeten wennen tweemaal per jaar — bij het voorjaarsconvent en bij het najaarsconvent — een cognacje op de broodnuchtere maag in te nemen. Zoals het nu is merkt de heer Berghuis tussen neus en lippen door op, dat de ARP — sociaal gezien — van huis uit links is en zit je je vijf minuten later nog af te vragen of je het nu echt goed gehoord hebt.

Dat blijkt dan het geval te zijn. Je hebt je niet vergist want de burgemeester van Hoornaar, Hoogblokland en Noordeloos, de heer M. W. Schakel, heeft het ook gehoord. Nog geen week later vertelt hij de Arnhemse anti-revolutionairen dat Berghuis de plank misgeslagen heeft. De grens tussen links en rechts is geen sociale maar een sociaal-economische grens, zo weet de voorzitter van het van huis uit linkse Patrimonium, die uit de misslag van Berghuis (volgens „Trouw”) wil leren dat we veel van elkaar moeten verdragen. Daarin staan de burgemeesters dan weer schouder aan schouder. Zei Berghuis niet: „Laat nu hij die in schema's denkt, hem niet minachten, die niet in schema's denkt. En laat hij, die niet in schema's denkt, hem niet oordelen, die dat wel doet.”

Met veertien dagen politiek achter de rug weet je haast niet meer waar je moet beginnen. De Bijlmermeerpolder kunnen we wel even vergeten, nu Toxopeus hem zeker niet zal verge-

den van de vrijhandelszone zwaarder dan b.v. Nederland. Vooral Zweden krijgt er een klap door.

De socialistische regeringsleiders uit het Noorden hebben reeds hun beklag gedaan bij hun partijgenoot in Londen.

En opnieuw herinneren wij ons de frase, dat alleen een socialistisch Europa een verenigd Europa kan worden...

ten. De advocaat voor sterke randgemeenten moet nu van twee kwaden het beste kiezen. Toegeven en, om met Geertsema te spreken, zijn prestigie verliezen of opstappen. En omdat hij niet zal opstappen (alleen over zijn eigen politieke lijk zo te zien) zal hij er dus de voorkeur aan geven zijn t.v.-genieke gezicht te verliezen. Wat kan het schelen, excellentie? We zullen het met z'n allen opzoeken en het terugbezorgen bij het hoofdbestuur van de VVD. Dan komt het daar gewoon bij verloren voorwerpen. Ze zijn in het liberale kamp wel vaker wat kwijtgeraakt dat later weer aan het licht kwam en dan nog goede diensten bewees. Soms was dat alleen maar een gezicht, maar ook wel eens een hele minister en in een enkel geval zelfs een heuse kroonprins.

Waar zou het overigens heen moeten als elke minister die zijn zin niet helemaal krijgt alleen maar de keus heeft tussen zijn gezicht verliezen of opstaan en zijn plaats laten vergaan? Moet Van Aartsen weg omdat het weggeld geen schijn van kans maakt? Moet Bot weg omdat de verhoging van de collegegelden en de kleuterschoolgelden niet te verkopen is? En verliest Witteveen dan zijn prestige omdat hij al dit soort dingen zit te bedenken? En hoe vaak kun je je gezicht verliezen als je geen Januskop hebt? En wat hou je over? En wie krijg je ervoor terug?

Het is in de Tweede Kamer soms net zo moeilijk als voor het scherm nu de t.v. twee netten in gebruik heeft; je weet niet meer wat je moet kiezen. Vorige week waren er twee openbare commissievergaderingen tegelijk. In de ene kon men onze minister Van Aartsen en zijn staatssecretaris De Keijzer zien optreden, in de andere mevrouw Schouwenaar. Omdat de problematiek van verkeer en waterstaat nou ook weer niet direct zulke aardige gespreksstof oplevert dat je daarover thuis nog eens gezellig kunt napraten, ben ik maar naar maatschappelijk werk gegaan. En ik zal er wel weer met de helemaal verkeerde houding zijn gaan zitten, maar ik raakte niet geboeid. Alle probleemgebieden van onze samenleving komen daar aan bod. Op zichzelf een zo menselijke en alledaagse materie dat er onderhoudend over te praten zou moeten zijn. Maar het is allemaal zo abstract, zo ver weg, zo zeer in formules gevangen, dat alleen het wonderkind van reformatie en doorbraak de PvdA-heer Scheps je nog uit de lus-

telooheid weet te rukken. Of het nou over de Bijlmermeer gaat of over de Ambonezen, het oratorische snelvuur van Scheps („ze doen alsof emotionaaliteit in de rubriek geestelijk flesstrekkerij thuishoort maar je hoeft je daarvoor in de politiek heus niet te schamen”) is terzake en fascinerend.

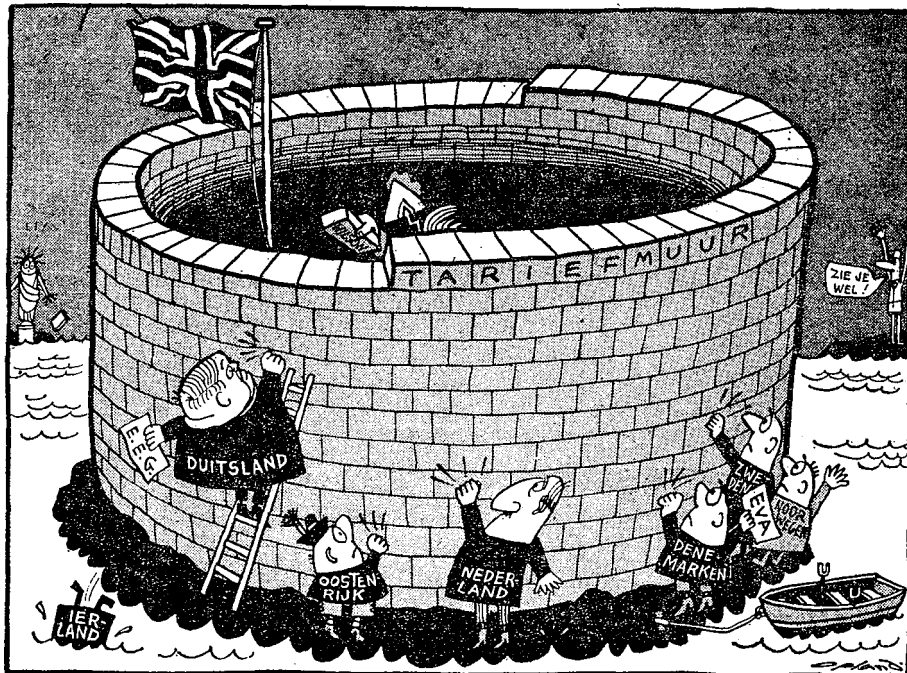
Toen er enige bevreemding bleek te bestaan over het feit dat over het hoofdstuk maatschappelijk werk in de troonrede met geen woord gerept wordt, legde mevrouw Schouwenaar geduldig uit dat haar ministerie nog volop werk heeft met het in daden omzetten van de woorden van vorige jaren. En bovendien: had onze minister-president bij de algemene beschouwingen niet gezegd dat deze regering in haar hele beleid DE MENS CENTRAAL stelt?

Scheps: Als ik het goed begrijp behoort maatschappelijk werk, hoewel het niet genoemd wordt, toch de hele troonrede...

En zo beleven we weer bijzondere tijden. Boer Koekoek in processen gewikkeld en Boer Biesheuvel in buitenlandse zaken. Goldwater af en de fractieleiders van de vijf grote partijen vroeg op, om in Nieuwspoor eensgezind van hun vreugde over de Amerikaanse uitkomst te getuigen. En ondertussen komt de stichting van de arbeid in de allerbeste stemming bijeen om vast te stellen dat partijen het niet eens zijn, een uitkomst die ook door de hele kleine profeten onder ons feilloos was voorgezegd. De natuur is weer eens sterker dan de economische leer en de regering — zo oordeelt het vrije bedrijfsleven over de vrije loonpolitiek — moet het maar zeggen. Er zijn geruchten dat de regering nu op haar beurt een prijsvraag gaat uitschrijven onder het motto: wie-het-weet-mag-het-zeggen! En verder is de dirigent van het Gelders Orkest zo blij als een kind uit Hongarije teruggekomen omdat hij zijn simpele naam Caraguly met een VON mag versieren. Volgens de kranten neemt men het in Arnhem allemaal serieus. De affiches en de programma's zijn in allerijl aangepast. „Men heeft er bij het orkest echter graag enkele tientjes, die deze wijziging gaan kosten, voor over om in het vervolg door een echte edelman gedirigeerd te kunnen worden” (aldus „De Volkskrant”). Wat heeft deze anachronistische ijdeluiterij met politiek te maken? Heel, heel weinig. Maar er zouden natuurlijk hier en daar vragen te stellen zijn. Kan de minister, kan het college van B. en W. vertellen of de kosten van de wijziging door een collecte onder de leden van de Gelderse Hofkapel zijn gedekt, dan wel of deze kosten geheel of gedeeltelijk uit subsidies zijn bestreden? Indien deze laatste vraag bevestigend beantwoord moet worden hoe staat men hier dan tegenover?

P.

DE BRITSE MUUR

„Hé, Harold, doe niet zo flauw!”

(Uit de Volkskrant)

IB

INTERBONDS

GESPREDDE BELEGGING IN
BUITENLANDSE OBLIGATIES.

Vermogen in laatste vier jaar verviervoudigd tot meer dan f 40.000.000.-

Beurskoers ca. f 712 per participatie. Uitkering over de periode 1.5.'63-30.4.'64: f 41,44 incl. f 4,84 belastingvrij uit gerealiseerde koerswinst.

Inlichtingen worden u gaarne verstrekt door uw bank, commissionair of door de beheerders:

LABOUCHERE & CO N.V. - THEODOOR GILISSEN N.V. - AMSTERDAM

De Gaulle: kiezen tussen Frankrijk en Ver. Staten

Voor of tegen de MLF: twee concepties

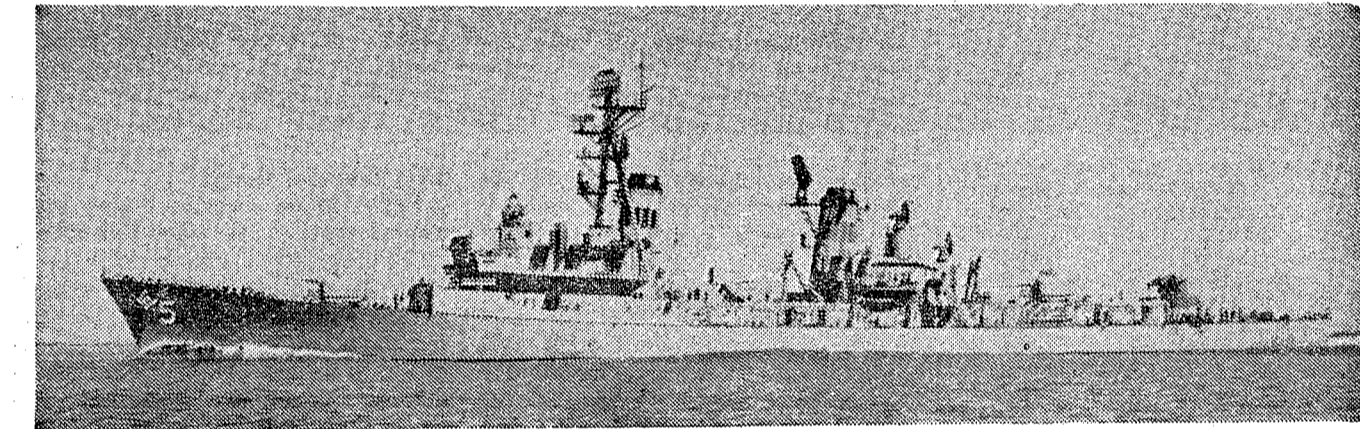
Westelijke eenheid of verwijdering Amerika-Europa

DE Franse president stelt de laatste tijd allerlei pogingen in het werk om te voorkomen, dat de MLF — de thans nog alleen op papier bestaande Multilaterale kernmacht, waaraan landen van de NAVO kunnen deelnemen — werkelijkheid wordt. Er zijn over deze zaak contacten met de Sowjetunie gelegd met het klaarblijkelijk doel, de Verenigde Staten en West-Duitsland van hun voornemen af te brengen, deze MLF tegen de wil van Frankrijk „door te drukken”. Premier Pompidou hield vorige week een redevoering, waarin een Amerikaans-Duits bondgenootschap op het gebied van de kernbepapening als een tegen Frankrijk gericht wapen werd voorgesteld. En Couve de Murville, De Gaulle's minister van buitenlandse zaken, legde eveneens een verklaring af, die weinig goeds voorspelt wat betreft de houding van Frankrijk tegenover de Amerikaans-Duitse pogingen, de samenwerking binnen het grote westelijke bondgenootschap van de ondergang te redden. Want het gaat er in de strijd tussen Washington en Bonn enerzijds en Frankrijk anderzijds niet zozeer om, of de MLF al dan niet zal worden verwezenlijkt. Er staan twee concepties tegenover elkaar, nl. een zo groot mogelijke samenwerking in politiek, economisch, militair en ander opzicht in Atlantisch verband en een door Frankrijk overheerst Europa, dat zich onafhankelijk van de Verenigde Staten en Engeland gedraagt en de voortdurende behoefte zal gevoelen, deze onafhankelijkheid te demonstreren.

EEN DROOM

De Gaulle tracht nog steeds een eind te maken aan de Amerikaanse „aanwezigheid” in Europa. Als hij daar niet in slaagt, zou dit zijn droom van een onafhankelijke kernmacht voor Europa, gebaseerd op de Franse Force de Frappe ondermijnen. De MLF is niet bepaald populair bij de meeste bondgenoten van de Verenigde Staten. Frankrijk heeft getracht, daarvan gebruik te maken. Maar hij is tot de ontdekking gekomen, dat Amerika en West-Duitsland eventueel bereid zijn, samen een begin te maken met de MLF, als de andere NAVO-landen zouden blijven aarzelen. Het gevolg is geweest, dat de Franse president ongeveer drie maanden geleden is begonnen, de regering van de Westduitse bondskanselier Erhard zodanig onder druk te zetten, dat zij gedwongen zou worden, haar politiek ten opzichte van de samenwerking met de Verenigde Staten te wijzigen. Toen dat echter niet hielp, hebben de Fransen de geruchten in de wereld gebracht, dat hun land er eventueel niet van zou terugschrikken, de NAVO de rug toe te keren.

Het weekblad Newsweek meldt zelfs, dat Fransen, die voor de NAVO werken, de waarschuwing zouden hebben

reden, dat eerst Engeland en later Frankrijk met het opbouwen van een eigen kernmacht begonnen.

In Frankrijk was dat al het geval, voordat De Gaulle aan de macht kwam. Spoedig was men in Engeland echter al tot de ontdekking gekomen, dat men daar financieel niet in staat was, een dergelijke kernmacht te verwezenlijken, laat staan te gebruiken. De Gaulle is echter bereid, de Franse economie aan zijn grandioze plannen op te offeren.

SPREIDING

De Franse politiek werd in de Verenigde Staten met bezorgdheid gadeslagen, met name nadat De Gaulle aan de macht was gekomen en zijn plannen om tot een eigen Force de Frappe te komen, steeds vaster vormen gingen aannemen. Men vreesde, dat het Franse optreden zou leiden tot een verdere verspreiding van kernwapenmacht, welke de Verenigde Staten volkomen onnodig in een wereldconflict zou kunnen trekken. In het Amerikaan-

der Johnson, de hoeksteen van de Amerikaanse NAVO-politiek. Al langer dan een jaar is een team van NAVO-experts onder Amerikaanse leiding in Parijs bezig, de voorstellen te bestuderen. Men heeft er nog niet alle moeilijkheden overwonnen, maar daar behoefte de verwezenlijking van de MLF niet op af te stuiten.

VOORKOMEN

Volgens de tot dusver uitgewerkte plannen zou de MLF bestaan uit 25 koopvaardij-schepen, bewapend met 200 Polaris-raketten (met atoomkoppen) en bemand met een internationaal gezelschap van militairen. Deze schepen zouden permanent in internationale wateren moeten kruisen, die dicht genoeg gelegen zijn bij de Sowjetunie om aanvallen op Russische doelen te kunnen doen. De eventuele beslissing over het afvuren van de wapens zou met de stemmen van alle leden van de MLF genomen moeten worden. Alleen de Verenigde Staten zouden het recht van veto moeten hebben. Er is al veel kritiek geuit op het idee van de MLF. Montgomery noemde het zelfs militaire nonsens. Maar deze kritiek is al achterhaald door de ervaringen, welke opgedaan zijn aan boord van het Amerikaanse oorlogsschip Ricketts. De Amerikaanse prof. Kissinger, een van de leidende figuren op het gebied van de kernbepapenings-politiek, sprak de vrees uit, dat de MLF bij de Duitsers een verlangen naar kernwapens wakker

NAVU-verband zijn medewerking te blijven verlenen. De Britse socialistische premier, Harold Wilson, zou van plan zijn, president Johnson tijdens zijn bezoek aan de Verenigde Staten voor te stellen, de atoombommenwerpers van de RAF en de Polaris-onderzeeërs van de Royal Navy in de MLF onder te brengen. De bemanning zou uitsluitend uit Britten bestaan en in geval van nood zou Engeland zelf de beschikking moeten hebben over deze eenheden.

Naar dit voorbeeld zou De Gaulle zijn Force de Frappe in de MLF kunnen onderbrengen, zo redeneert men in Londen. In Washington is men blijkbaar bereid, het resultaat van dit Britse optreden af te wachten. En het is nu wel duidelijk, dat de MLF dit jaar nog niet zal worden verwezenlijkt.

PRESTIGE

Dit betekent niet, dat de Verenigde Staten van hun aanvankelijke plannen zijn afgestapt. Dit hoeft niet te verbazen. Want de Verenigde Staten hebben zoveel prestige te verliezen, dat zij op het ogenblik en onder de huidige omstandigheden niet kunnen veroorloven, om de MLF op losse schroeven te zetten, hoezeer er ook kritiek op wordt geleverd. Het zal van de bereidheid van Frankrijk afhangen, of over een andere oplossing in Atlantisch verband te praten valt, wil men Washington en Bonn bereid vinden, het MLF-project overboord te zetten. Zo zou men in de Ver-

De Ricketts, het Amerikaanse oorlogsschip, dat met een internationale bemanning aan boord de MLF op haar praktische mogelijkheden toetst...

enigde Staten wel achter de Britse plannen willen staan, als ook Bonn hiertoe bereid zou worden gevonden. De MLF-vloot zou dan wel eens gehalveerd kunnen worden. Bovendien menen de Britse socialistische dat de samenwerking binnen de NAVO kan verlopen, zoals in Korea het geval geweest is in de oorlog tegen Noord-Korea. De Amerikanen hadden de leiding van het VN-leger, dat bestond uit nationale eenheden uit een groot aantal landen.

Al met al heeft niemand behoefte aan een Amerikaans-Duits „kernwapen-onderonsje” met — zoals de Neue Zürcher Zeitung zei — misschien op elk schip een Italiaanse kapper. Het is van groot belang, dat van het begin af zoveel mogelijk NAVO-landen bij de vorming van de MLF worden betrokken, welke vorm die uiteindelijk ook krijgt... db

ontvangen, voor volgend jaar naar een andere baan om te zien. Ook zou Parijs Washington duidelijk te verstaan hebben gegeven, dat de MLF Europa in twee kampen zou verdelen, als zij zou worden doorgevoerd.

DODE LETTER

Achter de schermen heeft Frankrijk bedreigd dat — tenzij de rest van Europa achter Frankrijk zou gaan staan wat de MLF-kwestie betreft — de Franse president de samenwerking van het Europa van de Zes voortaan als een dode letter zou beschouwen. Van Franse zijde zou openlijk zijn verklaard, dat Europa nu als geheel zijn keus heeft tussen de MLF (of de Verenigde Staten) en Europese politieke eenheid (onder leiding van Frankrijk). Zou Europa voor de MLF kiezen — hetgeen voorshands wel het geval lijkt te zijn — dan zou De Gaulle wel eens de NAVO vaarwel kunnen zeggen, de Kennedyronde kunnen boycotten en niet langer kunnen deelnemen aan het werk van de EEG — de Europese Economische Gemeenschap. De Gaulle maakt ook gebruik van het feit, dat vele Europeanen vrezen, dat in geval van nood de Verenigde Staten niet bereid zullen zijn, kernwapens te gebruiken, zolang zij zelf niet rechtstreeks worden bedreigd. Het was ten dele ook om deze

se ministerie van buitenlandse zaken hield men van die tijd af rekening met het feit, dat West-Duitsland na verloop van tijd niet de verleiding zou kunnen weerstaan, de weg van Frankrijk op te gaan. Om dit te voorkomen pleitten deze Amerikaanse deskundigen met grote ernst voor, dat de NAVO-bondgenoten op zijn minst een minimale stem zou worden gegeven in het bepalen van de omstandigheden, waaronder van de kernmacht van de Verenigde Staten gebruik zou mogen of moeten worden gemaakt. In 1960 was het Robert Bowie, een hoogleraar aan de Harvard-universiteit, met een uitgewerkt voorstel, dat de naam MLF (Multilateral Force) kreeg.

Langzaam maar zeker werd dit voorstel, eerst onder Kennedy en later on-

komen, zo menen deze deskundigen, dat herinneringen aan de tweede wereldoorlog worden wakker geroepen.

ENGELAND

Intussen heeft de Amerikaans-Duitse samenwerking er al toe geleid, dat Engeland zich onder socialistisch bewind niet langer zonder meer van de MLF distancieert. Van Britse zijde wordt ernstig getracht, de MLF te „hervormen”, waardoor de Duitsers er een minder belangrijke plaats in krijgen, een oplossing wordt gevonden voor de moeilijke financiële positie van Engeland wat zijn verdediging betreft en voor De Gaulle de mogelijkheid wordt geopend, aan de samenwerking binnen

DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON	
heeft beschikbaar Hugenotenkruisen in onderstaande uitvoeringen:	
H. Zilveren hanger (groot model)	f 5.75
H.G. Gouden hanger (groot)	f 50.-
H.V. Verzilverde hanger	f 3.15
H.M. Zilveren hanger (middensort)	f 4.90
H.M.G. Gouden hanger (middensort) (broche f 40.-)	f 37.50
H.K. Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	f 2.90
H.K.G. Gouden hanger (kl. onbew. achterz.) (broche f 22.50)	f 20.-
P. Zilveren broche f 6.25; P.G. Gouden broche	f 51.-
P.V. Verzilverde broche	f 3.25
K. Zilveren reversknoop	f 2.50
K.G. Gouden reversknoop	f 20.-
S. Zilveren speld f 2.50 S.G. Gouden speld	f 20.-
Wit en blauw geëmailleerde hangers	f 3.-
Verz. Paronlepelkje	f 2.90
Zilveren ketting	f 2.90
Gouden ketting	f 25.-

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron”, Jacob Catsstraat 111 b, tel. 243746 (9-5 uur), Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron”, verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

Tweede Kamer

Kernen- en middenstandsbeleid
in de KamerFLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Het was te voorzien dat de behandeling van de middenstands-vraagstukken en het z.g. kernen-beleid ditmaal bijzondere belangstelling zouden genieten. De organisaties van het midden- en kleinbedrijf hadden reeds op geduchte wijze de trom geroerd, in verschillende adressen was het gemoed gelucht; de dagbladers had grote aandacht geschonken aan de wrevelige gevoelens in deze kring. Niet minder sterk hadden de besturen van de vroegere kerngemeenten zich gemaakt.

Met een stortvloed aan argumenten, vergezeld van tekeningen en overvloedig cijfermateriaal hadden de gedeceerde kernen de Kamer en de Staatssecretaris hun problemen onder de aandacht gebracht.

Juist in onze tijd, nu de Europese integratie zo sterk op de voorgrond treedt, is het merkwaardig en tegelijk weldadig om te zien, hoe de afzonderlijke gewesten zich inspannen om de hen toekomende plaats in ons nationale bestel. De afgefallen kernen zagen in de eerste nota van de Staatssecretaris een bedreiging van hun toekomst, een toekomst die nu juist zo veel belovend was geworden. Geen wonder dat het middenstandsbeleid, en zeer in het bijzonder het vraagstuk van de verticale prijsbinding en het regionale industriestredingsbeleid de hoofdpunten vormden in de openbare commissievergadering van Economische Zaken.

Het speciale middenstandsbeleid

Het was met name de heer Meulink (A.R.) die een aantal indringende vragen stelde over het kredietbeleid. Waarom moet het altijd zolang duren, zo vroeg de heer Meulink voordat op ontvangen adviezen een beslissing wordt genomen? Met een trek van voldoening op zijn gezicht kon de Staatssecretaris verklaren, dat inmid-

dels een beslissing was genomen over de aanpassing van het middenstandskrediet. Het z.g. participatiekrediet zal na verkregen overeenstemming met het bedrijfsleven zijn intrede kunnen doen; de overige kredietvormen zijn zo ruim gesteld, dat in feite de maximum grenzen zijn vervallen.

Verder werd van vele kanten aandacht geschonken aan de voorlichting en de fusie van middenstandsinstituten. Het deed de Staatssecretaris zicht-

B. ROOLVINK

baar genoeg dat hij na de voor de middenstand onprettige beleidsbeslissingen, nu eens met iets kwam, dat de volledige instemming kon wegdragen. Jammer dat deze beslissing niet wat eerder openbaar gemaakt kon worden. Het klimaat tussen de bewindsman en het middenstandsbedrijfsleven zou er wel bij gevaren zijn. Niettemin zal de felle kritiek van de zijde van de middenstand er door afnemen.

Men krijgt de indruk dat de verhouding met de bewindsman aan het verbeteren is.

Verticale prijsbinding

Met enige spanning werd de behandeling van dit onderdeel van het Regeringsbeleid tegemoet gezien. Reeds in het voorjaar was een maatregel getroffen inzake de collectieve vormen van verticale prijsbinding. De Wet Economische Mededinging opent de mogelijkheid in beroep te gaan tegen een dergelijke beslissing. Het beroep heeft een schorsende werking. Zo is het echter niet met een maatregel die betrekking heeft op de individuele vormen van verticale prijsbinding. De Wet kent geen beroepsprocedure. Alleen, dat een dergelijke maatregel

binnen vijf jaar bij wet bekrachtigd dient te worden. Gebeurt dit niet dan vervalt de maatregel.

Het ging vooral om de individuele verticale prijsbinding. Alle regeringspartijen hadden juridische en ook principiële bezwaren tegen dit deel van het beleid. De door deze maatregel getroffen artikelen kwamen daarbij nauwelijks ter sprake. Daar ging het de woordvoerders niet om. Het ging om de filosofie die aan de getroffen maatregel ten grondslag lag. In de redenering van de bewindslieden was het verschijnsel van de verticale prijsbinding geen goede zaak in ons economisch bestel. Het verhindert de concurrentie en het bevordert niet een doelmatig distributie-apparaat en het belemmert de vrijheid van de consument. Er zijn echter vormen van verticale prijsbinding die minder schadelijk zijn en deze kunnen er wel mee door.

Vanuit de Kamer werd vooral van A.R. zijde — de heer Roolvink trad hier als woordvoerder op — aandacht gevraagd voor het feit, dat het bedrijfsleven over de vrijheid beschikt zelf regelen vast te stellen. Er is dus een stuk vrijheid. Wordt die vrijheid echter op een verkeerde manier gebruikt, dan is het de taak van de Overheid om als hoedster van het algemeen belang op te treden. De overheid geeft geen vrijheid om iets te doen, het bedrijfsleven heeft die vrijheid. Onze wetgeving draagt dan ook niet het karakter van een verbodsmaatregel van een misbruikwetgeving.

Ook de heren Scholten (C.H.U.), Nellissen (K.V.P.) en Porthoene (V.V.D.) bleken in grote lijn van een zelfde gevoelens. Zelfs de socialist Reehorst nam als vertegenwoordiger van een minderheidsgroep in zijn fractie een genuanceerd standpunt in.

Na een stevige verdediging van de bewindsman, een verdediging, die de Kamer ondanks het gebleven geschil wel wist te waarderen, kwam de geruststellende mededeling, dat er gedurende deze kabinetsperiode geen maatregelen van een dergelijke strekking meer te verwachten zijn.

Zoals gezegd, de verhouding tussen het middenstandsbedrijfsleven en de bewindslieden van Economische Zaken was vertroebeld. Na de sterke druk uit de Kamer en de gedane toezeggingen van de zijde der Regering is de lucht nog niet helder blauw, maar zo hier en daar komt er, ondanks een dicht wolkendek, toch een blauwe plek te voorschijn.

Regionale industrialisatie

Bij het eerste treffen tussen Regering en Parlement bleek, dat er niemand

in de Kamer bereid was het voor de nota van de Regering op te nemen. Daardoor kwamen de ongetwijfeld goede kanten van de nota niet uit de verf. Dat er op iets langere termijn een zekere concentratie tot stand moet komen, is voor niemand een vraag, maar een zo rigoureuze ingreep, met alle onzekerheden op korte termijn kon niet aanvaard worden.

Na de eerste stormloop van de Kamer en de eerste verdediging van de Staatssecretaris, kwam de mededeling van Regeringszijde, dat de geleverde kritiek aanleiding gaf tot een nadere bezinning en waar nodig tot een nadere verduidelijking. Door de A.R. woordvoerder was er vooral op gewezen, dat de afgefallen primaire kernen, alsmede de secundaire kernen nog onvoldoende gelegenheid hadden gehad zich te ontwikkelen. Het industriestredingsbeleid heeft, aldus de heer Roolvink, niet alleen een economisch- en een ruimtelijk aspect, maar ook tal van andere factoren, zoals de leefbaarheid van de streek, het leven van kerk en school, de sport, kortom het gehele culturele leven is hier in het geding.

De nieuwe nota, die op tal van punten een nadere verduidelijking gaf en waarin enkele belangrijke concessies werden gedaan viel een heel wat beter onthaal ten deel. Van A.R. zijde werd bewust niet het pleit gevoerd voor één of meer kernen, er werd geen enkele plaatsnaam genoemd. Wel werd uitdrukkelijk het pleit gevoerd voor het geven van een ruime kans aan de afgefallen primaire kernen en tevens voor het wegnemen van de vrees bij de secundaire kernen voor een vroegtijdige beëindiging. De socialistische woordvoerder de heer Berger, die overigens een constructief standpunt innam, heeft gemeend een motie in te moeten dienen, die er toe strekt om meer geld ter beschikking te stellen voor het verbeteren van de infrastructuur, zowel voor de primaire als voor de secundaire kernen.

Toen de Staatssecretaris, op een vraag van de heer Roolvink, of hij bereid was meer gelden aan te vragen, indien mocht blijken dat de middelen tekort zouden schieten, bevestigend antwoordde, hadden de regeringspartijen geen behoefte meer aan een motie.

Gelet op de storm en de emotie rond de beide hoofdpunten, is de Regering, na gedane concessies, verduidelijkingen en toezeggingen, zonder veel kletscheuren uit de strijd gekomen.

Het is te hopen dat de verhouding met het middenstandsbedrijfsleven verder normaal, d.w.z. goed mag blijven. Evenzeer is te hopen, dat de industriekernen zich verder voorspoedig zullen ontwikkelen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

AANNEMINGSBEDRIJF

„SCHOUWEN-DUIVELAND" N.V.

Schuithaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110 - 2478
Telefoon 01110 - 2478

Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water-
en wegenbouwkundige werken.

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en andere
materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuihofstraat 2, Telefoon 7953

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

't-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244

Gevestigd sinds 1919

NIEUWBOUW

Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

GOUDA

„IN DE GOUDEN CHRONOS"
Koopt bij Antoon v. Boven v.h. v. d. Berg

Double damespolshorloge,	10 st. 2 jr verzekerd v.a. 27.50
Chroom jongens- en herenhorl.	17 st. 2 jr verzekerd v.a. 29.75
Enicar pracht horloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a. 57.50
Gouden dameshorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a. 62.50
Gouden herenhorloge,	17 st. 2 jr verzekerd v.a. 95.—
Wekker,	1 jaar garantie, v.a. 7.75
Klokken (elektrisch)	1 jaar garantie, v.a. 26.—

Grote keuze gouden ringenhangers, ook munten of dierenriem,
armbanden, boogcolliers.

GROENENDAAL 16 - TELEFOON 5196 - GOUDA

Taxatie en inkoop van goud, zilver en diamanten

Voor het behoud van uw huis en speciaal voor het
houtwerk is het noodzakelijk dit regelmatig van een
nieuwe verflaag te voorzien.

Grijp dan gelijktijdig de kans om uw interieur door
moderne toepassing van kleuren door een VAKMAN
radicaal te wijzigen.

Wendt u zich daarom tot:

BLOOT'S
schildersbedrijf

G. van Genderen

GOUDA - RHIJNVIS FEITHSTR. 8 - TEL. 01820-3156

Het verheugt mij, dat ik thans deze middag voor de derde maal mij mag wenden tot de leden van de Anti Revolutionaire Partij over de houding die wij hebben aan te nemen tegenover de jonge staten.

De eerste maal was het vijftienvijf jaar geleden, toen ik enkele artikelen schreef in Anti-Revolutionaire Staatskunde. Ik heb toen getracht een situatietekening te geven van de toestand waarin wij in Indonesië verkeerden, voorts Indonesië gezien in het raam van de hele politieke constellatie in Azië en tenslotte welke houding wij als anti-revolutionairen daartegenover moesten innemen. Toen had ik de overtuiging, dat in veel opzichten — ook in onze anti-revolutionaire wereld — niet werd gezien wat onzes inziens op het punt stond te gebeuren.

Niet alleen dat door het optreden van Japan een tweede wereldoorlog dreigde uit te breken, maar dat ook ontzaglijk veel zou veranderen, wanneer er een tweede wereldoorlog zou komen waarin Nederland en Indonesië betrokken zouden worden en dat dit catastrofale gevolgen zou hebben voor de situatie in de gehele westerse wereld. Er was in die jaren nog teveel de gedachte, dat de suprematie, die Europa in die tijd in de wereld innam, bestendig zou blijven. Het was nog niet zo lang geleden, dat het magistrale werk van dr. De Kat Angelino verschenen was, die apotheose als het ware van het kolonialisme. We herinneren ons allemaal nog wel, dat in onze kringen óók gezegd werd, dat is nu het standaardwerk dat voor tientallen van jaren onze houding tegenover de gekoloniseerde landen bepalen zal. Er waren slechts enkelen, die inzagen dat de

Andere wereldconstellatie

Er waren vooral twee gebeurtenissen, die na de tweede wereldoorlog plaats hadden, die ieder, naar wij dachten, de ogen toch wel zouden moeten openen voor het feit, dat een nieuwe wereldconstellatie was ontstaan. De eerste gebeurtenis vond plaats in 1954 toen op de conferentie van Genève Molotov en Tsjoe En-Lai een leidende positie bleken in te nemen. Zij slaagden er in eerst India voor zich te winnen door een compromis ten opzichte van Tibet. Daarna wisten zij gedurende deze conferentie het kabinet van Laniel in Frankrijk 'en val te brengen, omdat Molotov van oordeel was dat Laniel — waar hij ook wel gelijk aan had — geen goede medespeler voor zijn politiek zou zijn. Zij hebben er toen voor gezorgd, dat Mendès-France aan de regering kwam en vervolgens de Amerikaanse en Engelse diplomaten op die conferentie uitgerangeerd. Vervolgens stelden zij de Aziatische landen gerust, door een neutralisering van Laos en Cambodja voor te stellen, waardoor zij de gelegenheid kregen hun politieke doel ten opzichte van Indo-China te bereiken: een verdeling in een neutraal en in een communistisch gedeelte, in de overtuiging, dat zij door deze verdeling gelegenheid genoeg zouden krijgen hun invloed ook in het geneutraliseerde gebied uit te oefenen. In de jaren daarna is ook wel gebleken dat zij juist hadden gezien.

Conferentie van Bandoeng

De tweede gebeurtenis, een niet minder duidelijk teken van de verandering in de wereldconstellatie, was de conferentie van Bandoeng in 1955. Tegenwoordig wordt door verschillende historici en politicologen de jongste wereldgeschiedenis wel verdeeld in een praë- en in een post-Bandoengtijdperk, omdat Bandoeng een duidelijke insnijding betekende in deze periode, een afsluiting van wat men wel noemt het Vasco da Gama-tijdperk, het tijdperk van het kolonialisme, waarin de westerse mogendheden alles in de wereld te zeggen hadden, en het aanbreeken van de periode van de opbouw van vele nieuwe jonge staten in de gehele wereld. In een minimum van tijd — van 1945 tot 1955 — was immers meer dan de helft van de wereldbevolking in een volkomen andere situatie geraakt. Hetzij ze, bevrijd van het kolonialisme, nu hun eigen staten konden gaan opbouwen, naar eigen idealen en inzichten, hetzij ze in de greep van het communisme waren geraakt. In beide gevallen ging het om een volledige omkering van de situatie. De westerse mogendheden hadden niet langer de macht in handen, maar moesten rekening houden met de jonge staten, die thans de meerderheid van de staten in de U.N.O. vormden.

Op de conferentie in Bandoeng is echter ook duidelijk gebleken, dat vele jonge staten, die voor hun gevoel ontzaglijk veel aan de communisten te danken hadden, het gevaar van het communisme begonnen in te zien nu de opbouw van deze staten aan de orde kwam.

Hoewel Tsjoe En-Lai zelf op deze conferentie aanwezig was, hebben toch verscheidene afgevaardigden (van Turkije, van Irak, van Iran, van de Filipijnen) uitgesproken, hoe gevaarlijk zij het communisme vonden. De scherpste uitdrukkingen zijn toen gebezigd door dr. Djamali van Irak — die later zoals u weet door Kassem gevangen genomen en geëxecuteerd werd — en door Sir John Kotelawala van Ceylon. Djamali heeft op deze conferentie gezegd, dat het communisme naar zijn mening een kolonialisme vertegenwoordigde, dat jodelijker was dan het kolonialisme van vroeger en Kotelawala heeft zijn collega's gewaarschuwd: het communisme wil niet alleen in de wereld imperialistisch heersen, maar doet dat ook door subversief te werken in onze jonge staten, en daarom moeten wij oppassen voor het communisme.

Deze beide gebeurtenissen, die duidelijk aantoonde dat er een radikaal andere politieke situatie was ontstaan, waarin staten werden gesticht die alle van node hadden, dat zij inzicht kregen in de grondslagen waarop zij hun nieuwe staat, zouden moeten opbouwen terwijl zij zelf

het gevaar van het communisme begonnen in te zien, hebben echter blijkbaar de ogen van de leden van onze A.R.P. niet kunnen openen voor de mogelijkheden, die God ons bood in die tijd, om die aan te grijpen en deze jonge staten te helpen bij een opbouw op de grondslagen, zoals die in ons anti-revolutionaire beginselprogramma zijn vastgelegd.

Vandaar dat wij toen met enkele medestanders een boek hebben uitgegeven: **Pioniers van het nieuwe Azië**, waarin wij getracht hebben opnieuw een situatietekening

Dr. Moh. Hatta en wijlen Jawaharlal Nehru

(foto: Pioniers van het nieuwe Azië)

ning van Azië te geven, om ons volk, inclusief de leden van onze Anti Revolutionaire Partij, de ogen te openen voor de mogelijkheden, die God ons gaf, niet alleen voor de prediking van het Evangelie, maar ook voor de prediking van de anti-revolutionaire beginselen, waaraan al deze staten behoefte hadden.

Kansen niet gegrepen

Zoals u weet heeft de A.R.P. vele jaren deze kansen niet gegrepen. We hebben er herhaaldelijk conferenties over gehad. Tenslotte is er een ommezwaai in onze Anti Revolutionaire Partij gekomen. Wat hebben echter de meeste leden daarna gezegd?:

„Ja, er is nu wel een ommezwaai, maar die is meer beïnvloed door de situatie dan door ons beginsel. Het is louter een opportunistische verandering.”

Men zag het niet als een beslissing die voortvloeide uit onze beginselen. Daarom is het nodig dat ik vanmiddag een poging doe u te doen zien, waarom, op grond van onze beginselen, onze houding tegenover deze jonge staten veranderen moest. En dan knoop ik natuurlijk aan bij wat wij zelf in ons beginselprogramma hebben vastgelegd. Nadat in de inleiding is vastgesteld, dat wij als grondslag van onze gehele politiek hebben de belijdenis van de volstrekte soevereiniteit van God, dat Hij recht heeft op deze wereld en dat het onze taak dus is in gehoorzaamheid aan Gods geboden te leven, wordt dan met name in artikel 21 over de Internationale betrekkingen gesproken.

In ons programma van actie 1963 is dit nog veel verder uitgebreid. Het ontbreekt mij aan tijd om u dat hier voor te lezen, maar ik wil toch even wijzen op de inleiding, waarin uitdrukkelijk — onder g. — als de hoofdlijn van een ons volk en wereld dienend beleid wordt genoemd „de bevordering van een geordende en rechtvaardige internationale samenleving in het kader van de Verenigde Naties en daarbuiten”. En dan wordt er over die internationale samenleving onmiddellijk in het eerste hoofdstuk nader gesproken, in het tweede over de ontwikkelingslanden en in het vierde over de betrekkingen

situatie niet zo gunstig was als men dacht. In die tijd waren er zes westerse mogendheden, die praktisch driekwart van de wereld in bezit hadden.

Men dacht dat de wetenschappelijke, de technische en de militaire overmacht van deze zes mogendheden voldoende zou zijn om ook alle bewegingen — die toen al van tijd tot tijd merkbaar waren om tot bevrediging te komen — ten onder te houden. Maar u weet dat dit in de tweede wereldoorlog grondig veranderd is. En nu hadden wij hoop, dat in de chaos, die na de tweede wereldoorlog ontstond — toen al deze jonge staten als het ware opnieuw tot re-integratie moesten komen en zich opnieuw moesten instellen hoe zij nu in deze wereld hadden op te treden en in het geheel van de volkerenwereld — ook onze Anti Revolutionaire Partij een belangrijke rol zou kunnen spelen. Wij zijn maar een kleine partij in een grote wereld. Maar dat geldt ook bijvoorbeeld van de communisten. Ook zij vormen een kleine partij in een grote wereld. Maar wij hadden in die jaren gezien, hoe de communisten door hun inzichten op psychologisch en politiek en economisch terrein gebruik maakten van de hun geboden mogelijkheden om invloed uit te oefenen in deze wereld, zoals zij dat doen tot op de huidige dag.

We hadden daarom gehoopt, dat ook onze Anti Revolutionaire Partij met haar beginselen in deze chaotische situatie, op de grondslagen van recht en gerechtigheid, een belangrijke bijdrage zou leveren voor de opbouw van de jonge staten, die na de oorlog zelfstandig waren geworden

ONZE VERHOUDING

op, het boek van „de wereldpolitiek van God”, aan Sigismund van Polen zijn commentaar op Hebreëën, aan de Koning van Denemarken zijn commentaar op Handelingen. Geen wonder dat Colijn, wanneer hij in zijn boek „Sedvis tranquillus in undis” over het calvinisme spreekt, uitdrukkelijk zegt, dat het calvinisme „ver boven het nationale uitgegaan en niet alleen op religieus terrein, maar ook op politiek en op rechten terrein een universeel standpunt heeft ingenomen”. Die gedachte nu moet ons beheersen. Ook in onze verhouding tot de jonge staten. Onze grote voormannen zijn op die weg voorgegaan.

Edmund Burke

In de tijd van Calvijn is er nog geen sprake van koloniën, tenminste niet in de protestantse wereld. Maar als ook de protestantse staten koloniale mogendheden worden, wordt Edmund Burke de grondlegger van een koloniale politiek van recht en gerechtigheid.

Burke heeft niet alleen tegen de logie van de Franse revolutie gestreden, maar door zijn redevoeringen tegen Warren Hastings, die als Gouverneur-Generaal van India de gerechtigheid geïgnoreerd had aangedaan, is hij de man geworden die mede de grondslagen gelegd heeft voor onze anti-revolutionaire koloniale politiek. Dr. Kuiper is in zijn anti-revolutionaire programma van 1878 mede door Burke beïnvloed. In het hoofdstuk „Ons Programma” van Kuiper, dat handover „s Rijks bezit overzee”, heb ik me dan vijftienvijftig citaten aangestreept, die hierop betrekking hebben, en die wij nu mutatis mutandis, zouden kunnen nemen als richtsnoer bij de bespreking van ons beginselprogramma ten opzichte van de jonge staten. Want daarin zijn de gedachten aangegeven waarop wij in onze beschouwingen altijd hebben voortgebouwd.

In Indonesië

Ook de christelijke politieke partij in Indonesië, de Parkindo, heeft dat gedaan. Mr. Tambunan, de leider van de Parkindo heeft indertijd in de lijn van Kuiper Idenburg, een brochure geschreven over de politiek die ook in Indonesië zou moeten worden gevoerd. Wij hebben de brochure — die in het maleis geschreven was — kort na de oorlog in het Nederlands laten vertalen en aan de toenmalige leiders van onze partij ter voorlichting aangeboden. De situatie was in die periode echter van dien aard, dat men daar geen gebruik van meende te kunnen maken. Maar in onze tijd, nu de mogelijkheid bestaat om de gedachten van Tambunan en zijn geestverwanten naar voren te brengen, zou ik u willen wijzen op deze brochure en op hetgeen de laatste vergadering van de D.G.I. gezegd werd over de betekenis van de christelijke politieke partij in het huidige Indonesië. De D.G.I. is de „Raad van Kerken in Indonesië”. Nog belangrijker is in het verband een boek dat kort geleden is verschenen (ook in het Indonesisch — helaas maar misschien zal het straks worden vertaald), met vele bijdragen van christelijke Indonesiërs, die allen zich uitspreken over „Onze taak als christen in Indonesië”. Ik neem u deze geschriften, om u te laten zien dat ook in deze christelijke wereld een politiek wordt voorgesteld waar wij als anti-revolutionairen sympathie tegenover kunnen staan.

Veranderde situatie

Prof. Anema heeft in het Gedenkbok van de Anti-Revolutionaire Partij in een belangrijk artikel geschreven over

Prof. dr. H. Bergema
sprak op het
Najaars-partijconvent
over

DE JONGE STATEN

...atiek die in de a.r. zou moeten worden
voerd bij het streven naar een staten-
gemeenschap op basis van recht en ge-
rechtigheid. Dat was in de periode toen
de oprichting van de Volkenbond ook
Nederland een bescheiden rol begon te
spelen in de internationale politiek, niet
te minst in verband met onze koloniën
Oost- en West-Indië.
Dat Kuyper geen apart hoofdstuk wijdde
aan de internationale politiek in „Ons
Program” van 1878, hangt voor een groot
deel hier mee samen, niet dat hij het
lang daarvan niet zag — dat blijkt wel
uit zijn hoofdstuk over de defensie en over
de koloniale politiek — maar dat die
Nederland in veel opzichten nog niet
zeer betrokken was bij de internatio-
nale politiek.

Van de eerste wereldoorlog was dat heel
anders. Het artikel van prof. Anema in
zijn gedenkboek van 1928 eindigde dan
met een voorstel om in ons nieuwe
revolutionaire program van beginse-
len artikel op te nemen over de buiten-
landse politiek. Dat is meen ik artikel 18
worden in het program van 1934. Sinds
dien tijd wordt er in ons program van
inselen altijd gesproken van „het stre-
ven naar een internationale rechtsoorde-
lis van recht en gerechtigheid”. Ik zou,
als ik in verband met de houding die wij
aan te nemen tegenover de jonge
staten, nog willen wijzen op een toevoe-

op het grote gevaar van het zoeken van
het eigenbelang, van de ontwikkeling van
de machtspolitiek in de wereld.
Behalve door gerechtigheid en naas-
tenliefde zullen wij onze houding tegen-
over de jonge staten n.m.m. echter in de
derde plaats ook moeten laten beheersen
door verantwoordelijkheid. Niet alsof ook
dit beginsel niet in „gerechtigheid” en
in „naastenteliefde” zou zijn opgesloten,
maar om met nadruk te wijzen op de
ontzaglijke verantwoordelijkheid, die we
tegenover deze jonge staten hebben, mede
op grond van ons koloniale verleden.

Verantwoordelijkheid

Ik behoer bepaald niet tot degenen, die
alleen maar afgeven op de koloniale pe-
riode. Daar zijn belangrijke en positieve
dingen van te zeggen. Er is ook een vol-
voeren van het bevel van God in geweest.
Maar er zal wel niemand onder ons zijn,
die zou willen ontkennen, dat wij op
grond van ons verleden mede verantwoor-
delijk zijn voor wat er op het ogenblik
in de jonge staten gebeurt. Heel veel van
wat er op het ogenblik ontbreekt in deze
jonge staten — en waar wij vaak deni-
gerend over spreken — is toch mede te
wijten aan het feit, dat wij in die 350
jaren van koloniaal bewind in Indonesië
niet in voldoende mate de grondslagen
hebben gelegd, voor hun uiteindelijke
zelfstandigheid. Kuyper wees daar in 1878
al op, bijv. in verband met het lager
onderwijs. Vijftig jaar geleden, zei hij,
hadden we er al voor moeten zorgen, dat
ze een „Vrije Universiteit” hadden.

Er is verschil van opinie over de mate
waarin wij in gebreke zijn gebleven. Maar
in ieder geval is er reden om naast ge-
rechtigheid en naastenteliefde, ook over
verantwoordelijkheid te spreken, bij het
bepalen van onze houding tegenover de
jonge staten.

Ik zou daar ook in verband met Afrika
nog wel even op willen wijzen. Wij heb-
ben als Nederlanders, ook meegedaan aan
de slavernij. Wij zijn er zelfs nog tiental-
len jaren mee doorgestaan, toen in andere
landen de slavernij allang was afgeschaft.
Om de 15 miljoen slaven, die van Afrika
naar Amerika zijn gebracht, staan wij ook
schuldig tegenover Afrika en is er reden
om te spreken over onze verantwoorde-
lijkheid tegenover de jonge staten van
Afrika.

Deze verantwoordelijkheid brengt, (met
de naastenteliefde en de gerechtigheid) ook
met zich mee, dat wij ons op de hoogte
stellen van wat er op het ogenblik wer-
kelijk in deze staten gebeurt. Er zijn boe-
ken genoeg om ons daarvoor voor te lichen.
Ook boeken die door Aziaten en Afri-
kanen geschreven zijn. Ik wijs daar spe-
ciaal op. Niet omdat zij alle gelijk aan
hun kant hebben. Er staat vaak heel wat
in, dat onjuist en onbillijk is. Maar het
is goed om juist hun zienswijze te leren
kennen, om onze ogen te openen voor
andere kanten dan die voor ons vaak ten
onrechte „vanzelfsprekend” zijn.

Een belangrijk boek

Ik noem in dit verband „de Afro-Azi-
atische staten en hun problemen”, een
boek, dat geschreven is door de Indiase
gezant, toen in Parijs, Panikkar, de man
die ook geschreven heeft het beroemde
boek „Asia and the Western Dominance”
 („Azië en de westerse overheersing”).

In dit boek heeft hij onze ogen geopend
voor het falen van „het westen”, ook van
de westerse zending. In dit nieuwe boek,
waarin zes lezingen gebundeld zijn, die
hij voor het „Studie-instituut voor econo-
mische en sociale ontwikkeling” in Parijs
gehouden heeft, beschrijft hij de proble-

men van de jonge Afro-Aziatische staten.
Dit boek kan ons de ogen openen voor
de situatie zoals die op het ogenblik in
deze staten bestaat. Zo bijvoorbeeld de
politieke moeilijkheden. Hij laat ons zien,
hoe deze jonge staten, die voor een groot
gedeelte eeuwenlang koloniaal geregeerd
zijn, en dus geen gelegenheid hadden om
hun eigen politieke idealen uit te leven
en daarmee te experimenteren, thans
voor ontzaglijke moeilijkheden staan, nu
zij een moderne democratie willen op-
bouwen.

Zij zijn daar niet voor opgeleid — de
massa zeker niet — en het is dus geen
wonder, dat het op allerlei punten tel-
kens weer misloopt.

Een van de moeilijkheden waarmee ze
te worstelen hebben, betreft de verhou-
ding tussen kerk en staat. Het waren over
het algemeen staten waarin of de Islam
of het Hindoeïsme of het Boedhisme, een
overweldigende positie innam. Dat was
in Indonesië ook zo. Van de meer dan 100
miljoen inwoners, zijn er toch zeker meer
dan 80 miljoen Moslims.

Zo zijn er vele Moslim-staten. In ande-
re staten, Birma bijvoorbeeld, heeft het
Boedhisme de overhand.

Kerk en staat

Welnu, in al deze staten is er op het
ogenblik de worsteling om te komen tot
een oplossing van het vraagstuk van de
verhouding van kerk en staat.

In India heeft men een volledige schei-
ding willen maken door een seculaire staat
te stichten. Ook al in de geest van Nehroe,
die niet alleen het christendom, maar ook
zijn eigen Hindoeïsme als een draw-back
beschouwde bij de opbouw van een mo-
derne staat. Natuurlijk zijn er in India
sterke Hindoeïstische stromingen, die het
anders willen maar ik bedoel nu de staats-
politiek, zoals die in de grondwet is vast-
gelegd. In Indonesië hebben wij het grote
voordeel dat er wel een scheiding van
kerk en staat is, dat de politieke macht-
hebbers in Indonesië in 1945 niet hebben
gezegd: „wij zijn in meerderheid Islamie-
ten, dus dit wordt een Islamitische staat;
de christenen en andere gelovigen in onze
staat worden burgers van de tweede rang”,
maar dat de christenen precies dezelfde
rechten hebben als de Moslims. Zij zijn
natuurlijk numeriek in de minderheid, in
de parlementen zullen ze dus nooit een
meerderheid kunnen behalen, tenzij de
anderen overtuigd kunnen worden, maar
zij hebben dezelfde rechten voor de wet.

Onze vrees bij de soevereiniteitsover-
dracht (en wat ook nog meegespeeld heeft
in de moeilijkheden in de Antirevolutio-
naire Partij, toen er gezegd werd: we kun-
nen Indonesië toch eigenlijk pas loslaten,
wanneer wij zekerheid hebben dat de
christenen daar de mogelijkheid hebben
om zich te ontplooiën) heeft God bes-
schaamd. Er is volledige vrijheid om het
Evangelie te prediken, zelfs in gebieden
die vroeger voor ons gesloten waren, zo-
als in Noord-Sumatra, in Zuid-Sumatra
en in West-Java (waar wij vroeger op
grond van artikel 177 van het Indische
Regeringsreglement het Evangelie niet
hebben mogen brengen). Er zijn natuur-
lijk wel fanatieke Moslims, die van het
christendom niets moeten hebben en die
de christenen vervolgd hebben, ook op
Celebes.

Maar de regeringspolitiek is altijd ge-
weest, vrijheid van godsdienst. President
Soekarno heeft in 1953, — in de tijd dat
ik zelf nog in Indonesië was —, in Amun-
tai een rede uitgesproken (een andere dan
hij van plan was, omdat hij daar span-
doeken zag, waarop stond: Wij willen niet
een Negara National, maar wij willen een
Negara Islam), waarin hij het pleit voer-
de voor een nationale regering, waarin
alle burgers dezelfde rechten zouden heb-
ben. En dat ging in tegen het streven van
de meeste moslims, niet alleen tegen de
Darul-Islam-mensen, die met geweld een
Moslimse staat van Indonesië willen ma-
ken, maar ook tegen de meeste andere
Moslims in Indonesië, die langs andere
weg via het Parlement een Islamitische
staat van Indonesië willen maken.

Soekarno heeft zich daar altijd tegen
verzet. Toen hij terugkwam na zijn rede
in Amuntai, hebben Daljono en Isa
Ansary, de vertegenwoordigers van deze
felle Moslims in het Parlement gezegd,
dat zij deze politiek niet wilden, maar
president Soekarno heeft zich daartegen
verdedigd en gezorgd, dat de rechtge-
lijkheid van alle burgers in Indonesië
moest worden gehandhaafd.

Pantja Sila

En het is waarschijnlijk, dat president
Soekarno in 1959 opnieuw de situatie in
Indonesië, wat de godsdienstvrijheid en de
rechtsgelijkheid betreft — ook van de chris-
tenen — gered heeft. In 1956 was er nl. een
Constituante gekomen, een volksvertegen-
woordiging van meer dan 500 leden, In-
donesiërs, die een nieuwe grondwet moes-
ten opstellen. Omdat de Moslims natuur-
lijk verreweg in de meerderheid waren,
was het gevaar groot, dat er in 1959, toen
men met de artikelen bezig was voor de
rechten van de mens, een Moslimse grond-
wet uit de bus zou komen, een grondwet
voor een Moslimse staat. En toen heeft
Soekarno ingegrepen en de grondwet van
1945 weer hersteld. Met volkomen rechts-
gelijkheid voor alle burgers.

Hoe het op den duur in Indonesië gaan
zal, weten wij natuurlijk niet en er zijn
allicht veel bezwaren in te brengen tegen
veel wat president Soekarno gezegd en

gedaan heeft. Maar wij moeten erkennen,
dat hij voor de rechtsgelijkheid van alle
burgers en voor de godsdienstvrijheid in
Indonesië altijd gestreden heeft. Dat is
een geweldig voordeel voor onze christe-
nen in Indonesië. Zij hebben hierdoor de
mogelijkheid om, wat zij ook veel gedaan
hebben (ook nu nog weer op de vijfde
vergadering van de Raad van Kerken in
mei van dit jaar) de christelijke beginse-
len naar voren te brengen en te spreken
over hun taak, om de Pantja Sila, de vijf
grondslagen van de staat, met als eerste
het geloof in de Heer, Die alle dingen re-
geert, te vullen met een christelijke in-
houd.

Communisme

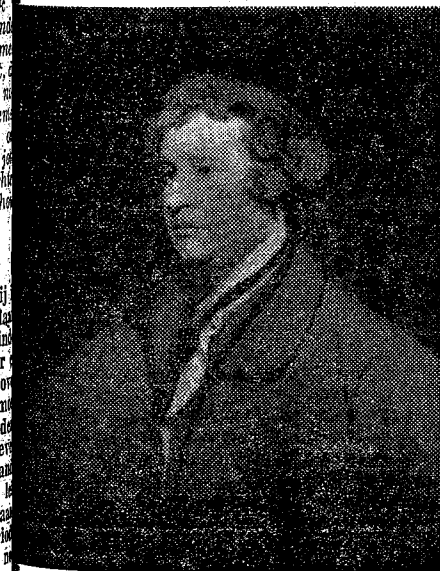
Bij het bepalen van onze houding
tegenover de jonge staten in Azië en
Afrika moeten wij ook denken aan het
grote gevaar, dat nog steeds bestaat, van
het communisme.

Van de communisten kunnen wij leren
dat zij van het begin af aan beter dan wij
de situatie hebben doorzien en in ver-
band daarmee de mogelijkheden die er
voor het communisme bestonden, hebben
uitgebuut.

In 1900 heeft Lenin al in een artikel
over de Boxer-opstand in China geschre-
ven over de betekenis, die Azië zou kun-
nen hebben voor de overwinning van het
communisme. Hij heeft ook de
betekenis gezien, die de boeren daarin
zouden kunnen hebben, zoals hij dat heeft
uitgewerkt in 1904 vlak voor de revolutie
in Rusland. Hij lette niet alleen op het
stadsproletariaat, zoals Marx en Engels
dat gedaan hebben, maar ook op de boe-
renbevolking van Azië en Afrika, als mo-
gelijke partijgangers voor de toekomst.
Hij zag in, dat Marx en Engels veel te
weinig oog hadden voor de mogelijkheden,
die in deze landen van Afrika en Azië
lagen. Marx en Engels hadden gedacht,
dat het communisme de overwinning zou
behalen in de gekapitaliseerde mogend-
heden van het westen, vooral in Engeland
en Duitsland. Maar daar is de revolutie
niet doorgebroken. Die is gekomen in dat
achterlijke Rusland. Lenin en Stalin heb-
ben onmiddellijk gezien, van hoe grote
betekenis deze volken, al was het alleen
maar door hun numerieke meerderheid,
in de strijd tussen Oost en West zouden
kunnen zijn.

In 1924 heeft Stalin — toen hij nog
maar kort aan de regering was — de Liga
voor de anti-koloniale onderdrukking op-
gericht. In 1927 is deze Liga in congres
in Brussel bijeen geweest. Nehroe en Hat-
ta — die nog maar nauwelijks de gevan-
genis ontkomen waren — zijn daar aan-
wezig geweest. Zij zijn daar gegrepen
door de gedachten, die door de commu-
nisten naar voren gebracht werden. Reeds
in 1920, op het congres van Baku, hadden
ze aan de volken van Azië en Afrika ge-
predikt: „het uur van de proletarische
bevrijding in Europa zal ook het uur van
uw bevrijding zijn. Werpt, gij slaven van
het imperialisme, het juk van de imperia-
listen van u af en wij zullen achter u
staan”. Zij hebben de betekenis van deze
volken, van deze toekomstige jonge staten

• Vervolg op pag. 9

Edmund Burke

...g, die prof. van der Molen gegeven
eft in een artikel in „Anti-Rev. Staat-
nde”. Ik herinner me niet precies meer
hoe, het was kort na de oorlog, ik
en in 1949. Daarin schreef zij over het
even naar recht, gerechtigheid en naas-
teliefde in de internationale verhoudin-
en. In dat artikel bracht zij dus het be-
p naastenteliefde naar voren, niet alsof
niet in gerechtigheid zou kunnen op-
loten liggen (want wij kunnen ge-
chtigheid, althans wanneer wij het zien
de bijbelse zin, ook zo opvatten, dat de
stenteliefde daarin besloten ligt), maar
schreef dit, omdat in die tijd de
chtspolitiek weer begon op te komen,
zoeken van het eigenbelang, zowel
de verschillende staten in Europa als
de rest van de wereld. Daarom was het
goed om het begrip van de naasten-
liefde met nadruk naar voren te brengen,
als prof. Van Vollenhoven dat indertijd
gedaan had in zijn „Drie treden van het
rechtenrecht”. Ook hij had daarin gewezen

Sir John Kotelawala
(foto: Pioniers van het nieuwe Azië)

PRIJSBELEID BEPALEND VOOR LOONGESPREEK

Te moeten kiezen tussen lage of hoge lonen is een veel moeilijker keuze dan zo oppervlakkig lijkt. Menigeen zal geneigd zijn te kiezen voor hoge lonen, maar in lang niet alle gevallen zullen de voordelen hiervan uitgaan boven die van lage lonen. Het is immers helemaal de vraag, wat er voor die lonen gekocht kan worden, of anders gezegd, wat is de koopkracht van het geld, wat moet er betaald worden voor de artikelen, die voorzien in de levensbehoeften. In een land met hoge prijzen is het mogelijk, dat voor de „hoge” lonen minder gekocht kan worden dan voor de „lage” lonen in een land met lage prijzen. De koopkracht van het geld en het prijsniveau zijn dus beslissend voor de betekenis van het loonniveau. De laatste tijd horen we in Nederland niet veel over prijsverlagingen, veel meer wordt er gesproken over prijsverhogingen. Zouden echter een aantal prijzen van levensbehoeften verlaagd worden, dan zou de betekenis hiervan (bij gelijk blijvende lonen) groter kunnen zijn dan van een loonsverhoging met het risico van daarop volgende prijsverhogingen.

MINISTER ANDRIESSEN

nis. Ook hier is het bedrijfsleven wel heel sterk tegen de haren ingestreken. De heersende opinie is sterk ingenomen tegen dit prijsbeleid. Dit betekent niet dat nu alle prijsbeleid maar aan de kant gedaan moet worden, maar meer nadruk in de praktijk op het globale karakter er van lijkt toch wel wenselijk. Het prijsbeleid van een regering kan immers alleen maar slagen, wanneer er bereidheid bij het bedrijfsleven bestaat om er aan mee te werken. Een kleine opening in het prijsbeleid, waardoor er enige versoepeling ontstaat, zowel naar de kant van prijsverhoging als prijsverlaging zal het loongesprek vereenvoudigen en toch de koopkracht van het geld niet extra aantasten.

PRIJSBINDING

Ook het experiment van de regering met betrekking tot de opheffing van de verticale prijsbinding voor een aantal artikelen kan in dit verband genoemd worden. Aantasting van deze prijsbinding is in principe niet fout. Wanneer hier met verstand wordt opgetreden tegen onverantwoorde situaties, dan valt dit toe te juichen, maar wel zal bijvoorbeeld de sector van de levensmiddelen onaangestaan gelaten moeten worden. Daar immers is de concurrentie al bijzonder scherp; de prijsbinding biedt hier de consument gelegenheid tot systematische prijsvergelijking. Een dergelijke toepassing van de bevoegdheid de verticale prijsbinding aan te tasten, zal op een gezonde wijze de concurrentie bevorderen en bovendien de overbiddigheid van het huidige starre prijsbeleid nog weer aantonen.

Het lijkt er op, dat wil de Stichting van de Arbeid blijven functioneren, de regering zich soepeler zal moeten opstellen ten aanzien van de prijzen. Zonder deze versoepeling vallen er weinig concessies van werkgeverszijde in het loongesprek te verwachten. De werkgevers zullen daarbij de regering stellig verwijten, dat zij bij verhoging van eigen tarieven en eigen salarissen ook niet al te kieskeurig te werk is gegaan.

Zouden de standpunten binnen de Stichting van de Arbeid even vast blijven liggen als nu het geval is, dan zou de regering zelfstandig een loonmaatregel moeten treffen en zou hiermee de looncommissie van de Stichting van de Arbeid buiten spel komen te staan. Een onverkwikkelijke situatie, waarbij ook het College van Rijksbemiddelaars weer zou moeten komen opdraven. Dit zou een terugdraaien van de klok op loongebied betekenen, waarnaar wel niemand zal verlangen. Soc. mdr.

Het verband tussen lonen en prijzen is enorm belangrijk. Het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat de werknemersvakbeweging steeds met een wakend oog kijkt in de richting van de prijzen, want prijsverhogingen betekenen immers reëel in de praktijk loonsverlagingen.

Bij alle loononderhandelingen op centraal niveau in de Stichting van de Arbeid (ook dit jaar weer) dringt de vakbeweging aan op het handhaven van het prijsbeleid van de regering, d.w.z. het scherp waken tegen prijsverhogingen. Dan alleen hebben immers loonsverhogingen de meest reële betekenis.

In het gesprek van vorige week vrijdag in het bestuur van de Stichting van de Arbeid heeft ook de vakbeweging weer gesteld, dat het prijsbeleid van de regering onverkort gehandhaafd dient te worden, de werkgevers hebben echter min of meer laten doorschemeren, dat wanneer er met de prijzen niets gebeuren mag, de vakbeweging ook maar op weinig of geen concessies van de werkgevers moet rekenen als het gaat om loonsverhogingen boven de aangeboden 3 procent. Bovendien weten de werkgevers, dat de regering op het standpunt staat, althans deze week nog stond, dat de prijsbewaking onverkort zal worden voortgezet.

Het was dan ook niet zo vreemd, dat in de vergadering van de Stichting van de Arbeid van vorige week geen wezenlijk onderhandelingsgesprek is gevoerd. De werkgevers kwamen al snel met het voorstel gezamenlijk als Stichting van de Arbeid naar de regering te gaan om te vragen wat de regering van de loonproblematiek van dit moment denkt. In deze loonproblematiek achten de werkgevers ook de prijsproblematiek begrepen.

PRIJZENGESPREK

Het leek er deze week sterk op, dat het gesprek op 14 november, tussen regering en Stichting van de Arbeid, vooral een prijzengesprek zou zijn. Bij de loonexplosie van vorig jaar, toen de lonen met 10 procent gemiddeld omhoog mochten (het is inmiddels gemiddeld 14 procent geworden), ging de regering er mee akkoord, dat wanneer bedrijfsstakken met doorvoering van de eerste vijf procent moeilijkheden hadden, over een prijsverhoging met de minister van economische zaken te praten viel. De tweede vijf

- ♦ Van regering soepelheid gevraagd bij gesprek met bedrijfsleven
- ♦ Loonmaatregel van overheid
- ♦ meest ongelukkige oplossing

procent mocht echter alleen doorgevoerd worden, indien de bedrijven deze uit hun produktiviteitsstijging konden betalen.

Het lijkt echter onwaarschijnlijk, dat de regering ook dit jaar weer tot een dergelijk compromis bereid zal blijken. Bijv. een loonsverhoging van gemiddeld zes procent, verdeeld in tweemaal drie procent, waarvan eventueel de eerste drie procent mag worden doorberekend. Wellicht zou de bereidheid van de werkgevers dan groter zijn om in de afzonderlijke bedrijfstakken vrijheid tot onderhandelen te geven, daarbij bedenkend, dat onze nationaal-economische positie om matiging vraagt.

TEUGEL TE STRAK

Men kan zich thans afvragen of de regering de teugel van het prijsbeleid niet al te strak gespannen heeft. Het globale karakter van het prijsbeleid, dat indertijd door minister Zijlstra en ook wel, maar in mindere mate, door minister De Pous werd gevoerd, lijkt vrijwel volledig verdwenen. Minister Zijlstra heeft indertijd globale gedragsregels opgesteld voor de prijzen. Dergelijke regels pasten meer bij de ondernemingswijze differentiatie en de grotere vrijheid voor het bedrijfsleven, die in het algemeen werd voorgestaan.

Zijlstra hernieuwde elk jaar de afspraken met het bedrijfsleven en elk jaar kwam tussen de minister en het bedrijfsleven en gentlemen agreement over de prijzen tot stand. Dit beleid was typisch globaal gericht. Er waren bijv. geen prijsbindende regels in opgenomen, zeker niet per onderneming. Er bestond meer soepelheid, ook ten aanzien van prijsverhogingen.

Minister Andriessen spreekt in zijn Memorie van Antwoord wel over een

globaal bewakingsbeleid, maar veel meer karakteristiek voor zijn beleid is, dat er onmiddellijk op volgt, dat niets aan zijn aandacht zal ontsnappen op prijzengebied. Dit betekent zonder meer een zeer stringent prijsbeleid. Het apparaat voor de prijsbewaking en -controle is dan ook onder minister Andriessen uitgebreid en ook meer ambtelijk gaan werken.

PRIJSVERLAGING

De ministers Zijlstra en De Pous legden ook nadruk bij de mogelijkheden tot prijsverlagingen, waardoor noodzakelijke prijsverhogingen weer werden gecompenseerd. Thans bedenkt een bedrijfstak zich nog wel drie keer alvorens een prijs te verlagen, want moet deze prijs na enige tijd weer opgetrokken worden, dan kost dit de grootste moeilijkheden met Economische Zaken.

Er is sindsdien weliswaar ook een verschil in conjuncturele situatie ingetreden, maar dit neemt toch niet weg, dat er een psychologisch klimaat is geschapen, waarin het bedrijfsleven zich verre van gelukkig voelt.

Het bijzonder stringente prijsbeleid van minister Andriessen moet wel leiden tot een prijsverstarring, waarvan het resultaat voor de consument op lange termijn tegenvalt.

Ook de bevoegdheid die de minister via de Kamer aan zich getrokken heeft, tot aantasting van het individuele prijsbeleid van de afzonderlijke ondernemingen is een voorbeeld van het weinig globale en starre karakter van dit prijsbeleid. Een dergelijk beleid lijkt ook moeilijk te passen in ons maatschappelijk bestel. Weliswaar heeft de minister van deze bevoegdheid nog maar eenmaal gebruik gemaakt (de pierprijis), maar het psychologisch effect van de maatregel was veel groter dan de praktische beteke-

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN

GRAAFSTROOM melk
in papierverpakking

- ▶ smakelijk
- ▶ hygiënisch
- ▶ gemakkelijk

LiSaPak aangewezen voor kantine en school!

In prima boter en kaas, steeds de baas, alle soorten groot en klein, komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (01827) - Westeinde 117

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

Bogena

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoorde genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN
Veerlaan 17-23 - Rotterdam

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!

FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

AUTOHOTEL
POST OEGSTGEEST

AUTO:
• verhuur
• spuitrij
• verkoop
• service
• stalling

Dorpsstr. 46-48, Wijttenbachweg 12-14, tel. 01710-52400

Vicon Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Tel. 02526-841 (7 lijnen).
afd. Verkoop 855 (3 lijnen).

Ribbens' Dekkleedenfabriek
„DE BARONIE”
HAVERMARKT 1 - BREDA
TELEFOON 01600 - 36478

Fabriek van dekkleden, markiezen, kampeertenten, vlaggen, autobekleding.

Prins N.V. - Dokkum
(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

- Fabrikant van:
- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
 - * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
 - * GEPROFILEERDE BUIZEN
 - * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN
- TELEFOON 05190 - 2043

Onze verhouding tot de jonge staten

• Vervolg van pag. 7

gezien en zij hebben daarnaar gehandeld. Wij hebben ons hier in het westen veel te veel gebaseerd op de macht die wij hadden, alsof dat nooit veranderen zou. Maar zij hebben de ontwikkeling van de wereldsituatie gezien. Als wij onze praktische politiek niet mede laten beheersen, door al wat er in de historie plaats vindt, zullen onze beginselen star en onvruchtbaar blijven.

Het gaat om beginselen

Jarenlang is dat bij ons zo geweest, omdat wij geen rekening hielden met de constellatie in de wereld. Nu begint dat gelukkig weer anders te worden. Als wij daarbij maar steeds blijven denken, dat het tenslotte om de beginselen gaat. De beginselen die nu kunnen en moeten worden toegepast. De beginselen van de Schrift waar Calvijn en Kuyper en Anema en Idenburg en al die anderen, voor gestreden hebben. Wij kunnen die nu ook toepassen bij het bepalen van onze verhouding tot jonge staten. In vele van deze jonge staten bestaat voor ons de mogelijkheid met de christenen daar samen te werken en het is onze bedoeling ook daar op te wijzen.

RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES

voor zenders, richtingzoekers en echoloden

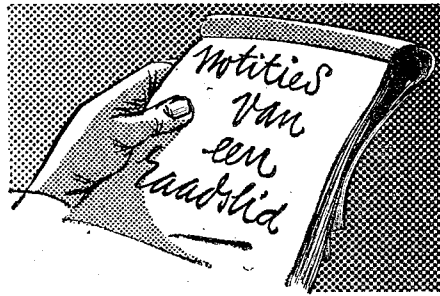
Ik noemde zoëven het boek van Panikkar, de man die ontzettend kritisch staat tegenover de koloniale mogendheden en hen telkens weer verwijt wat zij niet en wat zij wel gedaan hebben in het verleden. Ik wil u er toch op wijzen, dat hij aan het slot van zijn boek over de problemen van de Afro-Aziatische staten, bij alles wat nodig is voor de toekomst, ook wijst op de noodzakelijkheid van de steun en de sympathie van de andere staten in de wereld, ook van de vroegere koloniale mogendheden.

Maar vooral is het nodig, dat onze sympathie en onze steun uitgaat naar de groepen van christenen, die in deze jonge staten nog zulk een kleine minderheid vormen, maar die vol geloofsmoed „de eerste schrede” gezet hebben „op de eigen weg”, zoals wijlen prof. Freytag, dat uitdrukte, nadat hij de conferentie van de Oost-Aziatische christenen in Kuala Lumpur in 1959 had bijgewoond.

Op deze conferentie hebben de christenen zich de vraag gesteld, wat God met Azië bedoelde en wat de taak van de christenen in verband daarmee moet zijn.

Een van de deelnemers aan deze conferentie, D. T. Niles van Ceylon, heeft daar gezegd: „Het is niet voldoende, dat wij niet langer onder voogdij staan” (en wij denken als anti-revolutionairen daarbij onwillekeurig aan het beeld, dat dr. Kuyper gebruikte in zijn tekening van een christelijke koloniale politiek) „maar wij moeten nu als kinderen Gods het beeld van Christus vertonen”.

In hun strijd voor een nieuw ethos vanuit de gehoorzaamheid aan Christus zullen ook wij als anti-revolutionairen achter hen moeten staan en samenwerking moeten zoeken. Pro Rege.

• ASPIRINE EN NATTE DOEKEN

Een wonderlijk opschrift voor een notitie van een raadslid, denkt u misschien. Wat heeft een raadslid met aspirine en natte doeken nauwelijks inken? Het zijn geen zaken die tot het normale instrumentarium van een raadslid behoren en men kan zich aspirine en natte doeken nauwelijks indenken als emblemen die in de raadzaal een plaats zouden krijgen. En toch!

In „De Magistratuur”, het maandblad van de A.R. gemeentebestuurders lezen we dat iemand eens gezegd heeft: „besturen is een aanhoudende hoofdpijn, verlicht door aspirine van het compromis en natte doeken der voorzichtigheid”.

Had u gedacht dat het besturen van de gemeente een aanhoudende hoofdpijn was voor de burgemeester, de wethouders en de raadsleden? En dat men heel voorzichtig en steeds compromissen sluitend door de probleemklippen moet heenvaren?

Overdreven? Inderdaad. Maar toch niet zo overdreven of er zit een stuk waarheid in die typering van het besturen.

Waarom die overheidstaak zo zwaar is?

Burgemeester Boot van Hilversum heeft op de bovengenoemde jaarvergadering dat als volgt uiteengezet.

Het overgrote deel van de Nederlandse burgers, daartoe geïnspireerd door de sociale organisaties en de meeste politieke partijen, stelt prijs op collectieve behoeftenvoorzieningen. Natuurlijk wenst de burger dat ieder zijn portie, zijn gelijke portie krijgt. En die gelijke portie verwacht hij eerder van de overheid dan van het particulier initiatief. De overheid kan immers met behulp van de gecollecteerde belastingen, er het beste voor zorgen dat er gelijke porties uit de staatsruif worden gegeten. Dat terwille van die gelijke porties, die collectieve behoeftenvoorziening, zijn vrijheid hier en daar wordt ingeperkt deert hem niet, zolang hij er van overtuigd is dat de rechtszekerheid bij de overheid veilig is.

De overheidstaak is dus een geheel andere dan vroeger. Maar als nu die overheid haar bemiddeling verleent bij de distributie van die gelijke porties, dan ziet de burger de overheid niet meer als een „overheid in hoogheid gezeten”, maar als de directie van een coöperatief shopping-centre, die moet zorgen dat het eerlijk toegaat en goede kwaliteit verzekerd is.

Maar dan rijst de vraag of er voor de burger geen echte overheid meer is in de traditionele zin van het woord? Jawel, zegt burgemeester Boot: „De echte overheid is voor hen de koning (altijd), de burgemeester (meestal), de politie (als het moet), de rechter (voor zover nodig)”.

De moeilijkheid voor de overheid is nu, meent raadslid, om de synthese te vinden tussen gezagsorgaan en distributeur van behoeftenvoorzieningen. Een zodanige synthese, dat de hoogheid van de overheid niet in het gedrang komt. En het zoeken „naar” die synthese bezorgt nog wel eens hoofdpijn.

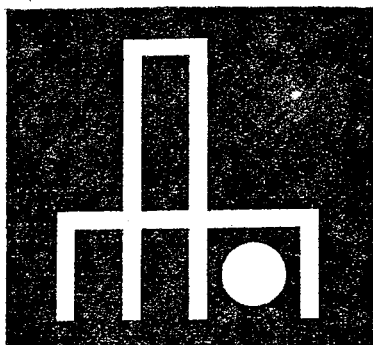
Raadslid

het werk begint

U HEBT ZICH UITGESPROKEN. EN MET U HEBBEN MÉÉR DAN 700.000 NEDERLANDSE GEZINNEN ZICH UITGESPROKEN. HET AANTAL GROEIT. DAGELIJKS NOG KOMEN ER NIEUWE BIJ. UW GEZAMENLIJK ANTWOORD BEDRAAGT NU REEDS MEER DAN 22 MILJOEN GULDEN.

MET UW 10 OF 60, MET UW 300 OF 1000 GULDEN HEBT U GEZEGD: ER MOETEN STRAKS TUSSEN DE HUIZENMASSA'S VAN DE NIEUWE STEDEN EN DE GROEIENDE DORPEN OOK KERKEN STAAN. RUIMTEN VOOR DE VERKONDIGING VAN HET EVANGELIE VAN CHRISTUS. EN TEGELIJKERTIJD WERKPLAATSEN VOOR ALLE DAGEN VAN DE WEEK. ZE ZULLEN ER KOMEN. HET WERK BEGINT.

WIJ ZIJN DANKBAAR, DAT GEBLEKEN IS, DAT WE OP ELKAAR KUNNEN REKENEN ALS HET ER OM GAAT EEN GROOT PLAN TOT WERKELIJKHEID TE MAKEN. WIJ ZENDEN U ONS RESPECT. RESPECT VOOR UW VISIE, VOOR UW DAAD DIE TOT EEN GETUIGENIS WERD. EN DIE MOED GEEFT AAN ALLEN, DIE DE BOUW TER HAND ZULLEN NEMEN. DAT WILLEN WIJ U GRAAG ZEGGEN.

ANTWOORD '64 GIRO 64

de nederlandse hervormde kerk de gereformeerde kerken de christelijke gereformeerde kerken de evangelisch-lutherse kerk de doopsgezinde gemeenten de remonstrantse broederschap de vrije evangelische gemeenten de unie van baptistengemeenten de oud-katholieke kerk

Toekomst vraagt gezond verstand

In de Verenigde Staten is de teerling geworpen. Het Amerikaanse volk heeft zich met overweldigende meerderheid uitgesproken voor president Johnson en zijn "running-mate", senator Humphrey. Dat is het grote nieuws van deze week. Daarmee is een stuk onzekerheid weggenomen.

De situatie in drie zeer belangrijke landen is nu sinds kort de volgende.

In Rusland werd de eerste man aan de kant geschoven, maar zijn beleid wordt vermoedelijk in grote lijnen door anderen voortgezet. Toch zijn er levensgrote vraagtekens, vooral inzake de verhouding tot China. Het lijkt er op, dat Moskou en Peking toenadering zoeken. Premier Tsjou-En-Lai van China zal niet voor niets naar Rusland zijn afgereisd.

Engeland koos de oppositie-leider Wilson tot premier, waardoor de politiek van dit land op bepaalde punten zeker veranderen zal. De eerste tekenen daarvan geven weinig reden tot vreugde.

Amerika sprak zich in grote meerderheid uit voor voortzetting van de beleidslijn Kennedy-Johnson. Die lijn is in vele opzichten duidelijk en vooruitstrevend gebleken. Het laatste is beslist zeer verheugend.

Geen grote punten

Men heeft wel gezegd dat er geen grote discussie-punten in de Amerikaanse verkiezingsstrijd te ontdekken waren. Dat klopt en het is ook verklaarbaar. Senator Goldwater immers stelde geen werkelijke alternatieven. Hij wilde of de "weg terug" of hij was alleen maar "tegen". En ook het kermisachtige gedoe rondom de stembus kon voor de vele kiezers niet versluiëren, dat Goldwater geen of uitsluitend gevaarlijke perspectieven bood.

Onze oud-minister, prof. Zijlstra, heeft er gisteren voor de radio op gewezen, dat Goldwater het protectionisme huldigde. Zo'n standpunt is niet meer van deze tijd. Men moet zich eens voorstellen wat het zou betekenen, ook voor West-Europa, indien de Amerikanen in het groot en principieel zouden gaan toepassen wat Engeland thans in het klein, tijdelijk en door de nood geprangd, met zijn import doet.

Ik heb ergens gelezen, dat Goldwater in feite bang was gekozen te worden. Als dat waar was, dan moet hij zich nu wel even opgelucht voelen als de miljoenen, die na zijn nederlaag herademden. De opinie-peilingen hebben steeds aan Johnson de meeste kans gegeven. Maar sinds het Gallup-instituut zich ter gelegenheid van de herverkiezing van president Truman in 1948 zo zeer vergaloppeerde, denkt iedereen bij dat soort voorspellingen: je kunt nooit weten.

Kennedy's werk

De tweede oorzaak van het ontbreken van grote punten in de Amerikaanse verkiezingscampagne, schuilt in de prestaties, die wijlen president Kennedy leverde, maar die hij niet zelf mocht voltooien. Ik denk aan de Civil Rights Bill, de wet op de burgerrechten van de negers, die dit jaar van kracht werd.

In dit verband kan eveneens de Wet tegen de Armoede genoemd worden. En ook de politiek van toenadering tot

Radio-causerie gehouden op 5 nov. j.l. door

mr. W. R. van der Sluis

West-Europa o.a. door middel van de Kennedy-Ronde die — zij het moeizaam — in Genève wordt gerealiseerd. Een overwinning van Goldwater zou veel, zo niet alles wat in de laatste jaren via veel strijd en moeite tot stand gebracht werd, op losse schroeven hebben gezet. Het strekt het Amerikaanse volk tot eer, dat het resoluut "neen" zei tegen de man, die alles afkraakte maar er geen duidelijkheid tegenover stelde, behalve dan wat extremistische ouderwetsigheid.

Grote meerderheid

Het is nog verdienstelijker dat het Amerikaanse volk dit antwoord in zo grote meerderheid gaf. Het is de triomf van het gezonde verstand.

Van president Johnson is bekend, dat hij goed met het parlement kan omgaan. Hij heeft in de Senaat lange tijd de Democratische afgevaardigden

geleid en hij kent dus zijn pappenheimers.

Nu de Democraten in beide vertegenwoordigende lichamen, dus zowel in het Huis van Afgevaardigden als in de Senaat een grote meerderheid hebben, zal er een betere wisselwerking tussen het parlement en het Witte Huis mogelijk zijn dan sinds jaren het geval was.

President Johnson begint nu een regeringsperiode van 4 jaar "in his own right"; dat wil zeggen: zelf in functie gekozen, niet meer als vervanger van een ander. Hij kan met een schone lei beginnen, gesteund door het rechtstreeks uitgesproken vertrouwen van veruit het grootste deel van zijn volk. Dat laatste zal hem, die niet de briljante gaven van een John Kennedy bezit, zeker tot grote steun zijn op het moeilijke pad dat voor hem ligt.

Oost of West

Een weg vol voetangels en klemmen is zeker het buitenlands beleid van Amerika. Rood China is een atoommogendheid geworden en Zuid Vietnam tot een bijna hopeloze stelling van het Westen vervallen. Rusland schijnt te aarzelen welke weg het zal kiezen, die van een verdere democratisering — wat dat dan ook is — of het pad van de generaals, die Chroestsjew al lang met argwaan bekeken omdat hij in hun ogen de machtspositie van de Sowjet-Unie verzwakte. Door dit alles staat ook president Johnson voor een keus. We wachten met spanning af wat hij zal doen: Het zwaartepunt van zijn activiteiten verleggen naar Azië en dus West-Europa, dat politiek gezien minder één is dan ooit, in de kou laten staan of nog krachtiger dan Kennedy stimuleren tot een Atlantische samenwerking die in politiek, militair en economisch opzicht een magnetische uitwerking op de Afrikaanse en Aziatische volken zal hebben.

President Johnson staat aan een nieuw begin. Hij heeft zijn handen weer vrij. Moge God hem in de komende vier jaren tot een zegen stellen voor een zo groot mogelijk deel van de aarde. Wij wensen hem van harte geluk en wij hopen dat hij zich niet zal beperken tot een goed beheer van Kennedy's erfenis, doch dat hij zal uitgroeien tot een architect van een werkelijke Westelijke eensgezindheid.

Ons aandeel

En wat dragen wij bij aan de oplossing van de hedendaagse vraagstukken? Willen ook wij ons gezond verstand gebruiken zonder op het verleden te teren of dat verleden vergeefs te willen doen herleven? Voor wat de A.R.-Partij betreft is het antwoord niet onduidelijk. Via televisie, radio of dagblad zult u het een en ander hebben opgevangen van het Partij Convent dat vorige week zaterdag in Utrecht gehouden werd. Ook daar ging het om de grote vragen van deze tijd. Nationaal en internationaal. Ook daar werd de noodzaak van keuze gevoeld en werd

een keuze gedaan. Beter gezegd: verder uitgewerkt op grond van ons Beginsel-program en ons Program van Actie. Wij voelen er niet voor om met de handen in de schoot passief af te wachten wat de groten der aarde in Washington, Moskou of Peking besluiten. Ook de beslissingen in de kleinere machtscentra: Londen, Parijs of Bonn moeten vanuit ons land en ook vanuit onze partij weerklank ondervinden, hetzij positief, hetzij afwijzend. En daar blijft het niet bij.

Vier punten

Dr. Berghuis heeft met nadruk gewezen op een viertal punten, die in de binnenlandse politiek als hoofdthema's van activiteit moeten worden aangemerkt.

1. de besteding van de welvaart naar maatstaven van economisch evenwicht en sociale rechtvaardigheid;
2. de maatschappij-structuur en de hervorming daarvan;
3. het organisatie-bestel in ons eigen land;
4. het punt van de ruimtelijke ordening, geleid op de voortstormende bevolkings- en vervoersontwikkeling.

Daarbij gaat het er ons niet om in socialistische of liberale schuifjes plaats te nemen. Een eigen visie en de uitwerking daarvan zal in onze partij in toenemende mate aandacht en tijd opeisen. In die uitwerking zullen bijzondere uitgangspunten, namelijk gerechtigheid en vrijheid-tot-verantwoordelijkheid als beginselen van ons beleid een grote rol spelen.

Verkeerd adres

"De Volkskrant" stelde gisterochtend aan dr. Berghuis de vraag of het gezelschap van de liberalen in het kabinet goede oplossingen op elk van de vier genoemde punten niet in de weg staat.

Wij geloven dat dit r.k. dagblad deze kwestie in de allereerste plaats aan de K.V.P. behoort voor te leggen. En overigens onderstreept deze probleemstelling de noodzaak van een nauwe christen-democratische samenwerking, met name bij kabinetsformaties. Daardoor kan zo'n gezamenlijke visie tot maximale gelding worden gebracht.

Wat socialisten en liberalen ten opzichte van de binnenlandse en de buitenlandse vraagstukken wensen is natuurlijk belangrijk. Doch dat heft onze verantwoordelijkheid voor het hebben van een eigen christelijke visie niet op. Integendeel, het doet de noodzakelijkheid daarvan te duidelijker uitkomen. Vooral als u bedenkt dat meer dan de helft der Nederlandse kiezers vertrouwen schenkt aan de christelijke partijen. Wij vragen, evenals de Amerikanen, dat gezond verstand het beleid voor de toekomst zal bepalen.

DRENTE

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 2671

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18.00 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN. GARAGES. LANBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

in de NOORD-OOST POLDER

LOONBEDRIJF MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA GEBR. SLUMP

Handel in brandstoffen,
haarden, kachels en kooktoestellen
LEMMER TELEFOON 05146 - 564 en 307
NAGELE TELEFOON 05276 - 2460

H. A. HOUTMAN Timmerman - Aannemer

Leverancier van alle bouwmaterialen
Maanhuizenlaan 2 - Tel. 05273-1395
MARKNESSE

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Beschuit- en broodfabriek Gebr. Klumpers C.V.

sinds 1879
GOUSTRAAT 8 - MARKELO - TELEF. 05476 - 666

Vanouds

POMPERNIKKEL: gesneden en verpakt
verfijnd roggebrood

Verzending door het gehele land.

FA. H. J. WIBBELINK & ZN.

Goors Overslag- en Transportbedrijf

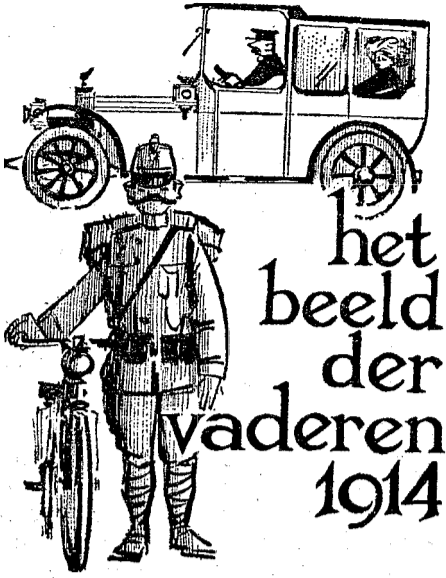
Haven, Goor,

telef. (05470) 2963 - 2752 - 2476 - 2577

ALS ABONNEE OP

NEDERLANDSE GEDACHTEN

BLIJFT U POLITIEK BIJ

• Mosselen

Nederland bleef buiten de oorlog. De eerste wereldoorlog, wel te verstaan, nu een halve eeuw geleden. Maar reeds na een paar maanden begon het voedselprobleem aan de orde te komen. Er werd weinig Amerikaanse bloem ingevoerd, en de mensen, die verward waren met wittebrood, moesten nu allemaal „oorlogsbrood” eten, dat was brood, voor een deel gebakken uit ongebuild meel. De kranten hadden bijna officiële stukjes om uit te leggen, hoe lekker, hoe voedzaam en hoe goed voor de spijsvertering dit brood was, maar de magen bleven verlangen naar wittebrood. Sommige bakkers, die nog een flinke voorraad Amerikaanse bloem hadden, probeerden de voorschriften te ontduiken, maar ze kregen met de overheid te doen. In Sluis kochten de bakkers bloem in België, waar scheepsladingen Amerikaanse meel heengingen via Rotterdam, scheepsladingen verzonden door het Amerikaanse comité voor hulpverlening aan België. De schepen, door dit comité gezonden, werden door de geallieerden zonder bezwaar door gelaten. Toen het bakken van brood uit zuivere bloem evenwel in Sluis door de territoriale bevelhebber streng werd verboden, werden er grote wittebroden uit België geïmporteerd.

Maar er werd meer gedaan voor onze voedselpositie, met name ook wat de voorlichting betreft. In verschillende bladen verscheen een uiteenzetting, hoe men voorn en blei, goedkope zoetwatervis, smakelijk kon bereiden.

Maar vooral aan de mosselen werd aandacht geschonken. Er zijn mosselen in overvloed te koop. En ze zijn niet duur. In Amsterdam betaalt men voor 5 kilo ongepelde mosselen 15 cent. Men kan er 7 ons gepelde mosselen van overhouden; ze komen dus gepeld op ongeveer 2 cent per ons.

En wat kan men al niet met mosselen doen! Men kan ze koken, stoven of bakken. Voor elk van de drie bereidingsmethoden brachten de kranten keurige recepten. Bij het koken moet men de schelpen eerst ontdoen van de baarden en daarna de mosselen net zo lang en zo vaak wassen, dat het waswater helder blijft. De mosselen daarna koken met heel weinig water en tijdens het koken voortdurend schudden. De schelpen blijven dan allemaal openstaan. Dan is het een klein kunstje, om de mosselen uit de schelpen te nemen en men kan ze eten met een sausje. De gekookte mosselen kunnen daarna ook gestoofd worden in het kooknat of in melk. Maar het is ook mogelijk, de gekookte mosselen in een koekepan te bakken, de mosselen geregen aan een niet te lange breinaald. Ze moeten voor het bakken in bloem worden gewikkeld.

Maar denk er vooral om, mosselen zijn zo voedzaam en kunnen zo lekker worden bereid en dit nog weinig bekend en ongebruikelijk voedsel kost maar 15 cent per kilo ongepeld.

Firma H. van Triest & Zoon
Groothandel in fourages
DWINGELO
Telefoon 0 5219-1647 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
IN- EN VERKOOP VAN UW
RUWVOEDERS

De vereniging voor wetenschappelijke spelling - in België en in ons land driehonderd leden - heeft enige regels uitgegeven teneinde meer eenvoud te brengen in ons srijfgebruik. Eerlijk gezegd, gaat mij die vereniging nog niet ver genoeg.

Er is veel meer ballast over boort te goie dan zij voorstelt. Het is alleen de vraag in welke korte tijd de srijvers aan dit moderne nederlands zullen wenne. De lezer went gau genoeg.

In mijn lijfblat vont ik al een voorbeeld van deze vereenvoudiging: „ik vint een hoet”. Nu komt dat weinig voor. Mij is het namelijk nog nooit overkome dat ik een hoet vont. En al vont ik die, dan is het nog de vraag of die hoet mij past. Maar aannemende dat die hoet past, een hoet met een t blijft tog vreemt.

Ik betrap mij erop, dat ik nog versgil maak tussen ij en ei en ik begrijp niet waarom. Mijn jeugt stont in het teken van ij of ei of y, hetgeen ik u al eens vertelt heb met dat voorbeeld: „gijis de onwijze vrijer van de meid heeft de fijt aan zijn dij”. Dat kun je nu ook zo srijve: geis de onweize vreier van de meit heeft de feit aan zein dei”. Je kunt ook inplaats van meit mijt srijven.

Ider begreipt wat je bedoelt. Dog ik geloof niet dat het de bedoeling van de vereniging is om van de spelling een gaos te make. Er is al zoveel gaos om ons heen.

Wat de spelling aangaat, ik heb al vele gaosse meege maakt. Opgevoet met de Vries en Te Winkel raakte ik aan de Kolluwijn, die de en den negeerde Ik hat toen net van alle woorde het geslagt geleert, alsmede het versgil tussen eerste, derde en vierde naamval. Daarna kwam minister Marchant met zijn „Niet zoo maar zo” en toen kwam minister Slotemaker de Bruine, die zei, dat een man mannelijk was, zc ook de hengst, ram etcetera. Na de tweede wereldoorlog is het met de geslagte bergafwaarts gegaan. Je mag nu rustig srijve: „De poes is te vet. Hij eet te veel”. Terwijl de poes toch vrouwelik is, nietwaar? En in 1952 kwam een nederlands-belgise woordeleest en die moet je tegenwoordig altijd bei de hant hebbe anders srijf je ernaast!

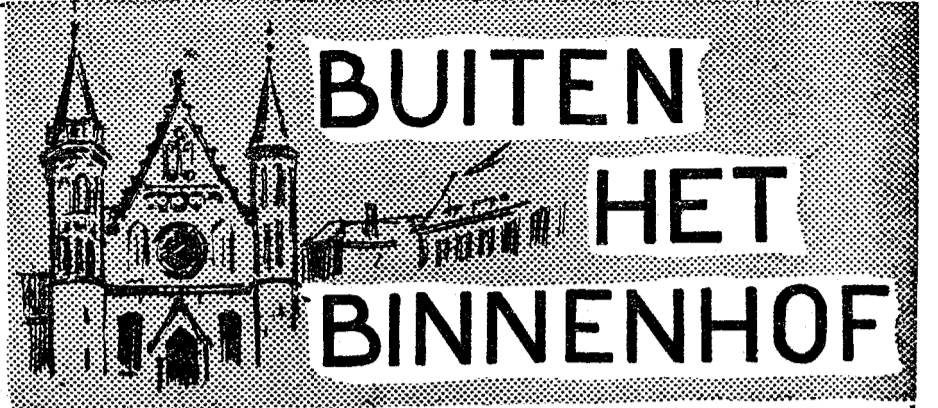
Nu zegge sommige dat een mens moet srijve zoals hij spreekt. Nu, dan begrijp je elkaar helemaal niet meer!

Dan krijg je toesprake als deze: „Damesenhere. Ik hetu alle welkomeknihop dat we een goei avontsullebhe. Tonderwerp vanvanavont sallubekensij.”

Nee, dat is ook niks. Allemaal gaos!

Natuurlijk hep ik de genoemde vereniging onregt aangedaan, dat heppu zeker wel begrepe. Want zij wil geen gaos, integendeel meer kosmos.

Nu wij toch zo gezellig wetenschappelijk bij elkaar zijn, wil ik iets medede en van het naamkunde-bureau van de centrale commissie van onderzoek van het Nederlands volkseigen. Dit onderdeel van de Koninklijke Academie van Wetenschappen is bezig met de inventarisatie van de Nederlandse familienamen.

Men is daarbij uitgegaan van de gegevens verzameld bij de volkstelling van 1947

Ruim zes miljoen naamdragers zijn, bij het bureau bekend. De anderen volgen nog. Die anderen maken 1/3 van de bevolking uit. Zoals u reeds hebt kunnen lezen, komen de namen De Vries, De Jong en Jansen het meest voor. De tien meest verbreide familienamen in ons land zijn: De Vries, De Jong, Jansen, Bakker, Visser, Van Dijk, Van den Berg, Meijer, Smit en De Groot.

Als u een van die namen draagt moet u niet treuren, want Groenkoper zelf heeft een Bakker en verschillende Van den Bergen in zijn familiekring. Helaas geen Antveldink, een mooie Twentse naam, die „aan het veld” betekent. Ook geen Stavenuiter. Een eerlijke en niet veel voorkomende naam. Waar zou die nu vandaan komen? Die naam komt van „Die Stad van Utrecht”, vroeger een logement in de buurt van Enkhuzen.

Waarom men niet heeft getroid met namen, ge raadt het al, het is in Friesland. Ruim 54000 Friezen (11.7% van de bevolking) hebben samen niet meer dan zes familienamen. En dan te weten dat in Friesland vroeger 14.509 familienamen werden geteld!

Vandaag gaat het daar tussen De Vries en De Jong en de Vissers en de Bakkers. Dan zijn er de Ferwerda's, met de vele andere a's, inga's, ma's, sma's, stra's enz.

In Bunschoten kende men weleer de Van Heyninge's, De Oeltmans-en en de Kuterlinge-n. Tegenwoordig vinden we daar Koelewijn, Van der Groep en De Graaf. Wie Baanse heet komt uit Drenthe en wiens naam op ink eindigt kan er zeker van zijn, dat hij Achterhoekse voorvaders heeft.

Maar wat te denken van namen als: Inzinger, Uitzinger, Onderwater, Bovenwater, Hameter, Speksnyder. Van den Hemel, Van den Ende, Van den Begin?

Niets dan goeds!

William Franko

(Naam komt niet veel voor!)

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05150-2141 2 lijnen

Kruiswoordraadsel

Horizontaal:

1. vis, 5. doek, 9. schelp (Engels), 14. dus, 15. rechts (bij paarden), 16. lichaamsdeel, 18. profeet, 19. rijkdaalder, 20. draaiorgel, 23. drank, 25. waterstand, 26. belening, 28. vocht, 30. hier leed Paulus bijna schipbreuk, 32. tweeklank, 33. zevenarmige kandelaar, 36. bolgewas, 37. die, 39. sherry, 40. plaats, 42. vocht, 43. kledingstuk, 45. nieuwe richting in wetenschap, 47. paard, 49. spil, 50. beroep, 52. Ierland, 54. Salvation Army (afk.), 55. bekeuring, 56. vorm van bedrog, 57. toespijs, 58. waterstand, 60. dierenverblijf, 62. lichaamsdeel, 64. dierengeluid, 65. kledingstuk, 67. jongensnaam, 69. voertuig, 70. groot glas, 71. gebogen, 73. meisjesnaam, 75. voedsel, 78. slee, 79. misdadiger, 81. astatinum (afk.), 83. teken, 86. bocht, 87. vorst, 90. rustend predikant (afk.), 91. opening, 93. keizer, 94. en andere (afk.), 95. met tegenzin, 97. geldlade, 99. vervelend, 100. handelen, 102. verbouw, 103. niet nu, 104. haard (gew.).

Verticaal:

1. geestdrift, 2. regelmaat, 3. O.T.-figuur, 4. lijsten, 5. prul, 6. muzieknoot, 7. lengtemaat, 8. lichaamsdeel, 10. boodschapper, 11. lengtemaat, 12. vers, 13. O.T.-figuur, 15. woonplaats, 17. ongeluk, 21. tweeklank, 22. timmermanswerktuig, 24. lengtemaat, 27. naam, 28. jaap, 29. groente, 31. lichaamsdeel, 34. verzending, 35. vergadering, 37. warmtebron, 38. beroep, 40. eet- en drinkgerei, 41. dageraad, 42. bosgrond, 44. anno domini, 46. muzieknoot, 48. wapen, 50. zoogdier, 51. hemellichaam, 53. ieder, 59. blunder, 61. jongensnaam, 63. UEdele (afk.), 64. lichaamsdeel, 66.

1	2	3	4		5	6		7	8		9	10	11	12	13
14					15			16		17		18			
19			20	21			22		23		24			25	
26		27				28		29		30			31		
		32			33	34			35			36			
37				38		39					40			41	
42				43	44			45		46			47		48
49			50				51		52			53		54	
		55				56					57				
58	59		60		61				62	63				64	
65		66		67			68		69					70	
		71		72			73		74			75	76		
77		78			79						80		81		82
83	84			85			86				87	88			89
90			91			92				93				94	
95		96			97		98		99				100	101	
102							103						104		

schaaldier, 68. zintuigen, 69. vogel, 70. hap, 72. voorspeller, 74. lusthof, 76. tempel, 77. diender, 79. geldzuchtige, 80. knaagdier, 82. houding, 84. Australische struis, 85. door hinderlaag veroverd plaatsje, 88. daar, 89. draaikolk, 92. moerasvogel, 93. gevangenis, 96. lidwoord, 98. voormalige Duitse militaire organisatie, 99. muzieknoot, 101. tweeklank.

Verticaal: 2. Trees; 3. klagers; 4. Eliseba; 5. ketter; 6. oorbel; 7. rusthuis; 10. mankeren; 12. afperser; 15. spinazie; 17. oordeel; 18. toezien; 20. intakt; 21. gesel; 23. eloge.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. stukwerk; 8. Exodus; 9. Gehazi; 11. Tabitha; 12. ascese; 13. rolluik; 14. passaat; 16. poetsers; 19. ruiling; 22. roemen; 24. Erastus (Hand. 19 : 22 en 2 Tim. 4 : 20); 25. Edison; 26. winkel; 27. klanten.

**KOGEL-
ROL-
LAGERS**
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Op menselijke wijze

A C H T E R P A G I N A

SPREKERS.

Vergaderingen.

Aanwezigen.

Drie woorden waarbij men onmiddellijk aan een en dezelfde zaak denkt; een bijeenkomst van mensen.

Een bijeenkomst van mensen is een belangrijke zaak, omdat het mensen betreft. En eveneens is het belangrijk, dat mensen bijeenkomen.

Het is niet zonder opzet, dat wij het nu — een beetje „filosofierend” — zo stellen.

Wij willen namelijk graag eens uitdrukkelijk onderstrepen, dat bijeenkomsten goed opgezet moeten zijn. Organisatoren van vergaderingen moeten zorgen, dat alles op rolletjes loopt. Het moet prettig en nuttig zijn een bijeenkomst bij te wonen!

Een vergadering moet steeds „menselijk” zijn. Mensen komen naar een bijeenkomst niet tot hun verdriet. Men gaat naar een visite, omdat men dat prettig vindt. Zo prettig moet men het ook kunnen vinden om naar een vergadering te gaan.

Wij willen — in aansluiting op het verhaal van vorige week — ook op dit facet nog eens wijzen.

Is dat nodig?

Is dat dan nodig? Zijn partijvergaderingen dan soms on-menselijk? Dat geloven wij bepaald niet!

Maar het is toch altijd goed elkaar er op te spitsen van een vergadering steeds weer een gebeurtenis te maken. Met elkaar, als organisatoren en als aanwezigen samen.

Reeds de voorbereidingen van een vergadering moeten prettig aan doen. Zo bijvoorbeeld de convocatie.

Als men aan de mensen een uitnodiging zendt — en dit is historisch — waarin o.m. gezegd wordt: Wij hebben dit keer maar eens geen spreker uitgenodigd, omdat onze vergaderingen zo slecht worden bezocht, dan is dat om zo te zeggen géén schoolvoorbeeld hoe je mensen aanmoedigt om ergens bij te zijn.

Als men ergens mondeling met een spreker een afspraak maakt voor een door hem te vervullen spreekbeurt of als men dat telefonisch doet en men laat die spreker niet tijdig of soms zelfs nooit meer iets naders horen — bijvoorbeeld door hem tenminste de convocatie toe te zenden waarmede de leden ter vergadering genood worden — dan is dat eveneens géén schoolvoorbeeld van een prettige behandeling van de spreker. Zo'n spreker moet dan — als hij grootmoedig is — zelf proberen één der bestuursleden (soms zal hij niet eens weten wie dat zijn) op te bellen met de vraag „hoe laat” hij „waar” moet zijn „als de vergadering tenminste toch doorgaat”.

Men moet goed begrijpen: deze dingen zijn natuurlijk geen regel, maar het komt voor.

Wegwijs

VERDER moet men de spreker duidelijk laten weten hoe hij ergens in een vreemde plaats de bewuste „lokaliteit” kan vinden. En als hij met de trein komt kan men aanbieden hem af te halen.

Tevens is het van groot belang de spreker — hetzelfde geldt natuurlijk allemaal de spreekster — op een plezierige wijze te ontvangen. Zo'n man of vrouw is ook een gewoon mens. Hij komt misschien zo maar ineens — soms van uit een ver oord — temidden van een groep allemaal volslagen onbekende mensen. Zoudt u niet denken, dat hij graag prettig op z'n gemak wordt gesteld en opgenomen wordt in de plaatselijke kring?

De volgende twee situaties zijn bijvoorbeeld beneden peil.

In de eerste plaats de houding van de aanwezigen: o, pas op, daar komt-ie binnen; doodse stilte; staren. In de tweede plaats de houding: nou, daar is-ie dan, 's kijken wat die er van maakt, — en als de spreker even bezig is —: blijkbaar geen groot redenaar, geeuwen, slapen.

Tegenover de spreker past een zeer welwillende houding. Hij heeft zich zelf niet aangemeld; hij is gevraagd. Hij doet zijn best en er mag dus niet op hem geschoten worden, net zo min als op de bewuste pianist.

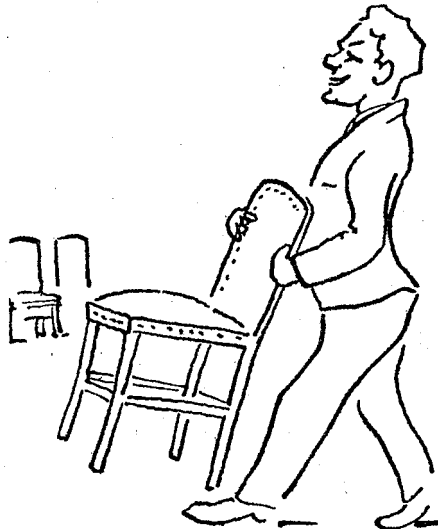
Kleine dingen

Een of meer bestuursleden onderhouden zich met hem zolang de vergadering nog niet begonnen is. Men vertelt de spreker iets over de kring waarin hij terecht is gekomen. Andere aanwezigen tonen zich eveneens verheugd over zijn komst en nemen eveneens aan het gesprek in het kringetje deel. Zo wordt het ijs over en weer gebroken.

Als hij staande wil spreken zorg men voor een redelijke kathedra. Verder is er steeds een glas water bij de hand. En, zeker als de spreker van ver weg komt en een lange reis achter de rug heeft, is de aanbidding van bijvoorbeeld een kop koffie niet overdreven. Het is uiteraard beter, dat naast de spreker zittende bestuursleden de spreker een sigaret of sigaar

aanbieden dan dat de spreker fatsoenshalve deze genotmiddelen zijn buurlieden moet presenteren als hij zelf wil opsteken.

Kleine dingen — er zijn talloze an-

... men moet het prettig vinden ...

dere te noemen — die ter vergadering het leven veraangenamen, net zoals dat in het gehele leven in de omgang tussen de mensen het geval is.

Met overleg

HET is een goede zaak als kiesvereniging of als centrale vaak, althans regelmatig te vergaderen. Het is een teken van leven en de zaak wordt er mede gediend. Maar het moet steeds goed zijn. Anders kan men beter een keer minder vergaderen. Getallen noemen wij niet, dat moet men ter plaatse beoordelen.

En men moet natuurlijk verstandig wezen. Men moet als kleine kiesvereniging in Groningen met bijvoorbeeld veertig leden en een gemiddelde opkomst van vijftien mensen niet bij voorkeur iemand uit Zeeland of Limburg uitnodigen om te komen spreken, noch voor een dergelijke kiesvereniging ergens in Noord-Brabant iemand uit, pak weg, Den Helder. Als regel is het dan — als men toch eens een bepaalde, ver weg wonende spreker wil horen — beter een vergadering te beleggen gecombineerd met een paar naburige kiesverenigingen.

Voorlichting

HOE goed er ook vergaderd wordt, op basis van de politieke voorlichting alleen opgedaan tijdens een kiesverenigingsbijeenkomst kan men niet goed meelevén.

Men zal de voorlichting van een dagelijks lijfblad niet kunnen missen. Aangezien het gehele leven — inclusief de politiek — voor ieder mens door zijn uitgangspunt wordt bepaald, is het lezen van een christelijk dagblad een noodzakelijke zaak.

Men is nogal eens gauw erg kritisch ingesteld ten opzichte van wat „eigen” is, ten opzichte van eigen christelijk blad, of eigen christelijke vereniging.

Dat mag uiteraard; dat is zelfs gewenst. Maar het gaat toch bepaald wel te ver als iemand in een of ander ochtendblad iets lezend, dat zonder meer als juist aanvaardt en op grond daarvan zonder meer kritiek gaat uitvoeren op bepaalde omstandigheden in eigen kring, ook al is daaromtrent in de eigen christelijke pers een andere voorlichting gegeven.

Als men behalve van hetgeen de christelijke pers biedt ook kennis wil nemen van meningsvormende artikelen in andere bladen is daar niets tegen. Dat bevordert, dat men de zaken zelf van verschillende kanten beoordeelt. Het is u wat dat betreft zelfs gemakkelijk gemaakt door onze uitgave: de „Documentatiedienst”, waarin meningsvormende artikelen uit zeer vele belangrijke Nederlandse dag-, week- en maandbladen worden opgenomen. U kunt zich daarop abonneren voor de prijs van f 12,— per jaar (omvang 800 pagina's per jaar; verschijnt om de veertien dagen).

Prestaties

TENSLOTTE moeten wij dit keer ook nog weer iets zeggen over de op gang zijnde ledenwerfactie. Er is een goed begin gemaakt. Maar nog niet alle kiesverenigingen doen mee. Daarvoor kunnen in sommige gevallen bepaalde redenen gelden, bijvoorbeeld dat het ter plaatse beter uitkomt om in januari van start te gaan. Maar als regel moet men toch niet zo lang wachten. In ieder geval zal men het er in geen plaats bij mogen laten zitten.

Het is daarom een goede gedachte geweest om deze landelijke actie regionaal, per Kamercentrale, te stimuleren. Elk Kamercentrale-bestuur heeft een aantal contactpersonen aangewezen om de actie van de plaatselijke kiesverenigingen te stimuleren.

Dat is van belang voor kiesverenigingen, welke door omstandigheden nog niet goed op gang konden komen. Een stimulans wordt dan immers gaarne aanvaard. Het is ook prettig voor de reeds actieve kiesverenigingen. Zij weten, dat er naar hun prestaties gekeken wordt.

Samen de schouders onder al het werk.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Garne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- * Op vrijdag 13 november vergadert de Centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam. De plaats van samenkomst is gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Debat-avond met de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer J. Smalbroek, in aansluiting op de vergadering in hotel „Atlanta” op 23 oktober j.l. Een ieder kan vrij vragen stellen.

- * Op vrijdag 13 november beleggen de A.R. Kiesverenigingen te Vlaardingen gezamenlijk een grote, propaganda-vergadering. De plaats van samenkomst is het gebouw Triangel, Fransstraat te Vlaardingen. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal spreekt over „Waarom gaat het”.

- * Op zaterdag 14 november belegt het Provinciaal Comité Overijssel de Algemene Kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is Hotel Van Gijtenbeek, Stationsplein te Zwolle. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Mr. W. R. van der Stuis, secretaris van

het Centraal Comité zal spreken over „Daarom gaat het”.

- * Op zaterdag 14 november komen de A.R. Vrouwen van Zeeuws-Vlaanderen bijeen. Deze bijeenkomst, georganiseerd door het Zeeuws A.R. Vrouwencomité, zal onder leiding van de voorzitter van het Provinciaal Comité Zeeland, de heer J. A. van Bennekom, gehouden worden in „Pro Rege” te Terneuzen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Mevrouw M. H. J. Brink-Bijleveld zal spreken over „Gezin en pers”. Na de pauze wordt een film vertoond.

- * Op zaterdag 14 november houdt de Kamercentrale Leiden de najaarsvergadering. De plaats van samenkomst is Restaurant Van der Heijden, Breestraat 85 te Leiden. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Na behandeling der huishoudelijke zaken zal de heer J. Smalbroek te Assen, voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, spreken over „Van Wassenaar tot nu”.

- * Op maandag 16 november beleggen de kiesverenigingen DeIlgauw, Pijnacker en Nootdorp een gecombineerde vergadering. De plaats van de samenkomst is „Van Ouds het Raadhuis”, Oostlaan 14 te Pijnacker. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Spreker is de heer T. Hopman te Zoetermeer over „Toenadering en verandering”.

- * Op donderdag 19 november vergadert de Hulpcentrale Hoekschevaard. De plaats van samenkomst is het Verenigingsgebouw van de Ned. Herv. Kerk te Klaaswaal. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. De heer P. B. Bakker te Oud-Beyerland zal spreken over: „de loonpolitiek van 1945 tot heden”.

- * Op vrijdag 20 november houdt de Staten-centrale Tiel, een ledenvergadering. De plaats van samenkomst is de zaal van Broekhuizen, Dalwegsweg 3 te Ophemden. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. De heer P. C. Elfferich, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over: „De algemene politieke situatie in Nederland”.

- * Op vrijdag 20 november belegt de Centrale van A.R. Kiesverenigingen te Eindhoven een algemene vergadering. De plaats van samenkomst is een zaal van „Stad Rotterdam”, Markt 16/17 te Eindhoven. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden de heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Onderwerp: „Waarom is christelijke organisatie noodzakelijk”.

- * Op zaterdag 21 november organiseert het Provinciaal Comité Groningen een najaarsconferentie. De plaats van samenkomst is Paviljoen Stadspark te Groningen. De conferentie begint 's morgens te 10.00 uur. In de middagpauze wordt de deelnemers een koffiemiddag aangeboden. Elke kiesvereniging wordt verzocht twee afgevaardigden te zenden. Mr. J. H. Prins te 's-Gravenhage, directeur van de Dr. A. Kuypertstichting zal spreken over „Politiek als geloofsbeleving”. Bespreking in discussiegroepen, waarna een forum, onder leiding van de heer S. Silvis te Scheemda, over de gestelde vragen zal discussiëren.

- * Op zaterdag 21 november belegt het Provinciaal Comité Noord-Holland een bijeenkomst. De plaats van samenkomst is Krasnapolsky te Amsterdam. Aanvang der vergadering te 14.45 uur. De heer J. de Jong, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, zal spreken over „t Werk van de Provinciale Staten”.

- * Op zaterdag 21 november houdt de Statencentrale Delft haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is de bovenzaal van de Oosterkerk, Schiedamseweg 95 te Vlaardingen. Aanvang der vergadering te 15.00 uur. De vergadering zal zelf in eerste instantie het woord hebben. Ieder kan vragen stellen, mondeling of schriftelijk, over politieke aangelegenheden. De heer P. C. Elfferich te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal deze vragen beantwoorden.

- * Op zaterdag 28 november belegt de sectie Zuid-Oost-Utrecht van de Statencentrale Amersfoort een vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „De Korenbeurs te Veenendaal. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „Lonen en prijzen”.

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfurnituren, broderie,
garens etc. etc.

ROD nederlandsche gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

FINANCIËLE POLITIEK

ER was een tijd, dat bij de bespreking van de Regeringspolitiek op het terrein van de financiën de theorie van het huishoudboekje een grote rol speelde. Geen huismoeder kan het zich veroorloven, méér geld te besteden dan er voor de huishouding beschikbaar is. Doet zij het wel, dan staat zij al gauw te kwader naam bekend als een vrouw, die schulden maakt. En dat is niet best. In de goede oude tijd kwamen er soms zelfs advertenties in de krant, waarin een huisvader een ieder waarschuwde, „niet te lenen of te borgen aan mijn vrouw, daar door mij zulks niet zal worden betaald.” Of dat juridisch klopte is een andere zaak. Maar iedereen was het er over eens: een goede huisvrouw maakt geen schulden. Zij volgt de theorie van het huishoudboekje, zij zorgt er voor, dat zij aan het eind van de week geen tekort heeft.

ZO de huismoeder, zo de minister van financiën. Dat was vroeger de leer. Werd er aanvankelijk een tekort begroot, dan bevatte de miljoenennota een overzicht van de maatregelen, om het tekort te overbruggen. Ik herinner mij een begroting uit de crisisjaren, die aanvankelijk een tekort te zien gaf van 40 miljoen gulden. Het was een sensatie. En alle partijen van uiterst rechts tot uiterst links waren het er over eens, dat het tekort moest worden overbrugd. Hoe dat moest gebeuren, daarover konden felle tegenstellingen openbaar worden, maar in elk geval, zulk een tekort moest weg.

Misschien was niemand op dat gebied orthodoxer en onverbiddelijker dan wijlen mr. De Wilde, die van 1937 tot 1939 minister van financiën is geweest. Toen hij na de tweede wereldoorlog in de Eerste Kamer met minister Liefinck debatteerde, zei hij eens: een tekort van zoveel miljoen op de rijksbegroting, dat mag u geen dag met rust laten, daar moet u mee opstaan en mee naar bed gaan en in uw auto moet u een papier hangen, waar dat bedrag op staat. Want het tekort moet weg!

De begroting 1965 sluit met een geraamd tekort van ongeveer een miljard. Maar niemand zegt tot minister Witteveen: hang de vermelding daarvan boven uw bed en pin het vast in uw auto, opdat u er dag en nacht mee bezig zult zijn. De eenvoudige leer van het huishoudboekje is blijkaar verouderd. De leer van de openbare financiën is een bijzondere zaak geworden, waarvoor professoraten worden ingesteld. Een moeilijke zaak ook wel. Men moet de

MR. J. A. DE WILDE

...het tekort moet weg...

miljoenennota maar eens proberen te lezen en daarna te populariseren...

MAAR nu is er één zaak, waarvoor men erg moet oppassen. Vroeger grote schrik en abnormale krantenkoppen vanwege een geraamd tekort van 40 miljoen. Nu geen spoor van verbijs-tering om een geraamd tekort van een miljard. Daar zou een conclusie uit getrokken kunnen worden: het doet er weinig of niets toe, hoe groot het tekort op de Rijksbegroting is. De leer van het huishoudboekje heeft afgedaan en minister van financiën is een „baan” zonder veel kopzorgen geworden.

Zo'n conclusie is er helemaal naast. Ze raakt kant noch wal. Het luistert wel nauw bij het beheer van de openbare financiën. Er zijn wel strenge grenzen, waarbinnen de minister moet trachten te blijven. Maar ze zijn niet zo duidelijk voor iedereen zichtbaar. De deskundigen weten er heel veel van. En die maken grote berekeningen van wat kan en wat niet kan. En die weten ook heel zeker dat elke lichtvaardigheid of onvoorzichtigheid op dit gebied zwaar wordt gestraft. De nationale welvaart kan in gevaar worden gebracht door een financieel beleid van overheidswege, dat te weinig alle factoren afweegt. Het kan zelfs gevaarlijk zijn, de belastingen te verlagen op een moment, dat er, wanneer men alleen let op de belastingopbrengsten, alle ruimte voor is.

MINISTER Veldkamp verdedigde de optrekking van de A.O.W. en A.W.W. en een onderdeel van het voorstel was, dat er per jaar 150 miljoen aan de staatskas zal worden onttrokken om de zaak mogelijk te maken.

De socialisten zeiden: de pensioenen blijven ondanks die optrekking toch te laag, er kunnen geen hogere premies worden betaald, dus moet er uit de staatskas niet 150 miljoen, maar 500 miljoen per jaar bij...

Toen heeft de minister een autoriteit ten tonele gevoerd, nl. de socialistische economische en financiële expert ir. Vos. Die had zijn berekeningen gemaakt over wat financieel verantwoord was. In diens berekeningen zat een vrij ernstige vergissing, die bij zo'n expert eigenlijk niet mocht voorkomen. Maar de minister heeft alleen de vergissing geconstateerd, zonder commentaar. Maar wel kon hij uit dat betoog van ir. Vos zonneklaar aantonen, dat die 500 miljoen per jaar niet kan. Ir. Vos heeft aan de mogelijkheid van zo'n bedrag zelfs niet gedacht. In feite kwamen

zijn bedragen dicht bij die van de minister. Ook hier weer hetzelfde verschijnsel: deskundig onderzoek leidt tot de conclusie, dat er wel degelijk duidelijke en scherpe grenzen zijn en over de ligging van die grenzen bestaat

door H. Algra

er tussen de experts weinig verschil. Zij komen tot hun constatering door middel van reeksen van berekeningen, waarbij een belangrijke factor is de vraag, in hoeverre het nationale inkomen toeneemt, of enigzins anders, hoe groot de produktiviteitsvermeerdering is en de daaruit voortvloeiende groei van de baten voor de schatkist. Tenslotte is er toch weer overeenkomst met de filosofie van het huishoudboekje in die zin, dat de uitgaven niet strafeloos kunnen worden verhoogd boven de grens, die uit de economische en financiële situatie kan worden afgeleid. Er wie op een gegeven moment zich daar niets van aantrekt en er maar een gooi naar doet en op onverantwoorde wijze grote bedragen noemt, die voert een politiek, die beneden de maat blijft.

ER is voor de uitgaven ook nu een beperkte ruimte; er is een grens. En binnen die grenzen moeten de prioriteiten worden vastgesteld. Wat nu moet gebeuren en wat tot later moet wachten. Wie eenmaal aanvaardt, dat er een grens is, kan daar nooit onderuit.

En daar komt nog iets bij. Zonder zelf direct meer geld uit te geven kan de overheid ook de bestedingen, de investeringen daarbij inbegrepen, zo stimuleren, dat de nationale economie wordt ontwricht.

Minister Bogaers is daarbij „bepaald geworden” en heeft anderen er bij bepaald. Hij hoopt, dat het woningtekort in 1970 zal zijn verdwenen. Maar dan moet de woningproductie niet onbelangrijk worden vergroot. Als er in 1965 b.v. in plaats van 90.000 niet minder dan 115.000 woningen zouden gereedkomen, dan zou dat prachtig zijn. Alleen — dat kost aan de nationale huishouding honderden miljoenen aan extra investeringen. Dat vraagt voor de woningwetwoningen, en premiewoningen ook ferme bijdragen uit de schatkist. Bij het Akkoord van Wassenaar heeft de woningbouw de hoogste prioriteit gekregen, maar de belastingverlaging ook, en de optrekking van de A.O.W. en de landbouw.

Minister Bogaers heeft daarom ge-waarschuwd: als er geen ferme besparingen komen, dan kunnen die extra woningen niet worden gefinancierd dan ten koste van een ontwrichting van onze economie. Het is een vreemde verklaring nu komt. Wij hadden mogen verwachten, dat op dit punt in de miljoenennota reeds spijkers met koppen zouden zijn geslagen.

Er is een sterke aan drang, om véél van overheidswege ter hand te nemen en zelfs grote fracties vergeten dan wel eens, wat hun eigen experts op het gebied van de financiële mogelijkheden hebben geleerd.

Hier is een zéér speciale verantwoordelijkheid voor de minister van financiën. Men heeft wel eens gevreesd, dat een liberale minister van financiën zou betekenen een wat star conservatief beleid. Bij de huidige minister van financiën merken we daar niet zo veel van. Eerder doet hij wel eens, alsof hij gemakkelijk over bezwaren heenstapt, die hij evenzeer kent als andere deskundigen.

Maar misschien is het kabinetsbeleid, om ministers, die de naam hebben, zeer progressief te zijn, te laten zeggen, wat men het eerst uit de mond van de minister van financiën zou verwachten.

In elk geval minister Veldkamp bij de behandeling van de wijziging van de A.O.W. en minister Bogaers bij de toelichting van zijn bouwplannen hebben niemand in onzekerheid gelaten omtrent wat het kabinet onder verant-

*** Opmerkelijk

Er is nogal wat kritiek gespuid toen de schadeloosstelling van de Tweede Kamerleden tot f 17.500 resp. f 20.000 werd verhoogd. Maar ook elders werd geklaagd. In Engeland beschouwen de Lagerhuisleden hun salaris van f 17.500 als het laagste ter wereld. Daar gaat men onder Labour nu iets aan doen. En niet zo zuinig ook. Want de f 17.500 gaat omhoog tot f 32.500...

Voor de socialistische premier wordt ook gezorgd. En hoe! Wilson zal in plaats van f 80.000 vanaf 1 januari f 180.000 gaan verdienen.

De Conservatieven hebben het blijkaar niet aangedurfd, maar Labour, die met een minimale meerderheid regeert, is desondanks bereid het economisch wel van parlement en kabinet krachtig te bevorderen. Vermoedelijk in de hoop dat de economische positie van land en volk daarna wel verbeteren zal. De volgorde is wat opmerkelijk.

woord financieel beleid verstaat. Onder toepassing weer van een bekende waarheid: de wal keert het schip.

ER rest nog één punt.

Toen omstreeks 1935 de regering haar uiterste best deed, om inflatie te voorkomen, smaalden sommigen, dat er een nieuwe afgod in Nederland zijn vereiders had gevonden, nl. „de gave gulden”. En dat nu juist een christelijk kabinet zulk een afgod diende! Het leek op het gouden kalf... Hoe men ook over het toen gevoerde beleid moge denken, zulk een smaad komt niet te pas.

Het vasthouden van de gouden standaard beruist bij de toenmalige kabinetten op zedelijke beseffen.

Het is geen éerlijke politiek, zo was de gedachte, om gave gulden te lenen en later minder gave gulden terug te betalen. Het is niet éerlijk de mensen een pensioen te verzekeren, waarvan het bedrag in gave gulden was uitgedrukt, én ze dan later gulden van minder gehalte te geven.

Jl. dinsdag heeft mr. Van Campen in de Eerste Kamer nog eens duidelijk gezegd: Colijn en Oud waren geen aanbidders van het goud, maar strijders voor de internationale solidariteit, voor het behoud van een solide gemeenschappelijke basis voor een gezond internationaal handelsverkeer.

Het is merkwaardig, dat er nu, terwijl de inflatie in alle geleidelijkheid verder kruipt, zo geijverd wordt voor waardevaste pensioenen. Dat is hetzelfde vraagstuk van toen, maar met een andere oplossing.

Wij erkennen thans, dat dit op redelijke motieven gebaseerde vasthouden aan de gouden standaard in de toenmalige situatie ook aan bepaalde personen en groepen schade berokkende en andere bevoordeelde.

Immers: de waarde van de gulden bleef constant, gemeten naar het goud, maar werd sterker in koopkracht.

Een gezond economisch en sociaal beleid is zedelijk verantwoord politiek; is sociale politiek, ter bescherming van wat het meest kwetsbaar is.

Daarom moet van een kabinet worden gevraagd, dat het stipt en streng zijn verantwoordelijkheid aanvaardt en beleeft, duidelijke taal spreekt, en het bewijs levert, dat het geen risico's waagt, waarvan de zwaksten het slachtoffer kunnen worden. En — een fractie, die dit niet vraagt, maar juist omgekeerd, de regering naar een riskante politiek probeert te drijven, schiet te kort in zedelijke kracht.

WIE 1934 met 1964 vergelijkt, wordt getroffen door enorme verschillen, in cijfers, in methoden, in theorieën omtrent budgettering.

Maar achter die grote verschillen ziet hij ook iets, dat blijft. Het besef, dat beleid meer is dan registratie van cijfers, en inzicht in de verschijnselen.

Dat beleid allereerst een zaak is van redelijke verantwoordelijkheid en moed.

Dames-, heren- en kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM

geen problemen met:

ANTI GEEL tex

MURRO MUURVERFINDUSTRIE HOOGVEEN

• SLIJK

Een halve eeuw geleden, november 1914. De eerste wereldoorlog is nog maar een paar maanden aan de gang. Er is helemaal geen beslissing. En in het Westen zit alles vast. Er is een aan-eengesloten front van de Zwitserse grens tot het Kanaal. In de loopgraven liggen de soldaten tegenover elkaar. Maar het zal heel lang duren, voor er een beslissende verandering komt. Dat weet natuurlijk in 1914 nog niemand. Maar wel vindt iedereen het opmerkelijk dat van het Westelijk front geen oorlogsnieuws meer komt. Hoogstens wordt er melding gemaakt van plaatselijke gevechten. Maar soms meldt het legerbericht alleen, dat er geen bijzonderheden zijn te melden.

En het weer is slecht. Zelden was een novembermaand zo slecht. Elke dag hingen de wolken zwaar en het regende maar aan één stuk door. In sommige loopgraven stonden de mannen tot de middel in het water. Soms gleed een stuk van de wand naar beneden, doorweekt, een grijze massa. Een paar honderd Duitsers bij Veurne gaven zich over, omdat ze nergens heen konden, en dreigden te verdrinken, als ze in hun stelling bleven. En het regende en het was november en de nachten waren lang en guur en uit het zuidwesten kwamen altijd nieuwe wolkenluiers aanzweven laag over het land.

De Vlaamse dichter Daan Boens was er bij. Hij was soldaat. Hij was een van de „mensen in de grachten“.

„Het slijk ligt op de wegen, waar de mannen dolen, het slijk verzuipt de loopgraaf, waar de wachten staan, het slijk omspoelt de poste en de slapers-holen, met slijk is rug en benen en 't gelaat belaän.

het slijk heeft kleur van dood en heeft er van de smake, de luchten zelf zijn grijs, als is het vette slijk,

de bomen en de puinen, met hun halve daken, zijn grauw van klevend slijk, als was elk huis een lijk.

In slijk zijn stappen zwaar, als 't wegen van de jaren,

in slijk is 't wachten droef, als stond men in den dood met beide voeten, en vergleed om onze haren de hand der eeuwigheid, vol weemoed en vol nood.

Het slijk stinkt aaklig, als van beenderen het branden,

het slijk is d'horizont, waar moe de blikken zien,

het slijk is 't enig laken, dat met vaste banden,

omheen ons lichaam snoert, wanneer we in dood vervliën.

Het slijk kleeft aan de wroeters en hun harde vuisten,

het slijk plakt als verbrokkeld speeksel, in den mond,

wij mengen slijk met spijzen, en als dikke puisten,

het slijk verstijft den rand van openstaande mond.

Zo groeien wij in slijk, als grauwe mensen-spoken,

en eten slijk, en vloeken om zijn kille zoen,

tot slijk wijzelve worden, en verstokt, gebroken uit onze laatste wonde niets dan slijk wij bloën.

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

DE eerste chocoladeletters van het seizoen liggen alweer in de schouwvensters. Een A voor Anton en voor Alie en een Z voor Zwijsse en Zwaantje. Nog niet lang geleden heeft een vriend van mij de laatste letters van zijn naam, die hij 5 december 1963 in zijn geheel kreeg, opgegeten. Toen ik nog op school was, zat naast mij ene David Thomassen à Theussink van der Hoop van Slochteren. Hij hield van een snoepje en droomde ervan dat hij eens zijn volledige naam in chocolade zou zien uitgedrukt. Of zijn droom ooit werkelijkheid is geworden, weet ik niet. Bijna had hij dan voor iedere week van dat jaar een zoet hapje gehad.

Het is een afgezaagd citaat van Shakespeare: „Wat schuilt er in een naam?“ Maar er schuilt wel degelijk iets in een naam. Plautus betekende platvoet en wie in Frankrijk Trouvé heet, is of stamt af van een vondeling. Vierhonderd jaar geleden heeft het Concilie van Trente beslist, dat de priesters bij de Heilige Doop zoveel mogelijk namen van heiligen zouden geven. „Opdat de dopelingen door hun voorbeeld tot godvruchtig leven opgewekt, en door hun voorspraak beschermd mogen worden.“

Ik herinner me een naamsaanduiding in een boek, welke vroeger nog al eens werd gevolgd: „Dit boek dat is van mij, zo lang ik hoop te leven. William is mijn naam, mij bij de doop gegeven. Groenkoper is mijn van, van vaderlijke stam...“

William, hetzelfde als Willem, stamt uit het oud-noord, van willahalm, waarin de oud-hoogduitse stamwoorden willio, dat is vreugde, en helm, dat is bescherming schuilten. Maar wie denkt daaraan vandaag nog? Schaars zijn de vaders en moeders, die een lang verwachte zoon Adeodatus, of een dochter Adeodata noemen, door God geschonken.

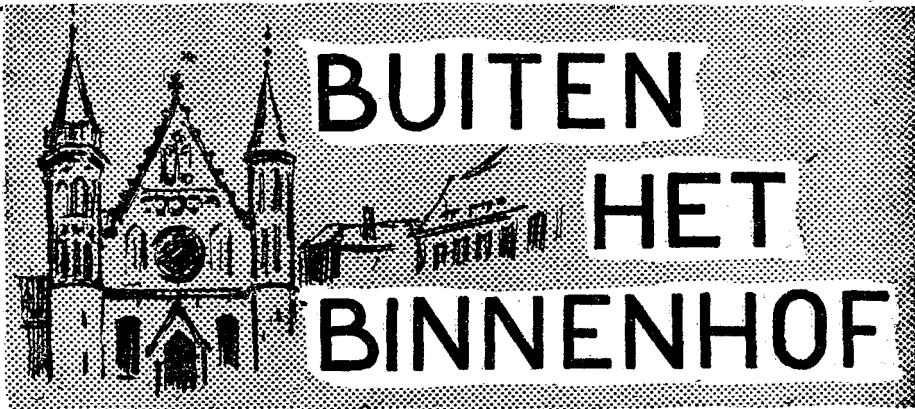
Alle namen hebben een betekenis, maar het is soms moeilijk die terug te vinden.

De Bijbel spreekt duidelijk van betekenisvolle namen. De tijd van Deetje, Kiekie, Lucy en Pop was nog lang niet angebroken.

Soms is een naam zo vergeten dat een ambtenaar van de Burgerlijke Stand, die nu eenmaal aan een boekje gebonden is, hem niet wil inschrijven, tenzij later de vader of de moeder met steekhoudende argumenten komt, dat de naam vroeger een gangbare of minder gangbare naam was.

De kerk heeft grote invloed op de namen gehad. Wie heden nog Jozef heet en niet rooms-katholiek is, zal waarschijnlijk naar de oud-testamentische Jozef vernoemd zijn. Maar wie Jozef heet en r.k. is, is naar alle waarschijnlijkheid genoemd naar de echtgenoot van Maria. Er is in het laatste geval nog een kans dat hij op 19 maart, Sint Jozef, geboren is.

Voornamen zijn aan allerhande veranderingen onderhevig geweest.

Wie Maas heet zou vroeger Thomasius geheten hebben, wie Sander genoemd wordt, zou vroeger als Alexander bekend gestaan hebben. Jet komt van Henriëtte en Riek van Frederika. Gerrit komt van Gerhard, welke naam „sterk met de speer“ betekent. Dirk stamt van Diederik: „machtig onder het volk“. Frits werd gevormd (de naam tenminste) uit Frederik: „machtig door vrede“ en Hendrik uit Henrik, „machtig huis“ of „machtig in huis“. (Daarom is Brave Hendrik ook maar een verwaterde naam!) Barend is „sterk als een beer“, Meindert „sterk in kracht“. Albert „blinkt uit door adel“. Wie in Pleuntje de schone naam Apollonia ziet, heeft scherp gekeken. Een Toon is een Antonius, een Bas een Sebastianus, een Bart een Barthelomeus en een Klaas een Nicolaas.

En zo zijn we weer bij de goede gever van de chocoladeletters aangeland en zien we ginds weer de stoomboot.

Een feest voor de kinderen, dat Sint Nicolaasfeest. Laat mij daarom met een kinderherinnering mogen besluiten.

De vreemdste naam voor mij als kind kwam voor in de formulieren achter in mijn psalm- en gezangenboekje. Als de dominee mij niet zo boeide zat ik wel eens onder de preek in die formulieren te lezen. En telkens kwam ik daar tegen N.N. N.N. werd gedoopt, N.N. deed belijdenis, N.N. werd in het ambt bevestigd, N.N., over N.N. werd de ban uitgesproken, N.N. werd wederom opgenomen in de gemeente. Steeds was het dezelfde N.N.

Later begreep ik pas de woorden Nomen Nescio „ik weet de naam niet“, de X, de onbekende.

Doch ik vond het maar een vreemde snuiter tot het ogenblik dat ik wist d. t hij niet bestond. En zo is het met Sinterklaas ook, zegt men.

William Frankop

STALEN bureaus stoelen. tafels. wandstellingen. rijwielstandaards
Vraagt gratis folder
„MEKA“
AUSTERLITZ
Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

VERMAGERINGSDRUPPELS
volkomen onschadelijk plantaardig, vet oplosbaar en op homeopatische basis
Flac. 1 1/2 tot 2 mnd 15,-
NERVINA ZENUWDRUPPELS
Uit geneesk. kruiden bereid. Genezend, versterkend, rustgevend. flac. voor 1 1/2 tot 2 mnd 14,-
G. A. REESKAMP, Ass. Apothecker
Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 155518

Kou Dampo
GEVAT?

Kruiswoordraadsel
Horizontaal:
1. ledikant, 5. ontsteking, 9. grondstof van pakmateriaal, 13. papegaai, 14. zangstem, 15. wapen, 16. O.T.-figuur, 17. plaats in Afrika, 19. profetes, 20. tumult, 21. lijdzaam, 22. woonplaats, 25. knevel, 27. reservoir, 31. water, 33. loot, 35. vruchten, 37. plaats in Gelderland, 38. daarom, 39. belofte, 40. kantlijn, 42. zoogdier, 43. meisjesnaam, 45. keizer, 47. weekdier, 49. plant, 53. vingers, 55. plagen, 58. grassoort, 59. toer, 61. Romeinse rechtbank, 62. Duitse stad, 63. water in Engeland, 64. Mythologische figuur, 65. voornaam, 66. deel van huis, 67. bladader.
Verticaal:
1. vochtig, 2. voornaam (Engels), 3. deel van oog, 4. provincie, 6. herbergier, 7. ieder, 8. verdieping, 9. water, 10. nachtverblijf, 11. appel, 12. plaats in Afrika, 17. aanw. voornaamw., 18. overblijfsels, 23. zoogdier, 24. daas, 25. zangvogel, 26. kust, 28. maand, 29. inham, 30. voorzetsel, 32. familielid, 33. plaats in N.O.P., 34. deel van boom, 36. plaats in Drente, 41. gezellen, 44. uitvlakken, 46. voorzetsel, 47. jaap, 48. uitroep, 50. pool, 51. horizont (dichterlijk), 52.

1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12
13					14				15			
16				17				18		19		
20							21					
				22		23						
24		25		26				27	28		29	30
31	32					33		34		35		36
37						38					39	
40				41				42		43	44	
			45									
				46				47				
			48			49	50		51			52
53		54						55			56	57
58						59		60			61	
62								63			64	
65												67

lengtemaat, 53. Grieks, 54. hap, 56. socialist, 57. deel van fiets, 60. vader van Abner. 19. Dunnetjes. 22. Koen. 24. Radja. 26. Oorkussen. 28. Pronkstuk. 29. Inrit. 30. Temen. 31. Warwinkel.

Oplossing puzzel 24-10-1964
Horizontaal: 1. Kokhalzen. 5. Vijlen. 8. Asbak. 9. Eendracht. 11. Galgebok. 12. Totem. 14. Oma's. 15. Banknoten. Vertikaal: 1. Kraag. 2. Kabelbaan. 3. Afkeer. 4. Zeekrab. 5. Verstand. 6. Licht. 7. Nat. 10. Naken. 13. Manen. 14. Orderspit. 16. Ave. 17. Troostrijk. 18. Bedanken. 20. Joost. 21. Spreker. 23. Musici. 25. Droom. 27. Netel.

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER
Fijnhoutimport
FIRMA LANDWEER & SOMER
EIG.: I HUIZENGA
STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

* * * Tien tegen één

Alle man van Neerlands stam wordt gemobiliseerd (om niet te zeggen: gemolesteerd) door advertenties, hoofd-artikelen in „De Telegraaf” en vertwijfelde oproepen vanaf de Noordzee om de REM te redden. Dit kan — zo zegt men — door „deelnemer” (geen lid!) van de Stichting „T.R.O.S.” (geen vereniging!) te worden. En hoe weinig kost dit de REM-supporters. Door de toezegging(!) om zegge en schrijve één gulden per jaar te betalen, is alles in orde. Men hoeft het briefkaartje, dat al kant en klaar in de advertenties wordt afgebeeld, maar te kopiëren en klaar is Kees (Verolme). Men heeft al 80.000 „deelnemers”. Voor één gulden de man. Voor wie bedenkt dat de „zuilen” ten minste f 10,— contributie vragen, behoeft niet nader te worden geïllustreerd hoe de REM er op uit is om de Eerste Kamer, die op 1 december de anti-REM-wet behandelt (en aanneemt!) een indrukwekkend pakket deelnemers te offeren. Het is bij het kinderachtige af, Alsof de wijze senatoren niet dwars door dit belachelijke staaltje „prijs- en marktbederf” zullen heen kijken...

Natuurlijk is de hoogte van de contributie op zich alleen nog geen waarmark van echt in het volksleven geworteld zijn van de bestaande omroepverenigingen.

Doch alleen al het frappante verschil in de bijdrage doet ieder lid van een omroepvereniging voor tien tellen tegen één „deelnemer” aan de REM-rush!

* * * De weg terug

Stel dat de T.R.O.S. straks zijn supporters a raison van f 1,— per jaar bij honderdduizenden kan presenteren, wat dan? Moet de regering dan haastig een evenredige zendtijd aan de T.R.O.S. toewijzen? Dan is Nederland twee of drie onafhankelijke, algemene omroeporganisaties rijk. De T.R.O.S., de A.V.R.O. en (wellicht) de V.P.R.O. Het is immers niet te verwachten dat de beide laatste, de T.R.O.S. om de nek vallen om zich vervolgens daaraan op te hangen. Het happy-end zal dus wel zijn dat straks commerciële en niet-commerciële onafhankelijke omroeporganisaties elkaar te vuur en te zwaard gaan beconcurreren. Alleen al door het (ook volgens Wim Kan) te schaarse televisie-talent voor elkaars neus weg te kapen.

Afijn, de beroemde conférencier heeft dan stof te over voor een nieuwe versie van zijn „wat een land, wat een land waar dat allemaal maar kan”.

* * * De grote baas

Aanstaande kabinetformateurs zullen goed doen hun ministerlijstje niet alleen door de koningin, maar ook door De Gaulle vooraf te laten goedkeuren. Uit de door Adenauer uit Parijs naar Bonn meegebrachte boodschap kan dit worden afgeleid. Bondskanselier Erhard werd daarin gemaand zijn minister van buitenlandse zaken Gerhard Schröder, te zoenofferen ten behoeve van een betere verstandhouding met Frankrijk. Erhard deed het niet en hij heeft groot gelijk.

Premier Marijnen kan dus moed vatten. Had Bonn gebogen, er zou voor minister Luns weinig goeds te wachten zijn. In alle ernst: zou het niet beter zijn met de Europese Politieke Unie nog even te wachten tot het mevrouw De Gaulle inderdaad gelukt is haar man te bewegen zich in 1965 niet meer kandidaat te stellen? De Franse president vindt blijkbaar ook zonder E.P.U. al dat hij het overal voor het zeggen heeft. Zijn afkeer van supra-nationale regelingen wordt nu ook wel duidelijk. Hij heeft die immers niet nodig om anderen de (Franse) wet voor te schrijven!

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen.

Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.

9e druk. Gebonden f 8,50
Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

Kies vandaag zekerheid voor morgen.

Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Uniekepolis met waarde vastekoopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort,
Bergstraat 6-8, tel. 17043*

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

ZONDER veel emotie maar met grote zakelijkheid en dankbaarheid is de verhoging van de A.O.W.- en A.W.W.-uitkering door de Kamer besproken. De zaak was rijp voor een beslissing, temeer daar het de bedoeling is, dat de verhoogde uitkeringen met 1 januari 1965 van kracht zullen worden.

Uitvoering adviezen van de S.E.R. stonden de bewindsman van Sociale Zaken en Volksgezondheid ter beschikking. In het akkoord van Wassenaar was overeengekomen, dat in de loop van deze kabinetsperiode de optrekking van de A.O.W.- en A.W.W.-uitkeringen tot een sociaal-minimum prioriteit zou worden verleend; of om het met de woorden van het akkoord te zeggen: „Binnen het raam der sociale zekerheid wordt prioriteit gegeven aan de geleidelijke opvoering tot een sociaal minimum van de uitkeringen krachtens de A.O.W. en A.W.W.”

In deze omschrijving blijven tenminste drie vragen over die in deze parlementaire periode niet onbeantwoord konden blijven. De eerste is, op welk tijdstip en tot welke hoogte worden de pensioenen opgetrokken, ten tweede op welke wijze zal de financiering geschieden en ten slotte, zal de optrekking op geleidelijke wijze, of in éénmaal geschieden. Het zijn deze vragen, waar de Kamer en de minister circa zeven en een half uur over gepraat hebben.

Tijdstip en hoogte

Het kabinet heeft gemeend, met de verhoging van de pensioenen niet te lang te moeten wachten. Tevens werd er de voorkeur aan gegeven de optrekking niet op geleidelijke wijze, doch in eenmaal tot stand te brengen. De Kamer kon met beide beslissingen instemen. De optrekking in éénmaal heeft het grote voordeel, dat daardoor vele bejaarden niet meer de gang naar de gemeente behoeften te maken, doch, zij het ook op zeer bescheiden wijze van hun pensioen kunnen leven. Dit laatste is des te beter mogelijk indien men ook in het genot is van een bedrijfs- of ondernemingspensioen. Hoeveel waardering men ook moge opbrengen voor de Algemene Bijstandswet, het is nog altijd een felicitatie waard indien men geen beroep op deze wet behoeft te doen.

Wat de hoogte van het zgn. sociaal minimum betreft lopen de meningen uiteen, dit zal ook wel zo blijven. Het is, zo werd van A.R.-zijde opgemerkt een arbitraire zaak.

Evenwel, het is interessant om eens te zien hoe de ontwikkeling is geweest. Per 1 januari 1957 trad de wet in werking. De uitkeringen bedroegen voor gehuwden niet meer dan f 1.428 en voor ongehuwden f 858 per jaar. Met ingang van 1 januari 1965 zullen deze uitkeringen niet minder dan f 3.642 en f 2.250 per jaar bedragen.

Het heeft, hoezeer begrijpelijk, iets onwezenlijks, om een heftige strijd te voeren over honderd gulden meer of minder. Het is slechts een kwestie van tijd. In acht jaar tijds bijna een verdrievoudiging.

Nu zou het te ver gaan om te veronderstellen dat deze ontwikkeling zich in dit tempo voort zal zetten. Dat is ook niet te hopen, want het zou er op wijzen, dat de toch al sterk inflatoire ontwikkeling een stroomversnelling zou ondergaan en dit is waarlijk niet te hopen. Vast staat echter dat de groei van ons nationale produkt ook tot uitdrukking zal komen in de A.O.W.-uitkeringen.

De socialisten hebben gemeend een aantal amendementen te moeten indienen. De twee voornaamste waren de verhoging met f 300 per jaar en een bijdrage uit de schatkist van f 500 miljoen eveneens per jaar. Beide amendementen zijn door de Kamer verworpen. De bedragen door de regering voorgesteld, waren de uiterst bereikbare. Er zat niet veel meer in, hoe gaarne het de bejaarden overigens gegund is.

Van A.R. zijde werd door de heer Roolvink opgemerkt, dat de welvaartsverbetering die voor het jaar 1965 mogelijk is, zo al niet geheel, dan toch zeker bijna geheel naar de bejaarden toevloeit.

Het is volgens economen van naam, nog de vraag, of deze forse verhoging geleet op de economische situatie van ons land op dit ogenblik wel verantwoord is. Om budgetaire en andere redenen is het naar het oordeel van de Kamermeerderheid niet verantwoord de bijdrage uit de schatkist op een hoger bedrag dan f 150 miljoen vast te stellen. Zo sneuvelde deze socialistische amendementen. Van C.H.-zijde was er eveneens een voorstel, ingediend door de heer Kikkert, de schatkistbijdrage met f 100 miljoen te vergroten. Na het onaantvaardbaar van de minister trok de heer Kikkert met spoed zijn voorstel in.

De objectieve toeschouwer vraagt zich wel eens af, waarom doet men dit; het is toch wel duidelijk dat de regering een dergelijk verstrekkend voorstel niet in kan willigen. Tenslotte werd een amendement-De Kort aanvaard, dat beoogde de uitkeringen met f 100 per jaar op te trekken. Voor dit amendement

Tweede Kamer

Een blijde dag voor bejaarden en weduwen

premie voor loontrekkenden, de premie voor de verbeterde invaliditeitsuitkeringen, het werkgeversaandeel in de pensioenvoorzieningen, alsmede de helft van de ziekenfondspremie en de grootste helft van de ziekengeldverzekeringen en tenslotte een deel van de werkloosheidspremie. Mogelijk is het lijstje nog niet eens compleet.

Nu moet men wel onderscheid maken tussen het premie-aandeel van de werkgever ten behoeve van zijn personeel en de eigen premie die hij moet opbrengen voor de volksverzekeringen.

Alles wat de ondernemer voor zijn werknemer opbrengt voor de sociale voorzieningen zijn in feite loonkosten en komen — geheel terecht — in aanmerking voor doorberekening in de prijzen. Loonkosten en sociale verzekeringspremies vormen één geheel. Daarboven — en daar gaat het om — krijgt de zelfstandige een aanslag van de belastingdienst voor de volksverzekeringen en daar komt nog de aanslag voor de inkomstenbelasting bij.

Al met al een druk, die terecht zwaar genoemd mag worden.

Mede in dat licht moet ook de aarzeling worden gezien die de A.R. fractie had om het amendement De Kort te steunen. Hoe aantrekkelijk het ook was de uitkering met f 100,— per jaar te verhogen, de premie zal met ingang van 1 juli 1965, uit dezen hoofde met 0,3% verzwaaard worden.

De algemene middelen

Het was te voorzien, dat de vraag of de overheid uit de schatkist een bijdrage moest verlenen, één van de hoofdpunten uit de discussie zou worden. Dit punt woog voor een drietal A.R. kamerleden dermate zwaar, dat zij, naast enkele andere bezwaren die er waren hun stem aan het Wetsontwerp niet hebben kunnen geven. De Regering stelde voor, de bijdrage uit de schatkist, ter tegemoetkoming in de zware premiëlelast op f 150 miljoen per

• Vervolg op pag. 6

B. Roolvink

was weinig of in het geheel geen geestdrijf te bespeuren, doch het was ook niet eenvoudig om het af te wijzen. De premie was immers aanvankelijk iets hoger voorgesteld, dan uiteindelijk uit de bus is gekomen.

De premie

Ons sociale verzekeringsstelsel is gebaseerd op premiebetaling. Door de grote onbekendheid van velen bestaat de indruk dat de Staat alles of in overwegende mate financiert. Deze gedachte is onjuist. Behoudens enkele onbetekenende uitzonderingen zoals de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen, alsmede de regeling voor de premiebetaling voor onze volksverzekeringen door kleine zelfstandigen, die over een zeer minimaal inkomen beschikken, zijn al onze sociale verzekeringen zelf-schattend, d.w.z. de premie wordt door belanghebbenden zelf opgebracht.

De premiedruk is evenals de belastingdruk zwaar, zowel voor de werknemers als de zelfstandigen.

Voor de zelfstandigen komt daar nog bij, dat zij naast de premie voor de drie volksverzekeringen, voor het in dienst zijnde personeel ook nog een flink bedrag moeten opbrengen, zoals de ongevallenpremie, de kinderbijslag-

Toxopeus: „Maar als ik loslaat val ik op mijn prestige

(Uit het Parool)

**VERTROUWENSADRESSEN
VOOR EIGEN**

**HOLWERDA ZONEN
DOKKUM**

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoortijd 2580. Rotterdam: telefoon 010-171317.

**CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen**
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

OCEAN N.V. DIEREN
RATELBANDS MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13-700 mm.
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Tel. 02526-841 (7 lijnen).
afd. Verkoop 855 (3 lijnen).

**Houdt u
van uw
koeien,
kippen en
varkens?**

Wij ook!

**Daarom leveren wij u
rundvee-
pluimvee-
en varkens-
voeders**

Fa. W. H. H. v. d. Born & Co
GRAANHANDEL
TERSCHUUR TEL. 03426-303

**ECHTE
KERKORGELS**
OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

**ORGELBOUW
ERNST
LEEFLANG**
APELDOORN
Tel. 0 5760 - 17582

Zoetermeer's Roem
De fijnste margarine.

De twintiger en dertiger jaren, und kein Ende... zullen sommigen zuchten.

Weer anderen van de "Mannenbroeders" zullen bij dit "Beeld der Vaders" denken: het ene wee is voorbij en het andere volgt snel.

Want nauwelijks is Van Kaam's boek doorgelicht en besproken — en men realiseert zich wel dat het in den lande geen ongunstige pers heeft gehad! — of nu volgt De Gooyer met een zelfde soort boek.

Tegenstanders van onze levensovertuiging zouden het een speling van het lot of een goed geslaagde grap van de duivel kunnen noemen, dat hij de anti-revolutionairen en gereformeerden in dubbele mate bedenkt.

Wat de uitgevers van dit boek "Het beeld der vad'ren" wel bijzonder zal hebben teleurgesteld — dat zij Van Kaam voortijdig met zijn boek op hun weg hebben ontmoet — kan echter voor ons een winst betekenen: wij moeten ons nu wel ten tweede male concentreren op de twintiger en dertiger jaren, zoals die momenteel in kritische zin en tamelijk afwijzend door De Gooyer besproken worden.

Want was is het geval? Dit boek "Het beeld der vad'ren" is qua opzet en uitvoering een parallel van het rooms-katholieke boek van Michel van der Plas "Uit het rijke Roomsche Leven", en het schijnt vast te staan dat er straks ook nog een socialistisch "schilderij" zal verschijnen, eer het drieluik van de uitgever compleet zal zijn. Vóór de uitgevers het boek van De Gooyer op de markt konden doen verschijnen, verscheen het boek van Van Kaam "De Parade der Mannenbroeders" — een typisch voorbeeld van twee mensen dus die ieder over hetzelfde onderwerp een boek schreven.

Het is voor de anti-revolutionairen en gereformeerden eigenlijk heel nuttig dat dit "ongeluk" heeft plaats gevonden.

Ook het boek van De Gooyer is

kritisch uitgevallen

en dat moet ons wel wat zeggen. Het ziet er naar uit dat Van Kaam dan toch geen toevallige, wonderlijke vogel in de lucht is, geen rare uitzondering, want een tweede man die de proef van het onderzoek nam, kwam eveneens met een kritisch beeld van het jongste verleden.

Zeker, er zijn verschillen tussen beide boeken.

Allereerst in de opzet.

Van Kaam ordende zijn stof jaar na jaar, terwijl De Gooyer, evenals Michel van der Plas, de onderwerpen langs ging, en daaromheen zijn materiaal groepeerde, zodat hij achtereenvolgens schreef over: Gezin en sex; het vrouwelijk gedragspatroon; spel en ontspanning; lectuur en radio; een school met de Bijbel; jeugd en jeugdbeweging; de kerk; staat en maatschappij; vaderverering.

Van meer belang is wellicht het verschil dat De Gooyer, evenals de "naprediker" D. van der Stoep, tot de generatie behoort die ligt vóór die van Van Kaam, de generatie dus die als jongeren de dertiger jaren nog bewust en overtuigd hebben meegemaakt.

Misschien is mede daardoor het beeld van De Gooyer wat

milder

uitgevallen dan dat van Van Kaam. Het lijkt erop alsof De Gooyer het gezegde heeft gekend: Spuug nooit in de put waaruit gij gedronken hebt!

Van Kaam doet denken aan een gekwelde jonge erfgenaar, die met schrik heeft bemerkt hoe zich het kapitaal gevormd heeft dat hij als kind reeds erfde. De Gooyer maakt meer de indruk van de bezitter die afstand heeft genomen van zijn bezit, door de waarde opnieuw te hebben getaxeerd, en die de waarde met de jaren anders is gaan schatten.

Misschien heeft het boek van Van Kaam als schokbreker gediend voor dat van De Gooyer; misschien ook dat wanneer het boek van De Gooyer éerst was verschenen, hij gelijke reacties had geogst als Van Kaam, maar toch, wat prof. Bomhof bij Michel van der Plas constateerde:

"de schampere toon en de botte miskenning van wat verloren ging"

zou op Van Kaam zijn toe te passen, maar m.i. niet op De Gooyer, die via zijn jeugd als met geheime banden verbonden blijft met wat hij thans in dit boek

als in een lachspiegel

vertoont.

Toch is dat verschil tussen Van Kaam en De Gooyer slechts een accentverschil, dat met generatie, karakter en schrijverstemperament te maken heeft.

Want beiden hebben afstand genomen van het cultuurpatroon der twintiger en dertiger jaren, en beiden worden gekenmerkt door een totaal ander levensgevoel dan dat der besproken jaren.

Uit dat nieuwe levensgevoel is een soort geïrriteerdheid, wil men, een reactie ontstaan tegen de voorbije periode, die wellicht weinig te maken heeft met een specifiek confessionele (in casu anti-revolutionaire of gereformeerde) overtuiging. Er blijkt namelijk niet alleen een oecumenisch élan op te zijn gekomen, dat elkaar over en weer, aan beide zijden van confessionele en kerkelijke grenzen, nationaal en internationaal, herkent; er blijkt ook een oecumenische ergernis, een oecumenische spot, een oecumenische ongenade en oecumenische satire te bestaan, die een heel eigen doorbraak betekent door alles wat het jongste verleden heeft ten toon gespreid aan ernstige professoren, geëerde ministers, gevierde partijleiders, gewijde prelaten en bejubelde jeugdleiders.

De Bijzondere Vrijwillige Landstorm defileert.

„HET BEELD DER VAD'REN"

Dat bewijzen de beide boeken van Michel van der Plas, De Gooyer, en het komend boek zal dat opnieuw voor het moderne levensgevoel bewijzen!

Laat ons overigens weten wat wij

respect

hebben voor alle studerende dit boek van De Gooyer, van Van Kaam, getuigenis te maken, door en door, waarop dit boek is schied.

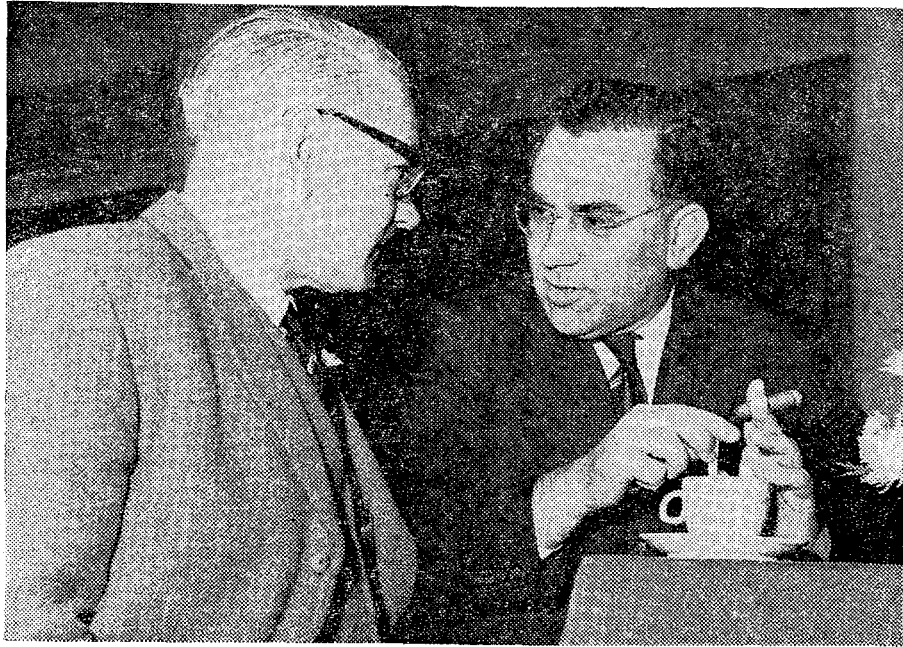
A. W. F. Ide

nodigt tot inbladeren, en of niet, men blijft bij de ergens steken en leest.

Op zijn minst moet men dat De Gooyer in grooten wat er te doen is geweest tigtiger en dertiger jaren.

Toch zit er ook iets in dit boek, met name ook het woord van de "naprediker" Stoep.

Ik hoor ook in dit boek klinken van een bittere zwegen kritiek op de generatie: dat deze de generatie

... maar ook tussen de schrijver A. C. de Gooyer (links) en de schrijver van dit artikel, drs. G. Puchinger.

dat men een documentaire niet moet verwisselen met

een uitgesproken tendenzgeschrift

vooral niet wanneer het daarbij dan nog tevens speculeert op de lachsalvo's van het publiek. In dat geval geloof ik dat zo'n documentaire méér zegt over de verhouding van de samensteller tot dat verleden, dan van dat verleden in zijn werkelijkheid.

Misschien mag ik in dit verband op vijf punten wijzen.

1. Noch **Bavinck** noch **Idenburg** passen in de **Parade der Mannenbroeders**, en al evenmin in het hier vertoonde beeld der vaderen. Men doet beiden dan ook schreeuwend onrecht aan, en men blijkt niets te begrijpen van hun levensproblematiek (en in zeker opzicht van hun levenstrategie) wanneer men hun namen in verband zou brengen met documentaires als van Van Kaam en De Gooyer.

Toch hadden ze volop deel aan die tijd: zij beiden hebben meegewerkt aan

de religieuze verdieping van het gereformeerde en anti-revolutionaire volk. Maar daaraan hebben Van Kaam en De Gooyer geen wezenlijke aandacht besteed. Zouden ze dat wel hebben gedaan (en die tijd laat zich niet denken zonder de invloeden van **Bavinck** en **Idenburg**) dan zouden ze de lijnen misschien niet met houtskool getrokken hebben.

2. De Gooyer noemt **Schilder** terecht "de man die de beroemde en beruchte, geliefde en gevreesde initialen K.S. voert." Maar hij doet geen enkele poging de uiterst curieuze invloed in de twintiger en dertiger jaren van deze existentialistische scribent, met zijn neo-kantiaans denkhoofd, na te gaan.

Het blijft intussen een feit dat **Geelkerken** en **Schilder** de eersten waren die met het gesloten gereformeerde cultuurmilieu gebroken hebben, deels op gronden die sterk op individueel vlak lagen, deels op gronden die vooruit grepen op de ethische kritiek die ook tot uiting komt in de satires van Van Kaam en De Gooyer.

Het was voor Van Kaam misschien wat moeilijk zich hiervan rekenschap te geven, maar De Gooyer had als tijdgenoot van **Schilder** misschien een vingerwijzing kunnen geven, hóé het mogelijk was dat het dynamiet van **Schilder**, dat hij reeds in de twintiger en dertiger jaren in de pers legde, een explosie veroorzaakte, die méde het definitieve einde veroorzaakte van het cultuurmilieu waartegen de boeken van Van Kaam en De Gooyer getuigen.

Men kan hierover willen spreken of niet, maar wie "documenteert" kan aan zulke invloeden en gebeurtenissen niet stilzwijgend voorbijgaan.

3. Op pag. 166 wordt **prof. Waterink** afgebeeld, of wil men, lichtelijk in het ootje genomen.

Dat is natuurlijk het recht van de schrijver. Maar ik vind het toch merkwaardig dat niet vermeld wordt dat **Waterink** binnen de gereformeerde kring toch tevens een pionier was op pedagogisch en psychologisch gebied, vakgebieden die nu juist mede de verandering van het cultuurklimaat binnen onze kring veroorzaakt hebben.

Men kan zeggen dat het nu nog te vroeg is om dergelijke facetten aan te geven in het beeld der vaderen, maar als dat waar is, is dit beeld der vaderen wel wat prematuur!

4. Als vierde punt noem ik nog even

Colijn

Daarover laat zich nog opmerken dat men werkelijk geen zicht krijgt op de werkelijke **Colijn**, wanneer men wel zijn pose en onmiskenbaar dilettantisme op sommige gebieden, waarover hij wel graag sprak, demonstreert, zonder óók te noemen zijn uitgesproken bekwaamheden op andere gebieden, zijn grote bestuurskwaliteiten, zijn moed en zijn krachtige persoonlijkheid. Wanneer **Stresemann** en **Briand** hem in Genève gehuldigd hebben, wanneer de **socialist Wibaut** hem met ere noemt in zijn memoires, hebben zij daarvoor hun redenen gehad, en die redenen zouden dan óók een plaats dienen te hebben in een documentaire.

Het kan oppervlakkig zijn **Colijn** glimlachend te bezien tijdens de verkiezingspropaganda van zijn volgelingen, en te vergeten dat wij **Johnson** en **Kennedy** óók niet afmeten naar de reclamemiddelen van hun partijgenoten.

5. Een zelfde, min of meer satirische documentaire zou te schrijven zijn over alle **Oranjeklanten** van de laatste vijf-tig jaar; zowel over de wijze waarop zij het **Koningshuis** vereerden, als hoe ze hun tegenstanders (de **socialisten**) bestreden hebben.

Men zoekt dan in feite alles bijeen wat wij vandaag anders zouden doen en zeggen — en dan verkrijgt men wel materiaal vóór een documentaire, maar men mag het niet laten doorgaan voor de documentaire zelf, en men mag het ook niet als documentaire accepteren!

☆

Nu zou men wellicht kunnen concluderen dat ik het boek van De Gooyer afwijs, maar dat is onjuist. Ik heb slechts enkele punten van kritiek geuit, die mogelijk aanleiding zouden kunnen zijn voor verdere discussie.

Uit het schrijven van boeken als van Van Kaam en van De Gooyer blijkt wel heel duidelijk dat wij, ook in onze partij, over de twintiger en dertiger jaren nog

niet uitgepraat

zijn. We moeten ook wel erkennen dat de meesten onzer kerkelijk en politiek niet schoon uit die jaren zijn gekomen. Een troost kan zijn dat ook vele rooms-katholieken en **socialisten** niet meer in allen dele gerust zijn over hun optreden in die periode, maar dat neemt niet weg dat wij van de dertiger jaren niet af zijn!

Eenzijds heeft de oudere generatie recht op een rechtvaardige beoordeling,

en ze hebben er recht op aan het woord te komen, als ze menen dat de zaak is scheef getrokken. Ze hebben er dubbel recht op wanneer ze de lachspiegel wordt voorgehouden, want dat is uiteraard het ergste wat in de politiek gebeuren kan.

Aan de andere kant is er het historische schuldprobleem: het moeilijke feit dat men een generatie kan aanspreken over handelingen van een voorgaande generatie. Er is nu eenmaal een historische verantwoordelijkheid en daarover moet in onze partij gesproken kunnen worden. Partijleiding en partijpers dienen zulk een discussie zelfs te bevorderen, ook al zullen er wel bezwaren zijn, en al wil men zich begrijpelijk vrij houden van de houdgreep van mensen die maar over één ding steeds wéér willen spreken.

Het boek van De Gooyer maakt ons nog eens duidelijk dat gesprek over het jongste verleden evenzeer nodig zijn voor een eensgezinde partij als gesprek over militaire, sociale en economische vragen.

Dat de toets van De Gooyer wat licht is geweest, zal hij wellicht zelf niet ontkennen. Hém zou zijn toe te geven dat gereformeerden geneigd zijn het verleden te markant te zien: wij zijn te weinig literair wanneer wij over het verleden spreken, en afgezien van het schematische hebben we weinig gevoel voor het wezenlijk wijsgerige, dat de betrek-

Prof. dr. J. Waterink

kelijkheid inziet van alle tijdelijke grootheid in de menselijke verhoudingen.

Ook daarom is, vermoed ik, onze partij voor weinig méér rijp geweest dan voor documentaires à la Van Kaam en De Gooyer, en dat betekent dat we

nog een lange weg

met elkaar zullen moeten afleggen eer we met vrucht voor ónze tijd conclusies kunnen trekken uit dat jongste verleden.

Eén ding maakt dit boek ons wel heel duidelijk: dat we, ook na de overwinning van de schoolstrijd, te lang hebben nagevochten, en het in feite nóg doen!

Bij het kritisch lezen van dit boek hebben wij er daarbij op te letten dat vroeger de zonen zo snel mogelijk wensten te worden als de vaders waren, terwijl tegenwoordig de zonen soms de merkwaardige neiging hebben te eisen dat de vaders zo snel mogelijk worden als de zonen zijn. Het is hier maar de vraag aan welke zijde van de gang der generaties men de lachspiegel ophangt, tenminste zolang wij met lachspiegels willen werken.

Wanneer wij ons echter bevrijd zullen hebben van ergernis en lachspiegels, wanneer wij inzien dat er in boeken als die Van Kaam en De Gooyer schreven minstens zoveel documentatiemateriaal steekt over de vorige als over deze generatie, komen we eindelijk aan de centrale vraag toe: of het mogelijk zal zijn dat de voor- en tegenstanders van de boeken van Van Kaam en De Gooyer elkaar in de partij werkelijk zullen ontmoeten.

Mokkend verzet van een hoogmoedig glimlachen over de oudere generatie kunnen onze partij níét dienen.

Wel bezorgdheid, gesprek, discussie, kortom bezinning...

Als dat mede gebeurt naar aanleiding van de boeken van Van Kaam en De Gooyer, dan hebben die boeken een onverwachte bemiddeling verleend aan gespreksgroepen die elkaar veel te zeggen en wederzijds heel wat te leren hebben.

Tijd rijpt...

G. PUCHINGER

"Het beeld der vad'ren," een documentaire over het leven van het protestants-christelijke volksdeel in de twintiger en dertiger jaren, samengesteld door A. C. de Gooyer met navoord van D. van der Stoep. Uitg. Ambo-Boeken Utrecht, 1964.

MOETING

NDOM

DER VADEREN"

den in 't leven staat te weinig heeft gereed gemaakt voor 't leven van vandaag!

Dat is één der verwijten aan **Colijn** op politiek, sociaal en economisch gebied, en 't geldt óók voor de leidende theologen tussen de beide wereldoorlogen.

Dit boek komt voor mijn gevoel voort uit een

romantische onvrede

met het heden, waarvoor velen zo weinig gereed zijn, dat zij onbewust het gevoel hebben tot een generatie te behoren die nooit het zicht zal krijgen op wat werkelijk eigentijds is, laat staan dat men een bijbels zicht heeft op eigentijdse politiek, die internationaal en intercontinentaal geworden is.

Dit anonieme verwijt leeft voor mijn besef vooral diep bij diegenen die het oude verleden in hun jeugd nog hebben aanschouwd; zij gevoelen zich als de **Emmaüsgangers** op weg naar **Jeruzalem**: Heer wij dachten dat die of die ons verlossen zou, maar 't ging allemaal voorbij, voorbij...

Men zie wat dit aspect aangaat de laatste pagina, waarop de "naprediker" in zijn lezenswaardige verhandeling schrijft:

"En toch maakt het een beetje triest te bedenken, dat er niets meer is. Omdat wij vinden dat er toch wel iets zou moeten zijn." (pag. 312)

Een curieuze uitspraak, waarop de werkhypothetische vraag zou kunnen worden teruggevuurd: waart gij dan ook onder de mannenbroeders, zoals gij die ziet, dat, nu de "parade" voorbij is, en het "beeld" gefaald heeft, er niets meer is?

Wát Van der Stoep ook met de kritiek der oecumenici gemeen moge hebben, blijkbaar níét hun idealisme, hun optimisme!

Misschien kan men hieruit concluderen dat vaderbinding niet op te lossen valt door vadermoord en vaderverwerping zonder meer; ook kan men niet straffeloos de band met het verleden doorsnijden; wie vaders beeld belacht kan zijn neus stoten; een immens onvrede kan van dat alles het gevolg zijn, een onvrede die geheel indirect uiting geeft aan een achter ergernis, spot en satire verstoken romantische heimwee.

☆

Wat nu het boek van De Gooyer aangaat, ik beweer bepaald niet dat er boeken zouden moeten worden geschreven die de fouten der "mannenbroeders" moeten vergoelijken of goedpraten, of dat het beeld der vaderen fraaid moet worden omdat het de vaderen betreft, maar wanneer men een documentaire samenstelt over het leven van het protestants-christelijk volksdeel in de twintiger en dertiger jaren, dan kan het hart van de zoon die deze documentaire samenstelt nog wel éniq blijik geven van: respect, dankbaarheid, voorzichtigheid, mildheid, inkeer, begrip, zelfkritiek, eigen schuldbesef, waar nodig de kwinkslag, waarom niet het geheven wijnglas, en in ieder geval het besef van medemenselijkheid ten aanzien van de voorgaande generatie.

De blijken daarvan heb ik weinig bij de samensteller aangetroffen, en ik geloof niet dat dit geheel wordt vergoed door de opmerking van Van der Stoep:

"Dit boek geeft het beeld der vaderen eenzijdig weer. De teksten die de auteur verzamelde zijn niet bestemd om geschiedschrijving te geven." (pag. 307)

Naast alle oprechte waardering die ik voor dit boek heb, en de erkenning van de mogelijkheden die het zou kunnen scheppen ook in onze partij (ik kom daar later nog op terug), vind ik

Verhoging van A.O.W. en A.W.W.

• Vervolg van pag. 3

jaar vast te stellen. Vanuit de kamer is sterke aanrang uitgeoefend, vooral van P.v.d.A. en C.H. zijde dit bedrag aanmerkelijk te verhogen.

Tegen deze uitbreiding heeft de A.R. fractie zich verzet. De heer Roolvink heeft het aldus gesteld: „Wie sociale verzekering zegt, zegt ook premiebetaling, maar, een bijdrage van f 150 mln uit de algemene middelen tast het verzekeringskarakter van onze sociale verzekering niet wezenlijk aan." Het gaat hier om een overheidsbijdrage voor de drie volksverzekeringen ter waarde van 0,5% premie, die in het geheel 12,3%

belooft. Het gaat toch wel te ver om hier al spoken en beren te zien.

Niettemin hield hij een pleitrede voor het tijdelijk karakter van deze overheidsbijdrage. Gesteld werd n.l. dat het gehele vraagstuk van de financiering van de sociale verzekering nader bekeken diende te worden. Zijn betoog kwam er op neer — een gedachte die niet nieuw is en reeds eerder van A.R. zijde is gesteld — dat onderscheid gemaakt moet worden tussen de echte en wat men wel eens noemt oneigenlijke sociale verzekeringen. Daarbij werd met name gedacht aan de kinderbijslagverzekering. De vraag mag met recht gesteld worden, of de kinderbijslag wel een sociale verzekering is, in de zin zoals wij dit in ons land verstaan.

De kinderbijslag beoogt een herverdeling van een deel van de totale loonsom. Om het heel eenvoudig te zeggen,

Minister Veldkamp

De stemmotivering van de Kamerleden Aantjes, Meulink en Schakel

Mede namens de heren Meulink en Schakel, heeft de heer Aantjes in de Tweede Kamer de volgende verklaring afgelegd:

Ons standpunt ten aanzien van dit wetsontwerp hangt ten nauwste samen met onze visie op het karakter van de Algemene Ouderdomswet, waarin o.i.

Rokershoest en kriebelhoest Bronchiletten

sprake is van een pensioen, dat materieel gezien niet wordt gefinancierd uit premie-opbrengsten, maar uit de opbrengst van een pensioenbelasting.

Uiteraard aanvaardt en respecteren wij de Algemene Ouderdomswet als een rechtsgeldig tot stand gekomen wet. Tegen wijzigingen, die het karakter van de wet niet aantasten, hebben wij ons dan ook nimmer verzet.

De genoemde bezwaren gelden a fortiori voor het thans voorliggende wetsontwerp.

In de eerste plaats wordt het bodempensioen in een sociaal minimum omgezet. Aanvullende voorzieningen blijven wenselijk, maar zijn niet langer onontbeerlijk om een minimaal levensonderhoud te verzekeren. Daarmee wordt o.i. een essentieel stuk eigen verantwoorde-

het loon wordt niet geheel uitbetaald, er wordt een deel van ingehouden en dit ingehouden loon wordt verdeeld over de gezinnen met kinderen. Dezelfde gedachte ligt ook ten grondslag aan de K.B. voor zelfstandigen. Men betaalt een zekere premie en al deze premiebedragen worden herverdeeld onder de gezinnen met drie of meer kinderen. Het is voor een werkgever nu eenmaal niet mogelijk om de arbeider met kinderen meer loon te betalen dan aan hem die geen kinderen heeft. Toch is er een aanvulling nodig in verband met de behoefte. Dit komt tot stand via een herverdeling zoals aangegeven. Hetzelfde geldt voor de zelfstandige. Het is niet mogelijk om in de

De motie Roolvink

De Kamer,

van oordeel, dat onder het oog moet worden gezien of het wenselijk is om de ongehuwde vrouwen, die niet in het genot zijn van een weduwen- of andere sociale verzekeringsuitkering, op een vroeger tijdstip dan op dat van de 65-jarige leeftijd — b.v. 60- resp. 62-jarige leeftijd — voor een A.O.W.-uitkering in aanmerking te doen komen, nodigt de Regering uit hierover op korte termijn het oordeel te vragen van de Sociaal-Economische Raad, en gaat over tot de orde van de dag.

der met kinderen meer loon te betalen dan aan hem die geen kinderen heeft. Toch is er een aanvulling nodig in verband met de behoefte. Dit komt tot stand via een herverdeling zoals aangegeven. Hetzelfde geldt voor de zelfstandige. Het is niet mogelijk om in de

prijs die hij de klant in rekening brengt tot uitdrukking te brengen, het aantal kinderen dat hij heeft te onderhouden.

Indien nu de totale druk van de premie te zwaar wordt; dan ligt het meer voor de hand, dat de overheid een bijdrage geeft aan de oneigenlijke sociale verzekering, dan aan de echte, zoals de ouderdomsvoorziening en andere. Van daar het pleidooi voor het interim karakter van de overheidsbijdrage en tevens voor het in studie nemen van het gehele vraagstuk.

Uit de beantwoording van minister Veldkamp, waarin hij inging op de rede van de A.R. afgevaardigde bleek duidelijk dat hij het met de A.R. woordvoerder in grote lijn eens was. Toegezegd werd, dat op korte termijn het vraagstuk in studie wordt genomen.

Na deze verklaring van regeringszijde was er geen moeilijkheid meer voor de grote meerderheid van de A.R. fractie. Namens een minderheid, bestaande uit de heren Aantjes, Meulink en Schakel, werd een korte stemverklaring afgelegd door de heer Aantjes. Hoewel de bezwaren genuanceerd lagen, werd volstaan met één verklaring.

lijkheid overgenomen.

In de tweede plaats zal de financiering mede rechtstreeks uit de algemene middelen geschieden. Naar onze mening betekent dit een verdere tegemoetkoming aan de gedachte van het zuivere staatspensioen en wordt daarmee een weg betreden, waarop het zeer moeilijk zal blijken halt te houden.

Bij deze bezwaren voegt zich in de derde plaats de overweging, dat deze optrekking voor velen niet nodig is. Daarvoor wordt aan velen, die het toch reeds moeilijk hebben, waarbij wij met name denken aan de middenstandsector, een extra niet geringe last opgelegd. Met de bestaande wetgeving kan

ieder die het wel nodig heeft geholpen worden.

Ons standpunt ten aanzien van dit wetsontwerp vloeit voort uit onze principiële voorkeur voor een stelsel van sociale verzekeringen, dat de eigen- en groepsverantwoordelijkheid niet uitholt of overbodig maakt, maar integendeel tot uitgangspunt neemt en stimuleert. Dit wetsontwerp voldoet daaraan naar onze mening niet en wij zullen onze stem daaraan niet kunnen geven.

Om het overzicht niet al te onvolledig te maken moet nog melding worden gemaakt van de motie Roolvink, die met algemene stemmen werd aanvaard. Deze motie beoogt, een onderzoek in te stellen, naar de wenselijkheid om de ongehuwde vrouwen, die niet in het genot zijn van een sociale verzekeringsuitkering op een vroeger tijdstip dan dat van de 65-jarige leeftijd voor een A.O.W.-uitkering in

aanmerking te doen komen. De tekst van de motie is elders in dit nummer afgedrukt.

Kritiek

Was er dan geen enkele kritiek op het voorstel van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid? Ja die was er wel. Dit betrof echter niet zozeer de inhoud van het wetsvoorstel, maar wel het gemis aan coördinatie in het regeringsbeleid. Van vele kanten werd het als een ernstig gemis aan gevoeld, dat de verlaging van de inkomsten- en loonbelasting niet met ingang van 1 jan. 1965 kon worden ingevoerd.

De lasten stijgen, de kosten van het levensonderhoud eveneens, de belastingen blijven zeer hoog, terwijl de aangekondigde verlaging om conjuncturele redenen nog niet op de zoëven genoemde datum in kan gaan.

Gelukkig besloot de kamer, dat de behandeling van de belastingvoorstelen van minister Witteveen nog voor het einde van dit jaar behandeld zullen worden. De behandeling valt nog voor het gezellig avondje. Wie weet wat er uit de bus komt!

Het gemeentehuis van Oldenzaal

De heer AANTJES (A.R.P.) heeft aan de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid de volgende vraag gesteld:

1. Is het waar, dat de gemeente Oldenzaal heeft besloten de rijksgoedkeuring, die zij gekregen heeft voor de bouw van een nieuw gemeentehuis, aan te bieden aan de Nederlandse Aardoliemaatschappij (N.A.M.) op voorwaarde dat de N.A.M. in Oldenzaal zal gevestigd blijven?
2. Wil de Minister meedelen, of een dergelijke handel in rijksgoedkeuringen mogelijk en geoorloofd is?

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 28 40

ZAKKEN

voor alle verpakkingsdoeleinden

T. SPAAN

v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA

N.V. G. HAAK

v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.

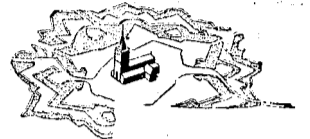
IMPORT - EXPORT

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK

Meilink N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 - Tel. 05457-561
ZUTPHEN - Marsweg 19 - Tel. 06750-3748
Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

Voskamp en Vrijland

Telefoon 01748-2245* - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-230

OUDEKERK AAN DE IJSEL

Ronde en ovale tafelanden - Gebogen regels voor stoelen en fauteuils - Armleggers, Kappen - Regels - Stijlen enz. enz.

JAN LINGEN'S

Betonindustrie N.V.

Veendam 29 - Tel. 01850-3123-1123

PAPENDRECHT

Firma P. van Oudenallen & Zn

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

Voor betere beton ...
N.V. Schokbeton
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen, Bouwbedrijf te Zeist.

N.V. STAALSTEIGER

„GELRIA“
NIJMEGEN

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel 53198

Complete roestvrije

steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

FIRMA M. J. VERLINDE

Landbouwmachines - Tractoren - Bulldozers

Kantoor: Polderstraat B 166 B

ZAAMSLAG

Telefoon 01153-227-429

Aannemersbedrijf
VERSLUIJS
NIEUWBOUW
VERBOUW
ONDERHOUDSWERKEN
Middelburg Brakstr. 9 - Tel. 01180-2219

Tanden blank-Adem fris
IVOROL
Onbetwist de beste tandpasta

Een jonge kiezer over:

WONEN

In dit heerlijke land is de woningnood volksvijand nummer 1. Een minister goochelt met cijfers en voorspelt, dat de misère in 1970 achter de rug kan zijn. Hij wordt welwillend aangehoord.

„Ik moet het eerst zien”, luiden de meeste reacties.

Dofte berusting over het woonprobleem is nu net niet de houding, die het meest noodzakelijk is. Als het daar maar bij bleef. Ieder weet uit zijn eigen omgeving, dat er veel mensen zijn, die in te grote huizen wonen, of die een te lage huur betalen. Dat is geen berusting meer, dat is iets ergers.

Een Haagse wethouder heeft eens gezegd, dat je alle Hagenaars op het Malieveld moet bijeenbrengen en dan aan ieder een woning moet geven, die overeenkomt met zijn behoefte en zijn draagkracht. Je zult zien dat je dan huizen overhoudt, voorspelde hij.

Het is een harde maatregel, hij heeft haar dan ook niet uitgevoerd. Jongeren spreekt zo iets toch wel aan. Als wijze mensen zeggen, dat er geen woningnood is, maar alleen maar een onjuiste woningbezetting, dan zou je verwachten, dat ijverig wordt geprobeerd, een betere verdeling van de woonruimte tot stand te brengen. Het is in zeer veel gevallen een ijdele verwachting.

Niemand wil natuurlijk in een kleiner huis gaan wonen en bovendien nog meer huur betalen dan in zijn oude woning. Het gevolg is, dat veel jonge mensen met nog betrekkelijk lage inkomens alleen maar terecht kunnen in

betrekkelijk dure nieuwbouwwoningen.

Geld is belangrijk, bouwmaterial is belangrijk, een groot aantal bouwvakarbeiders eveneens, maar het meest belangrijk is de mentaliteit. Of, om met Paulus te spreken, de liefde. Dat vraagt offerzin.

Een politieke partij, zeker een christelijke politieke partij, kan in onze tijd niet iedereen tevreden stellen. Als men de een wil helpen, moet de ander een offer brengen. Soms wordt dit „de keerzijde van de medaille” genoemd. Dat is het natuurlijk niet. Het vragen van offers is wezenlijk voor christelijke politiek.

Misschien zijn er mensen, die dergelijke offers willen brengen. Antirevolutionaire wethouders of raadsleden, die het aandurven, in hun gemeente impopulaire maatregelen te nemen. Die door een actief beleid, dat gericht is op een beetje opschuiving en dat vergezeld gaat van een goede financiële overbruggingsregeling, vooral de jongere woningzoekenden terwille willen zijn.

Dit vraagt natuurlijk wat meer overheidsbemoeienis, maar dat mag geen reden zijn, een goede zaak achterwege te laten. Zeker niet, wanneer men de woningnood inderdaad als volksvijand nr. 1 beschouwt.

Zou een dergelijk beleid op veel verzet stuiten? Het is nauwelijks voorstelbaar, tenminste als men bereid is, niet alleen aan zichzelf te denken. Jongeren zijn geneigd, politiek als een idealistische gelegenheid te beschouwen. Zij hebben verwachtingen. Vooral van een partij als de onze, die immers eveneens een idealistische politiek wil voeren. Zwijgen is niet altijd goed. In dit geval zeker niet.

LECTUUR-PAKKETTEN

ELK jaar bieden wij omstreeks deze tijd van het jaar gedurende een korte periode een aantal brochures en rapporten aan in de vorm van zogenaamde „lectuurpakketten”, tegen gereduceerde prijs.

Ook nu weer kunt u zich — voor u zelf of ten geschenke voor een ander — een of twee van die pakketten aanschaffen. Het betreft allemaal geschriften, welke gedurende de laatste jaren in het verband van de partij zijn verschenen.

Gezien de grote belangstelling welke in voorafgaande jaren voor dit soort lectuurbundels bestond, menen wij er goed aan te doen in de laatste zes weken van 1964 opnieuw een dergelijk aanbod te doen.

Pakket A bevat allemaal rapporten, terwijl pakket B van meer gevarieerde samenstelling is.

Pakket A Prijs f 3,—

1. „Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden”.

Een rapport van het College van Advies van de A.R. Partij. Verschenen in september 1959. Sindsdien verscheen de derde druk. De titel spreekt voor zich zelf (40 pag.).

2. „Toekomst voor het midden- en kleinbedrijf”.

De titel is duidelijk. Een rapport van het College van Advies. Verschenen in 1962 (84 pag.).

3. „De ongelijke bevolkingsverdeling in Nederland als politiek probleem”.

Eenevens een rapport van het College van Advies met een voor zichzelf sprekende titel. Verschenen in 1963. (88 pag., met enig illustratiemateriaal).

4. „Televisie en Reclame”.

Een nota van de Doctor Abraham Kuypers, welke in 1963 over deze actuele problematiek het licht zag (32 pag.).

5. „Woningbouw voor nu en morgen”.

Een rapport van de Commissie Woningnood en Volkshuisvesting, ingesteld door het Centraal Comité van A.R. Kiesvereniging. Verschenen in de zomer van 1964. (20 pag.).

Pakket B Prijs f 2,50

1. „Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie”, door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr. De titel spreekt

Indien u een of beide pakketten wilt bestellen, kunt u dit per giro doen. Giro 89673 ten name van de A.R. Partij-Stichting, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Het is noodzakelijk op het „bij”-strookje te vermelden „Pakket A” en/of „Pakket B”. Bestellingen worden per omgaande uitgevoerd.

Van deze gelegenheid maken wij tevens gebruik om er nog uw aandacht op te vestigen, dat op het partijbureau gratis aangevraagd kan worden, de zogenaamde brochurelijst, waarop alle brochures en rapporten vermeld staan (met aanduiding van de prijs per exemplaar), welke momenteel nog verkrijgbaar zijn.

voor zichzelf. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het septembernummer 1958 van A.R. Staatskunde (36 pag.).

2. „De A.R. en de cultuur - de A.R. en de sport”.

Referaten, met discussies, van de heren G. H. Hoek, ds. A. J. Kret, en prof. mr. I. A. Diepenhorst, gehouden op de studievergadering van de A.R.J.O.S. in oktober 1960 te Driebergen. (56 pag.).

3. „De samenwerking tussen Rooms-Katholieken en Protestanten in Nederlands en Europees verband”.

Referaten van dr. W. P. Berghuis en ds. A. J. Kret, gehouden op de conferentie van A.R.J.O.S. te Utrecht in november 1960, eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde van januari 1961. (23 pag.).

4. „Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de A.R. Partij”.

Vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht.

5. „Rondom het nieuwe program”.

Redevoeringen, gehouden op de Buitengewone Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht. (48 pag.).

6. „Strijdvaardig”.

Redevoeringen, gehouden op de Deputatenvergadering van 23 maart 1963 te Utrecht, door dr. W. P. Berghuis en mr. A. B. Roosjen. (32 pag.).

7. „Met trouw en vertrouwen”. Redevoeringen, gehouden op het Partij Convent van 23 mei 1964 te Utrecht, door dr. W. P. Berghuis en J. Smalbroek. (37 pag.).

Vertrouwensadressen
**VOOR DEN HAAG
EN OMSTREKEN**

Sigarenmagazijn MATADOR

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940

HAARLEM - Telefoon 10441

DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

dL

DRUKKERIJ LAKERVELD

periodieken/catalogij/folders/handelsdrukkerij

uitgever vakblad voor de meubelindustrie

den haag - loosduinseweg 1079 - telefoon 070-392330*

WESTLAND

H. HORTENSIIUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden

**NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE**

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

HET GOOI

„Cinderella”

Meer keus, meer service
Kleine maat, grote maat, extra grote maat

HAVENSTR. 53. HILVERSUM

Telefoon 42151

U past en koopt prettiger bij

Modehuis „Cinderella”

Mogen wij u adviseren bij aankoop van een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alombekende „Le Gooische-Gasservice-Dienst” met deskundig personeel

SMEINK & ZONEN,

Lareneweg 39 - Hilversum - Telefoon 46886

D. G. Reesink

TALMALAAN 12

SOESTDIJK

Telefoon 2401

**TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF**

KENNEMERLAND

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 25244

Gevestigd sinds 1919

AMSTERDAM

GEZOND. GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16

ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

Kampert en Helm n.v.

HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK

PL. DOKLAAN 8-12

AMSTERDAM C.

TELEFOON 94 80 22*

KEB SCRIPT

Voor gecarboniseerde formulieren

WERFT ABONNEES

KORT GEZEGD

...het is een aardig begin. De ledenwerfactie „WEER/ZIEN” heeft tot nu toe bijna 800 nieuwe leden opgeleverd. Misschien zijn er nog wel enkele honderden „in portefeuille”, dat wil zeggen: nog niet aangemeld op het partijbureau. Ook dan is het nog maar een begin van de actie. Want ik elk geval zijn er nog duizenden mannen en vrouwen, die hun christen-zijn wel zouden willen beleven in het lid worden van onze partij; als...!

Ja, wat zij nodig hebben is een „zetje”; liever gezegd: een druk op hun bel door iemand die zegt: ik kom u vragen om ook lid van de A.R.Partij te worden. Dat is dan ook de bedoeling van dit stukje. Een duwtje in uw rug! Zou u voor die „klop op de deur” van hun huis en van hun hart willen zorgen? U hoeft niet te zeggen: Wij zijn beter dan alle andere politieke partijen! U hoeft niet te beweren: Wij beloven meer dan ieder ander!

He, enige waar u met zegen (en wellicht met succes) op kunt appelleren, is het warme hart voor alles wat Christus dienen wil. Het hart van waaruit, volgens de Bijbel, de uitgangen des levens zijn. Er is ook zo'n uitgang naar de politiek, ook al noemt degene, die dat hart bezit, zich bescheiden en naïef een „niet-politiek-mens”.

Want dat is onzin; iedereen hoort, leest en zegt dingen over de publieke zaak. De televisie brengt de politiek even goed binnen als de bakker of de melkboer. De conclusie luidt dan heel vaak: 't is maar niks met de politiek.

Maar het is wel wat! Politiek is een door Christus verlore zaak. Daarom is Hij de Heer van de politiek net zo goed als de Heer van de Kerk, enz, enz. Wilt u dat eens tegen die mede-christen zeggen? Ja, ook u! Dan bent u Zijn getuige! Niets meer, maar ook niets minder vergt Hij van u. En al is die A.R.P. dan maar een kleine partij in deze grote zondige wereld, zij erkent dat Koningschap van Christus en zij wil daar

• STICHTING

Het Friesch Dagblad heeft Je moeite genomen eens na te gaan hoe de stichting T.R.O.S. nu precies in elkaar zit. Het resultaat van dit onderzoek laten wij hieronder volgen:

Op den vierden november negentien honderd vier en zestig verscheen voor Meester PETRUS JOHANNES BLAUWHOFF, notaris te Amsterdam, een advocaat en procureur uit Den Haag, nl. Meester Henricus Joannes Minderop. Het verschijnen voor den notaris geschiedde onder getuigen, nl. de heer Theodorus Josephus Maria de Rooy, kandidaat-notaris en mejuffrouw Janna Sauer, typiste.

Mr. Minderop verklaarde, in welke kwaliteit hij kwam. Hij is gedelegeerd commissaris van de R.E.M. (van welke N.V. de „piratenzender” Noordzee uitgaat), en daar alle directeurs van de R.E.M. verhinderd waren, was hij volgens de statuten van de N.V. gerechtigd om de R.E.M. rechtsgeldig te vertegenwoordigen.

Het doel van de komst van Mr. Minderop was, om ten kantore van den notaris een stichting in het leven te roepen. Toen hij het kantoor verliet, was de stichting in het leven geroepen. Zij had ook al een bestuur. Natuurlijk moet in de stichtingsclausule vermeld worden, wat het doel van de stichting is. Dat doel is het verzorgen van radio- en televisie-uitzendingen, uitzendingen met reclame daartussen en van de andere programmabestellen duidelijk onderscheiden.

„In het programmabestel van de

ook in de praktische vragen van vandaag naar toe werken.

Daarom willen wij zo graag dat die 800 nieuwe leden 8000 of meer worden. Door uw medewerken (al of niet met de folder „WEER/ZIEN”). Die boodschap brengt dit blad in uw brievenbus.

Welk antwoord geeft uw kiesvereniging of u zelf aan de partij! Win een lid! Ook u!

W. R. VAN DER SLUIS, secretaris. Centraal Comité

stichting zal geen binding met enigerlei godsdienstige of politieke groepering tot uitdrukking mogen komen, teneinde het onafhankelijk karakter van de stichting tot uitdrukking te brengen.”

Minister Bot staat, zoals bekend is, een „open bestel” voor en daaronder verstaat hij blijkbaar, dat hij op verzoek of uit eigen beweging aan stichtingen vanuit eigen autoriteit zendvergunningen kan verlenen. Toen prof. Schippers van de V.U. met nog een paar dames en heren een stichting in het leven riep, genaamd Socutera, populair genoemd de bedelzuil, kreeg die stichting dan ook vlot een eigen zendtijd. Zo kunnen er meer stichtingen volgen.

Maar het bestuur van de stichting door Mr. Minderop opgericht, heeft waarschijnlijk niet de verwachting, dat minister Bot grote haast zal betrachten met het verlenen van een zendvergunning aan deze dochter van de R.E.M.

Daarom heeft Mr. Minderop het plan, aan te tonen, dat een deel van het volk achter deze nieuwe stichting staat, en voor haar zendtijd begeert. Men zoekt sympathisanten. Zij worden deelnemers genoemd. Maar die naam is bedrieglijk. Zij nemen nergens in deel. Zij hebben nooit en nergens iets omtrent de stichting te vertellen. Zij mogen alleen een gulden (of meer) per jaar betalen. En hun naam zal dan één van de vele namen zijn, die gebruikt moeten worden om te tonen, dat het volk achter deze stichting staat.

De stichting heeft ook een bestuur. Dat dient in een stichtingsacte te staan en ook hoe dat bestuur blijft bestaan.

Mr. Minderop heeft één bestuurder benoemd, nl. zichzelf. Meer bestuursleden zijn er niet. Maar het moeten volgens de statuten minstens drie zijn. Evenwel: „bestaat het bestuur uit minder dan het vastgestelde aantal leden, dan blijft het niettemin wettig geconstitueerd en volledig bevoegd, in afwijking van het in deze statuten bepaalde”. Leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd.

Zo ziet de stichting er uit. En er worden deelnemers geworven, die een gul-

den mogen betalen en verder in volstrekte onmondigheid maar moeten afwachten, wat het bestuur zal doen en wie in het bestuur zullen zitting nemen. Dat bestuur vloeit voor altijd voort uit Mr. Minderop en uit hem alleen, uit de gedelegeerde commissaris, handelende namens de R.E.M. Hij kan nu twee nieuwe bestuursleden benoemen en als er een vacature ontstaat, kunnen de overblijvenden weer een nieuw bestuurslid benoemen en verder heeft niemand er iets mee te maken. Zulk een bestuur pretendeert, dat het programma's zal maken naar de behoeften van het Nederlandse volk.

Wij hebben altijd verdedigd, dat de zendtijd moet worden gegeven aan organisaties, die voortkomen uit het volksinitiatief. Dat is iets anders dan een R.E.M.-initiatief!

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Internationale en interkerkelijke VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle incl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. (01710) 51782. Postbus 1861.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

wajang
PLANTEN MARGARINE
ongezouten

**smakelijk
gezond
licht verteerbaar**

Talen-wee

In de Tweede Kamer is woensdag j.l. opgemerkt dat middelbare scholieren wel allerlei ingewikkelde vertalingen aan kunnen, maar dat ze in het buitenland nauwelijks weten hoe ze een pakje sigaretten in de daar heersende taal moeten bestellen. Hier is inderdaad de vinger op een zere plek in ons onderwijs gelegd. Nu ons volk veel meer dan ooit met het buitenland in aanraking komt, is het leren van de vreemde spreektaal broodnodig. Natuurlijk zal een goede grammatische ondergrond ook gelegd moeten worden. Maar Fransen, Duitsers en Engelsen spreken anders dan hun klassieke auteurs schreven. De taal-barrière, waarmee ook veel, hun talen kennende Nederlanders last hebben zodra zij een buitenlander ontmoeten, vloeit voort uit het feit dat zij alleen met „vreemde” schrijvers overweg kunnen. Boeken zeggen niets terug, ziet u, maar Henri, Heinrich en Henry doen dat wel.

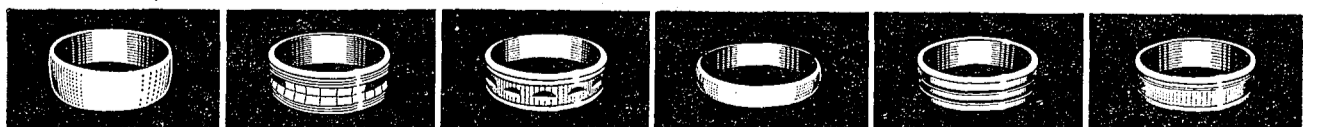
verlovingsfeest dichtbij?

Dan is dit een uitnodiging voor u. Om bij Siebel de complete collectie Constantringen te komen bezichtigen. Er is een rustig hoekje voor u gereserveerd.

Uw ringen worden, terwijl u er op wacht, zonder extra kosten, gegraveerd. Siebel geeft u op uw ringen bovendien blijvende garantie en service.

SIEBEL
JUWELIERS

Amsterdam - Kalverstraat 123 - Den Haag - Lange Poten 11
Rotterdam - Stadhuisplein 24-26 - Coolsingel 50 - Nieuwe Binnenweg 227

- CONSTANT Model Claudia, in div. breedten f 78,- - f 230,- p.p.
- CONSTANT Model Dorothea, f 165,- per paar
- CONSTANT Model Gracia, f 143,- per paar
- CONSTANT Model Klassiek, f 89,- per paar
- CONSTANT Model Romance, f 185,- per paar
- CONSTANT Model Yolanda, f 147,- per paar

Afhankelijk van de maat kunnen de prijzen enigszins afwijken.

RDG nederlandsse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

TELEVISIE - ADVERTENTIES

ER wordt niet alleen in kranten en tijdschriften geadverteerd, al vormen de kosten van die advertenties wel het voornaamste deel van de meeste reclamebudgetten. Op elk spoorwegstation hangen reclameplaten in lijsten van hetzelfde voorgeschreven model, en de opbrengst van die stationsreclame is een bron van inkomsten van de Nederlandse Spoorwegen. Ook in de treinen hangen, zij het in bescheiden omvang, "advertenties". Elk voetbalstadion heeft grote advertenties, die nog al eens op het t.v.-scherm verschijnen. Als in het landschap niet ver van de spoorlijn een zwartgeteerde schuur staat, dat wordt de houten wand niet zelden versierd met een grote reclameplaat. De boer heeft het goedgevonden, tegen betaling. Wanneer in de bioscoop het voorprogramma is afgelopen, worden de bezoekers, voordat de hoofd-film begint, enige tijd „vergast” op lantaarnplaatjes, elk plaatje een kleurige advertentie. En 's avonds is de stad vol lichtreclames. Het zijn maar enkele voorbeelden. De reclame is vindingrijk en overal wordt geadverteerd. Soms stuiten we in consumentenorganen op de gedachte, dat die dure advertenties de artikelen duur maken. „De fabrikant laat zijn reclame ten slotte toch door de klanten betalen: hij verrekent de reclame in de prijzen.”

Dat is veel te simpel en de eenzijdig gesteld.

ONLANGS stond in een vakblad voor de textielhandel een leerzame beschouwing. Nylonkousen zijn een courant artikel. Ze worden geregeld kapot getrokken en er moeten dus geregeld nieuwe komen. Reclame is niet nodig, want iedere dame draagt deze kousen en heeft jaarlijks gemiddeld een aantal paren nodig. Die koopt ze wel, die moet ze wel kopen, ook al zou er nooit reclame voor worden gemaakt. De reclame kan dus hoogstens betekenen, dat een bepaald merk een zekere voorkeur krijgt. Ten koste van een ander merk natuurlijk. Want het totale aantal verkochte paren kousen blijft toch gelijk. Zó is de redenering, maar het bewuste artikel oordeelde, dat die redenering fout is. De reclame vergroot in zulk een geval weliswaar niet de werkelijke behoefte, maar zij stimuleert de begeerte. En dat is immers in heel veel gevallen de taak van de reclame: de begeerte wakker maken naar

...nieuws en advertenties...

datgene, wat men strikt genomen niet nodig heeft. Reclame is exploitatie van de welvaart.

ER is in het zakenleven een sterke begeerte, om 's avonds in de huiskamers op indringende wijze te kunnen adverteren.

En dat kan nooit beter dan door de televisie. Dat is indringend: het is auditief en visueel tegelijk. En die reclame komt in honderdduizenden gezinnen op momenten met weinig afleiding. Er is dus een grote kans, dat die reclame niet onwelwillend wordt ontvangen, als zij maar geen storing betekent in het programma. Want dan zou de uitwerking averechts zijn.

Tegen zulke advertenties via de televisie bestaan geen principiële bezwaren, net zo min als tegen advertenties in Nederlandse Gedachten, in het spoorboekje of in de kerkbode. En het zakenleven heeft er belang bij. Niet, omdat er anders te weinig gelegenheden zijn om reclame te maken. Maar wel, omdat deze gelegenheid belangrijker en nuttiger schijnt dan vele andere gelegenheden, die men dan in het vervolg wel wat kan verwaarlozen. Het is dan ook de vraag, of er bij invoering van de mogelijkheid, reclame in de tv te bedrijven, wel een sterke stijging van de reclamebudgetten zal komen. Het is ook best mogelijk, dat andere reclameposten worden geschrapt. Maar in elk geval, de bureaus verwachten veel van de tv-reclame. Het zal het bedrijfsleven evenwel niet altijd meevalen. Want hier ontstaat een zekere dwangsituatie.

Wij hebben er iets van gezien bij de REM. Iedereen wist, dat deze reclame-tv indruiste tegen de Nederlandse rechtsorde. Bovendien vielen de programma's bitter tegen. Toch waren er

verscheidene bona fide zaken, die doorgingen met adverteren. Waarom? Omdat de concurrent het ook deed. Men vreesde de gevolgen, wanneer de concurrent in deze nieuwe reclamesector een soort monopoliepositie zou verwerven.

Zo is het niet ondenkbaar, dat officiële invoering van de mogelijkheid, om via de tv te adverteren, zal leiden tot een ongelijke concurrentie. Grote concerns kunnen er tonnen „tegenaan gooien” om de begeerte te stimuleren

door H. Algra

en tegelijk te richten op het bepaalde merk. Dat kan een enorme voorsprong geven, tenzij ook de concurrent het in het groot gaat doen. En de kleinere concurrent behoeft er niet aan te beginnen, om de hoge kosten. Hier betekent het wel in sterke mate, ruimte en vrij spel in de modernste reclame, maar uitsluitend voor de grootsten. De anderen zullen compensatie moeten zoeken in andere reclamemiddelen.

ER is een sterke neiging om televisie-advertenties te vergelijken met advertenties in kranten. Er is inderdaad een punt van overeenkomst.

Adverteerders in een krant mogen geen enkele invloed, direct of indirect hebben om de redactionele inhoud van de krant. De adverteerder heeft dan ook nooit contact met de redactie. Zijn adres is de administratie. Zo moet het ook uitgesloten zijn, dat de adverteerders op het tv-scherm enige invloed, direct of indirect hebben, op de programma's. Daarom zijn wij onverbidde-lijk in het afwijzen van commerciële televisie, waarbij het plaatsen van advertenties en het verzorgen van programma's in één hand komen. Met name als dit wordt aangeprezen met het argument, dat de reclame in het programma verpakt moet zijn.

MAAR er is ook een groot verschil. Wie een krant leest, heeft nimmer het gevoel, dat de advertenties zich aan hem opdringen. Hij kan, als hij dat wil, zonder enige moeite alle advertenties overslaan. Als hij dan de krant weglegt, is het niet tot hem doorgedrongen, welke advertenties er in stonden. Hij heeft er zelfs niet de allerflauwste voorstelling van. Het kan zijn, dat hij bepaalde advertenties wel leest, zelfs met grote belangstelling leest, maar dan alleen omdat hij er interesse voor heeft en ze als het ware heeft opgezocht. Bij de reclame in de tv ligt dat bepaald anders. Daar stopt het gewone programma om plaats te maken voor de reclame. Daar kan men dus de advertenties moeilijk overslaan.

In dat opzicht is er overeenkomst met de reclameplaatjes in de bioscoop. Die dwingen ook tot wachten, omdat het programma is onderbroken, en dat wachten kan irriteren. Een advertentie in een krant irriteert zelden of nooit. Een advertentie voor de tv kan wel zéér irritant zijn.

COMMERCIELE televisie is geheel verwerpelijk.

Tegen reclame in de tv. bestaat geen principiële bezwaar.

Reclame in de tv. brengt meer problemen mee, dan velen denken; er is alle reden, om die problemen nader te bestuderen. Het is niet zo'n eenvoudige zaak als sommigen denken.

Uit het oogpunt van programmaverzorging zijn advertenties hinderlijk en storend.

De reclamewaarde kan groot zijn, maar zij kan in bepaalde gevallen zeer worden overschat. Tussen de kijker treffen en hem ergeren ligt een vlied-dunne grens.

De opbrengst van t.v.-advertenties kan mee dienen, om het groeiend aantal zenduren via twee of meer kanalen betaalbaar te maken.

*** Ga maar slapen, zei Colijn

Woord en Dienst, een officiële uitgave van de Ned. Herv. Kerk, bevat in het jongste nummer een artikel van prof. dr. W. Banning, waar dr. Colijn eens weer ten tonele wordt gevoerd.

Het artikel is verlucht met een foto van dr. Colijn, versierd met het onderschrift: Ga maar slapen, zei Colijn.

Dit is een bekend verhaal. De voorstelling is dan aldus: de wereld was vol oorlogsdreiging, maar Colijn stuurde de mensen naar bed en zei: ga maar slapen. „Hij stuurde ze als kinderen naar bed”, zei eens een „gevierd spreker”. Zo'n verhaal „doet het wel”. Het is zo'n mooie illustratie, van wat Colijn was en wat hij wilde. De wereld vol dreiging, iedereen hoort het gerommel, maar Colijn zei: ga maar slapen.

Wij hebben in Ned. Gedachten dit verhaal meer dan eens gesignaleerd, soms met het andere, dat volgens Colijn de werklozen maar soep van viskoppen moesten eten.

Wanneer nu zo'n verhaal over dat wel te rusten weer eens wordt herhaald door iemand, die op zijn wijze „voorlichting” geeft in „Regelrecht”, dan doen wij er maar het zwijgen toe. Prof. dr. Herman Ridderbos heeft de man, die met de dorsvlegel zwaait en dat zwaaien als „Evangelische oriëntatie” beschouwt, afdoende van antwoord gediend.

Maar van prof. Banning hadden wij, na alles wat er gepubliceerd is, zo'n verhaal niet meer verwacht. Hij doet het „met een plaatje”. „Ga maar slapen”, zei Colijn. En hij vertelt: „Colijn, de grote leider uit die jaren, verzoekt de luisteraars voor de radio, nadat Hitler het verdrag van Locarno opzegde, en dus de oorlogsbedoeelingen duidelijk waren, om rustig te gaan slapen.”

Wat is er in werkelijkheid gebeurd?

Wij hebben het uiteengezet in Ned. Gedachten van 24 okt. 1963. Het is gebeurd op 11 maart 1936. Duitsland bezette het gedemilitariseerde Rijnland. Het sloeg zijn slag, toen het Westen verdeeld was over eventuele sancties tegen Italië, die Abessinië aanviel. Dat gaf spanning in Europa. En de Nederlandse Regering nam een maatregel die voor die tijd nogal opzienbarend zou kunnen worden genoemd.

De lichte 1935, die vóór 16 maart moest afzwaaien, omdat de bij de wet vastgestelde tijd voor eerste oefening voorbij was, werd niet naar huis gestuurd. Zij werd vastgehouden, ten einde eventueel een parate mobilisatie-dekking te kunnen beschikken.

Zulk een maatregel zou natuurlijk de volgende dag met grote koppen in de krant komen. Het was niet onmogelijk, dat zulks aanleiding zou geven tot een zenuwachtige spanning, die een terugslag zou hebben op beurzen en markten.

Het kabinet besloot daarom, de pers vóór te zijn. Dr. Colijn hield 's avonds na het nieuws een korte toespraak voor de radio.

„De troepen blijven in dienst.

Het is een voorzorgsmaatregel. Maar uw Regering wil geen risico's lopen. Beter later het verwijt, dat de Regering méér deed, dan strikt noodzakelijk is, dan het verwijt, dat zij onder deze omstandigheden heeft „gedut”, terwijl waakzaamheid plicht was.”

En toen besloot Colijn zijn gemoedelijke toespraak met het verzoek aan de luisteraars om, nadat zij dus het karakter en de noodzaak van deze voorzorgsmaatregel wisten, nu even rustig te gaan slapen als andere avonden.

Zo, en in dit verband komt deze „opwekking”, om te gaan slapen, voor. Na de mededeling, dat de Regering zich wil vrijwaren van het verwijt, dat zij heeft gedut, toen waakzaamheid plicht was.

Ons dunkt, er is niets laakbaars in een dergelijke speech.

Wij weten dat schrijvers van een bepaald allooi er toch telkens weer misbruik van maken.

Maar dat dr. Banning zich in die rij zou scharen, hadden we niet van hem verwacht.

Gebouw

Op Gouden Wieken Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.

Scheveningsweg 37, Scheveningen, telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

- PIANO'S
- VLEUGELS
- PEDALION
- ELEKTRONISCHE INSTRUMENTEN

R. v. d. Burg n.v.
AMERSFOORT
Arhemsestraat 8
Telefoon 03490 - 13877

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

♦ A.O.W. en Overheidspremie

Geachte redactie,

De Tweede Kamer heeft zich uitgesproken voor verhoging van de A.O.W.-uitkering tot f 3.642,— per jaar. Dat is nodig voor de bejaarden, die 't niet te breed hebben. Daarom wordt ook gesproken over een sociaal minimum. Maar dan rijst de vraag, waarom aan hen, die een ruim bestaan hebben (dat zijn er in den lande vele duizenden) ook dit A.O.W.-pensioen zonder meer wordt uitgekeerd. Het betekent voor hen een extra inkomst, waaraan geen behoefte bestaat.

Van de gepensioneerde overheidsdienaar met 40 of meer dienstjaren wordt op zijn pensioen, waarvoor hij even zovele jaren bijdragen heeft betaald, een korting toegepast van niet minder dan 80% van de A.O.W.-uitkering. Hij valt als hij 65 jaar wordt terug op een inkomen van 70% en daarop wordt straks per jaar ruim f 2.900,— gekort.

Wanneer men zegt: de ambtenarenpensioenen zijn verhoogd, zij opgemerkt, dat ook de inkomsten van de zakenman of van degene, die z'n schaapjes op 't droge heeft, zijn verhoogd en tevens de waarde van zijn bezit (bedrijf, landerijen, huizen). En als het ambtenarenrecht paar sterft, vallen ook de inkomsten weg; echter bij het overlijden van het andere echtpaar komen de kinderen in aanmerking voor een — vaak niet onaanzienlijke — erfenis. Men zou zo zeggen, dat de korting op een verkeerde groep is toegepast. De intrinsieke waarde van de inkomsten van het tweede echtpaar ligt toch wel wat hoger dan die van het eerste bedoelde.

In 't hoekje van de verdrukking zitten wel in 't bijzonder de vroeger gepensioneerden (nu zo ongeveer 70 jaar en ouder). Zij staan vaak een heel eind

ten achter bij de actief-dienende ambtenaren (wegens niet-algemene salarisverhogingen, incorporatie verdienstenbeloning, rangeninflatie e.a.).

In 1960 is de maximale korting van 80% teruggebracht op 56%. De bedoeling was toen de korting van lieverlede geheel te laten vervallen. In 1963 is het kortingspercentage weer op 80% gebracht.

Als voor deze categorie van gepensioneerden het percentage weder op 56 werd teruggebracht, zou er een daad van billijkheid worden gesteld, hoewel de oud-gepensioneerden financieel toch nog achter zouden blijven bij de „welgestelden” en de thans actief dienende ambtenaren.

Verwezenlijking van dit idee heeft de aantrekkelijkheid van een overgangsbepaling. Ze verliest na enige jaren vanzelf haar kracht door het geleidelijk wegvallen van de oud-gedienden. En voor dezen zou de steen des aanstoots een gedeelte van haar onaantrekkelijkheid hebben verloren.

Naam en adres van de inzender bij de redactie bekend.

NASCHRIFT

Stel dat iemand gepensioneerd wordt op een salaris van 10.000 gulden, dan krijgt hij 70% van 10.000 gulden = 7.000 gulden pensioen.

Krijgt hij daarvan onverkort zijn nieuwe A.O.W.-pensioen toegevoegd, dan is zijn totale pensioen hoger dan zijn laatst genoten salaris.

Dat is het punt, dat door de geachte inzender over het hoofd wordt gezien.

♦ Weggeld

Zeer geachte redactie,

Met instemming heb ik in Nederlandse Gedachten gelezen het stukje „Dezer dagen” op pag. 2 van 19 september 1964.

Hieraan wil ik nog wel een vraag toevoegen, nl. deze: Is u er niet met mij van overtuigd, dat vooral het verkeer

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers” kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opnamen van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — onvragen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

van de zware militaire vervoermiddelen en vechtopparaten (hoe deze werktuigen verder heten mogen doet hier weinig ter zake) meer vragen voor het onderhoud van onze wegen, dan het verkeer van burgertransportmiddelen. En is het dan niet billijk, dat Defensie zijn „steentje” letterlijk en figuurlijk bijdraagt? En is Defensie niet een algemeen belang?”

Men kan de kosten van straatverlichting, om maar iets te noemen, met dezelfde willekeur afwentelen op de dragers van een zwart kostuum.

Hoogachtend,
Arnhem.
H. Burgers

♦ Reclame t.v.

Mijne heren,

Als reactie op uw artikel „Tien tegen een” meen ik dat de T.R.O.S.-actie niet nodig was geweest als de regering tijdig een mogelijkheid had gegeven reclame in de t.v. toe te laten. Uit deze actie blijkt dat vele kijkers in ons land, waaronder ook A.R.-leden, de programma's van t.v. Noordzee waarderen en nu deelnemer worden om te voorkomen dat straks in de Kamer gezegd wordt dat niemand zich voor deze zender interesseert.

Laten we onze aandacht toch aan belangrijker zaken wijden, dit kost alleen maar partijtieden.

Hoogachtend,
Poeldijk.
H. J. Eeltink, Nieuwstr. 59.
Een niet gemolesteerd
A.R.-lid.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

In chronologische volgorde zijn het ditmaal de volgende:

- Op zaterdag 28 november belegt de sectie Zuid-Oost-Utrecht van de Statencentrale Amerstoort een vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „De Korenbeurs” te Veendaal. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. De heer B. Roolvink te Hilversum, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zal spreken over „lonen en prijzen”.

- Op maandag 30 november belegt de Statencentrale Dordrecht haar najaarsvergadering. De plaats van samenkomst is het wijkgebouw „de Heul” (bij de Johanneskerk) te Gorinchem. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. De heer M. W. Schakel, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal spreken over „Om de juiste wijzerstand”.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (0 2980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS:

f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:

f 4,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

BOEKEN en periodieken

Goed materiaal *)

De Bond van Gereformeerde Jeugdverenigingen is elk jaar zo vriendelijk zijn werkmateriaal niet alleen aan de aangesloten clubs toe te zenden. Vandaar dat ook wij in de gelegenheid zijn een korte bespreking te wijden aan de ringband, die een groot aantal schetsen voor het seizoen 1964/65 bevat.

Voor het uiterlijk van dit zgn. vaste deel niets dan lof. Alleen al het prettig aandoende plastic bandje maakt dit deel tot een gewaardeerd bezit. Dit geldt temeer voor de inhoud.

Ouderen, die mochten vrezden dat het fraaie uiterlijk van het materiaal omgekeerd evenredig is aan de kwaliteit van de schetsen zelf, kunnen ons inziens gerust zijn. Die inhoud valt in vier delen te splitsen. De rubriek Bijbelstudie bevat niet minder dan 14 on-

derwerpen. Dan volgen vijf schetsen over de Tien Geboden (de andere helft wordt het volgende jaar opgenomen). Vier oecumenische onderwerpen (aangevuld door speciale nummers van het weekblad „Jong Gereformeerd”) overtuigen de clubs dat aan dat thema meer vast zit dan alleen maar wat „vrome wensen”.

Tenslotte wordt, wa we zouden willen noemen het „hoofdstuk politiek” gevormd door vier overzichtelijke schetsen over het communisme.

Behalve uit dit „vaste” deel kan men voor het houden van inleidingen ook uit de keuze-series putten. Daarbij valt ons oog speciaal op de onderwerpen „Fundamenten van de A.R.-politiek” en „Politiek Kwartet” (n.l. „de verhouding Indonesië-Nederland”, „de veranderingen in de samenleving”, „de politieke betekenis van het koningshuis” en „woningbouwbeleid”).

Al met al constateren we met genoegen dat de ongeveer 30.000 leden van de Bond dus bepaald niet van politieke praatstof verstoken zijn. Een beetje voor eigen parochie preken zij ons toegestaan als we de hoop uitspreken dat alle 1446 aangesloten verenigingen ook het oog op deze onderwerpen zullen laten vallen.

De 27 onderwerpen van het vaste deel en de 20 in de keuze-series maken bij een wekelijks samenkomen van die verenigingen het jaar vrijwel rond en zeer zeker rijk aan zinvolle inleidingen en discussies.

Aan al deze service van de Bond kan het zeker niet geweten worden dat sommigen wat zorgen hebben over het gehalte van het huidige jeugdverenigingsleven. Met nadruk stellen wij vast dat diegenen niets beter kunnen doen dan het werken met dit materiaal zoveel mogelijk te stimuleren. Laten ouders en ook kerkeraden dit materiaal zelf ook aanschaffen om zichzelf en ook de jeugd, die ze onder hun hoede hebben, met de „stukken” in de hand er van te overtuigen dat de Bond ook dit jaar weer veel waardevols biedt.

Voor enkele gulden kan men zich dit werkmateriaal aanschaffen waarin ook een boekelijst voor nadere bestudering der onderwerpen de weg wijst, alsmede instructies, die de behandeling ervan vergemakkelijken.

Gegevens over deze organisatie zijn overzichtelijk opgenomen op de pagina's 16 t/m 24 van het „vaste” deel. Ons respect voor dit waardevolle geheel!

Wij hopen zeer dat naast de leden van de Bond ook vele ouderen zich ervan zullen overtuigen dat deze hulde verdiend is.

Van der Sluis

MEN ZEGT....

N.C.R.V. politiek gebonden?

„Neen. Dat is ook een van die wonderlijke zaken. Hoe men ook aan ons heeft zitten te trekken — van het begin af aan is de N.C.R.V. politiek onafhankelijk gebleven. We kunnen dus een eigen, kritisch geluid laten horen. We hebben natuurlijk, wat betreft onze reacties op het politieke gebeuren, wel aansluiting bij C.H.U. en A.R., zonder echter dat wij daar ooit in hebben willen kiezen en ook hebben gekozen. Het bestaan van zovele protestants-christelijke partijen maakt het voor de N.C.R.V. wel uitermate moeilijk, om ook een politiek geluid te laten horen. Het blijft dan ook vaak een persoonlijk inzicht, dat met veel voorzichtigheid wordt gebracht. Je moet tussen vele klippen doorzeilen, dat kan niet anders. We zouden wel eens wat fermer willen zijn.”

G. H. Hoek
in „De Nieuwe Linie” (R.K.)

De T.R.O.S.

„Een soort Jonas wonderboom, die ineens opschiet. Wij hebben langzaam moeten groeien in 400—450.000. Niet alleen het cijfer moet beslissen, het is ook belangrijk, hoe dat cijfer is ontstaan.”

Mr. A. B. Roosjen
in „De Haagse Post”

De Boerenpartij (1)

„Toen we een keer in de Kamer waren en veel geld verdienen, dachten we: nu kunnen we wel met zijn drieën eentje in dienst nemen.”

H. Koekoek

... bedrog (2)

„Toen ik aankwam waren er 70 leden, in juni had ik er 500, maar Koekoek gaf mij de opdracht te zeggen dat het er tussen de 20.000 en 30.000 waren, maar dat heb ik niet gedaan, dat vind ik bedrog. Daarom werd ik aan de dijk gezet.”

M. Faber,
ex-Boerenpartij-secretaris

... leden (3)

„Geen enkele partij zal vertellen hoeveel leden ze heeft. Als ze het zeggen, zou je het moeten controleren. Het zijn politici.”

H. Koekoek

... verhoging vergoeding Tweede Kamer (4)

„Koekoek zei mij: we kunnen rustig tegenstemmen, want het komt er toch wel door. Tegenstemmen is dan een mooie reclame voor ons.”

M. Faber

... op zijn eentje (5)

„Koekoek is geen man voor een partij, hij is sluw, maar kan niet eens behoorlijk een brief schrijven. Het is een soort Lou de Palingboer in de politiek. Hij moet op zijn eentje een beetje knoeien.”

M. Faber

Bovenstaande Boerenpartij-onthoezemingen stonden in „De Haagse Post”

voor **TUIN** en **PLANTSOEN**
hoveniersbedrijf **Ad Kraan**

AANLEG telefoon 0 1827 - 342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 4%

ROTTERDAM — 'S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken

*) „Werkmateriaal van de Gereformeerde Jeugdbond”, Bureau Koningin Sophialaan 19, Amersfoort.

★ ★ Goede attentie

Het komt niet vaak voor dat rapporten van de partij een halfjaar na hun verschijnen nog in de publiciteit met ere worden genoemd. Daar is onze tijd te vluchtig voor.

Een gunstige en gelukkige uitzondering op deze trieste regel maakt de heer Houwaart van de N.C.R.V.-televisie. Vorige week wijdde hij enkele woorden aan het bouw-beleid dat minister Bogaers voor ogen staat. De heer Houwaart maakte daarbij de opmerking, dat dit beleid zo kon zijn voortgesproken uit de studie "Woningbouw voor Nu en Morgen", dat deze zomer door onze partij werd gepubliceerd. Wij zijn voor deze vriendelijke "Attentie" de heer Houwaart zeer erkentelijk.

★ ★ Geen toekomst meer?

Deze week heeft de Eerste Kamer de Nederlandse hulpverlening aan het Mekong-project in Zuid Viet Nam goedgekeurd. Dat roept herinneringen op aan de recente Nederlandse Rode Kruis-hulp aan dat land wegens de watersnood, die meer dan 5.000 doden eiste. En helaas ook aan de vrijwel hopeloze situatie in politiek opzicht van dat zo geteisterde volk. Over de uitzichtloze strijd tegen de Viet-Cong-rebellen willen wij het hier niet hebben. Een andere ramp in dat stukje Verre Oosten is zo langzamerhand het optreden der studenten. Ze hebben gelijk als zij zich in willen zetten voor de democratie: demonstraties tegen elk bewind dat probeert te redden wat er te redden valt, is evenwel desastreus.

Daardoor verliest Zuid Viet Nam ook het laatste stukje "eigen gezicht", dat nog onder de grote beschermende Amerikaanse helm te voorschijn komt. Zonder die bescherming zou Zuid Viet Nam al lang achter het bamboe-gordijn verdwenen zijn. En daar zijn studenten, die demonstreren heel gauw uitgestudeerd, dat wil zeggen: uitgerand.

Daarom zouden ze beter doen nu een zo constructief mogelijke bijdrage te leveren in de strijd, die beslissend is voor de toekomst van het volk dat zij — eerlang — in leidende functies willen dienen.

Zoals het gaat zijn de herrie-schoppers druk bezig die toekomst uit te rangeren. Ook hulp aan de Mekong-delta zal dan niet meer baten.

★ ★ Net op tijd

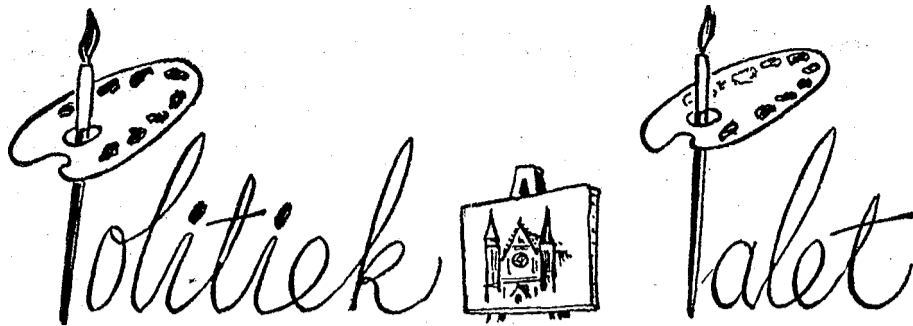
Voor de tweede maal heeft België vele van zijn onderdanen in Kongo door middel van een spectaculaire ingreep van de wisse ondergang moeten redden. De Kongolese regering, die zelf onmachtig is om haar gezag in heel het land te laten gelden, heeft de parachutisten-actie tegen de rebellen in Stanleystad goedgekeurd.

De Verenigde Naties, die vooral wegens geldgebrek deze zomer uit Kongo wegtrouwen, kwamen er in deze nood-situatie helemaal niet aan te pas. Dat is een teken aan de V.N.-wand. De Belgisch-Amerikaanse reddingsactie toont pijnlijk aan dat het dekolonisatieproces hier en daar (voor in Kongo) te abrupt is doorgevoerd. Regeringen, die zelfs geen orde op eigen zaken kunnen stellen, zijn de ernstigste obstakels op de weg naar een wereld waarin gerechtigheid woont. Dat hebben de V.N. te vaak vergeten.

De verklaring van de rechten van de mens, waarmee men al heel gauw zwaait als het om de vrijheid van gekoloniseerde volken gaat, geldt ook voor goedwillende inheemsen en blanke gasten in de nieuwe staten.

De onmenselijke methoden der Kongolese rebellen, die blanken als gijzelaars vasthielden en velen van hen doodden, manen tot grote voorzichtigheid bij het vervolgen van de route, die leidt naar het op zichzelf juiste doel: de vrijheid van alle volken om een eigen bestaan op te bouwen.

Dat de parachutisten-actie voor verreweg de meeste gijzelaars nog net op tijd kwam is gelukkig. Terecht is hier ingegrepen, want het kon niet anders. De circa dertig doden, die toch nog vermoord werden door een stelletje beest-mensen zijn echter een aansporing voor het Westen om niet uit vrees voor politieke chicanes van communis-

ER waren er tien tegen. Vierkant tegen. Drie staatkundig gereformeerden, drie boeren, drie anti's en Jongeling zelf. De namen van onze partijgenoten Aantjes, Meulink en Schakel zullen tot in lengte van jaren het tijdstip markeren waarop de uitkeringen krachtens de algemene ouderdomswet tot een sociaal minimum werden opgetrokken.

Terwijl allerwege een gedempt hoera opklonk, riepen zij driestemmig „Gevaar!“ Waarom toch? Als je de heren nou helemaal niet kent dan denk je waarschijnlijk iets in de geest van „verontrust“ of „social-rechts“ en je vergeet het verder.

Maar als je die overwegend toch zo vriendelijke heren van tijd tot tijd eens tegenkomt en je bent er van overtuigd dat het geen hardvochtige ieder-voor-zich-en-God-voor-ons-allen-roepers zijn, dan probeer je te minstens in hun hoogstpersoonlijke gedachtenleven te verdiepen.

Zij zien, zij zien wat wij niet zien. Ra, ra, wat is dat dan wel, zo denk je minstens nieuwsgierig. En je gaat nog eens na wat de heer Aantjes vertelde toen hij namens de drie een onderdoodse stilte aangehoorde tegenstemverklaring aflegde.

Wij hebben iets tegen een pensioen dat niet op premieheffing gebaseerd is maar op „pensioenbelasting“, vertelde hij, en nu aanvaarden wij uiteraard wel de bestaande wetgeving maar tegen wat nu voorgesteld wordt hebben wij groot bezwaar; er wordt een essentieel stuk eigen verantwoordelijkheid weggenomen, bovendien is met de bijdrage uit de algemene middelen de weg naar een zuiver staatspensioen ingeslagen.

Daar komt nog bij dat velen het niet nodig hebben en dat anderzijds onder de bestaande wetgeving ieder die het wel nodig heeft geholpen kan worden. Aldus in kort bestek de overwegingen van de drie.

Je vraagt je in de eerste plaats af of het, hoe gek het ook lijkt, niet nuttiger was geweest als de tegenstemmers de spreekwoordelijk gevuld hadden en de voorstemmers een korte stemverklaring hadden afgelegd. Het jawoord aan Veldkamp behoefde immers nauwelijks betoog, terwijl de afwijzing wel een beetje meer onderbouw kon gebruiken.

Maar ook zo komt er wel uit dat de tegenstemmers bezorgd zijn omdat ze een stuk verantwoordelijkheid aangetaast zien, terwijl het naar mijn gevoel juist zo is dat de verantwoordelijkheid verdiept kan worden omdat er een stuk zorg weggenomen is.

Laten wij voor de aardigheid er eens even van de dulle veronderstelling uitgaan dat ik een halve ton per jaar zou verdienen. Mijne heren, wat zou ik moeten doen om mij naar de mens gesproken een verzorgde oudedag te garanderen? Moet ik redelijke guldens naar twijfelachtige guldens werpen via een levensverzekering, moet ik

ten of anderen uit de weg te gaan. Vooral niet als het er om gaat weerlozen uit de klauw van misdadige "heersers" te redden. Want net op tijd is steeds bijna te laat!

★ ★ De schuldigen

De communisten zullen wel een politieke stunt uithalen met de reddingsactie in de Kongo. Maar hoe liggen de zaken in werkelijkheid? Niet name Rusland maakt het de V.N. onmogelijk om in Kongo te blijven werken. Het Kremlin had er geen roebel voor over. De V.N. verdwenen daarom te vroeg en het anarchisme kreeg zijn kans, uiteraard met hulp van de Chinese communisten.

Als er schuldigen voor de chaos in Kongo aangewezen moeten worden, dan behoren Moskou en Peking tot de eersten, die door een onverschrokken Westen aan de kaak dienen te worden gesteld. En ook de Keniase premier Jomo Kenyatta moet in dit verband met onoor worden genoemd. Toen Afrikaanse staten en anderen een dringend beroep op hem deden om de schande van Stanleystad te voorkomen, talmde hij zolang dat het bijna voor alle 1100 gijzelaars te laat was.

Het is dan ook onbegrijpelijk dat men de hulp inriep, uitgerend van de man, die door de Kongolese rebellen kon worden herinnerd aan de Mau-Mau-acties der vijftiger jaren.

gouden dukaten in een oude kous stoppen of me misschien een waardevast pensioen verzekeren en bij wie dan?

Je kunt dat allemaal doen, want baat het niet, het schaadt misschien ook niet.

Maar is het niet veel meer voor de hand liggend (hoe komt het dat we er pas zo laat toegekomen zijn?) een portie „pensioenbelasting“ te betalen voor een zo sociaal mogelijk sociaal minimum voor de bejaarden van vandaag om straks vrijmoedig de gerimpelde hand op te houden voor een nog sociaal minimum? Aantasting van een stuk verantwoordelijkheid? Gewoon een kopzorg minder.

Om wat actueler te worden: we weten het nu, in plaats van de oude Bijlmermeerwet komen er twee nieuwe wetjes. Deze uitkomst is met een merkwaardige vertoning gepaard gegaan. Want wie heeft er gewonnen? Niemand! Blijf-zitten-waar-je-zit-Toxopeus heeft namelijk weliswaar van kamervoorzitter Van Thiel een soort reprimande gehad omdat hij al te slim wilde zijn, maar aan de andere kant krijgt hij nou toch nog zijn sterke randgemeente op termijn. En zijn grote opponent de snelbabbelaar Scheps, heeft zijn winst verspeeld omdat hij het verkeerde ogenblik had uitgekozen om eindelijk te zwijgen. U weet het nog wel, de minister had een brief gestuurd waarin hij zich voornam een wetsartikel te wijzigen dat er al lang niet meer was terwijl hij een nieuw artikel over het hoofd zag dat er wel was. Deze toedracht werd vastgesteld in een kortstondig duel Van Thiel-Toxopeus, waarbij de kamer er het zwijgen toe deed. Toen de voorzitter als overwinnaar uit de strijd was gekomen vroeg hij eenmaal en andermaal of er nog iemand iets op zijn hart had. Niemand meer? Niemand? Dan is hiermee de brief voor kennisgeving aangenomen...

Wat jammer dat Vondeling net in Amerika was om zich de MLF te laten aanpraten. Want als er nou eens iemand was — Scheps bijvoorbeeld — die op het kritieke moment gezegd had

dat die brief inderdaad niet klopte en dat dat jammer was maar dat het nou ook weer niet zo heel erg hinderde omdat er toch altijd nog een wetsontwerp lag waarover de kamer zich op een essentieel punt had uitgesproken, zodat er helemaal geen gemarchandeerd meer nodig was omdat men het debat eenvoudig kon hervatten en dat hij hierbij een motie indiende waarin de Kamer de minister uitnodigde het overleg op staande en bestaande voet voort te zetten enzovoort enzovoort, dan had men nog wel een klein beetje politiek kunnen bedrijven. En dan hadden de twintig inmiddels grotendeels bekeerde KVP-ertjes die Scheps aanvankelijk gesteund hebben hun afvalligheid heel wat minder makkelijk waar kunnen maken dan nu. Toen de heer Scheps namelijk enkele uren later alsnog een poging deed er een principiële punt aan te draaien, sloeg hij emotioneel als immer in de lucht. Er komt nog een vervolg, beloofde hij. Waarom toch? Het is nu wel mooi geweest.

De heer Geertsema die tot nu toe alleen zijn stem tegen had, begint zichzelf nu helemaal tegen te krijgen. Omdat het volgens degenen die het weten kunnen ergens toch een aardige man is, wint het medelijden veld. En dat is een fatale ontwikkeling in een politieke carrière. Wat er nu weer gebeurd is? De heer Geertsema heeft de Kamer verteld dat „het voor kennisgeving aannemen“ van een Kamerstuk gelijk staat met het betuigen van instemming. En de Kamer heeft daarover hartelijk moeten lachen. Voorzitter Van Thiel herinnerde er aan dat de Kamer ook nog eens een nota over de reclame-tv voor kennisgeving heeft aangenomen. Dat was zo ongeveer de meest omstreden nota van de voorbije eeuw. Maar nog was de heer Geertsema niet van zijn ongelijk overtuigd. Zelfs de reddingsplank van zijn christelijk-historische collega Beernink zag hij niet. Deze opperde namelijk welwillend dat de heer Geertsema zich waarschijnlijk in het vuur van zijn betoog verkeerd uitgedrukt had. Geen sprake van, de heer Geertsema drukt zich niet verkeerd uit. Toen gaf de heer Beernink dan maar in arrenmoede de doodsteek. „De heer Geertsema en ik hebben talloze nota's en adressen voor kennisgeving aangenomen zonder dat we behoorlijk van de inhoud op de hoogte waren...“, merkte hij openhartig maar afdoende op. Men gaat zich langzamerhand afvragen of de liberale fractieleider zich ook niet vergiste toen hij in een rede te Reeuwijk vaststelde dat in de Bijlmerzaak het prestige van Toxopeus op het spel stond. Kan het niet van iemand anders geweest zijn?

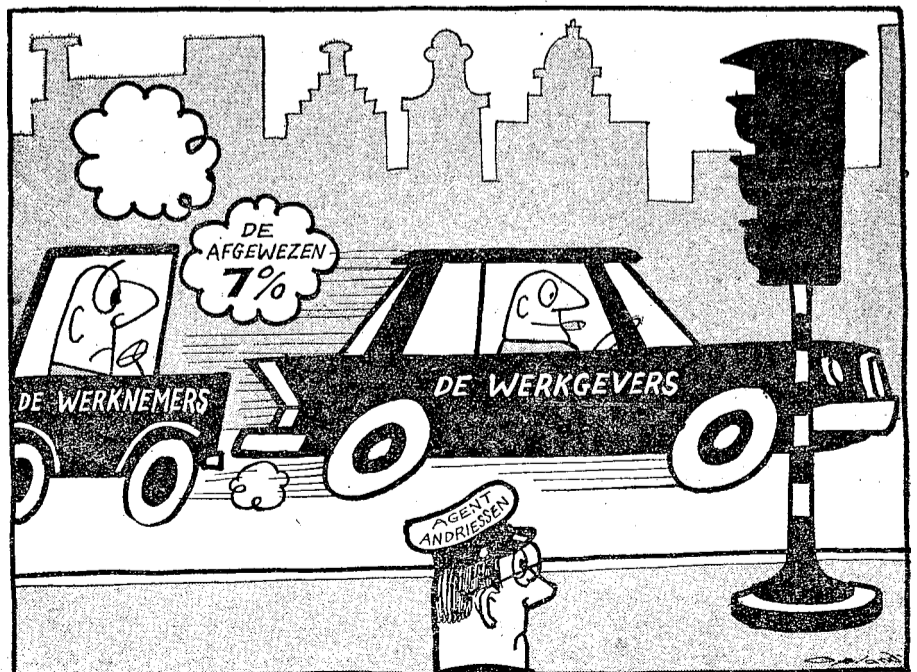
P.

Bij de
Doctor Abraham Kuiper-stichting
kan worden geplaatst een

wetenschappelijk gevormd medewerker

met opleiding in de sociologie, politicologie of economie.
Schriftelijke sollicitaties te richten aan de directeur,
Dr. Kuiperstraat 5, 's-Gravenhage.

WEES EEN HEER IN HET VERKEER

De werknemers: „We mogen net zo snel optrekken als U!“

(Uit de Volkskrant)

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..
WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasbono
op alle aankopen

WESTERVELD

VERKOPEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

**UIT ONZE BOUW-
EN AANNEMERS-
WERELD**

**HOUTHANDEL EN
KISTENFABRIEK**

Meilink N.V.

BORCULO · Hofstraat 10 · Tel. 05457-561
ZUTPHEN · Marsweg 19 · Tel. 06750-3748
Houtzagerij · Houthandel · Kistenfabriek

N.V. Aannemers- en
Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Tel. 444
Werkendam

Rijswerken — grondwerken — asfaltwerken

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TEL. 08859 - 605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantie-huisjes. Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen.

Export: België, Duitsland, etc.

G. VOGLER & CO.

(FIRMANT W. A. FIBBE)
Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13-78-78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton
GONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN

Bouwmaterialen

v.h. DE JONG & SCHOUTE

KANAALWEG 38
VEENENDAAL

Telefoon 2625 - 2574 - 3471

BAGGERMAATSCHAPPIJ

**TJAARD VAN DER
MOLEN N.V.**

GRONINGEN
Hoornsediep 3
Telefoon 05900 - 23928

OOSTERHOF'S

aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

**WEGEN-, GROND- EN
WATERWERKEN**

Gjaltema's Timmerfabriek

Volharding N.V.

M A R U M (Gr.)

Telefoon 05944-531 — 05900-45866

*Uw adres voor alle timmerwerk
en standaardkasten*

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT**

Lusten wij de lasten nog?

HET zal de regering in samenwerking met de Tweede Kamer vast gelukken om de eerste dagen van december uw politieke belangstelling gaande te houden, dankzij de behandeling van de belastingvoorstellen.

Onze politici willen kennelijk een bijdrage leveren aan de algemene sinterklaasvreugde.

Een voorproefje daarvan hebben we vorige week al gehad. Toen gingen de uitkeringen van de A.O.W., de A.W.W. en de A.K.W. met een redelijk bedrag omhoog. Aangenomen tenminste dat de Eerste Kamer haar fiat er ook aan zal geven, maar daar hoeft niet aan getwijfeld te worden. De mensen die van deze verhogingen zullen profiteren gunnen we dat van harte. Ook met de verhoogde uitkeringen zullen velen van hen nog amper kunnen pootje-baden in de welvaart.

Wat de financiering van deze verbeteringen betreft is de regering volkomen in de stijl van Sint Nicolaas gebleven. Ook die kan alleen royaal uit de hoek komen op kosten van anderen. Zo zal de regering het grootste deel van de extra benodigde gelden uit een premieverhoging moeten bekostigen.

Dat betekent een verzwaring van lasten, waarover velen niet erg enthousiast zullen zijn. De kans dat de sociale wetgeving aan populariteit zal inboeten is daarmee weer vergroot. De heer Smallegenbroek, leider van de a.r.-kamerfractie heeft daarvoor bij de algemene beschouwingen o.i. terecht gewaarschuwd. In a.r.-kring zijn de sociale maatregelen altijd als een voornaam stuk christelijke politiek beschouwd. Vroeger moest men het zonder sociale wetten stellen. In geval van ziekte, invaliditeit of werkloosheid was men dan meestal overgeleverd aan de menselijke liefdadigheid. Dat lot trof zeker velen die een hoge leeftijd mochten bereiken. Dankzij de sociale wetgeving heeft ieder van ons nu recht op noodzakelijke voorzieningen. De kosten daarvoor brengen wij gezamenlijk op en zo dragen we met elkaar een gedeelte van ieders zorgen voor de toekomst. Iederen moet daarom de sociale wetten positief kunnen waarderen.

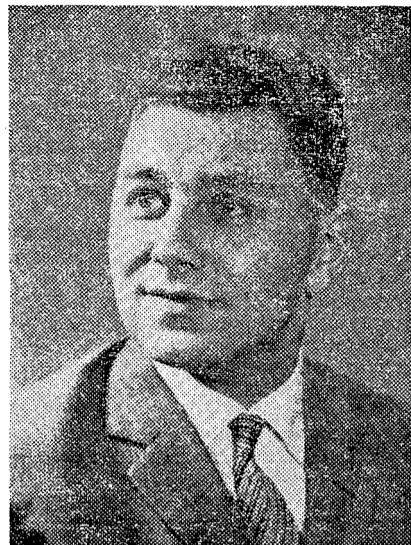
Daarvoor zal o.m. nodig zijn dat de onvermijdelijke lasten zo billijk en redzaam mogelijk worden verdeeld. Het is voor ons de vraag of de huidige regeering daaraan voldoet met het gelijk premiepercentage voor alle inkomens en dan nog tot een maximaal bedrag. Met het oog daarop zal naar onze mening een bijdrage uit de schatkist ook niet zonder meer van a.r.-zijde worden afgewezen. Al gaat de voorkeur in dezen dan uit naar de kinderbijslagvoorzieningen.

Namens de a.r. fractie heeft de heer Roolvink daarom gevraagd of de minister de hele financiering van de sociale wetten nog eens wil bestuderen. Hopelijk resulteert die studie in een voor allen acceptabele oplossing. Dat zal zeker nodig zijn, wil de toekomstige volksverzekering voor zware geneeskundige risico's nog met enige welwillendheid door het volk als geheel ontvangen worden. Nu al zijn er immers velen ontstemd over de aanstaande premieverhoging voor de bestaande volksverzekeringen. In de Tweede Kamer zijn nog wel pogingen gedaan om die premieverhoging te matigen door een hogere bijdrage uit de schatkist te bepleiten. De minister heeft dat namens het kabinet „onaanvaardbaar” genoemd. Zoals te verwachten was niet zozeer uit principiële overwegingen, maar vanwege de plannen tot belastingverlaging.

Met die voorstellen brengt de regering de ware Sinterklaas-stemming in de politiek. Ze heeft daar een slordige miljard gulden voor over. Met dat bedrag wil ze haar eigen inkomsten verminderen ten voordele van ons.

In zeker opzicht is daar wel wat voor te zeggen. De opbrengsten van de loon- en inkomstenbelasting stijgen in verhouding meer dan de lonen en salarissen zelf. Dat komt van de progressie in de tarieven. Zo bekeken is de surprise van de regering niet meer dan een afzien van wat ze al jaren teveel van ons binnen kreeg. Een aanpassing van deze belastingen aan het gestegen loon- en inkomstenniveau is dan ook best te verdedigen. Dat lijkt ons ook wel mogelijk voor de aangekondigde maatregelen die ten gunste van de ongehuwden en de laagstbezoldigden werken.

*Radiocauserie
gehouden op
19 nov. j.l. door*

*J. van der Ploeg
voorzitter
van de A.R.J.O.S.*

Als we echter letten op de taken waarvoor de regering is gesteld, willen wij niet te vroeg juichen over de totale omvang van de voorgestelde maatregelen. Eerst zal dan duidelijk gemaakt moeten worden dat voorzieningen die voor het hele volk noodzakelijk zijn, niet in de knoel komen. De aangekondigde financiering van het wegefonds is in dit opzicht allerminst geruststellend. Met het oog op de toekomstige verkeersontwikkeling zijn goede wegen een nationaal belang. De lasten die daaraan verbonden zijn moeten dan ook weer rechtvaardig verdeeld worden. Aan dit criterium voldoet het weggeld, zoals de regering dat wil heffen, in geen enkel opzicht. Zonder bezwaar onzerzijds had hiervoor een stukje belastingverlaging prijsgegeven kunnen worden.

Ten aanzien van de woningbouw kan hetzelfde gezegd worden. De strijd tegen volkshuisvesting nr. 1 zal volgens minister Bogaers in 1970 gewonnen kunnen zijn. Aan deze voorspelling was wel een belangrijke voorwaarde verbonden: de kapitaalvoorziening mag dan niet stagneren. Later heeft dezelfde minister dat nog eens onderstreept. Wij moeten meer sparen, anders komt de woningbouw in gevaar! Een grote belastingverlaging lijkt ons dan een griezelige zaak. De regering verschuift daarmee de financiële verantwoordelijkheid voor het slagen van haar woningbouwprogramma gedeeltelijk op het volk af. En hoezeer wij de persoonlijke verantwoordelijkheid ook waarderen, vijanden van ons volk bestrijden we nog altijd graag gemeenschappelijk onder leiding van de verantwoordelijke overheid. Zeker geldt dat voor deze vijand die jaarlijks zijn tienduizenden verslaat, vooral onder jonge mensen.

Maar niet alleen woning- en wegenbouw schijnen slachtoffer te kunnen worden van de ambitieuze belastingplannen der regering. Ook in de onderwijssector zijn al maatregelen aangekondigd waartegen wel enige bedenkingen te maken zijn. In ieder geval doen zij sterk vermoeden dat met de voorgestelde belastingverlaging een te zware tol van de schatkist wordt geëist. Waarom moeten anders de collegegelden omhoog en het schoolgeld voor het kleuteronderwijs? Weliswaar is het onder-

wijs een soort financiële holle-bolle-gijs. Maar voor de toekomst moet ons er toch alles aan gelegen zijn, dat iedereen zijn capaciteiten ten volle kan ontwikkelen en financiële overwegingen mogen daarvoor geen barrière zijn.

Op één ander punt willen we nog wijzen. Dat betreft de sportaccommodatie. Een dagblad heeft daarover onlangs cijfers gepubliceerd die afkomstig waren van de Nederlandse Sportfederatie. Het tekort aan gymnastiekzalen is daarin berekend op 1600. Meer dan een derde van de Nederlandse gemeenten heeft niet eens zo'n zaal binnen de grenzen. Met zwembaden is het nog erger gesteld: 617 gemeenten moeten het er zonder doen. Dan is er nog behoefte aan 3000 sportvelden en 150 sporthallen. Zulke cijfers tonen duidelijk dat de overheid t.a.v. recreatievoorzieningen nog heel wat geld kan en moet besteden.

Voor de hulp aan ontwikkelingslanden is haar dat nog weer eens duidelijk gemaakt dankzij de motie-Smallegenbroek, daarom menen we daarover deze keer wel te kunnen zwijgen.

Samenvattend kunnen we de voorstellen tot belastingverlaging dus wel een aardig gebaar van de overheid vinden. Er is zelfs niets op tegen voorzover ze kunnen dienen om de persoonlijke lastenverzwaring enigermate te compenseren. Wel lijkt het ons in dat geval niet meer dan billijk dat beide maatregelen op hetzelfde tijdstip ingaan.

De goedgeefsheid van de overheid gaat ons echter te ver als het ten koste gaat van publieke voorzieningen die hoogst noodzakelijk zijn voor het toekomstige woon- en leefklimaat van ons land en de wereld.

Als we daarvoor nu de lasten niet willen dragen, komt ons dat in de toekomst duur te staan.

ARJOS-Puntigheden

• Op 12 december a.s. zal de Arjos haar Algemene Vergadering te Utrecht houden. Deze jaarlijks terugkerende gebeurtenis heeft dit jaar een speciaal karakter, want de A.R. jeugdbeweging in ons land bestaat 35 jaar.

Prof. dr. H. Jonker, hoogleraar aan de Rijks Universiteit te Utrecht zal spreken over het onderwerp: „Toch maar A.R.!”

Aan het programma zal voorts worden meegewerkt door Jules de Corte. De toegang tot deze bijeenkomst is vrij.

• In verband met de jarige Arjos zal er een speciaal nummer van „Op Wiek” verschijnen. Dit zal het novembernummer zijn. De Arja werd destijds opgericht op 9 november 1929. De artikelen gaan niet zozeer over het verleden, maar zijn gericht op de toekomst. Het nummer zelf heeft een dubbele omvang. Tal van interessante artikelen zijn opgenomen.

Het nummer kan besteld worden door storting van f 0,60 per exemplaar op giro 127164 t.n.v. Stichting Arjos te Den Haag, onder vermelding van „novembernummer 'Op Wiek'”.

• De Buitenlandse Commissie van de Arjos doet haar best om regelmatig documentaties te laten verschijnen over problemen, die in verband staan met het internationale politiek gebeuren.

Zo verscheen er een dezer dagen een documentatie over „Overheidshulp voor particuliere projecten in de ontwikkelingslanden”.

De documentatie is voor belangstellenden beschikbaar. Ze kan besteld worden door storting van f 0,50 per exemplaar op giro 127164 t.n.v. Stichting Arjos te Den Haag.

• De Arjos is — behoudens goedkeuring van de Algemene Vergadering — ornemens over te gaan tot instelling van een individueel lidmaatschap.

Wie hier belangstelling voor heeft, kan nu reeds inlichtingen vragen bij het Arjos-secretariaat, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag. D. C.

fijn! die ken ik

Het loopt bijzonder ongelukkig met het loonoverleg

De verantwoordelijkheid van Minister Witteveen

- ♦ Gesprek met regering niet benut
- ♦ Gesprek in Stichting van de Arbeid in verkeerde richting

Er is moeilijk tot een andere conclusie te komen, dan dat het op het ogenblik bij het loonoverleg in het Bestuur van de Stichting van de Arbeid bijzonder ongelukkig loopt. Weliswaar heeft het bestuur vorige week woensdag kunnen voorkomen, dat aan het overleg op centraal niveau een einde kwam en aan de regering de bevoegdheid werd gelaten om voor 1965 op loongebied een maatregel te treffen. Zover is het vorige week niet gekomen. Op het moment waarop wij dit schrijven is ons nog niet bekend, wat deze week uit het overleg tussen werkgevers en werknemers zal voortkomen, maar onze verwachtingen waren bijzonder laag gespannen. Dat partijen het alsnog niet eens zouden worden, leek ons niet uitgesloten.

Het overleg loopt bijzonder ongelukkig. In het bestuur van de Stichting is thans volop het gesprek aan de gang over het percentage waarmee de lonen in 1965 omhoog kunnen. De werkgevers hebben aanvankelijk 3 procent genoemd, de vakcentrals hebben toen wijselijk gezweven, wetend dat elk percentage dat genoemd wordt onmiddellijk tot een minimum wordt gemaakt en de hele loonontwikkeling evenals het afgelopen jaar zich daarbovenuit gaat bewegen. Tegenover dit bijzonder magere percentage van de werkgevers was het voor de vakcentrals echter bijzonder moeilijk voet bij stuk te houden. De werknemers hebben toen de 7 procent in het overleg laten vallen.

Zouden de vakcentrals geen percentage hebben genoemd en zouden de werkgevers de vrijheid voor overleg in de bedrijfstakken bij de voortduur hebben geweigerd (wat vrijwel zeker was), dan hadden partijen inderdaad naar de regering gemoeten met de mededeling: Wij kunnen het niet eens worden.

Daarbij kan men nog overwegen, dat de vakcentrals liever niet naar de regering gingen met alleen het percentage van 3 pct van de werkgevers. De regering zou dan erg gauw in de verleiding gekomen zijn bij het treffen van een overheidsmaatregel op loongebied in de buurt van die 3 procent te blijven. Zo is dan, vooral onder druk van de werkgevers, tegenover de 3 procent de 7 procent komen te staan.

Herhaling

Wordt de Stichting het over een bepaald percentage eens en steekt de regering geen spaak in het wiel, dan zal 1965 op loongebied in beperktere mate weer het zelfde te zien geven als 1964.

De loonsverhogingen zullen gemiddeld wel weer wat uitstijgen boven het overeengekomen percentage, de ambtenaren zullen wel weer een nabetaling krijgen van enkele procenten en tegen deze achtergrond zullen, evenals nu, wel weer een groot aantal bedrijfstakken met het verhaal komen, dat zij in 1965 zijn achtergebleven bij het over-

geding, die inderdaad wel een hoger percentage in de wacht hadden kunnen slepen, maar die dit niet gedaan hebben, omdat de als aanvaardbaar genoemde loonstijging nu eenmaal lager lag. In een dergelijke situatie verkeert thans bijv. de metaalindustrie.

Tweeslachtig

Deze moeilijkheden in het loonbeleid zijn te herleiden tot een onjuiste tweeslachtigheid. Enerzijds wordt er een algemeen percentage genoemd, maar anderzijds wordt er in het kader van de vrijere loonpolitiek toch per bedrijfstak onderhandeld. De spanning tussen het richtinggevend percentage en de vrijheid per bedrijfstak, waar tussen door dan nog de overheidsalarissen spelen met de verrekening achteraf, leiden tot ontvreden stemmingen en achterstandsverhalen.

Veel verstandiger zou het daarom ditmaal geweest zijn, indien de Stichting van de Arbeid geen percentage had genoemd, waarmee de lonen omhoog kunnen. Indien aan de bedrijfstakken de vrijheid was gegeven na te gaan, wat er in elke tak van bedrijf mogelijk is, daarbij bedenkend, dat er nationaal-economisch beperkingen worden opgelegd, dan was een veel gezondere situatie ontstaan.

Achteraf kan er dan nooit gesproken worden over achterstanden, ook niet wanneer het percentage, waarmee de overheidsalarissen stijgen boven dat van sommige bedrijfstakken zou uitgaan. Bij het overleg is dan immers niemand gebonden geweest aan een bepaald percentage.

Wanneer dan bovendien alleen de 3 procent bekend was geweest, die de werkgevers op centraal niveau bereid waren toe te zeggen, dan waren er misschien enkele bedrijfstakken met 6 of 7 procent gekomen, maar ook andere met lagere percentages. Een loonsverhoging van 6 à 7 procent zou dan als een bijzonder gunstig percentage gegolden hebben. Thans gaat iedere bedrijfstak op 6 à 7 procent zitten. De algemene loonbeweging zal daar nog beslissend bovenuit gaan, indien de overheid zich niet geroepen voelt dit overleg met andere maatregelen te doorkruisen.

De mogelijkheid is echter aanwezig, dat de Stichting het alsnog niet eens wordt en dat partijen naar de overheid moeten, waarna de regering dan het loonbeleid volledig aan zich kan trekken. Dat zal dan de meest onverkwikkelijke situatie zijn, die men zich in kan denken.

Onverstandig

Gelet op deze hele gang van zaken, was het veel verstandiger geweest, indien partijen het gewaagd hadden met het vrije bedrijfstaksgewijze overleg. De werkgevers-organisaties hebben echter totaal geen vertrouwen gehad in hun eigen leden in de bedrijfstakken. Blijkbaar heeft men hier de leden nog minder in de hand dan bij de werknemers-organisaties het geval is.

Een andere factor, waaraan ook niet te gemakkelijk voorbij gezien moet worden is de achtergrond van de algemene financieel-economische situatie, waarin ons land verkeert. Op de werknemers wordt een beroep gedaan zich te beperken in de looneisen, want in 1964 is er teveel uitgegeven, de betalingsbalans heeft een tekort van meer dan 1 miljard gulden en in 1965 moeten met name de geringe loonstijgingen dit evenwichtsherstel bevorderen.

In grote lijnen gaat de vakbeweging hier wel achter staan. Men ziet de noodzaak van dit beleid wel in, maar wan-

Minister Witteveen

neer het de werknemersvakbeweging extra moeilijk gemaakt wordt, dan valt te verwachten dat men de oorzaak van de situatie waarin we nationaal-economisch verzeild geraakt zijn, nog eens extra gaat benadrukken.

Het zijn namelijk niet de particuliere bestedingen en de particuliere investeringen geweest, die zulk een exorbitant tekort op onze betalingsbalans te voorschijn geroepen hebben, maar het zijn vooral de overheidsuitgaven en investeringen geweest, die onze economie wat scheef getrokken hebben.

De met een half procent toegenomen particuliere consumpties zijn hier niet de grote schuldlige. Uit de cijfers van het SER-advies blijkt dit duidelijk. In feite wordt nu van de werknemers in Nederland gevraagd de te grote overheidsuitgaven en investeringen van 1964 het volgend jaar te helpen financieren door de lonen lager vast te stellen dan de produktiviteit zou toelaten. Door de lonen te laten achterblijven moet minister Witteveen zijn uitgaven financieren en het evenwicht op de betalingsbalans herstellen.

Daaruit valt ook te verklaren, dat de resultaten van het bedrijfsleven hele-

maal niet zoveel aanleiding geven tot het sterk beperkt houden van de loonstijgingen. De dividenden zelfs in de scheepsbouw bereiken nog een hoogte van 12 procent.

We dachten, dat ook daarom de werkgevers eerst naar de regering wilden alvorens het gesprek in de Stichting over het loonbeleid in 1965 goed op gang te brengen. Zij wilden de verantwoordelijkheid duidelijk naar de regering toe spelen, omdat niet bij het bedrijfsleven maar bij de overheid voor het overgrote deel de verantwoordelijkheid ligt voor de economische moeilijkheden waar ons land thans in zit. In dit gesprek van de werkgevers met een delegatie uit de ministerraad hebben de werknemers echter niet op deze achtergrond gewezen. Zij zijn slechts meegegaan als toehoorders en hebben daarmee de regering gemakkelijk spel gegeven tegenover de alreeststaande werkgevers.

Het gesprek met de regering was juist, maar is onvoldoende benut.

Het gesprek in de Stichting van de Arbeid had daarna nog goed kunnen worden, indien de percentages niet zo sterk op de voorgrond waren geschoven en wanneer de werkgevers bereid waren geweest tot een vrij bedrijfstaksgewijze overleg. De werkgevers wensten echter niet de economische kastanjes uit het vuur te halen om dan later door een overheid, die verstek heeft laten gaan, min of meer ten onrechte ter verantwoording te worden geroepen.

Het is hierom dat wij menen dat het allemaal bijzonder ongelukkig loopt met het loonoverleg.

Soc. mdr.

Maatregelen minister Bogaers betekenen:

ONZE COMMISSIE WONINGNOOD EN VOLKSHUISVESTING HAD GELIJK

Minister Bogaers, onze minister van Volkshuisvesting en Bounnijverheid heeft andermaal een belangrijk initiatief genomen, ter oplossing van de woningnood in Nederland. Ditmaal heeft hij het huur- en subsidievraagstuk aan de orde gesteld, naar onze mening het meest centrale probleem. Naast een optimale bouwproductie zal er immers ook een financiële gezondmaking van het bouwbedrijf moeten komen, wil de produktiestroom zo goed mogelijk lopen. Het bouwen van een huis moet rendabel te maken zijn, de huur moet dus afgestemd zijn op de bouwrijp en het particulier initiatief zal ook hier de grootste rol moeten spelen en niet een overheidsbeleid, dat voert tot een geruisloze socialisatie van ons woningbezit. Bovendien zullen de huren onderling een zekere harmonie moeten vertonen, zodat ook de bitter nodige doorstroming van huizen een feit wordt. In nog te veel gevallen blijven bewoners in een te groot huis wonen, omdat een kleiner nieuwbouwhuis duurder is.

vallen ook geen huurverhogingen meer plaats.

Langs deze weg wil de minister komen tot de bouw van woningen, die wat duurder zijn en dus ook wat luxer. Het woongenot wordt hierdoor verhoogd en de overheidsfinanciën worden toch niet veel zwaarder belast, gelet op de subsidieafbouw tengevolge van het systeem van huurverhogingen.

De jaarlijkse huurverhogingen zullen waarschijnlijk niet veel meer dan 1 à 2 procent van de loonsverhogingen afknabbelen. Ook het eigen woningbezit wil de minister stimuleren door voor de bouw van elke particuliere woning beneden een bepaalde prijs aan

• Vervolg op pag. 10

Het wachten is nu op meer
vrijheid
voor de ongesubsidieerde
sector

Deze uiterst belangrijke dingen heeft minister Bogaers op het oog gehad, toen hij zijn maatregelen inzake het huur- en subsidiebeleid aan de orde stelde.

De minister wil nog één forse algemene huurverhoging van 15 tot 20 procent per 1 januari 1966. Vanaf 1 januari 1967 zal vervolgens ieder jaar een huurverhoging doorgevoerd worden afgestemd op de omvang van de loonstijgingen en de subsidies, die gelden voor de betrokken woningen.

Zouden de lonen niet omhoog gaan in een bepaald jaar, dan zou ook de huurverhoging achterwege moeten blijven en wanneer de overheidssubsidies tengevolge van een aantal huurverhogingen in bepaalde gevallen zijn weggewerkt, dan hebben in die ge-

rige bedrijfsleven. Voor 1966 zal dan een extra loonsverhoging geclaimd worden, evenals nu een aantal bedrijfstakken op grond van de gang van zaken in 1964, voor 1965 een extra verbetering vragen. De gemiddelde loonstijging is immers groter geweest dan deze bedrijfstakken aan loonsverhogingen ontvangen hebben.

Dit is een bijzonder ongelukkige gang van zaken. De stijging van de overheidsalarissen wordt bepaald aan de hand van de gemiddelde loonstijging bij het overige bedrijfsleven.

Maar blijkt achteraf dit gemiddelde hoger te liggen dan het aanvankelijk genoemde percentage, dan komen de bedrijfstakken die zich keurig aan het percentage gehouden hebben met een achterstandsverhaal, want zij zijn achtergebleven bij dat gemiddelde.

Soms zijn er dan bedrijfstakken in

Aandacht voor

EISAKOE SATO

de nieuwe Japanse premier

AL enkele jaren geleden werd rekening gehouden met de mogelijkheid, dat Eisakoe Sato zijn partijgenoot Hayato Ikeda als premier van Japan zou opvolgen. Het heeft echter nog lang geduurd, voordat het zo ver was. De ziekte van Ikeda heeft tenslotte de doorslag gegeven. Deze wisseling aan de politieke top in Japan is van groot belang, aangezien er de laatste tijd toenemende druk op de Japanse regering wordt uitgeoefend om de betrekkingen met communistisch China te herzien. Velen in Japan willen gaarne van de mogelijkheid gebruik maken, de handel met Peking te hervatten. En van Sato is bekend, dat hij veel kritiek had op het beleid van zijn voorganger.

SATO staat bekend als een volgeling van mr. Japan, de vroegere Japanse premier Sjigeroe Yosjida. Hij is een broer van de vroegere premier Noboesoeke Kisji (die de naam van zijn vrouw had aangenomen,

nadat haar familie hem had geadopteerd). Kisji had de wind niet mee en toen er een storm opstak rondom het controversiële veiligheidsverdrag tussen Japan en de Verenigde Staten, veroorzaakt door demonstrerende menigten in de straten van Tokio zijn aftreden. Dat was in 1960, Sato overleefde echter alle politieke crises. Hij werd in 1949 tot lid van het Lagerhuis gekozen. Deze zetel heeft hij sedertdien behouden. Voorts bekleedde hij ministersfuncties in de kabinetten van Yosjida en Kisji. Als minister van financiën voerde hij tussen 1956 en 1960 onderhandelingen met de grote Japanse industriële in een periode van economische bloei. In het najaar van 1962 maakte hij een reis van 50 dagen door Europa en de Verenigde Staten om met vooraanstaande politici besprekingen te voeren over internationale kwesties.

DE nieuwe Japanse premier behoort tot de belangrijkste conservatieve groepering van de Liberaal-democratische partij. De socialistische oppositie noemt de politiek van deze groep zelfs reactionair. Sato is voor herziening van de grondwet, zodat de herbewapening van Japan mogelijk wordt. Hij wil de wet tegen politieke gewelddaden opnieuw invoeren, die tot bloedige demonstraties aanleiding had gegeven. Hij wil de stem van Japan krachtiger doen horen in de Verenigde Naties. Sato wil Japan weer sterke strijdkrachten geven, eventueel uitgerust met kernwapens. Daarnaast wil hij sterker banden met de Verenigde Staten en de andere westelijke landen. Hij is voor een Aziatische gemeenschappelijke markt, waarin Japan een leidende rol zal spelen. Ook is hij voor handel op grote schaal met China, de Sowjetunie en andere communistische landen. Hij weigert echter, zich aan bepaalde communistische voorwaarden te laten binden.

MEN ziet, de ideeën, die Sato er op na houdt, zijn voor het Japan van vandaag, dat zich als het ware in een overgangsfase bevindt, nogal revolutionair. Nu hij premier is geworden en de volle last van de politieke verantwoordelijkheid draagt, zal Sato ongetwijfeld met de nodige omzichtigheid te werk gaan. Dat mag wel ook, in het bijzonder wat betreft de plannen met betrekking tot de Japanse herbewapening, de vorming van een Aziatische gemeenschappelijke markt onder Japanse leiding, de handelsrelaties met communistisch China. De Japanners moeten vermijden, dat hun optreden minder prettige gebeurtenissen uit het verleden in de herinnering terugroepen.

De subsidiëring van het bijzonder onderwijs

Het eerste artikel over dit onderwerp is geplaatst in N.G. van 10 oktober j.l.

III. Vergoeding van de exploitatie-uitgaven.

Onder „exploitatie-uitgaven” worden verstaan de kosten van de salarissen, verlichting, verwarming, schoonhouden, normaal onderhoud en de normale aanschaffing van leermiddelen enz.

Kleuteronderwijs.

1. Salarissen. Het aantal leidsters is afhankelijk van het aantal kleuters. Het personeel dient een salaris te ontvangen volgens de rijksregeling.

De salarissen van de verplichte leidsters worden rechtstreeks door het rijk aan het schoolbestuur vergoed.

2. Verlichting, verwarming, schoonhouden en onderhoud gebouw. Voor deze kosten stelt de Minister van Onderwijs, kunsten en wetenschappen jaarlijks een normbedrag per lokaal vast. De gemeente moet aan de schoolbesturen jaarlijks een vergoeding betalen gelijk aan het noodzakelijk aantal lokalen, vermenigvuldigd met het normbedrag.

3. Normale aanschaffing van leermiddelen en overige uitgaven. Ook voor deze kosten wordt jaarlijks door de Minister een normbedrag vastgesteld, ditmaal per kleuter. De gemeente verstrekt aan de schoolbesturen weer vergoedingen, gelijk aan dit normbedrag, vermenigvuldigd met het gemiddeld aantal kleuters van de desbetreffende school.

Lager onderwijs.

1. Salarissen. Hiervoor geldt dezelfde regeling als voor het kleuteronderwijs.

2. Overige exploitatie-uitgaven. De vergoeding van deze kosten is zuiver een zaak tussen gemeente en schoolbestuur. Men kan twee gevallen onderscheiden n.l. de gemeente heeft wél of heeft geen overeenkomstige openbare school.

In het eerste geval wordt door de gemeenteraad jaarlijks een „bedrag per leerling” vastgesteld aan de hand van de geraamde uitgaven van de openbare scholen. Is er geen openbare school dan is de gemeenteraad vrij in de hoogte van het „bedrag per leerling”, doch dit moet voldoende zijn voor een normale school.

De schoolbesturen ontvangen jaarlijks een vergoeding, gelijk aan dit „bedrag per leerling” vermenigvuldigd met het gemiddeld aantal leerlingen van de desbetreffende bijzondere school.

De bijzondere scholen zenden jaarlijks hun financiële bescheiden in en dan stelt de gemeenteraad vast, welke uitgaven voor vergoeding in aanmerking komen. Alle uitgaven, welke zijn gedaan ten dienste van het onderwijs, komen voor vergoeding in aanmerking.

3. Salarissen vakonderwijzers. Voor de vergoeding van salarissen van vakleerkrachten die, naast de normale klasse-onderwijzers, voor het geven van bepaalde vakken aan de school zijn verbonden, geldt een afzonderlijke regeling.

Wanneer de gemeente voor haar scholen ook dergelijke vakleerkrachten in dienst heeft, ontvangen de schoolbesturen, op basis van de gemeentelijke salarisregeling, automatisch een evenredige vergoeding.

Heeft de gemeente dergelijke leerkrachten niet in dienst, dan kan de gemeenteraad bepalen of, en zo ja, tot welk bedrag, dergelijke salarissen van bijzondere scholen worden vergoed. Het is duidelijk, dat de gemeenteraad in dit geval de noodzaak van de aanstelling van vakonderwijzers aan een bijzondere school bepaalt.

Nijverheidsonderwijs.

Alle exploitatie-uitgaven van een nijverheidsschool vinden we terug in de begroting en de rekening en verantwoording. Keurt de Minister van Onderwijs, kunsten en wetenschappen laatstgenoemd stuk goed, dan betekent dit, dat het nadelig saldo van de rekening ener bijzondere school voor 70 of 75% (dit hangt af van de soort school) door het Rijk wordt vergoed. Het restant ontvangt het schoolbestuur van de gemeente. In dit verband moet er nog op worden gewezen, dat een schoolbestuur bij het doen van zijn uitgaven is gebonden aan allerlei voorschriften van het rijk.

Vorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs.

1. Salarissen. Het personeel dient een salaris te ontvangen overeenkomstig de rijksregeling en deze salarissen worden voor de noodzakelijk geachte personeelsleden, door het rijk vergoed.

2. Overige exploitatie-uitgaven. Jaarlijks stelt de Minister van Onderwijs, kunsten en wetenschappen de bedragen vast, welke voor de rijkscholen voor v.h.m.o. per school, per lokaal en per leerling beschikbaar worden gesteld.

De schoolbesturen ontvangen jaarlijks een vergoeding, welke wordt bepaald aan de hand van bovengenoemde bedragen en het aantal klassen, respectievelijk leerlingen der bijzondere school.

De regelen van de Mammoetwet.

Deze regeling is in het algemeen gelijk aan die, welke thans geldt voor de huidige scholen voor voorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs.

IV. De financiële gelijkstelling tussen openbaar- en bijzonder onderwijs.

In het vorenstaande is een overzicht gegeven van de verschillende vergoedingen, welke besturen van bijzondere scholen ontvangen. Hieruit blijkt echter nog niet voldoende op welke wijze het belangrijkste punt van ons subsidiëringssysteem, de „financiële gelijkstelling”, is geregeld.

1. Wat de salarissen voor al de genoemde scholen betreft, is dit eenvoudig geregeld. Zowel voor openbaar- als bijzonder onderwijs gelden dezelfde salarisregelingen en leerlingsschalen (de schalen, welke aangeven over hoeveel gesubsidieerde leerkrachten men mag beschikken bij een bepaald aantal leerlingen). Zowel voor openbaar- als bijzonder onderwijs worden de salariskosten door het rijk vergoed. Alleen bij het kleuteronderwijs en het lager on-

derwijs bestaat de mogelijkheid, dat de gemeente aan de openbare scholen meer leerkrachten in dienst heeft, dan waarvoor rijkssubsidie wordt genoten. de zgn. boventallige leerkrachten. In een dergelijk geval hebben ook de bijzondere scholen recht op een gemeentelijke vergoeding voor het salaris van een boventallige leerkracht, welke vergoeding dan naar evenredigheid wordt vastgesteld.

2. Voor de inrichting en de bouw van alle genoemde scholen gelden bepaalde voorschriften en normen en de toezichthoudende instanties (met name de inspecteurs) zorgen, dat deze zowel voor het openbaar- als het bijzonder onderwijs op gelijke wijze worden toegepast.

3. Wanneer voor de openbare scholen bijzondere voorzieningen worden getroffen, hebben de bijzondere scholen er recht op, dat zij financieel in staat worden gesteld dezelfde voorzieningen ook voor hun scholen toe te passen.

4. Voor alle exploitatie-uitgaven (met uitzondering dus van de reeds genoemde salarissen) gelden voor de onderscheidene soorten van onderwijs de volgende regelingen:

Kleuteronderwijs.

Zoals we reeds hebben gezien, stelt de Minister hiervoor jaarlijks normbedragen vast. Zowel de gemeente (als bestuur van de openbare school) als het bestuur van de bijzondere kleuterschool, ontvangen voor de exploitatie vergoedingen, welke zijn afgestemd op deze normbedragen. Om de vijf jaar moet de gemeenteraad een besluit nemen waaruit blijkt of de gemeente gedurende deze periode voor het openbaar onderwijs meer heeft uitgegeven. Is dit inderdaad het geval dan moet de gemeente aan de bijzondere schoolbesturen naar evenredigheid een extra vergoeding toekennen.

Gemeenschaps-idee

„Het is een van de grote taken van politiek leiderschap om ons volk te leren beseffen dat het deel heeft aan een fundamentele eenheid van belang, doel en geloof. Op basis van deze eenheid zal ik trachten een brede nationale overeenstemming te bereiken, die een eind kan maken aan belemmering en verlamming en die de krachten van de natie vrij zal maken voor het werk van de toekomst” (TIME, 12 juni).

Deze woorden werden enkele maanden geleden uitgesproken door President Lyndon Johnson. Op het eerste gezicht zien ze er tamelijk onschuldig uit. Ze geven ook blijk van het praktisch inzicht van President Johnson om het gehele volk achter zich te krijgen. Een president heeft daar recht op.

Toch zit er iets in deze woorden dat van groot belang is voor het verstaan van het huidige Amerika en de geest, die onder het volk leeft; ook onder vele Christenen. Want deze woorden geven uitdrukking aan de gedachte dat er in het p u b l i e k e l e v e n geen onderscheid is of mag zijn tussen de burgers van de Amerikaanse staat, wat de levensovertuiging betreft. Het volk moet beseffen dat er een fundamentele eenheid van belang, doel en geloof moet zijn, welke dan de basis is voor de nationale consensus (overeenstemming), vereist voor de vooruitgang van de Amerikaanse staat. Eendracht maakt macht. Onenigheid hier betekent verlamming en belemmering.

De Christen in de Amerikaanse samenleving (2)**Gemeenschapsidee**

Deze opvatting haast in elke kring van het bonte Amerikaanse leven te vinden, is het grote struikelblok voor een Schriftuurlijk-reformatische beïnvloeding van het Amerikaanse openbare en maatschappelijk leven. Want in feite betekent dit dat het Christelijk geloof, dat zelf weinig bestreden wordt, zich tevreden moet stellen met de plaats haar toegewezen door de „gemeenschap”. Onderwijs, partij, vakbond: ze staan buiten een radicale evangelische benadering en begeleiding en reformatie, want deze sectoren van de samenleving zijn gebonden aan de normen waarover er een zgn. algemene overeenstemming bestaat.

Prof. Dr. H. van Riessen spreekt hier van de Amerikaanse gemeenschaps-idee (community-idea). De lezer moet mij een wat lang uitgevallene citaat veroorloven:

„In de U.S.A.”, schrijft prof. Van Riessen, „is men wars van elke geloofsantithese, of zo men wil van elke ideologische antithese. Om die reden heeft het socialisme nimmer ingang gevonden in Amerika, terwijl toch de strijd tussen werkgevers en werknemers daar feller was dan waar ook ter wereld. Amerika toont ons dus de doorbraak in praktijk. Het ideaal, door allen aanvaard, dat de gemeenschap integreert, is deze gemeenschap zelf: de community-idee, de idee van een democratische gemeenschap van vrije mensen. De mens is in dat land allereerst en bovenal Amerikaan, lid van de community, plaatselijk en landelijk. Geen verschil van geloof mag deze gemeenschap verstoren.

Voorzover de mens een niet algemeen aanvaard geloof zou belijden, wordt zulk een bijzonderheid slechts aanvaard binnen de kerk en het gezin; zelfs de toepassing van een antithese-wekkende apartheid op de lagere school wordt met argwaan en

ONDERWIJSKRACHTEN EN SCHOOL

ENKELE maanden geleden heb ik gesproken over het bestuur en de school. Teneinde niet eenzijdig te zijn wil ik graag ook nog wat zeggen over de onderwijskrachten. Allereerst een veelbesproken punt: de lange vakanties van de leerkrachten. Ik ben ervan overtuigd dat de onderwijskracht die met hart en ziel onze kinderen vormt en opvoedt, deze vakanties nodig heeft. U zult van mij dan ook nooit stekelige opmerkingen in die richting te horen krijgen.

Ouders en bestuursleden mogen er dan ook wel rekening mee houden dat intensief onderwijs geven een inspannende en zware dagtaak is.

Een algemeen woord van kritiek met betrekking tot de onderwijskrachten kan hier echter ook niet achterwege blijven n.l. over het gemis aan echt contact met de ouders. Ik weet dat u zwaar belast bent, ik weet dat u studeren moet om bij te blijven, ik weet dat in kerkelijk en ander opzicht vaak — en terecht — een beroep op u gedaan wordt.

Toch is het mijn overtuiging dat dit buitenschoolse contact van bijzonder grote betekenis is en uw binnenschoolse taak verlicht. Als pedagoog zult u zeker moeten weten wie de ouders van het kind zijn en hoe de situatie in het gezin is.

Kennis van de huiselijke omstandigheden is onontbeerlijk voor de onderwijskracht die dagelijks met ons kind in contact staat.

Voor de middelbare schoolkracht is het bovenstaande niet zo eenvoudig te realiseren doch ik zie toch een taak voor de klasseleraar om de ouders van zijn klassekinderen eens te bezoeken. Hoe meer contact tussen de verschillende opvoeders hoe beter het kind begrepen en geleid kan worden.

Tot slot nog een algemene onderwijsopmerking:

Als ouders en opvoeders voel je je soms onmachtig met betrekking tot de wat gesloten schoolgemeenschap. Eens per jaar een ouderavond (zelfs nog niet eens ieder jaar in bepaalde scholen) en dan een kort contact met de onderwijskracht wiens vak het kind problemen geeft.

Kort en vooral zakelijk moet dat gesprek zijn want de volgende vaders en moeders staan al te dringen.

Ik weet dat op grote scholen het contact veel meer tijd zal kosten en toch moet het tot stand komen. Een vrije zaterdag zal dan aan weerszijden wel eens opgeofferd moeten worden!

De invloeden van buiten op het gezin zijn tegenwoordig veel en veel groter dan vroeger. Juist daarom zal het contact tussen gezin en school veel intensiever moeten worden.

School en gezin doen samen zulk belangrijk werk dat het kind geen slachtoffer van een slechte communicatie mag worden.

In de Bijbel staat het kind vaak centraal. In onze christelijke opvoeding ook?

Daarom juist zullen ouders en onderwijskrachten zo goed naar elkaar kunnen luisteren. Omdat het kind, ons kind, tussen hen instaat en mee luistert.

Dorpelwachter.

POLIQUEIZ

IN de komende maanden houden de Federatie van Christelijk-Historische Jongeren Groepen (F.C.H.J.G.) en de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieklubs (A.R.J.O.S.) een actie onder de leerlingen van lycea.

De actie draagt de naam „POLIQUEIZ“.

Doel van deze actie-Poliquiz is, bij de genoemde leerlingen meer belangstelling voor de politiek te wekken.

Dit zal gebeuren door het houden van wedstrijden, die betrekking hebben op de politiek.

Telkens treden de teams — ieder team bestaat uit 6 personen — van twee scholen tegen elkaar in het strijdperk. Iedere wedstrijd bestaat uit twee rondes.

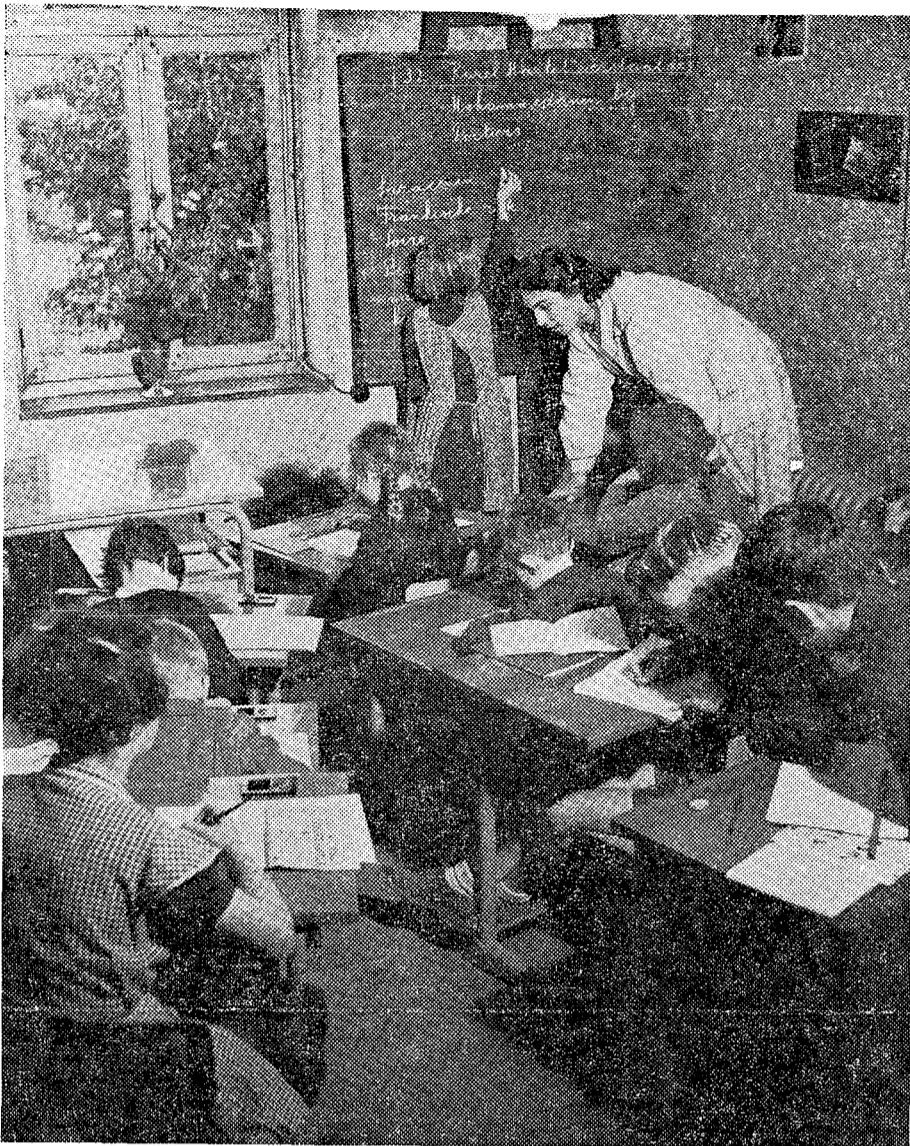
In de eerste ronde worden de deelnemers vragen gesteld over „binnenlandse politiek“. Het betreft bij dit onderdeel vooral vragen over gebeurtenissen die de laatste tijd hebben plaatsgevonden.

In de tweede ronde mag het team kiezen uit de volgende onderwerpen: buitenlandse politiek, parlementaire geschiedenis, staatsinrichting en sociale politiek.

De wedstrijden beginnen deze maand. Het is de bedoeling dat omstreeks maart de finale zal worden gespeeld. Deze zal via de radio worden uitgezonden.

Het is voor de tweede keer in de geschiedenis van de politieke jongerenorganisaties dat bepaalde groepen jongeren op deze manier worden benaderd. In de periode oktober 1962 tot maart 1963 organiseerden de F.C.H.J.G. en de A.R.J.O.S. een „Poliquiz“ onder kweekschoolleerlingen. Deze actie werd een groot succes. Ook ten aanzien van de quiz die nu begint zijn de verwachtingen hoog gespannen.

Bernard Zylstra.

besluit nemen, waaruit blijkt of de exploitatie-uitgaven van de gemeentelijke school hoger zijn geweest dan de rijkssubsidie op grond van de normen. Is dit inderdaad het geval, dan moet

de gemeente aan de bijzondere school extra uitkeringen doen, welke naar evenredigheid van de gemeentelijke overschrijding worden vastgesteld.

H. J. Emmink.

de tijd na de grote Reformatie, n.l. wat is de grond van de eenheid in de staat? In de middeleeuwen was dit de R.K. godsdienst. En ook na 1517, na de grote breuk, dacht men er nog zo over: in één land slechts één godsdienst. Dit principe was de oorzaak van de grote godsdienstoorlogen: de meerderheid verdrukte de minderheid.

Na de Vrede van Westfalen (1648) was men het er wel over eens dat het zo niet meer kon: de verschillende godsdiensten binnen één staat moesten getolereerd worden. Op zichzelf is dit juist. Maar men ging verder. De religie, zo dacht men, brengt alleen maar verdeeldheid. En omdat de religie slechts betrekkelijk is, en niemand de waarheid in pacht heeft, moet er een andere basis komen voor de staat. Die basis moet te vinden zijn in die zaken waar allen het over eens zijn. Dit zijn niet de geloofszaken, maar die van de rede. De staatsburgers hebben verschillende godsdiensten; maar ze hebben allen eenzelfde rede.

Kerk en Staat

In de eerste Amerikaanse koloniën was er over dit vraagstuk nog geen eenheid. De Puriteinen in Massachusetts wilden een eenheidsstaat bouwen op de grond van hun geloof, en daarom werd een Roger Williams verbannen. Later veranderde dit en werd de tolerantie van de verschillende godsdiensten aanvaard.

Daarom was er ook geen plaats voor een staatskerk in 1776, ten tijde van de onafhankelijkheidsverklaring van de dertien kleine koloniën. Dit werd later vastgelegd in de „Bill of Rights“ van de Grondwet: Het Congres mag geen godsdienst tot de nationale godsdienst verheffen („Congress shall make no law respecting an establishment of religion“).

Wij zijn het met deze opvatting volkomen eens. Het verschijnsel van staatskerk is voor het evangelie nooit bijzonder goed geweest en is het nog niet zoals de toestand in Engeland, Duitsland en Scandinavië laat zien. De eenheid van de staat kan niet gegrond zijn in de eenheid van de kerk. In deze zin moet men de Amerikaanse „scheiding van kerk en staat“ diep respecteren.

Religieuze verscheidenheid

Maar een heel andere zaak is of de staat dan een buiten-religieuze basis moet zoeken, b.v. in de rede, in de gemeenschapsidee, of in de moderne aanvaarding van de puur feitelijke, technische visie van de staatstaak.

Ik dacht dat men deze vraag negatief moet beantwoorden. Van Prof. L. W. G.

Scholten heb ik geleerd dat het ten eerste onmogelijk is dat de staat volkomen gescheiden van de kerk kan zijn. De regering van Nederland mag vaststellen welke Christelijke feestdagen nationale feestdagen zijn: het Kerstfeest wel, Allerheiligen niet.

Maar Prof. Scholten heeft zijn studenten attent gemaakt op een nog belangrijker zaak. De geschiedenis van Nederland in de 17de eeuw, na de Unie van Utrecht (1579), maakt duidelijk dat er een veelheid van religieuze overtuigingen in één natie naast elkaar kan bestaan zonder godsdienststrijd en ook zonder een humanistische tolerantieleer welke de religie plaatst onder de eenheids-scheppende rede. Het resultaat van de Unie van Utrecht was dat in Nederland de geestelijke gescheidenheid de basis werd van de nationale eenheid. En daarom kon Nederland een toevluchtsoord worden voor Joden, Socinianen, R. Katholieken en Hugonoten.

E pluribus unum! Dat is het motto van Amerika, te vinden op onze geldstukken: uit velen één! Dit kan een goede zaak zijn. Maar de nationale eenheid mag nooit ten koste gaan van de religieuze verscheidenheid. Ik dacht dat dit juist een principe was van de democratie.

„Sectarisme“

In Amerika is dit niet voldoende begrepen. Daar is de staat gegrond in de grootste gemene deler. Dit was eerst de rede, in een rationalistische tijd. Vandaag is het de idee van de community, de gemeenschap, met als inhoud de „American way of life“ (de Am. weg/wijze van leven).

Deze gemeenschapsideologie laat niet toe dat men religie en staat verbindt. Alsof het leven van de burger, de mens, in de staat geen dienst aan God kan, moet zijn! Dit is in feite het resultaat van de scherpe scheiding van kerk en staat. Kerk is privaat, en daarom sectarisch. Staat is publiek, en daarom algemeen. Een algemene zaak kan men niet regelen met „sectarische“ normen. Rooms-katholicisme en Protestantisme vormen de private, particuliere opinies van een deel van de burgers, en zijn daarom sectarisch, van geen direct belang voor de richting van Amerika. Amerika zelf moet geleid worden door de algemeen acceptabele normen van de gemeenschap. Dit leidt natuurlijk tot een diep in-tolerante toestand, want deze gemeenschapsnormen zijn de idealen van het humanisme. Om dit voor de „sectarischen“ acceptabel te maken noemt men deze normen **neutraal**.

Het tragische van alles is dat de meeste Christenen ook deze mythe van neutraliteit accepteren!

Bernard Zylstra.

(slot)

een soortgelijke re-
het kleuteronderwijs.
derwijs is de gemeente
et rijkssnormen, maar
It „bedrag per leerling“
st. moet om de vijf jaar
rd. of deze bedragen in
rke doende zijn geweest.
eft nte in feite meer uit-
gevangende de bijzondere
olte keringen, welke weer
arheid worden vastge-
ld. Here scholen moeten de
lv. bedingen wel voor het
len ken, want anders moe-
t ze euggestort.

evenwijs.
Het dideert zowel het ge-
ent het bijzonder nijver-
dsc op grond van dezelfde
felen en op deze wijze
a eershil in behandeling
lsta

orb hoger- en middelbaar
Jers
Het sidie voor deze bijzon-
e wordt afgestemd op de
brage jaarlijks voor de
eree rijksscholen beschik-
ar vasteld. Om de vijf jaar
et zien of deze bedragen
doe geweest. Is er voor de
csse feite meer uitgegeven
i de bijzondere scholen
ra- en, welke ook hier weer
rheid worden vastge-
ld.

regn de Mammoetwet.
Dok de deze nieuwe wet zal
Mijor de meeste scholen
mb vaststellen, welke voor
sub van gemeentelijke- en
neen een gemeentelijke- als
zonen gelden. Is er in een
school dan moet de
neer om de vijf jaar een

logie

ard Zylstra

ik, omdat de school de
de community behoort
te p alle terreinen buiten
in dus ook in heel het
anis, regeert een gemeen-
ppp gemeenschapsvormend
oof in de community
et geen groter kwaad
om door een of ander
munity te verdelen en
brdaar dat Kennedy bij
prekiezingen wel moest
clat het diepst van zijn
taren, dat zijn rooms-
hol niet te maken had
ik.”

H. en J. Firet, *Moderne*
ent 1963, p. 18).

olerantie

meenschapsgedachte te
stap men niet alleen denken
eehnelijke samenhang tus-
de eende groepen van emi-
ntje laatste tweehonderd
Ar hebben bestormd uit alle
ien opa.

r iets anders bij. In het
gheb ik enkele woorden
de eerste „settlers“ in
rititeinen, om hun geloof
ngeland. De religieuze
jd e eeuwse Engeland her-
ert het grote vraagstuk van

GRONINGEN

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 05900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute” Telexnummer: 53073

Spaarrente 3 1/4 %
Spaarrente leden 3 1/2 %
Jeugdspaarrente met 10% premie 3 1/2 %

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende
en onroerende goederen
verzekeringen en hypotheeken

Telefoon 05983 - 360

GOUDA

DE GOUDSE PACKET (V.O.F.)

B. J. van Rhijn & Zoon

Regentesseplantsoen 6-7 - Gouda
Telef. 01820 - 2388 - 2733; b.g.g. 6158

Geregelde autodiensten van Gouda naar:
AMSTERDAM, DELFT, DEN HAAG, HAARLEM,
LEIDEN, OVERSCHIE, ROTTERDAM, RIJSWIJK,
SCHEVENINGEN, SCHIEDAM, UTRECHT,
VLAARDINGEN.

Tevens verzending naar alle plaatsen in Nederland.

MAASSLUIS

Technisch Installatie Bedrijf

Firma H. A. Cats

NIEUWSTRAAT 8-10 - MAASSLUIS - TEL. 2367
Haarden en kachels voor het stoken van kolen en olie.
Centrale luchtverwarming voor woning en bedrijf.
Off. Hoenson dealer.

Vermogensaanwasdeling:

WANNEER men waarde hecht aan de particuliere eigendom als één van de grondslagen van onze samenleving, moet men er voor zorgen, dat zoveel mogelijk mensen tot de groep der bezitters behoren. Ongeveer met deze woorden introduceerde Ludwig Erhard, de Duitse bondskanselier het wetsontwerp voor het belastingvrije sparen van de kleine man.

Van deze gedachtengang uit moet men ook het rapport benaderen, dat een commissie uit de drie Nederlandse vakcentrales, N.V.V., N.K.V. en C.N.V. aan het bedrijfsleven, ja, aan heel ons volk, heeft aangeboden. Dat rapport is geen afgeronde studie, maar veeleer een introductie van een nieuw idee, een nieuwe mogelijkheid ter bevordering van de bezitsvorming voor de brede lagen van ons volk.

Vlak voor de vakanties kwam dit rapport van de pers. Enerzijds jammer: kranten en vakbladen worden dan niet zo goed gelezen, zeker niet met het prachtige weer van deze zomer. Maar anderzijds gelukkig, want het was voor heel wat redacties fijn, dat zij in de toekomst over zo'n kluit konden schrijven of laten schrijven.

„Nederlandsche Gedachten” volstond met een korte aankondiging, gevolgd door een eerste, positieve benadering. Nu de Verbondsraad van het C.N.V. zich officieel achter de uitgangspunten en bedoelingen van het rapport heeft geplaatst, is er alle aanleiding om nu wat dieper op het vraagstuk in te gaan. Al dient men wel te bedenken, dat ook met de uitspraak van het C.N.V. het laatste woord over dit onderwerp nog lang niet gezegd is. Men mag verwachten, dat ook N.V.V. en N.K.V., elk van eigen opvattingen uit, ja zullen zeggen tegen de gedachte van de vermogensaanwasdeling. De macht van de vakbeweging is echter heus nog niet zo groot, dat daarmee het pleit beslecht zou zijn. Integendeel: pas wanneer de gedachte van de vermogensaanwasdeling betrokken wordt in de onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers per bedrijfstak zal blijken, dat er tegen dit idee vele en gewichtige bezwaren ingebracht zullen worden. Zolang het bij papieren rapporten blijft, is het in veler ogen een betrekkelijk onschuldig tijdverdrijf van een stel mensen, die menen, dat er in onze maatschappij wat veranderen moet. Maar als diezelfde mensen gaan proberen hun opvattingen in praktijk te brengen, is het zaak goede tegenweer te bieden.

Ter zake. Wat behelst nu dat opzienbarende plan van de vakbeweging? Wat wil men bereiken en waarom? En ook: hoe wil men het bereiken?

Wat is vermogensaanwas?

Gemakshalve beperken wij ons tot de Naamloze Vennootschap met z'n aandeelhouders, zijn commissarissen, zijn directie en zijn personeel. Die N.V. is een samenwerkingsverband tussen kapitaal en arbeid onder leiding van de directie. De bedoeling is te produceren, de produktie te verkopen en uit de opbrengst daarvan alle partners in de samenwerking te belonen voor hun bijdrage, of deze nu uit kapitaal of uit arbeid bestaat.

Maar als ieder zijn rechtmatig deel heeft gehad, wil er nog wel eens wat overblijven. Er is winst gemaakt, alle kosten en belastingen zijn eerlijk betaald, de aandeelhouders hebben hun dividend, directie en commissarissen hun tantièmes en de arbeiders hun winstaandeel gehad. Maar dan nog is er geld over, dan nog is er overwinst. Die wordt dan aangewend voor de interne financiering van de modernisering of de uitbreiding van het bedrijf. Eigen geld, waarover men niet als over geleend geld, rente behoeft te betalen, is alleszins bruikbaar voor de technische of organisatorische versterking van het bedrijf. Zo wordt het bedrijf meer waard en daarvan profiteren allen, die bij dat bedrijf betrokken zijn.

Ook de werknemers. Want alleen het bedrijf, dat met z'n tijd meegaat, dat in staat is, ook financieel in staat is, zich aan te passen aan de snelle ontwikkeling van de techniek, aan de wijzigingen van de marktsituatie (de E.E.G.) alleen dat bedrijf is in staat de werkgelegenheid voor zijn personeel in stand te houden. De investerings-explosie die wij in Nederland nu al jaren lang beleven, moet vanuit het gezichtspunt van de werkgelegenheidspolitiek zonder twijfel positief gewaardeerd worden.

Maar... de groei van het bedrijfsvermogen komt toch in bepaald opzicht uitsluitend de aandeelhouders ten goede. Zij genieten van het geld, dat zij in het bedrijf staken, van jaar tot jaar een redelijk dividend en zij zien bovendien de waarde van hun aandeel eveneens van jaar tot jaar stijgen. Niet alleen ontlopen zij op die wijze de dreiging van het inflatiespook, neen, dank zij de interne financiering der investeringen, neemt hun rentegevend aandeel ook in werkelijke waarde toe.

Want het bedrijfsvermogen groeit. Er is vermogensaanwas, ook al staan de bezittingen van het bedrijf voor f 1,— op de balans. De overwinst, die in het bedrijf zelf gestoken wordt, vindt zijn neerslag in de oplopende koersen van de aandelen.

Wat is vermogensaanwasdeling?

Het plan van de drie vakcentrales wil nu deze vermogensaanwas niet uitsluitend meer aan de

Een nieuw plan van de vakbeweging

aandeelhouders, de juridische eigenaars van de onderneming, ten goede doen komen, maar wil er ook de werknemers van laten profiteren. Kort gezegd, door de arbeiders, die aan het netto resultaat hebben bijgedragen, een aanspraak op een stukje van die vermogensgroei te geven, welke aanspraak, als ieder kapitaals-aandeel recht geeft op dividend. Welke aanspraak ook deelt in het risico van elk aandeel, de koersdaling of het passeren van het dividend.

Een moeilijkheid is, dat het werkelijk bedrag van de vermogensaanwas niet uit de gepubliceerde jaarverslagen kan worden afgelezen. Ook de bedragen, die voor afschrijvingen of reserveringen worden bestemd, geven over de werkelijke groei van het bedrijfsvermogen onvoldoende uitsluitsel. Het rapport van de studiegroep geeft de suggestie om voor de vaststelling van de vermogensaanwas uit te gaan van de zgn. fiscale balans, die aan nauwkeurige voorschriften van de belastingdienst moet voldoen. Maar dan nog acht men het waarschijnlijk dat op de gegevens van de fiscale balans enkele bedrijfseconomische correcties zullen moeten worden aangebracht.

Hoe dit ook zij: het is natuurlijk mogelijk een systeem te vinden, dat als resultaat een vrij juist beeld van de vermogensgroei oplevert.

Waarom vermogensaanwasdeling?

Liever dan voor deze financieel-technische kwesties, vragen wij aandacht voor de principiële achtergronden van dit plan der vakcentrales. Belangrijker dan de vraag hoe het kan, is de vraag of het wel mag. Men heeft het plan al gekarakteriseerd in termen als „onteigening der aandeelhouders” of „aanslag op de particuliere eigendom”. Men ontdekt in dit plan een aanval, waarbij de bezitlozen, liever dan zelf te sparen, pogen het goed, dat anderen behoort, aan zich te trekken.

Het lijkt ook voor het C.N.V. geen twijfel dat, als deze beoordeling, die een veroordeling is, juist zou zijn, ons vakverbond onmiddellijk en radicaal elke verdere medewerking aan de verwezenlijking van dit plan zou staken en zich tegen doorvoering er van met kracht zou verzetten.

Maar het C.N.V. is van mening, dat dit soort veroordelingen er zonder meer van uitgaan, dat de bestaande, historisch gegroeide verhoudingen in de vermogenssfeer door christenen aanvaard moeten worden. Als er al kritiek op geleverd mag worden, dan richt de kritiek zich op de overheid, die van de vermogens, vooral de grote vermogens, een onrechtvaardig groot deel in beslag neemt aan belastingen. De stille nationalisatie noemt men dat.

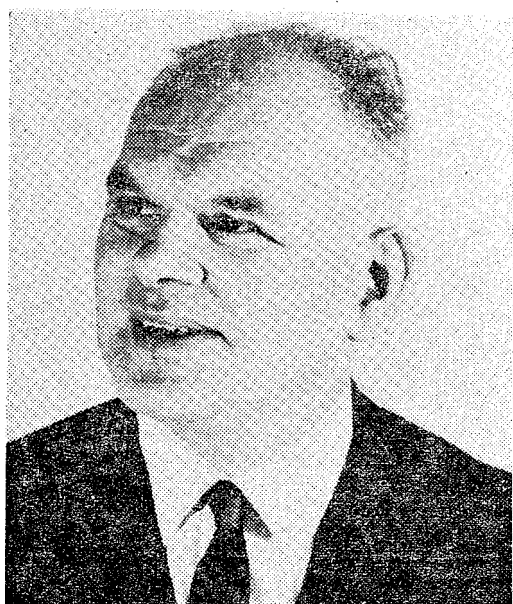
Hoe moeten wij de eigendom, met name van de produktiemiddelen, zien? Deze eigendom heeft een individuele kant en een sociale dimensie. Deze onderscheiding geldt uiteraard ook voor het particulier bezit van consumptieve en gebruiksgoederen, — ook daar kan een christen geen volstrekte bestedingsvrijheid erkennen — maar de gebondenheid aan de eisen van het goede rentmeesterschap spreekt toch wel heel sterk bij de particuliere eigendom van produktiemiddelen. Wie bedrijven verkwanselt, alsof er geen mensen bestaan, die voor hun arbeidsmogelijkheid en levensonderhoud van die bedrijven afhankelijk zijn, vindt in ons land geen goede pers, zelfs geen goede liberale pers. Onze wetgeving verbiedt echter een dergelijke handelwijze niet.

Want die wetgeving, en de daarop gebaseerde praktijk zien de onderneming nogal te zeer als een kapitaalsorganisatie, waarin alle zeggenschap en alle opbrengsten aan de kapitaalverschaffers alleen ten goede komen. Zo wordt de sociale functie van de onderneming als samenwerkingsverband van kapitaal en arbeid ontkend. Zo wordt ook de kloof tussen bezitters en niet-bezitters steeds groter, Jesaja's waarschuwingen ten spijt.

O zeker, er is ook in Nederland een steeds groeiend vermogen in handen van de z.g. institutionele beleggers zoals verzekeringsmaatschappijen,

wat, waarom en hoe?

door

A. Borstlap

spaarbanken en pensioenfondsen, die voor een groot deel werken met geld, dat van en voor de werknemers is. Maar desondanks blijft de eigendom van ons productie-apparaat in overwegende mate in bezit van de particuliere vermogenden, die dat bezit van jaar tot jaar zien groeien. De rijkste 1,65% van onze bevolking zag zijn vermogen stijgen van bijna 18 miljard in 1953 tot ruim 36 miljard in 1960, dat is van even meer dan een ton per persoon tot bijna twee ton per persoon.

Die vermogensgroei houdt rechtstreeks verband met de groei van onze bedrijven. En die kan op zijn beurt nooit losgemaakt worden van de medewerking, die de „factor arbeid” in de bedrijven gegeven heeft. De werknemer kreeg zijn loon, de aandeelhouder zijn dividend plus de waardeinstijging van zijn aandeel. Maar die werknemer mag ook aanspraak maken op een redelijk aandeel in de netto-opbrengst van het bedrijf, waaraan hij zijn krachten geeft. Omdat dat bedrijf meer is dan een kapitaals-organisatie, dat werkkrachten huurt, omdat het een samenwerking is van kapitaal en arbeid met wederzijds verplichtingen en rechten.

Zolang men de verhouding werkgever-werknemer alleen maar ziet als een door het arbeidscontract beheerste verhouding, waarbij de een in dienst van de ander tegen loon de bedongen arbeid verricht, zolang ontstijgt men niet aan de veronderzette verhouding, die in het oude Burgerlijk Wetboek genoemd werd „huur van werklieden en dienstboden”. Of, om het in de woorden te zeggen, waarmede de Verbondsraad van het C.N.V. dit formuleerde:

„Een louter arbeidscontractuele verhouding geeft niet weer en kan niet weergeven de totale verhouding die tussen werknemers en onderneming bestaat. Zij doet te kort aan de plaats en de waardigheid van de werknemer. Daarom mag ook de werknemer in verdergaande zin delen in de opbrengst van de onderneming dan alleen door de arbeidscontractuele verhouding bepaald wordt. Dit ontwikkelt zich reeds in het bedrijfsleven in vormen van medezeggenschap, winstdelingsregelingen, gepremieerde spaarregelingen e.d. Het is een ontwikkeling in de richting van arbeidscontractuele verhouding naar verhouding van deelgenootschap, die niet gezien noch ervaren mag worden als een aantasting van de eigendom, doch als een zich binnen het instituut van de particuliere eigendom aftekenende erkenning van de weliswaar onderscheiden maar ieder voor zich waarde volle en onmisbare elementen in het deelgenootschap dat „o n d e r n e m i n g” heet. Ook de bezitsvorming door middel van vermogensaanwasdeling kan voor deze ontwikkeling een waardevolle bijdrage zijn”.

Het nationale nut

Wordt zo de vermogensaanwasdeling gebaseerd op de opvatting dat de werknemer als medewerker, deelgenoot in de onderneming ook deelgerechtigd is, naast deze individuele benadering van het vraagstuk van de werknemer uit, zijn er ook argumenten voor de vermogensaanwasdeling te putten uit een nationaal-economische benadering.

Wij kennen een maatschappij, die steunt op de ondernemingsgewijze produktie, waarbij de ondernemingen niet in staatsbezit maar in particulier bezit zijn. Die in principe vrije, ondernemingsgewijze produktie is waard in stand gehouden te worden. Maar haar voortbestaan wordt bedreigd door de groeiende vermogensongelijkheid. Te weinigen zijn direct belanghebbend bij de handhaving van deze maatschappelijke structuur; te velen vinden in hun voortdurende bezitloosheid al te gereede aanleiding deze maatschappij vijandig of op zijn minst onverschillig tegemoet te treden. De grondslagen van onze samenleving — en sociaal-economisch vormt het particulier bezit der produktiemiddelen één der grondslagen — worden alleen maar versterkt, indien zo veel mogelijk mensen rechtstreeks en persoonlijk bij het in stand houden van dat particulier bezit belang krijgen.

Vermogensaanwasdeling kan een middel zijn om

dat doel dichterbij te brengen. Daarbij worden de bestaande vermogens niet aangetast; alleen de toekomstige groei van die vermogens komt niet langer volledig de kapitaalverschaffers ten goede, maar vloeit voor een deel ook toe aan de werknemers. Wil men echter met dit systeem bereiken, dat de werknemer zijn kapitaalje op economisch verantwoorde wijze beheerst, dan zullen er althans voor de eerste tijd enkele voorwaarden vervuld moeten worden.

Hoe gaat het in zijn werk?

De bedoeling is derhalve, dat de werknemer mede-eigenaar wordt van de onderneming, door hem uit het in de onderneming achterblijvende winstdeel een kapitaals-aandeel te verschaffen. De eerste zorg is dan, dat het in de aanvang nog kleine kapitaalje niet in de consumptie verdwijnt, maar in stand gehouden wordt. Vandaar, dat het rapport voorstelt, het te gelde maken van dit aandeel voorlopig onmogelijk te maken, te blokkeren. De verwachting lijkt gerechtvaardigd, dat wanneer door de jaren heen de werknemers op deze wijze zich eigenaar mogen weten van een eigendomstitel van redelijke omvang, het in ieder onzer aanwezige „bezitsinstinct” hem er toe zal brengen het verworven aandeel liever in stand te houden en te vergroten, dan het te verteren. Zolang loonpolitiek en sociale voorzieningen een redelijke garantie bieden voor levensonderhoud ook in dagen van arbeidsongeschiktheid, zal de aandrang tot het in stand houden van zelfs een bescheiden vermogen het winnen van het verlangen tot het genieten van extra consumptieve mogelijkheden. Wij plegen het appeltje voor de dorst hoog te waarderen.

Een ander punt. Wanneer men mede-aandeelhouder wordt in het bedrijf, waar men werkt, dan zet men als werknemer, dus als economisch zwakker, wel alles op de kaart van die ene onderneming. Een dergelijke opzet past natuurlijk in de gedachte, dat men als medewerker en deelgenoot in dat bedrijf, met arbeid en bezit aan dat bedrijf verbonden is, maar er is, vooral met het oog op het grote aantal kleinere N.V.'s, ook wel iets te zeggen voor de gedachte, de vermogenstitels der werknemers uit verschillende bedrijven onder te brengen in één beleggingsmaatschappij, die dan aan de werknemers participatiebewijzen uitkeert. Dat is een gezonde vorm van risico-spreiding. Deze beleggingsmaatschappijen, die belast worden met het beheer van de aan de werknemers toekomende vermogensaanwas der bedrijven, hebben in het rapport de wat weidse naam „Sociale Beleggings Gemeenschap” gekregen.

Aandelenbezit schept rechten, beheersrechten. Ook de werknemers, die via de ingehouden winsten, tot mede-aandeelhouders geworden zijn van het bedrijf waar zij werken, hebben in beginsel net zo goed als alle andere aandeelhouders het recht ter algemene vergadering der N.V. mee te beslissen over het door directie en commissarissen gevoerde en te voeren beleid. Waarom niet? Zij weten ongetwijfeld meer van het bedrijf en deszelfs moeilijkheden dan iemand, die een paar centen overheeft en daarmee op advies van zijn bankier een aandeel koopt in een bepaalde onderneming.

Toch hebben de vakbewegingsmensen, die het rapport schreven — realisten als zij zijn — oog voor de bezwaren, die hier mogelijk kunnen rijzen.

Daarom verzetten zij zich niet a priori tegen de oppositie, dat bij uitvoering van hun plannen de werknemers na korter of langer tijd een zo overheersende positie gaan innemen in de algemene vergadering, dat zij aan directie en aandeelhouders hun wil kunnen opleggen. Over beperking van de beheersrechten, die aan het personeel zouden toevallen bij uitvoering der vermogensaanwasdeling, is bij de onderhandelingen stellig te spreken.

Dat ziet er allemaal niet zo mooi uit voor die werknemers. Zij krijgen als de plannen van hun eigen vakbeweging doorgaan, bezit, waarover zij althans voorlopig niet vrij kunnen beschikken en waaraan zij ook geen of slechts beperkte rechten van mee-beslissen kunnen ontlenen. Zou er één werknemer zijn, die dan nog warm loopt voor deze opzet?

Wij geloven van wel. Ondanks alle sombere verhalen valt het met de afstand tussen leiding en leden in de vakbeweging nog wel mee. Die afstand is daar bepaald kleiner dan in elke andere vergelijkbare massa-organisatie. Het behoeft de leiding van de vakbeweging geen onmogelijke inspanning te kosten de leden te winnen voor de gedachte van het deelgenoot en deelgerechtigd zijn in de onderneming, ook wanneer de vruchten daarvan voorshands beperkt blijven tot een tegoed op een beleggingsboekje.

En wat het recht van meespreken en meebeslissen betreft: de medezeggenschap is primair een recht, dat aan het werknemer en medewerker zijn verbonden is. Daarvoor behoeft de werknemer niet eerst tot aandeelhouder „gepromoveerd” te worden.

Want de arbeid, dat koninklijk, scheppend prerogatief van de naar Gods beeld geschapen mens, is scheppingsopdracht. En aan die arbeid ontspruit de vruchten van vrijheid en verantwoordelijkheid, de vrucht van het mee mogen spreken en van het mee mogen genieten van de opbrengst.

Eerherstel voor de arbeid, ook voor de arbeid in loondienst. Eerherstel — in medezeggenschap en medebezit. Wat is er voor de christelijk-sociale beweging nog veel te doen!

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN

Vraag verhuisfolder of emigratiefolders aan
BONGERS
internationaal verhuisbedrijf
RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN
Telefoon 2725 (b.g.g. 3100)
Opslag van inboedels Overzee-verpakking

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.
Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

P. MOOLENAAR & ZON
Sossenheim
BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL
Import — Export
Dahlia's — Vraagt prijs

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA
N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

Getron Handels- en Transportonderneming
VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876.
Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

N.V. W. J. Schuiling's Handelonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Tel. 02526-841 (7 lijnen),
afd. Verkoop 855 (3 lijnen).

NAAM- EN NUMMERPLATEN
in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.
ZUID. NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN
GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 5888*

OCEAN N.V. DIEREN
P A T E N T O C E A N K E E R K L E P
P A T E N T O C E A N A F S L U I T E R
W E T T . G E D .
P A T E N T O C E A N V A C U U M S T O P
P A T E N T O C E A N A E N S T A T
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel: 4646 (3 lijnen) Telex: 45277

Het initiatief van minister Bogaers

• *Vervolg van pag. 5*

de toekomstige eigenaar-bewoner een premie toe te kennen op voorwaarde dat hij tenminste 10 jaar in het huis blijft wonen.

Instemming

In het algemeen gesproken kunnen deze maatregelen onze instemming hebben. Dat is ook niet zo verwonderlijk voor degenen, die de afgelopen maanden gelet hebben op wat onze partij over de woningbouwproblemen heeft gezegd en geschreven. In juli van dit jaar bracht namelijk een commissie in opdracht van het Centraal Comité een rapport uit over „Woningnood en Volkshuisvesting”. Wie dit rapport nog eens doornut en met name op de conclusies let, wordt gefraspeerd door de gelijkenis, die de maatregelen van de minister en de conclusies van het rapport vertonen. Dat twee instanties langs geheel verschillende wegen tot dezelfde conclusies komen, lijkt een onderstreping van de juistheid van deze conclusies. Nergens is gebleken, dat de minister met instemming kennis genomen heeft van het rapport van de A.R.-commissie. Zou hij het rapport wel gelezen hebben, dan had hem dit wellicht tijd bij de voorstudie kunnen besparen. Maar dat alles neemt niet weg, dat wij het gelukkig achten dat de minister gekozen heeft voor een weg, die ook de A.R.P. voorstaat.

Ter vergelijking laten we hieronder de vier conclusies van ons rapport volgen:

A. De vervanging van de jaarlijkse subsidiebijdrage door een geleidelijk aflopende aanloopsubsidie zal met zich brengen, dat bij gesubsidieerde woningen de huurverhogingen automatisch worden ingebouwd en derhalve niet meer afhankelijk zullen zijn van algemene huurverhogingen.

B. Hiermee samenhangend mag worden verwacht, dat met name de huren van de tot 1958 gereed gekomen woningen op korte termijn zodanig kunnen worden opgetrokken, dat de jaarlijkse bijdrage vervalt, waarna kan worden overgegaan tot een langzame aanpassing van deze huren in samenhang met het woon-geot.

C. De onder A. bedoelde geleidelijk aflopende aanloopsubsidie van een eenvormig karakter zal tevens tengevolge kunnen hebben, dat het Rijk in veel sterkere mate dan tot dusver type en kwaliteit van de te bouwen gesubsidieerde woningen aan de gemeenten kan overlaten, uiteraard met inachtneming van door het Rijk te stellen algemene richtlijnen.

D. De Overheid zal op deze wijze slechts behoeven te werken met al-

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(44)

„Nee, nee”, zei Booth. Nog niet. Dan zou ik het zelf wel gedaan hebben.” De brief bevatte een nieuwtje voor „The National Intelligencer” en mocht niet eerder worden afgegeven dan morgen, maar dan vóór 12 uur. Matthews nam de brief aan en zei dat zijn vriend op hem kon vertrouwen.

„Waarom is die brief eigenlijk zo belangrijk?” vroeg Matthews.

Booth keek dwars over Pennsylvania Avenue naar een groep marcherende mannen. Ze zagen er haveloos en ellendig uit.

„Wat zijn dat voor lui?” vroeg hij.

Matthew keek eens.

„Het lijken wel officieren uit het leger van Lee.”

Booth steeg in het zadel met een wanhopig gezicht en reed langzaam weg.

„Verdraaid” zei hij, „ik heb geen land meer, Matthews!”

De marcherende mannen zagen er somber uit, en sommige van hen hielden hun hand tussen hun jas, terwijl ze zich langzaam voortsleepten. Er waren er ook bij die mank liepen.

John Matthews stak de brief in zijn zak.

Booth galoppeerde naar Fifteenth Street, keerde daar om en reed toen weer langzaam terug. Bij Willard's Hotel zag hij juist een ruitje vertrekken. Twee cavaleristen reden er achter aan. De toneelspeler wist dat alleen belangrijke personen werden geëscorteerd door cavaleristen en daarom gaf hij zijn paard de sporen om het ruitje, dat via de Avenue op weg was naar het Capitool, voorbij te rijden. Toen hij het passeerde keek hij naar binnen en zag twee dames. De ene was Julia Dent Grant. Een vriendin begeleidde haar naar het station. Op de bok zat de koetsier met naast zich luitenant-generaal Ulysses Simpson Grant.

Op enige afstand van de wagen hield de toneelspeler z'n paard in, keerde toen om en reed stapvoets terug naar het ruitje. Hij keek Grant scherp aan en bestudeerde de dames zó opvallend dat ze zich allebei later nog heel goed de vreemde ruiter met zijn wilde ogen konden herinneren. Hij knikte naar de cavaleristen en reed terug naar de hoek bij Willard's Hotel.

„Daar vroeg hij iemand: „Was dat Grant niet?”

De man knikte.

„Ik dacht dat hij vanavond met Lincoln naar Ford's zou gaan.”

De man haalde de schouders op.

„Ik heb gehoord dat op reis gaat naar Jersey.”

De enige spoorweg tussen Washington en Burlington,

New Jersey, was de Camden & Amboyllyn. Per dag vertrokken er vier treinen naar het noorden. De generaal had de langzaamste ervan gekozen.

Dienstregeling: vertrek Washington City 18.00, aankomst Baltimore 19.25, aankomst Philadelphia 00.00. Overstappen. Vertrek Philadelphia 06.00, aankomst Burlington 07.00.

Totale reisduur: dertien uur. Als de Grants die nacht in het Willard's Hotel waren gebleven hadden ze de snelrein kunnen nemen van 7.30 uur en in Burlington, New Jersey, kunnen zijn om 14.58 uur na een reis van zeven en een half uur en een nacht slapen.

Het ruitje van mrs. Surratt arriveerde bij de herberg van John Lloyd. Toen de weduwe uitstapte, zei Wiechman dat hij heen en weer wilde blijven rijden tot zij klaar was. Zij ging daarmee akkoord en nam het kleine pakje met zich mee. In de herberg trof ze mrs. Offut. Ze vroeg haar waar John Lloyd was en kreeg te horen dat deze zich in Marlboro bevond voor een rechtszaak. Ze vroeg naar Nothey en kreeg ten antwoord dat niemand wist waar hij was, maar dat hij aan al zijn burenen had verteld dat hij had geprobeerd om zijn schuld aan de weduwe af te lossen, maar dat zij met geen enkele regeling genoegen wilde nemen. Dit bevestigde wat zij uit de brief van Calvert had vernomen en het maakte haar wild van woede, want in haar pension had zij geleefd van de ene dag in de andere, en in Maryland had Calvert twee processen tegen haar gewonnen omdat zij niet in staat was hem te betalen wat zij hem schuldig was.

Wiechman kwam binnen en mrs. Surratt vroeg hem een brief voor haar te willen schrijven, die onmiddellijk werd gepost:

Surrattsville, Maryland, 14 april 1865.

Mr. John Nothey,
Sir,

Ik heb vandaag een brief ontvangen van mr. Calvert, waarin deze mij mededeelt dat u of uw vrienden hem hebben verteld dat ik niet bereid zou zijn tot een regeling van uw betaling voor het stuk land. U weet dat ik daartoe wel bereid ben en dat ik er zelfs al twee jaar op wacht, en als u nu niet binnen tien dagen komt zal ik de zaak regelen met mr. Calvert en zal ik u laten dagvaarden. Mr. Calvert zal u een kwitantie geven voor ontvangen betaling.

M. E. Surratt, executeur van J. H. Surratt.

(wordt vervolgd)

gemene objectieve steunnormen, waarbij het aan de gemeenten kan worden overgelaten om in verband met de plaatselijke omstandigheden subjectief bij te sturen.

De daartoe aan deze gemeenten uit 's Rijks kas te verstrekken bedragen, zullen door het Rijk gemakkelijk ter beschikking kunnen worden gesteld in verband met de besparing, die met name de op korte termijn tot stand te brengen huurverhoging van het oude woningbezit zal opleveren.

Onze commissie voegde aan zijn slotbeschouwing nog een vijfde punt toe,

dat minister Bogaers nog niet opgenomen heeft in zijn plannen.

Dit punt luidt:

Een vrijere ontwikkeling in de ongesubsidieerde sector zal het euvel van ongebruikte bouwcapaciteit kunnen tegengaan.

Nu de minister op de goede weg is hebben we het vertrouwen, dat hij in de nabije toekomst ook nog met een maatregel zal komen in de geest van de vijfde conclusie van onze commissie. Wellicht wacht de minister daartoe eerst nog het rapport af, dat het Bureau voor de Statistiek thans aan het opmaken is over de behoeften,

die er in Nederland reël bestaan aan de verschillende typen woningen.

Daarbij gaat het ook om de vraag hoeveel vrije sector-woningen en hoeveel gesubsidieerde woningen dienen er bij voorkeur jaarlijks gebouwd te worden. In welke verhouding dienen deze aantallen te staan. Op grond van de gebleken inzichten van de minister en op basis van de grondigheid, waarmee het C.B.S. rapporten pleegt samen te stellen, hebben we goede hoop, dat de minister het in de toekomst ook op dit punt eens zal blijken te zijn met de commissie Woningnood en Volkshuisvesting van de A.R.P.

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

H. D. C. SCHOT's

scheepvaart- en controlebedrijf

Jericholaan 6a, Rotterdam-16
telefoon 010-138234/113923
beurstelefoon 010-131521/128409
telex 21652

W. Visser & Zn. N.V.

Scheepswerf - motorenherstelplaats

Ankerpark 2 - Telefoon 02230 - 2887

DEN HELDER

NIEUWBOUW EN REPARATIE

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

Scheepswerf A.v.d. Werff

Onderhoud en reparatie
van schepen

DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 41 - TELEFOON 05208 - 259 - 546

Zwartsluis

Directieboten-Sleepvletten-Dekschuiten

N.V. Scheepbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28886

N.V.

Gereedschapfabriek

Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

Fa. G. Amels & Zn

SCHEEPSWERF en MACHINEFABRIEK

„WELGELEGEN” MAKKUM

• Daverend applaus

Provinciale Uniedag...

Dat was vroeger voor de vrienden van het Christelijk onderwijs vaak een grote dag. De hele dag waren zij present. Het was een echte toogdag, belegd door de Unie „Een School met den Bijbel”. Bekende sprekers, mannen van gezag, bespraken de belangen van het Christelijk onderwijs. Het waren géén lichte spijsen, die aan de hoorders werden voorgezet. Vaak duurde het referaat een uur en was het weldoerwrocht.

Zo sprak prof. dr. Herman Bavinck op de provinciale Uniedag in november 1914 te Leeuwarden. Wij beschikken over de tekst van zijn rede. Zij bevat een brede schildering van de schoolstrijd met als centrale gedachte de vraag, wat de overheid van haar scholen in principieel opzicht wilde maken en heeft gemaakt.

Maar aan het slot komt het praktische gedeelte.

Eerst een schildering van het gevaar, dat de school met de Bijbel gaat verzelfstandigen. Zij krijgt méér subsidie dan voorheen. De lasten, de offers worden minder zwaar. En dit brengt het gevaar mee, dat de school een eigen, zelfstandig leven gaat leiden, los van de ouders, de schoolvereniging, het bestuur. De school reilt en zeilt als het ware vanzelf, met een zeker automatisme, en voor het bestuur en de vereniging zijn er alleen een aantal administratieve en routine-handelingen. Dan vervreemdt het volk ook van de school met de Bijbel.

Dan komt een tweede punt. De Christelijke school moet „bij blijven”. Zij moet weten, wat er in de wereld van de wijsbegeerte, de psychologie, de pedagogiek naar voren en naar boven komt. De onderwijzers moeten in deze dingen studeren; de besturen en de ouders moeten meelevens. Het is dwaas, te doen, alsof wij gearriveerd zijn waar we wezen moeten met onze inzichten op het terrein van de Christelijke opvoeding. We moeten nog veel leren.

En dan komt Bavinck aan zijn slot. Een laatste ernstig woord.

Dan gaat hij spreken over het gebed voor de Christelijke school. Het is een goede zaak, waarmee we voor het aanzicht van de Here mogen treden. Het is Zijn zaak, die Hij ons te behartigen geeft. En als we voor Zijn eigen zaak worstelen voor de troon der genade, dan zal dat gebed niet onverhoord blijven.

Na deze slotwoorden, zo lezen wij, volgde een daverend applaus. Wij zouden de vraag stellen, of op zulke slotwoorden zo'n daverend applaus wel passend was.

Misschien geldt hier: andere tijden, andere zeden.

Er zijn tijden geweest, dat een mooie preek een applaus als dank kreeg.

En onlangs was een dame naar een concert geweest; na de pauze een vioolconcert, klassiek van aard, soms als een fluisterend gebed, diep ontroerend, en het orkest was er ook helemaal in. Toen het uit was, zou je nog enkele minuten heel stil willen blijven zitten. Maar allen stonden op, en het werd een geweldig applaus, waarbij de solist en de dirigent dan weer weglieden en dan weer van achter de coulissen te voorschijn kwamen, handje aan handje, weer naar de rand van het podium kwamen om te buigen, en weer vertrokken, om nog weer terug te keren etcetera.

Zó heeft die dame verteld over dat slot, dat haar niet zo passend scheen. Net als dat handgeklap na de rede van Bavinck.

In 1884 werd de Afscheiding van 1834 in Kampen herdacht. De weduwe van ds. Hendrik de Cock heeft er toen over geklaagd, dat de wereld ook bij die herdenking was binnengeslopen. Na sommige toespraken was in de handen geklapt en zelfs met de voeten gestampt.

SOMS schijnt het alsof er problemen gekweekt worden inplaats van opgelost, waarbij een eenvoudig mens, zoals u en ik, denken dat er inderdaad voor iedere oplossing wel een moeilijkheid te vinden is.

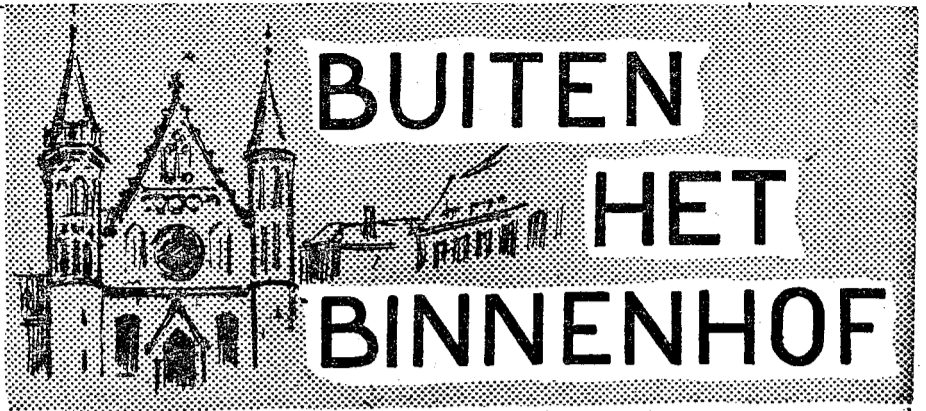
Lange tijd heb ik mij beziggehouden met het vraagstuk van de vakantiespreiding. Het heeft niet mogen baten. Gelaten, onderworpen aan schoolwetten, opgenomen in de gewoonte en knielende voor het beeld der vaders, ben ik trouw met mijn schoolgaande kinderen in augustus met vakantie gegaan. In de maand waarin alle vaders en moeders met leergierige kinderen uitrustten van hun inspanningen. Met ons allen hebben we de stranden bevolkt, de heiden bezet, de weiden bezaaid met onze vreugde, de Pyramide van Austerlitz beklommen, ons door geheime fontein laten bedriegen. Wij zijn naar Harderwijk gevaren en naar Zaandam, waar wij met honderden anderen het huisje van Czaar Peter bewonderd hebben; wij hebben gedwaald door Madurodam, zijn naar alle dierentuinen van ons vaderland geweest en naar alle vreugdetuinen, zoals de Efteling en het lustoord van Olle B. Bommel en Tom Poes. Wij zijn eilanden omgelopen en hebben zomerse regens verduurd in duin en del. En dat allemaal omdat het zo hoorde, want augustus, die verhevene onder de maanden, was nu eenmaal de vakantiemaand. Eerbiedig keken wij op naar kinderloze vrienden en vriendinnen. Niet vanwege hun kinderloosheid, maar omdat zij in onze ogen luxueuze vakantiegevers waren, omdat zij de koffers in het onstuimige voorjaar of in de op bezinning ingestelde herfst pakten.

En wij ons maar bezighouden met het vraagstuk van de vakantiespreiding en wij maar gelaten in regenbuien en augustussonneren lopen of fietsen of voor de trekker of boldervagen zeulen.

En nu, nu wij zelf luxueuze vakantiegevers zijn, nu de zoons niet meer met vader en moeder uitgaan, nu zij zo zelfstandig zijn, dat de een in Frankrijk zit, als wij het voorjaar door de ramen van ons kantoor zien naderen en de ander 's konings rok draagt als wij het sportcolbert voor de vakantie inspecteren, nu wij tegen elkander (dat is mevrouw Groenkoper, tegen haar man) zeggen: wij storen ons niet meer aan die augustusmaand, wij behoeven ons niet meer aan die maand te storen, nu streeft zijne excellentie mr. J. H. Grosheide naar spreiding van vakanties...

De eindexamens vmo zullen dit schooljaar voor 7 juli en het volgend schooljaar voor 1 juli eindigen. Dit om de maand augustus van de vakantiedrukke te ontlasten. In overweging wordt genomen het begin van het schooljaar van september naar augustus met een dag of tien te vervroegen, terwijl de heer Grosheide overweegt eind examens in december te doen houden.

Alstublieft! Daarvoor hebben wij vijftientig jaren

van ons leven gevochten. De beste jaren van onze vakantie. Natte jaren, op een enkele uitzondering na. Stormachtige jaren aan Neêrlands kusten, smalle kusten, mogen wij wel zeggen. Toen wij op de blanke top der duinen stonden, die schittert in de zonnegloed, terwijl wij de Noordzee, vriendelijk bruisend, die genoemde smalle kust zagen groeten.

Vrienden — en wij zeggen het met eerbied — de grote stille Grosheide is voor ons te laat gekomen. Misschien dat zijne excellentie nog iets voor andere kinderen kan zijn. Wij hebben echter nog geen kleinkinderen spelend aan onze voet. Neen. Aan eindexamens in december, met koek of gard, hebben wij niets. En het interesseert ons niet meer hoe het begin van een schooljaar met dagen vervroegd kan worden. Het laat ons koud, zo koud als die onder dwang geaccepteerde augustusmaanden waren (behalve die augustusmaand van 1928, die was zonnig!).

Er is maar één uitweg voor ons. Stug vakantie blijven nemen in augustus. Er zal dan geen schoolkind in de dreven en in de duinen dartelen. Het zal zuchten achter zijn boeken en schriften. Maar ons schone vooruitzicht om in het voor- of najaar met vakantie te gaan ligt in scherven, want dan wordt de schooljeugd losgelaten over de dierentuinen en de „kempings”, om dat woord maar eens op z'n Hollands te schrijven. Zijn wij daarover niet verheugd? Natuurlijk. Wij gunnen ieder zijn vreugde. Als er maar niet iemand opstaat, die op principiële gronden de augustusmaand als vakantiemaand verkiest. Want dan nemen wij onze laatste snipperdag op de 29ste februari.

Wij zien met spanning de eindexamens in december tegemoet. Het is in ieder geval waar dat het dan niet zo warm is!

William Grosheide

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

Verolme United Shipyards

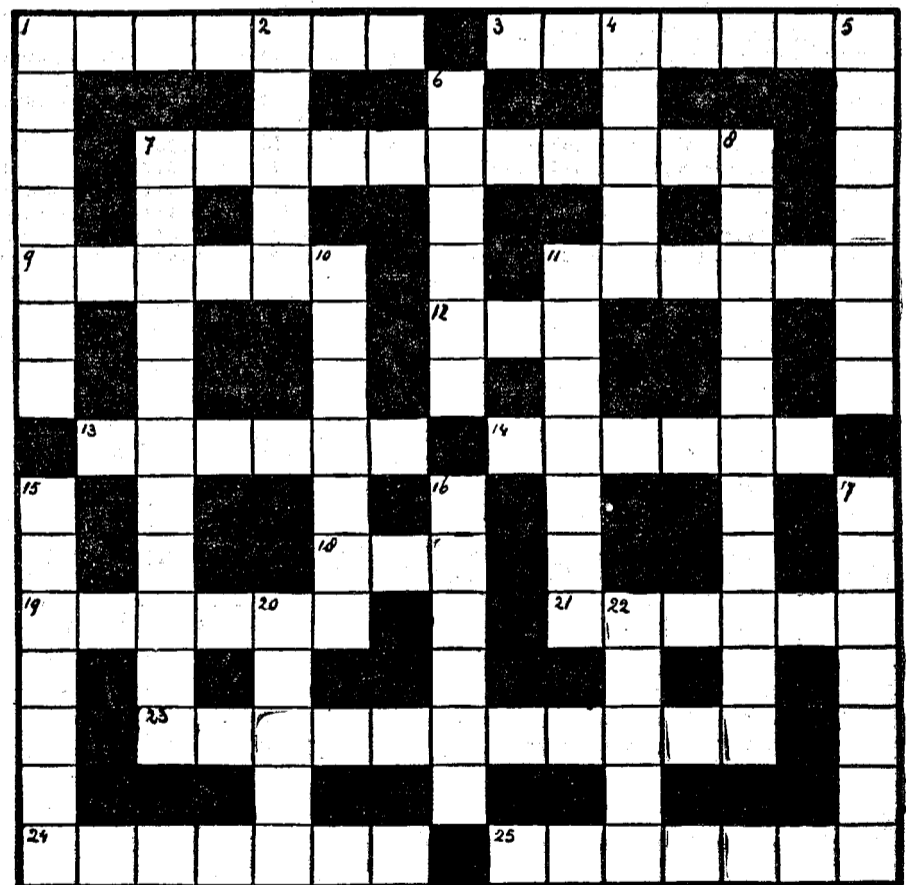
Rotterdam - Holland

Telefoon 16 25 00

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. In dit kinderhoekje wordt veel aan vorming gedaan, 3. straks dienen zij hun geraas weer te staken, 7. hier dat als schaaldier wordt opgediend, 9. dit moet een mooi (plat-) viswater zijn geweest! 11. in dit nageslacht zit de bloem (der natie?), 12. dronken gedood, 13. zelf-bedenker, 14. „lastige” stad, 18. dit gewicht staat op de gulden, 19. soort menselijke brijbaal, 21. ook de keurigen vervallen soms in boeten, 23. waardeloze figuur, 24. schitterend! 25. zo'n sluis is vroeg noch dichtbij.

Vertikaal: 1. bijzonder soort luchtballoon, 2. worden zij voor 't (zeil-)lapje gehouden, dan worden de advocaten leeglopers, 4. dit dier verschijnt na 't feest, 5. in 't oosten van Nederland lusten ze de menigten wel! 6. de bejaarden vindt u in de sloot, 7. de eerste winst, 8. een socialistisch onderwijzer schijnt op de naleving van de bouwverordening toe te kijken, 10. plaats voor nog niet afgelegde, nog hangende zaken, 11. zo zijn de eierproducenten gestemd, 15. dat is een

stuk grond! ..., 16. ... en dat schijnt meer water te zijn, 17. doe die letter weg! 't is immers een deugniet, 20. tot hier werden de geallieerde Kanaänieten door grote hagelstenen gedood, 22. zoek dat in de ontsteking!

Oplossing puzzel 14 november

Horizontaal:

1. voorn, 5. luier, 9. shell, 14 ergo, 15. hot, 16. lip, 18. Elia, 19. r.d., 20. lier, 23. beer, 25. eb, 26. verlei, 28. sop, 30. Clauda, 32. oe, 33. menorah, 36. ui, 37. gene, 39. xeres, 40. stee, 42. sap, 43. cape, 45. isme, 47. ros, 49. as, 50. bode, 52. Eire, 54. S.A., 55. bon, 56. droom, 57. vla, 58. eb, 60. kooi, 63. buik, 64. be, 65. rok, 67. Otto, 69. slee, 70. bel, 71. kron, 73. Irene, 75. spek, 78. ar, 79. vee-

dief, 81. at, 83. gebaar, 86. nep, 87. regent, 90. em., 91. kier, 93. Nero, 94 e.a., 95. node, 97. kas, 99. rot, 100. doen, 102. teelt, 103. later, 104. heerd.

Verticaal:

Volgt uit Hor. behalve: 1. verve, 19. Laban, 22. boor, 42. sater, 48. sabel, 51. zon, 74. Eden, 77. agent, 82. stand.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 9 - Tel. 01803-413

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Wegwijs in de A.R. Partij

A C H T E R P A G I N A

DEZE Achter Pagina is week in week uit bedoeld om u wegwijs te maken in en voortdurend op de hoogte te houden van het organisatorische reilen en zeilen van de A.R.P. in haar diverse verschijningsvormen.

Wat doet de partij en wat moet zij doen.

Wat wil zeggen: wat doen u en ik en wat moeten u en ik doen.

Daarmede houden wij elkaar wekelijks en soms misschien nog wel vaker bezig.

Hier wordt wekelijks naar voren gebracht wat gedaan is, gedaan wordt en nog gedaan moet worden.

Dat is van belang; dan weten wij van elkaar hoe de zaak er voor staat. Wij vormen als leden samen de partij. Wat zij doet is ons werk. Haar activiteit bestaat uit onze prestaties. Gebeurt er niets of onvoldoende, dan is dat onze eigen nalatigheid.

Ons werk bestaat voor een groot deel uit op zichzelf kleine dingen: een lid winnen, een abonnee werven, een vergadering bijwonen en onze mening zeggen, met iemand praten en een goed woord spreken over de christelijke politiek.

Boekje

Over deze dingen gaat het hier ook deze week weer. Maar eerst nog iets over de titel van dit verhaal. Die titel is niet origineel, maar is toch met opzet gekozen.

„Wegwijs in de A.R. Partij” is de titel van het vorige week van de pers gerolde boekje van mr. W. R. van der Sluis, de secretaris van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, of kortweg: van de A.R. Partij.

„Dit boekje is geen geschiedbeschrijving van de A.R. Partij”. „Dit boekje is géén propaganda-geschrift”. „Dit boekje wil enige informatie geven over de Anti-Revolutionaire Partij.”

Aldus enkele zinnen uit het woord vooraf bij dit veertig pagina's tellende geschrift. Wie op een prettige wijze geïnformeerd wil worden over wat de partij is en doet, kan niet beter doen dan zich deze fraai uitgevoerde handwijzer aanschaffen voor de billijke prijs van f 1,—.

Deze week is een exemplaar van dit handboekje toegezonden aan alle secretarissen van de kiesverenigingen en tevens aan de leatuurabonnees.

Aan nieuw gewonnen leden, die vol-

LEKTUURPAKKETTEN

WIJ herinnerden er vorige week reeds aan, dat wij gedurende enige weken per jaar een aantal eerder verschenen brochures en rapporten vanwege de partij tegen gereduceerde prijs ter beschikking stellen in de vorm van lektuurpakketten.

Dat is ook dit jaar weer het geval. Tot het einde van dit jaar kunt u één van beide of beide hieronder vermelde lektuurpakketten op het partijbureau bestellen — voor u zelf of voor een ander, die u daar mogelijk een plezier mee kunt doen.

Pakket A bevat allemaal rapporten, terwijl pakket B van meer gevarieerde samenstelling is.

Pakket A Prijs f 3,—

1. „Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden”.

Een rapport van het College van Advies van de A.R. Partij. Verschenen in september 1959. Sindsdien verscheen de derde druk. De titel spreekt voor zich zelf (40 pag.).

2. „Toekomst voor het midden- en kleinbedrijf”.

De titel is duidelijk. Een rapport van het College van Advies. Verschenen in 1962 (84 pag.).

3. „De ongelijkmatige bevolkingsverspreiding in Nederland als politiek probleem”.

Eveneens een rapport van het College van Advies met een voor zichzelf sprekkende titel. Verschenen in 1963. (88 pag. met enig illustratiemateriaal).

4. „Televisie en Reclame”.

Een nota van de Doctor Abraham Kuypertstichting, welke in 1963 over deze actuele problematiek het licht zag (32 pag.).

5. „Woningbouw voor nu en morgen”.

Een rapport van de Commissie Woningnood en Volkshuisvesting, ingesteld door het Centraal Comité van A.R. Kiesvereniging. Verschenen in de zomer van 1964. (20 pag.).

Pakket B Prijs f 2,5,—

1. „Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie”, door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr. De titel spreekt voor zichzelf. De tekst van deze brochure

Indien u een of beide pakketten wilt bestellen, kunt u dit per giro doen. Giro 89673 ten name van de A.R. Partij-Stichting, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Het is noodzakelijk op het „bij”-strookje te vermelden „Pakket A” en/of „Pakket B”. Bestellingen worden per omgaande uitgevoerd.

gens de door de secretarissen der kiesverenigingen te verzenden aanmeldingskaart f 10,— of meer contributie per jaar betalen, zal „Wegwijs in de A.R. Partij” worden toegezonden.

Overigens kan men het boekje in de gewenste hoeveelheden bestellen. Bij bestelling van grotere aantallen is enige reductie mogelijk.

Weer-zien

NA het voorafgaande zitten wij al gelijk bij de ledenwerfactie, het hoofdpunt van de activiteiten van de gehele partij in dit seizoen.

De actie wordt mede met behulp van de inmiddels welbekende folder „WEER/ZIEN” gevoerd.

Van die folder hebben de kiesverenigingen inmiddels tezamen 25.000 exemplaren besteld. Er is wat dat betreft dus een goed begin gemaakt. Maar nog lang niet van alle kiesverenigingen hebben de secretarissen bestellingen op deze folder (à f 0,02 per stuk) gedaan bij het partijbureau.

Dat kan verschillende redenen hebben. Bijvoorbeeld: men voert de ledenwerfactie ter plaatse zonder die folder. Dat is natuurlijk mogelijk, hoewel wij in het algemeen toch sterk willen aanraden te zorgen ter plaatse een aantal van die folders bij de hand te hebben. Ook kan het in bepaalde plaatsen beter uitkomen om bijvoorbeeld pas in januari met de actie van start te gaan. Als regel moet men echter toch niet zolang wachten.

En in ieder geval zal men het er in géén plaats bij mogen laten, temeer niet omdat er nog velen zijn, die — desgevraagd! — best lid willen worden.

werd eerder gepubliceerd in het septembernummer 1958 van A.R. Staatskunde (36 pag.).

2. „De A.R. en de cultuur - de A.R. en de sport”.

Referaten, met discussies, van de heren G. H. Hoek, ds. A. J. Kret, en prof. mr. I. A. Diepenhorst, gehouden op de studieconferentie van de A.R.J.O.S. in oktober 1960 te Driebergen. (56 pag.).

3. „De samenwerking tussen Rooms-Katholieken en Protestanten in Nederlands en Europees verband”.

Referaten van dr. W. P. Berghuis en ds. A. J. Kret, gehouden op de conferentie van A.R.J.O.S. te Utrecht in november 1960, eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde van januari 1961, (23 pag.).

4. „Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de A.R. Partij”.

Vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht.

5. „Rondom het nieuwe program”.

Redevoeringen, gehouden op de Buitengewone Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht. (48 pag.).

6. „Strijdvaardig”.

Redevoeringen, gehouden op de Deputatenvergadering van 23 maart 1963 te Utrecht, door dr. W. P. Berghuis en mr. A. B. Roosjen, (32 pag.).

7. „Met trouw en vertrouwen”.

Redevoeringen, gehouden op het Partij Convent van 23 mei 1964 te Utrecht, door dr. W. P. Berghuis en J. Smallegenbroek. (37 pag.).

Tegen de duizend

HET gaat er nu echt om, om ieder persoonlijk een steentje bij te dragen, want vele kleine aantallen nieuwe leden vormen een groot totaal. Juist nu moeten wij een „partij in actie” zijn.

Wat is een partij in actie? Dat is een partij, waarin de besturen actief zijn, maar waarin óók de leden medewerken. Dan is het pas goed.

En wat ledenwerven betreft kan ieder die reeds lid is meewerken. U hebt allen wel vrienden, kennissen of familieleden, waaronder „nog-niet-leden” of anders gezegd „toekomstige leden” „schuilen”. Bezoek hen eens, schrijf ze eens een brief, bel ze eens even op.

En geeft u uw nieuw gewonnen lid (leden) op aan de secretaris of een der andere bestuursleden van uw kiesvereniging. Wij moeten bij deze ledenwerfactie weer op elkaar kunnen rekenen. Samen als leden werven wij leden.

Onze ledenwerfactie in 1957/58 en 1961/62 zijn zeer geslaagd. Beide keren ongeveer 10.000 nieuwe leden. Het succes van de actie die thans aan de gang is? **Het loopt nu reeds tegen de duizend nieuwe leden.**

Denkt u in het bijzonder ook aan de jongere kiezers. Zij gar straks op 21-jarige leeftijd naar de stembus. Bevordert u persoonlijk dat zij niet eerst op 40-jarige leeftijd het lidmaatschap van de partij gaan beleven!

Gespreksgroepen

DE gespreksgroepenactiviteit is een jonge aanplant in de partijtuin. In het seizoen 1962/63 vormden zich een veertigtal van deze groepen rond het eerste onderwerp „De sociale verzekeringswetgeving”. Dat was een bescheiden begin, waarmee echter kennelijk een goede grondslag werd gelegd, want

in het seizoen 1963/64 bespraken ruim tweehonderd gespreksgroepen het tweede onderwerp: „De christelijke organisaties in deze tijd”. In dit seizoen komt nu het derde gespreksgroepen-onderwerp betreffende „De Europese samenwerking” ter sprake.

De kiesverenigingen ontvingen daar dezer dagen bericht over. De tekst van het materiaal, dat als basis van de besprekingen kan dienen wordt ditmaal opgenomen in een extra-editie van „A.R.Post” (van vier pagina's), waarvan alle leden een exemplaar zullen ontvangen.

Tot dusverre werd het materiaal voor de gespreksgroepen alleen toegezonden aan de kiesverenigingen, welke een of meer gespreksgroepen vormden en dit materiaal kwam op die wijze toch slechts onder de aandacht van een zeer beperkt aantal leden, althans gelet op het totaal van rond honderdduizend leden. Nu zullen dus allen, ook zij die niet aan een gespreksgroep zullen deelnemen, zich van het voorhanden zijnde materiaal althans op de hoogte kunnen stellen.

De bedoelde extra-editie van „A.R. Post” wordt op 7 december verzonden en zal dus een of twee dagen later alle leden bereiken. Bewaart u deze uitgave, want of u al dan niet deelneemt aan een gespreksgroep, u zult er zo nu en dan wel profijt van kunnen hebben.

De bedoeling is, dat de kiesverenigingen zo snel mogelijk een of meer gespreksgroepen in hun gebied vormen. De vragen en de antwoordlijst voor de gespreksgroepen worden omstreeks 10 december afzonderlijk aan de secretariaten van de kiesverenigingen toegezonden. Extra exemplaren van de extra editie van „A.R.Post” kunnen op het partijbureau bijbesteld worden.

Het zou mooi zijn wanneer in het begin van het nieuwe jaar het gespreksgroepswerk volledig op gang is gekomen.

Zojuist verschenen:

Ongeloof en Revolutie

Een reeks historische voorlezingen, door Mr. G. Groen van Prinsterer.

Een tweede druk van de nieuwe uitgave, bewerkt door Prof. Dr. H. Smitskamp. Omvang 336 bladzijden. In fraaie linnen stempelband, formaat 14 x 22 cm. Prijs f 15,—.

Deze bundel „historische voorlezingen”, door Groen in de winter van 1845-1846 voor enkele belangstellende vrienden in zijn boekenkamer gehouden, is van ontzaglijke betekenis geworden voor de ontwikkeling van het staatkundig denken van de Evangeliebelijders in ons land en heeft tot op de huidige dag zijn actualiteit ten volle behouden. Elke nieuwe tijd vraagt om bezinning op de wereldbeschouwelijke en politieke denkbeelden welke Groen met zoveel meesterschap in dit boek naar voren heeft gebracht.

Juist daarom is het van zo groot belang dat Prof. Smitskamp, hoogleraar aan de Vrije Universiteit, het boek opnieuw bewerkt en aldus voor een zo ruim mogelijke kring toegankelijk gemaakt heeft. De veelvuldige citaten in vreemde talen zijn in goed Nederlands overgezet, spelling en interpunctie werden in overeenstemming gebracht met de tegenwoordige praktijk, terwijl de bewerkte bovendien veel inlichtingen geeft, die van belang zijn voor het verstaan van Groen's toesprekingen op gebeurtenissen en personen.

Men ontvangt hier dus een **volledige** herdruk van het oorspronkelijke werk, maar in gewijzigde vorm. De eerste druk van deze nieuwe uitgave is door de pers enthousiast ontvangen en was weldra uitverkocht. Wel een bewijs dat dit standaardwerk van blijvende betekenis wordt geacht en ook onder de jongere generaties steeds weer nieuwe lezers vindt.

Van de persbeoordelingen kunnen wij hier slechts enkele noemen:

„Overbodig te zeggen, dat we Groen's oeuvre zeer hartelijk aanbevelen, niet het minst in deze vorm.”
De Reformatie

„Groen's magistrale werk is nu weer onder het bereik van een grote lezerskring gekomen. Een ieder zij aanbevelen zich bij deze kring aan te sluiten!”
De Rotterdamer

„In 1940 grepen we naar lectuur en vonden bij Groen de aansluiting, actueel als was het de vorige dag geschreven.... Groen werd voor tallozen de geestelijke vader van het christelijk verzet tegen de Duitse overvloediger. Men kan het dus verstaan met hoeveel vreugde wij dit werk aankondigen. Groen's boek moge weer gelezen worden door velen en door allen. Niet éénmaal, maar bij herhaling.”
Nieuwe Provinciale Groninger Courant

**UITGAVE T. WEVER
FRANEKER**

Verkrijgbaar in de boekhandel

Aan Uitgeverij T. Wever, Postbus 13, Franeker
Boekhandel:

BESTELBON

Zend mij ten spoedigste:

ex. Gr. van Prinsterer: Ongeloof en Revolutie. Prijs geb. f 15,— per ex.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

N.G.

De rode ramplacant

HET staat in Het Vrije Volk, (Openhartig), in het nummer van 28 november 1964. Het is frontpagina-nieuws, onmiddellijk volgend op Goud voor Jan, dat is voor hem, Jan Cremer, waarmee de pagina uiteraard „opent”.

Het staat in Het Vrije Volk met een kop over drie kolom: „Socialisten schuwen vernieuwing”. En dan een nóg veel grotere kop, in twee forse regels over drie kolom: **S.P.D. houdt vast aan C.D.U.-dogma.**

Het is het verslag van de correspondent van Het Vrije Volk in West-Duitsland, een verslag, dat ons vertelt, hoe de rode zusterpartij in West-Duitsland „om” is.

DE socialisten zijn al jaren in Bonn in de oppositie, eerst tegen het bewind van Adenauer, toen van Erhard. Hun oppositie was scherp en hard. En de C.D.U. sloeg hard terug.

Daar in Bonn was nog wat te merken van de kracht der „rooie rakkers”. Zij wilden anders dan de „burgerlijke partijen”. De rode wijn was nog onversneden.

Anders dan de meerderheid, anders dan het bewind in Bonn. Over de hele linie. De hele buitenlandse politiek van Adenauer werd aangevallen. Zijn medewerken aan de N.A.T.O. en aan de E.E.G., zijn „Europese” instelling, zijn forse optreden tegen de Oostduitse Volksrepubliek, waar geen wettige, democratische regering aan het bewind is, maar een stelletje zetbazen van de Rus.

Voor de Hallstein-doctrine moest het ontgelden bij de socialisten. Dwing elk land tot een keus, zo was de leer van Hallstein. Iedere staat kan met ons diplomatieke betrekkingen onderhouden, mits niet tegelijk met de D.D.R. Wie een gezant in Oost-Duitsland wil hebben, zal in Bonn niet worden ontvangen. Er is immers maar één Regering, die in vrijheid voor en over Duitsland en zijn toekomst kan spreken, en die Regering zetelt in Bonn. West-Duitsland heeft alleen een uitzondering gemaakt voor Rusland, want niemand kan het aan Moskou kwalijk nemen, dat het betrekkingen onderhoudt met zijn zetbazen.

BIJ KAPTINO

keuze uit meer dan 2000

SCHRIJFMACHINES

ook TEL- en REKENMACHINES.
BRANDKASTEN grote sortering.

De Clerqstraat 77 - Tel. 123711 - Amsterdam

Fa. P. DE VOGEL & ZONEN

Rodenrijseweg 67 - Berkel (Z.H.)
Telefoon 01891 - 2353/2312

Leveranciers van

Esso stookoliën voor de industrie
Tank-auto-transporten
door geheel Nederland.

Gebouw

Op Gouden Wieken Scheveningen

Voor uw CONFERENTIES en VERGADERINGEN hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Dinercapaciteit 400 personen; 150 bedden.
Scheveningsweg 37, Scheveningen,
telefoon (070) 54.34.88 - 55.52.00

WILLY BRANDT

...de S.P.D. is uw vriend
en metgezel...

Dat is de Hallstein-doctrine, die onverbiddelijk werd volgehouden, ondanks het gestadige verzet van de socialisten.

NU maken de socialisten zich klaar voor de grote verkiezingsstrijd. Zij hopen op succes.

En zij lichten het Duitse volk in wat hun plannen zijn. De West-Berlijnse burgemeester, Willy Brandt, heeft de leiding. En hij heeft het — zij het met enige omhaal van woorden — gezegd: als wij aan het bewind komen, gaat de Hallstein-doctrine niet overboord. De koers blijft dezelfde.

Het regime-Erhard is voor de Multilaterale kernvloot. De socialisten zullen dat beleid voortzetten.

Het regime van de C.D.U. wil slechts Duitslands grenzen van 1937 erkennen en dus niet berusten in het verlies van b.v. Oost-Pruizen en Silezië.

De S.P.D. sluit zich daarbij aan. De C.D.U. steunt de economische politiek van Erhard, een economisch bestel dat eerder liberaal is dan socialistisch. De socialisten willen ook dat beleid voortzetten. Zij willen de macht overnemen, om de zaak op dezelfde voet te kunnen voortzetten. Lieb Vaterland mach ruhig sein. Als Willy Brandt van Berlijn naar Bonn komt, verandert er niets. Dan wordt het bewind van Erhard door Brandt voortgezet, in het welvarende land van de Vollschlanken.

Het staat allemaal in Het Vrije Volk. „Een Westduitse waarnemer schreef gisteren, dat dit vijfdaagse S.P.D.-

congres niet zoals vroeger een bijeenkomst was van idealistische, wat dweperige wereldverbeteraars, maar van bezadigde, tactisch manoeuvrende heren, die geen nieuwe wereld

door H. Algra

willen opbouwen, maar hun gerieflijke woning alleen maar een nieuw behangetje willen geven.”

Deze aanhaling stond in Het Vrije Volk, met de toevoeging, dat hier een kern van waarheid in schuilt.

EN waaróm wil de S.P.D. de koers van de C.D.U. voortzetten? Om stemmen te winnen.

Ook dat staat in Het Vrije Volk.

„De S.P.D. hoopt op deze manier de gevoelens te sparen van de talrijke groepen in West-Duitsland, die tot dusverre vaste steunpunten van de C.D.U. zijn geweest, zoals de vluchtelingenorganisatie, de zogenaamde „Landmannschaften”, de industriëlen, de boeren en de militairen”.

Dat is het dus.

Boeren, uw belangen zijn even veilig bij Brandt als bij Erhard. Officiëren, de S.P.D. is uw vriend en metgezel. Fabrikanten, vrees geen rode rakkers, Willy Brandt heeft het afgekeken van Erhard.

Dat is de propaganda van de S.P.D., eenmaal de partij van Schumacher en Ollenhauer.

In wezen is dit de grootste overwinning, die de C.D.U. ooit heeft behaald.

Om aan het bewind te kunnen komen, om de kiezersgunst te winnen, belooft de S.P.D. vijf dagen lang op haar congres, dat zij het beleid van de C.D.U. wil voortzetten, daarmee erkennende, dat dit beleid de instemming heeft van het Duitse volk.

WIJ hebben onlangs dr. Vondeling in bescherming genomen. Hij is niet radicaal als Wilson. Hij pleit niet voor een socialistische maatschappij, niet voor een „nationalisatie” van de industrie. Hij wil noch de A.K.U., noch Philips tot staatsbedrijven maken. Hij is hoogstens zo radicaal als toen hij vóór 1940 bij de vrijzinnig-democraten hoorde, en Oud als zijn leider volgde.

Maar hij verkeert in een moeilijke situatie.

Als Wilson in Engeland aan het bewind wil, dan moet hij de Conservatieven verslaan.

Als Vondeling mee aan het bewind wil, dan moet hij het zien te rooien met Schmelzer en Cals. Daarom kan hij niet radicaal zijn.

IN Duitsland ligt dat anders. Daar bestaat praktisch het twee-partijstelsel. Daar zou de S.P.D. het kunnen proberen met een echt socialistisch program. Zij zou het Duitse volk kunnen oproepen achter de rode banieren. Zij zou profetisch kunnen spreken over een nieuw Duitsland, waarin maar één kleur is, rood, het „morgenrood”, het begin van das Rote Reich. Zij zou kunnen proberen af te rekenen met „het Kapitalisme”, met het „liberalisme”, met het „militarisme”. Het zou aan héél de wereld kunnen tonen, dat het socia-

DEZE WEEK

- In memoriam Anne de Vries (pag. 2)
- Brieven van lezers (pag. 2)
- Actuele commentaren (pag. 3)
- De lonen (pag. 4)
- Anti-Remwet in Eerste Kamer (pag. 5 en 9)
- De Christen in de Amerikaanse samenleving (pag. 6 en 7)

KIJK EN LUISTER

naar de A.R.-televisie-uitzending op maandag 14 december a.s. van 20.20-20.30 uur via kanaal Ned. I.

In deze uitzending heeft mr. W. R. van der Sluis, (secretaris) een gesprek met dr. W. P. Berghuis, voorzitter van de A.R. Partij.

lisme nog ergens in Rein-kultuur aanwezig is, dáár, waar de denkers en systeembouwers hun Heimat hebben, ook en vooral de socialistische denkers en systeembouwers.

Niets van dat alles.

Helpt ons, de rode remplacant van Erhard te zijn. Dat is de verkiezingsleuze van Willy Brandt, de leider van de machtige S.P.D. in Duitsland.

„Socialisten schuwen vernieuwingen” staat in Het Vrije Volk. Zover is het nu. Betekent dit een keerpunt?

Het Duitse socialisme is lange tijd in

Dr. A. VONDELING

...kan niet radicaal zijn...

heel West-Europa toonaangevend geweest. Het Franse socialisme was daarbij vergeleken niet veel meer dan een luidruchtige visclub. De Duitse socialisten waren de doorzetters, de leiders, de profeten, de denkers, de organisatoren. De Nederlandse socialisten bewezen hun gaarne hulde en namen hun vaktal onverdient over.

Na de tweede wereldoorlog waren de Nederlandse socialisten in hun Duitse wapenbroeders teleurgesteld. Die werkten niet mee voor de eenheid van Europa. Maar dat is geweest.

De socialisten in Duitsland hebben hun laatste kans ontdekt: remplacant van Erhard en Adenauer.

Willy Brandt zegt: Duitsland heeft van mij niets te vrezen, want wij zullen de vaan van Erhard volgen.

Komt straks de tijd, dat in Nederland de socialisten zeggen: De K.V.P. heeft van ons niets te vrezen, want wij sluiten ons aan achter Marijnen en Bot, achter Luns en Veldkamp?

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• De A.R.P. is rechts

Terwijl in de Anti-Revolutionaire Partij reeds een ernstige verwarring bestaat ten aanzien van de waarde en de inhoud der beginselen, en daarmee ten aanzien van het principiële karakter van de partij, is deze verwarring op 31 oktober 1964 zo mogelijk nog vergroot door de rede, uitgesproken door de partijvoorzitter dr. Berghuis ter opening van het najaarsconvent van de A.R.P.

Al sedert meer dan 10 jaar is in de partij, zowel in kleinere als in ruimere kring, de vraag gesteld, of de partijleiding in de Nederlandse politiek nog principiële scheidslijnen erkent, en waar de A.R.P. dan ergens staat. Maar deze vraag is al deze jaren van de zijde der partijleiding nog nooit duidelijk beantwoord.

Maar in de recente conventsrede scheen dan eindelijk het lang verbeide antwoord te worden gegeven. De betreffende passages (die wij gemakshalve zullen nummeren) willen wij hieronder in nadere beschouwing nemen.

Het begint vrij hoopvol:

1. In de politiek wordt vaak de onderscheiding gemaakt: rechts-links. In het Nederlandse partijen-patroon met zijn confessionele en niet-confessionele partijen is steeds, vooral vóór de oorlog, de onderscheiding rechts-links daarop toegepast. Aan de hand van dit criterium is de Anti-Revolutionaire Partij, samen met de C.H.U. en de K.V.P. rechts, en zijn socialistische en liberalen links. Wij voor ons achten dit onderscheidingskenmerk van wezenlijke aard en wij houden voor wat onszelf betreft, daaraan vast.

Het spreekt wel vanzelf, dat ieder rechtgeaard anti-revolutionair zich met dit standpunt, dat vanouds in A.R. kring is gehuldigd, volkomen zal kunnen verenigen. Dat is ook het geval met wat de partij-voorzitter daarna opmerkt met betrekking tot de tegenstelling vooruitstrevend-conservatief:

2. Voor onszelf hebben wij het onderscheidingskenmerk vooruitstrevend-conservatief altijd afgewezen als een kenmerk van niet-essentiële aard. Het blijft naar onze mening aan de oppervlakte.

Voor deze afwijzing bestaat echter nog een veel belangrijker reden, welke hierin gelegen is, dat deze tegenstelling voortkomt uit een denkwijze, die ons als Christenen, en in het bijzonder als Calvinisten, volkomen vreemd is.

Wanneer wij de beide citaten au sérieux nemen — en dat doen wij — dan is hierin een uitstekende richtlijn gegeven voor de onderscheidingen, die wij wél, en die wij niet moeten hantieren. Wij hebben onderscheidingen nodig, die duidelijk, ondubbelzinnig en essentieel zijn. De onderscheiding progressief-conservatief voldoet, óók volgens dr. Berghuis, niet aan deze ver-

eisten, en is derhalve voor serieus gebruik ongeschikt.

Geheel in tegenstelling met wat logischerwijze kan worden verwacht, zien wij nu hetzelfde gebeuren hetgeen wij ook reeds opgemerkt hebben in de conventsrede van 23-5-1964, nadat eerst enige zeer gezonde gedachten zijn ontwikkeld, volgt onmiddellijk daarna een passage in Delphische stijl, die de eerder ontwikkelde gezonde gedachte volkomen wegvaaft. *)

Zo ook weer in deze rede. Onmiddellijk na de laatstgeciteerde woorden volgt:

3. Maar daarom kan het geen kwaad om het eens even op onszelf toe te passen. En dan is het goed te stellen, dat in die zin genomen de A.R.P. van huisuit (ik denk aan figuren als Kuyper en Talma) maar niet minder in de benadering van de politieke vraagstukken van vandaag sociaal gezien zowel nationaal als internationaal links is.

Men ziet waar deze moderne, flexibele, dialectische acrobatiek toe leidt: de A.R.P. is principieel rechts, maar tegelijk links. Zuiver wit en tegelijk zuiver rood. Ja, waarom ook niet? Men moet niet zo zwaartillend denken in schema's; niet in kleurenschema's, maar vooral niet in logische schema's.

Volgens Nederlandse Gedachten (van 7-11-1964, pag. 6, eerste kolom) zijn de redevoeringen van dr. Berghuis steeds „saamgevoegd tot een knappe strakke compositie, met een bijna wetenschappelijke benadering van de politiek". Maar dit zal wel opgevat moeten worden in de moderne lichtzinnige stijl. Want ons bezwaar tegen de redevoeringen van dr. Berghuis is juist, dat precies op het moment dat ernst vereist is, er maar wat gespeeld wordt met duistere of dubbelzinnige begrippen. In de rede van 23-5-1964 was het „de politieke verantwoordelijkheid van de politieke partij", die als een deus ex machina ten tonele werd gevoerd; thans wordt er een goocheltruc bedreven met het begrip links.

De essentie van de derde passage is ongetwijfeld gelegen in de typering van de A.R.P. als „van huisuit" links.

Weliswaar wordt deze typering aanvankelijk nog verbonden met „sociaal gezien" en even verder met „sociaal", maar deze verbinding doet niet terzake, want even te voren in de rede is duidelijk gesteld, wat voor ons, anti-revolutionairen, de principiële en wezenlijke betekenis van het woord „links" is, en dr. Berghuis heeft verklaard daaraan vast te houden (passage nr. 1).

Volgens de in de rede gebezigde bewoordingen en begripsbepalingen is de typering van de A.R.P. als „van huisuit links" volstrekt onaanvaardbaar. Het is trouwens genoegzaam bekend, dat de A.R.P. van huis uit principieel rechts is. En deze afkomst komt gelukkig, dank zij Groen van Prinsterer, nog altijd op ondubbelzinnige wijze tot uitdrukking in de naam van de A.R.P.

Inmiddels vernamen wij reeds de tegenwerping, dat wij dr. Berghuis niet

goed begrepen hebben; want met het woord links, gebezigd in de uitdrukking „van huisuit links" zou dr. Berghuis niet bedoelen het begrip links uit passage nr. 1, maar het begrip progressief uit passage nr. 2.

Maar ook deze interpretatie maakt de zaak niet acceptabel. Want ten eerste zou deze interpretatie betekenen, dat wij nu het karakter van de A.R.P. gaan typeren met een afgekeurd kenmerk van niet-essentiële aard, dat bovendien aan de oppervlakte blijft (zie passage nr. 2). Ten tweede: waarom zou dr. Berghuis het woord links gebruiken, indien hij progressief bedoelt? Ten derde: die knappe, strakke compositie moet dan toch wel ergens een zwakke onwetenschappelijke stee vertonen; anders zou hierover niet zo'n wijdverbreid „misverstand" kunnen ontstaan.

De tegenwerping lijkt dus niet erg geslaagd.

Dan is er nog iets. Uit hetgeen volgt onmiddellijk na de derde passage, blijkt dat dr. Berghuis bij de typering „links" speciaal het oog heeft op de hulp en de bescherming van de zwakkeren. Hetgeen evenmin te aanvaarden is, aangezien hierin moeilijk iets anders kan worden gezien dan een onverdiend eerbetoon aan links (socialisten en liberalen?), en tegelijk een miskennis van het vele, dat in deze en in de vorige eeuw van rechtse zijde verricht is tot hulp en bescherming van de zwakkeren.

Tenzij er nog een andere betekenis van „links" bestaat, die wij uit de rede van dr. Berghuis niet hebben kunnen afleiden, moet onze conclusie luiden, dat de typering van de A.R.P. als een linkse partij op geen enkele redelijke, acceptabele basis berust.

Krachtens haar beginselen is de Anti-Revolutionaire Partij van huisuit (wij denken dan speciaal aan Groen van Prinsterer) en in het heden een rechtse partij.

Meeder.

*) Zie „Tot Vrijheid Geroepen". Juli-aug. 1964. Blz. 150/151.

Dr. Berghuis antwoordt:

Met mijn uitspraak over het sociaal-links-zijn van de Antirevolutionaire Partij heb ik, eens even gebruik makende van de door mij op zichzelf als niet wezenlijk en als oppervlakkig beschouwde maar een buiten onze kring, niet alleen internationaal, veelvuldig gehanteerde onderscheiding rechts-links in de zin van conservatief-vooruitstrevend, precies bedoeld wat ik gezegd heb.

Misschien is het wat ingewikkeld gezegd. Ik had het ook anders kunnen zeggen. Ik had ook kunnen zeggen, dat de Antirevolutionaire Partij van huisuit én in haar huidige koers (zie Program van Actie 1963) sterk sociaal gericht is. Ik had ook kunnen zeggen, dat een christelijke politieke partij naar haar opdracht en pretentie sociaal voorop moet lopen.

Ik had ook kunnen aanhalen, wat dr. Kuyper in 1891 voor het Christelijk Sociaal Congres zei, toen hij het had over de onhoudbaarheid van de sociale toestand en dat het zo niet behoefte te

In onze rubriek „in gesprek met onze lezers" kunnen de lezers hun mening geven over de politieke vragen, die ons vandaag bezig houden. Opname van ingezonden stukken in deze rubriek houdt uiteraard niet in, dat de redactie steeds instemt met het geschrevene. De redactie behoudt zich ook het recht voor — wanneer dit nodig is — ontvangen stukken met behoud van de hoofdstrekking, in te korten.

blijven en dat het beter kan worden:

„En die beterschap ligt ongetwijfeld — ik deins voor het woord niet terug — op den socialistischen weg, mits ge onder socialisme nu maar niet verstaat het programma van de Sociaal-democratie, maar in dit op zichzelf zoo schoone woord alleen uitspreekt, dat ook onze vaderlandsche maatschappij, om met Da Costa te spreken, „geen hoop zielen op een stuk grond is", maar een van God gewilde gemeenschap, een levend menselijk organisme".

Het gaat mij niet om de „term" maar om de „zaak". En omtrent dat laatste heb ik op een wellicht wat pikante wijze met gebruikmaking van een woord, dat in meer dan één betekenis wordt gebruikt, duidelijk willen zijn, en ik ben dat naar mijn mening ook geweest. Ook heb ik niet aan een bepaalde groep in onze partij een brevet van sociale bewogenheid willen geven in onderscheiding van andere. Ik heb onze partij als zodanig in haar huidige politieke positie-keuze op het oog gehad. En ik ben daarmee in overeenstemming met onze programs.

• Ontsteld

Geachte redactie,

Het feit dat drie leden van onze fractie in de Tweede Kamer zich tegen het ontwerp tot verhoging van de ouderdoms- en weduwenuitkeringen hebben gekeerd, heeft mij zeer ontsteld. Hun stemmotivering, die u in het nummer van 21 november heeft opgenomen, acht ik onaanvaardbaar. Naar mijn mening is de houding van deze drie leden in strijd met die welke op grond van de beginselen en roeping van onze partij van haar vertegenwoordigers mag worden verwacht.

Hoogachtend, en dankend voor de plaatsruimte,

Prof. dr. T. P. van der Kooy.

24-11-64

STALEN bureaus, stoelen, tafels, wandstellingen, rijwielstandaards.

 Vraagt gratis folder.
„MEKA"
AUSTERLITZ
 Gemeente Zeist - Telefoon 03439 - 287

Zonder meer goed is het voortreffelijk Bijbels dagboek

VIJF MINUTEN

van ds. H. Giesen
 Bewerkt door Wika P. A. Geluk, met een voorwoord van ds. G. P. Klijn.
 7e druk. Gebonden f 7.90
 Verkrijgbaar in de boekhandel.
BOEKENCENTRUM N.V. - 's-GRAVENHAGE

JAARVERGADERING

ARJOS

De Nationale Organisatie van de ARJOS zal op 12 december a.s. te Utrecht haar jaarlijkse Algemene Vergadering houden.

Deze draagt een enigszins bijzonder karakter, aangezien de AR-jeugd Beweging 35 jaar bestaat. Men wil deze gebeurtenis niet met schallende fanfares vieren, maar men wil ook niet voorbij gaan aan het feit dat op 9 november 1929 de constituerende vergadering van de ARJA plaatsvond.

Daarom kwam er onlangs een dubbel nummer van „Op Wiek", het Arjosblad uit, dat o.a. aan alle leden van Arjos is toegezonden.

Voor belangstellenden is dit nummer — dat 32 pagina's telt — tegen betaling van f 0,60 verkrijgbaar bij het Arjos-sekretariaat, dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

De Algemene Vergadering wordt gehouden in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 8 te Utrecht.

De morgenbijeekomst zal voor het grootste deel gewijd zijn aan huis-houdelijke zaken. De middagbijeekomst draagt een openbaar karakter.

Prof. dr. H. Jonker, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht hoopt te spreken over „Toch maar A.R."

Aan het programma hopen voorts mee te werken de bekende artiest Jules de Corte en het Barf-kwartet.

onderlinge
 waarborg-
 maatschappij
 zekste kosten-
 verzekering

gunstige voorwaarden

lage premie

postbus 87, arnhem
 telefoon 08300-35651

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24).

ABONNEMENTSPRIJS: f 3,25 per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT: f 4,- per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

ANNE DE VRIES †

Heengaan en blijven

Dat de schrijver Anne de Vries er niet meer is, kunnen zijn vrienden bijna niet geloven. Maar zijn vrouw kan dat nog minder, ofschoon zij er bij was toen haar man door God geroepen werd naar de eeuwigheid. Heel Nederland is geschokt door dit plotseling verscheiden.

Christen en niet-christen hebben zijn boeken gelezen, hebben mee-geleefd met Bartje en met Hilde, met Johannes Post en zijn toen geconfronteerd met het grote talent van een christen-auteur.

Een christen-auteur... want Anne de Vries was een christen, die wist dat hij met zijn talent zijn naasten moest dienen. Hij deed ook niets liever — bij hem was het dienstbaar zijn aan de samenleving tot glorie van de grote Koning, werkelijk zijn grootste ideaal.

En door deze levenshouding heeft hij ons volk in dubbele zin gediend. Hij schreef een goed en vooral verstaanbaar proza, waarmee hij onze cultuur verrijkte. Maar vooral wát hij schreef en van welke levens-beschouwing uit hij schreef, betekende een dienst aan de samenleving.

De Vries was een christen-kunstenaar. Nooit heeft hij zijn levensinzicht proberen te verdoezelen terwille van succes. Maar hij zag ook door veel christelijke schijn heen.

Nu er in de laatste tijd lectuurprodukten op de markt komen die beestachtig vies zijn en deze gedrukte smerigheden ook nog worden aangeprezen, is het werk van Anne de Vries nog van zoveel te meer waardij.

Hij ging heen, maar zijn werk blijft. Gelukkig.
 Zo dient hij zijn Koning nog op de aarde, hoewel hij hier niet meer is.

J. W. O.

* * * VARA-remmen weer los

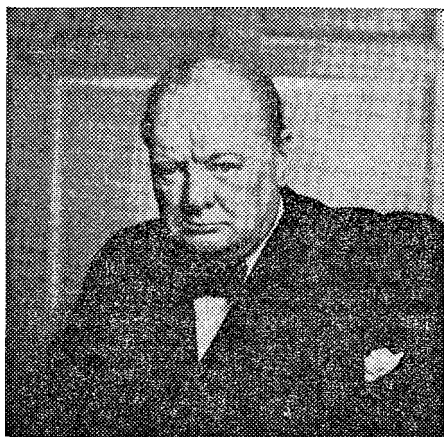
De jongelui van de V.A.R.A.-rubriek "Zo is het toevallig ook nog eens een keer" hebben het zaterdagavond weer "mooi" versierd. Natuurlijk moet men bij een persiferend programma als dit tegen een stootje kunnen. Voor sommige onderdelen van "Zo is het" kunnen wij zelfs bepaald wel waardering opbrengen. De deelnemers ontsproten echter regelmatig zodra zij het religieuze element er bij betrekken. De leiding van de V.A.R.A. moest daar voorgoed een stokje voor steken. Men mag een Kamerlid, dat minister werd uiteraard wel eens herinneren aan vroegere uitspraken en daarbij wijzen op recente kabinetsbeslissingen. Maar in de regel is dat een flauw spelletje, want er wordt niet bij verteld dat er tussen wens en realiteit meestal heel wat ruimte gaapt. En stel je voor dat Kamerleden geen wensen meer zouden mogen uiten; dan kan de P.v.d.A.-fractie wel naar huis gaan...

Wat zaterdag j.l. echter vooral aanstoot gaf, was dat men de satire over de hulpverlening aan minder-ontwikkelde gebieden omlijstte met het gebed "O, Heer die al het leven voedt, kroon deze tafel met uw zegen...".

Deze wijze van "illustrenen" maakt iedere persiflage onmiddellijk tot een rechtstreekse aanval op de religie.

Dat de medewerkers van "Zo is het" dat niet zo aanvoelen doet niet ter zake. Zij zenden hun programma uit voor een publiek waarvan een heel groot deel dergelijke uitingen met walging gadeslaat. Steeds luider wordt de toon van hen, die zeggen dat dit bij de REM niet zou voorkomen. Ook dat moest de V.A.R.A. toch wat zeggen...

* * * Churchill's T.V.-cadeau

Tot de wel zeer sterken, ook in Bijbelse zin, behoort Winston Spencer Churchill. Met erkentelijkheid voor wat wij menselijkerwijs gesproken aan zijn ijzere doorzettingsvermogen in de bange oorlogsjaren te danken hebben, wensen ook wij hem van harte geluk met deze hoge leeftijd. Er is veel over hem geschreven in de laatste dagen. Daardoor trad hij weer naar voren.

Churchill is vooral voor mensen beneden de 30 jaar een legendarische figuur, als ze hem nog kennen tenminste. Het is ook daarom enigszins pijnlijk dat het massa-medium bij uitstek, de televisie, aar de vooravond van de verjaardag een programma aanbood, waarin de show-business een hoofdrol vertolkte. De kracht van Churchill's persoonlijkheid en de historische feiten en momenten uit zijn veelbewogen leven gingen schuil achter de liedjes en grollen, die in deze episodische van zijn bestaan de meest bekende waren. Wij willen de lichte muze niet onderschatten, vooral niet indien de jubilaris daardoor in zijn lange leven gestimuleerd is. Doch als verjaarsgeschenk, dat door de meeste Westeuropese televisie-stations werd gerelayeerd en dus door miljoenen werd bekeken, was het te mager en had het meer weg van een prettige Sint Nicolaas-surprise, dan van een indrukwekkend huldingsgeschenk.

De sport in een proefschrift

DE dissertatie waar de heer Rozendal in oktober j.l. aan de Vrije Universiteit op promoveerde tot doctor in de geneeskunde, is voor mij een gesloten boek. Het gaat over het geraamte van een kuikentje dat nog niet geboren is. Ongetwijfeld zal het een zeer verantwoorde en belangrijke studie zijn.

Het schijnt, dat vrijwel niets ontgaat aan de wetenschap. Want onder de stellingen, welke dr. Rozendal aan zijn proefschrift toevoegde, is er één bij die handelt over de sport. Zelfs over de christelijke sportbeweging. Ik kan mij voorstellen, dat de bewuste stelling min of meer een slag in 't gezicht was van de Nederlandse Christelijke Sport Unie — dat althans velen van die sportunie het in deze geest aangevoeld hebben.

Deze unie, bij afkorting in den lande bekend als de N.C.S.U. ziet in de sport een mooie mogelijkheid tot vormingswerk onder de jeugd, een vorming tot burgers die metterdaad hun christelijke levensbeschouwing beleven.

De christelijke sportbeoefening wordt beheerst door het mensbeeld — het bijbelse mensbeeld. Zij weet dat de mens door God goed is geschapen naar Zijn beeld. Maar zij weet eveneens, dat het mensbeeld geschonden is door de zonden. De christelijke sport wil letten op geest en lichaam en zij wil geen verzelfstandiging van sport en spel. Met andere woorden: ze wil, dat alle sportbeoefenaars sport en spel zien in een betrekkelijke waarde; als middel en vooral niet als doel.

Wat zegt nu een der stellingen achter het proefschrift van dr. Rozendal? Stelling 14 luidt: "Het verschil in verschijningsvorm en bijverschijnselen tussen de sport zoals die door christelijke en zoals die door niet-christelijke clubs wordt beoefend, bestaat slechts daarin dat eerstgenoemde niet op zondag wordt beoefend."

Men zou kunnen zeggen: Het is al een mooi ding, dat de christelijke sportbeweging de zondag als dag des Heren niet gebruikt voor haar sport en spel. Maar de sportbeweging zoals die saamgevat is in de N.C.S.U. heeft blijkens het bovenstaande diepergaande bedoelingen. Zij gaat uit van een opdracht.

Het moet derhalve voor het bestuur van de Nederlandse christelijke sport Unie verdrietig geweest zijn, de bovenaangehaalde stelling in het bewuste proefschrift te moeten lezen. Die stelling geeft immers blijk van onkunde ten opzichte van datgene wat de christelijke sportbeweging beoogt en bezielt. De N.C.S.U. heeft gemeend, zich te moeten verzetten tegen deze eenzijdige interpretatie van de christelijke sportbeoefening. Daarom gaf zij een brochure uit onder de titel:

Ideaal en werkelijkheid

In deze brochure schrijft drs. T. M. Gilhuis over een verouderde stelling. Hij zegt in zijn artikel o.a.: Nóg ont-

moeten de christelijke sportbeoefenaars weinig begrip voor dat wat de achtergrond van hun beweging uitmaakt. De misverstanden in christelijke kring ten aanzien van de lichamelijke oefening zijn nog vele.

Een ongelukkige stelling

Wij zijn het hiermee eens, al hadden wij in dit opzicht het woord achtergrond liever veranderd gezien in: ondergrond. Maar er is inderdaad nog heel veel misverstand.

Ook gemeenteraadsliden, die soms in verband met sportvelden of anderszins met het probleem der sportbeoefening te maken krijgen, hebben lang niet altijd het juiste inzicht met betrekking tot de christelijke sportbeweging. Men vergeet al te zeer, dat die sport niet enkel en alleen bedreven wordt om de sport, maar om de aftekening van de harmonische mens, het beeld van de mens die weer op Zijn Schepper zal gelijken.

En nu is het stellig waar, dat daar bij de jongelui die sport beoefenen niet aan gedacht zal worden, maar heel het werk van de n.c.s.u. is toch gericht op dat mensbeeld. Men wijst in de christelijke sportwereld de dictatuur van de sport af — men wil de mens niet centraal gesteld zien.

De heer J. Kuilman schrijft in de brochure over Stelling XIV. Hij vraagt

zich af of de heer Rozendal o.a. het kaderblad Spiraal ooit gelezen heeft en andere publikaties ter vorming van de sportbeoefenaars. "Die publikaties," zo zegt de heer Kuilman — "behoren tot de verschijningsvorm en de bijverschijnselen van de christelijke sportbeweging. Deze stelling," zo besluit de heer Kuilman, "ontsiert de dissertatie, oontert de christelijke sportbeweging en bezoedelt het blazoen van de Vrije Universiteit."

Vervolgens schrijft Jacq. de Smit over: En nu de werkelijkheid. Hij hecht er waarde aan dat de promovendus het niet had over de doelstelling

van de christelijke sportbeweging, maar over de verschijningsvorm en de bijverschijnselen er van. In feite gaat het dus om de praktijk van de christelijke sportbeoefening. De goede wed-

strijd is belangrijker dan de uitslag, al zijn de leden van christelijke sportverenigingen beslist geen heilige boontjes. En terecht zegt de heer De Smit: "Het gaat vandaag niet meer om een spel op zondag en om een loterij, maar om de gehele sfeer van een in deze eeuw zo sterk aan belangrijkheid winnend stuk leven, de recreatie door lichaams oefening."

Vinger op de wonde

Het laatste artikel van de brochure van de n.c.s.u. is van de hand van J. C. van Asch: steekt vooral de hand in de eigen boezem, dat wil zeggen: in de boezem van de sportclubs. Hij is erg blij, dat de christelijke sportbeweging er is, maar hij onderstreept de uitdaging van de heer Rozendal: toon ons meer verschillen dan alleen: niet op zondag. De christelijke sportbeweging, erkent deze schrijver, heeft een tekort aan duidelijke vormgeving. Daarom wil hij niet de handschoenen oprapen, maar de eigen handschoenen uitdoen en de hand op het hart leggen. Derhalve is hij dankbaar, dat de heer Rozendal met zijn toch wel ongelukkige stelling aan de bel trok.

"Hij heeft," zo schrijft hij in zijn artikel, "ingezien, dat het kader nauwelijks luisteren wilde en dat er in de praktijk

bijna niets veranderde. Hij wijst op een tekort."

Dat de n.c.s.u. juist dit artikel opnam in de brochure als een „ten besluite" getuigt van een christelijke beleving van het sportleven. Want dit artikel is veel meer tegen de christelijke sportbeweging zelf gericht dan tegen de stelling in het proefschrift. Het belijden van het tekort, de ootmoed en de nederigheid moeten de christen kenmerken.

Wij achten **Ideaal en werkelijkheid** een goede brochure in het belang van de christelijke sportbeoefening.

Oosterbaan & Le Cointre n.v. Goes

TELEFOON (1100) 56 03 - 75 55

Drukkers - Uitgevers

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in Benelux

Fa. G. Amels & Zn

SCHEEPSWERF en MACHINEFABRIEK
„WELGELEGEN” MAKKUM

Scheepswerf A.v.d. Werff

Onderhoud en reparatie
van schepen

DOESBURG - TELEFOON 08334 - 2275

Constructiewerkplaats en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen.

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894 - 218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.

Telefoon Hendrik Ido Ambacht (0 1858) 2841

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

N.V. Scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208 - 310

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

NIEUWE LIEREN, STOOM- EN ELEKTRISCH - NIEUW
IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER - RIJ-
PLATEN IN DIVERSE MATEN.

STOLK'S

Handelsonderneming N.V.

Kantoor: Veersedijk 233 - Hendrik Ido Ambacht
Telefoon (01850) 28000 - 28888

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS - TELEFOON 05208 - 307

N.V.

Gereedschapfabriek

Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

Regeringsuitspraak bracht nog geen oplossing voor loonproblemen

De regering heeft gesproken.

De beslissing is genomen. Een groot aantal zaken, die van betekenis zijn voor het sociaal-economisch leven van ons land in 1965 zijn de afgelopen week aan de orde geweest. De Tweede Kamer heeft zich daar druk mee bezig gehouden, met name met de belastingverlaging per 1 juli 1965, maar de regering sprak ook rechtstreeks met het bedrijfsleven. Minister Veldkamp deed dinsdag j.l. mededeling aan de twee voorzitters van de Stichting van de Arbeid, de heren Bosma en Roemers, over de omvang van de loonsverhoging, die naar de mening van de regering in 1965 mogelijk is. Het loonniveau zal maximaal 4,7 procent mogen stijgen, de compensatie van hogere premies voor de sociale verzekering zijn hierin inbegrepen. De eerste reacties hierop van werkgevers en werknemers waren nogal verschillend. De heer Bosma verklaarde als exponent van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond, dat het regeringsstandpunt niet ver lag van het oorspronkelijke werkgeversstandpunt, dat de lonen met niet meer dan 3 procent wilde verhogen.

De heer Roemers, sprekend namens de drie werknemersvakcentralen, vond het regeringsstandpunt „teleurstellend”. Beide reacties zijn begrijpelijk en beide reacties zullen wel nader zijn toegelicht in het gesprek dat een delegatie uit de ministerraad gisteren nog had met het bestuur van de Stichting van de Arbeid. Op het moment, waarop wij dit schrijven, was het resultaat van dit gesprek nog niet bekend, maar de verwachtingen waren niet hoog gespannen. Minister Veldkamp had dinsdag duidelijk gesteld, dat de mening van de regering vaststond en dat er aan de mogelijk geachte loonsverhoging van maximaal 4,7 procent niet meer viel te tornen. Althans kon verwacht worden, dat al zou er nog iets geschoven kunnen worden, dit toch maar van bijzonder geringe omvang zou zijn.

De vakcentralen stonden echter niet helemaal in het ongelijk in haar mening, dat de regering maar bijzonder karig voor de dag was gekomen. De 1½ procent, die minister Veldkamp heeft uitgetrokken voor compensatie van de hogere sociale verzekeringspremies na 1 januari, is in vele gevallen onvoldoende. Niet alleen de remie voor de A.O.W. en de A.W.W. gaat fors omhoog, maar ook is er een grote groep van werknemers met hogere inkomens, die voor het eerst premie gaat betalen voor de Werkloosheidswet.

Voor deze wet is immers de loongrens komen te vervallen. De speling van 3,2 procent die boven de loonronde van 1,5 procent is gegeven, moet bij velen dus ook nog voor een deel aangewend worden ter compensatie van de premiestijging.

Weinig speling

Wanneer deze speling bij de onderhandelingen over de lonen in de bedrijfstakken op deze wijze in feite daalt tot beneden de 3 procent, dan kan men zich afvragen, of met een dergelijk percentage nog onderhandelingen mogelijk zijn.

Enkele jaren geleden werd dit niet mogelijk geacht met een percentage van 2,7 procent. Bewegingsvrijheid voor onderhandelingen is dus in het regeringsvoorstel nauwelijks gegeven. Misschien heeft

de regering dit ook bedoeld, althans de werkgevers stonden op dit standpunt.

Optimisten vroegen zich in het begin van deze week af, of de regering het wat vreemde percentage van 4,7 procent misschien gekozen had om later makkelijk naar 5 procent te kunnen uitwijken. Er zou dan een concessie mogelijk blijven, zonder dat een loonsverhoging wordt bereikt die ver van de 3 procent van de werkgevers afligt.

Enige tevredenheid kon er zijn over de f 108,—, die de regering bereid was als minimumloon te aanvaarden, dus een optrekking met f 6,—. Hierin is dan de compensatie voor de optrekking van de sociale verzekeringspremies en de loonstijging in het overige bedrijfsleven begrepen.

De vakcentralen hadden om een minimumloon van f 110,— gevraagd. Men kan zich afvragen, of onze

nationale economie nu gered wordt door van de gevraagde f 110,— nog f 2,— af te knabbelen. Natuurlijk kan men dit bij nog veel meer geringe verbeteringen in arbeidsvoorwaarden stellen en dan maken inderdaad vele kleintjes één grote. Maar in dit geval betreft het de minst draagkrachtigen; mensen, die met hun gezin van f 108,— bruto per week moeten rondkomen. Van dit bedrag moet ook de huur betaald worden, en moe-

ten de kinderen verzorgd worden. De voorzitter van een grote aannemersorganisatie verklaarde onlangs, dat het hem een raadsel was, dat er mensen konden rondkomen van f 100,—. Hij zou het nauwelijks met f 200,— kunnen.

Die f 108,— (en geen f 110,—) lijkt ons een pijnlijke zaak.

Weliswaar wordt halverwege het volgende jaar de loon- en inkomstenbelasting verlaagd, maar zullen de grotere gezinnen met de lagere inkomens daar zoveel van profiteren? Zou men ook niet moeten denken aan een beperkte optrekking van de kinderbijlagen voor de grotere gezinnen? De regering heeft de deur opengelaten voor winstdelingsregelingen, voor vermogensaanwasdeling en betere prestatiebeloning. Maar van deze drie mogelijkheden zal volgend jaar niet te veel verwacht kunnen worden.

Al met al leek het ons een moeilijk pakket voor de Stichting van de Arbeid om hiermee in 1965 een goed loonbeleid te voeren. Het zal ons verbazen, indien vrijdag in het bestuur van de Stichting op deze basis overeenstemming wordt bereikt, zonder wezenlijke verdergaande concessies van de regering. De vakbeweging althans had alle hoop gevestigd op toch nog enige soepelheid in het regeringsstandpunt. Soc. Mdr.

Wij hebben andere mensen nodig ter wille van onszelf!

Dat geldt natuurlijk ook voor de christen-ambtenaren!

Heeft u zich al bij die andere collega's aangesloten in de

NEDERLANDSE CHRISTELIJKE BOND VAN OVERHEIDSPERONEEL?

zo niet, doe het dan nog vandaag.

Inlichtingen: Hoofdbestuur N.C.B.O., postbox 1804, Den Haag.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

De Eerste Kamer aanvaardt de Anti-Remwet

DE LIBERALEN VIERKANT TEGEN HET VOORSTEL

Dinsdag vergaderde de Eerste Kamer de gehele middag en avond om een oordeel te vellen over de „anti-Remwet”. De ministers Scholten en Bot waren aanwezig, minister Luns ontbrak en liet zich, doch slechts voor een deel der vergadering vervangen door zijn staatssecretaris.

De behandeling was rustig en degelijk. Het kabinet had het soms bepaald niet gemakkelijk, en niet alleen de oppositionele prof. Samkalden, maar ook prof. Diepenhorst had scherpe kritiek op het beleid van het kabinet. Maar geven wij een kort overzicht van de redevoeringen.

Mr. De Wilde (liberaal) hield een betoog, waarin de kern was: *Ons omroepbestel is verouderd en verkeerd, en de R.E.M. is een gezonde reactie op ons omroepbestel.* Merkwaardig was, dat deze liberale redenaar commerciële televisie en reclame in de televisie onophoudelijk en bijna consequent verwarde.

Overigens was zijn verhaal, zoals dat van de liberale zijde kon worden verwacht. De heren Witteveen en Toxopeus en mevr. Schouwenaar zaten niet achter de ministerstafel. Maar de vraag mag toch worden gesteld, hoe een liberale verdediging, de integrale verdediging van de R.E.M. en een volledige bestrijding van het kabinetsbeleid over de gehele linie bestaand is met een samenwerking in het kabinet, tenzij de drie liberale ministers het met de liberale woordvoerders in het land en in het parlement oneens zijn.

Zijn zij het er mee eens, staan zij achter het liberale optreden met hun hart en met hun overtuiging, dan is het kabinet het op dit punt onderling tot op de bodem oneens.

Geestelijke volksgezondheid

PROF. DIEPENHORST (A.R.) nam sommige ministers op schijnbaar schertsende wijze stevig onder handen. Vooral minister Scholten en minister Bot

Prof. dr. I. A. Diepenhorst

kregen nogal iets te slikken. Minister Scholten heeft als staatssecretaris de oplossing van de radio- en t.v.-problematiek op de lange baan geschoven. Minister Bot voert helemaal geen indrukwekkend beleid, waarbij zijn onverwachte zendtijdvergunning aan Socetura niet onvermeld bleef. Hij stelde tegenover elkaar de culturele televisie de winst-bejagende televisie, die de rechtsorde verstoort. Het gaat hier mede om de geestelijke volksgezondheid.

Prof. Diepenhorst ging dieper in op het karakter en de betekenis van de televisie. Wij kunnen ons nog niet realiseren, wat de kracht van dit communicatiemiddel betekent en zal betekenen.

Hij toonde aan, dat het beginsel van de vrije meningsuiting hier niet aan de orde is, blijkens internationale afspraken, en afgezien daarvan, de vrijheid van meningsuiting is niet onbeperkt. De vrijheid der zee is evenmin onbeperkt, en zonder vlag, zonder bereidheid om over eigen herkomst mededeling te doen, is die vrijheid er niet.

Prof. Diepenhorst had liever gehad, dat de regering een andere weg had gevolgd: Het strafbaar stellen van medewerking aan buiten het wettige radiobestel vallende radio- en t.v.-uitzendingen.

Duidelijk liet de spreker uitkomen, dat langs die weg R.E.M. en Veronica op dezelfde wijze hadden kunnen worden behandeld. Het is een fout van de regering, dat zij hier met twee maten meet. Waarbij het de aandacht trekt, dat Veronica zo wordt ontzien door ministers, die zo graag hun onbehagen over ons omroepbestel etaleren.

In een krachtig slotwoord heeft prof. Diepenhorst de prestaties van de Nederlandse televisie verdedigd, gewezen op de kwalijke gevolgen in de commerciële televisie in Engeland, en aangedrongen op een rechtvaardige, democratische wettelijke regeling van ons radio- en televisiebestel.

Een markant puntje was nog, dat bij minister Bot, die met een „Jehu's-ijver” de Commissie-Langemeyer had geprest om een interimrapport en nu opeens van alle ijver beroofd was, op dit punt om nadere informatie vroeg.

Mevr. Van Ommeren (communistisch) steunde het wetsontwerp. Voor elk schuurtje, dat iemand wil bouwen, moet er een vergunning zijn, en zou men dan deze Telegraafpaal vrij mogen bouwen, als het maar door kapitalisten gebeurt.

De heer Van Pelt (P.S.P.) was tegen elke vorm van reclame in de t.v. en vroeg een derde programma geheel aan de ontspanning gewijd. Hij wilde ook graag weten, waar minister Bot nu eigenlijk heen wilde.

Niet gebonden

De heer De Geer (C.H.U.) vertelde, dat een kamerlid, nu de t.v. iets van het debat uitzendt, een moeilijker, maar ook aantrekkelijker taak heeft.

Hij vertelde, dat het wel mogelijk was, dat de meerderheid van ons volk tegen het Rem-ontwerp was; hij wilde daarmee ernstig rekening houden, maar had toch een eigen oordeel. Hij prees de C.H.U., waar de stelling geldt, dat het parlementslid niet is gebonden aan uitspraken van de partij theoretisch niet en praktisch ook niet. A fortiori is het parlementslid niet gebonden aan de volksopinie.

Overigens steunde zijn betoog op de noodzaak, het rechtsvacuum te doen verdwijnen. Op duidelijke wijze zette hij uiteen, hoe het zit met dat rechtsvacuum en waarom er een dringende noodzaak is, daaraan een eind te maken.

Hij pleitte voor de Rem die daadkracht en ondernemingslust toonde. Dit had de bewondering van de C.H.U.-woordvoerder, en hij hoopte, dat de Rem vanwege haar onwettige activiteit niet „gestraft” zou worden, als zij op wettige wijze zendtijd vraagt. Verder prees hij zeer minister Bot, omdat die het huidige omroepbestel wil breken.

Het was voor minister Bot een aangename afwijzing. *Waarom de R.E.M. wel en Veronica niet werd aangepakt, was ook hem niet duidelijk, en die rechtsongelijkheid vond hij treurig. Is de BEREIDHEID, om evenzeer tegen Veronica als tegen de R.E.M. op te treden, wel bij het kabinet aanwezig? vroeg hij. Hij sloot zich aan bij freule Van Stoetwegen, die aan de Tweede Kamer de schuld gaf, dat de R.E.M. er was gekomen.*

Het was een zeer politieke en slimme redevoering, die bedoelde de C.H.U. een eigen positie tussen de V.V.D. en de rest van de Kamer te geven.

De heer Siegman (KVP) gaf een met veel Frans gelardeerd college over misbruik van recht om onder dit hoofd het misbruik van de vrije zee door de Rem te plaatsen. Hij pakte de liberaal hardhandig aan, die negentiende eeuwse opvattingen over de vrije zee, nl. het recht om die vrijheid te gebruiken en te misbruiken, tot de zijne had gemaakt.

Er is al tientallen jaren een andere rechtsontwikkeling. (Het was uw verslaggever, alsof hij sprak in de trant van het proefschrift van wijlen mr. N. Okma, dat hij vermoedelijk niet kende).

Ook deze spreker hekelde de ongelijkheid van behandeling van Rem en Veronica.

De tweede spreker van de K.V.P., de heer Van Meeuwen, dacht er meer genuanceerd over. Hij wilde eigenlijk nog maar liever wat wachten. Maar zijn definitief oordeel wilde hij nog niet zeggen. De ministers moesten eerst maar eens hun mening zeggen.

Prof. Samkalden (P.v.d.A.) gaf als zijn algemeen standpunt: *gij maakt een zeer algemene wet, om een bepaalde concreet geval te kunnen aanpakken. Daarom hebt gij, Regering, het u zelf te moeilijk gemaakt.*

Intussen wraakte hij het, dat verschillende volkenrechtsspecialisten op ondeugdelijke wijze tegen het standpunt van de Regering hadden geadviseerd, doordat zij souvereiniteit en jurisdictie niet weten te onderscheiden. Het gaat hier alleen om jurisdictie.

Het was echt een dag voor de juristen. Soms typisch juridisch, soms rechtshistorisch en wijsgerig, maar — misschien met het oog op de t.v.-zenders — toch met aanmerkelijk minder latijn dan anders bij zulk een juridische discussie gebruikelijk is.

Avondvergadering

In de avondvergadering verdedigde Mr. Scholten, de minister van Justitie, het wetsontwerp. Hij deed het op bekwame wijze en met name de liberaal moest het ondervinden, hoe bedenkelijk het is wanneer men zijn betoog baseert op volkenrechtelijke beschouwingen, waarvan men de waarde zelf niet voldoende kan beoordelen.

Een aardige noot was, dat de Minister zei: „In de Tweede Kamer was het liberale verhaal geheel gebaseerd op de vermeende ongrondwettelijkheid van het wetsvoorstel, in de Eerste Kamer heeft de liberale fractie daarvan met geen woord gerept”.

Het betoog van de Minister had voor een groot gedeelte een sterk juridisch karakter, waarbij — dat was een knap, zeer knap betoog van de Minister — van de vertogen van een viertal volkenrechtdeskundigen slechts een schraal restje overbleef. De heren hadden alle vier dezelfde fout gemaakt door twee paarden beurtelings te berijden. Dat kan in de hippische sport wel, maar niet in een streng juridisch betoog. In één opzicht overtrof hij de heer Siegman. Dit had veel Frans in zijn rede, de minister zeer veel Engels. Het betoog tegen de vier vreemde ruiters in het volkenrecht, was kennelijk reeds klaar, voordat het debat be-

• Vervolg op pag. 9

VERTROUWENSADRESSEN
VOOR EIGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

BONGERS WAGENINGEN

Telefoon 2725 (b.g.g. 3100)

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190 - 2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010 - 171317.

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

Prins N.V. - Dokkum

(METAALVERWERKENDE INDUSTRIE)

Fabrikant van:

- * WIELEN voor automobielen en andere voertuigen
 - * KOUDGEWALSTE PROFIELEN
 - * GEPROFILEERDE BUIZEN
 - * GASFLESSEN EN ANDERE DRUKVATEN
- TELEFOON 05190 - 2043

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Tel. 02526-841 (7 lijnen).
afd. Verkoop 855 (3 lijnen).

Leiden:
Breestraat 65 tel. 21800

Oegstgeest:
Geversstr. 41 tel. 52917

Alphen a. d. Rijn:
v. Manderslootstraat 60

Leiden • Oegstgeest • Alphen v/d Rijn

AUTOHOTEL
POST
OEGSTGEEST

AUTO:

- verhuur
- spuiterij
- verkoop
- service
- stalling

Snelle persen en vakkundig personeel slaan klaar om uw drukwerk vlot en goed gereed te maken

periodieken
boeken en
handeldrukwerk

DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
drift 13/tel. 030. 11811/utrecht

Vragen VAN KAMERLEDEN

• Kleuterleidsters

De heer VAN BENNEKOM (A.R.P.) heeft aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de heer Grosheide, de volgende vragen gesteld:

1. Is de Staatssecretaris bereid artikel 6 van het Besluit Opleiding Kleuterleidsters 1964 (Stb. 396) aldus te interpreteren, dat voor de praktische vorming der a.s. kleuterleidsters met 1½ dag kan worden volstaan, omdat inlassing van een vierde schooltijd voor de opleidingsscholen, die in de meeste gevallen streekscholen zijn, roostertechnisch op grote moeilijkheden stuit en het verblijf in de kleuterschool met inbegrip van de „voor- en nazorg” veelal meer dan 2½ uur per schooltijd zal vorderen?

2. Om welke redenen wordt het wenselijk geacht voor alle drie vakken van het schriftelijk examen voor hoofdleidster een schriftelijk examen af te nemen, daar nauwelijks een jaar eerder ook reeds een schriftelijk onderzoek naar de kennis van deze vakken is ingesteld?

3. Vindt de Staatssecretaris het overeenkomstig het niveau van de bedoelde opleiding, dat de docenten voor bepaalde vakken kunnen volstaan met het bezit van akte 41b, terwijl een „overbevoegdheid” in deze vakken slechts wordt gehonoreerd met een extra-beloning van 5 pct.?

4. Kan men tot de opleidingsschool voor kleuterleidsters worden toegelaten, nadat men slechts drie jaar u.l.o. heeft genoten?

5. Waarom is op de urentabel 3 maal 1 uur voor spreekonderwijs uitgetrokken, terwijl op de kweekschool voor onderwijzers(essen) met een geringer uralent kan worden volstaan en daarentegen op de opleidingsschool geen tijd is uitgetrokken voor de praktijk van het spreken?

6. Wil de Staatssecretaris bevorderen, dat ook aan opleidingsscholen voor kleuterleidsters onder bepaalde voorwaarden een onderdirecteur met een bepaald aantal diensturen kan worden aangesteld?

7. Hoe oordeelt de Staatssecretaris over de mogelijkheid en de wenselijkheid ook voor de in deze vragen bedoelde scholen een gymnastieklokaal beschikbaar te stellen, daar het onderwijs in lichamelijke oefening, spel en spelleiding in dit schooltype een belangrijke plaats inneemt?

• Verlofregeling Koninklijke Landmacht

De Minister van Defensie, de heer de Jong, heeft op de vragen van de heer Walburg (AR) — welke wij opnamen in Nederlandse Gedachten van 14 november j.l. — geantwoord. De hoofdpunten van dit antwoord geven wij hieronder weer:

- dat de jaarlijks verschijnende verlof- en bewegingsvrijheidsregeling — te beginnen met 1965 — voor het beroepspersoneel van de Koninklijke Landmacht zal afwijken van de regeling van voorgaande jaren;
- dat zij er rekening mee dienen te houden, dat in het vervolg het verlof op de werkdagen, vallende rond Pasen, Pinksteren enz., slechts als vakantieverlof zal worden verleend, dan wel op het vakantieverlof in mindering zal worden gebracht. Een dergelijke regeling bestaat in beginsel reeds bij de Koninklijke Marine en Koninklijke Luchtmacht;
- dat de nieuwe verlofregeling niet tot gevolg zal hebben, dat het beroepspersoneel zal moeten verblijven in bijkans lege kazernes en legerplaatsen, zonder daar nuttig en efficiënt werkzaam te kunnen zijn;
- dat de in punt a. genoemde regeling niet alleen en zeker niet in het bijzonder geldt voor het personeel, dat dient bij de parate troepen. Overigens kan de aantrekkelijkheid om bij de parate troepen te dienen, niet uitsluitend afgemeten worden aan de hand van de verlofregeling.

De Minister is ervan overtuigd, dat zijn voorstellen door het beroepspersoneel van de K.L. niet met instemming ontvangen zullen worden. Er waren op het terrein van de verlofregeling belangrijke verschillen gegroeid tussen de diverse krijgsmachtonderdelen, die niet te motiveren waren.

• Koopvaardijofficieren

De heer SCHAKEL (A.R.P.) heeft aan de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid de volgende vragen gesteld:

1. Is het de Minister bekend, dat de statuten van de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij niet in overeenstemming zijn met het bepaalde in artikel 10, lid 2, der Organisatiewet Sociale Verzekering, hetwelk bepaalt, dat de statuten ener bedrijfsvereniging bepalingen moeten inhouden omtrent de wijze, waarop naar het oordeel van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid representatieve organisaties van werknemers op hun verzoek in de arbeid van de bedrijfsvereniging en haar bestuur worden betrokken, terwijl de statuten der Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij niet de wijze waarop zodanige organisatie bij haar arbeid en die van haar bestuur wordt betrokken regelen, doch aan de algemene vergadering overlaten een beslissing te geven over de vraag, of een zodanige organisatie al dan niet bij het werk dezer bedrijfsvereniging en haar bestuur zal worden betrokken?

2. Is het de Minister bekend, dat de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij tot nu toe heeft nagelaten de Vereniging van Nederlandse Koopvaardij Officieren — ondanks een herhaaldelijk daartoe gedaan verzoek — in haar werk en dat van haar bestuur te betrekken, hoewel de Minister op unaniem advies van de Sociaal-Economische Raad deze vereniging op 5 augustus 1963 erkende als representatieve organisatie in de zin van artikel 10 der Organisatiewet Sociale Verzekering?

3. Acht de Minister het toelaatbaar, dat de algemene ledenvergadering van de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij tot nu toe heeft verhinderd, dat de Vereniging van Nederlandse Koopvaardij Officieren in de arbeid dezer bedrijfsvereniging en haar bestuur wordt betrokken?

4. Kan de Minister mededelen, welke maatregelen hij zich voorstelt te nemen, opdat:

a. de statuten van de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij in overeenstemming gebracht worden met de wettelijke bepalingen;

b. de Vereniging van Nederlandse Koopvaardij Officieren zonder verwijl in het werk van de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij en haar bestuur zal worden betrokken?

“THE AMERICAN WAY OF LIFE”

Vorig jaar, vlak voor de dood van President Kennedy, was er in het RAI-gebouw in Amsterdam een Amerikaanse voedsel- en landbouwtenoonstelling met als algemene leuze: "De Amerikaanse Weg van Leven." Dit was een enigszins stijve vertaling van een slagzin, die men telkens terugvindt in de Amerikaanse literatuur, propaganda, pers, enz. Dit was dus in Amsterdam het motto waaronder Amerika zich in Europa moest "verkoppen."

Deze leuze kan een heel onschuldige aanduiding zijn van een zeer concrete zaak. Elk land heeft haar eigen nationale "weg." Elk land is verschillend van andere. Dit is vooral zo wanneer men de continenten en grote naties met elkaar vergelijkt. De "levensweg" in Azië is anders dan die van Europa en Amerika.

De Christen in de Amerikaanse samenleving (3)

Nieuwe Wereld

Maar meestal heeft de uitdrukking "The American Way of Life" een diepere zin. Het wil aanduiden dat Amerika anders is dan alle landen. Natuurlijk weet men wel dat the U.S.A. niet los staat van Europa. De hoofdmotieven van de Westerse cultuur, de erfenis uit Griekenland en Palestina, zijn in beide aanwezig. Maar toch, zo denkt men, heeft Amerika iets apart, iets eigens, iets unieks. Terwijl Europa de "oude wereld" is, met een decadente cultuur, is Amerika "the new world," de Nieuwe Wereld, waarin de mensheid nog een kans krijgt zich te ontwikkelen. Amerika is immers het land van de "Pilgrims," van de verstoten, van de "displaced persons," die, om hun religieuze overtuigingen of economisch gebrek, geen levenskans meer hadden in het oude Europa. Daarom heeft Amerika voor 200 jaren (van 1700 tot 1900), zijn deuren wijd geopend voor de verjaagden, voor de armen. En zij worden nog ontvangen door het grootse "Statue of Liberty", het standbeeld van de vrijheid, dat niemand kan missen wanneer hij de haven van New York binnenkomt.

"The American Way of Life" geeft nog een nieuwe kans aan de emigrant, aan de pionier. Want in Amerika is er vrijheid, gelijkheid en broederschap. Daar is er geen verschil in stand; allen hebben dezelfde moeilijkheden, maar ook dezelfde mogelijkheden. Ieder jongetje kan President worden. Amerika is het land van de vrijheid, en daarom ook het land van de vooruitgang. Hier is geen status quo, een plaats waar men blijft staan, maar een dynamiek. Altijd was er immers, tenminste tot 1900, het wijde Westen, tot aan de Stille Oceaan. En vandaag? "The sky is the limit," zoals een Amerikaan het graag uitdrukt: de hemel is de grens!

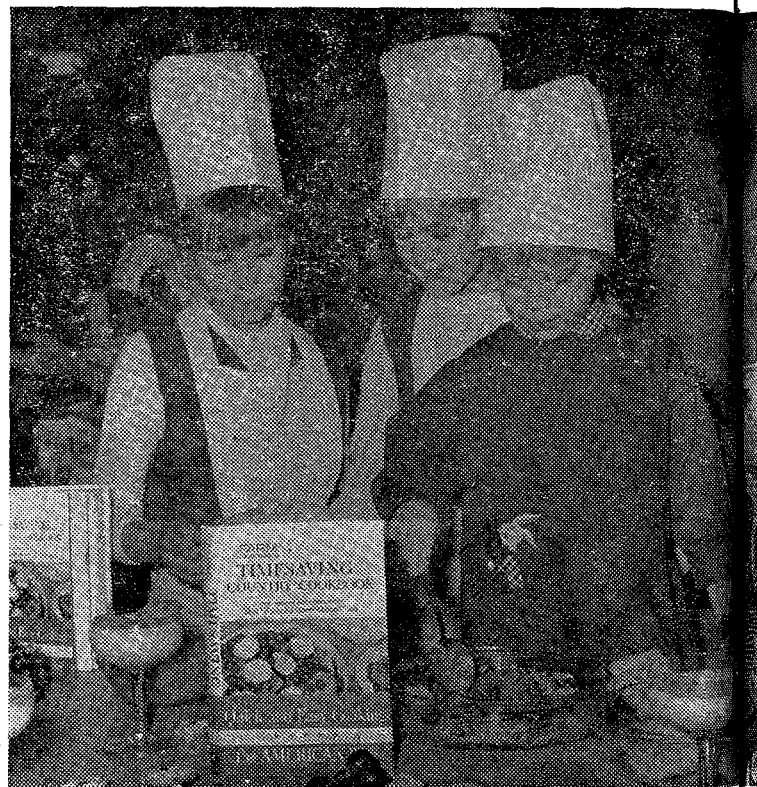
En dit is ook de boodschap van Amerika voor de rest van de wereld. En

overal aanvaard wordt, gheim van het Amerikaanse "free-enterprise" (onverschuldigdheid op elk terrein van economie) ook ontdekt worden in Europa en de jonge landen tegen elke vorm van communisme.

Pragmatisme

Dit geeft iets, lang van de inhoud van "the Way of Life." En dit moet in het licht van het pragmatisme, de houding die de toon van Amerikaanse samenleving is.

Het is hier niet de pleitvorig deze levenshouding. Maar wel moeten we de houding tussen het oude en het pragmatisme. In de theorie van Darwin oost de samenleving, waarin voortdurend in ontwikkeling is.

daarom heeft het zich sinds 1900 gekeerd tegen het zgn. imperialisme. Want de volken van Azië en Afrika, ook Indonesië in 1945, moeten deze vrijheid geschonken worden, vrijheid om zichzelf te zijn, om over zichzelf te beschikken zonder interventie uit Europa. En de rechten van de mens en burger, waarvoor men in Amerika zo lang heeft moeten vechten, moeten

bonden te zijn aan vaststaande principes. Het pragmatisme is die levenshouding, die de ontwikkeling, die als een evolutie wordt beschouwd omdat de mensheid zelf kan bepalen de richting van de wetenschap en de techniek in de verificatie, in het licht van inzichten voor de toekomst van de mensheid. Iets is waar te

WAY OF LIFE

Het licht in de wereld

Het Christendom, dat een beginsel maakt van compromis met welke ideologie ook, kan moeilijk de vernieuwende, reddende en reformerende boodschap van het evangelie brengen. De kerk is dan niet meer het licht in de wereld. Dat hebben we gezien in het Duitsland van 1933. De situatie in Amerika is wel enigszins anders, maar in principe gaat het om dezelfde zaak.

In Amerika kent men de tolerantie: "everyone is entitled to his own opinion!" Iedereen mag er zijn eigen opinie op na houden. Deze tolerantie is een goede zaak wanneer zij betekent een erkenning van de levensovertuiging van de ander, ook in het nationale bestel. Dit kan men verwachten in een zgn. "pluralistische samenleving," zoals Nederland, waar de drie "zuilen" elk een bijdrage mogen leveren voor de richting van de natie. Deze tolerantie is een slechte zaak waar alleen een zgn. "grootste gemene deler," belichaamd in de "gemeenschap," het publieke leven mag beheersen.

In feite betekent dit een terugkeer naar de toestand van de godsdienstoorlogen, want ook daar was er een conflict omdat de meerderheid de minderheid verdrukte. In vele landen van het Westen, vooral in de Engel-saksische, is er geen "open" conflict omdat het humanisme de strijd heeft gewonnen en het Christendom tevreden is met de plaats door dit humanisme toegewezen. Hier toont het humanisme zich in haar in-tolerante vorm. Want de reidee, of de gemeenschaps-idee, of de tolerantie-idee, of de moderne verzakelijking van de staat, zij zijn alleen de vorm waarin de nieuwe religie van humaniteit en menselijke progressie door techniek en wetenschap zich momenteel handhaaft.

Als de Amerikaanse Christenheid zich dit realiseert, dan wensen we niet een terugkeer tot de godsdienstoorlogen, ook niet om een Christelijke opvatting te "forceren". Maar wel het recht om, naast andere levensovertuigingen, het leven in de natie met evangelische normen te beïnvloeden: het volk ten baat.

BERNARD ZYLSTRA

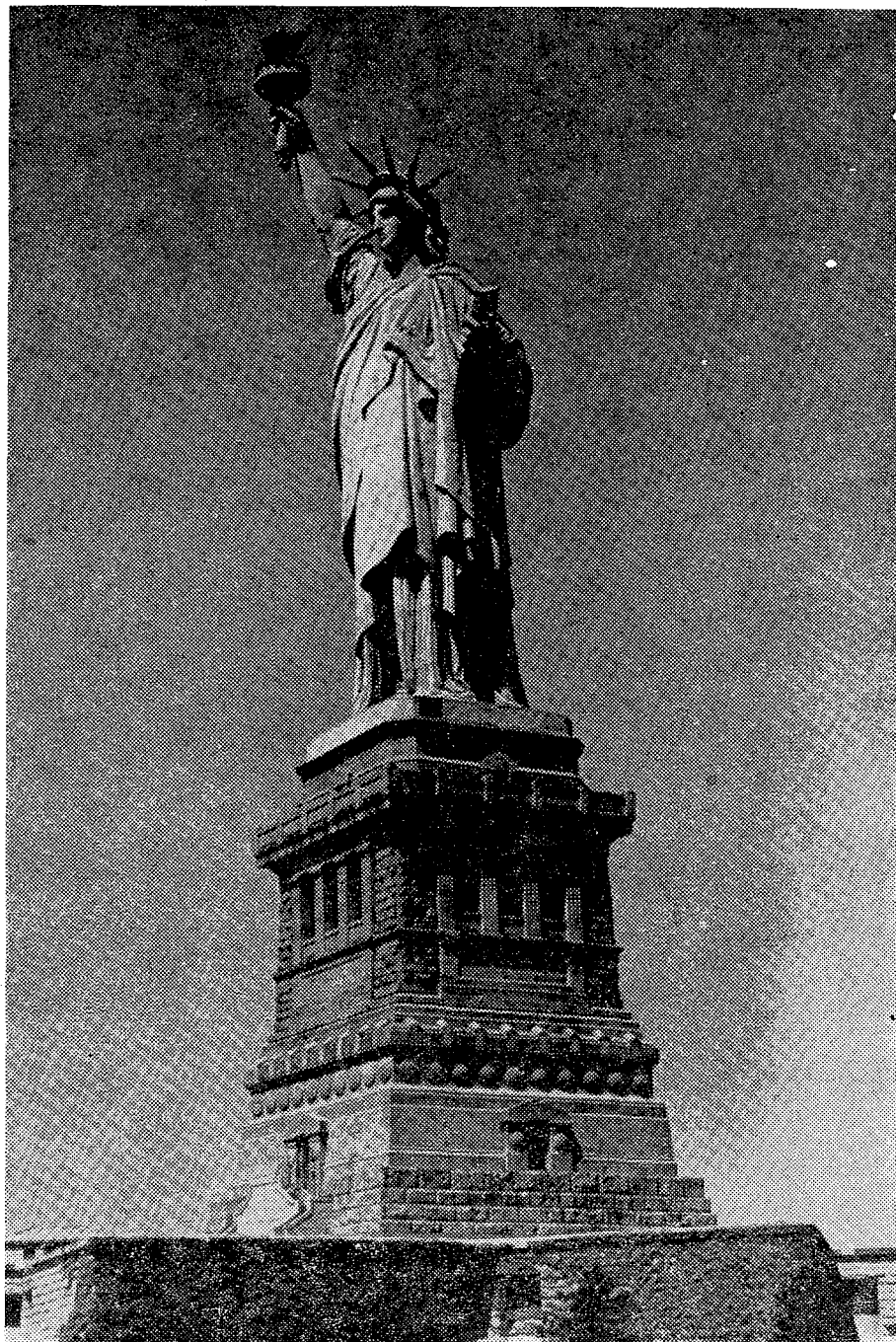

FOTO BOVEN: Het Vrijheidsbeeld, dat de haven van New York beheerst.

FOTO HIERONDER: Een staaltje van technisch vernuft, was de Amerikaanse ruimtecapsule.

FOTO LINKS: De (toenmalige vice-) president van de Verenigde Staten, Lyndon B. Johnson, opende vorig jaar november in Amsterdam de grote Amerikaanse voedseltentoonstelling. Rechts op deze foto ziet u minister Biesheuvel.

FOTO MIDDEN: Het voedsel bereiden schijnt in Amerika zo eenvoudig te zijn dat kinderen deze belangrijke taak toevertrouwd krijgen en reclame maken voor "Quick and Easy cooking".

mee kunt doen, als het je verder brengt, als het succes oplevert. "The American Way of Life" is daarom een ideale weg omdat de mens hier zijn eigen ontwikkeling kan bepalen.

Onderwijs

In deze bepaling van de "weg" speelt het onderwijs een centrale rol. Want de school moet de waarden van de gemeenschap (vrijheid, democratie, gelijkheid, etc.) vertolken voor de volgende generatie.

Deze aanpassing aan de gemeenschap door het onderwijs mag niet gebroken worden door "levensbeschouwelijk" onderwijs, want dit zou kunnen leiden tot sectarisme. In het Amerikaanse wereldbeeld is er dus in principe slechts ruimte voor één school: de openbare. Want er is maar één gemeenschap en alle burgers moeten op dezelfde wijze deze gemeenschap leren waarderen. Deze gemeenschap mag niet uiteenvallen, en daarom: geen R.K. of Protestantse scholen.

Prof. Lekkerkerker uit Groningen heeft eens iets geschreven over zijn ervaringen in Amerika. Wat het onderwijs betreft kwam hij zelfs in reformatorische kringen theologen tegen die "het zenden van kinderen naar een Christelijke school beschouwen als een daad waardoor ouders zich buiten de Amerikaanse samenleving stellen." Zelfs hier hoorde men de gedachte dat "Roomskatholieken worden nooit echte Amerikanen omdat zij aparte scholen hebben voor hun kinderen" (Kerk en Theologie, 14e jng., 1963, p. 311).

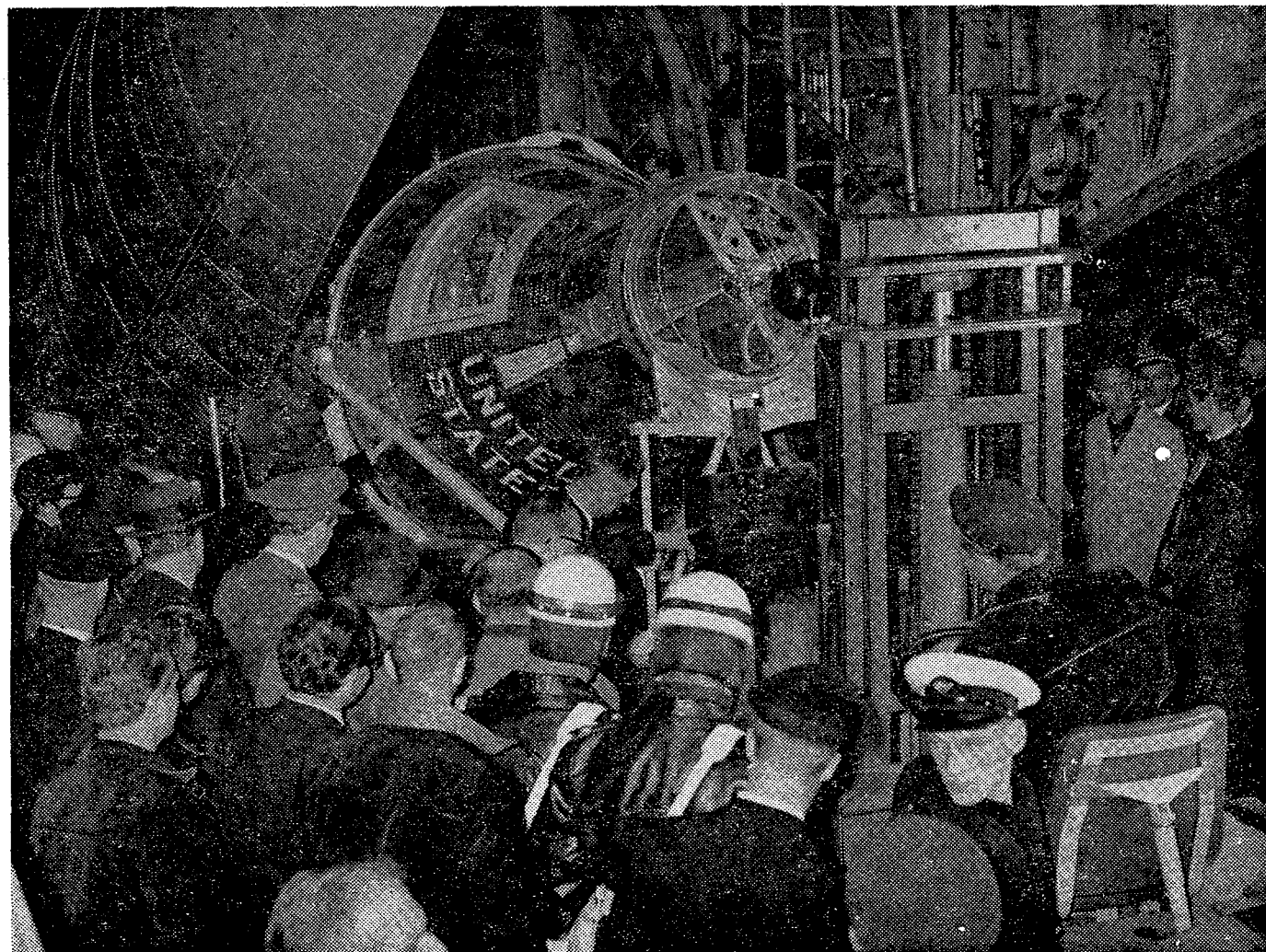
Gelukig zijn er ook Protestantse kringen waar Christelijk onderwijs wordt verdedigd. Hier neemt de Christian Reformed Church een prominente plaats in. Maar dit zijn de uitzonderingen! Het besef dat de weg van het Koninkrijk Gods wel eens een andere kon zijn dan "de weg van Amerika" in de oplossing van de problemen van de maatschappij is dikwijls, ook onder "orthodoxe" Christenen, niet te vinden. Dit bleek nog in 1963, in het rapport over de verhouding tussen kerk en staat van de United Presbyterian Church, de grootste Amerikaanse kerk van Calvinistische origine. Hier werd duidelijk de weg van de Christelijke school afgewezen en die van de openbare school aanvaard.

Barth en Tillich

Gelukkig hoort men tegenwoordig ook andere geluiden. Vele reformatorische Christenen, vooral uit Nederland, die sinds 1945 naar Noord Amerika zijn geëmigreerd, voelen dikwijls iets van de grote spanning tussen de gemeenschapsideologie en de normen van het Koninkrijk Gods. Misschien komen we hier later nog op terug. Prof. van Riesen heeft hier ook een waarschuwing laten horen, zoals we in het vorige artikel zagen.

En ook Karl Barth heeft zich kritisch uitgelaten over de verheerlijking van de "American Way of Life." Barth, ten eerste verblijd over de reacties, die hij ontving gedurende zijn reis door Amerika in 1962, moest toch schrijven dat hij niet geloofde in een Sovjet-hemel op aarde, ook niet in een gelijksoortig Amerikaans paradijs, noch in een "way of life" door de mens gemaakt (K. Barth, Evangelical Theology: An Introduction, 1963, p. ix).

Verder heeft Paul Tillich, de grootste, uit Duitsland "geïmporteerde" Amerikaanse theoloog, in een vergelijking tussen Europa en Amerika, deze ernstige vraag gesteld: "Zal Amerika blijven wat het voor ons is geweest, een land waarin mensen uit alle landen hun geestelijk provincialisme en bekrompenheid kunnen overwinnen? Men kan politiek gezien een wereld-macht zijn en toch op geestelijk gebied een bekrompen volk (a world-power politically and a provincial people spiritually). Zal de nadruk op de "American way of life" zo'n toestand scheppen? Er is een groot gevaar van wel" (P. Tillich, Theology of Culture, 1959, p. 176).

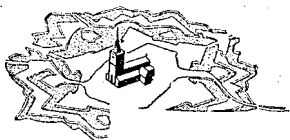

**UIT ONZE BOUW-
EN AANNEMERS-
WERELD**

**HOUTHANDEL EN
KISTENFABRIEK**

Meilink N.V.

BORCULO · Hofstraat 10 · Tel. 05457 - 561
ZUTPHEN · Marsweg 19 · Tel. 06750 - 3748
Houtzagerij · Houthandel · Kistenfabriek

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

**N.V. AANNEMINGS- EN
BOUWBEDRIJF**

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

BETONFABRIEK

DEN BOER

Nieuw-Lekkerland - Zuid Holland

Opricht 1883

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

SINGEL 350, TEL. 33422 - 62891, AMSTERDAM

JAN LINGEN'S

Betonindustrie N.V.

Veendam 29 - Tel. 01850 - 3123 - 1123

PAPENDRECHT

Bouwbedrijf

Jac. van der Niet

Nieuwbouw en onderhoudswerken

ORANJEWEG 6 - TELEFOON 01719 - 2748
NOORDWIJK AAN ZEE

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894 - 230

OUDERKERK AAN DE IJSSEL

Ronde en ovale tafeleranden · Gebogen regels
voor stoelen en fauteuils · Armleggers,
Kappen · Regels · Stijlen enz. enz.

N.V. Gebr. Salverda

Aannemersbedrijf

SPECIAAL:

het stellen en monteren van kapspantten.
'T HARDE (GLD.) — TEL. 05255 - 253

FIRMA

M. J. VERLINDE

Landbouwmachines · Tractoren · Bulldozers

Kantoor: Polderstraat B 166 B

ZAAMSLAG

Telefoon 01153 - 227 - 429

Aannemersbedrijf

VERSLUIJS

NIEUWBOUW

VERBOUW

ONDERHOUDSWERKEN

Middelburg Brakstr. 9 - Tel. 01180-2219

VREEDZAME CO-EXISTENTIE MOSKOU-PEKING MOGELIJK?

HET is al weer meer dan zes weken geleden, dat Nikita Chroesjtsjef op een geruisloze manier aan de kant werd gezet. En nog steeds kan niet met enige zekerheid worden gezegd, wat voor de westelijke wereld de gevolgen zullen zijn van deze uitermate belangrijke machts-overname in het Kremlin. Totdusver ziet het er naar uit, dat inderdaad de tijdens het bewind van Chroesjtsjef uitgestippelde politiek zal worden voortgezet. En ook de wijze, waarop de besprekingen tussen Russen en Chinezen zijn verlopen, duidt er — voorzover er iets over bekend geworden is — niet op, dat van een drastische ommezwaai in de politiek van de Sowjetunie kan worden gesproken. Er is geen enkele aanwijzing, dat de nieuwe leiders in het Kremlin van plan zijn, op ideologisch terrein voor de Chinese communisten te capituleren. Integendeel wordt herhaaldelijk met nadruk verklaard, dat de „vreedzame coëxistentie” de basis zal blijven van de buitenlandse politiek van de Sowjetunie. Zoals de zaken er thans voorstaan kan van de Russische leiders slechts worden verwacht, dat zij een soortgelijke politiek van vreedzaam naast elkaar bestaan met betrekking tot communistisch China zullen nastreven.

HET GEVAAR

Dat de verwijdering van Chroesjtsjef op 15 oktober alles te maken had met het Russisch-Chinese conflict, is van het begin af aan duidelijk geweest. De leiders in Peking, die in 1959 al niets meer met de Russische premier te maken wilden hebben, hadden er geen geheim van gemaakt, dat er van enige toenadering geen sprake meer kon zijn, zolang Chroesjtsjef in Moskou de leiding had. Dit is vooral het geval geweest, sinds de Russische premier door president Kennedy gedwongen werd, de aftocht te blazen. Dat Chroesjtsjef zich nog twee jaar staande wist te houden, wijst er op, dat er in het Kremlin een grote mate van overeenstemming bestond ten aanzien van het gevaar, dat de Sowjetunie van de zijde van communistisch China bedreigt.

De meningen liepen echter uiteen waar het de wijze betrof, waarop dit gevaar nu en in de toekomst afgewend zou kunnen worden. Chroesjtsjef besloot het tot een openlijke breuk te laten komen, die hem in staat zou stellen, de 'vijand' met alle mogelijke middelen te bestrijden. Maar hij moest al spoedig tot de ontdekking komen, dat hij zich nog grotere moeilijkheden op de hals had gehaald.

OOST-EUROPA

Deze moeilijkheden bestonden hierin, dat de Oosteuropese landen, die vroeger door Moskou als satellieten werden behandeld, Russen en Chinezen min of meer tegen elkaar gingen uitspelen, Roemenië was het eerste land van het Sowjetblok, dat met name op economisch terrein een eigen weg ging. Het kon zich dit veroorloven, omdat Chroesjtsjef het zich tegen de achtergrond van het conflict met communistisch China niet in het hoofd kon halen, de Roemeense leiders tot capitulatie voor de eisen van Moskou te dwingen. Hierdoor aangemoedigd gingen ook de andere communistische landen een grotere mate van onafhankelijkheid aan de dag leggen. Zij steunden Chroesjtsjef enerzijds, door achter hem te gaan staan in het 'ideologisch conflict' met de Chinese communisten, maar weigerden zich zonder meer uit te spreken voor uitstoting van Peking uit de communistische wereldbeweging.

Deze grotere mate van onafhankelijkheid ten opzichte van Moskou, gepaard gaande met een toenemende vermindering van steun voor het uitsluiten van communistisch China, ondermijnde de toch al wankele positie van Chroesjtsjef. En zo kwam het einde van diens bewind op een ogenblik, dat voor het Kremlin het beste uitkwam: vlak voor de verkiezingen in Engeland en enkele weken, voordat in de Verenigde Staten uitermate belangrijke presidentsverkiezingen gehouden zouden worden. Men maakte in Moskou dus gebruik van het luchtledig, dat in de westelijke wereld bestond.

verdwenen. Uit recente berichten, die te Hongkong werden ontvangen, zou blijken, dat dit verzet — met name in intellectuele kringen, is toegenomen. Het is bekend dat in de periode dat Chroesjtsjef nog in de Sowjetunie de lakens uitdeelde, hij van de gelegenheid gebruik maakte talrijke Chinezen, die aan Russische universiteiten studeerden, zijn filosofie aan te praten. Ook liet hij onrust zaaien in de geleerden van de Chinese minderheden aan de Chinese zijde van de gemeenschappelijke grens tussen beide landen. Mao ging daar tegen in met een campagne tegen het revisionisme, de naam die hij aan Chroesjtsjefs vreedzame coëxistentie had gegeven. Mao slaagde er echter niet in, een eind te maken aan het zogenaamde Chinese revisionisme.

De mensen, die tot deze groep be-

Toen Tsjoë En-lai, de premier van communistisch China, uit Moskou in Peking terugkeerde, werd hij hartelijk begroet door de „grote leider” Mao Tse Toeng. Tsjoë kwam niet helemaal met lege handen: men had hem een boekje bloemen in de hand gedrukt.

MOEILIK

Het was intussen van het begin af duidelijk, dat de verwijdering van Chroesjtsjef niet betekende, dat de Sowjetunie besloten had, voor de eisen van Peking te capituleren. En zoals de zaken er thans voorstaan is wellicht het tegendeel het geval geweest. De politici, die op het ogenblik de leiding in handen hebben blijken van plan te zijn, het ideologische conflict openlijk uit te praten, echter zonder aan te sturen op een breuk tussen de beide communistische mogendheden. Dat is een bijzonder moeilijke opgave, omdat de Chinezen al bij voorbaat te kennen hebben gegeven, dat zij de vriendschappelijke bedoelingen van de nieuwe machthebbers in het Kremlin zullen toetsen aan de bereidheid van de Sowjetunie, de handelsbetrekkingen en andere belangrijke contacten met communistisch China te hervatten.

Van de mate, waarin mannen als Brezjnef en Kosygin er in slagen, het de Chinezen naar de zin te maken, zal afhangen, of zij zich in het Kremlin kunnen handhaven of dat zij door andere (machtiger) figuren verdrongen zullen worden. Dit zal ook afhangen van de ontwikkelingen in China zelf, die ook niet hebben stilgestaan.

ANTI MAO

Het verzet tegen de politiek van Mao is in diens land geenszins geëindigd, nu Chroesjtsjef van het politieke toneel is horen, hebben zich openlijk tegen Mao

gekeerd en voorspeld, dat hij wel eens ten val gebracht zou kunnen worden. Waarnemers menen evenwel, dat de oppositie tegen Mao niet sterk genoeg is om een ernstige bedreiging voor hem te vormen. Hetgeen niet wegneemt, dat zijn positie ten opzichte van de Sowjetunie (zonder Chroesjtsjef) er wellicht niet sterker op is geworden. Dat moet in de komende maanden blijken.

SUBTILITEIT

Le Monde wees er dezer dagen op, dat als gevolg van de ontwikkelingen in Moskou, Londen en Washington het diplomatieke spel weer een subtiliteit heeft gekregen, die in de tijd van Stalin en diens koude oorlog verloren was gegaan. Een akkoord tussen de Sowjetunie en de Verenigde Staten is niet noodzakelijkerwijs meer een overeenkomst tussen „oost en west”. En een 'wapenstilstand' tussen de Sowjetunie en rood China is bepaald niet meer hetzelfde als het herstel van de oude relaties tussen beide communistische landen. De nieuwe machthebbers in het Kremlin proberen nu een politiek van vreedzame coëxistentie te bedrijven met twee wereldmogendheden, waarmee zij liever zo lang mogelijk goede vrienden willen blijven, ook al beschouwen zij hen bepaald niet als vrienden.

De mogelijkheid, dat zij hierin zullen slagen is niet geheel uitgesloten. De Chinese leiders, die met grote trots de eerste atoombom van de Chinezen tot ontploffing hebben doen brengen, zijn thans heel goed bekend met de vernietigingskracht van kernwapens. In de afgelopen jaren mogen zij er wellicht de (chinese) draak mee hebben gestoken. In de toekomst zal dat volgens kenners van wat zich in China afspeelt, in steeds mindere mate het geval zijn... db

Door omstandigheden moest dit artikel vorige week blijven overstaan.

De Anti-Remwet in de Eerste Kamer

• Vervolg van pag. 5

gon. De Minister las het voor in een snel tempo, maar gaf zelf in kernachtige zinnen, na zijn „lezing”, een samenvatting, waar geen woord frans bij was. In letterlijke of figuurlijke zin.

Minister Bot was van mening — en terecht — dat de kwestie van de „openheid van het bestel” principieel los staat van de reclame in de televisie. Hij had verder interessante mededelingen, maar niet zonder vaagheid omtrent het overleg met de omroepverenigingen, wat betreft het derde F.M.-net.

De replieken waren kort. Prof. Diepenhorst nam de heer De Geer op de korrel, vanwege de bewondering voor de „daadkracht” van de REM-heren. De heer De Geer probeerde de zaak te red- den, door te zeggen, dat het prijzen van „daad- kracht” en het afwijzen van de richting, waarin die „daadkracht” zich beweegt, zich heel goed laat com- bineren.

De heer Samkalden nam de Minister van Jus- titie nog even onder handen, omdat „Veronica” niet wordt aangepakt en nu het „malle” beleid wordt gevolgd, dat Minister Luns bij 117 landen informeert of Veronica misschien ook onder een vlag van dat land is ingeschreven...

De heer Samkalden vond het eenvoudiger eerst op het kantoor van „Veronica” te informeren.

Het wetsontwerp werd aangenomen met 57 te- gen 9 stemmen. Tegen liberalen én de P.S.P.

Uit: "Het Parool"

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HABBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

ZAKKEN

voor alle verpakkingsdoeleinden

T. SPAAN

v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP

N.V. G. HAAK

v. Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.

IMPORT - EXPORT

STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: T HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

GELDERLAND

Voor Bontmantels naar de Bontspecialist

WAGENINGEN

CONVECTOREN

voor KOLEN, OLIE en GAS,
zowel voor WOONKAMERS als
voor KANTOREN, ZALEN etc.

**FIRMA
T. VIETS**

Bergstraat 38 - Telefoon 08370 - 2765 - WAGENINGEN

Wie EYGENRAAM kent zoekt niet

Wie zoekt kent EYGENRAAM nog niet

Het is onbetwist. Een goede drogist.

BENNEKOM - TELEFOON 2339

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Tropisch hard- en fijnhout

Fijnhouthandel

STAPELKAMP

Spoorstraat 52 - DIEREN - Telefoon (08330) 4801

Uitgebalanceerde verzekeringspakketten

met jaarlijkse controle voor privé en zaken:

ASSURANTIEMAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Bemiddeling

bij in- en verkoop van onroerend goed:

MAKELAAR L. VAN DEN BEUKEL

Laan v Avegoor 8. Ellecom. tel. 4790 (08330)

Bij de

NUTSSPAARBANK

KERKEWIJK 6 - VEENENDAAL - TEL. 2198

worden uw spaargelden uiterst solide be-

heerd en ontvangt u een hoge rente.

Bovendien verricht zij kosteloos vele diensten.

MAGAZIJN „HET ANKER”

HOOFDSTRAAT 94-96 - VEENENDAAL

Zeer voordelige aanbieding in

Terlenka vallen en gordijnen.

Specialiteit in Nylonkousen.

Voor al uw loodgieterswerk naar

FA. JAC. BOUMAN & ZOON

VEENENDAAL, Talmastr. 6, tel. 3001, b.g.g. 3401

Ook voor leveranties van gasfornuizen, gasstellen
en sanitair.

Firma W. Nieboer en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF van BURGERLIJKE en
UTILITEITSBOUW.

GORTSTRAAT 29 - TELEFOON 2720

VEENENDAAL

MODERNE MENSEN
KOPEN 'n' Modern
MONTUUR BIJ
OPTICIEN PRUMMEL
ZIEKENFONDS LEVERANCIER
KERKEWIJK 17A - TEL. 3313 - VEENENDAAL

MAATKLEDING

voor dames en heren

Gaarne zullen wij u onze fraaie collectie tonen.

W. VAN MANEN & ZOON

Hoogstr. 17 - Tel. 2335 - Veenendaal

NUTTIGE KERSTGESCHENKEN

o.a. Overhemden, Weekendshirts, Dassen, Sokken,
Sjaals, Handschoenen, Truien, Vesten, Paraplu's,
Pyjama's, Kamerjassen, Zakdoeken, Ondergoed.

Herenmodes „Adr. Hollander”

H. van Viandenstraat 8, AMERSFOORT, tel. 14198

VAN GEET voor dienstbetoon
en vakmanschap

DE NIEUWSTE SERIE 1964

RADIO - BANDRECORDER

ALLEEN DE BESTE MERKEN

Komt u eens kijken in onze showroom

VAN GEET

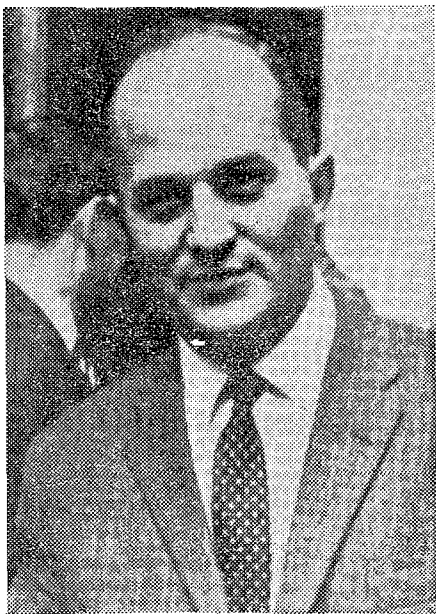
Arnhemsestraat 29 - Tel. 03490-17147 - AMERSFOORT

Koopt bij onze adverteerders

Aandacht voor
de nieuwe voorzitter
RAINER BARZEL
van de CDU-CSU-
Bondsagfractie

NU de CDU-CSU-fractie in het West-Duitse parlement de 40-jarige Rainer Barzel tot haar voorzitter heeft gekozen, kan er wellicht spoediger dan tot dusver werd aangenomen een eind komen aan de onderlinge strijd in groepering. Onder dr. Heinrich von Brentano, die enkele weken geleden is gestorven, was de greep van de fractie op de partij wat verslapt. Dat kon ook niet anders, want dr. Von Brentano was al geruime tijd voor zijn dood al niet meer in staat, de zware taak die op zijn schouders rustte, te volbrengen.

TOEN bleek, dat Von Brentano het niet langer kon volhouden, werd Barzel al tot waarnemend fractievoorzitter benoemd. Men zal zich nog herinneren, dat hij in die functie een belangrijke rol heeft gespeeld, toen ex-kanselier Adenauer meende, zijn opvolger dr. Ludwig Erhard onmogelijk te kunnen maken als kanselier. Hij wist een openlijke botsing tussen de gaullistische

vleugel van de CDU onder leiding van Adenauer enerzijds en de vleugel met Erhard en Schroeder (minister van buitenlandse zaken) aan het hoofd, te voorkomen.

BARZEL behoort tot de jonge christendemocratische garde, die na het aftreden van Adenauer als kanselier haar invloed in de partij zag groeien. De CDU/CSU staat voor de zware taak, zich bij de verkiezingen van september a.s. te handhaven tegenover de oprindende socialistische partij, de SPD. Dit zal slechts mogelijk zijn, als het niet opnieuw tot onderlinge twisten komt. Als fractievoorzitter kan Barzel een belangrijke bemiddelende rol spelen. Ook bij zijn vorige tussenkomst wist hij zich reeds gesteund door een meerderheid van Bondsdag-afgevaardigden en partijfunctionarissen.

HIJ keerde zich toen fel tegen de 'kemphanen' en maakte hun duidelijk, dat zij hun functies te danken hadden aan een fractiemeerderheid en dat zij van diezelfde meerderheid ook wel eens hun congé zouden kunnen krijgen. Zoals men weet is Adenauer nog steeds voorzitter van de CDU. Sindsdien zijn krachtige pogingen in het werk gesteld, de strijdbijl te begraven. Barzel staat bekend als een krachtig voorstander van vriendschap met Frankrijk. Maar hij wenst evenals Erhard en Schroeder te voorkomen, dat de betrekkingen met de Verenigde Staten verslechteren.

BARZEL werd op 20 juni 1924 in Braunsberg in Oost-Pruisen geboren. Na de ineenstorting van Hitler-Duitsland zette hij in Keulen zijn studies voort, waar hij in 1949 promoveerde. In 1962 en 1963 was hij minister voor zaken die geheel Duitsland betreffen.

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
Telefoonno. 01846-2156-2484
Hardinxveld-Giessendam

De laatste dag van LINCOLN

door JIM BISHOP

(45)

Tegen halfzes 's middags kwam John Lloyd terug van zijn rechtszaak en een partijtje kaarten. Hij reed de zijweg op naast de herberg en bleef staan bij de stapel brandhout naast de keuken. Wankelend steeg hij uit het zadel en slaagde er nog maar net in om een zak oesters van het paard te tillen. Mrs. Surratt zag hem aankomen, liep naar buiten door de keukendeur en ontmoette hem halverwege het stenen pad.

„Als je over de duivel spreekt, trap je hem op zijn staart”, zei ze.

Lloyd scheen kwaad te zijn en probeerde haar scherp aan te kijken. „Ik wist niet dat ik een duivel was”, gromde hij.

„Mr. Lloyd”, zei ze „ik wil dat u die vuurwapens* gereedhoudt en ook nog wat whisky. Er komen vanavond mensen om alles te halen.” Zij gaf hem het kleine pakje. „Verberg dit tot vanavond.”

Hij had moeite om het pakje en de zak oesters gelijktijdig vast te houden. Hij liep naar binnen. Mrs. Surratt hield de deur voor hem open, en toen hij de huiskamer binnenkwam liet hij zich neervallen op een divan. Hij was misseijk en had neiging om over te geven. Na enkele ogenblikken hees hij zich half overeind op zijn ellebogen en bleef zwaar liggen hijgen. De weduwe kwam de kamer in, bleef even naar hem staan kijken en schudde somber het hoofd. Ze zei dat er een veer van haar rijtuig was gebroken en vroeg of John er misschien iets aan kon doen. Lloyd probeerde te antwoorden dat hij er een stuk touw omheen zou binden, maar het enige wat hij kon uitbrengen was: „Touw! Touw!”

Hoe dan ook, hij slaagde er even later in om op de been te komen. En ook slaagde hij er in om de nodige krachten te verzamelen om naar buiten te gaan en de veer van de wagen zó vast te binden dat hij bleef zitten. Hij bleef nog even voor de deur staan om te wuiven toen Wiechman en Mrs. Surratt terugreden naar Washington.

Schuddend met hoofd en handen wankelde Lloyd naar het buffet, waar hij de barkeeper Joe Nott om een glas whiskey vroeg. Hij kreeg het naar binnen en het kwam er niet uit. Toen herinnerde hij zich plotseling het pakje dat hij in zijn hand had. Hij verborg het in het kamertje boven de keuken, waar ook de andere spullen lagen. Maar eerst had hij nog even gekeken wat er in zat. Een veldkijker.

Op het departement van Oorlog knoopte Stanton zijn jas dicht en liep naar de telegraafkamer.

„Ik ben van gedachten veranderd wat vanavond betreft, Eckert”, zei hij. „Ik kom niet meer terug.”

De chef van de telegraafdienst ging altijd staan als de minister binnenkwam. Stanton zei niet waaruit het belangrijke werk vanavond zou hebben bestaan.

„Ja, mr. Stanton”, zei Eckert.

„Goedenavond Eckert.”

„Goedenavond, mr. Stanton.”

De minister hoefde niets te zeggen over de orders voor de telegraafkamer. De dienstdoende mannen kenden de orders. Hoe laat het ook zou zijn, de minister moest thuis gewekt worden en op de hoogte worden gesteld als er belangrijke berichten binnenkwamen. Als er telegrammen zouden komen voor president Lincoln golden dezelfde voorschriften.

In een zijstraat ontdekte Booth tussen de voetgangers een bekend figuur. Hij bleef staan naast George Atzerodt, steeg uit het zadel, en hield een fluisterend gesprek met zijn mede-samenzweerder. Hij vertelde George dat de „eliminatie” van Lincoln nu veel gemakkelijker zou gaan, want Grant had zojuist de stad verlaten. Het was belangrijk, zei hij, dat Atzerodt zijn aanslag op de vicepresident om precies kwart over tien zou uitvoeren of in ieder geval zo dicht mogelijk in de buurt van dat tijdstip, want de overigen zouden hun opdrachten op dezelfde tijd uitvoeren en als ze allemaal gelijktijdig gereed waren, konden ze elkaar ook

'VESTA'
MEUBELN
plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en in onze toonzalen alles bekijken!
Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN
vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27088

zo goed als gelijktijdig ontmoeten aan de andere kant van Navy Yard bridge.

Atzerodt, die dronken en opstandig was, zei dat hij zich had laten „werven” om iemand gevangen te nemen, niet om iemand te vermoorden. Booth lachte de wagenmaker uit en noemde hem een lafaard. George begon op halfhulende toon te vertellen dat hij er een hele dag mee bezig was geweest om inlichtingen over de vicepresident te verzamelen en dat hij aan de weet was gekomen dat mr. Johnson een dappere kerel was. Booth antwoordde dat hij al te ver was gegaan om zich nog terug te kunnen trekken en dat hij nu dus evengoed zijn werk kon afmaken.

De kleine man was het in dat opzicht met hem eens. „Ik zit nu eenmaal in de boot”, zei hij, „en ik kom er nooit meer uit.”

Booth klopte hem eens op de schouder en wenste hem succes. De toneelspeler steeg in het zadel en reed weg. Atzerodt stond hem na te kijken. Waarschijnlijk vroeg hij zich af of hij hem ooit zou terugzien en hij wist eigenlijk al dat dit de laatste keer was geweest. Op dit ogenblik wist hij nog veel meer. Hij wist dat hij terug zou gaan naar Kirkwood House, dat hij zichzelf zou bedriegen wat betreft zijn plannen, en dat hij zou drinken en zichzelf zou afvragen of hij wel moed genoeg had om Johnson te doden, en als hij dan wist dat hij dat niet had, zou hij nog meer gaan drinken en zichzelf vervloeken omdat hij een lafaard was. Hij dacht aan wat de mannen in Port Tobacco van hem hadden gezegd: „George is een vent die je kan beledigen zonder dat hij er kwaad om wordt.”

Hij ging naar een stal waar hij een paard had staan. Hij had het paard gehuurd in de ene stal en afgeleverd in de andere. Hij achtte dit noodzakelijk bij een ingewikkeld komplot.

Atzerodt reed de stal uit en begaf zich naar Ford's Theatre. Langzaam reed hij het gebouw voorbij, terwijl hij het nauwkeurig scheen te bestuderen. Hij schudde zijn hoofd, keerde om, reed langs het patentbureau en wierp daar zijn dolkmes weg, met schede en al. Daarna besloot hij nog wat doelloos rond te blijven rijden, hier en daar af te stappen bij een kroeg en in elk niet meer dan een of twee glazen whisky te dringen. Het enige nut dat George Atzerodt nog voor iemand had, was dat hij een man was die een geheim kende.

6 UUR

De dag stierf zoals ze was geboren — grauw. De warme wind was gaan liggen, er kwam stilte en koelte, en levenloze vlaggen omhulden de vlaggestokken met hun kleuren. De rook van een vertrekkende trein hing als een apostrofe van krijt achter het Capitool, en boeren uit de omliggende streken kwamen naar de stad om voeder te gaan verkopen aan de stalhouders.

(wordt vervolgd)

*) Dit althans volgens de getuigenverklaring van Lloyd. Hoofdzakelijk op grond hiervan werd Mrs. Surratt opgehangen.

NEDERLANDSE CHRISTELIJKE BEAMBTENBOND

Organisatie voor het
administratieve,
technische,
commerciële,
chemische,
leidinggevende en
toezichhoudende
personeel

De Lairesestraat 129

Amsterdam-Z.

Telefoon 722501 - 733517

Technisch
Bureau
A. Meerman N.V.

BOUWMACHINES

VLAARDINGEN - TEL. 01898 - 5157

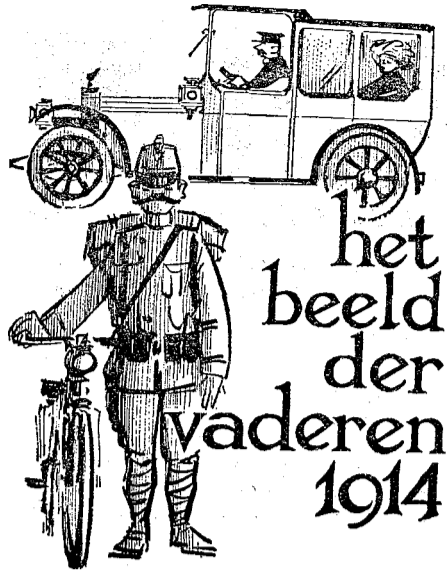
RADIO BECKER

ZEIST - TEL. 03404 - 13511

Na 7 uur 12333

HET ADRES

voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

het beeld der vaderen 1914

• Boerengeneraals

In 1902 werd de vrede van Vereniging gesloten. De boerengeneraals capituleerden; zij vreesden, dat hun gehele volk zou ondergaan, als het verzet nog langer voortduurde. De Engelsen verbrandden de boerenhoeven, waarvan de eigenaars "op commando" waren, en brachten de vrouwen en kinderen naar concentratiekampen, waar meer dan 23.000 stierven. In Nederland had dit alles een diepe indruk gemaakt. Het heldhaftig verzet van de Boeren onder De Wet, Beyers, De La Rey, Smuts en Botha maakte de geestdrift wakker. De boeken van Penning, met name de Wesels-serie, werden overal gelezen. Boerengeneraals kwamen later naar Nederland om hulp voor hun volk te zoeken.

In 1914 brak de eerste wereldoorlog uit en de Engelsen stelden er prijs op, dat de troepen van de Unie van Zuid-Afrika mee zouden doen tegen de Duitsers en allereerst de Duitse kolonie in West-Afrika zouden veroveren. Maar verschillende boerengeneraals wilden dat niet. Zij zeiden: de Duitsers hebben ons niets gedaan, en de Engelsen hebben geprobeerd ons volk uit te roeien. Waarom zal ons volk bloedige offers brengen ten bate van het Engelse imperialisme in Zuid-Afrika?

De opperbevelhebber van de troepen van Zuid-Afrika, generaal Beyers, weigerde mee te doen en de generaals De La Rey en De Wet steunden hem. Zij brachten de commando's samen in het veld om zich te verzetten tegen elke poging, om die commando's naar het front te sturen. Zij betrokken lagers om de plannen van de Regering onder leiding van Botha en Smuts die met de Engelsen wilden samenwerken, te kunnen weerstaan. Maar hun verzet werd niet algemeen aanvaard of gesteund. Er kwam grote verdeeldheid onder de Boeren en de Regering nam haar maatregelen. De la Rey werd bij vergissing doodgeschoten door een politie-agent, maar velen twijfelden, of het wel een vergissing was. De Wet werd gevangengenomen en Beyers kwam om het leven, toen hij gewond werd bij het oversteken van de Vaalrivier en door de stroom werd meegesleurd. Dat was deze week een halve eeuw geleden.

In Nederland wakte dit alles grote beroering. Toen een Rotterdamse blad de gevangenneming van De Wet per bulletin bekend maakte, zegde een lezer zijn abonnement per telefoon op want "er zijn ten slotte grenzen".

Sommigen hielden zich bezig met de vraag, of het optreden van deze Boerengeneraals als rebellie of oproer kon worden beschouwd of dat men zelfs kon spreken van verraad.

Dr. Kuyper schreef toen in De Standaard een geharnast artikel, waarbij hij opkwam voor het recht van de Boerengeneraals om zich te verzetten. Wie hier op formalistische wijze te werk gaat om dit verzet als verraad jegens de Regering te brandmerken, die moet ook het verzet van Willem van Oranje tegen Filips II om dezelfde reden als oproer en verraad brandmerken, zo was zijn visie.

Aantekening. Generaal De Wet werd wel door de krijgsvraad veroordeeld, maar spoedig weer vrijgelaten, onder voorwaarde, dat hij geen vergadering zou bijwonen.

Hij belegde kort daarop een grote meeting van Boeren op zijn "plaas". Ter verantwoording geroepen antwoordde hij, dat hij geen vergadering had bijgewoond maar de vergadering had hem bijgewoond.

M. C. van Staaveren
AALSMEEK — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

IK zal het u maar bekennen, want vandaag of morgen of overmorgen komt u er toch achter: het televisietoestel is weer terug!

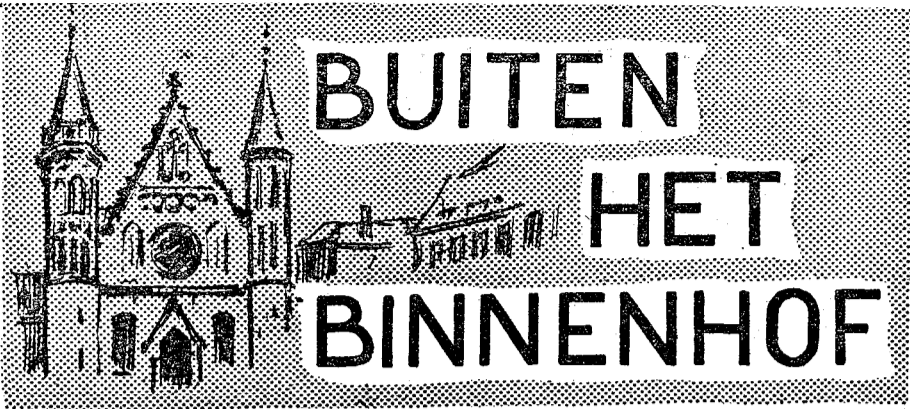
Het stond ergens opgeborgen, waar het geen goed maar ook geen kwaad kon en vanwaar ik het wel gemakkelijk kon weghalen, maar ik deed het eenvoudig niet. Goed vier jaar is het weg geweest, althans uit mijn ogen geweest en, eerlijk geschreven, ook uit mijn gedachte. Maar wat kan er in een vier luttele jaren niet gebeuren. De eerste dag, dat de kijkkast weer tegen de muur stond heeft-ie het geweten. De gehele avond aan. Doch dat was wel een beetje een teleurstelling. En al die mensen van de teevee, die de Groenkopers niet gekend hebben en die de Groenkopers op hun beurt niet kennen....

Barend de Beer bijvoorbeeld. Niet de beer der vaderen, als ik het zo mag zeggen. Toen ik dacht dat het echt leuk begon te worden was de beer voorbij. Goed, het was een kinderprogramma, maar een groot mens wil toch wel eens even genieten. Daarna kwam Sir Lancelot, u weet wel van de Ronde Tafel (niet te verwarren met de Ronde Tafel Conferentie). Nu moet ik toegeven dat ik vroeger nooit de avonturen van Ivanhoe heb overgeslagen, ook al kwam het tijdstip van die avonturen mij vaak niet goed uit. Aan die Ivanhoe had je houvast, je zat bij wijze van spreken mee te vechten op je stoel.

Maar die Lancelot, nee, de fut was er blijkbaar uit. Nu geef ik toe, een teevee-kijker, die jarenlang niet in het grote oog gestard heeft moet natuurlijk een beetje bijkijken. Die uitzending op de nieuwe teeveebezitsdag over dieren en planten vond ik wel leerzaam. De problemen rond te veel jonge poesjes werden zeer humaan en modern opgelost, waarbij niemand in een moraal-theologie verstrikt werd, hoewel het een zuiver KRO-programma was. Des avonds heb ik nog Brandpunt gezien, maar toen was ik ook wel zó op van het kijken dat ik hoognodig naar bed moest om te rusten. Maar laat ik om 10.25 nog gauw zijn sponde verlaten hebben om de Concilie-nabeschuwing bij te wonen! Enorm. Zo'n beschouwing van jongeren hebben we nodig na de Synode zittingen zei ik. Maar niemand hoorde mij. ik zat alleen in de kamer, met het grote glazen oog voor mij.

De eerstvolgende dagen na dat moeilijke begin ben ik geconfronteerd met allerlei teevee-mensen, die ik vroeger nog nooit had ontmoet. En allemaal met naam en voornamen voluit genoemd. Regie: Jan Veenman. Presentatie Bob Spaak. Maar: voorganger ds J. Overduin. Bij dominee's wil dat blijkbaar niet zo gemakkelijk behalve bij dr. O. Jager en ds. J. Wit. Wel jammer. Wat zou het heerlijk zijn om bijvoorbeeld te kunnen spreken van ds. Simon Carmiggelt of van diakones Erna Sporenberg of van ouderling Peter Koen. Jammer, in het geestelijke tellen blijkbaar geen voornamen. Doch laat ik niet afdwalen. Ds. J. Overduin had ik wel eerder ontmoet, maar Stiefbeen was voor mij een geheel nieuwe persoonlijkheid, evenals Rudi Carrell, And Walter and Conny, complete strangers to me!

Misschien wilt u nu langzamerhand wel eens weten waarom de Groenkopers dat electronische oog weer in

huis hebben gehaald, na al die rustige en vredige jaren van olim.

Ziet u, dat zit zo.

De jongste nazaat heeft aan de oproep van de minister van defensie gevolg gegeven en is afgereisd naar een selectiecompagnie ergens in Nederland. De tweede nazaat draagt reeds het uniform, waarop de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie toezicht hebben, terwijl de oudste het ouderlijk huis minder bezoekt dan voorheen, aangezien zijn studies hem soms uren ver van de huiskamer roepen. Ach, dan blijft een echtpaar, zelfs een Groenkoops echtpaar, alleen achter Het gevaar dat de nazaten hun huiswerk niet meer maken is voorbij. De huismuziek is er ook niet meer, want de muzikanten hebben hun kaarsje uitgeblazen zoals in Haydn's Abschiedssymphonie. En zo raakt een mens vanzelf aan de teevee. En waren wij er helemaal af. Nou ja, zo af en toe gingen we wel eens bij familie kijken, maar missen deden we het toestel niet. Het is eigenlijk te vroeg om al een oordeel te hebben over onze huidige situatie. Vraagt u ons, mijn vrouw en mij, of de programma's beter zijn geworden dan moeten wij zeggen dat wij dat nog niet gemerkt hebben. Maar: vergeet niet dat we alleen naar Nederland I kunnen luisteren en kijken. Nederland II en de REM zijn ons niet gegeven. Of het daar beter is... wij weten het niet. Ik voor mij heb aan Nederland I meer dan genoeg. En het ziet er naar uit dat het toestel niet zal doorbranden wegens veelvuldig gebruik. Dat zou misschien mijnheer Philips wel prettig vinden, maar daar werk ik niet aan mee. Vanavond (als ik dit schrijf) is er een veelbelovend programma, maar ik moet naar de vergadering van de kerkeraad, waar ik soms een Stiefbeen, een Okke en Herman en Wim en Dick persoonlijk ontmoet. Ik ga dus naar de vergadering. Misschien kijk ik morgenavond naar Danny Kaye, dat durf ik wel aan. Zaterdagavond ga ik dan maar weer eens een boek lezen want hoe het toevallig ook nog eens 'n keer is interesseert mij niet erg. Ik ga zaterdagavond weer eens vroeg naar bed.

Want ik word zo moe van die teevee....

William Groenkeper

schrijfmachines
aspa
vraagt vrijblijvend inlichtingen of demonstratie

ZAANDAM Westzijde 63 en 110 Tel. (02080) 66951*
LEIDEN Aalmarkt 4 Tel. (01710) 26900
DELFT Peperstraat 12-14 Tel. (01730) 3 09 30*
DORDRECHT Voorstraat 204 Tel. (01850) 6044*
BREDA Tolbrugstraat 2 Tel. (01600) 22341*

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. gewapende macht, 6. reptiel, 11. wassen, 13. zeil, 15. Europese tijd (afk.), 16. land, 18. ongeveer, 19. huid, 21. gevuld, 22. weerstand, 23. water in Nederland, 24. afgetakeld, 26. hap, 27. metaal, 28. voorkeur, 29. boom, 31. sprookjesfiguur, 32. weg, 34. wapen, 36. vroeger, 37. lidwoord, 38. taal, 41. grondsoort, 44. jongensnaam, 45. plezier, 46. bedrijf (duits), 47. vaart, 49. muziekinstrument, 50. gebaar, 52. reuk, 53. rijks landbouw school, 55. roem, 57. Nat. Soc. Unie (afk.), 58. toevoeging aan naam van sommige coöperaties, 59. werelddeel, 63. getal, 64. beroep, 66. respijt, 68. weefsel, 69. klappen.

Vertikaal: 1. godin, 2. reserve officier (afk.), 3. maand, 4. slot, 5. belofte, 6. indien, 7. munt, 8. aanwijzend vnv., 9. en volgende, 10. beroep, 11. ad rem, 12. nieuweling, 13. deel van huis, 14. netelachtige plant, 17. kloosterlinge, 20. bloem, 22. predikheren, 24. schip (letterkeer), 25. groente, 28. kleinood, 30. taai twijgje, 33. dans, 35. Europeaan, 38. dierengeluid, 39. schip, 40. niet zuinig, 41. deel van bed, 42. in orde, 43. deel van keukeninventaris,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11					12	13			14
15			16			17			18
19		20			21			22	
23				24			25	26	
27			28			29	30		31
32		33				34		35	
		36						37	
38				39	40			41	42
									43
44			45			46		47	48
49				50	51			52	
53			54		55			56	57
58			59		60		61	62	63
64		65				66			67
								69	

44. dronken, 48. figuur, 51. raad, 54. tweede zitplaats (mv), 56. plaats in Gelderland, 59. kunst (latijn), 60. munt, 61. roofdier, 62. drank (letterkeer), 65. ter inzage (afk.), 67. water. rooimeester, 10. kapstok, 11. kakelen, 15. Lapland, 16. IJsland, 17. bandiet, 20. Azeka, 22. etter.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. zandbak, 3. makkers, 7. kalfsoester, 9. Botlek, 11. kroost, 12. Ela (1 Kon. 16), 13. egoïst, 14. Leiden, 18. ons, 19. papzak, 21. netten, 23. nietsnutter, 24. diamant, 25. verlaat.

Vertikaal: 1. zeepbel, 2. balie, 3. kater, 5. stieten, 6. koeien, 7. kattedespinn, 8.

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Een gulden weg

A C H T E R P A G I N A

In het leven moet je de weg leren kennen. Je moet dat echt leren, want er zijn in „het volle, rijke leven” vele wegen en dan nog wegen van allerlei soort: straten, stegen, lanen, sloppen, pleinen, singels.

Je kunt wel een poosje wat „dwalen”, maar uiteindelijk wil je toch wel eens weten waar je nu eigenlijk loopt.

Ook het politieke leven heeft uiteraard zijn veelsoortige wegen. Wij wandelen er allen op.

Overigens niet altijd even bewust. Wij zijn ons soms zelfs helemaal niet bewust, dat wij op politieke paden wandelen.

Maar soms — en dat zijn onze goede ogenblikken — willen wij toch de weg wel eens weten. De weg in de politieke vraagstukken, de weg in politieke situaties en ook de weg in het in ons land wel zeer rijk geschakeerde stelsel van politieke partijen.

Wat het laatste betreft hebt u de weg al gevonden. De weg naar de A.R.Partij. Dat probleem is dus opgelost.

Maar mogelijk doet zich nu nog weer een ander probleem voor: de weg in de A.R.Partij.

Klein

Zo ziet u maar weer hoe probleemvol het leven is.

Maar daar is oog voor! Zoals er voor het verkeer — de voetgangers, de automobilisten en de fietsers — verkeersborden zijn en richting-aanwijzers, zo is er nu ook een gids, die u rondleidt in de A.R.Partij.

Het is een klein boekje. Klein: dat heeft het voordeel, dat u daarin althans de weg kunt vinden, wat met dikke pillen niet altijd het geval is.

Boekje: want al is het klein — veertig pagina's —, men kan een fraai en verlicht geschrijftje geen „brochure” noemen.

U wordt er de weg door wijs in de A.R.Partij. Vorige week kondigden wij dit gidsje in het kort al even aan: „Wegwijs in de A.R.Partij” door (partijsecretaris) mr. W. R. van der Sluis.

Wij willen er nu wat meer van vertellen.

Beperkt

De inhoud is natuurlijk beperkt. Wat wilt u met veertig pagina's!

In „een paar woorden vooraf” wordt dat onderstreept:

„Dit boekje is geen geschiedbeschrijving van de A.R. Partij.”

„Dit boekje is géén propaganda-geschrift.”

„Dit boekje wil enige informatie geven over de Anti-Revolutionaire Partij.”

Wij menen, dat die beperktheid juist is. Nu kan men in kort bestek zich helder informeren over de organisatie en werkwijze van de partij. Dit boekje is op dit beperkte terrein allround. In zijn beperktheid toont zich ook hier weer de meester.

Rijk

Dat het beperkte boekje niettemin rijk van inhoud is zal u duidelijk zijn aan de hand van een opsomming van de „tussenkopjes” waarmee het eerste hoofdstuk is opgesierd:

Wat wil de A.R.Partij. Program van Actie. Hoofddijnen van beleid. Dagelijks „bijhouden”. De kiesvereniging. Plaatselijke „centrale”. Meningsvorming. Stimulansen. Gespreksgroepen. Contactadres. Volkspartij. Interkerkelijk. Naar één partij voor protestantse christenen. De sfeer. De (centrale) gemeentelijk kiesvereniging.

„Tussenkopjes” welke u tot het lezen zullen dringen, menen wij. En veel verder kunnen wij niet gaan, want wij kunnen niet de hele inhoud van het boekje nog eens in ons blad gaan afdrucken. Wel een paar citaten.

„Wat een politieke partij is weten we allemaal. Het is een groep mensen, die een gelijkgerichte politieke visie hebben en deze in een program (begin-sel-program) vastleggen. Daarnaast willen ze ook wat verwezenlijken in de praktische politiek. Dat proberen ze te omschrijven in hun staatkundig program. Bovendien worden wensen, die speciaal betrekking hebben op de eerstvolgende vierjarige zittingsperiode van de Tweede Kamer door de A.R. neergelegd in een Program van Actie.

De A.R. Partij is van mening dat dit voor de leden en de kiezers duidelijker maakt wat zij wil. Want duidelijkheid is toch wel het eerste wat men van een politieke partij mag vragen. Zonder dat is politiek een geheimzinnige zaak, die gemakkelijk eerder afstoot dan interesse wekt.”

En dan even verder:
„Als het zó zou zijn dat een politieke partij slechts één keer in de vier jaar haar wensen zou behoeven te formule-

ren en verder rustig afwachten, dan was een partij-organisatie overbodig. De werkelijkheid is wel even anders. Elke dag komen er nieuwe vraagstukken bij en moet in bestaande kwesties weer met gewijzigde factoren rekening worden gehouden. Daarom moet de politiek „bijgehouden” worden. Dat betekent, dat er ook een voortdurend contact mogelijk moet zijn tussen kiezers en beroepspolitici, tussen partij-organen en fracties enz. Men kan wel hoofddijnen vastleggen, waaraan het beleid telkens weer getoetst wordt, maar daarnaast is tevens levendige samenwerking via organisatorische kanalen nodig”.

De schrijver neemt verder de meningsvorming via de kiesverenigingen nog eens wat nauwkeuriger onder de loep. Belangrijk om kennis van te nemen. Zoals alles wat ook verder gezegd wordt over hetgeen zich in en rond de kiesvereniging afspeelt — kan en moet afspelen — eigenlijk voor iedereen nuttig, zelfs nodig is te weten.

Het gaat daarbij zowel om „woorden” als om „dadend”. Enerzijds is er het handelen wat betreft het winnen van leden en het werven van abonnees op het weekblad (dat kan overigens ook niet helemaal zonder „woorden”) en anderzijds is er het gesprek, waarbij met name wordt stilgestaan bij de nieuwe methode van de gespreksgroepen, welke steeds meer ingang vindt in onze partij.

Tenslotte nog even dit. Er wordt opgemerkt, dat de kiesvereniging ook het „plaatselijke contact-adres” is. Wilt u ook daar meer van weten? Koop en lees.

Nog een citaat uit het onderdeel „volkspartij”.

„Dat is een partij; waarvan mensen van allerlei maatschappelijke gading lid zijn: ondernemers, agrariërs, middenstanders, werknemers en natuurlijk ook mensen uit de vrije beroepen (artsen, advocaten enz.)

De A.R. Partij zegt zo'n volkspartij te zijn en dat is ze ook. Een onderzoek naar de samenstelling van de kiesverenigings-besturen heeft dat uitgewezen. Aangenomen mag worden dat die besturen representatief zijn voor de samenstelling van het ledenbestand.

Nu lijkt het zijn van een volkspartij enigszins in strijd met de alom verbreide opvatting, dat de A.R. Partij de partij der „kleine luiden” is.

En wat dan volgt kunt u verder lezen op blz. 9 en 10 van dit boekje.

Wij laten ons verleiden tot nog één citaat uit de paragraaf „Naar één partij voor protestantse christenen”.

„Zonder zichzelf voortijdig te willen opheffen, is zij (de A.R.P.) de partij, die op dit ogenblik het meest bewust naar zulk een vernieuwing van de politieke

partij-oriëntatie koerst. Velen zullen niet alleen bij de stembus, maar ook bij het zoeken van een politieke partij naar hun keuze ongetwijfeld met deze koers, die een oproep tot alle protestantse christenen inhoudt, rekening houden”.

Weinig

Uit het voorafgaande alleen al blijkt, dat het boekje rijk aan inhoud is. De prijs is toen gering. Voor weinig geld wordt het uw eigendom: één gulden. U bewandelt een gulden weg als u opstaat om uw giroboek te gaan halen ten einde het boekje te bestellen. Weg geld voor „Wegwijs”.

(Gironummer 89673, ten name van de A.R.Partij-Stichting, Dr. Kuypersstr. 3 te 's-Gravenhage.)

Temeer zult u zeggen, dat dit een gering bedrag is, als u ook nog kennisneemt van de hier volgende inhoud van resterende zes hoofdstukken.

Hoofdstuk II: Statencentrales, Kamercentrales, Provinciaal Comité.

Hoofdstuk III: Het Centraal Comité. Het Partij Convent. De Deputatenvergadering.

Hoofdstuk IV: Wie en weg van een voorstel. „Portret” van de A.R.P. Organisatie Commissie. Algemeen Organisatie Comité. Partijbureau. De financiën.

Hoofdstuk V: Het A.R. Vrouwencomité. Het Comité voor Varenden. Buitenlands Contact. „A.R.Post”, „Nederlandse Gedachten” en de „Documentatiedienst”. Radio. Televisie. Brochure-dienst en leduurabonnement. Studiediensten Contactconferenties. Sprekersorganisaties en contact met de fractie.

Hoofdstuk VI: Het College van Advies. De Dr. A. Kuypersstichting.

Hoofdstuk VII: De ARJOS. Tenslotte. Lijst van Publikaties. Leden A.R. Eerste en Tweede Kamerfracties.

Veel

„Wat heb ik er aan”, zou uiteindelijk toch nog iemand kunnen vragen. Nu, wij stellen ons voor, dat ieder die lid is van de partij toch op een gegeven moment wel eens wil weten hoe zijn/haar partij in elkaar zit en werkt.

U kunt in deze partij wat zijn en wat doen. U kunt er uw opinie, uw opvattingen in naar voren brengen en uw hulp is altijd welkom bij het werk, dat ter plaatse door de partij (dat bent u) moet worden verricht.

Sommigen hebben daar wellicht nooit zo bij stilgestaan.

Zit u eens een ogenblikje stil met dit boekje.

U zult er veel aan hebben.

WIDEK

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

A. BAARS Azn.,
Exploitatie van Baggermaterieel N.V.
VERKOOP EN VERHUUR
Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.
SLIEDRECHT
Telefoon (01840) 3154
NIEUWBOUW EN REPARATIE

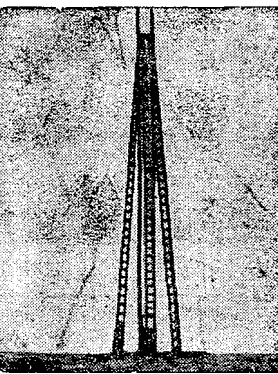
WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
VOSKAMP EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

GEHR. VAN ALTENA
smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren
G. van Ledenberchstr. 114 - Amsterdam - Tel 82298

NIEUWBOUW Bouwbedrijf VOS

Doelenstraat 19 - Telefoon 02200 - 14092

ALKMAAR

FA. H. MANSCHOT
& ZONEN
Aannemers van
HEIWERKEN
Telefoon 03474 - 269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL: (02510) 25244

Gevestigd sinds 1919

EEN NIET TE VERGETEN ADRES
Firma J. Kleywegt & Zonen
Rietdijkstraat 74, telefoon 01747 - 757
Hoek van Holland
voor
KERK- EN SCHOLENBOW

TE KOOP:
NIEUW TE BOUWEN WONINGEN
BOUWBEDRIJF J. WALRAVEN
Telefoon 01180 - 2589
ST. LAURENS

Firma A .v. d. Meer & Zoon
AANNEMERSBEDRIJF
ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD
Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
HONSELERSDIJK

OCEAN N.V. DIEREN
R. T. E. L. A. N. D. S. MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

WERFT ABONNEES

nederlandse gedachten

weekblad van de anti-revolutionaire partij voor het eerst verschenen in 1829 onder redactie van Mr. Guillaume Groen van Prinsterer

Foutieve tegenstelling

IN de gewisselde schriftelijke stukken tussen ministers en Eerste Kamer betreffende het ontwerp van wet op de kansspelen hebben de vier ondertekenaars van de **Memorie van Antwoord** (minister Scholten, minister Biesheuvel en de staatssecretarissen Van den Berge en Van de Laar) een merkwaardige tegenstelling **aanvaard** en — met een fundamentele wijziging — tot de hunne gemaakt.

Het woord „aanvaard” is hier op zijn plaats, omdat de bewindslieden een redenering uit het Voorlopig Verslag, afkomstig van „een aantal leden”, hebben overgenomen. Dit aantal leden had zich bereid verklaard, vóór het wetsontwerp te stemmen, „overheidsoptreden en persoonlijke houding scheidende”.

Persoonlijk waren deze leden allerminst bewonderaars van de in het ontwerp van wet geregelde kansspelen, maar die persoonlijke opvatting wilden zij **scheiden** van wat zij als taak van de overheid zagen, althans in de concrete situatie als taak van de overheid konden **aanvaarden**.

DE vier bewindslieden grepen deze tegenstelling aan om een **principiële discussie** over het Regeringsbeleid uit de weg te gaan.

Zij schreven en ondertekenden n.l.: „(De ondergetekenden) namen met belangstelling kennis van de beschouwingen, van verschillende zijden gegeven over de principiële benadering van het verschijnsel der kansspelen en over de houding, die de overheid daartegenover dient aan te nemen.

Van de ondergetekenden wordt vermoedelijk niet verwacht, dat zij hun persoonlijke opvattingen ten aanzien van het eerste punt daaraan zullen toevoegen. Met een aantal leden, zijn zij van oordeel dat juist op dit terrein dienen te worden onderscheiden de persoonlijke houding tegenover het kansspel er het oordeel over wat de taak der overheid hier moet zijn. Wat dit laatste betreft, menen zij dat, uitgaande van de realiteit van de speelbehoefte, die door een algemeen verbod niet zou zijn te onderdrukken — de plicht voor de wetgever bestaat, deze speelbehoefte in geordende banen te leiden en waarborgen te scheppen, dat excessen zoveel mogelijk worden voorkomen.”

Wat een aantal leden in het Voorlopig Verslag opmerkten omtrent hun persoonlijke houding jegens kansspelen, is hier van Regeringswege uitgebreid en verschoven. Zij heeft het betrokken op principiële beschouwingen. Principiële beschouwingen en persoonlijke opvattingen zijn in dit Regeringsbeleid identiek.

Een der ondertekenaars, de staatssecretaris Van de Laar, heeft deze opvatting reeds eerder verdedigd, bij een debat over de mede-financiering van literatuur door de overheid. **Persoonlijk** kan een bewindsman bepaalde kunst

Minister Scholten

verwerpelijk vinden, dat mag op zijn beleid géén invloed hebben.

Daarmee is elke principiële positie-keuze door en vanwege de overheid uitgesloten en elk beginsel strikt tot een „Privatsache” gemaakt. Wij kennen dat verhaal al héél lang en van enige oorspronkelijkheid is geen sprake.

EEN christelijke politieke partij gaat er van uit, zij belijdt, zij **aanvaardt in gehoorzaamheid des geloofs**, dat de overheid door Gods genade niet behoefte en niet mag blind varen in de mist. Er zijn voor haar beleid **normen gegeven**. Daarom is een discussie met de overheid mogelijk en noodzakelijk over de **grondslagen van haar beleid**.

Het kabinet-Marijnen heeft verklaard, een christelijke politiek voor te staan. Deze hele verklaring zou tot een tot niets verbindende frase worden, wanneer zij zou weigeren, de discussie te **aanvaarden** over wat onder christelijke politiek wordt verstaan. Die weigering is er, zodra zij zegt, als antwoord op principiële beschouwingen: men zal van ons vermoedelijk niet verwachten dat wij persoonlijke opvattingen stellen naast of tegenover de persoonlijke opvattingen van leden van het parlement, waarin zij uiteenzetten, hoe zij de taak van de overheid principiële zien.

DE Antirevolutionairen zien dit anders. Was dat niet zo, dan had de Antirevolutionaire partij geen recht van bestaan.

De neutraliteitsgedachte is in haar diepste zin een dwaasheid.

Heel het leven, ook het politieke leven, heeft zijn geestelijke drijfveren. Altijd zijn er beginselen in het geding, ook al zijn we ons daar zelf niet van bewust. Die beginselen sturen de mens in héél zijn handelen. Wanneer die mens minister is en het overheidsbeleid gaat vaststellen, dan kan hij die beginselen niet tijdelijk, bij het binnentreden van het ministerie, deponeren in de paraplu. Als principiële mens neemt hij zijn beslissingen. En hij doet het als overheidspersoon. Hij **aanvaardt of verwerpt**, dat de

overheid Gods dienseresse is, het volk ten goede.

Hij **aanvaardt of verwerpt**, dat die overheid een lastbrief heeft, geschreven door de Koning der koningen.

Hij **aanvaardt of verwerpt**, dat die overheid in het Woord van God een lamp vindt voor haar voet.

Hij **kies**t en in dat kiezen valt een beslissing voor het overheidsbeleid. In zijn ambt doet hij die keus.

EN dan ontmoet hij de volksvertegenwoordiger. Die zegt niet: ik wil u een verhaal doen over mijn persoonlijk

door H. Algra

ke opvattingen, misschien dat het u interesseert. Waarop de overheid dan ambtelijk kan antwoorden, en beleefd tevens: ik heb echt wel met belangstelling van uw persoonlijke opvatting kennis genomen — dat hoort zo bij de human relations — maar u verwacht vermoedelijk niet, dat ik mijn persoonlijke opvatting naast of tegenover de uwe zal stellen.

Als het goed is, gebeurt er heel iets anders. In de ontmoeting tussen Regering en volksvertegenwoordiger zegt de laatste: ik heb uw beleid trachten te toetsen aan de beginselen, die objectieve geldigheid hebben voor overheid en onderdaan, en het resultaat van die toetsing zal ik u meedelen. En ik verwacht van u, dat gij uw beleid tegenover mijn bedenkingen **principiële** rechvaardigt. Dat gij dus de relatie uitlegt tussen beginsel en overheidsbeleid.

Zo krijgt het debat zin en diepgang. Maar zodra de overheid dan zou zeggen: verwacht u nu echt van mij, dat ik tegenover die persoonlijke opvattingen van u ook mijn persoonlijke opvattingen zou stellen, kom nou — laten we liever zaken doen en praktisch blijven, dan is het zout smakeloos geworden.

MISSCHIEN zegt iemand, dat de vier bewindslieden het zo niet hebben bedoeld. Dan antwoorden wij: „dat geloven wij ook, dat weten wij van sommige ondertekenaars wel zeker. Maar gezegd hebben zij het wel”.

En althans van één der bewindslieden, staatssecretaris Van de Laar, is het niet de eerste keer.

Zijn gehele weigering om principiële te kiezen en te oordelen bij zijn subsidiebeleid betreffende in de vorm van literaire tijdschriften verschijnend en door de staat mede gefinancierd drukwerk was van a tot z op deze wijze gemotiveerd. Als er geen conflict is met de strafwet, dan heb ik als overheids-persoon, in mijn ambt, met alle vragen over waarheid of leugen, reinheid of vergif, niets te maken, want dan zou ik mijn persoonlijke opvattingen laten meespelen en dat mag de overheid niet doen.

Zo heeft hij in het debat gekozen. Want ook deze redenering is een keus. Een keus voor het neutralisme in het overheidsbeleid.

Met alle respect voor iemands persoonlijke opvattingen, mits op de keien van het Binnenhof achtergelaten of hoogstens, maar dan volstrekt vrijblijvend, in een praeteritio vermeld.

Kijk en luister . . .

naar onze televisie-uitzending op maandag 14 december a.s. In deze uitzending heeft mr. W. R. van der Sluis (secretaris) een gesprek met dr. W. P. Berghuis, voorzitter van de A.R.Partij. De uitzending vindt plaats van 20.20 - 20.30 uur via kanaal Ned. I.

Luister . . .

op donderdag 17 december a.s. naar onze radio-uitzending. Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité. De uitzending vindt plaats van 18.20 - 18.30 uur via Hilversum II (AVRO).

ZOMERHOFSTR. 62 - ROTTERDAM
Telefoon 87447*

die kan bemiddelen bij aankoop van een EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt inlichtingen

AMBASSADOR

Hotel-Restaurant

Nieuwe zalen voor recepties, diners, vergaderingen, enz.
SOPHIALAAN,
HOEK ZEESTRaat
(nabij Plein 1813)
Den Haag
Telefoon 117700*

HET IS

HOPMAN N.V.

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

THIJS BOOY:

Het is stil op het Loo . . .

Thans ook verkrijgbaar als paperback ad f 7,90 bij de boekhandel.

Uitgeverij W. ten Have N.V.

Bronchiletten
Hoestdrank in tabletvorm.95ct

1955 - 1965

Het Jubileumjaar staat voor de deur!

Tien jaar lang verschijnt dan wekelijks

'Nederlandse Gedachten'

met een keur van artikelen en reportages uit binnen- en buitenland.

Elke week 12 pagina's met een gevarieerde inhoud.

Duizenden Anti-Revolutionairen lezen ons blad!

Maar . . . onze lezerskring kan groter.

Gaarne zouden wij ook U tot onze geregelde lezer(es) rekenen.

Het kost u slechts 4 GULDEN per halfjaar.

Noteert u mij met ingang van heden als abonnee op „Nederlandse Gedachten”.

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Deze bon zenden aan: Administratie Nederlandse Gedachten,
Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag.

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM HAARLEM

ANTI GEEL **tex** niet te evenaren!
MUURVERFINDUSTRIE HOOGVEEN

MURCOX

• Nationale bededag

Het is nu een halve eeuw geleden, in december van het jaar 1914, in de eerste oorlogswinter van de eerste wereldoorlog. Van het westelijk front geen nieuws. Aan het oostelijk front in de winterslag van de Massuren de Russen verpletterend verslagen. Een slag, die in de wereldgeschiedenis zal voortleven in de herinnering als die bij Salamis, bij Zama of bij Poitiers, schreven de Duitse bladen.

En in Nederland een rustige discussie bij de behandeling van de begroting van binnenlandse zaken, die verdedigd wordt door de minister-president Cort van der Linden.

Maar opeens komt er enige deining in de Kamer. Een van de meest bescheiden A.R. Kamerleden, dr. A. Brummelkamp jr., een man met een zachte stem, maar met een uiterste beheersheid wat taal en stijl betreft, houdt een korte redevoering. Hij pleit, dat de Overheid het volk zal oproepen tot gebed en een algemene, een nationale bededag zal uitschrijven wegens de nood der tijden.

Onmiddellijk kwam de liberale heer Roodhuyzen in verzet; hij is er tegen op „staatsrechtelijke gronden”.

Maar de C.H. afgevaardigde, dr. J. Th. de Visser, is het daar niet mee eens en hij herinnert er aan, dat ook voorheen de overheid het initiatief heeft genomen tot het houden van bid- en dankdagen.

Ook de heer Nolens, de gezaghebbende woordvoerder van de R.K. in de Kamer, ondersteunde het denkbeeld, om een nationale bededag te houden. En wat het bezwaar van de heer Roodhuyzen betreft — er is alleen gevraagd om een uitnodiging vanwege de overheid, om in de kerken op een speciale dag samen te komen. Daarmede wordt niemand gedwongen.

Dan komt minister Cort van der Linden aan het woord.

Hij „verklaart gaarne, dat het zich wenden tot de Allerhoogste in tijden van nood iets is, dat de mens siert.”

Maar de Regering heeft hier geen taak.

Het zou, meende hij, niet stroken met de opinie van het overgrote deel der natie, wanneer de Regering hier enig initiatief zou nemen. De Regering mag zich niet inlaten met geloofs-zaken.

En dus is hij niet bereid, het verzoek van de heer Brummelkamp in overweging te nemen.

En daarmee was het debat afgelopen. Uiteraard maakte de heer Brummelkamp er geen voorstel van of diende hij een motie in, om het verzoek aan de Regering een officieel karakter te geven.

Want als de Regering eenvoudig niet wil, meent, dat zij hier geen taak heeft, dan heeft verder aandringen geen zin.

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijft postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export

N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

NA wat in Elburg is gebeurd (of niet gebeurd, dat is niet duidelijk) verwachtte ik werkelijk geen principiële beschouwingen over het slot van Zondag 34 van de Heidelbergse Catechismus met betrekking tot de viering van Sinterklaasavond of -middag.

Maar ik heb mij daar in vergist. Een gemeenteraad in Nederland heeft moeite met enkelen zijner leden gekregen wat betreft het feest van de oecumenische kindervriend, bovendien heeft de sterke arm een pseudo- of deuterio Sint Nicolaas (dat is ook niet duidelijk) uit de tuin van een domineespastorie verwijderd. U ziet het al weer, onze reformatorische belangstelling voor het concilie der tweeduizend kerkvaders wekt al weer reactie. Sommigen kunnen haar hebben en anderen kunnen dat niet. En van alle bisschoppen moet Nicolaas van Myra het ontgelden. Misschien komt dat ook wel omdat het huidige Myra in Turkije ligt, waarvan voor de protesterende broeders weinig heil is te verwachten. Maar gezien een oude leuze: liever Turks dan Paaps, zouden deze dingen onder ons toch niet zo mogen zijn.

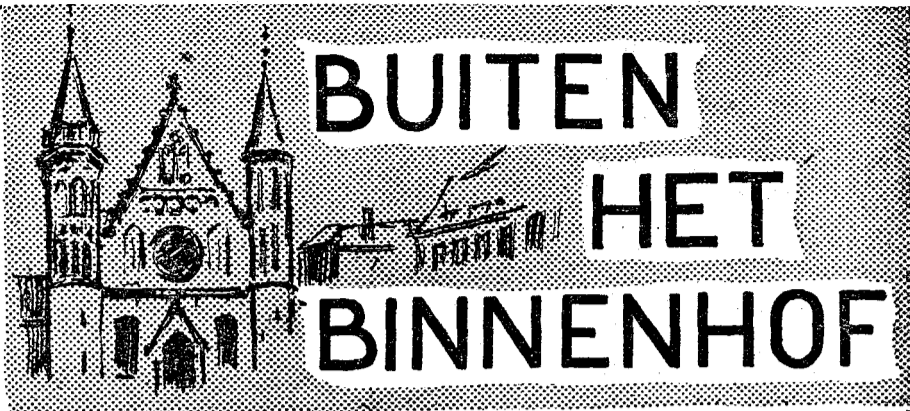
Zij zijn zo. Als u dit leest is de op 5 december verjarende bisschop al weer vertrokken, waarom de antiklaasgezinden weer ruimer en zuiverder kunnen ademen. Met de speculaaspoppen en de pepernoten hebben zij de roomse zuurdesem achter zich geworpen en zijn zij verlost van het kippevel dat geloof en revolutie kunnen veroorzaken. Voor een jaar kan het in sommige delen van het land weer rustig zijn.

Natuurlijk is het een vreemd geval met de Heilige Nicolaas. Hij is de enige heilige, waarin wij als kind geloven maar in wie wij als oudere compleet het geloof verliezen. En dat doet ons niets. Integendeel. Op onze beurt trachten wij bij onze kleine kinderen het geloof in de Sint in te stampen, omdat zelfde geloof er later weer uit te halen. Want het zou ons geld kosten als onze op de leeftijd des ondersheids gekomen kinderen, zoons, schoonzons, dochters, schoondochters, stug op Sint Nicolaas hun vertrouwen bleven vestigen.

Een zekere gefrustreerdheid kan bij dat geloven-niet-geloven optreden. Dat zal elke psychiater (er zijn geen andere) u weten te vertellen. Geeft zoiets een labiel karakter aan onze levenshouding?

Vanzelfsprekend. Doch dit karakter is bijna zo algemeen, dat de labiliteit niet opvalt. Behalve wanneer wij met roomse medebroeders en -zusters buiten de grenzen van ons vaderland spreken. Want zij zien in de onderbisschop niet wat wij in hem zien en zij vinden dat onze benadering van hem min of meer overdreven is. Zij kunnen ook geen bisschop waarderen die slechts een dag per jaar zich om zijn diocesanen bekommert, ja die dag ook nog zijn zorgen uitstrekt tot hen, die niet eens tot des bisschops kerk behoren.

Misschien vindt u dat ik op het ogenblik te ernstig wordt, doch dit is een ernstige zaak, die ik nu eens met u wil uitpraten. Het zou de economie van Nederland volledig ontwrichten indien wij die enige heilige dag,

welke ons door de vaders is overgeleverd zouden schrappen van de kalender!

Alleen al in Amsterdam, de stad, die van ouds onder patronage van Sint Nicolaas staat, zijn tien verhuurrichtingen van ondermeer tabberds, mijters, kromstaven en Zwarte Piet-kostuums. En dan spreek ik nog niet eens van de provinciale hoofdsteden en andere gemeenten. Denkt eens aan de paarden en de schaarse rijtuigen.

Overweeg de gehele stand van de banketbakkers en de marsepeinfabrikanten. De chocoladeletterzetter, de dichters, de speelgoedindustrie. De rijmers, de papierleveranciers, de advertentiebureaux, de directies van dagbladen, de Sinterklaasverhalenschrijvers, de dassenontwerpers, de boekhandelaren, de handschoenmakers, borstplaatgieters enz. enz. Omzetten van miljoenen zouden wij missen, omdat wij de goedheiligman uit onze gelederen hebben verstoten. Ik moet er niet aan denken. Wij zouden het bekende schilderij van Jan Steen uit het Rijksmuseum moeten halen, omdat niemand meer zou begrijpen, wat Sint Nicolaasavond betekende. De Stoomboot uit Spanje zou een onbekend begrip worden.

Het huppelen van het paardje zouden wij niet meer verstaan. Ja, de maan zou niet meer door de bomen schijnen en de makkers zouden hun wild geraas nooit meer staken. Men moet daaraan werkelijk niet denken.

Geen schoenen meer bij de kachel (en dat wordt al minder als het aardgas gemeen goed wordt!), geen kloppen meer van een verdwaalde vreemdeling op de deuren van onze woning. Geen koek meer en geen gard. Geen licht meer in de eerste week van de donkere decembermaand.

Moeten wij een vereniging stichten tot behoud van Sint Nicolaas? Het idee is te dol om ernstig te nemen.

Gelukkig hebben wij het feest dit jaar nog gehad. Maar ik vrees het ergste voor 1965, tenzij zulke symptomen als in het begin gereleveerd, niet meer voorkomen.

En dat in deze tijd van toenadering en samenwerking!

William Frankema

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasabond

DRUGS-TEREVEN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Kryptogram

Horizontaal: 1. Dit is een resultaat om kriebelig van te worden; 4. „waterwerker”; 8. liet Neerlands bloed door d'aadren vloeien; 10. deze edelman wordt dikwijls in het zonnetje gezet; 11. eerste dode; 12. plaatsreservering is hiervoor — mits van goede kwaliteit — niet nodig; 13. vrucht van het hogerhuis; 16. deze stof krijgt voor 25 hor. geregeld op zijn kop; 17. kostbaar bont zit vol soep; 19. God gaf hem een erenaam, hoewel deze koning Hem niet kende; 21. snel luchtvervoer; 24. dan heb je een harde huid!; 25. dat zie je, als je anderen op de vingers kijkt; 26. zij is verkouden; 29. zij krijgt op haar huid!; 30. 't is weer heel, maar 't beweegt niet; 31. cirkelgang; 32. beestachtig kadaver.

Vertikaal: 1. druk, die geld kost; 2. wil de kamer niet aan; 3. zij krijgt de wind van voren!; 5. kanselier van Artaxerxes; 6. waren zij maar blijven zitten en niet opgestaan! Nu wacht hen een strop; 7. dat is achter de hand; 9. bijna nimmer goed met nog meer snelheid te combineren; 10. deze tijdingen zijn tegenwerpingen; 14. hoogwaardig — zo men er de eigendom van heeft; 15. „beeldroman”, die met de ogen dicht „gelezen” wordt; 18. hij krijgt zijn salaris van zijn

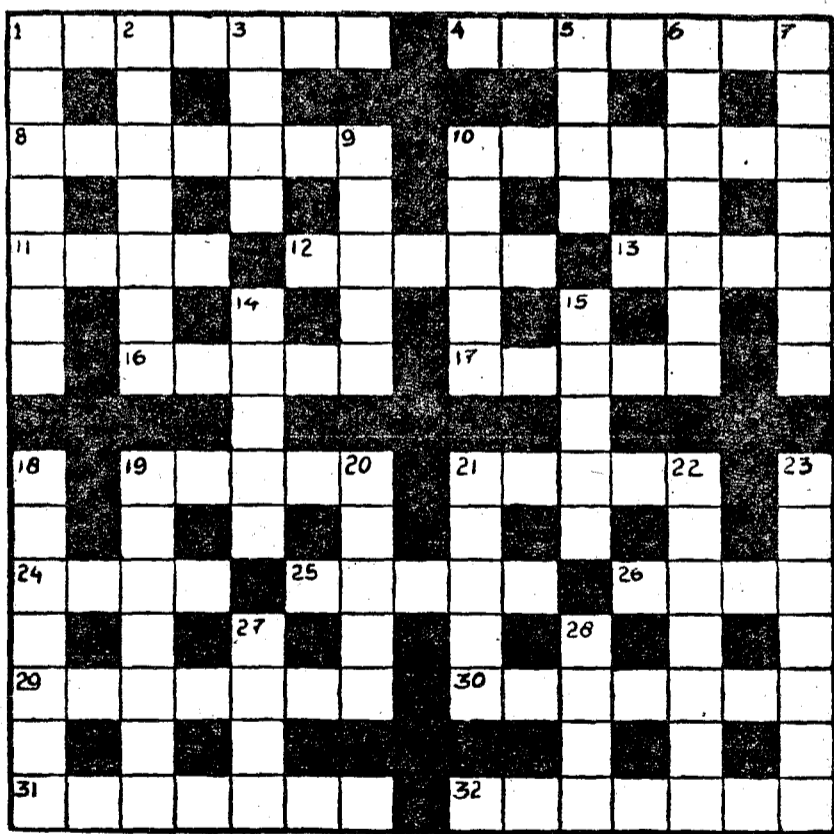
kwaad; 19. „kerstoffer”; 20. metalen monster; 21. dat is een smalle weg!; 22. geeltje; 23. 't hoofd is wel gebarsten, maar hij is nog invloedrijk; 27. hij schiet altijd in 't hart; 28. „likkernij”.

OPLOSSING VAN 21 NOV. 1964:

Horizontaal:
1. krib, 5. zweer, 9. stro, 13. lorre, 14. alt, 15. speer, 16. Abia, 17. Dakar, 19. Anna, 20. misbaar, 21. gelaten, 22. adres, 25. snor, 27. tank, 31. Rotte, 33.

Verticaal:
Volgt uit Hor., behalve: 2. Robin, 4. Brabant, 9. Spaarne, 11. renet, 23. rendier, 24. brems, 30. onder, 41. genoten, 44. raderen, 48. beilo, 52. meter.

IVOROL De kwaliteitsstandpasta
Behoud van Uw tanden

*** Raar

Wij nemen vaak maar als een vaststaand feit aan dat de schoolstrijd voor goed voorbij is. Die strijd zou dan bekroond zijn met de gelijkberechtigtheid. Zo nu en dan wordt er aan die vaste overtuiging gemorrelt. Zo ook nu weer.

Het heeft het departement van O. K. en W. namelijk goed gedacht dat van de zes scholen, waarop in september 1965 geëxperimenteerd zal worden in verband met het komende "Mammoet"-bestel, één zal behoren tot het protestants-christelijk onderwijs, 2 tot het openbaar en 3 tot het r.k. onderwijs.

Het betreft hier U.L.O.-scholen waarop een (mavo-havo)-scholengemeenschap zal worden beproefd. Indien het protestants-christelijk mulo-onderwijs nu ver achteraan stond in kwaliteit en kwantiteit, dan zou deze keuze wellicht aanvaardbaar zijn. Dit laatste is echter helemaal niet het geval. Daarom noemt "Trouw" deze "verdeelsleutel" terecht "onvoorstelbaar".

Nu de behandeling van de O.K. en W.-begroting nog niet achter de rug is, kan hier wellicht nog wat aan gedaan worden. Daarom schorten wij ons eindoordeel nog even op. Maar dat er nog steeds voor de belangen van het christelijk onderwijs op de bres moet worden gestaan is duidelijk.

*** Loyaal

De heer Verolme heeft de regering laten weten dat hij na de inwerking-treding van het anti-REM-wetje geen medewerking zal blijven verlenen aan REM-uitzendingen, die dan illegaal worden. Hoewel men dit standpunt bij iedereen als vanzelfsprekend aanwezig moet achten, willen we er in dit geval toch ons respect voor uitspreken.

Te meer omdat de heer Verolme op 4 september in een televisie-interview een aan deze beslissing tegengesteld geluid liet horen. Dat hij daarop openlijk teruggekomen is, siert hem.

DAT er bij ons ijveren voor een aards paradijs nooit een eind in zicht komt is een heilige overtuiging, het is ook een alledaags gegeven waarvan de onafwendbaarheid zich soms duidelijk opdringt. Net als men het ene probleem zo goed en zo kwaad als het gaat heeft opgelost, staat het volgende al weer levensgroot voor de poort. De a.o.w. is koud tot een sociaal minimum opgetrokken of er meldt zich een volgende groep zorgkinderen: de dienstplichtige korporals en manschappen die zwaar onderbetaald worden. Zelden is een groep zolang vergeten als deze. Zolang wij de dienstplicht kennen (een uitvinding van die Franse revolutie waar wij tegen zijn) wist niemand beter of een soldaat moest met een financieel schijntje genoegen nemen. Rats, kuch en bonen vormden het soldatendiner; rats, kuch en bonen, daar was een soldaat mee tevree. De beloning van de dienstplichtige soldaat is steeds zo belachelijk laag geweest dat er inderdaad om gelachen werd, maar dat niemand op het idee kwam met span-doeken de straat op te gaan. Als de soldaat f 25,- per week verdiend zou hebben, had iedereen moord en brand geroepen als hij bij een loonronde over het hoofd gezien was. Nu hij slechts een losse grijpstuiver in het handje kreeg werd iedereen enthousiast toen de minister er goedgunstig een kwartje bij deed.

Wandeling van „De Volkskrant” heeft onlangs tijdens een vergadering van de commissie voor maatschappelijk werk uit verveling een foliant uit een kast gegrepen, waarin een Engelse parlementaire commissie anno 1883 ver-

slag doet van een gesprek met de Zoeloe-koning Cetywayo.

Heft u de een of andere belasting, zo vroegen de 19e-eeuwse Britten de vorst. Nee, zei Cetywayo. Maar waarvan betaalt u dan uw soldaten, o koning?, zo wilden de nieuwsgierige parlementariërs weten. De Zoeloe-leider toonde zich zeer verbaasd over deze vraag: „Waarom zou ik ze betalen?”, vroeg hij op zijn beurt.

Zo is het eigenlijk tot november 1964 in ons land ook geweest. Waarom zou men de soldaten betalen?

Maar dan opeens dringt de situatie zich in al zijn wonderlijkheid aan ons op. De problematiek is rijp geworden, de misstand ligt voor het grijpen. Bijna gelijktijdig komen een roomse en een socialistische commissie tot bijna dezelfde uitkomst. De dienstplichtige soldaat moet als Neerlands hoop in bange dagen zo ongeveer hetzelfde inkomen krijgen als zijn leeftijdgenoot in de burgermaatschappij, zo luidt de roomse conclusie. En ondergetekende kan een tikkeltje zelfvoldaanheid nauwelijks onderdrukken, omdat hij al in een vroeger stadium de betaling van het wettelijk minimumloon aan dienstplichtigen heeft bepleit.

Hoe dat zij, minister De Jong werd vorige week terstond met het zojuist baangebroke inzicht geconfronteerd. De heer Wieldraayer van de P.v.d.A. gewaagde van „befooting”. Hij somde de onbillijkheden nog eens op. Zoals het er nu bijligt zijn de meisjes in het voordeel, zei hij, evenals de jongens die niet hoeven te dienen. Bovendien krijgen de dienstplichtige officieren en onder-officieren wel een behoorlijk salaris. Dit wordt allemaal nog erger als er straks minder mannen hoeven te dienen omdat de geboortegolf-lichtingen al te groot zijn om ze goeddeels onder de dure wapenen te roepen.

De heer Wieldraayer was er overigens tegen het vrijstellingsbeleid te verruimen. Liever meer mannen korter laten dienen dan minder mannen langer, zo redeneerde hij, een verhaal dat bij de minister maar ook bij de Kamer weinig weerklank vond omdat je op die manier van een geofend soldaat al te weinig plezier hebt. Deze laatste omstandigheid maakt het echter nog noodzakelijker de niet-gegradueerde militair behoorlijk te betalen. Dat vond ook de KVP-er Maenen. Ten aanzien van de dienstplichtige korporals en man-

schappen wordt de verdelende rechtvaardigheid al jarenlang geschonden, zei hij geheel terecht maar op een toon of hij over dat onrecht nu ook al jarenlang zijn beklag had gedaan. De andere sprekers waren gemiddeld genomen wat gematigder, maar toch kregen de arme soldaten ook bij hen een goede voor-spraak.

De minister van defensie — met dit offensief geconfronteerd — zag de redelijkheid van de bezwaren wel in. Hij beloofde een poging te doen om nog in deze regeringsperiode een eerste stap te doen in de richting van een redelijke honorering van dienstplichtige korporals en manschappen. Toen de Kamer van deze bereidwilligheid vernam had zij aan een motie Wieldraayer in het geheel geen behoefte meer. Want dat een overjarige misstand nu de structurele ruimte van Witteveen al meer dan op is niet in een slag uit deze slechte wereld te helpen is, dat kon men wel inzien. Als beide partijen in het gemeen overleg maar van de onhoudbaarheid van een armlastig soldatenleven overtuigd zijn, dan is men al een heel eind. Dan is er alleen nog maar een tweede Akkoord van Wassenaar of weet ik waar voor nodig om een portie structurele ruimte te claimen. En dan zal — om toch maar met Wieldraayer te spreken — de soldaat eindelijk mondig worden, dan hoeft hij niet langer de hand op te houden bij ouders of verloofdes.

Wie weet er nog een misstand? Ik weet er nog zeventig maal zeven als u me even de tijd gunt om na te denken.
P.

OHRA
ARNHEM

onderlinge
waarborg-
maatschappij
ziekte kosten-
verzekering

gunstige voorwaarden
lage premie

postbus 87, arnhem
telefoon 08300-35651

DIRECT SLAGEN
VOOR UW RIJBEWIJS

Vraagt onze gratis prospectus
„Zo slaagt u in een keer”

Nederlandse Voorlichting
voor Rijtechniek

HARDERWIJZ · POSTBUS 60

Ledenwerfactie „weer-zien”

De ere-palm gaat ditmaal naar de kiesvereniging Dordrecht 2, waar de heer J. Broere en zijn medewerkers reeds 100 nieuwe leden hebben gewonnen. Goed voorbeeld doet goed volgen. Daar rekenen we in elk geval op. Dordrecht bewees dat het kan! Vele andere kiesverenigingen moeten nog gaan tonen dat zij willen...

Circa 1100 nieuwe leden

De landelijke ledenwerfactie "WEER/ZIEN" heeft sedert begin oktober 1089 nieuwe leden de partij doen binnen treden. Zij zijn er hartelijk welkom. Overal waar de hand aan de werf-ploeg geslagen wordt, blijkt "winst" te worden geboekt. Ook bij u? Wij hebben, via de kiesverenigingen, nu circa 25.000 folders "WEER/ZIEN" verspreid. Die zullen ongetwijfeld op de goede adressen bezorgd zijn. Het is ook bij u, na deze "zaai"-periode, nu de tijd om te "oogsten"! De kiesverenigingen, die dat wel deden, vindt u nu nog niet afzonderlijk genoemd. Hieronder zijn de Kamercentrales vermeld met het aantal nieuwe leden dan in hun werkgebied werd gewonnen. De volgende maanden hopen wij een nog veel mooiere "stand" te kunnen weergeven. Maar vóór zo'n "stand" bekend gemaakt kan worden, moet er eerst nog "op pad" gegaan worden. Sterkte en veel zegen op dit werk.

Kamercentrale	Ledenwinst vanaf 1 oktober
Dordrecht	205
Leeuwarden	121
Assen	120
Den Helder	101
Leiden	82
Arnhem	69
Zwolle	65
Middelburg	66
Haarlem	60
Groningen	50
Amsterdam	42
Utrecht	40
Rotterdam	23
Tilburg	18
Nijmegen	13
Den Haag	13
Maastricht	1
Totaal	1089

SINTERKLAAS KWAM VOORBIJ

„Dat was 't dan weer...!”

(Uit: De Volkskrant)

grootste wijnkelders van nederland
een oude traditie: levering rechtstreeks aan particulieren

ROBBERS EN VAN DEN HOOGEN N.V.

velperweg 23 · arnhem · telefoon 08300 243 77

**VERTROUWENSADRESSEN
VOOR EIGEN**

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

**ZUID. NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN**
GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 5888*

**Goudriaan's
Graan- en Meelhandel N.V.**
Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJSSEL

**Getron Handels- en
Transportonderneming**

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876.

Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

waarborgmerk van wetenschappelijk verantwoord genees- en verzorgingsmiddelen voor kleine en grote

HUISDIEREN
Veerlaan 17-23 - Rotterdam

**VOOR UW WASGOED
en
UW STOOMGOED**

Wasserij en Chemische Wasserij **DE LELIE**,
Bergen op Zoom - Telefoon 01640 - 5171

Depots en filialen in geheel Zeeland en West-Brabant.

**CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - oprappersen**
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V. - GREUP (Z.-H.)
Telefoon (01860) - 2050

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457 - 561 Telefoon 06750 - 3748

Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

VOSKAMP EN VRIJLAND

GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245 - Postbus 30

F. VINK & ZOON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827-261

KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

N.V. Staalsteiger „Gelria“ - Nijmegen

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

**Complete roestvrije
steigerwerken**

Specialiteit: met vaste wiggen !!

OCEAN n.v. DIEREN
R. ATELBAAND'S MEDIA TRANSPORT APPARATUUR
AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
JAREN IN GEBRUIK VAN
CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
VAN VENEZUELA TOT FINLAND
Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Een jonge kiezer over:

Koekoek en de middenstand

EEN boer en een middenstander hebben naast hun beperkte aanduiding ook een gemeenschappelijke benaming: zelfstandige.

Daarom is het geenszins verwonderlijk wanneer boeren- en middenstandsorganisaties zich in een gezamenlijke verklaring tot de overheid richten, om de belangen der zelfstandigen te bepleiten.

Aanvallen op het zelfstandig ondernemerschap kunnen met des te meer kracht worden weerstaan indien gezamenlijk wordt opgetreden.

Het in het opschrift gelegde verband met boer Koekoek wordt thans al iets duidelijker. De duizenden stemmen van ontevreden middenstanders op zijn partij worden verklaarbaar door de band van het samen: zelfstandige zijn.

Vrije boer — vrije zelfstandige. En voor beide groepen geldt: vrij en ontevreden.

Ontevreden middenstand

Wanneer men, als schrijver dezes, sinds september zo'n vijftiental vergaderingen van middenstanders heeft bijgewoond, in zeer verschillende delen van ons land, dan springt duidelijk naar voren dat op al die vergaderingen er één vraag steeds weer terugkeert.

Die vraag keert terug, onafhankelijk van het onderwerp en de discussie, de spreker of de voorzitter van de vergadering.

Het is de roep om een partij, om bewindslieden en Kamerleden waarin de zelfstandige vrouwen kan hebben, en waarbij hij zijn belangen veilig acht.

Duidelijk blijkt dat velen weinig vertrouwen hebben in het middenstandsminded zijn van Kamerleden en de overheid.

En waar de hier bovengenoemde 15

vergaderingen bijeenkomsten waren van Christen-ondernemers, ligt het voor de hand dat het geuite onbehagen mede betrekking heeft op de confessionele partijen, de Anti-Revolutionaire Partij daarbij niet uitgezonderd.

Is het onbehagen gegrond?

Alleen kritiek bouwt niet op, en een onbeheerst afreageren van onbehagen heeft nog nooit iets goeds tot stand gebracht.

De vraag dringt zich dan ook op of het gesignaleerde onbehagen gemotiveerd is.

In Nederlandse Gedachten zijn de laatste maanden artikelen verschenen over de situatie in de middenstand, waarin de schrijvers een aantal punten

hebben besproken die tot de geleverde kritiek aanleiding zijn geweest.

Ik acht mij er derhalve van ontslagen nogmaals in den brede uit te werken wat nu wel de zelfstandige zo dwars zit in het regeringsbeleid.

Volstaan kan worden met het opnemen van een aantal punten:

- a. een loonexplosie die slechts zelden kon worden opgevangen, ook gezien de strikte handhaving van het prijsbeleid;
 - b. de huurverhoging;
 - c. het onverbindend verklaren van de verticale- en later de individuele prijsbindingen (dit laatste voor een aantal branches);
 - d. de voorstellen in verband met het zgn. weggeld;
 - e. de verhoging van de a.o.w.-premie (zonder compensatie);
 - f. de schaarser wordende kredietmogelijkheden, een stijgende rentevoet. Allemaal nieuws uit het jaar 1964.
- Maatregelen die in de meeste gevallen genomen werden zonder overleg. Daar kunnen de zelfstandigen in gebieden met structurele moeilijkheden, hier zij met name aan Friesland gedacht, hun specifieke zwakheden nog bij optellen.

De wijze van "verkopen" van deze maatregelen, het in deze zaken wroetend bezig zijn van een consumentenbond, heeft tot gevolg gehad dat er een gespannen sfeer ontstond.

Een sfeer waarin wantrouwen de overhand had.

Gedachten die leven

Op de vergaderingen hoort men vaak bittere woorden.

Een bloemlezing daaruit mag u niet onthouden worden:

- de Consumentenbond deelt op het Ministerie de lakens uit;
- Staatssecretaris Bakker is de slachter van de middenstand;
- De kleine zaak moet kapot;
- In de verkiezingsstrijd belooft men van alles, daarna zijn de Kamerleden ja-knijpers;
- We moeten een christelijke middenstandspartij hebben;
- De zelfstandige zit in de cirkelgang van de ellende.

Genoeg voor vandaag.

Deze kreten behoeven geen nadere uitleg, de vragenstellers voorzien zelden het gehele beleid, zijn geemotio-

neerd en bijten zich vast in halve waarheden.

Ze worden u hier dan ook alleen genoemd ter illustratie van het bij vele middenstanders levende gedachtenklimaat.

Vanuit dit klimaat wordt de roep om een „Koekoek" begrijpelijk.

Onze taak

De A.R. Partij is een volkspartij, geen belangenpartij.

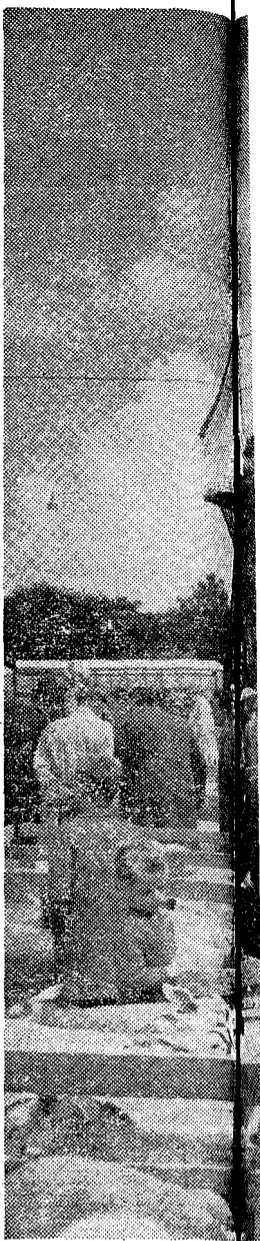
STEEDS GROTE VOORRADEN IN ALLE SOORTEN FINEER

Fijnhoutimport

FIRMA LANDWEER & SOMER

EIG.: I HUIZENGA

STADSKANAAL - TELEFOON 05990 - 2004

Daarbij komt dat een deel van het leven, onder zucht, voor ons een scheidende is.

Gelukkig stemt hielder zelfstand' en hiet Men beseft niet een koekoek.

Wij zijn als Antona steeds opgekomen de maatschappij.

Dat behoeft niet houden dat hierbij wordt gedacht.

Dr. Berghuis heeft in op najaarsconvent gezegd situatie kan indenken beeld de middenstand zwakke" is.

Het is op zich zelf winstpunt dat dit zoden. Ook met deze breekt de partijvoorzitting opvatting: "met middens nood, die reddend Thans blijkt dat den, dat de sinds vele

politiek een eenzijdig toond en dat — zoals er bij de verdeling naar één kant gekeken

Een groot aantal de zelfstandigen blijft onder) een jaarinkomen Cijfers die ons, gezien tergrond van de hoeven een zelfstandige maaker dienen te stemmen.

Een advies aan velen "gaat het niet, sluit de is te goedkoop om in onze een kans te krijgen

Steuemaatregelen ben: "vasthouden, wat niet vast te houden geen blijvende oplossing

Het sanerings- en on

35 jaar A.R. jongeren activiteit

EERST was het ARJA, tegenwoordig is het ARJOS. Maar toen dan ongeveer vijftig jaar geleden de ARJA opgericht werd, dacht men weliswaar aan Anti-Revolutionaire Jongeren Actie, — doch die activiteiten zag men toen vooral in hulp aan de Partij bij verkiezingsacties en verder in de studie van de beginselen der Partij. Welnu, men heeft heel wat activiteit aan de dag gelegd, nu al vijftig jaar lang. En alereerst mag ik onze jongerenorganisatie wel gelukwensen met haar verjaardag.

Overigens is het portret van de ARJOS wel heel anders dan dat van de vroegere ARJA. Het enthousiasme onder de ARJA-jeugd was misschien vroeger groter dan tegenwoordig, maar men moet er wel aandenken dat zulk een enthousiasme veelal niet diep groef.

Toen die ARJA ter wereld kwam, werd zij beslist niet onverdeeld enthousiast ontvangen. Velen waren van mening, dat politieke studie door jonge kerels moest plaatsvinden op de Jongelingsvereniging. Men verwachtte niet veel heil van de ARJA. Maar later ging men er anders over denken. Men kwam toen tot het inzicht, dat er door de jongelui degelijk gestudeerd werd op de politieke beginselen. Bovendien... wie waren tijdens een verkiezingsactie zó actief voor de partij als juist die jongeren?

Velen van die jongeren van het eerste uur treffen we nog aan in de eerste leiders van besturende organen. Want de vooroorlogse Arja was misschien wat minder kritisch in haar uitingen dan de tegenwoordige Arjos, ze had wellicht toch meer liefde tot het politiek bezigzijn en daaruit vloeide voort dat Arjaleiden vurige leden der Anti-Revolutionaire Partij werden, die hun weetje weten ten aanzien van de beginselen waaruit de Partij om zo te zeggen ademhaalt en bestaat.

De Arjos kwam na de oorlog tot stand; deze organisatie was weliswaar een vervolg op de Arja, maar ze had toch een heel eigen gezicht, al was ze meer in de partij geïntegreerd dan de Arja. Moest laatstgenoemde organisatie alles doen om een beetje erkenning te krijgen van de kiesverenigingen, de Arjos werd het in dit opzicht veel gemakkelijker gemaakt, want in 1955 werd in de statuten van onze partij vastgelegd, dat een kiesvereniging de plicht had een Arjos te stichten.

Sedert het bestaan van de Arjos heeft zich haar gezicht al weer wat gewijzigd. Kort na de oorlog leefde binnen de Arjos sterk het besef dat men een studieclub was en dat het er om ging, de beginselen te integreren in de politiek. Er werd veel gestudeerd; de schetsen

bundels getuigden van een grondige aanpak van de studie.

JONGEREN ZEGGEN HUN ZEGJE

Er voltrok zich binnen de Arjos een verandering. Zeker, het gaat nóg om de studie van de Anti-Revolutionaire beginselen, maar men voelt zich toch wat ouder worden; met andere woorden: men wenst zich uit te spreken over sommige aangelegenheden op het politieke terrein van het leven. En zo gebeurt het, dat er conclusies, resoluties of communiqué's uitgegeven worden door jongerenorganisaties — óók door de Arjos.

De heer Smallenbroek heeft in een interview gezegd, dat zo iets met soberheid gebeuren moet. Doet men het vaak, dan heeft het geen effect meer. "Ik geloof evenwel," aldus de fractievoorzitter van de A.R. Partij in de Tweede Kamer, "dat de Arjos niet in de eerste plaats tot taak heeft conclusies en resoluties over actuele vraagstukken te geven".

Het behoort tot het naar buiten treden van de jeugd, dat uitspraken worden gedaan die kans geven tot opschrikken. De Arjos bedient zich soms ook van deze methode. Zo hebben — om slechts een voorbeeld te geven van het

huidige politieke jongerenwerk — velen in de kring onzer partij zich er over verbaasd, dat de Arjos in haar orgaan Op Wiek eens de mening gevraagd en gepubliceerd heeft van Wim Kan, een cabaretier.

't Gaat allemaal nu eenmaal anders dan voor de oorlog, anders ook dan vlak ná de oorlog. Generatie na generatie leeft in ons kantelend tijdperk; de jongeren van nu hebben de verschrikkingen van de Tweede wereldoorlog al niet meer bewust meegemaakt. Het accentverschil is kenmerkend en aanwijsbaar.

Nu deze jongerenorganisatie dus vijfendertig jaar bestaat, zal men een enigszins nauwkeurig beeld willen hebben van dit orgaan. Het speciale nummer van Op Wiek, het kaderorgaan geeft geen gedetailleerde beschrijving van het verleden, maar wel duidt het de onderwerpen aan waarmee de jeugd van vandaag zich zal moeten bezighouden met het oog op toekomstige ontwikkelingen. Jeugd kijkt vooruit; niet achterom; het jubileumnummer van Op Wiek geeft er het bewijs van.

Maar hoe het ook zij, we zijn dankbaar dat de Arjos er is en dat ze springlevend blijkt te zijn. Als de jongeren van nu het Koningschap van Christus willen aanvaarden, zullen ze er ook van getuigen, daar zijn het jongeren voor. Van dat getuigen is bij ouderen vaak zo weinig meer te ontdekken, jammer genoeg.

Arjos, ga lustig, ernstig en vrolijk verder!

**KOGEL-
ROL-
LAGERS**
Van der Spek
Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Uw adres voor
**DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES**
enz enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

**drukkerij
zwagers**
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

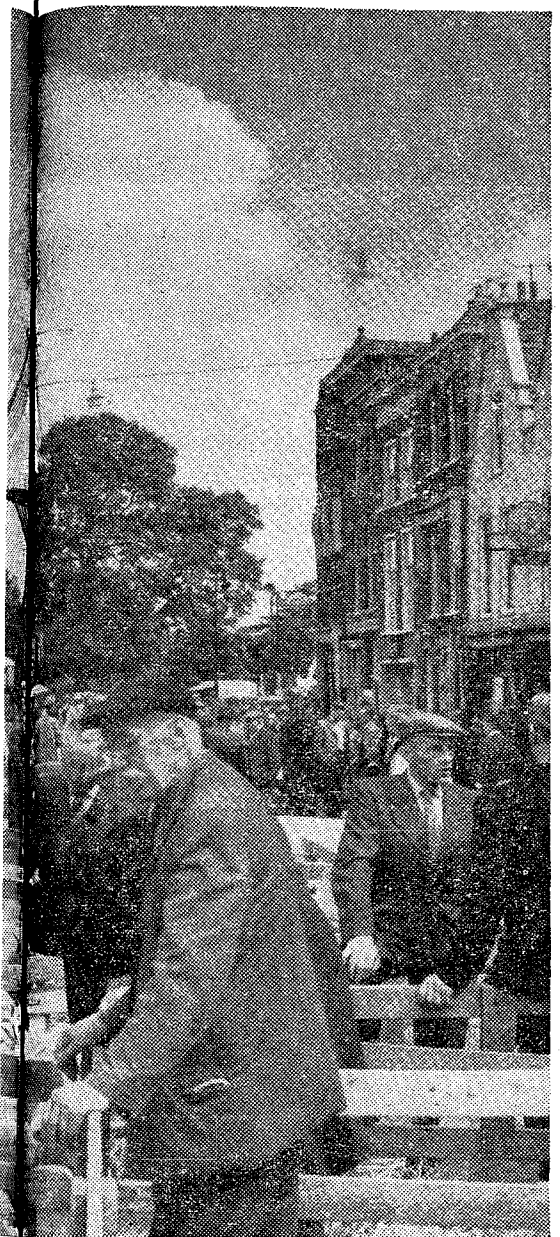
**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT**

**„ANIMO” KOFFIEZET
APPARATUUR**
voor horecabedrijven, kantines, vergaderzalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
**APPARATENFABRIEK
AMERSFOORT**
L. SCHEEPSTRA
Telefoon 03490 - 19148 (2 lijnen)

**Verolme United
Shipyards**
Rotterdam · Holland
Telefoon 16 25 00

FOTO BOVEN:
Kijken en keuren op de markt. Heel wat middenstanders zullen elkaar hier ontmoeten.

FOTO BENEDEN:
Zo werkte de ARJOS-club te Soestdijk aan de verkiezingen in 1956 mee!

voor de middenstand biedt hier perspectief. Een vlot van de grond komen van dit fonds, zonder het opnieuw opleggen van hoge lasten, is zeer gewenst.

Uit het bovenstaande worde één ding overduidelijk: aandacht voor de rentabiliteit, voor de situatie in het midden- en kleinbedrijf, is dringend gewenst.

Partij en fractie zullen zich hier volop mee bezig moeten houden.

Een Christen-middenstander heeft geen Koekoek nodig.

Zijn roep wordt in een volkspartij gehoord.

De A.R.-fractie heeft dat bij de algemene beschouwingen en in de commissievergaderingen laten blijken. Een extra pluim voor de heren Roolvink en Meulink is dan ook zeker op zijn plaats.

Toto nu ook in Eerste Kamer aangenomen

Het was jl. dinsdag in de Eerste Kamer geen spectaculair schouwspel, toen de nieuwe wet op de kansspelen in behandeling kwam. Slechts een viertal senatoren — de heren Beerekamp, Diepenhorst, Algra en Delprat — namen achter de kathedra plaats om de minister van Justitie — mr. Scholten — hun zienswijze bekend te maken.

Een moeilijke dag is het voor de minister niet geweest. Uitgezonderd de heer Algra, konden de sprekers zich wel met het wetsontwerp verenigen. De bezwaren die zij ontwikkelden hadden slechts betrekking op onderdelen van de wet.

Namens de A.R.-fractie spraken prof. Diepenhorst (namens de meerderheid) en de heer Algra (namens de minderheid) in de fractie.

Prof. Diepenhorst was van mening, „dat de voetbaltoto de meest eerlijke vorm van kansspel is. Zolang de geestelijke volksgezondheid niet in gevaar komt, moeten wij de geestelijke vrijheid betrachten”. De A.R.-senator zou wel gaarne zien, dat de minister het probleem van de speelautomaten wat strakker zou aanpakken.

De heer Algra ging voornamelijk in op de principiële achtergrond van deze wet. (Over deze zaak schrijft de senator in zijn hoofdartikel van dit nummer.)

Uitvoerig stond de heer Algra stil bij de ontwikkeling van de voetbaltoto. De betiteling „voetbaltoto” bleek in wezen niet te passen bij de opvatting

van de K.N.V.B. De heer Lotsy werd destijds uitgenodigd op een vergadering van diverse charitatieve instellingen om over voetbal en toto te spreken. Het bleek echter al heel spoedig, dat het bestuur reeds bij de minister van Justitie was geweest en toestemming had gevraagd een voetbaltoto ten bate van deze verenigingen te organiseren. „De heer Lotsy wist hier niets van”, aldus de heer Algra, „de huid was reeds verdeeld voor de beer geschoten was”. Toen de heer Lotsy zich hier fel tegen verzette, werd hem door de voorzitter van het Koningin Julianafonds — mr. De Monchy — medegedeeld, dat hij niet zo hoog van de toren moest blazen, want dat men de hoogste instanties zou inschakelen om de voetbaltoto er door te krijgen.

In dit verband wees de heer Algra ook op de situatie in het Noorden van het land. In deze provincies wordt propaganda gemaakt voor het beroepsvoetbal. Het woonklimaat wordt gunstiger wanneer men in zijn woonplaats betaald voetbal heeft. Het bedrijfsleven heeft er groot belang bij.

De heer Algra zei: „Wanneer echter de opbrengsten aan de charitatieve instellingen dalen, moet de overheid hier iets aan doen.

Op grond hiervan had hij overwegende bezwaren tegen het wetsontwerp. Het wetsontwerp werd aangenomen met 52 stemmen voor en 4 tegen (de heren Berghuis, Tjalma, Algra en de socialist De Niet).

Over belastingen en nog wat...

Van der Sluis: Goedenavond dames en heren. Eergisteren leek het er in de Tweede Kamer op, alsof Sr. Nicolaas en Zwarte Piet daar hun intocht deden. Het was in de gangen en vertrekken rondom de vergaderzaal een drukte van je welste. Werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers, journalisten en Kamerleden dromden er bijeen. De sfeer scheen een beetje nerveus.

Zenuwachtigheid is een heel gewoon verschijnsel als Zwarte Piet in de buurt is. Toen ik mij wat georiënteerd had, bleek dan ook, dat de loonkwestie meer de Sint Nicolaasstemming daar op het Binnenhof bepaalde dan het belastingdebat.

Inmiddels hebt u in de krant wel gelezen, wat de regering per 1 januari ten aanzien van de lonen aanvaardbaar acht. Hoe de Stichting van de Arbeid over deze kleine surprise denkt, horen wij wellicht deze week nog. Wat daar ook van zij, een voor allen bevredigende oplossing op het moeilijke loonfront zou een waarlijk nationaal St. Nicolaas-cadeau zijn.

Welke rol, dames en heren, minister Witteveen zichzelf als goedheilig man toegedacht heeft was al wel bekend. In ieder geval is het bedrag van de belastingverlaging dat ons eerlang ten goede zal komen bekend: ruim 1 miljard gulden.

Over deze zaak wil ik graag een paar vragen stellen aan de heer Smallembroek, voorzitter van de Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie, die naast mij zit.

Mijnheer Smallembroek, wat preferiert u, de term „belastingverlaging” of de uitdrukking „belasting-correctie”?

J. Smallembroek: De voorgestelde belastingverlaging, mijnheer Van der Sluis, kan ook een belasting-correctie worden genoemd. De loon- en inkomstenbelasting wordt niet onbelangrijk verlaagd, maar voor een overwegend deel is het een correctie. De belastingen zijn de laatste twee jaren hoger geworden. Hoger geworden door de inkomensstijgingen, die voor een deel geen werkelijke inkomensstijgingen waren ten gevolge van de prijsstijgingen. Maar over de gehele inkomensstijging, dus ook over het deel wat geen werkelijke inkomensstijging is, moet ook belasting worden betaald. Door de progressie in de belastingtarieven gaat dit nog eens dubbel op. Deze niet werkelijke stijging wordt nu gecorrigeerd, althans ten dele.

De belastingvrije voet

In deze belastingverlaging wordt verder de vrijstelling aan de voet verhoogd. De belasting begint thans bij een inkomen van f 2.700,— voor gehuwden.

Van der Sluis: Vindt u dat bevredigend?

J. Smallembroek: Dat vind ik zeker niet bevredigend. In deze belastingontwerpen die nu aanvaard zijn door de Tweede Kamer wordt dit verhoogd tot f 3.600,—. Dit bedrag vind ik eigenlijk ook nog te

laag. Ik zal daar straks nog wel een opmerking over maken, maar in elk geval is het een correctie van f 2.700,— naar f 3.600,—, maar naar mijn mening is dit niet ver genoeg. En de derde verlaging of correctie is een beperkte, maar noodzakelijke verzwakking van de werking van de progressie voor de zogenaamde middengroepen, een progressie, die er thans nog is.

Van der Sluis: Mijnheer Smallembroek, de belastingverlaging wordt nu, voor een deel althans, gerealiseerd per 1 juli 1965. Het valt op dat iedereen bang is voor overbesteding. Acht u desondanks een eerste verlaging met nog wel een bedrag van een kwart miljard per 1 juli 1965 aanvaardbaar?

J. Smallembroek: De voorgestelde belastingverlaging is ruim een miljard per jaar en deze zal in twee gedeelten geschieden. Het eerste gedeelte, dat is dus ruim vijfhonderd miljoen, geldt over 1965 voor een halfjaar, vanaf 1 juli. Die datum van 1 juli is nog op het laatste moment door de regering aanvaard. En omdat deze verlaging maar vanaf 1 juli 1965 geldt, betekent dit een belastingverlaging voor 1965 van f 250.000.000,—. De regering is nu van oordeel dat deze 250 miljoen niet tot moeilijkheden in de conjunctuur zullen leiden.

Van der Sluis: Ook niet met betrekking tot de betalingsbalans?

Afgewezen

J. Smallembroek: De regering is die mening niet toegedaan. Men heeft een belastingverlaging ingaande op 1 januari 1965 afgewezen. Het kabinet meent, dat 1 januari in verband met de gevaren voor overbesteding niet verantwoord is. Het kabinet meent terecht, dat zij de inflatie sterk moet tegengaan en daarom heeft zij de datum van 1 januari 1965 niet gekozen, maar 1 juli. Dit betekent dus voor 1965 een verlaging van 250 miljoen gulden. Op zichzelf was die datum 1 januari juist geweest.

Van der Sluis: Daar hebt u ook bij de algemene beschouwingen onlangs sterk op aangedrongen.

De kleine zelfstandigen

J. Smallembroek: Inderdaad, ik stond op het standpunt en daar sta ik nog op dat het beter geweest was dat de invoering van de a.o.w.-verhoging, die tot premieverzwaring leidt, was gecoördineerd met de belastingverlaging.

Aan de ene kant een extra uitgave, een verzwaren van de premie, een lastenverzwaring en aan de andere kant een belastingverlaging. Dat was beter geweest, maar conjunctureel kon dit niet volgens het kabinet. Nu vindt er voor de werknemers een gedeeltelijke compensatie plaats; voor vele zelfstandigen en vooral voor de kleinere zelfstandigen is die premie-verzwaring een

moelijke zaak. Door de regeringspartijen is nog gepoogd (en die poging is geslaagd) om nog een verlichting aan te brengen voor de zelfstandigen en met name voor de kleine zelfstandigen beneden een inkomen van f 12.000,—. Er is dus een noodverband gelegd tot 1 juli 1965, de datum van de belastingverlaging. Ik vind deze oplossing geen fraaie oplossing wanneer ik dit uit fiscaal-technisch oogpunt bezie, maar in verband met de bijzondere omstandigheden is deze compensatie toch een aanvaardbare oplossing.

Van der Sluis: Het is toch enig soelaas zullen we zeggen.

Mijnheer Smallembroek, nu u het over een bepaalde groep belastingbetalers hebt gehad, zou ik u het volgende willen vragen:

Uw mening over het wetsontwerp in het geheel is nu wel ongeveer duidelijk. Heeft de A.R.-fractie ook nog bepaalde wensen en verlangens geuit ten aanzien van andere groepen van belastingbetalers, dan de kleine zelfstandigen?

Het akkoord van Wassenaar

J. Smallembroek: Wij zullen deze van de belastingverlaging (maar ook andere zaken) moeten zien in verband met het Akkoord van Wassenaar. Er is een Akkoord van Wassenaar, dat is het akkoord dat geleid heeft tot het kabinet-Marijnen. Wij zijn er aan gebonden. Wij hebben ons woord gegeven. Dat woord zullen wij handhaven en wij menen dus dat wij ook dit beleid moeten beoordelen naar dat Akkoord van Wassenaar, waarbij noodzakelijke afspraken zijn gemaakt. Prioriteit 1 was de woningbouw, prioriteit 2: een bepaalde belastingverlaging. Geen structurele maar een conjuncturele belastingverlaging, die samenhangt met de inflatoire werking van de inkomensstijging.

Dat betekent dus, dat de fracties, die medeverantwoordelijkheid dragen voor de totstandkoming van dit kabinet, in zekere zin in hun vrijheid beperkt zijn. Namens onze fractie is er door de heer Boersma uitdrukkelijk op gewezen dat wij van oordeel zijn dat de wijziging

Wij plaatsen hierbij de tekst van het radiogesprek tussen de heer J. Smallembroek (voorzitter A.R. Tweede Kamerfractie) en mr. W. R. van der Sluis (secretaris A.R. Partij) op donderdag 3 december 1964 te 18.20 uur.

aan de voet (die f 2.700,— tot f 3.600,—) toch eigenlijk hoger had moeten worden gesteld. In de tweede plaats hebben wij met nadruk gewezen op de onvoldoende verlaging van het zogenaamde ongehuwden-tarief. Daar had meer aandacht aan moeten worden besteed. Dat tarief stamt nog uit de Duitse tijd. Door minister Zijlstra is de zaak wel afgezwakt, maar wij menen dat het nog verder afgezwakt moet worden.

Van der Sluis: Het is duidelijk, mijnheer Smallembroek, dat u op dit punt niet bevredigd bent, maar ik heb er begrip voor dat u op dit punt niet de hele zaak van de belastingverlaging hebt willen laten afspringen.

Geen zaak op zichzelf

J. Smallembroek: Geen sprake leidt betekent steeds afweging van alle kanten van een zaak. De wijzigingen in de door mij bedoelde zin waren politiek niet te verzevenlijken en zouden bij doorzetten het gehele verlagingsoontwerp in gevaar hebben gebracht. Dit belastingverlagingsoontwerp heeft echter vele andere, op zichzelf gerechtvaardigde punten, zodat aanvaarding van deze belastingverlaging toch een dankbare zaak mag worden genoemd. Voor de andere op zichzelf wenselijke zaken is thans geen financiële ruimte. Zo zullen onze aandacht echter moeten blijven houden.

Overigens, mijnheer van der Sluis, belastingverlaging is geen zaak op zichzelf. Ze hangt samen met andere zaken, maar daar moet u dan een volgende keer maar eens over spreken.

Van der Sluis: Mijnheer Smallembroek, ik dank u zeer voor de suggestie. Ik wil u op dit moment ook hartelijk danken voor het feit dat u hier in de studio over deze belangrijke zaak, die deze week in het parlement is afgehandeld, hebt willen komen praten.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Wij ontvingen:

1. "De houding van de boeren in Bergeijk tegenover de landbouwvoorlichting", uitgave van de afdeling sociologie en sociografie van de Landbouwhogeschool te Wageningen.
2. Lijst van free-lance journalisten 1964/65, uitgave van de Federatie van Nederlandse Journalisten.
3. Jaarboekje 1963/64, uitgave van de Vereniging voor Internationale Rechtsorde.
4. Jaarverslag 1963/64, van de Federatie voor de Nederlandse Export.
5. "De exportbevordering in diverse landen", uitgave van de Federatie voor de Nederlandse Export.
6. "Televisie-reclame", uitgave van de Raad voor het Midden- en Klein Bedrijf.
7. Europa-Archiv. Tijdschrift voor Internationale Politiek.
8. "Teenager-Europa", uitgave van de Europese Beweging in Nederland.

binnenkort verloofd?

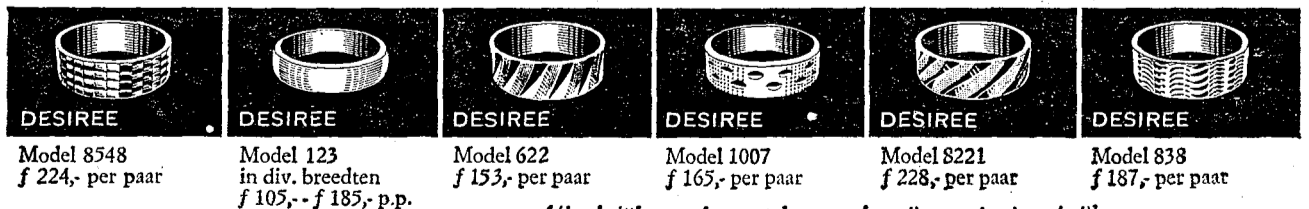
Weet u al welk model ring u kiest? Een bewerkte, een gladde? Of kiest u pas als u bij Siebel de feestelijke collectie Desireeringen gaat zien? Dat is goed bekeken. Tenslotte kunt u bij Siebel samen rustig overleggen, terwijl u de volledige collectie ringen voor u ziet.

Uw ringen worden, terwijl u er op wacht, zonder extra kosten, gegraveerd. Siebel geeft u op uw ringen bovendien blijvende garantie en service.

SIEBEL

JUWELIERS

Amsterdam - Kalverstraat 123 — Den Haag - Lange Poten 11
Rotterdam - Stadhuisplein 24-26 - Coolsingel 50 - Nieuwe Binnenweg 227

DESIREE

Model 8548
f 224,- per paar

DESIREE

Model 123
in div. breedten
f 105,- - f 185,- p.p.

DESIREE

Model 622
f 153,- per paar

DESIREE

Model 1007
f 165,- per paar

DESIREE

Model 8221
f 228,- per paar

DESIREE

Model 838
f 187,- per paar

Afankelijk van de maat kunnen de prijzen enigszins afwijken.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Defensie: een ernstige zaak

Het gaat om vrede en vrijheid

TWEEDE
KAMER

HET ging eind november jl. waarlijk niet om kleinigheden in de Tweede Kamer. Een Defensie-begroting voor 1965, noodzakelijk voor de handhaving van vrede en vrijheid, en tot een bedrag van 2600 miljoen is een degelijke behandeling wel waard.

Daar komt dan nog bij dat tienduizenden van ons Nederlandse volk, direct te maken hebben met de krijgsmacht-onderdelen, en honderdduizenden hadden of krijgen er nog mee te maken.

Eén van de uitspringende punten in het Defensie-debat was wel, de toestand van onze tanks, met name de Centurion Tank.

De A.R.-fractie verklaarde, bij monde van de heer Walburg, dat zij niet bij die groep behoorde die deze tanks als technisch versleten beschouwde.

Integendeel, technisch zijn deze tanks nog zeer goed en er worden voorts nog technisch grote verbeteringen aangebracht.

Het aanbrenge van het kanon van 105 mm bij 2 van de 5 tanks per peloton en de nieuwe meet- en richtapparatuur vormen een grote technische verbetering. In elk geval werden de minister en de staatssecretaris er op gewezen dat nooit mensen naar bedreigde grenzen gestuurd mogen worden, met wapens, die minder doelmatig zijn, dan die van een eventuele tegenstander.

Ook de kwestie van de diensttijdver-

Tj. Walburg

korting bracht vele tongen in beweging. Alle afgevaardigden pleitten hier dan ook voor, als dit verantwoord mogelijk is. De heren Maenen (K.V.P.) en Walburg (A.R.) voerden het pleit voor vrijstelling van de derde broer. De minister zegde toe dat hij binnenkort hierover een beslissing zal nemen, en hieraan een hoge prioriteit zal geven.

De motie van de heer Wieldraayer (P.v.d.A.) waarin 3 maanden diensttijdverkorting werd gevraagd, wees de minister af.

Van A.R.-zijde durfde men deze motie evenmin te aanvaarden. De kwaliteit van het leger zou hierdoor te veel schade leiden, aangezien het juist dat laatste deel van de dienstplicht is, dat hoog rendement afwerpt. Het is nog niet verantwoord om deze hoogst rendabele tijd van de dienstplicht af te hakken, omdat dan de kwaliteit van ons leger in het gedrang komt.

En omdat het dus waarlijk niet om kleinigheden gaat (het zo goed mogelijk waarborgen van vrede en vrijheid) wees de Kamer in grote meerderheid deze motie af. Maar als er gesproken

wordt over hoog rendement dat de dienstplichtige afwerpt, dan moet dat ook beter betaald worden, werd anderszijds van A.R.-zijde opgemerkt (Walburg).

Evenals de dpl. onderofficier en de reserve-officier behoort ook de soldaat en korporaal, zeker voor het laatste deel van zijn dienstdaag, een wedde te ontvangen.

Trouwens de hele Kamer voelde hier voor en ook de minister zelf.

Voor het einde van de zittingsperiode van dit kabinet beloofde de minister hier wat aan te gaan doen.

Het is ook een redelijke en billijke zaak temeer daar in 1966 in verband met de hoge geboortegolf van de naoorlogse jaren, er 40% van de dienstplichtigen kan worden vrijgesteld.

Om dan 60% zonder meer de volle lasten te laten dragen van de militaire dienstplicht is natuurlijk niet in orde.

Of deze wedde van de dienstplichtige militair nu ook even hoog moet zijn als die van de beroepsmilitair zoals dat in de motie-Wieldraayer (P.v.d.A.) werd voorgesteld, was voor de heer Walburg zeer de vraag.

De kwaliteit van de beroepsmilitair ligt toch ontegenzeggelijk nogal wat hoger dan die van de dienstplichtige militair. Dit is ook logisch, gezien de opleiding en de taak van de beroepsmilitair. Dan moet dit natuurlijk ook in de bezoldiging uitkomen.

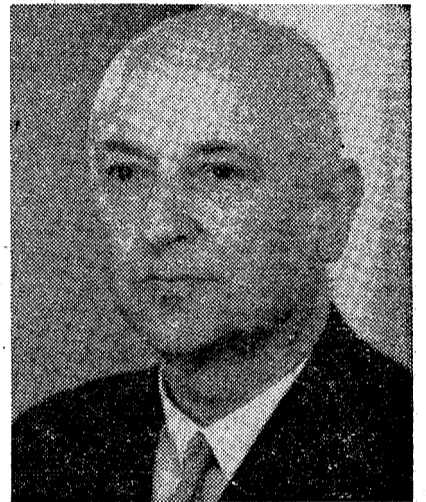
Overigens kost de motie-Wieldraayer nogal wat geld (150 à 200 miljoen). Ergens zal dit geld vandaan moeten komen. Waar? Moet het zo worden dat onze dienstplichtigen met een zak vol geld naar bedreigde grenzen gaan, maar met minder deugdelijke wapens? De motie werd met grote meerderheid afgewezen. De meerderheid van de Kamer had genoeg aan het woord van de minister aan deze zaak aandacht te zullen schenken, temeer daar hij verklaarde dat in een paar commissies deze kwestie al bestudeerd wordt.

De heer Geelkerken (A.R.) sprak over

de M.L.F. Deze kwestie zal bij de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken mogelijk wel beter uit de verf komen. Overigens had deze afgevaardigde over deze zaak zeer gezonde, positieve en constructieve ideeën.

Het vloeken in het leger werd nog eens tersprake gebracht door de heren Van Dis (S.G.P.) en Walburg (A.R.). Jammer dat de minister niet inging op een suggestie van de heer Walburg om door de Dienst van de Geestelijke Verzorging eens een doelgericht plan te laten opstellen, voor meer *wellevendheid in de krijgsmacht*, van hoog tot laag, en mede daardoor, het *misbruik* van Gods heilige naam tegen te gaan. Het was een rustig en zakelijk begrotingsdebat, waar met name voor de dienstplichtigen zeker iets goed uit zal voortkomen.

De minister was volgens zijn zeggen onder de indruk van de eensgezindheid van de Kamer, om iets te doen voor deze categorie.

Mr. Dr. N. G. Geelkerken

Vraagt uw bakker naar

TARVO-
BROOD

Uw bakker
Uw dokter

VERTROUWENSADRESSEN
VOOR EIGEN

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

DRENTE

Bouw bedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 2671

OVERIJSEL

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400 - 16461

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Telefoon 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Telefoon 05270 - 2493 b.g.g. 2663

- VERBOUW
- NIEUWBOUW
- ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarssingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

Varwijk's Handelsonderneming en
Veevoederfabriek „Salland“ C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255
FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN
KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS
Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

in de NOORD-OOST POLDER

LOONBEDRIJF
MARIS N.V.

Hoge Sluiswal 39

MARKNESSE

Telefoon 05273 - 1312 - 1541 - 1503

Firma Gebr. Slump Brandstoffenhandel

LEMMER - NAGELE - TEL. 05276 - 2406
LEMMER STRAATWEG 44 TEL. 05146 - 564
b.g.g. 307

Annex haarden, kachels en kookapparaten
voor kolen, olie en gasverwarming.

Deskundige voorlichting - Vakkundige aansluiting

SCHILDERSBEDRIJF S. POSTMA

Hoogzijde 36 - Telefoon 05273 - 1585
MARKNESSE (N.O.P.)

Accountantskantoor D. Koole

Staalstraat Tel. 05270-3330

EMMELOORD

FIRMA K. ELLENS

Landbouwmachines

tractoren

Smederij

Walstraat 2

Tel. 05275-2310

Kraggenburg (N.O.P.)

Snelle persen en
vakkundig personeel
staan klaar om uw drukwerk
vlot en goed gereed te maken

periodieken
boeken en
handeldrukwerk

rotatie

Drukkerij LIBERTAS N.V.
driif 13 / tel. 030 - 11811 / utrecht

♦ Als abonnee op Nederlandse
Gedachten blijft u politiek bij ♦

Het gesprek van de dag

A C H T E R P A G I N A

HET is een aardige sport — dachten wij — om steeds boven een verhaal een „kop” te plaatsen, waaruit niet zo maar op het eerste gezicht duidelijk blijkt, waarover dat verhaal gaat.

Bovendien zijn zulke koppen onschuldiger dan sommige krantekoppen, waarin wel eens standpunten worden gesuggereerd, welke geen recht doen aan hetgeen in het eronder volgende bericht wordt medegedeeld. Men kijkt naar de kop, leest het verhaal niet en heeft dan een verkeerde indruk.

De door ons „gekoesterde” koppen roepen vraagtekens op: Wat wil men ons hier voorschotelen?

Men gaat lezen. Of niet. Maar men krijgt in ieder geval geen verkeerde indruk.

Het gesprek van de dag?

Dat kan zoveel zijn. Dat zijn zoveel dingen.

Men kan daarbij in partijverband — waarin actie voorop staat — denken aan de grote ledenwerfactie, die gaande is. Of aan het winnen van abonnees op ons weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Maar men kan ook denken aan . . . praten. Praten is ook een activiteit; zelfs een actie, welke sommigen nooit moe worden te voeren.

Het gaat ditmaal over praten, maar dan op een speciale wijze.

U voelt nu wellicht aan in welke richting het gaat. Maar precies weten doet u het nog niet. Daarvoor bieden wij enige verontschuldiging aan.

Maar voor een verhaal heb je nu eenmaal altijd een aanloop nodig. Anders is het geen verhaal, maar een kort, koud bericht, dat minder blijft hangen.

Het gaat over het praten in het verband van de kiesvereniging.

Dat gebeurde tot voor een paar jaar alleen op de kiesvereniging-vergaderingen met een spreker van elders of met een spreker uit eigen kring.

Op die vergaderingen was — vooral vroeger — nogal eens vaak die spreker het meest aan het woord.

Men hield toen — althans meer dan nu — vergaderingen om te luisteren, niet om als aanwezigen ook zelf te spreken.

Vergaderingen waren er — wij willen niet zeggen dat die er nu niet meer zijn — in hoofdzaak om toegesproken te worden met een klinkende rede.

De vergaderingen van de kiesverenigingen hebben in de regel nu een ander karakter. Het worden meer gespreksbijeenkomsten.

Het wat meer op de voorgrond komen van het gesprekskarakter van de vergaderingen heeft een groot voordeel. Men heeft als aanwezigen meer de gelegenheid om zelf zijn mening naar voren te brengen. En dat hoort bij een partij, waarvan de leden meelevend en meedenken.

MAAR er zijn verschillende manieren voor politieke bezinning door middel van discussie.

Een van de nieuwe vormen is sinds 1962 in onze partij de vorm van de gespreksgroep.

De K.V.P. heeft daar al een langere tijd ervaring mee. Wij zijn bezig er steeds meer ervaring mee op te doen.

Wij zijn nu toe aan de bespreking van een derde onderwerp in gespreksgroepenverband.

Het eerste onderwerp was „De sociale verzekeringswetgeving”. Ruim veertig groepen, door kiesverenigingen gevormd, bespraken dit onderwerp.

Vorig jaar werd als tweede onderwerp ter discussie gesteld „De christelijke

de partij — een kleine honderdduizend personen — een exemplaar hebben ontvangen.

DIT lijkt ons van grote betekenis. Ieder lid kan nu van de artikelen over de Europese samenwerking in dit blad gepubliceerd kennisnemen. Ook dus hij of zij, die om de een of andere reden niet meedoet aan een der gespreksgroepen. Wij menen, dat het van belang is deze uitgave — na lezing — te bewaren, want of u al dan niet deelneemt aan een gespreksgroep, u zult er waarschijnlijk toch zo nu en dan wel profijt van kunnen hebben.

Want de Europese samenwerking is een punt, dat aan de orde van de dag is. Geen dag gaat voorbij of een of meer facetten van de Europese samenwerking komen via pers, radio en televisie onder onze aandacht. Deze zaak is onderwerp van het gesprek van de dag.

Het zou nu tevens bijzonder fraai en belangrijk zijn, indien ook het onder-

Aldus tegen een medelid. En tegen iemand die nog geen lid is: „Ik heb een krant vol over de Europese samenwerking; dat moet je ook eens lezen en zeggen wat je er van vindt”.

Begin er thuis gewoon eens over met een vriend of vriendin, met uw echtgenoot(en) en/of opgroeiende kinderen.

Dan bent u er een beetje vertrouwd mee geraakt, als u op een (goede) dag in een gespreksgroep van uw kiesvereniging zit en u luistert naar wat de anderen zeggen en u uw eigen opvattingen of vragen naar voren brengt.

DE gespreksgroepen moeten niet te groot zijn, hoogstens 12 à 15 mensen, zouden wij zeggen, maar soms is een achtal ruim voldoende. Kom bij iemand thuis samen. Dat is gezelliger dan een vergaderlokaliteit.

Wanneer er veel liefhebbers zijn vormt één kiesvereniging natuurlijk meer gespreksgroepen.

Die gespreksgroepen moeten niet ont-aarden in echte vergaderingen. Zij moeten zoveel mogelijk informeel zijn.

Er is natuurlijk iemand als „discussieleider”. Die moet niet zozeer zelf veel zeggen, als wel de anderen aan het woord laten en zorgen dat het gesprek in goede banen loopt. En de rapporteur moet de conclusies, de antwoorden op de vragen, goed weergeven en formuleren op de antwoordlijsten, die opgezonden worden naar het partijbureau en de basis vormen van een landelijk op te stellen rapport over deze materie.

Die vragen en een antwoordformulier zijn deze week afzonderlijk per brief aan de secretariaten van de kiesverenigingen toegezonden.

Als een kiesvereniging meer dan één gespreksgroep vormt kunnen natuurlijk extra exemplaren van de vragen en antwoordformulieren aangevraagd worden.

Wij vestigen er ook nog eens de aandacht op, dat extra exemplaren van deze extra-editie van „A.R. Post” op het partijbureau bijgesteld kunnen worden.

EEN gespreksgroep behoeft natuurlijk niet alleen uit leden te bestaan. Daarbij kunnen uiteraard ook geestverwanten worden betrokken, die (nog) geen lid zijn. Daardoor wordt er toch een nauwere band tussen hen en de partij gelegd, terwijl tevens van de opinie van deze personen kan worden kennis genomen.

Daarnaast is het vanzelfsprekend van groot gewicht ook de jongeren bij deze meningsvorming te betrekken. In een circulaire aan alle ARJOSclubs heeft het hoofdbestuur van onze Jongerenorganisatie er op aangedrongen, dat iedere club een gespreksgroep van jonge mensen vormt of zelf als gespreksgroep optreedt. Ook zij kunnen dan de antwoorden op de gestelde vragen indienen.

Aan iedere club zijn voorlopig tien exemplaren van de extra-editie van „A.R. Post” toegezonden.

Al met al hopen en vertrouwen wij dat deze zaak onderwerp van het gesprek van de dag zal zijn in de komende weken en maanden bij jongeren en ouderen.

Widex

Samenwerkend Europa — nu 6 jaar „oud”.

uit: Teenager-Europa, uitgave Europese Beweging in Nederland

organisaties in deze tijd”. Toen deden reeds omstreeks tweehonderdendertig gespreksgroepen de door hen geformuleerde antwoorden op de gestelde vragen via invulformulieren aan het partijbureau toekomen.

In beide gevallen werd een gedrukt stuk met documentatie-materiaal ter beschikking gesteld, dat de kiesverenigingen zich op aanvraag konden laten toezenden door het partijsecretariaat.

In dit seizoen komt nu het derde onderwerp ter sprake betreffende „De Europese samenwerking”.

En thans is de tekst van het materiaal, dat als basis van de besprekingen in de gespreksgroepen dient, opgenomen in een extra-editie van „A.R. Post” (van vier pagina's) welke deze week is verschenen en uitsluitend aan dit (ruime) onderwerp is gewijd.

Dit betekent dus, dat alle leden van

werp zoals dit nu ter discussie in gespreksgroepen in ons midden is neergelegd in onze kring het gesprek van de dag werd.

Er duiken steeds weer allerlei vragen over deze levende materie op. En dat is natuurlijk logisch, want het gaat over zaken waarmee wij allen direct of indirect bewust of onbewust in ons leven te maken hebben.

Zo is dat nu eenmaal met levensvragen, met politieke vragen.

Laten wij over dit onderwerp, dat nu zo gemakkelijk onder ons bereik ligt in onze eigen vertrouwde kring(en) praten. Daar bedoelen wij mee: de vriendenkring, de kennissenkring, de familiekring.

De aanloop tot zo'n gesprek is nu niet zo moeilijk. „Heb je dat nummer van A.R. Post over de Europese samenwerking ook gelezen (gezien)??”

Arjos p.u.n.t.i.g.h.e.d.e.n

- De Openingsrede die de voorzitter van de ARJOS, de heer J. van der Ploeg, op de Algemene Vergadering heeft uitgesproken, wordt op verzoek graag aan belangstellenden toegezonden.

Te bestellen bij: Secretariaat ARJOS, dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

- De ARJOS heeft een speciaal nummer van „Op Wiek” uitgegeven — 32 pagina's — omdat de A.R.-jeugdbeweging 35 jaar bestaat.

Het nummer bevat tal van interessante artikelen.

Door storting van f 0,50 per exemplaar op giro 127164 ten name van Stichting ARJOS te Den Haag, kunt u een exemplaar in uw bezit krijgen.

Borstverkouden DAMPO

- De eerstvolgende documentatie van de Buitenlandse Commissie verschijnt eind december. Behandeld wordt: „Onze houding tegenover de conservatieven”.

De kosten per exemplaar zijn f 0,50. Het is op dezelfde wijze te bestellen als „Op Wiek”.

- In tal van plaatsen bestaan geen ARJOS-clubs. Wie wil het initiatief nemen tot oprichting van een club in een van deze plaatsen.

De Nationale Organisatie zal uw medewerking zeer waarderen en u bij uw pogingen op alle mogelijke manieren behulpzaam zijn.

Neem eens contact op met het ARJOS-secretariaat.

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen . . .

Gaarne willen wij in deze rubriek de aandacht vestigen op centrale vergaderingen, welke in de verschillende delen van het land worden gehouden.

★ **Op vrijdag 18 december** wordt een streekvergadering gehouden van de kiesverenigingen voor de „Ronde Venen”. Het betreft dus de kiesverenigingen Mijdrecht, Mijdrecht-Buurt, Vinkeveen, Woerdenseverlaat en Wilnis. De plaats van samenkomst is het Verenigingsgebouw „Eendracht” te Wilnis. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Spreker is mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité.

Internationale en interkerkelijke VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

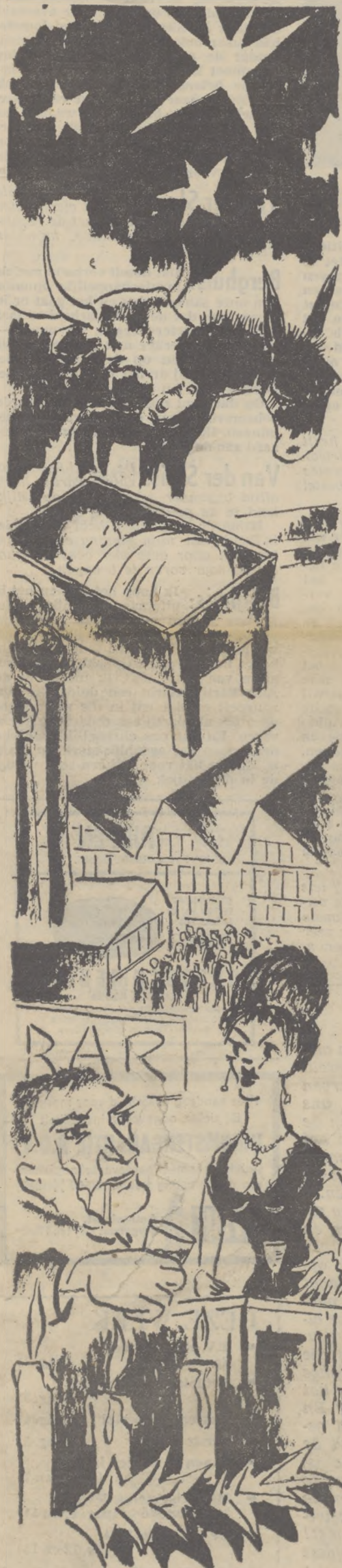
(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak die u op deze wereld kunt doen is: **ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.**

De winst zal groot zijn! Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inl. omtrent onze ver. worden u graag verstrekt door ons secretariaat te 's-Gravenhage, Nassauplein 24, tel. 070-117530; na 18 uur tel. (01710) 51782. Postbus 1861.

Koud weer
Voor hield
van **PUROL**

Hoe zullen wij nog Kerstfeest vieren?

Ernstige en zelfs trieste gedachten vervullen ons nu het kerstfeest op handen is. Er is een neger doodgeschoten omdat hij zwart is en omdat hij geen genoeg wilde nemen met enigerlei wijze van achteruitstelling. Er is een blanke afgeslacht in letterlijke zin en het hart van die blanke is door een neger gegeten als een waarschuwend symbool. Zullen wij, nu zulke dingen nog gebeuren in het jaar 1964, kerstfeest kunnen vieren?

Een deel van de wereldbevolking leeft in materieel opzicht in grote welstand; en een ander deel, het grootste, leeft in de meest sombere omstandigheden omdat men ondervoed is en haveloos en zonder een goed onderkomen.

Een deel van de wereldbevolking leeft in een democratische vrijheid — en misbruikt deze vrijheid; en een ander deel ziet in verwijfeld verlangen uit naar een democratie die hen onder het harde regiem van een dictatuur zal weghalen opdat ze vrij zullen kunnen leven.

Terwijl wij ons nauwelijks of in het geheel niet bekommeren om onze naaste, onze buurman, onze medemens, ofschoon het woord medemenselijkheid een veelgebezigde modeterm is, komt het kerstfeest ons weer bezighouden. Want of wij ons over de oorzaak van het wonderlijkste aller christe-

lijke feesten bekommeren of niet, het houdt ons allemaal bezig. Voor de een uit het oogpunt van de extra vrije dag, voor een ander vanwege een verhoogde winkelomzet in de dagen vlak voor het kerstfeest, voor weer een ander omdat hij al uitzonderlijk druk is in verband met de aanstaande afsluiting van de boekhouding en de vaststelling van het jaarresultaat. En dan zijn er nog, voor wie het kerstfeest betekent de herdenking van de geboorte van Jezus Christus in Bethlehem.

Hoe zullen wij in onze tijd, nu de mens rond de aarde cirkelt en zich buiten de aantrekkingskracht van de wereldbol gaat begeven op onderzoek naar andere planeten, hoe zullen wij nog kerstfeest vieren?

De geboorte van Jezus Christus is al zo lang geleden... Zo wij al kerstfeest kunnen vieren, is het nog de vraag of wij het willen vieren. Want het kerstfeest is een ernstige zaak. Kaarslicht en rode wijn kunnen de ernst ervan verdoezelen, doch de wezenlijke gebeurtenis in Bethlehem niet ongedaan maken.

Horizontaal gezien is de geboorte van Jezus Christus als Zaligmaker en Vrededorst aandoenlijk en teer, maar verticaal gezien is die geboorte allerverschrikkelijkst. In de Openbaringen van Johannes wordt het ons inderdaad verticaal getoond: Voor

• Vervolg op pag. 2

Christelijk politiek denken sterk op mars

Hiernaast drukken wij de tekst af van het gesprek tussen dr. W. P. Berghuis, voorzitter en mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij, in onze televisie-uitzending op maandag 14 december jl.

Van der Sluis: Voor deze uitzending is de voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, dr. Berghuis naar de studio gekomen en ik zou van de gelegenheid gebruik willen maken hem een paar vragen te stellen over een rede die hij onlangs heeft gehouden.

Die rede, mijnheer Berghuis, is uitgekomen onder de titel: „De vreugde van de politiek”. Heel veel mensen vinden politiek maar een nare zaak. Het politieke geharrewar komt via kranten, radio en televisie tot hen en ik zou van u eens willen weten kunt u nu ook zeggen waarom er toch elementen in de politiek zijn die de vreugde doen domineren.

Berghuis: Ik heb dat woord „vreugde” niet gebruikt omdat, dat zult u wel begrijpen, ik de politiek een plezierige vind. De politiek als zodanig is een moeilijke zaak. En ik wil ook niet ontkennen dat er in het politieke bedrijf een aantal kwalijke kantjes zitten, maar nu ik dat woord „vreugde” toch heb gebruikt is het om uitdrukking te geven aan de betekenis van het feit, dat we in deze tijd in vrijheid aan een zo belangrijke zaak als de politiek mogen deelnemen, daarin bezig zijn uit onze christelijke overtuiging. Dat heb ik dus uitdrukkelijk willen stellen dat wi, het zo moeten beleven.

Van der Sluis: U hebt in uw rede aan de orde gesteld. De billijke verdeling van de welvaart, de verbetering van de maatschappij-structuur, het organisatiebestel, waarbij u over radio en televisie sprak, er in de vierde plaats de ruimtelijke ordening. Is dat een toevallige selectie?

Berghuis: Nee, het is bepaald geen toevallige selectie. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik deze vier

hoofdpunten van de binnenlandse politiek wel zeer de moeite waard vind ook al zouden het er ook niet zoveel meer zijn.

Want daar heb je op zichzelf de handen al vol aan.

Waarom ik in het bijzonder dit naar voren heb gebracht is, dat men vaak de indruk heeft en de burger ook wel eens het besef krijgt dat er, nu het accent zo zwaar is verlegd naar de internationale politiek, waar ik het op zichzelf mee eens ben, in het binnenlandse nu geen echte politiek meer is te bedrijven. Die indruk is niet juist. Er is geloof ik op de punten die ik noemde echte binnenlandse politiek te voeren, waarbij ook principiële dingen aan de orde komen. Daarop heb ik dus in het bijzonder willen wijzen en het is moeilijk om in een paar zinnen de structurele betekenis van die vier punten in één klap te omschrijven. Maar ze hebben iets te maken met ons gehele politieke en maatschappelijke beeld in ons eigen land. Daarom zijn het belangrijke zaken en daar hebben wij in directe zin mee te maken.

Van der Sluis: Waarom schuift u de ruimtelijke ordening zo naar voren?

Berghuis: Omdat wij allemaal weten dat ons land bezig is vol te lopen. Niet in direct letterlijke zin. In enkele decennia is de bevolking gegroeid van 5 tot 13 miljoen. En over enkele decennia is het 18 miljoen. Dat brengt problemen met zich mee ook in verband met onze welvaartstoename, meer vrije tijd, de problemen van het verdelen van ruimte die er is en daar heeft de overheid een ordenende taak in vanwege haar ambt. Ik kan dit met een verkeersvoorbeeld duidelijk maken.

Op een rustige verkeersweg treft u geen verkeersagenten en verkeerslichten aan, maar op een druk knooppunt in een stad wel. En het is de overheid die er een politieman neerzet om te voorkomen dat de mensen elkaar voor de voeten lopen en ongelukken veroorzaken. In veel ruimere zin is dit nu ook aan de orde met ons land als geheel. Van een land met voldoende ruimte zijn wij bezig een vol land te worden. En ook hier heeft de overheid een taak om orde te scheppen met betrekking tot het gebruik maken van die ruimte. En daarom is die ruimtelijke ordening nu geworden een politieke noodzaak, in plaats van een hobby van planologen.

Van der Sluis: Mag ik nu even op een ander punt in uw rede overspringen? U noemde de radio- en de televisiekwestie. Deed u dat omdat dit op het ogenblik zo'n heet hangijzer is of hebt u daar ook nog andere redenen voor?

Berghuis: Ja, ik heb het natuurlijk ook mee gedaan omdat het een heet hangijzer is, maar toch bepaald niet incidenteel gezien. Het houdt namelijk verband met het hele historisch gegroeide organisatiebestel zoals wij dat in ons land kennen.

Nu ben ik de eerste om te stellen dat het organisatieleven niet iets is waar de

overheid in directe zin zoveel mee te maken heeft, dat moet zich in vrijheid ontwikkelen en dat willen we ook zo houden, het spreekt vanzelf.

Maar er zit toch wel een politieke achtergrond achter die strijd. Het is een oude strijd, die op een gegeven ogenblik weer actief wordt zoals een vulkaan weer actief kan worden. En dat spitst zich nu toe op het punt van dat radio- en televisiebestel en dat is typisch een terrein waar de overheid wel mee te maken heeft, want dat moet wettelijk geregeld worden. En daarom vind ik dit punt dus een heet punt in de binnenlandse politiek van dit ogenblik.

Van der Sluis: De overheid heeft met radio en televisie te maken zegt u. Bedoelt u daarmee dat de overheid het bestaande bestel moet handhaven?

Berghuis: Ik geloof dat alles wat openbare orde en goede zeden organiseert in ons land, zijn vrijheid van beweging moet krijgen. Wanneer het gaat om organisaties die in het verleden een belangrijke functie in ons volksleven hebben vervuld — en ik meen dat de bestaande omroeporganisaties een stuk waarde in ons volksleven vertegenwoordigen, — dan moet de overheid daar ook rekening mee houden, n dat ook waarderen. Dat wil niet zeggen als er op dit gebied van de cultuur nieuwe organen uit het volksleven opkomen, die zonder bijmotieven als b.v. commercie voorop te stellen, zich ook op dit terrein willen gaan bewegen, zij natuurlijk de kans moeten krijgen.

Maar het moet niet zo zijn dat dit nog steeds zo schaarse medium in handen wordt gelegd van de commercie die niet in de eerste plaats is geroepen cultuur te bedrijven.

Van der Sluis: Wilt u nu nog iets zeggen over de verdeling van de welvaart, dus de nationale koek. Dat is op het ogenblik ook zeer actueel, denkt u maar aan de loononderhandelingen.

Aan onze abonnees

Deze week ontvangt u Nederlandse Gedachten in een grotere omvang, aangezien wij in verband met de kerstdagen niet verschijnen. Het eerstvolgende nummer van ons blad ontvangt u op zaterdag 2 januari a.s.

Berghuis: Ik heb er dus verder de nadruk op gelegd, dat deze verdeling in rechtvaardigheid moet plaatsvinden en daar heeft de overheid een taak in, niet alleen bij het loonbeleid maar ook bij andere maatregelen, omdat de overheid zich daarbij dus niet moet laten overstemmen door bepaalde belangengroepen, wie dat ook zijn maar naar alle kanten rechtvaardigheid heeft te betrachten, waarbij, en dat moet ik er nadrukkelijk aan toevoegen ze altijd weer moet achtgeven op de zwakkeren die niet in staat zijn om zelf voor hun belangen te vechten.

Van der Sluis: Nu over het laatste van het viertal punten. Wat wilt u eigenlijk met de rechtsvorm van de onderneming, mijnheer Berghuis?

Berghuis: Dat houdt verband met de maatschappelijke opbouw van onze samenleving en het gaat er in wezen om, dat de factor arbeid of laat mij het directeur zeggen, de mens — werknemer sterker met z'n neus moet worden gedrukt op de verantwoordelijkheid die hij draagt voor de onderneming waarin hij werkt.

Op dat punt mankeert er iets aan de beheersvorm van de huidige ondernemingen. Ik denk in het bijzonder uiteraard aan de grote.

Van der Sluis: De Anti-Revolutionaire Partij heeft altijd bijzonder gehecht aan duidelijkheid in de politiek.

Mijnheer Berghuis u hebt die duidelijkheid naar mijn mening een dienst bewezen door deze vier centrale punten zo naar voren te brengen.

Berghuis: Ik hoop het ook en het is uiteraard moeilijk om deze vier punten nu in deze korte tijd verder uit te werken. Maar ik meen, dat wij in grote lijnen deze dingen ook als koers hebben uitgestippeld in ons Program van Actie 1963. Ik meen dat de A.R. Partij daarin een duidelijke lijn aangeeft en dat wij in die zin op het ogenblik als partij een duidelijke koers varen. En dat ons christelijk politieke denken op het ogenblik sterk op mars is. Daarin ligt voor mij een stuk vreugde in de politiek.

VERMAGERINGSDRUPPELS
volkomen onschadelijk plantaardig, vet oploskend en op homoeopatische basis.
Flac. 1½ tot 2 mnd. f 5,—

NERVINA ZENUWDRUPPELS
Uit geneeskr. kruiden bereid: Genezend, versterkend, rustgevend, flac. voor 1½ tot 2 mnd. f 4,—

G. A. REESKAMP, Ass. Apotheker
Postbus 9 - Soestdijk - Giro: 155518

GEBOUW Op Gouden Wieken SCHEVENINGEN

Voor uw conferenties en vergaderingen hebben wij 12 zalen beschikbaar (1500 plaatsen). Diner capaciteit 400 personen; 150 bedden.

SCHEVENINGSEWEG 37, SCHEVENINGEN.
TELEFOON (070) 54 34 88 — 55 52 00

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 8 96 73.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 6 32 24.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 4,— per half jaar. Giro 8 96 73, ten name van de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

STUDENTENABONNEMENT:
f 5,— per jr. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Hoe zullen wij nog Kerstfeest vieren?

• Vervolg van pag. 1

de vrouw die het Kind ter wereld zal brengen ligt de draak dreigend gereed om dat Kind te verslinden. Jezus Christus wachtte bij zijn komst in de wereld de verschrikking, de grootst denkbare verschrikking.

Toch gaan wij zijn komst vieren, want Zijn ingang in de verschrikking betekent, dat Hij voor ons de verschrikking heeft willen wegnemen. Tengevolge van onze zonden hebben wij die verschrikking zelf over ons opgeroepen. Hij wil ons echter in plaats van ellende geluk, insteê van de hel de hemel geven. Op geen andere wijze dan door Zijn menswording en Zijn lijden kunnen we dat geluk ontvangen.

Zullen we dan géén kerstfeest vieren? Golgotha begint weliswaar bij Bethlehem en in de nef van het hout van zijn kribbe stond het kruis reeds afgetekend, maar mogen wij daarom nog niet destemmer dankbaar zijn en Zijn geboorte herdenken? Kerstfeest

is het wonderlijkste feest van alle feesten. Dat Christus ter wereld kwam om te lijden en te sterven teneinde ons vrij te maken, ons te bevrijden uit de macht van de oude verslindende draak, van het alomvattende kwaad, dát moet voor de christen een volstrekte oorzaak zijn om feest te vieren.

Het moet voor hem ook zijn gedragspatroon bepalen in doen en laten en in handel en wandel, in al zijn werk. Ook in politiek opzicht. En als iemand ons vraagt waarom wij een christelijke politiek voorstaan, dan kunnen we alleen maar antwoorden: Hoe zouden wij anders kunnen, wij die mogen weten dat door Hem onze bevrijding uit de macht van het kwaad vast en zeker zal zijn! En wij die mogen weten dat het geboren Koningskind inderdaad de Koning van de ganse aarde is, trachten Hem te dienen en te eren door alles te bezien en te beoordelen en te doen in de wetenschap van Zijn wederkomst! Zo zullen wij dan kerstfeest vieren!

RIPPEN
DE PIANO VOOR MODERNE MENSEN.

OP AANVRAAG ZENDEN WIJ U GAARNE EEN UITVOERIGE PROSPECTUS.

GOLDSCHMEDING
KLASSIEK & MODERN
Raadhuisstraat 48/50, Amsterdam, tel. 221404
Schiedamsse Vest 67, Rotterdam, tel. 122766
Haarlem - Hilversum - Kampen - Goes

Kies vandaag zekerheid voor morgen.
Bij ziekte, ongeval en invaliditeit

INKOMSTENGARANTIE A.O.V.

Unieke polis met waardevaste koopkracht (en de belasting betaalt 30-60 % mee)

WBK Amersfoort, Bergstraat 6-8, tel. 17043*

DEZE WEEK

- T.V.-gesprek met dr. Berghuis (pag. 2)
- Actuele commentaren (pag. 3)
- Ons omroepbestel (pag. 4)
- Eerste Kamer (pag. 5)
- Lonen en prijzen in 1964 (pag. 6 en 7)
- Maatschappelijk leven in Indonesië (pag. 10 en 11)
- De wereld in 1964 (pag. 12 en 13)

*** Sluitstuk

Het akkoord over de gemeenschappelijke Europese graanprijs is het sluitstuk van een veel bewogen periode van de E.E.G. Het is niet slechts een triomf voor de volhardende dr. Mansholt, die zijn in oktober 1963 gelanceerde plan nu in grote trekken verwezenlijkt ziet worden. Het besluit om de E.E.G.-graanprijs vanaf 1 juli 1967 in gang te doen vinden, is ook een beloning van alle vasthoudende ministers en functionarissen, die beseften dat hier niet slechts een stuk economie werd bedreven, doch dat een politiek feit van de eerste orde werd nagestreefd. Deze doelbewuste poging om de achterstand van het landbouwbeleid ten opzichte van de industriële E.E.G.-vorderingen ongedaan te maken, is met zegen bekroond.

Dat kan voor de zes Westeuropese staten ieder afzonderlijk een geluk zijn. Het is ook een gezamenlijk bereikt prachtig resultaat voor de Kennedy-conferentie met de Verenigde Staten. Aan de verdere vormgeving van het gemeenschappelijke landbouwbeleid kan nu effectief worden gewerkt. Er is lang op dit moment gewacht.

President De Gaulle heeft daartoe een machtige stimulans gegeven. Duitsland heeft tenslotte water in de wijn gedaan en de Italianen durfden (met misschien een lastige kabinet-crisis in zicht) het been niet al te stijf houden.

Minister Biesheuvel — wij kunnen ons dat voorstellen — was blij met de samenwerking, die uiteindelijk mogelijk bleek en die tot dit resultaat leidde. Maar onze bewindsman blijft een realist. Reeds nu heeft hij weer eens onderstreept dat de straks bij de E.E.G.-commissie binnen stromende heffings-gelden door een met meer bevoegdheden toegerust Europees Parlement moeten worden gecontroleerd.

Uit deze duidelijke en democratische benadering van dit probleem blijkt dat onze bewindsman aan de essentialia van Europese samenwerking vasthoudt. Het belangrijke politieke besluit van deze week zal de Nederlandse pogingen om in de juiste koers te blijven, niet weinig stimuleren.

*** Tien jaar Statuut

Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Het statuut dat nu 10 jaar oud is en al die tijd Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen in een vrijwillig aangegaan verband samenhiel, heeft niet zo'n grote plaats in ons volksleven dat wij het er dagelijks over hebben. Machtsvertoon en politiek prestige komen er niet aan te pas.

Dat is wel Englands deel in Suriname's buurland Brits-Guyana.

Daar moest een weerspannige premier Jagan deze week nog worden afgezet met alle spanningen, die aan zulke huzaren-stukjes nu eenmaal verbonden zijn. Nederland is in z'n relatie met de Koninkrijks-partners op het Westelijk Halfrond deze politieke gevarenzone gepasseerd. Dat is niet in de laatste plaats aan het jubilerende Statuut te danken. Daarom past ook hier een ere-salut aan de opstellers er van en niet minder aan de regeringen en volken, die met wijsheid op dit blijkbaar betrouwbare kompas varen.

*** Spelen knikkers

In schrille tegenstelling tot de pogingen van „De Telegraaf” om de thans voor iedereen duidelijk onwettige REM-uitzendingen de hand boven het hoofd te houden, staan de adviezen van de Vereniging en de Bond van adverteerders aan hun leden.

Deze organisaties adviseren hun leden met het adverteren via de REM op te houden omdat deze uitzendingen illegaal zijn.

Wie heeft er bovendien nog lust in om met een anoniem blijvende exploitant van de „Telegraaf-paal” in de Noordzee zaken te doen, zou men zich kunnen afvragen.

Het ochtendblad dat zich als de kampioen van deze clandestiene zender opwerpt, heeft de heren Verolme en Brandel, die het bij het in werking treden van de wet welletjes vonden, al overboord gezet. Het blad voorziet een heroïsche eindstrijd want het profeteert: „De minister van justitie, mr. Y. Scholten... zal toch niet beweren dat hij, op grond van de mededeling van de heer C. Verolme van mening was dat „T.V.-Noordzee” vrijwillig ten onder zou gaan?”

Neen vrijwillig niet, dat hebben de REM- en de TROS-manoeuvres wel aangetoond. Maar de overheid mag wel verwachten dat de wet door alle bonafide zakenlieden en kranten geëerbiedigd wordt. Er is blijkbaar één uitzondering: een ochtendblad dat meent zelfs

Moge de haast traditionele najaarsbreuk onze verder toch zo voorbeeldige stichting van de arbeid ook dit jaar weer hebben bedreigd, met Veldkamp zie je er inmiddels geen barst meer van. We gaan nu toch maar met vijf procent in zee. Dat is juist het percentage waarvan leken als ondergetekende meenden dat het er al weken in zat, maar dat niettemin door de kenners van de hand gewezen werd omdat wij te eenvoudige rekensommen maakten. Nu ook de ingewikkelde sommen dezelfde uitkomst opgeleverd hebben zien wij het veelbelovende jaar 1965 met vertrouwen tegemoet. De conjunctuur laat zich vooralsnog wat minder sombertjes aanzien dan zowel onze hooggeleerde Zijlstra als onze alleszelf-aangeleerde Roolvink nog dit voorjaar profeteerden, waaruit blijkt dat de toekomst zelfs voor economen een raadselachtig perspectief is. Nee, dan kun je maar beter de balans opmaken van wat geweest is. Daar is het net de tijd van het jaar voor. Beernink van de unie heeft het zojuist al voor Hilversum I gedaan. Hij telde op en trok af en was ook over 1964 weer tevreden en wij hadden niet anders verwacht omdat men in de unie gemiddeld een nogal tevreden slag mensen tegenkomt. De aanvoerder van de chu maakte wel even van de gelegenheid gebruik om te vertellen dat de chu er niet de minste moeite mee gehad heeft de AOW tot een sociaal minimum op te trekken met behulp van een bijdrage uit de algemene middelen, maar dat er van de ARP drie man tegengestemd hebben. De heer Beernink verzekerde ons via de ether dat hij het standpunt van de heren natuurlijk volkomen respecteert, MAAR — zo zei hij — als alle kamerleden er nu zo over gedacht hadden dan was er van de verhoging niets terecht gekomen. Ja, als - als. Als het hele Nederlandse volk — waarvan ik het standpunt natuurlijk volkomen respecteer — op Koekoek gestemd had, dan had de Tweede Kamer nu meer van de lammetjesmarkt op Tegel dan van een volksvertegenwoordiging. En als het hele parlement zou bestaan uit verontruste anti-revolutionairen — wier standpunt ik volkomen maar dan ook helemaal volkomen respecteert —

regering en parlement de wet te kunnen voorschrijven!

Dat is het „spel” dat „De Telegraaf” speelt. De heren, die het om de „knikkers” (de reclame-revenueën) te doen is, zijn nuchterder. Gelukkig!

*** Gezins- volks- verzekering?

De Gezinsraad heeft geadviseerd een nieuwe volksverzekering in het leven te roepen. Het betreft een verzekering om te komen tot vervanging van zieke huisvrouwen. Er zou slechts f 130 miljoen mee gemeoid zijn en de premie bedraagt driekwart procent.

Met alle respect voor het nobele doel kan men zich toch afvragen of hier de juiste weg wordt gewezen. Er bestaat ontegenzeggelijk een grote behoefte op dit punt. Niet voor niets bieden verzekeringmaatschappijen aan ook dit risico te dekken.

Toch is het de vraag of bij de voor velen toch al topzware premie-last, deze zaak de eerste prioriteit moet hebben bij een eventuele uitbreiding van het „pakket” volksverzekeringen. Volgens de Troonrede — en ook volgens ons Program van Actie 1963 — moet gestreefd worden naar een volksverzekering voor zware geneeskundige risico's. Die financiële last kunnen zelfs zeer sterke schouders niet torsen. Daaraan blijven we een hoge prioriteit geven. De Gezinsraad motiveerde zijn advies aldus, dat vroeger veel meer op burenhulp en dergelijke gerekend kon worden als de huisvrouw door ziekte tijdelijk uitviel. Het lijkt ons dat nog meer dan de overweging om met een volksverzekering die blijkbaar meer en meer wegvallende steun te vervangen, een dringende oproep op z'n plaats is om in deze bijna over-verzekerde samenleving het betrachten van de daadwerkelijke naastenliefde hoog te houden.

Die harte-reet hebben we gemist in het bericht inzake het overigens bepaald niet te verwaarlozen advies van de Gezinsraad.

dan zou ik, hoewel zeer gehecht aan dit respectabele land, toch nog maar emigreren. En als de heer Beernink — wiens standpunt ik door en door respecteer — in al de redevoeringen die ik de laatste tijd van hem gehoord heb hier en daar een paar opmerkingen was vergeten, dan zou ik hem de aardigste man van de wereld vinden.

Het wordt tijd dat er aan de politieke opwindning eens even een einde komt. Het is allemaal ongewoon boeiend maar ook ongewoon vermoeiend. Net heeft de gasbellenblazer Vondeling zijn aanvechtbare bronnen geopenbaard of zijn fractiegenoot Lambertus onthult ons dat de aankomende kraamverzorgsters uit grote Limburgse gezinnen wat kleiner en wat lichter zijn dan overigens overeenkomstige verzorgsters uit kleine gezinnen. „Kan de bewindsman dit bevestigen en wat denkt hij eraan te doen?”, vroeg de overernstige en daarom zo dikwijls amusante arts. Het werd een lachertje in de Kamer waarbij benalve het gewicht van de kamervoorzitter ook de lengte van de heer Cals aan de orde kwam, en wat de kraamverzorgsters betreft: staatssecretaris Bartels maakte niet de indruk dat hij er iets aan zal doen. Buitengewoon laks.

En zo hebben we dan ook nog Kikkert contra Van Niftrik gehad en Van Doorn contra maar niet helemaal meer contra Blaisse, hetgeen je nog meer geneigd maakt nu maar eens een optelsom van de politiek in 1964 te maken ware het niet dat het jaar nog niet om is en dat er in december nog altijd van alles kan gebeuren. Vooral op dit ogenblik kun je eigenlijk de kas nog niet opmaken omdat er nog klanten kunnen binnenkomen. Ik weet niet hoe de heer Berghuis erover denkt die kort nadat Beernink op Hilversum I was uitgepraat op Nederland I verscheen. Ik zag zijn vriendelijk aanschijn wel oplichten maar het geluid stond uit omdat je je als de voorman spreekt moeilijk met iets anders bezig kunt houden, terwijl het nu alleen maar de indruk wekte dat wij zijn portret aan de muur hadden hangen hetgeen geheel

in overeenstemming is met de lijn der vaderen Kuyper en Colijn.

Het wordt geleidelijk duidelijk dat de dagen voor kerst — met name de 21ste en de 22ste — als de begroting van OK en W behandeld wordt heel belangrijk kunnen zijn, zo niet van beslissende betekenis voor het voortbestaan van dit kabinet. Nu grote vraagstukken als de AOW en de belastingen in kannen en kruiken zijn richt de aandacht zich weer intensiever op de voor deze regeringscoalitie moeilijkste problematiek: het etherbestel. U weet dat het akkoord van Wassenaar het conflict hierover wilde uitstellen. Daarom werd er een pacificatiecommissie benoemd, die tot 1 juli 1965 de tijd kreeg om over de definitieve bezetting van het tweede tv-net te adviseren. Pas daarna zou de regering met een omroepwet op tafel kunnen komen. De minister van OK en W zat op die manier aan handen en voeten gebonden. De heer Bot vond dat kennelijk niet leuk. Hij rammelde met zijn boeien en hij probeerde — zonder daarbij steeds ten volle door het kabinet gedekt te zijn — hier en daar toch iets voor elkaar te brengen. Hij deed dat politiek soms nogal onbehouden zodat men het langs het lijntje hoofdschuddend aanzag. Het ziet er nu echter naar uit dat de zaak loskomt. Het akkoord van Wassenaar blijkt voor enge en voor ruime uitleg vatbaar. Nu er langzamerhand echt iets moet gebeuren en er ook een grote meerderheid voor een oplossing van het ether-vraagstuk bestaat — al stemt deze niet overeen met de huidige coalitie — wordt er aan de kwestie gerukt. Het komt er op neer dat alleen de VVD en een deel van de CHU nog maar voor de toelating van commerciële gegadigden in de ether zijn. De anderen beginnen er steeds minder behoefte aan te hebben de mogelijke en langzamerhand spoedeisende oplossing van het etherprobleem door deze minderheid te laten frustreren. Daarom zal de meerderheid die het akkoord van Wassenaar ruim (of van de andere kant bekeken: eng) uitlegt, zich volgende week ongetwijfeld achter een inmiddels op tafel gelegde motie Baeten scharen. Daarin worden voorlopige oplossingen met een open bestel en reclame gevraagd, waarover de regering haar inzichten dan maar voor 1 maart kenbaar moet maken. Het zal ervan afhangen hoe het kabinet zich opstelt en het zo vanaf hangen hoe de VVD zich opstelt. Zal de liberale partij zoveel waarde aan de regeringscoöperatie hechten dat zij een verloren zaak durft afschrijven, of zal de club van mevr. Van Someren de koers blijven bepalen? Dat is van beslissende betekenis voor de nabije politieke toekomst. Laten we in elk geval hopen dat men de zaak zo zal tracteren dat ook de politici rustige kerstdagen kunnen genieten. P.

Betaling abonnementsgeld 1965

In het begin van deze maand ontving u een schrijven van ons, waarin wij u de verhoging mededeelden van de abonnementsprijs op Nederlandse Gedachten. Deze geringe prijsverhoging van f.1,50 per jaar gaat in op 1 januari a.s. Een abonnement op ons blad zal dan straks f 8,— per jaar of f 4,— per half jaar gaan bedragen. Een studentenabonnement komt op f 2,50 per half jaar.

Tevens schreven wij u, dat wij gaarne tot een vereenvoudiging van onze abonnementsadministratie wilden komen. In dit verband verzochten wij de houders van een postgirorekening er aan te willen meewerken, dat in de toekomst per giro-incasso over het abonnementsgeld kan worden beschikt.

Zoals het zich laat aanzien, is ons verzoek niet tevergeefs geweest. Ruim 3000 abonnees stuurden ons de machtigingskaart. Wij zijn hiervoor zeer erkentelijk. Wij zouden het zeer op prijs stellen, indien ook de overige abonnees (die over een postgirorekening beschikken) ons zouden machtigen voor een giro-incasso.

Wilt u ons de machtigingskaart daarom snel toezenden?

Prettig zouden wij het vinden, indien u hieraan uw medewerking zoudt willen geven.

Uw medewerking betekent voor ons een aanzienlijke kostenbesparing.

Uw kaart zien wij met belangstelling tegemoet, waarvoor wij u bij voorbaat danken.

INTERNATIONALE
VERBONDENHEID,
INTERNATIONALE
BELEGGINGEN -
ÉÉN BEGRIP

INTERBONDS

Interbonds: een selectie van buitenlandse obligaties.
Vermogen in laatste vier jaren ver-viervoudigd tot meer dan f 40.000.000,-.

Beurskoers per participatiebewijs ca. f 711
Uitkering over de periode 1-11-1963 tot 1-11-1964: f 41,49 incl. f 4,39 belastingvrij uit gerealiseerde koerswinst.

Vraag jaarverslag per 31-10-1964 bij uw bank, commissionair of bij de beheerders:

LABOUCHERE & CO. N.V.
THEODOOR GILISSEN N.V.
AMSTERDAM

DEN HAAG

Sigarenmagazijn **MATADOR**

L. KORPEL

Mauritskade 71. Tel. 180234, b.g.g. 607673

Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen u maar wenst.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op vertgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

GRONINGEN

Spaarrente 3 1/4 %

Spaarrente leden 3 1/2 %

Jeugdspaarrente met 10% premie 3 1/2 %

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Voor **VOLVO's** naar **WIERDA**

VEENDAM Kerkstraat 79 - Telefoon 05987-4495

SNEEK Sloepstraat 1 - Telefoon 05150-4215

Oudvaart 3 - Telefoon 05150-3106

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten

Prijzen op aanvraag

**Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik**GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48

Telefoon 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

Telexnummer: 53073

Makelaarskantoor J. Fokkens Siddeburen

in roerende

en onroerende goederen

verzekeringen en hypotheeken

Telefoon 05983 - 360

HET GOOI

„Cinderella”

Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat...

HAVENSTR. 53, HILVERSUM

Telefoon 42151

U past en koopt prettiger bij

Modehuis „Cinderella”

**Mogen wij u adviseren bij aankoop van
een aardgas-fornuis, comfoor of geiser?**

In onze showroom vindt u een grote sortering. Bij ons gekocht bent nu verzekerd van onze alom bekende „de Gooische-Gasservice-Dienst” met deskundig personeel.

SMEINK & ZONEN,

Larenseweg 39 - Hilversum - Telefoon 46836.

D. G. Reesink

TALMALAAN 12

SOESTDIJK

Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

Radio- en T.V. beleid

IN Engeland bestaat een oude en wat ruige sport, de steeple-chase. De deelnemers moeten zich op een bepaalde plaats verzamelen, en krijgen daar een torenspits aangewezen, die zij zo snel mogelijk moeten zien te bereiken, te paard meestal, hoewel ook de steeple-chase „te voet” bestaat. Zo'n wedstrijd is nogal opwindend. De rechte weg is de kortste weg, maar in dit geval biedt die weg vele verrassingen en moeilijkheden. Voordat iemand het weet, komt hij in een sloot terecht.

DE rit van een kabinet mag niet op zo'n steeple-chase gelijken. Het is geen zaak van sport en avontuur, maar van vooruitziend, voorzichtig, doelbewust en krachtig beleid.

Dat neemt niet weg, dat er opeens een onverwachte hindernis kan zijn, die de rit ontijdig kan doen eindigen. Maar dan moet het kabinet toch aannemelijk kunnen maken, dat die hindernis niet kon worden voorzien.

Met de vraagstukken betreffende radio en televisie is dat geenszins het geval.

Wettelijk gezien is de gehele zaak zeer abnormaal. Het radiobestel berust op het Tijdelijk Telegraaf-, Telefoon- en Radiobesluit, een Koninklijk Besluit, dat stamt uit september 1944 en in Londen is opgesteld door het zoveelste kabinet-Gerbrandy, met de bedoeling, onmiddellijk na de bevrijding ruimte te maken voor een overgangs-fase, waarin er een „open situatie” zou zijn, zodat vanuit die situatie het omroepbestel opnieuw, en dan wettelijk zou kunnen worden geregeld. Vóór 1940 berustte het radiobestel op de Telegraaf- en telefoonwet, zoals die in 1928 was gewijzigd. Die wet bevatte slechts enkele afgemene

door H. Algra

aanwijzingen en vormde de basis voor het Radio-reglement en de zgn. Zendtijdsbeschikking.

HET Tijdelijk Besluit van 1944 leidde er toe, dat na de bevrijding de omroepverenigingen van alle verkregen rechten, althans voorlopig, werden beroofd. Die radioverenigingen hadden tijdens de bezetting een plan tot samenwerking gemaakt, onder leiding van prof. Oranje, maar het kabinet-Drees-Schermerhorn, dat de omroepverenigingen gram was, een „nationale” omroep voorstond, veegde dat plan-Oranje zonder meer van de tafel.

Het tijdelijk besluit bleef bestaan en bestaat nog, en het is nu meer dan twintig jaar oud.

De „open situatie”, door het kabinet-Gerbrandy begeerd, is er nog, maar een wettelijke regeling is er niet.

HET is wel geprobeerd, al had het veel voeten in de aarde.

In 1953, de volgende week is het elf jaar geleden, kwam er een ontwerp voor een omroepwet, met als eerste ondertekenaar de minister van O.K. en W., mr. J. Cals.

Het voorlopig verslag van de Tweede Kamer verscheen elf maanden later, nl. 30 november 1954.

Toen duurde het meer dan vier jaar voor de Regering weer iets van zich liet horen.

Op 5 februari 1959 verscheen er nl. een Memorie van Antwoord, met als eerste ondertekenaar mr. René Höppener, staatssecretaris van O.K. en W.

Deze Memorie van Antwoord bevatte een grote reeks van wijzigingen, zodat we in feite te maken kregen met een nieuw ontwerp, het wetsontwerp-Höppener.

Dat is het laatste stuk in de portefeuille.

De Tweede Kamer heeft niet weer gereageerd, omdat gebleken was, dat het toenmalige kabinet op verdere behandeling geen prijs stelde.

Zij wacht nu weer op een nieuwer ontwerp, misschien van minister Bot.

En het radiobestel berust nog steeds op het „Tijdelijk” K.B. uit Londen van september 1944.

MET de televisie is het een ander geval. Daarvoor is een aparte regeling, die berust op een speciaal Koninklijk Besluit, het besluit van 24 december 1955, dat weer verwijst naar de Telegraaf- en telefoonwet en naar het bekende tijdelijk besluit uit Londen. Een poging, om het t.v.-bestel wettelijk te regelen, is er tot nu toe niet geweest...

Het zal er nu wel van komen, dat radio- en televisiebestel in één wet worden geregeld.

HET ligt voor de hand, dat van de Regering wordt verwacht, en reeds lang werd verwacht, dat zij met een nieuw wetsvoorstel zou komen.

De Tweede Kamer heeft op het ontwerp-Höppener nooit asem gegeven.

Wel heeft het vorige kabinet, door de gehele zaak nog eens weer aan een commissie onder leiding van prof. Scholten voor te leggen, opnieuw een paar jaar laten verloren gaan, maar het rapport van die commissie en ook de minderheidsnota's, zijn al lang bezien.

In plaats van met een voorstel tot wettelijke regeling te komen, kwam er iets heel anders. De staatssecretarissen Scholten en Veldkamp dienden een nota in bij de Tweede Kamer, waarin zij pleitten voor commerciële televisie. Een deel, een zeer disputabel deel van de gehele te regelen materie werd op die manier aan de volksvertegenwoordiging ter discussie voorgelegd. De Tweede Kamer moest niets hebben van de suggesties van deze beide staatssecretarissen, ook al werden zij, soms bijna van minuut tot minuut, ondersteund door interrupties van minister Cals, en ook al hadden zij de vriendelijke zegen van freule Wittevaal van Stoetwegen en de sterke steun van liberalen van diverse pluimgadien. De Tweede Kamer was duidelijk tegen commerciële televisie en de staatssecretarissen hadden niet anders kunnen verwachten.

Intussen was radio-Veronica reeds lang in de lucht met radio-reclame. Dit radio-schip is een even sterke

actie tegen de rechtsorde als de REM. Maar de Regering heeft tegen Veronica nooit iets willen doen. Waarom niet, dat is voor velen een raadsel.

Er zijn wel vermoedens. Bijvoorbeeld dit vermoeden, dat zij meent, dat het bestaan van radio-Veronica en de sympathieën in kapperssalons, bode-kamers en

Minister Bot

„... een zeer ruime opvatting...”

café's van dit „onschuldige” amusementsprogramma, waarin psalmen, gezangen of gebeden nooit nopen tot het haastig omdraaien van de knop, een nuttig argument kan zijn tot een doorbraak naar een open bestel.

EEN open bestel.... Het ontwerp Höppener bedoelde reeds een open bestel.

En niemand heeft ooit het tegendeel verdedigd.

Het is onzin, complete onzin, te beweren dat de omroepverenigingen ooit hebben verdedigd, dat nieuwe gegadigden niet zouden mogen worden toegelaten. Het is een even grote onzin, dat een politieke partij, welke ook, zou bedoelen, dat alleen de bestaande omroepverenigingen in de toekomst zendtijd zouden mogen hebben.

Iedereen is en was voor een open bestel. In Hilversum „kunnen er meer bij”. Mits zij kunnen aantonen, dat zij naar bepaalde, objectieve maatstaven, in de wet verankerd, er bij horen.

Maar velen, en wij ook, zijn tegen een zogenaamd open bestel, waarbij het van de willekeur van de minister afhangt, van zijn sympathieën en antipathieën, zijn opvattingen betreffende het ideale omroepbestel, wie zendtijd kunnen krijgen.

Vooraf betreffende de t.v. heeft de minister hier een grote macht. Art. 15, lid 1 van het T.V.-besluit 1956 zegt:

Onze minister kan in bijzondere gevallen of voor bijzondere doeleinden zendtijd toewijzen boven de krachtens art. 13, eerste lid, vastgestelde zendtijd.

In art. 13 gaat het over de zendtijd, zoals die is verdeeld over omroepverenigingen, N.T.S., en „kerkgemeenschappen”.

Minister Bot vat art. 15, lid 1 zeer ruim op. Hij staat kennelijk op het standpunt, dat dit artikel hem de kans geeft, alvast een begin te maken met een „open bestel” zoals hij dat opvat.

Dat is een gemakkelijker weg dan die van een wettelijke regeling. En daarom misschien een bedenkelijke weg.

WIJ hebben hier enkele zaken nog eens duidelijk aangegeven.

De Regering heeft tot taak, in gemeen overleg met de Staten-Generaal, te komen tot een wettelijke regeling.

Een beleid van nota's en interim-regelingen kan hier helpen.

De REM was een actie, die tegen de bestaande orde op t.v.-gebied inging. Zij is nu een actie tegen de wet.

Er is in het gehele REM-debat één heel onzuiver element geweest.

De minister van justitie heeft herhaaldelijk, in en buiten het parlement, gezegd: Ach ja, het is eigenlijk allemaal de schuld van de Tweede Kamer. Was die maar met mij, toen ik nog staatssecretaris van O.K. en W. was, vóór de commerciële t.v. geweest, dan was er nooit een REM gekomen.

Zo'n redenering raakt kant noch wal. Ook al wordt zij in bijna aandoenlijke solidariteit van C.H.U.-zijde telkens herhaald.

Er is eerder plaats voor een andere redenering: had de Regering tijdig weten te zorgen voor een goed sluitende wettelijke regeling, dan was er veel kwaad voorkomen.

Maar ook die redenering voldoet niet geheel. Want zij gaat er van uit, dat een optreden als dat van de REM een verklaring vraagt uit de schuld en de tekortkomingen van de zijde der overheid. Terwijl die REM er alléén kwam als commerciële onderneming, om het gewin.

EEN dan is er nog zo'n verwerpelijke redenering, die door sommige politici, waaronder enige ministers, graag wordt gebezigd.

Zij luidt: REM en Veronica voorzien in een behoefte, precies in de behoefte, waarin wij, door onze opvatting van een „open bestel” willen voorzien.

De sympathieën voor deze niet gewettigde uitzendingen zijn in diepere zin sympathieën voor ons, voor onze opvattingen, voor onze bedoelingen.

Dat is een vrijmoedige interpretatie. Zij is niet alleen vrijmoedig, maar ook willekeurig. En in elk geval een minister onwaardig. Hij overlegt met de volksvertegenwoordiging, en baseert zijn beleid niet op enig „Volksempfinden”, met de klassieke toevoeging van Theobald von Bethmann Hollweg: „Wie ich es auffasse”, eenmaal toegevoegd aan zijn instemming met de vredesresolutie van Erzberger.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

Van een ledenwerver ontvingen wij de volgende brief:

In het kader van de door onze partij op dit ogenblik te voeren ledenwerfactie, zou men de vraag kunnen stellen, of het nog wel zin heeft nieuwe leden te werven. Van verschillende kanten wordt toch druk uitgeoefend op leidende figuren binnen de C.H.U. en de A.R.P. om te trachten tot een fusie van beide partijen te geraken. En wel zo spoedig mogelijk. Wij onderschrijven dit streven.

Heeft het dan nog wel zin om voor de A.R. Partij op stap te gaan voor nieuwe leden? Deze vraag is in dit verband verklaarbaar en te begrijpen. Want houdt dit streven tot fusie niet in, dat een speciaal komen en praten voor de A.R.P. moeilijk aanvaardbaar is? Loopt men niet het gevaar, dat de geachte toehoorder opmerkt „Kom maar eens terug, als jullie één partij hebben gesticht”? Er zijn vele situaties mogelijk. Ook antwoorden, dat men er niet aan denkt lid te worden zolang beide partijen afzonderlijk optrekken. Dat men het zat is, al dat gepraat en dat er maar eens daden gesteld moeten worden. Vooral bij de jongeren is het laatste niet denkbeeldig.

En toch maar op pad gaan? Toch maar gehoor geven aan de oproep van het partijbestuur? Gedachten rond deze materie, waarvan wij ons voorstellen, dat zij hier en daar leven, dienen in ernst genomen en als zodanig benaderd te worden.

Op de vraag of het leden werven in de huidige situatie zin heeft, zouden wij met een volmondig ja willen antwoorden. Want waar gaat het om bij deze en soortgelijke activiteiten. Het is inderdaad zeer belangrijk, dat een partij over een zo groot mogelijk aantal leden beschikt, want daardoor wordt zij mede in de gelegenheid gesteld haar arbeid zo goed en zo concreet mogelijk te richten in alle situaties, die haar op haar politieke pad worden geplaatst. Een partij, die enig relif wil geven aan haar politieke roeping heeft leden nodig, zoveel mogelijk betalende, meelevende leden.

Het aanmoedigen van activiteiten is in de tweede plaats nodig voor de leden der partij zelve, verenigd in de diverse kiesverenigingen, omdat daardoor de noodzakelijke levenssappen niet uitdrogen en de vereniging vervalt tot een dor en droog samenhangsel, waaruit het leven is weggevloeid. Juist acties als deze houden de spirit er in en doen het vuur van enthousiasme blijvend gloeien. Actie is één van de kenmerken van een politieke partij, of het nu het Centraal Comité, een Kamerfractie of een Kiesvereniging betreft. Zonder actie wordt zeker terrein verloren.

En ook het overwegen en spreken over een mogelijke fusie doet aan het stellen van de eis tot werkzaamheid in deze zin niets af, omdat men met een opdracht komt, die in concreto nu net niet van het C.C. van de A.R. Partij afkomstig is, doch van

HEM, waarvan deze partij in alle zwakte haar kracht verwacht. Dat is het grote „gegeven” van hen die op pad zijn. En daarom kunnen zij ook weerstanden in de hierboven geschetste zin overwinnen. Dit is geen holle leuze, waaraan slechts zij, die een jarenlange ervaring b.v. als ouderling in een kerk achter de rug hebben, gestalte zouden kunnen geven. Dat kan ieder, die zich christen weet, en door dit feit slechts een opdracht in dit leven heeft te vervullen, ook op het terrein van de politiek. Door zijn medechristen hierop te wijzen vervult hij één dier dure plichten, die hij krachtens zijn status heeft opgedragen gekregen.

Dit is de kern, waarom het ook weer gaat bij deze ledenwerfactie. Opdracht en roeping vervullen, nu, concreet.

S. v. d. V.

(De redactie is dankbaar voor deze bijdrage! Zij krijgt veelal heel ander soort correspondentie te verwerken.

Red. N.G.)

Dr. Berghuis bij de Algemene Beschouwingen in de Eerste Kamer

In de Eerste Kamer heeft dr. Berghuis het een en ander gezegd namens de A.R. fractie over het algemene politieke beleid van het kabinet-Marijnen.

Zijn rede was niet zonder reserve, allereerst in die zin, dat het op sommige punten nog te vroeg was om reeds te spreken van een geslaagd beleid. In de sociale, economische en financiële sector blijkt eerst bij een langere duur het effect van de maatregelen.

Minister Andriessen kreeg een kleine vermaning, om speciaal te letten op die maatschappelijke groepen, die door de loon- en prijsontwikkeling tussen de molenstenen dreigen te raken.

Hij betuigde zijn instemming met de motie-Smallenbroek inzake de „ontwikkelingshulp”. Hij vreesde, dat het niet alléén om het geld, maar om de stimulerende activiteit, gaat. In het Akkoord van Wassenaar heeft trouwens de ontwikkelingshulp géén prioriteit gekregen. Maar dat mag ons niet verhinderen van de Regering te vragen met name een stuwende invloed in internationaal verband. Financiële steun aan missie en zending werd niet afgekeurd, maar ook niet geprezen, omdat eerst duidelijk moet zijn, onder welke voorwaarden deze steun wordt verleend.

Het radio- en televisie-bestel is urgent, en er zijn zeer reële controversen tussen de zgn. regeringspartijen, zoals uit de rede van de heer Van Riel duidelijk is gebleken.

Over de internationale politiek stelde de heer Berghuis vier punten aan de orde:

1. de supra-nationale organen moeten op democratische wijze functioneren,
2. de openheid van de Europese Gemeenschap moet worden gehandhaafd en verdedigd,
3. de Europese Gemeenschap moet functioneren in de Atlantische Gemeenschap,
4. de leiding van de Verenigde Staten moet worden aanvaard in de wereld- en Atlantische politiek.

Hij verpandde zijn hart niet aan de M.L.F., maar meende wel, dat iets als een M.L.F. een begin kan zijn van een deelgenootschap in de atoom-verantwoordelijkheid.

Een zelfstandige Europese kernmacht werd beslist verworpen, en met name de Gaullistische concepties, die ook in West-Duitsland helaas steun vinden.

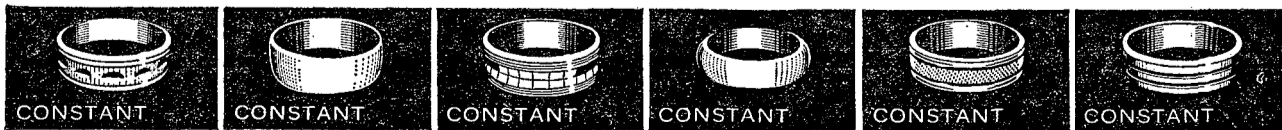
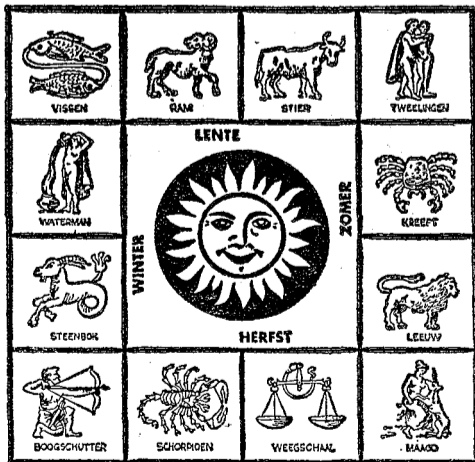
verlooft u zich in december?

De tijd voor uw verloving is gunstig. Natuurlijk.... Dat wist u zelf al. En het moment voor het uitzoeken van de ringen? Ook gunstig. En een bezoek aan Siebel? Buitengewoon plezierig. En de collectie Constantringen bij Siebel? Héél, héél uitgebreid. Echt om samen rustig te bekijken. Uw ringen worden, terwijl u er op wacht, zonder extra kosten, gegraveerd. Siebel geeft u op uw ringen bovendien blijvende garantie en service.

SIEBEL

JUWELIERS

Den Haag - Lange Poten 11 - Amsterdam - Kalverstraat 123
Rotterdam - Stadhuisplein 24-26 - Coolsingel 50 - Nieuwe Binnenweg 227

Model Gracia f 149,- per paar

Model Claudia in div. breedten f 78,- - f 230,- p. p.

Model Dorothea f 165,- per paar

Model Klassiek f 89,- per paar

Model Pauline f 149,- per paar

Model Romance f 185,- per paar

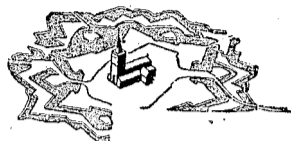
Afhankelijk van de maat kunnen de prijzen enigszins afwijken

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK

Meilink N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 - Tel. 05457-561
ZUTPHEN - Marsweg 19 - Tel. 06750-3748
Houtzagerij - Houthandel - Kistenfabriek

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens N.V. Naarden

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 - Rotterdam
Telefoon 191044

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

Voskamp en Vrijland

Telefoon 01748-2245* - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230

OUDERKERK AAN DE IJSSEL

Ronde en ovale tafelanden - Gebogen regels voor stoelen en fauteuils - Armleggers, Kappen - Regels - Stijlen enz. enz.

BAGGERMAATSCHAPPIJ

TJAARD VAN DER MOLEN N.V.

GRONINGEN

Hoornsediep 3

Telefoon 05900-23928

OOSTERHOF'S

aannemersbedrijf

GRIJPSKERK - LEEUWARDEN

WEGEN-, GROND- EN WATERWERKEN

Firma P. van Oudenallen & Zn

Aannemers van

TIMMER-, HEI- EN BETONWERKEN

Wilnis - Telefoon (01724) 108

Voor betere beton...

N.V. Schokbeton

Fabrieken te Zwijndrecht,

Kampen, Elburg en Vianen,

Bouwbedrijf te Zeist.

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Tel. 444

Werkendam

Rijswerken - grondwerken - asfaltwerken

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TEL. 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuizen. Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen.

Export: België, Duitsland, etc.

HOE LONEN EN PRIJZEN IN

Het jaar 1964 is ook sociaal-economisch een bewogen jaar geweest. Het was het jaar van de grootste loonsverhoging in de na-oorlogse periode, maar ook het jaar van aanmerkelijke prijsstijgingen.

Het jaar, waarin een belangrijk deel van het zwarte loon gewit werd, maar waarin ook sprake was van een overbesteding, die voerde tot een betalingsbalanstekort van tenminste 1 miljard gulden.

Het jaar 1964 gaf een redelijke produktiviteitsontwikkeling te zien van circa 5 pct., maar het leerde tevens, dat reële loonsverhogingen toch niet veel meer kunnen omvatten dan de omvang van de produktiviteitsstijging; (alle loonsstijgingen die daar bovenuit gaan worden weer opgevangen in prijsstijgingen en belastingbetaling).

Het jaar 1964 zal in de herinnering blijven voortleven als het jaar, waarin de uitkeringen voor de Algemene Ouderdomswet fors omhoog werden gestuwd, al moest dan ook de premiebetaling daarvan de ingrijpende gevolgen ondervinden.

Als uiterst belangrijk, hoewel niet door iedereen met gejuich ontvangen, moet ook aangemerkt worden het rapport van de werknemers-vakcentrales over bezitsvorming door vermogensaanwasdeling. Deze opsomming is verre van volledig, maar vermeldt althans enkele dingen, die in 1964 bijzonder de aandacht trokken en terecht.

De optrekking van de lonen met gemiddeld 10 procent was de spectaculaire beslissing, waarmee het jaar 1964 inzette. Dit tegen het einde van 1963 in de Stichting van de Arbeid gevallen besluit, had echter in 1964 al spoedig tot gevolg, dat regering en Stichting van de Arbeid zich opnieuw moesten beraden, want de loonsstijgingen volgens de contracten bleken al een gemiddelde van 12 pct bereikt te hebben.

Regering en Stichting van de Arbeid besloten alles in het werk te stellen om de gemiddelde loonsstijging dicht mogelijk bij het gemiddelde van 10 pct te houden.

We weten thans, dat het allemaal niet zo best gelukt is. De 12 pct is zelfs uitgelopen tot 13,8 pct. Tot deze ontwikkeling heeft belangrijk bijgedragen het initiatief van de minister van volkshuisvesting en bouwnijverheid, de woningbouw in elk opzicht prioriteit te verlenen, ook wat betreft de arbeidsvoorwaarden.

De loonkosten in het bouwbedrijf stegen aanzienlijk en ook de investeringen van de overheid in de woningbouw gaven hogere cijfers te zien. Minister Witteveen had moeite de uitgaven en inkomsten in evenwicht te houden.

De moeite was zo groot dat dit hem niet lukte. Het betalingsbalanstekort nam grote vormen aan. Al vroegtijdig in het jaar werd aangekondigd, dat er in 1965 op loongebied niet veel mogelijk zou zijn.

Heel duidelijk kwam dit naar voren in de gerichte adviesaanvraag van de regering aan de Sociaal-Economische Raad omstreeks de helft van het jaar, waarbij de regering suggesties deed in de richting van een optrekking van de A.O.W.-uitkeringen en verlaging van de belastingen.

Produktiviteit

De vraag is toen opgeworpen of het wel billijk was van een dergelijk financieel overheidsbeleid de werknemers in Nederland het slachtoffer te laten worden. Een beperkte loonsverhoging voor 1965 zou immers moeten helpen, het evenwicht op de betalingsbalans te herstellen.

Maar misschien ligt het toch ook wel weer anders. Misschien heeft de forse loonsverhoging van gemiddeld 13,8 procent in 1964 toch ook wel belangrijk bijgedragen tot de ontwringing van onze financiën en moeten we ook hier meer rekenen met de naar het schijnt ijzeren wet, dat reële loonsverhogingen nooit uit kunnen komen boven de mate waarin de produktiviteit toeneemt.

Minister Andriessen heeft in de Tweede Kamer een produktiviteitsstijging

voor 1964 en 1965 berekend van in totaal circa 10 procent.

Hij komt weliswaar tot een veel grotere stijging van de lonen over beide jaren, maar na aftrek van geldontwaarding, prijsstijging, belastingverhoging lijkt er reëel toch niet zo heel veel meer over te blijven dan de bewuste 10 procent.

Metaalindustrie

Maar belangrijk hierbij is, dat alle werknemers, die beneden de gemiddel-

MINISTER VELDKAMP

...bemiddelen of onderhandelen?...

de loonsstijging blijven, waarschijnlijk niet eens aan die verbetering van 10 procent in totaal over beide jaren toekomen. Een dergelijk geval is bijvoorbeeld de metaalindustrie.

In 1964 was de gemiddelde loonsstijging 13,8 procent, maar de metaalindustrie kwam nog niet aan de 10 procent. De werknemers in de „metaal” spreken dan ook over een achterstand en men kan hier begrip voor hebben. Het gaat immers in de „metaal” niet zo slecht.

Wanneer bij wijze van spreken de metaalbonden niet in het begin van 1964 (toen alleen nog maar het gemiddelde van 10 pct bekend was), maar later in het jaar onderhandeld hadden, dan was er hier vrijwel ge-

ker ook ongeveer 14 pct uitgekomen.

Voor de mensen in het metaalbedrijf is deze zaak extra pijnlijk, omdat voor hen, althans officieel, geen correctie achteraf mogelijk is, terwijl alle overheidsdienaren deze correctie wel kennen.

De laatsten hebben prompt 4,2 pct extra loon- en salarisverhoging ontvangen per 1 januari 1965. Over 1964 heeft voor hen bovendien reeds een nabetaling plaats gehad.

De metaalindustrie heeft zich begin 1964 aan het officiële gemiddelde gehouden, dat achteraf een onjuist gemiddelde bleek te zijn, maar het aanhouden van het werkelijke gemiddelde is hier achteraf niet mogelijk.

Even naar de toekomst kijkend, lijkt het ons juist, wanneer volgend jaar bij de nieuwe loononderhandelingen en de toetsing van loonvoorstellen in de Stichting van de Arbeid hiermee rekening gehouden wordt.

A.O.W.-verhoging

De forse verhoging van de A.O.W.-uitkeringen per 1 januari is een zaak geweest, die de werknemersvakbewe-

ging sterk heeft voorgestaan. Dit is begrijpelijk, want nog een te groot aantal Nederlanders moet bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd met een te gering bedrag rondkomen.

Velen kennen niet of nauwelijks een andere uitkering dan die uit hoofde van de A.O.W. Vele werknemers kunnen nu met wat meer gerustheid de oude dag tegemoet zien. De uitkeringen van vele bedrijfspensioenfondsen, hoewel sterk gestegen na de oorlog, zijn nog altijd veel en veel te klein om in belangrijke mate bij te dragen tot de ouderdagsvoorziening.

De geldontwaarding is in een zulk een snel tempo verlopen, dat de bedrijfspensioenfondsen met hun kapitaaldekkingssysteem deze ontwikkeling maar met de grootste moeite hebben bijgehouden. Verbeteringen waren misschien procentueel nog wel groot, maar feitelijk nog maar gering. Men kan zich afvragen of bezinning op deze zaak geen aanbeveling verdient, ook al zou dit tot ingrijpende veranderingen aanleiding geven.

Een forse verhoging van de A.O.W.-uitkeringen is inmiddels een feit geworden, maar niet minder is een feit de stijging van de A.O.W.- en A.W.W.-premie tot meer dan 12% in 1965. Bij een inkomen van f 12.000 betekent dit een premiebedrag van f 1440 per jaar.

Daarbij komt dan ook nog de loon- en inkomstenbelasting. Terrecht hebben velen zich al afgevraagd, of hierbij de grens voor de premiebetaling niet is bereikt of reeds overschreden. Sommigen menen, dat hier geen sprake meer is van solidariteit met de ouden van dagen, maar van het financieel uitkleden van de ene groep ten gunste van de andere.

Erkend moet worden, dat voor werknemers en middenstanders, die met hun inkomen nog maar net boven de f 12.000 uitkomen, hier wel een moeilijke situatie is geschapen. Het bedrag, dat op het bruto-inkomen in mindering wordt gebracht alvorens een netto-inkomen overblijft, wordt langzaam maar wel onverantwoord groot.

De regering heeft voor de jongste optrekking van de A.O.W.-uitkerin-

gen f 150 miljoen op tafel gelegd. De vakbeweging had f 500 miljoen gevraagd. Wij nemen aan, dat er niet meer dan f 150 miljoen mogelijk was, maar voor de toekomst zal er rekening mee gehouden moeten worden, dat er aan de premie naar boven vrijwel niets meer te doen valt en dat verhoging van sociale uitkeringen voor het overbelangrijke deel gefinancierd zal moeten worden uit de algemene middelen.

Bezitsvorming

Het rapport vermogensaanwasdeling van de werknemersvakbeweging heeft in de praktijk nog vrijwel geen gevolgen gehad. Dit is ook moeilijk, omdat het rapport weinig pasklare oplossingen geeft voor de uitvoering van dit systeem van bezitsvorming.

Waar de vakbeweging zelf nog niet uitgestudeerd is, daar is het begrijpelijk, dat de werkgeversgroeperingen nog wel wat meer tijd nodig zullen hebben om concrete gedachten te formuleren over de uitvoering van een dergelijk plan. Daarbij is dan nog afgezien van de principiële vragen, die het rapport bij velen opwerpt en die nog onbeantwoord zijn gebleven.

Zo zal in werkgeverskring met name het vraagstuk van de eigendom aan de orde worden gesteld. Over de eigendom van de onderneming zal men eerst klaarheid moeten krijgen, wil men aan vermogensaanwasdeling gaan denken.

Een andere zaak, die in een adem met het probleem van de vermogensaanwasdeling genoemd dient te worden, is die van de rechtsvorm van de onderneming. Beide zaken lijken sterk in elkaar te grijpen en beide lijken duidelijk te maken te hebben met de economische medezeggenschap van de werknemer.

Zoals bekend heeft de staatscommissie Verdam thans een rapport samengesteld over het vraagstuk van

de rechtsvorm van de onderneming en bij de regering ingediend.

De publikatie van het rapport valt omstreeks de helft van januari te verwachten. Zowel de vermogensaanwasdeling als de rechtsvorm van de onderneming zijn beide zaken, die in 1965 in belangrijke mate de aandacht zullen vragen van allen, die bij de gang van zaken in het bedrijfsleven betrokken zijn.

Loonakkoord

Bij het overschrijden van de drempel van het nieuwe jaar kan het bedrijfsleven overigens zeker zijn van goede perspectieven voor de arbeidsvrede in de bedrijven.

Tussen werkgevers en werknemers werd weer overeenstemming bereikt over wat er op loongebied in 1965 mogelijk zal zijn. Een dreigende conflict-situatie is afgewend en de Stichting van de Arbeid wijdt zich weer met alle energie aan de toetsing van de loonvoorstellen, die nu spoedig uit een groot aantal bedrijfstakken zullen toevloeien.

Op het laatste moment is de minister van sociale zaken er in geslaagd een compromisvoorstel aan werkgevers en werknemers voor te leggen, dat voor beide groeperingen aanvaardbaar was.

In wezen is minister Veldkamp hier aan het bemiddelen zo niet aan het onderhandelen gegaan tussen partijen en hij heeft dit blijkbaar niet zonder kwaamheid gedaan. Wel kan men zich

afvragen of dit wel op de weg van de minister van sociale zaken ligt en of de minister zich niet wat draaitollerig heeft gedragen.

Misschien is de fout al eerder gemaakt, toen de regering bij de gerichte adviesaanvraag bij de SER liet doorschemeren dat men voor 1965 maar niet moest rekenen op een loonsverhoging van enige omvang en toen de regering bij de rijksbegroting stelde, dat de loonontwikkeling binnen nauwe grenzen gehouden moest worden.

Deze opmerkingen van de regering hebben eigenlijk de weg naar een goed overleg binnen het bestuur van de Stichting van de Arbeid geblokkeerd.

De werkgevers hebben hieruit begrepen, dat de regering voor 1965 duidelijk een groot brok van de verantwoordelijkheid voor het loonbeleid aan zich trok.

De werkgevers wensten dan ook van het begin af aan naar de regering te gaan om te weten te komen wat de bewindslieden precies voor ogen stond. De werknemers hebben daarna nog wel gelegenheid gehad tot een onderhandelingsgesprek met de werkgevers te komen, maar van harte ging het niet.

GELUKKIG NIEUWJAAR

In Burghhead (Schotland) viert men het nieuwjaarsfeest pas op 12 januari. Dit is een overblijfsel uit de tijd dat men er een andere tijdsrekening had.

Het eten van lekkerrijen op oudejaarsavond stamt uit de tijd dat men geloofde door het eten van speciaal voedsel geluk en voorspoed te verwerven.

In China viert men 2 weken nieuwjaar.

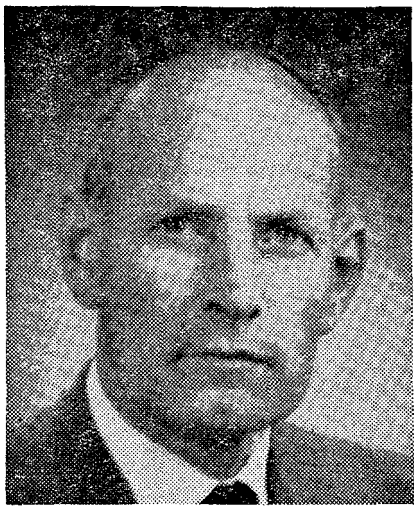
Bij de Eskimo's begint het nieuwe jaar in de herfst, bij de Californische Indianen in de zomer nl. in juli.

In Rusland wenst men elkaar geen gelukkig nieuwjaar, maar 'Met het nieuwe jaar nieuw geluk' ('S novym godom's novym scast'em').

Bij de Monghosan op Borneo mag men met nieuwjaar 5 dagen en nachten niet slapen.

1964 REILDEN EN ZEILDEN

J. VAN EIBERGEN
voorzitter van het C.N.V.

Er lag immers ook al een SER-advies waarin werkgevers en werknemers een onderling sterk uiteenlopend standpunt hadden ingenomen over de loonontwikkeling in 1965. Ook hier was al de invloed van de stellingname van de regering te bespeuren geweest.

Het uiterste

Minister Veldkamp heeft het toen nodig geoordeeld, zelf een plan te formuleren. Hij deelde de Stichting van de Arbeid mede, dat de loonkosten in 1965 niet meer dan 4,7 procent mochten stijgen. Hij mat zich een bijzonder krachtige houding aan en poneerde tijdens een persconferentie, dat dit het uiterste was waartoe de regering bereid was te gaan.

Dit hield in, dat wanneer het bedrijfsleven niet bereid was hierin toe te stemmen, de regering wel met een loonbeschikking zou komen, waarbij deze 4,7 procent dwingend werd opgelegd, ook zonder de medewerking van de Stichting van de Arbeid.

Maar naarmate de dagen daarna verstreken, werd het gevoel in Nederland onzekerder. Er kwamen geen berichten over een loonbeschikking en hier en daar werd die manhaftigheid van excellentie Veldkamp maar bijzonder onnatuurlijk genoemd.

Er kwamen geruchten, dat minister Veldkamp ergens in het geheim, niet op zijn departement, de werkgevers- en de werknemersvoorzitters van de Stichting van de Arbeid, de heren Bosma en Roemers, had ontvangen.

Wat verwacht werd, bleek een feit geworden, minister Veldkamp was weer tot zichzelf gekomen en had aan de beide voorzitters een nieuw loonvoorstel gedaan.

Het kon ook wel 5 pct. worden, ook de kinderbijslagen konden wel omhoog, een uitkering ineens

LUISTER ...
naar onze radio-uitzending op donderdag 31 december a.s.
Spreker: Prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, lid van het Centraal Comité.
De uitzending vindt plaats van 18.20—18.30 uur via Hilversum II (A.V.R.O.).

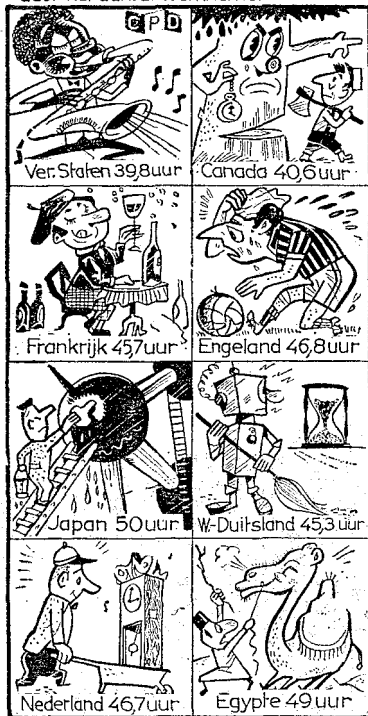
zat er misschien ook nog wel in, het minimumloon werd vlug van f 108 op f 110 gebracht.

Het bleek allemaal een vergissing geweest te zijn.

Dit was nu het echte uiterste standpunt van de regering.

WERKWEEK DER WERKNEMERS

Totaal aantal wekelijkse werkuren (incl. overwerk) in de industrie gedeeld door het aantal werknemers

H. H. WEMMERS
voorzitter van het Verbond van
Protestants Christelijke Werkgevers

Niemand praat nu meer over dat eerste uiterste.

Dat zou ook kinderachtig zijn. De Stichting van de Arbeid is akkoord gegaan en Nederland kan nu sociaal gesproken in betrekkelijke rust 1965 binnentreden.

JAARVERGADERING ARJOS

In ons blad van 2 januari a.s. hopen wij aandacht te besteden aan de jaarvergadering van de A.R.J.O.S., welke op zaterdag 13 december jl. in Utrecht werd gehouden.

ter Andriessen was gesteld, gegeven, zodat er rondom het al dan niet bestaan van meer ruimte vele vragen zijn gebleven.

Verheugend

Ondanks alle vragen, die er rondom dit gehele proces zijn gegaan, was er toch algemeen blijdschap en voldoening over de bereikte overeenstemming. Het feit, dat werkgevers en werknemers tot een akkoord komen is en blijft een verheugende zaak, ook al zal ieder niet precies ontvangen wat hij zo gaarne gewent had. Ook al zal de loonsverhoging voor bepaalde groepen te hoog en naar het gevoelen van andere groepen te laag zijn, dan nog blijft het van grote betekenis, dat men tot een akkoord gekomen is. Althans voor dit moment.

Want het is zeer wel mogelijk, dat bij de nadere uitwerking, nl. bij de toepassing in de praktijk zich nog moeilijkheden voor zullen doen. Het behoort echter niet tot de taak van een politiek college als de Tweede Kamer, zich daar in een vroeg stadium reeds in te verdiepen. Ook hier behoort de verantwoordelijkheid bij de eerste gezeten, nl. de werkgevers en werknemers te berusten.

Een ander systeem?

Direct na het bekend worden van het akkoord kwamen uit allerlei kringen de stemmen los, dat het loonpolitieke systeem veranderd moet worden. Deze stemmen zijn niet nieuw. Reeds vanaf 1945 is het loonpolitieke systeem in ons land in discussie. Veel rapporten zijn hierover verschenen. Geen enkel systeem is tot nu toe duurzaam gebleken.

Het is wellicht goed erop te wijzen, dat het thans gehanteerde systeem is van de regering, maar berust op een eenstemmig advies van de S.E.R.

Indien er derhalve tekortkomingen worden geconstateerd, dan kan dit onmogelijk verweten worden aan de overheid, omdat de werkgevers en werknemers samen dit systeem hebben uitgevonden.

Men zal ook enige voorzichtigheid aan de dag moeten leggen bij het wijzigen van het thans gehanteerde systeem. In een situatie zoals wij nu reeds enkele jaren beleven, nl. een overspannen arbeidsmarkt, is en blijft het moeilijk met welk systeem dan ook tot een redelijk loonakkoord te komen. De drang om af te wijken van het overeengekomen systeem is in een dergelijke situatie zeer sterk aanwezig. Het is zelfs de grote vraag of er een sluitend systeem is te vinden, dat in alle omstandigheden, zowel in een ontspannen als een overspannen arbeidsmarkt-situatie bevredigend kan werken.

Alles overziende heeft de discussie op dinsdag 13 december weinig of geen nieuwe gezichtspunten opgeleverd.

Tweede Kamer

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

Het loonpolitieke debat

Tijdens een kort orde-debatje in de Tweede Kamer op 8 december, werd rekening gehouden met een uitvoerige behandeling van de loonpolitieke situatie. Op dat ogenblik kon het uiteraard nog niet bekend zijn, dat in de daarop volgende dagen de spannende loononderhandelingen tot overeenstemming zouden leiden.

Tijdens de behandeling in de openbare commissie-vergadering van het begrotingshoofdstuk Sociale Zaken en Volksgezondheid hadden de Kamerleden de grootst mogelijke beperking in acht genomen met betrekking tot de lonen, omdat het overleg op dat tijdstip nog volop aan de gang was. Een oud-Nederlands spreekwoord „Men moet een broedende kip niet storen”, weerhield de Kamerleden van een indringende beschoouwing.

Geen wonder, dat de openbare behandeling van dit begrotingshoofdstuk met enige spanning werd tegemoet gezien. Enige dagen voor deze openbare behandeling kwam echter de blijde mare, dat overeenstemming was bereikt tussen de regering en het georganiseerde bedrijfsleven. En hiermede was de spanning gebroken.

De Tweede Kamer kon in de vergadering van dinsdag 13 december weinig anders doen dan voldoening uitspreken, over de bereikte resultaten. Meer was er ook niet aan de orde.

Nieuwe vragen

Tijdens de toch nog vrij omvangrijke discussie kwam duidelijk naar voren, dat er rondom dit loonakkoord een aantal nieuwe vragen waren gerezen. Zo was het een aantal leden niet duidelijk op grond waarvan nu plotseling wel een akkoord kan worden bereikt, terwijl dit voorheen niet mogelijk bleek.

Om de zaak nog even duidelijk te stellen: de werknemers hadden een

loonvraag op tafel gelegd van 5% op jaarbasis d.w.z. ongeveer 5,3 à 5,4% op zgn. contractbasis. Daarnaast vroegen zij een optrekking van de vakantietoeslag van 1%. Vervolgens bleven zij bij hun vraag van f 110,— als minimumloon. En tenslotte stond in hun program een beperkte mogelijkheid tot zgn. ondernemingsgewijze differentiatie.

De werkgevers wilden niet verder gaan dan een loonronde van 3%, waarin alle verbeteringen begrepen moesten zijn.

Tot goed begrip moet nog worden vermeld, dat aanvankelijk de vraag van de werknemers 7% alles inbegrepen bedroeg.

De regering had bij gebrek aan overeenstemming in een schriftelijk stuk medegedeeld als haar standpunt, dat, gelet op het geheel van omstandigheden, de loonstijging niet meer dan maximaal 4,7% op contractbasis, d.w.z. bij herziening van de contracten, mocht bedragen.

Over al deze voorstellen vond een overleg plaats op 4 december, waarbij de regering het zoëven genoemde standpunt nader verduidelijkte en mededeelde, dat naar haar opvatting 4,7% de maximaal toelaatbare loonstijging was. Zoals onze lezers uit de dagbladen reeds bekend is, werd op deze basis geen overeenstemming bereikt en ging men na een betrekkelijk korte bijeenkomst onverrichter zake uiteen.

Nieuw aanbod

In de daarop volgende dagen heeft de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid een grote activiteit ontwikkeld.

Allerlei besprekingen, meestal geheim, werden gevoerd met voorzitters van werkgevers- en werknemersorganisaties. Zijn interventie heeft er tenslotte toe geleid, dat de regering met een nieuw aanbod is gekomen, een aanbod, dat inhield:

- een minimum-loon van f 110,— per week (zoals door de werknemers was gevraagd) en
- een maximale loonstijging van 5% bij herziening van de c.a.o.'s en vervolgens de mogelijkheid om in de maand mei het gesprek voort te zetten

om op grond van de dan bekende feiten en cijfers zo mogelijk tot een uitkering ineens te komen.

Over de vorm waarin één en ander zal geschieden is niets medegedeeld.

Tenslotte deelde de regering mee, een verhoging van de kinderbijslag vanaf het vierde kind te zullen voorbereiden.

Het is mogelijk gebleken op deze basis tot een akkoord te komen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties.

Tot zover een beknopte weergave van de feiten.

Discussiepunten

Over deze punten nu ging de discussie tijdens de begrotingsbehandeling van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Daarbij zijn een aantal kritische opmerkingen vanuit de Tweede Kamer gemaakt.

Zo is door de anti-revolutionaire heer Roolvink opgemerkt, dat het merkwaardig aandoet, dat de regering op 1 december de maximale mogelijkheden tot loonsverhoging aangeeft en enkele dagen later met een uitbreiding voor de dag komt. Dit kan niet los gezien worden van de discussies, die gevoerd werden met de minister van Economische Zaken. Op dinsdag 8 december werd dit begrotingshoofdstuk in de Kamer behandeld.

Het merkwaardige feit deed zich voor, dat in de avondbladen van dinsdag 8 december berichten voorkwamen, die suggereerden, dat er een grotere ruimte voor loonsverhoging aanwezig was dan in de officiële stukken was vermeld.

Gewapend met één van deze dagbladen betrad de A.R. woordvoerder toen het spreekgestoelte en vroeg de minister van Economische Zaken of deze berichten juist waren. Nog zelden heeft een bewindsman een zo duidelijk antwoord gegeven op een gestelde vraag. Zijn antwoord luidde nl.: „dit is alles duim-en giswerk”. M.a.w. hij sprak een vernietigend oordeel uit over deze perspublicaties. Geen wonder dat tijdens de behandeling met minister Veldkamp deze vraag opnieuw aan de orde kwam.

De minister heeft van zijn kant een weinig duidelijk antwoord op de herhaalde vraag, die ook reeds aan minis-

Grote dank zijn wij verschuldigd aan de firma's die deze pagina voor hun rekening namen

ACTIE: THUIS EN TOEKOMST

ten te blind een meer zwak

voordelig
KENNELPAK BONZO 6²⁵

P. SLUIS

Het gevleugelde woord

LUCAS Elektrische uitrusting voor motorrijwielen en automobielen.

C.A.V. Diesel apparatuur en elektrische uitrusting voor tanks, vrachtwagens, autobussen e.d.

ROTO-DIESEL Diesel inspuitapparatuur

BRYCE-BERGER Diesel inspuitapparatuur

GIRLING Remmen en schokdempers

LODGE Bougies en gloeispalen

DON CAPASCO Rem- en friktievoering

IMPORTEURS VOOR NEDERLAND

TRANSMARK

N.V. HANDELIJ. TRANSMARK
HOOFDLAAN 57 - BUSSUM - TEL. 02959-10151* - TELEX 12055

blind en zwakbegaafd

een thuis

voor die kinderen, die om hun meervoudig geestes- en lichamelijke beperkingen niet in het eigen gezin kunnen worden geplaatst en van wie velen hun leven lang onze zorg behoeven.

een toekomst

niet alleen voor normaal begaafde kinderen een (goede!) toekomst, maar ook voor de meervoudig gehandicapten, van wie velen hun toekomst opname wachten omdat er nu nog geen plaats is.

het ge

De meervoudig gehandicapte kinderen verdienen een geoutilleerd huis met een goede verzorging en een ruim één miljoen Nederlanders Dit is alleen mogelijk door

HOE?

Door donateur te worden (minimum bedrag f2.50 per maand)

en/of

U bestelt onze prachtige jubileumgrammofoonplaat (30 cm) met de muziek van m.m.v. Dé van Oenen. Verkrijgbaar bij de erkende grammofoonhandelaren. Vermelde op de giro: „p l a t”.

en/of

U bestelt het boek „Tussen licht en donker”, het jubileumboek van de blinden, slechtzienden en meervoudig gehandicapten, met vele bekende vindingen. Vele prominenten op het gebied van blinding hebben aan dit boek bijgedragen. Een uitgave van Bartiméus in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Blinden en Slechtzienden. Verkrijgbaar in de erkende boekhandel of rechtstreeks te bestellen bij Bartiméus.

en/of

U stelt een aantal uren van uw vrije tijd ter beschikking, om te helpen bij de activiteiten van Bartiméus.

TENSLOTTE: HET GAAT OM HUN THUIS EN HUN TOEKOMST

giro 31454 t.n.v. Bartiméus

VERRIJK HUN LEVEN DOOR

J. NOOITGEDAGT & ZONEN N.V.

IJlst

✦ GEREEDSCHAPPEN

✦ SCHAATSEN

✦ HOUTEN

SPEELGOEDEREN

DUBBELGEHARDE ALUMINIUM PROFIELEN

CONDENS-LEKDORPEL-, GLASAL-, GLASLAT-, WELDORPEL-PROFIELEN ENZ.

PA 301 CONDENS-PROFIELEN GLASGOOT 7. 10. 15 MM NED. OCTR. 89504.

BUVA BETER BOUW-BESLAG

N.V. BUVA

GROOTHANDELS-GEBOUW INGANG D. 1ste ETAGE.

POSTBUS 379 TEL (010) 119652 ROTTERDAM-4

Folders met tekeningen op ware grootte verkrijgbaar

Assurantiekantoor G. B. PRAASTERNIK N.V.

HELMOND

N.V. de

Hariman

Import

N. PARLIE

KATWIJAN

Postbus 111 Tel. 119652 kantoor 119652

te van kinderen, die...
 zijn,
 merkt gezichtsvermogen hebben,
 nudig gehandicapt zijn (blind en
 gaaft, spastisch of epileptisch)

blind en spastisch

g gapt
n gacht
g z

 it

 adie en slechziende
ist, vooral ook voor de meer-
ie vatten nog op
i no plaats voor hen is.

Bouw in Doorn

sho te kinderen hebben een goed en modern
 100 ar ze kunnen spelen en leren en waar
 ginnelijk is. Om met de bouw te beginnen is
 no
 lijner u achter ons staat en ons steunt!

of uw bijdrage te storten op onze giro

o met 12 liederen gezongen door het welbekende Bartiméuskoor
 ran platenhandel of rechtstreeks bij Bartiméus. Prijs f 8,90. Men

um van Bartiméus, met een schat aan wetenswaardigheden over
 me verzorging, sociale achtergronden, etc. en zelfs humor uit de
 lling verleenden hun medewerking aan de samenstelling van dit
 wili Andries Blitz in Laren. In het bijzonder een boeiend werk voor
 ventzaam zijn.
 te den middels onze giro onder vermelding „b o e k". Prijs f 3,50.

g, uw woonplaats mede te werken onze actie tot een groot succes

NKOMST.

és (steunfonds) te Zeist

UW GEVEN

BON

Ja

- ☆ Ik word donateur ad f per jaar.
- ☆ Ik geef een eenmalige gift ad f
- ☆ Ik wil wat vrije tijd besteden aan de jubileumacties.
- ☆ Doorhalen wat niet gewent wordt.

Naam:

Adres:

Plaats en provincie

Stuur deze bon in gesloten enveloppe aan
 „Bartiméus" afd. propaganda, Utrechtse-
 weg 84, Zeist.

Grote dank zijn wij verschuldigd
 aan de firma's die deze pagina
 voor hun rekening namen

N.V. ROGYM

Inrichtingen
 voor gymnastieklokalen
 Speciaalmeubelen en
 kerkmeubelen

ROTHUIZEN - HEELSUM
 TEL. 08373 - 3141

N.V. GELDERS OVERSLAG- EN EXPEDITIEBEDRIJF

Industriestraat 10 - Arnhem

Tel. 08300/24281, Telex 45117 Export,
 45118 Import

Kantoren te Rotterdam, Amsterdam,
 's-Heerenberg, Bergh-Autoweg, Emme-
 rich, Stuttgart, Parijs.

Douane- en vrije loodsen te Arnhem,
 's-Heerenberg, Schiphol, Rotterdam,
 Stuttgart en Parijs.

Regelmatige groupagelijndiensten naar een van
 de belangrijkste verkeerscentra in Duitsland,
 België en Frankrijk.

Gaarne verstrekken wij u tarieven.

N.V. STAALSTEIGER „GELRIA" NIJMEGEN

Roggeweg 13 - Postbus 126 - Tel. 53198

✦ Complete
 roestvrije
 steigerwerken

Specialiteit:
 MET VASTE WIGGEN !!

Scheepswerf A. v. d. Werff

Onderhoud
 en reparatie van
 schepen

DOESBURG
 TELEFOON 08334 - 2275

OCEAN N.V. DIEREN
 R. AANSLUITDIAMETERS 13 - 700 mm
 VOOR NEUTRALE- EN CHEM. MEDIA
 JAREN IN GEBRUIK VAN
 CHRISTIANSAND TOT CAPE-TOWN EN
 VAN VENEZUELA TOT FINLAND
 Tel. 4646 (3 lijnen) Telex 45277

Ik zie 't al

EIKENDAL

Opticiën - Specialist
 BERGSTRAAT 12 - WAGENINGEN
 PR. BERNHARDLAAN 4 - VEENENDAAL
 Exclusieve speciaalzaken

HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN IN

Nadat wij in ons eerste artikel¹⁾ de positie van de Christenen ten aanzien van staat en overheid hadden gezien en daarna in een tweede artikel²⁾ hen in hun onderlinge verhouding hadden gevolgd, willen wij thans trachten hen in hun maatschappelijk leven te tekenen.

Wij mogen van Indonesië als jonge zelfstandige staat niet verwachten, dat het maatschappelijk leven zich daar al ver ontwikkeld zou hebben. Eeuwenlang is het patroon hetzelfde gebleven. Feodalisme en kolonialisme hebben een stempel gezet op de maatschappelijke verhoudingen, waarvan de gevolgen doorwerken tot op de huidige dag. Het eerste voert nog een taaier bestaan dan het tweede. Het komt immers uit het eigen volk op, terwijl het tweede één van buiten komende aangelegenheid is geweest, die met de dragers ervan verdwenen is.

Door deze twee factoren in het verleden, bleef het maatschappelijk leven statisch. Er waren mensen, die de lakens uitdeelden en tegen wie men opzag en er was een zich lijdzaam onderwerpende massa, niet wetende anders te kunnen leven dan men leefde.

Ontwaakt

Maar met het nationalisme is er wel het één en ander ontwaakt. De eerste tekenen van het ontwakend nationalistisch gevoel vertoonden zich juist het eerst op maatschappelijk gebied. Dat was in de strijd voor de volksscholen en in de organisatie van de kleine Indonesische ondernemers of werknemers.

Het spreekt wel haast vanzelf, dat de grote maatschappelijke ontwaaking haar weg vond in de vakbonden, die in het jonge Indonesië tot op vandaag een zeer belangrijke en invloedrijke rol spelen. Deze vakbonden zijn nationalistisch, Islamietisch of Communistisch, doch Christelijke vakbonden treft men er niet aan.

Is de groep daar te klein voor of ontbreekt nog het besef, dat ook op dit gebied een christelijke roeping bestaat?

Het eerste kan een argument zijn, het tweede ook, al heeft men op politiek terrein toch wel begrepen, dat men als christenen hier een roeping te vervullen heeft.

Ik meen evenwel, dat het eigenlijke argument nog in iets anders te zoeken is. De christenen in Indonesië zijn namelijk in hoofdzaak gewonnen uit twee klassen van de bevolking: de landbouwers en de ambtenaren, waarbij wij ruimer de groep van het lagere kantoorpersoneel kunnen rekenen. Dit geldt het meest voor Java. In de Bataklanden, de Minahassa en Ambon ligt het weliswaar anders, omdat hier volksbekerings hebben plaats gegrepen, waarvan die onder de Bataks wel de sterkste is geweest.

Maar aangezien deze laatste door Lutherse zendingsactiviteit tot het christelijk geloof zijn gebracht — het Duits Lutherse leven heeft hier mede het christelijk levenspatroon gevormd — heeft dit op het onderhavige probleem zijn invloed geïoefend.

Christelijke organisaties op maatschappelijk gebied mag men het eerst verwachten bij die Christenen, die onder de beademing van het Nederlands Calvinisme zijn geweest. Maar ook daar vindt men ze toch niet.

Gelijke belangen

De reden ligt m.i. in wat ik zoëven noemde:

De twee groepen, waaronder het christelijk geloof zijn grootste opmars heeft gemaakt, de boeren en de ambtenaren, zullen zich uit de aard der zaak het minst lenen voor een eigen christelijk organisatieleven op maatschappelijk gebied, afgezien van de vraag, of deze gedachte al wel voldoende bij de Christenen in Indonesië is doorgedrongen.

Wat men echter ziet gebeuren is, dat zij de weg van de grote beweging volgen. Als landbouwer staat de Christen naast zijn mede-landbouwer, of hij nu Moslim of Communist is, want hun belangen zijn gelijk, terwijl de ambtenaren als eerste dienaren van de staat, zich bij voorkeur in nationalistische geest zullen organiseren.

Kortom, vanwege de minderheidspositie en de eenzijdigheid van de groepen, waaruit de meerderheid der Christenen is voortgekomen, is er geen directe weg voor het christelijk

Wat hierbij dus op te merken is, is dat de Christenen in hun organisatieleven, zoals zich dat voordoet op genoemde terreinen, sterker aan de kerk gebonden zijn dan bij ons het geval is.

door

drs. K. L. F. le Grand

missionair predikant te Medan

Het zou te ver voeren hier in te gaan op het vraagstuk van de kerk als instituut en de kerk als organisme, maar men mag wel zeggen, dat in Indonesië het tweede geen grote rol speelt en

hebben in vele désa's, waar Christenen woonachtig zijn, dezen coöperaties opgericht. Zo helpen zij elkander. Een gedeelte van de rijstvoorraad wordt door de coöperatie bewaard voor de schrale tijd en men kan dan tegen redelijke prijzen bij haar de benodigde rijst kopen. Zo is althans het systeem.

Dat thans onder de moeilijke economische omstandigheden hier ook weer minder van terecht komt dan men gehoopt had, is begrijpelijk. De regering koopt nu in de regel de rijst op. Voor vrije onderneming daarnaast blijft niet zoveel mogelijkheid over.

Maar in principe is deze coöperatievorm een christelijk maatschappelijk ondernemen, dat van groot belang is voor de verdediging en versterking van de maatschappelijke kwetsbare tani.

De zending heeft in de opzet van dergelijke projecten haar aandeel gegeven. In de huidige zendingsstrategie speelt de benadering van andere levensterreinen, dan de direct geestelijke een belangrijke rol. Het gaat er immers om op alle levensterreinen de mensen de ogen te openen voor het koningschap van Christus.

Daar valt dus ook het sociaal-economische leven onder. De zending wijst hier wegen en stelt voorbeelden. De uitbouw moet door de christenen zelf geschieden.

Strijd om het bestaan

Een groot probleem is de kwestie van het voorzien van eigen middelen om het kerkelijk leven te kunnen onderhouden. Het grootste deel van de leden bestaat uit mensen met lage inkomens. Dit, vermeerderd met de zorgelijke economische toestand, doet wel begrijpen, dat de kerken voor hun activiteiten nog steeds op steun van buiten zijn aangewezen.

Waar echter de daad van hulpverlening onder Christenen een gebod der liefde is en een bewijs van gemeenschapsoefening, brengt dit de Christenen in Indonesië, die nog steeds ontvangen moeten, niet in een staat van onvrijheid. Toch leeft wel de begeerte om ook in dit opzicht geheel zelfstandig te kunnen zijn. Maar dit zal toch eerst pas kunnen geschieden, nadat de economie van het gehele land sterk verbeterd is. Er wordt momenteel stellig geleden ook door de Christenen.

Onder de „kleine luyden” heerst tekort aan dagelijks voedsel of aan geld om het wel aanwezige, doch dure voedsel in voldoende mate te kunnen kopen. Daarom is voor hen de strijd om het bestaan zwaar. Het verschild plaatselijk of gewestelijk wel. Op Sumatra is het beter dan op Java, waar de bevolkingsdichtheid zo groot is. Dat dit alles soms weer nieuwe geestelijke of morele problemen scheidt, valt te begrijpen.

Zo zijn er voorbeelden bekend van huisvaders, die hun gezin verlieten

Meisjesstudenten in Indonesië

maatschappelijk organisatieleven ontstaan.

Het zou mogelijk anders kunnen worden, wanneer het Evangelie veld wint onder de grote groepen van de arbeidersklasse en vooral wanneer het arbeiderscorps zich begint te differentiëren in allerlei vakgroepen, maar il: waak het nog niet hierover enige voorspelling te doen.

Kerkelijk gebonden

Is er nu van christelijke maatschappelijke organisaties geen sprake, dit betekent evenwel niet, dat de Christenen op maatschappelijk gebied niets zouden doen. Integendeel, maar wij zullen hun activiteiten in een andere richting moeten zoeken.

In de eerste plaats denk ik aan de verschillende stichtingen voor medisch en paedagogisch werk, die in de plaats zijn getreden van de vroegere zendingsarbeid op deze terreinen. De christelijke school heeft in Indonesië een belangrijke plaats ingenomen. Zij is gegroeid uit de voormalige zendingschool. Maar zij kan thans die naam niet meer dragen. Zij is een Christelijke school, uitgaande van een stichting.

Hoewel er enigermate verwantschap is met onze verenigingen voor christelijk onderwijs, is een stichting toch in feite iets anders.

Bij een stichting 'is de school niet, zoals bij een vereniging, van de ouders, maar zij is van de stichting, die als rechtspersoon bij de regering staat aangemerkt en die, — zo is het althans op Java, Sumatra en Soemba, — van de kerk uitgaat. De kerken roepen de stichting in het leven en wijzen de mensen aan, die zitting hebben in het bestuur.

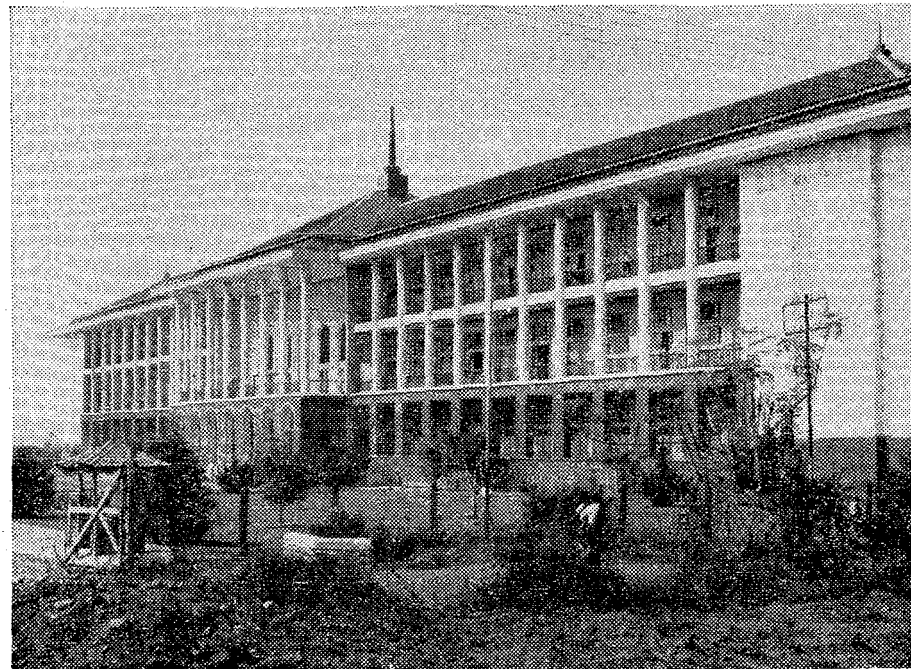
Op dezelfde wijze is het medisch werk georganiseerd en zo zijn de stichtingen voor de exploitatie van ziekenhuizen en poliklinieken in de plaats getreden van de vroegere zending in haar zogenaamde nevendiensten (scholen, ziekenhuizen).

dat christelijke activiteiten op het breder terrein van het maatschappelijk leven, aan de kerk gebonden zijn.

Coöperaties

Een andere vorm, waarin de Christenen zich organiseren is de zogenaamde coöperatie. Deze vindt men in hoofdzaak onder de tani's. De tani's (landbouwers) hebben een zware strijd te voeren. Vaak moeten zij de helft van hun nieuwe oogst meteen afstaan aan schuldeisers ter voldoening van wat zij schuldig zijn en moeten dan later van hun eigen oogst terugkopen tegen hogere prijzen, hetgeen dan weer op krediet gaat.

Om tegen al zulke bedreigingen van hun bestaan samen sterker te staan,

De Christelijke Universiteit te Djakarta

Het bewerken van de sawah is een moeizame bezigheid

omdat zij geen weg meer zagen het te onderhouden. Verlegenheid met de situatie heeft hen rare sprongen doen maken. De verzoeken nemen toe en de beproevingen vormen een niet gemakkelijke test. De Indonesische Christen is immers met heel zijn bestaan een deel van de grote maatschappij en hij heeft thans een zware strijd te voeren om een licht in de omgeving te blijven. Maar het is wonderlijk om te zien, hoeveel veerkracht hier nog telkens weer aan de dag treedt. Stellig gaan in de praktijk van het dagelijks leven bij een groot deel der Christenen vindingrijkheid, om niet te spreken van listigheid, gepaard met geloofsvertrouwen om staande te kunnen blijven in deze tijd. Onze ervaringen gedurende de laatste oorlog zijn hiermee te vergelijken.

De „kleine luyden”

Het is ook merkwaardig om te zien, hoe zeer er een parallelle ontwikkeling gaande is tussen de Christenen in Indonesië van thans, merendeels „kleine luyden” en de kleine luyden en hun kinderen in onze kerkelijke situatie van een paar generaties terug.

Men zegt wel eens: de kleine luyden van de Gereformeerde vleugel van het Protestantisme van de vorige en het begin van deze eeuw zijn de eenvoudige lieden niet meer. Hun kinderen zijn wat in de wereld geworden. Zo gaat het ook nu met de Indonesische Christenen. Geen moeiten worden gespaard door de kleine Christen-ouders om hun kinderen te laten studeren en het is daarom mogelijk, dat bij de komende generatie de papieren reeds anders liggen. Alhoewel deze inspanning onder vrijwel alle groepen van de Indonesische bevolking voorkomt, is het toch opmerkelijk, dat onder de stu-

denten, relatief gezien, een groot aantal Christenen gevonden wordt.

De Indonesische Christen Studenten Beweging telt althans 20.000 leden. Dat betekent op een totaal van 150.000 studenten bijna 14% van het geheel. Terwijl alle Christenen samen, d.w.z. Rooms-Katholieken en Protestanten slechts 5% van de gehele bevolking vertegenwoordigen.

Er is dus onder de Christenen een sterke impuls aan het werk voor verbetering van hun maatschappelijk leven. In hoeverre deze impuls ingegeven is door hun christelijke levensovertuiging vermag ik niet te zeggen.

Toch zal deze factor stellig wel meespreken, terwijl wij anderzijds niet moeten vergeten, dat vele Christenen juist door de zendingsscholen tot het christelijk geloof zijn gekomen. Daarom stond bij hen van meetaf aan het onderwijs al in ere. En onderwijs is de poort naar de vooruitgang.

Dezelfde roeping

Natuurlijk kunnen wij het maatschappelijk leven van de Christenen in Indonesië niet zomaar vergelijken met dat van hun broeders en zusters in Nederland.

Hun leven was van ouds gebonden aan de maatschappelijke structuur van de samenleving, waarin zij woonden, en in de huidige ontwikkeling zullen zij mee moeten gaan met de koers van het land.

Wat zij echter kunnen doen en stellig ook wel trachten te doen, dat is enige voorbeelden stellen van christelijke samenwerking op maatschappelijk gebied, zoals wij boven hebben beschreven, en vooral in het dagelijks leven zich laten leiden door het beginsel der liefde.

De Christenen in Indonesië hebben, evenals u trouwens in Nederland, de roeping een zuurdesem te zijn in de samenleving. Wil de maatschappij in Indonesië omgevormd worden, dan zal dat alleen kunnen geschieden door de kracht van de liefde van Christus, die uit het getuigenis van de Christenen

openbaar moet worden. Maar zoals eenmaal het Evangelie door de oude Romeinse wereld heenbrak, terwijl het slechts door een handjevol volgelingen van Jezus werd uitgedragen, getypeerd als „niet vele wijzen en niet vele edelen”, zo is er door de kracht van hetzelfde geloof ook hoop voor de Indonesische maatschappij van vandaag.

De Christen in Indonesië staat principiële niet afwijzend tegenover de revolutie. Dit hebben de Christenen in Europa destijds bij de opkomst van de sociale revolutie wel gedaan, waardoor volgens Gollwitzer³⁾ het Communisme in atheïstisch spoor is verzeild geraakt.

Maar het zal van de Christenen daar steeds weer diep onderscheidingsvermogen vragen om te weten, waar zij de revolutie mogen en moeten volgen en waar niet. Sociaal en maatschappelijk gezien moet er inderdaad, naar gerechtigheid, heel wat omgevormd worden. Grijpt een revolutie daar in, wie zal het wagen het recht daarvan te bestrijden. Maar wanneer de revolutie de mens in zijn vrijheid en geweten aantast, dan wordt de zaak geheel anders.

De Christenen in Indonesië hebben in dit uur van de geschiedenis, waar het om de onderkenning van de revolutie in haar positieve en negatieve krachten gaat, wellicht de belangrijkste bijdrage van hun christen-zijn te leveren.

Hen op deze weg met aandacht te volgen, en meer nog, hen in deze worsteling met onze gebeden gedurig te begeleiden, is de ernstige roeping, welke wij daarbij hebben te vervullen.

- 1) Zie Nederlandse Gedachten van 5 september 1964.
- 2) Zie Nederlandse Gedachten van 4 oktober 1964.
- 3) Helmuth Gollwitzer in zijn rede over „Der Kommunistische Atheismus und der christliche Glaube” gehouden op het 12e lustrum van de Theologische Faculteitsvereniging van de Vrije Universiteit, 10 oktober 1963 te Amsterdam.

Contact met Indonesië

Na de rede van professor Bergema op het Partijconvent van 31 oktober j.l., werden de aanwezigen attent gemaakt op de mogelijkheid om adressen te ontvangen van personen in Indonesië aan wie men lectuur kan zenden.

De redactie heeft naar aanleiding hiervan contact opgenomen met mejuffrouw J. D. Wielenga, Beukenlaan 84 te Soest, die deze actie organiseert.

Zij schreef ons o.a.:

„Men geve aan mij op welke bladen men één keer per maand wil doorzenden. De aanvrager ontvangt van mij dan een passend adres. Zelf schrijf ik aan dit adres, van wie en wat zij zullen ontvangen en verzoek hen in elk geval één keer bericht van ontvangst te zenden als het pakje gearriveerd is. (Doorgaans zijn de pakjes 3 maanden onderweg). De verzending kan geschieden per zeepost/drukwerk (porto als binnenslands verkeer).

Er lopen nu al heel wat correspondenties, natuurlijk niet met alle afzenders en afzenders. Niet iedereen is vlot met de pen.

Wél leg ik er steeds in Holland de nadruk op, dat men zich goed moet bedenken vóór men zich opgeeft, want men moet het t r o u w doen. Er wordt met zo veel spanning naar uitgezien. Ook boeken zijn welkom”.

Op het ogenblik worden er per maand ongeveer 5000 bladen verzonden.

WELKE BLADEN?

Damesweekbladen, Evangelisatiebladen, Kerkelijke bladen, Jong Gereformeerd en G.J.O.-blad, Bladen van vrouwen-, mannen- en zondagsschoolverenigingen, Handwerken en handenarbeid, Tijdschriften voor ziekenverpleging, Soteria, Wending, Op de Uitkijk, Het Beste, De Kern, Wereld, Berechting en reclasering, Maatschappelijk Werk, Christelijke Militaire bladen, oude jaargangen van Prinses, Moeder, Elisabethbode, Horizon, Geref, weekblad, Bezinning, Bijbelse dagboeken. Verder is er vraag naar: Juridische, Pedagogische, Psychologische, Anthropologische en Geneeskundige tijdschriften.

Dat de lectuurzendingen op prijs worden gesteld moge blijken uit het volgende:

„Hoe dank ik u voor uw hulp, die u geeft. Ik heb het altijd gevoeld en geweten: onze broeders en zusters in Nederland zullen ons niet vergeten. Ze zullen ons ook, of misschien juist, vooral in moeilijke tijden, hun zo nodige hulp niet onthouden. Hun belangstelling voor onze arbeid, hun medeleven met de jonge gemeenten zullen nimmer verflauwen”.
(Een jurist)

„Door uw brief aan mijn dochter, ben ik in contact met u gekomen en door uw toedoen heb ik veel goeds ontvangen voor ons werk ter verspreiding van het Evangelie”.
(Een legerpredikant)

„De eerste zending Prinsessen heb ik ontvangen. Met gejuich werd het pak geopend en dadelijk had elk kind er een in zijn handen, zelfs mijn jongste, die geen woord Hollands verstaat. Hij doet het namelijk om de mooie plaatjes. En na ons gingen de bladen onze vriendenkring rond. Zo ziet u, hoe blij we zijn als er lectuur binnenkomt. Dat er nog vele zusters op deze manier verblijft mogen worden”.
(Een huisvrouw)

U ziet het: lectuur zenden is een dankbaar werk. Doet u mee?

KERSTFEEST!
TOON UW
GOEDE WIL

anti
honger
actie

neem een ●
gast
aan
tafel

- Voor f 6,— kunt u een hongerend kind een maand voeden.
- Voor f 36,— kunt u een hongerend kind een half jaar voeden.
- Voor f 72,— kunt u een hongerend kind een jaar voeden.

Meldt u als gastvrouw/heer bij de NOVIB, van Blankenburgstraat 6, Den Haag. Stort uw bijdrage op giro 645300 t.n.v. NOVIB, met vermelding van 'een gast aan tafel', of stort een feestgave voor deze 'ANTI-HONGER-ACTIE'.

Een jaar is weer bijna ten einde gespoed

ALS er een jaar is waarvan men kan zeggen, dat het vol van veranderingen en onzekerheden is geweest, dan is het wel 1964. Toen het nog maar pas was begonnen waren de gevolgen van de gewelddadige dood van president John Fitzgerald Kennedy nog goed merkbaar. In mindere of meerdere mate bleef dat vrijwel het gehele jaar het geval als gevolg van de verkiezingscampagne, die tot 3 november het politieke leven in de Verenigde Staten beheerste. Daar was het overlijden van premier Nehru van India, dat een nieuw element van onzekerheid bracht in dat deel van Azië. Daar was een aartsbisschop Makarios, die als president van de eilandrepubliek Cyprus bereid was, de wereld in vuur en vlam te zetten om zijn zin te krijgen. Daar was het drama in Vietnam en Laos, dat enkele malen een openlijke strijd tussen de Ver. Staten en communistisch China dreigde te veroorzaken. En met name was daar de verwijdering van Chroesjtsjef als regeringsleider en partijleider, die alles waarop de internationale samenwerking sinds de dramatische gebeurtenissen rondom Cuba in het najaar van 1962 was gebaseerd, weer op losse schroeven zette. Dat deze wijziging in het Kremlin een dag voor de regeringswisseling in Engeland en enkele weken voor de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten werd doorgevoerd, moet dan ook zeker in dit licht worden gezien.

Verwijdering van Chroesjtsjef laat vraagteken achter

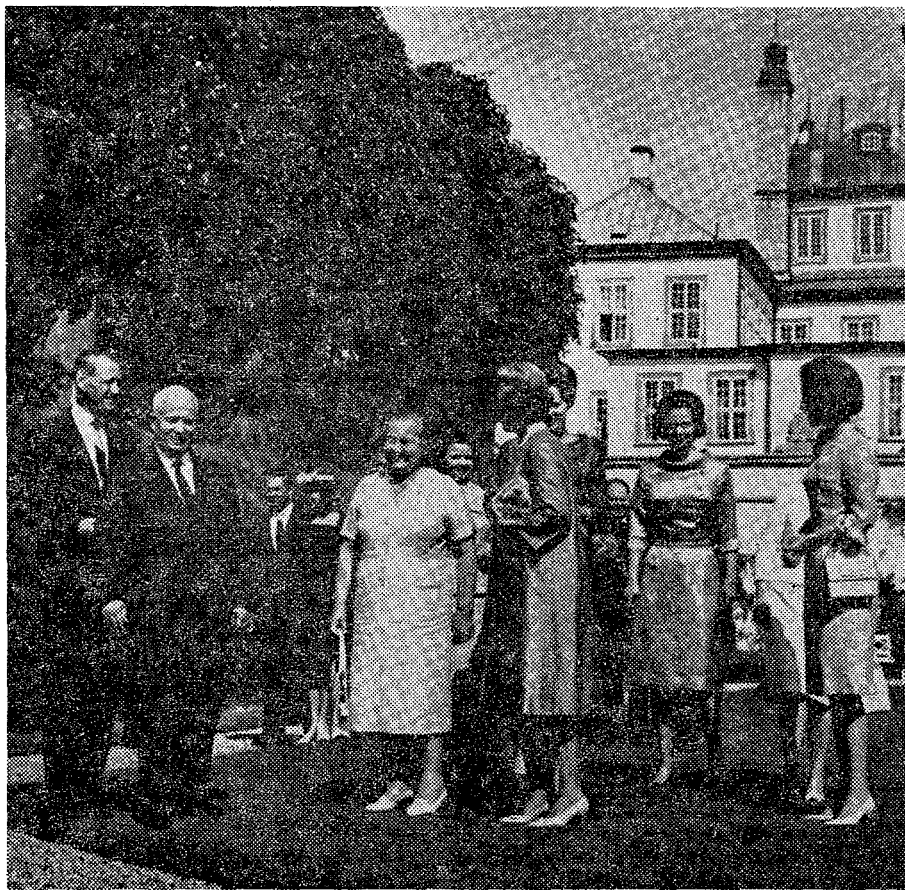
BEGRIP

Er was langzaam maar zeker een bepaalde verstandhouding gegroeid tussen de Verenigde Staten en de Sowjetunie. De presidenten Johnson en Kennedy meenden, dat zij tot op zekere hoogte staat konden maken op Chroesjtsjef wat betreft diens voornemen, tot elke prijs een kernoorlog met het Westen te vermijden. Ofschoon men nooit zeker kan zijn van de werkelijke bedoelingen van mensen als Chroesjtsjef, was er na de Cuba-affaire in het eind van 1962 reden om aan te nemen, dat een vreedzame economische wedijver tussen beide machtsblokken mogelijk was geworden. Dat hield in, dat de belangen van de Sowjetunie en de Verenigde Staten (om maar weer de twee belangrijkste te noemen) parallel gingen lopen. Voor deze krachttoer werd echter de Sowjetecconomie het zwaarst op de proef gesteld. Was er als gevolg van de destalinisatie en het onschadelijk maken van de geheime politie al sprake van een beperkte mate van vrijheid voor de bevolking, de economische wedijver met de Verenigde Staten, gepaard gaande aan het in hevigheid steeds toenemende conflict met communistisch China, bracht nog belangrijker wijzigingen in de Russische samenleving teweeg.

Spoedig bleek echter, dat Chroesjtsjef teveel hooi op zijn vork had genomen. Het mislukken van de tarweoogst was daar wel een van de sprekendste bewijzen voor. In de Sowjetunie neemt de landbouw een bijzonder belangrijke plaats in. Zij is nog altijd de ruggengraat van de economie van dat land.

Brengt Wilson nieuw leven in de brouwerij?

Chroesjtsjef met vrouw tijdens zijn bezoek aan de Deense koninklijke familie. In het Kremlin vond men het helemaal niet leuk.

CHINA

Het waren echter niet in de eerste plaats binnenlandse moeilijkheden, die tot de val van Chroesjtsjef in oktober hebben geleid. Die interne problemen waren er en zij hadden reële betekenis. Zij zouden echter nooit de verwijdering van de premier hebben meegebracht, als er geen andere dringende reden voor deze maatregel zou zijn geweest. Nog steeds moet worden aangenomen, dat het bijzonder hoog gespeelde conflict met de Chinese communisten in al zijn consequenties voor de veiligheid van de Sowjetunie en de zaak van het wereldcommunisme de onmiddellijke aanleiding tot het aan de kant zetten van de premier is geweest. We hebben al vaker geschreven, dat het politieke leven van Chroesjtsjef in gevaar is geweest, sinds hij de moed had, te capituleren voor het ultimatum van president Kennedy in de kwestie Cuba. Eigenlijk begonnen de moeilijkheden voor Chroesjtsjef al, toen in 1956 de Hongaren een geslaagde opstand tegen de Russische overheersing achter de rug hadden.

Toen reeds had Chroesjtsjef getracht, de relaties tussen de Sowjetunie en haar Oosteuropese satellietstaten een ander, duurzamer karakter te geven. In Polen was dat gelukt, nadat daar Gomoelka aan de macht was gekomen. Maar in Hongarije liep het mis, omdat men daar in een overwinningsoes tenslotte nog slechts met volledige vrijheid en onafhankelijkheid genoeg wilde nemen.

CUBA

Speelde in 1956 met name tijdens de Poolse opstand communistisch China reeds een rol van belang, na Chroesjtsjefs capitulatie op Cuba is dat in steeds sterker mate het geval geweest. Al spoedig wist de Russische premier zich door de leiders in Peking tegen de ideologische muur gedrukt. En om zich nog staande te kunnen houden, zowel binnen het Kremlin tegenover zijn oude belagers als daarbuiten tegenover de Chinese communistische leiders, zocht hij met name in de communistisch geregeerde landen van Oost-Europa en bij de communistische partijen in alle delen van de wereld, steun voor zijn opvattingen, uiteengezet in zijn vreedzame coëxistentiepolitiek. Zolang het alleen daarom ging, kon hij nog op de steun van deze landen en vele van bedoelde partijen rekenen. Toen al moest de premier echter ervaren, dat de landen van Oost-Europa een zo groot mogelijk gebruik maakten van de moeilijke omstandigheden, waarin hij zich in verschillende opzichten bevond.

De steun, die Chroesjtsjef voor zijn zaak kreeg, maakte echter niet de gewenste indruk op de Chinezen. En zo ontstond het plan van de premier, de zaak dan maar eens en voor goed op te lossen, door communistisch China uit de gelederen van de communistische wereldbeweging te werpen. Maar daar

Johnson, geroepen om leiding te geven

sische militaire leiders. In het oosten wisten zij hun Chinese burens, die steeds luidruchtiger gebiedseisen gingen stellen. En in het westen zagen zij met lede ogen toe, hoe het Sowjetblok op verrassend snelle wijze desintegratieverschijnselen begon te vertonen, met Roemenië in de voorhoede. Dat de rol van de militaire leiders waarschijnlijk van belang is geweest, blijkt wellicht uit het feit, dat sinds kort weer een groter rol is toebedeeld aan de geheime staatspolitie, die ook in de tijd van Stalin de strijdkrachten in toom hield.

DE GAULLE

Ook 'het Westen' had in het afgelopen jaar echter zijn moeilijkheden. Van enige toenadering tussen de Verenigde Staten en Frankrijk was nog geen sprake. President Johnson gaf er de voorkeur aan, een afwachtende houding aan te nemen. Dat was begrijpelijk, zolang de Franse president niet de bereidheid aan de dag zou leggen, met zijn Amerikaanse collega tot een vergelijk te komen. Bovendien bevonden de Verenigde Staten zich in een verkiezingsjaar en was het voor een politicus, die regeringsverantwoordelijkheid draagt een hachelijke zaak, te riskeren dat hij bij generaal De Gaulle een blauwtje zou lopen. De Gaulle wenste op zijn beurt het resultaat van de Amerikaanse presidentsverkiezingen af te wachten. Hij was klaarblijkelijk de mening toegedaan, dat met een man als Goldwater veel beter te praten zou zijn. Ook met Engeland kon Johnson geen zaken doen, omdat premier Douglas Home er de voorkeur aan gaf, zich in geen enkel opzicht te binden (wat bijvoorbeeld de MLF betreft) in verband met de verkiezingen van 15 oktober jl. — die overigens de socialisten met een zeer geringe meerderheid aan de macht brachten.

In de Verenigde Staten was de verkiezingscampagne en de overweldigende overwinning van Johnson het meest spectaculaire gebeuren, ook al kreeg senator Goldwater nog ongeveer 40% van de stemmen (!). Van grote betekenis waren echter ook de door het Congres aanvaarde fel omstreden wet op de burgerrechten (nog onder Kennedy ingediend) en de wet ter bestrijding van de armoede — eveneens een denkbeeld van Kennedy.

DE MLF

OP DRIFT

We zeggen niet teveel als we concluderen, dat de zaken in de Sowjetunie onder Chroesjtsjef op drift waren geraakt. En het behoeft geenszins te verwonderen, dat men zich in zijn omgeving zorgen heeft gemaakt. Later is gebleken, dat men hem al in het voorjaar heeft willen verwijderen, nadat hij van zijn vorstelijke reis door de Scandinavische landen zou zijn teruggekeerd. Men zag zich echter gedwongen, nog tot oktober te wachten. Langer kon ook niet, omdat een ingrijpende wijziging als die in het Kremlin het best kon worden doorgevoerd voordat de Britse en vooral de Amerikaanse verkiezingen achter de rug waren. Bij dit alles is van beslissende betekenis geweest, dat de Chinese communisten als voorwaarde voor het herstel van de relaties tussen de Sowjetunie en communistisch China hadden gesteld, dat Chroesjtsjef van het politieke toneel in het Kremlin zou worden verbannen. Een soepeler verhouding tussen beide machten zou de bedreiging voor de veiligheid van de Sowjetunie al goeddeels wegnemen.

Want bedreigd voelden zich de Rus-

Nu zich in Moskou en Engeland wijzigingen hebben voltrokken en de Amerikaanse presidentsverkiezingen ook achter de rug zijn, mag worden verwacht, dat met name van Amerikaanse zijde nieuwe initiatieven zullen worden ontplooid om de eenheid van het Westen opnieuw gestalte te geven. Er zijn reeds diepgaande onderhandelingen aan de gang tussen Amerikanen en Britten. Een deel van de besprekingen wordt gevoerd naar aanleiding van de vooral door Amerika en West-Duitsland gepropageerde MLF (multilaterale kernmacht van oppervlakte-schepen, uitgerust met Polarisraketten met kernkoppen en met aan boord een internationaal gezelschap van marinemen uit Navolanden). De Britse voorstellen dienaangaande laten waarschijnlijk heel weinig van deze MLF over. Dat behoeft op zichzelf geen bezwaar te zijn, omdat deze multilaterale macht voornamelijk een politieke bedoeling heeft, nl. het voorkomen van verspreiding van kernwapens, het bij voorbaat wegnemen van een mogelijk Duits verlangen, ook dergelijke wapens te bezitten en last but not least, de militaire samenwerking tussen de Euro-

Jaar van veranderingen en onzekerheden

Zal Erhard (in gezelschap van zijn minister van buitenlandse zaken Schröder) eindelijk met rust worden gelaten door Adenauer?

pese landen enerzijds en de Verenigde Staten anderzijds van de ondergang te redden. De Britse premier Wilson, die zijn land opnieuw aanzien in de wereld wil geven, ontplooft een grote diplomatieke activiteit, maar het is de vraag, of hij niet wat te hard van stapel wil lopen. Het woord Navotopconferentie is al gevallen.

Dat is een groot woord. Want topconferenties mogen nooit mislukken. Bovendien is het voor ons een vraag, of het niet beter zou zijn geweest, als president Johnson zelf het initiatief zou hebben genomen tot gesprekken met alle Navo-bondgenoten, die er afwijkende opvattingen op na houden.

WAT ANDERS

Dat dit wat Frankrijk betreft een bijzonder moeilijke opgave zal zijn, is zonder meer duidelijk. Zelfs de Europese partners van Frankrijk hebben er al de grootste moeite mee, de lieve vrede te bewaren. Zij kunnen generaal De Gaulle maar niet aan het verstand brengen, dat ook zij een zo krachtig mogelijke positie voor Europa wensen en een zo groot mogelijke zeggenschap in het kader van de Atlantische samenwerking. Maar zij willen geen Europese kernmacht die op zichzelf staat, of beter gezegd, die losstaat van die van de Verenigde Staten. Een verkeerde gedachte, die men nogal eens hoort uiten is, dat alleen generaal De Gaulle voorstander is van een Europese kernmacht. Zij vergissen zich in twee opzichten. Ook dit jaar is duidelijk gebleken, dat de Franse president helemaal niet aan een Europese kernmacht denkt, maar aan een Franse kernmacht, die ter beschikking van 'Europa' zal worden gesteld. Dat is heel wat anders. Bovendien vergeten zij, dat de tegenstanders van De Gaulle wel degelijk iets wensen, dat lijkt op een Europees kernzwaard, maar dat het juist de Franse generaal is, die daar niets voor voelt.

Zolang De Gaulle blijft staan op zijn bloedeigen Force de frappe (die geen werkelijke militaire betekenis heeft of kan krijgen), zal de spraakverwarring in de Navo blijven voortduren. Temeer, als de generaal tevens eist, dat zijn partners uit de EEG en met name de Westduitsers niet zullen deelnemen aan de vorming van een andere kernmacht. Dan wordt het erg moeilijk om nog verstandige woorden ergens over te zeggen.

GEZAMENLIJK

Frankrijks bondgenoten zijn nog altijd van mening, dat de landen van het Westen gezamenlijk de gevaren te lijf moeten gaan, waaraan zij nog steeds zijn blootgesteld. Zolang er geen grondige wijziging komt in de huidige situatie, is er geen andere weg. Die samenwerking zal allesomvattend moeten zijn wil men voorkomen, dat de Sowjetunie of communistisch China hun invloedssferen nog meer uitbreiden ten koste van de pas onafhankelijk geworden volken. Zij zal zich moeten uitstrekken tot het politieke, economische en militaire terrein. De consequentie van de politiek van generaal De Gaulle is echter, dat hetgeen sinds 1949 een eenheid vormde, uit elkaar zal worden gerukt en tegenover elkaar komt te staan. Bij hem staat het belang van Frankrijk voorop — en niet dat van de vrije wereld. Hij zegt, dat Europa zich moet ontdoen van de Amerikaanse voorgedij. Maar hij probeert Frankrijk een overheersende positie te bezorgen in dat 'onafhankelijke' Europa. Dit is

al een verwerpelijke zaak nu De Gaulle in Frankrijk aan het bewind is. Maar waar blijven we, als er na hem eens een communistische of fascistische dictatuur de macht in handen zou nemen?

We moeten er niet aan denken. En het is dan ook van groot belang dat de regeringsleider van het land, dat een sleutelpositie inneemt in deze strijd tussen Parijs en Washington, hardnekkig blijft weigeren, zich aan de zegkar van De Gaulle te laten binden. We bedoelen prof. Ludwig Erhard, de Westduitse bondskanselier, de man, die door zijn voorganger, dr. Konrad Adenauer, met een politieke erfenis werd opgescheept, die hem al heel wat slapeloze nachten heeft bezorgd.

ONDERGESCHIKT

Het verzet, dat Erhard ook dit jaar heeft gepleegd tegen de pogingen van De Gaulle, zijn Europese partners zijn wil op te leggen, heeft niets te maken met een mindere bereidheid tot een verzoening tussen Fransen en Duitsers te geraken. Het tegendeel is het geval en het grote verschil tussen Erhard en Adenauer is wel, dat Erhard met beide benen op de grond staat en dat Adenauer de geschiedenis wil ingaan als de grote architect van de Frans-Duitse verzoening. Dat komt omdat Adenauer — evenals De Gaulle — teveel met het verleden bezig is geweest

Adenauer bij De Gaulle, een 'historisch' plaatje.

en telkens daarmee heeft willen afrekenen. Adenauer en De Gaulle zijn staatslieden, die nagestreefd hebben wat in het verleden hun inziens had moeten gebeuren. Met name geldt dat voor De Gaulle naar wiens adviezen en waarschuwingen men voor 1940 niet heeft willen luisteren. In dit licht dienen we ook de pogingen van beide mannen te zien, een Frans-Duits verzoeningsverdrag te forceren voordat Erhard de leiding van Adenauer zou overnemen.

Dat verdrag paste volkomen in de politieke visie van de Franse president. Want hij sloot het met een aan handen en voeten gebonden gedeeld Duitsland, dat onder Franse voogdij niet meer gevaarlijk zou kunnen worden. Maar van wezenlijk belang was het verdrag niet. Want het Frans-Duitse probleem, dat tot de catastrofes van 1914—1918 en 1939—1945 leidde, bestaat als zodanig niet meer, omdat de rol die beide landen in de wereld van vandaag spelen slechts van ondergeschikt belang is.

REALITEITEN

Hoe het verder zal gaan met de plannen met betrekking tot de MLF, met een eventuele reorganisatie van de Navo, met het sneller en doeltreffender organiseren van het werk van de Eura-

tomcommissie en niet te vergeten met het werk in de EEG, zal in belangrijke mate afhangen van het antwoord op de vraag, of er tenslotte een wil tot overeenstemming aanwezig zal zijn. Ondanks alle dreigementen van de afgelopen jaren en ook van het jaar dat nu bijna verstreken is, heeft Frankrijk zich nog uit geen enkele organisatie teruggetrokken.

Men zegt, dat De Gaulle als het er op aankomt zeer realistisch kan denken en handelen. Hij heeft in de Algerijnse kwestie laten zien, dat hij voor de werkelijkheid uit de weg gaat als het moet. Wellicht is dat ook nog eens het geval wat zijn houding ten opzichte van de Verenigde Staten betreft. Het is nu langzamerhand toch wel duidelijk geworden, dat Frankrijk zich op een zeer eenzame weg bevindt, als het in zijn negatieve houding volhardt.

Realiteiten zijn de verkiezing van president Johnson voor een nieuwe

houden. De Turkse regering, die op het hoogtepunt van de crisis nog gespeeld heeft met de gedachte, deze aansluiting te aanvaarden als laatste redmiddel, heeft haar thans weer als mogelijkheid uitgesloten. Zij zoekt nu toenadering tot de Sowjetunie in een poging, zo goed mogelijke garanties te krijgen voor de Turkse minderheid op het eiland.

Het moet niet uitgesloten worden gedacht, dat deze poging succes zal hebben. De Sowjetunie heeft er nl. belang bij, dat Cyprus een onafhankelijke republiek blijft en dus niet bij Griekenland wordt gevoegd. Het blijft dan een bron van onrust in het Middellandse zeegebied. Als men daarbij bedenkt, dat de communisten op het eiland een stevige positie innemen, zo zelfs, dat aartsbischop Makarios er op het ogenblik nauwe relaties mee onderhoudt, dan valt te verklaren, waarom de Russen wel iets voor het Turkse verzoek zullen voelen.

Herstel eenheid van het Westen nog wensdroom

ZUIDOOST-AZIË

Groter nog dan rondom Cyprus was de spanning dit jaar in Zuidoost-Azië, waar de communistische expansiedrift, van Peking uit geleid, steeds krachtiger wordt. President Johnson oordeelde het op een gegeven ogenblik zelfs nodig, vergeldingsaanvallen te doen uitvoeren op Noordvietnamese grondgebied.

Dergelijke aanvallen brengen echter geen oplossingen dichterbij en het behoeft dan ook niet te bevreemden, dat de militaire situatie in Zuid-Vietnam en in Laos er niet door werd gewijzigd. Overigens wordt het steeds duidelijker, dat in deze gebieden met militaire middelen niets op te lossen valt. Dat is de les, die de Verenigde Staten dit jaar hebben geleerd. De vraag is nu, wat er dan wel moet gebeuren. En het antwoord daarop is nog niet gegeven. De besprekingen, die in het begin van deze maand in Washington hebben plaatsgevonden in aanwezigheid van generaal Maxwell Taylor, de Amerikaanse ambassadeur in Saigon, hebben de wereld ook niets wijzer gemaakt.

Even moeilijk is het, een oplossing te vinden voor wat men noemt de kwestie Maleisië. Soekarno schijnt vast van plan te zijn, deze jonge staat te overweldigen. De infiltratiepogingen, die hem een goedkoop succesje brachten op Nieuw-Guinea, vinden de laatste maanden navolging in Maleisië. Maar deze federatie heeft machtige vrienden achter zich. Engeland staat borg voor de veiligheid er van en ook de Verenigde Staten hebben Indonesië duidelijk te verstaan gegeven, aan welke kant zij staan. De moeilijkheden, die de Amerikanen op het ogenblik in Indonesië ondervinden, zijn er een regelrecht gevolg van.

• Vervolg op pag. 14

ambtsperiode van vier jaar, de verkiezing van Wilson tot premier van Engeland, die het wel eens langer zou kunnen uithouden dan men denkt en voorts het feit, dat in de Duitse houding tegenover Frankrijk geen verandering zal komen, ook al zouden de socialisten volgend jaar aan de macht komen. Het zal afhangen van de vindingsrijkheid van de bondgenoten van Frankrijk, die het De Gaulle mogelijk moet maken, zijn verzet op te geven. Eenvoudig zal het niet zijn, maar het is de moeite waard, het te proberen.

CYPRUS

Tot de problemen, die in het afgelopen jaar de aandacht vroegen, behoort Cyprus. Het is er de laatste tijd gelukkig betrekkelijk rustig, mede dank zij de aanwezigheid van VN-troepen. Deze zullen echter niet lang meer kunnen blijven en het is de vraag, wat er dan zal gebeuren. President Makarios is nog altijd heer en meester op het eiland. Hij stoort zich thans weinig meer aan de mening van Griekenland. Zelfs moet van hem worden aangenomen, dat hij niets meer voelt voor aansluiting van Cyprus bij Griekenland. Hij wil zijn vrijheid van handelen als ongekroonde koning van Cyprus be-

India verloor zijn grote leider, Jawaharlal Nehru

• Vervolg van pag. 13

NEHROE

India verloor dit jaar zijn grote leider, Jawaharlal Nehroe. De man, aan wie de bevolking van India zo onnoemelijk veel te danken heeft, was tenslotte lichamelijk niet meer opgewassen tegen de spanningen, die de zware taak, welke op zijn schouders rustte, meebracht. Dubbel zwaar was het voor hem, omdat hij in de laatste jaren van zijn leven werd geconfronteerd met de gevolgen van zijn al te grote toegeeflijkheid ten opzichte van communistisch China. Zijn opvolger, premier Lal Bahadoer Sjastrri, gaat minder spectaculair te werk dan Nehroe gewend was te doen. Dat komt waarschijnlijk ook omdat Sjastrri beseft, zich niet met zijn illustere voorganger te kunnen vergelijken. Ook houdt het verband met het feit, dat India op zoek is naar een nieuwe aanpak en wellicht voor een beslissende keuze staat. De grote verdienste

Zet Soekarno zijn Maleisische confrontatiepolitiek door?

van Nehroe is geweest, dat hij India een parlementair stelsel heeft gegeven en dat tot een levende werkelijkheid heeft gemaakt. De parlementaire democratie functioneert in India ook, nu Nehroe er niet meer is.

Een nadeel van het optreden van Nehroe was echter, dat hij op vaderlijke wijze getracht heeft zijn land te regeren. Met name in de laatste jaren van zijn leven is er grote vertraging ontstaan op allerlei gebied. En zijn opvolgers moeten nu de hiaten opvullen. Van groot belang is, dat premier Sjastrri alles doet wat in zijn vermogen ligt om het conflict met Pakiëstan over Kasjmir tot een oplossing te brengen.

HET OVERIGE

Veranderingen en onzekerheden, ook in het Middenoosten, in Afrika en in Latijns-Amerika. Israël moet nog steeds op zijn hoede zijn voor zijn erfvijanden. President Nasser, die nu wat minder opvallend te werk gaat, heeft nog altijd zijn voornemen niet laten varen, Israël te verpletteren. Eerst echter moet hij nog wat Arabische landen aan zijn zegelkar binden, wellicht in afwachting van het ogenblik, waarop hij de militaire middelen heeft om de jonge Joodse staat te kunnen overweldigen. Ook in Afrika heeft hij de nodige pijlen op zijn boog. De opstand in Kongo, die in de laatste maanden van dit jaar tot zulke dramatische gebeurtenissen leidde, wordt goeddeels mogelijk gemaakt door wapenzendingen en dergelijke (via Soedan) naar Oostprovincie. De beestachtige behandeling van de blanken door de opstandelingen laat ons ten overvloede zien, wat er van de samenwerking tussen blank en niet-blank in Afrika terecht kan komen, wanneer de Chinese communisten er in slagen, de wereld in twee kampen te verdelen: dat der blanken en dat der niet-blanken, waarbij men dient te bedenken, dat de Russen in het blanke kamp thuishoren.

Tenslotte Latijns-Amerika, waar Cuba's invloed dalende lijkt te zijn, waar een christendemocraat in Chili bijna tegen de verwachtingen in zijn pro-communistische tegenstander bij de presidentsverkiezingen versloeg en waar de ex-dictator Juan Domingo Peron letterlijk en figuurlijk in Argentinië geen voet meer aan de grond kreeg. Hetzelfde Latijns-Amerika, dat uitliep om het verschijnsel De Gaulle te zien, maar daarna overging tot de orde van de dag.

ZEKERHEID

We zouden nog meer kunnen opsommen, zoals het gerucht over de dood van Chroesjtsjef, dat niet waar bleek te zijn, maar dat zoveel beroering teweegbracht, meer nog dan ten tijde van zijn afzetting het geval was. Ook de dood van de Finse staatsman en diplomaat Tuomioja, de man die menselijkerwijs gesproken bezweek aan de

spanningen rondom Cyprus, een zaak, waarbij hij als VN-bemiddelaar zo nauw betrokken was. Ook aan het eind van 1964 staan we stil bij wat gebeurd is en niet zo had moeten zijn en bij wat verzuimd werd, maar wel gedaan had moeten worden. Mensen kwamen en gingen op het wereldtoneel. Het was voor hen een kwestie van opgaan, blinken en verzinken.

Wat zekerheid leek te bieden, brokkelde vaak weer onder onze handen af. Temidden van de onzekerheid, waarin we ook het nieuwe jaar weer tegemoet gaan, mogen we echter weten, dat God deze wereld niet zal loslaten. Wat er ook verandert, Hij blijft dezelfde. Ons lot ligt in Zijn handen. Daarom: hoe alles ook verandert — vertrouw alleen op Hem. Dan hoeft de schrik ons niet om het lijf te slaan, als er ook in het komende jaar verontrustende dingen in de wereld gebeuren. db

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen
Scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giesendam 2141

G. VOGLER & CO.
(FIRMANT W. A. FIBBE)
Mauritsweg 49 - Rotterdam
Tel. 010 - 13-78-78 / 12 96 52

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton
GONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie.

WEGENBOUWMATERIALEN

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

DEPOSITO-BANKBOEKJES
4%

Folder op aanvraag verkrijgbaar

ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 571, tel. 221182

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWIJNDRECHT

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.
VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.
J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415
NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN, FREESIAZADEN

Verschenen:
de DERDE druk van
„LAAT EUROPA KIEZEN”
een actuele beschouwing over enkele belangrijke aspecten van de Europese politiek door T. KNECHT.
Toezending volgt na ontvangst van 50 ct. op giro 19.55.00 van „Protestants Nederland” te Delft, of in postzegels (niet opplakken) aan het adres: Noordeinde 48 a, te Delft.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN

Hollestelle GOES
Machinefabriek en Constructiebedrijf:
Zaagmolenstraat 1 - Telefoon 01100 - 5540.
Handelsafdeling:
Ganzeportstr. 28 - Telefoon 01100 - 6995 - 6996 en 6387.

Electrotechnisch Installatiebureau

GRAMMOFOONS
GRAMMOFOONPLATEN
RADIO
KLOKKEN
TV
NEON
VERLICHTING
WASMACHINES
INSTALLATIES OP ELK GEBIED

L. J. van Westende

Middelburg - Markt 73 - Tel. 2587
Vlissingen - Walstraat 4 - Tel. 2814

Meubels om trots op te zijn en gezellig om op te wonen vindt u bij

Woninginrichting Jakobsen
PASPOORTSTRAAT 20-24 - SOUBURG (O)
Speciaal ingericht voor éénkamer-tapijten 380, 390 en 400 cm breed. Uit voorraad leverbaar.

Textielmagazijn „DE FAAM”
H. de Jong - Mulder
Kanaalstraat 33, tel. 01183-287, O. en W. Souburg

Bouwbedrijf **Fa. de Kroo**
koel- en vriesbouw
Dorpsplein 27, Koudekerke
Telefoon (01185) 271. Afdeling koeling 401.

Fa. Gebrs. Den Herder-Serooskerke (W.)
Uw adres voor:
Conservering van aardappelen
Fabricage van slootreinigers (maaikorf)
Groothandel in bestrijdingsmiddelen

BAAYENS OPTIEK
de speciaalzaak voor uw BRIL
LVORSTSTR. 106 - GOES - TEL. 6678

- FLOORFLEXVLOEREN
- COMPLETE KEUKENS
- LOSSE KASTEN

Prima materiaal voor elk interieur

BOUWMATERIALENHANDEL
A. DE JAGER - TOLHOEK N.V.
GOES filialen: Middelburg - Vlissingen

A. C. HAECK
aannemer
Oranjeplein 48 - Souburg - Tel. 01183-226

AANNEMINGSBEDRIJF „SCHOUWEN-DUIVELAND” N.V.
Schuithaven 10 - Zierikzee - Telefoon 01110-2478
Telefoon 01110-2478
Het adres voor uitvoering van beton-, grond-, water- en wegenbouwkundige werken.

NIEUWBOUW ONDERHOUD
GEBR. JOBSE
aannemersbedrijf
SEROOSKERKE (W) — TEL. (01189) 297-343-341

rotatie
periodieken
boeken
handeldrukwerk

drukkerij libertas
drift 13 utrecht

• Twee brieven

Onze rubriek „het beeld der vaders” leidt herhaaldelijk tot reacties van lezers, die zich die tijd, een halve eeuw geleden, nog goed herinneren; die hem soms zéér intens hebben beleefd. Dat geldt in de laatste tijd met name van hen, die in augustus 1914 gemobiliseerd werden, die aan de grens de wacht hadden, toen Antwerpen viel, de lucht rood was van de branden en de vluchtelingen bij tienduizenden over de grens kwamen. Zo kreeg de redactie een brief van een lezer uit Wilnis, die vol herinnering was aan die spannende dagen.

Ruim een jaar getrouwd, vol ambitie begonnen op de boerderij, en nog met zijn beiden, toen nog zonder verwachting, dat de kinderzegen eerlang het huwelijk zou verrijken. De briefschrijver behoorde tot de lichte 1907 en was ingedeeld bij de grenadiers.

Zijn bataljon betrok de wacht aan de Hollandse kust, van de haven van Scheveningen tot de Wassenaarse Slag. Wij tekenen hierbij aan, dat die haven van Scheveningen voor defensie altijd een heet hangijzer was. De militaire leiders vreesden, dat een landing met gebruikmaking van de haven van Scheveningen een dodelijke bedreiging zou kunnen zijn voor het Regeringscentrum in Den Haag. Zelfs stuitten op die vrees alle plannen af om de haven van Scheveningen te verbeteren.

Om de tien dagen kregen ze een dag verlof.

Maar op de eerste kerstdag was het dienst. Wel kregen ze gelegenheid om 's morgens naar de kerk te gaan. En daarvan vertelt onze briefschrijver. Ze gingen met z'n beiden, hij en een vriend uit Wezep, met wie nu, na vijftig jaar, nog de vriendschap heeft stand gehouden. Dat is ook een van de merkwaardigheden uit die mobilisatietijd, dat er zoveel vriendschappen voor het leven uit zijn voortgekomen.

Het is eigenlijk dus „niets bijzonders”, wat in deze brief wordt verteld. De gewone ervaringen van zeer velen. En toch ook weer niet. Want deze broeder schrijft over die kerkgang, toen zijn vriend en hij samen in een van de zijpaden zaten van de Bethelkerk te Scheveningen. Over de preek vertelt hij niets. Héél zijn herinnering concentreert zich om dat éne psalmvers, waarmee de dienst begon.

Jonge mannen, die zich wat eenzaam voelen, die thuis een vrouw hebben, die zorgen hebben omtrent hun bedrijf, en die daar als onbekende soldaten zitten in het zijpad. Maar ze zingen mee, en héél de gemeente zingt: Hij heeft gedacht aan Zijn genade, Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt. Dit slaan al 's aardrijks einden gade, nu onze God zijn heil ons schenkt.

Herinneringen zijn altijd momentopnamen, waarvan het beeld geleidelijk scherper schijnt te worden. Zo is het hier ook, en die psalm op die kerstmorgen wordt daardoor tot iets héél bijzonders, waarover na een halve eeuw nog met ontroering wordt geschreven.

Nu een andere brief, van ds. Korfker. Hij heeft gelezen van de rede op de Uniedag te Leeuwarden, waar Bavinck zulke ernstige woorden sprak, die met daverend applaus werden begroet. Hij was één van degenen, die toen applaudisseerden en hij „geeft rekenschap van zijn daad”, door ons iets te vertellen van zijn rijke herinneringen aan zijn leermeester prof. dr. Herman Bavinck, die ook jaren lid was van de Eerste Kamer en eenmaal met een magistrale rede de deputatenvergadering opende. Hij schrijft over zijn professor:

Ik heb als student van 1903—1908 aan zijn voeten gezeten. En menige redevoering en preek heb ik van hem mogen beluisteren. Wat was één van de krachten, die daarin steeds uitkwam? Het enthousiasme, de bezieling,

Een ochtendblad, in Amsterdam verschijnend, meldde deze dagen het overlijden van Consuelo Vanderbilt, die gehuwd is geweest met de negende hertog van Marlborough. Het bericht was niet goed „uitgebouwd”. Ik vermoed dat de redacteur die het tegenkwam, niet heeft geweten wie Consuelo Vanderbilt was en hoe belangrijk zij is in de geschiedenis van Engeland, van Europa en de vrije wereld.

Wat is namelijk het geval?

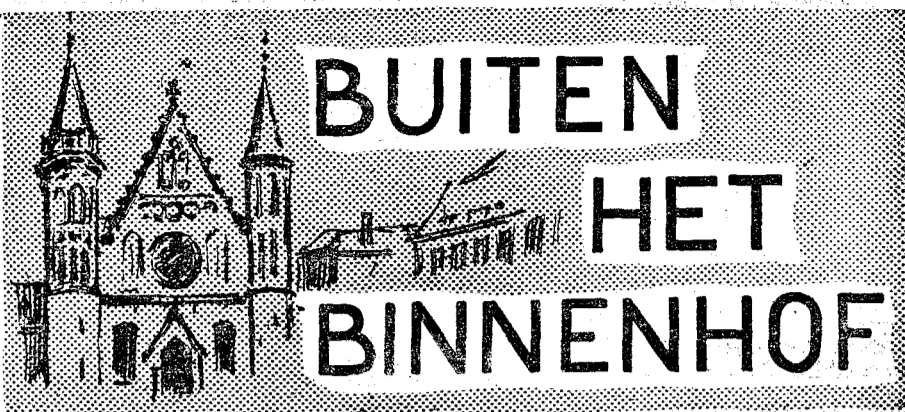
Een van de stamvaders van de Churchills, de voornaamste, was John Churchill, die door Stadhouder-Koning Willem III tot Graaf van Marlborough is verheven. Deze Britse staatsman en veldheer Churchill streed als kapitein in een regiment in de Nederlanden (1672). Later, als opperbevelhebber van een Engels-Hollands leger verjoeg hij, tijdens de Spaanse successieoorlog, de Fransen uit Opper Gelder en veroverde hij Venlo en Roermond.

Onder koningin Anna werd hij een machtig man. De vorstin beloofde hem met het kasteel Blenheim. Daar hebben zijn nazaten in de rechte lijn altijd gewoond. Winston Churchill is er geboren, op 30 november 1874, in een garderobe, vol mantels, moffen en hoeden, omdat zijn mama, Jennie Jerome, de kraamkamer niet meer kon halen.

Jennie Jerome was gehuwd met Lord Randolph Churchill, de derde zoon van de zevende hertog van Marlborough. Toen hij overleden was (januari 1895) was er in de familie al een negende hertog van Marlborough. Derde zonen maken niet veel kans, steeds de eerste zoon en de eerste zoon van de eerste zoon erfde de titel. Toen de vader van Winston Churchill stierf was de situatie aldus, dat indien uit het huwelijk van de regerende hertog met de Amerikaanse Consuela geen zoon zou worden geboren, de zoon van Lord Randolph Churchill tiende hertog van Marlborough zou worden.

Uit het huwelijk werd wel een zoon geboren en Winston Churchill heeft nooit de kans gelopen Hertog van Marlborough te worden. Was hij dat geworden, dan ware hij nooit in het Lagerhuis gekomen, had hij nooit die politieke carrière kunnen maken, die hij nu gemaakt heeft. Was hij een edelman met edelmans genoegens in een edel huis gebleven.

De oma van Winston, de moeder van Lord Randolph en ook van de oudere broer van Randolph, de genoemde negende hertog, heeft haar schoondochter gewaarschuwd voor de mogelijkheid dat Winston kasteel en titel zou erven. Zij gunde het hem niet. Volgens een geschiedschrijver zou zij tegen Consuelo gezegd hebben: „Je eerste plicht is een kind krijgen. En dat moet een jongen

BUITEN HET BINNENHOF

zijn. Want het zou niet te verdragen wezen als die kleine parvenu Winston hertog zou worden.”

Consuelo heeft voor een zoon gezorgd, zodat Churchill behouden kon blijven voor het werk dat hij voor zijn land, Europa en de vrije wereld heeft kunnen doen.

De echtgenoot van Consuelo, de negende hertog van Marlborough, overleed in 1934. Toen was er al een opvolger en een erfgenaam voor het voorvaderlijk goed.

In de jaren kort na 1929, toen een grote pauze intrad in de politieke activiteit van Churchill, omdat de partijen hem blijkbaar niet lustten, heeft Churchill een begin gemaakt met de biografie van zijn grote voorvader de hertog van Marlborough. Een werk van vier delen vloede uit de pennen van zijn secretarissen. Dag en nacht woonde hij op het kasteel, hij bezocht de meeste slagvelden, waar de gunsteling van koningin Anne had gevochten.

Zijn dag indeling was toen als volgt:

- 7 uur: Opstaan en ochtendbladen lezen.
- 8 uur: Ontbijt, niet zelden met een fikse biefstuk. Werken aan het boek.
- 1.15 uur. Noenmaal. Zeer uitvoerig, met champagne vaak. Duurde tot 3 uur.
- Werken aan het boek.
- 5.00 uur. Thee, gevolgd door een whisky en sodawater. Werken aan het boek.
- 8.15 uur. Uitgebreid diner tot tien of elf uur.
- Werken aan het boek.
- 2 uur. Naar bed.
- Een sterke man. Enfin dat is geen nieuws voor u...

William Frank

Firma H. van Triest & Zoon
 Groothandel in fourages
DWINGELO
 Telefoon 0 5219-1647 v.g.g. 1316
 EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE
 IN- EN VERKOOP VAN UW
 RUWVOEDERS

Kruiswoordraadsel
 Horizontaal: 1. klinknagel; 4. slang; 9. flink; 13. water; 14. net; 16. O.T.-figuur; 17. ruzie; 19. grondstuk; 20. geur; 22. O.T.-figuur; 23. uniek; 24. stap; 25. danspartij; 27. stof; 29. partij; 30. postuur; 31. vreemde munt; 33. stopplaats; 36. ontkenning; 37. ongekleed; 39. familielid; 40. ieder; 41. laat; 42. familielid; 43. hond; 45. onbep. voornaamwoord; 47. leesteken; 49. noord/zuid; 50. zacht; 51. voegwoord; 52. titel; 55. draf; 56. zoogdier; 59. stam; 60. nauwe straat; 62. vogel; 64. aanw. voornaamwoord; 66. verdieping; 68. vroeger; 69. vaandel; 72. vod; 73. reeks; 74. muziekinstrument; 75. vrouw.
 Vertikaal: 1. soort verlichting; 2. plaats in Drenthe; 3. vat; 4. symbool voor cerium; 5. in orde; 6. architect; 7. klip; 8. spil; 10. lofrede; 11. stopmiddel; 12. diner; 14. antilope; 15. kwade vrouw; 18. traag; 21. vuiltransportmiddel; 24. meetkundige figuur; 25. beroep; 26. tailles; 28. duivel; 29. boom; 32. doen predikanten ergens; 34. verf; 35. drank; 37. mop; 38. familielid; 44. profeet; 46. man van stand; 48. verkoop; 53. maand; 54. tocht; 56. gast; 57. vrouw; 58. kleurstof; 61. klap; 63. dans; 64. insect; 65. plaats in Gelderland; 67. 't proberen; 70. ten onzent (afk.); 71. lengtemaat.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14					15	16		
17			18		19			20	21		
		22					23				
	24				25	26		27		28	
29				30						31	32
33		34		35		36			37	38	
39				40						42	
43			44			45	46		47	48	
49					50						51
	52	53		54		55		56		57	
59		59						60			61
62	63					64		65		66	
68				69	70			71		72	
73					74					75	

OPLOSSING VORIGE PUZZEL
 Horizontaal: 1. armee, 6. adder, 11. groeien, 13. kluiver, 15. é.t., 16. Indonesië, 18. c.a., 19. vel, 1. vol, 22. ohm, 23. Amer, 24. kinds, 26. bete, 27. tin, 28. pré, 29. els, 31. fee, 32. straat, 34. rapier, 36. eer, 37. een, 38. grieks, 41. moerás, 44. Leo, 45. lol, 46. Akt, 47. rak, 49. oboe, 50. geste, 52. geur, 53. r.l.s., 55. eer, 57. n.s.u., 58. u.a., 59. Australië, 63. pi, 64. matroos, 66. soelaas, 68. tissu, 69. slaan.
 Vertikaal: Af te leiden uit horizontaal, behalve: 4. eind, 7. duit, 54. duo's, 56. Tiel.

die hij wekt: door zijn zeldzame logica en door toepassing van deze rhetorische regel, die het altijd bij hem deed: *Begin langzaam en nooit luid! En hoe meer dan zijn rede of preek in gedachten aan rijkdom won, hoe meer registers hij uittrok en dan was zijn slot een „schitterende peroratie”. Gelijik ook in zijn geschriften en boeken hij steeds tot een climax kwam. Leest u eens de aangrijpende slotzinnen van zijn boekje: „Offerande des lofs”. Ik hoorde eens een preek van hem over Mattheüs 5 : 8, die hij beëindigde met een, ik durf zeggen, heilig dave-*

rend slot: „Zalig, welzalig, welgelukzalig, eeuwig zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien!” *Je werd er koud van enerzijds, zo greep die boeiende, machtige stem je aan. Maar de reactie bij de hoorders was: „Dat was Evangelie”, en dat verwarmde je hart. Je kwam er door in een heilige extase. En na een rede van hem overkwam je hetzelfde. 't Was geen mensvergoeding dat applaus, (zoals ik óók soms bij concerten wel applaus gehoord heb) maar hartelijke instemming met het gehoorde.*

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
E D E
 HOUT - TRIPLEX - BOARD
 ETERNITPRODUKTEN

Waar het om gaat

A C H T E R P A G I N A

Waar het eigenlijk om gaat: dat is nu juist in vele, vele gevallen bepaald niet steeds zo gemakkelijk te zeggen.

Ook niet in dit geval.

Beginnen wij daarom met te zeggen waar het in wezen niet om gaat.

Dat is met name op deze AchteRPagina wel eens nodig.

Immers, op deze plaats in ons weekblad verschijnen wekelijks verhalen, welke toch in hoofdzaak als „organisatorisch” zijn te kwalificeren.

Na een jaar van elke week weer terugkerende organisatorische verhalen, zou je kunnen gaan denken, dat de organisatie het een en al is.

Maar hoe nuttig en nodig die organisatie van de partij is in haar vele verschijningsvormen, wij moeten die blijven zien als middel tot datgene waar het in wezen om gaat.

Organisatorisch

„Organisatorisch” is een merkwaardig woord. Er bestaat eigenlijk geen vergrotende en overtreffende trap van. Men kan niet zeggen „organisatorischer” en „organisatorischst” en overigens: wat is „meer organisatorisch” en „meest organisatorisch”?

Iets is organisatorisch of niet en daarmee uit.

Zoals bekend bevatten de artikelen op deze plaats als regel organisatorische mededelingen, wenken, suggesties.

Omdat zij organisatorisch zijn staan zij op de achterpagina. Terecht. Het doel gaat ook in de krant voorop, daarna volgt het middel.

Anderzijds is de achterpagina een van de meest opvallende pagina's van een krant. Dat in „Nederlandse Gedachten” dus het organisatorische op die plaats staat beklemtoont toch wel dat het organisatorische zeer belangrijk is.

Christelijke politiek

In de politiek gaat het over de samenleving. Over het leven van de mensen, het leven van ons als mensen op aarde, in deze wereld. Hier en nu.

En als het hierover gaat, gaat het om elke afzonderlijke mens en om alle mensen tezamen in hun onderlinge verhoudingen en in hun verhouding tot de God van het leven.

Wat in ons leven speelt, speelt in de

politiek. En omgekeerd — en het is zeer belangrijk om daar op te letten —: wat in de politiek speelt beïnvloedt het leven, ons leven.

Te weinig wordt dikwijls beseft, dat het in de politiek allemaal over punten uit het leven gaat.

In de politiek gaat het bepaald niet zomaar over wat abstracte punten, waar je wat over theoretiseert als je er zin in hebt en anders niet.

En waar het over het leven gaat, het leven van de mensen in hun onderlinge verhoudingen en in hun verhouding tot God, is het duidelijk, dat wij niet zonder de Bijbel kunnen. Daarom is christelijke politiek natuurlijk noodzakelijk.

Christelijke partij

Dan is ook een christelijke politieke partij ten minste gewenst, ja in de praktijk noodzakelijk.

Men zegt wel eens, dat christelijke organisaties tegenwoordig niet meer nodig zijn. Men zegt dan: in de vorige eeuw is bijvoorbeeld de christelijke politieke organisatie, de christelijke partij, ontstaan in een noodsituatie, toen de christenen onder druk zaten. Toen was het nodig, maar nu niet meer.

Wij willen wel zeggen, dat er ook nu een noodsituatie is.

Een noodsituatie in een andere zin van het woord, namelijk dat ons land en de wereld, dat onze samenleving (nog) niet gechristianiseerd is. Integendeel, de samenleving lijkt zich steeds meer te on-christianiseren.

Men zal best eens een goed christelijk woord kunnen spreken in een niet-christelijke organisatie.

Maar daar gaat het niet om: Het gaat om een samenleving zoveel mogelijk in

overeenstemming met de Bijbel. Niet omdat wij dat persoonlijk zo willen, maar omdat God dat vraagt.

Daarom moeten wij met alle overtuiging, alle kracht en alle liefde die wij maar kunnen opbrengen niet „alleen maar” een christelijk getuigenis laten horen, maar ook werken aan een vormgeving van het (politieke) leven.

En dat kan alleen maar gebeuren door middel van een partij met een program waarin de Bijbel, het Evangelie als uitgangspunt wordt aanvaardt.

Wij zijn het natuurlijk allemaal eens als gezegd wordt, dat de Bijbel geen handboek is, waarin kant en klaar oplossingen te vinden zijn voor elk actueel probleem.

Als wij dat zeggen, moeten wij daaruit ook de consequenties trekken.

En dan moeten wij natuurlijk ook zeggen, dat wij als christenen, als christelijke partij niet altijd zomaar direct het volmaakt juiste antwoord weten op de vragen van de tijd.

Daar zijn wij mee bezig. Daarvoor is voortdurende bezinning nodig. Wij moeten handelen, maar ook blijven studeren.

Persoonlijk

En dan blijft tenslotte altijd weer de vraag bij sommigen over: maar wat kan ik nu concreet persoonlijk doen. Belangstelling tonen en meeleven is zo vaag.

Op zichzelf is belangstelling en meeleven al erg belangrijk.

Maar daarnaast kunt u een goed woord spreken over de christelijke politiek en de christelijke politieke organisatie, haar denken en handelen, in uw kennissenkring, uw vriendenkring en in de kring van uw familie.

U kunt naar vergaderingen gaan en daar meedelen en meespreken.

U kunt een nieuw lid voor de partij winnen en een abonnee op „Nederlandse Gedachten” werven.

U kunt praten met jonge kiezers, jonge kiesgerechtigden, die straks reeds op 21-jarige leeftijd ter stembus gaan.

U kunt corresponderen over de Christelijke politiek met geestverwanten binnenslands en eventueel in het buitenland.

U kunt de partij financieel sterk maken door zelf ruim te geven en anderen daartoe eveneens op te wekken. Dat maakt het de partij mogelijk om haar taken te doen, goed te doen, beter te doen en nieuwe taken ter hand te nemen.

Het leek ons goed het jaar op deze wijze op de AchteR Pagina te besluiten.

Achter al het organisatorische zit datgene waarop wij in dit verhaal hebben proberen te wijzen.

En mogen wij nu nog met een concreet punt eindigen?

De vreugde van de politiek

Kan het beter aan het slot van dit laatste verhaal van 1964? De vreugde van de politiek.

Dit is de titel van de laatste Partij Conventsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op 31 oktober j.l. (prijs f 0,50. Bestellingen per giro, nummer 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting, dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage).

Deze rede is thans gedrukt in brochure-vorm verschenen. Wij citeren de beide laatste zinnen:

„Laten wij allereerst gemeenschappelijk leven vanuit de blijdschap en vanuit de ruimte van ons christelijk geloof en dit ook naar buiten doen uitkomen.

En laten wij daarin dan ook samen beleven de vreugde van de politiek, waartoe wij in Christus geroepen zijn, de vreugde van het in vrijheid a.n. politiek te mogen doen.” Wided

voor TUIN en PLANTSOEN
hoveniersbedrijf **Ad Kraan**

AANLEG telefoon 0 1827 - 342
ONDERHOUD moordrecht
ARCHITECTUUR middelweg 63

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDEHOUTHANDEL

Telefoonno. 01846—2156—2484
Hardinxveld-Giessendam

WOUDE ZADEN
ORANJEWOUD

Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05150-2151 & 2152

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

HOLWERDA ZONEN DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten
kantoor tijd 2580. Rotterdam: telefoon 010-171317.

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigen N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TELEF. 05173 - 241*

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Beregeningsinstallaties
Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

TELEFOON 08379 - 2227

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 514

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
Internationaal verhuisbedrijf
Rijnhaven 10 - Tel. 2725 (b.g.g. 3100)

Zaazaad nodig

VOOR UW BEDRIJF?
Wij leveren prima zaden aan tuinders en
landbouwers.
Op aanvraag zenden wij u graag onze prijscourant.

N.V. JACOB JONG

NOORDSCHARWOUDE - sinds 1899

Zoetermeer's Roem

De fijnste margarine.

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Tel. 02526-841 (7 lijnen).
afd. Verkoop 855 (3 lijnen).

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 12486

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., GREUP (Z.H.)
Telefoon (01860) - 2050

Leveranciers van

steigerpalen, kortelingen, betonstempels,
perkoenpalen, heipalen, boompalen, afrasteringspalen,
piketten. Ook geëcosoteerde palen.

RONDHOUTHANDEL

M. J. Wilbrink & Zoon

DORPSTRAAT 193 - BEEKBERGEN - TEL. 06766 - 397

GOUDA

Voor het behoud van uw huis en speciaal voor het
houtwerk is het noodzakelijk dit regelmatig van een
nieuwe verlaag te voorzien.

Grijp dan gelijktijdig de kans om uw interieur door
moderne toepassing van kleuren door een VAKMAN
radicaal te wijzigen.

Wendt u zich daarom tot:

BLOOT'S schildersbedrijf

G. van Genderen

GOUDA - RHIJNVIS FEITHSTR. 8 - TEL. 01820-3156

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 12 25 16
ANTRACIET, BRECHCOKES en OLIE voor centr. verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM